This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

6000165781X

1382 d 13

THESAURUS SACRORUM RITUUM

AUCTORE REV. PATRE

D. BARTHOLOMÆO GAVANTO

CONGR. CLER. REG. S. PAULI, S. R. C. CONSULTORE &c.

CUM NOVIS OBSERVATIONIBUS, ET ADDITIONIBUS

R. P. D. CAJETANI-MARIÆ MERATI

Clerici Regularis, ejuſdem Sacræ Rituum Congregationis Conſultoris.

EDITIO NOVISSIMA,

CETERIS OMNIBUS CORRECTIOR, ET LOCUPLETIOR;

Cui, præter quadringenta circiter alia Decreta, quæ ſive ante, ſive poſt editam a MERATO ſeriem uſque in præſens ab eadem S. R. Congregatione emanarunt, addita ſunt ex ipſomet GAVANTO

PRAXIS DIOECESANÆ SYNODI, ET VISITATIONIS EPISCOPALIS,

ET MANUALE EPISCOPORUM, brevibus notis illuſtrata.

TOMUS TERTIUS

Complectens omnia GAVANTI Commentaria

IN RUBRICAS BREVIARII ROMANI.

VENETIIS MDCCXCI.

EX TYPOGRAPHIA BALLEONIANA.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

BODL. LIBR.
19 JUL 1947
OXFORD

PRÆFATIO GAVANTI
AD CANDIDUM LECTOREM.

BReviarii Romani Leges, & Rubricas, neminem adhuc legi, qui plene explicaverit: nonnullas attigit in ſuo Cæremoniali Hiſpano Petrus Ruiz; ſed earum aliquot in prima recognitione Breviarii merito mutatis, redditus eſt fere inutilis ejuſdem laudabilis labor; antiquiores alii, qui de Horis Canonicis ſcripſerunt, quam pauciſſimas ſunt perſecuti; earum formam cum cauſis myſticis indicarunt, præterea nihil. Plurimæ poſt Concilium Tridentinum additæ fuerunt Rubricæ, quæ Commentariis egent, & notis. Poſt horum Commentariorum editionem primam, ſcripſit in eaſdem Breviarii Rubricas, Thomas Alvarez Luſitanus non contemnendum Opuſculum. In quo tamen abundat ille ſæpius in ſenſu ſuo, præter legitimum Rubricarum ſenſum, quem in Urbana Breviarii recognitione diligentius examinavere Delegati, ut ſuis locis ſignificabo. Itaque collegi in hoc altero volumine Rubricas omnes, quæ ad Horas Canonicas attinent: demonſtrata, ut in priori volumine, cujuſque Ritus origine, cauſa, obligatione, praxi, & uſo proprio de majorum auctoritate, Decretiſque Sacræ Rituum Congregationis rite, & opportune additis: diverſa tamen methodo a ſuperiori volumine, non textui Rubricarum mordicus inhærens, ſed ea omnia, quæ ad Breviarium Romanum attinere, ſeu in Breviario contineri videbantur, in decem Sectiones, & centum Capita dividens: quibus non modo univerſæ Eccleſiæ, cui labor meus deſervire potiſſimum debet, verum etiam particularibus Eccleſiis, in iis, quæ earum ſunt propria, fiat abunde ſatis: moneo Lectorem, quod pro dignoſcenda horum quoque Rituum antiquitate recurrendum erit ad primos prioris voluminis Indices: proprios autem dabunt Indices proximæ, quæ ſequuntur, paginæ. Vale, & Auctorem ſalutis ora pro ſalute Auctoris.

PRÆFATIO AUCTORIS

NOVARUM OBSERVATIONUM, & ADDITIONUM

AD GAVANTI COMMENTARIA.

Benevolo Lectori.

I post breve Gavanti ad Lectores monitum, in quo de hujus ſecundi Tomi, Operiſque ſui conditione, atque utilitate docte ille, eleganterque prælocutus eſt, longiori Præfatione, Lector benevole, te onerarem, otio meo ac patientia tua abuti viderer. Paucis igitur te expediam, niſi is ſis, cui etiam pauca moleſtiam afferant. His Gavanti Commentariis, Rubricarum Breviarii Romani Textus, quos ille prætermiſit, nos ſuis locis addendos exiſtimavimus: congruum quippe viſum fuit, & Rubricas ipſas, & earumdem Rubricarum explanationes Lectorum oculis una ſubjicere; quamquam non eum hic ordinem ſint habituræ, quem habent in fronte Breviarii: ſervatam etenim a Gavanto methodum invertere non debuimus, quod incommodum vitari non poterat, ſi nativam Rubricarum diſpoſitionem ſequi placuiſſet. In noſtris Obſervationibus præclariſſimi Auctoris veſtigiis, quantum licuit, adhæſimus, ejus placita pro virili noſtra defendimus, & ab eo nuſquam, niſi vi veritatis adacti, receſſimus. Cum id faciendum fuit, libere quidem, ſed non petulanter, eſt factum. Veritas ſiquidem fidenter loqui debet, at etiam modeſte. In eruendis Sacrorum Rituum antiquitatibus, in perſcrutanda ipſorum origine, in explicandis Rubricarum Legibus prolixiores Gavanto ſæpe fuimus, non quod illo etiam doctiores ſimus, ſed quod major nobis, quam illi lux, & copia documenrorum affulſerit; nempe Gavanti ævo nondum nati erant Bona, Thomaſius, Menardus, Mabillonius, Acherius, Martene, Fronto, Guyetus, Grancolas, Biſſus, Bonartius, Caracciolus, Magius, Perſicus, Halden, Lohner, &c. quorum ſummis laboribus factum eſt, ut tot tantaque nunc habeamus monumenta Rubricis, & Breviarii Ritibus illuſtrandis aptiſſima: Si tam præclara opera Gavanti ætas dediſſet, qualem, Deus Bone, Sacrorum Rituum Theſaurum nobis vir peritiſſimus reliquiſſet! Fecimus ergo, quod ille haud dubie facturus erat, dum in ejus Theſaurum tam pretioſas merces invehimus; etſi (quod ingenue fatendum eſt) non ea doctrinæ copia, non eo eruditionis delectu facimus quod ipſe feciſſet. Vale.

COM-

COMMENTARIA IN RUBRICAS MISSALIS ROMANI.

SECTIO PRIMA.

De Horis Canonicis in genere.

GAVANTI TEXTUS.

AD pleniorem de Horis Canonicis tractationem, prænotanda putavimus ea breviſſime, quæ Theologi, Canoniſtæ, & Summiſtæ de Horis iiſdem docuere, hoc eſt, de Nomine, Origine, Numero, Obligatione, Defectibus, & Pœnis ad Officium Divinum pertinentibus.

SECTIONIS PRIMÆ CAPITA SEX.

1. *De Nomine Officii, & Horarum Canonicarum.*
2. *De origine Officii Divini.*
3. *De partibus Divini Officii, & Horarum numero.*
4. *De Obligatione Officii Divini.*
5. *De defectibus in Officio Divino contingentibus.*
6. *De pœnis circa Divinum Officium.*

TIT. 1. *De omiſſione Divini Officii.*
2. *De mutatione Officii Divini.*
3. *De intentione Divini Officii.*
4. *De attentione Divini Officii.*
5. *De prolatione Divini Officii.*
6. *De tempore Officii Divini.*
7. *De loco Divini Officii.*
8. *De Ordine Divini Officii.*
9. *De interruptione Divini Officii.*

De nomine Officii, & Horarum Canonicarum, Cap. I.

GAVANTUS.

1. OFficium eſt quaſi efficium *ſecundum Hieronym. in lib. de Officiis*: unicuique enim convenit ſuum efficere Officium: vel *ſecundum Iſidorum*, ut quiſque illa agat, quæ nulli officiant: vel *ſecundum eumdem*, eſt proprius, & congruus actus cujuſque perſonæ ſecundum mores Civitatis, vel inſtitutæ profeſſionis. *Divinum* dicitur, quia eſt proprius actus eorum, qui Deo ſunt dicati.

2. *Horæ* dictæ ſunt, vel ab orando, nam ora idem videtur eſſe, ac hora, cum aſpiratione, Deum, vel melius quia definitis horis ex inſtituto Eccleſiæ recitantur. *Azor. part. 1. lib. 10. cap. 1. queſt. 1.*

3. *Canonice* appellantur, ideſt Regulares, quia juxta Regulam Eccleſiaſticam. Alii dixerunt, quia Canonicorum Choro addictorum ſunt preces: *Azor. ubi ſupra*. Alii quia Canonicum, & Eccleſiaſticum ſunt idem, quod probat *Steph. Durant. lib. 3. de Ritibus cap. 1.*

4. Horæ Canonicæ dictæ ſunt aliquando, *Curſus*, ut in vita S. Germani Epiſcopi Pariſienſis ſcribit Fortunatus Pictavorum Epiſcopus *cap. 74. & 79.* apud Sur. *tom. 3.*

De origine Officii Divini Cap. II.

GAVANTUS.

1. APoſtoli ab Hebræis accepere horas orandi, & hora Tertia erant orantes in Penteceſte. *Act. 2.* hora Sexta Petrus orabat. *Act. 10.* ad horam Nonam aſcenderunt in Templum Petrus, & Joan-

& Joannes. *Act.* 3. media nocte orabant Paulus, & Silas. *Act.* 16. quare eaſdem horas præſcripſere Fidelibus, *Ex Clement. lib.* 8. *Conſtitut. Cap.* 40. Non ergo Pelagius I. ut ait *Maurolicus in Martyrolog.* 27. *Auguſti*, neque Pelagius II. *ut voluit Polidor. Virgil. lib.* 6. *de invent. rerum c.* 2. neque Damaſus, *ex Pontificali c.* 39. *in ejus vita*, dicendi ſunt auctores, ſed ii vel formulas Officii Decretis firmaverunt, vel Ritus amplificaverunt.

2. Certe Gelaſius I. & duo Gregorii I. & VII. formulæ Officii, qua nunc utimur, dicuntur Conſtitutores. & Reformatores a Pio V. *in Bulla ſua, initio Breviarii edita*, & non alii.

3. Præterea certum eſt, non eodem tempore Horas omnes inſtitutas fuiſſe. Nam Primam, & Completorium ultimo fuiſſe additas docet *Radulphus Tungrenſis prop.* 14. & nos dicemus, cum de ſingulis Horis agemus *Sectione quarta*.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

Gav. n. 1. — *Apoſtoli ab Hebræis, &c.*) Oliverius Bonartius in ſuo Tractatu de Horis Canonicis *lib.* 1. *c.* 2. oſtendit fuſe hanc veritatem, nimirum Apoſtolos ab Hebræis accepiſſe horas orandi; & adeo certum eſſe adſtruit precationum Canonicarum adumbrationem in veteri Teſtamento præceſſiſſe, ut etiam Calvinus ipſe quamvis Catholicorum Dogmatum infenſiſſimus hoſtis hanc veritatem fateri cogatur in ſuis Commentariis *ad c.* 3. *Actor. Apoſtolic.* Et equidem ex Sacris Paginis aperte colligitur prophetas, & alios veræ Religionis cultores præter matutinum, & veſpertinum tempus impendiſſe horam Tertiam, Sextam, & Nonam in precibus Deo fundendis. Laudatus Bonartius *cap.* 3. procedit ad comprobandam originem noſtrarum Canonicarum ab Apoſtolis repetendam eſſe, & cenſet cum aliis prima fundamenta horarium precationum jacta fuiſſe in ipſo exordio naſcentis Eccleſiæ, ſtatim ab Aſcenſu Chriſti in Cœlum illo die, quo ingreſſi in Cœnaculum præfati Chriſti Diſcipuli perſeveraverunt unanimiter in oratione cum mulieribus, & Maria Matre JESU, & fratribus ejus; contenditque idem Auctor orationem hujuſmodi fuiſſe non pure mentalem, ſed & vocalem. Denique luculentis SS. PP. auctoritatibus oſtendit in Eccleſia morem Pſalmos, & Hymnos recitandi, non aliunde, quam a Chriſto Domino, & ab Apoſtolis ad noſtra uſque tempora perveniſſe. Divinam Pſalmodiam ab ortu Eccleſiæ, & deinceps temporum ſerie ſervatam oſtendit pariter priſcorum PP. auctoritatibus more ſuo doctiſſimus Card. Bona in ſuo Tractatu Divinæ Pſalmodiæ *c.* 1. §. 4.

De partibus Divini Officii, & Horarum numero. Cap. III.

GAVANTUS.

1. SEptem horæ ſunt, vel octo, de quibus forte mandatum accipis, ut des illis partem, *Ecc.* 11. Communior eſt opinio, ſeptem eſſe, Matutinum, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſperas, & Completorium, ita *in Conc. Cabillon.* 2. *Can.* 59. juxta illud *Pſalm.* 118. Septies in die laudem dixi tibi. *Fuſe Azor. c.* 1. *quæſt.* 2.

2. Qui volunt eſſe octo, dividunt Laudes a Matutino, & deducunt ab Eſdra *lib.* 2. *c.* 9. Qui quater in nocte, & quater in die juſſit laudari Deum, *lege Navar. de Orat. cap.* 3.

3. Romæ nullum fuit interſtitium inter Matutinum, & Laudes, ut teſtatur *Amalar. in prolog. de ord. Antiphonarii.*

4. Ordo Horarum patet *ex citato Concil. Cabil.* quamvis *Rabanus lib.* 2. *de inſtit. Cleric. c.* 3. eaſdem numeret incipiens a Laudibus, quas vocat matutinas preces, & eas terminat in nocturnas Vigilias; ſed hæ certe, hoc ordine poſito, ſpectarent potius ad ſequentem, quam ad præcedentem diem.

5. Non caret myſteriis hic numerus Horarum ſeptennarius; & primo reſpectu creationis, ut agamus Deo gratias pro rebus creatis in ſeptem diebus. *Ita Caſſianus de inſtit. Mon. lib.* 3. *c.* 3. Secundo, Redemptionis noſtræ myſteria his horis operata fuere; nam media nocte natus eſt Chriſtus, & reſurrexit. Hora prima ductus ad Pilatum. Tertia linguis Judæorum in Crucem actus, flagellis cæſus, ſpinis coronatus. Sexta vero Cruci affixus. Nona expiravit, & ad Inferos deſcendit. Veſpertina de Cruce depoſitus eſt; eadem hora cœnavit, pedes lavit, Euchariſtiam conſecit. Hora Completorii oravit in horto. Tertio reſpectu noſtri, ſepties in die cadit juſtus. *Proverb.* 24. & nos ſepties orando reſurgimus. Quarto numerus univerſitatis eſt ſeptennarius, *ex S. Gregorio Papa*, & in multis a Sanctis Patribus commendatur. Quinto, ſeptem aſſumit Dæmon nequiores ſpiritus contra nos, quæ ratio eſt *Mich. Timothei in ſpec. ordinandi* 3. *part. tract.* 6. *cap.* 4. ubi, & addit Sextam cauſam, ad ſeptiformem ſancti Spiritus gratiam obtinendam. Denique ſeptem fuere partes Orationis Dominicæ, a Chriſto traditæ.

6. Adhuc in unaquaque hora ſeptem, vel octo particulæ numerantur *a Rupert. lib.* 1. *de Divin. Offic. c.* 2. hoc eſt: Deus in adjutorium, Hymnus, Pſalmi, Antiphona, Capitulum, Reſponſorium breve, Oratio completiva. In Laudibus autem, Veſperis, & Completorio, adduntur cantica Evangelica, quia, *inquit Rupert.* canuntur pro Octava, & Spectant ad beatitudinem; de quibus, & nos dicemus infra *Sectione quarta*.

De Obli-

De Obligatione Officii Divini. Cap. IV.

GAVANTUS.

1. NOn eſſe juris Divini Officium Divinum, ſed tantum juris eſſe Canonici, communior eſt opinio. Vide *Azor. c. ult. quæſt. ult.*

2. Illud autem hodie eſt legitimum Officium Divinum, quod Pii V. juſſu eſt editum, Clem. VIII. & Urbani VIII. auctoritate recognitum, & ad hoc tenentur, quicumque tenentur recitare Canonicas Horas, exceptis iis, qui ante ducentos annos alia uſi ſunt Officii Divini formula. Hæc *in Bulla Pii V. P.* plura inferius, ubi de Breviario Romano *Sect. 2. c. 2.*

3. Tenentur autem ad Horas Canonicas recitandas primo Beneficiati, qui titulum habent Eccleſiaſtici beneficii; ſive ſit beneficium tenue, & eſt communior opinio. *Navar. de orat. c. 7. n.* 27. ſive ſit præſtimonium. *Idem. cap. 21. n. 9.* & Pius V. in Bulla; ſive ſit commendatum. *Navar. c. 20. n. 16.* ſive ſit manuale, vel amovibile. *Azor. cap. 4. quæſt. 2.* ſive injuſte collatum. *Navar. in Miſcellan. 11. de orat. ad finem*; Sive nondum percipiantur fructus, cum ſpe tamen percipiendi, *idem cap. 7. n.* 30. ſive fructus ſint reſervati alteri. *Azor. c. 4. quæſt. 5.* ſive nunquam ſint percipiendi de conſenſu, vel ob culpam beneficiarii; *Azor. ibidem*, ſive titulum tantum habeant cum ſuffragio in Capitulo, *idem ibidem.*

4. Non tenetur Coadjutor, ut Coadjutor, *Navarr. c. 20. n. 17.* neque penſionarius, *ibid. c. 7. n. 25.*

5. Porro incipit in prædictis obligatio a die poſſeſſionis adeptæ (quam debent procurare citius, ne cum culpa differatur) ex conſuetudine Romanæ Curiæ; teſtante *Pariſien. lib. 1. de reſignat. benefic. quæſt. 9. n. 15.* immo ab Hora, quæ reſpondet Horæ in qua poſſeſſio capta eſt. *Bonac. loco mox citando punct. 4. n. 10.*

6. Qui plura habet Beneficia, ad unum Officium recitandum eſt tantummodo obligatus, *Paluд. 4. diſt. 25. quæſt. 5. quem ſequuntur alii apud Bonac. diſp. de Hor. Bgnon. 1. q. 2. punct. 4. n.* 27. qui addit *n.* 28. eum, qui duo habet beneficia, alterum juſte, injuſte alterum, teneri ad recitanda duo Officia. Vide ibi optimam cauſam.

7. Initiati Sacris Ordinibus tenentur ad Horas Canonicas ex præcepto S. Gregorii Papæ, ut docet *Cornel. Sculingius tom. 1. Biblioth. Eccleſ. part. 1. c. 25.* ubi citat in hanc Hiſtoriam de S. Gregorii præcepto Hermannum Gigantem in flore temporum: Præcipitur iiſdem *in Concil. Baſileenſi cap. qualiter*, at ex ſola conſuetudine eos obligari vult *Navar. c. 7. n. 2.*

8. Si cenſuris innodati ſint, adhuc tenentur. *Sylv. V. Hora quæſt. 3.*

9. Incipit autem eorum obligatio, ſtatim ac ordinati ſunt ſubdiaconi, ſcilicet ad eam horam, quæ in Choro tunc temporis dicenda eſſet. *Azor. lib. 10. cap. 13. quæſt. 17.* quod anticipent, recitando Horas antequam initientur, adhuc iterum debent eaſdem recitare. *Bonacina loco citat. punct. 5. num. 11.*

10. Regulares quoque profeſſi, tam mares, quam fœminæ, Choro addicti, tenentur ad Horas Canonicas recitandas. *Navar. c. 7. n. 21.* ex conſuetudine ubique recepta. *ait Cajet. V. Hora.* Si vero ejiciantur per ſententiam, aut ad triremes compellantur, non tenentur, *Sot. lib. 10. de juſt. quæſt. 5. artic. 3. quem ſequitur Bonacini diſput. 1. quæſt. 2. punct. 2. n. 3.* niſi ſint in ordine ſacro, *ibidem.* Volunt autem ejuſmodi reos teneri *Navar. c. 9. num. 20. Azor. cap. 6. quæſt. 7.* & alii, quibus conſentio.

11. Incipit in his obligatio ab hora, qua profeſſionem votorum ſolemnem emiſerunt, ut in ſimilibus dictum eſt ſupra *n. 5. & 9.*

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

I. Gavant. n. 3. -- *Sive ſit beneficium tenue, &c.*) Quamvis ſit communis ſententia Doctorum, præſertim Pontificii Juris, hujuſmodi Beneficiariis, poſſidentibus etiam tenue Beneficium, incumbere onus recitandi quotidie Horas Canonicas, nihilominus plures viri docti, & pii cenſent eum, qui Beneficium poſſidet, exiguos proventus annuos reddens, a recitatione Officii excuſari: ita inter primos tenuit Sotus *lib. 10. de Juſtitia quæſt. 5. n.* 3. cui adhæſit Petrus Aragonius *2. 2. quæſt. 83. art.* 12. & alii recentiores, qui etiam plus requirunt, v. g. quindecim, vel ſexdecim aureos annui redditus, itaut Beneficium ſuppeditet ſaltem bonam aliquam partem tenuis ſubſtentationis, ut ad quotidianum penſum horarum Beneficiarius obligetur. Oliverius Bonartius *lib. 2. c. 6. n.* 11. admittit tamquam probabilem hanc ſententiam, ſed animadvertit, quod qui ſolum recipit ex Beneficio viginti quinque florenos, ſatisfaciet ſuo oneri Canonicum Officium Feſtis tantum; Dominicisque diebus legendo, quia ſumma illa non attingit quartam partem mediocris ſubſtentationis, ut quotidie Officium recitare teneatur; ſed quia aliquid ab Eccleſia recipit, æquum eſt, ut aliquod etiam obſequium Eccleſiæ reddat, additque, ſententiam Soti, & aliorum intelligendam eſſe de Beneficio, quod a principio fuit tenue, & modicum, non vero de illo, quod ab initio pingue, & opulentum, poſtea caſu aliquo ad tenuiores proventus redactum eſt. Numero vero 3. non admittit tamquam probabilem, neque tamquam practice ſecutam quorumdam Doctorum Sententiam, extendentium opinionem Soti ad Beneficiarium non habentem totam ſubſtentationem ex Beneficio; quia (ait ipſe) Beneficium non debet totum victum, & amictum Clerico ſuppeditare, cum lectio horarum vix duas horas diei requirat, ut commode adimpleatur.

II. Gavant. n. 4. -- *Neque Penſionarius, &c.*) Certum eſt apud Theologos, & Canonum Doctores non obligari ad Officium Canonicum eos, qui ex Patrimonio Eccleſiæ alimenta capiunt per modum

Penſionis etiam Titulo Clerici, ideſt ob Spirituale aliquod miniſterium. Verum quamvis Penſionarii ad Horas Canonicas legendis non teneantur, & ad nihil jure antiquo obligarentur, novi tamen Conſtitutione S. Pii V. tenentur dicere ad minus Officium B. M. V. alioquin fructus non faciunt ſuos, ſed ad eorumdem reſtitutionem, eadem cum Beneficiarii menſura, obſtringuntur: hac obligatione tenentur præſertim Penſionarii illi, quorum Penſio eſt Eccleſiaſtica, & Spiritualis, vel ſaltem media inter Eccleſiaſticam, & temporalem. Quod ſi ſit Penſio mere temporalis, non obligabit ea gaudentem ad quidquam recitandum.

De defectibus in Officio Divino contingentibus. Cap. V.

GAVANTUS.

1. REvocari poſſunt defectus omnes in hac materia ad novem Titulos, nempe, omiſſionem, mutationem, intentionem, attentionem, prolationem, tempus, locum, ordinem Horarum, & interruptionem, de quibus hoc loco breviſſime, & quaſi per Aphoriſmos. Fuſius ad hæc ſtimulo addit, hoc eſt, rationes, & argumenta ad perfectum Hymnos diæ uſum, Anacletus Siccus noſtræ Congregationis in libro edito de Eccleſiaſtica Hymnodia, cantantibus in Choro valde utili, & propemodum neceſſario.

De Omiſſione. Tit. I.

GAVANTUS.

1. QUotidiana recitandi Officii Divini obligatio cœpit Anno Domini 540. *ex Sigiberto in Chronicis*. Quare qui totum Officium unius diei omittit, etiam abſque contemptu, ſine juſta cauſa, per ſolam negligentiam, peccat lethaliter. *Navar. cap. 7. n. 1.* & eſt communis: unumque eſt, ſed gravius, ſi unica voluntate omiſit totum, *ibid. n. 6.* at in Subdiacono, & Beneficiario ſimul eſt duplex peccatum, ob duas obligationes, Ordinis, & Beneficii, quod & in ſequentibus nota. *DD. apud Bonacin. loc. cit. quæſt. 5. punct. 1. num. 4.* non autem, ſi plura habeat beneficia, ut diximus ſupra *cap. 4. n. 6.*

3. Idem dic de eo, qui omittit Horam integram, *Navar. loc. cit. n. 1.*

Idem dic de eo, qui omittit Horæ partem notabilem. *Navar. n. 44.* quam idem *ex S. Antonino* docet eſſe tertiam horæ partem *ibid.* Alii putant medietatem horæ parvæ *apud Bonac. loco cit. n. 2.* cenſet *Joann. Petrus Moneta noſtri Ordinis de diſtribut. part. 2. quæſt. 2. n. 33.* decimam partem eſſe notabilem. Placet mitior *Leſſii*, & *Bonacinæ* ſententia, Horam parvam integram tantum eſſe materiam peccati mortalis, & infra eam eſſe ita modicam quamcumque partem, ut Eccleſia non credatur ob eam facere velle reos ignis æterni.

5. Qui omittit Officium in primis ſex menſibus ab adepta poſſeſſione beneficii, licet non amittat fructus, peccat tamen: Pius V. *in Bulla aperte, ex proximo Lateranenſi.*

6. Excuſatur primo ob infirmitatem corporis judicio Medici. *Navar. c. 21. n. 16.* & ſi res eſt adhuc dubia, accedat aſſenſus Superioris, *Socus lib. 10. de inſtit. q. 3.* Neque tunc tenetur audire alium recitantem. *Navar. c. 11. n. 6.* quod intellige de impotentia ad totum officium, vel ad majorem partem ejuſdem, in quibus caſibus ad nihil tenetur; ſi vero poteſt recitare majorem partem, vel æqualem, excuſatur tantum a minori, vel æquali, quam non poteſt. *Sanchez in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 19. n. 2.* Secundo, cæcus excuſatur, ſi cum ſcio non poteſt recitare, quem non habet. *Navar. n. 13.* quod ſi bonam partem memoria teneat, eam recitet. Num. 15. Tertio, infirmus, qui non facile ſocium habet, cum quo poſſit ſine ſui præjudicio recitare. Num. 19. *idem Navar.* Quarto gravius occupatio excuſat, quæ omitti nequit, neque differri ſine aliorum offenſione; & ea eſt ad longum tempus, ut deſit tempus ad recitandum. *Navar. n. 34.* Quinto, juſta occupatio in Choro, quærendi Pſalmos aliis, incenſandi, &c. *Sanctus Antonin. part. 2. tit. 9. c. 12. §. 3. cum Navarr. cap. 11. num. 36.* Sexto, non excuſat autem peregrinatio ſuſcepta legitime. *Navarr. num. 33.* neque ſtudium literarum, etiam ſi per ſubſtitutum ſerviatur Eccleſiæ. *Idem n. 31.* Septimo, ob carentiam Breviarii, etiam ex culpa, a qua etſi non excuſetur, tamen ab Officio excuſatur. *Azor. cap. 13. q. 16.* An vero a toto, vel a parte excuſetur, eadem dicito, quæ ſupra de infirmo, & cæco. Octavo, ignorantia regularum Officii excuſat, licet peccet, qui ſuſcepit ordinem, vel beneficium cum hac ignorantia. *Navarr. n. 20.* niſi bona fide ſuſcipiat, ſe ſtatim cum alio recitaturum. *Azor. q. 18.* Nono, metus mortis excuſat, ſi ab Hoſtibus Eccleſiæ periculum vitæ immineat. *Idem Azorius quæſt. 19.* Decimo, ſi abſolvatur a Papa, non tenetur recitare. *Navarr. cap. 11. n. 31.* ab Epiſcopo non poteſt abſolvi, *num. 24.* Poteſt autem religioſus, ut religioſus, non teneri, ex diſpenſatione Superioris, ut ex cauſa ſtudiorum, vel alia juſta, quia poteſt ſuperior in legibus Religionis diſpenſare. *Leſſius cum Bonac. diſp. 2. quæſt. 2. n. 9.* Superiorem intellige ſupremum, *ait Bonacin.* Denique tenuitas beneficii non ultra octo ducatos, ex quadam æquitate, Confeſſarii prudentis arbitrio, excuſare poteſt a quotidiani Officii recitatione, dummodo diebus Feſtis recitetur. *Homobon. noſter, tract. 4. cap. 5. quæſt. 33.* quod & concedunt alii, *apud Malpheſium tract. 5. de hor. Can. cap. 3. num. 36.* quando non excedit ſexdecim ducatos.

De mu-

De mutatione Officii Divini. Tit. II.

GAVANTUS.

1. SAcra Rituum Cong. reſpondit non eſſe relinquendum Officium debitum pro alio Officio devotionis, die *29. Novemb.* 1603.

2. Epiſcopus Regularis debet Officium recitare juxta Ritum ſuæ Diœceſis, non regulæ, & occurrente Feſto regulæ in Feſto Diœceſis, hoc præferri debet, ita ſenſuit Sacra Rituum Congr. 11. *Junii* 1605.

3. Cappellani Epiſcopi, qui cum eo recitant Officium, debent ſe illi conformare. Eadem Congregat. *die eadem*.

4. Qui ſunt de gremio Eccleſiæ, debent recitare Officium, quod in Choro dicitur, & licet extra Eccleſiam, vel Diœceſim morentur, decet eos recitare Officium proprium Eccleſiæ ipſorum. Eadem Congr. *die* 8. *Sept.* 1602.

5. Clerici licet adſcripti alicui Eccleſiæ, & ejuſdem ſervitio, non tamen obligati Choro, & quicumque alii Clerici ſæculares, Regulareſve in Civitate, vel Diœceſi commorantes, non tenentur recitare Officia propria Sanctorum illius Diœceſis, vel quæ de conſuetudine in eadem Eccleſia recitantur in Choro. Eadem S. Congr. *die qua ſup.* 8. *Sept.*

6. Feſtum Patroni principalis loci tenentur omnes cum Officio de eodem, etiam Regulares, celebrare; non autem octavam Regulares; ut cenſuit ſæpius eadem Sacra Congreg. & poſtremo 27. *Maji* 1628.

7. His caſibus exceptis, & aliis, qui habentur aperte in Rubricis, ſeu Decretis Sacræ Congregat. de quibus nos infra ſuis locis; non licet mutare Officium unius diei in Breviario Romano præſcriptum in Officium alterius diei, & qui mutat, præcepto non ſatisfacit. *DD. apud Bonacin. quæſt. 3. punct. 1. n. 17. & fuſius probat Hieron. Onuphrius in aureo hac de re opuſculo Bononiæ edito; quod ne unquam pereat, dabimus in calce hujus Voluminis*: tum quia Pius V. in Bulla modo præcipit ſubſtantiam, ſed etiam modum, & formam Horarum Canon. tum quia motus ille fuit, graviſſime ferens varietatem orandi, & *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 4. c. 23. n. 12. & 14.* ita improbat mutationem, ut ſi fiat ſine cauſa rationabili, improbabilem eam eſſe mutationem prorſus exiſtimet. Addit *Bonac. n. 19.* neque Epiſcopum poſſe hanc præſcribere mutationem: quod intellige cum *Suar. loc. cit. cap. 14. num. 6. & cap. 23. n. 17.* ſi ab Epiſcopo id fiat ex lege, aut quaſi permanenter, quod ait, ad Papam ſpectare. Quod ſi mutatio fiat, etiam ex inadvertentia, debent omiſſi ſuppleri. *Tolet. in ſum. lib. 2. cap. 13. n. 6. & Bonata num. 8. loc. cit.* Quare in hac re non audiendus *Sylv. V. Hora, quæſt. 12:* qui ante Pium Quintum vixit, neque *Navar. qui c. 19. n. 217.* ante Pium ſcribens permiſit, ſi raro mutatio fiat.

8. Sed neque fieri poteſt mutatio Ritus, ut ſcilicet duplici Ritu celebretur Feſtum, quod alias ſimplici ſub Ritu vel ſemiduplici decretum eſt. *Doctores qui ſup.* Et ſacra quidem Cong. Rituum *die* 23. *Novemb.* 1602. decrevit, quod de Sancto, cujus inſignis Reliquia habetur, fieri poſt Officium duplex minus in ejus Feſto, dummodo ſit Reliquia approbata, ea prorſus regula, qua Gregor. XIII. *die* 30. *Decembris* 1573. in Bulla, quam affert *Genuenſis in praxi Neapoli c. 66. in 3. edit.* 1616. conceſſerat Eccleſiis Hiſpaniarum Feſta Sanctorum nation. & quorum Reliquias inſignes haberent, ſub ritu duplici celebrare poſſe; licet in Breviario non exiſterent, vel minori ritu haberentur. Vide infra *ſect. 3. c. 3. n. 5.*

9. Denique eadem S. R. C. decreto edito *die* 8. *Aprilis* 1628. Rubricis Breviarii nunc addito, & approbato a Sanctiſs. D. N. Urbano VIII., cenſuit, & re mature diſcuſſa decrevit, non potuiſſe, neque poſſe locorum Ordinarios tam Sæculares, quam Regulares addere Calendariis etiam propriis (quod idem eſt, ac mutare Calendarium Romanum) Sanctorum Officia, niſi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani Rubricis, vel S. R. C., ſeu Sedis Apoſtolicæ licentia conceduntur: ſub pœna, quod non fiat ſatis obligationi recitandi Divini Officii, & conſequenter non faciendi a Clero fructus ſuos beneficiorum.

10. Et multo minus adhiberi poſſunt Officia Feſtorum alia, a Sacra Rituum Congregatione non approbata, quæ in prædicto Decreto eadem merito rejecit, & damnavit, & pro rejectis, & damnatis haberi voluit, & præcepit ſub pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex Decreto Conc. Tridentin. edito, & impreſſo: hoc eſt, ut præter peccati mortalis reatum, quo afficitur ille, qui prædictis utitur, judicio Epiſcoporum ſevere puniatur; quod expreſſe habetur *in Regula 10. in fine, & in Bulla Pii IV. 24. Martii 1564. pro eodem Indice data.*

11. Neque item poteſt Epiſcopus extendere Officium, quod fieri ſolet in Civitate ad ſuam Diœceſim contra Decretum hac de re S. R. C. *die 16. Januar. 1605. edit.* & conſequenter multo minus Officium, ſeu Lectiones, approbatas pro una Eccleſia, illud, vel illas extendere ad alienas Eccleſias, ſuique Cleri uſum. Habes hoc idem in Decretis S. C. R. in Breviario appoſitis.

12. Atque in prædictis n. 8. & 9. ſtricte eſt accipiendum nomen, *Sancti*, hoc eſt, Canonizati ab Eccleſia, ſeu per immemorabile tempus habiti pro Sancto, cui tantum publicus, & univerſalis conceditur cultus, *a Gloſſa in c. unic. de relig. & vener. §§. in 6. §. Sedis Apoſtolic. verſ. dicimus.* Quam ſequitur *Caſſaneus in catal. glor. mundi par. 3. conſid. 46. §. Adverte.* Etenim Sedes Apoſtolica, quoad locum, tempus, ritum in Beatorum cultu limitate procedit; veluti nuper de B. Rocco nondum canonizato conceſſit Officium, & Miſſam in Eccleſiis tantum ejus nomini dicatis, & in eremitoriis ejuſdem habentibus requiſita Eccleſiarum, per S.

Rituum Congr. *die 26. Novemb. 1629.* quod ideo monui, quia, licet in Martyrologio recenſeantur, tamen in rigore appellantur Sancti: & ibidem multi dicuntur Beati, qui non fuere canonizati: illud enim verum eſt, quod quilibet Sanctus dicitur Beatus: non e contra, Beatus dici poteſt Sanctus, niſi improprie, & abuſive.

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

I. Gavant. n. 5. — *Sacra Congregatio die quo ſupra 08avas Septembr. &c.*) Decreta a Gavanto ſupra allegata ſub die 8. Septemb. reperiuntur in Regeſtis S. R. C. ſub die 30. Auguſti *1602. in Salernitana*, & dantur in noſtro Indice ſub numer. 2. & 3.

Vide etiam Decreta in noſtro Indice data ſub num. 4. & ſub num. *186.* declarantia quodnam Officium recitare debeant, & poſſint Tertiarii S. Franciſci degentes in ſæculo &c.

II. Gav. n. *6.* — *Feſtum Patroni Principalis loci, &c.*) Decretum allegatum a Gav. ſupra de Regularibus, qui tenentur celebrare Feſtum Patroni Principalis loci, ſed ſine Octava, habetur in noſtro Indice *ſub n. 63.* ubi indicantur etiam alia S. R. C. Decreta ſpectantia ad eamdem materiam, ſed quia de Patrono loci, ſeu Titulo Eccleſiæ agendum eſt cum Gavanto etiam infra *in ſectione tertia Cap. 12.* idcirco nos quoque nonnulla addemus ſpectantia ad ritum, quo celebrari debet Officium Patroni loci, tum a Regularibus, tum etiam ab aliis.

III. Gavant. n. 7. — *Non licet mutare Officium unius diei in Breviario Romano præſcriptum, &c.*) Declarat Gavantus ſupra, quod præter prædictos caſus exceptos, & alios, qui habentur aperte in Rubricis, ſeu Decretis S. C. de quibus ipſe, & nos cum eodem infra ſuis locis, non licet mutare Officium unius diei in Breviario Romano præſcriptum, in Officium alterius diei, & qui mutat, præcepto non ſatisfacit, quæ Gavanti ſententia deſumitur ex Bulla S. Pii V. Breviariis Romanis præfixa, in qua Sanctus Pontifex præcepit in virtute S. Obedientiæ, quod non aliter Horæ Canonicæ recitentur ab iis, qui ad illas obligantur, quam juxta ritum in eo Breviario præſcriptum, addens — *Neminem ex his, quibus hoc dicendi munus neceſſario impoſitum eſt, niſi hac ſola formula ſatisfacere poſſe* — Unde ſequitur peccare mortaliter omnes eos, qui notabiliter ab ea formula diſcedunt, venialiter vero ratione parvitatis materiæ, dempto tamen contemptu, qui citra rationabilem cauſam, ab ea Regula diſcedunt, ſed non notabiliter. Uſque modo tamen, & ex prædictis verbis Pontificis non evincitur, niſi quod ii, qui juxta ſuam Conſtitutionem, uti debent Breviar. Rom., non ſatisfaciant muneri ſuo, ſi recitent Officium juxta normam in aliis Breviar. præſcriptam: & equidem etiam poſt emanatam talem Conſtit. controverſia non levis eſt inter Theologos, utrum ſatisfaciant præcepto Divini Officii, qui aliquod Officium juxta formam Breviarii Romani, pro alio Officio in eodem Breviario contento, recitant.

Prima Sententia, cui adhæret Gav. ſupra n. 7. & quam tradit Gobat. *tract. 5. diſp. 3. n. 858.* cum Tolet. Bonac. & aliis docet quamcumque Officii mutationem importare notabilem deviationem a formula præſcripta in Bulla Pii V. & ideo eſſe mortaliter peccaminoſam, & non ſatisfacere præcepto illum, qui taliter variaret Officium Divinum. Verum quamvis Gav. ſupra verſetur in hac ſententia, nihilominus infra *ſect. 2. c. 2. n. 8.* fatetur Bullam Pii V. obligare omnes, qui tenentur Horas Canonicas recitare, ut utantur Brev. Romano, alias non ſatisfacere muneri ſuo; in quo omnes profecto conveniunt, ſed non inde ſequitur, non ſatisfacere eidem muneri, qui unum Officium in Breviario Romano contentum pro alio recitaret.

Secunda ſententia extreme oppoſita, pro qua Gobat loc. cit. aſſerit triginta quatuor Auctores nominari, docet quamcumque Officii pro Officio mutationem eſſe levem, atque adeo numquam in ea culpam gravem repetiri, quia in quolibet Officio habetur Ritus ſubſtantialis a Pio V. præſcriptus, videlicet, quod conſtet ſeptem Horis, Pſalmis, Lectionibus &c. & eorum variatio eſt mere accidentalis, ſicut eſt mere accidentalis variatio unius Miſſæ in aliam, dummodo ſervetur Ritus ſubſtantialiter præſcriptus, quod ſcilicet conſtet Introitu, Epiſtola, Evangelio &c.

Tertia ſententia, quam tenet Suarez, Baldel. Reginald. & alii, docet graviter peccari, quoties in fraudem mutatur Officium in notabiliter brevius, & quoties frequenter mutatur in æquale, quia in his caſibus videtur notabilis diſceſſus a Ritu, & formula præſcripta, & ſub gravi præcepta.

Quarta demum ſententia, quam Sanchez putat probabiliorem, & quam tenent pariter Vaſquez, Eſcobar, Rodriquez, & Tamburinus, docet ſolum frequentiam mutandi Officium importare culpam lethalem, & non niſi venialem, ſi ſemel, aut iterum Officium de Sancto ſubrogetur Officio Dominicæ, etiamſi illud ſit valde Brevius; præfati tamen Auctores nuſquam docent expreſſe poſſe Officium Reſurrectionis, vel Pentecoſtes extra ſuas octavas recitari citra culpam gravem; ſolus Ciramuel id aſſerit; ſed poſtea ſuam ſententiam retractavit in alia ſui operis editione *n. 2489.* ejuſque primam opinionem utpote repugnantem communi Fidelium, & Doctorum ſenſui confutavit noſter celeberrimus Pater Diana *part. 1. tract. 1. reſolut. 26.* & revera caret omni probabilitate, præſertim poſtquam Alexander VII. proſcripſit ſequentem propoſitionem: nimirum: *In die Palmarum recitans Officium Paſchale ſatisfacit præcepto*: certum igitur omnino eſt, quod qui recitat Officium Reſurrectionis, aut Pentecoſtes (extra ſuas octavas) quæ uno tantum nocturno conſtant, & breviſſima ſunt, adeoque notabiliter diverſa

verſa a communi, & ordinario Ritu, non ſatisfaciunt præcepto, cum talis varietas ſit notabiliter diverſa, ac proinde citra mortale nequit Officium Reſurrectionis, & Pentecoſtes Officio trium nocturnorum, ſeu feriali ſubrogari; & hanc ſententiam validis rationum momentis probat Dominicus Viva in Trutina Theologica Damnatarum Theſium *part.* 1. *propoſit.* 34.

Prima ex propoſitis ſententiis pace illuſtrium virorum, qui illam propugnant, videtur nobis rigida, quia ex Bulla Pii V. non eruitur niſi id, quod ſupra adnotavimus etiam cum Gav. in explicatione ejuſdem ſententiæ; Secunda e contra illi extreme oppoſita apparet nimis laxa, quia nimis generaliter loquitur de mutatione cujuſcumque Officii in aliud nulla facta exceptione. Tertiam libenter admitto. Quarta autem non caret ſua probabilitate, ſed utrum amplectenda ſit, non eſt hic diſputandi locus, aliis hanc Provinciam reliquimus.

Lubet hoc loco tradere aliam propoſitionem damnatam ab Alexandro VII. quæ habetur n. 35. in qua ſic legitur — *Unico Officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die præſenti, & craſtino* — Hanc opinionem inſinuabat Caramuel in ſua Theologia fundamentali, ubi n. 312 inquirebat, an recitans Matutinum cum Laudibus poſt Veſperas, quando poteſt illud recitari tam pro die hodierno, quam pro craſtino, ſatisfaciat duplici præcepto recitandi illud pro utroque die: ibique adducebat rationes pro ſententia affirmativa, quæ fuit proſcripta, & quam ſupra laudatus P. Viva optime ſuo more refellit.

Denique congruum videtur hic mentionem facere Decreti dati in noſtro Indice *ſub n. 79.* nimirum: *Recitatio Officii de Beatis non Canonizatis non eſt ſatisfactoria præcepti, niſi quoad illos, quibus Sedes Apoſtolica de hoc indulſit.*

IV. Gav. n. 8. (*Fieri poteſt Officium Duplex, &c.*) Allegat Gav. Decretum S. R. C. editum die 23. Novemb. 1602. *in Vicentina*; & datum in noſtro Indice *ſub n. 6.* in quo ſtatuitur, quod de Sancto, cujus Inſignis Reliquia habetur, fieri poteſt Officium Duplex minus in ejus Feſto, dummodo ſit reliqua approbata. Hoc Decretum confirmatum fuit alio ſimili edito die 3. Junii 1617. *in una Urbis* Theatinorum; & dato in noſtro Indice *ſub n.* 40. Inſignes autem Reliquiæ (quarum ratione recitari poteſt Officium ſub Ritu Duplici) ſunt Caput, Brachium, Crus, aut illa pars Corporis, in qua paſſus eſt Martyr, modo ſit integra & non parva; & legitime ab Ordinariis approbata. juxta Decretum editum die Octava Aprilis 1628. & datum in noſtro Indice ſub n. 59. Tale autem Officium non poteſt celebrari per totam Civitatem, ſed tantum in illa Eccleſia, in qua aſſervatur Corpus, aut prædicta Inſignis Reliquia, ut declaratur in alio Decreto edito die 8. Aprilis 1628. & dato in noſtro Indice *ſub n.* 60. in Decreto emanato die 3. Junii 1662. & dato in noſtro Indice ſub n. 82. declaratum fuit Epiſcopum non poſſe ſtatuere diem Dominicam ad celebrandum Feſtum alicujus S. Martyris, de quo ſervatur Reliquia Inſignis, immo neque poſſe de eo celebrari Officium, & Miſſam in die ipſa martyrii, vel obitus, niſi Reliquia ſit de Sancto deſcripto in Martyrologio Romano, & conſtet de identitate Reliquiæ ejuſdem Sancti. Denique in eodem Decreto declaravit S. C. Tybiam non eſſe Reliquiam Inſignem, prout etiam habetur in Rubricis tum Miſſalis, tum Breviarii Romani. In Decreto autem edito die 11. Auguſti 1691. approbante etiam Innocentio XII. die 19. Octob. ejuſdem Anni, & dato in noſtro Indice ſub n. 165. confirmantur prædicta Decreta, & deinde additur, quod de cæteris Sanctis in Martyrologio Romano non deſcriptis, aut quibus a S. Sede non fuerit conceſſum, Officia recitari, & Miſſæ celebrari non debent, non obſtante quod ipſorum corpora, vel inſignes Reliquiæ in Eccleſiis aſſerventur, quibus tamen Reliquiis ab Ordinariis locorum approbatis, debita fidelium veneratio (prout hactenus ſervatum eſt) exhibeatur, ſed abſque Officio, & Miſſa ſub pœnis de non ſatisfaciendo præcepto recitandi Officium: aliiſque in Conſtitutione Pii V. contentis:

Reliquia inſignis, ratione cujus poteſt recitari Officium duplex, & dici *Credo* in Miſſa de tali Sancto (in Eccleſia, in qua aſſervatur talis inſignis Reliquia) judicio Quarti *part.* 1. *tit.* 11. *dub.* 3. eſt Manus, vel Pes, vel aliud fruſtum; ſed hæc ſententia corruit, attento Decreto S. R. C. ſupra relato; in quo declaratur, quod inſignis Reliquia debet eſſe Caput, Brachium, Crus; vel pars illa, in qua paſſus eſt Martyr; & quidem integra, & non parva. Cenſetur autem adhuc eſſe integra pars, juxta citatum Quarti *part.* 1. *tit.* 1. *dub.* 4. & Lohner *inſt.* 1. *part.* 2. *n.* 1. quamvis illa (v. g. Caput) ex pluribus fragmentis conſtet per artificialem unionem; tamen ita conjunctis, ut non modo adſint omnia fruſta, ſeu fragmenta, ſed etiam appareat integra; integrum, v. g. Caput, Brachium, &c.

Porro ſi Reliquia ſit de Chriſto Domino, B. Virgine, aut alio Eminentiſs. Sancto juxta Quintanadvenam apud Gobat *tract.* 3. *n.* 683. ea cenſebitur eſſe inſignis, licet ſint tantum Capilli B. V. aut ſint S. Annæ; vel alicujus Apoſtoli Oſſa minutiſſima palmaris: *Tunc enim*, inquit laudatus Auctor, *defectus quantitatis ab exceſſu qualitatis ſuppletur.* Verum amplectenda eſt ſententia noſtri Paſqualigi *de Sacrificio novæ legis tom.* 1. *tract.* 1. *quæſt.* 261. *ſub num.* 6. ubi docet defectum quantitatis Reliquiæ, non ſuppleri a qualitate Sancti, quia licet ſint inſignes relative ad Sanctos, non tamen ſunt inſignes ſecundum ſe, & conſequenter nec in ordine ad recitationem Officii, & celebrationem Miſſæ. Quoad vero Spinam de Corona Domini noſtri Jeſu Chriſti. Paſqualigi ſententia non eſt admittenda, nam in Decreto edito die 21. Junii 1632. & dato in noſtro Ind. Decretorum ſpectantium ad Rubr. Miſſalis *ſub n.* 264.

declaratur, quod Spinæ de Corona D. N. J. C. inter Reliquias insignes computantur, & speciali nota, & cultu dignæ sunt, ideoque in Terra Tarragæ, & alibi concessum postea fuit, ut posset recitari Officium, & Missa de corona Domini, dummodo constaret Spinas esse de dicta Corona, prout concessit eadem Congregatio *in Celsonen.* 1633. 20. Martii.

Quando dicimus, quod in sola Ecclesia, in qua est insignis Reliquia, recitari possit Officium, non est sensus, quod solum intra ipsam Ecclesiam recitari possit, sicut dicitur de Symbolo dicendo in Missa, sed quod illis solis liceat recitare, qui sunt adscripti tali Ecclesiæ. Ita Neuser, & Gobat *tract. 3. n. 696. append. 4. lit. B.* Plura alia ad has Reliquias pertinentia vide apud eumdem Gobat *n. 683. & 686.*

Reliquum est, ut hic mentionem faciamus alterius Decreti editi die 5. Julii 1698. *in Collen.* & dati in nostro Indice *sub n.* 199. in quo S. R. C. iterum declaravit, quod consuetudo triginta Annorum non habet vim ad hoc, ut continuari possit recitatio Officii de aliquo Sancto in Ecclesia, in qua servatur ejus Corpus, nisi doceatur an sit descriptus in Martyrologio, & constet de ejus identitate. Videri potest etiam Decretum datum in nostro Indice *sub n.* 259. ex quo deduci potest quid servandum sit in aliquo casu particulari simili contento in eodem Decreto.

V. Gav. n. 12. — *De Beatorum cultu limitate procedit.*) Verissimum est, quod Ecclesia limitate procedit in cultu Beatorum tum quoad locum, tum quoad tempus, tum quoad Ritum celebrandi eorumdem Festa, Missas, & Officia, ut videre est in Decretis editis die 27. Septembris Anno 1659. & datis in Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis *sub n.* 361. & seq. nec non *sub n.* 378. 379. & seq. Deinde liquet ex Decreto supra exposito, & dato in nostro Indice *sub n.* 79. declarari recitationem Officii de Beatis non esse satisfactoriam præcepti, nisi quoad illos, quibus Sedes Apostolica de hoc indulsit, ac insuper talium Beatorum nomina non esse apponenda nisi in Kalendariis illius loci, & earum personarum, in quo, & a quibus, cultus Beatis cum Officio, & Missa concessus est.

De intentione Officii Divini. Tit. III.

GAVANTUS.

1. SUfficit intentio implicita orandi Deum. *Nav. cap. 23. n. 15.* & habetur in sola Breviarii acceptione, ut recitetur Officium.

2. Qui recitat principaliter ob lucrum distributionum, seu fructuum, sive sit intentio actualis, sive virtualis, peccat, *Navarr. de Orat. c. 6. n. 15.*

3. Ille item Religiosus peccat, qui principaliter recitat ob timorem pœnarum a Superiore irrogandarum, vel alios fines minus bonos. *Navarr. ibid. n. 19.*

De attentione Officii Divini. Tit. IV.

GAVANTUS.

QUi non attendit ad verbi, vel ad sensum verborum, vel ad finem in Oratione propositum, peccat; & duæ primæ attentiones singillatim sufficiunt. *S. Thom. 2. 2. quæst. 83. art. 13.* neque meliorem tenetur quærere, ait *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 3. c. 4. n. 9.*

2. Qui recitat sine attentione actuali, vel virtuali, peccat mortaliter; nec habitualis sufficit, quæ absque ullo voluntatis actu non raro contingit. *Azor. c. 12. q. 1.*

3. Qui voluntarie distractus, alia faciens, quæ attentionem impediant, scribendo, pingendo, & similia faciendo, peccat. *Azor. q. 3. ex c. dolentes*, ubi præcipitur attentio interior, & exterior: non tamen tenetur repetere, quia, licet male, solvit tamen debitum. *Cordub. in suis quæst. lib. 3. q. 13. ad fin.* putat *Azor. oppositum esse verius, q. 6.* & addit *Navarr. cap. 20. n. 32.* teneri, ac si non recitasset, ad restitutionem fructuum, quod nobis magis placet.

4. Qui recitat, dum vestes induit, exuit, faciem lavat, &c. peccat venialiter. *Navar. n. 32.*

5. Qui attente quidem recitat, sed in animo habet non satisfacere præcepto, tenetur repetere. *Nav. cap. 12. n. 74.*

6. Qui tantum legit preces Horarias, & non orat, minime satisfacit. *Nav. c. 13. n. 85.*

7. Qui recitat Officium, & simul audit Missam, satisfacit, peccat tamen venialiter, *ex Cajet. in Opusc. tom. 2. tract. 4.* negit *Navar. c. 16. n. 71.* si justa sit causa. At concordant omnes, nullum esse peccatum, si recitat, quando Sacerdos Missæ secreta dicit.

8. Qui recitat cum aliis, satis est, si attente audiat verba plurium, non singulorum, ac si abuno tantum dicerentur. *Azor. c. 7. q. 7.*

De prolatione Officii Divini. Tit. V.

GAVANTUS.

1. QUi recitat solus, satis est, si verba ita proferat, ut seipsum percipiat, & intelligat, neque sufficit, si in gutture tantum pronunciet, sed linguam & labia vere moveat. *Nav. c. 20. n. 4.*

2. Qui verba diminuit, & detruncat, syncopat, & transcurrit (nisi vitio linguæ, vel consuetudine quadam quasi ingenita fiat) peccat saltem venialiter, nec tenetur repetere. *Azor. c. 7. quæst. 12.*

3. Qui recitat cum socio, satisfacit, sive ille sit obligatus ad Officium, sive non, & satis est, si attendat ad Antiphonas, Capitula, & Orationes, quæ socius solus dicit. *Navar. cap. 20. num. 16.* Idem dic de Lectionibus. *Azor. c. 7. quæst. 9.* In Psalmis autem, & Hymnis recitandis,

cave,

cive, ne ſi plures ſocii ſint, alio modo dicantur, quam alterius verſibus ad modum duarum partium Chori, ex uſu communi Eccleſiæ, alioquin non ſit ſatis, ait *Suar. lib. 4. cap. 25. num. 3.*

4. Qui in Choro deſtinatus ad cantum non cantat, non ſatisfacit. *Nav. miſcell. 79. de Orat. cap. 10. n. 47. ex Trid. ſeſſ. 24. c. 12.* ubi de Canonicis loquitur. Conſuetudo contraria in Canonicis, qui per alios cantant, ubi moribus gentium ſit recepta, ſive continuata poſt Bullam Pii V. poteſt excuſari a cantu. *Azor. cap. 11. q. 6.* Videant tamen Epiſcopi, ne ſit abuſus, & dum per Organum ſonatur verſus, dicatur hic ab aliquo, ut ab aſtantibus audiatur. *Azor. tom. 2. lib. 4. cap. 8. num. 7.*

5. Ad exactam prolationis formam, & præſertim in Choro, valde juvat cognitio verborum Grammaticalis, quænam corripienda ſint, aut producenda: & quia rudioribus etiam ſum ego debitor, addidi, ad calcem hujus operis, eorum verborum notulam, quæ in Breviario Romano ſparſim habentur: & in quibus plurimi hærere poſſunt, & ſolent: licet in Breviario ipſo nuper edito ſuis locis eadem jam adnotaverimus.

De Tempore Officii Divini. Tit. VI.

G A V A N T U S.

1. DOcet *Brancol. de hac re fuſiſſime*, & *part. 1. cap. 10.* præciſum tempus cujuſque Horæ recitandæ debitum, eſſe intra ſpatium Horæ diei ſibi reſpondentis: non extra illud, & *cap. 21.* Primam in prima diei hora, Tertiam in tertia, Sextam in ſexta, Nonam in nona, Veſperas in undecima, Completorium in duodecima recitandas eſſe; Matutinum autem poſt mediam noctem, Auroram verſus, ſumitque ille horas cum latitudine.

2. A media nocte antecedentis diei incipit tempus recitandi Officii, & perſeverat uſque ad mediam noctem ſequentis inclusive. Eſt communis *apud Bonac. diſp. 1. qu. 3. punct. 3. n. 1.* ita ut ultra mediam noctem ſequentis diei Officium præcedentis non valeat. *Navarr. cap. 3. num. 54.*

3. Qui variat intra dictum tempus notabiliter horam a Sacris Canonibus præſcriptam, peccat venialiter. *Bonac. loc. cit. n. 4.* niſi juſta cauſa excuſet, quæ eſt major devotio, vel periculum probabile futuræ occupationis. *Idem num. 5.* Quare nec tenetur repetere, *num. 6.*

4. Conſuetudini in hac re ſtandum eſt potius, quam juri ſcripto. *Azor. qu. 8. in object.*

5. Satius eſt etiam anteponere, quam poſtponere. *Azor. cum Communi cap. 9. qu. 5.*

6. Matutinum, & Laudes ex juſta cauſa poſſunt recitari in Veſperis præcedentis diei, puta, ut devotius oret, vel ſtudiis mane operam det, vel quia non poterit mane ita commode recitare. *S. Thom. quodlib. 3. art. 28. & communis*, & poſt Completorium ſatis eſt expectare tertiam, vel quartam horam poſt meridiem. *S. Thom. ib. & alii apud Bonac. loc. cit. num. 16.* non ante horam vigeſimam *n. 17. Azor.* autem docet *cap. 9. qu. 3.* non ante 21. ætate, nec hyeme ante 22.

7. Prima ante Solis ortum, vel paulo poſt, Tertia aliquantulum poſt ortum, Sexta paulo poſt: Nona prope prandium. Veſperæ, & Completorium poſt prandium. *Toler. lib. 2. cap. 23.* ſed excuſatur ab omni peccato ille, qui recitat Primam cum Tertia, Sexta, & Nona ſimul, duabus, vel tribus horis poſt Solis ortum. *Bonac. loc. cit. n. 9.*

8. Qui vero differt Matutinum ſine cauſa ad Veſperas, vel anticipat Completorium ante prandium, nimis notabiliter variat tempus, & peccat venialiter. *Bonac. ibid.*

9. In Choro ſtatæ horæ ſunt obſervandæ magis quam in privata recitatione. *Navarr. cap. 3. num. 63. & alii cum Bonac. n. 7.* qui tamen cum Cajetano, ſecluſo ſcandalo, cenſet non peccare mortaliter eos, qui extra ſtatas horas in Choro recitant, & ibidem addit, poſſe ob Proceſſionem, vel Concionem mutari horam, ſi quod eſt peccatum, imputant Superiori potius, quam Canonicis, paratis tamen ad obediendum.

De loco Divini Officii. Tit. VII.

G A V A N T U S.

1. UBique recitari poteſt private. *Azor. lib. 10. cap. 11. quæſt. 8.* modo non impediatur attentio. *Navarrus cap. 21. num. 32.* & locus ſit decens, *ex Molfeſ. tract. 5. cap. 2. num. 80.*

2. In Choro vero tenentur recitare, qui Choro ſunt addicti ex juſtitia, juxta inſtitutionem beneficiorum, & conſuetudinem locorum, niſi aliud cogat neceſſitas, ut hyemis tempore in Sacriſtia, vel adſit conſuetudo legitima, vel privilegium Papæ, vel Fundatoris inſtitutio. *Bellarmin. in libr. de bon. oper. cap. 8. verſ. locus, & DD. communiter.*

3. Unde Canonici, qui ultra tres menſes a Tridentino permiſſos notabiliter, hoc eſt pluribus diebus, ultra quatuor, a Choro abſunt, per ſe loquendo mortaliter peccant, ut fuſius *Bonac. diſp. 2. quæſt. 1. part. 2. n. 1.* Neque poſſunt alios ſibi ſubſtituere, *ibid. punct. 4. num.* niſi conſuetudo legitima, vel privilegium adſit, ait *Moneta noſter de diſtrib. part. 2. qu. 14. n. 20. & 42.* An teneantur adeſſe in habitu Canonicali, vide Monetam *ibid. qu. 19. ad finem.*

4. Fieri etiam poteſt, ut conſuetudine immemorabili, vel ſufficienter præſcripta Canonici, quorum fructus ſunt tenues, non teneantur quotidie ad Chorum. *Bonac. diſp. 1. quæſt. 2. punct. 5. num. 14.*

5. Epiſcopi per ſe loquendo non ſunt addicti Choro. *Bonac. ibid. num. 12.*

6. Parochi de jure antiquo tenebantur, nunc minime ad publicam recitationem Officii in Eccleſia, & hoc de conſuetudine fere univerſali, & communiter recepta, exceptis Veſperis in diebus Feſtis, *ex Suar. & Bonac. loco ſupra cit. num. 12.*

7. Mu-

7. Multo minus Cappellani tenentur ad Chorum, quibus ex fundatione non incumbit hæc cura. *Bonac. num. 13.*

8. Regulares addicti Choro non tenentur ad Chorum, nisi ex vi regulæ, & ideo non sub peccato mortali. *Cajet. V. Hora Canonic. & Bonac. loc. cit. quæst. 2. punct. 2. num. 8.*

G A V A N T U S.

De ordine Divini Officii. Tit. VIII.

1. QUi sine justa causa pervertit ordinem Horarum, peccat venialiter, justa vero causa est, oblivio, inadvertentia, ut Chorus juvetur, vel alius, ad dicendum Officium. *Azor. cap. 10. qu. 1. & Navarr. cap. 3. num. 65.*

2. Perversio ejusdem Horæ, seclusо contemptu, & scandalo, ex justa causa excusari potest ab omni peccato. *Bonac. disp. 1. qu. 3. punct. 4. n. 5.*

3. Gravior autem erit culpa, si in Choro pervertatur ordo. *Suar. lib. 4. cap. 11. num. 10. & alii*, qui putant esse ex suo genere culpam lethalem, *negat Bonac. ibid. num. 5.*

De interruptione Officii Divini. Tit. IX.

G A V A N T U S.

1. QUi dividit Matutinum a Laudibus nocte tota interposita, non peccat. *DD. apud Bonac. disp. 1. qu. 3. punct. 3. num. 11. Azor.* vult esse veniale sine causa, *cap. 8. qu. 4.*

2. Qui dividit nocturnum a nocturno per horam unam, pluresve cum justa causa, non ultra tres horas, non peccat. *DD. apud Bonac. n. 13. contra Azorium loc. cit.*

3. Qui dividit Horam parvam, vel Psalmum, non peccat. *Azor. qu. 5.*

4. Interruptio ad longum temporis spatium probabilius obligat ad repetitionem. *Navarr. cap. 16. num. 75.* Ad breve tempus, etiam ad jocum, vanosque sermones, non obligat. *Navarr. n. 75. & cap. 10. n. 42. & cap. 16. n. 66.* At in utroque casu non esse repetendum, docet cum aliis *Bonac. sup. punct. 2. §. 1. n. 28.* Peccari saltem venialiter, sine justa causa, est dicendum, *num. 30.*

5. Qui interrumpit animo continuandi, ut aliud agat, non tenetur repetere, immo nec ille, qui animo repetendi, & postea non repetit. communiter *DD. apud Bonac. n. 31. contra Navarr. & Azor.*

De pœnis circa Divinum Officium. Cap. VI.

G A V A N T U S.

1. BEneficiarii habentes onus recitandi Divinum Officium titulo beneficii tenentur etiam ante Judicis sententiam ad restitutionem fructuum pro rata omissionis Officii, si, elapsis sex mensibus post obtentam beneficii possessionem, Officium culpabiliter non recitaverint, etiam si alio die pensum prætermissum supplere conentur, nisi forte pars omissi sit levis. *Bonac.* explicat, & probat singulas hujus axiomatis partes, *disp. 1. qu. 5. punct. 2. per tot.*

2. Rata omissionis, & restitutionis est, ex Pii V. Bulla, ut pro toto Officio unius, vel plurium dierum restituantur fructus beneficii, seu beneficiorum, qui illis diebus responderent, si quotidie dividerentur: pro Matutino dimidiam partem fructuum: pro cæteris horis simul aliam dimidiam: pro unaquaque hora sextam partem unius diei restituant.

3. Qui paucos versiculos, aut Psalmum omittit, non tenetur quidquam restituere. *Navarr. cap. 9. & cap. 10. n. 42. & alii apud Bonac. loc. cit. num. 11.* &, eo magis, si tenue sit beneficium: quod si sæpius partem notabilem omittat ex pluribus omissionibus compositam, quibus singulis non respondet pars notabilis fructuum, nihilominus tenebitur ad restitutionem. *Bonac. num. 14.* contra Monetam nostrum negantem, cujus opinio mitior non est improbabilis, & mihi placet.

4. Qui recitavit absque attentione, tenetur ad restitutionem. *Nav. & alii cum Bonac. ibid. n. 17.*

5. Omittenti Divinum Officium, ita ut intra quindecim dies illud saltem bis non recitet, imponitur privationis beneficii pœna, non tamen ipso facto, ex Decreto Conc. Later. firmato a Pio V.

6. Atque hæc intelligenda sunt de fructibus respondentibus oneri Divini Officii, de quibus in Bulla Pii V. non autem de iis fructibus, qui respondent oneri Episcopali, Parochiali, Canonicali, præter Officium Divinum, de quibus vide *Bonac. loc. cit. punct. cap. 3. n. 2.* qui rejicit dicentes, onus Clerici quoque esse gestare habitum, & coronam, quæ alioquin compensantur immunitate, &c.

7. Tutior tamen est aliorum sententia. *Azor. lib. 10. cap. 14. qu. 5. & aliorum apud Bonac. n. 3.* qui nihil distinguunt inter prædicta onera, & absolute volunt restitui fructus, non tamen enervant priorem, & mitiorem sententiam; quæ in praxi sustineri potest.

8. Facienda vero est restitutio prædicta fabricæ beneficii, vel pauperibus ex Bulla Pii V. non præcise fabricæ Ecclesiæ, sed vel domui, vel agro beneficii, & similibus, dummodo sit in utilitatem beneficii, non alterius loci. *Suar. lib. 4. num. 19. & alii.*

9. Quod si alter locus sit pauperibus destinatus, idem est, si pauperibus restitueretur: quod conceditur in Bulla, imo, & pro animabus Defunctorum expendi possunt ii fructus. *Navarr. cap. 25. num. 122.* Denique beneficiarius pauper sibi potest illos applicare, *ex Bonac. loc. cit. n. 8.* modo aliud non constet ex consuetudine, vel statuto particulari. *Suar. loc. cit. num. 17.*

10. In Choro addicti eidem amittunt distributiones, quando non intersunt, vel præsentes non recitant attente, confabulando, voluntarie dor-

dormiendo, &c. *Bonac. diſput. 2. qu. 4. punct. 1. num. 10. & 12.* etiam ſi id faciant eo tempore, quo Sacerdos ſecreta dicit, vel Antiphonæ, aut Reſponſoria per Manſionarios cantantur, ſi ſit pars notabilis. *Idem ibid.* contra Monetam noſtrum, qui mitiorem in partem inclinat negativam in hoc ultimo caſu.

11. In percipiendis diſtributionibus abſentes excuſare poſſunt, Primo gravis infirmitas, quæ ſcilicet de ſe levis, ſed acceſſu ad Chorum gravis efficeretur de judicio Medici. Nec eſt neceſſe, ut ſit infirmus in loco beneficii. *Monetæ noſter 2. p. q. 6. n. 7. & 19.* ſi tamen alias intereſſe conſueverat, *idem p. 5. n. 21.* Secundo, juſta, & rationabilis cauſa, ſeu neceſſitas corporis, quamdiu durat neceſſitas, & præciſa conſuetudo in contrarium, velut cauſa ſumendæ medicinæ, convaleſcentiæ nutriendæ, ſenectutis in bene merito, peſtis graſſantis eo loci cum gravi periculo, gravis metus injuſte incuſſi, inimicitiarum gravium, & ſine culpa abſentis; ſi capiatur ab hoſtibus, ſi injuſte impediatur a Choro, etiam a Superiore in carcere detentus, &c. *Bonac.* hæc ſingula habet *poſt Monetam loc. cit. q. 5. punct. 2. toto*, ubi eadem docet §. 2. de injuſte excommunicato, §. 3. de injuſte ſuſpenſo, §. 4. de injuſte interdicto, §. 7. de irregulari, ut ſic præciſe, & poſt beneficium facto irregulari. Tertio, excuſat evidens utilitas ſuæ Eccleſiæ in eo, qui ſolet alias intereſſe Choro, de de re ſuſe *Bonac. & Monetæ loc. cit.* quamdiu ſcilicet durat actio in evidentem propriæ Eccleſiæ utilitatem, bona fide, & ſine dolo, neque eſt neceſſaria licentia Epiſcopi, ut probat *Bonacin. punct. 3. num. 22.*

12. Aliæ cauſæ excuſantes afferuntur a *Bonac. ibid.* §. 3. ad tuenda jura Capituli, ſeu proprii beneficii, ad habendam lectionem Theologalem ex officio præbendæ. Item privilegio Pontificio poteſt abſens lucrari diſtributiones, *punct. 4.* & conſuetudine induci poteſt, ut abſentes lucrentur eaſdem.

13. Neque unquam valet remiſſio, donatio, colluſio, de quibus ſuſe *Bon. punct. 7. toto*, & hæc ſatis.

SECTIO SECUNDA.

De Præludiis Breviarii Romani.

GAVANTUS.

UT nihil omittatur eorum, quæ in Breviario continentur, dividam illud in partes, ſeu Sectiones novem, nimirum, Præludia, Rubricas Generales, Horarum proprias leges, Partes Horarum ſingulas, Proprium de Tempore, Proprium Sanctorum, Commune Sanctorum, Appendices ad calcem Breviarii, & Cæremonias Horarum Canonicarum. Præludia igitur continent Titulum, Bullas Pii V. Clementis VIII. & Urbani VIII. Computum Eccleſiaſticum, & Calendarium.

SECTIONES SECUNDÆ CAPITA QUINQUE.

1. *De Titulo Breviarii Romani.*
2. *De Bulla Pii V. & uſu Breviarii Romani.*
3. *De Bullis Clementis VIII. & Urbani VIII.*
4. *De Computo Eccleſiaſtico.*
5. *De Calendario.*

De Titulo Breviarii Romani. Cap. I.

GAVANTUS.

BReviarium, vox eſt ſatis antiqua in re noſtra, quam legi apud Micrologum *c. 28. de Eccleſiaſticis obſerv.* qui vixit circa ann. 1080. apud antiquiores nondum legi. Radulphus Tungrenſis utitur hac voce *prop. 22. & habetur in Conc. Colonienſi, Moguntino, Trevirenſi, & Generali Tridentino.* Horarium vocavere quidam, ideſt, precationum librum. *Cornel. Scult. tom. 1. cap. 34.*

2. Significat autem Compendium, ſive Summarium, & conciſum opus ex *Plinio lib. 18. cap. 26. & Sveton. in Auguſto cap. ult.* Item Indicem, *ut in II. Concil. Tomo.* Titulus cujuſdam operis extat: Breviarium cauſæ Neſtorianorum, &c. quæ optime conveniunt Breviario Eccleſiaſtico, quod, ut ait Leſſius *de juſt. & jure, de devot. & orat. dub. 8.* admirabile eſt myſteriorum Sacræ Scripturæ compendium. Continet enim Pſalmos, in quibus per modum laudis omnia myſteria clauduntur; tum ſelectiſſima quæque veteris, & novi Teſtamenti; tum Patrum monumenta nobiliora; tum præcipua Sanctorum; breves denique Orationes, ſeu collectas a Summis Pontificibus, ut plurimum compoſitas, & indicat quotidie, quæ preces adhibendæ. *Romanum* dicitur, quia preces continet juxta Ritus S. R. E.

3. Uſus tamen Breviarii quocumque nomine vocaretur, non fuit ante Lectionarium S. Hieronymi, inquit Cornelius loco citato, & ex dicendis magis patebit. Haymo General. Miniſter Ordinis Minorum S. Franciſci ſub Gregor. IX. Anno 1241. *ut ex ejuſdem Bulla patet*, Breviarium Romanum cum Miſſali reformavit, & eſt illud fere idem, quo nunc utimur, *ex Radulpho propoſ. 17.* lege *Wadingum in Annal. Min. ann. 1244.* qui tamen Rad. quam maxime dolet, fuiſſe receptum a Nicolao III. ad uſum communem, propter multitudinem Feſtorum in eodem Breviario cum diminutione ferialis Officii.

4. Reſtitutum dicitur Decreto Concil. Trident. *ſeſſ. 24. in fine*, ut intelligas non eſſe novum; editum autem a Pio V. & recognitum a Clemente VIII. & Urbano VIII. ea prorſus ratione, qua in Bullis eorumdem, de quibus nunc dicemus.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. — *Breviarium vox eſt ſatis antiqua, &c.*) Preces vocales, quæ ſingulis diebus a Cle-

7. Multo minus Cappellani tenentur ad Chorum, quibus ex fundatione non incumbit hæc cura. *Bonac. num.* 13.

8. Regulares addicti Choro non tenentur ad Chorum, nisi ex vi regulæ, & ideo non sub peccato mortali. *Cajet. V. Hora Canonic. & Bonac. loc. cit. quæst.* 2. *punct.* 2. *num.* 8.

G A V A N T U S.

De ordine Divini Officii. Tit. VIII.

1. QUi fine justa causa pervertit ordinem Horarum, peccat venialiter, justa vero causa est, oblivio, inadvertentia, ut Chorus juvetur, vel alius, ad dicendum Officium. *Azor. cap.* 10. *qu.* 1. *ex Navarr. cap.* 3. *num.* 65.

2. Perversio ejusdem Horæ, seclusō contemptu, & scandalo, ex justa causa excusari potest ab omni peccato. *Bonac. disp.* 1. *qu.* 3. *punct.* 4. *n.* 5.

3. Gravior autem erit culpa, si in Choro pervertatur ordo. *Suar. lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 10. *& alii*, qui putant esse ex suo genere culpam lethalem, *negat. Bonac. ibid. num.* 5.

De interruptione Officii Divini. Tit. IX.

G A V A N T U S.

1. QUi dividit Matutinum a Laudibus nocte tota interpositā, non peccat. *DD. apud Bonac. disp.* 1. *qu.* 3. *punct.* 3. *num.* 11. *Azor.* vult esse veniale sine causa, *cap.* 8. *qu.* 4.

2. Qui dividit nocturnum a nocturno per horam unam, pluresve cum justa causa, non ultra tres horas, non peccat. *DD. apud Bonac. n.* 13. *contra Azorium loc. cit.*

3. Qui dividit Horam parvam, vel Psalmum, non peccat. *Azor. qu.* 5.

4. Interruptio ad longum temporis spatium probabilius obligat ad repetitionem. *Navarr. cap.* 16. *num.* 75. Ad breve tempus, etiam ad jocum, vanosque sermones, non obligat. *Navarr. n.* 75. *& cap.* 10. *n.* 42. *& cap.* 16. *n.* 66. At in utroque casu non esse repetendum, docet cum aliis *Bonac. sup. punct.* 2. §. 1. *n.* 28. Peccari saltem venialiter, sine justa causa, est dicendum, *num.* 30.

5. Qui interrumpit animo continuandi, ut aliud agat, non tenetur repetere, immo nec ille, qui animo repetendi, & postea non repetit. communiter *DD. apud Bonac. n.* 31. *contra Navarr. & Azor.*

De pœnis circa Divinum Officium. Cap. VI.

G A V A N T U S.

1. BEneficiarii habentes onus recitandi Divinum Officium titulo beneficii tenentur etiam ante Judicis sententiam ad restitutionem fructuum pro rata omissionis Officii, si, elapsis sex mensibus post obtentam beneficii possessionem, Officium culpabiliter non recitaverint, etiam si alio die pensum prætermissum supplere conentur, nisi forte pars omissi sit levis. *Bonac.* explicat, & probat singulas hujus axiomatis partes, *disp.* 1. *qu.* 5. *punct.* 2. *per tot.*

2. Rata omissionis, & restitutionis est, ex Pii V. Bulla, ut pro toto Officio unius, vel plurium dierum restituantur fructus beneficii, seu beneficiorum, qui illis diebus respondērent, si quotidie dividērentur: pro Matutino dimidiam partem fructuum: pro cæteris horis simul aliam dimidiam: pro unaquaque hora sextam partem unius diei restituant.

3. Qui paucos versiculos, aut Psalmum omittit, non tenetur quidquam restituere. *Navarr. cap.* 9. *& cap.* 10. *n.* 42. *& alii apud Bonac. loc. cit. num.* 11. & eo magis, si tenue sit beneficium: quod si sæpius partem notabilem omittat ex pluribus omissionibus compositam, quibus singulis non respondet pars notabilis fructuum, nihilominus tenebitur ad restitutionem. *Bonac. num.* 14. contra Monetam nostrum negantem, cujus opinio mitior non est improbabilis, & mihi placet.

4. Qui recitavit absque attentione, tenetur ad restitutionem. *Nav. & alii cum Bonac. ibid. n.* 17.

5. Omittenti Divinum Officium, ita ut intra quindecim dies illud saltem bis non recitet, imponitur privationis beneficii pœna, non tamen ipso facto, ex Decreto Conc. Later. firmato a Pio V.

6. Atque hæc intelligenda sunt de fructibus respondentibus oneri Divini Officii, de quibus in Bulla Pii V. non autem de iis fructibus, qui respondent oneri Episcopali, Parochiali, Canonicali, præter Officium Divinum, de quibus vide *Bonac. loc. cit. punct. cap.* 3. *n.* 2. qui rejicit dicentes, onus Clerici quoque esse gestare habitum, & coronam, quæ alioquin compensantur immunitate, &c.

7. Tutior tamen est aliorum sententia. *Azor. lib.* 10. *cap.* 14. *qu.* 5. *& aliorum apud Bonac. n.* 3. qui nihil distinguunt inter prædicta onera, & absolute volunt restitui fructus, non tamen enervant priorem, & mitiorem sententiam; quæ in praxi sustineri potest.

8. Facienda vero est restitutio prædicta fabricæ beneficii, vel pauperibus ex Bulla Pii V. non præcise fabricæ Ecclesiæ, sed vel domui, vel agro beneficii, & similibus, dummodo sit in utilitatem beneficii, non alterius loci. *Suar. lib.* 4. *num.* 19. *& alii.*

9. Quod si alter locus sit pauperibus destinatus, idem est, si pauperibus restitueretur: quod conceditur in Bulla, imo, & pro animabus Defunctorum expendi possunt ii fructus. *Navarr. cap.* 25. *num.* 122. Denique beneficiarius pauper sibi potest illos applicare, *ex Bonac. loc. cit. n.* 8. modo aliud non constet ex consuetudine, vel statuto particulari. *Suar. loc. cit. num.* 17.

10. In Choro addicti eidem, amittunt distributiones, quando non intersunt, vel præsentes non recitant attente, confabulando, voluntarie dor-

dormiendo, &c. *Bonac. diſput. 2. qu. 4. punct. 1. num. 10. & 12.* etiam ſi id faciant eo tempore, quo Sacerdos ſecreta dicit, vel Antiphonæ, aut Reſponſoria per Manſionarios cantantur, ſi ſit pars notabilis. *Idem ibid.* contra Monetam noſtrum, qui mitiorem in partem inclinat negativam in hoc ultimo caſu.

11. In percipiendis diſtributionibus abſentes excuſare poſſunt, Primo gravis infirmitas, quæ ſcilicet de ſe levis, ſed acceſſu ad Chorum gravis efficeretur de judicio Medici. Nec eſt neceſſe, ut ſit infirmus in loco beneficii. *Moneta noſter 2. p. q. 6. n. 7. & 19.* ſi tamen alias intereſſe conſueverat, *idem p. 5. n. 21.* Secundo, juſta, & rationabilis cauſa, ſeu neceſſitas corporis, quamdiu durat neceſſitas, & præciſa conſuetudo in contrarium, velut cauſa ſumendæ medicinæ, convaleſcentiæ nutriendæ, ſenectutis in bene merito, peſtis graſſantis eo loci cum gravi periculo, gravis metus injuſte incuſſi, inimicitiarum gravium, & ſine culpa abſentis; ſi capiatur ab hoſtibus, ſi injuſte impediatur a Choro, etiam a Superiore in carcere detentus, &c. *Bonac.* hæc ſingula habet *poſt Monetam loc. cit. q. 5. punct. 2. toto*, ubi eadem docet §. 2. de injuſte excommunicato, §. 3. de injuſte ſuſpenſo, §. 4. de injuſte interdicto, §. 7. de irregulari, ut ſic præciſe, & poſt beneficium facto irregulari. Tertio, excuſat evidens utilitas ſuæ Eccleſiæ in eo, qui ſolet alias intereſſe Choro, de de re ſuſe *Bonac. & Moneta loc. cit.* quamdiu ſcilicet durat actio in evidentem propriæ Eccleſiæ utilitatem, bona fide, & ſine dolo, neque eſt neceſſaria licentia Epiſcopi, ut probat *Bonacin. punct. 3. num. 22.*

12. Aliæ cauſæ excuſantes afferuntur a *Bonac. ibid.* §. 3. ad tuenda jura Capituli, ſeu proprii beneficii, ad habendam lectionem Theologalem ex officio præbendæ. Item privilegio Pontificio poteſt abſens lucrari diſtributiones, *punct. 4.* & conſuetudine induci poteſt, ut abſentes lucrentur eaſdem.

13. Neque unquam valet remiſſio, donatio, colluſio, de quibus ſuſe *Bon. punct. 7. toto*, & hæc ſatis.

SECTIO SECUNDA.

De Præludiis Breviarii Romani.

GAVANTUS.

UT nihil omittatur eorum, quæ in Breviario continentur, dividam illud in partes, ſeu Sectiones novem, nimirum, Præludia, Rubricas Generales, Horarum proprias leges, Partes Horarum ſingulas, Proprium de Tempore, Proprium Sanctorum, Commune Sanctorum, Appendices ad calcem Breviarii, & Cæremonias Horarum Canonicarum. Præludia igitur continent Titulum, Bullas Pii V. Clementis VIII. & Urbani VIII. Computum Eccleſiaſticum, & Calendarium.

SECTIONES SECUNDÆ CAPITA QUINQUE.

1. *De Titulo Breviarii Romani.*
2. *De Bulla Pii V. & uſu Breviarii Romani.*
3. *De Bullis Clementis VIII. & Urbani VIII.*
4. *De Computo Eccleſiaſtico.*
5. *De Calendario.*

De Titulo Breviarii Romani. Cap. I.

GAVANTUS.

BReviarium, vox eſt ſatis antiqua in re noſtra, quam legi apud Micrologum *c. 28. de Eccleſiaſticis obſerv.* qui vixit circa ann. 1080. apud antiquiores nondum legi. Radulphus Tungrenſis utitur hac voce *prop. 22. & habetur in Conc. Colonienſi, Moguntino, Trevirenſi*, & *Generali Tridentino*. Horarium vocavere quidam, ideſt, precationum librum. *Cornel. Scult. tom. 1. cap. 34.*

2. Significat autem Compendium, ſive Summarium, & conciſum opus ex *Plinio lib. 18. cap. 26. & Sveton. in Auguſto cap. ult.* Item Indicem, *ut in II. Concil. Tomo*. Titulus cujuſdam operis extat: Breviarium cauſæ Neſtorianorum, &c. quæ optime conveniunt Breviario Eccleſiaſtico, quod, ut ait Leſſius *de juſt. & jure, de devot. & orat. dub. 8.* admirabile eſt myſteriorum Sacræ Scripturæ compendium. Continet enim Pſalmos, in quibus per modum laudis omnia myſteria clauduntur; tum ſelectiſſima quæque veteris, & novi Teſtamenti; tum Patrum monumenta nobiliora; tum præcipua Sanctorum; breves denique Orationes, ſeu collectas a Summis Pontificibus, ut plurimum compoſitas, & indicat quotidie, quæ preces adhibendæ. *Romanum* dicitur, quia preces continet juxta Ritus S. R. E.

3. Uſus tamen Breviarii quocumque nomine vocaretur, non fuit ante Lectionarium S. Hieronymi, inquit Cornelius loco citato, & ex dicendis magis patebit. Haymo General. Miniſter Ordinis Minorum S. Franciſci ſub Gregor. IX. Anno 1241. *ut ex ejuſdem Bulla patet*, Breviarium Romanum cum Miſſali reformavit, & eſt illud fere idem, quo nunc utimur, *ex Radulpho propoſ. 17.* lege *Wadingum in Annal. Min. ann. 1244.* qui tamen Rad. quam maxime dolet, fuiſſe receptum a Nicolao III. ad uſum communem, propter multitudinem Feſtorum in eodem Breviario cum diminutione ferialis Officii.

4. Reſtitutum dicitur Decreto Concil. Trident. *ſeſſ. 24. in fine*, ut intelligas non eſſe novum; editum autem a Pio V. & recognitum a Clemente VIII. & Urbano VIII. ea prorſus ratione, qua in Bullis eorumdem, de quibus nunc dicemus.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

1. Gav. n. 1. -- *Breviarium vox eſt ſatis antiqua, &c.*) Preces vocales, quæ ſingulis diebus a Cle-

ideoque anne Fratres Minores? Hæc omnia Franciſcus Pagius, qui alia ſubdit in vindicando ſuo ordine Franciſcano a Radulphi querimoniis. Verum cum ipſemet Wadingus loco ſupracitato fateatur, Breviarium ab Haymone correctum juſſu Gregorii IX. eo auctoritatis perveniſſe, ut in ordinarium S. R. E. Ritum tranſiverit præcipiente Nicolao III, idque probante Wadingo ſupra adducta auctoritati Radulphi Tungrenſis, mihi videtur ſuſtineri poſſe, Nicol. III. præſcripſiſſe omnibus Eccleſiis, in quibus jam introducta erat recitatio officii contracti, ſed male digeſti, celebrationem ejuſdem officii, & uſum aliorum librorum, ſed juxta emendationem, & correctionem factam ab Haymone Franciſcanorum Generali, & a Gregorio IX. approbatam.

Breviarium Romanum modo ſupradicto a Fratribus Minoribus contractum, ſeu potius recognitum, & correctum, brevius adhuc redditum fuit hortatu Clementis VII. a Franciſco Quignonio Cardinali S. Crucis, & inſcriptum eſt hoc Titulo — Brev. Rom. ex Sacra potiſſimum ſcriptura, & probatis Sanctorum hiſtoriis &c. — Prædictum Breviarium editum reperio prius Romæ An. 1536. deinde Venetiis 1537. Typis Lucæ Antonii Junctæ in 8. & iterum Venetiis 1546. in officina ad ſignum Agnus Dei pariter in 8. & deinque iterum Venetiis, 1563. apud hæredes Lucæ Antonii Junctæ, quæ quidem editiones Venetæ aſſervantur in noſtra Bibliotheca S. Sylveſtri de Urbe in Quirinali. Quamvis hoc Breviarium, regnante Clemente VII. confectum fuerit, nihilominus non niſi ſub Pontificatu Pauli III. fuit promulgatum, & non ſolum Romæ, & Venetiis, ut mox expoſuimus, ſed etiam Lugduni, & Pariſiis, & quidem pluries editum fuit, ut infra dicemus. In hoc Breviario perlegebatur totum Pſalterium ſingulis hebdomadis, terni Pſalmi ſingulis horis Canonicis, unius longitudine cum alterius brevitate ſic compenſata, ut labor legendi diurnus par propemodum fuerit omnibus diebus, ſive de Feria, ſive de Feſto recitaretur officium. Rurſus in eodem Breviario Veteris Teſtamenti magna, & utiliſſima pars, totum vero novum, præter partem Apocalypſis in toto anno legebatur. In eodem Breviario ſemiduplicibus expunctis ſola duplicium, ac ſimplicium diſtinctio ſervabatur, quorum inter ſe diſcrimen in hoc maxime poſitum erat, quod illa duas, pridie videlicet, atque ipſo die; iſta vero unas dumtaxat ipſo dies Veſperas haberent. Nulla in eodem Breviario reperiuntur Capitula, nulla Reſponſoria, nulli verſiculi, non quia hæc ſupervacanea, aut inutilia viderentur (augent enim, ut fatetur Auctor ejuſdem Breviarii in ſua Præfatione, pietatem, & ſunt Scripturæ Sacræ particulæ) ſed quoniam cum introducta ſint ad Cantus potiſſimum modulandos, & legentes ſæpe morentur cum moleſtia recitandi, ideirco hæc prætermitti ſatius judicavit Quignonius, contentus Lectione Scripturæ Sacræ, quæ, ait ipſe, magis facit ad pietatem, atque doctrinam privatam legentium, quorum hac quidem in parte majorem rationem habere voluit, quam concinentium. Denique deſideratur in hoc Breviario officium parvum B. V. in aliis Breviariis uſitatum, cujus omiſſione non minuitur ejuſdem Virginis honor, ait Quignonius: Nam paucis Feſtis exceptis, quotidie variis Commemorationibus adoratur, & obſecratur: Atque ejus memoria multis dicatis eidem Feſtis, & octavis pro cujuſque ratione celebratur, ipſique ſolitum officium tribuitur Sabbatis fere omnibus, præterquam in Quadrageſima.

De hoc Breviario Quignoniano ſpecialem mentionem facit Ricardus Simon in I. Tomo ſuarum Epiſtolarum Selectarum Epiſt. 27. data ſub die 4. Jan. 1685. aitque hujuſmodi Breviarium a Facultate Pariſienſi primum fuiſſe rejectum, & ſe legiſſe in Regeſtis ejuſdem Facultatis cenſuram ab eadem factam anno 1535. quæ eſt ſub hoc Titulo — Notæ Cenſuratiæ S. Facultatis in Sacrum Quignonii Breviarium. In qua quidem cenſura adnotatum fuit diſcrimen, quod reperitur inter hoc, & antiqua Breviaria, ſequentibus præciſis verbis. Cum autem hæc uſque adeo ſalutaria Eccleſiæ inſtituta in Eccleſiaſticis officiis a primordio ferme Eccleſiæ ad hæc uſque tempora ſervata fuerint, mirum quonam pacto is, qui novum hoc Breviarium edidit, hæc omnia rejiciat, ac rejicienda decernat, tamquam, ut inquit, nec ad pietatem, nec ad cognitionem Sacræ Scripturæ, magnopere conducat... parum quoque ſapere ſobrie viſus eſt hujuſmodi Scriptor dum ſuam unius ſententiam antiquis Patrum decretis, Communi & approbato uſui, ac Eccleſiæ authenticis Hiſtoriis minime erubuit præferre; proinde ut quam periculoſa ſit, nec ferenda hujuſmodi Breviarii editio, cognoſcant omnes, operæ pretium eſt oſtendere. Ex quibus liquet Theologos Pariſienſes non approbaſſe impreſſionem hujus Breviarii, & in eadem Cenſura ſubnectunt alia argementa ſupprimendi eumdem compendiarium curſum divini officii. Seidanus Auctor Lutheranus lib. 9. conſcius prædictæ cenſuræ, audacter aſſerit, a Theologis Pariſienſibus Quignonianum Breviarium tamquam Hæreticum fuiſſe proſcriptum, ſed impudentiſſime loquitur, cum ex cenſura ſupradicta ſatis conſtet, non tamquam hæreticum, ſed ob alia motiva Facultatem Pariſienſem non approbaſſe dictum Breviarium, & equidem paucis poſt annis, & alio adhibito examine ejuſdem Breviarii eadem Facultas mutavit ſententiam, permiſitque anno 1540. novam editionem dicti Breviarii, quæ Lugduni ſecuta fuit, & facta legitur cum privilegio ſummi Pontificis, & Galliarum Regis ſine approbatione tamen Inquiſitoris Orii, & Doctorum Sorbonenſium. Deinde de anno 1552. iterum idem Breviarium prodiit Lugduni Typis Theob. Pagani cum Regio privilegio, & accedente correctione, & examine Matthæi Orii Doctoris Theologi, & Inquiſitoris Generalis, & cum approbatione Facultatis Sorbonæ juxta normam illorum temporum. Apud eumdem Pagani impreſſum jam fuerat idem Breviarium de an-

no

no 1547. & 1548. ibidem Lugduni pariter editum fuerat apud hæredes Blaſii Guidonis de an. 1557. & de anno 1544. in fol. Typis Bald. Arnoullet. Pariſiis vero anno 1542. Typis Ambroſ. Graud. in 4. & rurſus ibidem typis Franciſci Maguet in 8. majori, anno vero 1545. typis Thiel Kervel in 12. Ejuſdem Breviarii uſus quadraginta circiter annorum ſpatio perſeveravit, nimirum a Paulo III. uſque ad S. Pium V. Pontificem maximum, numquam tamen præcepta fuit, ſed ſolum permiſſa hujuſce Breviarii recitatio.

V. Gav. n. 4. *Reſtitutum dicitur Decreto Concilii Tridentini, editum autem a Pio V.* Quamvis Breviarium Quignonianum ab aliquibus fuerit admiſſum, non omnes tamen Eccleſiæ, neque Regulares Ordines eo utebantur; multi enim Diœceſeos ſuarum peculiaria Breviaria adhibebant, & nonnulli alii priſcum recitabant. Hujuſmodi erant noſtræ Congregationis Patres, qui, ut refert Antonius Caracciolus in notis ad noſtras Conſtitutiones, ſeu in Synopſi Veterum Religioſorum Rituum *part. 1. ad Caput 1. n. 11.* numquam Quignonii illud Breviſſimum officium, quamvis licuiſſet, recitarunt; porro tanti fecit Clemens VII. Joannis Petri Caraffæ, & Cajetani Thienei, aliorumque noſtrorum Patrum Sacrorum Rituum eruditionem, & in divino cultu exquiſitiſſimam diligentiam, ut anno Chriſti 1529. iiſdem per literas Apoſtolicas, quas refert Hiſtoricus noſter Joſeph Silos *part. 1. pag. 95.* conceſſerit, ut Miſſas, & Divina officia ipſorum, ac præcipue Caraffæ induſtria ad meliorem formam compoſita per annum publice experiri, atque in Choro recitare liceret; eaque noſtrorum Patrum experimento probata, exacteque recognita poſſet poſtmodum ſedes Apoſtolica publico Eccleſiarum uſui tradere. Quod & fecit: Nam jam dictum Miſſale, & Breviarium, quod noſtri Seniores ediderant, ad Conc. Trid. primo delatum eſt: Inde vero quod Concilii PP. graviſſimis aliis occupationibus, & negotiis diſtenti, Sacris Ritibus, officiiſque recognoſcendis vacare non poſſent, cura ejuſmodi ad Summum Pontificem rediit: itaque Pius V. noſtrorum Patrum correctionibus, & emendationibus valde approbatis, & Bernardini Scoti Cardinalis Tranenſis, ac Thomæ Golduelli Epiſcopi Aſaſenſis, Præſulum e noſtro Ordine inſignium, opera, atque eruditione ad hanc rem perficiendam adhibita, Miſſalem librum, & Breviarium Sacrarum precum ad priſtinum decorem, gravitatemque reſtitutum, ac methodo certiore diſpoſitum, uſui Eccleſiarum Chriſtiani Orbis feliciter tradidit, ut liquet ex ejus Bulla Breviario Romano præfixa. Prædicta omnia tradit laudatus Caracciolus loco citato, & fuſius narrat in vita Pauli IV. Noſtri Ordinis conditoris ab eodem diligenter digeſta, ſed nondum prælo commiſſa: eadem pariter refert Cronologus noſter ſupra citatus, qui addit per difficile hoc negotium ad auctoritatem, judiciumque Romani Pontificis poſt Conc. Trid. iterum relatum, tandem fauſte abſolutum a Pio V. qui in iis, quas in Romani Breviarii fronte literas affixit, ſe, & anteceſſores ſuos a Paulo IV. exemplar, ac poſthumas ejus curas teſtatur ſecutus quam ſtudioſiſſime fuiſſe, neque ab hac mente Tridentinor. PP. propoſitum diſcrepaſſe iis verbis: *Patres in illa ſalutari reformatione a Concilio Conſtituta Breviarium ex ipſa Pauli IV. ratione reſtituere cogitarunt.* Suſtulit itaque S. Pontifex Pius V. graviſſimis ductus rationibus, ac potiſſimum, ne in materia Divini cultus quidquam innovaretur, uſum Breviarii Quignoniani, quod a præcedentibus Pontificibus Clem. VII. & Paulo III. erat quidem approbatum, ſed non generatim, videlicet pro Eccleſiaſticis in ſæculo degentibus dumtaxat, ac dummodo ſpecialem ſinguli ſuper hoc ab Apoſtolica ſede facultatem haberent, ut teſtatur Ludovicus Donius d' Attichis tom. 3. Florum Hiſtoriæ Sacri Collegii ad annum Chriſti 1527. n. 14. ubi ſubnectit, quod ſi uſum hujuſce Breviarii abrogavit Pius PP. non propterea Quignonii intentionem damnavit, immo meritus eſt unuſquiſque laudem ſuam apud Deum & homines tam Pontifex, quam Cardinalis, qui numquam cogitavit inventum ullum novum in Eccleſiam inducere, niſi approbantibus, & annuentibus ſummis Pontificibus, quorum cenſuræ omnia ſua dicta, ſcriptaque perpetuo ſubjecit, unde ad calcem Præfationis, quam Breviarii ſui fronti præfixit, Paulum PP. III. cui eam direxit, ſic affatus eſt: *Habes Pater SS. inſtituti noſtri rationem, habes formulam Breviarii; ſupereſt, ut ſi tibi res, quemadmodum ſperamus, non improbabitur, ipſe quoque faveas inceptis noſtris, & labori publicæ commoditatis gratia ſuſcepto.*

De hujus Breviarii ſuppreſſione ſermonem etiam habet Ciaconius in vita Clementis VII. qui Quignonium PP. Franciſcanorum Generalem Sacro Collegio adſcripſit: de quo communiter Cardinali S. Crucis in Jeruſalem nuncupato, commendabilem etiam mentionem faciunt Onuphrius in Clemente VII. Marcus Uliſſiponenſis Epiſcopus Portuenſis, ſeu potius Portugallenſis ſub Archiepiſcopatu Bracharenſi *Part. 2. Chronicor. Ord. Seraphici lib. 8. cap. 11. & 47.* Bzovius ad an. 1526. & 1527. Spondanus ad annum 1527. Wadingus Laudatiſſimus ſcriptor, Ordinis Minorum.

De Bulla Pii V. & de uſu Breviari Rom. Cap. II.

GAVANTUS.

DAta fuit Bulla Pii V. *ſeptimo Idus Julii* 1568. *Anno tertio*, in qua Pontifex multa facit.

1. Primo ſignificat cauſam edendi hujus Breviarii, nempe ad tollendam orandi varietatem.

2. Enarrat ea, quæ in hac re præſtitere Paulus; & Pius nomine Quarti, & quam ipſe adhiberi operam curavit ex Decreto Concilii Trident.

3. Tollit, ac abolet omnino Breviarium a Cardinale S. Crucis compoſitum, quod erat breviſſimum. Item alia Breviaria Romana, & alia, quæ ex inſtitutione, vel conſuetudine legitima non ſuperant ducentos annos.

4. Per-

4. Permittit tamen, ut antiquiora non Romana ducentis annis poſſint mutari in hoc Breviarium; iis omiſſis, ſi Epiſcopus, & univerſum Capitulum conſentiunt.

5. Revocat omnes permiſſiones, conſuetudines, ſtatuta, privilegia, licentias, & indulta precandi, & pſallendi more, & Ritu prædictorum Breviariorum ſuppreſſorum.

6. Præcipit obſervari hoc Breviarium in toto Orbe cum exceptione 200. annorum, de qua ſupra.

7. Statuit nihil in eo mutandum, addendum, detrahendum.

8. Obligat quouſque, qui tenentur Horas Canonicas recitare, ut hoc utantur Breviario, aliis non ſatisfaciant muneri ſuo.

9. Jubet omnibus Prælatis ut hoc introducant tam in Choro, quam extra Chorum.

10. Tollit obligationem, quæ erat ſub mortali, recitandi extra Chorum officium parvum Beatæ Virginis, & Defunctorum, Pſalmos Pœnitentiales, & Graduales juxta Rubricas Breviarii.

11. Hortatur, ut recitentur eadem propoſitis indulgentiis dierum centum recitantibus officium parvum B. V. & Defunctorum, quinquaginta recitantibus Pſalmos Pœnitentiales, & Graduales, quando Rubricæ ea præſcribant.

12. Non tamen tollit laudabilem conſuetudinem, ubi eſt, recitandi officium parvum B. V. in Choro, imo eamdem confirmat; & tandem tempus decernit obligationis ad uſum Breviarii poſt ejuſdem publicationem. Hæc Pius V.

13. Ex quibus collige primo ubi, aliquando, omiſſo proprio & licito Breviario, receptum eſt illud Pii V. non poſſe amplius omiſſum repeti. *Suar. tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 11. num. 5.*

14. Habenti privilegium utendi antiquiore Breviario 200. annos ſuperante, non eſt licitum, privatim uti Romano, relicto ſuæ Religionis, vel Eccleſiæ proprio. *Bonac. diſp. 1. q. 3. punct. 1. n. 3.* & putat probabilius; unde oppoſitum quoque ſuſtineri poteſt, & præſertim, ſi raro fiat, *n. 5.* & niſi præceptum alieni Breviarii exteat, ut Mediolani pro Breviario Ambroſiano *num. 6.*

15. Qui Romæ degit, poteſt uti Brev. Rom. *Idem ibid. n. 7.* Monachus tamen non poteſt uti Romano, quippe qui promiſit obſervantiam ſuæ regulæ. *Ibid. ad Tertium ex Sylv. V. Hora qu. 1. dicto.*

16. Qui alio contendit, animo conſtituendi ſibi domicilium, vel ibi manendi majore anni parte, tenetur uti Breviario loci, ubi moratur; ſecus minime. *Bona num. 8.*

17. Qui duo habet Beneficia in locis, ubi diverſa Breviaria ſunt in uſu, debet in Choro uti Breviario loci, ubi reſidet: extra Chorum vero uti Breviario loci, ubi dignius, non pinguius habet beneficium, quod ſi æqualia ſint dignitate, uti ad libitum utroque Breviario. *Sylv. loc. cit.*

18. Qui in una Eccleſia habet beneficium, & in altera Diœceſi habet domicilium, ubi Breviarium eſt diverſum, tenetur adhibere Breviarium domicilii. *Suar. num. 6. loc. cit.* contra quem alii putant prævalere Breviarium beneficii, cum ex eo ſurgat obligatio Officii. *S. Thoma quodlib. 6. artic. 8.*

19. Non poteſt Epiſcopus cum aliquo diſpenſare, ut relicto proprio Breviario, recitet officium juxta formam alterius Breviarii. *Bonacin. num. 19.*

20. Poteſt Epiſcopus curare, ut Breviarium Romanum recipiatur, ut in Bulla dictum eſt, & univerſum Capitulum conſentire debet, ideſt, in unum locum coactum, & congregatum; non tamen omnium, & ſingulorum conſenſus eſt neceſſarius. *Suar. cap. 11. num. 4. ad fin.*

21. Nihil addi poſſe juſſit Pius Breviario, hoc eſt tamquam partem officii notabilis; ſi quid modicum addatur ex devotione, non peccatur contra Bullam. *Bonac. num. 21.*

22. Edita vero Bulla Pii V. ceſſavit omnis antiqua facultas Epiſcoporum circa feſtorum officia, quam habebant ex Sac. Canonibus Archiepiſcopi, & Epiſcopi, quos refert *Quaranta in ſum. Bullarii, Verbo Archiepiſcopus num. 23.* ubi idem docet, attendendam eſſe nunc Pii V. Bullam, in qua prohibetur omnis additio, ſeu mutatio Breviarii Romani reformati, & poſtea recogniti a Clemente VIII.

23. Ceſſaverunt etiam conſuetudines quæcumque, & privilegia Sedis Apoſtolicæ contra novum Breviarium, quod innuimus *ſupra num. 3. & 5.* Unde non potuerunt retineri officia recitata ante Pium V. ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, quia retinere officia abrogata eſt idem ac addere Breviario Pii V. ſeu mutare officium in Breviario quotidie præſcriptum.

24. Et hic eſt ſenſus eorum verborum Decreti 8. *Aprilis* 1628. renovati, locupletati, & nunc impreſſi in Breviario: nimirum. *Non potuiſſe, neque poſſe locorum Ordinarios addere Kalendariis etiam propriis Sanctorum Officia, niſi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani Rubricis, vel S. R. C., ſeu Sedis Apoſtolicæ licentia concedantur;* hoc eſt, non potuerunt addere poſt publicatam Bullam Pii V. quod poterant ante illam.

25. Neque potuerunt iidem Ordinarii, neque poſſunt (quod habetur in eodem Decreto) eadem de cauſa mutare Ritum in altiorem, puta de ſimplici in ſemiduplicem, vel duplicem propria auctoritate, licet cauſa videretur juſta, non enim ſufficit cauſa legitima; ſed eſt neceſſaria quoque Sedis Apoſtolicæ auctoritas, vel Sac. Cong. Rituum licentia.

26. Et hinc ſequitur, quod ſine prædicta facultate non poteſt fieri officium, eo quia devotio populi adeſt, ſeu votum.

Neque, quia Clerus conſentit in Diœceſ. Synod.

Neque, quia voluntas teſtatorum legato proprio juſſit officium de Sancto, quod non eſt in Kalendario.

Neque, quia titulus eſt Cappellæ, ſeu Altaris.

Neque, quia ille Sanctus fuit Archiepiſcopus loci,

loci, vel Titularis Eccleſiæ Matricis reſpectu Officii totius Cleri.

Neque, quia ille eſt ortus ibi, aut martyrium ibi eſt paſſus; vel ibid. obierit Confeſſor.

Neque quia translatio eſt Reliquiarum.

Neque, quia uniti ſunt redditus alicujus Eccleſiæ, vel unita ipſa Eccleſia alteri.

Nec eo, quia titulus eſt præbendæ Canonicalis, aut dignitatis.

Neque quia in aliquo loco celebrata eſt aliquando a Papa alicujus Sancti Canonizatio.

Nec eo, quia conformare ſe debent Eccleſiæ minores Matrici, ſeu Cathedrali.

Neque quia Feſtum populi eſt de præcepto, vel conſuetudine, quod poteſt eſſe ſine Officio, ut Romæ Feſtum S. Rochi.

Neque, quia habetur in Civitate, ſeu loco Abbatialis, vel Regularis, vel Parochialis Eccleſia.

Neque quia penſionem quis habeat ſuper aliquam Eccleſiam.

Neque quoad Regulares, quia vivunt ſub Regula Sancti, a quo tamen non pendent in propria origine.

Neque eo quia communicationem habet unus Ordo Privilegiorum alterius Ordinis, quæ communicatio non extendi debet ad Officia, ſeu Feſta Sanctorum; non ad omnia, quod non fit; nec ad aliqua, cum non ſit minor ratio de uno Feſto, ſeu Officio, quam de alio celebrando. Et ratio prædictorum eſt, quia in Rubricis Pii V. nulla fuit, neque eſt certa lex de his Officiis; & licet juſta in aliquibus ſit cauſa, petenda tamen eſt licentia omittendi Officium tali die in Breviario præſcriptum, ut aliud de prædictis recitetur.

27. Dices, in Rubricis habentur ſæpius hæc verba, ut *titul. 1. n. 1. titul. 2. n. 1. & alibi*, Feſta Sanctorum illorum, *quæ conſueverunt celebrari*: ergo concedit Pius V. retineri adhuc conſuetudines. Reſpondeo, quod ſic ſe habet textus, *celebrari conſueverunt*; vel *ſolemnius*: tum quia alioquin Pius V. ſibi eſſet contrarius ſi in Rubricis concederet conſuetudines, quas abrogavit in Bulla, non enim abrogavit conſuetudines ſolemnes, quas concedit in Rubricis, tum quia vere conceſſit retineri Feſta Sanctorum in locis propriis; non autem quæcumque Feſta, ſed ſolemniter celebrata.

28. Dices adhuc; *In iiſdem Rubricis tit. 7. n. 4.* habentur præciſe ſine adverbio hæc verba: *conſuevit celebrari, & tit. 5. n. 1. conſuetum celebrari*: ergo ſufficit conſuetudo ſimpliciter, non ſolemnis. Sed facile reſpondeo, poſteriores textus pendere a prioribus, ergo in eodem ſenſu accipiendi ſunt ut priores, qui addunt adverbium: *ſolemniter*; ne pugnent invicem ipſæmet Rubricæ priores, & poſteriores.

29. Quid eſt, ais, *ſolemniter*? Reſpectu Cleri ſæcularis, ſignificat Feſtivitatem, aut populi, aut Cleri cum pompa exteriori, puta proceſſione, apparatu, concurſu, & hujuſmodi, & ita declaravit S. R. C. *die 28. Octob.* 1628. reſpectu vero Regularium, & Congr. ſignificat ſingularem quemdam cultum non communem aliis Feſtis de Kalendario quæ ratio cum non in omnibus Feſtis in Hiſpania celebratis adeſſet, recurrerunt ex Eccleſiæ ad Gregorium XIII. *Anno* 1573. & obtinuerunt, poſſe retinere Feſta Civium, Reliquiarum inſignium, & alia ejuſmodi; quod & tandem præſtitere fere omnes Eccleſiæ Italiæ poſt Decretum præfatum 8. *Aprilis* 1628. editum, quibus S. R. C. multa conceſſit rationabilia, & eſt parata aliis concedere ſimilia.

30. Poſtremo reſtat dubium: An per Bullam Pii V. derogetur Bullis Canonizationum Sanctorum: in quibus videntur Pontifices dare facultatem recitandi Officium de Canonizato in die mortis ejus ſolemniter ad formam in Rubricis Breviarii Romani præſcriptam.

Verum patet omnibus, quod de omnibus Canonizatis non fit Officium ab omnibus: deinde ex Rubricis Breviarii non apparet de unoquoque Canonizato, an ſimplex, ſemiduplex, aut duplex Officium fieri debeat, & eſt neceſſarium novum Decretum de Ritu, quo fieri debet Officium, quod expreſſe decrevit S. R. C. *die 9. Decemb.* 1628. de hoc ipſo caſu interrogata. Vel dicerem, loqui Pontifices copulative (&) una cum ædificio Eccleſiarum, de quo in Bulla, fieri poſſe Officium ſolemne tamquam de Titulari Eccleſiæ, quod habetur in Rubricis Breviarii, hoc eſt primæ Claſſis cum octava.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. num. 2. *Enarrat ea, quæ in hac re præſtitere Paulus, & Pius nomine quarti &c.*) In brevi hiſtoria, quam ſupra tradidimus Breviarii Romani a Pio V. reformati, & recogniti, nonnulla enarravimus circa ea, quæ præſtitit Paulus IV. Congregationis noſtræ Inſtitutor, unde ne eadem repetamus, nunc prætermittimus.

II. Gav. num. 4. *Abolet omnino Breviarium a Cardinali S. Crucis compoſitum &c.*) De hoc Breviario a Cardinali Quignonio compoſito, & a S. Pio proſcripto ſatis locuti ſumus ſupra, & idcirco ad alia addenda nunc progredimur.

III. Gav. n. 13. *Non poteſt amplius omiſſum repeti &c.*) Ubi omiſſo proprio Breviario, receptum eſt illud Sancti Pii V. non ſolum ex ſententia Suarez non poteſt amplius omiſſum repeti, ſed etiam ex Decreto S. R. C. edito die 15. Martii 1608. & dato in noſtro Indice *ſub n. 31.* in quo declaratur, quod uſus Miſſalis, & Breviarii Romani ſemel introductus in Eccleſia, quæ habebat particulare Miſſale, & Breviarium, confirmandus eſt, nec licet redire in uſum Antiqui Miſſalis, & Breviarii.

IV. Gav. num. 24. *Et hic eſt ſenſus eorum verborum Decreti &c.*) Decretum, quod affertur ſupra a Gav. datur in noſtro Indice *ſub num. 58.* quod quidem Decretum eandem prorſus vim habet ac ipſæ Bullæ Pontificiæ, & Breviarii Rubricæ,

tum quia est S. R. R. editum, & ejus observanda omnibus stricte præscripta, tum quia idem Decretum laudavit, & approbavit Urban. VIII. & ab omnibus sub pœnis Constitutionis Pii V. ubique respective servari præcepit, novisque Breviariis imprimendis præfigi mandavit.

Præfati autem Decreti obligatio se extendit ad omnes Ordinarios tam Sæculares, quam Regulares, quo nomine cum Episcopi comprehendantur, multo magis qui iis sunt inferiores, nimirum Abbates, Decani, Præpositi, cæterique Ecclesiarum Præsides. Rursus etiam Capitula, & Monasteria a Jurisdictione Ordinariorum exempta. Dispositio tamen allegati Decreti sic accipienda est, ut non afficiat eos, qui Romano usui adstricti non sunt, nam qui ex Bulla Pii V. suo adhuc proprio Breviario gaudent, neque hoc Decreto urgentur juxta Sententiam Guyeti *lib. 1. c. 2. q. 3.* quia cum accessorium sequatur naturam principalis, illi, qui ad principalem non obstringuntur, neque ad accessorium tenentur, ita Guyet. Sed si ex vi hujus Decreti non obligantur prædicti ad servanda ea, quæ ibi statuuntur, ex aliis tamen Ecclesiæ statutis, & Canonibus eadem profecto præstare debent, cum nonnisi auctoritate Sedis Apostolicæ interveniente possint addi Kalendariis nova Sanctorum Officia, & mutari eorumdem Ritus: ita etiam de Sanctis Episcopis locorum Martyribus, Civibus, & aliis Festis, de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breviarii nihil habetur, ut etiam de Beatis non Canonizatis nihil propria auctoritate statuere debent Ordinarii locorum, sed omnino consulenda est S. R. C.

V. Gav. num. 26. -- *Neque quia ille Sanctus Archiepiscopus loci, vel Titularis Ecclesiæ Matricis, &c.*) Quomodo Clerus debeat celebrare Officium Sancti Titularis Ecclesiæ Matricis, tractabimus infra *sect. 3. cap. 12. num. 7.*

VI. Gav. eodem num. 26. -- *Neque eo quia communicationem habet unus Ordo privilegiorum alterius, &c.*) Hæc Gav. sententia, quod communicatio privilegiorum, quamvis quam habent Ordines Regulares, non extendi debeat ad Officia, seu Festa Sanctorum, confirmata fuit nonnullis Decretis editis a S. R. C. quæ data sunt in nostro Indice *sub n. 102. 107. 238.*

VII. Gav. num. 27. -- *Concessit retineri Festa Sanctorum in locis propriis, non autem quæcumque Festa, sed solemniter celebrata, &c.*) Tuetur hic Gav. suam sententiam de Festis Sanctorum illorum, quæ consueverunt celebrari in aliquibus locis propriis, nimirum quod Sanctus Pius V. in sua Bulla abrogavit omnia hujusmodi Festa, & solum continuari permisit illa, quæ solemniter solebant celebrari. Quæ autem talia recensenda sint declarat postmodum num. 29. Hoc vero ideo sic adstruit, quia, inquit, alioquin Pius V. sibi esset contrarius, si in Rubricis concederet consuetudines, quas abrogavit in Bulla, unde cum in Rubricis *tit. 1. n. 1. tit. 2. num. 1.* & alibi concedantur tantum consuetudines Festorum, quæ consueverunt celebrari *solemniter*, *vel solemnius*; hinc infert cætera Festa non solemnia per Bullam Pii V. abrogata fuisse. Sed Guyetus *lib. 1. cap. 13. qu. 2.* miratur tantum virum in tam levi salebra, vel minimum hæsitasse. Quasi idem sint consuetudines quas in Bulla Pontifex abrogat, & Festa celebrari consueta, quæ per citatas Rubricas concedit. Abrogat quidem Pontifex, ut ipsemet loquitur in Bulla; *omnes, & quascumque Apostolicas, & alias permissiones, ac consuetudines, statuta, privilegia, licentias, & indulta precandi, & psallendi more, & Ritu Breviariorum sic suppressorum*, videlicet Quignonii, & Propriorum, quæ sibi quemquefere Episcopatum confeciſſe conqueritur; at hic loquendi modus non est abrogare Festa in qualibet Ecclesia, usu aliunde legitimo recepta, sed est abrogare Ritum, & modum prædicta Festa celebrandi a Romano Breviario alienum, qualis est recitandi in Matutino, ac Vesperis tres tantum Psalmos, non duplicandi Antiphonas, omittendi Responsoria, &c. Distinguere igitur debemus Ritum a Festo, & considerare Festum tamquam materiam, Ritum vero tamquam formam; hanc abrogavit quidem Pontifex, non vero illam, ita ut si Festa illa celebrentur, non amplius juxta Ritum, & modum prædictorum Breviariorum, sed ut diserte habet *Rubric. 1. numer. 1. servata forma Breviarii*, scilicet Romani, quidquam processus contra Bullam fieri, nemo jure exprobret. Qua explicatione plana, ac facili quisque videt nedum sibi invicem repugnare Bullam, ac Rubricas, ut potius harum, & illius maxima sit convenientia. Hæc Guyetus *loc. cit.* qui insuper addit, quod hanc explicationem ipsemet Gav. non potest non admittere, quia *sect. 10. cap. 2.* sic loquitur: *Proprios mores unaquæque habet Ecclesia, & laudabiles consuetudines, quas non solli a Cæremoniali Romano, neque a Rubricis Breviarii sapius declaravit S. R. E.*

Quod autem vim facit Gav. in illo adverbio *solemniter*, vel *solemnius* (ait Guyetus) leve est, immo nullum, tum quia, ut ipsemet sibi objicit, *Rubrica 5. num. 1.* præcise habetur *consuetum celebrari*, & *Rubrica 7. n. 3. consuevit celebrare*, sine prædicto adverbio, *solemniter*; tum quia vox illa *solemniter* non eo sensu accipitur, quem ipse subjicit, sed alio ad mentem ipsius minime faciente, immo refragante potius, quem sensum sequenti *quæst. tertia* discutit Guyetus, & resolvit, quod solemne dicitur Festum id, quod statio die solet in Anno celebrari, sic ut numquam omittatur, qualia sunt Festa omnia duplicia, ac semiduplicia, de quibus fit semper Officium, sive Proprio die, nimirum eo, quo signantur in Kalendario, sive alio consequenti, si quando ea transferri contingat. Quæ autem firmius stant in suo die, ac minus facile ab eo dimoventur, solemniora sunt, hincque fortasse ortum habet Classium distinctio, ut alia sint primæ, alia secundæ Classis, &c. simplicia vero Festa cum non semper habeant Officium, sed plerumque impedita

pedita omittantur, proprie ſolemnia nec ſunt, nec dici debent. Et revera in Rubricis nuſquam vox illa *ſolemnis*, aut *ſolemnitas* in cauſa ipſorum impenditur, ut patet ex *Rubrica* 11. *de concurrentia Officii n.* 2. *& ſeq.* Hæc, & alia affert Guyetus ad comprobandam ſuam ſententiam, & tandem concludit prædicta omnia intelligenda eſſe, modo conſuetudo celebrandi prædicta Feſta aliunde ſit legitima. Præfati Guyeti ſententia confirmari poteſt ex quo in Kalendario Ambroſiano Feſta duplicia ſignificantur hoc verbo *ſolemne*. Rurſus etiam ex quo ipſemet Gav. infra *ſect.* 3. *c.* 3. affert auctoritatem Breviarii Venetiis editi Anno 1550. in quo Feſtum *ſemiduplex* vocatur *ſolemne*; & equidem conſtitutiones Synodales Eccleſiæ Patriarchalis Venetiarum ſtatuerunt ſolemnitates Sanctorum habentium Eccleſias in Civitate & Diœceſi Venetiarum debere ab omnibus celebrari ſolemniter cum officio novem Lectionum; en igitur verbum *ſolemne* & *ſolemniter* uſurpatum etiam pro ſignificando Feſto ſemiduplici; tale autem Decretum Synodale fuit firmatum auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ut innuitur in Kalendario Venetiis edito 1669. Hæc omnia dicta ſint ad magis, magiſque comprobandam opinionem Guyeti.

Hic Auctor procedit in quæſtione ſubſequente ad examinandum, quæ conſuetudo celebrandi Feſta cenſeri debeat legitima, & reſolvit imprimis requiri, ut Feſtum ejuſmodi ſit de Sancto Canonizato, nimirum Canonizatione formali, vel æquivalenti, aut de myſterio ab Eccleſia recepto, & approbato, unde ſi introducta eſſet alicubi conſuetudo celebrandi Feſtum Sancti alicujus, qui nunquam extiterit, aut qui ab Eccleſia receptus non ſit, vel etiam celebraretur Feſtum myſterii alicujus inuſitati, ac dubii, tunc talis conſuetudo eſſet penitus tollenda, utpote prava, & abſurda, veritatique ipſi; ac Summorum Pontificum Decretis repugnans. Secundo requiritur, ut ejuſmodi conſuetudo ſit introducta ante Bullam Pii V. ſeu ante receptionem illius reſpectu illarum Eccleſiarum, quæ ſuo antiquo Breviario legitimo primum uſæ, Romanum deinceps admiſerunt; ſed non requiritur, quod talis conſuetudo ſit legitime præſcripta, ex eo quod non ſit contra legem uſu receptam, ſiquidem lex id prohibens nondum condita, aut nondum recepta erat, quando ea conſuetudo inducta eſt, ut ſupponitur, ſed eſt tantum præter legem, qui præſcriptione non indiget. Nam quod jure Canonico requiritur ſpatium quadraginta Annorum, & decem jure Civili, ad hoc ut conſuetudo valeat, hoc intelligendum eſt ad abrogandam legem contrariam; non autem ad hoc ut ipſamet conſuetudo in uſum inducatur, & inducta currat; præſertim ſi lex inducta jam conſuetudine, ſuperveniens, eam minime abrogat. Lex autem Breviar. Rom. nedum abrogat Feſta in propriis locis celebrari conſueta, ut ea etiam expreſſe confirmet: ergo & ipſa præſcriptione non indigent; ita Guyet. loc. cit. Cui quidem Guyeti ſententiæ non leve robur accedit ex Decr. S. R. C. edito die 27. Nov. 1632. *in Converſana*, pro Officio S. Onuphrii ibid. intermiſſo in hunc modum ſtatuendo -- Si dictum Feſtum ante Bullam Pii V. celebrabatur cum Officio, & Miſſa, poteſt continuari; ſi vero introductum eſt poſt Bullam, nullo modo permittendum eſt -- Quod Decretum reperitur in Rubricis Breviarii Minorum Obſervantium n. 66. & datur in noſtro Indice *ſub n.* 76. ubi pariter antea habetur, quod pro Sanctis Canonizatis, vel Beneficiatis, aut in Martyrologio Rom. deſcriptis, ſeu Officiis tunc, aut poſtmodum de Sedis Apoſtolicæ benignitate, & auctoritate decoratis, conſuetudo longi temporis (id eſt centum Annorum) non requiritur. Ex quibus confirmari videtur utraque Guyeti opinio tam de Feſtis non abrogatis per Bullam S. Pii V. quam de conſuetudine inducta celebrandi talia Feſta ante prædictam ſuam Bullam.

Prætermittere non debeo, quod ante Guyetum celebrat prædictis ſententias etiam noſter P. IV. in ſuis Commentariis ad Rubricas Miſſalis *part.* 1. *tit.* 1. *dub.* 6. ubi docet poſſe utique celebrari Officium, & conſequenter Miſſam de Sancto non deſcripto in Kalendario, etiam ſub Ritu duplici, & primæ Claſſis in illis Eccleſiis, quæ de aliquo Sancto conſueverunt ſolemniter celebrari, vel ſub alio Ritu inferiori, juxta conſuetudinem introductam, ſervata tamen omnino forma, ſeu norma tam Miſſalis, quam Breviarii præſcripta a Pio V. quotieſcumque enim adeſt conſuetudo legitime introducta, ex. gr. per decem Annos, ait ipſe, ante Bullam Pii V. verificatur conditio in Rubricis requiſita ad hunc effectum: Sufficere autem decem Annos ad conſuetudinem legitime inducendam, ipſe pro certo habet, cum id doceant etiam Suarez *de Legibus lib.* 7. *cap.* 15. Layman *de Legibus c.* 24. Leſſius *lib.* 2. *de juſtit. c.* 6. *dub.* 14. *n.* 16.

Id quod in Decreto edito die 28. Octob. 1628. & dato in noſtro Indice *ſub n.* 66. ſtatutum eſt nimirum: *Officia de Epiſcopis Sanctis locorum poſſe continuari de Communi, ſi conſtaret illos fuiſſe Canonizatos, vel per tempus immemorabile celebratum fuiſſet de illis Officium, & Miſſa;* videtur utique exigere conſuetudinem centum annorum pro Sanctis non formaliter Canonizatis, ad hoc ut poſſit continuari de illis Officium de Communi; ſed cum Decretum a nobis ſupra allegatum ſit poſterius, & non requirat tempus centum Annorum etiam pro Sanctis tantum æquivalenter Canonizatis, nempe in Martyrologio Romano deſcriptis, & ab Eccleſia univerſali receptis; hinc fit, quod diſpoſitioni hujus poſterioris Decreti poſſumus citra ullum ſcrupulum inhærere.

Ex quo tamen in præfato priori Decreto conceditur de Epiſcopis Sanctis locorum, &c. Officium de Communi; ſequitur, quod Eccleſiæ per Breviarium proprium habebant ducentis Annis haud antiquius, relate ad tempus Bullæ Pii V. non poterunt de prædictis, neque de ullo alio Sancto retinere Officia antiqua ſua propria abſque Sedis Apoſtolicæ approbatione, ut diſerte aſſerit Gav.

ſupra n. 23. clara enim ſunt, & expreſſa Pontificis verba revocantis *omnes permiſſiones, conſuetudines, ſtatuta, privilegia, licentias, & indulta precandi, & pſallendi more, ac Ritu Breviariorum illorum, quæ ſupprimit*, unde fit, quod de Sanctis, quorum habebant conſuetudinem celebrandi Feſtum, & Offic. non poſſint amplius uti Offic. prop. ſed debeant recitari de Communi, & juxta Rit. Brev. a Pio V. recogniti, & reformati, ut ſup. innuimus.

Eccleſiæ vero illæ, quæ propria Breviaria olim habuere per Bullam Pii V. minime abrogata, utpote ducentis Annis antiquiora, ſed iis ſponte relictis Romanum deinceps aſſumpſere (quod liberum reliquit ipſemet Pius V.) poſſunt antiqua ſuorum Feſtorum propria Officia, ſive integra, quæ nulla egent caſtigatione, ſive emendata retinere, juxta ſententiam Layman aſſerentis Officia ſuſpicione falſi carentia antehac recitari conſueta, approbatione Sedis Apoſtolicæ opus non habere, cui ſententiæ adſtipulatur etiam Guyet. allegando præfatum Auctorem *lib. 3. c. 1. q. 8. §. 2.* Qui addit, quod ſi hoc tantum dicat Rodericus, & de dictis Breviariis antiquis loquatur, ubi ſermonem habet de Officiis Regularium, nec ad nova inſuper extendat, eidem Auctori non refragatur: ad id autem ſuſtinendum movetur Guyetus, quia cum Bulla Pii V. quando lata fuit, Eccleſias illas, & Ordines Regularium ſua obligatione minime obſtrinxerit, immo eas Eccleſias, & Ordines Regularium exemerit, neque etiam eorumdem Officia propria tunc abrogaſſe ullatenus cenſendum eſt; adeoque perſeverarunt ejuſmodi Officia tamquam legitima, riteque approbata quamdiu ſtetit vetus Ordinum, & Eccleſiarum illarum Breviarium ducentis Annis antiquius. Neque per ſpontaneam poſtea aſſumptionem Brev. Rom. exciderunt prædicta illa Officia a ſua priſca approbatione. Hæc, & alia Guyetus ibi, cui tamen non ita libenter adhæreo, quoad talia Officia propria retinenda poſtquam aſſumptum fuit a prædictis Eccleſiis, vel Ordinibus Regularium Breviarium Romanum.

VIII. Gav. n. 29. *Reſpectu Cleri ſæcularis ſignificat Feſtivitatem cum pompa exteriori &c.*) Explicat hic Gav. quid ſit celebrare Feſtum cum ſolemnitate, cum ſupra ſuſtinuerit non fuiſſe abrogata Feſta illa, quæ ſolemniter celebrabantur. Et ait reſpectu Cleri ſæcularis ſignificare Feſtivitatem, aut Populi, aut Cleri cum pompa exteriori, &c. Citatque pro ſua opinione declarationem S. Congregationis editam die 28. Octob. 1628. quæ cum aſſeratur, & allegetur a prædicto Gavanto, de ejuſdem authenticitate dubitandum non videtur, nihilominus facta diligenti perquiſitione in Sacræ Congregat. Regiſtro, tale Decretum reperiri non potuit. Guyetus ſup. cit. *q. 3.* non acquieſcit Gavanti doctrinæ, & ſuſtinet juxta ſuam ſententiam ſupra expoſitam, poſteriorem illum ſolemnitatis modum a Gavanto deſcriptum, nempe apparatum concurſum Populi, Proceſſionem &c. ſupponere abſolute priorem: Ideo enim talis apparatus impenditur ejuſmodi Feſto, quod ſit v. gr. duplex majus, vel minus, aut primæ, vel ſecundæ Claſſis &c. Non e contra, ideo eſt primæ, vel ſecundæ Claſſis, quia ei talis apparatus impenditur; ergo prius eſt ipſum Feſtum eſſe tale, vel tale duplex, quam gaudere tali, vel tali apparatu; hinc fit ut in majoribus Eccleſiis recte ordinatis, tot ſint diverſi ritus apparatus illius exterioris, quot diverſa Feſtorum genera; adeo ut unicuique Feſto ſuus apparatus adhibeatur, prout qualitate magis, aut minus excellit; puta ſi eſt primæ Claſſis, tot Campanæ pulſandæ, tot cerei accendendi, tot Cappæ induendæ &c. juxta cujuſque Eccleſiæ uſum, ac conſuetudinem; ſi ſecundæ Claſſis, pauciores, & ſic conſequenter. Ex quo patet qualitatem Officii, in qua conſiſtit prior illa ſolemnitas, eſſe menſuram, & veluti radicem poſterioris, quæ in apparatu exteriori collocatur, adeoque non ex hac, ſed ex illa primum attendendam eſſe rationem Feſtorum propriorum, quæ a quibuſvis locis, & Eccleſiis conſueverunt celebrari. Procedit ulterius laudatus Guyet. ad comprobandam hanc ſuam explicationem validioribus rationum momentis, ex quibus tandem concludit, & confirmat ſuam ſententiam ſupra expoſitam, verba illa Rubricæ primæ, & ſecundæ *Conſueverunt ſolemniter celebrari* de priori ſolemnitatis modo eſſe accipienda, ut ſcilicet velint Feſta, quæ olim conſueverant celebrari ſolemniter, hoc eſt ſtato per ſingulos annos die, & Officio, quod numquam omittebatur, & non cum ſimplici commem. ipſa eadem adhuc fieri eo Ritu novo, qui veteri propius reſpondeat. Qui ſenſus omnino conformis eſt ei, qui *Cap. Conſilium de cel. Miſſ.* ſtatuitur in Miſſis votivis non debet dici Hymn. Angelicum, nec Symb. *ut ſit*, inquit Innoc. III. *inter commem. & ſolemnitatem differentia*, ubi videſ ſolemnitatem, ideſt Feſtivum Offic. hoc nomine contradiſtingui a Commemoratione; ideſt ab Officio ſimplici. Hæc omnia ex Guyeto, apud quem alia videri poſſunt congruentia ad hanc materiam.

IX. Gavant. num. 30. -- *De omnibus Canonizatis non ſit Officium, &c.*) Veriſſimum eſt, quod quamvis Pontifices in Bullis Canonizationis concedant quod de Sancto illo Canonizato recitetur Officium, & Miſſa, intelligendi tamen ſunt Pontifices quoad habilitatem, non quoad actum; declarant enim eſſe talem, ut poſſit ipſi Sancto Canonizato talis honor, & cultus deferri, idque patet ex ipſa praxi, & obſervantia: non enim ſtatim ac aliquis eſt Sanctorum Catalogo adſcriptus, liberum eſt cuilibet Feſtum ejus inducere. Officium de eo recitando niſi tantum iis in locis, in quibus ipſum Patronum eſſe vel Titularem alicujus Eccleſiæ continget, more aliorum Sanctorum, ut optime docet Gavantus ſupra, cui adſtipulatur etiam Guyetus *lib. 1. cap. 5. q. 7.* nec non Paſqualigus de Sacrific. novæ Legis, *Tom. 1. ſpecil. 1. q. 58. n. 5.* & ibidem *q. 269. n. 6. & 7.*

Lubet hoc loco tradere opinionem Caſtaldi circa Feſtum Canonizationis quomodo ſit celebrandum, *lib. 3. ſect. 22. cap. 4. n. 16.* ita ſcribit præfatus Auctor -- Cum primum, juxta Eccleſiaſticos

Ritus

Ritus a Romano Pontifice aliquis in Sanctorum numerum fuerit relatus præter ſolemnem faſtivitatem, quæ in propria Eccleſia debetur die natalis ejuſdem, Canonizationis feſtum ſolemniter celebrari conſuevit cum Proceſſione, in qua defertur Vexillum cum imagine Sancti Canonizati, & Reliquiis, procedendo ordine ſupra *lib. 2. ſect. 10. cap. 4.* præſcripto. Officium erit ſolemne primæ Claſſis cum Octava deſumptum ex Communi juxta gradum, & dignitatem Sancti, & in Oratione (niſi propria a Sede Apoſtolica aſſignetur) loco *Natalitia* dicetur: *cujus Canonizationem colimus*; ipſius etiam laudes virtutum, ac miraculorum a Concionatoribus ad id electis, annuntiantur, quo Sancti cognitis meritis pro affectu omnes ad venerationem, ac ſinguli ad ejus imploranda ſuffragia excitentur — Ita Caſtaldus, qui ſubnectit ſequentia ibidem — Eadem reſpective obſervari poterunt in particularibus Eccleſis, cum alicujus beatificatio ſolemniter celebratur — Hæc Caſtaldus. Quæ tamen, ut optime notat Halden *part. 3. tit. ult. v. Canonizatio*, intelligenda ſunt cum proportione, & niſi aliter in Decreto Beatificationis a Sede Apoſtolica ordinetur, aut præſcribatur. Prædictam Caſtaldi ſententiam de Feſto Canonizationis alicujus Sancti recenter Canonizati admittere videtur laudatus Halden. Et cum in Decreto emanato die 9. Decembris 1628. *in Glennen.* dato in noſtro Indice *n.* 67. habeatur. De Sancto Canonizato non poteſt fieri Officium extra propriam Eccleſiam ſine novo Decreto — Eruitur quod de tali Sancto recens Canonizato poſſit celebrari Officium cum Miſſa in illa Eccleſia, in qua fit Feſtum ſolemne ſuæ Canonizationis, prout cenſuit Caſtaldus, & prout eſt praxis Eccleſiarum in alma Urbe. Hæc Caſtaldi opinio, necnon communis praxis confirmatur pariter auctoritate Decreti editi 8. Aprilis 1628. in quo ad dubium n. 6. excitatum, ſuper Decretum contra abuſus, reſponſum fuit: nullatenus in Anniverſario Beatificationis, ſeu Canonizationis debere celebrari Feſtum cum Officio, niſi in illa tantum die Canonizationis, vel Beatificationis, & eo modo quo conceſſerit S. C. Ex quibus Decreti verbis dati n. 66. in noſtro Indice, arguitur communiter admiſſam eſſe Caſtaldi doctrinam, & ad praxim deductam in illis Eccleſiis, in quibus celebratur ſolemniter Feſtum Canonizationis alicujus Sancti recenter Canonizati.

Huic opinioni non acquieſcit Guyetus *lib. 1. c. 9. q. 9.* ubi ait hujuſmodi ſolemnitatem cum Officio Sancti Canonizati debere fieri ſolum, quando Pontifex id expreſſe concedit, ut conceſſit Greg. XV. de Sanctis Iſidoro, Ignatio, Franciſco Xaverio, Philippo Nerio, & Thereſia. Verum cum in Bullis Canonizationum regulariter concedatur, quod de Sancto Canonizato recitari poſſit Officium, & Miſſa. Ex his verbis deducitur forſan prædicti praxis, & opinio Caſtaldi, nimirum poſſe celebrari Miſſam, & Officium in Eccleſiis propriis, in quibus celebratur ſolemnitas ſuæ Canonizationis; & hoc pro una vice tantum, non vero annuatim, nam quoad Anniverſariam prædictæ Canonizationis celebritatem cum ejuſdem Miſſa, & Officio prædicta Bullarum verba intelligi nequeunt, immo oppoſitum ex Decreto mox allegato deducitur.

Igitur cum ex Bullis Canonizationum, ſive etiam ex ſpeciali indulto Apoſtolico poſſit celebrari ſolemnitas Canonizationis alicujus Sancti, non inde tamen ſequitur liberum eſſe Anniverſariam ejuſdem ſolemnitatis diem inducere, ut advertimus ſupra, cum hujuſce rei uſus non extet, ut optime etiam adnotat Guyetus *cit. loc.* afferendo hanc rationem, quia cum Canonizatio nihil aliud ſit, quam pii hominis defuncti, quod is Sanctus ſit, declaratio, adeoque Feſtum illius quotannis ſuo proprio die recolendi conceſſio, utrumque illud ipſamet Anniverſaria natalis ejuſdem celebritate ſufficienter recolitur. Celebratur utique in Eccleſia Briocenſi Feſtum Canonizationis S. Guillelmi Epiſcopi die 15. Aprilis, S. Nicolai Tolentinatis, in proprio Eremitarum S. Auguſtini 5. Junii, & S. Franciſci de Paula in Ordine Minorum die 4. Maji; hæc tantum tria exempla hujuſce rei, ait Guyetus ſe colligere potuiſſe; at hæc non putat ſine peculiari Pontificis conceſſione fuiſſe inducta, ut nos ultro admittimus; alioquin concludendum eſſet cujuslibet Sancti Canonizati liberum eſſe duo Feſta celebrari, natalis videlicet, & ipſius Canonizationis, quod nemo dixerit. Exemplis a Guyero adductis addere poſſumus, quod S. R. C. auctoritate ſub die 22. Januarii 1735. indultum pariter fuit Minoribus Conventualibus quotannis facere commemorationem Canonizationis S. Franciſci (a Greg. IX. Anno 1228. Aſſiſii in Eccleſia S. Georgii peractæ, Dominica, die 16. Julii, recurrente) in utriſque Veſperis, Laudibus, & Miſſa, poſt Orationem diei 16. Julii, immediate ante quaſcumque alias Commemorationes. Ita pariter Patribus Soc. Jeſu conceſſum eſt celebrare unam Miſſam ſolemnem 12. Martii de S. Franciſco Xaverio, recurrente tunc die Anniverſario ſuæ Canonizationis.

De Bullis Clementis VIII. & Urbani VIII. Cap. III.

GAVANTUS.

EDita fuit a Clemente VIII. Bulla *die* 10. *Maji* 1602. *Anno undecimo*, & in ea habentur pauca.

1. Accuſat Typographorum incuriam, aliorum & audaciam, qui Breviarium a Pio V. editum depravarunt.

2. Significat, ſe ideo commiſiſſe peritis viris ejuſdem Breviarii recognitionem.

3. Prohibet ne in Urbe imprimatur, niſi in Vaticano, extra Urbem juxta exemplar Vaticani, & de licentia Inquiſitorum, vel Ordinariorum, impoſitis pœnis ſpiritualibus, & pecuniariis; aliterque impoſterum impreſſa Breviaria interdicit, ac prohibet.

4. Inquisitores, & Ordinarios poenis inflictis instruit, qua ratione approbare debeant impressa.

5. Tolerat in gratiam pauperum Clericorum impressa Breviaria ante ejusdem recognitionem quoad usum, &, ut vendi queant, indulget.

6. Publicationem Bullæ mandat cum solitis derogationibus & clausulis.

7. Urbanus VIII. Pontifex Maxim. adhibitis aliis peritissimis viris) & me minimo inter eos, qui & adfui Clementinæ recognitioni) eadem se prosequutum esse asserit, quæ prædecessores inchoaverant: significat deinde ea, quæ acta sunt in Breviario nuperrime recognito: prohibet, instruit, tolerat, ut supra n. 3. 4. 5. edita Bulla initio Breviarii posita.

8. Certe ad hanc usque ad Breviarium non est editum tot numeris absolutum.

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. num. 2. *Significat se ideo commissse peritis viris Breviarii recognitionem.*) Post reformationem Breviarii Romani factam a Pio V. Summo Pontifice, iterum jussu Clementis VIII. recognitum fuit Breviarium a Pio V. editum, quia Typographorum incuria, & aliorum audacia depravatum fuerat. Hujusmodi autem recognitionem commisit Clemens peritis viris, quorum Indicem lubet hic subnectere.

Cæsar Baronius)
Sylvius Antonianus) S. R. E. Card.
Robertus Bellarminus)

Ludovicus de Torres Archiepiscopus Montis Regalis, postea Cardinalis.

Joannes Baptista Bandinus Canonicus S. Petri de Urbe, Secretarius.

Michael Ghislerius Congregationis nostræ Clericorum Regularium.

Bartholomæus Gavantus Mediolanensis Clericorum Regular. S. Pauli hujusce Thesauri Sacrorum Rituum commendatissimus Auctor.

Gavant. num. 7. — *Urbanus VIII. adhibitis aliis peritissimis viris &c.*) Alia etiam recognitio Breviarii Romani facta fuit jussu Urbani VIII. adhibitis aliis peritissimis viris, quorum Catalogus hic exhibetur.

Aloysius Cajetanus S. R. E. Card. Præses.

Tegrimus Tegrimius Episcop. Assisiensis Sacræ Rituum Congregationis Secretarius.

Fortunatus Scacchus Apost. Sacrarii Præfectus.

Nicolaus Riccardus S. Palatii Magister, S. R. C. Consultor,

Hieronymus Lannius utriusque Signaturæ Referendarius.

Hilarion Rancatus Mediol. Abbas S. Crucis in Jerusalem, Sacræ Inquisitionis Consultor, & qualificator, & S. R. C. Consultor.

Jacobus Vulponius Congr. Oratorii S. Philippi Nerii.

Bartholomæus Gavantus S. R. C. Consultor.

Terentius Alciatus Mediolan. Societatis Jesu S. R. C. Consultor.

Lucas Wadingus Ordinis Minorum Historicus, S. Officii qualificator, & Sacræ Congregationis Indicis librorum.

De computo Ecclesiastico. Cap. IV.

G A V A N T U S.

1. AGitur initio Breviarii de Anno, & ejus partibus, de quatuor Temporibus, de Nuptiarum tempore, de Cyclo decennovennali, de Epactis, de Novilunio, de Indictione, de Festis mobilibus, additis Tabellis, perpetua, & temporaria, antiqua, & nova reformatis, quantum satis esse videtur pro captu communiori ingeniorum. Plura qui desiderat legat *Guillelm. Durand. in suo rat. Div. Offic. lib. 8. toto.*

2. Ea sunt præcipue notatu digna, quæ ad annum bissextilem formandum spectant: nam singulis quaternis annis constituitur dies in Mense Februario, qui dicitur compositus ex 24. horis, nempe sex cujuslibet annorum, quatuor excipe, (quod pauci norunt) primum, secundum, & tertium centesimum annum, qui occurrunt intra spatium quadringentorum annorum, ut expresse habetur *in Bulla Gregorii XIII. de reform. Kalendarii edita anno 1582.* quare, sicut annus proxime præteritus 1600. fuit bissextilis, ita erit etiam bissextilis annus 2000. qui vero sunt medii 1700. 1800. 1900. non erunt bissextiles, ne redeat: annorum confusio.

3. De quatuor Temporibus agemus in proprio de Tempore.

4. Pascha celebrari debet in die Dominico, qui proxime succedit decimæ quartæ Lunæ primi Mensis, ideſt Martii; ita tamen, ut si decimaquarta Luna cadit in Dominicum diem, Pascha nostrum celebretur in sequenti Dominico die, ne conveniamus cum Hebræis.

5. Constituto Paschatis die, facile decernuntur Festa mobilia, ita dicta, quia moventur ad motum Paschatis, &. sunt: Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima, Quadragesima, quæ præcedunt Paschatis Festum; Ascensio, Pentecostes, Festum Trinitatis, & Corporis Christi, quæ sequuntur; de quibus egimus Tomo I. & infra agemus in proprio de Tempore.

6. Adventus autem non habet primum diem certum, sed eum diem Dominicum, qui propinquior est Festo S. Andreæ, ut loco citato explicavimus.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 4. — *Pascha celebrari debet in die Dominico, qui proxime succedit decimæ quartæ Lunæ primi mensis.*) Pascha Christianum a Judaico Paschate profecto distinguitur, hoc siquidem velut figura, quæ in Christi immolatione super Crucem peracta,

peracti, implementum ſuum obtinuit, quemadmodum cætera legalia, fixum erat ad diem XIV. Lunæ menſis primi, nempe Martii, a quo Judæi annum Sacrum auſpicabantur. Paſcha vero Chriſtianum inſtitutum eſt ad recolendam memoriam Dominicæ Reſurrectionis, quæ contigit in Dominica ſequente diem quartam decimam ejuſdem menſis. Qua de re verba facit Venerabilis Beda *Hiſtoria lib. 1. cap. 22. Votiva Paſcha noſtra Feſta celebramus, ut indicemus nos non cum antiquis excuſſum Ægyptiacæ ſervitutis jugum venerari; ſed Redemptionem totius Mundi (quæ in antiqui Dei Populi liberatione præfigurata, in Chriſti autem Reſurrectione completa eſt) devota fide, ac devotione colere; ut Reſurrectionis etiam noſtræ, quam eadem die Dominica futuram credimus.* Diſpenſatum hac de re ab Apoſtolis fuiſſe, & permiſſum Judæis, qui ad Eccleſiam venerant, ut ſolemnem Paſchatis diem more ſuo, & Cyclo Judaico, die nimirum XIV. Lunæ poſt Vernale æquinoctium, in quamcumque diem concurreret, Ritu majorum celebrare poſſent: non ſine graviſſimo fundamento exiſtimat vir clariſſimus, ac eruditiſſimus Franciſcus Dominicus Bencini *diſſert. 2. de lit. Encycl. cap. 5.* ſed quod ſemel datum fuerat durioris cervicis hominibus, id pro lege univerſali totius Chriſtianæ Eccleſiæ a nonnullis poſtea prætenſum fuit. Prima hac de re diſceptatio orta eſt Aniceti temporibus, quibus Polycarpus Smyrnenſis Eccleſiæ Epiſcopus, & Paſchatis Judaici defenſor Romam peregrinatus eſt, ut controverſiam amice cum illo componeret. Sed Anicetus a Polycarpo impetrare non potuit, ut Paſcha die Dominico celebraret, nec Polycarpus obtinuit ab Aniceto, ut Paſcha Judaico more obſervaret. Uterque Apoſtolorum traditionem ſibi ſuffragari autumabat. Refert diſceptationem hanc Irenæus in Epiſtola ad Victorem Rom. Pontificem apud Euſebium *lib. 5. cap. 24.* Secunda ſuper Paſchate Diſceptatio orta eſt occaſione Montaniſtarum, qui volebant Paſcha neceſſario celebrandum eſſe ſecundum legem Moyſis die XIV. Menſis; & contrariam Eccleſiæ conſuetudinem conviciis appetebant; ex quo factum eſt, ut ab œconomia, cui hactenus faverant Romani Pontifices, Eleutherus, & Victor ſuperſedendum eſſe decernerent. Ab Eleuthero igitur Romano Pontifice determinatum fuit occaſione hæreſis Montaniſtarum, ut Paſcha Chriſtianum ad univerſaliorem deinceps Eccleſiarum obſervantiam exigi deberet. Ejus Decretum confirmatum eſt a Victore, ſeu priuſquam id præſtaret, opuſcula varia ad hanc quæſtionem pertinentia in vulgus emiſit referente Hieronymo *de Script. Eccleſ.* Secundo requiſivit Eccleſiarum ſenſa, ut cum eo, quod rei gravitas exigebat, moderamine procederet. Scripſit ergo ad Theophilum Cæſarienſem Paleſtinæ Primatem, ut ab eo Eccleſiarum Paleſtinæ conſuetudinem diſceret, coegit ille Concilium, & reſponſum eſt Victori, Paſcha celebrandum eſſe poſt Lunam XIV. die tamen Dominico. Fragmentum hujus Concilii vulgatum eſt a Baluzio *in nova Collect. Concil. pag. 14.* Victor accepta Theophili Cæſarienſis Epiſtola moribus Eccleſ. Romanæ conſentanea, Synodum coegit, in qua vetat Judaico more celebrari Luna XIV. Sanctum, & myſticum Paſcha, ut loquitur Auctor Libelli Synodici *num. 9.* Policrates Epheſinus Exarcha ubi Epiſtolam Cæſarienſem a Victore confirmatam accepit; coacta ſtatim Synodo, ſententiam contrariam tueri conatus eſt pluribus momentis, quæ ipſum, & Aſianos Epiſcopos in obſervatione Judaici Paſchatis confirmarent, atque ita rem acriter egit, perinde ac ſi illud morum diſciplinæ caput intra Dogmata, & Regulas Fidei omnino eſſet referendum. Epiſtola etiam ad Victorem data ſententiam ſuam propugnare conatus eſt. Victor e contra perpendens ſuum, & totius Orbis judicium, ludibrio ab Aſianis habitum, perinde ac ſi Paſchatis Chriſtiani celebratione adverſus Fidei Regulam deberent omnes, Synodicam Epiſtolam ad Policratem & Epiſc. Aſianos tranſmiſit, ſevere commonens, ut ſua præjudicia exuerent, ſententiam excommunicationis paſſuri, ſi ſecus facerent. De lata in eos excommunicatione, verba facit Euſeb. *lib. 5. cap. 24.* Ægre tulere Epiſcopi Gallicani, Irenæus præſertim, quod Victor excommunicationis fulmen jeciſſet in Aſianos Epiſcopos, eumdem placare conati ſunt Epiſtola, quam idem refert Euſebius. Decretis Pontificis plurimi Aſianorum exterriti a præjudicio, & juris errore ſemet purgarunt; alii vero propoſiti tenaciores, & ad Decreta contumaciores effecti in hæreticam junctam abierunt, Quartodecimanorum appellatam, iidemque paſſim ut hæretici ab Eccleſiis Orbis fuere proſcripti. Eos quartodecimanos pariter nuncupavit Epheſinum Generale Concilium, cum a Diœceſi Aſiana Reliquias eorumdem depellere moliretur. Sed de his conſulendi Epiphanius, Auguſtinus, Philaſtrius, aliique Hereſiologi. Victoris Decretum a Nicæna tamdem Synodo confirmatum eſt, & Quartodecimanorum error, univerſi Orbis auctoritate convulſus. Tres erant rationes, quæ cauſam edendi Decreti præbuerunt Victori. Prima, ne communicaremus cum Judæis Chriſti interfectoribus; ſecunda, ut in tota Eccleſia eſſet una celebrandi Paſchatis ratio, & pauci Orientales Judaizantes, omnibus Occidentalibus, pluribuſque Orientalibus aliter ſentientibus cederent. Tertia, quia Orientales aliter facientes quandoque uno annos bis, quandoque numquam Paſcha celebrabant. Quibus rationibus Conſtantinus Magnus etiam in Epiſtola ad univerſos Eccleſ. apud Euſebium *lib. 3. de Vita Conſtantini*, Decreti hujus æquitatem oſtendit poſt Concilium Nicænum. De Decreto Sancti Pii I. Pontificis, qui Apoſtolicam Cathedram anno Domini 141. regebat, adeoque anteceſſit in Pontificatu Romano Anicetum, Eleutherium, & Victorem; de præfati, inquam, Pontificis Decreto, (quod legitur in Chronico Euſebii his verbis: *Sanctum eſt a Pio, ut Reſur-*

& uniformitatem. Eccleſia ſiquidem Catholica ſatius ducit proſpiciendum eſſe uniformitati fidelium, ut uno eodemque die unanimi conſenſu, & devotione ubique locorum Paſcha Domini celebretur, quam inhærere rigoroſæ uniformitati motuum ſolis, & Lunæ in definienda quartadecima. Hæc autem 14. ne in tanta celebritate error aliquis, aut diſſenſio ulla oriatur, tum in Concilio Nicæno, tum in Arelatenſi primo, & in Carthaginenſi 4. ac noviſſime in Calendario Gregoriano c. 5. ſtatutum eſt, ut poſthabita ſtricta ratione rigoroſi motus ſolis, & Lunæ, ac etiam motuum mediorum, determinetur eadem Luna 14. cum Regulis, & obſervatione tantum Cycli Epactarum in eodem Calendario diſtributi, præcipue a die 8. Martii, uſque ad diem 5. Aprilis inclusive.

Medios tamen motus non omnino reſpuit Eccleſia Catholica, tum quia per illos compoſiti ſunt Cycli, tum quia per ipſos deciditur, quinam Cyclus, ex omnibus in Calendario Gregoriano diſpoſitis, Lunam 14. indicet, ut in Capite 4. Calendarii Gregoriani habetur.

Quod autem aſſeritur in Tabula Temporaria noſtri Præclariſſimi Gavanti, Paſcha anno 1734. & 1886. celebrandum eſſe die 18. Aprilis, error eſt, non quidem Gavanti, qui Tabulam Temporariam compoſuit uſque ad Annum 1700. ut videre eſt in primo ejus Libello Bononiæ impreſſo Anno 1625. ſed eorum, qui poſt illum, non conſiderata proprietate Cycli Epactarum concurrentium cum Aureo numero (juxta ſuperius a nobis dicta) reliquos Annos addiderunt in aliis impreſſionibus Tabularum ejuſdem Gavanti ponentes loco Epactæ XXV. alteram charactere Arabico, vel arithmetico 25. non ſolum in hoc ſæculo 1700. ſed etiam in ſæculo 1800. In ſæculo vero 1900. ubi debebat poni Epacta 25. charactere Arabico, vel Arithemetico, poſita fuit illa charatere Latino XXV. unde ex hac permutatione numeri Epactarum derivati ſunt prædicti errores, & diſſidia in determinanda vera die Dominica Paſchæ.

De Kalendario. Cap. V.

GAVANTUS.

1. *Kalendarium* a Kalendis dictum eſt: Kalendæ vero primus dies Menſis eſt *ſuo ſolo* ideſt, voco; tunc enim Pontifex calato, hoc eſt, vocato populo, quot dies a Calendis ad Nonas ſupereſſent, pronunciabat, *Plut.* Calendaria quoque dicebantur Tabulæ, ab obſervatione ſingulorum menſium, ut Diaria a ſingulorum dierum ratione, & nos in ſingulis menſibus obſervamus Feſta Chriſti Domini noſtri, & Sanctorum, *Durand. l. 8. c. 4.* explicat Calendas, quaſi colendas; quia tunc erat ſemper Junoni feſtus dies primus: Ergo Calendarium & Colendarium erunt fere idem, a cultu Feſtorum dierum. Matriculam Sanctorum vocat *Radulph. propoſ. 17.*

2. De Feſtis in Calendario deſcriptis, quando, & quo ritu fuerint adſcripta, in Proprio de Tempore, & in Proprio Sanctorum ſigillatim enarrabimus.

3. Ex prædictis autem Computo, & Calendario compoſuimus ordinem Officii divini perpetuum, & quam breviſſimum, quem in calce hujus Operis dante Deo, dabimus pleniorem, & emendatiorem.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. num. 1. *Kalendarium a Kalendis dictum eſt, &c.* Calendarium eſt vox Latina, deducta nempe a Calendis, ut optime notat Gavantus, & nihil aliud eſt, quam menſium, dierumque, ex quibus annus conſtat, ac una Feſtorum coordinatio, immo non modo Feſtorum, ſed aliorum etiam ſimilium, quæ poſſunt dici dierum adjuncta; quoniam pleraque alia ſunt, quæ Calendariis pleriſque adſcribunt, ſiquidem præter inſcripta Civili, & Calendario Eccleſiaſtico præter Feſta adnotata, Interdum addita leguntur eventa quæpiam illuſtriora, ut prælia, triumphi, inaugurationes, interdum ſolis, Lunæque ingreſſus in ſigna Zodiaci, ortus, occaſuſque ſtellarum fixarum, adſpectus luminarium, ſtellarumque errantium, præterea que æſtus, algores, pluviæ, fulgura, venti, & alia, quæ Aſtrologi ariolantur.

Diviſimus Calendarium, in Civile, & Eccleſiaſticum, quia adſunt Calendaria pure prophana, in quibus non habetur niſi coordinatio hebdomadum, menſium, &c. ex quibus annus conſtat; Hujuſmodi Calendarium civile (cum nihil fere Eccleſiaſtici admixtum habeat) appellarem illud quod doctiſſime concinnatum fuit a Domino Blondello Regio Profeſſore Mathematico Regiæ Academiæ Pariſienſis Gallice exarato, & impreſſo Anno 1684. Calendarium vero Eccleſiaſticum continet Sacrorum Feſtorum tum mobilium, tum immobilium coordinationem, & deinde aureum numerum, literas Dominicales, Epacta, & denique Calendas, nonas, atque idus menſium, & alia hujuſmodi exhibet.

Præter hujuſmodi Tabellas, quas Candelaria Eccleſiaſtica nuncupamus, antiquitus reperiebantur etiam laterculi, quo nomine indigitabantur Tabellæ illæ, in quibus adnotabantur Feſta mobilia, ut ſunt illa in Breviario appoſita. Sic Sanctum Paſcha ſecundum Laterculum Victoris ab omnibus Sacerdotibus, ut uno tempore celebretur, habetur in Concilio Aurelianenſi 4. can. 1. diverſa enim obſervantia Laterculorum Paſchalis Feſtivitatis interdum errorem parturit, ait Concilium Toletanum 4. can. 4. apud Tertullianum vero Laterculus ſignificat etiam Tabellam, in qua Magiſtratus notabantur, ut notat Micrius verbo *Laterculus.*

Veteres pro eodem habuiſſe videntur Martyrologia, Faſtos, & Calendaria. Verum quid diſcriminis ſit inter hæc, docet Henricus Valeſius in ſua eruditiſſima diſſertatione ſuper Martyrologio, quod

quod edidit Roſuvyedus, & in hac aſſerit nobiliores Eccleſias ſuos ſemper Faſtos habuiſſe, in quibus & Epiſcoporum nomina, & Martyrum, qui apud ipſas Martyrium ſubierunt, Natales dies deſcripti habebantur, de quo profecto dubitandum non eſt. Laudatus Valeſius contendit Calendaria in hoc differre a Martyrologiis, quod ſingulæ Eccleſiæ ſua habuere particularia Calendaria, in quibus digeſta erant nomina Epiſcoporum, & Martyrum, dieſque notati, quibus memoria eorum anniverſario cultu celebraretur; Martyrologia vero non unius loci propria, ſed totius Eccleſiæ fuere communia, quippe quæ totius orbis Martyres, Confeſſoreſque generaliter obtinerent; ſed melius mihi arridet Valeſius in ſequenti diſcrimine, quod aſſignat inter Martyrologia, & Calendaria, nimirum, quod in Calendariis nomen Urbis, in qua Martyr paſſus eſt, & ſpecies Martyrii, quod ſubiit, numquam deſcribitur; in Martyrologio vero nomina ſingularum Urbium, & Oppidorum conſignantur, & tormenta, quæ pertulit Martyr deſcribuntur: cæterum negari nequit quin ſingulæ Eccleſiæ nobiliores, ſicut ſingularia Calendaria, ſic etiam ſingularia Martyrologia habuerint; ſed veriſſimum eſt, quod ex pluribus Calendariis, ſeu particularibus Martyrologiis unum compoſitum fuit univerſale Martyrologium omnium Eccleſiarum.

Inter Calendaria Eccleſiaſtica antiqua celebriora ſunt illa, quæ edita ſunt a nonnullis recentibus Auctoribus, inter quos primum locum ſibi vindicat Joannes Fronto Gallus Canonicus Regularis Monaſterii S. Jenovefæ; qui anno 1652. Pariſiis evulgavit Calendarium Romanum nongentis annis antiquius, & eruditiſſimis notis illuſtravit. Idem Calendarium recuſum fuit Amburgi anno 1720. additis Epiſtolis, & diſſertationibus Eccleſiaſticis ejuſdem Joannis Frontonis. Denique idem Calendarium prælo Veronenſi iterum conſignatum fuit anno 1733. in qua editione adjectæ ſunt variantes Lectiones, atque emendationes Calendarii Romani ex alio veruſtiori M. SS. Carnotenſi per V. Card. Thomaſium excerptæ, & cum ejus autographo collatæ.

Prædicto Calendario Romano aliud antiquius edidit Ægidius Buccherius, quod etiam edidit Theodoricus Ruinart in calce ad Acta SS. Martyrum.

Antiquum Gorbejenſe Calendarium publici juris fecit Edmundus Martene in Theſauro Anecdoct. tom. 3. pag. 1597. Rurſus Veteſtiſſimum Carthaginenſe Calendarium in lucem emiſit doctiſſimus Mabillonius tom. 3. Analectorum, quod etiam editum fuit a Theodorico Ruinart. In Spicilegio Dacheriano nonnulla pariter reperiuntur edita vetuſta Calendaria.

Recentiſſime autem Calendarium medii ævi, præcipue Germanicum, in quo obſcuriora menſium, dierum, Feſtorum, atque temporum nomina ex antiquis monumentis, tam editis, quam M. SS. eruuntur, atque illuſtrantur, in lucem emiſit Chriſtianus Gotlob Lypſiæ anno 1729. ſed caute legendum, quia prædictus Auctor Lutheranis erroribus infectus apparet.

Denique præterire non debeo mentionem facere celeberrimi Kalendarii Gregoriani a clariſſimo, & doctiſſimo viro Clavio Bimbemgreſi Societatis Jeſu, regnante Gregorio XIII. correcti, & emendati, typiſque Romanis in fol. traditi anno 1603.

II. Gav. num. 2. *De Feſtis in Kalendario deſcriptis, &c.*) Inhærentes noſtro Gavanto de Feſtis deſcriptis in noſtro Kalendario Romano quando, & quo ritu fuerint adſcripta, & in proprio de Sanctis, adjiciemus omnia ea, quæ poſt Gavantum evenere, allegando Decreta poſt ipſum edita, & examinando recentium Auctorum doctrinas, atque ſententias.

III. Gav. *num. 3. In calce hujus operis, dante Deo, dabimus pleniorem, & emendatiorem, &c.*) Ediderat Gavantus Bononiæ 1625. Ordinem divini Officii perpetuum, & quam breviſſimum, quem in calce hujus ſui Theſauri pleniorem, & emendatiorem promiſerat, ſed variis curis, & laboribus diſtentus, numquam edere potuit; noſtris novis Additionibus, & Obſervationibus adjicietur etiam hic ordo perpetuus divini Officii pleniſſimus, & emendatus, qui confectus fuit, me Conſulente, & urgente, a D. Dominico Luchini Sacerdote Riſaurenſi in Sacris Ritibus, & rebus Mathematicis peritiſſimo, qui quidem ordo conſtituet ſecundam partem hujus ſecundi Tomi Theſauri Sacrorum Rituum.

SECTIO TERTIA.

De Rubricis.

GAVANTUS.

AGgredimur nunc eam Provinciam, quæ proprie noſtra eſt, explicandi nimirum Sacras Leges, & Rubricas Breviarii: de quibus prius in genere, deinde in ſpecie, ordine ſervato ejuſdem Breviarii, erit agendum.

SECTIONIS TERTIÆ CAP. XII.

1. *De Rubricis generalibus Horarum Canonicarum.*
2. *De Duplici Officio.*
3. *De Semiduplici.*
4. *De Simplici.*
5. *De Dominica.*
6. *De Feria.*
7. *De Vigilia.*
8. *De Octava.*
9. *De Concurrentia Officii.*
10. *De Occurrentia Officii, ſeu de Translatione Feſtorum.*
11. *De Commemorationibus.*
12. *De Patrono loci, & Titulo Eccleſiæ.*

De

De Rubricis generalibus Horarum Canonicarum. Cap. I.

GAVANTUS.

1. DE voce, *Rubrica*, alibi diximus, *initio Comment. in Rubric. Miſſalis, tomo ſuperiore.*

2. Uſurpata fuit eadem vox prius in Breviario quam in Miſſali, & reperitur *in editione Veneta Breviarii ante annum* 1550. ſed Pius V. inſcripſit omnes leges Breviarii titulo Rubricarum Generalium, quod ante non fuerat factum.

3. Pauciſſimi tamen erant earum Tituli, nempe undecim tantum, in prima editione juſſu Pii V. hauſti e Directorio Divini Officii, compoſito a Ludovico Ciconiolano Regularis Obſervantiæ ſub Paulo III. qui & Directorium approbavit.

4. Rubricarum additio, detractio, mutatio prohibentur in Bulla Pii V. in his enim eſt formula data precandi in Breviario; quare, ſi notabiliter Officio Divino injuriam facis in obſervantia Rubricarum ſubſtantiali Officii, graviter peccas. non ita in accidentariis accidit Rubricis, puta ſi ſedens recites, quæ flexis genibus jubentur dici, in Oratione privata; Secus eſſe poſſet in publico ſi abſque cauſa fiat, aut cum aliorum offenſione. *Suar. tom. 1. de Relig. lib. 4. cap. 27. n. 2. & alii apud Bonacin. diſp. 1. quæſt. 3. punct. 6. n. 1. & 2.*

5. Divido nunc Rubricas in tres partes, quas proſequar in proximis, & diſtinctis Sectionibus. Aliæ ſpectant ad totum integrum Officium; quod eſt, vel Duplex, vel Semiduplex, vel Simplex, vel Dominicale, vel Feriale, vel de Vigil. vel de Octava, vel de Officio S. Mariæ in Sabbato, vel pro Officio Commemor. habet, vel concurrit cum alio, vel occurrit, ita ut alterius accidat Translatio: de quibus agitur in Brev. primis undecim Titulis, ſeu Capitibus. Aliæ continent Ritus proprios majorum partium, hoc eſt, Horarum Officii, de quibus a tit. 13. uſque ad 18. inclusive, Matutini ſcilicet, Laudum, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Veſper. & Compl. aliæ denique verſantur circa partium partes, ex quibus ipſæmet Horæ componuntur, nempe Oratio Dominica, Salutatio Angelica, Symbolum Apoſtolorum, Initium Horarum, Invitatorium, Hymni, Antiphonæ, Pſalmi, Cantica, Verſus, Abſolutiones, Benedictiones, Lectiones, Reſponſoria, Capitula, Orationes, Hymnus Te Deum, Symbolum Athanaſii, Preces, Suffragia Sanctorum, Antiphonæ Beatæ Mariæ finales, de quibus in Rubricis Brev. a tit. 19. ad tit. 36.

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

Gav. num. 1. — *De voce Rubrica, alibi diximus &c.*) Nos quoque Gavanti veſtigiis inſiſtendo de voce Rubricæ, & de aliis ad Rubricas ſpectantibus tomo 1. hujus Theſauri locuti ſumus, præſertim initio Commentarii ejuſdem Gavanti in Rubricas Miſſalis, & in noſtris Additionibus ad Titul. XI. tertiæ partis ejuſdem Tomi ſuperioris.

In ſequenti Cap. progreditur eam Provinciam, quam merito ſuam appellat, explicandi nimirum in ſpecie Sacras Leges ſeu Rubricas Breviar. quorum Textum placuit nobis ſuis Commentar. præmittere ad majorem Lectorum commoditatem, ut facilius ob oculos habeant tum legem, tum ejuſdem Commentaria novaſque noſtras ad eadem Obſervationes, & Additiones.

RUBRICÆ GENERALES BREVIARII.

De Officio Duplici. I.

1. *OFficium ſit Duplex in diebus a Feria quinta in Cœna Domini, uſque ad Feriam tertiam Paſchæ inclusive, in Dominica in Albis, in Aſcenſione Domini, in Dominica Pentecoſtes, & duobus diebus ſequentibus: in Feſto Trinitatis, Corporis Chriſti, & Dedicationis propriæ: in Feſtis, quibus in Kalendario apponitur hæc vox, Duplex: in die oct. Feſti habentis oct. in Feſto Patroni unius vel plurium alicujus loci, vel Titularis Eccleſiæ; & in Feſtis Sanctorum, qui apud quaſdam Eccleſias, Religiones, vel Congregationes conſueverunt ſolemniter celebrari, cum Officiis propriis a Sede Apoſtolica approbatis, aut ex ejuſdem Sedis auctoritate receptis, vel recipiendis (ſervata tamen forma hujus Breviarii) alioquin de communi, etiam ſi prædicta Feſta in hoc Kalendario non ſint deſcripta. Præterea Officium ſit Duplex pro Defunctis in Commemoratione omnium fidelium Defunctorum & in die obitus ſeu depoſitionis defuncti, ut in eodem officio dicitur, circa finem Breviarii.*

2. *Feſtum duplex celebratur eo die quo cadit, niſi illud contingat transferri: ut dicetur in Rubrica de Tranſlatione Feſtorum.*

3. *Habet primas, & ſecundas Veſperas integras, niſi cum alio ſimili concurrat, ut dicetur in Rubr. de concurrentia Officii: & totum Officium ſit de duplici, incipiendo a primis Veſperis uſque ad Completorium ſequentis diei, inclusive, niſi aliter in propriis locis aſſignetur. Officium autem defunctorum habet tantum primas Veſperas, Matutinum, & Laudes, ut circa finem Breviarii ponitur.*

4. *In utriſque Veſperis, & Matutino, & Laudibus tantum, non autem in aliis Horis duplicantur Antiphonæ, id eſt, integræ dicuntur in principio, & in fine Pſalmorum.*

5. *Ad Matutinum regulariter dicuntur tres Nocturni, cum novem Pſalmis, & totidem Lectionibus, hoc eſt, in unoquoque Nocturno tres Pſalmi, & tres Lectiones, præterquam in Paſchate Reſurrectionis, & Pentecoſtes cum duobus*

duobus ſequentibus diebus, in quibus dicitur unum tantum Nocturnum cum tribus Pſalmis, & totidem Lect. ut ibidem ponitur.

6. *Preces ad Primam, & Completorium, & Suffragia de S. Maria, Apoſtolis, & Pace ad Veſperas, & Laudes, non dicuntur in Officio Duplici, ut etiam in propriis eorum Rubricis dicetur.*

7. *Quomodo ſit ordinandum Officium Duplex in Veſperis, Matutino, & cæteris Horis: ſimiliter & de Antiphonis, Reſponſoriis, Verſibus, Capitulis, & aliis in eo dicendis, habentur inferius de ſingulis propriæ Rubricæ.*

De Duplici Officio. Cap. II.

GAVANTUS.

1. VArietas Officii, & Feſtorum inde eſt, quia ſtella ſecundum Apoſtolum differt a ſtella in claritate: & quia *ex Dionyſ. Areopag.* Eccleſiaſtica Hierarchia repræſentat aliqualiter in ſuis actionibus cœleſtem Hierarchiam, in qua Sancti ſecundum meritorum diverſitatem diſponuntur; ideo ad hoc repræſentandum varietas Officiorum diverſorum in Eccleſia reperitur. Hæc *Durand. in lib. 7. cap. 1.*

2. Hæc vox: *Duplex apud Durand. loc. cit.* habetur. Apud antiquiores non habetur. Et ex eodem Durand. ſignificat, Antiphonas in Officio duplicari, hoc eſt integras recitari ante & poſt Pſalmos.

3. Dividit *ibidem* Durand. in duplex in totum, & in duplex ſimpliciter; illud majus, & hoc minus ibidem appellat: quod nos hodie dicimus, Duplex primæ, & ſecundæ Claſſis ex una parte, & Duplex per annum ex altera parte. Sed in recognitione Clementina Breviarii ad majorem diſtinctionem inſtituta ſunt quatuor genera Duplicium Feſtorum; primum, quod dicitur primæ Claſſis, alterum, ſecundæ Claſſis, tertium, quod appellatur majus per annum, quartum minus per annum.

4. Primæ Claſſis ſunt: Nativitas Domini, Epiphania, Paſcha Reſurrectionis cum tribus præcedentibus, & duobus ſequentibus diebus, quod & habet *Durand. l. 7. c. 2.* & de triduo quidem præcedente Paſcha rationem reddit *Rupertus l. 5. de Divin. Officiis c. 25.* ob exequias ſolemnes Chriſti demortui. Aſcenſio Domini. *Durandus l. 7. c. 2.* Penteceſtes cum duobus ſequentibus. *Durand. ibidem.* Feſtum Corporis Chriſti, *ex Decreto Urbani IV.* Nativitas Sancti Joannis Baptiſtæ, Feſtum Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, Aſſumptio Beatæ Virginis, Feſtum Omnium Sanctorum, de quibus dicemus in proprio Sanctorum, Dedicatio propriæ Eccleſiæ. *Durand. loc. cit.* Patroni Feſtum, vel Titul. Eccleſiæ, quod immit. *Mitrologus c. 43. & Radulph. propoſit. 27.* Sunt igitur Feſta in Eccleſia univerſali, n. 18. primæ Claſſis duplicia.

5. Secundæ Claſſis ſunt: Circumciſio Domini, Feſtum Sanctiſſ. Trinitatis, Purificatio, Annunciatio, Nativitas Beatæ Virginis, Natalitia duodecim Apoſtolorum; hoc eſt, de numero duodecim, Feſta Evangeliſtarum, Inventio Sanctæ Crucis (quod fuit additum huic claſſi a Clemente VIII. Et noviſſime a Clement. X. Feſtum S. Joſeph Sponſi B. V. M.) Feſtum S. Laurentii, Dedicatio S. Michaelis Archangeli, de quibus in proprio Sanctorum. Quibus adde Feſta SS. Stephani, & Innocent. quæ infra ſuo loco probabimus; hæc igitur Feſt. n. 22.

6. Duplicia majora per annum, quæ, ut dicemus, integras habent Veſperas in concurſu cum aliis Duplicibus minoribus, ſunt hæc: Transfiguratio Domini, Exaltatio Sanctæ Crucis, Feſtum Nivis, Viſitatio, Præſentatio, Conceptio Beatæ Mariæ, Apparitio Sancti Michaelis, Cathedra Sancti Petri utraque, Feſtum ejuſdem ad Vincula, Converſio Sancti Pauli, Feſtum Sancti Joannis ante portam Latinam, Sancti Barnabæ Apoſtoli, Dies Octava Epiphaniæ, Dies item Octava Corporis Chriſti, & Aſcenſionis ejuſdem, * item Patroni locorum minus principales, niſi ſint in Kalendario Romano altioris Claſſis. Sunt autem Feſta hæc n. 16. in univerſali Eccleſia.

7. Reliqua duplicia ſunt Minora, quibus in Kalendario apponitur hæc vox, Duplex, & præterea Dies Octavæ Feſtorum Octavam habentium, quarum ſupra non meminimus; ſunt autem illa n. 31. hæc vero ſunt n. 9. in Breviario. Ergo Duplicia, num. 98. in Breviario celebrantur.

8. * Neque diſtinguas adhuc, ut Feſta Beatificatorum tantum minora ſint Feſtis minoribus Canonizatorum, ita ut habeant hæc integras utraſque Veſperas; quod eſt privilegium Feſtorum majorum per annum, *de concurr. Offic. num. 2.* quia in eo tantum differunt, quod Canonizati ubique coli poſſunt, non autem Beatificati.

9. De privilegiis Feſtorum Duplicium reſpectu aliorum, & inter ſe, dicemus, cum de concurrentia, & occurrentia Officii, de Matutino, Precibus, & Suffragiis.

10. De Sancto, cujus inſignis habetur Reliquia, ſi concedatur Officium, fit duplex minus per annum, Sacra Rituum Congreg. 23. *Novemb.* 1602. ut ſupra diximus *ſect. 1. cap. 5. tit. 2. num. 8.*

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. num. 2. -- *Significat Antiphonas in Officio duplicari &c.*) Joannes Fronto in Kalendario nongentis annis antiquiore a ſe evulgato §. XI. adſtruit, quod antiquitus Sancti qui in Kalendario locum habebant, alii Feſto ſimplici, alii duplici colebantur, & opinatur hanc fuiſſe primam dierum Feſtorum diviſionem, quam ex ſuo Kalendario ſic definit -- Cum unica Miſſa, & unicum Officium notabatur, Feſtum dicebatur ſimplex; ſed cum duplex Officium, & duplex Miſſa, vel etiam plures, dice-

dicebatur Festum duplex, cui sententiæ adstipulatur etiam Grancolas *lib. 1. cap. 44. Comment. historic. in Breviar. Roman.* sed Guyetus *lib. 2. sect. 3. c. 9. quæst. 2.* acerrime refellit laudati Frontonis sententiam, ex quo septies dumtaxat in dicto Kalendario reperitur, ut duplex sic Officium, ac Missa præscribatur, unde septem dumtaxat fuissent tunc Festa duplicia, quæ recenset idem Guyetus, nec ea quidem Sanctorum majorum, qui aliis dignitate, seu celebritate præstant, ut facile apparebit Festa illa cum aliis comparanti. Immo addit Guyetus, quod in eodem Kalendario Frontoniano, juxta dictam opinionem nec duplicia fuissent Natale Domini, Natale Sancti Stephani, Natale S. Joannis &c. Id quod tamen nemo sibi persuadere poterit; vel enim nota illa fuit majoris, seu excellentioris celebritatis, vel non; si fuit, iniquum plane est eam minoribus Festis tribui, & majoribus denegari; si non, quomodo ex tali nota potest erui origo ejus instituti, quod perpetua traditione usui fuit in Ecclesia Romana ad indicandam majorem certorum Festorum præ aliis celebritatem? Hæc Guyetus loco citato subnectens vocem hanc *duplex*, cujus vis, & origo nunc quæritur, non numerantis, sed extollentis esse, ad exprimendam videlicet dignioremOfficii qualitatem; At juxta Frontonis mentem hoc tantum indicabat, duo una die fieri Officia, alterum de uno Sancto, alterum de alio eadem die occurrente, seu ut conjiciendo pergit dicere, alterum de Feria, vel de Festo Martyris, alterum de Festo Confessoris; quod utrumque Officium vitandæ prolixitatis gratia, primo omisso, aut sola commemoratione transacto, in unum deinceps coaluisse asseruit; illud brevius, aut pauciora complectens, quippe quod præter Antiphonas nihil conduplicatum haberet; alia etiam addit Joannes Fronto, quæ tamen confutantur a Guyeto, adstruente modum ratiocinandi Frontonis esse prorsus alienum a vera, & germana distinctionis Officiorum ratione. Officia enim quo digniora sunt, eo magis per se sola fiunt, ut patet in eo, quod duplicia primæ Classis ea sint, quæ omnem omnino commemorationem excludunt; secundæ Classis, quæ admittunt in Laudibus, & Missis privatis tantum; Reliqua vero duplicia per annum præ semiduplicibus, & simplicibus, commemorationes, seu suffragia communia abjiciunt; Fronto vero e contra duplicia, adeoque digniora censet Officia, quæ ex pluribus, vel copulatione, vel etiam mixtione coalescunt; audiendus igitur est melior Frontone non conjector, sed assertor Durandus, qui *l. 7. c. 2. n. 31.* ait: *dicuntur quædam duplicia in quibusdam Ecclesiis pro eo quod Responsoria sint majora, quam brevia, & Versus a duobus cantantur, & omnia incipienda, a duobus incipiuntur, & quia Antiphonæ in Matutinis, & Vesperis duplicantur, dicuntur enim Complete* (hoc est integre) *ante Psalmum, & post*. Durando consonat Glossa *in Cap. Gloriosus de Relig. & Venerat. Sanct.* & sapientissimus noster Gavantus supra, recentior illo quidem, sed cui primas in investiganda hujusmodi origine, ut ait Guyeto & merito quidem, nemo negaverit: Ritum autem duplicandi Antiphonas antiquum esse ostendit etiam loco citato idem Guyetus, qui postea hoc unum addit, duplicis rationem (si pro numero vox illa accipiatur, uti Fronto eam accipit) rectius deduci, ex quo duplex duas olim, ut & hodie haberet Vesperas, pridie videlicet, & ipso die Festi: Simplex vero unas dumtaxat, nempe primas, quod ex Officiorum diversitate procedit, quæ ad majoris solemnitatis indicium sic inducta fuit; unde in Breviario proprio Ecclesiæ Sancti Martini Turonensis cum nulla habeantur Festa semiduplicia, quæ simplicia sunt novem Lectionum, æque carent secundis Vesperis, ac simplicia trium Lectionum. Etiam in Breviario Quignoniano, in quo semiduplicibus expunctis, sola duplicia, & simplicia Officia habentur; hæc inter se hoc discrimen habent, quod illa duas Vesperas, ista vero unas dumtaxat, sed ipso die habeant; verum cum suppressum fuerit a Pio V. tale Breviarium, ipsumque contra antiquissimum, ac receptum ubique morem, secundas Vesperas, demptis primis, Festis simplicibus tribuat, nullius debet esse auctoritatis.

II. Gavant. n. 5. — *Hæc igitur Festa n. 22. &c.*) Nunc addenda sunt alia duo duplicia secundæ Classis, nimirum Festum Sanctissimi Nominis Jesu, & Festum Immaculatæ Conceptionis Beatissimæ Virginis Mariæ, de quibus iterum sermonem habebimus infra in proprio Sanctorum.

III. Gavantus n. 6. — *Conceptio Beatæ Mariæ &c.*) Hoc Festum, ut mox innuimus, non est in classe Duplicium majorum, sed elevatum fuit ad Festa secundæ Classis cum Octava ab Innocentio PP. XII. die 15. Maji 1693. Duplicibus autem majoribus addi nunc debent etiam Festum Dolorum B. M. V. Festum SS. Nominis ejusdem B. V. M. Festum B. Mariæ de Monte Carmelo, Festum B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, & denique Festum Sanctissimi Rosarii B. V. M. quapropter dempto ab hac Classe Festo Conceptionis B. M. & additis præfatis quinque aliis Festis, Duplicia majora in universali Ecclesia, sunt n. 17. Nam Octava Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, Corporis Christi, aliorumque Domini Festorum non sunt revera duplicia majora, sed in concurrentia sunt ad instar duplicium majorum.

IV. Gavantus num. 7. — *Sunt autem illa num. 31. hæ vero sunt num. 9.*) Duplicia minora, quæ nunc habentur in Breviario, cum multa post Gavantum addita fuerint, de quibus agemus in proprio Sanctorum, excedunt profecto num. 31. Octavæ vero, quæ sunt Duplicia minora, nec privilegiata, nunc sunt num. 10. quia addenda est octava Conceptionis B. M. Ergo duplicia omnia minora, quæ in Breviario celebrantur, excedunt num. 86. demptis diebus octavarum Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, & Corporis Christi, quæ licet sint duplicia minora, in concurrentia tamen, ut diximus, sunt ad instar duplicium majorum.

V. Ga-

V. Gavant. num. 10. -- *De Sancto cujus Insignis habetur Reliquia &c.*) Videantur ea, quæ a nobis dicta sunt supra *sect. 1. cap. V. tit. 2. n. IV.* ubi Decreta omnia adduximus spectantia ad præsentem materiam de Indulto recitandi Divinum Officium ratione Reliquiæ Insignis alicujus Sancti.

VI. Supra innuimus cum Gavanto Festorum Duplicium alia esse *primæ Classis*, alia *secundæ Classis*, & alia *per Annum*, sive *majora*, sive *minora*; verum tamen est, quod Duplicia majora primo, & per se dicuntur quæcumque Festa *primæ*, & *secundæ Classis*, nam in *Rubrica de Translatione Festorum n. 2.* dicitur expresse: *si in die Octava occurrat aliquod Festum Duplex ex majoribus supra in Rubrica de Commemorationibus enumeratis &c.* Ex quibus verbis Rubricæ liquet omnia Festa ibi enumerata majora appellari. Quæ vero postea *majora per annum* dicuntur, minime censenda sunt ejusdem ordinis cum illis, sed alterius inferioris, adeoque haud absolute majora, sed respective ad alia *per annum illis minora*. De his duplicibus per annum majoribus, & minoribus, quæritur a Rubricistis an inter se differant specie, & pari discrimine, atque Duplicia primæ Classis a Duplicibus secundæ Classis, adeoque duo illa duobus istis addita, quatuor universim duplicium genera conficiant? Affirmat noster Gavantus supra *n. 3.* nullam tamen proferendo intrinsecam rationem, nisi quod in recognitione Clementis VIII. ad calcem Rubricarum post Duplicia primæ, & secundæ Classis enumerentur distincta serie duplicia majora per annum, aliis minoribus præferenda: Guyetus tamen *loc. cit. quæst. 4.* seriem illam majoris quidem facilitatis gratia additam fuisse non diffitetur, at diversum Duplicium genus, seu Classem a Duplicibus minoribus per annum distinctam constituere absolute negat, & conatur nonnullis rationibus id ostendere, quæ apud ipsum legi poterunt; sed mihi videtur quæstio de puro nomine, & inutilis; cum semper certum sit aliquod adscrimen intervenire inter præfata Duplicia majora, & minora per Annum, & hoc sufficit ad constituendam aliquam speciem diversam; & equidem concludit Guyetus se nolle suis rationibus seriem illam Duplicium majorum per Annum in Calcem Rubricarum appositam damnare. Est enim ea perutilis ad hoc, ut sub oculis habeantur Festa illa, quæ in concursu præferenda sunt.

De Officio Semiduplici. II.

RUBRICA.

1. *Officium sit Semiduplex diebus Dominicis (excepta Dominica in Albis, in qua sit Duplex) & diebus infra octavam: item in Festis, quibus in Kalendario ponitur hæc vox, Semiduplex, & in Festis propriis quorundam locorum, seu Congregationum, quæ solemnius apud illas, quam Simplicis, consueverunt celebrari.*
2. *De Festo Semiduplici fit eo die quo cadit, nisi contingat transferri, ut dicetur in Rubrica de Translatione Festorum.*
3. *Habet totum Officium integrum sicut Duplex, sed non duplicantur Antiphonæ.*
4. *Ad Matutinum dicuntur tres Nocturni, præterquam infra Octavas Paschæ & Pentecostes, in quibus dicitur unum Nocturnum cum tribus Psalmis, & totidem Lectionibus. Et regulariter quando dicuntur tres Nocturni, dicuntur novem Psalmi, & totidem Lectiones, exceptis iis Dominicis, in quibus fit Officium, ut in Psalterio, quæ habent xviii. Psalmos, ut ibi.*
5. *Quomodo sit ordinandum Officium Semid. tam in Festis, quam in Dominicis, & infra Oct. item & de Antiphonis, Versibus, Responsoriis, & hujusmodi aliis, & quando in Semid. dicantur Preces ad Primam, & Completorium, & Suffragia de Sanctis ad Vesperas, & Laudes, habentur inferius de singulis propria Rubrica.*

De Semiduplici. Cap. III.

GAVANTUS.

1. HÆc vox: *Semiduplex* apud *Durandum lib. 7. cap. 1.* habetur. Dicebatur antea novem lectionum apud, *Radulph. propos. 7.* Alii vocaverunt solemne, *ut in Breviar. Venetiis edito ann. 1550.* Alii, non duplex, ut legitur in antiquioribus Breviariis. Idem sonant, eo quod in officio novem lectiones leguntur, ut a Simplici distinguatur: non duplicantur Antiphonæ, ut differat a duplici.

2. Semiduplici ritu gaudent Dominicæ per annum, & ea Sanctorum Festa, quibus in Calendario appositæ est vox, *semiduplex*, numero hodie ultra 40. item dies infra Octavas, quæ jure merito minores sunt die Festo, & die Octava: sunt autem & hi numero ultra quadraginta, quare semiduplicia cum Dominicis excedunt n. 130.

3. De Sancto, cujus Reliquia non insignis habetur, si concedatur Officium, debet esse semiduplex, ad differentiam insignis Reliquiæ.

4. De Sanctis locorum consuevit Sancta Sedes Apostolica in iis locis, ubi neque Reliquiæ insignes extant, concedere Officium semiduplex, ne Dominicæ Officium, quod est Domini, impediatur ab Officio semidupl. quod notat expresse Clem. VIII. 19. *Junii* 1601. quando concedit universæ Congregationi Eremitarum S. Augustini Officium Semiduplex d. B. Joanne a S. Facundo Hispano; cujus Bullæ tenorem refert *Castellanus in Compendio Bullarum in tertia editione Venetiis* 1605. Inventiones, Translationes hac eadem lege colendæ forent, ad differentiam Festorum principalium,

palium, quod observat Ecclesia in Inventione S. Stephani Protomart. in qua hæc scribimus.

5. De Sancto, cujus habetur Ecclesia Abbatialis, Parochialis, vel Regularium, vel Monalium, hoc solo titulo, fiebat ante annos tres semiduplex in multis locis; at nescio quo jure, nam Officium feriale fere totum omittebatur cum Officio Beatæ Virginis in Choro, & Defunctorum, & quod magis dolebam, feriam Quadragesimæ, a quibus antiqui removebant Festa Sanctorum, & a quibus in recognitione Breviarii Octavæ sunt exclusæ, contra quos acerrime invehitur *Radulph. propos. 17.* ea potissimum ratione, quod tollitur continuatio, & recitatio totius Psalterii. Et feriale Officium, inquit, Domini Officium est; quod a quocumque servo non debet obrui. Videant Episcopi, ne pluralitate Festorum fiat injuria Officio feriali Domini Dei nostri. Sed ecce, Deo dante, sublatus est abusus a S. Rituum Congregatione, Decreto edito *die, quo supra sess. 1. c. 5. tit. 2. num. 9.* in hæc verba, *vetuit, & prohibuit celebrari per totam civitatem, vel diœcesim, etiam de cujusque Ordinarii licentia, Missam vel Festum cum Officio de Sancto, eo quod in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia, sed tantum in ipsis Sancti Ecclesia Titularis, seu, ubi asservatur insignis Reliquia, & non alibi.* Quæ vero sit insignis Reliquia, eadem Sacra Congregatio declaravit statim, & nos descripsimus *in primo tom. p. 1, tit. 11. circa finem.* Addidit pœnam eadem S. Congregatio *ib.* nimirum, quod aliter non fit satis muneri recitandi divini Officii, & consequenter infligitur pœna non faciendi a Clero fructus suos beneficiorum, præter lethale peccatum, quod committitur. * Eadem S. Congregatio declaravit, comprendi in dicto Decreto Ecclesias Abbatiales die 28. *Septembris* 1628.

6. De privilegiis Festi, seu Officii Semiduplicis agemus infra in pluribus locis.

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. -- *Semiduplex apud Durandum habetur lib. 7. cap. 1.*) Durandus quamvis Festorum Semiduplicium mentionem faciat, ante ipsum tamen, qui floruit 1280. duplicis, vel semiduplicis appellatio Festis indita non reperitur. In Breviario M. SS. Dominicanorum Parisiensium, quod exeunte XIII. vel ineunte XIV. sæculo exaratum fuit, Apostoli semiduplex tantum Officium adhuc habebant. Idem quoque legitur in Breviario M. SS. Dionysiano Joannis Regis ævo conscripto, ut asseverat Grancolas *loc. supracit.* Rursus in Breviario Ordinis S. Jo: Jerosolymitani Lugduni edito ann. 1551. Apostoli, Sancto Petro excepto, atque ipse S. Augustinus, cujus Regulam sequuntur, & Decollatio S. Joannis Baptistæ eorum Patroni, semiduplici tantum ritu celebrantur: quapropter dicendum est, Decretum Bonifacii VIII. qui Romanæ Ecclesiæ præerat anno 1294. & qui primus statuit, ut Apostolorum, quatuor Evangelistarum, & quatuor Doctorum Ecclesiæ Officium duplex esset -- in aliis Ecclesiis non fuisse eodem tractu receptum, ita ut pro sola Romana Ecclesia primum editum fuerit. De hoc Bonifacii VIII. Decreto extat in formulario Marini Ebuli; & majori ex parte in sexto Decretalium *c. Glorieſus, tit. de Reliq' & Venerat. Sanct.* Diploma, quod Raynal. in historia præfati Pontificis ad prædictum annum *n. 55.* integrum refert inscriptum -- *Archiepiscopo Ramensi, & ejus Suffraganeis datum Anagniæ XII. Kalendas Octobris Pontificatus Anno primo* -- Concilium quoque Marciacense in Provincia Auxiensi Anno 1326. celebratum Can. 41. mandat, *ut Annis singulis Festa Beatorum Apostolorum Domini, quatuor Evangelistarum, & quatuor Doctorum ipsius Sanctæ Matris Ecclesiæ, Gregorii, Augustini, Ambrosii, & Hieronymi sub Officio Duplici celebrentur*; unde inferre licet, quod in præfata Provincia ante allegatum Concilium ejusmodi Festa sub ritu tantum Semiduplici celebrata fuerint.

Postquam hæc semiduplicia ad duplicem ritum elevata sunt, ut ea ab illis, quæ duplicia appellabantur, distinguerentur, duplex Classis Festorum duplicium constituta est, vetustaque Festa, seu digniora duplicia primæ Classis dicta fuere, alia vero duplicia secundæ Classis, inter quæ recensentur Apostolorum, & nunc etiam Evangelistarum Festa, quæ sunt secundæ Classis. Festum vero Divi Petri Apostolorum Principis in prima Classe sibi locum vindicavit. De prædictorum tamen Festorum primæ, & secundæ Classis origine differendo sapientissimus Guyetus *loco supracit. quæst. 3.* ait se nescire an ante Pium V. talium Festorum in Breviario esset usus, nam nec in Romano, sive M. SS. Anni 1519. sive editionis Annorum 1550. & 1555. nec in ullo alio ejusmodi nomenclaturam ipse reperire potuit. Ad Romanum Breviarium quod attinet in prædictis exemplaribus sola erat inscriptio majorum, & minorum, quæ Durandus appellat Duplicia in totum, & Duplicia simpliciter. Sed cum talis inscriptio non videretur sufficiens ad exprimendam variam Festorum inter se dignitatem, Duplicium majorum in novo Pii V. Breviario duæ constitutæ sunt Classes, quarum una vocatur prima, altera secunda, ad distinguenda Festa majora a minoribus pro sua quæque dignitate.

II. Gavant. n. 2. -- *Semiduplici ritu gaudent Dominica per annum &c.*) Quatuor sunt species Semiduplicium. Ad primam pertinent Dominicæ, quæ in tres species subdividuntur, scilicet in Dominicas primæ Classis, quæ nulli Festo cedunt, v. gr. Dominica prima Adventus &c. Quadragesimæ &c. de quibus infra: In Dominicas secundæ Classis, quæ Festo Patroni, vel Titularis, vel Dedicationis cedunt: & in Dominicas Communes, seu per annum, ut vocant. Hæ omnes, inquam, Dominicæ (excepta Dominica Resurrectionis, Pentecostes, Sanctissimæ Trinitatis, & in Albis) sub ritu Semiduplici celebrantur, ita tamen, ut in occursu semper

ſemper aliis Semiduplicibus præferantur. Ad ſecundam pertinent Feſta Semiduplicia, qualia ſunt, quibus in Kalendario, vel in proprio Sanctorum vox *Semiduplex* appoſita eſt. Ad tertiam ſpectant omnes dies infra Octavam, nempe ſex illi dies, qui intra Feſtum, & ipſam diem octavam intercidunt, quæ proinde in occurſu tam Dominicis, quam Semiduplicibus cedunt, niſi ad aliquam ex octavis privilegiatis, de quibus infra, pertineant. Ad quartam pertinent Vigilia Epiphaniæ, & Pentecoſtes cum præcedenti ſexta Feria, quæ ſub ritu Semiduplici celebrantur, nec tamen ad ullam præcedentium Claſſium commode revocari queunt, ut optime notat Lohner in Inſtructione practica de Horis Canonicis *tit.* 2. §. 2.

III. Gavant. eod. n. 2. -- *Numero hodie ultra quadraginta &c.*) Officia Semiduplicia profecto nunc excedunt allegatum numerum, ſicut etiam dies infra octavas, quare Semiduplicia cum Dominicis non eſt dubium quin modo tranſcendant numerum centum triginta.

IV. Gav. num. 3. -- *Debet eſſe Semiduplex &c.*) Quamvis veriſſimum ſit, quod de Sancto, cujus Reliquia non Inſignis habetur, ſi concedatur Officium, debet eſſe ſemiduplex; nihilominus hoc dependet a S. Congr. arbitrio, & equidem apud Monacel. *in Formulario Legali practico part. 4. in ſupplemento ad primum Tomum* affertur S. C. R. Decretum, quo concedicur Parocho Albegni Bergomenſis Diœceſis, ut poſſit celebrari Miſſa ſub ritu duplici ſine *Credo* in ſua Eccleſia pro Sancto in Martyrologio Rom. deſcripto, cujus Reliquia non Inſignis aſſervatur in eadem Eccleſia.

V. Gav. n. 6. *De privilegiis Feſti &c.*) Nos quoque Gavanti veſtigia ſectando de privilegiis Feſti, ſeu Officii Semiduplicis agemus infra in pluribus locis, interim tamen innuendum eſt hæc Semiduplicia a duplicibus diſtingui per hoc, quod duplicia tria habent privilegia, nimirum primum, quod Antiphonæ, ut diximus ſupra, duplicantur in Matutino, ad Laudes, & ad Veſperas; ſecundum, quod in duplicibus Suffragia Communia non admittuntur; tertium quod nullæ Preces in illis dicuntur: in Semiduplicibus autem non duplicantur Antiphonæ, dicuntur Preces ad *Primam*, & ad *Completorium*, præter quam tamen in diebus infra octavas; ſicut etiam admittuntur Suffragia Communia, ſed etiam hæc in diebus infra oct. prætermittuntur. A Simplicibus vero diſtinguuntur Semiduplicia per hoc, quod novem Lectiones, tres Nocturnos, & primas, ac ſecundas Veſperas de jure exigant, niſi aliter fieri debeat, ratione concurrentiæ Feſti altioris ordinis, vel æqualis, quod examinabimus agendo infra de concurrentia Feſtorum. Differt etiam Semiduplex a Feſto Simplici per hoc, quod Semiduplex ſi impediatur ab aliquo Feſto ſuperioris Ritus, vel etiam æqualis juxta diſpoſitionem Decretorum, poteſt transferri in aliam diem; ſimplex vero Feſtum fit ſemper eo die, quo cadit; quod ſi ob occurrentiam Feſti alicujus nihil poſſit de eo fieri illo die, neque Commemoratio, de tali Feſto nihil amplius eo anno agitur, unde non poteſt ullo modo transferri.

De Officio Simplici. III.

RUBRICA.

1. *Officium ſit ſimplex in diebus Ferialibus, quando occurrit fieri de Feria. Item in Feſtis, quibus in Kalendario non apponitur hæc vox, Duplex, vel Semid. vel de oct. Item quando ſit de B. Maria in Sabbato, ut in ejus Rubrica dicetur.*
2. *De Feſto Simplici fit eo die quo cadit, niſi eodem die occurrat fieri Officium novem Lectionum, vel de S. Maria in Sabbato, vel de aliquibus Feriis, quibus feſtum Simplex cedit: ut dicetur in Rubr. de Feriis, & de Commemorationibus.*
3. *Habet tantum primas Veſperas, in quibus dicuntur Pſalmi feriales, & a Capitulo fit de Feſto, niſi cum eo concurrat Officium novem Lectionum, quia tunc de eo fit ſola commemor., ut dicitur in Rubr. de Concurrentia Officii, & ejus Officium terminatur ad Nonam, & nihil amplius fit de eo, nec commemoratio.*
4. *Ad Matutinum, poſt Invitatorium & Hymnum de feſto, dicitur unum tantum Nocturnum, cum duodecim Pſalmis, ut in Pſalterio, ſecundum feriam quæ occurrit: & tres Lectiones leguntur, ut infra in Rubrica de Lectionibus habetur.*
5. *Quomodo ſit ordinandum Officium Simplex ad Veſperas, Matutinum, & alias Horas, item & de Antiphonis, Verſibus, Reſponſoriis, & aliis, ac quando Preces, & Suffragia de Sanctis dicenda ſint, habetur inferius propria Rubrica.*

De Simplici. Cap. IV.

GAVANTUS.

1. DUrandus *loc. cit.* uſurpat hanc vocem *Simplex*. Antea vocabant Officium trium lectionum. *Microl. c. 44. & Radulph. propoſ. 17.*

2. Feſta vero Simplicia, quibus in Kalendario nihil apponitur, ſuperant hodie centenarium numerum, de quibus agemus ſingillatim in proprio Sanctorum.

3. Qui numerus centenarius, quam recte congruat, accipe ex S. Bernardo & Radulpho. Numeroſitas Feſtivitatum inquit *Berardus ad Canon. Lugdun.* cives decet non exules. *Radulphus autem propoſ. cit.* addit ſumendam eſſe nimirum proportionem a Chriſto, qui duodecim elegit Apoſtolos, quos poſuit in ſuperiori gradu, in inferiori vero poſuit ſeptuaginta duos Diſcipulos, hoc eſt,

ſexies duodecim. Unus eſt Chriſtus, cui datur Officium Dominicæ; Apoſtoli duodecim ſunt, ergo & Feſta Sanctorum ſolemnia in minori numero eſſe debent, quam numerus Dominicarum, ſimplicia plura eſſe debent, (cum quibus ſtat recitatio Pſalterii) ſicuti a Chriſto multiplicantur Diſcipuli. Duplicia Sanctorum (non loquor de Duplicibus Chriſti Feſtis) in Kalendario Romano ſunt num. ſexaginta quatuor, Sanctorum Semiduplicia ad quadraginta; convenit ergo, ut ſimplicia excedant, uti fit, numerum centeſimum.

1. Incipit a Veſperis quidem, ſed ferialibus, & terminatur Officium ſimplex ad Nonam. *Microl. c. 44. & Radulph. propoſ. 18.*

Novæ Obſervationes, & Additiones &c.

1. Gav. n. 1. — *Antea vocabatur Officium trium Lectionum*) Feſta ſimplicia ita appellata a Durando, quod ſimplici, ſeu minus ſolemni ritu celebrentur, alio nomine, nimirum etiam Feſta trium Lectionum appellata fuere. Primo, & per ſe Feſtum ſimplex Duplici olim velati opponebatur, ut aliud diceretur novem Lectionum, ſeu Officium plenum, ſimplex vero appellaretur Officium trium Lectionum tantum. Poſtmodum dictum Officium novem Lectionum etiam ſemiduplex nuncupatum fuit, & alia nova claſſis Officiorum inducta eſt media inter Officium Duplex, & Simplex. Patet igitur utrumque non ex æquo Duplici opponi: Semiduplex enim eſt medium quid inter Duplex, & Simplex, ita ut conveniat cum Duplici, quia gaudet Officio integro, & pleno novem Lectionum, & trium Nocturnorum, & ob eamdem rationem opponatur Simplici, quod unum tantum Nocturnum, & tres dumtaxat in ſuo Officio habeat Lectiones; quia vero Semiduplex nec Antiphonas, nec alia Solemnitatis indicia duplicat, ſimplicis potius, quam Duplicis rationem participat. Simplex igitur ſic in uno cum Semiduplici convenit, ut in utroque a Duplici diſcrepet.

Dixi Officium ſimplex tres dumtaxat habere Lectiones, quarum prima tantum eſt de Sacra Scriptura, ſi Sanctus ſecundum, & tertiam propriam habeat; ſi autem is unam tantum habuerit (vel propriam, vel ex Communi Sanctorum aſſignatam) tunc prima Lectio, & ſecunda erunt de Scriptura, tertia de Sancto.

Ad Matutinum dictis Invitatorio, & Hymno de Feſto, ut in Communi Sanctorum, dicitur Nocturnum Feriæ occurrentis, ut in Pſalterio; ſicut diſponitur in Rubr. de Officio ſimplici *nic. 3.* terminatis duodecim Pſalmis, ſubjungitur verſus de Feſto, ut in qualibet Feria notatur, deſumptus ex eo Nocturno, qui in Communi Sanctorum Feriæ currenti correſpondet: idem eſt de Abſolutione, prout innuitur in Rubricis Breviarii. Benedictio autem prima ſemper eſt: *Ille nos benedicat, &c.* ſecunda: *Cujus*, vel *quorum Feſta celimus, &c.* tertia: *Ad ſocietatem, &c.* Poſtea dicuntur Lectiones, ut ſupra, & Reſponſoria, quæ dicuntur poſt primam, & ſecundam Lectionem, ſumuntur regulariter de Communi Sanctorum ſecundum Ferias, ideſt Feria II. & V. ex primo Nocturno de Communi Sanctorum, addendo in fine ſecundi Reſponſorii ſemper *Gloria Patri* cum repetitione partis Reſponſorii. Feria III. & VI. ex ſecundo Nocturno. Feria denique IV. ex tertio Nocturno. Poſt tertiam Lectionem dicitur *Te Deum laudamus*. Ad Laudes, & per Horas omnia dicuntur de Feſto eo modo, quo in ſemiduplicibus illius temporis uſque ad Nonam inclusive, qua terminatur Feſtum ſimplicis eo die occurrentis, quod incipere debet a Veſperis pridianis cum Pſalmis ferialibus, & ſolum a Capitulo fit de prædicto Feſto ſimplici. Cetera trademus infra ſub hoc Titulo, & etiam alibi cum Gavanto.

Quod ſi Feſtum ſimplex Officium habere non poſſit, vel quia occurrit cum aliquo Officio ſuperioris Ritus, vel cum aliqua Feria ex majoribus infra numerandis, tunc habet tantum Commemorationem in primis Veſperis, & Laudibus, & legitur nona Lectio de eo, ſi propriam habeat, ſi duas, in tali caſu, ex duabus fit una: at ſi habeat tantummodo Lectionem ex Communi ſibi appropriatam, ut accidit die 20. Julii in Feſto S. Margaritæ, hac pro nona Lectione non legitur. Id patet *ex Rubr. de Translatione Feſtorum n. 6.* ubi dicitur ſic: *Si propriam* (Lectionem) *de vita Sancti habuerit*. Nona Lectio de ſimplici etiam non legitur in Dominicis, quæ habent nonum Reſponſorium; quales ſunt Dominicæ Adventus, Septuageſimæ, &c. nec quando in Feſtis legenda eſt nona Lectio de Homilia Dominicæ, vel Feriæ. Nec in Feriis, aliiſque diebus, quando in Officio dici leguntur tantum tres Lectiones, ut ſtatuunt Rubricæ ſuis reſpective locis.

Similiter non legitur nona Lectio de ſimplici infra Octavas Paſchæ, Pentecoſtes, & Corporis Chriſti. De duabus primis conſtat *ex Rubr. tit. 9. de Commemorationibus num. 10.* de tertia clara eſt Rubrica, Feſto Corporis Chriſti præpoſita. Sed ſi infra Octavam Corporis Chriſti fiat de Feſto duplici occurrente, in quod ſimul incidat Feſtum ſimplex, habens Lectionem propriam, tunc legenda eſt nona Lectio de Feſto ſimplici, ut patet ex Decreto Sacra Rituum C. dato in noſtro Indice *ſub num. 95.*

Dixi ſupra, quod quando de Feſto ſimplici non poteſt fieri Officium, ſit tamen ejus Commemoratio; ſed hæc in duplicibus primæ Claſſis omnino omittitur: in duplicibus vero ſecundæ Claſſis fit tantum ad Laudes, & in Miſſis privatis, legiturque pro ultima Lectione Lectio de eodem Feſto ſimplici: contingit tamen aliquando, quod facienda ſit Commemoratio Feſti ſimplicis ad primas Veſperas tantum, licet nullum adſit impedimentum, quin de Feſto ſimplici fieri poſſit a Capitulo: Nam ſi in Fer. IV. Cinerum, vel in Feriis quatuor Temporum Septembris, aut Vigiliis, in quibus legitur propria Homilia, occurreret Feſtum aliquod ſimplex, in pridianis Veſperis eſſet facienda de Feſto ſimplici ſola Commemoratio, quia tale Feſtum occurrens

Duplici, cum commemor. Dominicæ in utrisque Vesper. & Laudibus; & ad Matutinum legitur ix. Lectio de Homilia Dominicæ, ut dicetur in Rubric. de Commemorationibus. Si Semiduplex eodem die occurrat, transfertur, ut dicetur in Rubr. de Translat. Festor.

2. *De Dominicis infra oct. Nativitatis, Epiphaniæ, Ascensionis, & Corporis Christi occurrentibus, Officium fit sicut infra oct. & in Proprio de Tempore, cum commemorat. & sine Precibus, & Suffragiis Sanctorum. In Dominicis vero, quæ occurrunt infra alias octavas, totum Officium fit de Dominica, ut in Psalterio, & in Proprio de Tempore, cum commemor. octavæ, omissis etiam dictis Precibus, & Suffragiis, ut supra. De Dominica occurrente in die Octava fit commem. sicut dictum est, quando in ea fit de Festo Duplici, præterquam in die oct. Epiphaniæ, in qua nihil fit de Dominica, quia ejus Officium ponitur in Sabbato præcedenti.*

3. *Positum est autem Officium sex Dominicarum post Epiphaniam, & viginti quatuor post Pentecosten, ut compleatur numerus triginta Dominicarum, quæ esse possunt ab Epiphania usque ad Septuagesimam, & a Pentecoste usque ad Adventum: ne ulla ex his Dominicis vacet, quin saltem de ea fit commem. Nam quæ aliquando supersunt post Epiphaniam ante Septuagesimam ponuntur post xxiii. a Pentecoste, hoc ordine.*

4. *Si Dominicæ post Pentecosten fuerint xxv. Dominica xxiv. post Pentecosten erit quæ est vi. post Epiphan. Si fuerint xxvi. Dominica xxiv. erit quæ est v. & xxv. quæ est vi. Si fuerint xxii. Dominica xxiv. erit quæ est iv. & xxv. quæ est v. & xxvi. erit vi. Si fuerint xxviii. Dominica xxiv. erit iii. & xxv. erit iv. & xxvi erit v. & xxvii. erit vi. & ultimo loco semper ponitur, quæ in ordine est xxiv. post Pentecosten, etiamsi post Pentecosten aliquando non sint nisi xxiii. Dominicæ. Tunc enim xxiv. ponitur loco xxiii. & Officium xxiii. ponitur in præcedenti Sabbato, quod non sit impeditum Festo ix. Lectionum; alioquin in alia præcedenti die similiter non impedita, in qua fiat Officium de Feria, cum commemor. Festi Simplicis, si occurrat; & in ea legantur tres Lectiones de Homilia Dominicæ, omissis Lectionibus Scriptura illius Feriæ: & in Laudibus dicatur Antiphona ad Benedictus; & Oratio de Dominica xxiii. Quod si tota hebdomada impedita sit Festis ix. Lectionum, etiam translatis, vel aliqua Octava, tunc in Sabbato legatur ix. Lectio de Homilia Dominicæ xxiii. & de ea fiat commemoratio in Laudibus tantum, cum Antiphona, & Oratione propria.*

5. *Cum vero interdum contingat, ut Dominica iii. vel iv. vel v. vel vi. post Epiphaniam supersit, nec possit poni etiam post xxiii. a Pentecoste, tunc de ea fit Officium in Sabbato ante Dominicam Septuagesimæ, ut dictum est supra num. præc.*

6. *De Dominica ii. post Epiphaniam, quando Septuagesimæ venerit immediate post Octavam Epiphaniæ, quomodo agendum sit Officium, habetur in propria Rubrica ante Dominicam i. post Epiphaniam.*

7. *Cum autem in Proprio de Tempore dicitur aliqua Dominica esse prima Mensis, in qua primo ponitur initium libri, de Scripturæ cum sua Historia, ideſt, cum Responsoriis, animadvertendum est, eam dici i. Dominicam Mensis, quæ venerit in Calendis illius Mensis, vel est proximior Calendis, hoc modo: Si Calendæ venerint in ii. & iii. & iv. Feria, Dominica prima Mensis erit quæ præcedit Calendas, licet veniat in præcedenti Mense: si autem Calendæ venerint in v. & vi. Feria, & Sabbato, prima Dominica erit quæ sequitur post ipsas Calendas. Dominicæ autem primæ Adventus non sumitur ea, quæ est proximior Calendis Decembris, sed festo S. Andreæ, vel quæ venerit in ipso festo.*

8. *Officium Dominicæ sit Semiduplex, & incipit a primis Vesperis in Sabbato: & habet totum Officium integrum usque ad Completorium Dominicæ inclusive, nisi cum aliquo concurrat, ut dicitur in Rubrica de Concurrentia Officii.*

9. *Ad Matutinum dicuntur tres Nocturni cum Psalmis, ut in Psalterio; & leguntur novem Lectiones; ut in Proprio de Tempore.*

10. *Quomodo autem sit ordinandum ejus Officium, insuper & de Lectionibus, Responsoriis, & aliis: & quomodo initia librorum Scripturæ cum sua Historia sint ponenda: habentur de singulis inferius propria Rubrica.*

De Dominica Cap. V.

GAVANTUS.

1. DE Officio Dominicæ *Micrologus c. 62.* hæc habet memoranda. In omni Dominica Ecclesiastico conventui cum Officio Dominicæ satisfacimus, nisi aliqua multum celebris (*nota*) Festivitas occurrat. Addo ego, ratione Dominicæ quædam Officia festiviora fieri, ut videre est in Festo Innocentium, & in Vigilia Nativitatis Domini, quibus datur, *Alleluja*, & *Te Deum*, respective cum sequentibus.

2. De Dominicis Adventus, & a Septuagesima usque

uſque ad Octavam Paſchæ, quæ ſunt majoris reverentiæ, & cultus, teſtatur *Radulph. propoſ.* 15. eas nunquam omitti, quod & hodie obſervamus.

3. Dominicæ infra Octavas Nativitatis: *ex Micrologo. c.* 56. Epiphaniæ, *ex eodem c.* 41. Aſcenſionis Domini, *ex eodem c.* 37. & Corporis Chriſti, *ex Urbano IV.* ſunt privilegiatæ, ita ut Officium non ſit Dominicale, ſed de Octava, & de Domino tantum. Ratio eſt, *ex Microl.* ut Officium inſtanti celebritati concordet, hoc eſt, ſummæ celebritati Domini, nam in Dominicis aliis infra Octavas Sanctorum non eſt æquum, ut Officium Dominicale, quod Domini eſt, cedat Officio Sancti, cujus dies infra Octavam celebratur. Addi poteſt alia ratio pro Dominicis infra Octavas Nativitatis, & Epiphaniæ; quia ſcilicet ut plurimum ille Nativitatis celebratur extra diem Dominicum, & hæc Epiphaniæ celebratur aliquando in Sabbato. Extra vero diem ipſum Dominicum non dicuntur congrue Pſalmi de Dominica eidem diei præciſe aſſignati.

4. Quæritur, cum a Nativitate Domini uſque ad Epiphaniam incluſive dantur Dominicæ, in quibus nulla prorſus contingit fieri de iiſdem commemoratio, unde, & in Kalendariis dicuntur Vacantes? Ratio dubitandi eſt, quia ſicut occurrente Feſto S. Sylveſtri in Dominica fit de Feſto cum commemoratione Dominicæ; ita in Feſto (puta, S. Joannis) occurrente in Dominica, poterat idem fieri. Verum incongruum erat, ſi occurreret Feſtum Nativitatis, vel Circumciſionis, vel Epiphaniæ in Dominica, quod una ſimul cum Feſto Domini fieret commemoratio eadem die de Feſto ejuſdem Domini, quod eſt Dominica; in gratiam autem Nativitatis Domini, & Circumciſionis fuit ordinatum, quod nec in tribus Feſtis, & Octavis diebus S. Stephani, S. Joannis, & SS. Innocentium haberetur ratio Dominicæ occurrentis; de qua tamen infra Octavam, tamquam de Dominica impedita, fit Officium poſt Feſtum S. Thomæ, vel in Feſto S. Thomæ, hoc eodem translato in Feriam ſequentem, & ita congruit Evangelium, quod legitur ratione Dominicæ, legi poſt natum Chriſtum, non eodem veluti naſcente per quamdam repræſentationem. Eadem ratio militat in Vigilia Epiphaniæ, & in Epiphania, in quibus, ſi occurrit Dominica, ea vacat, neque habet Evangelium, quod tempori conveniat, neque conſequenter commemorationem: immo neque ex textu Evangelico decerpi potuit, quod legeretur convenienter in Dominicis occurrentibus intra hæc Feſta, ut rite conſideranti patet (Evangelium autem eſt caput totius Officii, ait *Rupert. lib.* 1. *c.* 37.) & ea, quæ leguntur in Dominica infra Octavam Nativitatis, & in Vigilia Epiphaniæ anticipate leguntur, cum ea contigerint poſt Purificationem B. Virginis, ut patet in textu Evangelico S. Lucæ, & S. Matthæi.

5. Dominicis poſt Epiphaniam additum eſt a Pio V. Officium Dominicis ſextæ. Antiquitus autem ſi Dominica ſexta occurreret, in ea repetebatur Officium Dominicæ præcedentis, teſte *Durand. lib.* 6. *cap.* 23. quæ nunc ſuperſunt, vel in Sabbato præcedenti, vel inter Dominicas poſt Pentecoſten, celebrantur, ita ut non omittatur Dominica ulla (vide cultum diei Dominicæ) quin de ea ſaltem commemoratio fiat; ſi minus Officium fieri queat, explicat *Radulph. prop.* 5. in hanc rem illud Pſalm. 117. quod in Officio primo diei Dominicæ legitur: *Conſtituite diem ſollemnem in frequentationibus* (ut legit Pſalterium Romanum, & Ambroſianum) ideſt ut frequenter Dominicis diebus ſervetur Officium Dominicale, niſi magna feſtivitas occurrat: *uſque ad cornu Altaris*, hoc eſt, etiam Officium Miſſæ Dominicale obſervando. Hæc ille.

6. Dominicarum poſt Pentecoſten Officia ſunt 24. quod ſi Berno *de quibuſdam ad Miſſam ſpect. cap.* 6. numeret tantummodo 23. Dominicas, ideo eſt quia quintam ſuperaddit Adventui, quod in idem recidit, ut nimirum præter Adventum, & a Septuageſima ad Feſtum Trinitatis, Dominicæ per Annum non excedant num. 30. ut rite numeranti patet.

7. Quæ igitur non poſſunt celebrari ante Septuageſimam transferuntur poſt 23. Dominicam Pentecoſtes, ut nulla vacet. Poſt Pentecoſten vero ad ſummum erunt Dominicæ 28. de quo numero Berno *loc. cit. ait*: Septenario quater ducto in hanc perfectionis ſummam excreſcit; & nulli dubium eſt, quin ſeptem ad Spiritum Sanctum, quatuor vero pertineant ad Evangelium; quia per ſeptiformem gratiam Spiritus Sancti (in Pentecoſte effuſam) prædicatum eſt Evangelium per quatuor Mundi plagas. Hæc ille.

8. Ultimo loco ſemper ponitur, quæ vocatur vigeſima quarta. *Micrologus. cap.* 26. ut ultimum, inquit, Officium in proxima tantum hebdomada ante Adventum Domini cantetur. Eſt enim præparatio Dominici Adventus; atque, ut notavit *Azor. lib.* 10. *c.* 25. finiuntur Eccleſiaſtica Officia in commemoratione extremi futuri Judicii, ſicut etiam ſimiliter inchoantur, ut patet legenti Evangelia Dominicæ 23. & Dominicæ primæ Adventus. Addo ideo Dominicam 24. de Judicio futuro ſemper eſſe ultimam Anni Eccleſiaſtici, qui incipit in Adventu; quia Eccleſia, in toto Anni curriculo repræſentare ſtudet Chriſti actiones a primo Adventu in carne uſque ad ſecundum in fine Mundi Adventum.

9. Si qua ſuperſit Dominica, ita ut proprie in die Dominico locum non habeat (quod accidere poteſt in Officio ſecundæ Dominicæ, de qua tamen habetur propria Rubrica *ſect.* 6. *cap.* 8. vel ſequentium poſt Epiphaniam, & in Officio Dominicæ 23. poſt Pentecoſten) ſtunc fit de Dominica excluſa in Sabbato præcedenti, non impedita Feſto novem Lectionem; alioquin in alia immediate præcedenti Feria, ſeu Feſto ſimplici, in qua, ſeu quo, Officium fiat de Feria, & legantur tres Lectiones de Homilia Dominicæ, & in Laudibus dicatur

Antiph. ad Benedictus, & Oratio de Dominica currente proprio loco, cum commemoratione Festi simplicis. Et nota, præcedentem Feriam non esse ad libitum, sed Sabbato solum impedito novem Lectionum; & illud verbum *fiat*, quod habetur *in Rubric. de Dominica* 24. est conjungendum cum verbo *legantur*, ita ut ambo sint imperantia; quod si tota hebdomada sit impedita Officiis novem Lectionum, * etiam translatis (quod in postrema Breviarii recognitione additum est) tunc in Sabbato legatur nona Lectio de Homilia illius Dominicæ, & de eadem fiat commemoratio in Laudibus tantum cum Antiphona, & Oratione propria. Hæc *in Rubricis de Dominica tit. 4. n. 4. & 5.* Ratio est, ne Officium ullius Dominicæ omittatur; tum ne admirationi Populo sit, quod ante Clementem VIII. fiebat, dum, translato semiduplici Festo, fiebat Officium de Dominica extra suum diem, & propriam sedem, quæ ob anni angustiam deerat; quod Populum facile latet, qui tamen erga Festum de Sancto semiduplici devotius moveri solet.

10. Ex quo etiam patet, quod, impedito Sabbato, ut supra, aut Feria sexta, aut quinta a Festo simplici, non erit anticipandum Officium prædictarum Dominicarum Feria quarta, aut tertia, in qua nullum fortasse occurrit Festum; nam neque simplex Officium B. Virginis in Sabbato, neque Festum simplex in eodem occurrens, impedit quo minus in Sabbato fiat Officium de Dominica, quæ superest; sed tantum Officium novem Lectionum impedit Officium Dominicæ; & curandum est, quoad ejus fieri potest, ut propius ad Sabbatum fiat de ea Dominica Officium.

11. Excellunt hæ Dominicæ, quibus cedunt etiam Patroni, neque unquam omittuntur, primæ Classis idcirco cognominatæ: nimirum prima Adventus, & Quadrag. Dominica Passionis, Palmarum, in Albis, in quibus decet Populum moveri ad mysteria majora in iisdem celebrata Redemptionis nostræ, tum Officio, tum colore paramentorum. Aliæ minores ideo dictæ secundæ Classis cedunt quidem Festis Patroni loci, Tituli Ecclesiæ, & ejusdem Dedicationis, quæ ad afficiendum Populum maxime valent: aliis autem minime cedunt SS. Festis, nimirum secunda, tertia, quarta Advent. & Quadragesimæ, Dominicæ Septuagesimæ, Quinquagesimæ, quarum Ritum in proprio de Tempore investigabimus.

12. Dominica prima Mensium habet rationem potissimam in Breviario, quia in ea solent poni initia sacrorum librorum cum suis Responsoriis. Ea igitur prima esse dicitur, quæ venit in Calendis Mensis, vel est proximior (sive ante, sive post) ipsis Calendis; quod nisi fieret in Mense Novembris, deficeret tempus necessarium ad legendos sacros libros eidem Mensi assignatos, adveniente Dominica prima Adventus in fine Novembris, ut notatum est in Breviariis MSS. antiquissimis.

13. Dominica vero prima Adventus est ea, quæ proximior est Festo S. Andreæ, vel quæ venerit in ipso Festo. *Durand. lib. 6. cap. 2. sect.* cum Radulpho loquar, *propos. 16.* post crastinum S. Catharinæ, neque enim ante crastinum, neque in crastino ejusdem Virginis contingit initium Adventus. De Officio Dominicali dicemus, cum de Matutino, & aliis.

Novæ Observationes, & Additiones, &c.

I. Gavant. num. 1. — *In omni Dominica &c.*) Optime ponderat Henricus Pisart in suo Directorio Canonico ad tit. 4. *de Dominicis*, quod sicut olim Deus completo opere in Creatione Mundi sex dierum spatio, benedixit diei septimo, & sanctificavit illum; ita recreato, & redempto, per Christum, mundo, sanctificatus fuit dies Resurrectionis ejus, festumque Sabbati in hunc diem, qui Dominicus dictus est, a Christo, & Apostolis fuit translatum. Unde notat Cyrillus relatus a Cornelio a Lapide *cap. 20. in Joannem vers. 26. Apostolos jam tunc ex indiciis apparitionum Christi capisse die Dominico Conventus Ecclesiasticos agere, & quasi Consecrare diem Dominicum, eo quod eo die Christus resurrexisset; quare Christum ad Dominicam Sabbato substituendam sensim Apostolos direxisse.* Qui quidem dies *ideo Dominicus* appellatur, ait Augustinus *serm. 251. de Tempore, ut in eo a terrenis operibus, vel mundi illecebris abstinentes tantum Divinis Cultibus serviamus, dantes scilicet huic diei honorem, & reverentiam propter spem Resurrectionis nostræ, quam habemus in illa.* Dominicæ diei varias prærogativas recenset Eminentissimus Cardin. Bona *in tract. de Divina Psalmodia cap. 16. §. 18.*

Hujusmodi autem Dominicæ, ut etiam alibi innuimus, aliæ dicuntur Majores, aliæ Minores, sive per annum. Majores sunt illæ, in quibus præcipua Creationis, & Redemptionis Mysteria recoluntur; nimirum Dominicæ Adventus, & quæ occurrunt a Septuagesima usque ad Dominicam in Albis inclusive, & præterea Dominica Pentecostes, & SS. Trinitatis. Dominicæ minores, sive per annum sunt reliquæ, quæ per totum anni decursum occurrunt.

Dominicæ majores dividuntur in duas Classes, Dominicæ primæ Classis sunt, quæ nulli Festo cedunt, & idcirco nunquam omittuntur, ejusmodi autem sunt: Prima Adventus, Prima Quadragesimæ, Passionis, Palmarum, Paschæ, in Albis, Pentecostes, & Trinitatis.

Dominicæ secundæ Classis sunt illæ, quæ non omittuntur, nisi occurrente Patrono Principali, vel Titulari Ecclesiæ, & ejusdem Dedicatione; & tunc de his semper fit Commemoratio in utrisque Vesperis, & Laudibus; Ejusmodi autem sunt: Secunda, Tertia, & quarta Adventus, Dominicæ Septuagesimæ, Sexagesimæ, Quinquagesimæ, Secunda, Tertia, & Quarta Quadragesimæ, ut colligitur ex Tabella Breviarii de hac re tractante. De quibus etiam mentionem facit Gavantus supra n. 11.

Domi-

Dominicæ ulterius dividuntur in *Vacantes*, & *non Vacantes*. Vacantes dicuntur illæ, de quibus nihil omnino fit in Officio currentis diei, uti contingit quando Feſtum *Nativitatis*, aut *Circumciſionis*, aut *Epiphaniæ Domini*, vel *Feſta*, aut *Octava Sancti Stephani*, vel *Joannis Apoſtoli*, aut *Innocentium MM.* vel denique *Vigilia Epiphaniæ* in *Dominicam* incidunt: Tunc enim quia in Officio ejuſmodi Feſtorum, vel dierum *de Dominica*, in qua occurrunt, nihil ſit ne quidem Commemoratio, ideo Dominica eo anno vacare, ſeu *Dominica vacans* dicitur. Non *Vacantes* dicuntur illæ, quæ vel totum Officium, vel ſaltem Commemorationem, & Lectionem Evangelii, de ſuo Officio habent. Giv. n. 4. rationem reddit cur a Nativitate Domini uſque ad Epiphaniam dantur hujuſmodi Dominicæ Vacantes.

Dividuntur præterea Dominicæ in *Vagas*, & *fixas*. Vagæ dicuntur illæ, quæ nec certum cum aliis ordinem, nec certum *Introitum*, nec alia determinate neceſſaria (puta *Offertorium*, *Graduale*, & *Communionem*) in Miſſa habent, & poſt longum tempus transferuntur: tales autem ſunt tantum Tertia, Quarta, Quinta, & Sexta poſt Epiphaniam, utpote quæ ſubinde poſt Epiphaniam, aliquando vero longe poſt Pentecoſten celebrantur, habentque alium *Introitum*, aliud *Offertorium*, & alium *Communionem* ſi celebrentur, ſeu ſuppleantur poſt Pentecoſten, quam habeant ſi celebrentur ſtatim poſt Epiphaniam. Reliquæ vero omnes ob rationem contrariam *Dominicæ fixæ* dicuntur, niſi prioribus addenda etiam ſit Dominica XXIII. poſt Pentecoſten, eo quod, & ipſa proprium in die Dominicoi aliquando non habet locum; id quod contingit, quando poſt Pentecoſten uſque ad Adventum numerantur ſolum XXIII. Dominicæ: tunc enim quia ultima illa Dominicarum, quæ ſunt poſt Pentecoſten uſque ad Adventum, juxta Rubricam ſuperiorem *de Dominicis*, ſemper debet eſſe illa Dominica, quæ eſt in ordine XXIV. ideo Officium Dominicæ XXIV. ponitur tunc loco Dominicæ XXIII. Officium autem Dominicæ XXIII. tunc ponitur in Sabbato, Dominicam illam ultimam poſt Pentecoſten immediate præcedente, dummodo illud non ſit impeditum Feſto novem Lectionum, etiam translato, & etiam Feſto novem Lectionum ad libitum, non tamen Officio Votivo, ut de SS. Sacramento, Immaculata Conceptione, & ſimilibus, ac etiam Feſto ſimplici alioquin in alia præcedenti die ſimiliter non impedita: de hac re diſcurrit etiam Giv. ſupra *a n. 7. uſque ad 10. inclusive*, & de prædictis Dominicis Vagis tractat Giv. etiam *tom. 1. part. 4. tit. 4. n. 4.*

II. Gav. num. 3. -- *Sunt privilegiatæ.*) Dividuntur præterea Dominicæ Minores, & per annum in privilegiatas, & non privilegiatas. Privilegiatæ ſunt quatuor, nimirum ex, quas recenſet Giv. ſupra, exteræ aliæ dicuntur non privilegiatæ, quia in his Officium eſt Dominicale, non vero Octavæ illius, infra quem aliquando incidunt.

III. Giv. n. 12. -- *Ea igitur prima eſſe dicitur, quæ &c.*) Innuit Gav. Dominicam primam alicujus Menſis eam cenſendam eſſe, quæ venit in Calendis, vel quæ eſt proximior Calendis talis menſis, ſive ante, ſive poſt. Lohner autem *part. 5. in Rubricas Breviarii littera C* ait, quod ut clarius explicetur, illa eſt dicenda Dominica prima Menſis, juxta Rubricas Breviarii, quæ vel cadit in tres ultimas dies hebdomadæ antecedentis Calendas, vel in quatuor primos dies hebdomadæ ſequentis Calendis, quod idem pariter dicendum eſt cum proportione de Prima Dominica Adventus reſpectu Feſti S. Andreæ, nimirum, quod ſit illa, quæ vel cadit in ipſum Feſtum, vel quæ eſt ipſo Feſto proximior.

IV. Giv. num. 13. -- *De Officio Dominicali dicemus cum de Matutino, & aliis &c.*) Pro ordinando Officio Dominicali legenda ſunt quæ traduntur in Rubricis Breviarii tit. 4. de Dominicis n. 8. & ſeqq. & ea, quæ tradit Giv. infra, agendo de Matutino, & aliis.

Advertere tamen debemus, quod Dominicæ Majores, de quibus ſupra mentionem fecimus primæ, vel ſecundæ Claſſis, non ſequuntur Ritum Duplicium primæ, vel ſecundæ Claſſis, nam Ritus earum non eſt niſi ſemiduplex, exceptis Dominicis Paſchæ, in Albis, Pentecoſtes, & Trinitatis. Ritus porro Dominicarum Paſchæ, & Pentecoſtes cum duabus ſequentibus diebus eſt ad inſtar Feſtorum primæ Claſſis; Dominica in Albis eſt Duplex ad inſtar majoris quoad Ritum celebrandi Officium, ſed primæ Claſſis quoad excluſionem aliorum Feſtorum. Ritus vero in Dominica SS. Trinitatis, eſt ſecundæ Claſſis. Quæ quidem Dominica in Tabula Feſtorum recenſetur inter Dominicas primæ Claſſis, unde excludit quodcumque Feſtum etiam primæ Claſſis, ſed celebratur Feſtum SS. Trinitatis ſub Ritu Duplicis ſecundæ Claſſis, de qua re videatur Givantus infra *Sectione 6. c. 19. n. 2.*

Pro coronide hujus Sectionis mentio faciendi eſt de Decreto edito a S. R. C. die 12. Martii 1618. & dato in noſtro Indice *ſub n. 41.* In quo declaratur, quod ſub nomine Feſti novem Lectionum veniat etiam Dominica.

De Feriis V.

RUBRICA.

1. *Officium Feriale, hoc eſt, Simplex de Tempore occurrenti, prout in Pſalterio, & proprio de Tempore habetur, ſit ſemper in Feriis Adventus, Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, & in Feria ſecunda Rogationum, quando infra hebdomadam non occurrit Feſtum Duplex, vel Semiduplex, vel de Octava, quia tunc de hujuſmodi Feriis fit commemoratio, ut dicetur in Rubrica de Commemorationibus. Si vero in eis occurrat Feſtum Simplex, de eo fit tantum*

commemoratio. Item per annum fit Officium de feria illis diebus, quibus infra Hebdomadam in Kalendario non ponitur aliquod Festum Duplex, Semiduplex, vel Simplex, & non occurrit aliqua octava, vel Officium S. Mariæ in Sabbato, vel aliquod Festum solemne, aut consuetum in aliqua Ecclesia celebrari, quamvis in Kalendario hujus Breviarii non sit descriptum.

2. *Officium Feria in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, Vigiliis, & prima die Rogationum, incipit a Matutino: in aliis vero Feriis per annum, inde fit de feria, ubi desinit Officium precedentis diei, ita ut si precedenti die fuerit Duplex, vel Semiduplex, Officium Feriæ incipiat sequenti die a Matutino; si precedenti die fuerit Festum Simplex, de feria fiat a Vesperis illius precedentis diei inclusive. Similiter & quando in Feria iv. & vi. Quatuor Temporum Septembris, & in Feria iv. Cinerum, ac in Vigiliis occurrit aliquod Festum Simplex, de quo fieri debet commemoratio; tunc precedenti die (nisi fuerit Festum ix. Lectionum) in Vesperis fit de Feria, ut in Psalterio sine precibus, cum Oratione Dominicæ precedentis, & cum commemoratione Festi trium Lectionum in sequenti feria occurrentis, ut dicetur infra in Rubrica de Concurrentia. Terminatur autem Officium de feria subsequente Duplici, vel Semiduplici ad Nonam: subsequente vero Simplici, de quo fieri debet Officium ad Capitulum Vesperarum, quia inde fit de Festo Simplici, absque ulla deinceps commemoratione Feriæ.*

3. *Ad Matutinum dicitur unum tantum Nocturnum cum 12. Psalmis secundum ordinem Feriarum in Psalterio, & tribus Lectionibus ut in proprio de Tempore.*

4. *Excipiuntur ab hoc ordinario Officii Feralis tres Feriæ Majores Hebdomadæ Sanctæ, & Feriæ Octavarum Paschæ & Pentecostes, in quibus fit Officium ut in propriis locis ponitur.*

5. *Quomodo ordinandum sit Officium de Feria ad Matutinum & alias Horas: item de Lectionibus & Responsoriis: & quando dicendæ sint Preces Feriales; ac de aliis quæ ad Officium Feriæ pertinent, habentur inferius de singulis propriæ Rubricæ.*

De Feria. Cap. VI.

GAVANTUS.

1. FEria a fando, inquit *Rabanus* 2. *de instit. Cleric. cap.* 46. quæ vox apud Ecclesiasticos antiquior est Silvestro, ut *ead. ibid.* ea *apud Tertull. adverſ. Pſychicos c.* 8. & *c.* 14. ubi ait: Nobis omnis dies etiam vulgata, consecratione celebratur, cum enim horrerent fideles nominare dies a Diis gentium, vel Judaico more a Sabbato primam, secundam Sabbati, &c. Ideo ac si Dominica prima Feria diceretur, appellavere reliquos dies, Feriam secundam, tertiam, &c. retento tantum nomine Sabbati. Vacante itaque die ab aliis Christi, vel Sanctorum Festis, fit de Feria, quod Officium Domini est, ut quisque intelligat, se Deo deditum, uni Deo vacare debere. Appellabant antiqui Officium Feriale trium Responsoriorum Officium.

1. Feriarum genus duplex, majus alterum dicitur, eo quod de Feria majori semper fit in Officio saltem Commemoratio, nempe de Feria qualibet Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, & secunda Rogationum; quæ distinctio majorum, & minorum in recognitione Breviarii Clementina inventa est; occasione Tabellarum de occurrentia, & concurrentia in fine Rubricarum editarum ad faciliorem Tabellarum usum, auctores hujus operis ipsas Tabellas reformante jussu majorum.

3. * Occurrit autem per annum Officium Feriale, fere quadrigies, nisi occupentur dies a Festis mobilibus, seu Dominicis, vel diebus infra octavam particularium Ecclesiarum, seu a Sancta Maria in Sabbato, seu a Festis locorum propriis. Vide ergo, an expediat minui adhuc feriarum numerum.

4. De Feriali Officio, & partibus ejus, agemus infra, cum de singulis partibus Officii.

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

Gavant. num. 2. -- *Feriarum genus duplex, majus alterum, &c.*) Hic Feriæ nomine intelligitur dies, in quam nullum Officium de Sancto, aut alicujus Festi octava, nec de Dominica, Ritu Duplici, aut Semiduplici celebrata, nec denique de Vigilia, aut de B. V. in Sabbato recitandum cadit. Hoc sensu accepta Feria, dividitur in majorem, & minorem, ut innuit, & de quibus satis locutus est Gavantus supra, cujus explicationibus addere debemus, quod Feriæ majores subdividuntur in privilegiatas, & non privilegiatas. Privilegiatæ sunt, quæ nulli alteri Officio, aut Festo cedunt, tres sunt sequentes, nempe. Primo *Feria IV. Cinerum.* Secundo *Feriæ omnes majoris Hebdomadæ.* Tertio *Feriæ omnes infra Octavam tam Paschæ, quam Pentecostes;* Nam & dies infra utramque hanc octavam occurrentes ab ipso Brev. Rom. non tantum in Proprio de tempore, sed etiam in præsenti Rubrica n. 4. Feriæ appellantur. Hæ igitur omnes Feriæ privilegiatæ excludunt quodcumque aliud Officium, ac Festum in iis occurrens, etiam primæ Classis, faciuntque id transferri salem in *Choro*: nam in *Foro*, seu quoad obligationem audiendi Sacrum, & abstinendi ab opere servili, regula-

gulariter Feſta fori, in hujuſmodi Feriis, ac diebus privilegiatis occurrentia non transferuntur; excipitur tamen ex parte Feſtum Annunciationis B. M. V. quod occurrens in Feria VI. Paraſceves, aut Sabbato Sancto, tam in Choro, quam in Foro transfertur, ut diximus in Tomo ſuperiori, & dicemus etiam infra in Proprio de Sanctis.

Cæteræ Feriæ Majores, quæ Feſtis Duplicibus, aut etiam Semiduplicibus in iis occurrentibus cedunt, dicuntur non privilegiatæ, nimirum reſpectu Feſtorum ix. Lectionum; nam Feſtis ſimplicibus, ac Vigiliis etiam, hæ non cedunt, ſaltem quoad officium, quod additur, quia ſi Vigilia aliqua occurrat in alia Feria ſine Commemoratione Vigiliæ, Miſſa tamen tunc dicitur de Vigilia cum Commemoratione Feriæ Adventus.

Feriæ Minores per annum (qualis eſt etiam *Feria III. Rogationum*) cedunt cuicumque Feſto etiam trium Lectionum, itaut in officio occurrentis in ea Feſti ſimplicis, de prædicta Feria III. Rogationum, & multo magis de aliis Feriis, neque fit Commemoratio. Eædem Feriæ minores per annum cedunt etiam Officio B. M. in Sabbato, item Vigiliis, necnon diebus infra octavam aliquam, ac a fortiori ipſis octavis.

RUBRICA.

De Vigiliis. VI.

1. *DE Vigilia ſit Officium in omnibus Vigiliis per annum, quæ jejunantur, ubi in Kalendario annotatur hæc vox, Vigilia: niſi in die Vigiliæ occurrat Feſtum novem Lectionum, vel Octava; tunc enim in Officio novem Lectionum legitur nona Lectio de Hom. Vigil. & fit commemoratio de ea ad Laudes tantum, cum Antiphona ad Benedictus, & ℣. Feriæ occurrentis de Pſalt. & Orationes Vigiliæ; præterquam in illis Feſtis majoribus, quæ inferius excipiuntur.*

2. *Si Vigilia occurrat in Dominica, de ea ſit Officium in Sabbato quod non ſit impeditum Officium ix. Lection. quia tunc de Vigil. ſit tantum commemorat. ut dictum eſt. Excipitur ab hac regula Vigilia Nativitatis, & Epiphaniæ Domini, quæ ſi venerint in Dominica, ſit de illis, ut in propriis Rubricis dicitur. Si autem in vigilia occurrat Feſtum ſolemne alicujus loci, vel ex ſolemnioribus infra annum, quæ inferius in Rubrica de Commemorationibus numerantur (veluti ſi in vigilia S. Joannis Baptiſtæ venerit Feſtum Corporis Chriſti) nihil tunc prorſus, nec commem. ſit de vigilia, excepta vigilia Epiphaniæ. Idem ſervetur quando aliqua vigilia venerit in Adventu, Quadrageſ. & Quatuor Temporibus; nulla enim in his Feriis de Vigilia ſit Commemoratio.*

3. *Officium Vigil. incipit ad Matutinum, ſicut dictum eſt in ſuperiori Rubrica de Feriis; terminatur autem ad Nonam, quia Veſperæ ſunt de ſequenti Feſto.*

4. *Officium Vigil. totum ſit de Feria occurrenti, ut in Pſalterio: & tres Lect. leguntur de Hom. in Evangelium vigiliæ, ut in propriis locis aſſignatur, cum tribus Reſponſoriis de Feria occurrenti, ordine in Rubrica de Reſponſoriis deſcripto. Dicuntur preces feriales, & Commemorationes communes, aliaque omnia ſicut in Feriis Adventus, Quadrageſimæ, & Quatuor Temporum; de quibus & de aliis circa ordinandum ejus Officium, habentur inferius propriæ Rubricæ.*

5. *Excipitur ab hoc ordinario vigiliarum, quæ jejunantur, vigil. Pentecoſtes, quæ cum tribus Nocturnis ſub Officio Semidupl. celebratur, ut ibi: & Vigil. Nativ. Domini, quæ Nocturno Feriæ excepto, in Laudibus & Horis habet reliquum Officium Duplex. In vigiliis vero Epiph. & Aſcenſionis, quæ non jejunantur, fit Officium; ut in propriis locis notatur.*

De Vigilia. Cap. VII.

RUBRICA.

1. QUædam Vigiliæ cum jejunio celebrantur, & pleræque, pauciſſimæ ſine jejunio, videlicet, Vigilia Epiphaniæ, & Aſcenſionis Domini; de quarum jejunio lex nulla eſt, ob lætitiam Natalis Domini, & ejuſdem Reſurrectionis. Quam ob cauſam, ſeu cauſas neque jejunatur pridie Sanct. Joannis Apoſtoli, & Evangeliſtæ, neque Sanctorum Philippi, & Jacobi, tempore Paſchali, *ex Innoc. III. de obſerv. jejun. tit. 46. cap. 2.* Vigiliæ cum jejunio in Brev. Romano ſunt quatuordecim.

2. Vigilia occurrens in Dominica transfertur in Sabbatum præcedens, exceptis Vigiliis Nativitatis Domini, & Epiphaniæ, de quibus fit Officium eo die, quo occurrunt. *Radulph. propoſ. 19.* Primo quidem ne jejunemus in Dominica, quod prohibetur *diſt. 76. cap. utinam & in Conſt. Apoſt. lib. 5. cap. 21.* deinde, ut cum jejunio bona ſit oratio, & officium ad præparationem Feſti. Jejunium ab Hebræis fieri ſolitum pridie Sabbati, numquam in Sabbato, teſtatur Moſes Ægyptius *de temp. cap. d. Sabbato, & cap. de jejunio.* Vigiliæ vero Nativitatis Officium, uti feſtivum ſeparatur eo caſu a jejunio, quod fit in Sabbato; ſicut etiam Vigiliæ Epiphaniæ Officium Feſtivum eſt, non Feriale, & jejunio caret.

3. Vigilia occurrens in Feſto primæ Claſſis in officio nullum habet locum, neque etiam commemorationem, ne ſolemnitas imminuatur, immo expediret, auctoritate majorum, eo caſu anticipari jeju-

jejunium ante illud Feſtum primæ Claſſis, eo modo, quo teſtatur *Navarr. in Man. c. 21. n. 11.* Leonem X. ſtatuiſſe, ut eo anno, quo Vigilia S. Joann. Baptiſtæ incidit in feſtum Corporis Chriſti, pridie ejuſdem Feſti jejunetur, quarta ſcilicet Feria, Cajet. etiam docet in *V. Jejunium cum Tabiena; & aliis*, poſſe Epiſcopum in Feſto ſolemni Patroni loci, ſi in eo occurrat Vigilia, transferre jejunium in pridianum diem; alicubi ob Feſtum S. Chriſtinæ Patronæ jejunatur pridie ejus Feſti ratione Vigiliæ S. Jacopi Apoſtoli; officium autem Vigiliæ in his caſibus non eſt anticipandum; * ſeparari namque poſſunt officium Vigiliæ, & jejunium ejuſdem, quod patet in Vigilia Nativ. Domini cum occurrit in Dominica.

4. Vigilia occurrens in Feriis majoribus omittitur in officio; ita ut nec de ea commemoratio fiat; quia Feriæ majores ſunt Feriæ Domini, & Vigiliæ ſunt Feriæ ſervorum Domini, quæ uti minores cedere debent, cum de utriſque non poſſit officium fieri, neque pro commemoratione alterius legi Homilia congruenter poſt Homiliam alterius in officio trium Lectionum, quæ eo caſu ſunt vel de ſcriptura ordinaria, ut in Adventu, vel de Homilia, ut in Quadrageſ.

5. Officio Vigiliæ, quod tunc erat de Feria, addidit Pius V. Homiliam in Evangelium, quod in Miſſæ legebatur. *Azar. lib. 10. cap. 16. qu. 5.*

6. De partibus officii Vigil. dicemus infra, & terminatur ad Nonam.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. -- *Quædam Vigiliæ, &c.*) Hoc nomen Vigiliæ a vigilando derivatur, eo quod primis Eccleſiæ temporibus ſolerent Fideles in præcipuis Feſtivitatibus noctem in Eccleſia Divinis Laudibus conſecrare; de qua re teſtatur Auguſtinus *in Pſalm. 85.* dicens: *Si modo pugnamus contra nos, quamvis geramus domum ſomni carnem iſtam, & evigilamus in his luminaribus, & Solemnitas iſta* (S. Cypriani) *dat nobis animum vigilandi, dies illa*, (æterna ſcilicet) *quales nobis Vigilias dabit?* Minutius etiam Felix, necnon S. Cyprianus, Prudentius, Concilium Laodicenum, Hieronymus, atque alii harum Vigiliarum mentionem faciunt, allegati præſertim a Joanne Grancolas *Comment. Hiſt. in Brev. lib. 1. cap. 20.* & a Petro Anellio Perſico *in tract. de Offic. Eccleſ. dub. 2. §. 3.* & a Martene in tract. de antiqua Eccleſiæ diſciplina *cap. 7.* ubi *num. 3.* poſtquam numeris præcedentibus multos antiquos Patres, & Auctores de hac antiqua Eccleſiæ diſciplina agentes recenſuit, ait, non eſſe exiſtimandum hæc fuiſſe primorum duntaxat Chriſtianorum exercitia, cum calens adhuc Servatoris noſtri ſanguis ipſos ad omnia pietatis opera excitaret; nam idem ſubſecutis ſæculis fervor extit, eadem diſciplina in Cathedralibus præſertim Eccleſiis, immo & in aliquibus Parochialibus. Et equidem inter Capitula, quæ ineunte ſæculo IX. Ahito Baſileenſis Epiſcopus ſuæ Diœceſis Presbyteris dedit cap. 24. ſtatuit, ut Horas Canonicas tam nocturnas, quam diurnas nullatenus prætermittant. Uvalæ qui circa annum 877. Antiſiodorenſem rexit Eccleſiam, non ſolum nocturno officio ipſe minime deerat, ſed & abſentes nominatim requirebat Fratres pueroſque; ut legitur in hiſtoria Epiſcoporum Antiſiodorenſium cap. 39. Sæculo X. Ratherius Veronenſis Eccleſiæ Præſul in ſua Synodica ad Presbyteros Epiſt. eis præſcribebat ut omni nocte ad nocturnos ſurgerent. Alias idem Martene ibi adducit Hiſtorias, quibus oſtendit uſque ad ſæculum XV. viguiſſe hanc diſciplinam Vigiliarum nocturnarum, præſertim in aliquibus Eccleſiis Cathedralibus.

Hujuſmodi Vigiliæ nocturnæ præceſſerunt etiam legem Evangelicam, tum apud Ethnicos, tum apud Judæos, qui duodecim horas noctis artificialis dividere ſolebant in quatuor partes æquales inter ſe; inæquales vero in ſe, ideſt longiores, vel breviores, juxta noctium longitudinem, vel breviorem; nam in æſtate erant breviores, in hyeme vero longiores, quarum partes, ſtationes, & Vigiliæ militares dicebantur, & harum quælibet ttibus horis conſtabat. Prima incipiebat ab occaſu ſolis, & terminabat in horam tertiam, & dicebatur *Conticinium*; ſecunda incipiebat ab hora tertia, & terminabatur in horam ſextam, & dicebatur *Intempeſtum*: Tertia incipiebat ab hora ſexta, & terminabatur in nonam, & dicebatur *Gallicinium*: Quarta, quæ proprie dicebatur Vigilia matutina, incipiebat ab hora nona, & terminabatur in duodecimam, ideſt uſque ad ortum ſolis, & dicebatur *Antelucanum*. Prædictarum Vigiliarum mentio ſit in veteri Teſtamento. De Prima Vigilia *Threnorum 2. verſ. 19. Lauda in noctis principio Vigiliarum*. De Tertia *Judicum 7. v. 19. Incipientibus Vigiliis noctis media*. De quarta, *Exodi 14. verſ. 24. Jamque advenerat Vigilia matutina*. In teſtamento pariter novo multis in locis earumdem Vigiliarum habetur expreſſa mentio; *Luca 2. verſ. 8. Paſtores erant in Regione eadem vigilantes, & cuſtodientes Vigilias noctis*. S. Matthæus *cap. 14. verſ. 25.* de Chriſto loquens ait: *Quarta autem Vigilia noctis venit ad eos ambulans ſuper mare*, & idem Chriſtus Dominus Marci 13. *verſ. 35.* dixit: *Vigilate ergo, neſcitis enim quando Dominus domus veniat, ſero, an media nocte, an Galli cantu, an mane*. Quod hic dixit *media nocte, an Galli cantu*, *Luca 12. verſ. 38.* dixit: *ſi venerit in ſecunda Vigilia, & ſi in tertia Vigilia venerit*. Et quod hic dixit *mane*, S. Matthæus ſupra, *quarta Vigilia noctis*. En igitur antiquiſſimum Vigiliarum nocturnarum uſum, a quibus hodiernæ noſtræ Vigiliæ nomen deſumpſerunt. Ethnicos quoque nocturnis Vigilias celebraſſe in honorem Deorum, oſtendit Card. Bona *Divina Pſalmodia cap. 4.* Chriſtianorum Vigiliæ in deſuetudinem abierunt, populorum potius negligentia, ac oſcitantia, quam Bonifacii I. *Decre-*

to,

eo, quod nullum extat; aut *Can. 5.* Concilii Antiſiodorenſis, quo vigiliæ quidem anili ſuperſtitione inductæ in privatis ædibus ad honorem quorumdam Sanctorum tantummodo, vetitæ fuerunt, non vero Vigiliæ illæ, quæ ex antiquo Ritu fieri conſueverant.

Scio Polidorum Virgilium *de Invent. Rer. lib. 6. cap. 4.* tradidiſſe, quod nocturna Sacra ſemper fuerit damnata ob periculum impudicitiæ: Verum hic error, ut egregie ait citatus Bona, tam ſupinus eſt, ut exſibilari potius debeat, quam confutari. Quod enim frequentius exercitium, quæ magis vulgatæ pietas, præſertim in primis Chriſti cultoribus, quam ſacræ pernoctationes, & pervigilia, ad quæ paſſim utriuſque ſexus Fideles in Eccleſia conveniſſe Sancti Patres, quos mox adduximus, commemorant? Immo cum Sæculo IV. Vigilantius hujuſmodi Vigilias temerario auſu improbaret, acerrime confutatus eſt ab Hieronymo, a quo per jocum dicitur Dormitantius. Vide etiam quæ ſuper hac eadem materia obſervavimus in ſuperiori Tomo *part. 4. Tit. XIII. num. 1.*

Abolitis prædicta ratione univerſaliter Chriſtianorum Vigiliis, adhuc tamen in aliquibus inſignioribus Eccleſiis, ante aliquod Feſtum ſolemne pie, ac laudabiliter obſervantur, ſic in Eccleſia Aurelianenſi in nocte Inventionis S. Crucis, teſtante Guyeto *l. 1. c. 17.* nec non in Eccleſia Cenomanenſi in nocte S. Juliani, & in Eccleſia S. Martini Turonenſis in nocte Feſti tranſitus ejuſdem S. Denique per univerſam Eccleſiam in nocte Nativitatis Domini. Remanſit pariter Vigiliarum nomen ad ſignificandum jejunium, quod ſive jure ſcripto, ſive jure tradito, aut generali conſuetudine ſervatur pridie Feſtorum ſolemniorum. Jure quidem ſcripto in Pervigiliis Nativitatis Domini, Aſſumptionis B. M. & omnium Apoſtolorum, præterquam Philippi, & Jacobi, ac Joannis Evangeliſtæ *cap. ex parte, & cap. de obſerv. Jejun.* Generali vero conſuetudine vim præcepti habente, ſive præcepto tradito, & non ſcripto, ut vult Cardenas, & alii Theologi, in Pervigiliis Pentecoſtes, Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, S. Laurentii, & Feſtivitatis omnium Sanctorum.

Præter has vigilias duæ aliæ recenſentur in Breviario a jejunio immunes, Epiphaniæ, videlicet, & Aſcenſionis Domini, ideo tamen retentæ, quia in his ſolemnitatibus perinde ac in aliis, Vigiliæ olim ſolemnes in Eccleſiis haberentur.

Ex ſuperius dictis deducitur abolitarum Vigiliarum loco non fuiſſe ſubrogatum jejunium, ut plerique opinantur, innixi forſan auctoritati Durandi *in ſuo Rat. l. 6. c. 7. n. 8.* utrumque enim, tam jejunium, quam Vigilias nocturnas priſcis Eccleſiæ temporibus æque ſervatum fuiſſe colligitur ex S. Ambroſio, qui *in Serm. in Pſalm. 109. edit. Rom. de Feſto Pentecoſtes*, commendans exactam Vigiliarum obſervationem, ait: *Jejunavimus Sabbato, Vigilias celebravimus, orationibus pernoctantes inſtitimus*, qui Textus refertur etiam a Gratiano *diſt. 46. cap. oſſe*. Eadem veritas comprobari etiam poteſt ex alio Textu S. Auguſtini; *in Sermone ad Fratres in Eremo*, qui licet ſuppoſititius ſit, tribuitur nihilominus Auctori, qui floruit Sæculo XI.; ut vult Chriſtianus Lupus; ibi autem hæc leguntur: *Scitote Fratres mei, quod antiquitus Patres noſtri Fideles jejunare conſueverunt in Vigiliis magnarum ſolemnitatum uſque ad noctem*. Eadem veritas demonſtratur ex verſibus S. Paulini *natali Septimo S. Felicis*, quos refert Guyetus loc. ſupra cit. minime officiente textu, qui legitur *in Canone de jejunio cit. diſt. 76.* nimirum — Vigiliam ſimul, & jejunium celebrari non debere — per jejunium enim, ut ponderat bene Guyetus, non intelligitur ibi actio jejunandi; ſed Jejunium Quatuor Temporum, quod dicto Canone cavetur, ne fiat in Vigilia Pentecoſtes, ſed poſt dictam ſolemnitatem, ut modo obſervatur: Cæterum priſcam eſſe conſuetudinem jejunandi in tali Vigilia, oſtendimus etiam in ſuperiori Tomo hujus Theſauri *part. 4.* quo vero jure ſit ſervandum tale jejunium in dicta Vigilia, egregie diſcutit laudatus Guyetus *cit. lib. 1. cap. 17. qu. 6.*

Reliquum eſt, ut adnotemus, quod Græci Profeſta appellant eos dies, quibus a nobis Vigiliæ nomen appoſitum eſt, talia autem Profeſta obſervant dumtaxat in Feſtis Chriſto Domino, & B. V. dicatis, videlicet in Nativitate Domini, Transfiguratione, Nativitate, Præſentatione, Annuntiatione, Hipapante, & Aſſumptione B. M. in Exaltatione, & Proceſſione vivificæ Crucis.

II. Gav. n. 3. *Vigilia occurrens in Feſto primæ Claſſis.*) Inhærendn verbis Rubricæ *de Vigiliis tit. 6. n. 2.* declarat Gavantus, quod ſi in Vigilia occurrat Feſtum ſolemne primæ Claſſis, nihil tunc prorſus, neque commemoratio fit de Vigilia, excipitur tamen ab hac Regula etiam juxta prædictæ Rubricæ diſpoſitionem Vigilia Epiphaniæ, in qua ſi occurrat Feſtum Duplex etiam primæ Claſſis, debet de ea fieri Commemoratio in primis Veſperis, & Laudibus, cum nona Lectione de Homilia, item in Miſſa cum Evangelio in fine, ita etiam advertit Guyetus *lib. 4. c. 5. qu. 5.* & etiam Biſſus *tit. V num. 52.*

III. Gavant. eod. num. 3. *Eo Anno, quo Vigilia S. Joannis Baptiſtæ incidit in Feſtum Corporis Chriſti, &c.*) Refert Gavantus Leonem X. ſtatuiſſe, ut eo Anno, quo Vigilia S. Jo: Baptiſtæ incidit in Feſto Corporis Chriſti, pridie ejuſdem Feſti jejunetur, quarta ſcilicet Feria, quæ tunc incidet in diem 22. Menſis Junii. Idem etiam confirmavit S. R. C. die 24. Sept. Anno 1638. cujus Decretum datur in noſtro indice Decretorum pertinentium ad Rubricas Miſſalis ſub num. 281. quod quidem Decretum laudavit, & idcirco ſuper hoc expedivit Breve Confirmatorium Urbanus VIII. apud Cherubinum *in Bullario Romano Tom. 4. Conſtit. 152. quæ incipit: Cum evenire*, edita eodem Anno 1638. 13. Octobris, & refert eam Peyrinus *de Privilegiis Regularium* in fine operis.

Ex quo autem in præfato Decreto habetur ſolummodo anticipandum eſſe Jejunium die antece-

den-

denti, nempe Feria 4. prout jejunarerur in ipſa Vigilia, & nullus habeatur ſermo de officio Vigiliæ; hinc ſubortum eſt dubium, an occurrente prædicta Vigilia Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ in die Feſto SS. Corporis Chriſti, anticipato jejunio ejuſdem Vigiliæ in diem 23. Junii ad formam Conſtitutionis Urbanæ, debeat in officio diei 22. prædictæ, ejuſdem Evangelii 9. Lectio recitari, & in officio, & in Miſſa de eadem fieri Commemoratio; Remiſſa fuit diſcuſſio hujus dubii a SS. Domino noſtro Clemente PP. XI. ad S. R. C., quæ die 18. Sept. 1706. reſpondendum eſſe cenſuit: *Nihil de Vigilia in Officio & Miſſa peragendum eſſe*, quod quidem Decretum approbavit laudatus Pontifex die 2. Octobr. ejuſdem Anni, & datur in noſtro Indice *num.* 241.

Mirabitur forſan quis, & quæret cur S. C. in hoc caſu cum anticipatione jejunii non conjunxerit Commemorationem Vigiliæ, vel potius ejuſdem Vigiliæ officium, ſi nullum occurrat Feſtum 9. Lectionum, eo modo, quo fieri ſolet quando Vigilia aliqua occurrens in Dominica transfertur in Sabbatum præcedens, tunc enim diſponit Rubrica Generalis *de Vigilia n.* 2. quod de prædicta Vigilia ita translata fiat etiam officium in dicto Sabbato, quod ſi ſit impeditum officium 9. Lectionum, tunc de Vigilia in eodem Sabbato fiat tantum Commemoratio. Huic quæſito ſatis fieri poſſe crediderim, ſummos Pontifices, Sacramque Congregationem laudabiliter ſtatuiſſe in dicto Caſu anticipationem jejunii, quia decens non videbatur lætitiam exortam ex magna ſolemnitate, & Feſtivitate Corporis Chriſti, jejunio temperare, nullam vero ſtatuere voluiſſe mutationem Rubricæ Generalis VI. circa officium, vel commemorationem Vigiliæ, de qua ibi præſcribitur, ut ſupra etiam adnotavimus; quod ſi occurrat in Feſto primæ Claſſis, nullum in officio habeat locum, neque etiam Commemorationem, ne ſolemnitas minuatur. Hanc igitur Rubricæ diſpoſitionem S. C. immutatam reliquit in prædicto caſu, & ſolummodo anticipationem jejunii optime præſcripſit; quia, ut etiam notat Gavantus ſupra n. 3. expedit in ſimilibus caſibus transferri jejunium in pridianum diem, abſque eo quod anticipetur, & connectatur cum jejunio officium Vigiliæ, ſeparari namque poſſunt unum ab alio; huic doctrinæ noſtri Sapientiſſimi Doctoris, ac Magiſtri, adſtipulatur etiam Guyetus *lib.* 2. *cap.* 5. *qu.* 1. ubi alios ſimiles caſus adducit: necnon Biſſus *lit. V n.* 50. §. 3. *& lit. I num.* 6. *a* §. 1.

Diſcuti hic poſſet quæſtio, utrum præter Vigilias in Kalendario expreſſas, liceat agere officium de Vigilia alicujus Feſti proprii, puta Patroni? Guyetus *l.* 1. *c.* 17. *q.* 3. & Biſſus *lit. V. n.* 50. §. 11. cum diſtinctione procedunt, dicentes, quod ſi uſus agendi officium talis Vigiliæ fuerit legitime introductus, non erit profecto reprobandus, quia Rubricæ Breviarii non tollunt antiquas Conſuetudines, ut declaravit S. R. C. & refert etiam Gavantus noſter infra *ſect. X. c.* 2. *n.* 1. ſi vero uſus recitandi tale officium non fuit legitime introductus, nullo modo debet continuari, neque de novo introduci. Non loquimur de jejunio, quod unuſquiſque pro ſua devotione poterit obſervare.

IV. Gav. num. 4. *Itaut nec de ea Commemoratio fiat, &c.*) Quando Vigil. venerit in Adventu, Quadrag. & Quatuor Temporibus, præſcribit Rubrica Generalis *ſupra n.* 2. ut nulla in prædictis Feriis fiat Commemoratio de Vigilia. Rationem hujus diſpoſitionis aſſignat Gavantus, dicendo, quia pro Commemoratione Vigiliæ legi non poteſt congruenter Homilia poſt Homiliam Feriæ in officio trium Lectionum, quæ eo caſu ſunt vel de Scriptura occurrente, ut in Adventu, vel de Homilia, ut in Quadrageſima. Verum hæc ratio ſolum probat, quod Evangelium, & tertia Lectio de Vigilia dici non debeat, non autem evincit, quod ſaltem Commemoratio in Laudibus de Vigilia fieri non poſſet, ſicut interdum de ſimplicibus Feſtis, etiam ſi nona Lectio de eiſdem ob juſtam cauſam aliquando non legatur, tamen fit Commemoratio in Laudibus. Dicendum ergo erit, ait Lohn. *parr.* 5. *tit.* 5. hoc eſſe ſpeciale privilegium, aut potius requiſitum Vigiliarum, ut ſi de iis officium, aut nona Lectio dici nequeat, etiam Commemoratio de eiſdem omitti debeat.

Sed huic ponderationi addi poſſet, non fieri in tali caſu Commemorationem de Vigilia, etiam ex defectu (generaliter loquendo) Antiphonæ, & Verſus, quæ reſumenda eſſent ex Feria currenti. Verum cum regulariter ea adhibeantur pro officio Feriæ, hinc deſunt pro Commemoratione Vigiliæ. Dixi (generaliter loquendo) quia revera tempore Adventus, & Quadrageſimæ, nec non quando anticipatur officium, vel Commem. Dominicæ, pro Commemor. Vigiliæ poſſent deſumi Antiphonæ, & Verſus de Pſalterio, in rigore tamen hujuſmodi Antiphonæ, & Verſus dici non poſſunt propria Feriarum Adventus, & Quadrageſimæ; idcirco tales Antiphonæ, & Verſus eſſent ſubſtituta, non vero propria pro Commemoratione Vigiliæ. In quatuor vero Temporibus Septemb. & quando anticipatur officium, vel Commemoratio Dominicæ, & a Feria IV. Cinerum uſque ad Sabbatum ſequens incluſive, licet pro Commemoratione Vigiliæ poſſet deſumi Antiphona ex Feriis Pſalterii, nihilominus quia deficiunt Verſus, quorum loco quamvis poſſet ſubſtitui Verſus ex Laudibus Dominicæ, vel ex Veſperis, ut in caſu multiplicium Commemorationum de Sanctis præſcribit Rubr. IX. de Commemorationibus n. 8. attamen cum demandetur nullam debere fieri in ſupradictis caſibus Commemorationem Vigiliæ in officio, ſed tantum in Miſſa, niſi aliter a S. R. C. diſponatur, eiſdem Rubricis inhærere debemus, & nullam ſubſtituere Antiphonam, neque Verſum. In Miſſa autem occurrente aliquo Feſto fit quidem Commemoratio Vigiliæ, quamvis de ea non ſit facta Commemoratio in Laudibus, ut videre eſt apud noſtrum Gavantum *Tom.* 1. *p.* 2. *tit.* 3. *n.* 4. quia cum Vigilia habeat Orationem propriam,

& non confundatur cum Oratione Feriæ, hinc nulla eſt ratio omittendi ejuſdem Commemorationem in Miſſa, quæ in ſola Oratione conſiſtit: at in Laudibus Commemoratio involvit etiam Antiphonam Feriæ, quæ eſt deſignata pro Cantico *Benedictus*, & Verſus, qui poſt Hymnum dicuntur, quæ, ut dixi, deberent repeti, ſi facienda eſſet Commemoratio Vigiliæ, cum ſemper in tali Commemoratione deſumantur Verſus, & Antiphona ex Feria tunc currente.

Ex dictis ſequitur, Vigilias dividi poſſe primo in eas, quæ non jejunantur, nempe celebrantur ſine jejunio, & in eas, quæ jejunantur, ut Rubriciſtæ loquuntur. Prioris generis in Eccleſia univerſali ſunt tantum duæ, ut innuimus ſupra, nempe Vigilia Epiphaniæ, & Vigilia Aſcenſionis. Poſterioris vero generis ſunt reliquæ Vigiliæ omnes, quarum ſupra mentionem fecimus, & quæ quia annexam habent obligationem ſervandi jejunium (cujus finis eſt Carnis mortificatio, ac caſtigatio, non autem reſtauratio, ut apud Cardinalem Bona *Rerum Liturgic. libr.* 1. *cap.* 21. §. 6. notat Zonar.) ideo ad hoc deſignandum in his Vigiliis Eccleſia adhibet colorem violaceum.

Dividi poſſunt ſecundo Vigiliæ in majores, & minores. Majores dicuntur, quæ ſub ritu ſemiduplici (uti Vigilia Epiphaniæ, & Pentecoſtes) vel omnino ſub ritu Duplici (uti Vigilia Nativitatis Domini a Laudibus inchoatur) celebrantur. Minores autem ſunt illæ, quæ non niſi ritum ſimplicis habent.

V. Gavant. *num.* 6. *De partibus Officii Vigilia dicemus infra &c.*) Eſſet hic agendum de ordine ſervando in Vigiliæ Officio, at quia de hoc loquitur Rubr. 8. generalis ſupra *num.* 3. *& ſeqq.* & nos cum Gavanto agemus infra in ſuis locis, Idcirco talis ordo petendus erit, ubi de ſingulis Horis Canonicis loquemur.

De Octavis. VII.

GAVANTUS.

1. *DE Octava ſit Officium, vel ſaltem commemoratio (quando aliquo Feſto, vel Dominica impeditur) per octo dies continuos. Fit de Octava Paſchatis Reſurrectionis, in Aſcenſione Domini, in Pentecoſte, in feſto Corporis Chriſti, in Feſtis, quibus in Kalendario apponitur octava: item in Feſto Dedicationis propriæ Eccleſiæ, & in Feſto principalis Patroni, & Titularis loci, vel Eccleſiæ, & in Feſtis aliorum Sanctorum, quæ apud quaſdam Eccleſias, Congregationes, & Religiones conſueverunt ſolemniter cum octavis celebrari: niſi illa Feſta venerint in Quadrageſima, quo tempore omittitur Officium cujuſcumque octavæ. Quod ſi aliquod Feſtum, quod celebrari ſolet cum octava, paulo ante Quadrageſimam venerit, & jam per aliquot dies factum ſit Officium de ejus octava, adveniente Quadrageſima, nihil amplius fit de ea, nec commemoratio. Et idem ſervetur de octavis nondum abſolutis quando ſupervenit Feſtum Pentecoſtes, & dies 17. Decembris.*

2. *In Paſcha Reſurrectionis, & Pentecoſtes Officium octavæ terminatur in Sabbato ſequenti ad Nonam.*

3. *Infra octavas ſit de Feſtis Duplicibus & Semiduplicibus occurrentibus, ac etiam translatis, ut dicetur infra de Translatione Feſtorum n.* 5. *cum Commemoratione octavæ: niſi illa Feſta ſint de ſolemnioribus enumeratis in ſequenti Rubrica de Commemorationibus, in quibus nulla ſit commemoratio de octava: exceptis octavis Nativitatis, Epiphaniæ, & Corporis Chriſti, de quibus ſit ſemper commemoratio, quocumque Feſto in illis occurrente. Infra octavas autem Paſchæ & Pentecoſtes non ſit de Feſto aliquo, etiam principali Patrono, vel Titulari Eccleſiæ, vel Dedicatione ejuſdem, ſed transfertur poſt octavam. Infra octavam Epiphaniæ ſit tantum de Patrono, vel Titulari Eccleſiæ, & de Dedicatione ejuſdem (non tamen in die octava) cum commemoratione octavæ. Infra octavam Corporis Chriſti ſit tantum de Duplicibus, non tamen translatis, cum commemoratione octavæ, de Semiduplicibus vero infra eam non ſit, ſed transferuntur poſt octavam, ut dicetur in Rubrica de Translatione Feſtorum. De Simplicibus infra quaſcumque octavas occurrentibus ſit tantum commemoratio, præterquam in duobus diebus poſt Paſcha & Pentecoſten, ut dicitur in ſequenti Rubrica de Commemorationibus. De Dominicis infra octavam occurrentibus ſit Officium, ut dictum eſt ſupra in Rubrica de Dominicis. Si duæ octavæ ſimul occurrant, (ut octava S. Joannis Baptiſtæ & octava Corporis Chriſti, vel octava Patroni, vel Titularis Eccleſiæ cum alia octava) quando non erunt celebranda Feſta ix. Lectionum, vel dies Dominicus, fiet Officium de digniori cum commemoratione alterius. De die autem octava cujuſcumque Feſti, ſit totum Officium Duplex cum commemoratione diei infra aliam octav. De Feſtis occurrentibus in die octava, ſervetur quod dicitur in Rubrica de Translatione Feſtorum.*

4. *Officium de octava ſit cum tribus Nocturnis, novem ſcilicet Pſalmis, & novem Lectionibus: (exceptis octavis Paſchæ & Pentecoſtes, in quibus ſit cum uno Nocturno, ut ſuis locis ponitur) & omnia dicuntur ſicut in die Feſti, præter Lectiones: quarum primæ*

tres semper sunt de Scriptura occurrente in Officio de Tempore, praterquam infra Octavam Assumptionis B. M., in qua singulis diebus posita sunt Lectiones propria de Canticis Canticorum; aliæ Lectiones secundi & tertii Nocturni dicuntur, quæ infra Octavam posita sunt. Infra Octavam vero Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, aut alterius Festi, quod in aliquibus Ecclesiis consuevit cum Octava celebrari, si apud illas Ecclesias non habentur propria & approbatæ Lectiones, pro ii. & iii. Nocturno infra Octavam repetantur Lectiones positæ in Communi Sanctorum, si de Sanctis fiat Octava, alioquin Lectiones diei Festi.

5. *Infra Octavam Officium sit Semiduplex: in die Octavæ Duplex. In Vesperis infra Octavam omnia dicuntur sicut in secundis Vesperis Festi; & in primis Vesperis diei Octavæ omnia sicut in primis Vesperis Festi, nisi aliter in propriis locis notetur.*

6. *Infra Octavas non fiunt Suffragia consueta de Sanctis, nec dicuntur Preces ad primam & Completorium, etiamsi fiat Officium de Dominica, vel Festo Semiduplici; In aliis, quomodo sit ordinandum Officium de Octava, habentur inferius propriè Rubrica.*

De Octavis. Cap. VIII.

GAVANTUS.

1. CHristo Domino constitutæ sunt octavæ quinque, Nativitatis, Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, & Corporis Christi: Spiritui Sancto, Pentecostes: B. V. duæ: Nativitatis, & Assumptionis; Nativitatis S. Jo: Baptistæ; Martyrio SS. Apostolorum Petri, & Pauli: Festo Omnium Sanctorum: S. Stephano, Joanni Evangelistæ, Innocentibus, & Laurentio; Dedicationi propriæ Ecclesiæ; Patrono principali loci, & Titulari in eorum principali festo. De quarum origine vide, quæ scripsimus *in Præfatione ad Octavarium Romanum*, ubi & casus explicavimus octavarum. De Patrono loci Microl. subobscure tradit cap. 43. quare non excedunt numerum septendecim; consueverunt cum octavis solemniter celebrari Festa Sanctorum apud quasdam Ecclesias, Congr. & Religiones, quæ in Rubr. *de Octavis n.* 1. non abrogantur, sed post editum a Pio V. Breviarium nulla potest induci octava, ultra prædictas sine Sedis Apostolicæ auctoritate. Ex quo, qui addidit recentior, fieri Festum cum octava, tum Canonizationis, tum Beatificationis Sanct. aperte fallitur si loquatur, sine præcisa licentia S. Sedis Apostolicæ.

2. Inter has Octavas est differentia, quæ revocari potest ad quatuor gradus. In primo gradu sunt octavæ Paschatis, & Pentecostes, in quibus non fit de Festo aliquo, nec etiam de Patrono loci, Titulove, seu dedicatione Eccles. In secundo gradu, octava Epiphaniæ admittit tantum Festum de Patrono, vel Titulari Ecclesiæ, & Dedicationis propriæ Ecclesiæ, non tamen in die octava, in qua celebratur Baptismus Christi, & dicitur a *Durand. l. 6. c.* 17. Octava suppletionis, quia eo die supplemus, quod in Festo Epiph. recolimus minus aperte, ideſt, Baptismum Christi, cui cedere debet Patroni Festum, ut servi Domino. In tertio gradu octava Corporis Christi admittit tantum Festa duplicia, non tamen translata, ut decretum est in recognitione postrema Breviarii; nisi translata sint altioris ordinis, ut de Festo S. Jo: Baptistæ dicemus. Non admittit semiduplicia, ex Decreto Joann. XXII. quod habetur in Brev. M.S. Biblioth. S. Isidori de Urbe. In quarto gradu octavæ reliquæ Nativit. Domini, Ascens. & aliorum Sanctorum admittunt quæcumque Festa, etiam semiduplicia. Neque mireris, quod in octava Nativitatis admittantur semiduplicia, quia schola Nativitatis Christi est officina humilitatis, *ex S. Aug.* Ascensionis item respectu Ecclesiæ militantis est octava mixta mœrore, ob discessum Christi.

3. Rubrica *de Octavis n.* 3. addit *etiam translata*, quod verbum verificatur in duplicibus; quia vere celebrantur quocumque die infra dictas octavas. At in semiduplicibus non videtur verificari: nam Festum S. Leonis 28. Junii, si occurrerit in Dominica, transfertur post octavam Apostolorum, ut dicitur in propria rubrica; ergo idem fiet de aliis semiduplicibus. Verum Rubrica satis verificatur in duobus casibus, primo quando semiduplex occurrit in Dominica; secundo, quando in Festo Ascensionis Domini, in quibus casibus transfertur semiduplex in diem proxime sequentem, si non est impedita; & sic infra octavam fit de semiduplici translato. In Ecclesiis particularibus contingit sæpius semiduplex occurrere in Festo majori, quod habet octavam, & de eo fit in secunda die infra octavam. Rubrica vero hæc non loquitur de semiduplicibus occurrentibus ante octavam, quæ sine dubio transferri debent post octavam: sed de occurrentibus in festo seu in Dominica infra octavam, & de translatione in diem proxime sequentem, non impeditum alio Festo.

4. Adhuc accidit alia differentia inter octavarum graduum posteriorum, quod occurrente Festo in iisdem admisso, ut supra, semper tamen de octava Epiphaniæ, Corporis Christi, & Nativitatis ejusdem fit commemoratio, ob earumdem dignitatem. Infra alias octavas Ascensionis, & aliorum Festorum, occurrentibus Festis minoribus, accidit, ut neque de iis octavis fiat commemoratio, ut dicetur, cum de commemorationibus, fortasse quia tria illa Festa nostra sunt; Festum vero Ascensionis Angelorum potius, quam nostrum; aliorum denique Sanctorum quia sunt Festa non æqualia tribus primis; ideo quandoque nulla fit commemoratio.

5. Omnes dies octavæ pro una festivitate computantur, ait *Radulph. prop.* 23. qui etiam *prop.* 19. appellat octavam prorogationem Festi. Ex quo sequi-

ſequitur, quod eo nobilior eſt octava, quo minus interrupta eſt a Feſtis aliorum.

6. At undenam major octavæ dignitas attendi debet, præſertim, ſi duæ occurrant ſimul celebrandæ? Certe penes Claſſem Feſtorum; nam primæ claſſis dignior eſt ſecunda: in eadem vero claſſe attende perſonas hoc ordine, Chriſtum, B. V. Angelos, S. Joann. Baptiſtam, Apoſtolos, & alios juxta ordinem Litaniarum, & Rubricam *de concurrentia Officii num.* 2. & cæteris paribus dignior eſt octava, quam celebrat univerſalis Eccleſia.

7. Dubitari poteſt de Dedicationis octav. an ſit major, quam octav. Patroni loci, ſeu Tituli Eccleſ. *S. Thom. lect. 5. in cap. Joann.* 10. docet, majus eſſe Feſt. Dedicationis Eccleſiæ, quam alicujus Sancti, quia in illo recoluntur beneficia toti collata, quæ ſuperant beneficia cuivis Sancto donata, quæ in ejuſdem Feſto celebr. ergo erit octava Dedicationis Eccleſ. dignior, quam octava Patroni loci, & eadem ratione dignior erit octava Aſſumptionis B. V. quam octava dedicationis, quia majora beneficia contulit Deus uni Deiparæ in ejus Aſſumptione, quam contulerit toti militanti Eccleſiæ, cum præſertim Theologi doceant, collective in Deipara Virgine eſſe omnia gratiæ, & gloriæ dona, quæ Angelis, & hominibus ſingillatim diſtributa fuerunt. Confirmatur hæc doctrina ex Rubric. Brev. tit. *de Duplici num.* 1. ubi prius recenſetur Dedicatio propriæ Eccleſiæ, quam Patronus loci, ſeu Titularis Eccleſiæ, tit. *de Octavis num.* 1. ubi prius nominatur Dedicationis octava, quam principalis Patroni, veluti dignior, & nobilior, cæteris paribus; in fine Breviarii additæ ſunt lectiones propriæ pro tota octava Dedicationis, non item pro aliis omnibus Patronis locorum, quibus poſtremo proviſum eſt cum Octavario Romano a nobis edito, & a S. R. C. approbato.

8. In poſtrema recognitione Breviarii actum eſt de excludendis octavis ab Adventu, ſicuti a Quadrageſima, ſed illud ſaltem congruere viſum eſt eas excludi a die 17. Decembr. uſque ad Epiph. & ante Nativit. quidem ea ratione, quam num. ſequenti dicemus. Poſt Nativit. vero, quia dies omnes & ſinguli proprium offic. habent nullo modo omittendum, fieri vero de octav. quæ non habetur in Breviar. per ſolam commemorationem, viſum eſt modicum quid, quod congruentius omitti poteſt, in gratiam infantiæ Chriſti, & octavarum non ſine myſterio comitantium Nativ. Chriſti, ex S. Bernard.

9. Accidit etiam, inchoatas non compleri octavas Feſtor. de Sanct. & præſertim in tribus caſibus. Primus eſt, quando advenit dies 17. Decemb. in qua ponuntur Antiphonæ propriæ, quod in poſtrema Breviar. recognitione merito decretum eſt, ne omittantur quotannis Antiphonæ privilegiatæ, quas recitabant antiqui in Feſtis occurrentibus, additis ideo Laudibus ferialibus. Quare ſi occurrat dies octava Feſti habentis octavam in die 17. Decembris in pridianis Veſperis nihil fiat, neque commemoratio de octav. cum in ſequenti die nihil item ſit de ea faciendum: nam argumento a ſimili mox infra num. 13. probabimus, non convenire, ut habeat in primis Veſperis aliquid Feſtum, ſeu Offic. illud, quod nihil omnino debet habere in Laudibus, & Veſperis ſecundis. Alter caſus eſt, quando advenit Feria Quarta Cinerum, pridie cujus eodem modo, quo nunc dictum eſt, abrumpenda eſt octava Feſti habentis octavam. Tertius eſt, adveniente Vigilia Pentecoſtes, quæ loco citato ejuſdem eſt privilegii ad octavas mutilandas cum prædictis feriis. Certe ante Microl. *cap.* 48. non celebrabantur Feſta in Quadrageſima, & hodie paucißima: ergo convenit, ut abſtineamus in Quadrag. a prorogatione Feſtorum, hoc eſt, octava Natalis Domini, ſicuti Paſcha, debet habere quaſi octavam, ante & poſt, licet non æqualem, & convenit etiam in Vigilia Pentecoſtes ceſſare octavam, quæ omne Feſtum etiam Patroni excludit.

10. Dierum infra octavam officium eſt ſemiduplex exceptis primis duobus poſt Paſcha, & Pentecoſten, quorum officium duplex eſt. Diei vero octavæ duo ſunt privilegia: alterum eſt, quod duplici ritu celebratur; quia eſt repetitio Feſti, quod a *Radulph. propoſ.* 19. in majoribus octavis ſignificatur. *Microl. cap.* 41. ſcribit, quod diei infra octavam minorem, ideſt, S. Officium erat feriale trium lectionum, & *cap.* 44. quod neque mentio per medios dies agebatur, quia extremi tantum dies celebrabantur; nihilominus hodiernum ritum *in Breviariis M. S. ante annos* 300. ego reperi; licet *Radulph. propoſ.* 19. ejuſdem ætatis dicat eadem, quæ Micrologus. Per idem (puto) tempus, mutatus fuit ritus in hodiernum, ut eſſet communis omnibus octavis.

11. Feſtum habens octavam ſi transferatur poſt octo dies a die Feſti, non celebratur eo anno cum octava. Non enim numeratur octava a Feſto, ſed a die, quo ille Sanctus obiit, vel obiiſſe creditur, cui ſit Feſtum, niſi aliud ex privilegio concedatur, *de transl. Feſt. num.* 1.

12. Dies octava, quia non transfertur, excludit, & transferri facit Feſtum Duplex in ea occurrens per annum, ſive ſit majus, ſive minus; ut dicitur *de Translatione Feſtorum num.* 2. & in Tabella de occurrentia, in qua duplex per annum comprehendit majus, & minus: qua de re dubitarunt aliqui, eo quia, inquiunt, in concurſu Duplicis majoris cum die octava, illud habet integras Veſp. ſed eſt ratio diſpar in occurſu, quæ communis eſt Duplici majori, & minori per annum, ne ſcilicet omittatur officium diei octavæ in proprio die, cedit autem ſolemnibus Feſtis primæ, & ſecundæ Claſſis, ita ut de die octava nonniſi fiat commemoratio, uti quando in die octava Corporis Chriſti occurrit Feſtum Sanct Joann. Baptiſtæ, de quo fit Officium cum commemoratione octavæ, ex decr. Joann. XXII. ſupra citato, in quo meminit,

non

non modo Feſti Sancti Joannis, ſed etiam alterius Feſti ex majoribus.

Excipe octavam diem Nativitatis, quæ eſt ſecundæ Claſſis, & Epiphaniæ, quæ eſt privilegiata, ut diximus ob Baptiſmum Chriſti, hæ namque excludunt alia Feſta. Cedit item dies octava Dominicis, quæ excludunt Feſta duplicia per annum, puta Septuageſimæ, Sexageſimæ, & ſimilibus, ut dicitur *de Translat. Feſt. n.* 1. quibus fit tantum commemor. de die octava.

13. Sed quid agendum erit in primis Veſperis communibus diei octavæ, & Dominicæ Privilegiatæ? Recitabis Veſperas cum Pſalmis Sabbati a Capitulo de Dominica privilegiata; & in fine addes commemorationem diei octavæ, ut in primis Veſperis Feſti: ita decrevit, me petente, S. R. C. *die 9. Nov.* 1622. Et ratio deſumitur a ſimili, ex Rubr. *de Concurrentia n.* 10. ubi, cum ageretur de ſimplici Feſto occurrente in Feria quarta Cinerum, in qua de Feſto fit tantum commemoratio, eadem tantum commemoratio Feſti decernitur in primis ejuſdem Veſperis: *quia*, inquit, *cum in ſequenti die Feſtum non habeat Officium. nec etiam convenit habere primas Veſperas in præcedenti die.* Voluiſſent alii, primas Veſperas diei octavæ integras ritu duplici recitari, ſed abſurdum viſum eſt inchoare cum omni ſolemnitate diem octavam, quæ ſequenti die officium non habet. Alii dimidiatas Veſperas uſque ad Capitulum ritu ſemiduplici de octava, Capitulum deinde de Dominica: at hoc modo non erant primæ Veſperæ de die octava, ut patet, cum ritu ſemiduplici; neque erant ſecundæ Veſperæ de die infra octavam, quæ terminatur in Nona Sabbati, & in Pſalmo 5. erat difficultas an dicendus ille, qui in primis aut in ſecundis Veſperis Feſti; & pro commemoratione diei octavæ Antiphona ad Magnificat, ut in primis Veſperis Feſti, incongrue dicebatur ratione diei infra octavam. Maluiſſent alii, abrumpi octavam in Sabbato ad Veſperas; & nihil de ea fieri amplius, ut ſupra diximus num. 8. ſed viſa eſt ratio longe diſpar in Dominicis privilegiatis, extra Quadrag. Natalitium tempus, & Pentecoſtes. Quare ſola commemoratione contenti de die octava, tam in primis ejuſdem Veſperis, quam in Laudibus, & ſecundis Veſperis, omiſſiſque precibus ad Primam, & Completorium, & Suffragiis communibus, decreverunt Emin. Patres, & ſapientiſſimi, ut prædiximus, nempe in gratiam diei octavæ, & Dominicæ occurrentis privilegiatæ: quibus & obſequendum erit.

14. In ſecundis etiam Veſperis diei octavæ occurrentis in Dominica privilegiata, eadem Dominica conſervat ſedem ſibi acquiſitam, ita ut de die octava fiat tantum commemoratio, ut in ſecundi Veſperis Feſti; quod ſi Dominica ipſa concurrat cum ſequenti Feſto duplici, adhuc commemoratio diei octavæ poſt Dominicæ commemorationem fiet, non autem, ſi concurrat cum ſemiduplici; quia tunc Veſperæ erunt de Dominica cum commemoratione diei octavæ, ut in ſecundis Veſperis Feſti, deinde ſemiduplicis; ut in primis ejuſdem Veſperis, quia in pari gradu commemorationis, nobilior eſt dies octava, quam Feſti ſemiduplicis commemoratio.

15. Cæterum ordinarie dies octava ſi concurrat cum alio die octavæ, a Capitulo fit de ſequenti cum commemorat. præcedentis, exceptæ octava Corporis Chriſti concurrente cum octava S. Joann. Baptiſtæ, de quo fit tantum commemoratio, & quando in Breviario aliter notatur, ut in octav. SS. Stephani, & Jo: Evangeliſtæ, &c. *in Rubric. de concurr. Offic. num.* 7.

16. Dies eadem octava ſi concurrat cum ſequenti Duplici minori, etiam translato, a Capitulo fit de ſequenti cum commemoratione octavæ, ſi cum majori, fit totum de ſequenti, commemor. de præcedenti, ut in die octava S. Jo: Baptiſtæ. Excipe dies octavæ Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, in quibus ob earum dignitatem ſecundæ Veſperæ, etiam in concurſu cum duplici majori per annum, & multo magis primæ Veſperæ, Octavæ Aſcenſ. & Corporis Chriſti, ut in poſtrema Breviarii recognitione decretum eſt, debent eſſe integræ.

Et quidem de ſecundis Veſperis octavæ Corporis Chriſti eſt lex convenientiſſima, nova tamen poſt Joann. XXII. qui in Decreto ſupra citato juſſerat fieri a Capitulo de ſequenti: eadem autem eſt ratio in octava Aſcenſionis,

17. Si concurrat cum Feſto primæ Claſſis, in hujus primis Veſperis nulla fit de die octava commemoratio, ut declaratum eſt in poſtrema recognitione, *de Commemor. tit. 9. n.* 4. Si vero concurrat cum Feſto ſecundæ Claſſis etiam translato, ut eſt, Annuntiatio Beatæ Virginis, vel S. Marci Feſtum poſt Dominicam in Albis, totum officium erit de ſequenti cum commemoratione præcedentis diei octavæ, ut aperte dicitur de *Concurrentia num.* 7. & eſt Rubrica generalis modo in poſtrema recognitione Breviarii, additis verbis iis *in ſecundo ordine*, ut utrique ordini Feſtorum ſit proviſum.

18. Accidit alius concurſus Feſti duplicis, vel ſemiduplicis cum die infra octavam, & Duplex quidem totum habet Veſperarum officium cum commemoratione diei infra octavam. Semiduplex autem regulariter uſque ad Capitulum: quod erit de die infra octavam, *in Rubric. de Concurrent. num.* 34. ſed fallit illud primum de Duplici in duobus caſibus, hoc eſt, quando Duplex eſt primæ Claſſis quia tunc nulla fit de ſequenti die infra octavam commemoratio; & quando Duplex eſt ſecundæ claſſis, ſed in die ſequenti non fit officium de die infra octavam; tunc enim in ſecundis Veſperis Feſti duplicis nulla fit commemoratio diei ſequentis infra octavam. Alterum item de Semiduplici fallit in ſecundis Veſperis SS. Joann. & Pauli, quæ ſunt integræ cum commemoratione tantum diei infra octavam S. Joann. ita *in Rubric. Concurr. num.* 3. & 4. cauſam dabimus in Proprio de tempore.

19. Dies

19. Dies etiam infra octavam cedit Dominicæ præcedenti, in cujus ſecundis Veſperis non fit commemoratio, niſi de die ſequenti infra octavam, *loco cit. n.* 5.

20. Eadem dies infra octavam cedit Feſto Duplici, in cujus ſecundis Veſperis ſola gaudet commemoratione; quæ etiam deperditur, niſi Duplex ſequens ſit primæ, vel ſecundæ Claſſis, ibid. num. 4.

21. Non cedit ſequenti Dominicæ, vel Semiduplici, niſi uſque ad Capitulum, quod erit de Dominica, vel de Semiduplici; multoque minus cedit Simplici, de quo fit tantum commemoratio in ſecundis Veſperis diei infra octavam. Ibidem num. 6.

22. Quæres: an detur caſus, quo dies octava, quæ eſt duplex, cedat in concurſu Feſto Semiduplici? Reſp. poſito Decreto Sac. Congr. de quo ſupra *num.* 13. ſequitur aperte, quod, ſi occurrat Feſtum ſemiduplex in Sabbato ante Dominicam privilegiatam, quæ eſt ſimul dies octava Feſti habentis octavam, eo caſu in Veſperis Sabbati, Antiphonæ & Pſalmi erunt de Semiduplici, Capitulum de Dominica privilegiata, commemoratio primum de Semiduplici, quod habet dimidium Veſperarum; & deinde diei octavæ, quæ in toto die ſequenti Dominico nihil habet, niſi meram commemorationem.

23. Volunt aliqui diem octavam principalis Patroni loci poſſe dici Feſtum Duplex majus per annum eo fine, ut habeat integras Veſperas; ſed defendi non poteſt, tum quia *de Concurrentia Officii num.* 7. expreſſe jubetur, Veſperas dividi in concurſu diei octavæ cum duplici Feſto; tum quia dies octava omnium Sanctorum non habet ſecundas Veſperas integras; tum quia eſt privilegium octavarum Chriſti Domini; tum quia Rubricæ ſenſus in *loco cit. num.* 7. eſt de die octava Patroni, ſeu Tituli Eccleſ. quibus extra Breviar. conceditur octava S. Joannis Evangeliſtæ, ſecundæ Veſperæ ſunt integræ de eodem; quia ſingularis eſt caſus in concurſu cum octava Innocentium longe inferioris ordinis. Optaſſem & ego cum aliis, diem octavam Feſti B. Virginis habentis octavam eſſe Duplex majus, ſicuti ſunt ejuſdem minora Feſta per annum; at eadem fere ratio militaret in Angelis, & Apoſtolis, ut patet. Rubrica vero non diſtinguit inter diem octavam, & diem octavam, niſi in Feſtis Domini: unde neque nos diſtinguere debemus. Urgetque rurſus exemplum diei octavæ omnium Sanctorum, quod eſt præcipue B. V. ex Martyrologio, & non habet integras Veſperas. Octava quoque S. Joannis Evangeliſtæ minus urget, quæ in Rubricis excepta fuit, *de Concurrentia Officii n.* 7. iis verbis: *& quando aliter in propriis locis notatur*: nulla igitur alia dies octava Sanctorum eſt Duplex majus.

24. Denique dies octava Corporis Chriſti licet ſit digniſſima, ſi tamen ea die occurrat Feſtum Nativitatis S. Joannis, vel Apoſtolorum Petri, & Pauli, ſola gaudet commemoratione, ob ſingularia merita SS. Principum Eccleſiæ Chriſtianæ toto orbe venerandorum; & eadem ratione fit Officium de Patrono loci ſi occurrat in dicta die octavæ Corporis Chriſti cum ejuſdem commemoratione tantum, quia eſt primæ Claſſis in loco, ubi eſt Patronus. Idem dico de Titulo Eccleſiæ, & multo magis affirmarem de Dedicatione Eccleſiæ, ſi in eam diem Octavam incideret ob rationem a fortiori ſumptam a S. Thoma, de qua ſupra *hoc cap. n.* 7. Feſta vero ſecundæ Claſſis cedere debent prædictæ diei octavæ; ſicut a tota octaſta arcentur ſemidupl. Feſta, & de facto cedit commemoratio S. Pauli extra propriam Eccleſiam, ut in propria Rubrica dicitur; quamquam non eſt proprie ſecundæ Claſſis, ubi dicemus.

25. De Lectionibus infra Octavas, infra agemus de Precibus, Suffragiis, in proprüs Titulis, & Capitibus, *Sect.* 5.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. — *B. Virginis duæ, &c.*) Hodie octavæ B. V. tres recenſentur, octavis enim Nativitatis, & Aſſumptionis, addita eſt ab Innocentio PP. XII. die 15. Maji 1693. etiam pro univerſa Eccleſia octava Conceptionis ejuſdem Immaculatæ V. M. de qua re extat Conſtitutio ejuſdem Pontificis in ſuo particulari Bullario, quæ incipit — *In Excelſa Sedis Apoſtolicæ ſpecula, &c.*

II. Gavant. eod. num. 1. — *De quarum origine vide quæ ſcripſimus in Præfatione ad Octavarium Romanum.*) Sicut de Vigiliis oſtendimus ſupra, ita de octavis, quibus auguſtiora Myſteria, & ſolemniora Sanctorum Feſta recoluntur in Chriſtiana Eccleſia, dicendum eſt, quod a Judæorum Eccleſia originem ſuam trahunt, quam quidem veritatem fuſe ſatis commonſtravit ſapientiſſimus noſter Gavant. in ſua erudita Præfatione ad Octavarium Romanum, quam conſulere poterit curioſus Lector; & idcirco ab indaganda hac origine nos hic abſtinemus, ne eadem repetamus. Duo tamen in hanc rem obſervare lubet, quæ a præſtantiſſimo noſtro Auctore prætermiſſa fuerunt. Quale illud in primis eſt, quod adnotat Grancolas *libro ſupra cit. cap.* 45. quod Beda, qui floruit Anno Domini 731. de Pentecoſte octava tantum meminit. Theodemarus Carolo Magno coævus Natalis tantum, & Epiphaniæ octavarum mentionem facit. Sanctorum vero Feſtis, nullæ adhuc tributæ erant: octavo enim tantum ſæculo præcipuis Feſtis octavæ adſignari in Occidente cæperunt; earum uſum ignorant Græci. Hæc Grancolas; ex cujus tamen obſervatione inferre non licet, quod Bedæ, & Caroli Magni temporibus Paſchatis octava non celebraretur; hæc enim in omnibus Sacramentis, Beda etiam vetuſtioribus habetur, ſicut etiam octava Natalis Domini. Theophaniæ quidem octava in codice Gelaſiano non extat, ſed in Gregoriano utique reperitur. Sanctorum autem octavas quod

attinet, in mox laudato codice Gelaſiano leguntur octava SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, nec non S. Laurentii, ſed hæc in Gregoriano non habetur. Verum prædictas SS. Apoſtolorum, & Laurentii octavas adjectas fuiſſe dictis Sacramentariis, cenſet Grancolas *loco cit.* quod de octava S. Laurentii negare non auſim, de altera autem apertiſſime nego.

Secundo obſervandum eſt, quod licet antiquitus recolerentur dictæ octavæ, nihilominus diebus intermediis de Sanctis non ſolum recitabatur officium, ſed neque ulla de ipſis fiebat Commemoratio, de quo aliquod veſtigium extat in Breviario Romano pro S. Agnete, in cujus octava *S. Agnetis ſecundo* officium fit. At poſtea, ſex dierum intervallum eodem Feſti, cujus celebratur octava, officio repletum fuit, ut etiam octavæ Sanctorum octo diebus durarent. Refert Micrologus *cap.* 40. Romæ octavis omnibus etiam Domini noſtri, excepta Paſchatis, & Pentecoſtes hebdomada, Pſalmos de Feria, ad Matutinum nunquam prætermiſſos fuiſſe, licet Invitatorium, Antiphona in Pſalmos, & Reſponſoria de Feſto eſſent, quia tres tantum Lectiones in octavis erant. Addit idem Auctor *cap.* 44. *juxta Romanam auctoritatem nullorum Sanctorum octavas obſervare debemus, niſi unde certam aliquam traditionem a Sanctis Patribus habemus. Eorum quoque, quorum octavas celebramus, nullam quotidianam mentionem per interjacentes dies agimus, quia nullam auctoritatem inde habemus, ita exceptis de S. Maria, & de S. Petro, quorum memoriam, & alio tempore non ceſſamus celebrare.* Hæc Micrologus, qui floruit Saculo XI. Feſtis igitur B. V. ſcilicet ejus Aſſumptione, & S. Petri juxta Romanum morem, non horum officium, ſed commemoratio tantum diebus intra octavam fiebat. Poſtquam vero officia diebus illis inſerta fuere, Dominicæ officium recitabatur infra octavam, Radulphi Ævo, ipſo teſtante *propoſit.* 10. quod adhuc ſervatur juxta Rubricas noſtri Breviarii Romani, exceptis Dominicis infra octav. Aſcenſionis, Epiphaniæ, Natalis, & Corporis Chriſti, quæ Feſta ſunt Domini noſtri, quibus multa de Feſto cum Dominicæ officio miſcentur; at in octavis aliis Dominicæ officium integrum non intermittitur, quia æquum non eſt diem intra alicujus Sancti Octavam, Domini Feſto, & officio præferre, ut optime ponderant Rubriciſtæ.

III. Gavant. eodem num. 1. — *De Patrono loci Microlog. ſubobſcure tradit, quare non excedunt numerum ſeptemdecim.*) De Feſto Patroni principalis debere celebrari Octavam, dubium non eſt, nam id ſtatuitur in ſuperioris Rubricæ num. 1. & conſtat ex Decreto dato in noſtro Indice *ſub num.* 63. Rurſus quoniam in Kalendario Romano addita eſt, ut diximus, Octava Conceptionis B. M. V. hinc fit modo Octavas excedere numerum ſeptemdecim.

IV. Gavant. num. 1. — *Quæ addit recentior ſcriptor Feſtum cum Octava tum Canonizationis, tum Beatificationis Sanctorum aperte fallitur.*) Optime docet noſter præclariſſimus Auctor, & Magiſter, quod poſt editum a S. Pio V. Breviarium, nulla poteſt induci Octava ultra jam recenſitas, ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & hinc inferebat falli Caſtald. cujus a nobis ſupra num. 9. *In Additionibus ad Caput II. Sectionis II.* allata eſt ſententia circa ſolemnitatem Canonizationis Sanctorum, cum Octava celebrandam, quam tamen, ob rationes, & auctoritates ibi allegatas, rejicere non potuimus. Ad Beatos vero quod attinet, de his extat Decretum editum a S. R. C. die 5. Octobris 1652. approbante Innocentio X. 16. Decembris ejuſdem Anni, & dato in noſtra Appendice Decretorum ad Miſſale num. 717. in quo habetur, quod nullus poſſit excedere limites verbales Indultorum Sedis Apoſtolicæ ſuper Beatificationibus, præſertim in celebratione Miſſarum, & Officium cum Octava.

Verum quamvis de Beatis nequeat celebrari Octava, ſolent tamen celebrari per Triduum aliqua ſolemnia, quorum methodum forſan dabimus in calce hujus voluminis, & erit eadem, quæ ſervata fuit in Eccleſiis PP. Cappucinorum occaſione recentiſſimæ Beatificationis ſequutæ anno 1737. Beati Joſephi a Leoniſſa ejuſdem Ordinis Sacerdotis profeſſi.

V. Gavant. num. 2. *Inter has Octavas eſt differentia, quæ, &c.*) Octavarum aliæ ſunt privilegiatæ, aliæ non privilegiatæ: ex privilegiatis vero aliæ magis, aliæ minus privilegiatæ, unde Octavarum differentia ad quatuor Claſſes, ſeu gradus poteſt revocari, ut optime dicit Gavantus. In primo gradu ſunt duæ; nempe Octava Paſchæ, & Pentecoſtes, in quibus de nullo Feſto etiam primæ Claſſis poteſt celebrari Officium, neque alicujus Feſti poteſt fieri Octava, & ne quidem Commemoratio. Solum Feſti ſimplicis (ſine aliqua tamen de eo Lectione) ſi tale infra illas, poſt primum earum Triduum occurrat, fit commemoratio in Veſperis, & Laudibus, & ad Miſſam: tres autem primi dies hujus utriuſque Octav. tamquam Feſta Duplicia primæ Claſſis, etiam Feſti ſemplicis Commemor. & a fortiori ultimam de eo Lectionem, omnino excludunt. In ſecundo gradu eſt Octava Epiphaniæ, quæ ad differentiam Octavæ Paſchatis, & Pentecoſtes admittit tantum Feſtum Patroni principalis, itemque Feſtum Titularis, & Dedicationis Eccleſiæ, diebus infra ipſam occurrentibus celebrari, ſed ſemper cum commemoratione ipſius Octavæ Epiphaniæ tam in Officio, quam in Miſſa. In ipſa tamen Octava Epiphaniæ nullum permittitur celebrari Feſtum ex ſupradictis, etiamſi ſint primæ Claſſis, unde eſt, quod talis Octava primæ Claſſis nuncupatur a Rubriciſtis.

VI. Gav. eod. n. 2. — *In tertio Gradu Octavæ Corporis, &c.*) Recenſet Gavantus in tertio gradu, Octavam SS. Corporis Chriſti, quæ duplicia tantum infra eam occurrentia, non autem translata admittit, niſi ſint altioris ordinis, hoc eſt ſolemniora,

nibra; utpote primæ, aut ſecundæ Claſſis; & in die octava excludit duplicia ſecundæ Claſſis occurrentia; admittit enim tantum duplicia primæ Claſſis, quæ occurrunt. Vide Decr. S. R. C. 30. Maji 1669. quod datur in noſtro Indice *num.* 198. in quo declaratur duplicia ſecundæ Claſſis in Feſto SS. Corporis Chriſti occurrentia transferri poſſe infra talem octavam.

Quod hucuſque diximus circa Feſta ſecundæ Claſſis etiam translata, nimirum quod poſſint eorum Officia celebrari infra octav. Corporis Chriſti, eſt conſonum doctrinæ Biſſi, quæ legitur in T. 1. *Verb. Feſtum Corp. Chriſti lit. F n. 66.* §. 1. huic ſententiæ non refragatur Decret. datum in noſtro Indice *ſub n.* 110. quia ibi S. R. C. conſulta fuit non de Feſto ſecundæ Claſſis, ſed de Duplici Minori.

In ſupradictis autem Feſtis etiamſi primæ Claſſis, ſemper facienda eſt commemoratio dictæ oct. Corporis Chriſti, tam in Officio, quam in Miſſa. Poterat olim infra octavam Corporis Chriſti non modo fieri commemoratio de occurrente Feſto ſimplici, ſed etiam legi de eo nona Lectio propria, & fieri ex duabus una, ſi duas ejuſmodi habuiſſet. At vero ex Rubrica præfixa huic Feſto, ac ex Decretis S. R. C. quæ mox innuemus, infra octavam Corporis Chriſti, adhuc quidem fieri poteſt, & debet commemoratio Feſti ſimplicis, non tamen infra illam poteſt amplius dici ejuſdem Feſti 9. Lectio, niſi in caſu, quo fit Officium duplex de alio Sancto, dummodo hujus Feſtum non ſit duplex primæ Claſſis; hoc enim aliunde omnem Feſti ſimplicis, & commemorationem, & Lectionem excludit. Non autem eſſe legendam de ſimplici 9. Lectionem, niſi in dicto caſu Feſti duplici S. R. C. decrevit 12. Septembris 1671. & 21. Januarii 1679. ut videre eſt in Decreto dato in noſtro Indice *num.* 95. & in alio n. 182. 10. Januarii 1693. Id etiam apparet ex altero Decreto n. 235. edito 4. Aprilis 1705. ex quibus Decretis liquet 9. Lectionem de Feſto ſimplici eſſe legendam infra prædictam Octavam, quando celebratur Officium de aliquo Sancto ſub Ritu duplici: Vide etiam Biſſum *tom. 1. verb. Lectiones in Officio ſub n.* 45.

VII. Halden *part. 3. tit. 4. n. 3.* proponit hanc quæſtionem; an ob paritatem, vel etiam identitatem rationis, ſimiliter dicenda ſit 9. Lectio de Feſto ſimplici (ſi propriam unam, vel duplicem habeat) infra prædictam Octavam Corporis Chriſti, occurrente tunc quando Officium infra eamdem octavam fit de die infra octavam SS. Trinitatis in eo loco, ubi SS. Trinitatis eſt Titulus Templi, adeoque celebratur cum octava? quæ octava (ait Halden) cum juxta Octavarium Romanum ſit dignior, quam octava Corporis Chriſti, ideo Feria ſexta, & Sabbato poſt Feſtum SS. Corporis Chriſti, ſed de octava SS. Trinitatis, cum hujus Præfatione in Miſſa, cum Commemoratione tamen octavæ Corporis Chriſti in Officio; & in Miſſa. Hæc Halden ſubnectens a ſe propoſitum fuiſſe, & aliquatenus diſcuſſum hoc dubium *part. 2.* occaſione Feſti S. Paulini, ſed revera agitat hoc dubium dicta quidem *part. 2.* ſed occaſione Vigiliæ S. Joannis Baptiſtæ *n.* 23. ubi ſupponit, & aſſerit eſſe communem omnium ſententiam, quod octava Corporis Chriſti in prædicto caſu, tam quoad Officium, quam quoad Miſſam cedat octavæ SS. Trinitatis tamquam dignior; qua ſuppoſita ſententia, alia ibi proponit dubia, & reſolutiones, quæ attento Decreto S. R. C. infra allegando, omnino corruunt. Idem Halden ſuſtinet prædictam ſuam ſententiam *part. 1. tit. 31.*

Ex parte autem Magiſtrorum Cæremoniarium Eccleſiæ Cathedralis Bracharenſis quæſitum fuit a S. R. C. *An diebus ſexta, & ſeptima octava SS. Trinitatis, ubi eſt Titulus Eccleſiæ, cum de ea fiat Officium, quia eſt dignior octava Corporis Chriſti, debeat etiam dici 9. Lectio de Simplici illis diebus occurrente, an omitti ratione octavæ Corporis Chriſti?* Et S. R. C. ad hoc dubium reſpondit: *Diebus ſexta, & ſeptima infra octavam SS. Trinitatis, ubi eſt Titularis, faciendum eſſe Officium de die ſecunda, & tertia infra octavam Corporis Chriſti; cum commemoratione SS. Trinitatis.* Ita die 8. Junii 1709. *in una Bracharen. ad ſecundum dubium;* & datur in noſtro Indice *num.* 248. Hæc S. R. C. ponderatiſſima reſolutio dirimit omnes illas quæſtiones, quas Halden cit. locis proponit, nec potuit bene reſolvere, cum ignotum ei fuerit hoc Decretum; & quia ædificavit ſemper innixus falſo fundamento; ſupponens nimirum cum omnibus Rubriciſtis, vi Rubricæ extantis in Octavario Romano præfixæ diei 6. & 7. octavæ Sanctiſſimæ Trinitatis, & ex iis, quod tradit Givant. infra *ſect. 6. cap. 19. n. 3.* octavam SS. Trinitatis digniorem eſſe octava Corporis Chriſti, & in prædictis diebus Feria VI. & Sabbato ſubſequentibus ad Feſtum Corporis Chriſti, & qui ſunt ſexta, & ſeptima dies infra octavam Trinitatis, agendum eſſe Officium de die infra octavam ejuſdem SS. Trinitatis in Eccleſiis, quarum Titulus eſt; cum ſola commemoratione de die infra octavam SS. Corporis Chriſti; quando juxta ſupradictam reſolutionem ponderatiſſime editam a S. R. C. oppoſitum omnino eſt tenendum, nimirum in tali concurſu octavam SS. Corporis Chriſti eſſe digniorem, & non cedere octavæ SS. Trinitatis, & ideo in prædictis duobus diebus dicendum eſſe Officium de octava Corporis Chriſti cum commemoratione octavæ SS. Trinitatis ab iis, qui illam celebrant.

Non me latet in prædicta communi falſa ſententia verſari etiam Joannem Baptiſtam Pittonum *in deciſ. ad Sacros Rious n.* 868. quinimmo etiam doctiſſimum Guyetum *lib. 4. cap. 6. quæſt. 5.* qui quamvis forſan plus æquo diligens ſit in examinandis Givanti placitis, & valde propenſus in refellendis ejuſdem doctrinis, nihilominus in hac controverſia eidem, nullam movens difficultatem ſubſcribit, hac ratione motus, quod cum SS. Trinitatis myſterium primum ſit, ac digniſſimum

omnium, ejus octava, at ipſe, in Eccleſiis, quarum Titulus eſt, præfertur octavæ SS. Sacramenti. Non conſideravit hic Auctor ſapientiſſimus, quod in præferendis octavis non debet conſiderari tantum major ſublimitas myſterii, cujus octava celebratur, ſed alia privilegia, & ſolemnitates, quas infra examinabimus, & equidem ſi ſola major ſublimitas, & dignitas myſterii ſufficeret ad talem octavarum prælationem, octav. SS. Trinitatis non ſolum eſſet dignior octava Corporis Chriſti, ſed etiam octava Paſchatis, & octava Pentecoſtes; nam myſterium SS. Trinitatis profecto eſt dignius, & ſublimius myſterio Reſurrectionis Chriſti Domini, & myſterio miſſionis, ac deſcenſus Spiritus Sancti ſuper Apoſtolos, & nihilominus certiſſimum eſt octavas Paſchatis, & Pentecoſtes digniores eſſe, & in ſuperiori gradu ab octava SS. Trinitatis. Veriſſimum eſt, quod Gavantus in ſuo Octavario digeſſit Lectiones pro hujuſmodi octava Trinitatis præ octava Corporis Chriſti, ſed ſtante ſupradicta reſolutione, & reſponſione S. R. C. modo expungendæ viderentur præd. Lectiones ab Octavario Romano, nempe pro diebus ſexta, & ſeptima infra octav. SS. Trinitatis, & mutanda Rubrica ibi præfixa, quia de hac octava non debet fieri, niſi commemoratio in dictis diebus, & Officium recitari de octava Corporis Chriſti.

Dixi ponderatiſſimam fuiſſe reſolutionem mox allegatam S. R. C. quia revera, conſideratis etiam Gavanti fundamentis, oſtenditur hæc veritas, nimirum octavam SS. Corporis Chriſti eſſe digniorem, adeoque præferendam octavæ SS. Trinitatis, nam ſupra num. 6. ait idem Gavantus, quod dignitas octavarum attendi debet penes Claſſes Feſtorum; primæ enim Claſſis octava dignior eſt quacumque octava ſecundæ Claſſis etiamſi perſonæ dignioris, ſic octava primæ Claſſis alicujus Sanctis Titularis Eccleſiæ erit profecto dignior quacumque octava ſecundæ Claſſis, etiam B. V. quamvis hæc ſit perſona magis digna quocumque alio Sancto. In eadem vero Claſſe ſi ſint duæ octavæ, debent attendi perſonæ, ut dignoſcatur quænam ſit dignior, ait Gavantus, hoc ordine: Chriſtus, B. V. Angeli, Apoſtoli, &c. itaut octava primæ Claſſis Chriſti Domini cenſenda ſit dignior octava primæ Claſſis B. V. & ſic octava primæ Claſſis B. V. ſit dignior octava primæ Claſſis Angelorum, &c. Progreditur Gavantus dicendo, quod, cæteris paribus, dignior eſt ea octava, quæ eſt univerſalior, ideſt, quæ latius extenditur, quod etiam notat Guyetus *lib. 4. cap. 6. quæſt. 6.* quo poſito (quod tamen indiget diligenti diſcuſſione) concludi deberet, quod in prædicto caſu octava SS. Corporis Chriſti, quam celebrat univerſalis Eccleſia, dignior eſt reputanda, quam octava SS. Trinitatis, quam celebrat particularis Eccleſia; ambæ enim hujuſmodi octavæ ſunt primæ Claſſis, ambæ ſunt in primo ordine, cum Feſtum SS. Trinitatis, & Feſta Chriſti Domini reputentur in eodem ordine ratione dignitatis divinarum perſonarum, quapropter ſi verum eſt quod in tali concurſu octavarum ejuſdem Ordinis, & Claſſis, dignior ea ſit, quam celebrat univerſalis Eccleſia, proculdubio attenta hac declaratione, dignior cenſenda erit octava Corporis Chriſti, quam octava SS. Trinitatis.

Præterea idem Gavantus ſup. *n.* 2. dividit octavas in quatuor genera, ſive ad quatuor gradus revocat earumdem differentiam; in primo gradu, ut etiam ſupra innuimus, collocat octavas Paſchatis & Penteceſtes, quæ ſunt ſupra omnes alias privilegiatæ. In ſecundo gradu collocat octavam Epiphaniæ ob Privilegia ibi recenſita. In tertio gradu collocat octavam Corporis Chriſti, ob Privilegia, quibus decoratur, nimirum, quia admittit tantum Feſta duplicia, non tamen translata, niſi ſint primæ, & ſecundæ Claſſis, juxta Decr. S. R. C. die 30. Maji 1699. datum in noſtro Indice n. 198. In quarto gradu collocat octavas reliquas, inter quas profecto recenſeri debet oct. Tit. SS. Trinitatis, hæc enim non excludit Feſta ſemiduplicia, nec duplicia translata; non excludit Miſſas votivas, & de *Requiem*, quæ tamen omnia excludit octava Corporis Chriſti, ob quam etiam rationem ex eodemmet Gavanto deducitur octavam Corporis Chriſti eſſe digniorem octava SS. Trinitatis, ipſe enim ſupra n. 5. appellat, cum Radulpho Tungrenſi, octavam Prorogationem Feſti. Ex quo ſequitur (ait idem Gavantus): quod eo nobilior eſt octava, quo minus interrupta eſt a Feſtis aliorum; quapropter ſi octava Corporis Chriſti excludit ſemiduplicia occurrentia, & duplicia translata, non tamen primæ & ſecundæ Claſſis, eſt minus interrupta a Feſtis aliorum, quam octava SS. Trinitatis, unde iterum dico etiam ex hoc capite, ad tradita per Gavantum ſequitur primam ex dictis octavis eſſe nobiliorem ſecunda. Denique ex his, quæ docet ipſe Gavantus ſupra n. 4. deducitur aliud argumentum ejuſdem noſtri aſſumpti. Dicit enim ibi noſter Auctor: *Adhuc accidit alia differentia inter octavas trium graduum poſteriorum, quod occurrente Feſto in iiſdem admiſſo, ſemper tamen de octava Epiphaniæ, Corporis Chriſti, & Nativitatis ejuſdem fit Commemoratio ob earumdem dignitatem.* Igitur juxta Gavantum, & omnes alios Rubriciſtas, quamvis in Feſtis primæ aut ſecundæ Claſſis occurrentibus infra oct. quarti gradus, nempe non Privilegiatas (excepta tamen octava Nativitatis Domini) nulla fiat Commemoratio, neque in Officio, neque in Miſſa de dicta octava, infra quam occurrunt prædicta Feſta, nihilominus de octava Corporis Chriſti, ſicut etiam de octava Epiphaniæ, & Nativitatis Domini ob earumdem dignitatem, neceſſe eſt fiere Commemorationem in utriſque Veſperis, Laudibus, & Miſſa, in quocumque duplici quantumvis ſolemni, & primæ Claſſis infra eas occurrente; unde ſequitur, quod ſi in Feria VI. poſt Feſtum Corporis Chriſti occurrat Feſtum S. Joannis Baptiſtæ, a celebrantibus octavam Trinitatis debet quidem omitti Commemoratio hujus octavæ, non

vero

vero Commemoratio octavæ Corporis Chriſti, quo poſito nonne evidenter conſtat etiam apud ipſos nobiliorem eſſe, & digniorem octav. SS. Corporis Chriſti, quam octavam ſui Titularis, nempe SS. Trinitatis?

Ex quibus omnibus concludendum eſt ponderatiſſime, ut dixi, S. R. C. ad propoſitum dubium negaſſe, ut ita loquar, ſuppoſitum, nempe nihil reſpondiſſe quoad nonam Lectionem de Feſto ſimplici, ſed declaraſſe, quod in concurſu talium octavarum SS. Corporis Chriſti, & SS. Trinitatis, hæc ſecunda debet cedere illi primæ, utpote magis ſolemni, & majoribus privilegiis decoratæ, & idcirco Feria VI. & Sabbato ſubſequentibus immediate Feſto Corporis Chriſti, etiam illi, qui celebrant octavam SS. Trinitatis debeant recitare Officium, & conſequenter dicere Miſſam de octava Corporis Chriſti cum ſola Commemoratione octavæ SS. Trinitatis, & idcirco nona Lectio de ſimplici forte occurrente in prædictis diebus eſt omittenda.

VIII. Gav. eodem num. 2. — *In quarto gradu octava reliqua Nativitatis Domini, Aſcenſionis, & aliorum Sanctorum, &c.*) In quarto gradu octavarum recenſet Gav. octavas non privilegiatas, infra quas ſit non tantum de Feſto duplici, & ſemiduplici quocumque tunc occurrente, ſed etiam de duplici quocumque translato; in hujuſmodi tamen Feſtis ſit commemoratio dictæ octavæ, niſi Feſtum illud occurrens ſit primæ, aut ſecundæ Claſſis, tunc enim nec in Officio, nec in Miſſa ſit commemoratio de die infra octavam hujuſmodi quarti gradus, ſeu non privilegiatam. Excipitur tamen octava Nativitatis Domini, nam de hac ſemper fit, ut innuimus ſupra in utriſque Veſperis, Laudibus, & Miſſa commemoratio, uti habentur *in Rubrica nona de Commemorationibus*.

IX. Gav. num. 3. — *Verum Rubrica ſatis verificatur in duobus caſibus, &c.*) Diximus, quod octavæ quarti gradus admittunt Feſta quæcumque non modo occurrentia, ſed etiam translata, & iſta non tantum ſi ſint duplicia, ſed etiam ſi ſint ſemiduplicia, cum hoc tamen diſcrimine, ut de duplicibus tam ante, quam infra octavam translatis fieri poſſit Officium quacumque die infra hujuſmodi octavas, Feſto alio novem Lectionum, aut Dominica occurrente, non impedita; at vero ſemiduplicia translata in duobus tantum caſibus a Gav. ſignatis poſſunt celebrari in prædictis octavis non privilegiatis, nempe primo, quando ſemiduplex occurrit in Dominica, ſecundo, quando in Feſto Aſcenſionis Domini, tunc enim transfertur ſemiduplex in die proxime ſequentem, ſi non fuerit Feſto alio duplici, vel ſemiduplici impedita; nam ſi talis feria ſecunda fuerit prædicto modo impedita, tunc Feſtum ſemiduplex veniens in Dominica infra octavam, debet transferri poſt octavam, itaut tale Feſtum (ſunt verba Rubricæ X. generalis de Translatione Feſtorum n. 5.) *infra octavam non transferatur, niſi in proxime ſequentem diem*. Prædictam Rubricam de Feſto ſemiduplici occurrente in Dominica interpretatus eſt Gav. & extendit ob identitatem rationis etiam ad Feſtum ſemiduplex occurrens in Feſto Aſcenſionis, & in quocumque alio Feſto habente octav. de quo aſſerit, quod fiat in proxima die immediata infra octavam, & quia hæc Gavanti interpretatio communiter admittitur a Rubriciſtis, ideo ſuo placito, & tali extenſioni me ſubſcribo.

An vero idem quodque ſit intelligendum de Feſto Semiduplici alia die infra hujuſmodi octavas, Feſto alio duplici, aut ſemiduplici impedito occurrente, itaut de eo fieri debeat Officium die proxima infra octav. alio Feſto novem Lectionum non impedita (uti ſit quando cadit in Dom. infra octav.) vel utrum ſit transferendum tunc poſt octav. controvertunt Doctores, non eſſe transferendum in tali caſu Feſtum ſemiduplex in diem proximam infra octav. Feſto novem Lectionum non impeditam, ſed omnino poſt octav. cenſet Pater Gobat. *tract. 5. n. 658. in append. lit. R.* ſuamque ſententiam ex principiis utriuſque juris, & ipſis etiam Rubricis, ac præcipuo Rubricar. interprete Gav. noſtro petitis, ſtabilire conatur. Et equidem ſpectando rationem, ut ait Halden *par. 3. tit. 4. n. 3.* & finem Rubricæ de non transferendo, ultra unum diem, Feſto ſemiduplici in Dom. infra octav. occurrente, ſed eo tunc transferendo poſt octavam, ne alioquin, ut notat idem Gav. *hac ſection. cap. 10. num. 4. imperturbetur octava, & numerus dierum nimis minuatur*; Gobati ſententia admodum fundata apparet; nihilominus alii amplectuntur contrariam opinionem, ſuſtinendo, quod feſtum ſemiduplex occurrens etiam extra Dom. in feſto v. g. Duplici infra octavam non privilegiatam, non ſit transferendum poſt illam, quando dies immediate ſequens alio feſto Duplici, vel Semiduplici impedita non fuerit, ſed tunc perinde ſit faciendum de eo Officium die immediate ſequenti, ac quando incidit in Dominicam. Hanc ſententiam tradit, & ſequitur Lohner *Inſtruct. pract. II. part. 1. titul. 3. numer. 2.* Henricus Piſart in ſuo *Directorio Canonico titul. 10. numer. 7.* afferens in favorem ſuæ ſententiæ Decretum a S. R. C. editum 30. Sept. 1679. & datum in noſtro Indice num. 104. in quo hæc habentur: *Feſtum ſemiduplex incidens in feſto Duplici infra Octavam non privilegiatam, transferendum eſt in diem immediate ſequentem feſto novem Lectionum non impeditam, ut ſit de Semiduplici occurrente in Dominica infra Octavam non privilegiatum*.

Huic Decreto, ſicut etiam alteri eodem anno emanato, & dato in noſtro Indice ſub n. 105. derogatum profecto fuit per Decr. generale editum die 22. Decemb. 1696. & datum in noſtro Indice *ſub num. 191*. Verum quia ad dubium propoſitum ex parte Eccleſiæ Brugenſis de Feſto Semiduplici incidente in feſtum habens octavam, vel in Dominicam infra octavam, an die immediate ſequenti debeat de ipſo Semiduplici celebrari Officium, etiamſi remaneat aliud Officium Duplex depo-

nendum v. g. anno 1736. Festum Ascensionis incidit in die 10. Maji, seu in Festo Sancti Antonini, & remanebat celebrandum Festum Duplex Sancti Petri Martyris, hinc quærebatur, an die 11. Maji celebrari deberet Festum Semiduplex Sancti Antonini juxta Rubricam de Translatione Festorum num. 5. transferendo ulterius Festum Sancti Petri Martyris, quia, inquam, præfatum dubium resolutum fuit decisione affirmativa, & deinde ab eadem Sac. Congr. jussum fuit, quod dentur Decreta emanata sub diebus 30. Septemb. 1679. hinc videntur per hanc resolutionem datam a S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Burgen.* & positam in nostro Indice per extensum *sub n. 316.* videntur, inquam, iterum confirmatæ dispositiones prædictorum Decretorum emanatorum die 30. Sept. 1679. in quibus statutum erat, quod Festum Semiduplex Incidens in Festo duplici infra Octavam non privilegiatam, transferendum est in diem immediate sequentem Festo Duplici, vel Semiduplici non impeditam. Et quod de Festo translato faciendum est Officium die immediate sequenti, etiamsi adsit aliud ejusdem dignitatis Festum prius translatum, quam tamen confirmationem, & renovationem prædictorum Decretorum, nonnulli in dubium revocant. Certiorem habent confirmationem Decreti emanati 16. Sept. 1702. & dati in nostro Indice *sub n. 226.* de Festo Semiduplici occurrente in Dominica infra Octav. aliquam non privilegiatam, de quo pariter Decreto facta fuit mentio in dicta *Brugen.* Rursus certior quoque videtur resolutio de Semiduplici incidente in Festum habens Octav. nimirum quod debeat de eo celebrari Officium die immediate sequenti eo modo, quo fit de Semiduplici occurrente in Dominica infra Octav. talis Festi, quia S. R. C. in eadem *Burgen.* affirmative respondit, quoad utramque partem dubii propositi, & deinde additum fuit, dentur Decreta sub diebus 30. Sept. 1679. & 16. Septemb. 1702.

Concludendum itaque est certissimum esse, quod Festum Semiduplex sive occurrat in Dominica infra Octav. non privilegiatam, sive in Festo Duplici habente Octav. (& solum probabile, si occurrat in duplici infra Octav.) celebrandum est die immediate sequenti, Festo novem Lectionum non impedita, etiamsi reponendum foret Officium majoris Ritus, sive æqualis, sed prius in Kalendario.

Advertendum est, quod quamvis Octava Corporis Christi admittat Festa Duplicia non translata, dummodo sint primæ, vel secundæ Classis) nihilominus, si prima die hujus Festivitatis occurrat Festum Duplex, quod non sit primæ, aut secundæ Classis, non potest de eo fieri Officium die immediate sequenti, sed transferri debet post Octav. sicut disponit Decretum S. R. C. 7. Decemb. 1680. quod Decr. datur in nostro Indice *sub n.* 110. Vide etiam aliud *sub n.* 198.

Cæterum quoad Semiduplicia translata, quæ non possunt celebrari infra Octavam, videantur ea, quæ tradit Gav. sup. *cap.* 8. *n.* 3. & infra *cap.* 10. *n.* 4.

X. Gav. num. 6. *Undenam major Octavæ dignitas attendi debet &c.*) Dignior octava profecto dicenda est illa, quæ est octava Festi dignioris: major autem dignitas Festi, & consequenter etiam octavæ, non est ex eo desumenda (uti in Adnotationibus ad octavarium Romanum, & hoc loco monet Gavantus, atque ex eo Arnaud.) quod Sanctus ille in Ecclesia, ubi celebratur octava, videatur potiorem habere locum; sed attendenda est dignitas, ut innuimus supra, penes Classes Festorum, & octavarum occurrentium; nam prima Classis est dignior secunda; in pari autem Classe attendendus est Ordo personarum, earumque dignitas, prout supra declaravimus; & in pari Ordine personarum, & dignitate, considerandi sunt ordines diversi, seu Ritus solemniores ab Ecclesia præscripti, quibus diversimode celebrantur octavæ, de quibus satis supra locuti sumus. Insuper Titulos, ex quibus desumi queat major Festi unius (& consequenter etiam octavæ) præ altero solemnitas, vide apud P. Gobat *tract. 5. n. 658. lit. V. & X.* nec non apud Guyetum *lib. 4. cap. 6. qu. 6.* & alibi prout notat Halden *part. 3. tit. 4.* cum quo sentit, & monet, id quod tradit Gavantus supra de desumenda dignitate Festorum ex ordine, sive serie, qua Sancti collocantur in Litaniis, non esse integre verum, S. C. R. declaraverit die 18. Sept. 1666. ut patet in nostro Indice num. 92. nullam adesse disparitatem inter translationem Festorum Apostolorum, ac illam Evangelistarum, sed occasione dictæ translationis faciendum Officium, quod prius in Kalendario proponitur. Et inhærendo huic resolutioni eadem S. R. C. declaravit die 17. Junii 1700. prout datur in nostro Indice n. 239. quod si Festum S. Marci Evangelistæ occurrat in Feria secunda post Dominicam Resurrectionis; & similiter Festum SS. Apostolorum Philippi, & Jacobi in Dom. in Albis, ac propterea juxta Rubricas utrumque sit transferendum, prius transferri, & reponi debeat Officium S. Marci. Ergo igitur, quod quamvis Div. Marcus in Litaniis posteriorem locum habeat, Sancti vero Apostoli priorem; nihilominus quia Apostoli, & Evangelistæ sunt in eadem Classe dignitatis Personarum; rursus quoniam Festum utrumque ex dictis SS. est secundæ Classis, hinc statuitur, quod Festum Sancti Marci si transferri debeat, non cedit locum suum Festo Sanctorum Apostolorum Philippi, & Jacobi. Quando itaque præscribitur, quod si transferenda fuerint duo Festa ejusdem Ritus, quæ eodem die occurrunt, prius celebretur de digniori, juxta ordinem Litaniarum; hoc jussum, & congruum est quando in reliquis sint omnino paria; nam in tali casu omnimodæ paritatis, proculdubio præferendum est Festum de digniori, juxta ordinem Litaniarum, sed in nostro casu omnia non sunt omnino paria, quia juxta regulam juris prior in tempore est potior in jure: prior autem in tempore,

pore, & in Kalendario Eccleſiaſtico eſt Divus Marcus, & ideo debet præcedere in translatione Feſtorum dictorum Apoſtolorum.

XI. Gav. eodem num. 6. -- *Dignior eſt octava, quam celebrat Univerſalis Eccleſia &c.*) In eadem ſententia verſatur Guyetus loco ſupra cit. qu. 6. nimirum, quod inter pares omnino octavas, ea quæ eſt univerſalior, præferenda eſt particulari, ſed cum idem Guyetus doceat, quod octava, utpote quod acceſſorium ſequitur naturam Feſti tamquam ſui principalis; & cum adſit Decr. S. R. C. 12. Julii 1704. datum in noſtro Indice n. 227. ubi allegatur aliud ſimile, necnon duo alia ab iis non diſcordantia, in quorum primo præſcribitur, præferenda eſſe Feſta particularia Feſtis univerſalibus, hinc ſequi videretur, octavas horum Feſtorum particularium præferendas eſſe octavis Feſtor. univerſalium. His tamen non obſtantibus, nos quoque cum Gav. & Guyeto aſſerimus, octavas univerſales, cæteris paribus, præferendas eſſe octavis particularibus, ex eo quod iſtæ conceſſæ ſunt aliquibus Feſtis univerſalibus de præcepto Eccleſiæ ſervandis Ritu duplici primæ, vel ſecundæ Claſſis gaudentibus, & ut plurimum Vigilia cum Officio, & jejunio inſignitis. Et equidem S. R. C. die 21. Auguſti 1688. ſtatuit octavam S. Joannis Baptiſtæ præferendam eſſe octavæ Dedicationis Eccleſiæ, quod Decretum datur in noſtro Indice n. 156. ſupra vero allegata Decreta nihil officiunt huic ſententiæ, quia non intelliguntur de Feſtis univerſalibus, ex Præcepto Eccleſiæ quoad forum ſervandis. Immo etiam Feſta particularia ſi quæ ſint de præcepto ſervanda in aliqua Dioceſi, cæteris paribus, præferri debent Feſtis ejuſdem Ritus. Et revera Lateranenſis, Vaticana, & Liberiana Urbis Baſilicæ, poſtquam multos annos celebrarunt die 26. Maji Feſtum S. Eleutherii P. P. ſub Ritu duplici; accedente Feſto Sancti Philippi Nerii ejuſdem Ritus in Urbe de præcepto quoad forum ſervando celebrant alia die Feſtum ſancti Eleutherii.

XII. Gav. num. 7. -- *Dubitari poteſt de octava Dedicationis, an ſit major &c.*) Reſolvit Gavant. hoc loco, quod octava Dedicationis Eccleſiæ ſit dignior ſit dignior alia octava, etiam Patroni loci, vel Titularis Eccleſiæ, ſed Guyetus loco ſupracitato varia adducit argumenta in favorem contrariæ ſententiæ, concludit tamen quod hujus opinionis neque eſt aſſertor, neque impugnator, ſed media via incedendo, exiſtimat in hac re ſervandam eſſe conſuetudinem Eccleſiarum, ut quæ primas dant Dedicationi, quæ vero Patrono loci, in ſua quæque ſtare agendi ratione, & nihil innovare permittantur. Ego tamen inhærendo vero ſenſui Rubricæ, rationi, & æquitati, cenſerem, quod ſi Patronus vel Titularis Eccleſiæ fuerit B. M. V. & juxta Decret. S. R. C. 21. Auguſti 1688. & datum in noſtro Indice num. 156. S. Joannes Baptiſta, vel SS. Apoſtoli Petrus & Paulus, debet fieri de Titulari cum commemoratione Dedicationis; in reliquis præferenda eſt octava Dedicationis.

XIII. Gav. eodem num. 7. -- *Dignior erit octava Aſſumptionis B. M. V. quam octava Dedicationis &c.*) Poſtquam dixerat Gavantus majus eſſe Feſtum Dedicationis Eccleſiæ, quam ullius Sancti, quia in illo recoluntur beneficia toti Eccleſiæ collata, quæ haud dubie ſuperant beneficia cuivis Sancto donata, quæ in ejus Feſto commemorantur; procedit ulterius dicendo, digniorem eſſe octavam Aſſumptionis Beatæ Virginis, quam octava Dedicationis, quia majora beneficia contulit Deus uni Deiparæ in ejus Aſſumptione, quam contulerit toti militanti Eccleſiæ; ex quo colligit Guyetus *lib. 4. cap. 6. qu. 5.* nullam pariter octavam etiam Dedicationis eſſe præferendam octavæ omnium Sanctorum, quia Sancti omnes ſimul ſumpti, & præſtant ſingulis ſeorſim, & ſunt ipſimet tota Eccleſia non jam militans, ſed Triumphans. Addit ulterius hoc argumentum ad confirmandam hanc ſententiam, nimirum: illius Feſti octavam cuique alteri præferendam eſſe, cujus feſtum alteri cuicumque Feſto præfertur: cum autem feſtum omnium Sanctorum præferatur Feſto cujuslibet Patroni, & Dedicationis; hinc ſequitur etiam ejus octavam præferri debere, nam acceſſorium ſequitur principalis. Præterea in prædicto Feſto omnium Sanctorum præciputum locum obtinet ipſamet Beata Dei Genitrix Maria, ut patet ex Martyrol. Romano, in quo annuntiatur hoc Feſtum his verbis: *Feſtivitas omnium Sanctorum, quam in honorem Beatæ Dei Genitricis Mariæ & Sanctorum Martyrum Bonifacius IV. dedicato Templo Pantheon, celebrem, & generalem inſtituit agi quotannis in Urbe Roma &c.* Et revera tale Templum ſub hoc titulo eſt, *S. Maria ad Martyres*. Unde ob eamdem rationem, qua Aſſumptio B. M. præfertur Feſto Dedicationis, huic debet præferri etiam Feſtum omnium Sanctorum. Denique conſtat etiam hæc veritas ex Decretis S. R. C. in qua propoſito dubio: An reliquis diebus octavæ omnium Sanctorum, præferri debeat octava Dedicationis Eccleſiæ in illis occurrens? die 5. Martii 1695. reſpondit: octavam omnium Sanctorum tamquam digniorem præferendam eſſe octavæ Dedicationis Eccleſiæ, quod Decretum datur in noſtro Indice num. 187. Præſtat hoc loco exhibere præſentem Tabellam.

TABELLA COMPARATIONIS

inter plures Octavas ſimul occurrentes, ut ſciatur quæ ſit dignior, & alteri præferenda,

Ad tramites Rubricarum Breviarii Romani, & Decretorum S. R. C.

Nativitatis Domini, Paſchæ, & Pentecoſtes,	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Epiphaniæ, Aſcenſionis, Corp. Chriſti, Aſſumpt. B.M. & Omnium Sanctorum,	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, & SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli,	0	1	1	5	5	1	5	6	5	1
Dedicationis propriæ Eccleſiæ,	2	1	1	5	5	1	3	3	0	4
Patroni, vel Tituli Eccleſiæ,	2	1	1	3	3	4	3	3	3	4
Fundatoris, vel Patroni Congregationis, ſeu Inſtituti Sæcularis,	2	1	1	3	3	3	0	0	3	4
Fundatoris, vel Patroni Inſtituti, ſeu Congregationis Regularis,	2	1	1	3	3	0	4	3	3	4
Patroni Principalis Regni, Provinciæ, Diœceſis, Civitatis, ſeu Loci,	2	1	1	3	3	3	4	3	3	4
Feſtorum propriorum primæ Claſſis,	2	1	1	3	3	3	2	2	2	2
Conceptionis, & Nativitatis B. V. Mariæ,	0	0	6	2	2	2	2	2	2	2
S. Laurentii Martyris,	0	0	6	2	2	2	2	2	2	2
Feſtorum propriorum ſecundæ Claſſis,	2	2	3	0	2	0	0	0	0	0
Diei infra quamcumque Octavam.	2	2	0	Feria ſexta poſt Octavam Aſcenſionis.	Feſtorum propriorum ſecundæ Claſſis.	Feſtorum propriorum primæ Claſſis.	Patroni, vel Tituli Eccleſiæ Cathedralis ſeu Matricis nullius Diœceſis.	Dedicat. Eccleſ. Cathedr. vel Matric. nullius Diœceſis, in Civit. ſeu Loc. tantùm.	Patroni principalis Loci, Civitatis, Diœceſis, Provinciæ, ſeu Regni.	Patroni, vel Tituli Eccleſiæ.	Dedicationis propriæ Eccleſiæ.

1. Prima dignior.
2. Secunda dignior.
3. Præferenda quæ eſt Perſonæ ordinis dignioris, & ſi Perſonæ ſint æquales, præferenda eſt antiquior, aut ſolemnior.
4. Secunda dignior, niſi prima fuerit B. M. V.
5. Prima dignior, niſi ſecunda fuerit B. M. V.
6. Præferenda quæ eſt Perſonæ ordinis dignioris, & ſi Perſonæ ſint æquales, præferenda cujus Feſtivitas Solemnius eſt celebrata.

Notandum, quòd ſi S. Jo: Evangeliſta, vel SS. Innocentes fuerint Patroni, ſeu Titulares Eccleſiæ, eorum reſpectivè Commemoratio infra Octavam facienda eſt immediatè poſt Commemorationem Nativitatis Domini.

XIV. [Gav. n. 8. — *Sicut a Quadrageſima &c.*] In poſtrema recognitione Breviar. excluduntur octavæ a die decima ſeptima Decemb. uſque ad Epiphaniam, ſicut etiam per totam Quadrag. nihilominus Clemens PP. X. anno 1672. die 31. Decemb. extendit privilegium, a Clem. IX. ſub die 29. Martii 1668. & 16. Febr. 1669. conceſſum Monialibus Conceptionis B. V. M. Immaculatæ in Campo Martio de Urbe, celebrandi in earum Eccleſia Feſtum S. Benedicti, & S. Scholaſt. cum octava, extendit, inquam, ad totam Congr. Caſſinenſem, nempe tam ad Monachos, quam ad Moniales eidem

eidem, Congregat. ſubjectis, & S. R. C. die 17. Februarii 1672. Congregat. Hiſpaniarum Valliſoletanæ Ordinis S. Benedicti conceſſit facultatem celebrandi eadem Feſta S. Benedicti, & S. Scholaſticæ cum octava, etiam quando eorum officia celebrantur in Quadrageſima. Eadem autem S. R. C. die 24. Jan. 1682. ſtatuit, quod qui habent privilegia celebrandi octavas in Quadrageſima, non ideo debent facere commemorationem in Feria IV. Cinerum, & datur hoc Decretum in noſtro Indice n. 123. Ulterius eadem S. R. C. declaravit, quod in prædicto Officio Feriæ IV. Cinerum, relinquendo Commemorationem Octavæ, debent d. Privilegiati dicere Preces, Pſalmos Graduales, & ſervare omnino Rubricas d. Feriæ IV. Cinerum. Idem confirmatur in Decreto emanato die 23. Jun. 1736. in Enſilden, quod datur in noſtro Indice ſub n. 324. ubi additur, quod ſi octava S. Scholaſticæ occurrat Feria IV. Cinerum; nihil omnino fit de illa octava, quæ terminatur ad primas Veſperas ejuſdem Feriæ IV. Cinerum excluſive, & conformiter ad hoc Decr. idem fere ſtatuitur; Si octava S. Benedicti incidat in Dominicam Paſſionis. ut videre eſt in Decreto ſequenti dato *ſub. n. 325.*

XV. Gavant. n. 9. — *In pridianis Veſperis nihil fiat &c.*) Inchoata aliqua octava & ſupervenientibus prædictis temporibus, in quibus octavæ non celebrantur, ceſſari debere a quacumque octava jam inchoata, & nondum abſoluta, declarat Gav. hic, & cum eo Guyet. *lib. 2. c. 5. q. 4.* ſed dubitatur, quo in loco ſit ceſſandum, an ſtatim poſt Nonam, an dictis inſuper Veſperis, & Completorio? primum aſſerit noſter Giv. hoc n. 9. in eo ſaltem caſu, in quo dies octava incidit in diem 17. Dec. aut in Feria IV. Cinerum, ſeu Vigiliam Pentecoſtes: tunc enim, ait; abſurdum eſſet pridie facere primas Veſperas de eo Officio, de quo neque Matutinum, & Laudes, nec quidquam aliud eo die faciendum occurrit. Ex quo infert terminandam eſſe octavam pridie ad Nonam; adeoque in Veſperis conſequentibus agendum eſſe de Feria, id quod confirmat etiam n. 13. Eodem modo eſſe agendum non tantum in caſu propoſito diei immediate præcedentis diem oct. ſed etiam abſolute de quocumque alio die infra oct. inchoatam, aſſerit Cæremoniale Monaſticum *lib. 4. c. 5. n. 6.* Verum dicti Cæremonialis opinio refellitur a Guyeto *l. 4. c. 12. q. 6.* ex quo compertum eſt Officium cujuslibet alterius diei infra octavam non terminari ad Nonam: ſed habere inſuper (ſi nullum ſaltem ſequatur Feſtum) Veſperas & Completorium, quæ non poſſunt illi detrahi ob ſequentem Feriam, cujus Offic. inchoatur dumtaxat a Matutino. Exemplum, quod affert Giv. n. 13. diei octavæ in Dominicam Privilegiatam incidentis, ob idque carentis primis Veſperis, & exigentis Veſperas de Feria, par omnino non eſt, in eo ſiquidem caſu vere abſurdum eſſet attribuere primas Veſperas diei octavæ, de qua poſtridie fieri debet ad ſummum tantum Commem. at in caſu propoſito, ceſſante prorſus, & quoad Offic. & quoad Commemorat. die octava, & abſurdum non eſt, imo valde congruum, Officium inchoatum diei infra octavam abſolvere, cum nihil aliunde obſtet, eo modo, quo abſolveretur officium Feſti Semiduplicis in tali die occurrentis. Concludendum itaque in prædicto caſu juxta citat. Decr. n. 325. Veſperas recitandas eſſe de die illo Ritu Semiduplici ad inſtar aliorum dierum infra octavam, videlicet uti in ſecundis Veſperis. De Feria VI. poſt octavam Aſcenſionis, ſuo loco ſermonem habebimus.

XVI. Gavant. n. 11. *Feſtum habens octavam, ſi transferatur &c.*) Eſt clara Rubricæ diſpoſitio, quod feſtum habens octavam ſi transferatur poſt ſuam octavam, vel ſi celebretur in die ejus octavæ, tunc eo anno illud feſtum amittit octavam, niſi quoad hoc habeatur aliquod privilegium, quale habent Monachi Caſſinenſes pro octava S. Benedicti, & PP. Minimi pro octava S. Franciſci de Paula. Quid autem agendum ſit de illa octava, cujus Feſtum infra ipſam octavam transfertur; reſpondet optime Guyetus *lib. 4. cap. 12. q. 3.* & ipſi inhærens Biſſus *lit. O. n. 16. §. 10.* in tali caſu eos dies infra octavam eſſe ſupprimendos, qui tranſacti ſunt a die celebrationis Feſti principalis: quare ſi Feſtum ipſum celebratur ſecunda die infra octavam, tunc de diebus infra octavam omittenda erit ſecunda dies, itaut dies infra octavam in hoc caſu incipiat a tertia die; ſi vero feſtum principale celebratur tertia die infra ſuam octavam, tunc omittenda erunt ſecunda, & tertia dies; itaut poſt Feſtum, dies intra octavam incipiant a quarta die, & ſic de ſingulis diſcurrendum; neque de prioribus diebus fieri debet aliqua Commemoratio, quia ut bene notat Guyetus, octava nihil aliud eſt, quam continuatio feſti; ad quid ergo facere Commemorationem dierum continuationis illius Feſti, quod adhuc non eſt inchoatum?

Hic nobis oritur aliud dubium ſuper feſto SS. Annuntiationis B. M. V. quando juxtà Decretum Alexandri VIII. datum in noſtro Indice *n. 160.* debet transferri ad Feriam ſecundam poſt Dominicam in Albis, ut contingit in Tabula quinta, in qua habetur Litera Dominicalis A. Epacta vero 19. 20. 21. 22. 23. & in Tabula ſexta, in qua occurrit Litera Dominicalis B. Epactæ vero 18. 19. 20. 21. 22. & 23. in prima enim ex dictis Tabulis die 25. Martii occurrit Sabbatum Sanctum, in ſecunda vero ex dictis Tabulis in dictam diem 25. Martii incidit Feria ſexta Paraſceves. Cum in prædictis caſibus transferatur feſtum Annuntiationis ad Feriam ſecundam poſt Dominicam in Albis, etiam quocumque alio feſto impeditam, itaut eadem Feria prædicto caſu eveniente perpetuis futuris temporibus pro ſede propria, & fixi memorato feſto Annunciationis aſſignata, & ſtabilita intelligatur: Et in illa eo prorſus modo, & forma præfatum feſtum quoad officium, & Miſſam celebretur, quibus propria die 25. Martii in Calendario Romano appoſitum celebraretur; oritur, inquam, dubium utrum de eodem Feſto in tali caſu debeat celebrari octava ab illo Clero, cujus Eccleſiæ Titulus eſt Annuntiatio B. V.? Ideo enim de tali Feſto non cele-

celebratur Octava regulariter loquendo, quia occurrit in Quadrageſima, ſed in noſtro caſu hoc Feſtum celebratur tamquam in ſede propria eo tempore, quo non prohibentur Octavæ; hinc ad propoſitum dubium reſpondendum videtur, in Eccleſiis Annuntiationi dicatis, tali feſto non eſſe denegandam Octavam in prædictis caſibus, incipiendo a dicta Feria II. tamquam a die propria. Et ita ſentit etiam Fagiolus in Calendario perpetuo Rationali *in Adnotationibus ad menſem Martii Lit. L. ſub num.* 2.

Adverſus tamen huic ſententiæ Joannes Baptiſta Pittonus *in Deciſionibus ad. Sacr. Rit. num.* 1029. & putat ſe verum dicere, quia ex die fixa non venit conſequenter celebratio Octavæ in Officiis pro aliquo caſu tranferendis. Ponderare tamen debuiſſet prædictus Auctor, quod in prædicto caſu Feſtum, & Officium Annuntiationis non eſt ſimpliciter translatum, ſed ſuum mutavit domicilium, itaut Feria II. poſt Dominica in Albis tunc ſit illi aſſignata ab Alexandro VIII. tamquam dies fixa, & propria, ac ſi eſſet dies 25. Martii; cum autem tale tempus non excludat celebrationem Octavæ cujuſcumque Feſti, ſicut excludit tempus Quadrageſimale; hinc concludendum eſt, quod in Eccleſiis in quibus Annuntiatio eſt Titulus illarum, debeat abſque dubio celebrari cum ſua Octava, quod enim (etiam juxta eumdem Pittonum ibi) fieri nequit tempore prohibito, fieri poteſt tempore permiſſo; ob quam rationem idem Pittonus aſſerit, quod quando Annuntiatio juxta Tabulam primam, vel ſecundam, occurret *in Feria IV. vel V.* infra Octavam Paſchæ, celebrabitur 30. vel ultima Martii, & ſic poterit continuari Octava per unum, vel duos dies, juxta ea, quæ initio hujus noſtræ obſervationis diximus; ſed ſi hoc verum eſt quando tale Feſtum transfertur infra ejuſdem Octavam, & remanent aliqui dies, in quibus de eadem Octava celebrari poteſt Officium, quodnam erit abſurdum ſi concedatur initium ejuſdem Octavæ, quando incipit prædictum feſtum in feria 2. poſt Dominicam in Albis tamquam in die proprio, & fixo, ut ſupra explicavimus?

Unica poteſt eſſe difficultas ſuper Lectionibus 3. Nocturni, quænam nimirum eſſent recitandæ? in Octavario enim Romano quamvis habeantur Lectiones 2. Nocturni pro quacumque Octava B. V. habentur tamen Lectiones particulares 3. Nocturni pro aliis Feſtis B. V. præterquam pro Feſto Annuntiationis; quia cum hoc regulariter celebretur tempore Quadrageſimali, in quo omnis Octava excluditur, ideo pro Octava hujus Feſti nullæ reperiuntur aſſignatæ, legendæ ad 3. Nocturnum. Sed etiam huic difficultati occurritur, quia hujuſmodi Lectiones pro 3. Nocturno, nempe Homilia in Evangelium *Miſſus eſt* dici poterunt illæ, quæ habentur in Officio Almæ Domus Lauretanæ, vel Expectationis Partus ejuſdem B. M. V. vel in Feſto S. Gabrielis Archangeli cum Reſponſoriis, ut in Feſto Annuntiationis, & Prædictæ Lectiones ſufficient, quia in Tabula V. infra dictam Octavam Annuntiationis occurrunt multæ Sanctorum Feſtivitates, in quibus non poteſt recitari Officium de octava Annuntiationis, ſed ſolum ejuſdem fieri Commemoratio, excepto Sabbato, in quo fiet de ſexta die infra octavam, & equidem videat Lector dictam Tabulam V. & reperiet die 4. Aprilis Feria 3. immediate ſequenti poſt Feſtum Annuntiationis occurrere Feſtum Sancti Iſidori Epiſcopi, & Confeſſoris Duplex Fer. 4. S. Vincentii Ferrerii, Dupl. Feria 5. S. Joſephi Duplex 2. Claſſis translatum, Feria 6. S. Benedicti Duplex pariter translatum. Sabbato vero, ab iis qui celebrant prædictam Annuntiationis octavam, recitabitur officium de Sexta die infra eamdem octavam hoc modo: In 1. Nocturno, Lectiones de Scriptura occurrente: Lectiones vero ſecundi ac tertii Nocturni ſumendæ erunt. vel ex Feſto Translationis Almæ Domus Lauretanæ, vel ex Feſto Expectationis Partus B. V. aut ex Feſto S. Gabrielis Archangeli; Reſponſoria vero, & reliqua omnia dicuntur de Feſto Annuntiationis; Dominica autem 2. poſt Paſcha, fit de ea, Semidupl. cum commemoratione octavæ. Die 10. Aprilis occurret Feria 2. in qua agendum erit de die Octava Annuntiationis ſub ritu Duplici, ſed Lectiones 1. Nocturni leguntur de Script. occurr. Lectiones vero 2. & 3. Nocturni ſumendæ erunt ab una, vel altera ex Feſtis ſupradictis, quæ non ſunt lectæ. Animadvertendum, quod, ſi Lectiones ſumantur ex Feſto Translationis Almæ Domus Lauretanæ, tunc Lectio ſexta, ideſt tertia ſecundi Noct. terminabitur per verba, *fœcundaretur & caro*, Incluſive. Cætera omnia ut ſupra innuimus.

In ſexta pariter Tabula habentur omnes dies impediti, ut videre eſt, & die 11. Aprilis celebrabitur de Octava Annunciationis eo modo, quo mox diximus, transferendo Feſtum Sancti Leonis Papæ.

XVII. Gav. n. 12. *Dies Octava quia non transfertur, excludit, &c.*) Doctrina, quæ traditur hic a Gavanto, nimirum quod dies Octava, quia non poteſt transferri, excludit, & transferri facit Feſtum duplex in ea occurrens, non ſolum minus, ſed etiam majus, colligitur ex Rubrica *de Transl. Feſt. n.* 2. Hoc idem colligitur ex Decreto S. R. C. de die 22. Januarii 1707. dato in noſtro Indice n. 244. & ex alio 19. Junii 1700. ibi n. 216. vide tamen ſpecialem diſpoſitionem pro Feſto SS. Nominis B. V. M. in Decreto dato in in noſtro Indice n. 155.

XVIII. Gav. n. 13. *Recitabis Veſperas cum Pſalmis Sabbati, & Capitulo de Dominica privilegiata, & in fine addes Commemorationem &c.*) Gavanti ſententiam, & S. R. C. deciſionem amplectuntur omnes, & de hac tractant Corſettus in praxi *tract. 1. part. 1. c. 24. in addition. ſub n.* 22. Biſſus *t. 2. lit. T. verb. transl. Feſt. ſub n.* 73. §. 8. Tale Decretum habetur etiam inter Rubric. Brev. Ordin. Minor. S. Franciſci a S. R. C. approbatus *n.* 49. & 97. in quibus additur, quod in dictis Dominicis privilegiatis, occurrentibus infra octavas, debet

bet fieri Commemoratio octavæ tam in primis, quam in ſecundis veſperis, & Laudibus, & omittuntur ſuffragia Communia, necnon preces ad Primam, & Completorium.

XIX. Gav. eod. num. 13. *Neque erunt ſecunda de Veſpera de die infra octavam, quæ terminantur ad Nonam Sabbati &c.*) Non placet Guyeto hoc Gavanti aſſumptum, nimirum terminari in Nona Sabbati officium de die infra octavam; quia hoc modo loquendi metitur Gavantus ſingulos dies infra octav. quaſi ſingula feſta, quod naturæ ipſius octavæ repugnat, neque enim octava feſtum eſt, ſed continuatio, & prolungatio feſti, quod tamdiu perſeverat, quamdiu durat octava, & idcirco niſi improprie, dictum eſt officium diei infra octava terminatum fuiſſe ad Nonam, niſi quatenus Veſperæ fiunt de die octava Quod ſi contingit ut Veſperæ non ſint ejuſmodi, cur continuanda non erit in iis octava, eo modo, quo fieri poteſt; nempe ſumendo Pſalmos, & Antiph. de ipſa ex ſecundis Veſperis feſti, Capitulum vero, &c. deinceps de Dominica cum Commem. octava per Antiphon. ad Magnificat, & Verſum ex primis Veſperis? Hæc ratio quadrabat apprime cum antiquo uſu Breviarii Caſalis Benedicti, & aliorum, in quibus anticipato pridie, ob feſtum aliquod Majus, officio diei octava fiebat nihilominus adhuc ejus Commem. in ipſa die octava, ut ſic tandem, quo meliori modo fieri poſſet, integra compleretur octava. Hæc Guyet. *lib. 4. c. 7. q. 7.* qui tamen concludit, quod his non obſtantibus, ſtandum eſt Decreto, quod a S. C. emanavit. Verum ſi Dominica privilegiata non cadit in die octava, & in Sabbato præcedenti factum fuerit officium de die infra octavam, Veſperæ erunt de eadem infra octava, & a Capitulo de Dominica, cum Commemoratione de dicto die infra octavam.

XX. Gav. n. 16. *Excipe dies Octavas Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis &c.*) Excipiendi etiam ſunt dies Octavarum Aſſumptionis, Nativitatis, aliarumque Feſtivitatum B. M. V. Oct. habentium; hi enim concurrentes cum Officio Duplici minori habere debent integras Veſperas, ut diſponit Rubrica ultimo poſita in Officio octavæ Conceptionis, ſi concurrant cum S. Lucia, & ita reſpondit S. R. C. *die 1. Martii 1681. in una Canonicorum Regularium Lateranenſium ad tertium dubium*, & datus in noſtro Indice ſub n. 117. Idem etiam declaratum fuit *die 11. Aug. 1691.* & datur in noſtro Indice *ſub n. 167.* hujuſmodi autem Decreta ſe extendunt non ſolum ad dies octavas B. M. V. quæ ſunt Univerſales pro tota Eccleſia, ſed etiam ad particulares alicujus Diœceſis, vel Religionis.

XXI. Gav. n. 23. *Tum quia eſt privilegium octavarum Chriſti Domini .... &c. optaſſem & ego cum aliis diem Octavam Feſtæ B. V. habentis octavam eſſe Duplex Majus &c.*) Ex Decretis mox recenſitis patet, non ſolum Octavas Chriſti Domini habere integras Veſperas in concurſu duplicis Majoris, ſed etiam diem Oct. cujuſcumque Feſti B. M. V. habere integras Veſperas in concurſu quidem Duplic. Min. non vero majoris, unde optaverat Piiſſimus Gavant. inter vivos degens, poſt obitum ſaltem quoad partem obtinuit, nimirum, quod dies octavæ Feſtorum B. M. V. habeant integras Veſperas in concurſu Duplicis Minoris, non ideo tamen tales octavæ cenſendæ ſunt duplicia majora, ut bene notat Haldenſ. part. 3. Tit. 6. §. & alibi.

Supereſt nunc, ut hic exhibeamus ſequentem Tabellam, quæ juvare poteſt pro Commemorationibus octavarum, & infra trademus etiam aliqua Decreta ſpectantia ad hanc Materiam.

TABELLA COMMEMORATIONIS DIERUM OCTAVARUM

Occurrentium cum	Dominica primæ, & ſecundæ Claſſis.	1
	Duplici primæ, & ſecundæ Claſſis.	1
	Alia die Octava.	2

1. Commemoratio in utriſque Veſperis, Laudibus, ac Miſſa.

2. Commemoratio minus dignæ in Officio dignioris.

Dies Octava Epiphaniæ, & Paſchæ, cùm Feſta omnia rejiciant, nunquam cum ſola commemoratione fiunt.

Feſta ad libitum, quæ cadunt infra aliquam octavam celebrari non poſſunt, S. R. C. 24. Jan. *1682.* & 15. Martii 1698. quæ Decr. dantur in noſtro Indice *n. 122. & 196.*

Pro octavis vero Beatorum videnda ſunt Decreta data in Indice noſtro Decretorum ſpectantium ad Rubricas Miſſalis num. *373. & 380.*

In Rubricis Generalibus Breviarii Romani Rubricam

bricam ſeptimam de octavis excipit Rubrica VIII. de Sancta Maria in Sabbato, & poſt hanc ſequitur Rubrica IX. de Commemorationibus, deinde Rubrica X. de Translatione Feſtorum, & poſt eam Rubrica XI. de Concurrentia Officii; Nos inſiſtendo Gavanti veſtigiis poſt prædictam Rubricam de octavis conſignamus ſequentem de Concurrentia officii, & reliquas trademus ſuo loco, præferendo ſemper eas ad Gavanti commentarium ſuper illas.

De Concurrentia Officii. XI.

RUBRICA.

1. *Concurrentia Officii attendenda eſt ſemper in ſecundis Veſperis, quomodo ſit ordinandum Officium cum ſequenti die. Itaque cum dicitur officium aliquod cum alio concurrere, intelligitur de præcedenti in ſecundis Veſperis cum ſequenti in primis Veſperis.*
2. *Duplici ergo in ſecundis Veſperis concurrente cum alio ſequenti Duplici in primis, ſi utraque ſint ejuſdem ſolemnitatis, regulariter a Capitulo fit de ſequenti cum commemoratione præcedenti, niſi aliter in propriis locis annotetur: Si vero non ſit ejuſdem ſolemnitatis, ſervetur differentia in Rubricis de Commemorationibus, & Translatione feſtorum aſſignata: ut ſcilicet, Feſta majora habeant primas & & ſecundas Veſperas integras cum commemoratione minorum, quando de eis fieri debet: Si autem poſt aliquod Feſtum ex iis, quæ in ſecundo ordine poſita ſunt in Rubrica de Commemorationibus, ſequatur immediate aliud ex ſolemnibus majoribus, Veſperæ erunt de ſequenti cum commemoratione præcedentis. Inter Feſta æqualis ſolemnitatis ſervetur hic ordo, ut Feſta Domini præferantur omnibus aliis, & habeant utraſque Veſperas integras; ſicuti Feſta B. M. Feſtis Sanctorum: item Feſta Angelorum, S. Joſeph, & Apoſtolorum cæteris aliis: & Feſta illorum Sanctorum, qui in propriis locis vel Eccleſiis ſolemniter celebrantur: aliis in Calendario deſcriptis.*
3. *Duplici vero concurrente cum Feſto Semiduplici, cum Dominica, cum die infra octavam, cum Feſto Simplici, & cum Officio B. M. in Sabbato, omnia in ſecundis Veſperis de Duplici cum commemoratione illorum; niſi illud Duplex fuerit de iis, quæ excipiuntur in Rubrica de Commemorationibus, in quibus aliquæ commemorationes omittuntur. Duplici etiam, & quocumque Officio novem Lectionum concurrente cum Feria, vel potius ſequente Feria, omnia de Duplici, & nihil de Feria ſequenti. Sed ſi Feſtum celebretur in Adventu & Quadrageſima, fit ſemper commemoratio de Feria, ut infra dicetur. Idem dicendum de Feſtis Simplicibus venientibus cum ſequenti Feſto novem Lectionum, de quibus etiam commemoratio fit non ratione concurſus, ſed quia eodem die occurrunt, ut dictum eſt in Rubrica de Commemorationibus.*
4. *Semiduplici Feſto, Dominica, & die infra octavam concurrentibus cum ſequenti Duplici, omnia de Duplici cum commemoratione illorum: niſi Duplex fuerit ex num. majorum, quæ ſupra in Rubrica de Commemorationibus numerata ſunt, in quibus nulla fit commemoratio præcedentis. Semiduplici Feſto concurrente cum ſequenti alio Semiduplici, cum Dominica, vel cum die infra Octavam, a Capitulo fit de ſequenti: & commemoratio præcedentis, niſi aliter ſignetur. Semiduplici autem concurrente cum ſequente Feſto Simplici, vel cum Officio B. M. in Sabbato, omnia de Semiduplici cum commemoratione ſequentis.*
5. *Dominica concurrente cum ſequente Feſto Semiduplici, & cum die infra Octavam, vel cum Feſto Simplici, omnia de Dominica cum commemoratione ſequentis.*
6. *Die infra octavam concurrente cum ſequente Domin. vel Semidupl. a Capitulo fit de ſequenti cum commemoratione octavæ. Dies infra octavam cum Simplici proprie non habet concurſum, quia in ſequenti die infra Octav. non fit de Simplici, niſi commemoratio, quæ & eadem ratione in præcedenti die infra Oct. fieri debet.*
7. *Die Octava concurrente cum alia die Octava, a Capitulo fit de ſequenti cum commemoratione præcedentis, excepta octava Corporis Chriſti concurrente cum Octava S. Joannis Baptiſtæ, in qua de ſequenti fit tantum commemoratio; & quando aliter in propriis locis notatur', Die octava concurrente cum ſequenti Duplici minori, etiam translato, a Capitulo fit de ſequenti cum commemoratione Octavæ. Concurrente vero cum ſequenti Duplici majori, etiam translato, totum Officium fit de ſequenti cum commemoratione Octavæ: excepta die octava Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, in quibus de ſequenti fit tantum commemoratio. Si autem ſequens Feſtum etiam translatum, fuerit ex ſolemnioribus ſupra enumeratis in Rubrica de Commemorationibus in ſecundo ordine num. 6. totum Officium fit de ſequenti cum commemoratione octavæ.*
8. *Simplex cum alio non poteſt concurrere in ii. Veſperis, (licet cum ipſo poſſit eſſe concurſus in primis Veſperis) quia non habet ſecundas Veſperas, ſed ejus Officium terminatur ad Nonam, & deinceps nihil fit de eo nec commemoratio. Si ſequatur aliud Simplex, Pſal. erunt de Feria occurrente in Pſalter. ad Veſperas, & a Capi-*

tulo

tulo ſit de ſequenti Simplici ſine ulla commemoratione præcedentis. Si ſequatur Officium novæ Lectionum, Veſperæ totæ erunt de eo ſine ulla ſimiliter commemoratione Simplicis præcedentis. Si nullum Feſtum ſequatur, ſubintrat Officium de Tempore, & Veſperæ totæ erunt de Feria.

9. *Feria non poteſt concurrere cum alio Officio in ſecundis Veſperis, neque cum ipſa poteſt eſſe concurſus in primis veſperis: quia ejus Officium incipit & deſinit, ubi deſinit & incipit quodcumque aliud Officium. Quamvis proprie (ſi ei dandum eſt principium,) ſequente Feria poſt aliam Feriam, ejus Officium incipiat a Matutino, & terminetur ſequente alia Feria ad Completorium; & ideo ſi Feria ſequatur aliam Feriam, in Veſperis præcedentis Feriæ nihil fit de ſequenti, quoad ea, quæ in ſequenti Feria ſunt propria. Verbi gratia, ſi in Veſperis Feria 3. ante Feriam 4. Cinerum fiat de Feria, dicitur Oratio Dominica præcedentis, non autem ea, quæ eſt propria in ſequenti Feria 4. Cinerum, nec ante Orationem dicuntur Preces, quæ dicendæ ſunt in dicta Feria 4. Cinerum. Quod etiam fit quando Feria per annum præcedit Feriam Quatuor Temporum, vel Vigiliarum. Hac etiam ratione ſuperius dictum eſt in concurrentia aliorum Officiorum, cum Feria nullum Officium concurrere, & nihil fieri de Feria præcedenti, adveniente alio Officio. Si autem de ea aliquando fieri debeat commemoratio in Veſperis, non fit ratione concurſus, ſed quia eo die quo Officium Feriarum Adventus & Quadrageſimæ impeditur, illarum commemoratio ratione temporis ex præcepto Eccleſiæ prætermitti non debet.*

10. *Cum vero occurrit, ut Feſtum ſimplex veniat in Feria 4. & 6. Quatuor Temporum, in Feria 4. Cinerum, & in Vigiliis, quæ jejunantur, Veſperæ antecedentes (niſi ea die celebratum ſit Feſtum novem Lectionum) erunt de Feria communi per annum, non autem de ſequenti, ut dictum eſt, cum commemoratione Feſti Simplicis in ſequenti Feria occurrentis. Quod ideo non fit, quia ſequens Feria non habeat primas Veſperas: ſed quia cum Feſtum Simplex in ſequenti die non habeat Officium propter Feriam prædictam in eo occurrentem, nec etiam convenit illud habere primas Veſperas in præcedenti die. Et eadem ratione, ſi Feſtum Simplex occurrat Feria 4. in Cœna Domini, in qua de eo non debet fieri commemoratio, nulla etiam fiet commemoratio in Veſperis Feriæ 4. præcedentis.*

De Concurrentia Officii. Cap. IX.

GAVANTUS.

DAntur in Officio divino Concurrentia, & Occurrentia, quæ habent pro diverſa ratione propriæ leges. Nam Concurrentia eſt duorum pridie, & poſtridie celebrandorum & attenditur ordinarie in ſecundis Veſperis unius, & in primis alterius Feſti, Occurrentia vero eſt duorum in eodem die. 2. Sequar autem ordinem Titulorum præcedentium Capitum; & primo de Duplici, nam Feſtum Duplex concurrere poteſt cum alio Duplici, vel die octava Feſti habentis octavam: Si ergo ſunt æqualia, regulariter a Capitulo fit de ſequenti cum commemoratione præcedentis: Dixi: *ſi ſint æqualia*: quia ſi Duplex majus ſit, totum fit de Duplici cum com. diei octavæ, ut in ſecundis Veſperis Exaltationis S. Crucis. Dixi, *regulariter*, quia in tribus Feſtis Nativitatis Domini fallit hæc regula, ut eo loco patet; eſt autem diviſio veſperarum a Capitulo in partes fere æquales. Si ſunt inæqualia, illud Feſtum quod majus eſt, habet integras Veſperas, cum commemoratione minoris, quando & hæc fieri debeat, ut dicemus *ex Microl. c. 35.* quo enim magis, vel minus Feſtum habet de Veſperis, & præſertim de primis Veſperis, quæ ex *Amal.* ſunt nobiliores Secundis, eo etiam ſolemnio magis & minus eſt Feſtum.

3. Inæqualitas attenditur ex hoc ordine. Feſta Domini præferuntur omnibus aliis, & habent utraſque Veſperas integras. Feſta B. M. Feſtis aliorum Sanctorum. Feſta Angelorum, & Apoſtolorum cæteris aliis: ſi aliis, ergo etiam Evangeliſtis, quod bene nota. Feſta Sanctorum, quæ in propriis locis, vel Eccleſiis ſolemniter celebrantur, aliis in Calendario deſcriptis. Hinc appellantur prædicta Feſta vel primæ, vel ſecundæ Claſſis, vel duplicia majora, quæ in concurſu cum minoribus habent integras primas, & ſecundas Veſperas. Errant ergo ii, qui in Eccleſia B. Rochi propria de eodem, ut patrono, recitant primas Veſperas cum commemoratione Aſſumptionis B. V. cui debentur integræ ſecundæ Veſperæ ex hac Rubrica: nam utrumque Feſtum eſt quidem primæ claſſis, ſed dignior Beata Virgo B. Rocho. Neque valet exemplum, quo ſe tuentur, quia in primis Veſperis Commem. S. Pauli in propria Eccleſia Veſperæ ſunt integræ de Sancto Paulo; tum quia concurſus eſt inter æquales, tum quia eſt ſpecialis Rubrica, cui alluditur in Rubrica generali *de concurrentia officii n. 2.* iis verbis, *niſi*, inquit, *aliter in propriis locis annotetur*; Quod autem dictum eſt, Feſta ſolemnia locorum præferri aliis in Calendario deſcriptis, intellige de concurſu, & ut diximus ſupra *Sect. 2. c. 2. n. 29.* cæteris paribus, habita ratione perſonarum juxta prædictos gradus, & majoritatis ritus, de qua ibidem Rubricæ loquuntur.

4. Duplex autem concurrere poteſt cum Semiduplici, Dominica, die infra octavam, Simplici, & officio S. Mariæ in Sabbato, & tunc omnia in ſecundis Veſperis de Duplici erunt cum commemoratione illorum, niſi Duplex eſſet primæ claſſis, quod admitteret commemorationem tamen de Semiduplici, & de Dominica, non de aliis prædictis; vel eſſet ſecundæ claſſis, quod admitteret præterea commemorationem de die infra octavam, ſi in ſequenti ſie-

ti fieri, debet officium, & de Simplici, & de S. Maria in Sabbato, cum feria vero non concurrit, neque cum Vigilia.

5. Semiduplex poteſt concurrere cum duplici & omnia de duplici fiunt cum commemoratione ſemiduplicis, niſi duplex ſequens fuerit ex iis ſolemnibus, quæ excludunt etiam commemorationem ſemiduplicis. Item poteſt concurrere cum ſemiduplici, Dominica, die infra octavam, & tunc dividuntur Veſperæ, a Capitulo de ſequenti. Item poteſt ſemiduplex concurrere cum ſimplici, & Sanctæ Maria in Sabbato, & eo caſu omnia de ſemiduplici, cum commemoratione ſequentis.

6. Dominica concurſum habere poteſt cum ſequenti duplici, & omnia erunt de Duplici & commemoratio de Dominica: niſi ſit duplex primæ, vel ſecundæ Claſſis, quod excludit Dominicæ commemorationem. Item cum ſemiduplici poteſt concurrere, vel cum Feſto ſimplici, & in his caſibus omnia de Dominica cum commemoratione ſequentis, quod habet etiam *Radulph. propoſ.* 15.

7. Quæres, cur Dominica habeat integras ſecundas Veſperas dum concurrit cum ſemiduplici ſequenti, & non habeat integras primas Veſperas concurrens cum ſemiduplici præcedenti, ut *n.* 5. diximus, & eo major eſt ratio dubitandi, quia diximus, nobiliores eſſe primas Veſperas ſecundis? Dicerem, vel ob concurſum populi ad ſecundas Veſperas, quas amat, Dominicales, non ad primas; vel forte, quia Pſalmi Sabbatini minus habent Feſtivitatis, plus ferialitatis & incongrui viſi ſint inter Feſtum ſemiduplex, & Feſtum Dominicæ: quo factum eſt ut Pſalmi eſſent Feſtivi de ſemiduplici, & Capitulum de Dominica.

8. Simplex non poteſt concurrere cum ſequenti, quia non habet ſecundas Veſperas: ſi ſequatur aliud ſimplex, de eo fit a Capitulo poſt Pſalmos de feria, ſine commemoratione præcedentis: ſi ſequatur Officium novem Lectionum, Veſperæ integræ erunt de hoc ſine ulla ſimiliter commemoratione ſimplicis præcedentis: ſi nullum Feſtum ſequatur, Officium erit de Feria totum.

9. Feria item non concurrit cum ſequenti, quia incipit, & deſinit, ubi deſinit, & incipit quodcumque aliud Officium; ſi diverſæ ſint feriæ proximæ, unaquæque ſuo die, non ultra diem, locum habet, ut fuſius dicitur *in Rubric. de concurrent. n.* 9. De Octavæ concurſu activo, & paſſivo cum aliis in hoc cap. omiſimus dicere, cum plene *cap.* 8. jam dixerimus *a n.* 15.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. num. 1. — *Dantur in officio divino Concurrentia, & Occurrentia.*) Duorum officiorum datur aliquando conflictus, & mutua pugna, primo, quando ſimul una, eademque die occurrunt, & hoc appellatur occurrentia, in Sacris Rubricis, de qua cum Gavanto agemus capite ſequenti; bus diebus conſequuntur, tunc pugna, quam poſſunt habere in Veſperis, Concurrentia appellatur. Quapropter Concurrentia non datur niſi inter officia, quæ Jus habent aliquod in Veſperas illas veluti intermedias, & utrique Communes, qualia ſunt primo Feſta omnia duplicia cujuſcumque ordinis, item ſemiduplicia, quæ cum utraſque habeant Veſperas, ſunt capacia Concurrentiæ tam activæ, quam paſſivæ; nomine autem Concurrentiæ activæ venit illa, quæ ſe tenet exparte ſecundarum Veſperarum Feſti præcedentis, quod proprie cum ſequenti concurrit; paſſiva vero Concurrentia eſt illa, quæ ſe tenet ex parte primarum Veſperarum Feſti ſequentis, quod proprie a præcedenti concurritur; ut accurate explicat Guyetus *lib.* 4. *cap.* 13. *quæſt.* 1. Hinc ſequitur aliqua Feſta poſſe habere, ut mox innuimus, utramque concurrentiam, nempe illa, quæ habent utraſque Veſperas, qualia ſunt Feſta duplicia, & ſemiduplicia, ut diximus. Illa vero, quæ habent tantum primas Veſperas, ut ſunt Feſta ſimplicia, poſſunt habere ſolam concurrentiam paſſivam, & tandem illa, quæ habent tantum ſecundas Veſperas. (ſi quæ darentur Feſta hujuſmodi habentia ſolas Veſperas ſecundas, ut olim habebant Feſta Simplicia) habere poſſent ſolam concurrentiam activam.

Effectus igitur concurrentiæ totus eſt in Veſperis, nimirum, ut vel integræ fiant de alterutro concurrentium; vel inter utrumque dimidientur. Cum enim concurrentia omnis, aut ſit majoris cum minore, aut minoris cum majore, aut denique æqualium inter ſe: in primo, & ſecundo caſu Veſperæ ſunt integræ de majore cum ſola Commemoratione minoris, imo nonnunquam etiam abſque hujuſmodi Commemoratione, prout dignitas major exigit. In 3. autem caſu regulariter Veſperæ dimidiantur, adeo ut Pſalmi cum Antiphonis ſint de Officio præcedenti, Capitulum vero cum reliquis fiat de ſequenti, & tunc ſemper cum Commemoratione præcedentis. Ex quo in Concurrentia majoris cum minore Veſperæ ſint ſemper integræ de majore; debemus hic explicare quo ordine majora haberi debeant: Igitur ſemper duplex primæ Claſſis majoritatem habet ſupra duplex ſecundæ Claſſis; duplex ſecundæ Claſſis vero ſupra quodcumque aliud duplex per Annum, ſive Majus, ſive minus, duplex Majus ſupra duplex minus. Quodcumque duplex per Annum ſupra Dominicam, Feſtum ſemiduplex, & diem infra octavam: hæc vero ſupra Feſtum ſimplex, & Officium Beatæ Mariæ in Sabbato, & taliter ſervari debet hæc regula, ut ſi Feſtum aliquod Domini, vel B. M. ſit duplex tantum, & concurrat cum Feſto ſecundæ Claſſis Apoſtoli, aut cujuſvis alterius Sancti, Veſperæ integræ fieri debeant de Sancto cum Commemoratione Feſti Chriſti Domini, & B. M., quia videlicet major perſonæ dignitas non ſufficit in hoc caſu, ſed ſolum quando adeſt æqualitas gradus, ſive Ritus, & ſolemnitatis.

II. Gavant. num. 3. *Inæqualitas attenditur ex* quando autem duo officia ſe invicem continuis duo-

hoc

hoc Ordine, Festa Domini præferuntur &c.) Quando autem Festa sunt æqualis omnino Ritus, & solemnitatis, tunc attendenda est dispositio Rubricæ superioris n. 2. ubi habetur *inter Festa æqualis solemnitatis servetur hic Ordo, ut Festa Domini præferantur omnibus aliis, & habeant utraque Vesperas integras, sicut Festa Beatæ Virginis, Festis Sanctorum. Item Festa Angelorum, Sancti Joseph, & Apostolorum cæteris aliis* : Cæteris igitur omnino paribus, majora reputantur Festa omnia, sive Sanctissimæ Trinitatis, sive Christi Domini præ omnibus aliis; secundo Festa Beatæ Mariæ præ Sanctis omnibus; Tertio Angelorum, Sancti Joseph, & Apostolorum præ cæteris aliis : an vero Angelorum Festa tertiam constituant Classem, superiorem etiam Festis Apostolorum : Rursus utrum Apostolorum Festa, cæteris paribus, præferri etiam debeant, & majora censeri Festis Evangelistarum, dicemus infra. Solum hic statuimus cum omnibus Rubricistis, quod Festum primæ Classis Christi Domini comparatum cum Festo primæ Classis B. V. illud censetur Majus, hoc vero minus, unde in Concurrentia haberet illud integras Vesperas; & ita pariter Festum aliquod Beatæ Virginis v. gr. secundæ Classis in comparatione alterius Festi Angelorum, S. Joseph, sive Apostolorum pariter secundæ Classis, illud B. V. majoritatem haberet ob dignitatem suæ personæ, & in concursu istorum Festorum integræ Vesperæ darentur Festo B. V. de alio vero Festo sola fieret commemoratio, & sic de cæteris Guyet. *lib. 4. cap. 13. q. 5.* doctissime explicat dignitatem Christi Domini, excellentiam Beatissimæ Virginis, ratione cujus ille excellit omnem creaturam; Ista vero præfertur ipsismet Angelis, & Apostolis, aliisque Sanctis. Et procedit ulterius ad examinandas Angelorum perfectiones, & merita, concluditque se non posse recedere a legitimo Ecclesiæ usu præferendi in Concurrentia Sanctos Angelos Sanctis hominibus, etsi enim hominum aliqui præstent aliquibus Angelorum, juxta opinionem aliquorum, ab eo ibi recensitam, non tamen præstant omnibus Angelis, & idcirco tenet Festa Angelorum, in æquali Ritu præferenda esse etiam Festis Apostolorum, saltem ob communem Angelorum naturæ præstantiam.

III. Gavant. eodem n. 3. *Festa Angelorum, S. Joseph, & Apostolorum cæteris aliis, ergo etiam Evangelistis &c.*) Asserit hic Gavantus Festa Apostolorum ob eorumdem dignitatem præferenda esse omnibus aliis Sanctis, etiam Evangelistis, sed cum nullam dicti sui proferat rationem, ait Guyetus loc. cit. ut asserantur pares, facit Classis, & Officiorum omnimoda paritas. Guyeti sententiam tenemur nos quoque tueri, & Gavanti opinio est profecto reformanda, quia a S. R. C. emanarunt Decreta, quibus paria reputantur Festa Apostolorum, & Evangelistarum, ut videre est in Decretis datis in nostro Indice *n. 92. & 239.* de quibus pariter mentionem fecimus, & per extensum dedimus In nostris Additionibus ad Commentaria Capitis *præcedentis num. 9.*

De reliquis Sanctis an alii aliis v. gr. Martyres Confessoribus, Confessores Virginibus sint præferendi, Communis est Rubricistarum Sententia prædictos Sanctos reputandos esse æquales, nullamque habere Martyres in hac parte rationem dignitatis personarum præ Confessoribus, neque Confessores præ Virginibus; quamvis in Litaniis Martyres in diverso, & superiori ordine ad Confessores, Confessores vero in diverso, & superiori ordine ad Virgines collocentur; & super hoc emanavit Decretum a S. R. C. 20. Julii *1686.* datum in nostro Indice *num. 157.* & aliud 14. Decembris *1709.* num. 250.

De Sanctis Joanne Baptista & Patriarcha Josepho Sponso B. M. V. quorum invocatio præfertur in Oratione — *Acunctis*, & in Litaniis, controversia minime esse potest, cum circa primum adsit Decretum S. R. C. 22. Augusti *1620.* datum in nostro Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis num. *179.* circa vero S. Josephum est certa dispositio Decreti Benedicti Papæ XIII. *19.* Decembris *1726.* ut videre est in nostro Indice n. *268.* Idcirco eorum Festa primaria si sint æqualis Ritus, in quocumque casu concurrentiæ, vel etiam occurrentiæ semper præferenda sunt Festis SS. Apostolorum. Si vero sermo sit de eorum Festis secundariis concurrentibus, vel occurrentibus cum Festis primariis Apostolorum ejusdem Ritus, tunc non sunt præferenda, nisi celebrentur cum majori solemnitate & apparatu, quam Festa Apostolorum. Quod videtur magis congruum, magisque conforme Rubricis & S. R. C. Decretis. Hinc sequitur, quod si alicubi occurrit Festum Patrocinii S. Joseph sub ritu duplici secundæ Classis cum Festo Sanctorum Apostolorum Philippi & Jacobi, vel Sancti Marci Evangelistæ ejusdem Ritus, tunc his semper præferendum est, etiamsi celebretur cum majori solemnitate & apparatu. Ita S. R. C. die 11. Maji *1743.* Hæc omnia ture assero accedente etiam maturo consilio, & approbatione peritissimi ac Illustrissimi Domini Joannis Baptistæ Gambarucci Amaseni Archiepiscopi, & Apostolicarum Cæremoniarum Præfecti.

Ex dictis a Gavanto supra, & ex nostris Additionibus satis constat quomodo ordinandæ sint Vesperæ in concurrentia duorum Festorum diversæ Classis, & dignitatis, nimirum dicendas esse integras de Festo Classis superioris cum Commemoratione inferioris; circa quas Commemorationes faciendas in concursu Festorum diversæ, & etiam æqualis Classis & dignitatis, Lectorem remittimus ad evolvenda ea, quæ tradit Gavantus infra Cap. XI. de Commemorationibus, & ea, quæ a nobis adjicientur, ne eadem hic, & ibi repetamus.

Reliquum est, ut pro coronide hujus capitis innuamus aliqua Decreta spectantia ad hanc Materiam diebus infrascriptis edita, quæ dantur in nostro Indice &c.

1. Martii *1681.* num. 117. circa Vesperas dierum Octavarum Beatæ Mariæ Virginis.

12. Ju-

12. Julii 1664. num. 88. 17. Junii 1684. num. 150. 20. Julii 1686. num. 157. & 14. Decembris 1709. num. 250. circa Veſperas Duplicium, etiam majorum abſque ſolemnitate, & apparatu, & inter Sanctos Apoſtolis inferiores. Quæ quidem Decreta minime abrogata intelliguntur per illa de diebus 21. Auguſti 1688. *in una Aquilejen.* & 25. Septembris 1688. *in una Hiſpan.* cum ibi agatur de caſibus particularis inſpectionis, & ſpeciali notæ dignis.

1. Martii 1681. num. 116. 14. Maji 1707. 20. Auguſti 1712. num. 245. & 16. Septembris 1730. num. 277. circa Veſperas Sanctorum Angelorum ſub ritu dupl. min. per quæ Decreta omnimode abrogatum intelligitur illud de die 27. Septembris 1698. in una Ordinis Cappuccinorum editum.

QUANDO CONCURRIT

In ſecundis Veſperis.

Dñica major, ſeu, i. & ii. Cl. cum	0	+	3	+	+	3	3	3	3	3	3	3	0
Dñica minor, ſeu per annum,	0	+	3	+	+	3	3	2	2	2	2	1	0
Duplex primæ Claſſis,	2	2	+	2	+	+	+	+	0	+	6	3	+
Duplex ſecundæ Claſſis,	+	+	+	+	+	+	+	+	3	6	+	3	+
Patronus, ſeu Titulus Eccleſiæ,	2	2	+	2	+	+	+	+	0	+	0	1	+
Duplex per annum majus,	+	+	+	+	+	+	+	6	1	3	1	1	+
Duplex per annum minus,	+	+	5	+	+	5	3	1	3	1	1	1	+
Semiduplex,	+	5	3	+	5	5	3	1	1	1	1	1	5
Dies Octavæ,	+	+	5	+	+	5	3	1	3	1	1	1	+
Dies infra Octavam,	0	0	3	+	5	3	3	1	1	1	1	1	5
	Sancta Maria in Sabbato.	Die infra Octavæ.	Die Octavæ.	Simplici.	Semiduplici.	Duplici per annum minore.	Duplici per annum majore.	Patrono, ſeu Titulo Eccleſiæ.	Duplici ſecundæ Claſſis.	Duplici primæ Claſſis.	Dominica quacumque.		

In primis Veſperis.

1 Totum de ſequenti, nihil de præcedenti.
2 Totum de præcedenti, nihil de ſequenti.
3 Totum de ſequenti, commemoratio de præcedenti.
4 Totum de præcedenti, commemoratio de ſequenti.
5 Capitulum de ſequenti, commemoratio de præcedenti.
6 Totum de digniori, commemoratio de minùs digno.
Simplex, & S. Maria in Sabbato, Feria, & Vigilia non concurrunt.

Notandum, quod in primis Veſperis diei Octavæ Aſcenſionis & Corporis Chriſti, totum Officium ſit de Octava, cum Commemoratione præcedentis feſti Duplicis, niſi fuerit Feſtum ſolemne principale, vel primæ, vel ſecundæ Claſſis, quia tunc de Feſto fieret Officium, & Commemoratio de Octava.

In ſecundis Veſperis diei Octavæ Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis & Corporis Chriſti, de ſequenti duplici ſit tantum Commemoratio, niſi illud fuerit primæ, vel ſecundæ Claſſis, ſeu Patronus, vel Titulus, aut Dedicatio Eccleſiæ: quia tunc de Feſto fieret Officium, & de Octava Commemoratio. Et ſimiliter die Octavæ Corporis Chriſti in ſecundis Veſperis concurrente cum die Octavæ S. Joannis Baptiſtæ, Veſperæ erunt de Octava Corporis Chriſti cum Commemoratione Octavæ Sancti Joannis.

In ſecundis Veſperis Duplicis ſecundæ Claſſis non fit Commemoratio de die infra Octavam, niſi quando de ea fieri debeat Officium die ſequenti.

Cum plures fiunt Commemorationes, ſervetur hic ordo. De Duplici, de Dominica, de ſemiduplici, de die infra Octavam, de Feria majori, ſeu Vigilia, de ſancta Maria in Sabbato, de Simplici.

Expoſitæ Tabellæ concurrentiæ, & alia occurentiæ, quæ infra dabitur, non ita univerſales ſunt, ut ex iis præciſe omnia decidantur, quæ in hac materia occurrere poſſunt dubia, ſed ſæpius ad ipſas Rubricas, eaſque non modo ſpeciales, ſed aliquando etiam generales, eſt recurrendum. Et revera ubi agitur de Concurrentia duplicis primæ claſſis cum Patrono ſeu Titulo Eccleſiæ, vel Patroni ſeu Tituli Eccleſiæ cum duplici primæ claſſis, vel cum Patrono ſeu Titulo Eccleſiæ, qui reſpective poteſt eſſe Patronus ſeu Titulus Eccleſiæ particularis vel Eccleſiæ Cathedralis, ſeu Matricis nullius Diœceſis, vel quid hujuſmodi non ponitur in quadrangulo *n.* 6. qui ſignificaret faciendum eſſe de digniori, adinſtar Concurrentiæ duplicis primæ claſſis cum duplici primæ claſſis, ſed ponitur litera O, non quia hujuſmodi concurſus minime accidere poſſit, ſed quia nos remittit ad Rubricas generales, præſertim titul. XI. *n.* 2. ubi pro hujuſmodi Feſtorum ordinando concurſu ſufficienter diſponitur, ſi recte expendantur ea, quæ ibi habentur, quod ceteris paribus præferenda ſunt Feſta, quæ ſunt magis particularia,

culariæ, & ſolemnius celebrantur, & conſequenter his debentur integræ Veſperæ cum commemorat. alterius Feſti concurrentis.

Rurſus in eadem Tabella duplex primæ claſſis concurrens cum die infra Octavam, præſcribitur totum fieri debere de primo, & nihil de ſecundo, ſed advertendum eſt, quod intelligendum eſt de quacumque octava non privilegiata, etiamſi de ea fieri debeat Officium die ſequenti, quæ ſententia Gavanto conformis eſt, *ſect. 3. c. 8. n. 18. & c. 11. n. 14.* ſicut & Biſſo *tit. C. n. 363. §. 11.* ac Hilden *part. 3. tit. 6. §. 1.*

Denique in eadem Tabella ad diem infra octavam concurrentem cum die infra aliquam octavam, non aſſignatur *n. 7.* ubi habetur; totum de digniori, commemoratio de minus digno, ſed littera O non quia hujuſmodi concurſus numquam evenire poſſit, nam de facto diverſæ octavæ poſſunt eodem die occurrere; ſed cum hoc principaliter pertineat ad Tabellam de occurrentia, ubi *n. 7.* ſtatuitur Officium de digniori, commemor. de minus digno, ideo in tali concurſu Veſperæ regulandæ ſunt ad inſtar occurſus. Fuſius tamen de occurſu octavarum particularium, ut dignoſcatur quænam ſit præferenda, nos ſupra ſermonem fecimus, & Tabellam deſcripſimus.

De Translatione Feſtorum. X.
RUBRICA.

1. *SI aliquod Feſtum Duplex occurrat in Dominicis Adventus, & in Dominicis a Septuageſima uſque ad Dominicam in Albis incluſive, in Vigilia Nativitatis Domini, in die Circumciſionis, in tota octava Epiphaniæ, in Feria quarta Cinerum, in tota majori Hebdomada, & infra octavam Paſchæ, in Aſcenſione Domini, in diebus a Vigilia Penteceſtes uſque ad Feſtum Trinitatis incluſive, in Feſto Corporis Chriſti, & ejus die octava, in Feſto Aſſumptionis B. Virginis, & omnium Sanctorum, transfertur in primam diem Feſto Duplici, vel Semiduplici non impeditam: exceptis tamen Feſtis Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, & Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quæ in die octava Corporis Chriſti celebrantur, excepto quoque Feſto quocumque ſolemni alicujus loci quod in propria tantum Eccleſia, etiam in aliquibus ex ſupradictis diebus occurrens, ſcilicet, in Dominicis 2. 3. & 4. Adventus & Quadrageſimæ, Dominica Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ, & diebus infra octavam Epiphaniæ, (ut in Rubrica de Commemorationibus dictum eſt) celebratur. Si autem Feſtum Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ venerit in die Corporis Chriſti, transfertur in ſequentem diem, cum commemoratione octavæ; & in ſecundis Veſperis Corporis Chriſti fit tantum commemoratio S. Joannis: ſequentibus autem diebus fit Officium de eadem octava Corporis Chriſti, cum commemoratione octavæ S. Joannis. Dies autem octava S. Joannis tunc veniens in die octava Corporis Chriſti, non transfertur, ſed de illa eo anno fit tantum commemoratio in utriſque Veſperis & Laudibus diei octavæ Corporis Chriſti; & id ſemper ſervetur, quando Feſtum habens octavam transfertur: ut non ideo dies octava transferatur, ſed ipſa die de ea fiat commemoratio, quæ alias erat octava, ſi feſtum non fuiſſet translatum. Quod ſi feſtum poſt totam ſuam octavam transferri contigerit, illo anno celebretur ſine octava: niſi Titularis Eccleſiæ privilegio aliter fieri oporteat.*

2. *Si in die octava alicujus Feſti habentis octavam occurrat aliquod Feſtum Duplex ex majoribus ſupra in Rubrica de Commemorationibus enumeratis, fiat de Feſto cum commemoratione diei octavæ: excepta die octavæ Nativitatis Domini & Epiphaniæ, in quibus non fit de aliquo Feſto, ſed transfertur in primam diem ſimiliter non impeditam. Si autem non fuerit ex prædictis Feſtis, fiat de octava, & Feſtum transferatur, ut ſupra.*

3. *Si aliquod Feſtum Duplex infra octavam occurrens, alio majori feſto Duplici impediatur, transferatur in primam diem ſimiliter non impeditam, & in eo fiat commemoratio de octava.*

4. *Si in aliis Dominicis per annum a ſupradictis occurrat Feſtum Duplex, non transfertur, ut dictum eſt in Rubrica de Commemorationibus.*

5. *Feſtum Semiduplex occurrens diebus ſupradictis, & infra octavam Corporis Chriſti, & aliis Dominicis per annum, transfertur in primam diem ſimili Officio non impeditam: occurrens vero in Dominicis infra illas Octavas, in quibus fit de feſtis occurrentibus, (ut dictum eſt in Rubrica de octavis,) transfertur in ſequentem diem, cum commemor. octavæ: quæ ſi fuerit alio feſto Duplici vel Semiduplici impedita, prædictum feſtum Semiduplex veniens in Dominica, transfertur poſt octavam: ita ut feſtum Semiduplex infra octavam non transferatur, niſi in proxime ſequentem diem.*

6. *Si duo, vel plura feſta novem Lectionum ſimul eodem die veniant, fiat Officium de majori, id eſt, de Duplici, & Semiduplicia transferantur. At ſi omnia fuerint Duplicia, vel omnia Semiduplicia, fiat de digniori, ſeu ſolemniori; & quæ minoris ſolemnitatis ſunt, transferantur.*

7. *Si plura feſta novem Lectionum transferenda*

ſint, prius transferatur Duplex, quam Semiduplex; & inter plura Duplicia, quod eſt magis ſolemne ſemper prius transferatur, & prius celebretur: alioquin ſi ſunt æqualia, unum ante aliud transferatur eo ordine, quo erant celebranda in propriis diebus.

8. *Feſtum Simplex numquam transfertur: ſed ſi de eo fieri non poteſt Officium, fiat commemoratio, ut dictum eſt in Rubrica de Commemorationibus: ſi autem venerit in illis diebus, in quibus de Simplici nulla fit commemoratio, eo anno non fit de eo amplius.*

9. *Si aliquod Feſtum novem Lectionum, in quo annotatum eſt fieri commemorationem alicujus Sancti, transferatur propter advenientem Dominicam, vel aliud Feſtum majus, non tamen transfertur cum illo commemoratio illius Sancti in eo aſſignata, ſed dicta commemoratio fit die ſuo in Dominica, vel alio Feſto, in quo fieri poſſit, cum nona Lectione ejuſdem, ſi propriam de vita Sancti habuerit: Feſtum vero novem Lectionum transfertur ſine ulla amplius commemoratione Feſti Simplicis prædicti. Quod etiam ſervatur in commemorationibus occurrentibus in Vigiliis, cum de Vigilia veniente in Dominica fit in Sabbato præcedenti, tunc enim commemoratio Feſti Simplicis non fit in Officio Vigiliæ, ſed in Dominica.*

De Occurrentia Officii Divini, ſeu de Translatione Feſtorum. Cap. X.

GAVANTUS.

1. DUplex Feſtum poteſt occurrere in Dominicis Adventus, & a Septuageſima uſque ad Dominicam in Albis incluſive, in Vigilia Nativitatis Domini, in Circumciſione, in tota octava Epiph. in Feria quarta Cinerum, in tota majori hebdomada; infra octavam Paſchæ, Aſcenſionis Domini, in diebus a Vigilia incluſive Pentecoſtes, uſque ad Feſtum Trinitatis incluſive, in Feſto Corporis Chriſti; & ejus die octava, in Aſſumpt. B. V. & in Feſto omnium Sanctorum, quæ duo ultima Feſta addita ſunt in poſtrema recognitione: & tunc duplex transfertur in primam diem, Feſto novem Lectionum non impeditam. *Radulph. meminit propoſ. 15. Microl. etiam cap. 42.* tradit, occurrentibus duobus Feſtis, minus nobile differri.

2. Si vero eſt duplex primæ claſſis, de eo fit in Dominicis ſecunda, tertia, quarta Adventus, & Quadr. in Dominicis Septuageſimæ, Sexag. Quinquag. & infra octavam Epiphaniæ; quia ratio Feſti, & præſertim Patroni loci, ſeu Titularis Eccleſiæ, vel Dedicationis ejuſdem, prævalet penes populum ejus loci; neque hæ Dominicæ pares ſunt primis Dominicis, in quibus myſteria Religionis noſtræ inchoantur.

3. Si contingat, ut duo Feſta duplicia occurrant eodem die infra octavam, hoc eſt in Eccleſia aliqua particulari, quæ forte celebret octav. Patroni loci, infra quam poteſt occurrere Duplex ex Feſtis mobilibus una cum duplici per annum in Kalendario Romano: eo caſu debet transferri duplex minus in primam diem ſimiliter non impeditam, & hic eſt ſenſus Rubricæ *de Transl. Feſtorum n. 3.* quam putant aliqui eſſe ſuperfluam: ſed ideo ſancita fuit ad differentiam Semiduplicis, cujus translatio aliquando fit extra oct. Et hæc de duplici.

4. Semiduplex poteſt occurrere in diebus prædictis n. 1. & 2. & præterea infra octavam Corporis, & aliis Dominicis per annum, in quibus omnibus caſibus transfertur in primam diem ſimiliter non impeditam, quod in ultima Breviarii recognitione dictum eſt. Quod ſi occurrat in Dominica infra octavam, quæ admittit Semiduplex Feſtum; tunc in ſequentem Feriam ſecundam transfertur: & ſi eſt impedita, ultra octavam, ne nimium interturbetur octava, & numero dierum nimis minuatur. Eadem de cauſa Semiduplex occurrens infra octavam Corporis Chriſti: ſi proxime ſequantur octavæ S. Joannis, & SS. Petri & Pauli, transfertur poſt omnes octavas, & hoc eſt, quod addit Rubrica in fine 5. *ita ut*, inquit, *Feſtum Semidupl. infra octav. non transferatur, niſi in proxime ſequentem diem*, ideſt: ſi ſequens erit impedita, transfertur Semiduplex ultra omne Officium 9. Lectionum; Ratio eſt, quia amiſſio jure vicinitatis ad proprium diem, non eſt major ratio, cur citius celebretur.

5. Occurrentibus pluribus Feſtis novem Lectionum, transferatur illud, quod eſt minus nobile; vel ratione ritus, puta, quia Semiduplex: vel ratione Perſonæ, quæ ſit inferioris ordinis, ſi in ritu ſint æquales. Hic eſt ſenſus Rubricæ *n. 6.*

6. Translatis pluribus Feſtis duplicibus, & ſemidupl. fiat Officium prius de digniori, quoad ritum; quod ſi æqualis ſit ritus, fiat de eo prius, quod erat prius in Kalendario celebrandum. Ita, licet obſcurius, in Rubrica *n. 7.*

7. Si vero occurrat in Dominicis in Albis, vel Trinitatis aliquod Feſtum: quod ex prædictis debet transferri (nulla ratione habita, quod habeat jus ad eam Dominicam) fiat in Feria ſecunda non impedita de Feſto prius translato, ordine ſervato dignitatis, & Kalendarii, prout vere ſonant verba dictæ Rubricæ de Translat. Feſtor. n. 7. examinata in poſtrema recognitione Breviarii, & in hunc ſenſum communiter accepta; quia vere & illud ipſum eſt a ſua die translatum, & hoc etiam intelligitur de aliis Dominicis per annum.

8. Feſtum Simplex non transfertur; ſed vel Officium, vel commemoratio fit de eo, aut vero etiam omittitur; ſi occurrat in Feſto primæ claſſis, alicubi poteſt accidere, ut numquam de eo fiat, neque commemoratio: ut in Eccleſiis S. Auguſtini, S. Jacobo dicatis, & aliis SS. Patronis locorum,

rum, ſeu Titularibus Eccleſiarum, numquam fit de Sanctis Hermete, Chriſtophoro, & ſimilibus.

9. Translato fortaſſe Feſto novem Lectionum, quo cum facienda eſt commemoratio feſti ſimplicis, non transfertur feſtum Simplex, de quo fit ſemper proprio die, niſi impediatur a Feſto ſolemniori, & eodem modo, tranſlata in præcedens Sabbatum aliqua Vigilia, quæ occurrit cum Feſto ſimplici in Dominica, non tamen transfertur Feſtum Simplex, ſed de eo fit in Dominica, & proprio die, quia illud tantum eſt transferendum, quod proprio die impeditur a Majori Officio.

10. Adverte præterea, quod ſi Translatio alicujus Feſti ſit a tempore Paſchali ad tempus non Paſchale, recitandum erit Officium temporis non Paſchalis, quod accidit in Translatione Sanctorum Martyrum menſis Maji, & aliquorum menſis Junii.

11. Attinent ad hoc caput ex Rubricæ, quæ habentur extra Titulos aliarum Rubricarum generalium, nempe inter duas Tabellas de occurrentia, & concurrentia Offic. & primo, ſi occurrant duo Feſta eodem die ſub una ratione Feſti, in Kalendario Rom. Brev., quorum tamen alterum eſt Patroni, ſeu Tituli Eccleſiæ Feſtum, v. gr. S. Sebaſtiani, cui cum S. Fabiano ſit ordinarie Feſtum, eo caſu fit de Patrono, ſeu Titulari tantum, hoc eſt, de S. Sebaſtiano ſolo, uti Feſto primæ claſſis, non autem de ſocio eo die. Aliqui putarunt hanc Rubr. loqui de occurrentia duorum Feſtorum: quorum alterum eſt in Kalendario Rom., alterum in Kalendario loci proprio, ſed falluntur, ex iis verbis *deſcriptus ſit eodem die in Kalendario* non aſt *Kalendariis* & loquitur de Kalendario Rom., me teſte: in recognitione Clementina, nam de occurrentia duorum Kalend. agitur in Rubr. *de Translat. Feſt. n.* 6.

12. Qui vero hac de cauſa in eorum proprio die omittuntur: vel ſunt in Kalendario Romano ſub ritu duplici, ſeu Semiduplici, & tunc prima die ſimiliter non impedita, fit Officium de omiſſis ſub ritu Semiduplici, puta in exemplo allato fiet de S. Fabiano, ritu ſemidupl. poſt octavam S. Sebaſtiani; vel ſunt ſub ritu Simplici, & tunc in ea Eccleſia nihil fit de ſociis omiſſis; Exempli gr., in Eccleſia SS. Marcellino, & Petro dicata, S. Eraſmus nihil habet umquam, neque commem. die 2. Junii. Ratio vero cur in hac diviſione fiat alterum Feſtum ritu ſemiduplici, eſt, quia non transfertur Feſtum, niſi ſit ſaltem ſemiduplex; & diviſio ritus duplicis Feſti plurium SS. viſa eſt fieri ſatis congrue, ſi ſocii gaudeant ritu ſaltem ſemiduplici, niſi ſint, ut mox dicemus, altioris Ordinis.

13. Quod ſi ii, qui dividuntur, ſunt altioris Ordinis, & claſſis, ut in Eccleſia S. Philippi Apoſtoli, de quo ſolo fit idcirco Feſtum primæ claſſis, eo caſu in prima die non impedita, fiet Officium de tranſlato S. Jacobi ſub ritu duplici ſecundæ claſſis, quia eſt de 12. Apoſtolis, & die 4. Maji in Laudibus tantum fit commem. cum 9. Lect. S. Monicæ.

14. Porro, prædicta ſeparatione facta Patroni, ſeu Titularis a ſociis, quos illi habent in Kalendario Rom., curandum erit, ut oratio, Lectiones, & Evangelium cum Homilia congruant Feſto, ita ut pro uno, non pro pluribus Offic. fiat: & deficientibus propriis erit ad Commune Sanctorum recurrendum, reſervata Patrono potius, quam ſociis, oratione propria, & in numero ſingulari accommodata. Pro ſociis autem ſumatur de Communi, ut ſit varietas: niſi forte contingat de ſociis Officium fieri extra Octavam Patroni, ſeu Tituli, quo caſu variandi neceſſitas minus urgeret.

15. Quæſitum eſt aliquando; quid agendum eſſet in Eccleſia Regularium, in qua occurrebant duo Feſta, eodem die Patroni Principalis, loci, & Titularis Eccleſiæ illorum Regularium: & poſito, quod ſupra docuimus, teneri Regulares ad Officium de Patrono, infertur manifeſte, quod de Patrono loci tamquam de digniori, recitandum ſit Officium, tranſlato Titulari, qui eſt minus dignus, *de Translat. Feſt. tit.* 10. *n.* 6. tum quia in Rubr. ſemper præponitur Patronus Titulari; tum quia ille totius loci eſt Protector, hic unius templi particularis; tum quia æquius eſt, ut populus ubique eo die audiat Miſſam de ſuo Patrono; quod ſi quotannis hic accidat occurſus, aſſignanda erit dies ſequens in perpetuum Titulari illius Eccleſiæ niſi ex Privil. aliter fieri debeat. A fortiori cedet Patrono loci aliud quodcumque Feſtum Regularium inferioris claſſis, puta Conceptionis B. V. ſi occurrat in Feſto Patroni loci, quod eo magis patet, quia Feſtum Conceptionis cedit Dominicæ 2. Adventus, cui non cedit Patronus loci, *de Translat. Feſt. n.* 1.

16. Officia conceſſi ad libitum in pari gradu cedunt aliis de præcepto, vel ex vi Rubricarum recitandis.

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

I. Gav. Sect. III. Tit. X. Cap. X. *De occurrentia &c.*) Ex conflictu duorum Officiorum una ſimul, eademque die occurrentium id efficitur, ut ſi neutrum cum ſola Commemoratione peragi queat, neceſſe ſit alterum dimitti, donec die, qua primum libera, reſumatur, quod cum ſit, tranſlatio proprie dicitur, de qua luculenter ſatis egit Micr. *cap.* 42. & nos hic fuſe pertractare debemus. Rurſus Translatio, ut optime advertit Guyetus *lib.* 4. *c.* 7. *q.* 1. non eſt idem ac mutatio, de qua idem doctiſſimus Auctor agit *lib.* 2. *c.* 6. *q.* 3. & *ſeqq.* nam licet utraque ſit amotio Feſti a ſuo die proprio, differunt tamen in eo, quod mutatio eſt veluti tranſmigratio, & perpetua alterius ſedis occupatio; tranſlatio vero inſtar eſt peregrinationis, qua ſe alio quis ſic confert, ut tamen ad ſedem propriam illico ſit rediturus; utriuſque cauſa eſt Officium aliquod diem Feſto deſtinatum occupans; at hujus ex accidenti, atque pro hac, aut alia ſimili vice dumtaxat, ut ſit in occurrentiis Dominicæ Septuageſimæ, Feriæ IV. Cinerum, Aſcenſionis

ſionis Domini, & aliis Feſtorum Mobilium; illius conſtanter, ac perpetuo propter occurſum videlicet Feſtorum Nativ. Domini, Epiphaniæ, Aſſumptionis B. M. Omnium Sanctorum, & ſimilium, quæ eodem ſtato ſemper Kalendarii die recurrunt. Porro occupantis Officii ratio, qua alteri præfertur, vel eſt ipſius dignitas; vel neceſſitas, vel dignitas ſimul, & neceſſitas. Dignitas quidem, ut in Feſtis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Aſſumptionis B. M. Omnium Sanctorum, quæ cum duplicia ſint primæ Claſſis, & quidem Chriſti Domini, & Beatiſſimæ Virginis, omnibus aliis dignitate antecellunt; neceſſitas vero ut in Dominicis Adventus, Septuageſimæ, Quadrageſimæ, Feriæ IV. Cinerum &c. quæ cum non niſi ritu ſemiduplici, ac ſimplici celebrentur, ideo tamen Feſtis duplicibus longe dignioribus in occurrentia præſtant, quia nec omitti penitus, nec ullo alio die fieri poſſunt. Dignitas denique ſimul, & neceſſitas in Dominicis Paſchæ, & Pentecoſtes, & Trinitatis, quæ ſimul & Dominicæ ſunt & Feſta item omnium Solemniſſima.

Ex his colligitur Officii de tempore ut ſic, nullam dari proprie translationem. Quamvis enim aliqua pars Officii Dominicalis, aut Ferialis, puta Lectiones primi Nocturni, Reſponſoria, Hiſtoriæ, expoſitio, item Homiliæ, & Evangelii Dominicæ alia die interdum reſumantur, numquam tamen totum Officium talis Dominicæ, aut talis Feriæ alio die fit, quam tali Dominica, aut tali Feria. Non ſic Feſta Sanctorum; hæc enim idonea ſunt æque uno die fieri atque alio, unde ſi ſuo proprio die impediantur, facile reſumi poſſunt in alio; hincque eſt, quod translatio proprie Feſtorum dicatur.

Cum autem Feſta, quo digniora ſunt, & ſuperioris gradus, eo firmius diem ſuum retineant, & ab eo difficilius removeantur, idcirco ut eorum Translationes certius a Nobis inveſtigentur, operæ pretium eſt rem juxta varios ſingulorum gradus definire, qui quatuor numerantur, ut alibi etiam innuimus, videlicet Duplicium primæ Claſſis, Duplicium ſecundæ Claſſis; Duplicium per Annum, ſive Majorum, ſive Minorum; & Semiduplicium; de Simplicibus, ſicut etiam de Vigiliis, & Octavis mentionem hic non facimus, quia regulariter de his translationes. Hæc ex Guyeto placuit tranſcribere, quia perutilia ſunt ad ſternendam viam quæſtionibus omnibus ad præſentem translationis materiam ſpectantibus.

II. Gav. n. 1. — *Duplex Feſtum poteſt occurrere, &c.*) Quamvis indiſtincte loquatur Gavantus hoc loco de Feſto Duplici quocumque occurrente in Dominicis Adventus &c. tamen ex iis, quæ poſterius tradit, & ex Rubrica ſuperiori colligitur, quod dies excludentes Feſtum quodcumque etiam primæ Claſſis in iis occurrens, & quod proinde deberet transferri ſeu reſpective murari, ſunt Dominica prima Adventus, Vigilia Nativitatis Domini, & a fortiori ipſiuſmet Feſtum, Circumciſio Domini, Epiphania, & ejus dies Octava, Feria IV. Cinerum, Dominica prima Quadrageſimæ, Dominica Paſſionis, Dominica Palmarum, ac deinceps uſque ad Dominicam in Albis inclusive, Aſcenſio Domini, a Vigilia Pentecoſtes uſque ad Dominicam Trinitatis inclusive, Feſtum SS. Corporis Chriſti, Aſſumptio B.M.V. Nativ. S. Joan. Baptiſtæ, Feſtum SS. Apoſt. Petri & Pauli, & Feſtum Omnium Sanctorum. Præfati, inquam, dies tali Religione & Solemnitate ab Eccleſia celebrantur, ut excluda quodcumque Feſtum in iis occurrens etiam primæ Claſſis, qualia ſunt Feſtum Patroni, Principalis loci, ſeu Ordinis, nec non Titularis Eccleſiæ ac ejus Dedicatio, itaut nequeat fieri Officium de dicto Feſto, ſed transferri ſeu reſpective mutari debeat in diem proxime non impeditam.

Verum quidem eſt, quod prædictorum omnium dierum non eſt eadem ratio in excludendis omnibus Feſtis etiam primæ Claſſis, ut ſupra obſervavimus nam cum prædictorum dierum alii ſint inſtabiles ſeu certam in Kalendario ſedem non habentes puta Dominica prima Adventus, Feria IV. Cinerum, Dominica prima Quadrageſimæ, & cætera Feſta Mobilia; alii e contra fixi, ſtatoque ſemper die quotannis recurrentes, ut ſunt Vigilia, & Feſtum Nativitatis Domini, Circumciſio, Epiphania, & ejus octava, Aſſumptio B. M. V. Nativitas S. Joannis Baptiſtæ, Feſtum SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, & feſtum Omnium Sanctorum; hi quidem, Occurrentia ſecum feſta etiam primæ Claſſis, perpetuo excludunt, adeo ut de iis nullo unquam Anno tali die poſſit fieri, puta de S. Anaſtaſia die 25. Decembris. De aliis non item diſcurrendum eſt; ſi enim Dominica 1. Adventus incidat in diem 30. Novembris, excludit quidem feſtum S. Andreæ ab eo die, ſed hoc non niſi quinto, aut ſexto quolibet anno, aut etiam undecimo accidit: Unde in hoc poſtremo caſu translatio eſt adhibenda, in illo vero priori opportunior eſſet mutatio, ut optime conſulit Guyetus *lib. 2. c. 2.* præſertim *q. 6.*

III. Gav. n. 2. — *Si vero eſt Duplex primæ Claſſis, de eo fit in Dominica &c.*) Advertit optime hic Gav., quod ſi feſtum aliquod Duplex primæ Claſſis occurrat in Dominica majore ſecundæ Claſſis, nempe vel in Dominica ſecunda, vel tertia, vel quarta Adventus (niſi in hanc incidat vigilia Nativitatis Chriſti) vel in Dominica Septuageſimæ, vel Sexageſimæ, vel Quinquageſimæ vel denique in ſecunda, vel tertia, vel quarta Quadrageſimæ, tunc Officium fit de feſto illo primæ Claſſis: fieri tamen ſimul debet Commemoratio de hujuſmodi Dominica occurrente ſecundæ Claſſis in utriſque Veſperis, Laudibus, & Miſſa, cum una Lectione de Homilia ejuſdem Dominicæ in Officio, & cum ultimo de eadem Evangelio in Miſſa. Si vero feſtum Duplex ſecundæ Claſſis incidat in Dominicam aliquam majorem ex dictis primæ vel ſecundæ Claſſis, tunc Officium, & Miſſa debent dici de Dominica prædicta majori, & feſtum Duplex ſecundæ Claſſis debet transferri in diem aliam

eam-

eamque proximam non impeditam feſto novem Lectionum.

Ex hucuſque dictis patet translationem feſtorum eſſe motum aliquem duos terminos habentem, videlicet terminum a quo feſtum amovetur, & terminum in quem feſtum rejicitur. Rurſus liquet, quod terminus a quo, non eſt idem pro omnibus feſtis, quæ enim digniora ſunt, difficilius a ſuo loco dimoventur, ſic difficilius amoventur feſta primæ Claſſis, quam feſta ſecundæ Claſſ., unde ſequitur, quod dies illi, qui rejiciunt ſuperiora feſta, v. gr. primæ Claſſis, iidem quoque rejiciunt omnia inferiora, nempe ſecundæ Claſſis, &c. Sed non e contra. Semiduplicia enim v. gr. rejiciuntur a Dominicis per Annum, in quibus ſtant immota Duplicia &c.

Terminus vero ad quem, ſive dies, in quem feſtum translatum rejicitur, quoad Ferias idem eſt pro feſtis Superioribus, & inferioribus, ita ut tam hæc, quam illa in primam, quæ vacat, transferantur, unde cum in Rubr. dicitur: *transfertur in primam diem non impeditam*: intellige in Feriam, ſeu diem non impeditam feſto Duplici, vel Semiduplici juxta ſuperiorem Rubricam *n.* 1. ſub nomine vero feſti novem Lectionum cum veniat etiam Dominica, ut patet ex Decreto S. R. C. 12. Martii 1618. dato *n.* 41. hinc fit, quod etiam quælibet dies Dominica cenſetur dies impedita ad admittendum Officium translatum. E contra nomine feſti non admittentis Officium translatum, non veniunt dies infra octavam aliquam non privilegiatam, in quibus fit de Duplicibus translatis, immo & de Semiduplicibus in diem immediate ſequentem, ſed de his tantum, quando occurrunt in Dominica infra octavam, in Feſto duplici habente octavam, vel in Feſto Duplici infra eamdem octavam occurrente, de qua re videantur ea, quæ diximus ſupra ad *c.* 8. ubi pariter adnotavimus diem octavam numquam poſſe transferri, & diximus quid faciendum ſit, ſi in ea occurrat Feſtum aliquod ſolemnius, & quomodo transferri debeat duplex per annum, vel majus, vel minus, ſi in dictam diem octavam incidat, cum talia Duplicia cuicumque octavæ cedant; non ſic vero Duplicia primæ, vel ſecundæ Claſſis, quæ non cedunt, niſi octavis privilegiatis, quales ſunt octavæ Paſchatis, Pentecoſtes, & dies octava Nativitatis Domini, in qui occurrit Circumciſio ejuſdem, & dies octava Epiphaniæ. In die autem octava SS. Corporis Chriſti, poteſt fieri tantum de Duplici primæ Claſſis in ea occurrente, non vero translato, & infra eam excluſis aliis Duplicibus translatis, ut notat Gav. ſupra *c.* 8. *n.* 24. Exceptis tamen Duplicibus primæ, immo etiam ſecundæ Claſſis translatis, ut declaravit S. R. C. die 30. Maji 1699. quod Decretum datur in noſtro Indice *n.* 198. & idem (licet cum aliqua hæſitatione) adnotavit Guyetus *lib.* 4. *c.* 6. *quæſt.* 7. Diximus, quod dies infra octavas non privilegiatas non rejiciunt a ſe Duplicia quæcumque translata; nam octavæ privilegiatæ, nempe Paſchatis, & Pentecoſtes excludunt quæcumque Feſta etiam primæ Claſſis occurrentia, unde a fortiori translata. Dies vero infra octavam Epiphaniæ non admittunt aliud Feſtum, niſi ſit primæ Claſſis, cætera vero transferenda ſunt poſt dictam octavam.

Diſputabatur inter Rubriciſtas utrum in Feria VI. poſt octavam Aſcenſionis (quæ cenſetur tamquam dies infra octavam) poſſit fieri de officio translato? De Feſtis duplicibus translatis nulla poteſt eſſe difficultas, quia ea etiam translata fiunt infra octavas non privilegiatas, ut diximus ſupra; ſola igitur remanebat difficultas de Feſtis ſemiduplicibus translatis, de quibus non poteſt fieri infra oct. niſi transferantur a Dominica in Feriam ſecundam proxime ſequentem non impeditam Feſto duplici, vel ſemiduplici in eam occurrente, vel transferantur a Feſto duplici octavam habente, vel a Feſto duplici infra eamdem octavam occurrente in proximam diem immediate ſequentem, prout diximus ſupra *c.* 8. Propoſitum dubium affirmativa deciſione reſolverat Guyetus *loc. cit. quæſt.* 8. ubi ait, quod Feſta ſemiduplicia quomodocumque translata poſſunt habere locum in dicta Feria VI. poſt octavam Aſcenſionis, licet enim hæc Feria more dici infra octavam celebretur, in rigore tamen non eſt talis, ſed repetitio Officii Dominicæ infra octavam, quamvis Ritus octavæ in ea ſervetur. Hanc vero quæſtionem, juxta mentem Guyeti, omnino dirimit Decretum a S. R. C. die 11. Auguſti 1691. datum a nobis n. 169. Non poteſt tamen in ea fieri de quacumque alia die infra octavam occurrente, cujus ſola commemoratio debet fieri ad Laudes, & Miſſam, nec amplius de ea fit aliud, cum debeat ceſſare octava ob Vigiliam Pentecoſtes ſupervenientem, ut optime præſcribitur in Rubr. Brev. Franciſcani a S. R. C. die 13. Februarii 1666. approbatis, & in poſtrema ejuſdem recognitione Tit. IX. de Commemorationibus n. 94. & Tit. V. de Translatione Feſtorum n. 103. die 18. Octobris 1696. recognitis, & per Innocentium Papam XII. 21. Novembris 1696. & 3. Decembris 1697. per binas Conſtitutiones confirmatis, quodque videtur valde rationi congruum, ex quo cum ſit Officium Domini, eſt præferendum Officio diei infra aliquam octavam.

Aliqua quoque movetur difficultas ſuper Vigilia Epiphaniæ, utrum in ea poſſit reponi Officium translatum? ſed citatus Guyetus negat firmiter cum noſtro Gavanto *ſect.* 6. *cap.* 7. *num.* 1. quia Officium prædictæ Vigiliæ eſt vere Dominicale, & ſe habet veluti Dominica inter Circumciſionem, & Epiphaniam, taliter ut in ea Vigilia, nec de occurrente quidem ſemiduplici fieri poſſit; en igitur, quod excludit talis Vigilia quodcumque Officium translatum etiam primæ Claſſis.

Poſſet etiam agitari quæſtio cum Guyeto quomodo eſſet celebrandum Officium S. Agnetis, ſi transferri deberet uſque ad diem 28. Januarii, quo occurrit ipſiuſmet S. Agnetis Feſtum *ſecundo* dictum; & quid faciendum ſi ulterius tale Feſtum transferatur?

tur? ſed cum adſit Decretum S. R. C. 5. Maji 1736. in noſtro Indice n. 286. hæc quæſtio remanet deciſa. Alia quæſtio, quam ibidem *lib. 4. quæſt. 9.* proponit Guyetus circa transferendum Feſtum SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, ſi eo die occurrat Feſtum Titularis, ſeu Dedicatio Eccleſiæ, eſt inutilis pace tanti viri; ex dictis enim a nobis ſupra *n.* 2. hic caſus eſt impoſſibilis, quia omne Feſtum primæ Claſſis cedit Feſto ſolemni dictorum Apoſtolorum.

De translatione Feſti S. Benedicti pro PP. Benedictinis vide Decretum emanatum 23. Januarii 1727. datum ſub n. 270. De aliis translationibus Feſtorum particularium, v. gr. de Translatione Feſti ſeptem Dolorum B. M. V. S. Joſeph, Annunciationis B. M. V. &c. agemus in noſtris Additionibus ad Sectionem 7. quæ eſt de proprio Sanctorum in ſuis locis propriis. Interea procedemus ſectando Gavanti veſtigia ad diſcutienda, & decidenda alia dubia cum noſtris doctrinis, tum S. C. Decretis, quæ ſpectant ad hanc materiam Translationis in genere, quorumcumque Feſtorum, ſeu Officiorum. Quoniam vero ſermo hic eſt de termino ad quem, ſive de die, in quo Feſtum translatum, eſt reponendum, circa quod legenda ſunt Decreta in noſtro Indice 7. Febr. 1699. n. 211. & 20. Martii 1706. n. 237. quo vero ad translationem Officiorum de uno ad alium Annum inſpiciantur Decreta 7. Decembris 1680. n. 108. 27. Aprilis 1697. *in Florentina*, & 27. Septembris 1698. n. 207. Et licet S. R. C. ad dubium propoſitum ab Eccleſia Hiſpalenſi tenoris ſequentis; *An Sancti, de quibus in toto Anni decurſu celebrari Officium non potuit, tranſferendi ſint ad Annum ſequentem, vel potius eo Anno ſint omittendi?* reſponderit ſub die 26. Novembris 1735. *Sanctos qui in fine Anni ſuperſunt, non eſſe ad Annum ſequentem tranſferendos, ſed quoties, toto Anni decurſu de illis celebrari non valeat, tunc in illo Anno, diebus eorum propriis, conſiderandos eſſe tamquam ſimplices, faciendo illorum commemorationem, ut ſit in ſimplicibus, cum nona Lectione ad Matutinum compoſita ex omnibus eorum Lectionibus propriis ſecundi Nocturni ad modum unius.* Et cum hoc Decretum aliquibus viſum fuerit particulare; attamen quia poſtea eadem Sacra Congregatio conſulta *in una Toletana: An ſtantibus Decretis de non addendo, mutando, vel retrahendo in Breviario Rom. nec non Decretis Officior. noviter apponendorum in corpore, in quibus præcipitur his verbis — Debeant, teneantur, agant. In Officiis vero provincialibus concluditur ſic — Valeant, poſſint, recitari poſſe cenſuit, conceſſit, annuit &c. Si autem in aliqua Eccleſia, præſertim Regularium, ſint tot Feſta, quod non poſſint nonnulla ſemiduplicia tranſlata, adhuc recurrente Anno, reponi ſemel in biennio. In hoc ergo caſu licebit omittere, quæ ſunt de Breviario, ut fiat de particularibus dicto modo conceſſis?* ſub die 15. Septembris 1736. reſpondit: *Detur Decretum in Hiſpalen. 26. Novembr. 1735.* nempe ſupra allegatum. Et quamvis Illuſtriſs. D. Diverſini unus ex Cæremoniarum Apoſtolicarum Magiſtris innuerit in ſuo Voto poſſe juxta Decreta emanata transferri Officia, quæ ſuperſunt, in annum ſequentem, nihilominus concluſit potius moderandas eſſe octavas minus principales in aliquibus Ordinibus Regularibus, & quatenus ſuperſint aliqua Officia adhuc celebranda, ea non eſſe tranſferenda in annum ſequentem; unde S. C. reſolvit juxta hoc votum; confirmando Decretum in Hiſpalen. Ex quibus aliqui cenſent, quod talis norma, & diſpoſitio non transferendi ullum Officium ad Annum ſequentem, debeat ſervari ab omnibus Eccleſiis, & Ordinibus etiam Regularium. Et revera Minores Sancti Franciſci Conv. in praxim eam deduxerunt, ut videre eſt in Ordine Divini Officii pro Anno 1737. Decreta vero ſupradicta innuuntur in noſtro Indice num. 282. & 337. quæ quidem Decreta ab aliis judicantur particularia pro præfatis Eccleſiis Hiſpalen. & Tolet.

IV. Gavant. num. 3. — *Si contingat, ut duo Feſta duplicia occurrant eodem die, &c.)* Inhærendo diſpoſitioni Rubricæ, quæ habetur num. 3. docet optime Gavantus, quod ſi occurrant eodem die infra octavam non privilegiatam duo Feſta duplicia, eo caſu debet celebrari Officium de magis nobili, ſeu de eo, quod præferri deberet, juxta regulas ſupra, & infra tradendas, & transferri aliud duplex minus nobile in primam diem infra eamdem octavam non impeditam alio Feſto novem Lectionum. Hæc diſpoſitio congrua omnino eſt, quia cum certiſſimum ſit etiam juxta mentem S. R. C. declaratam in ſuo Decreto 30. Septembris 1679. dato in noſtro Indice n. 101. in quo habetur: *Feſtum duplex occurrens ante Octavam non privilegiatam ſi eſt tranſferendum, non eſt protrahendum poſt Octavam, ſed infra eamdem celebrandum:* hinc optime fit, quod idem Feſtum duplex non eſt pariter protrahendum quotieſcumque occurrit etiam intra eamdem octavam.

Non me latet aliquos Auctores aſſerere fere idem etiam de Feſto ſemiduplici, quando incidit in Feſtum duplex infra octavam non privilegiatam, dicendo in tali caſu transferendum eſſe tale Feſtum ſemiduplex in diem immediate ſequentem Feſto duplici, vel ſemiduplici non impeditam, ita tradit Piſart in ſuo Directorio Canonico *tit. 10. n. 7.* quem ſequitur Halden *p. 3. tit. 6. §. 5.* innixi præſertim S. C. Decretis 30. Septembris 1679. datis n. 104. & 105. & his duobus Decretis profecto derogatum fuiſſe per ſubſequens editum die 22. Decemb. 1696. & datum n. 191. jam diximus in noſtris Additionibus ad Caput 8. hujus tertiæ Sectionis, ubi concludimus, quod Officium ſemiduplex non poteſt transferri, niſi in ſequentem Feriam II. quando occurrit in Dominica antecedenti infra octavam non privilegiatam, & admittentem Feſta ſemiduplicia occurrentia, & ſi tale Officium inveniat Feriam illam ſecundam impeditam, tunc transferri debet poſt illam octavam in primam diem pariter non impeditam, ſervato ſemper debito translationis ordine cum aliis Feſtis,

quæ

quæ transferri debent, quodque S. R. C. declaravit habere locum etiam Officium quoad Feſtum ſemiduplex occurrens in Feſto duplici infra octavam non privilegiatam, ut ibi clare, ac diſtincte adnotavimus. Cæterum ſi Feſtum ſemiduplex incidat in aliam Dominicam per Annum, tunc obſervanda eſt ad literam diſpoſitio ſuperioris generalis Rubricæ, quæ habetur n. 7. & ea, quæ tradit Gavantus ſupra n. 4. videantur Decreta data in noſtro Indice n. 226. & 316. quibus confirmantur noſtra placita mox expoſita.

Multoties accidit, & in pluribus locis, ſive Eccleſiis, quod plura Officia ejuſdem, ſive diverſi Ritus de præcepto eadem die occurrant, & ita fixe, ut translatio alicujus ſit perpetua; in hoc caſu quæri poſſet utrum prima dies proxime non impedita, aſſignata, cenſeatur in perpetuum pro die propria, & fixa Feſti translati reſpective? Hanc quæſtionem tractabimus, & decidemus infra perpendentes verba, & opinionem Gavanti, quæ habentur *num.* 15.

V. Gavant. n. 5. —*Occurrentibus pluribus Feſtis novem Lectionum, transferatur illud, quod eſt minus nobile, &c.*) Optime explicat hoc loco Gavantus, verba Rubricæ Generalis, quæ habentur *n.* 6. & docet, quod in transferendis Feſtis ſervanda eſt hæc Regula, nimirum: quod in occurrentia duorum Feſtorum debeat celebrari Officium de magis nobili, & *transferri* illud, quod eſt minus nobile, vel ratione ritus, vel ratione perſonæ, quando Feſta, ſeu Officia in ritu ſint æqualia.

Huc ſpectant ſequentia Decreta, quæ videre eſt in noſtro Indice, videlicet 21. Auguſti *1688.* num. 156.

6. Septembris 1727. num. 270. & 20. Novembris 1717. num. 260.

3. Septembris 1672. num. 97. & 25. Januarii 1729. n. 272.

27. Auguſti 1633. n. 76. & 20. Martii 1706. n. 237.

1. Martii 1681. numero 115. 12. Julii 1704. num. 227.

15. Martii 1698. num. 194. & 27. Septembris 1698. num. 209.

7. Decembris 1680. num. 109. & 112. 5. Maji 1736. n. 286. & 23. Junii 1736. num. 286. 287. 288. 322.

20. Martii 1683. num. 137. & 138. 10. Januarii 1693. num. 177.

20. Julii 1686. num. 157. & 5. Maji 1736. *ſub num.* 290.

VI. Gavantus n. 6. *Translatis pluribus Feſtis &c.*) Poſtquam *n.* 5. explicavit Gavantus quodnam Feſtum ſit celebrandum, & quodnam transferendum quando plura occurrunt eodem die, tranſit deinde *n.* 6. ad explicandum ordinem, qui ſervari debet in reponendis pluribus Feſtis translatis, & dicit, quod ſi plura Officia habeantur translata diverſi Ritus, tunc id, quod eſt Ritus altioris, v. gr. primæ Claſſis, prius transferendum, & reponendum eſt, quam illud, quod eſt Ritus inferioris v. gr. ſecundæ Claſſis; & ſic ob eamdem rationem prius Officium Duplex, quam Semiduplex. Inter plura autem ejuſdem Claſſis, & Ritus debet ſervari ordo dignitatis, unde prius transferri debet Officium de Digniore, quam de minus digno, quod innuit pariter Gavantus *n.* 7. dicendo quod in Translationibus debet ſervari ordo tum Dignitatis, tum Kalendarii. Cohærendo autem prædictis Diſpoſitionibus, quæ eruuntur ex ſacris Rubricis, emanarunt ſequentia Decreta a Sacra Rituum Congreg. 13. Junii 1682. num. 127. 5. Maji 1736. num. 290. 18. Septembris 1666. num. 92. 17. Julii 1706. num. 239. 2. Septembris 1741. num. 360.

Cæterum quodnam ex pluribus Feſtis ejuſdem Ritus unum cenſendum ſit dignius altero, atque adeo, vel ſimul occurrenti, præferendum, vel ſi ambo ſint translata, prius reponendum, colligi poteſt ex dictis a nobis in præcedente Capite de Concurrentia Feſtorum, & ex dicendis infra.

VII. Gavantus n. 8. — *Feſtum Simplex non transfertur &c.*) Ex hucuſque dictis colligitur quænam Officia, ac Feſta poſſint, ac debeant transferri, nempe ex Feſtis ſola Feſta Duplicia, & Semiduplicia de præcepto, ſuo die celebrari impedita. Ex aliis vero diebus quoad Officium, immo quoad partem Officii, ut ſupra notavimus, & Miſſam (non autem quoad obligationem audiendi ſacrum, & abſtinendi ab opere ſervili) etiam Dominicam (quando juxta Rubricas aliquando contingit, ut ad diem aliquam præcedentis Hebdomadæ ſit anticipanda) ac etiam Vigilias minores, quando incidunt in Dominicam, & Feſta illa, quorum ſunt Vigiliæ, in feriam ſecundam incidant &c. Tunc enim de talibus Vigiliis fit in Sabbato præcedenti, ut diſponunt Rubricæ: e contra nunquam transferuntur dies octavæ, nec Feria, nec Feſtum Simplex, ut ait Gavantus hoc numero; ſed de iſtis ſi die ſuo celebrari Officium non poſſit, vel ſolam fieri Commemorationem ſuis locis, ſi dies, aut Feſtum occurrens id permittat, vel ſi ratio diei, vel Feſti occurrentis neque hanc Commemorationem permittat, tunc omittitur omnino Officium Simplex pro eo Anno, aut loco: Unde fieri poteſt, ut optime notat Gavantus, ut alicubi nunquam quid fiat de Feſto Simplici, neque Officium, neque Commemoratio. Huic autem perpetuo impedimento S. R. C. die 22. Januarii 1735. in correctione & approbatione Calendarii Ordinis Minorum Sancti Franciſci Conventualium provide occurrit, ut adnotavimus ſupra hac Sect. Cap. IV. in fine. Alia etiam ſunt Officia, quæ transferri non poſſunt v. gr. Feſta Duplicia, aut Semiduplicia mere ad libitum, de quibus tamen fuſiori calamo agemus infra in noſtris Additionibus *ad n.* 16.

Præterire tamen hoc loco non debeo, quod ſi Feſta Semiduplicia ad libitum, quæ antea fuerant Simplicia, occurrant v. gr. in Dominica, tunc de his 9. Lectio legi debeat, & fieri Commemoratio, ac ſi forent adhuc Simplicia, nec minus habeant eo Anno, quam ante habuerant: hoc colligitur ex

Decreto 13. Junii 1682. & dato in noſtro Indice n. 126. Hoc contingit aliquando in Feſto S. Remigii incidente in diem primam Octobris, cujus Feſtum ſub Ritu Semiduplici eſt ad libitum, ſub Ritu vero Simplici eſt de præcepto. Neque poteſt dici, quod ſi tale Feſtum occurrat in Dominica, & ſequens dies vacet, poſſit in talem diem transferri, quia Decretum, quod aſſeritur datum die 30. Martii 1692. & quod affertur ab Henrico Piſart *in ſuo Directorio Canonico tit. X. n.* 18. nimirum, quod — Feſta ad libitum transferri poſſunt in ſolam immediate ſequentem diem, dummodo non ſit impedita Feſto Duplici, vel Semiduplici, vel non habeatur, reponendum aliquod Feſtum translatum cujuſcumque Ritus — in Regeſto Decretorum S. R. C. reperiri non potuit; & anno 1692. die 30. Martii incidit in Dominicam Palmarum; unde tamquam authenticum tale Decretum admitti ſane nequivit.

VIII. Giv. n. 11. — *verbi gr. S. Sebaſtiani, cui cum S. Fabiano ſit ordinarie Feſtum &c.*) Aſſerit Giv., quod ſi occurrant duo Feſta eodem die ſub una ratione Feſti, quorum tamen alterum eſt Patroni, ſeu Tituli Eccleſiæ, v. g. Feſtum S. Sebaſtiani, cujus cum S. Fabiano ſit ordinarie Feſtum, tunc eo caſu ſit de Patrono, ſeu Titulari tantum, hoc eſt de S. Sebaſtiano ſolo, uti Feſto primæ Claſſis, non autem de ſocio eo die: & n. ſeq. reſolvit, quod tunc de S. Fabiano fiet prima die non impedita ſub Ritu ſemiduplici poſt octavam S. Sebaſtiani. Quamvis doctrina Giv. vera ſit generaliter loquendo de occurrentia talium Feſtorum, quorum alterum eſt Patroni, ſeu Tituli Eccleſiæ; attamen ſi unus fuerit Patronus minus principalis, officium ſit de ambobus, juxta Decreta Sic. R. C. 22. Novembris 1698. & 16. Septemb. 1730. data in noſtro Indice n. 210. & 263. & licet per quamdam ejuſdem reſolutionem *in una Egitanien.* 6. Septemb. 1603. nonnulli verſarentur in opinione de S. Sebaſtiano in Eccleſia propria non poſſe recitari Officium ſeparatum a S. Fabiano: corruit tamen hic error, ſi accurate perpendatur, quod a S. Congr. nunquam proſcripta fuit in ea Eccleſia S. Sebaſtiani recitatio communis Orationis amborum Sanctorum, vel tantum S. Sebaſtiani; ſed quia colore Orationis, quæ petebatur particularis, & ſolum de S. Sebaſtiano, conjiciebatur, implicite, & indirecte obtineri velle tacita approbatio, vel confirmatio celebrandi Officium & Miſſam ejuſdem S. Sebaſtiani bis in quolibet Anno, nempe ultra diem propriam 20. Januarii, etiam in Dominica ſecunda Auguſti; hinc eadem S. C. congrue, & proprie rejecit inſtantiam, quam utique admiſiſſet, & annuendum eidem eſſe cenſuiſſet ad tramites Rubricæ, poſt Tabellam de occurrentia, deſcriptæ. Prædictum autem Decretum hic prout jacet exhibemus, ut exinde noſtri aſſerti veritas magis eluceſcat.

Cum Epiſcopi, & Capitulum Egitanien. ob generalem peſtilentiam in Regno Portugalliæ Eccleſiam a fundamentis in eadem Civitate erexerint, & B. Sebaſtiano inclyto Martyri dedicaverint, ad quam ſingulis Annis bis accedunt, & ſolemniter in honorem dicti S. Sebaſtiani Miſſam, & Officium celebrant, nempe die 20. Januarii in Feſto ejuſdem Sancti, & ſecunda Dominica Auguſti: & quia in Officio, quod de S. Sebaſtiano recitatur, Oratio eſt communis cum S. Fabiano, ſupplicaverunt, ut eis licitum ſit in dicta Eccleſia B. Sebaſtiano dicata, dictis duobus Anni diebus, Orationem de S. Sebaſtiano tantum recitare, cum in Cathedrali Eccleſia, etiam Officium, & alia Miſſa de Sanctis Fabiano & Sebaſtiano a parte Capituli, quæ ibi remanet, celebretur juxta formam Breviarii, & Miſſalis Rom. Congregatio vero nihil concedendum eſſe judicavit: & ita reſpondit die 6. Septemb. 1603. Decreta autem, quæ reſpective ad hanc materiam attinent, reperientur in noſtro Indice ſub diebus 12. Februarii 1633. num. 74. 12. Julii 1664. n. 86. 7. Auguſti 1717. num. 259. 16. Septembris 1730. n. 273. 22. Novemb. 1698. n. 210.

Una idcirco eſt omnium Doctorum ſententia, quod quando in Kalendario habentur duo, vel plura Feſta ſub eadem feſtivitate eodem die celebranda, quorum alterum eſt in qualitate Patroni, ſeu Tituli Eccleſiæ, & alia non, tunc in ea Eccleſia debet fieri tantum de Patrono, vel Titulari, abſque commemoratione aliorum, & hæc eſt particularis Rubrica, quæ habetur in Brev. Rom. poſt Tabellam de Occurrentia n. 8.

E contra vero cum quæſitum fuiſſet an in Eccleſia S. Mariæ in Portico, ubi aſſervatur Brachium S. Marcelliani tantum (occurrentis die 18. Junii) faciendum ſit Officium etiam de S. Marco ſub Ritu duplicis minoris de Communi plurimorum Martyrum, vel potius de S. Marcellino tantum de Communi unius Martyris? S. R. C. die 7. Auguſti 1717. reſpondit — Officium eſſe recitandum de utroque Sancto de Communi plurimorum Martyrum — Et hoc Decretum datur in noſtro Ind. n. 259. Ex hoc infertur non eſſe dividendos eos Sanctos, qui juncti ſunt per ſe, & quaſi ex natura rei, cum videlicet aliqua inter eos conſanguinitas, vel affinitas interceſſit. SS. igitur Marcus, & Marcellianus, qui erant fratres, ideo non ſunt dividendi, licet in prædicta Eccleſia reperiatur Reliquia inſignis tantum de S. Marcelliano. Qui non ſunt pariter dividendi, etiamſi unus eorum eſſet Patronus, vel Titularis, ſecus vero ſi fraternitas eſſet tantum ſpiritualis, utpote quia S. Fratres alicujus Inſtituti, ſeu Congregationis Regularis; in tali enim caſu apud illos Regulares, qui gaudent privilegio recitandi eorum Officium, ſi unus, vel plures eorum ſunt reſpective Titulares, vel Patroni, etiam Provinciæ Regularis, per modum unius, de ipſo, vel ipſis debet recitari ſub Ritu duplicis primæ Claſſis cum Octava; de reliquis vero in propria die ſub Ritu quo debebat celebrari ac ſi nullus eorum fuiſſet Titularis, vel Patronus. Octava vero ex omnimoda congruentia ab ipſis Regularibus

ribus debet recitari, quando aliquis Sanctus eorum ordinis eſt Patronus tantum Loci, vel Provinciæ, ſeu Regni, vel Titulus Cathedralis, ſeu Matricis nullius Diœceſis, quamvis ipſi in eorum ordine, ſeu Congregatione de prælaudato Sancto, vel Sanctis octavam non celebrent; Quodque intelligitur de aliqua octava ipſorum Sanctorum Regularium Clero Sæculari conceſſa. Si autem unus dictorum Sanctorum eſt Patronus minus principalis, officium fit de ambobus. Ab ipſis vero qui non fruuntur privilegio recitandi officium talium Sanctorum Fratrum alicujus Inſtituti Regularis, de eo tantum debet recitari, qui eſt Titulus, vel Patronus, etiam minus principalis, vel aſſervatur Reliquia inſignis, vel adeſt indultum particulare: de reliquis autem nullum recitatur alio die officium, neque fit commemoratio. Ex prædictorum exemplo idem dicendum cenſet de aliis Sanctis Fratribus eadem die occurrentibus Guyetus *lib. 1. cap. 3. quæſt. 5.* & cum eo Joann. Baptiſta Pittonius num. 1368.

IX. Gav. n. 15. -- *De Patrono loci tamquam de digniori recitandum ſit Officium, translato Titulari &c.*) Reſolvit hic Gavantus, quod in Eccleſia Regularium quando occurrunt duo Feſta eodem die Patroni principalis loci, & Titularis Eccleſiæ illorum Regularium, reſolvit, inquam, quod Regulares debent recitare officium de Patrono loci, translato Titulari, qui eſt minus dignus. Huic Gavanti deciſioni non acquieſcit Guyetus, ſed eam refellere nititur *lib. 4. cap. 12. qu. 2.* Guyeti ſententiæ ego pariter propendeo ea ratione ductus, quia Feſta propria cæteris omnino paribus, ut ſupra innuimus, & patet ex Decreto 23. Junii 1736. dato *ſub n. 322.* præferenda ſunt in ea Eccleſia, cujus ſunt Feſta, aliis Feſtis communibus; Feſtum autem Patroni, ſeu Tituli Eccleſiæ eſt profecto Feſtum omnium maxime proprium; unde in paritate Ritus hoc eſt præferendum. Rurſus conſidero Regulares teneri quidem ad celebrandum Feſtum Patroni loci ſub Ritu primæ Claſſis, ſed ſine octava, ut liquet ex Decreto 27. Maji 1628. dato in noſtro indice *n. 63.* & ex aliis Decretis ibidem indicatis. Feſtum vero Patroni, ſeu Tituli Eccleſiæ tenentur pariter Regulares ſub Ritu duplici primæ Claſſis, & cum octav. ut patet ex Decr. 13. Junii 1628. dato in noſtro Indice *n. 125.* unde dignius, vel ſolemnius profecto apparet relate ad Regulares Feſtum Patroni, ſeu Tituli propriæ Eccleſiæ, vel ejus Dedicationis, quam Feſtum Patroni loci, ex quo illud ſolemnius celebratur ab ipſis, nempe cum octava, hoc vero ſine octava. Hinc eſt, quod Cæremoniale Monaſticum, licet Gavanto addictiſſimum *lib. 4. cap. 16.* ubi agit de Feſtis Patronorum, præfert Feſtum Patroni, ſeu Titularis Eccleſiæ, Feſto Patroni principalis loci, nam præſcribit primum eſſe celebrandum ſub Ritu primi ordinis, ſecundum vero ſub Ritu duplici tertii ordinis.

X. Gav. eod. n. 15. -- *Quod ſi quotannis hic accidat occurſus, aſſignanda erit dies ſequens in perpetuum Titularis Eccleſiæ.*) Inhærendo ſuæ ſententiæ progreditur Gavantus ad declarandum, quod ſi quotannis accidit prædictus occurſus Patroni principalis loci cum Titulari Eccleſiæ, tunc aſſerit aſſignandam fore diem ſequentem in perpetuum Titulari illius Eccleſiæ, adjuncta, etiam Feſto Dedicationis Eccleſiæ; ſpecialiter cum Feſtum Patroni loci habet ſorum, & populus magis gaudet Miſſa de ſuo Patrono, quam de quocumque alio Titulari, ſeu Patrono, vel Dedicatione alicujus Eccleſiæ particularis.

Fateor quod valde urgerent Gavanti rationes, ſi Feſtum Patroni loci eſſet ſub præcepto obſervandum cum obligatione audiendi Sacrum, & abſtinendi ab operibus ſervilibus; quia in hoc caſu, ſi Feſtum Titularis Eccleſiæ non celebraretur a Regularibus cum majore ſolemnitate, quam Feſtum Patroni principalis loci, tunc videretur præferendum Feſtum dicti Patroni loci Feſto dicti Titularis Eccleſiæ; quia cæteris paribus quando occurrunt duo Feſta, quorum unum ſit in Populo celebre, & alterum tantum in Choro conſuetum ſolemniter celebrari abſque celebratione Populi; prius poſteriori eſt præferendum, quia major eſt habenda ratio publicæ celebrationis Cleri, & Populi, quam ſolius Cleri; videantur quæ diximus de occurſu Feſtorum Patrocinii S. Joſeph, cum Feſto univerſali de præcepto SS. Philippi, & Jacobi. Ubi reſolvimus non eſſe præferendum primum; licet ejuſdem Ritus, niſi ubi celebratur cum majori ſolemnitate, quam celebretur Feſtum ſecundum dictorum Apoſtolorum. Si autem ſermo ſit de Feſto Fundatoris, ſeu Patroni alicujus ordinis, tamquam de præcepto celebratur ab omnibus ſub ejus Inſtituto militantibus, & ideo abſque dubio ab iis præferri debet Feſto Patroni loci, & non eſt poſtponendum, niſi Feſtis primæ Claſſis Eccleſiæ univerſalis, quæ ſupra recenſuimus.

Nunc ſe offert occaſio agitandi quæſtionem, quam ſupra *num. 4.* nimirum quando plura officia ejuſdem, ſive diverſi Ritus de præcepto eadem die occurrunt, & ita fixe, ut translatio alicujus ſit perpetua, utrum in hoc caſu prima dies proxime non impedita aſſignanda cenſeatur in perpetuum pro die propria, & fixa Feſti translati reſpective? Hæc quæſtio propoſita fuit pluries in S. R. C. præſertim vero die 28. Auguſti 1706. & 14. Decembris 1709. & S. C. reſpondit negative, ſiquidem conceſſio facta utentibus Breviario Minorum de Obſervantia, ut habetur in Rubricis particularibus num. 15. per quam conceditur talis facultas, non extenditur ad non utentes tali Breviario, quæ Decreta videri poſſunt in noſtro Indice *num. 240.* & *252.*

Tandem de Anno 1712. fuerunt propoſita ſequentia dubia S. R. C. ex parte Canonicorum Eccleſiæ Piſaurenſis.

Primo. In Civitate, & Diœceſi Piſaurenſi die 31. Auguſti occurrit Feſtum Dedicationis Cathedralis ſub Ritu duplici primæ Claſſis celebrandum, & in eadem die ab Eccleſia univerſali fit Officium

cium S. Raymundi Nonnati ſub Ritu duplici minori.

Secundo. Item in eadem Civitate, & Dioceſi die 24. Septemb. occurrit Feſtum S. Terentii Martyris Patroni principalis Civitatis, & Dioceſis ſub ritu duplicis primæ Claſſis celebrandum, & eadem die ab univerſali Eccleſia fit Officium B. M. V. de Mercede ſub Ritu duplici minori; ſupplicatum autem fuit S. R. C. a prædictis Canonicis declarari, ſi ſupradicta Feſta altioris ordinis venerint die Sabbato, an Officia S. Raymundi; & B. M. V. de Mercede vigore Decreti S. R. C. editi 14. Auguſti 1664. & iterum 18. Octobris 1696. in reformatione Kalendarii Fratrum Minorum ſint celebranda die Dominico ſequenti tamquam die propria, vel debeant transferri in Feriam proximam non impeditam?

Hæc ſupplicatio a S. R. Cong. remiſſa fuit ad D. Abbatem Jo. Baptiſtam Gambarucci tunc Sedis Apoſtolicæ, &, Sacrarum Cæremoniarum Magiſtrum pro voto; votum autem prædicti, qui nunc Archiepiſcopatus Amaſæni dignitate decoratus, &, Officii Apoſtolicarum Cæremoniarum Præſes eſt commendatiſſimus, fuit ſequentis tenoris.

Duplici propoſito dubio, uno dumtaxat, ac compendioſo reſponſo ſatisfaciendum videtur. Officia enim Sanctorum, quorum Feſta, non quidem ex accidenti, atque pro hac, aut alia ſimili vice, ſed conſtanter, ac de rei natura, propter occurſum majoris Feſti perpetuo ſunt impedita, apud Peritos Sac. Rit. in aliam diem *permutari*, & non transferri dicuntur. Translatio namque non idem eſt, quod mutatio, juxta tradita per Guyetum *in ſua. Heortolog. lib. 4. cap. 7. qu. 1.* Quamvis etenim utraque ſit amotio Feſti a die propria, differunt tamen in hoc, quod mutatio eſt quædam veluti tranſmigratio, ac nova alterius ſedis adeptio: Translatio vero inſtar eſt peregrinationis, qua ſe alio quis ita confert, ut tamen ad ſuam ſtationem illico ſit rediturus. Poſita igitur hac diſtinctione, liquido apparet in noſtro caſu, quod Officia S. Raymundi Nonnati, & B. M. V. de Mercede non translata omnino ſint, ſed potius permutata, & ſtabiliter conſtituta a trigeſima prima Auguſti in die vigeſima quarta Septembris; necnon reſpective a die vigeſima quarta Septembris in die immediate ſequenti; ac propterea ſub præfatis hiſce diebus perpetuo, & quandocumque etiam in occurſu Dominicæ juremerito celebranda. Adſtipulatur noſtræ ſententiæ praxis Baſilicæ Vaticanæ, cujus auctoritas in hac materia quanti a nobis facienda ſit, colligi poteſt ex Conſtitutione Nicolai III. quæ incipit: *Civitatem Sanctam Jeruſalem &c.* ubi Principis Apoſtolorum Baſilica cunctarum Eccleſiarum exemplar, & ſpeculum nuncupatur; ex ejus ſiquidem Kalendario, omiſſis aliis quampluribus, unum ſat erit adduci exemplum, de Feſto ſcilicet S. Catherinæ *Virg. & Mart.* quod ob perpetuum impedimentum diei octavæ Dedicationis dictæ Baſilicæ, a ſua priſtina ſede amotum, & in diem proximam aſportatum, ita ei firmiter addictum eſt, ut etſi inciderit in Dominicam, ceſſare faciat illius Officium; quemadmodum pro ultima vice de Anno 1708. laudabiliter ſervatum fuit.

Quare ex allatis juxta mentem hujus S. C. jam pluries declaratam, & ſignanter per duo Decreta, quæ in præſenti ſupplici libello citantur, reſcribi poſſe cenſerem faciendum eſſe de Officiis, de quibus agitur ſub diebus reſpective aſſignatis, etiam in occurſu Dominicæ.

Audita ab Eminentiſſimis PP. hac conſultatione, S. R. C. ad propoſita dubia reſpondit — *Juxta votum antedicti Cæremoniarum Magiſtri*, nimirum faciendum eſſe de Officiis, de quibus agitur ſub diebus, reſpective aſſignatis etiam in occurſu Dominicæ; & ita decrevit die 2. Julii 1712.

Hoc Decreto derogatum videtur ex vi ſuæ declarationis Decr. datis in noſtro Indice *num.* 240. & 252. & eo magis ſuadeor de hac derogatione, quia de Anno 1717. aliud ſimile Decretum emanavit; nam cum quæſitum fuiſſet ex parte Eccleſiæ S. Jacobi Incurabilium Urbis, an Officium Viſitationis B. M. V. die 2. Julii, in qua Feſtum Dedicationis ejuſdem S. Jacobi occurrit; celebrari poſſit die immediate ſequenti, etiamſi fuerit in die Dominica? Rurſus cum pariter ex parte dictæ Eccleſiæ ſecundo quæſitum fuerit: an item die immediate ſequenti diei primi Auguſti etiam Dominica celebrandum ſit Officium S. Petri ad Vincula, cum hac ipſa die occurrat octava S. Jacobi? Sac. Rit. Congreg. reſcripſit. — Faciendum eſſe de Officiis, de quibus agitur in die immediate ſequenti, etiam in occurſu Dominicæ, propter perpetuum impedimentum in propria die, juxta alterum Decretum editum die 2. Julii 1712. *in Piſaurenſ.* & ita declaravit S. C. die 20. Novembris 1717. — Vide etiam Decreta poſita in noſtro Indice *ſub num.* 286. 287. 288. 318. quibus idem declaratur, & confirmatur.

Hujuſmodi ſuis iteratis Decretis S. R. C. approbavit ſententiam Guyeti, expoſitam in voto Illuſtriſſimi Præſulis Gambarucci, quod Officia Sanctorum non ex accidenti, ſed conſtanter a ſuo proprio die amota, non intelliguntur transferri, ſed permutari, adeoque prædictis Officiis prima dies proxime non impedita aſſignata cenſeri debeat in perpetuum pro die propria, & fixa tali Feſto ſic translato, ita ut ſi celebretur ſub Ritu duplici etiam in occurſu Dominicæ tali die ſit celebrandum, id quod fieri non poſſet; ſi prædicta proxima prima dies non eſſet illis in perpetuum aſſignata, unde nunc pro omnibus Eccleſiis videtur firmiter ſtatutum id, quod declaratum, & conceſſum jam fuerat in Rubricis particularibus Minorum Obſerv. *n. 15.* pro his, qui tali Brev. utuntur, nimirum, quando plura Officia de præcepto eadem die in aliquibus locis ita fixe occurrunt, ut translatio alicujus, ſeu aliquorum ſit perpetua, tunc prima dies proxime non impedita aſſignata cenſetur in perpetuum pro die propria Feſti reſpective translati. Et equidem hæc omnia evidenter confirmantur ex praxi communi Eccleſiæ; etenim cum

Bene-

Benedict. PP. XIII. ſan. m. An. 1728. 27. Sept. indulſerit, atque conceſſerit, ut Officium S. Gregorii PP. VII. alias a S. R. C. die 19. Auguſti 1719. cum Lectionibus ſecundi Nocturni, & oratione propriis pro univerſo Ordine Benedictino reviſum, & approbatum, impoſterum ab omnibus Chriſtifidelibus utriuſque ſexus tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur die 25. Maji ſub Ritu duplici recitari, & Miſſa reſpective debeat; hinc a ſua ſede amotum fuit in perpetuum Feſtum, & Officium S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, quod eodem die 25. Maji occurrebat, & celebrabatur, cui Feſto, & Officio S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis reperitur aſſignata in perpetuum (etiam antequam ullum emanaret Decretum circa hoc Feſtum alio diei aſſignandum, ſicut emanavit poſt aliquos Annos, ut videre eſt in noſtro Indice *ſub n.* 318.) tamquam dies propria, & fixa, dies 27. Maji, quæ erat dies proximior, & non impedita; unde apparet ad praxim communiter deductam eſſe ſententiam, quam amplectimur, & quam tenemus, confirmatam pariter eſſe a S. R. C. Decretis mox adductis, quibus nihil officiunt Decreta data in noſtro Indice *n.* 262. & 264. pro Eccleſia, & Diœceſi Januenſi quia prædicta Decreta loquuntur tantum in caſu, de quo agitur, adeoque ſunt particularia pro dicta Diœceſi, quapropter per ipſa non fuit derogatum præcedentibus S. C. Decretis datis in noſtro Indice ſub numeris ſupra indicatis. Ex quibus omnibus firmata remanet prædicta regula generalis pro Officiis in perpetuum a ſua ſede amotis, & neceſſario transferendis; quam quidem regulam inſinuaſſe videtur noſter præclariſſimus Auctor dicendo, quod ſi quotannis accidat occurſus Patroni loci cum Titulari Eccleſiæ, aſſignanda erit dies ſequens in perpetuum Titulari illius Eccleſiæ, niſi ex privilegio aliter fieri debeat.

XI. Gav. n. 16. —*Officia conceſſa ad libitum in pari gradu cedunt aliis de præcepto &c.*) Præter Officia recitanda de præcepto, hoc eſt ex obligatione impoſita univerſali Eccleſiæ, vel alicui particulari Diœceſi, Nationi, vel Ordini Regularium ſub Ritu iiſdem conveniente celebranda, dantur inſuper, & occurrunt quædam alia per Annum, quæ dicuntur ad libitum, eo quod de licentia, ac indulto Sedis Apoſtolicæ poſſunt quidem, non tamen neceſſario debent celebrari; ſed ſi celebrantur, nonniſi ſub Ritu, ac modo ejuſmodi Indulti, vel expreſſe præſcripto, vel a S. R. C. declarato celebrari debent.

Circa Feſta, ſeu Officia hujuſmodi ad libitum celebranda nihil quidem expreſſe diſponunt, ac ſtatuunt Rubricæ generales Breviarii; non deſunt tamen quædam Decreta auctoritate Summorum Pontificum a S. R. C. edita, ac proinde in praxi obſervanda, quæ infra ſimul collecta ad dirimenda nonnulla dubia, quæ oriri poſſent ſuper hac materia, fideliter trademus.

Præmittere tamen debemus primo alia hujuſmodi Feſta eſſe ad libitum ubique, hoc eſt ſine reſtrictione ad certum locum, aut Nationem, vel Communitatem, & hujuſmodi ſunt nunc primo Feſtum S. Canuti Regis Danorum Martyris ſemid. 19. Januarii a Clemente X. ſecundo S. Laurentii Juſtiniani Epiſcopi Confeſſoris ſemid. 5. Sept. ab Innocentio XII. tertio S. Remigii Epiſcop. Confeſſ. 1. Octobr., quæ de Sedis Apoſtolicæ licentia alicubi quidem ſunt. Feſta de præcepto, at vero in tota reliqua Eccleſia univerſali in quantum ſunt ſemiduplicia, ſeu novem Lectionum, ſunt Feſta ad libitum tantum. Alia vero ſunt ad libitum conceſſa alicui loco, aut Communitati, vel Provinciæ dumtaxat particulari: ad hujus poſterioris generis Officia Sanctorum ad libitum poſſunt revocari illa, quæ nonnullæ Congregationes, aut Eccleſiæ, vel Nationes de Sedis Apoſtolicæ licentia ſemel per menſem, vel ſingulis hebdomadibus SS. Sacramento, aut de B. M. V. vel de ſui Ordinis Fundatore, aut de aliis Sanctis, diebus non impeditis Feſto duplici, vel ſemiduplici, aut Feriæ majori, ſeu Vigilia, vel illa Feria, in qua ſit reponendum officium Dominicæ, poſſunt recitare.

De hujuſmodi Feſtis ad libitum nonnulli ſcripſerunt, ſed non omnia ad praxim deduci poſſunt, quæ iidem tradiderunt, ſic olim P. Gobati relati ab Halden *part. 3. tit. 5.* & aliorum communis erat ſententia: Feſta ad libitum æque transferri poſſe, ac Feſta de præcepto, cui opinioni favebant etiam Decreta S. R. C. ſed moderata fuit hæc facultas ab eadem S. R. C. a qua die 20. Decembris 1673. approbante etiam Clemente X. Summo Pontifice editum fuit ſequens Decretum datum in noſtro Indice *ſub n.* 98. — Officia Sanctorum ad libitum cenſuit S. C. in futurum non eſſe transferenda, quando dies eorum Feſtivitatum ſunt impediti Dominico, vel aliquo die Feſtorum mobilium — Sed quia in hoc Decreto habetur limitatio ad ſolos dies Dominicos, ac dies Feſtorum mobilium, itaut Feſta ad libitum non ſint transferenda juxta hoc Decretum, niſi quando occurrunt die Dominico, vel in aliquo ex Feſtis mobilibus, ideo Feſta ad libitum in alios dies impeditos incidentia, perinde ac Feſta de præcepto, adhuc poſſe transferri in aliam diem non impeditam ſupracitatus Gobat, & cum eo Lohner, necnon Biſſus *lit. T n.* 83. §. 17. cum aliis ſuſtinebant; ſed prædictorum aliqui cum hac limitatione, itaut ſi contingeret ex pluribus translatis unum eſſe Feſtum de præcepto, alterum vero ad libitum, juxta regulam noſtri Gavanti, hoc numero traditam, tunc prius fieri debere de eo, quod fuit de præcepto, & poſtea de eo, quod erat ad libitum; ſed ſi translatum ad libitum altioris Claſſis, ſeu gradus foret, tunc hoc prius transferendum. Hanc Gavanti regulam admittebat quoad utramque partem Gobat *tract. 5. num. 36. append. 6. n.* 650. Guyetus *lib. 4. c. 8. qu. 3.* & cum eo Biſſus ſupracitatus §. 16. refellunt prædictam Gavanti regulam, quoad primam partem, ex eo quod Rubrica generalis ſupra *num. 6.* nulla poſita diſtinctione Feſti de præcepto, vel Feſti ad libi-

tum

tum præſcribat; quod ſi occurrant plura Feſta, illud ſit transferendum, quod eſt Claſſis inferioris; quod ſi Feſta ſint in æquali gradu, regula transferendi unum ex illis eſt deſumenda a minori, vel majori dignitate, non vero, quod Feſtum ſit de præcepto, vel ad libitum, quam diſtinctionem cum non poſuerit Rubrica, ait Biſſus, neque nos pro noſtro arbitrio ponere debemus. Sed optime defendi poteſt Gavantus, quia in pari gradu, & in pari dignitate, ſemper præcedentiam habet Feſtum de præcepto ſupra Feſtum ad libitum. Omnes autem modo corruunt hujuſmodi concertationes inter Gavantum, Guyetum, & Biſſum, quia S. R. C. approbante Innoc. XI. An. 1682. die 24. Januarii Clem. X. diſpoſitionem de non transferendis Feſtis ad libitum, ſed de his penitus omittendis, extendit etiam ad octavas, & Natalitia Sanctorum ex Indulto Apoſtolico in aliqua Religione, vel Diœceſi de præcepto celebranda, ſtaut Feſta ad libitum intra, aut infra aliquam octavam, aut in Feſto aliquo univerſali, vel particulari alicujus Diœceſis, vel Ordinis occurrentia, nec die illo celebrari, nec etiam transferri amplius (ſecluſo ſpeciali Indulto) poſſint, ſed omnino omitti debeant; hinc fit, quod nec Gobati, nec Gavanti, nec Biſſi ſententia poteſt amplius admitti circa translationem prædictorum Feſtorum ad libitum. Allegatum Decretum reperitur in noſtro Indice *ſub n.* 122. per extenſum, in quo etiam additur, quod ſi Feſta ad libitum occurrant eo die, in quo alias aliquod Feſtum translatum poni deberet, tunc liberum fore eadem Officia ad libitum recitare, & Officium translatum ulterius ad aliam diem non impeditam transferre; ita etiam, omiſſo Officio, quod ſemel per hebdomadam, aut per menſem ex Apoſtolico Indulto recitari conceſſum eſt, Officium ad libitum eodem die occurrens recitari poſſe ibidem declaratur.

E contra non licet in occurſu transferre Officium duplex proprium Ordinis, cauſa faciendi aliud duplex ad libitum, etiamſi de hoc non ſit conceſſa translatio, ita S. R. C. 2. Dec. 1684. *in una Canonic. Regular. Later. ad decimum dubium*, & datur in noſtro Indice ſub *num.* 153.

Advertendum eſt hoc Decretum loqui de Officio duplici proprio Ordinis occurrente eodem die cum Officio duplici ad libitum, in quo caſu diſponitur non eſſe omittendum officium proprium ordinis, cauſa faciendi aliud duplex ad libitum; unde non loquitur Decretum de officio proprio ordinis jam ob aliquam cauſam omiſſo, & deinde transferendo, in quo caſu valet diſpoſitio tradita in ſuperiori Decreto Anni 1682. nimirum quod ſi Feſtum ad libitum occurrat eo die, in quo alias aliquod Feſtum translatum poni deberet, tunc liberum eſſe idem officium ad libitum recitare, & officium translatum ulterius in alia die non impedita reponere, quod nunc ita certum eſt, ut dubitandi locus non ſit.

In præfato Decreto edito die 24. Januarii 1682. habetur, ut officia Sanctorum ad libitum etiam ſub Ritu duplici in diebus Dominicis, & octavis occurrentia non poſſint transferri, ſed omitti debeant. Hinc dubium obortum eſt an illa verba, *in octavis*, intelligi debeant de die propria octavæ, vel de tota octava? an de qualibet octava, vel ſaltem de octavis privilegiatis? Et reſolutum fuit, verba illa intelligenda eſſe de tota octava, & de quacumque octava. Ita S. R. C. die 28. Novembris 1682. *in Faventina*, & datur hoc Decretum in noſtro Indice *n.* 132. Hoc idem confirmatum fuit in Decreto 2. Decembris 1684. dato *num.* 154. item in alio 11. Auguſti 1691. *n.* 168. & denique 10. Januarii 1698. *num.* 174.

Diximus ſupra revocari poſſe ad Claſſem officiorum ad libitum officia ſemel in menſe, vel hebdomada recitari conceſſa aliquibus Religionibus, ſive Eccleſiis, vel Nationibus; unde videnda ſunt Decreta edita die 20. Martii 1706. & data in noſtro Indice ſub *num.* 236. & 237. utpote ſpectantia ad dicta officia ad libitum, & declarantia quales dies cenſeantur impediti pro dictis officiis recitandis. Videatur etiam Decretum editum ſub die 7. Februarii 1699. & datum in noſtro Indice *num.* 211.

Præter allegata Decreta lubet etiam mentionem facere de eo, quod editum fuit die 20. Novembris 1683. & datum in noſtro Indice ſub *n.* 146. in quo habetur -- Quando in Indultis, & Decretis ſuper conceſſione officiorum leguntur verba illa: *recitari poſſe: fieri poſſe:* -- Intelligenda ſunt, ut nihil ſignificent præter officia ad libitum, quibus omnino competit Decretum die 24. Jan. 1682. pro Sanctis ad libitum editum.

Hoc Decretum multos ingerere poterat ſcrupulos, ob nonnulla, & pene innumera officia Nationibus, & Religionibus ſub præfatis terminis *recitari*, & *celebrari* conceſſa, quæ tamen ab omnibus ſi quandoque occurrant in die impedito transferuntur. Ad evellendos ſcrupulos, qui ſuboriri poterant ex allegato Decreto, examinanda eſt doctrina, quam cum aliis Rubriciſtis tradit Henricus Piſart *in direct. Canonico Tit. X. n.* 21. ubi ait non in alio ſenſu ad libitum prædicta Feſta cenſeri debere, quando ſunt conceſſa ſub illis terminis: *celebrari poſſe*, *recitari poſſe*, quam quod liberum fuerit Epiſcopis, Superioribus ordinum, aut Capitulis Generalibus ea acceptare, vel non; ſemel autem admiſſa a Superioribus, liberum non eſſe ſubditis ea dimittere, vel non ſervare. Quibus poſitis ſequitur circa omnem ſcrupulum prædicta officia ſic acceptata ſi occurrant in die impedito non reputari debere tamquam officia mere ad libitum, ſed tamquam de præcepto, adeoque eſſe ex genere illorum, quæ poſſunt transferri. Nunc vero omnis removetur difficultas a Decreto emanato 16. Septemb. 1730. *in Melitenſ.* dato in noſtro Indice *num.* 278. Vide etiam Decretum editum die 26. Novembr. 1735. *in Hiſpalenſ.* in noſtro Indice ſub *num.* 279.

Quamvis juxta Decreta ſupra allegata omitti omnino debeant, & non transferri officia Sanctorum

rum ad libitum, quando dies eorum Feſtivitatum ſunt impediti alio Officio novem Lectionum de præcepto, nihilominus adſunt aliquando ſpeciales declarationes, & reſpective conceſſiones ab Apoſtolica Sede peculiariter factæ, vel recitandi talia officia ad libitum etiam in die impedito, ut ex Decreto edito die 28. Octob. 1683. & dato in noſtro Indice ſub *n.* 143. & ex alio pariter edito die 28. Nov. 1682. & dato in noſtro Indice ſub *n.* 132. colligi poteſt, eadem Officia ad libitum, occurrentia in diebus impeditis, aſſignari, ſeu mutari in aliam diem non impeditam, ſic conceſſum fuit in toto ordine Eremitarum S. Auguſtini, ut ab omnibus utriuſque ſexus Religioſis Fratribus, & Monialibus officia ad libitum Sanctorum Canuti, & Wenceslai occurrentia in diebus impeditis officio novem Lectionum aliorum Sanctorum dicti ordinis, determinari poſſint ad aliam primam diem non impeditam, ita S. R. C. 19. Aprilis 1697. & reperitur tale Decretum in initio Breviarii ejuſdem ordinis. Ita pariter die 5. Martii 1721. conceſſit S. R. C. univerſo Ordini S. Benedicti facultatem aſſignandi Officium ſemiduplex ad libitum S. Canuti Martyris ad diem 20. Februarii, quia die 19. Januarii ob occurrentiam alterius Officii S. Agathonis Papæ Confeſſoris, a prædicto ordine Benedictino recitari minime poteſt, ita etiam pro dicto S. Canuto conceſſa fuit altera dies fixa, nempe 6. Februarii pro Civitate Cenetenſi ſub die 12. Junii 1713. ob perpetuam occurrentiam infra octavam S. Titiani Patroni principalis occurrentis die 16. Januarii. Nec deſunt quamplura exempla tam pro Eccleſiis Almæ Urbis, quam pro ordinibus Regularibus, Diœceſibus, ac locis particularibus.

In his autem caſibus quando prædicta dies fixa pro officio S. Canuti incidit in Dominicam, eo Anno omitti omnino debet tale Officium etiam a dictis privilegiatis, quia adhuc remanent in ſuo robore Decreta ſupra allata de non transferendis, ſed omittendis officiis ad libitum, quando ob aliquod impedimentum in die illis aſſignato recitari minime poſſunt.

Reliquum eſt, ut exhibeamus hoc loco ſequentia Decreta ſpectantia ad hanc materiam translationis Officiorum, ultra ea, quæ ſupra, juxta materiæ opportunitatem, tradidimus.

Officia conceſſa pro aliquibus locis, quibus aſſignata eſt dies aliqua Dominica, ſi ſit impedita alio Feſto altioris Ritus, vel dignitatis, non ſunt transferenda, ſed omittenda. Ita S. R. C. 20. Martii 1683. & datur in noſtro Indice ſub *num.* 139.

In noſtris tamen Tabulis transfertur officium Patrocinii B. V. in Statu Eccleſiaſtico affixum Dominicæ ſecundæ Novembris, quando hæc eſt impedita Feſto altioris Ritus, quia pro eodem Statu memoratum Officium B. V. eſt demandatum, & præceptum a Bened. Papa XIII. ut patet ex illius Diplomate edito die 23. Auguſti 1725. Ubi vero conceſſum eſt dictum officium, ſed quodvis aliud ſine illa particula *ad libitum*, ſed cum expreſſione, *recitari poſſit*, vel *recitare poſſint*, & *valeant*; vel aliquid ſimile virtute ſupradictorum Decretorum *in Melitenſ. & Hiſpalenſ.* quæ dantur in noſtro Indice ſub *num.* 278. & 279. intelligitur tale officium eſſe de præcepto recitandum; idcirco quoties fuerit impeditum, debet transferri. Ex his liquet, quod ſuperius Decretum emanatum die 20. Martii 1683. explicatum remanet per Decreta mox a nobis indicata.

In officio pro Sanctis Confeſſoribus, quoties eiſdem fixa dies eſt aſſignata, quæ non eſt dies obitus eorum, recitari non debet ad Hymnum *Iſte Confeſſor &c.* ℣. *Meruit beatas ſcandere ſedes &c.* & eadem Regula ſervanda eſt, ſi transferatur Feſtum S. Confeſſoris ad diem, quæ non ſit ſui Obitus, ita S. C. R. ad relationem Eminentiſſimi, ac Reverendiſſimi D. Cardinalis Petrucci, auditis prius Cæremoniarum Magiſtris, die 11. Junii 1701. in *una Tertii Ordinis S. Franciſci*, & darum in noſtro Indice ſub *num.* 223.

Quando contingit transferri Feſtum alicujus S. Confeſſoris a die ſui obitus in diem proxime ſequentem, tunc in primis Veſperis, & in reliquo officio continuandus eſt Verſus, *Meruit Beatas &c.* S. R. C. 13. Junii 1681. & datur in noſtro Indice *num.* 128.

Translata aliqua Feſtivitate non dicuntur translatæ indulgentiæ pro die ejuſdem Feſtivitatis conceſſæ, ita S. R. C. 30. Sept. 1679. & datur in noſtro Indice ſub *n.* 106. necnon die 10. Junii 1690. & datur in noſtro Indice ſub *num.* 162.

Fagioli in Kalendario perpetuo rationali *pag.* 55. cenſet excipiendum eſſe caſum, in quo Feſtum Annunciationis B. M. V. juxta Decretum editum 11. Febr. & 11. Martii 1690. celebratur quoad forum, & Chorum in Feria II. poſt Dominicam in Albis tamquam in die fixa; itaut una cum Feſto ita translato in diem illam, tamquam in diem fixam, & propriam, ac ſi eſſet dies 25. Martii, intelligatur tunc translata etiam Indulgentia. In eamdem opinionem deſcendit Felix Poteſtas in Examine Eccleſiaſtico ſub *n.* 3793. Excipiendi etiam ſunt Caſus, in quibus ex ſpeciali Indulto Apoſtolico una cum Translatione Feſti, transfertur etiam Indulgentia. Hujuſmodi Indultum Apoſtolicum obtinuerunt PP. Minimi a Greg. XIII. ut refert Peyrinus de Privilegiis Regularium Tom. 2. circa Conſtit. 4. ejuſdem Pontificis, necnon Urſaya Diſceptat. Eccleſiaſt. Tom. 3. part. 2. diſcept. 24. ſub *n.* 18. obtinuerunt, inquam, dicti PP. Minimi, ut cum translatione Feſti S. Franciſci de Paula eorumdem Inſtitutoris, translata pariter cenſeatur Indulgentia plenaria Fidelibus conceſſa pro ejuſdem Sancti Feſto. Ita pariter Indulgentia perpetua a Clemente X. 1671. 19. Decembris conceſſa viſitantibus aliquam ex Eccleſiis erectis, vel erigendis tam Monachorum, quam Monialium Militantium ſub Regula S. Benedicti ex Indulto Innocentii XI. ut per extenſum habetur in officiis propriis Sanctorum Monaſtici ordinis S. Patris Benedicti impreſſis Patavii an. 1715. transfertur ad illam

lam diem, in qua celebrabitur prædicti S. Benedicti Feſtum translatum. Hæ ſunt ſpeciales conceſſiones; cæterum translato ſimpliciter Feſto, ut diximus, non transferuntur Indulgentiæ conceſſæ pro certo, & determinatur dies tamquam pro die ejuſdem Feſtivitatis conceſſæ, & eidem affixæ, niſi hoc per Summos Pontifices ſufficienter exprimatur; ſicut ſufficienter exprimi cenſent fere omnes, ſi una cum officio transfertur Feſtum quoad forum. Mo-nacelli tamen in formular. leg. pract. 2. tit. Form. 91. & alii contrariam ſuſtinent ſententiam.

XII. Lubet hic ſubnectere ſequentem Tabulam Occurrentiæ, quæ reperitur præfixa etiam omnibus Breviariis, ut Lector ob oculos habeat omnia ea, quæ ſpectant ad præſentem materiam Translationis Feſtorum.

TABULA GENERALIS Translationis Feſtorum communium, ſeu in Kalendario deſcriptorum, occurrentium in Dominicis, & Feſtis per Annum, tam Mobilibus, quam Immobilibus.

SI OCCURRAT EODEM DIE

Duplex primæ Claſſis, &	6	+	0	6	2	+	6	2	8	+	+	1
Duplex ſecundæ Claſſis,	+	+	0	+	2	4	6	2	8	1	1	1
Duplex per annum,	+	4	0	+	3	1	4	3	1	5	3	3
Dies infra Octavam,	+	4	0	+	3	7	7	3	5	5	3	3
Dies Octavæ,	+	+	0	+	2	1	+	2	5	5	2	2
Semiduplex,	+	+	0	+	2	8	+	2	3	1	2	2
Simplex,	3	3	0	4	3	0	3	3	0	5	3	3
S. Maria in Sabbato,	5	5	0	+	3	0	3	3	0	5	3	3
Feria major,	4	0	5	+	3	3	3	3	0	5	3	3
Vigilia,	0	5	6	+	3	3	3	3	0	5	3	3
	Vigilia.	Feria major.	S. Maria in Sabbato.	Simplex.	Semiduplex.	Dies Octavæ.	Dies infra Octavam.	Duplex per annum.	Duplex ſecundæ Claſſis.	Duplex primæ Claſſis.	Dominica per annum.	Dominica ſecundæ Claſſis.	Dominica primæ Claſſis.

1 Translatio de primo, Officium de ſecundo.
2 Officium de primo, translatio de ſecundo.
3 Commemoratio de primo, Officium de ſecundo.
4 Officium de primo, commemoratio de ſecundo.
5 Nihil de primo, Officium de ſecundo.
6 Officium de primo, nihil de ſecundo.
7 Officium de digniori, commemoratio de minùs digno.
8 Officium de digniori, translatio de minùs digno.

NOtandum, quod Duplex quodcumque etiam Patroni, & Tituli Eccleſiæ, vel Dedicationis ejuſdem, occurrens in Vigiliis Nativitatis Domini & Pentecoſtes, in die Circumciſionis, in die octava Epiphaniæ, in Feria quarta Cinerum, ac in tota majori hebdomada, & infra octavas Paſchæ & Pentecoſtes, in Aſcenſione Domini, in Feſto Corporis Chriſti, in Feſto Aſſumptionis Beatæ Virginis, & omnium Sanctorum, transfertur.

Infra octavam Epiphaniæ fit tantum de Patrono, vel Titulari Eccleſiæ, & ejuſdem Dedicatione, cum Commemoratione octavæ: alia Feſta transferuntur poſt octavam.

Infra octavam Corporis Chriſti, Semiduplex transfertur, neque fit de Duplici translato; & de ea, quocumque adveniente Duplici, fit Commemoratio.

Infra illas octavas, in quibus fit de Feſtis occurrentibus, Semiduplex occurrens in Dominica, transfertur in proxime ſequentem diem: quæ ſi fuerit impedita alio ſimili Feſto, transfertur poſt octavam.

De octava Nativitatis Domini, Epiphaniæ & Corporis Chriſti ſemper fit Commemoratio, quocumque Feſto in illis occurrente.

De aliis octavis, quæ non ſunt in Kalendario, nihil fit a Feria quarta Cinerum uſque ad

Domi-

Dominicam in Albis, & a Vigilia Pentecoſtes uſque ad Feſtum Trinitatis incluſive, & a die 17. Decembris uſque ad Epiphaniam.

Die octavæ numquam transfertur; ideo quamquam Nativitas S. Joannis Baptiſtæ occurrens in die Corporis Chriſti, transferatur in diem ſequentem; non tamen transfertur octava, ſed de ea fit tantum Commemoratio in officio de octava Corporis Chriſti.

Si occurrat, ut Patronus, vel Titulus Eccleſiæ deſcriptus ſit eodem die in Kalendario cum aliis Sanctis, in ea Eccleſia fit tantum de Patrono, vel Titulari, abſque Commemoratione aliorum. Qui ſi in dicto Kalendario deſcripti ſint ſub Officio Duplici, vel Semiduplici, transferuntur in primam diem ſimplici Officio non impeditam, & de eis fiat Officium Semiduplex; niſi tamen ſint de majoribus Feſtis, quia tunc de translato quoque fiet Officium Duplex, ac ſi proprio die celebraretur. Si vero in Kalendario omnes ſint tamquam Feſtum Simplex, de illis nihil fit.

De Feriis Adventus & Quadrageſimæ, quando de eis non fit Officium, ſit Commemoratio in utriſque Veſperis & Laudibus cujuſcumque Feſti: de Quatuor Temporibus, & Feria ſecunda Rogationum, ac Vigiliis in Laudibus tantum. Si vero aliqua Vigilia occurrat in Adventu, Quadrageſimæ, & Quatuor Temporibus, vel in diebus Feſtorum Duplicium primæ Claſſis, ſive Patroni, vel Tituli, aut Dedicationis Eccleſia, de ea nihil fit, nec etiam in Laudibus.

XIII. Ex dictis in hac, & præcedentibus Sectionibus infertur Feſta Duplicia conſtituta eſſe in triplici differentia ſeu ordine, generatim loquendo, alia enim dicuntur Duplicia primi ordinis, ſeu Claſſis, alia Duplicia ſecundæ Claſſis; alia denique Duplicia per annum, & in unoquoque ordine alia eſſe aliis digniora; atque in tertio ordine, ea quæ ſunt digniora, appellantur Duplicia majora per annum, reliqua vero ejuſdem ordinis, appellantur Duplicia minora. His firmatis, certum eſt apud omnes Duplex primæ Claſſis in Concurrentia, & Occurrentia præferri aliis aliorum ordinum & Duplex ſecundæ Claſſis præferri cæteris inferioris ordinis; inter Feſta autem unius ordinis digniora præferri aliis ejuſdem ordinis minus dignis, verbi gratia Feſta Domini primæ Claſſis, præferri Feſtis Beatæ Mariæ primæ Claſſis. Ita Feſta ſecundæ Claſſis Beatæ Mariæ, præferri Feſtis ſecundæ Claſſis Apoſtolorum, & Angelorum; denique Feſta illorum Sanctorum, quæ in propriis locis, vel Eccleſiis ſolemniter celebrantur, præferri aliis in Kalendario deſcriptis, ut patet ex Rubrica de Concurrentia Officii *num.* 2. & ex Rubrica de Translatione Feſtorum *num.* 6.

Infertur ſecundo certum pariter eſſe, quod in præferentia Feſtorum, in primis habenda eſt ratio majoris Solemnitatis: dignitatis autem majoris ſolum eſt habenda ratio in æqualitate ſolemnitatis, ac in præferendis tantum (aliis remanentibus paribus,) Feſtis Beatæ Mariæ, Angelorum, & Apoſtolorum, non vero aliorum, verb. grat. Martyrum, aut Virginum, ut ſupra annotavimus.

Infertur tertio, quod quamvis nullum Feſtum inferioris ordinis ex more, & Ritu Romanæ Eccleſiæ, in qua omnia magis ordinate fiunt, videatur Solemnibus celebrari altero ordinis ſuperioris, in aliis tamen Eccleſiis ſæpe aliter evenire, ut v. gr., apud nonnullos in Feſtis S. Antonii, & S. Annæ, quæ ſunt ſolum Duplicia per annum, major abhibetur Solemnitas, quam in pleriſque Feſtis ſecundæ Claſſis, v. gr. Sanctorum Jacobi, Matthæi, Andreæ &c. Hinc oritur interdum difficultas in concurrentia quoad Veſperas, & Commemorationes faciendas, utrum videlicet præferenda ſint ea, quæ majori celebrantur Solemnitate ex particulari Conſuetudine, an ea, quæ ſunt ſublimioris dignitatis, vel Ritus ex præſcripto Rubricarum Breviarii, ſeu Cæremonialis?

Infertur quarto ex ſupra firmatis a nobis omnia Feſta in uſu Romano celebranda eſſe cum ea Solemnitate, quæ ipſis convenit ex Rubricis Breviarii & ex præſcripto Cæremonialis; proinde in omnibus Feſt. primæ, & ſecundæ Claſſis debent exerceri illæ Cæremoniæ aliæque Solemnitates, quæ pro Feſtis prædictis præſcribuntur a Breviario, & Cæremoniali.

Advertere autem eſt nullum Feſtum habendum eſſe in aliqua Eccleſia, ſeu Diœceſi pro Duplici primæ aut ſecundæ Claſſis præter ea quæ ſpecialiter conceduntur a Sede Apoſtolica, & præter enumerata in Rubrica de Commemorationibus, & in fine Rubricarum, quamvis in Choro, vel etiam in Populo ſit celebre; quia Rubricæ diſponentes circa Feſta primæ, & ſecundæ Claſſis ubique loquuntur ſolum de ibi enumeratis, ut videre eſt in Rubr. de octavis *n.* 3. de Commemorationibus *n.* 3. & 4. de Translat. Feſt. *n.* 2. Unde irregulare eſſet aliquod Feſtum, quod non eſt de illorum Claſſe alicui ex ipſis præferre ob Solemnitatem qua celebratur, quia eſt contra ordinem, ut Feſtum inferioris ordinis, ſeu generis præferatur alteri ordinis ſuperioris, & contra Rubricam de Concurrentia Officii *n.* 2. ubi expreſſe dicitur, *ut Duplici concurrente cum alio Duplici, ſi non ſint ejuſdem Solemnitatis, ſervetur differentia in Rubricis de Commemorationibus, & translatione Feſtorum aſſignata, ut ſcilicet Feſta majora habeant primas, & ſecundas Veſperas integras cum Commemoratione minorum; quando de eis fieri debet.* Ex quibus ſequitur, ut innuimus paulo ante, Feſtum Duplex ſimpliciter per annum v. g. S. Annæ, etiamſi alicubi celebretur cum majori Solemnitate, quam Feſtum S. Jacobi, quod eſt ſecundæ Claſſis, non debet tamen huic præferri, & habere integras Veſperas, quia eſt contra ordinem, ut diximus, ut Feſtum

inferioris ordinis præferatur alteri ordinis superioris. E contra non videtur tam inordinatum, quod Festum tertii ordinis præferatur ratione majoris Solemnitatis alteri ejusdem ordinis æquali, aut etiam digniori ob celebritatem, seu Solemnitatem majorem, quam alicubi habet in populo, vel in Ecclesia, seu Choro, & ratio est, quia in præferentia Festorum in primis habenda est ratio Solemnitatis, dignitatis autem non nisi in æqualitate Solemnitatis, ut supra diximus, & patet tum aliunde, tum ex Rubrica de Concurrentia Officii *n.* 2. & de Translatione Festorum *n.* 6. Unde etiam ibidem inter Festa ejusdem Solemnitatis Festa illorum Sanctorum, qui in proprlis locis vel Ecclesiis, solemniter celebrantur, dicuntur præferenda aliis in Kalendario descriptis utique etiam dignioribus. Hinc etiam in Rubrica de officio Duplici *n.* 1. ordinatur, ut in Festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias, Religiones, vel Congregationes consueverunt solemniter celebrari, officium fiat Duplex: quocirca non immerito ait Joannes Jacobus Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Brugensium in suo aureo Compendio Cæremoniarum Consideratione V. Festum S. Nicolai quod tunc in Kalendario Romano erat tantum semiduplex, Brugis ob celebritatem in populo quasi celebratur officio duplici cum sola commemoratione S. Ambrosii in secundis Vesperis. Æquum enim est, & rationi maxime consonum, ut officium, quod fit pro Clero, & Populo, & nomine omnium, omnibus eo loci quoad fieri potest, accommodetur. Unde etiam verisimile est, quod ob solam majorem Solemnitatem in Ecclesia seu Choro adhiberi consuetam absque celebratione Populi, Festum tertii ordinis alioquin æquale, vel minus dignum, alteri ejusdem ordinis præferendum sit in publica decantatione officii, ut ita Solemnitati, officium Festi, ob quod ea adhibetur, correspondeat, & omnia ordinate fiant. Unde ulterius idem videtur servandum in privata recitatione, quæ quasi subrogatur loco publicæ in iis qui Choro non tenentur assistere, vel de facto non assistunt, ut sic quisque se se conformet suæ Ecclesiæ in qua residet.

Quare autem Festum tertii ordinis, nimirum Duplex minus, seu majus per annum ob particularem Solemnitatem majorem, præferendum sit alteri ejusdem ordinis etiam digniori, ut hucusque diximus, & v. g., fit Brugis in Festo S. Antonii, quod in secundis Vesperis occurrit eum Cathedra S. Petri, & ob eamdem rationem non fit etiam præferendum alteri secundæ Classis, v. g. non fit præferendum, ut diximus, Festum S. Annæ Festo S. Jacobi, ut sic Solemnitati correspondeat officium Festi ob quod ea adhibetur, ut in Divinis officiis omnia ordinate fiant, ratio jam est a nobis assignata, nimirum quia Solemnitas illa, qua celebratur Festum S. Jacobi, omnibus Festis secundæ Classis convenit, nec solum illis, sed etiam aliis, quæ a Populo observantur; proinde illis omnibus tribuenda est, & non alia ipsis præferenda, sed potius illa ita moderanda, ut omnia honeste, & secundum ordinem fiant, ut monet Apostolus 1. ad *Corinth.* 14. & maxime intenditur per Rubricas Breviarii ac dispositiones Cæremonialis. Inordinatum enim, & irregulare esset, quod majora Festa Ecclesiæ præscripta solemniter celebrari negligantur, ut alia minora, quæ non ita præscribuntur celebrari adeo solemniter, & cum tali pompa celebrentur, ut ipsis etiam Festis majoribus præferantur. Et si enim, ut supra diximus, Festa Sanctorum qui consueverunt solemniter celebrari, per hoc etiam ex dispositione Rubricarum, constituantur Duplicia, relinquuntur tamen intra limites Duplicium tertii ordinis, & merito, ne alioquin per particulares consuetudines Ordo officii Romani nimium turbetur, & quia decet majora Festa Ecclesiæ, cujusmodi sunt Festa primæ, & secundæ Classis, apud omnes eadem esse, & uniformiter celebrari: in minoribus autem admittitur varietas, quin etiam ea ad ornatum Ecclesiæ spectat.

Infertur quinto ex dictis quod si concurrant duo Festa tertii ordinis, quorum unum sit in Populo Celebre, & alterum tantum in Choro consuetum solemniter celebrari absque celebratione Populi, prius posteriori sit præferendum, quia ut diximus, in omnibus Festis, quæ a Populo observantur, officium celebrandum erit in Choro solemniter, & cum illud fiat pro omnibus, & nomine omnium, major habenda est ratio publicæ celebrationis Cleri, & Populi, quam solius Cleri.

Denique ex hucusque dictis inferendum pariter est, quod constituta jam quidditate & qualitate officii singulorum Festorum juxta præscriptiones Rubricarum generalium, dicere oportet, quod si plura Festa eodem die occurrant, vel unum in 2. Vesperis concurrat cum altero sequenti in primis Vesperis juxta eadem qualitatem, judicandum est de præferentia illorum, & de Commemorationibus faciendis ex Rubricis de Translatione Festorum, & de concurrentia officii, & de commemorationibus, seu ex talibus Generalibus ex illis excerptis, & a nobis supra positis. Ex illa occurrentia videre est de quo duorum Festorum occurrentium eo die faciendum sit officium; & ex altera concurrentia, videre est de quo in concurrentia sint faciendæ Vesperæ, & de quo tantum Commemoratio. Sed animadvertendum ex dictis: illud quod dicitur in Regula Tabulæ Generalis pro occursu Festorum ejusdem ordinis, seu ad num. 3. *Officium de digniori*, *Translatio de minus digno* accipiendum esse accommodate ad Rubricam de Translatione Festorum sub *num.* 6. & ad supradicta a nobis videlicet hoc modo: *Officium faciendum de digniori, seu solemniori, & quod minoris Solemnitatis vel dignitatis transferendum*; & similiter quod dicitur in regula Tabulæ de Concurrentia *num.* 6. nimirum: *festum de digniori*, *Commemoratio de minus digno* accipiendum est accommodate ad Rubricam de Concurrentia officii *num.* 2. & ad dicta a nobis supra, videlicet

cet hoc modo ; *totum Officium faciendum de digniori , vel ſolemniori cum Commemoratione ejus , quod eſt minus dignum , vel minus ſolemne.* Et Duplex per annum majus ſic extendendum , & accommodandum ſit, ut ſub eo comprehendatur tam majus dignitate, quam majus ſolemnitate , ideſt tam dignius, quam ſolemnius , licet enim inter Feſta ejuſdem ordinis , ſeu generis , v. g. primæ Claſſis , vel ſecundæ Claſſis in Concurrentia , & Occurrentia dignius abſolute dicitur præferendum, quia ſcilicet ejuſmodi per ſe ſunt æqualis Solemnitatis , ut indicatur in Rubrica de Concurrentia Officii *n.* 2. Ubi tamen ex conſuetudine unum eorum ſolemnius celebratur , quam alterum , ibi in Concurrentia , & Occurrentia potius habenda eſt ratio majoris Solemnitatis , quam majoris dignitatis, ut ſupra explicatum eſt . Sed advertendum , quod ſicut Duplex tertii ordinis nunquam ratione Solemnitatis debet præferri Duplici ſecundæ Claſſis, ſeu ſecundi ordinis, ita Duplex ſecundæ Claſſis, ſeu ſecundi ordinis, nunquam ratione Solemnitatis debet ita elevari, ut in occurſu, ſeu concurſu præferri debeat Feſtis primæ Claſſis, & primi ordinis ; ſicut etenim inordinatum, & præpoſterum eſt, ut Feſtum tertii ordinis præferatur ratione Solemnitatis Feſto ſecundi ordinis , ita inordinatum eſſet Feſtum ſecundi ordinis ita ſolemniter celebrare, ut præferri deberet Feſtis primi Ordinis.

Multa ex his, quæ hoc loco adnotavimus, deſumpta ſunt ex allegato opuſculo Joannis Jacobi. Omnia vero diligenter diſcuſſa, & approbata fuerunt a viris in hac ſcientia Rubricarum peritiſſimis ; unde crederem poſſe ab omnibus ad praxim deduci ; ſupereſt tantum , ut hoc loco mentionem faciamus Decreti emanati die 23. Junii 1736. *in Einſilden ;* & dati in noſtro Indice *ſub n.* 322. in quo hæc leguntur -- In Occurrentia Feſtorum ejuſdem Ritus , & alias quomodocumque parium , primum locum habebit Officium Eccleſiæ particularis , ſecundum Ordinis , ſeu Religionis , tertium Diœceſis , quartum Nationis , quintum Eccleſiæ Univerſalis . Huic Decreto conſonant alia data *ſub n.* 174. 286. 287. 288. quæ tamen Decreta intelligenda ſunt juxta exceptiones , & conſiderationes mox a nobis factas de majori , vel minori Solemnitate , quo prædicta Feſta celebrari poſſunt , ut melius intelligatur quæ in aliquo caſu particulari cæteris paribus præferenda, vel poſtponenda ſint.

De Commemorationibus. XI.
RUBRICA.

1. *COmmemorationes fiunt de Feſtis Simplicibus , quando in eorum diebus incidit Feſtum novem Lectionum etiam translatum, vel Octava, vel Sabbatum : & quando fieri debet de Feria, ut ponatur Officium alicujus Dominicæ, quæ eo anno ſuperſit .*
2. *De Feriis Adventus, Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, & ſecundæ Rogationum ſit Commemoratio , quando Feſtum novem Lectionum in illis Feriis occurrit. Si Simplex Feſtum in eiſdem Feriis occurrat , Officium ſit de Feria, & Commemoratio de Feſto Simplici.*
3. *Præterea ſit Commemoratio de Dominicis a Pentecoſte uſque ad Adventum , & ab Epiphania uſque ad Septuageſimam, & a Dominica in Albis uſque ad Pentecoſten excluſive, quando Feſto Duplici impediuntur . De aliis Dominicis nulla ſit Commemoratio occurrente Feſto Duplici, quia Feſtum in illis occurrens transfertur ; niſi illud Feſtum fuerit principalis Patroni, vel Tituli, aut Dedicationis ipſius Eccleſiæ, non autem alicujus Cappellæ, vel Altaris ejuſdem Eccleſiæ ; & tunc de hujuſmodi principali Feſto ſit tantum in eo loco vel Eccleſia , cujus eſt Patronus vel Titulus, aut Dedicatio, cum Commemoratione Dominicæ: excepta Dominica 1. Adventus, Dominica 1. Quadrageſimæ, Dominica Paſſionis, Dominica Palmarum, Dominica Paſchæ, Dominica in Albis , ac Dominica Pentecoſtes, & Trinitatis: in quibus hujuſmodi occurrens Feſtum, tranſfertur in ſequentem diem ſimiliter non impeditam: dummodo non fuerit infra majorem Hebdomadam, & per Octavam Paſchæ & Pentecoſtes: quibus diebus non ſit de aliquo Feſto Duplici occurrente.*
4. *De Octava etiam, quando Feſto novem Lectionum, vel Dominica impeditur , ſit Commemoratio, niſi illud Feſtum novem Lectionum fuerit ſolemne principale alicujus loci , ut ſupra . Nam in primis Veſperis & Laudibus hujuſmodi Feſti nulla ſit Commemoratio Feſti Simplicis occurrentis , nec alicujus Vigiliæ (excepta Vigilia Epiphaniæ ,) nec alicujus diei infra Octavam, nec alicujus præcedentis Feſti novem Lectionum (niſi id Feſtum fuerit ex iis, quæ infra in hac eadem Rubrica enumerantur ,) nec diei Octavæ, nec Dominicæ , ſi Feſtum illud ſolemne celebretur Feria ſecunda : exceptis Dominicis Adventus , & Dominicis a Septuageſima uſque ad Octavam Paſchæ incluſive ; de quibus Dominicis , ſicut etiam de Feriis Adventus, Quadrageſimæ , Quatuor Temporum , & ſecundæ Rogationum , ſemper fit Commemoratio , quocumque Feſto adveniente . Quod ſi hujuſmodi Feſtum ſolemne venerit in quacumque Dominica , fit Commemoratio de ea in utriſque Veſperis & Laudibus . Et ſimiliter , ſi occurrat in die Octava alicujus Feſti habentis Octavam , de ea fiet Commemoratio etiam in utriſque Veſperis & Laudibus . In ſecundis autem Veſperis Feſti prædicti ſit Commemoratio de Duplici ,*

plici, Semiduplici, & Dominica ſequentibus, & non de aliis.

3. Idem ſervatur in quibuſdam Feſtis majoribus per annum, ſcilicet in Nativitate Domini (in cujus Officio nulla fit Commemoratio de S. Anaſtaſia, ſed in ſecunda tantum Miſſa) in Epiphania, in Paſcha Reſurrectionis cum tribus proxime antecedentibus & duobus ſequentibus diebus, in Aſcenſione Domini, in Pentecoſte cum duobus ſequentibus diebus, in Feſto Corporis Chriſti, & in Feſtis Nativitatis Sancti Joannis Baptiſtæ, Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Aſſumptionis Beatæ Mariæ, in Feſto Omnium Sanctorum, & in Feſto Dedicationis propriæ Eccleſiæ; in quibus Feſtis fiunt Commemorationes eo modo tantum, quo dictum eſt ſupra de Feſto ſolemni alicujus loci.

6. In Feſti autem ſecundi ordinis, videlicet Circumciſionis, Trinitatis, Purificationis, Annuntiationis, & Nativitatis Beatæ Mariæ, in Feſto S. Joſeph, in Natalitiis xii. Apoſtolorum, & Evangeliſtarum, in Feſto inventionis S. Crucis, & in Feſto S. Laurentii, & Dedicationis S. Michaelis Archangeli, in primis Veſperis fit Commemoratio Feſti Duplicis eo die celebrati, niſi aliter in propriis locis notetur; de Dominica vero, de die infra Octava, & de Feſtis Semiduplicibus non fit commemoratio, eo modo quo nec in Feſto ſolemni alicujus loci, ut dictum eſt ſupra. De ſimplicibus, & Vigiliis in his Feſtis occurrentibus legitur nona Lectio, & fit Commemoratio in Laudibus tantum. In ſecundis autem Veſperis fit Commemoratio de quocumque ſequenti Feſto, etiam Simplici, & de die infra Octavam, ſi de ea fieri debeat Officium die ſequenti. De Octavis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, & Corporis Chriſti ſemper fit Commemoratio in utriuſque Veſperis & Laudibus, quandocumque contigerit infra illas de aliquo alio Feſto Officium celebrari, juxta Rubricam de octavis n. 3.

7. De Dominicis & Feriis Adventus, & Quadrageſimæ Commemoratio fit in utriſque Veſperis, & Laudibus. De Feriis Quatuor Temporum, Vigiliarum, & ſecunda Rogationum, quando de illis commemoratio fieri debet, fit in Laudibus tantum. De Feſtis autem Simplicibus (niſi in diebus ſupradictis occurrant) Commemoratio fit in primis Veſperis & Laudibus eo die, quo in Kalendario aſſignantur. De aliis vero Dominicis per annum, & Octavis Commemoratio fit in utriſque Veſperis & laudibus, niſi concurrant cum ſupra enumeratis Feſtis.

8. Commemorationes fiunt hoc modo. Poſt Orationem diei, in primis Veſperis dicitur Antiphona, quæ poſita eſt ad Magnificat, & in Laudibus, quæ poſita eſt ad Benedictus in Communi (ſi propriam non habuerit) conveniens ejus Officio, cujus fit Commemoratio. Poſt Antiphonam dicitur Verſus, inde ſumendus unde ſumpta eſt Antiphona, ſcilicet poſt Hymnum Veſperarum & Laudum: deinde dicitur Oratio. Si Antiphona & Verſus Feſti, de quo Commemoratio, ſumenda eſſent ex eodem Communi unde ſumpta ſunt in Officio, diei in Feſto Commemorationes variantur, ita ut in Veſperis ſumantur ex Laudibus, & in Laudibus ex primis Veſperis ejuſdem Communis, niſi aliter ſignetur. Et ſimiliter ſi in ſecundis Veſperis S. Agathæ aut alterius Sanctæ novem Lectionum fieri debeat Commemoratio B. M. pro ejus Officio in ſequenti Sabbato celebrando, ut repetatur ℣. Diffuſa eſt gratia; dicatur ℣. Benedicta tu; ex Laudibus. Si item occurrat, ut eadem ſit Oratio Feſti de quo fit Officium, & ejus de quo fit Commemoratio, mutetur Oratio pro Commemorat. in aliam de Communi. Si de Tempore fiat de Commemorat. de Dominica, ſcilicet, vel Feria, Antiphona, & Verſus ante Orationem eodem modo ſumantur ex proprio de Tempore, ſi habuerit proprium: alioquin de Pſalterio: Oratio vero ex proprio de Tempore.

9. Quando fit Commemoratio de Dominica vel Feria, quæ habent propriam Homiliam, nona Lectio in Officio diei novem Lectionem legitur de Homilia Dominicæ vel Feriæ; quæ erit vel prima de Homilia, vel tres ſimul in una Lectione conjunctæ.

10. Si in die, in quo fit Officium novem Lectionum, fiat Commemoratio de Feſto trium Lectionum, nona Lectio legitur de Feſto trium Lectionum, ſi propriam habuerit: ſi duas, ex duabus fiat una Lectio, quæ ſit nona in Officio novem Lectionum. Quæ Lectio de Sancto non legitur, quando de eo fit Commemoratio in Dominicis, quæ habent nonum Reſponſorium, nec quando nona Lectio legenda eſt de Homilia Dominicæ, vel Feriæ, ut ſupra; nec in Feriis & aliis diebus, quando in Officio diei leguntur tantum tres Lectiones; nec etiam nona Lectio legitur de die infra Octavam, quando de ea fit Commemoratio in Dominica vel aliquo Feſto, licet habeat Evangelium proprium, & Homiliam.

11. Quando contingit fieri plures Commemorationes, ſervetur hic ordo. De Duplici fiat ante Dominicam, de Dominica ante Feſtum Semiduplex, de Semiduplici ante diem infra Octavam, de die infra Octavam ante Ferias Adven-

Adventus, Quatuor Temporum, Vigiliarum & Rogationum, & de dictis Feriis ante Feſtum Simplex: De Sancta Maria (quando in ſecundis Veſperis Feſti novem Lectionum, quod Feria vi. celebratum ſit, de ea fieri debet Commemoratio pro Officio ſequentis Sabbati) fiat ante Feſtum Simplex in Sabbato occurrens: De Feſto ſimplici fit commemoratio ante Suffragia, ſeu communes Commemorationes de Cruce, Sancta Maria, Apoſtolis, & Pace, & ante Commemorationem cujuſcumque Tituli vel Patroni Eccleſiæ, quæ etiam pro ſui dignitate aliis Suffragiis prædictis præponeretur. De quibus Suffragiis, quomodo & quando facienda ſint, habetur inferius propria Rubrica.

De Commemorationibus. Cap. XI.

GAVANTUS.

1. QUatuor præſcribuntur in Breviario Tit. de Commemorationibus: & Primo, quibus diebus, & de quibus feſtis, ſeu Officiis facienda ſit Commemoratio. Secundo, quo loco & in qua parte divini Officii. Tertio, quomodo, quave ratione. Quarto, quo ordine, quando multæ ſunt ſimul faciendæ, & de his ſingillatim dicemus.

2. De Feria Majori, de Simplici, de S. Maria in Sabbato, de die infra octavam, de Semiduplici, de Dominica, de die octava, de Duplici Omnium Claſſium contingit fieri Commemorationem in Officio, ut ex ſequentibus hoc eodem ordine patebit.

3. Nam de Feria majori fit Commemoratio quando Feſtum novem Lectionum in ea occurrit, neque unquam omittitur de ea Commemoratio, exceptis Vigiliis, quæ occurrunt in alia feria majori, puta Adventus, aut Quadrageſimæ; vel occurrunt in Feſto Duplici primæ Claſſis, quia tunc nihil fit de Vigilia, excepta Vigilia Epiphaniæ.

4. De Simplici fit Commemoratio, quando occurrit in Feria majori, Vigilia, S. M. in Sabbato, die infra octavam, Semiduplici, Dominica, die octava, & in Duplici per annum, tam in primis Veſperis, quam in Laudibus. In duplici Feſto 2. Claſſis tantum in Laudibus. Item in ejuſdem Feſti Simplicis primis Veſperis, quando cum eo pridie concurrit Semiduplex, Dominica, dies octava, Duplex per annum, Duplex 2. Claſſis, non autem quando Duplex primæ Claſſis concurrit cum Simplici.

5. De Sancta Maria in Sabbato fit Commemoratio, quando cum ea pridie concurrit dies octava, Semiduplex, Duplex per annum (modo non ſit Feſtum B. Virginis, nec de eadem fiat Feſtum, & Commemoratio) Duplex ſecundæ Claſſis, non primæ.

6. De die infra octavam fit Commemoratio, quando in ea occurrit dies octava alterius octavæ, vel dies infra aliam octavam digniorem, vel Duplex per annum, vel Dominica: non autem quando Duplex primæ, vel ſecundæ Claſſis occurrit, exceptis Octavis SS. Stephani, Joannis & Innocentium: de quibus fit Commem. in Feſto 2. Claſſis eo modo quo in Feſto S. Jo. Evangeliſtæ fit de die infra octavam S. Stephani, & in Feſto Innocentium diebus infra octavam S. Stephani, & S. Joannis, ex privilegio ſpeciali. Item quando concurrit cum ſequenti die octava alterius octavæ, Duplici per annum, & Dominica quacumque; non cum aliis.

7. De Semiduplici fit Commemoratio quando concurrit cum ſequenti die infra octavam, die octava, cum alio Semiduplici, cum Duplici per annum, & Dominica; non cum aliis.

8. De Dominica, quando in ea occurrit Duplex primæ, aut ſecundæ Claſſis, aut Duplex per annum, aut dies octava. Item quando ea concurrit cum ſeq. Duplici per annum, aut cum die octava; non cum aliis.

9. De die octava fit Commemoratio quando in ea occurrit alia dies octava dignior, aut Duplex primæ, vel ſecundæ Claſſis, aut Dominica primæ, vel ſecundæ Claſſis. Item, quando concurrit cum ſequenti alia die octava Duplici per annum minore, & majore, & cum Duplici ſecundæ Claſſis, non cum aliis.

10. De Duplici minore per annum fit Commemoratio quando concurrit, aut cum ſequenti alio Duplici minore, aut cum die octava, aut cum Duplici majore, aut cum Duplici ſecundæ Claſſis; non cum aliis.

11. De Duplici majore per annum, fit Commemoratio, quando concurrit cum alio Duplici majore, digniore, per annum, aut cum Duplici ſecundæ Claſſis.

12. De Duplici ſecundæ Claſſis fit Commemoratio, quando concurrit cum Duplici primæ Claſſis, vel cum Duplici ſecundæ Claſſis digniore.

13. De Duplici primæ Claſſis fit Commemoratio, quando concurrit cum alio digniore Duplici primæ Claſſis. Hæc ſunt, quæ patiuntur Commemorationem ſui ipſorum in Officio divino.

14. Ex dictis patet, vice verſa, quod Duplex primæ Claſſis admittit in primis Veſperis Commemorationem de Duplici primæ Claſſis minus digno, de Duplici ſecundæ Claſſis, de Dominica primæ, vel ſecundæ Claſſis, item de Dominica per annum, ſi illud Feſtum occurrat in Dominica de fer. majore; non de aliis. In Laudibus admittit Commemorationem Dominicæ ſecundæ Claſſis, & per annum, diei octavæ, & Feriæ majoris, non tamen Vigiliæ. In ſecundis Veſperis admittit Commemorationem Dominicæ cujuſcumque, Duplicis primæ Claſſis minus digni, Duplicis ſecundæ Claſſis, & per annum, diei octavæ, Feriæ majoris; non aliorum.

15. Duplex ſecundæ Claſſis admittit in Veſperis primis Commemorationem Dominicæ primæ, vel ſecundæ Claſſis, & Dominicæ per annum; ſi illud

occurrat in Dom. Duplicis ſecundæ Claſſis minus digni, Duplicis per annum, diei octav. Feriæ majoris, non aliorum. In Laudibus admittit Commemorationem Dominicæ cujuſcumque diei octavæ, Feſti Simplicis, & Feriæ majoris, At cur non diei infra octavam? hæc enim major eſt Simplicis Feſto. Sed ratio diſpar eſt; quia de octava ſæpius de Simplici ſemel fit, quo die occurrit. In ſecundis Veſperis admittit Commemorationem Dominicæ cujuſcumque, Duplicis ſecundæ Claſſis minus digni, Duplicis per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei octavæ, diei infra octavam, ſi de ea ſequenti die fiat Officium; (quod eſt bene advertendum) Sanctæ Mariæ in Sabbato (niſi Feſtum ſit Beatæ Mariæ) & Feriæ majoris ſi ſequatur aliud Feſt. ſecundæ Claſſis minoris ſolemnitatis, de quo idcirco in dictis Veſperis fiat tantum Commemor. & ſi in eodem Feſto ſequenti occurrit Feſt. Simplex: tunc in ſecundis Veſp. integris præcedentis Feſti nihil adhuc fit de Simplici: quia Feſtum ſequens, licet non habeat Veſperas, habet tamen jus in ſuis primis Veſperis excludendi Commerationem Feſti Simplicis: caſus accidit, & ita reſpondi.

16. Duplex per annum majus in primis Veſperis admittit Commemorationem Dominicæ cujuſcumque, tum Duplicis minoris per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei infra octavam, diei octavæ, cum qua concurrit, & Feriæ majoris. In Laudibus admittit Commemorationes Dominicæ, Feſti Simplicis, diei infra octavam, & Feriæ majoris. In ſecundis Veſperis admittit Commemorationem Dominicæ cujuſcumque, Duplicis minoris per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei infra octavam, diei octavæ, Feriæ majoris, & B. M. in Sabbato.

17. Duplex per annum minus in primis Veſperis admittit Commemorationem Dominicæ cujuſcumque, Semiduplicis, Simplicis, diei infra octavam & Feriæ majoris. In Laudibus admittit Commemorationem Dominicæ per annum, Feſti Simplicis, diei infra octavam, & Feriæ majoris. In ſecundis Veſperis admittit Commemorationem Dominicæ; Semiduplicis, Simplicis, diei infra octavam, Feriæ majoris, & B. M. in Sabbato.

18. Dies octava admittit Commemorationes, quas Duplex per annum minus, ſed dies octava Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti ſunt Duplicia majora, quæ habent integras Veſperas, & admittunt eas tantum Commemorationes, quas conceſſimus Feſto Duplici majori per annum, ſi accidere poſſint.

19. Dies infra octavam admittit in primis Veſperis Commemorationem Semiduplicis, cum quo dividit Veſperas, Simplicis, & Feriæ majoris. In Laudibus, & ſecundis Veſperis admittit Commemorationem Simplicis, & Feriæ majoris in omnibus, & alterius diei infra octav. minus dignum.

20. Semiduplex admittit in primis Veſperis Commemorationem Semiduplicis, & diei infra octav. cum quibus Veſperas dividit, Simplicis, & Feriæ majoris. In Laudibus Commemorationem diei infra octav. Simplicis, & Feriæ majoris. In ſecundis Veſperis Commemorationem alterius Semidupl. Simplicis, B. M. in Sabbato, & Feriæ majoris.

21. Dom. in primis Veſperis admittit Commemorationem Semiduplicis, & diei infra octavam, cum quibus dividit Veſperas, & Feſti Simplicis. In Laudibus Commemorationem diei infra octavam, & Simplicis. In ſecundis Veſperis Commemorationem Semiduplicis, diei infra octavam, & Simplicis.

22. Simplex in primis Veſperis, & Laudibus admittit Commemorationum tantum alterius Simplicis: aliis Officium cedit.

23. Sancta Maria in Sabbato admittit Commemorationem in primis Veſperis, & Laudibus Feſti Simplicis tantum; cedit Officium aliis.

21. De tribus octavis fit Commemoratio in utriſque Veſperis, & Laudibus, quocumque Feſto infra eas adveniente, nimirum Nativitatis Domini, Epiphaniæ & Corporis Chriſti.

25. Ratio vero prædictorum deſumitur ex majori, vel minori qualitate Feſti: quo enim eſt nobilius, magis etiam habet de officio, & minus de aliorum commemoratione. Dicamus nunc de loco faciendæ commemorationis, in qua parte Officii fiat.

26. Fit commemoratio in Veſperis, & Laudibus poſt Orationem Feſti, de quo fit Officium, & ſi habeatur lectio, ultimo loco legitur in tertio Nocturno ante Hymnum *Te Deum*. Modum commemorationis fuſius explico.

27. Fit hoc modo commemoratio. In Veſperis ſumitur Antiphona, quæ eſt aſſignata Cantico *Magnificat*, cui additur *Verſus*, qui dicitur poſt Hymnum Veſperarum, tum Oratio ejus, de quo fit commemoratio; ſumuntur autem vel de proprio, vel de communi, eodem modo fit in Laudibus cum Antiphona Cantico *Benedictus*, aſſignata, & Verſu, qui habetur poſt Hymnum ad Laudes.

28. Si ex eodem communi ſumitur commemoratio, unde ſumptum eſt Officium, variantur Antiphonæ, & Verſus, ita ut in Veſperis ſumatur commemoratio ex Laudibus, & e contra, niſi aliter ſignetur, inquit Rubrica *de Commemorat. num.* 8. quia in Feſto S. Hilarii in ſecundis Veſperis aliter res ſe habet, ut videre eſt in eo loco, quod de Antiphona, & Verſu dicitur, intellige quoque de Verſu tantum, ut varietur, ſi eſt opus: & ſimiliter de Oratione. Neque refert, ſi pro commemoratione ejuſdem contingat dici eumdem Verſum in primis Veſperis, & Laudibus, ut in Feſto Sancti Donati, in quo fit aliquando de tranſlato Inventione Sancti Stephani, & pro commemorat. Sancti Donati dicitur, & in Veſperis, & in Laudibus item Verſus: *Juſtus ut palma &c.* quia in Laudibus nulla eſt neceſſitas variandi Verſum de Laudibus proprium, ut patet.

29. Dubitavere quidam: an Antiphonæ ad *Benedictus* in Communi Pontificum, & non Pontificum Con-

Confeſſorum ſint diverſæ, ut altera pro Officio, altera pro commemoratione in Laudibus deſervire queant? Quibus ego reſpondi, initio eſſe unam, in fine apparere diverſas: & hoc ſufficit ad varietatem: quod etiam fit in praxi communiori. Habes nunc exemplum in Breviario in Feſto Sancti Bonaventuræ, & Sancti Henrici.

30. Quæres adhuc: quid agendum, quando in Officio de uno Martyre fit commemoratio de Martyre altero, & inter ſuffragia fit commemoratio de Patrono item Martyre, per Antiphonas de communi: quinam Verſus dicendus erit pro Patrono? Habes exemplum in ſecundis Veſperis Sancti Hilarii, ubi tres concurrunt Confeſſores: utere ergo ultimo loco Verſu ultimo ſecundi, vel tertii Nocturni; & idem fiat, ſi quatuor occurrant, adhibita Antiphona, quæ prima eſt Nocturni primi, & Verſu Nocturnorum, qui non eſt dictus in commemorationibus.

31. Ratio vero, cur pro commemoratione ſumantur Antiphonæ ad *Magnificat*, & *Benedictus*, ea eſſe poteſt; quia ſunt nobiliores Antiphonæ tum ratione Canticorum Evangelicorum, tum vicinioris aditus ad Orationem, ſeu Collectam, quæ dicitur pro commemoratione.

32. Commemoratio de Dominica, vel de Feria majori, vel de die octava SS. Petri, & Pauli (ſi in ea occurrit nobilius Feſtum) quæ habet Homiliam cum ſuo Evangelio, addit præterea Lectionem ejuſdem Homiliæ in fine tertii Nocturni pro nona lectione, ideſt, vel primam tantum de Homilia, vel tres in una ſimul lectiones conjunctis. Sicut enim in Miſſa pro commemoratione Dominicæ, vel dictæ Feriæ, vel diei octavæ Populo legitur Evangelium in fine Miſſæ, ne ſit Evangelium aliquod in Miſſali, quod non aliquando legatur Populo, ita convenit, ut in Choro exponatur illud idem Evangelium per Homiliam in fine Officii Matutini, in quo paulo ante per aliam Homiliam declaratum eſt Evangelium principale Feſti, & Officii.

33. De Sanctis autem, qui propriam Lectionem habent de vita, & geſtis ipſorum, convenit etiam ut legatur ad inſtructionem Cleri, quæ erit nona, ſi una eſt, vel de duabus fiat una; quam congruentiſſime ſequitur laus divina per Hymn. *Te Deum*. Quod ſi Hymnus hic non ſit dicendus, omittitur eo caſu lectio de Sancto, quia Reſponſorium nonum, quod vice Hymni *Te Deum*, dicitur, non bene quadrat lectioni de Sancto, ſed bene lectioni Homiliæ, & ideo nona lectio eſt de præcedenti eadem Homilia.

34. Dixi, *qui propriam lectionem habent*, non appropriatam de communi, ut in Feſto SS. Naboris, & Felicis, S. Margaritæ, & aliorum. Et adeſt exemplum in Feſto S. Auguſtini, cujus lectio nona non eſt de Sancto Hermete, quia propriam non habet laudem, ſi de communi ſumatur, imo etiam in Rubr. *de Tranſlatione Feſtorum num. 9.* expreſſe habetur: *Si propriam*, inquit, *de vita Sancti habuerit lectionem*.

35. Si vero duæ commemorationes concurrant in eodem Officio; ſcilicet Dominicæ, vel Feriæ majoris, quæ habet Homiliam, & ſimplicis Feſti, quod habet propriam lectionem, tunc omittatur lectio de S. & legatur Homilia, quia Dom. & Feria major digniores ſunt Feſto ſimplici. Immo & omittitur, quando in feriali Officio Feriæ majoris tres tantum leguntur lectiones, quia non dicitur *Te Deum*, ſed tertium Reſponſorium, quod non reſpondet Feſto ſimplici; vel certe ideo fit intra octavas Paſchæ, & Pentecoſtes, quando in iis occurrit Feſtum ſimplex, quia parum legitur de ſolemniori Feſto, quod non videtur minuendum, dempta illius tertia lectione pro lectione de Sanctis.

36. De die infra Octavam non legitur nona lectio, licet habeat in Breviario, & octavario Homiliam qualibet die; quia Evangelium lectum eſt in die Feſto, & repetitur infra octav. ſæpe; neque legitur in fine Miſſæ, licet de ea fiat in Miſſa commemoratio: immo, neque ſi habeat Evangelium diverſum ab Evangelio Feſti, quod accidit infra octavam Apoſtolorum Petri, & Pauli, & conceditur in octavario Romano, *not. 4.*

37. Accidit alicubi, quod octava Apoſtolorum Petri, & Pauli occurrat in Dom. in qua fit de Titulari Eccleſiæ cum commemorationibus octavæ, quæ habet proprium Evangelium, & Dominicæ: quæres, quodnam Evangelium cum ſua Homilia legetur pro nona lectione, octavæ ne, an Dominicæ? illa enim, quæ duplex eſt, dignior eſt Dominica. Nihilominus ego legerem potius Evangelium Dominicæ, neque enim vacare permittitur aliqua Dominica per annum, quin de ea ſaltem in Sabbato præcedenti fiat commemoratio, ut dictum eſt ſupra *cap. 5.* & hoc fit ratione Evangelii, ut legantur Populo per annum in Miſſa omnia Evangelia Dominicalia; ſi vero in Miſſa eſt legendum: ergo & in Officio. Reliquum eſt, ut ſignificemus ordinem commemorationum.

38. Quando contingit fieri plures commemorationes, ſervetur hic ordo. De duplici fiat ante Dominicam; de Dominica ante Feſtum ſemiduplex; de ſemiduplici ante diem infra octavam; de octava ante Ferias majores, & de his ante Feſtum ſimplex. Hæc Rubr. *de Commemor. num. 11.*

39. Latet hic, quod pauci norunt. Cur enim de ſemiduplici ante diem infra octavam? cum in Concurrentia ſemiduplicis ante diem infra octavam dixerimus ſupra, fieri a Capitulo de die infra octavam cum commemoratione ſemiduplicis? Ergo inde ſequitur, quod ordo commemorationum erit de die infra octavam ante ſemiduplex. At vide diſparitatem. Nam in ratione Officii dividuntur Veſperæ, itaut ad præcedens Feſtum prima pars ſpectet; ad ſequens altera a Capitulo; ſed in ratione ſimplicis commemorationis, puta, quando ſemiduplex concurrit cum duplici infra octav. Feſti habentis octav. quia ſemiduplex Feſtum eſt nobilius per ſe loquendo (quia Feſtum eſt) quam dies infra octav. quæ eſt continuatio Feſti, ut diximus ſupra *cap. 8. n. 4.* idcirco fit commemoratio ſemi-

ſemiduplicis ante diem infra octavam. Caſum habes in terminis in ſecundis Veſperis S. Thomæ Cantuarienſis, quando concurrit cum Feſto S. Sylveſtri, in quibus integræ Veſperæ ſunt de duplici cum commemoratione S. Thomæ ſemiduplicis, & deinde octavarum.

40. De Sancta Maria in Sabbato, ſi in Feria ſexta fiat Feſtum novem Lectionum, fit commemoratio ante Feſtum ſimplex, quod celebratur in Sabbato.

41. De Feſto ſimplici fit commemoratio ante ſuffragia Sanctorum, ſeu communes commemorationes, de Cruce, Sancta Maria &c. & ante commemorationem cujuſque Tituli, vel Patroni Eccleſiæ, quæ forte omnibus ſuffragiis præponeretur pro ſui dignitate, veluti Sanctiſſimæ Trinitatis, Corporis Chriſti &c. quia cum hæ commemorationes dicantur, & ſint communes, cedunt ſimplicibus, quæ eo die locum proprium, & feſtivum habere debent: ita ſervos ſuos honorante ipſomet Deo, & quaſi locum cedente in eorum Feſto.

42. Denique fit commemoratio tantum Feſti ſimplicis in Veſperis de Feria, quando poſtridie de eodem faciendæ eſt tantum commemoratio, ob occurrentem Feriam quartam Cinerum, ſeu Feriam quartam, aut ſextam Temporum, aut Vigiliam, quia non habet Officium: ergo neque primas Veſperas; ſicut etiam omittitur, & ipſa commemoratio in Feria quarta majoris hebdomadæ, cum in ſequenti Feria nihil fiat de Feſto ſimplici.

43. Ratio prædicti ordinis patet, congruit enim qualitati Feſtorum, & Officiorum; & eo ordine, quo Feſta prædictorum fierent, eodem faciendæ ſunt ſolemnes, non communibus comparatæ, commemorationes.

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

I. Gav. num. 1. — *De Commemorationibus*.) Tractationem de commemorationibus non ſervato Rubricarum ordine poſtponit Gavant. tractationibus Concurrentiæ Officii, ac Occurrentiæ, ſeu Translationis Feſtorum, & nos hujus inſignis Auctoris veſtigiis ſemper inhærendo, in his Additionibus, & Obſervationibus nonnulla ſpectantia ad hanc materiam hic adnotabimus. Commemorationes igitur, quæ faciendæ ſunt aliquando in Officio diei currentis ad utraſque, aut ſaltem alterutras Veſperas, necnon ad Laudes, & reſpective ad Miſſam poſt Orationem diei ex præſcripto Rubricarum ſunt duplicis generis, nempe *Speciales*, & *Communes*. Speciales conſiſtunt in his Antiphonis, Verſibus, & Orationibus, quæ ratione alterius Feſti, aut Officii occurrentis, vel concurrentis; Orationi Feſti, aut diei currentis in hujus Officio prædicti loci ſunt ſuperaddendæ. Communes (quæ alio nomine ſuffragia Sanctorum a majori illarum parte deſumpta denominatione dicuntur) ſunt illæ, quæ una cum ſuis Antiphonis, & Verſibus ſub titulo commemorationum communium, ſeu ſuffragiorum Sanctorum extant in Pſalterio poſt Veſperas Sabbati immediate ante Completorium, ſuntque in fine Veſperarum, & Laudum poſt Orationem Officii currentis, & poſt antedictas commemorationes ſpeciales, ſi quæ fieri debent ab octava Epiphaniæ uſque ad Dominicam Paſſionis excluſive, & ab octava Pentecoſtes uſque ad Adventum excluſive, diebus infra referendis. De hujuſmodi commemorationibus, & ſuffragiis Sanctorum communibus agemus infra cum noſtro Auctore *Section. 5. cap. 18.* nunc enim ſermonem contrahimus ad ſolas commemorationes ſpeciales, quæ, ut dixi, conſtant Antiphona, Verſu, & Oratione. Antiphona in Veſperis ea ſumitur, quæ eſt aſſignata pro Cantico *Magnificat* Officii illius, de quo fit commemoratio, in Laudibus vero, quæ pro *Benedictus*, cujus rei rationem aſſignat Gavantus ſupra *num. 31.* & Verſus ſunt, qui dicuntur poſt Hymnum reſpective ad Laudes, vel Veſperas, prout pariter notat Gav. ſupra *num. 27. & 28.*

II. Gavant. num. 3. — *De Feria majori fit commemoratio &c.*) De Feriis majoribus ſemper in Veſperis, & Laudibus, quando de dictis Feriis non poteſt fieri Officium propter impedimentum Feſti duplicis, ſemiduplicis, vel octavæ tempore reſpective permiſſo, debet fieri commemoratio. Addita etiam pro ultima Lectione Homilia earumdem Feriarum majorum ad Matutinum; hujuſmodi autem Feriæ ſunt ſequentes, nimirum Adventus, Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, & Feria II. Rogationum: de his, inquam, Feriis ſemper fieri debet commemoratio, etiam occurrente Feſto duplici primæ Claſſis, cum hac differentia, quod de Feriis Quatuor Temporum Septembris, & de Feria II. Rogationum fit commemoratio tantum in Laudibus, de aliis vero etiam ad Veſperas; cæterum de Feriis minoribus per Annum nulla umquam fit commemoratio, etiamſi de his non poſſit fieri Officium, excepta Feria VI. poſt octavam Aſcenſionis, quæ habet Officium, ſicut dies infra octavam ejuſdem Feſti, unde ſi in hac Feria occurreret Feſtum novem Lectionum, non tamen aliqua dies infra octavam, quæ per ſolam commemorationem ceſſat ad Nonam; tunc quidem erit faciendum Officium de Feſto (etiam translato, ut ſupra diximus) addita tamen commemoratione dictæ Feriæ VI. ex Rubrica particulari poſita ante hanc VI. Feriam, quæ commemoratio, excepto duplici primæ, & ſecundæ Claſſis, facienda eſt ad Laudes abſque nona Lectione de Homilia hujus Feriæ, ut notat etiam Gavantus infra *Section. 6. cap. 17. num. 6. & 7.* At in ſecundis Veſperis dictæ Feriæ non deſunt, qui cenſent faciendam eſſe ejuſdem Feriæ commemorationem, etiamſi occurrat Feſtum duplex primæ Claſſis. Hanc opinionem amplectuntur Patres Monachi Benedictini Sancti Mauri in ſuo Cæremoniali Monaſtico *lib. 4. cap. 16. pag. 533.* Qui huic opinioni adhærent, opinantur hanc Antiphonam hujus Feriæ, quæ eſt in ſecundis Veſperis, pertinere

tinere ad Feriam ſequentem, nempe ad Vigiliam Pentecoſtes, quam comparant aliquo modo cum Vigilia Epiphaniæ, de qua fit commemoratio in Veſperis antecedentis diei; occurrente etiam Feſto primæ Claſſis in illa die. Ego nihil decidere auſim ſuper hanc rem, quamvis potius inclinem in Guyeti ſententiam, prout in ſequenti Tabula.

Rurſus fit etiam commemoratio Vigiliarum (de quibus non poteſt fieri Officium propter aliquod impedimentum) & non ſolum Vigiliarum, quæ jejunantur, ſed etiam, quæ non jejunantur, ut accidit in Vigilia Aſcenſionis Domini, quæ eſt ſine jejunio. Excipiendæ tamen ſunt Vigiliæ occurrentes in Feſto duplici primæ Claſſis, tunc enim de Vigilia nulla fit commemoratio, ut præſcribitur in Rubrica generali Breviarii *tit. 6.* nec non in Rubrica generali 3. Miſſalis *num.* 2. ubi inter alia habetur, quod ſi Vigilia occurrat in die alicujus Feſti ex majoribus primæ Claſſis, in Miſſa non fit commemoratio de ea, ſicut nec in Officio: Fit tamen commemoratio dictarum Vigiliarum occurrente quocumque alio Feſto duplici, etiam ſecundæ Claſſis, ut bene notat Guyetus *lib. 4. cap. 5. quæſt. 2.* omittitur etiam commemoratio Vigiliæ in Officio Feriarum (non vero in Miſſa, ut alibi diximus) Adventus, Quadrageſimæ, & Quatuor Temporum, etiamſi fieret de aliquo Feſto, ut notat etiam Biſſus *in lit V. numer.* 50. §. 4.

Supereſt mentionem facere de Vigiliis privilegiatis, nempe de Vigilia Nativitatis Domini, Pentecoſtes, & Vigilia Epiphaniæ; ad primas duas quod attinet, nihil eſt addendum, quia de his ſemper fieri debet Officium, cum nulli Feſto cedant, ut obſervat Guyetus *loc. cit. quæſt. 5.* quoad Vigiliam vero Epiphaniæ occurrere poteſt caſus, quod in ea celebretur Feſtum duplex, non tamen tranſlatum, & tunc de Vigilia debet fieri ſemper commemoratio in primis Veſperis, & Laudibus, cum Lectione de Homilia, etiamſi tale Feſtum duplex fuerit primæ Claſſis; Feſta vero ſemiduplicia in hac Vigilia occurrentia, transferuntur, ut alibi diximus.

Sicut ad commodiorem antedictorum intelligentiam conſignavimus Tabellas a Guyeto traditas, ejuſdem quaſi formæ cum illis, quæ in calce Rubric. Generalium appoſitæ ſunt pro Occurrentia, & Concurrentia Officiorum, ita hoc loco congruum videtur ſubjicere alias ſequentes Tabellas, ut ſtatim uno aſpectu colligatur, quæ, & qualis fieri debeat in quocumque eventu Commemoratio Feriarum; Vigiliarum &c.

TABELLA COMMEMORATIONIS FERIARUM.

	Occurrente in iis					
Adventus,	1	1	1	1	1	1
Quadrageſimæ,	2	0	0	2	2	2
Secunda Rogationum,	3	4	3	3	3	3
Quatuor Temporum,	3	4	3	3	3	3
Sexta poſt Octavam Aſcenſionis,	8	7	5	5	6	9
	Semiduplici etiam tranſlato.	Die infra Octavam.	Die Octava.	Duplici per annum.	Duplici ſecundæ Claſſis.	Duplicí primæ Claſſis.

1. Commemoratio in utriſque Veſperis, Laudibus, ac Miſſa.
2. Commemoratio in utriſque Veſperis, & Laudibus cum nona Lectione de Homilia ad Matutinum; item in Miſſa cum Evangelio in fine.
3. Commemoratio in Laudibus, cum nona Lectione de Homilia ad Matutinum; item in Miſſa cum Evangelio in fine.
4. Commemoratio in Laudibus, cum nona Lectione de Homilia: Miſſa verò de Feria ipſa, cum commemoratione Octavæ.
5. Commemoratio in Laudibus, Miſſa, & Veſperis.
6. Cõmemoratio Feriæ in Veſperis tantùm.
7. Commemoratio diei infra Octavam in Laudibus, & Miſſa; Veſperæ de illa Feria ſexta.
8. Commemoratio de Feria, in Laudibus, Miſſa, & ſecundis Veſperis.
9. Nulla commemoratio Feriæ.

TABELLA COMMEMORATIONIS VIGILIÆ

Occurrentis cum	Duplici primæ Claſſis.	2
	Duplici ſecundæ Claſſis.	1
	Duplici per Annum.	1
	Semiduplici.	1
	Die infra Octavam.	3
	Die Octava.	1
	In Adventu.	4
	In Quadrageſima.	5
	In Quatuor Temporibus.	5

1. Cõmemoratio in Laudibus, cum ix. Lectione de Homilia ad Matutinũ; item in Miſſa cum Evangelio in fine.
2. Nulla commemoratio in Officio, nec in Miſſa.
3. Commemoratio in Laudibus, cum nona Lectione de Homilia; Miſſa de ipſa Vigilia, cum commemoratione Octavæ.
4. Nulla cõmemoratio in Officio; Miſſa de ipſa Vigilia, & in Quatuor Temporibus cõmemoratio de ipſa in Miſſa.
5. Commemoratio in Miſſa tantùm.

De Vigiliis Nativitatis, & Pentecoſtes nuſquam fit commemoratio, quia de iis ſemper fit Officium. De Vigilia Epiphaniæ fit cõmemoratio pridie in Veſperis more Feſti. Ipſa verò die fit Officium novem Lectionum; ſi tamen occurrat alicubi Feſtum duplex, non tamen translatum, etiam primæ Claſſis, fiet de eo, cum nona Lectione de Homilia, & commemoratione Vigiliæ in Laudibus, ac Miſſa, & ultimo Evangelio in fine.

III. Gav. n. 4. -- *De ſimplici ſit Commemoratio &c.*) Ex Textu Rubricæ ſuperioris, & ex Gav. Commentario colligitur, quando fieri debeat commemoratio de Feſto ſimplici, nimirum in occurrentia alicujus Feſti, vel Feriæ, in qua de eodem Feſto ſimplici non poteſt fieri Officium. Colligitur pariter, quod in duplicibus primæ Claſſis omnino omittitur commemoratio Feſti ſimplicis in prædictis duplicibus occurrentis. In duplicibus vero ſecundæ Claſſis fit tantum commemoratio ſimplicis ad Laudes, & in Miſſis privatis. Notat tamen Gavantus, quod in ejuſdem Feſti ſimplicis primis Veſperis, quando cum eo pridie concurrit ſemiduplex, Dominica, dies octava, duplex etiam ſecundæ Claſſis, non autem primæ Claſſis, debet fieri commemoratio dicti Feſti ſimplicis; & n. 15. ſupra proponit caſum, quod detur concurrentia duorum Feſtorum duplicium ſecundæ Claſſis, itaut in feſto ſecundæ Claſſis occurrente ſequenti die adſit etiam Feſtum ſimplex, & in Veſperis fiat Officium totum de præcedenti Officio ſecundæ Claſſis, utpote magis digno, ſola vero commemoratio de ſequenti Feſto ſecundæ Claſſis, ut minus digno, quo poſito quærit Gavantus an in ſecundis Veſperis illius præcedentis duplicis ſecundæ Claſſis ſit facienda commemoratio Feſti ſimplicis occurrentis die ſequenti? & quidem cum ex his, quæ aſſerit hoc loco, in ſecundis Veſperis duplex ſecundæ Claſſis admittat commemorationem ſimplicis ſequentis, videtur in caſu propoſito non debere excludi, nihilominus reſolvit in prædicto caſu omittendam eſſe commemorationem Feſti ſimplicis, quia occurrit in duplici ſecundæ Claſſis ſequentis, quod non admittit commemorationem ſimplicis in primis ſuis Veſperis, ſed tantum in Laudibus; neque officit, quod ſequens duplex ſecundæ Claſſis careat primis Veſperis, licet enim has non habeat, habet ſemper tamen jus in ſuis primis Veſperis excludendi commemorationem Feſti ſimplicis, ita reſolvit præclariſſimus Auctor,

IV. Gav. eodem num. 4. -- *Quando occurrit in Feria majori &c.*) Ex quo de Feſto ſimplici fieri debeat commemoratio, quando occurrit in Feria majori, ſequitur, quod ſi Feſtum ſimplex occurrat Fer. quarta Cinerum, aut Fer. quarta, vel ſexta Quatuor Temporum, aut in aliqua Vigilia, tunc quia Feſtum ſimplex occurrens in dictis Feriis, & Vigiliis, non habet Officium, ſed tantum commemorationem in Laudibus; idcirco etiam pridie in

Veſpe-

Veſperis Feriæ, ſi quæ illud præceſſerit, habent tantum commemorationem: itaut pridie integræ dicantur, tunc de Feria currente (niſi ea die celebrandum ſit Feſtum novem Lectionum) non autem a Capitulo de Feſto ſimplici, ut alioquin dicendæ forent, ſi poſtridie diceretur de Feſto ſimplici. Quod ſi Feſtum ſimplex occurrat in Feria quinta Cœnæ Domini, tunc in Veſperis Feriæ quartæ præcedentis ne quidem fit commemoratio de illo ſimplici, eo quod poſtridie, nempe in dicta Feria quinta, nihil omnino fit, nec ad Laudes. Hæc omnia colliguntur ex Rubrica generali XI. ſupra tradita *num.* 10.

V. Gav. eodem num. 4. -- *Dominica &c.*) Simplici occurrente in quacumque Dominica, de eo fit commemoratio in Veſperis Sabbati, & Laudibus Dominicæ, & in Miſſa, præterquam in Dominica Palmarum, ſicut & in Vigilia Pentecoſtes, in quibus omittitur commemoratio ſimplicis in Miſſa etiam privata, licet de eo in Officio facta fuerit commemoratio, ut colligitur ex Rubric. VII. Miſſalis.

Adnotare etiam debemus cum Guyeto *cit. loc. qu.* 2. quod ſunt aliqua Feſta ſimplicia, quæ cum aliis feſtis ſimplicibus occurrunt, ut accidit die ſeptima Octobris, in qua occurrit Feſtum ſimplex Sancti Marci PP. & Confeſſoris cum feſto Sanctorum Sergii, Bacchi, Marcelli, & Apulei Martyrum; in hoc autem caſu de uno fit Officium, & de alio commemoratio in Laudibus, Veſperis, & Miſſa, ſic die dicta ſeptima Octob. de Sancto Marco PP. fit Officium, de aliis vero prædictis Martyribus fit tantum commemoratio ſine ulla Lectione.

TABELLA COMMEMORATIONIS FESTI SIMPLICIS

Occurrentis cum	Duplici primæ Claſſis.	5
	Duplici ſecundæ Claſſis.	3
	Duplici, & Semiduplici per annum.	1
	Dominica ſine *Te Deum*.	2
	Dominica cum *Te Deum*.	1
	Feria majori, & Vigilia.	2
	Alio ſimplici.	4
	Die infra Octavam, & die Octavæ.	1

1. Commemoratio in primis Veſperis, & Laudibus, cum nona Lectione ad Matutinum, ſi propriam habuerit; item in Miſſa.
2. Commemoratio in primis Veſperis, Laudibus, & Miſſa, ſine Lectione ad Matutinum.
3. Commemoratio in Laudibus, & Miſſis privatis tantùm, cum nona Lectione, ſi propriam habuerit.
4. Commemoratio poſterioris in primis Veſperis, Laudibus, & Miſſa prioris.
5. Nihil fit de eo.

VI. Gav. n. 5. *Modo non ſit Feſtum B. V. &c.*) Aſſerit hoc loco Gav. quod de S. M. in Sabbato fieri debet commemoratio in primis Veſperis, quando cum ea pridie concurrit dies octava, ſemiduplex, duplex per annum &c. modo non ſit Feſtum B. V. ne de ea fiat Feſtum, & commemoratio; optime hæc aſſeverat Gav. & equidem ob eamdem rationem in Decr. edito die 3. Sept. 1672. & dato in noſtro *n.* 97. habetur, quod ſi Feſtum de ſeptem Doloribus B. M. V. concurrat cum Feſto Annunciationis B. M. V. Veſperæ dicuntur de Annunciatione ſine commemoratione de ſeptem Doloribus. Ita pariter in Decreto edito die 23. Septembr. Anno 1684. & dato in noſtro Indice ſub *n.* 152. ſancitum eſt, quod in Feſto SS. Nominis B. M. Virg. non eſt facienda commemoratio de ejuſdem Nativitate, & in ſecundis Veſperis de Nativitate cadentibus in Sabbato, non eſt facienda commemoratio de prædicto SS. Nomine.

VII. Gav. n. 6. -- *Exceptis octavis Sanctorum Stephani, Joannis, & Innocentium &c.*) Poſtquam Gav. docuit hoc num. de die infra octav. fieri debere Commemorationem, quando in ea occurrit dies octav. &c. non autem faciendam eſſe dictam commemorationem, quando in ea occurrit duplex primæ; vel ſecundæ Claſſis, ſubdit, exceptis octavis Sanctorum Stephani, Joannis, & Innocentium, de quibus fit commemoratio etiam in Feſto ſecundæ Claſſis ex ſpeciali privilegio; debe-

debemus tamen addere, excepto die Feſto Circumciſionis, quod Feſtum, licet ubi non eſt Titulus, ſit tantum duplex ſecundæ Claſſis, excludit tamen commemorationem tam in Officio, quam in Miſſa dierum infra octavam cujuslibet illorum Feſtorum; & excludit etiam in primis Veſperis commemorationem de Duplici minori præcedente. Rurſus quamvis regulariter loquendo de die infra octavam non fiat commemoratio, quando in ea occurrit Feſtum primæ vel ſecundæ Claſſis, hoc intelligendum eſt de die infra Octavam non privilegiatam, nam de tribus Octavis, nempe Nativitatis, Epiphaniæ, & Corporis Chriſti, utpote privilegiatis, fit, juxta ea quæ diximus ſupra in Cap. VIII. commemoratio, quocumque feſto etiam primæ Claſſis infra eas occurrente.

Placet hoc loco conſignare ſequentem Tabellam, quam tradit etiam Guyetus *pag.* 254. edit. Venetæ, utpote valde utilem ad nonnullas ſolvendas difficultates in præſenti materia.

TABELLA COMMEMORATIONIS DIERUM INFRA OCTAVAS

Occurrentium cum	Die alia Octava.	Die infra aliam Octavam.	Semiduplici.	Duplici per annum.	Duplici ſecundæ Claſſis.	Duplici primæ Claſſis.
Nativitatis Domini,	0	0	4	1	1	1
Epiphaniæ,	0	0	0	0	1	1
Corporis Chriſti,	1	5	0	1	1	1
Cujuſvis alterius,	1	6	4	1	3	2

1. Commemoratio in utriſque Veſperis, Laudibus, ac Miſſa.
2. Nulla commemoratio.
3. Cõmemoratio in ſecundis Veſperis, ſi fiat poſtridie de ipſa Octava.
4. Commemoratio in Veſperis, Laudibus, & Miſſa. In ſecundis Veſperis à Capitulo de Octava.
5. Officium de Corpore Chriſti, commemoratio de infra Octavam.
6. Officium de digniori, commemoratio de minus digna.

0. Hæc nota indicat nullum dari caſum ejuſmodi.

Omiſſæ ſunt Octavæ Paſchæ, & Pentecoſtes, quia cùm ambæ Feſta omnia rejiciant, numquam de iis contingit fieri commemoratio.

VIII. Gavantus n. 7. -- *de ſemiduplici ſit Commemoratio, quando occurrit &c.*) Hucuſque tractavit Gav. de commemorationibus faciendis in concurrentia alicujus Feriæ, vel Feſti &c. quando contingit eorum Officium ab alio impediri, adeoque de commemoratione facienda in Laudibus; nunc tranſit ad commemorationem faciendam de Feſto ſemiduplici, de quo non poteſt fieri commemoratio, niſi in concurrentia, nempe niſi in primis, vel ſecundis Veſperis, nunquam autem in occurrentia alterius Feſti, in Laudibus; quia vel fit Officium de dicto ſemiduplici, & tunc in Laudibus nullo modo poteſt fieri de eodem commemoratio; vel non fit Officium de dicto ſemiduplici, & ſic pariter in Laudibus non poteſt fieri de eodem commemoratio, quia in hoc caſu Officium ſemiduplex transfertur, & de eo fit in prima die non impedita. Poſtquam egit Gav. n. 7. de hac commemoratione ſemiduplici; n. 8. & 9. reſumit ſermonem commemorationis faciendæ de Dominica, & de die octava, quæ cum non poſſint tranferri, de his poteſt, & debet fieri commemoratio in occurrentia alterius Feſti impedientis earumdem Officium, adeoque reſumit ſermonem de commemoratione facienda in Laudibus. Hanc diſtinctionem commemorationum faciendarum in occurrentia, & concurrentia Officiorum optime diſtinguit Guyetus *lib. 4. ſect. 1. c. 1. q. 2.* ubi dicit: ejus ſit commemoratio, de quo fieret Officium (ecce commemoratio facienda in occurrentia, & ad Laudes) niſi ab alio digniore impediretur. Eſt itaque commemoratio pars quædam exigua Officii in ipſius integri locum ſubſtituta, & quaſi vice ſupplens. Ex quo ſequitur eorum dumtaxat fieri commemorationem, quorum contingit Officium ab alio impediri; ſunt autem horum quinque capita, videlicet Dominicæ, Feriæ, Feſta ſimplicia, Vigil. & octavæ &c. Hæc Guyetus; ex quibus patet ipſum optime procedere loquendo in primis de commemoratione facienda in Laudibus, & in occurrentia Officiorum. Poſtea procedit idem Auctor dicendo: Feſta vero duplicia, & ſemiduplicia hic non recenſuimus, quia licet commemorationem aliquando ſuſcipiant,

piant, haud tamen vice Officii integri, quod nunquam ex toto deperditur (ut etiam nos innuimus ſupra loquendo de Officio ſemiduplici, quod transfertur, & ideo nunquam deperditur) ſed tantum vice Veſperarum in concurſu. De qua re nos agemus infra incipiendo a num. 10. cum Gavanto, qui eodem loco agere debebat, & antequam ſermonem haberet de commemoratione duplicis minoris, tractare poterat de commemoratione ſemiduplicis, ne confunderet commemorationes faciendas tantum in occurſu Officiorum. Verum ne ab eodem Auctore diſcendamus, quoniam hic mentionem facit commemorationis de Feſto ſemiduplici, advertere debemus (in majori luce ponendo ejuſdem verba, nimirum) quod de ſemiduplici facienda eſt Commemoratio, quando concurrit cum ſequenti die infra octavam, cum die octava, item cum alio ſemiduplici, cum duplici per annum, & Dominica, & quamvis addat Gavantus, non cum aliis; tamen advertendum eſt, hoc verum eſſe quando agitur de Concurrentia activa ſemiduplicis, nempe in ſuis ſecundis Veſperis, ſed aliter diſcurrendum de ejuſdem Concurrentia paſſiva, nempe in ſuis primis Veſperis cum aliis Feſtis; in hoc enim caſu etiam de ſemiduplici fit Commemoratio in ſecundis Veſperis duplicis, non ſolum ſecundæ Claſſis, ſed etiam primæ. Hæc omnia clariſſime patent, & declarantur in ſupra expoſitis Tabulis generalibus Concurrentiæ, & Occurrentiæ. Vide etiam quæ dicit Gavantus infra n. 20. ubi tractat, de quibus ſemiduplex admittit commemorationem, præſertim in utriſque Veſperis.

IX. Gav. n. 8. -- *De Dominica, quando in ea occurrit duplex prima, vel ſecunda Claſſis &c.*) Quando de Dominica fieri non poteſt Officium, ob occurrentiam Feſti duplicis primæ, aut ſecundæ Claſſis, aut duplicis per Annum, aut diei Octavæ (excipe Dominicas vacantes, de quibus ſupra, nempe Dominicas occurrente in aliquo e Feſti Domini, & quæ in Kalendario appellantur vacantes, quarum commemoratio omittitur) fieri debet illius commemoratio in primis Veſperis, & Laudibus, lecta etiam pro ultima Lectione Homilia Dominicæ; item in ſecundis Veſperis, etiamſi Feſtum in ea occurrens ſit duplex primæ Claſſis.

Rurſus ſi veſperæ ſecundæ cujuſcumque Feſti duplicis concurrant cum primis Veſperis alicujus Dominicæ, tunc in ſecundis Veſperis Feſti duplicis erit facienda commemoratio Dominicæ ſequentis: ſi autem e contra ſecundæ Veſperæ Dominicæ concurrunt cum primis Veſperis alicujus Feſti duplicis, tunc videndum eſt, & cujus ordinis ſit Dominica, & cujus Claſſis ſit Feſtum duplex; ſi enim Dominica eſſet ex majoribus primæ, vel ſecundæ Claſſis, tunc de Dominica ſemper debet fieri commemoratio, etiamſi concurret cum primis Veſperis duplicis primæ Claſſis; ſi autem Dominica eſſet ex minoribus per Annum, & concurſus eſſet cum duplici primæ, & ſecundæ Claſſis, tunc nulla debet fieri commemoratio Dominicæ; quod ſi concurſus ſit cum alio duplici, ut eo caſu etiam de Dominica per Annum fieri debet commemoratio.

Occurrit etiam faciendam eſſe commemorationem Dominicæ anticipatæ in Sabbato, prout præſcribitur in Rubrica ſupra expoſita generali IV. *de Dominicis n. 4.* quando ſcilicet neque in alia præcedenti Feria potuit fieri de illa Dominica; hæc autem commemoratio ſit tantum ad Laudes cum Antiphona, & Oratione propria, ſed cum Verſu Feriæ tunc occurrentis, non vero cum Verſu ipſius Dominicæ, ut aſſerit Biſſus *lit. C. n. 363. §. 5.* enim in Commemoratione talis Dominicæ adhiberi debet idem Verſus, qui diceretur, ſi celebraretur Officium Feriale, adeoque Verſus ille, qui recitaretur poſt Hymnum ſolitum cantari ad Laudes ejuſdem Feriæ. Diximus faciendam eſſe talem commemorationem tantum ad Laudes, non enim de officio talis Dominicæ anticipatæ eſt facienda aliqua commemoratio ad Veſperas, quia hoc Officium utpote Feriale caret tam primis, quam ſecundis Veſperis, ut notat etiam Biſſus *in lit. O. n. 32.* & ut aperte diſponit Rubric. citat. num. citat. Supereſt advertendum, quod ad Matutinum pro ultima Lectione addi debet Homilia talis Dominicæ, & in Miſſa fit ejuſdem commemoratio cum Evangelio in fine, & non dicitur *Credo*.

Sequitur ex dictis hic, & alibi, ut de Dominicis primæ Claſſis numquam fiat commemorat. ratione Feſti occurrentis, quia quodcumque Feſtum in illis occurrat etiamſi fuerit Patroni principalis, ſeu Tituli Eccleſiæ, aut Dedicationis ejuſdem, transfertur, ut patet etiam ex Rubrica generali IV. *de Dominicis num. 1.* & Rubrica IX. *de Commemorationibus* his commentariis, & additionibus præfixa *num. 3.* Dominicarum vero ſecundæ Claſſis fit commemoratio in utriſque Veſperis, & Laudibus cum nona Lectione de Homilia ad Matutinum &c. occurrente in iis Feſto principali Tituli, vel Patroni, aut Dedicationis Eccleſiæ, ut ſupra; id colligitur ex citatis Rubricis.

TABEL-

TABELLA COMMEMORATIONIS DOMINICARUM,

	Occurrente in iis					
Dominicæ primæ Classis,	0	0	0	0	0	0
Dominicæ secundæ Classis,	0	0	0	0	0	1
Dominicæ per Annum,	0	0	1	1	1	1
Dñicæ infra Hebdom. anticipatę,	2	3	2	2	2	2
	Semiduplici.	Die infra Octavam.	Die Octava.	Duplici per annum.	Duplici secundæ Classis.	Duplici primæ Classis.

1. Commemoratio Dominicæ in utrisque Vesperis, ac Laudibus Festi, cum nona Lectione de Homilia ad Matutinum: Item in Missa cum ultimo Evangelio in fine.
2. Cõmemoratio Dominicæ in Laudibus Festi tantùm, cum nona Lectione ad Matutinum; Item in Missa cum ultimo Evangelio in fine.
3. Cõmemoratio Dominicæ in Laudibus Octavæ, cum nona Lectione ad Matutinum; Missa verò de Dominica cum commemoratione Octavæ.
0. Non Commemoratio, sed ipsum Officium fit de Dominica, translato Festo, aut facta de infra Octavam Commemoratione.

X. In supra exposita Tabella Commemorationis Dominicarum, in postremis quadrangulis ultimæ lineæ Guyetus ponit literam O significare volens, impossibilem esse occursum Dominicæ anticipatæ cum Duplici primæ, vel secundæ Classis. Nos vero in dictis duobus postremis quadrangulis, posuimus numerum 2. significare volentes esse possibilem talem occursum, in quo casu debet fieri Officium de duplici primæ, vel secundæ Classis, cum Commemoratione Dominicæ in Laudibus Festi tantum, & in Missa, cum nona Lectione ad Matutinum ejusdem Dominicæ, cum suo ultimo Evangelio in fine Missæ.

Pro intelligentia horum omnium, advertendum nostrum Gavantum infra *Sectione 6. c. 8. n. 7.* asserere, quod quando Officium Dominicæ III. vel IV. vel VI. post Epiphaniam non potest habere locum, neque post Pentecosten, de illa Dominica, quæ locum alibi non habeat, debet fieri Officium juxta Rubricam Generalem III. *n.* 4. & 5. in Sabbato Dominicæ Septuagesimæ immediate antecedente, non impedito Festo novem Lectionum, seu occurrente, seu translato; alioquin in alia die anteriore illius hebdomadæ similiter non impedita (quæ tamen sit omnium proxima ipsi Sabbato) dicendo, Sabbato illo, aut die illa Officio novem Lectionum non impedita, Officium de Feria occurrente cum tribus Lectionibus de Homilia talis Dominicæ anticipate &c. prout dicemus infra ad locum Gavanti suprac. Si autem contingat, ut de dicta Dominica anticipata Officium, nec ad Sabbatum Dominicam Septuagesimæ proxime antecedens, nec ad aliquam anteriorem Feriam anticipari possit, eo quod tota Hebdomada sit impedita Festis novem Lectionum etiam translatis, tunc prædicto Sabbato Dominicam Septuagesimæ immediate antecedente in Officio Festi etiamsi fuerit secundæ, & primæ Classis, nos diximus legendam esse Lectionem de Homilia illius Dominicæ anticipatæ una cum Commemoratione de eadem, in Laudibus per Antiphonam, & Orationem propriam, per ℣. vero Ferialem dicti Sabbati: in Missa quoque fit tunc similiter Commemoratio de illa Dominica cum ultimo, de eadem, in Missa Evangelio. Guyetus vero *lib. 4. c. 2. q. 3.* adstruit, quod si prædicto Sabbato fuerit Festum primæ, vel etiam secundæ Classis, tunc congruum fore Commemorationem illius Dominicæ omittere, sed anticipandam esse dictam Commemorationem die præcedenti, & ideo supponit in sua Tabellam impossibilem esse occursum Festi primæ, vel secundæ Classis cum dicta Dominica. Verum nos sequimur Patris Halden sententiam, quam tradit *part. 1. tit. 6. pag. mihi 35.* sustinendo in prædicto casu nullam urgere necessitatem anticipandi Commemor. illius Dominicæ, quia Festum etiam primæ Classis non excludit Commemorationem in Laudibus; & Missam Feriæ majoris; & ideo Festum etiam primæ Classis, occurrens in dicto Sabbato, potest optime admittere Commemorationem in Laudibus, & in Missa cum Evangelio in fine prædictæ Dominicæ anticipatæ, quæ debet considerari velutima ex Feriis majoribus occurrens cum dicto Festo primæ Classis, unde satius duximus in duobus postremis quadrangulis ultimæ lineæ supra expositæ Tabellæ ponere *num.* 2. hoc totum significans

quam

quam literam O significantem impossibilitatem talis occursus.

Hæc omnia confirmantur ex verbis citatæ Rubricæ Generalis 4. *n.* 4, ubi legitur in fine, quod si tota Hebdomada impedita sit Festis novem Lectionum, etiam translatis, vel aliqua octava, tunc in Sabbato legatur nona Lectio de Homilia Dominicæ &c. ex quibus verbis patet nullam fieri exceptionem de Officio primæ Classis, quod in Sabbato occurrere posset, sed absolute dicitur, quod quando tota Hebdomada est impedita Festis novem Lectionum, in Sabbato legitur nona Lectio de Homilia Dominicæ, quæ prætermitti oportuit ob defectum sui loci in illo anno &c. nihil igitur obstat quin in dicto Sabbato legatur præfata Homilia, etiam si occurrat in eodem Sabbato Festum primæ Classis.

XI. Gavant. n. 10. — *De Duplici minori per annum &c.*) Postquam egit Gavantus *n.* 9. de Commemoratione facienda diei octavæ Festi habentis octavam, adeoque de Commemoratione facienda in occurrentia alicujus Dominicæ majoris, vel Festi solemnis impedientis Officium dictæ octavæ, quæ non potest transferri, transit hoc *n.* 10. & *seqq.* ad tractandum de Commemorationibus faciendis in Concurrentia Officiorum, nimirum in utrisque Vesperis, & ubi primum, ut dicimus supra, tractare poterat de Semiduplici, quia de hoc non potest haberi Commemoratio, nisi in concurrentia, transit immediate ad tractandum de Duplici minore per annum, & clarissime exponit quomodo de eo faciendæ sit Commemoratio quando concurrit aut cum sequenti alio Duplici minore, aut cum die octava &c. *n.* 11. 12. & 13. procedit ad explicandum respective quando, & quomodo facienda sit Commemoratio de duplici majore per annum, de Duplici secundæ Classis, & de Duplici primæ Classis, de quibus ita plene discurrit, ut nihil addendum superfit.

XII. Gav. n. 44. — *Feria majoris, non aliorum &c.*) Procedit noster Auctor ad inferendum quas Commemorationes vice versa admittat Duplex primæ Classis, & in fine asserit, quod in secundis Vesperis admittit Commemorationem diei octavæ, Feriæ majoris, non aliorum; hic oblitus profecto est, quod tale Duplex in suis secundis Vesperis admittit etiam Commemorationem semiduplicis sequentis. Ita etiam in secundis Vesperis primæ Classis si die sequenti fiat Officium de aliquo die infra octavam aliquam magis dignam nunc occurrentem; debet fieri Commemoratio de tali octava &c. Quod intelligendum est de quacumque octava non privilegiata, ut supra diximus de concurrentia Officii §. Rursus.

XIII. Gav. n. 15. — *Duplex secundæ Classis &c.*) Ex his, quæ tradit Gavantus hoc *num.* colligitur quasnam Commemorationes admittat duplex secundæ Classis in primis suis Vesperis, nimirum Commemorationem Dominicæ præcedentis, dummodo fuerit primæ, vel secundæ Classis, non autem Dominicæ majoris, seu per annum; nisi Festum idem secundæ Classis incidat in ipsam Dominicam minorem, tunc enim admitteret ejus Commemorationem etiam in suis secundis Vesperis. Secundo admittit Commemorationem de antecedente Duplici majore, ac minore per annum, non vero de antecedente Festo Semiduplici, nec etiam de Simplici occurrente. A prædicta tamen Regula excipiendum est Festum Circumcisionis Domini, in cujus primis Vesperis, quamvis sit secundæ Classis tantum, nulla tamen fit Commemoratio de S. Silvestro, ut ibi propria habet Rubrica, licet ille sit Duplex minus per annum in Ecclesia Universali. Tertio Duplex secundæ Classis admittit in suis primis Vesperis Commemorationem de die octava quacumque tam præcedente, quam occurrente (non vero de die infra octavam non privilegiatam occurrente) De Feria majore qualibet Adventus, & Quadragesimæ, non autem de aliis Feriis, nec etiam de præcedenti Vigilia, nec de S. M. in Sabbato.

XIV. Gavantus eod. n. 15. *In Laudibus admittit Commemorationem, &c.*) Prosequitur Gavantus ad declarandas Commemorationes, quas Duplex secundæ Classis admittit in Laudibus, nimirum Dominicæ cujuscumque, diei octavæ, Festi Simplicis, & Feriæ majoris, non autem diei infra octavam; neque obstat, quod dies infra octavam sit nobilior Festo Simplici; nam cum de die infra octavam fiat sæpius Commemoratio, de Festo autem Simplici semel tantum, ideo non officit, ait Gavantus, quod aliquando omittatur Commemoratio diei infra octavam, licet nobilioris Festo Simplici. Hæc pariter Regula intelligenda est cum exceptione octavarum privilegiatarum, nempe Nativitatis Domini, Epiphaniæ, & Corporis Christi; de his enim quocumque Festo infra illa occurrente semper debet fieri Commemoratio in Officio, & in Missa. Verum quidem est infra octavam Epiphaniæ, non admitti Officium Duplicis secundæ Classis occurrentis, nec pariter primæ Classis translatum; sed tantum primæ Classis occurrens, quod non excludit Commemorationem de Octava ejusdem Epiphaniæ.

XV. Gavantus eod. n. 15. — *In secundis Vesperis, &c.*) Denique agit Gavantus de Commemorationibus, quas Festum secundæ Classis admittit in suis secundis Vesperis, & iis, quæ hoc loco optime tradit, nihil aliud addendum est, nisi quod, sicut in casu ab ipso proposito, omittenda est Commemoratio Festi Simplicis, quia occurrit in Duplici secundæ Classis sequentis, quod non admittit Commemorationem Simplicis in primis Vesperis, ita ob eamdem rationem omittenda esset Commemoratio Dominicæ antecedentis minoris, seu per annum, quia ut diximus supra, licet Festum secundæ Classis, de quo discurrit Gavantus, utpote minus dignum, non habet in prædicto casu pridianas Vesperas, ne quidem a Capitulo, sed tantum Commemorationem in illis, habet tamen jus in iis Vesperis, quæ suæ primæ essent, nisi occurreret eo die Festum magis dignum,

exclu-

excludendi Commemorationem Feſti Simplicis ſubſequentis, & conſequenter Dominicæ antecedentis, ut addimus nos cum Halden *part. 3. Tit. 6. §. 2. n. 3.* Admittit præterea Feſtum Duplex ſecundæ Claſſis in ſecundis ſuis Veſperis Commemorationem Dom. ſequentis cujuſcumque, etiam minoris per annum, item Commemorationem de Feria majore Adventus, & Quadrageſimæ, die illa occurrente, non autem Commemorationem aliarum Feriarum, uti nec Vigiliæ, niſi Vigiliæ Epiphaniæ, & Feriæ ſextæ poſt octavam Aſcenſionis, ſicut unuſquiſque ex Rubricis decidere poſſit.

XVI. Gav. n. 26. — *Fit Commemoratio in Veſperis & Laudibus poſt Orationem Feſti, &c.)* Poſtquam egit Gavantus ſatis fuſe de Commemorationibus, quas admittunt Duplex primæ Claſſis, Duplex ſecundæ Claſſis, Duplex majus per annum, Duplex minus, Semiduplex, Simplex, &c. *n. 26.* declarat, quando ſunt faciendæ prædictæ Commemorationes in Veſperis, & Laudibus, & *n. 27.* docet quæ Antiphonæ, & qui Verſus ſint deſumendi pro faciendis eiſdem Commemorationibus.

XVII. Gav. n. 28. *Si ex eodem Communi ſumitur Commemoratio, &c.)* Nonnunquam accidit, quod fiant plures Commemorationes ſumpta Antiphona, & Verſu ab eodem Communi, ideo ne eadem Antiphona, & idem Verſus ad eamdem Horam repetatur, docet Gavantus, quid faciendum ſit, quando celebratur verb. gr. Officium de uno Martyre, & rurſus de alio Martyre ſub Ritu Simplici facienda eſt Commemoratio; docet igitur, quod tunc pro Commemoratione Simplicis varietur Antiphona, itaut in primis Veſperis ſumatur a Laudibus Antiphona *ad Benedictus*; in Laudibus vero ſumatur Antiphona a primis Veſperis *ad Magnificat*; a quo loco etiam mutandus erit Verſus; quod ſi ulterius ſit facienda alia Commemoratio de uno Martyre, tunc ſumenda erit Antiphona a ſecundis Veſperis de eodem Communi, niſi aliter in proprio loco notetur. Quod ſi adhuc eſſet facienda alia Commemoratio ejuſdem qualitatis, ſive ſit Commemoratio particularis, ſive ſit addenda Suffragiis Sancto Patrono, vel Titulari Eccleſiæ, in eo caſu, quia antiphona, & verſus deſumi non poſſunt a Veſperis, neque a Laudibus cum ſupponamus jam fuiſſe dicta, erit deſumenda illa, quæ eſt primi primi Nocturni, & Verſus ſimiliter deſumetur a primo, ſecundo, vel tertio Nocturno, itaut non ſit idem cum Verſibus jam dictis; & quod diximus de Antiphona, & Verſu, intellige etiam de Verſu tantum ſi hic ſolus mutari deberet; item in caſu erit mutanda Oratio; & ſumenda alia de communi diverſa a jam dicta. Biſſus *lit. C. n. 363. §. 16.* qui §. 18. ibidem advertit cum Guyeto *l. 4. c. 8. q. 9.* quod ſi contingeret eſſe faciendam Commemorationem ejuſdem Sancti, de quo ſit Officium, tunc Commemoratio erit omittenda, & caſus dabitur, ſi eſſet transferendum Officium S. Agnetis in diem, qua occurrerit S. Agnes ſecundo, in eo enim caſu facto Officio de S. Agnete, erit ſuperflua ejuſdem Commemoratio. Notandum tamen eſt quod dies 28. Januarii in Eccleſia Univerſali debet ſemper eſſe libera, neque convenit aſſignari Officium novem Lectionum in tali die, cum debeat dari locus Officio SS. Nominis Jeſu aliquando translato, ut provide S. R. C. in correctione, & approbatione Kalendarii Ordinis Minorum S. Franciſci Conventualium, &c. 22. Januarii 1735. decrevit, ne Officium SS. Nominis Jeſu, quando Dominica ſecunda poſt Epiphaniam cadit in Dominica Septuageſimæ, recitetur intra Quadrageſimam: quodque eadem S. R. C. die 5. Maji 1736. *in una Eilſiden.* ad dubium I. ſuper *Tit. X.* de translatione Feſtorum & datur in noſtro Indice *n. 289.*

XVIII. Gavant. n. 38. — *Quando contingit fieri plures Commemorationes, ſervetur hic Ordo, &c.)* docet hic Gavantus, inhærendo Rubricæ, ordinem ſervandum in faciendis Commemorationibus, quando plures fieri debent, & certa Regula eſt, quod prius fiat Commemoratio de digniori, poſtea de aliis juxta ordinem dignitatis, itaut idem ordo in faciendis Commemorationibus ſervetur qui obſervaretur inter ipſa Feſta, ſi de illis fieret Officium. Hinc optime ſequitur, quod ut docet Gavantus, de duplici fieri debet Commemoratio ante quaſcumque Dominicas, de Dominica ante Feſtum Semiduplex, de Semiduplici ante diem infra octavam, de die infra octavam ante Ferias majores, de Feriis vero majoribus ante Simplicia, ſicut etiam ante Simplicia facienda eſt Commemoratio de Vigiliis. Optime tamen notat Biſſus *lit. O n. 226. §. 1.* quod de Feriis majoribus facienda eſt Commemoratio ante Vigilias, ſed in Officio hic caſus dare non poteſt, cum in eo nulla fiat Commemoratio de Vigilia occurrente in Feriis majoribus, vel in quatuor Temporibus Septembris. Rurſus inter Feſta Simplicia prius fiat de digniori, quod, ſi poſtridie de aliquo faciendum ſit Officium, primo loco illa ponenda erit, de quo fiat Officium, poſtea de aliis Simplicibus, ſi vero plures adſint Commemorationes Communes, ſeu ſuffragia Sanctorum, de quibus agemus infra cum Gavanto *Sect. V. c. 18.* hujuſmodi communes ſemper poſtponuntur Commemorationibus particularibus, etiam Feriæ, vel Feſti Simplicis.

Diximus ſupra cum Gavanto quod de Duplici, & conſequenter de die octava debet fieri Commemoratio ante Commemorationem Dominicæ: verum contingere poteſt caſus, in quo Commemoratio Dominicæ præferatur Commemorat. diei octavæ, de qua re vide noſtrum Gav. ſup. *c. 8. n. 16.*

Ad ea, quæ tradit Gavantus in ſuis numeris ſubſequentibus nihil adnotandum occurrit, unde pro coronide ſuorum Commentariorum ad Rubricam Generalem nonam, & noſtrarum obſervationum ad ejuſdem Gavanti Commentaria in eandem Rubricam nil aliud addendum ſupereſt, niſi exhibere ſequentia Decreta, utpote ſpectantia ad præſentem Commemorationum materiam.

Si of-

Si occurrat Officium novem Lectionum de pluribus Sanctis Virginibus, & Martyribus, eo die, quo cadit Festum Simplex ejusdem qualitatis, servanda est pro Commemoratione Simplicis Antiphona — *Istarum est Regnum Cœlorum &c.* — ut in Festo SS. Perpetuæ, & Felicitatis Virgin. & Martyr. Ita S. R. C. 7. Decembris 1680. & datur in nostro Indice sub *n.* 113.

Qui habent privilegia celebrandi octavas in Quadragesima, non ideo debent facere Commemorationem in Feria IV. Cinerum. S. R. C. 24. Januarii 1682. & datur in nostro Indice sub *n.* 123. Vide etiam Decretum 324.

Antequam his Additionibus, & Observationibus finem imponamus, animadvertere etiam est, quod in quocumque Festo Sancti Petri fit Commemoratio Sancti Pauli ante quamcumque aliam Commemorationem, & e contra in quocumque Festo Sancti Pauli fit pariter Commemoratio Sancti Petri ante quamcumque aliam Commemorationem, de quibus Breviar. Roman. in suis locis satis aperte disponit.

E contra vero in Festo Desponsationis B. M. V. non est facienda Commem. Sancti Josephi a quibuscumque celebratur Officium Desponsationis, sed solum debet fieri ab his, quibus specialiter præscribitur facienda talis Commemoratio, ut habetur in Decreto emanato die 5. Maji 1736. quod est in nostro Indice *sub num.* 285.

De Patrono loci, & Titulo Ecclesiæ. Cap. XII.

G A V A N T U S.

1. PAtroni Festum fieri congrue docuimus supra *c. 2. ex Micrologo cap. 43. & Radulph. prop.* 17. & fieri sub ritu Duplici primæ Classis ibidem ex Rubricis generalibus *n.* 4. Quæritur: quomodo differant Patronus & Titulus Ecclesiæ? Respondeo, Patronum esse, quem Episcopus cum populo sibi Patronum eligit, eo, vel quia primus eo loci Episcopus fuit, vel quia ibi humatus, vel quia Civis ejusdem loci, vel quia juvit aliquando mirabiliter in ejusdem populi necessitatibus, vel ob alias similes causas. Datur autem Titulus Ecclesiæ, qui non ita late patet, ut Patronus loci, puta, quia Ecclesia dedicata est, sub invocatione Sanctissimæ Trinitatis, Corporis Christi, Sanctæ Crucis, Beatæ Mariæ, Sanctorum &c. Cur vero dicatur Titulus, dicam *Sectione* 8. *cap.* 5.

2. Nonnulli vocant Patronos eos, erga quos solo devotionis affectu moventur, non communi toti civitati, seu loco; at de iis non loquitur Rubrica, quæ *locum* accipit pro multitudine cleri, & populi ex communi modo loquendi. In posterum decernendi erunt Patroni juxta Decretum, quod sequitur.

Decretum super electione Sanctorum in Patronos, a Sacra Rituum Congregatione de ordine Sanctissimi Domini Nostri Urbani Papæ VIII. emanatum die 23. Martii 1630.

SAcra Rituum Congregatio, Annuente Sanctissimo Domino Nostro. In electione Patronorum mandavit infrascripta imposterum servari debere, declarans, quod aliter facta electio, nulla sit ipso jure.

Primo, quod eligi possint in Patronos ii solum, qui ab Ecclesia Universali titulo Sanctorum coluntur, non autem Beatificati dumtaxat.

Secundo, quod de Patrono Civitatis electio fieri debeat per secreta suffragia a populo, mediante Consilio generali illius Civitatis, vel loci, non autem ab Officialibus solum, & quod accedere debeat consensus Episcopi, & Cleri illius loci.

Idemque servari debeat in Patrono Regni, qui pariter eligi debeat per secreta suffragia a populo singularum Civitatum Provinciæ.

Et quod Repræsentantibus Regnum, Civitatem, Provinciam nulla competat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeat speciale mandatum, & ulterius interveniat consensus Episcopi, & Cleri dictarum Civitatum.

Et tertio, quod causæ electionis novorum Patronorum debeant in Sacra Congregatione deduci, & ab ea examinari, ac demum causa cognita ab eadem Congregatione approbari, & confirmari.

Et ne præmissorum ignorantia ullo unquam tempore possit allegari, eadem S. R. C. supradictum Decretum imprimi, & publicari mandavit.

Jo: Bapt. Cardin. Detus.

Loco ✠ Sigilli.

T. Tegrimius Secr.

RAtio Decreti, & primæ quidem conditionis est, quia Beatificati non possunt esse Titulares Ecclesiarum, quarum ædificatio conceditur in honorem Canonizatorum tantum in Bulla Canonizationis; non ergo Patroni esse debent, quorum gradus est nobilior, quam Titularium. Neque Beneficatis dari solet a S. R. C. aliud Officium, quam duplex majus per annum; Patronis autem Duplex primæ Classis. Decretum tamen comprehendit etiam Patronos minus principales, quos decet esse Sanctos universales.

Alterius conditionis ratio est: quia primo populus debet eligere ob beneficia a Sancto accepta: deinde Clerus debet consentire, ut postea collatur cum Officio debito, & Missa.

Tertiæ conditionis est ratio; quia sæpe numero fine causa, arbitrio Principum, vel arte aliorum minus legitima extorquentur vota Consiliariorum, & Episcoporum; Romæ vero censura est liberior, & ob auctoritatem Sedis Apostolicæ securior, & sanctior.

3. Dun-

3. Dantur Patroni unius Civitatis, & Patroni unius Provinciæ, ut Mediolanenſis Provinciæ decreto Provinciali Patronus eſt S. Ambroſius. Dantur etiam plures Patroni loci *ex Rubrica de Offitio Duplici n.* 1. ubi habetur hæc verba. *in Feſto Patroni unius, vel plurium alicujus loci:* e quibus unus eſſe debet principalis, *ex Rubric. de octav. n.* 1. alii minus Principales. Titulus autem Eccleſiæ unius materialis ſolet eſſe unicus; ſed tamen poteſt etiam eſſe plurium Sanctorum, ut apud nos Romæ Eccleſia Sanctorum Blaſii, & Caroli, in qua duo feſta celebrantur: vel plurium ſub eodem Feſto, ut SS. Coſmæ, & Damiani, & ſimilium.

4. Tam de Patrono principali, quam de Titulari Eccleſiæ, fit Officium, ut de Duplici primæ Claſſis, ut *in Rubr. de Commemor. n.* 3. Item fit octava de utroque, *in Rubr. de octav. n.* 1. & quæcumque ſupra dedimus Duplici primæ Claſſis, & octavis, eadem concedenda ſunt Patrono principali loci in loco ſuo, & Titulari in Eccleſia ſua. Eadem enim eſt ratio ſolemnitatis in utriſque.

5. At quinam teneutur ad Feſtum, & Officium de Principali loci Patrono? S. R. C. decrevit ſæpius, Regulares etiam teneri ad Feſtum de Patrono loci, & Officium ſolemne, juxta Bullam Gregorii die 30. Decembris 1672. non tamen teneri ad octavam ejuſdem; quod novo Decreto firmatum eſt a S. R. C. die 27. Martii 1628. & illud quidem decretum eſt ut populus, qui in eo Feſto ad Regularium Eccleſias acceſſit, Miſſas, & Officia divina auditurus, ad pietatem erga Patronum ſuum non minus accendatur, quam ſi ad Eccleſiam confluat Cathedralem. Octava vero ſatis eſt, ſi fiat a Clero ſæculari illius loci; nec cogendi ſunt Regulares occupati etiam propriis Religionis Officiis ad omnia Cleri ſæcularis Officia recitanda.

6. Si Patroni plures, ſeu Titulares concedantur, ut ſupra *n.* 2. erit ne eorumdem æquale Feſtum, hoc eſt primæ Claſſis cum octava? Officium ſingulorum Duplex erit, ut dicitur *in Rubric. de Officio Duplici n.* 1. ſed octava non conceditur, ex Rubricis Brev. *de octavis n.* 1. niſi Feſto Principalis Patroni, & principalis item Titularis Eccleſiæ: imo neque primæ Claſſis Feſtum erit, niſi ſit ſolemne principale Feſtum Principalis Patroni, aut Tituli Eccleſiæ, ut aperte in Rubric. *de Commemorat. n.* 3. & 4. quale non eſt Patroni translatio, nec Feſta ſimilia.

7. Neque de his Patronis minus principalibus tenentur Regulares Officium recitare, ſi non ſunt in Kilendario Rom., quos nulla lex obligat: laudabile tamen eſt, ſi recitent in gratiam populorum, ut paulo ſupra diximus, & eo magis, ſi populus agat Feſtum ſine opere ſervili. Officium autem erit Duplex majus per annum ex Rubric. *De Concurr. n.* 2. *in fine*: quod addidimus ante Tabellas in poſtrema recognitione Breviarii.

8. Quid ſi accidat, quod in Cathedrali fiat de Patrono loci abſque octava, veluti Mediolani de Sancto Ambroſio, cujus Feſtum ritu Ambroſiano non habet octavam; an ſubditi Archiepiſcopo Mediolanenſi, ſecundum Ritum Romanum Horas Canonicas recitaturi, teneantur ad octavam Sancti Ambroſii celebrandam? Negant aliqui, quia ſatis eſt, ut membra a capite non diſcordent. Affirmant alii, quia tenentur ad ſervandas Breviarii Romani Rubricas: quibus ego magis aſſentior in gratiam Rubricarum Romanarum. Noſtri Ordinis Patres celebrant ibidem Sancti Ambroſii octavam, etiam ex vi noſtrarum Conſtitutionum, quæ *lib.* 2. *c.* 5. id præcipiunt ubique fieri in Feſto Patroni loci.

9. Cæterum Patroni, ſeu Tituli Feſtum, licet excludatur, ſi incidat infra octavas Paſchæ, & Pentecoſtes, & in Hebdomada majori; locum tamen habet infra octavas Epiphaniæ, quæ Duplicia alia Feſta excludit.

10. In die octava Epiphaniæ ſi incidat Patronus, vel Titularis Eccleſiæ in eamdem diem, transfertur Feſtum Patroni, & eodem modo ſi in Dominica prima Adventus, & Quadrageſimæ, Dominica Paſſionis, Palmarum, Paſchæ, in Albis, Pentecoſtes, & Trinitatis, in quibus myſteria Redemptionis noſtræ a populo quoque ſunt magis celebranda, licet quædam ex prædictis Feſtis ſint Claſſis ſecundæ. Idem fiat, ſi incidat in Vigilia Nativitatis Domini, & Pentecoſtes, in die Circumciſionis, in Feria quarta Cinerum, ut ſcilicet transferatur.

11. Tanta eſt Solemnitas Patroni principalis loci, ut ſi incidat in Vigiliam, quæ fit in Kilendario cum jejunio de præcepto, nihil in Officio fiat de Vigilia, quæ mœſtitiam infert; in menſa tamen jejunandum erit, niſi transferatur in præcedentem diem jejunium ipſum, auctoritate majorum, de qua ſupra *c.* 7. *n.* 5.

12. Habet integras utraſque Veſperas, niſi concurrat cum Feſtis Chriſti primæ Claſſis, aut B. Virginis Aſſumptæ, aut Dedicationis propriæ Eccleſiæ, ex iis quæ diximus ſupra *cap.* 8. *num.* 7. & *cap.* 9. *num.* 9. adeo, ut eidem cedant in concurſu, tum ſecundæ Veſperæ diei octavæ Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, tum primæ Veſperæ diei octavæ Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, ut *in Notis dicitur Tabella* 2. *de Concurrentia.*

13. Debentur eidem Lectiones in primo Nocturno, quæ habentur in Communi, non autem de Scriptura occurrente, ad majorem celebritatem, ut dicitur in Rubr. *c. de Lect. n.* 9.

14. Lectiones ſecundi, & tertii Nocturni, ſi non adſunt propriæ in Breviario, neque extra Breviarium approbatæ a Sancta Sede Apoſtolica; ſumantur de Communi, & de Octavario Romano in hanc præcipue cauſam edito. Nam in Officio nihil legendum eſt, quod ab eadem Sede Apoſtolica non ſit approbatum, ut fuſe probat ex Gelaſio Papa *Radulphus propoſ.* 11. & Sixtus V. Conſtit. 74. concedens varias facultates. S. R. C. Officia Sanctorum Patronorum noluit approbari poſſe

poſſe inconſulto ipſomet Summo Pontifice. Approbata vero pro certo loco negavit ſæpius S. Congr., extendi poſſe ad alia loca, non conſulta eadem Congr. quæ juſtis de cauſis alicui loco concedit, alicui negat.

15. Quæritur de Titulo Altaris, ſeu Capellæ, quo Ritu ſit celebrandus? conſtat ex Rubrica *de Commemorationibus n. 3.* non eſſe celebrandum, uti Duplex primæ Claſſis. Reliquum eſt igitur, ut celebretur, prout in Kalendario Romano deſcribitur. In quo ſi neque nominatur, ad illud Altare celebrari poterunt Miſſæ Feſtivæ cum Hymo Angelico, ut alibi diximus. ſed Officium nullatenus fiat ſine licentia majorum, ad quos attinet Officia mutare, qua de re diximus *Sect. 2. c. 5. tit. 2. n. 9.*

16. Si Altare Titulus eſt beneficii, beneficiatus adhuc non debet Officium recitare de eo, ut de Feſto primæ Claſſis: neque alio Ritu, quam in Kalendario ſit deſcriptus; & eo ibidem non deſcripto non video, qua ratione propria auctoritate poſſit de eo recitari Officium.

17. Si vero titulus eſt Eccleſiæ dirutæ ad illud Altare translatæ, ille, qui emolumenta prædictæ Eccleſiæ percipit, æquum eſt, ut recitet Officium de eo in ejus Feſto, ne depereat cultus illius Titularis Eccleſiæ, & Ritus erit Semiduplex, niſi dignitas ejuſdem aliud expoſcat; exemplo ſumpto a Vaticana Collegiata S. Petri, quæ celebrat Feſtum S. Blaſii Semiduplex ob Eccleſiam ejuſdem Sancti cum emolumentis unitam Collegio Canonicorum S. Petri: ſed in his caſibus conſulatur S. R. C. Vide, quæ diximus *Sect. 2. c. 2. n. 26.*

18. Cæterum beneficiatus quilibet habens Eccleſiam, quæ eſt Titulus beneficii, licet apud eam non reſideat, debet tamen Feſtum ejuſdem colere, uti primæ Claſſis, & cum Octava celebrare; quia Feſtum Tituli eſt Eccleſiæ.

19. Sed utrum cultus Titularis alicujus Eccleſiæ poſſit & debeat extendi ad alios de Clero, & extra propriam Eccleſiam, ita ut debeant omnes, tam in Civitate, quam in Diœceſi celebrare Feſtum particularis Eccleſiæ Ritu Semiduplici, negavimus ſupra *c. 3. n. 5.*

20. Dies Octava Patroni loci accidit alicubi in Feſto Duplici, quod ibi eſt in præcepto, unde populus magis optat audire Miſſas de feſto, quam de die octava; ut in Urbe Regii Ditionis Eſtenſis, in qua octava dies S. Proſperi occurrit in Feſto Viſitationis B. Virginis, quod ibi eſt de præcepto: quid ergo erit agendum? S. R. C. approbans Officia pro Clero Regienſi decrevit fieri Officium de Feſto cum Commemor. octavæ; alias transferretur Feſtum, ut de octavis diximus *cap. 8. num. 12.* Si neget aliis, poteſt Epiſcopus transferre Feſtum de præcepto in ſequentem diem, ſi ab eo pendet.

21. An vero poſſit dies octava Patroni loci appellari majus Duplex, ut habeat integras Veſperas? negavimus *ſupra c. 6. n. 23.*

22. Quomodo ſeparandus ſit Patronus a Sociis, quos habet in Kalendario: & quo Ritu ſit de Sociis Officium faciendum, oſtendimus *ſupra c. 10. n. 11. & ſeqq.*

23. In Vigilia Patroni, quæ habet Officium in Kalendario, erit ea die omittenda Commemoratio de Patrono, quæ ſolet fieri inter Suffragia, ne de eodem fiat Officium, & commemoratio; quæ eſt indubitata regula in Officio divino. Vide infra *Sect. 5. c. 18.*

24. Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conveniunt Fundatori, & Patrono Ordinis in toto Ordine poſt ſolemnem Canonizationem ejuſdem.

25. Negamus autem illud, quod non nemo ſcripſit: nimirum, quod infra octav. Patroni, ſeu Tituli, ſeu Dedicationis propriæ Eccleſiæ, debeat fieri Commemoratio de octava, quocumque adveniente Feſto: quia gratis dicitur, & eſt privilegium octavarum Nativitatis, Epiphaniæ, & Corporis Chriſti tantum.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. -- *Reſpondeo Patronum eſſe, quem Epiſcopus &c.)* Cum in Rubricis generalibus ſæpe mentio fiat de Patrono loci, duo examinanda occurrunt; quid nomine Patroni loci veniat, & quænam ſit differentia inter Patronum loci, & Patronum, ſeu Titularem Eccleſiæ? Ad primum quod attinet, Gavantus reſpondet illum dicendum eſſe Patronum loci, quem Epiſcopus cum Populo ſibi Patronum eligit ob rationes, quas ipſemet Gavantus inſinuat; Guyetus tamen *lib. 2. c. 8. quæſt. 1.* adſtruit Patronum loci, dicendum eſſe illum Sanctum, qui ſive perpetuo uſu, ac traditione a majoribus accepta, ſive legitima facta electione, uti peculiaris apud Deum Interceſſor, propriuſque Suffragator, ab univerſo loci illius Clero, ac Populo colitur, & obſervatur; quæ definitio nihil diſcrepat ab ea, quam dedit noſter Gav., niſi quod ſola electione Gav. unum e Sanctis aliquem Protectorem cenſeri aſſerit; Guyetus autem traditionem, uſumque immemorialem adjecit, quia antiquitus Patroni locorum magis ex uſu, & traditione colebantur, ut tales, quam ex electione, ſive is uſus primum electione aliqua inductus fuerit, ſive aliqua alia ratione, puta unius, aut alterius arbitrio, aut tacito plurium conſenſu, ſeu ſecreta quadam Dei inſpiratione, prout fuſius declarat *q. 9.* Nunc autem certiſſimum eſt, quod Patroni Locorum, Provinciarum, & Regnorum eligendi ſunt juxta tenorem, & obſervatis conditionibus, quæ habentur in Decreto edito die 23. Martii 1630. quod exhibetur ſupra a Gav. per extenſum.

Procedit Gav. ad aſſignandum diſcrimen, quod intervenit inter Patronum Loci, & Patronum, ſeu Titularem Eccleſiæ, aſſeritque primum latius extendi, quam ſecundum, cum hic ad unam tan-

tum

tum Eccleſiam ſpectet, ille vero plures Eccleſias reſpiciat: locus enim, inquit Gav. *n.* 2. accipitur pro multitudine Cleri, & Populi, ſeu potius pro multis Clericis, ac Populis, in uno loco; puta Civitate, aut Diœceſi conſtitutis. Alias etiam differentias conſiderat Guyetus inter utrumque ex dictis Patronis, aſſeritque Patronum Eccleſiæ ipſam Eccleſiam denominare, quod de Patrono loci dici nequaquam poteſt; quamvis etenim aliqua loca a ſuo Patrono nuncupentur, quorum exempla nonnulla affert *q.* 2. hoc tamen omnibus locis non eſt univerſale, ſicuti ſemper verificatur, quod particulares Eccleſiæ denominationem accipiant a ſuo Patrono, qui ideo etiam Eccleſiæ *Titulus* dicitur, de quo Eccleſiæ Titulo cum noſtro Gavanto agemus pariter *Sect.* 8. *c.* 5. & paulo infra, nempe n. VII. aſſignabimus diſcrimen, quod etiam intervenit inter Patronum, & Eccleſiæ ſolum Titulum.

Addidit præterea Guyetus, quod inter Patronum Loci, & Patronum Eccleſiæ reperitur etiam hæc diſcrepantia, quod Eccleſiæ Patronus ſoleat eſſe unicus, aut ſi multiplex, non niſi ſub ratione unius, ut ipſe explicat eodem *lib.* 1. *c.* 3. *q.* 3. e contra vero Patroni loci poſſunt eſſe plures, & revera dividuntur in Principales, & minus Principales, ut etiam innuit Gav. ſupra *n.* 3. *ex Rubr. de Octav. n.* 3.

Denique (ait idem Auctor) Patronus loci eligi debet, ut innuimus ſupra, Cleri, Populique Suffragiis de conſenſu Epiſcopi, & accedente S. R. C. approbatione, ut liquet ex Decreto ſupra relato; Patronus vero Eccleſiæ non ſimili electione, ſed ex Fundatorum dumtaxat beneplacito conſtituitur.

Plures agit quæſtiones Guyetus de Patronis locorum, nimirum utrum detur ſemper Patronus Regni, ſeu Provinciæ? utrum cujuslibet Diœceſis detur ſemper Patronus proprius? utrum plures dari contingat unius Diœceſis Patronos, & quo ordine ii ſe habeant? utrum præter Diœceſanum detur cujuſque Civitatis, Oppidi, Burgi, ſeu Pagi proprius, ac ſingularis Patronus? quas ſtudioſus Lector poterit apud eumdem Auctorem faciliter legere; nos enim abſtinemus a tractandis hujuſmodi quæſtionibus, ne in immenſum creſcat hoc opus, & ſatis nobis eſt exhibere ſpectantia ad Ritum, quo celebrari debent Officia dictorum Patronorum.

II. Gav. n. 4. — *Tam de Patrono principali, quam de Titulari Eccleſiæ fit Officium &c.*) Ex Rubrica ſeptima generali *de Octavis n.* 1. & ex alia Rubrica nona *de Commemorationibus n.* 3. optime eruit Gavantus, quod tam de Patrono principali loci, in loco ſuo, quam de Titulari in ſua Eccleſia fit Officium, ut de duplici primæ Claſſis, & quidem cum octava, ac propterea quæcumque conveniunt Duplici primæ Claſſis, & octavis, eadem concedenda ſunt Feſto Patroni principalis loci, & Titularis Eccleſiæ. Sermo nunc eſt de Patrono principali; quamvis enim Patroni locorum, ut diximus, plures eſſe poſſint, unus tamen locum principalioris obtinet, regulariter loquendo, ita ut cæteri minus principales cenſeantur, de quibus non celebratur Officium, niſi ſub Ritu Duplici majori, ut optime docet noſter Gav. ſupra *n.* 7. ex Rubr. *de Concurrentia n.* 1. *in fine*. Quod ſi in aliqua Civitate, vel Diœceſi plures habeantur Patroni æquales, abſolute tamen dicendum eſt neutrum illorum Patronorum æqualium eſſe principalem, ſed omnes minus principales, quia Patronus magis principalis cum aliis æqualibus ſtare non poteſt, ait Guyet. *l.* 2. *c.* 7. *q.* 5. *& c.* 18. *q.* 4.

Aliquando tamen contingit, quod ex ſpeciali Indulto Apoſtolico plures in aliquo Regno, vel Diœceſi colantur Sancti tamquam Patroni æque principales, ſic Clero Sæculari, & Regulari, necnon Univerſitatibus, & Populo Pampilonenſi, totiuſque Regni Navarræ injungitur, ut quotannis tamquam de Patronis æque principalibus dicti Regni, ex præcepto Eccleſiæ recolant Feſta Sanctorum Firmini Martyris, & Franciſci Xaverii Confeſſoris, eorumdemque Officia, & Miſſas cum octavis æque impoſterum recitent, & reſpective celebrent, prout injungit Alexander VII. in Bul. Rom. *tom.* 5. *Conſtit.* 34. quæ incipit: *Sacroſanctæ &c.* edita die 15. Aprilis 1657. Vide etiam Bullam ejuſdem Pontificis, quæ incipit: *Commiſſi nobis &c.* ubi duplicis Patroni Feſtum celebrari præcipit in Regno Neapolitano, nempe S. Januarii tamquam principalis, & S. Dominici tamquam minus principalis, ſed cum octava.

Rurſus quamvis dixerimus unum tantum debere eſſe Patronum principalem loci, nihilominus alicubi occurrit, quod dentur duo Patroni, quorum unus ſit univerſalis totius Regni, alter vero particularis alicujus Civitatis intra idem Regnum exiſtentis, & tunc decrevit Urbanus VIII. in ſua Conſtitutione, quæ habetur in Bul. Rom. *tom.* 4. *ſub n.* 164. & quæ incipit: *Univerſa &c.* quod Feſtum unius ex principalioribus Patronis in quocumque Regno, ſive Provincia, & alterius pariter principalioris in quacumque Civitate, aut Oppido, vel Pago, ubi hos Patronos haberi, & venerari contigerit, ſit præceptum cum obligatione audiendi Miſſam, & vacandi ab operibus ſervilibus; unde in prædicta Civitate tunc de utroque Patrono, & Principali Regni, & principali Civitatis deberet celebrari Officium cum octava. Quod ſi eodem die occurrunt hujuſmodi Feſta, & Patroni univerſalis totius Regni, vel Provinciæ, & alterius particularis alicujus Civitatis exiſtentis intra fines ejuſdem Regni, vel Provinciæ, tunc in prædicta Civitate eſſet celebrandum Feſtum ſui particularis Patroni, & aſſignandum Feſtum Patroni univerſalis totius Regni in aliam diem non impeditam, ſicut occurrente Feſto Dedicationis propriæ Eccleſiæ, hoc deberet celebrari in dicta Eccleſia, aſſignando Feſtum Dedicationis dictæ Cathedralis pariter in aliam diem non impeditam, prout declaravit Rota *in Caſaranguſt. Dedicat.* coram Manzanedo *dec.* 801. ex qua deciſione

sione idem docet noster Gav. infra *sect.* 8. *c.* 5. *n.* 6. vide etiam ea, quæ diximus supra in nostris Observationibus ad Cap. IX. sub n. 9.

Denique prætereundum non est, quod non solum ex usu ordinario dantur plures Patroni minus principales, & non solum ex Indulto Apostolico dantur in aliquo Regno plures Patroni principales, sed etiam ex usu antiquissimo, & inveterato in aliquibus Diœcesibus coluntur plures Sancti tamquam Patroni æque principales, & eorumdem Officium ibidem celebratur sub Ritu Duplici primæ Classis, & cum octava. Hinc P. Claudius La Croix *tom.* 4. *lib.* 4. *n.* 1262. asserit, quod licet ordinarie unus tantum sit Patronus Principalis loci, possunt tamen etiam esse plures; & idem ante ipsum docuit expresse noster P. Pasqualigus *de Sacrific. nova leg. q.* 258. *n.* 5. idipsum pariter, ut mox innuimus, non unius tantum Diœceseos, sed plurium praxis confirmat: nam in Diœcesi Brixinensi, ut refert Halden *part.* 3. *tit.* 2. adhærens huic sententiæ, non modo S. Ingenuinus, & Albuinus Episcopi, & Confessores 5. Februarii, sed etiam S. Cassianus Episcopus, & Martyr 13. Aug. tamquam Patroni principales Diœcesani Officio, ac Ritu Duplici primæ Classis celebrantur, & in Diœcesi Constantiensi non minus S. Pelagius Martyr 28. Aug., quam S. Conradus Confessor, & Pontifex 26. Nov. ceu Patroni principales coluntur; nam de utroque celebratur ibi Officium sub Ritu Duplici primæ Classis cum octav. ; qui Ritus Patronis minus principalibus non convenit, ut manifestum est Catalogo præfixo in quocumque Brev. Rom. Tabellæ occurrentiæ, in quo Patroni minus principales in duplicium dumtaxat majorum per Annum numero recensentur; unde addit P. Halden se non assequi cur P. Gobat. *tom.* 1. *tract.* 5. *n.* 628. inciderit appellet S. Pelagium Patronum secundarium Diœceseos Constantiensis. Ratio autem, qua permotus Pasqualigus docuit hanc sententiam, est quia si juxta Gavantum ipsum supra *n.* 3. possunt sine absurdo esse plures Patroni Titulares æque principales alicujus Ecclesiæ, & de pluribus, ut talibus fieri potest Officium primæ Classis cum octava, ut ibidem ostendit in exemplo a se adducto, non apparet cur non possint pariter esse simul plures Patroni principales alicujus loci. Sed quidquid sit de hac sententia, certissimum modo est in electione Patronorum, & multo magis in plurium æque principalium, debere servari exacte Decretum supra expositum a Sacra Congreg. editum de Ordine S. D. N. Urbani PP. VIII. die 23. Martii 1630.

Huc spectare videntur sequentia Decreta, quæ idcirco a nobis simul collecta exhibentur.

Sub nomine Patroni principalis loci venit etiam Patronus principalis Regni, vel Provinciæ, de quo concessum est ab Apostolica Sede, ut a Clero tam Sæculari, quam Regulari recitetur Officium. S. R. C. 20. Martii 1683. & datur in nostro Indice *sub n.* 141.

In Patronorum, sive Protectorum præcedentia servandus est ordo Hierarchiæ Ecclesiasticæ, & inter ordinem Ecclesiasticum attendenda est anteferioritas in electione. S. R. C. 11. Martii 1690. & datur in nostro Indice *sub n.* 161.

Quando duæ octavæ simul occurrunt, quarum una sit Patroni principalis loci sub Ritu duplicis primæ Classis, altera vero B. M. V. sub Ritu duplicis secundæ Classis, recitandum est Officium de Patrono principali cum commem. octavæ B. V. M. S. R. C. 19. Junii 1700. & datur in nostro Indice *sub n.* 215.

Nomine Patroni loci non venit Patronus Parochiæ &c. S. R. C. die 14. Febr. 1705. & datur in nostro Indice *n.* 231.

III. Gav. n. 5. -- *Regulares etiam teneri ad Festum de Patrono loci, & Officium solemne, non tamen teneri ad octavam ejusdem &c.*) Quod docet hic Gav. ex Decretis S. R. C. nimirum Regulares teneri ad servandum Festum, & recitandum Officium sub Ritu primæ Classis de Patrono loci, non tamen teneri ad ejusdem octavam, immo neque posse, patet etiam, & confirmatur aliis S. R. C. Decretis, quæ dantur in nostro Indice *sub n.* 63. 78. 125. 142. 147. 224. quæ lector evolvere poterit, cum spectent omnia ad eamdem doctrinam confirmandam, & aliqua extendant prædictam Regularium utriusque sexus obligationem, etiam ad Titulum Cathedralis Ecclesiæ, celebrandi nimirum ejusdem Officium sub ritu duplici primæ Classis sine octava.

IV. Gav. n. 7. 7. -- *Neque de his Patronis minus principalibus tenentur Regulares &c.*) Docet hic Gavantus Regulares non teneri ad recitanda Officia de Patronis locorum minus principalibus, nisi ea sint descripta in Kalendario Romano, vel proprio ipsorum Regularium. Id etiam confirmatur Decreto a S. R. C. edito die 13. Junii 1682. & dato in nostro Indice *sub n.* 125. in quo declaratur, quod Regulares tenentur quidem recitare Officium sub Ritu duplici primæ Classis, sed sine octava de Patrono principali loci, & de Titulari Ecclesiæ Cathedralis tantum: de aliis autem Patronis minus principalibus non tenentur recitare, nisi sint descripti in Kalendario Romano, vel dictorum Religiosorum proprio. Sed quamvis Regulares non teneantur recitare Officium de prædictis Patronis minus principalibus, possunt tamen, immo laudandi sunt, subnectit Gavantus, si illud recitent in gratiam Populorum &c. Quibus omnibus consentit etiam P. Gobat *tract.* 5. *n.* 78. 79. 81. 85.

V. Gavantus num. 15. -- *Quæritur de Titulo Altaris, seu Cappellæ &c.*) Dicit supra Gavantus *num.* 4. tam de Patrono principali loci, quam de Titulari propriæ Ecclesiæ Officium debere fieri ut de duplici primæ Classis, & quidem cum Octava; tunc procedit ad examinandum quo Ritu Titulus Altaris, seu Cappellæ sit celebrandus? & respondet primo constare a Rubrica *de Commemorationibus num.* 3. de tali Titulo non esse celebrandum Officium sub Ritu duplici primæ Classis, & procedit ad dicendum, ut celebretur talis Titulus, prout in Kalendario Roma-

Romano deſcribitur: in quo ſi neutrum nominatur, poterunt ad illud Altare celebrari Miſſæ Feſtivæ cum Hymno Angelico (non autem cum *Credo*, cum hoc expreſſe neget Rubrica generalis XI. Miſſalis, niſi tamen habeatur inſignis Reliquia) ut alibi diximus. Officium autem de tali Sancto Titulari nullatenus recitari debet, etiamſi Titulus Altaris eſſet Titulus alicujus Beneficiarii, non ideo hic poſſet, inconſulta S. R. C. de eo Titulo Officium facere, niſi ſit in Kalendario; Immo, & ſi eſſet in Kalendario, non poſſet de illo recitare ſub altiori Ritu, quam ſit in eo notatum, ut docet noſter Gav. n. 16. qui loquitur conformiter ad ea, quæ jam dixerat *ſect. 1. c. 6. tit. 2. n. 9.* ubi advertit ex Decreto S. R. C. edito die 8. Aprilis 1628. nemini licere, neque Ordinariis locorum, ſive Sæcularibus, ſive Regularibus aliqua Sanctorum Officia Kalendario addere, inconſulta S. Sede Apoſtolica, ſub pœna non ſatisfaciendi propriæ obligationi. Excipe tamen ex Guyeto *lib. 1. c. 10. q. 3.* niſi de Sancto Titulari Altaris haberetur inſignis Reliquia; tunc enim ratione Reliquiæ inſignis approbatæ authentice, & de Sancto in Martyrologio Rom. deſcripto, eſſet faciendum Officium, prout alibi diximus; addit etiam Biſſus *tit. T. n. 65.* niſi quoque adeſſet recepta conſuetudo in aliqua Eccleſia faciendi Officium de Sancto titulari alicujus Altaris; tunc enim conſuetudo (intellige de legitime introducta) erit attendenda, ut colligitur ex iis, quæ idem dixit *in it. C. n. 490.*

VI. Gav. n. 22. -- *Quomodo ſeparandus ſit Patronus a ſociis &c.*) Aliquando contingit, quod Patronus, & Titularis Eccleſiæ ſit ſeparandus a ſocio, aut ſociis, quem, aut quos habet in Kalendario. Quo autem Ritu ſit celebrandum Officium de ſociis, vide tum in Rubrica, quæ extat in Brev. Rom. poſt Tabulam occurrentiæ ante finem, tum etiam apud noſtrum Gavantum ſupra *c. 10. n. 11.* & in noſtris Obſervationibus ibidem factis. Agit etiam de hac re Pater la Croix *tom. 4. lib. 4. n. 1267.* ubi reſolvit varios caſus.

VII. Gav. n. 24. -- *Eadem conveniunt Fundatori, & Patrono &c.*) Quæ dicta ſunt de principali Patrono loci, ait Gavantus, conveniunt pariter Fundatori, & Patrono Ordinis in toto Ordine poſt ejus ſolemnem Canonizationem, & obtentam a Sede Apoſtolica licentiam dicendi de eo Officium, ac Miſſam. Patronus autem Ordinis dicitur ille Sanctus, a quo primo Ordo fuit inſtitutus, ſic apud Benedictinos Patroni locum ſibi vindicat S. Benedictus, apud inclytum Prædicatorum Ordinem S. Dominicus, apud Seraphicum Ordinem Minorum S. Franciſcus, & apud noſtram Congreg. Cleric. Regularium S. Cajetanus Thienæus, cum Primus vere ſit noſtri Ordinis Parens, & ut talis declaratus fuerit in ejuſdem Canonizationis Bulla edita ab Innocentio XII. & quæ in Bullar. Rom. ejuſdem Pontificis Romanæ recentiſſimæ editionis reperitur ſub *n. 3.* Sicut autem diſtinguitur in Eccleſia Titulus, rigoroſe acceptus, a Patrono, ſic etiam non eſt confundendus Patronus Religionis cum Titulo illo, a quo aliqua Religio nuncupatur; ita, v. gr. Titulus potius, quam Patronus Religionis, ſeu Ordinis de Redemptione Captivorum eſt SS. Trinitas. Ita etiam Titulus potius, quam Patronus Clericorum Regularium Cruciferorum eſt Sancta Crux, a qua hæc Religio denominatur, quorum tamen Feſta a prædictis Ordinibus reſpective, ceu de Patrono principali ſeu Ordinis coluntur, recitantur Divina Officia, & Miſſarum ſolemnia celebrantur. Dixi SS. Trinitatem eſſe dicendam potius Titulum, quam Patronum, quia nomine Patroni rigoroſe loquendo venit Sanctus aliquis, cujus Patrocinium imploratur apud Deum, quod non poteſt dici de SS. Trinitate, unde ejus Feſtum non recte appellatur Feſtum Patroni reſpectu Eccleſiæ in ejus honorem dicatæ, vel reſpectu Ordinis Regularis, ſub ejuſdem invocatione inſtituti, ſed ejus Feſtum appellandum eſt Feſtum Titulare, ſeu Feſtum Tituli talis Eccleſiæ, vel prædicti Ordinis; idem eſt dicendum de Titulo S. Salvatoris, S. Crucis, a quorum primo recte aliqua Eccleſia ſub ejuſdem Tituli invocatione conſecrata, vel aliqua Religio inſtituta, Templum, ſeu Ordo S. Salvatoris, ab altero vero Templum, ſeu Ordo S. Crucis, vel Crucigerorum denominatur. De hac re iterum redibit ſermo in noſtris Obſervationibus infra ad caput Sect. VIII. ſub. num. 3.

Cæterum Lohner *Inſtitutione prædicta 2. part. 1. tit. 6. n. 6.* & la Croix *tom. & lib. 4. cit. num. 1248.* aſſerunt non videri Regularibus prohibitum plures Patronos ſui Ordinis ſub Ritu primæ, vel ſecundæ Claſſis, ac cum octava celebrare.

Antequam abſolvamus has noſtras Obſervationes, & Additiones ſpectantes ad Ritum, & modum celebrandi Feſta Patronorum, & Titularium, placet aliqua colligere ex iis, quæ tradit Henricus Piſart in ſua Appendice ad Directorium Canonicum.

Primo igitur, ſi in aliqua Civitate, vel Oppido præter Patronum loci principalem, aliqui velut principales habeantur, veroſimilius apparet, quod Clerus Sæcularis illorum Feſta ſervare poſſet, & deberet: at non Regularis, niſi ſit Feſtum de præcepto in populo, quo caſu cenſemus cum Gavanto, quod Regulares etiam ſe conformare poſſent; ſervando talis Feſti Officium, vel proprium, ſi adſit debite approbatum, vel de communi.

Secundo, per Patronum principalem loci non ſolum deſignatur Patronus principalis Eccleſiæ Cathedralis, ſeu Diœceſis, ſed etiam Patronus Matricis nullius Diœceſis, Patriæ, & Loci, ſeu Oppidi, quæ ſæpe non tam late patent, quam Diœceſis; item Protector Civitatis, & Patronus, ſeu Titularis Parochiæ, & Monaſteriorum, ſeu Eccleſia Regularium. Feſtum Patroni principalis Eccleſiæ Cathedralis, qualis eſt Leodii S. Lambertus, juxta ſuperius dicta,

dicta, & juxta S. C. Decreta, ſervandum eſt per totam Diœceſim; at Feſtum Patroni Patriæ, qualis eſt Leodii S. Joſeph, in tota illa Patria ſervandum eſt ab utroque Clero Ritu, & modo ſupradicto, at non in tota Diœceſi, ſi hæc latius pateat, & in plures Patrias ſit diviſa, præſertim ſi aliæ hujuſmodi Patriæ habeant ſuum Protectorem, & Patronum particularem; ſi autem non habeant peculiarem Protectorem, & Patronum, congrua videretur obſervantia Decreti editi die 28. Septemb. 1658. ad inſtantiam Epiſcopi, & Capituli Cathedralis Calaguritanæ, & dati in noſtro Indice ſub *num.* 78. quod lector videri poterit, ſicut etiam Decretum editum 15. Martii 1608. datum in noſtro Indice *ſub n.* 32. in quo declaratur ſervandum eſſe uſum ſemel introductum, & receptum in aliqua Eccleſia Cathedrali celebrandi ſolemniter Feſtum de aliquo Sancto tamquam de Patrono &c.

Tertio, Patronus Parochiæ, ſeu Titularis Eccleſiæ Parochialis colendus eſt ab omni Clero, qui illius Eccleſiæ eſt adſcriptus, idque Ritu primæ Claſſis, & cum octava. Regulares autem ſub tali Parochia in Civitate habitantes tale Feſtum non reſpicit, utpote qui proprium in ſua Eccleſia Titularem habent, & inſuper Feſtum Protectoris Civitatis celebrant; hoc confirmatur Reſcripto S. C. quoad quæſita Guardiani Fratrum Cappuccinorum Conventus S. Michaelis Leodii die 28. Auguſti 1706. quæ reſpondens, declaravit nec licere, nec licuiſſe prædictis Fratribus recitare Officium S. Servatii, quamvis ſit Patronus Parochiæ, in qua morantur, ſitque Feſtum devotionis in Populo, & illud Officium conſueverint ab immemorabili recitare. Hæc S. C. reſponſio reperitur impreſſa in Directorio Anni 1707. per Reverendum P. Martinum Leodium Cappucinum in Rubricis verſantiſſimum, pro tota illa Provincia compoſito. Hæc ex Piſart *cit. loc. n.* 9. ubi addit, quod ſi tamen in aliqua Parochia Rurali ſitum ſit Religioſorum Monaſterium, hi quoque Feſtum Patroni, ſeu Titularis Eccleſiæ Ruralis colere debent ſub Ritu duplicis primæ Claſſis, ſed ſine octava. Verum hoc admittendum non videtur ob eamdem rationem, ob quam Regulares in Civitate habitantes ſub aliqua Parochia, ejuſdem Parochiæ Titulum, & Patronum colere non debent ſub dicto Ritu duplici primæ Claſſis.

Quarto lubet hoc loco proponere dubium, quod diſcutit P. Gobat *Tract. 3. n. 696. Append. 3. lit. B 3.* uſque ad *f 3.* nimirum: an quando Jus Parochiale unius adhuc ſtantis Eccleſiæ, translatum eſt ad aliam novam loco commodiore ſitam, Titulus veteris Eccleſiæ, etiam nunc, ut dixi, ſtantis, nihilominus poſſit, aut debeat quotannis Ritu Duplici primæ Claſſis, & cum octava celebrari? Hoc dubium affirmativa deciſione per ſe loquendo reſolvit laudatus Gobat cit. loc. ubi etiam declarat a quo tam in Feſto Titulari, quam infra ejus octavam dicendum ſit Officium, & Miſſa.

Quinto denique quæri poteſt an poſſit, vel etiam debeat ſub Ritu Duplici primæ Claſſis, & cum octava celebrari Titulus, aut Titularis Patronus privatæ Capellæ exiſtentis intra, vel extra ædes, ſeu Religioſas, ſeu non Religioſas, conſecratæ tamen, ac dedicatæ modo, ac Ritu aliarum Eccleſiarum publicarum? Huic etiam Dubio idem P. Gobat eod. *tr. 3. n. 696. Append. 2. a lit. bb.* uſque ad finem Appendicis affirmative reſpondet per ſe loquendo, & ſuſtinet hanc ſententiam variis rationibus, & auctoritatibus, præſertim Paſqualigi, Neuſſer Bordoni, & aliorum. Idem Auctor citato loco *a lit. ll. & nn.* declarat a quibus tam in Feſto Titulari, quam infra ejus octavam dicendum ſit Officium, & Miſſa de talis Sacelli privati Sancto Titulari, alia etiam huc pertinentia ibidem ab eodem diſcutiuntur, præſertim an Officio, aut ſaltem Miſſa coli poſſit, vel etiam debeat Patronus Titularis alicujus Capellæ intra Eccleſiam exiſtentis, de quo nos *ſupra n. V.* reſolvimus quid agendum ſit.

Ad hoc *Capite 12. Sectionis tertiæ* in quo egit Gavantus de Patrono Loci, & Tituli Eccleſiæ, gradum facit idem Gav. ad *Sect. quartam*, in qua declarat ſe poſt Regulas generales totius Officii, deſcendere ad explicandas Regulas ſingularium Officii partium, hoc eſt Horarum, ſed huic ſuæ *Sectioni quartæ* congruum videtur præfigere Textum Rubricæ Generalis duodecimæ, in qua habentur quædam Regulæ Generales pro ordinando Divino Officio, & revera inſcribitur.

De ordinando Officio ex prædictis Rubricis. XII.

RUBRICA.

1. *SI quis velit ex ſupradictis Rubr. ordinare Officium occurrentis diei, videat in Kalendario, & in Tabula Feſtorum mobilium, de quo fiat Officium ſequenti die, & ut invenerit eſſe faciendum, ſic ordinabit illud in Veſperis, & aliis Horis Nocturnis & Diurnis.*

2. *Si ordinandum ſit Officium de Tempore, ideſt, de Dominica vel Feria, recurrendum eſt ſemper ad Pſalterium, ubi ordinate ponitur quod eſt commune Officii de Tempore cum diſtributione Pſalmorum, & ad Proprium de Tempore, ubi Lectiones & Reſponſoria quædam, Antiphonæ & Orationes ponuntur, quæ deſunt in Pſalterio. Invitatorium, Hymni, Capitula, Verſus, Reſponſoria brevia, & Antiphona, quæ diverſis temporibus ponuntur in proprio, dicuntur loco eorum, quæ ſunt in Pſalterio: cum vero propria non fuerint, dicuntur ut in Pſalterio.*

3. *Si Officium ſit ordinandum de Sancto, recurrendum eſt ſemper ad Commune Sanctorum (niſi proprium habeat in proprio Sanctorum,) ubi pro qualitate Feſti, ſi novem Lectionum, ideſt. Duplex vel Semiduplex fuerit, omnia ordi-*

ordinate ponuntur, illis exceptis, quæ propria ſuis locis habentur. Si Feſtum fuerit trium Lectionum (Nocturno Feriæ & Lectionibus exceptis,) omnia ſumuntur de eodem Communi. Tres Lectiones primi Nocturni in Officio novem Lectionum, & prima & ſecunda Lectio; vel prima tantum in Feſtis trium Lectionum, ſumuntur de Scriptura in Officio de Tempore, niſi alia in propriis locis ponantur.

4. *In majoribus Solemnitatibus & Feſtis per annum, totum Officium ordinatur, ut in propriis locis ponitur.*

5. *In Feſtis Beatæ Mariæ (omiſſis iis, quæ propria in illis habentur) Hymni, novem Pſalmi, & alia quædam requirenda ſunt ex Communi ejus Officio parvo, circa finem Breviarii.*

6. *Modus inchoandi Officium, dicendi Invitatorium, Hymnos, Antiphonas, & verſus, habetur in principio Pſalterii. Cum vero Antiphonæ duplicandæ ſunt, dicuntur integræ ante Pſalmos, ſicut in fine Pſalmorum.*

7. *Modus dicendi Abſolutiones & Benedictiones ante Lectiones; legendi & terminandi Lectiones, dicendi Reſponſoria poſt Lectiones, ac Reſponſoria brevia poſt Capitula, habetur in prima Dominica de Adventu.*

8. *Quomodo ſit inchoandum, & terminandum Officium per horas, habetur in Pſalterio: quomodo terminandum per Antiphonas Beatæ Mariæ, habetur in fine Completorii.*

9. *Sed ut hæc omnia facilius habeantur, poſitæ ſunt ſequentes Rubricæ, de ſingulis Horis, earumque partibus diſtincte cognoſcendi.*

SECTIO QUARTA.

De proprio Ritu ſingularum Horarum Canonicarum.

GAVANTUS.

POſt Regulas Generales totius Officii veniendum eſt ad Regulas ſingularum Officii Partium, hoc eſt Horarum, quo Ritu quæque ſit recitanda.

SECTIONIS IV. CAP. SEXT.

1. *De Matutino.*
2. *De Laudibus.*
3. *De Prima.*
4. *De Horis Tertia, Sexta, & Nona.*
5. *De Veſperis.*
6. *De Completorio.*

De Matutino. XIII.

RUBRICA.

1. *AD Matutinum hæc per ordinem regulariter dicuntur, ſecundum diverſitatem Officii, niſi aliter in quibuſdam diebus annotetur: Pater noſter: Ave Maria: Credo, omnia ſecreto; deinde clara voce Hebdomadarius dicit: Domine labia mea &c. pollice ſignando ſibi os ſigno crucis: Deus in adjutorium &c. manu extenſa ſignando ſe ſigno Crucis a fronte ad pectus; & a ſiniſtro humero uſque ad dexterum (quod ſervatur in principio omnium Horarum, cum dicitur Deus in adjutorium) cum Gloria Patri, & aliis, ut in principio Pſalterii. Deinde dicitur Invitatorium conveniens Officio de Tempore vel Sancto, quod dicitur cum Pſalmo Venite exultemus, eo modo quo in principio Pſalterii deſcribitur. Dicto Pſalmo, & repetito Invitatorio: dicitur Hymnus, qui Officio de Tempore vel de Sancto convenit.*

2. *Poſtea in Duplicibus & Semiduplicibus dicuntur novem Pſalmi (ſed in Dominicis plures ut in Pſalterio) cum ſuis Antiphonis & Verſibus, quæ Tempori, vel Feſto conveniunt, & totidem Lectiones cum octo Reſponſoriis, aliquando cum novem, ut ſuis locis ponitur, per tres Nocturnos diſtinctos; hoc modo:*

3. *In primo Nocturno dicuntur tres Pſalmi cum tribus Antiphonis, poſt ſingulos Pſalmos una Antiphona; ſed tempore Paſchali, ideſt, a Dominica in Albis uſque ad Pentecoſten (præterquam in Officio Aſcenſionis Domini) tres Pſalmi cujuſque Nocturni dicuntur ſub una Antiphona, & in fine Pſalmorum poſt ultimam Antiphonam cujuſque Nocturni dicitur Verſus; poſtea, Pater noſter: Et ne nos; Abſolutio, Exaudi: Benedictio, Benedictione perpetua, & alia ad ſingulas Lectiones, ut in prima Dominica de Adventu ordinantur. Deinde leguntur tres Lectiones de Scriptura, quæ per ordinem in Officio de Tempore occurrunt (niſi alia aſſignentur,) & ad ſingulas Lectiones dicitur unum Reſponſorium conveniens Officio: ſi de Tempore, ut in proprio Temporis: ſi de Sancto, ut in Proprio Sanctorum: alioquin ut in Communi, etiamſi Lectiones primi Nocturni ſint de Scriptura Officii de Tempore.*

4. *In fine ultimi Reſponſorii cujuſque Nocturni dicitur Gloria Patri, cum repetitione partis Reſponſorii, eo modo, quo notatur in iii. Reſponſorio primæ Dominicæ de Adventu; niſi aliter in propriis locis ſignetur.*

5. *In ſecundo Nocturno dicuntur alii tres Pſalmi, Antiphonæ, Verſus, Pater noſter, Abſolutio, Ipſius pietas, & ei conſequentes Benedictiones, ut in dicta Dominica prima de Adventu: tres Lectiones de aliquo Sermone, aut de vita illius Sancti, de quo fit Officium, & ad quamlibet Lectionem unum Reſponſorium.*

6. *In tertio Nocturno alii tres Pſalmi cum Antiphonis, ut ſupra: poſt tertiam Antiphonam, Verſus, Pater noſter, Abſolutio, A vinculis, & Benedictiones conſequentes ad ſingulas Lectiones, quæ erunt de Homilia Evangelii de Tempore, vel de Feſto, ſecundum qualitatem Officii, ut in eadem prima Dominica de Adventu ponuntur. Poſt vii. & viii. Lectionem dicitur Reſponſorium Officio conveniens, ideſt, poſt quamlibet unum: aliquando autem dicitur etiam poſt nonam Lectionem, ut ſuis locis notatur: & in fine ultimi Reſponſorii, aut octavi, aut noni, dicitur Gloria Patri, ut ſupra, niſi aliter ſignetur. Si non dicitur nonum Reſponſorium, poſt ultimam Lectionem dicitur Hymnus Te Deum.*

7. *In Officio trium Lectionum, ad Matutinum, Pater noſter, Ave Maria, Credo, Domine labia mea, &c. Invitatorium, & Hymnus, in feriali Officio de Feria, ſi non ſint in Proprio de Tempore, dicuntur ut in Pſalterio; in Feſtis, de Feſto, ut in Communi Sanctorum: deinde Nocturnum Feriæ, ut in Pſalterio: id eſt, duodecim Pſalmi cum ſex Antiphonis, & tempore Paſchali cum una Antiphona, Alleluja: qui dicuntur tam in Officio Feriali, quam in Feſtis Simplicibus.*

8. *Poſt Pſalmos & Antiphonas dicitur Verſus, in Feriali Officio ut in Pſalterio, in Feſtis ut in Communi Sanctorum: qui in Feſtis ſumitur ſecundum Ferias ex Nocturno Communi unde ſumuntur Reſponſoria, ut dicetur infra in Rubricis de Verſibus & Reſponſoriis. Poſt Verſum dicitur Pater noſter, Abſolutio, & Benedictiones, ut habetur infra in Rubrica de Abſolutionibus & Benedictionibus. Tres Lectiones (ſi non adſit Homilia) ſingulæ in Officio Feriali dicuntur de Scriptura, quæ eo die occurrit in Proprio de Tempore: ſi adſit Homilia, ſingulæ tres de Homilia. In Feſtis, prima, & ſecunda de eadem Scriptura, tertia de Sancto. Si fuerint duæ Lectiones de Sancto, prima tantum erit de Scriptura, reliquæ de Sancto.*

Poſt ſingulas Lectiones in Feriis extra tempus Paſchale dicitur unum Reſponſorium, ita ut dicantur tria Reſponſoria; tempore vero Paſchali, & in Feſtis, duo tantum Reſponſoria dicuntur, ſcilicet poſt primam & ſecundam Lectionem tantum. In fine ultimi Reſponſorii, ſecundi ſcilicet, aut tertii, dicitur Gloria Patri, cum repetitione partis Reſponſ., niſi aliud notetur. Quæ Reſponſoria in Officio de Sanctis ſumuntur ex Communi Sanctorum; in Feriali Officio ex Dominicis, quando propria per Ferias non diſtribuuntur, ordine in Rubr. de Reſponſ.; Quando non dicitur tertium Reſponſorium, poſt tertiam Lectionem dicitur Hymnus: Te Deum laudamus.

De Matutino. Cap. I.

GAVANTUS.

1. *Matutinum*; eſt vox antiqua *in Concil. Cabilonenſi* 2. Deducitur a Mituta, ideſt, Aurora. Sunt autem apud Auctores hæc ſynonima pro eodem, Nocturni, Vigiliæ Nocturnæ, & Matutinum, de quo hic loquimur, ut eſt a Laudibus diſtinctum; nam alioquin ſupra diximus *Sect. 1. c. 3.* conſtituere unam horam cum Laudibus. S. Iſid. *6. Etymolog. c. ultim.* deducit Matutinum a Stella Matutina, Lucifero; quæ oritur inchoante mane inter noctem & diem, ut hinc ediſcas, ſi medii nocte cum antiquioribus illud non recites, in aurora ſaltem recites; ſed de tempore Matutini recitandi vide ſupra *Sect. 1. c. 6. tit. 6.* A Diis manibus, qui reſtituunt lucem, dici Matutino ſcripſit *Auctor Gemmæ Animæ, lib. 1. c. 31.* ſed quid luci ad tenebras? omittamus profana.

2. Primus uſus Matutini Officii in Bethlehem fuit, *ex Caſſiano cit. a S. Iſidor. lib. de Eccleſ. Offic. cap. 23.* niſi de Officio Primæ ſit ille explicandus, ut putat verius *Franzelin. 1. parte c. 14.* Congrueret autem ſi illud verum eſſet, ut a loco Nativitatis Chriſti exordium ſumpſiſſet Eccleſia laudum Dei; ibi enim Angeli cecinere Deo, & Paſtores laudantes, benedixerunt Dominum.

3. Ordo Matutini per ſe patet in *Rubr. de Matutino c.* 13. De cujus partibus, ex quibus componitur, dicemus *Sect. ſequenti.*

4. Forma ipſa Matutini veſtigium habet non obſcurum apud Apoſtolum 1. *Cor. ut notat Baronius Anno* 57. Ait enim *cum convenitis, unuſquiſque veſtrum Pſalmum habet, doctrinam, Apocalypſim, linguam, interpretationem.* Et vere in Matutino habemus Pſalmos, Lectiones pro doctrina; Reſponſoria pro Apocalypſi, ideſt, revelatione; Evangelium pro lingua; Homiliam pro interpretatione: illi vere hæc habebant, voce primorum Diſcipulorum; nos ſcripto ſacrorum Auctorum, & SS. Patrum. Addit ibidem Paulus, *Spiritus Prophetarum ſubjectus ſit Prophetis*; quo quid aliud ſignificatur, quam ritus ille Matutini, quo lector petit benedictionem a majore, cui ſe ſubjicit, antequam legat? *Hæc Baronius.*

5. Novem Pſalmi in Duplicibus, & Semiduplicibus dicuntur. *ex Amalar. lib. 3. c. 38.* In Dominicis decem, & octo, *ex eodem c. 9.* ubi & diſtinguit primos duodecim inter quaternos, ut hodie

die fit, & dicebantur cum *Gloria Patri*, in fine ſingulorum; non apud omnes, ut hodie, *Durand. in Ration. lib. 5. cap. 3.* in Feriis & Feſtis Simplicibus Nocturnum dicitur 12. Pſalmorum. Gregorius VII. *de conſecr. diſt. 5. in die*, jubet ex antiquo more 12. Pſalmos, & Lectiones tres quotidie dici, exceptis Feſtis.

6. Antiphonæ in Feſtis dicuntur novem, in Feriis, & Simplicibus ſex, tempore Paſchali in Feſtis tres, una pro quolibet Nocturno. In Feriis una communis 12. Pſalmis.

7. Abſolutiones, Benedictiones, Lectiones, Reſponſoria, plura in Feſtis, pauciora in Feriis, & Hymnus *Te Deum*, ait Sectione ſequenti ſuis locis enodabuntur. Myſtica nunc dicamus.

8. Initio ſumpto ab oratione Dominica, a Salutatione B. M. Angelica, & a profeſſione Fidei ab Apoſtolis tradita, clara voce petitur aperitio labiorum, & divinum adjutorium cum ſigno Crucis apertiſſimo ante omnem actum, & cum *Gloria* SS. Trinitatis, & unitatis laude per *Alleluja*, *Durand. loc. cit.* Invitantur omnes ad divinas laudes, quarum prima cum jubilo per Hymnum canitur, ad fugandum noctis torporem, ait *Hugo lib. 2. de Offic. cap. 8.*

9. Adduntur Nocturni tres in Feſtis ad ratam primarum trium noctis vigiliarum, quas antiqui obſervabant, *ex Hieron. epiſt. 22. ad Euſtochium*, iis verbis: noctibus bis, terve ſurgendum, quidquid neget *Azor. cap. 2. q. 2.* non reperiri, quod antiquitus diſtinctis horis noctis Nocturni cantarentur; affirmant tamen multi ab eodem citati. *Amalar. de ordin. Antiphonarii, & Iſid. lib. 1. de Offic. Eccleſ. cap. 19.* Laudes autem quartæ Vigiliæ reſervabantur. Hodie non dividuntur Nocturni, ſtante conſuetudine vim legis habente: & ſignificatur una Eccleſia juſtorum omnium, eorum, qui ante legem, ſub lege, poſt legem fuerunt, *ex Amalar. lib. 4. cap. 9.* ideoque in tertio Nocturno legitur Evangelium, tempori gratiæ congruum, inquit *Gemma lib. 2. cap. 14.*

10. Novem autem Pſalmis gratias agimus Deo de deſcenſu ejuſdem propter nos, & ad nos ſub novem Choris Angelorum, in Feſtis nimirum Domini; at in Feſtis Sanctorum, eo quod digni facti ſunt illi aſcendere uſque ad altitudinem Cæli, in quo habitant iidem Chori Angelici. Hæc *Amal. Juſſ. de ordin. Antiph.* Vel ter tria cantamus cum Angelis, ait *Durand. loc. cit.*

11. Decem & octo Pſalmi Dominicales ita diſtribuuntur, ut primi 12. per quaternos diviſi ſignificent Patriarcharum 12. & Apoſtolorum totidem cultum erga SS. Trinitatem, per quatuor virtutes Cardinales. *Amalar. loc. cit.* Reliqui tres in ſecundo & tertio Nocturno ſignificant electos ſub lege, & ſub gratia, cum eodem cultu SS. Trinitatis. *Idem ibidem.*

12. Duodecim vero Pſalmi feriales ea ratione ſunt conſtituti, quia duodecim ſunt horæ noctis, & cuilibet horæ Pſalmus reſpondet, *Amal. cap. 11.* Qui dicuntur bini ad charitatem excitandam, *ex Hug. Vict. Spec. Eccleſ. cap. 3.*

13. Verſus, quo vertimur ad Deum, renovat intentionem debitam in officio: *Amalar. loc. cit.* Oratioque Dominica dicitur, ut poſtulemus a Deo ſapientiam, & intellectum doctrinæ, ut docuit *ex Jacob. cap. 1. Durand. lib. 5. cap. 2.* alte recitato verſu: *Et ne nos, &c.* & communiter (reliquum ſecreto, & ſingillatim) propter Sanctorum Communionem, inquit *Hugo Sap. cap. 5.* & eadem de cauſa fit Abſolutio, ut ſimus capaciores doctrinæ ſalutaris.

14. Lectiones namque doctrinam continent; quæ ternæ ſunt in honorem Trinitatis, a qua docemur. *Hugo 2. Offic. cap. 9.* In Feſtis novem ex ſunt, quæ *ex Amalar. loc. cit.* conjungunt nos doctrinæ, & converſationi novem ordinum Angelicorum: ſicut & gaudiis ipſorum conjungunt nos novem, quæ ſequuntur, reſponſoria. *Idem.* Vel Reſponſoria poſt doctrinam excitant nos ad opera, unde ad ea ſurgimus. *Idem de ordin. Antiph. c. 1. & 4.*

15. Et quia tempore gratiæ, lætitiæ locus eſt magis, quam in aliis ſtantibus ante legem, & ſub lege: ideo in fine tertii Nocturni, ſi dicendus eſt, cantatur Hymnus *Te Deum*. Fuſius *Hugo Vict. Spec. Eccleſ. loc. cit.* & ſingillatim hæc habes infra, *Sect. ſeq.*

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. — *Matutinum ut eſt a Laudibus diſtinctum &c.*) Horæ Canonicæ nocturnæ, ſeu officium nocturnum ita appellatum eſt, quia noctu recitabatur, hoc idem officium plerumque Matutini nomen uſurpavit, quia Laudibus conjunctum eſt, quæ ſummo mane recitari ſolebant; hinc Edmundus Martene in ſuo Commentario in Regulam S. Benedicti *cap. 8. pag. 257.* ait, quod idem S. Benedictus Dominicis diebus nocturnis Vigiliis ſine ullo intervallo jungit Matut. non ſic capiendum eſt, quaſi Laudes accelerare voluiſſet, & conſuetam illorum horam mutare, ſed potius nocturnos ad Auroram uſque produxiſſe dicendus: nam Matutini, quos Laudes appellamus, ſemper ad Auroram, ſive, ut loquitur S. P. B. *incipiente luce*, dicendi ſunt; unde & Matutini dicti ſunt a voce Matuta, ideſt Aurora, eo quod ad Auroram celebrandi debeant. Hæc laudatus Martene *loc. cit.* ubi idem comprobat auctoritatibus Hildemari, Bernardi Caſſinenſis, & Nicolai de Fractura. Idem Martene in eodem Commentario *ad cap. 12.* hæc omnia confirmat dicendo, quod veteres Matutinorum nomine appellabant Laudes ob antedictam rationem, nunc vero Matutinorum nomine intelligimus Vigilias nocturnas, quas etiam ita appellatas olim fuiſſe, probat Menardus ex Concilio Turonenſi ſecundo *Canone*, 18. & Mabillonius in *lib. 2.* de Antiqua Liturgia Gallicana. Atque ita Beda in Vita S. Cuthberti *cap. 45.* ut refertur in Sæculo II. Bened. (omne, inquit, nocturnæ, ſive Matutinæ Pſalmodiæ tempus, ſtando perſolvit.)

II. Gavant. eodem n. 1. — *De tempore Matutini recitandi.*

recitandi &c.) De tempore, quo Matutinum recitandum eſt, agit Auctor noſter ſupra *Sect. 1. c. 5. tit. 6. n. 6.* ubi ait Matutinum, & Laudes ex juſta cauſa poſſe recitari in Veſperis præcedentis diei &c. ut ibi iterum legi poteſt, *num.* vero 8. ibid. adſtruit, quod qui differt Matutinum ſine cauſa uſque ad Veſperas, vel anticipat Completorium ante prandium, nimis notabiliter variat tempus, & peccat venialiter; unde etiam hic, ut diximus in noſtris Obſervationibus *tom. 1. p. 3. tit. 11. n. 7.* Gavantus mitigat arctam ſententiam, quam ipſe ſectari videbatur in ſuis Commentariis *t. 1 ad tit. 1. fus 2. partis*, cognoſcendo nunc nonniſi culpam venialem in eo, qui abſque ulla juſta cauſa nimium differt recitationem Matutini cum Laudibus, quam ſententiam etiam nos ſecuti ſumus, non approbando illam opinionem, quæ gravi culpa reos conſtituit illos Sacerdotes, qui non recitant Matutinum, & Laudes antequam Sacrificium celebrent; ſupradictam benigniorem ſententiam veram, & ſecuram appellat Oliverius Bonartius in ſuo Tract. de Horis Canonicis *lib. 11. cap. 16. num. 8.* nonnullos allegando graviſſimos Auctores, validiſque rationibus eamdem ſententiam confirmando.

Circa horam, qua in Choro nocturno officium, & Matutinum antiquitus peragebatur, non ubique eadem fuit diſciplina. S. Jo: Chryſoſtomus *hom. 59.* ad Populum Antiochenum de officio agens, quod ſua ætate ſub noctis medium recitabatur, hanc temporis circumſtantiam indicare volens, ait *initium illi dandum ad galli cantum.* In Regula Abbatis Iſaiæ *cap. 57.* in Regula S. Baſilii *cap. 37.* tempus illud, quo nocturno officium peragi debebat, noctis medium appellatur, & hoc idem in Regula Columbani *cap. 7.* Carthuſiani duabus horis ante noctis medium incipiunt, & in Regula S. Benedicti *cap. 8.* duabus poſt mediam noctem horis ſurgendum eſſe præſcribitur: *Octava hora noctis ſurgendum eſt, ut modice amplius de media nocte paulatur &c.* unde infert Martene in ſuo Commentario ad dicta verba, eos a præſtituta regula horæ recedere qui media nocte ſurgunt, ut ſunt Burſfeldenſes in Allemania, Valliſoletani in Hiſpania, Romanorum vero, & Clericorum mores quod ſpectat circa Matutini horam, hæc in antiquis Romanis Ordinibus reperiuntur. Solemnioribus diebus, quibus duplex officium recitabatur, prima Matutini pars prima noctis hora, ſcilicet poſt Solis occaſum decantabatur, *in initio, ſeu crepuſculo noctis*; ſecunda vero *ad primum galli cantum.* Iis vero diebus, quibus unicum officium erat, decernitur ad galli cantum ſemper eſſe recitandum; ſed tribus ante Paſcha diebus præſcribitur id media nocte peragendum eſſe: *ad Vigilias media nocte*; quibus verbis diſcrimen profecto aliquod innuitur inter noctis medium, & galli cantum, ut optime advertit Grancolas Commentario Hiſtorico in Brev. Rom. *lib. 1. cap. 13.* addens hunc primum galli cantum poſt noctis medium fuiſſe ea fortaſſis hora, quam S. Benedictus octavam appellavit, & quæ apud Gallos, Hiſpanos, & Germanos appellatur ſecunda per mediam noctem. Nonnulla alia, quæ ſpectant ad ſacram eruditionem hujus Horæ Canonicæ, & ad tempus, quo recitata fuit, & adhuc recitatur in nonnullis Monaſteriis, & etiam Eccleſiis Cathedralibus, legi poterunt apud Card. Bona *de Divina Pſalmodia cap. 5.* apud citat. Grancolas, Edmundum Martene, Francolinum *de tempore Horarum Canonicarum cap. 5.* Oliverium Bonartium *de Horar. Canonic. inſtitutione lib. 1. cap. 21. & 22.*

III. Gav. n. 9. -- *Adduntur Nocturni tres ad ratam primarum trium noctis Vigiliarum &c.*) In Noctis officio unicus erat priſcis temporibus nocturnus, qui conſtabat duodecim Pſalmis, quemadmodum etiam nunc in feriali officio, & in primo Dominicæ Nocturno fieri ſolet; ſed quia Dominica dies tota Deo colendo, atque laudando Sacra eſſe debet, cœperunt Monachi noctem, quæ Dominicam præcedit, orando tranſigere. Tradit etiam Caſſianus *lib. 3. cap. 3.* Monachos Ægyptios tribus diverſis noctis temporibus diebus Dominicis oraſſe, quibus opus facere non licebat, contra vero diebus reliquis, quibus opus faciebant, ſemel tantum per noctem oraſſe: eas noctes in partitis diſtinguunt officiis. Poſt aliquot Pſalmos decantatos, tres Lectiones perlegebant, idque tribus diverſis temporibus per noctem repetebant, quæ res tres noſtros Dominicæ Nocturnos profecto demonſtrat; non ſolum Dominicis diebus, ſed etiam præcipuis Anni Feſtis noctis officium in tres Nocturnos dividebatur; ſed hæc Feſta olim exiguo erant numero, & idcirco trium Nocturnorum officia minus frequentia erant, & nullo negotio tres Nocturni pleriſque Feſtis tributi fuere. Tres Nocturni iſti, qui tria diverſa noctis officia conſtituebant, in Monaſteriis majoris pietatis ardore ferventibus, diverſis horis, diverſis noctis Vigiliis correſpondentibus recitabantur; conjuncti vero fuere, atque continenter recitati tepeſcente Monachorum pietate, & quando nimis arduum viſum fuit ter per noctem cubitum concedere, atque totidem vicibus ſurgere.

Tres Nocturni iſti, qui tria diverſa noctis officia conſtituebant, non ſolum apud Monachos majori pietatis ardore ferventes, ſed etiam apud Clericos in Eccleſiis Cathedralibus diverſis horis, diverſis noctis Vigiliis correſpondentibus, recitabantur; ſed tepeſcente & Clericorum, & Monachorum fervore factum fuit, ut Nocturni non ſeparatim, ut ante, ſed continenter una cum Laudibus decantarentur, & ex tribus Vigiliis una ſolum texerentur, & quidem initio decretum erat, ut media nocte ſurgentes officium nocturnum tunc temporis cum Laudibus conjungerent, qui mos etiam nunc apud quoſdam Regulares perſeverat, ſed cum nec onus illud ſurgendi media nocte Clerus toleraret (ſicut tolerat uſque modo Clerus Eccleſiæ Cathedralis Pariſienſis ad tradita per Grancolas *lib. 1. cap. 13.*) hoc ſaltem obtinuerunt Eccleſiarum Præſides, ut ultima noctis Vigilia Clerici

ad

ad Matutinum recitandum ſurgerent, & convenirent, ut jam fieri ſolet in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis. Nonnulla ex his tradit Gullielmus Durandus *l. 5. c. 3. n. 3. & 6.* & Joannes Beleth in eodem *crp. 20. & ſeqq.* quibus addit Thomas Waldenſis *de Sacram. c. 24. n. 4.* quod quamvis omnes quatuor nocturnæ Vigiliæ a ſingulis Clericis hodie precibus non conſecrentur, aliquæ tamen obſervantur ab omnibus, ſicque poſſunt dici omnes ab Eccleſia celebrari, *ita*, inquit, *quidem devoti in prima noctis Vigilia totum Officium decantant, alii vero in ſecunda, alii in tertia, alii vero in quarta, ut plerique omnes Clerici*. Et id profecto verificatur relate ad diverſos Regularium ordines, qui diverſis horis nocturnis ſurgunt ad decantandum Matutinum; itaut in qualibet noctis Vigilia veriſſimum ſit aliquem eſſe Regularem ordinem, qui nocturnas Laudes Deo perſolvit.

Cæterum redeundo ad ea, quæ antea dicebamus, hæc eſt Amalarii ſententia, qui *l. 4. c. 9.* affirmat tres Nocturnos inſtitutos fuiſſe, ut tribus Vigiliis, ſive noctis ſtationibus reſponderent, quibus ad orandum, ſurgendum erat, quemadmodum & interdiu Tertia, Sexta, & Nona hora tribus diverſis intervallis oramus: *Habeant finem tres ſtationes Vigiliarum, per quas ternas horas diviſæ, & exercitatæ ſunt, & in quarta oriente Lucifero*; Laudes erant quarta noctis hora ſub lucis ortum, Veſperæ vero quarta diei hora ad ſolis occaſum. Alia ſpectantia ad dictorum Nocturnorum Ritum, & praxim eos recitandi, legi poterunt apud Oliverium Bonartium *loc. ſuprac.* nimirum *cap. 21.* & apud Grancolas *lib. 1. comment. Hiſtor. in Breviarium cap. 24.* qui inter alia tradit in Carthuſianorum Statutis a Guidone conſcriptis *cap. 9.* eos inter ſingulos Nocturnos ſeptem Pſalmos Pœnitentiales recitaſſe, vel alias quaſdam non breviores preces. Juxta vero nova ipſorum Statuta duabus horis ante noctis medium conſurgunt, atque inter ſingulos Nocturnos horæ circiter integræ intervallum habent, atque hoc intermedium tempus ſingillatim B. V. vel Defunctorum officium recitando conſecrant, vel cuidam alteri pietatis operi vacant, unde in ipſis adhuc perſeverat antiquorum Monachorum ferventiſſima pietas, & Religio.

De Laudibus. XIV.

RUBRICA.

1. *AD Laudes dicto Hymno, Te Deum, vel ultimo Reſponſorio, Hebdomadarius abſolute dicit: Deus in adjutorium &c. ut ſupra, & dicuntur Pſalmi, & Canticum, Benedicite, vel aliud, ut habetur in feriali Officio extra tempus Paſchale, cum Antiphonis Officio convenientibus. Qui Pſalmi, & Canticum in Dominicis per annum (exceptis Dominicis a Septuageſima uſque ad Dominicam Palmarum incluſive) & in Feriali Officio temporis Paſchalis, ac in Feſtis tam novem, quam trium Lectionum dicuntur de Dominica, ut in Pſalterio. In prædictis vero Dominicis a Septuageſima uſque ad Dominicam Palmarum incluſive, dicuntur, ut ſuis locis ponuntur. In Feriali Officio per annum, extra tempus Paſchale, dicuntur ut in Pſalterio.*
2. *Antiphonæ in Dominicis, quando propriæ non aſſignantur, dicuntur ut in Pſalterio. In Feſtis novem & trium Lectionum, ſi non adſint propriæ, dicuntur de Communi. Poſt Pſalmos dicitur Capitulum, Hymnus, Verſus, Antiphona ad Canticum, Benedictus, cum eodem Cantico, & Oratio; omnia pro qualitate Officii, de Tempore, vel de Feſto.*
3. *Preces quando dicendæ ſunt, dicuntur ante primam Orationem, Commemorationes vero de Cruce, de S. Maria, de Apoſtolis, de Patrono, & de Pace, ſimiliter quando dicendæ ſunt, dicuntur poſt Orationem; niſi alia commemoratio Feſti ſimplicis occurrat, quæ ſemper prædictas Commemorationes præcedit: de quibus in propriis Rubricis dicitur.*
4. *Ante Orationem dicitur: Dominus vobiſcum, & Oremus: Poſt ultimam Orationem repetitur, Dominus vobiſcum; deinde, Benedicamus Domino, & Verſus, Fidelium animæ: Pater noſter: Dominus det nobis ſuam pacem; & Antiphona B. Mariæ, ut habetur in fine Completorii, ſi tunc diſcedendum ſit a Choro: alioquin in fine ultimæ Horæ, niſi ſequatur Miſſa, vel Officium Defunctorum, vel Pſalmi Pœnitentiales, aut Litaniæ, ut in propria Rubrica dicetur.*

De Laudibus. Cap. II.

GAVANTUS.

1. *Laudes* dictæ ſunt, *ex Hug. lib. 2. de Offic. cap. 10.* eo quod Laudem aperte ſonant divinam, quod repetit *in Spec. Eccleſ. cap. 3.* Matutinale officium appellantur ab *Amalar. l. 4. c. 10.* Matutinum quoque dicuntur in Rubrica *de Precibus n. 5.* quia ſunt pars Matutini officii, & ideo non finitur Matutinum, ſeparatum a Laudibus cum oratione, neque cum *Benedicamus Domino*, ut notavit *Hugo lib. 2. de Offic. cap. 2. & 9. Amal.* autem *in prologo de ordin. Antiphon.* teſtatur de conſuetudine Romana, quod Laudes Matutino ſtatim jungantur.

2. Objicies: initium ſumi a, *Deus in adjutorium*, quod eſt initium Horarum ſingularum, ergo eſt Hora a Nocturnis diſtincta. Reſpondeo, nihil obeſſe, ſed initium illud datum eſſe, ut poſſit ex cauſa dividi Matutinum a Laudibus.

3. Quæritur inter Auctores de Ritibus; An Hymnus, *Te Deum laudamus*, ſit finis Nocturnorum, an vero initium Laudum? *Inn. III. de Celeb. Miſſa c. Conſilium*, videtur ſentire, quod ad Lau-

des

des ſpectet Matutinum. Opinio communior *Microl. cap. 34. & Hug. Spec. Eccleſ. cap. 3.* & ex praxi in nocte Natalis Domini, Hymnum, *Te Deum*, eſſe finem Matutini. Innocentius autem pro Laudibus Matutinis intelligit totum Matutinum ex Nocturnis, & Laudibus conflatum, ut ait *Navarr. de Orat. cap. 3. n. 64.* Quare, ſi dividas a Nocturnis Laudes, hic erit Ritus; ut termines Nocturnos cum oratione poſt *Te Deum*, & cum *Benedicamus Domino*, abſque Commemorationibus, & ſubmiſſa voce orationem addas Dominicam. Incipias deinde Laudes a *Deus in adjutorium*. Ita *Francolinus part. 1. cap. 27. n. 18. cum Navarro loc. cit.* & ita fit in Natali Domini.

4. Quærunt item: an dividenti Laudes a Nocturnis præmittendum ſit ante Laudes *Pater noſter*, cum *Ave Maria?* affirmat *Navarr. loc. cit.* quia putat eſſe octo Horas, & Laudes eſſe diſtinctam Horam. *Franco. cap. 28. num. 3.* licet ſentiat, eſſe tantum ſeptem Horas; conſentit tamen Navarro ob eam Rubricam Breviarii, qua jubentur ea dici ante omnes Horas, præterquam ad Completorium. Sed hæc ratio eſt contra ipſum Francolinum, qui non diſtinguit Laudes, ut Horam ab aliis: non ergo neceſſe; & in nocte Nativitatis Domini nihil dicere jubemur, ſed abſolute Laudes incipiemus, ut indicantur in Breviario in proprio loco.

Poſſet tamen reſponderi adhuc, quod hæ Laudes uniuntur Miſſæ; & ideo libenter ſequor auctores prædictos.

5. Ordo Laudum patet in ſua Rubrica, ſunt enim pares Veſperis *ex Concil. Brachar. diſt. 12. cap. ult. & Agathenſ. de conſecrat. diſt. 5. convenit*. In utriſque Pſalmi quinque, Capitulum, Hymnus, Canticum Evangelium, Commem. Differunt ab aliis Horis minoribus in pluralitate precum; quia mane, & veſpere holocauſtum offerebatur a Judæis; cui ſucceſſere apud nos holocauſta Matutinarum Laudum, & Veſpertinarum *ex Rupert. lib. 1. cap. 6.* & cum aliæ minores Horæ ſeptem quaſi partibus conſtent, ut notavimus *ex eodem Rupert. Sect. 1. cap. 3. n. 6.* Veſperæ, & Laudes, addito Cantico, conſtant ex partibus octo, quæ ad beatitudinem ſpectant. *Idem loco cit.*

6. *Deus in adjutorium &c.* meminit hoc loco *Amalar. in proleg. de ord. Antiphon.* Pſalmi quinque ex eodem ſunt, ad muniendos quinque corporis ſenſus, ait *Hugo in Spec. Eccleſ. cap. 3.* qui notat præterea, eos eſſe octo vere, ad ſignificandos octo ordines electorum; ſed dicuntur quinque, quia tertius, & quartus ſub una concluſione terminantur, ad denotandum *ex Amal. de ord. Antiph. cap.* geminam dilectionem Dei, & proximi: vel *ex eodem lib. 4. de div. offic. c. 10.* unionem Eccleſiæ, ex Judæis, & Gentilibus. Tertius autem eſt in uſu Matutino, *ex Conſt. Apoſtol. lib. 3. cap. 63.* ſextus item, ſeptimus, & octavus unam concluſionem ad ſignificandas *ex Amal. loc. cit. c. 2.* Fidem, Spem, & Charitatem unitas, junctas ergo Deum (*inquit cap. 5.*) Trinum, & unum: vel ſignificant *ex eodem lib. 4. Offic. cap. 10.* unionem Eccleſiæ ex Aſia, Africa, & Europa, ad divinas Laudes: *omnis* enim *ſpiritus laudet Dominum*, dicitur in eorum fine. Unde factum eſt, ut hi Pſalmi quotidie dicantur in Laudibus, neque unquam omittantur *ex eodem Amalar. cap. 12.*

7. Dixi, *Pſalmos eſſe quinque*: nam licet quartus ſit proprie Canticum, abuſive Pſalmus appellatur, & ſuo loco videbimus parum differre Canticum a Pſalmo.

8. Dicuntur autem ſemper in Feſtis iidem, & in Feriis Paſchalibus, *ex Micrelog. cap. 43.* quia reſonant lætitiam, & Reſurrectionem glorioſam in octonario eorum numero. In Feſtis quoque trium Lectionum eoſdem dici, tradit *Radulphus propoſit. 10.*

9. Duo ex his mutantur in Dominicis a Septuageſima uſque ad Dominicam Palmarum incluſive: vice quorum dicimus Pſalmos, *Miſerere*, & *Confitemini*, ad timorem, & ſpem eo tempore excitandam: timorem ob peccata in primo, ſpem ex bonitate Dei in altero. Hæc *Amalar. lib. 4. de Offic. cap. 18.* & quia non eſt tempus lætitiæ, quam exprimunt ii duo Pſalmi, *Dominus regnavit*, & *Jubilate*. Sed dices: cur deinde dicitur alter eorum in Prima? Reſpondeo: ne in tota Hebdomada Feriali omittatur Pſalmus ullus de Pſalterio: alter autem locum habet in Nocturno Sabbati: & hæc ad literam.

10. In Feriali officio per annum primus Pſalmus eſt Pœnitentialis, *Miſerere*, quia dies Feriales ſunt Pœnitentiæ, inquit *Hugo 1. de Offic. c. 10.* ſecundus variatur, ut expleatur Pſalterium; ſed in qualibet Feria reperies in ſecundo Pſalmo mentionem fieri Matutini temporis, ut videantur magis proprii ad rem; & ideo eo loco ſunt poſiti, ut notat *Amal. de ordine Antiphonarii cap. 5.* nam dicimus in Feria ſecunda, *Mane exaudies vocem meam*: Feria tertia, *Emitte lucem tuam*: Feria quarta, *Exitus Matutini*: Feria quinta, *mane ſicut herba*, & *Repleti ſumus mane*: Feria ſexta, *Auditum fac mihi mane*: Sabbato *Ad annunciandum mane miſericordiam tuam*, ſed præterea titulus hujus Pſalmi eſt, *In die Sabbati*.

11. Cantica vero fuere diſtributa per Hebdomadam, ita ut in Dominicis, & Feſtis, *Trium puerorum*, quod eſt nobilius, cantaretur: in Sabbato Canticum Moyſis in fine vitæ ab eodem compoſitum, & prope Terram promiſſionis, ideſt, quietis, ſignificatæ in Sabbato, qua de re *Beda lib. 2. tract. in Lucam*. Alia Cantica non ſine myſteriis fuere aliis diebus aſſignata; ſatis tamen ad libitum ea Durando explicante *lib. 5. cap. 4.* deſumpta ad verbum explicatione *ab Amalar. lib. 4. de Offic. cap. 12. & ſeqq.* Certe illud Feriæ ſextæ, ubi legitur, *coronna in manibus ejus*, de Cruce intelligitur, & quadrat Feriæ ſextæ *ex Gemma lib. 2. cap. 53.* Plura de Canticis *ſect. ſeq.*

12. De Antiphonis, Capitulo, Hymno, Verſu, Antiph. Canticis, Cantico, & Orat. in ſuis locis. Hymni non meminit Amalar. meminit *Hugo*

in

in Spec. Eccl. cap. 3. ad excitandam mentem pro intelligentia proximi Cantici Evangelici, inquit *idem libr.* 2. *de Offic. cap.* 8. Versus dicitur ante Canticum, ut magis attenti simus ad verba Cantici. *Amal. lib.* 4. *cap.* 45. vel excitemur ad credendum ea, quæ promittuntur in Cantico. *Dur. lib.* 5. *cap.* 4.

13. Cur autem primo loco Canticum, *Benedictus*, in officio dicitur, cum non fuerit in Evangelio Canticum primum? An quia a Vesperis inchoatur officium, in quibus primum cantatur Canticum? An quia, ut ait *Durand. loc. cit.* Zacharias loquitur cum Joanne, qui est Aurora ante Christum Solem? & in Aurora quidem Laudes dicuntur magis congrue. An quia de lumine fit mentio: *Illuminare his &c.* quod est Matutinæ horæ proprium? De oratione post Canticum omnes meminere Auctores. De Precibus, Suffragiis, Fine, Antiphonis finalibus in suis capitibus, *Sectione sequenti* cum reliquis agemus.

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. -- *Non finitur Matutinum separatum a Laudibus &c.)* Ex quo Matutinæ Laudes juxta Romanum Ritum conjunctum cum Nocturnis recitantur, factum est, ut Matutini nomen æquivocum sit; accipitur enim aliquando pro solis Nocturnis a Laudibus separatis, quæ acceptio, non adeo erronea est, ut visum fuit Cardinali Bona de Psalmodia *cap.* 5. §. 1. *num.* 2. Nocturnas enim preces antiquitus aliquando Matutini nomine insignitas fuisse, probat Mabillon. in Disquisitione de Cursu Gallicano *pag.* 429. *& seqq.* Secundo Matutini nomen accipitur pro aggregato ex Nocturnis, & Laudibus, quatenus in unum coaluerunt, quæ acceptio vulgatissima est, & improbari non potest. Accipitur tertio pro solis Laudibus, quæ est valde propria, & revera in antiquis libris Missalibus, & Romanis Ordinibus, nomine Matutini non veniunt nisi Laudes.

II. Gav. n. 2. -- *Respondeo nihil obesse &c.)* Sustinet Gavantus Laudes esse partem Matutini officii, & non esse Horam Canonicam a Nocturnis distinctam; objicienti quod incipiuntur per illam precem -- *Deus in adjutorium &c.* respondet hoc non officere, nec indicare principium alicujus Horæ a Nocturnis distinctæ, sed initium illud datum esse, ut possit ex causa dividi Matutinum, nempe Nocturnum, seu Nocturnos, ut rigorosius loquamur, a Laudibus. Est igitur controversia inter Auctores, utrum officium Nocturnum ab ipsis Laudibus distinguatur, quod sub aliis terminis etiam disputatur, nimirum an Horæ Canonicæ sint septem tantum, vel octo? Si factum consideremus, certissimum est in multis locis, diversoque tempore distinctionem Nocturni officii a Laudibus evenisse; & fuisse separatim cantatas Laudes a Nocturnis. Id manifestè colligitur ex Regula D. Benedicti *cap.* 8. & 16. & probatur ex Hugone de S. Victore in Speculo Ecclesiastico *cap.* 3. *& lib.* 2. *de Officiis Ecclesiasticis cap.* 1. *& 9. in fine*, Amalario *lib. de ord. Antiph. cap.* 7. *in princip.* Radulpho Tungrensi *lib. de Canon. observ. propos.* 14. & aliis, quam quidem distinctionem Laudum a Nocturno officio, satis indicat ipsum Laudum initium quod est simile, aliarum Horarum, tempore distinctarum, principiis; tum communis oratio, qua Nocturnum Feriale, vel Nocturni Festivi olim terminabantur. Hæc tamen consuetudo peragendi Nocturnum officium interposito tempore a Laudibus, non fuit ubique recepta, & Universalis, siquidem multis in locis, Nocturnis Vigiliis, etiam primis temporibus, vel saltem paulo post, Laudes Matutinæ jungebantur; ita enim ostendit Cassianus *lib.* 3. *de Instit. Cœnob. cap.* 4. ubi ait: *Hæc Matutina Solemnitas* (Laudes) *in Gallia quidem Monasteriis expletis Nocturnis Psalmis, & Orationibus post modicum temporis intervallum solita est celebrari, sed in Orientis partibus cum quotidianis Vigiliis pariter consummatur.* Idem tradit Amalarius *in Prolog. lib. de ordin. Antiph.* ex quo apparet Romanam Ecclesiam numquam forte recepisse morem illum separandi Matutinas Laudes a Nocturnis, seu Nocturno. Prædicti oppositi mores occasionem præbuerunt Auctoribus abeundi in oppositas sententias, quorum Auctoritates, & argumenta congerunt Franciscus Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 6. & Azorius 1. *p. l.* 10. *c.* 1. *qu.* 2. Franciscus Magius de Divino officio *Opusc.* 1. *disquis.* 2. Cardinalis vero Turrecremata *tract.* 73. *in Regulam S. Benedicti*, & in *c. Presbyter dist.* 91. *q.* 1. *concl.* 2. hæc habet -- olim in multis Provinciarum Ecclesiis Nocturnas Vigilias fuisse. & sejunctas a Matutinis Laudibus, & in Monachorum Conventibus plane secerni, & disjungi: & per orationes distinctis terminari solitas esse, & tunc temporis octo Horæ verissime numerabantur. At vero nostris temporibus usu receptum est, ut Matutinæ Laudes simul cum Nocturnis Vigiliis decantentur, ac proinde septem tantummodo Horæ supputantur. Quin etiam olim in Ecclesia Romana usus obtinuit, ut Nocturnæ preces una cum Matutinis Laudibus conjungerentur. Ita præfatus Auctor studet conciliare utramque sententiam de numero octonario, & septenario Horarum Canonicarum. Cætera quæ spectant ad hanc Horam Canonicam Matutinarum Laudum, tradunt Grancolas *loc. cit. cap.* 34. Cardinalis Bona *loc. cit. &* §. 2. Oliverius Bonartius *loc. cit.* aliique Auctores a Francisco Magio, & a Gavanto allegati.

De Prima. XV.

RUBRICA.

1. AD *Primam: Pater noster, Ave Maria, Credo secreto: Deus in adjutorium &c. Hymnus, Jam lucis ordo sidere: Deinde inchoatur Antiphona, qua convenit. Sumun-*

tur,

tur autem Antiphona in Festis ad omnes Horas, ex Laudibus per ordinem, quarta prætermissa, ut dicetur infra in Rubrica de Antiphonis. Postea dicuntur Psalmi, qui in Dominicis & Feriis dicuntur ut in Psalterio. In Festis autem, & tempore Paschali, tres tantum, ut etiam ibi annotatur.

2. *Post Antiphonam dicitur Capitulum, Regi sæculorum. In Feriali Officio extra tempus Paschale dicitur Capitulum, pacem. Deinde Responsorium Breve: Christe. Fili Dei vivi, &c. Post ℣. breve in Officio Duplici, & infra Octavas, statim dicitur Oratio, Domine Deus Omnipotens. In alio Officio dicitur, Kyrie eleison, cum reliquis precibus; omnia, ut in psalterio. Ad ℣. autem, Adjutorium, Hebdomadarius signat se signo Crucis a fronte ad pectus. Quando aliquis solus recitat Officium, semel tantum dicit, Confiteor; omissis illis verbis, Tibi pater, vel, Vobis fratres, & Te pater; & Vos fratres, & similiter dicit; Misereatur nostri; peccatis nostris; perducat nos; quod etiam servatur ad Completorium. In Feriali Officio quando dicta sunt preces ad Laudes, addantur alia preces, ut ibidem in psalterio.*

3. *Post Orationem primæ: vel, si dicatur Officium Beatæ Mariæ, post illius Orationem, dicto Benedicamus, in Choro legitur Martyrologium; deinde dicitur: pretiosa, cum reliquis: quæ etiam dicantur ab iis, qui extra Chorum non legerint Martyrologium. In fine ad Absolutionem Capituli: in Festis & aliquibus diebus pro Lectione brevi dicitur Capitulum Nonæ, si adsit proprium, alioquin de Communi: alio tempore tam in Dominicis, quam Feriis, Lectio brevis Officio illius temporis in psalterio assignata.*

De Prima. Cap. III.

GAVANTUS.

PRima, vocabulum ad rem nostram usurpatur *in Regula S. Benedicti cap. 16. & in Concilio Cabilonensi II.* Res ipsa est antiquior, tempore Cassiani expresse cœpta, de qua ipse *lib. 3. Institut. monast. cap.* 4. cujus vestigium potius, quam res ipsa tota, videtur haberi *apud Athanas. lib. de Virg.* Sol, inquit, exoriens videat librum in manu tua, ideſt, Psalterium: & loquitur de prece post Laudes, quæ ante Solis ortum compiebantur. Volunt, S. Clementem loqui de Prima, cum ait *lib. 8. de Constit. cap.* 34. Precationes facit mane, *Turrianus ibi, & Durand. lib. 3. de ritib. c. 7. & Suar. lib. 4. de Horis Canon. cap. 5. & num.* 8. Negant *Radulph. propos.* 14. qui expresse docent, Primam, & Completorium, non ante Cassianum, fuisse, & *Francolinus 1. part. cap. 14. num. 6.*

2. Quidquid sit de origine; affines Horæ sunt Prima & Completorium, sicuti Laudes, & Vesperæ. Nam utrobique Confessio, quatuor Psalmi, Hymnus, Capitulum, & Responsorium immobiliter dicuntur: Canticum quoque Simeonis est immobile, cui respondet Symbolum S. Athanasii in Dominicis immobile. Quæ omnia apta sunt initio diei, & noctis, ut armemur contra hostes diurnos, & nocturnos, & *ex Radulph. loc. citat.* Prælare *Ambros. serm. 43. & in Hexam. l. 5. c. 12.* de avibus loquens, ait; Quis sensum hominis gerens non erubescat sine Psalmorum celebritate diem claudere, & adoriri, cum etiam aves suavi modulatione, & dulci carmine ortus dierum, ac noctium prosequantur? Hæc de Prima, & Completorio simul.

3. Post ortum Solis *Prima* congruentius recitatur; tum ex origine *apud Cassianum* expressa: tum ex Hymno *Jam lucis orto sydere*: tum ex Auctoribus pluribus citatis *a Francol. c. 15. n.* 14. Primo, ut sicut ovibus, quæ nocte custodiuntur in ovilibus inclusæ, mane ad pascua exeuntibus, adest opilio, qui eas dirigat, ducat, defendat a lupis; ita nobis primo diluculo surgentibus, Sole orientem, adsit Dominus verus Pastor; *Amal. l. 3. c. 2.* Deinde, ut ipso Solis ortu, Solem Justitiæ nobis orientem postulemus. *Rhan. 2. Instit. cap. 3.* Denique ex *Rabert. lib. 3. cap. 3. de divin. Offic.* prima hora diei quærendum primum est regnum Dei, & primæ cogitationes Clericorum, tamquam quædam lucis primitiæ, Deo sunt offerendæ.

4. Ordo *Primæ* patet in Rubricis; apud Scriptores de divinis officiis sola mentio fit ante omnes Horas de oratione Dominica, de qua etiam *Brev. MSS. antiquissima*. De Symbolo quoque Apostolorum *apud Polid. Virgil. de invent. rer. lib. 2. cap. 2.* Initium a; *Deus in adjutorium*, habetur *ex Amalar. lib. 3. cap. 2.* cum *Gloria Patri*. De Hymno *Amalar. non meminit*, sed Hugo meminit. *in Spec. Eccles. cap. 3.* Antiph. nemo notat, nisi *Rodulph. prop.* 14. qui unam, & solam Antiph. singulis Horis tribuit.

5. Psalmi in Dominica quatuor; *Gemma anim. lib. 2. cap. 58.* In feriis totidem, *ex Durand. lib. 5. rat. cap. 5.* Additi sunt alii, qui secundo loco ponuntur, * qui iidem dicebantur omnes ante Pium V. in Dominicis, *ex Brev. MSS. & impressis*: nunc distributi sunt per ferias, tamquam Psalmi olim assignati *Primæ*: tum vero etiam ne de Psalterio quidquam supersit. Et in Dominica quidem dicitur Psalm. *Confitemini*, quia in eo habetur versus, qui est de Resurrectione Domini, quam significat dies Dominica; *Hæc dies, quam fecit Dominus, &c.* Psalmus assignatus fer. 2. habet pro titulo: *Primæ Sabbati*, quare & convenit dici saltem prope Dominicam: Forte etiam Psalm. Feriæ 5. datus est, in quo agitur de mensa, refectione, pascuis, quia significant Eucharistiam feria 5. institutam. Psalmus autem feriæ 6. totus est de Passione Domini; cum autem nullus superfit Palm. qui assignari queat Sabbato, in quo

etiam

etiam ſæpius fit de Beata Virgine, ideo Sabbato quatuor Pſalmi numquam dicuntur. Quaternarius in *Pſalm.* numerus denotat, quod in quatuor mundi partibus doctrina quatuor Evangeliſtarum laudatur. *Durand. loc. cit.* Unde ſtatim

6. Subditur Symbolum S. Athanaſii; quia doctrinæ Evangelicæ, quam ſignificant quatuor Pſalmi, fundamentum eſt Fides. *Idem loc. cit.* qui & addit, initio diei ideo recitari, quia Fides eſt initium ſalutis. Plura de hoc Symbolo in proprio capite.

7. Verum in Feſtis Pſalmi tres dicuntur tantum. *Radulph. propoſit.* 10. ut etiam toto tempore Paſchali, ob temporis, inquit, jucunditatem, quæ laborem multa canendi excludit. Amal. autem *lib. 3. cap. 2.* tres ideo dici putat, quia pro tribus horis a prima ad Tertiam laudandus eſt Deus Trinus, & armandi ſumus contra tres hoſtes. Hugo *in Spec. cap. 3.* quinquenarium numerum in tribus Pſalmis obſervat ad muniendos quinque ſenſus. *Gemma lib. 2. cap. 58.* ad quinque partitam, per Chriſti vulnera, paſſionem initio diei recolendam. Explicat Durand. Hugo *loc. cit.* quod dividuntur duo Pſalmi *Beati immaculati, & Retribue*, in quatuor octonarios, qui ſunt veluti quatuor Pſalmi, & in hebræo textu appareet hæc in quatuor partes diſtinctio. Primus Pſalmus, *Deus in nomine tuo, &c.* dicitur pro toto itinere, & curſu diei, contra hoſtes aptiſſimus, & Pſalm. *Beati immaculati*, plenus eſt morali inſtructione. Hæc fuſius Amalar. *de ordine Antiphon. cap. 6.*

8. De Capitulo, quod Amal. omittit ſcribere, ſcribit Hugo *lib. 2. cap. 1.* & lectionem vocat. De Reſponſ. brevi, de quo idem Hugo, nihil Amal. De oratione, cujus Hugo meminit. De precibus quas Amal. innuit: De Confeſſione, de qua Gemma *lib. 2. cap. 64.* de Martyrologio, de quo Gemma *lib. 2. cap. 58.* De *Pretioſa*, cum reliquis uſque ad finem, de quibus Hugo 2. *de offic. cap. 2.* & Radulph. *propoſ. 14.* diſtinctius, & plenius Sectione ſequenti diſſeremus.

9. Illud hoc loco notandum eſt, orationem illam, *Sancta Maria, & omnes Sancti, &c.* eſſe antiquiſſimam, & in Ordine Romano legi. Tet quoque dici, *Deus in adjutorium*, ut præſentia, & præterita deleamus, & futura peccata caveamus. Hugo *loc. cit.* vel, ut armemur contra diabolum, Mundum, & Carnem, in nomine Trinitatis. Durand. *lib. 5. cap. 5.*

* Nullum tamen ad hæc verba: *Deus in adjutorium*, formatur crucis ſignum.

10. Abſolutio item Capituli cum Lectione, & Capitulo Nonæ ſæpius concluditur, quia prædicta, quæ extra Primam æſtimantur eſſe, dicuntur a Regularibus in Capitulo, ex Gemma *lib. 2. c. 58.* & ad lectionem communem poſt horam primam conveniebant Monachi, ex Amal. *de Ordin. Antiph. cap. 7.* Vice cujus legitur hodie (& hoc nomine vocatur in Breviario) Lectio brevis. Idem Amal. *lib. 4. de offic. cap. 3.* putavit, additam fuiſſe in fine Lectionem hanc brevem pro Capitulo, quod poſt Pſalmos Primæ non legebant antiqui.

11. Sed cur, quando Lectio brevis non habetur propria, ſumenda eſt de Capitulo Nonæ? An, quia Capitulum Nonæ in Feſtis ſolet eſſe finis Epiſt. quæ legitur in Miſſa? ut ſcilicet finis Epiſt. finem imponat Primæ Horæ.

12. Denique Prima, & Completorium non variantur, ſicut aliæ Horæ, in quibus Capitula, Reſponſoria, Verſus, Oratio variantur; quia principium, & finis operum noſtrorum firmiter ſunt tribuenda Deo, ait Hugo *lib. 2. de offic. cap. 1.*

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. -- *Tempore Caſſiani expreſſe cœpta &c.*) Officium Primæ ignotum fuit primis Eccleſiæ temporibus, necnon primis Monachis, fuit autem primo inſtitutum in Bethleemitico Monaſterio (ubi Dominus noſter Jeſu Chriſtus natus ex Virgine humanæ infantiæ ſuſcepit incrementa) tempore quidem Caſſiani, ut recte probat Gazæus in Commentario ad eumdem Caſſianum *l. 3. c. 4.* quidquid reclament nonnulli aſſerendo hujus Horæ inſtitutionem Caſſiano antiquiorem eſſe; nam quod aliqui ex Patribus mane orandum eſſe hortantur, hoc de Matutino, non de Primæ officio recte intelligitur, ut optime adnotavit Cardinalis Bona in lib. de Divina Pſalmodia *cap. 6. §. 4. n. 2.* ubi adverſariorum difficultates pariter ſolvit. Ex oriente inde ad occidentales Regiones idem Primæ Officium propagatum fuit; hujus autem inſtitutionis cauſa repetenda eſt ex inertia, & ſomnolentia quorumdam Monachorum, qui poſt Matutinas Laudes cubitum redibant, & multo prolixius, quam par eſſet, ſomno indulgebant, nempe ad Tertiam uſque, cum aliud officium, aliumve Conventum ad hanc uſque horam agendum non haberent, ut fuſe narrat Caſſianus *lib. 3. de diurni Orationibus cap. 4.*

II. Gav. num. 3. -- *Poſt ortum Solis Prima congruentius recitatur &c.*) Quamvis prima alterum ſit, ac vere diſtinctum officium a Matutinis Laudibus, nihilominus a nonnullis eodem tenore conſequenter perſolvebatur, ita S. Aurelianus relatus ab Edmundo Martene *lib. 1. de Antiquis Monachorum Ritibus cap. 4.* præſcribebat recitationem hujus Horæ nullo interpoſito exercitio inter hanc, & Matutinos; ita etiam in Regula incerti Auctoris manuſcripta *cap. 2.* habetur -- A Sancto autem Paſcha uſque ad Kalendas Octobris poſt Matutinum officium mox Prima ſubſequatur -- & Beatus Aelredus *in Regula ad Virgines cap. 14.* præſcribit, quod ſaltem a Kalendis Novembris ad Quadrageſimam albeſcente Aurora Matutinæ Laudes cum Hymnis Horæ primæ perſolvantur. Sed juxta Regulam S. Benedicti aliquod breve ſpatium intercipitur inter Primam, & Matutinum officium, in Commentario ad *cap. 8.* ejuſdem Regulæ tradit citat. Martene, quomodo a ſuis Monachis illud

breve

breve ſpatium tranſigendum ſit; e contra vero Benedictini Gorzienſes Matutinis Primam continue ſubjungebant, ut docet Joannes Mettenſis in Vita S. Joannis Abbatis Gorzienſis *num.* 82. ſed juxta Romanum Ritum ſemper disjungitur Primæ officium a Matutinis Laudibus, & hinc eſt. quod optime Gavantus aſſerit poſt ortum Solis *Primam* congruentius recitari.

III. Gav. n. 4. -- *Sola mentio fit ante omnes Horas de Oratione Dominica &c.*) Aſſerit hic Gavantus Scriptores de Divinis officiis facere mentionem tantum de oratione Dominica præmittenda ante omnes Horas Canonicas, & quod de Symbolo Apoſtolorum non fiat mentio, niſi apud Polidorum Virgilium *loc. cit.* verum Monachi Benedictini Burſfeldenſis Congregationis recitant ante hanc Horam *Pater*, *Ave*, & *Credo*, ut diſerte præſcribitur in eorum Cæremoniali *cap.* 11. his verbis: *Prima Regulari præmittimus ex more* Pater noſter, Ave Maria, & Credo in Deum.

IV. Gav. eod. n. 4. -- *Initium a Deus in adjutorium, habetur ex Amalario &c.*) Amalarius a Gavanto allegatus refert Primam incipiendam eſſe ab illa prece: *Deus in adjutorium* cum *Gloria Patri*, ſed nil habet de Hymno *Jam lucis &c.* quia nulli Hymni ejus ætate Romæ recitabantur, S. Benedictus tamen Amalario antiquior, qui Primam a Laudibus diſtinguit (ut diximus) *cap.* 17. ſuæ Regulæ hunc ordinem in ea ſervari præſcribit -- Prima hora, inquit, dicantur Pſalmi tres ſingulatim, & non ſub una *Gloria*, Hymnus ejuſdem Horæ poſt Verſum *Deus in adjutorium meum intende* antequam Pſalmi incipiantur.

V. Gav. eod. n. 4. -- *Antiphonam nemo notat, &c.*) Prima ſine Antiphona dicebatur. Primus fuit Radulphus Tungrenſis, qui tradidit ſingulas Dei Horas Antiphonam habere; minores autem Horæ olim nullam Antiphonam habebant, uti colligitur ex Ordinibus Romanis, & hodie ſervatur tribus ante Paſcha diebus: & Paſchatis hebdomada. Quamvis autem in Regula S. Benedicti *cap.* 17. poſt illa verba: *Hymni earumdem Horarum, terni Pſalmi, Lectio, &c.* ſubnectitur: *ſi major Congregatio fuerit, cum Antiphona, ſi vero minor, in directum pſallantur*, nihilominus non ſignificantur hic nomine *Antiphona* verba illa, quæ in Horarum Canonicarum principio intonantur, ſed prædictis verbis, nempe *cum Antiphona pſallere* voluit S. Benedictus, ut explicat Haefphtenus *lib. 7. tract.* 4. *diſquiſ.* 3. voluit, inquam, deſignare eam Divini officii partem, quæ fit cum nota, & melodico concentu; *in directum* vero *pſallere*, ſeu *ſine Antiphona* idem eſt, ac pſallere ſine notis, modulatione, aut tono, itaut æqualis vocis tenore recte omnia abſque aſcenſu, vel deſcenſu pronuntientur. Et ſic optime intelligitur illa diſpoſitio, *ſi major Congregatio fuerit, cum Antiphona*, nomine enim majoris Congregationis, venit Congregatio, in qua ſint plures, quam duodecim Monachi, ut explicat Bernardus Caſſinenſis apud Martene in prædictum caput Regulæ S. Benedicti, qui optime poſſunt ſuſtinere laborem; & onus pſallendi cum notis, & modulatione modo ſupradicto. Minorem vero Congregationem ab Antiphonis, nempe cantu, exemit S. Patriarcha, ne nimio labore pauci opprimantur, quod enim fit a multis, facilius adimpletur, quam a paucis. Et certe, ſubdit Martene *loc. cit.* in minori Congregatione, ubi minor ſolet eſſe ſubſtantia, neceſſe eſt quoſdam frugibus colligendis foras exire, aliiſque Monaſterii utilitatibus vacare, paucis in Choro remanentibus, quibus grave eſſet has Horas cantu ſolemni perſolvere. Præterire non poſſum, quod juxta mentem aliorum, quos ſuppreſſo nomine allegat Cardinalis Turrecremata, major Cong. dicitur illa, quæ eſt a triginta, & ſupra Monachis conſtituta; minor vero Congreg., ſi minus a triginta fuerint Fratres deſcendendo uſque ad duodecim; nam minus a duodecim non videtur Congregatio Regularis. Quæ quidem ſententia valde arridet Martenio *loc. ſuprac.* nam ait ipſe S. Benedictus in Regula *cap.* 21. Decanos in ſola majori Congregatione inſtituit, verum ſupra duodecim, aut quindecim Monachos, vel circiter ſufficiunt Abbas, & Præpoſitus: major ergo Congregatio haud poteſt eſſe, niſi ubi duo ad minimum exiſtunt Decani ſinguli ſupra denos Monachos conſtituti, & ſupra utroſque Abbas, & Præpoſitus, hoc eſt viginti quatuor.

VI. Gav. n. 5. -- *Pſalmi in Dominicis quatuor, &c.*) Juxta Regulam S. Benedicti *cap.* 17. a nobis jam allegatam in officio Horæ Primæ recitari debent Pſalmi tres, quos tamen ſingulis diebus S. Pater ſic variat, ut Dominica ad Primam quatuor Capitula Pſalmi 118. Feria II. primum, ſecundum, & ſextum Pſalmum, & ita per ſingulos dies tres per ordinem Pſalmos, uſque ad Pſalmum 19. dicendos inſtituat; ita tamen, ut 9. & 17. Pſalmi prolixiores dividantur in binas *Glorias*, & ſic Dominica ac Vigilia ſemper a 20. Pſalmo incipiatur. Longe prolixius eſt Primæ officium a S. Aureliano in ordine pſallendi Regulæ ſubjecto diſpoſitum, ubi ait -- Poſt Matutinos ad Primam 12. Pſalmi dicantur &c. In Regula tamen ad Virgines ſex tantummodo Pſalmos aſſignat. Prædictis tribus Pſalmis a S. Benedicto præſcriptis ſubjungebant olim ejuſdem Monachi Symbolum S. Athanaſii, ut notat Martene *loc. loc. n.* 10. idque colligit ex Catalogo Abbatum Floriacenſium, qui habetur *tom.* 1. *Miſcell. Baluz.* ubi de Theodulpho Abbate dicitur -- Explanationem edidit Symboli S. Athanaſii, quod a Monachis poſt tres regulares Pſalmos ad Primam quotidie canitur -- Idem colligit ex Ordinario Tullenſi S. Apri, in quo habetur -- Omnibus diebus Dominicis infra preces poſt *Domine exaudi*, dicatur *Quicumque vult &c.* Cæteris autem diebus dicatur *Quicumque vult* ante Antiphonam: & infra in Feria II. ad Primam Hymnus *Jam lucis*, Antiphona *Servite Domino* Pſalmi *Beatus vir: Quare fremuerunt? Domine ne in furore tuo: Quicumque vult &c.* Pſalmus *Beati immaculati* pro minoribus Horis diverſus peculiaris eſt Eccle-

ſiæ

ſiæ Romanæ mos, legimus tamen in Vita S. Benedicti Ananienſis Pſalmum illum juxta Romanum Ritum præſcriptum fuiſſe: *Divinum Officium juxta Romanos Pſalmo* 118. *perſolvatur*. Obiit autem prædictus S. Abbas Anno 821. Ante Pſalmum *Beati immaculati* ſex Pſalmi Romæ recitabantur, a *Confitemini* incipiendo, & in Breviariis recognitis, & emendatis hi Pſalmi in ſex dies diſtributi ſunt, in Dominicam ſcilicet, & quinque alios hebdomadæ ſequentes dies; Sabbatum autem hoc quarto Pſalmo caret. Poſt Pſalmos Primæ Dominicis diebus dicitur Symbolum S. Athanaſii, ut præſcribit ſuperior Rubrica, de quo Symbolo agemus infra in ſequenti Sectione *cap.* 20. ſimul cum noſtro Gavanto.

VII. Gavant. num. 8. *De Capitulo, quod Amalar. omittit ſcribere &c.*) Videri poſſunt etiam ea, quæ tradit Edmundus Martene *cit. loc.* de Ritibus Monachorum ſpectantia ad Capitulum, ad Reſponſorium breve, ſeu Verſus, ad Lectiones, Confeſſionem, & Preces, quæ ad Primam, ſeu poſt recitatos Pſalmos interponuntur. De Martyrologio, de Pretioſa cum Reliquis uſque ad finem fuſius cum Gavanto Sectione ſequenti etiam nos diſſeremus.

De Horis, Tertia, Sexta, & Nona. XVI.

RUBRICA.

1. *AD Tertiam, Sextam, & Nonam, ante ſingulas Horas dicitur Pater noſter, Ave Maria, Deus in adjutorium, Hymnus, & Pſalmi ut in Pſalterio: Antiphonæ ſecundum Officii qualitatem, ordine quo ſupra. Dictis Pſalmis & Antiphona, dicitur Capitulum, & Reſponſorium breve pro qualitate Officii: quæ in Dominicis & Feriis, quando non habentur propria in proprio de Tempore, dicuntur ut in Pſalterio: in Feſtis, ſi in Proprio Sanctorum non ſint propria, ſumuntur de Communi. Poſt Reſponſorium breve dicitur; Dominus vobiſcum, & Oratio, quæ habetur in Proprio de Tempore; ſi autem ſit de Sancto, ut in Proprio Sanctorum: alioquin ut in Communi.*

2. *Poſt Orationem repetitur Dominus vobiſcum, & dicitur: Benedicamus Domino: Fidelium animæ: & Pater noſter ſecreto, ut infra in Rubrica de Oratione Dominica explicatur.*

De Horis, Tertia, Sexta, & Nona. Cap. IV.

GAVANTUS.

1. HÆ tres Horæ notiſſimæ fuerunt Apoſtolorum tempore ad preces Deo fundendas, ut ſupra docuimus *Sect.* 2. *c.* 2. *n.* 1. inſigniores erant in rebus humanis, ait Tertullianus *in libro de jejunio*, & ſolemniores in orationibus divinis, quod ibidem confirmat exemplo, tum Danielis, qui orabat ter in die; tum Apoſtolorum, ut nos loco citato diximus.

2. Præter eas, quas loco citato attulimus, rationes myſticas de his tribus Horis, poſſumus addere, quod Hora *Tertia* datus fuit Spiritus Sanctus, quem & nos petimus in Hymno ad Tertiam; lex nova data eſt Apoſtolis, de qua diximus: *Legem pone mihi Domine, &c.* Hæc Duran. *lib.* 5. *cap.* 6. hora *Sexta* Deus viſus eſt Abrahæ in Valle Mambre; Joſeph cum ſuis fratribus pranſus eſt; Ruth Moabitis excepta eſt a Booz; cum Samaritana Chriſtus ſermonem habuit. Anaſtaſ. Sinaita *lib. com. in Hexam.* 7. hora *Nona* Cornelius Angelum vidit *Act.* 10.

3. Ordo trium Horarum minorum habetur in Rubricis, ille idem, qui legitur apud Hugonem *in Spec. Eccleſ. cap.* 3. in quo ex Amalar. *lib.* 4. *de Offic. cap.* 3. impletur illud Apoſtoli ad Epheſios: in Pſalmis, Hymnis, & Canticis (quæ Cantica exponit ille eſſe Reſponſoria brevia) cantantes, &c. Pſalmi vero tres, inquit idem, protegunt nos in tribus horis ſequentibus, nam quælibet ex tribus horis tres continet temporis horas, ut patet; immo, ut idem ait *cap.* 1. *ibid.* in Prima, Tertia, Sexta, & Nona, duodecim canimus Pſalmos (in Feſtis) pro numero duodecim Horarum diei, ut Deo præſentes ſimus omnibus horis.

4. Addit Hugo *loc. cit.* in Pſalmis opera denotari, quia Pſalterium manu ſonatur. In Antiphona, quæ eſt reciproca, charitatem geminam, & conjungitur Pſalmis, quia ſine charitate nulla ſunt, & nullius meriti opera noſtra: Capitulum autem eſſe exhortationem boni operis: Reſponſorium breve novum opus bonum ſignificare: in Verſu, ad Deum, fructum boni operis contineri; & his poſitis Oratio, ſeu Collecta in fine recte concludit Horam.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

1. Gavant. n. 1. — *Hæ tres Horæ inſigniores erant in rebus humanis, & ſolemniores in Orationibus Divinis, &c.*) Veteres, maxime Judæi, Romani, & Itali, ut Hiſtoriæ, & Mathematicorum libri teſtantur, artificialem diem, hoc eſt totum illud ſpatium temporis, quod ab ortu ſolis ad occaſum intercipitur, & noctem, ſive tempus illud, quod ſolis inter occaſum, & ortum labitur, in horas, ſive Partes duodecim æquales partiebantur, modo quidem breviores, modo vero prolixiores, juxta brevitatem, aut prolixitatem noctis, aut diei; nam æſtate, qua breviores ſunt noctes, horæ diurnæ prolixiſſimæ, nocturnæ vero breviſſimæ erant, & e converſo hyemis tempore; unde horas illas vocabant inæquales, non quod inter ſe non eſſent æquales, ſed quod duodecim horæ diurnæ reſpectu aliarum duodecim nocturnarum, excepto æquinoctio, eſſent inæquales. Hanc conſuetudinem divi-

cantari, in quo Dominus ille veniſſe dicitur, qui ad Veſperam mundi venit ad nos in ſexta mundi ætate.

9. De Oratione, Precibus, Suffragiis, & fine Veſp. ſuis locis in Sect. ſeq.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. -- *Veſpera a ſydere &c.*) De Veſpertino Officio plura hic inquirit Gavantus, præſertim quo nomine apud Auctores antiquos appellaretur, deinde quanam hora celebraretur, & denique quæ Preces in Veſpertino Officio ab Antiquioribus funderentur. Præcipuum autem, ac celeberrimum hujus Officii nomen, quod etiam nunc ubique retinet, fuit, *Veſpera*, ita dictum, ut optime etiam advertit Gavantus cum Iſidoro, *a ſydere, quod Veſper vocatur, & decidente ſole exoritur*, eo quod nunc temporis celebraretur: hoc vocabulo, & nomine nihil frequentius apud Auctores: itaut ſupervacaneum omnino ſit eorum teſtimonia referre. Hoc Officium a S. Baſilio *in Regulis fuſius diſputatis cap.* 17. vocatur *Euchariſtia*, ſeu gratiarum actio, eo quod ad referendas pro beneficiis a Deo per diem acceptis gratias præſertim inſtitutum ſit; a S. Gregorio Nyſſeno autem in vita S. Macrinæ vocatur *Lucernalis graziarum Actio*, quo nomine etiam appellatur a laudato S. Baſilio *in lib. de Spiritu Sancto. cap.* 29.

II. Gavant. eod. n. 1. -- *Lucernarium dicebatur, & lucernalis hora &c.*) Alii Veſperarum Officium, quod ſemper in Eccleſia habitum fuit, tamquam omnium diei horarum maxime ſolemne, & reſpondens Sacrificio Veſpertino, quod ab Hebræis offerebatur, alii, inquam, hoc Officium *Lucernarium* appellarunt, alii *Officium Lucernarum*, alii *lucernalem horam*, quia valde ſero recitabatur, & cerei, necnon lampades ad hoc Officium accendebantur. Socrates *lib.* 2. *cap.* 25. *lucernæ accenſionem* illud vocat ob eamdem rationem, nempe ob cereos, & lampades, quæ accendebantur; quinimmo preces nonnullæ fiebant in actuali lampadum accenſione, ut colligitur ex Officio Mozarabico, in quo Veſperæ incipiunt ab oratione, quæ recitatur dum lampades accenduntur, dicturque *lumen offerre*. Recitatur autem *Kyrie, Chriſte, Kyrie, Pater noſter*, deinde *in N. D. J. C. lumen cum pace, Amen, hoc eſt lumen oblatum, Bl. Deo gratias*. Eadem iſta oratio, dum lumina ad officium Veſpertinum accenduntur, facienda legitur in quodam Hymno Prudentii male inſcripto *ad incenſum Cerei Paſchalis*, nullo enim modo pro Cereo Paſchali, ſed pro Veſpertino officio deſervit, cum ſilice percuſſa, ignis excitabatur ad Cereos accendendos, idque quotidie Veſperis fieri ſolebat. De his omnibus fuſe, ac docte diſſerit Menardus in notis ad Regulam S. Benedicti *cap.* 24. §. 2. ubi refert preces, quæ a Monachis recitabantur in luminum accenſione. Neque tamen confundenda eſt *Veſpera* cum *Lucernario*, ſeu cum precibus, quæ ad accendendas lucernas in Eccleſia dicebantur ante Veſperas, quas etiam *Lucernarium* appellarunt: utrumque enim diſtinguitur, licet eodem nomine vocaretur, ut probat idem Menardus, & patet ex Regula, quæ ſub nomine S. Auguſtini, inter ejus opera vulgata, eſt in appendice.

III. Gavant. eod. num. 1. -- *Ultima diei hora recitabantur &c.*) Ex dictis ſatis liquet quanam hora perſolveretur Veſperarum officium, nempe accenſis lucernis, qua forte de cauſa a quamplurimis antiquis Auctoribus, quos congerit Cardinalis Bona *de Divina Pſalmodia cap.* 37. inter nocturnas Divini cultus horas recenſetur. Sed officium Veſpertinum ſine controverſia inter diurnas horas numerandum eſt, quia ultima diei artificialis hora, ſcilicet occidente Sole recitari ſolebat: ac proinde tempus Canonicum Veſperarum erat hora duodecima, & poſtrema totius diei, non quidem exacta, & completa, ſed labente; & hinc eſt, quod Concilium Turonenſe a Gavanto allegatum Veſperarum officium *duodecimam* appellavit, ſumpto nomine ab ultima diei hora, in qua recitandum eſt. Hoc eodem nomine nuncupatum fuit idem officium in Regula Caſſiani, ſeu potius in Regula ex operibus Caſſiani conflata, & a S. Benedicto Aniſienſi Abbate citata *in Concord. Regul. c.* 24. §. 2. non alia ratione, ut conſiderat etiam Martene *de Monachorum Ritibus l.* 1. *c.* 10. *n.* 8. niſi quia duodecima, ſeu ultima diei hora diceretur. Neque officit, quod Caſſianus *l.* 3. *de Inſtitutis Cœnobiorum c.* 3. dicat horam lucernalem eſſe undecimam, adeoque non duodecimam; nam Caſſianus ibi loquitur de hora undecima jam exacta, & completa, ac proinde de duodecima jam cœpta; nam accommodat Laudes officii Veſpertini ad illorum opus, qui hora undecima vocantur ad vineam, ſic enim ait: *In his quoque horis etiam ille Evangelicus Pater familias operarios conduxit in vineam ſuam, ita enim, & ille primo mane conduxiſſe deſcribitur, quod tempus deſignat Matutinam noſtram ſolemnitatem; deinde Tertia, inde Sexta, poſt hac Nona, ad extremum undecima; in qua lucernalis hora ſignatur.* Hæc Caſſianus, ſed illos operarios hora undecima exacta operari cœpiſſe, & uſque in finem duodecimæ operatos fuiſſe teſtatur Matthæus *c.* 20. illis verbis: *Hi noviſſimi una hora fecerunt.* Ex quo patet ita etiam loqui Caſſianum mox citatum, quæ omnia confirmari poſſent hac ratione; nimirum, quia lucerna, & lumina, quæ adhibebantur tamquam neceſſaria ad Veſperarum officium, non erant profecto neceſſaria hora decima, vel undecima inchoante, cum Sol adhuc clariſſime luceat, ſed hora undecima jam expleta, & hora duodecima jam labente, Sole jamjam occumbente, præſertim in locis obſcurioribus, ſicut Oratoria, & Chori eſſe ſolent.

IV. Gavant. n. 5. -- *Nam quinque Pſalmi, &c.*) Circa Veſperarum officium varia in Eccleſiis fuit diſciplina, ſicut & in cæteris officiis, aliqui ſex Pſalmos, & ſex Lectiones recitabant, alii vero plures, aut pauciores, prout videre eſt apud Martene

tene *loc. cit. de Monachorum Ritibus num.* 10. & *ſeqq.* Hodie autem quatuor Pſalmi apud Monachos, quinque vero juxta Romanum morem decantantur, Dominicani tamen quinque Pſalmos pariter recitant, licet in aliis cum Romano Ritu non conveniant: apud Ciſtercienſes vero Pſalmi ad Veſperas numquam mutantur, atque illos, qui ſingulis Feriis proprii ſunt, ſemper recitant, aſſeruntque S. Benedictum, ut Pſalmi in Feſtis mutarentur numquam juſſiſſe, niſi ad Nocturnum Officium: Carthuſiani vero pro Feſtorum ratione Pſalmos mutant. In veteri Pſalmorum diſtributione, quam pro Officio recitando evulgavit Card. Thomaſius juxta antiquam Romæ diſciplinam hæc leguntur: *Ad Veſperas recedente Sole, ac die ceſſante in Feſtis, ſive majoribus, ſive minoribus ſemper dicuntur Pſalmi Feriæ occurrentis, niſi aliter notetur.* Proprii in Natali tantum, in Cœna Domini, atque aliis quibuſdam diebus his ſimilibus habentur.

V. Gav. num. 7. — *De Capitulo, de Hymno &c.*) Veſperarum Capitulum, quod ante Hymnum recitatur, ab Amal. *c. ult. de Antiphonis:* Lectio a Paſtore prolata, dicitur: Præpoſitus enim, ſive Celebrans recitabat. Prædictam Lectionem modo apud Monachos, reliquoſque omnes recitat Hebdomadarius, qua finita reſpondetur a Choro *Deo gratias*; deinde juxta Monachorum morem ſubjungitur breve, vel prolixum Reſponſorium ab uno, vel pluribus cantandum, ut notat Martene ſupra *n.* 24. de quibus Reſponſoriis mentionem etiam facit Amal. *loc. cit.* atque ait: Se ea Metis non invexiſſe, eo quod ignoraret cur potius ad Veſperas ante *Magnificat*, quam ad *Laudes* ante *Benedictus* adhiberentur, & ſicuti nulla erant ad Laudes, nulla quoque pro Veſperis deſignavi. Juxta Romanum Ritum nulla ſunt Reſponſoria, neque ad ſecundas Veſperas; Benedictini tam ad Veſperas, quam ad Laudes quotidie habent Reſponſoria ſimilia illis, quæ ad minores horas adhibentur, & brevia Reſponſoria appellant, poſtremo tantum Verſiculo ante *Magnificat*, vel *Benedictus* translato.

VI. Gav. n. 8. — *Canticum Magnificat &c.*) De hoc Cantico poſt Hymnum omnibus diebus recitando ſatis ſuperque diſcurrit Gav. Prædictum Canticum Amal. *lib. 3. cap. 7.* Hymnum B. V. appellat. Finito hoc Cantico *Kyrie &c.* dicebatur, poſtea vero Collecta. Poſt Veſperas dabatur benedictio, quemadmodum & ad aliorum Officiorum finem. Epiſcopi ſolent etiam ad hanc diem, cum res divinas faciunt, poſt Laudes, & Veſperas Benedictionem impertiri; idque præſcribitur a Concilio Agathenſi *Can.* 30. in quo ſancitur: *Plebs Collecta Oratione ad Veſperam, ab Epiſcopo cum Benedictione dimittatur.* Et in Vita S. Cæſarii Arelatenſis *lib.* 2. legimus eum Benedictionem elargitum fuiſſe ad finem Veſperarum: *Cum, expleto Lucernario, benedictionem Populo dediſſet.* Reliqua ſpectantia ad hanc horam Canonicam, atque Diurnam legi poſſunt apud allegatos Auctores nimirum Martene, Grancolas, Card. Bona, Amalarium, Francolinum, & alios.

De Completorio. XVIII.

RUBRICA.

1. *AD Completorium abſolute dicitur Lectio brevis, ut in pſalterio, deinde, Pater noſter, Confiteor, Miſereatur, Indulgentiam Converte, Deus in adjutorium; Antiphona, pſalmi, Hymnus, Capitulum, Reſponſorium breve, Canticum cum Antiphona, omnia ut in fine pſalterii; & poſt Antiphonam in Duplicibus, & infra octavas dicitur Oratio: in alio autem Officio ante Orationem dicitur, Kyrie eleiſon, cum reliquis precibus, ut ib. in pſalterio.*
2. *Poſt verſum, Benedicat, & cuſtodiat nos &c. dicitur una ex Antiphonis B. M. cum Verſiculo, & Oratione, ut ibidem: & dicto Verſu, Divinum auxilium, dicitur ſecreto, Pater noſter, Ave Maria, & Credo.*

De Completorio. Cap. VI.

GAVANTUS.

1. VOx, *Completorium*, reperitur primo *in Regula S. Benedicti cap.* 42. Completam vocat *Iſidor. lib.* 1. *de Offic. cap.* 21. Vel quia in ea completur quotidianus uſus cibi, potus, & locutionis apud Regulares, *ex Amalar. lib.* 4. *de Offic. c.* 8. Vel quia in Completorio ſumma eſt perfectio Divinorum Officiorum, ex eodem *de ordin. Antiph. cap.* 7. Vel quia completur dies ſervitutis noſtræ, *Gemma lib.* 3. *cap.* 64. Vel quia completur totum Officium Divinum, ait *Beda in l. Medit. Paſſionis Chriſti cap.* 1. Vel quia ipſamet dies completur ea Hora; *Archid. in cap. ſolent de conſecr. diſt.* 1.

2. Ejus origo rei deſumi poteſt cum *Iſidor. loc. cit.* a Davide, qui *Pſal.* 131. *Si dedero ſomnum*, ait, *oculis meis, donec inveniam locum Domino*, vel a S. Baſilio, qui *in reg. fuſius diſp. interrog.* 37. meminit Pſalmi, *Qui habitat*: licet Baſilium aliter explicet *Francol.* 1. *par. cap.* 19. *initio*, ſed *Durant. de Rit. lib.* 3. *cap.* 12. quem ſequuntur *Azor. lib.* 10. *cap.* 2. *quæſt.* 11. & *Suar. lib.* 4. *de Hor. Can. cap.* 5. *num.* 9. explicat de Completorio. Colligit Suar. Completorium *ex Ambr.* 5. *Exam. cap.* 12. & *lib.* 3. *de Virginib.* immo ex Cypriano videtur poſſe colligi, *lib.* 1. *de Oratione*, ubi ait recedente Sole, ac diſcedente, neceſſario rurſus eſt orandum, ubi in primo verbo, *recedente*, Veſpera, in altero *diſcedente*, notat Suar. Completorium. Verum iis primis temporibus rude fuit potius, quam completum Completorium.

3. Additum fuiſſe Caſſiani tempore ſimul cum Prima certum eſt, ut docuimus *ſup. cap.* 3. *hujus*

Sectionis, ubi etiam cum Prima comparavimus Completorium.

4. Sequitur ex dictis, illud esse recitandum congruentius hora duodecima, nimirum: quando Christus sepulturæ fuit traditus, in fine diei Parasceves, *Luc.* 23. quod fuse probat *Francol. 1. part. cap.* 18. sed ante diei finem (ut laici quoque interesse queant) statuisse Ecclesiam cantari posse, docet Durandus *loc. cit.*

5. Hac autem Hora, inquit Turrecremata *in Regula S. Benedicti tract.* 107. ut animalia a pastu reverti solent; ita spiritus revocandus est ab externis ad interiora. Item parandus est locus, in quo spiritus cum Deo quiescat, & contra fraudes Dœmonum armandi sumus ante noctem, de quorum capite in lectione brevi dicitur: *quærens quem devoret*. Addit *Hugo in Spec. cap.* 3. Completorium significare gaudium electorum, quod, completo eorum numero, complebit Deus in Sanctis suis in die generalis Resurrectionis in fine Mundi; & ideo in fine diei recitatur.

6. Ordo Completorii per se patet. Lectio brevis ortum habuit a lectione, ad quam hora Completorii conveniebant præsertim Monachi, sicut ad eamdem diximus post Primam ex Reg. S. Bened. citat. quod notat etiam *Amal. lib. 4. cap. 8. & de ordine Antiph. cap.* 7. qui & addit, Lectionem ideo præponi: quia finito Completorio per preces dormitum statim ibant. Confessio apte fit, ut quidquid in die commisimus, diluamus, *Gemma lib. 2. cap.* 64. & alterna confessione mundemur; ait *Hugo in Spec. cap.* 3. agens de Completorio. De initio proprio Completorii, de quo Hugo, dicemus Sectione sequenti, ubi etiam de Hymnis, & aliis singillatim, citra mysticam expositionem, quam affero hoc loco.

7. Nam Psalmis quatuor, ait Amal. loc. cit. quatuor elementa corporis nostri Domino commendamus. Et quidem in primo Psalmo, qui recitatur in Matutino Sabbati Sancti, cum Christo quietem poscimus: *in pace in idipsum dormiam, & requiescam*. In secundo ad ea verba, quæ protulit Christus in extremo vitæ. *In manus tuas &c.* optamus mori cum eo. In tertio, & quarto contra tentationes nocturnas armamur. Fusius hæc Amalar.

8. Hymnus ante Capitulum præter morem dicitur, quia illi, in quibus completa sunt significata præcedentium laudum, idest electi præveniunt exhortationem, quam denotat sequens Capitulum *Hugo in Spec. cap.* 3. eodem quoque Hymno petimus victoriam de nocturnis illusionibus, *Gemma loc. cit.* Capitulum ergo ex Hugone exhortationem sonet, qua semper egemus. Responsorio brevi quasi signaculo divinæ custodiæ nos sigillamus, ut pupillam oculi, *Gemma loc. cit.*

9. Et quia Completorium est commendatio animæ quasi migrantis e corpore per somnum; ideo Canticum Simeonis additur, quod maxime congruit; Amalar. supra, quo pacem, & lucem optamus a Deo loc. cit. Precibus complemus; ad humilitatem in fine diei, cum Oratione Dominica, & Symbolo Fidei ad munimentum ab hostibus nocturnis. Hugo ibidem.

10. Concluditur cum benedictione Prælati: *Benedicat &c.* quæ valet contra hostes, ait Turrecrem. loc. cit. & solemni religione imploratur auxilium B. V. contra eosdem nocturnos hostes; idem Turrecrem. Adhuc in fine dicuntur Oratio Dominica, Salutatio Angelica, & Symbolum Apostolorum secreto, tum quia iisdem Ritibus finiendum est totum Officium, quibus est inceptum, tum quia in fine Mundi tempore Antichristi ora Fidelium claudentur, & secreto Deum orabunt. *Durant. lib. 4. cap. 26. Radulph.* denique notat *propos.* 14. Completorium esse fere semper idem, nisi propter tempus aliqua demandantur, hoc est preces, in Duplicibus &c. causam autem attulimus *sup. cap. 3. de Prima in fine*.

11. Quæres: quando Completorium dicitur separatim a Vesperis, an præmittenda sit Oratio Dominica cum Salutatione Angelica? Videtur affirmandum, ea ratione, qua dicuntur ante Laudes separatas a Matutino, & ante omnes alias Horas. At contraria est praxis in Quadragesima, ut nihil præponatur lectioni brevi, & vere satis est post eam dici Orationem Dominicam.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. — *Completam vocat Isidorus &c.*) Hanc ultimam diei horam Canonicam, quam S. Benedictus in sua regula *cap.* 17. & 42. *Completorium* appellat, ob rationes a Gavanto adductas, S. Isidorus *lib. 1. de Offic. Ecclesiastico cap.* 21. *Completas* vocat, & nonnulli PP. *Completam*; verum citatus Isidorus in Regulam *cap. 7. Completorium* pariter vocat. S. autem Columbanus Regula *cap. 7. Initium noctis* nuncupat hanc horam. Fructuosus vero Bracarensis Episcopus *Primam noctis horam*, forte quia dicebatur in *crepusculo Vespertino*, ut tradit Eddius in Vita S. Wilfridii *cap.* 64. sive *instante noctis ort.* ut in historia translationis S. Jenulphi *n.* 25. quæ habetur in Sæculo 4. Benedictino *part.* 2.

II. Gavant. num. 2. — *Vel a S. Basilio &c.*) Inquirendo originem hujus horæ Canonicæ, hanc repeti posse ait Gav. vel a S. Cypriano, vel a S. Basilio, qui in Regulis fusius disputatis *qu.* 37. ait: *Cum autem primis se jam noctis intendentibus tenebris, sequeretur petitio, ut quies, quam sumus capturi, ab omni perturbatione, ac vitio libera sit, qua hora etiam necessario nonagesimus recitari Psalmus debet*. Sed aliter omnino explicat Basilii verba Marcellus Francolinus in Tractatu de tempore horarum Canonicarum *cap. 29. n. 1. & seqq.* In Francolini sententiam abit etiam Card. Bona de Divina Psalmodia *cap.* 48. §. 1. ubi validis rationum momentis ostendit hujus horæ Canonicæ institutionem tribuendam omnino esse S. Benedicto, præsertim quia licet in Scripturis, & Patribus frequens

quens habeatur mentio Orationis faciendæ in fine diei, ad Veſperas tamen, vel ad Orationes quaſdam privatas, & non ad Completorium Orationem communem ab Eccleſiaſticis faciendam, illæ PP. ſententiæ referri debent. Præterea accedit, quod ipſo nomine Completorii nullus Eccleſiaſticus Scriptor Benedicto antiquior uſus fuit, nec apud quempiam Græcum, vel Latinum Auctorem hujus Officii nomen reperitur. Proſequitur idem Bona ad refellendam opinionem illorum, qui S. Baſilium primum Completorii inſtitutorem tueri conantur, & etiam in Epiſt. quadam MS. alias addit validiſſimas rationes, quibus propugnat hanc ſuam ſententiam; unde qui ſuæ curioſitati ſuper hac quæſtione ſatisfacere cuperet, conſulat prædictum Auctorem, & evolvat ſua allegata monumenta: Huic ſententiæ conſentit profecto Gav. noſter; nam loquendo de antiquis temporibus, quibus aliqua Oratio poſt Veſperas, recitanda præſcribebatur: Hoc rude fuit potius (ait ipſe) quam Completum Completorium; & revera ante S. P. Benedictum poſt Veſperas nulla ſolemnis Oratio perſolvenda remanebat, ſed privata ſolum cuique Pſalmodia imponebatur, unde Joannes Climacus, qui ſexto Sæculo floruit, in Sermone *de Paſtoris Officio* ait: Quidam Pater poſt complementum Veſpertinarum Orationum alicui duos, alii tres, alii centum Pſ. ante ſomnum injungebat -- Igitur in apertis eſt hanc fuiſſe Orationem non communem, ſed peculiarem, & aliquod Completorii veſtigium, non vero ipſum Completorium; quod conſtituit ſeptimam horam Canonicam, quæ addita fuit non Caſſiani tempore, ut innuit Gav. *ſup. n. 3.* hic enim Anno 440. floruit, ſed ſolum S. Benedicti ævo, qui ſexto ineunte Sæculo vixit, cum ante ipſum Benedictum, ut innuimus ſupra, nullus Scriptor mentionem faciat de Completorio.

III. Gav. num. 4. -- *Illud eſſe recitandum hora duodecima &c.*) Omnes conveniunt Auctores, quod Canonicum tempus Completorii erat hora duodecima jam exacti poſt cœnam, immo poſt collationem, nempe lectionem aliquam ſpiritualem, quæ apud Monachos cœnam ſubſequebatur, de qua late differit Edmundus Martene *lib. 1. de Monachorum Ritibus c. 11.* unde dicebatur Completorium poſt omnia opera ſomnum antecedentia ante finem crepuſculi Veſpertini, poſtremo ſcilicet termino abeuntis diei, & ita docent omnes, præſertim Bellarminus *lib. 1. de bonis operibus in particular. c. 11.* necnon Stephanus Duranti *de Eccleſia Ritibus c. 12.* Non ideo tamen, ut optime advertit Card. Bona ſupracitatus §. 2. quorumdam Canoniſtarum errori aſſentimur, qui putant Completorium unam eſſe ex nocturnis Vigiliis, quamvis enim poſt Solis occaſum celebraretur, diurnis nihilominus Officiis tamquam ipſorum Complementum, deputatur.

IV. Gav. eod. n. 4. -- *Ut laici quoque intereſſe queant &c.*) Frangolinus *loc. ſuprac.* probare nititur Completorium ante Solis occaſum recitari debere, præſertim quia Completorio Chriſti ſepultura repræſentatur, Chriſtus autem ſepulturæ conſignatus fuit ante Solis occubitum, ut aſſerunt Auctores ab eodem citati; deinde aliam addit rationem Francolinus, nimirum quia alias in Hymno Completorii non deberent dici illa verba *Te lucis ante terminum*. Et denique addit Gav. ut laici quoque intereſſe queant huic Officio; verum omnia concordari poſſunt, nam optime in Completorio poteſt repræſentari Chriſti ſepultura, etiamſi poſt Solis occaſum recitetur; non enim Mathematice accipiendum eſt temporis momentum, quo Sacroſanctum Chriſti Corpus in tumulo repoſitum fuit; ad illud de verbis Hymni *Te lucis ante terminum* optime reſponderi poſſet cum Clichthoveo *in expoſitione dicti Hymni*, illud verbum *lucis* accipiendum eſſe pro luce crepuſculi, non vero pro luce corporis Solaris, & ita verificatur Completorium dici ante terminum lucis, nempe ante terminum crepuſculorum; & ſic optime proferuntur, & concordant illa alia verba, quæ inter preces Completorii dicuntur, nempe *Dignare Domine nocte iſta &c.* quia nimirum hæc recitantur incipiente jam noctis crepuſculo. Denique nil vetat laicos in tali temporis circumſtantia intereſſe huic Officio, & ad Eccleſiam convenire poſſe. Cæterum apud antiquos Monachos certum eſt hanc ultimam reflexionem locum non potuiſſe habere, quia ab iiſdem Completorium recitabatur eodem loco, quo collatio fiebat. Antiquus autem Ordo Converſationis Monaſticæ locum collationis faciendæ deſignat; Capitulum: *Poſt Veſperas*, inquit, *hora competenti facto ſigno omnes conveniant in Capitulo, & legatur Scriptura, qua ædificet audientes*: ita apud Haeft.: aliter autem legit editio Neapolitana. Eumdem locum aſſignat Hildemarus, necnon Caſſinenſium declarationes *in cap. 42. Regulæ*, in quibus habetur: *pro qua lectione pulſatur primum ſignum Completorii, & Fratres omnes in Capitulo conveniunt ad hujuſmodi lectionem*. Camaldulenſes etiam, ut ſcribit cit. Haeft. collationem fieri volunt in Capitulo, vel Clauſtro Eccleſiæ proximiori; & Valiſoletani in Capitulo, vel loco, qui Choro vicinior eſt.

V. Gav. num. 6. -- *Ordo Completorii per ſe patet &c.*) Quæ completorium præcedunt, ab Antiquis Monachorum Ritibus mutuata ſunt; hinc noſtrum Romanum Completorium incipit a *Jube Domne* cum Lectione; atque imitatio hæc eſt eorum, quæ S. Benedictus ſtatuit *c. 42. ſuæ Regulæ*, conveniendum ſcilicet eſſe veſpere, ut mox nos quoque innuimus ad Lectionem habendam, cui initium dabatur Lectione aliqua, petita prius benedictione a Lectore, ut colligitur ex libro Uſuum Ciſtercienſium, & ex MSS. Conſuetudinibus Sancti Germani a Pratis, nec non ex Cæremoniali Burſfeldenſium *diſtinct. 3. cap. 4.* Finita ad nutum Abbatis Collatione, & dicto a Lectore *Tu autem Domine, &c.* ſubjungebat Abbas: *Adjutorium noſtrum &c.* Et ſic intrabant ad Completorium. Ita antiquus Ordo Converſationis Monaſticæ -- Finita Lectione ſurgant omnes pariter, & dicat Dominus Abbas: *Adjutorium noſtrum in nomine Domini*

in ipso Collationis loco — Hoc tamen, in Choro cum omnes ad Ecclesiam pervenerint a Præsidente dici volunt Bursfeldenses *in suo Cæremoniali c. 13.* his verbis -- Cum finita Lectione Regulari pervenerint Fratres ad Chorum, ad Complendum ... dicat Præsidens per accentum *Adjutorium nostrum in nomine Domini* — Lectio autem Brevis ex Epist. S. Petri, ad quam nos quoque benedictionem postulamus, instituta fuit pro Lectione Collationis ad Completorium extra Chorum dicendum, unde & in ejus fine Monachi subjungebant ℣. *Adjutorium nostrum*, &c. Id patet ex MSS. Consuetudinibus Sancti Germani a Pratis, & ex Breviario Congregationis Casalis Sancti Benedicti, edito anno 1586. in quo hæc leguntur: Ad Lectionem ante Completorium: *Jube Domne*, Benedictio: *Noctem quietam &c.* Extra Chorum respondetur *Amen*. Lectio Brevis extra Chorum: *Fratres sobrii estote &c.* In aliis etiam Ordinariis Monasticis adnotatum est Lectionem prædictam ab illis fuisse recitatam, qui Completorium extra Chorum absolvebant, & revera apud Bursfeldenses citatos, qui in Choro Completorium recitant, nulla hujusmodi brevis Lectionis in eorumdem Ordinis fit mentio.

Orationem Dominicam, quæ post prædictum ℣. *Adjutorium* secreto subjicitur, primum eam se reperisse in MSS. Consuetudinibus Sancti Germani a Pratis ait Edmundus Martene *loc. supracit. n. 8.* in quibus præscribitur, ut a Collatione, omnibus in Ecclesiam ingressis, Prior ordinis, qui fuerit in Choro, terminet *Pater noster*; Bursfeldenses addunt etiam orationem Angelicam, & idem præstabant. Monachi Benedictini Casalini nuncupati, sed hæc omnia recentiora esse, ait Martene, vicemque tenere trium Orationum, quas olim Completorio, ut aliis diei horis præmittere solebant. Ex prædictis Consuetudinibus, & Bursfeldensium Cæremoniali liquet morem jam invaluisse apud prædictos Monachos celebrandi Officium Completorii in Ecclesia, & non amplius in Collationis loco. Cæterum Orationem Dom. quod attinet, ante Completorium recitandam, eam nonnisi in recentioribus Monasticis Constitutionibus reperiri, asseverat Grancolas *lib. 1. cap. 39.* nam Pius V. Brev. Romano illam inseruit, & secreto recitari jussit, ut doceret eam Officii partem non esse, & numquam eo loco recitatam fuisse.

VI. Gav. n. 6. — *Confessio apte fit &c.*) Peccatorum Confessio, quam post Orationem Dom. facimus, antiqua profecto est; hujus enim non solum Consuetudinis S. Germani Pratensis mentionem faciunt, sed etiam multo anterior Sancti Dunstani Concordia, necnon antiquissimus Ordo Conversationis Monasticæ, quorum verba refert Martene *supra. n. 9.* Eumdem ritum, sed post Completorium tantum observandum, præcepisse videtur S. Fructuosus Episcopus Bracarensis in sua Regula *c. 2.* his verbis: *Recepto Nocturno silentio vale facientes invicem, & reconciliationi, ac satisfactioni alterutrum insistentes, laxare minus debito*; cujus rei praxim videre est in observationibus præviis ad vitam S. Dunstani *n. 9.* quæ habetur sæculo V. Benedictino. Hinc Parisiis, atque in pluribus aliis Ecclesiis *Confiteor* ad finem est Completorii, non vero ad initium, ut in Rom. Breviar. *Confiteor* invicem dicebatur: dicebat enim unus *Confiteor*, alter vero respondebat *Misereatur tui*, atque ideo tacite recitatur ad Primam, & ad Completorium, ne invicem sese interturbent. Bursfeldenses autem omittunt omnino hunc Ritum, sed dicto *Pater*, & *Ave*, Completorium imponunt, & incipiunt, prout disponitur in eorum Cæremoniali *Cap. 13.* hoc est a ℣. *Deus in adjutorium*.

Versus *Converte nos &c.* non reperitur, ait Martene *loc. cit.* in Consuetudinibus S. Germani a Pratis, sed dicto *Confiteor* cum Convehtu; tunc, inquiunt, Hebdomadarius incipiet Completorium, & dicet *Deus in adjutorium*. Versiculus igitur *Converte nos* novissimum est addicamentum in Completorio; præscribitur tamen in Antiquis Consuetudinibus Sancti Dionysii in Francia, in quibus *c. 16. §. 4.* hæc leguntur — eant ad Collationem, deinde ad Completorium, post peractiet unus Prior super sedem, & dicat unus ad alterum: *Confiteor Deo*; deinde incipiatur a Sacerdote Hebdomadario *Converte nos &c.*

VII. Gav. n. 7. -- *Nam Psalmi quatuor &c.*) Juxta Romanum Ritum Psalmi quatuor recitantur ad Completorium, sed juxta Ritum Monasticum S. Benedicti Psalmi tres tantum recitantur sine Antiphona, totidemque præscribit Magister in sua Regula, sed cum Antiphonis psalli instituit; ex prædictis Psalmis celeberrimus omnium censendus est Psalmus 90. quem etiam ad petitionem S. Basilius, ad Completam S. Aurelianus decantari voluerint.

VIII. Gav. num. 8. — *Hymnus ante Capitulum dicitur &c.*) Psalmos sequitur statim Hymnus, quem pro temporis diversitate variabant Monachi, ut refert Martene *loc. cit. num. 11.* Nobis autem Hymnus numquam mutatur, sed per totum Anni spatium idem est. Post Hymnum Lectio, Versus &c.

IX. Gavant. num. 9. — *Canticum Simeonis additur &c.*) Post Versus dicitur quoque Canticum Evangelicum *Nunc dimittis &c.* quod nempe in Breviario Monastico S. Benedicti, neque Cluniacensium, neque Carthusianorum reperitur, sed est peculiaris Romanæ Ecclesiæ Ritus. De ea re agit Amalarius *lib. 7. capit. 49.* Hoc Canticum invenitur etiam in Constitutionibus Apostolicis ad preces Vespertinas. Preces subsequentes *Kyrie, Benedictus es Domine, Dignare*, &c. a Monachis profectæ sunt, atque in Breviario Cassinate perleguntur. Quare quidquid Psalmos præcedit; atque etiam Hymnus, Capitulum, Preces, & Collecta a Monachis Completorium addita, & ab eisdem accepta fuerunt. Oratio *Visita quæsumus Domine* in nullo Romano Ordine, quamvis multi usque modo evulgati fuerint, neque in aliquo antiquitatis Ordinario Monasti-

naſtico reperitur, habetur tamen in Completorio apud Carthuſianos, ſed hoc ab eiſdem recitatur in Cella, non vero in Choro. Opinatur Grancolas ab eiſdem fuiſſe acceptam, & Fratres Minores Breviario Romano inſeruiſſe. Dicebatur quidem a Monachis iſta Oratio, cum in Dormitorio fiebat aſperſio aquæ benedictæ, id quod contingebat omni nocte, ut habetur apud S. Dunſtanum *cap. Omni nocte poſt Completorium aſpergatur Domus requietionis eorum, recumbentibus eis propter illuſiones Diabolicas.* Hac Oratione igitur petebatur Dei protectio adverſus Diaboli inſidias, atque Angelorum Patrocinium invocabatur pro eis, qui in Dormitorio quieſcebant. Non fuit itaque compoſita hæc Oratio, ut in Choro, vel Eccleſia recitaretur, non enim ibi Angelorum permanentia expoſcitur per noctis tempus, ut ibidem nos cuſtodiant, quia in Eccleſia nemo dormire ſolet, ſed talis Oratio a Superiore dicebatur erga ſuos Monachos in loco requietionis, antequam recumberent, & deinde eis dabatur Benedictio. Conſimilis Oratio extat in vita Sancti Alicardi Abbatis Gemeticenſis ſæculi 2. Benedict. dum fit aquæ benedictæ aſperſio in Dormitorio: *Suſcipe Domine preces noſtras, & muro cuſtodia tua hoc ſanctum ovile circumda, & omni adverſitate depulſa ſit hoc ſemper domicilium incolumitatis, & pacis per Dominum noſtrum &c.* Diverſa autem ab iſtis erat Oratio, quæ in fine Completorii dicebatur, nam in Breviario Ambroſiano, ſequens legitur Oratio — *Illumina quæſumus Domine tenebras noſtras, & totius noctis inſidias tu a nobis ſemper repella propitius, noctem iſtam illumina, quæſumus, Domine ſancte Pater Omnipotens æterne Deus, & fac nos famulos tuos ſine peccatis obdormire, & virtutibus Angelorum excitari, ut ad diem clarum, te auxiliante ſalvi, & protecti pervenire mereamur* — Contractior eſt illa, quæ legitur in Breviario Eccleſiæ Biturienſis, necnon Eccleſiæ Lugdunenſis dicenda in feſtis trium Lectionum, & Feriis, nimirum — *Illumina quæſumus Domine tenebras noſtras, & totius noctis inſidias tu a nobis repelle propitius per Dominum &c.* Advertere debemus, quod in prædicto Breviario Ambroſiano Sancti Caroli Borromæi juſſu edito, poſt prædictam Orationem, ſubnectitur etiam ſtatim illa, quæ a nobis dicitur, nimirum — *Viſita quæſumus Domine.*

In Breviario autem Auguſtano edito anno 1570. & auctoritate Pii Quinti etiam reſtituto, nec non in memorato breviario Eccleſiæ Lugdunenſis pro diebus Feſtis novem Lectionum, atque in aliis antiquioribus Breviariis, ſequens legitur Oratio dicenda in fine Completorii. *Deus, qui illuminas noctem, & lucem poſt tenebras facis, concede nobis, ut hanc noctem ſine impedimento Satanæ tranſeamus, atque matutinis Horis ad Altare reverentes, tibi Deo gratias referamus. Per Dominum &c.* De prætata Benedictione a ſuperiore danda, ejuſque ritu vide quæ tradit Martene *loc. ſupracit.* ex quo eruitur, quod Monachis datur Benedictio his verbis: *Benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat & maneat ſuper nos*, & reſpondetur *Amen.*

SECTIO QUINTA.

De Partium, hoc eſt, Horarum Partibus.

GAVANTUS.

HOrarum partes multæ ſunt, & variæ, quæ proprios habent ritus, & variam eruditionem, de quibus nunc ſingillatim, ordine ſervato, quo ſunt in Horarum uſu paucis exceptis, ob alias cauſas cum affiniori conjunctis.

SECTIONIS V. CAP. XXII.

1. *De Oratione Dominica.*
2. *De Salutatione Angelica.*
3. *De Symbolo Apoſtolorum.*
4. *De Initio Horarum.*
5. *De Invitatorio.*
6. *De Hymnis.*
7. *De Antiphonis.*
8. *De Pſalmis.*
9. *De Canticis.*
10. *De Verſibus.*
11. *De Abſolutionibus, & Benedictionibus.*
12. *De Lectionibus.*
13. *De Reſponſoriis.*
14. *De Reſponſoriis Brevibus Horarum.*
15. *De Capitulis.*
16. *De Oratione.*
17. *De Precibus, & Confeſſione.*
18. *De Commemorationibus, & Suffragiis SS. Communibus.*
19. *De Hymno Te Deum.*
20. *De Symbolo S. Athanaſii.*
21. *De Martyrologio.*
22. *De Fine Offic. & Antiph. finalibus Beatæ Mariæ.*

De Oratione Dominica, & Salutatione Angelica. XXXII.

RUBRICA.

1. ORatio *Dominica: Pater noſter: & Salutatio Angelica: Ave Maria: ſemper dicitur ſecreto: ante omnes Horas, præterquam ad Completorium, in cujus principio poſt Lectionem brevem: Fratres ſobrii eſtote: dicto Verſus: Adjutorium noſtrum; dicitur tantum Pater noſter, ſecreto; & in fine Completorii ſtatim poſt Orationem B. M. dicitur: Pater noſter; Ave Maria, & Credo. Totum*

tum ſimiliter ſecreto. Finitis Horis & dicto Verſu, Fidelium anima: dicitur ſimiliter ſecreto Pater noſter, tantum, niſi ſequatur Officium B. Mariæ: quia tunc poſt illud dicitur Pater noſter, ut ſupra, & niſi alia Hora ſubſequatur: tunc enim dicitur ſemel tantum Pater noſter, cum Ave Maria, pro principio ſequentis Horæ, qua finita dicitur Pater noſter: ita ut ſemper dicatur in fine ultimæ Horæ. Si autem poſt Veſperas immediate ſequatur Completorium: dicto Fidelium anima: incipitur ℣. Jube domne.

2. *Quando in fine Orationis Dominicæ proferendum eſt clara voce: Et ne nos inducas: ſemper in principio eadem voce proferuntur hæc duo verba: Pater noſter; ut in Precibus, & ſimilibus: alias numquam proferuntur, ſed totum dicitur ſecreto. Ad Laudes verò, & Veſperas, quando in Feriali Officio dicuntur Preces, totum dicitur clara voce ab Hebdomadario.*

3. *Salutatio Angelica ſemper dicitur ante Officium B. Mariæ, quando non conjungitur cum Officio Domini: quia tunc ſufficit dixiſſe eam in principio cum Oratione Dominica.*

De Oratione Dominica. Cap. I.

GAVANTUS.

1. AB Oratione Dominica ſumitur initium Officii Divini, tum ex antiquis Breviariis, teſte Francolino 1. *part. cap.* 18. *n.* 11. tum ex Dur. *in Ration. lib.* 5. *cap.* 3. ubi ait, ter dici ad Matutinum, & ſemel ante quamlibet Horam, tum ex Concil. Toletan. 4. *c.* 9. quo ſtatuitur, ut quotidie Oratio Dominica in Officio Divino recitetur. Pius V. ordinavit rectè, ad omnes Horas eam præmitti debere.

2. An vero initio Laudum, quando ſeparantur a Nocturnis, ſit dicenda, vide ſupra *Sect.* 4. *c.* 2. *num.* 4.

3. In fine Matutini, ſi dividatur a Laudibus, dicenda eſt probabilius, ex Concil. Gerundenſi *de conſecr. diſt.* 5. *c. id ſemper*. Navarr. *de orat. c.* 3. *n.* 64. & Francol. *loc. cit. num.* 1.

4. In fine Laudum Primæ, Tertiæ, Sextæ, & Nonæ, ſi ſeparatim ſingulæ recitentur, ea item dicenda eſt: vel certe in fine ultimæ Horæ quando plures ſimul dicuntur. Navarr. *c.* 10. *n.* 61. citat Hugulium Doctorem, qui hoc affirmat de ſingulis Horis, quod Gerundenſe de Matutinis, & Veſperis juſſit.

5. In fine ergo Veſperarum dici debet ex dicto Concil. Gerundenſi; ſed an dici debeat, ſubſequente ſtatim Completorio? Navarr. affirmat in Miſcel. 73. de jure communi, & antequam dicatur, *Jube Domne*. Negat Francol. *n.* 5. *loc. cit.* & docet fuſe, ſufficere Orationem Dominicam, quæ dicitur poſt Lectionem Brevem; cui vere favet Rubrica Breviar. in Poſtremis verbis *c.* 32. *n.* 1. in fine, dicto *Fidelium anima*, incipitur verſ. *Jube Domne*. De Completorio, ſeparato a Veſperis diximus *prac. Sect. cap.* 6. *num.* 11. In fine Completorii ea dicitur; de quo ritu antiquiores Durando non meminere.

6. Illud eſt notandum, quod quando in fine Horæ additur Antiphona finalis B. M. ſufficit Oratio Dominica, quæ ante ipſam Antiphonam dicitur, neque poſt eamdem Antiphonam dicenda eſt iterum, ut fit in Completorio, qua in re deceptum fuiſſe Navarrum arguentem Urbis Eccleſias, quod in hac re peccent omnes, notat, & corrigit Francolin. *num.* 3. & 4. a quo Navarr. *in Miſcell.* 73. *num.* 74. ſe defendit, nihil mutatus a ſententia propria: ſed praxis Eccleſiæ univerſalis contraria eſt Navarro.

7. Aliud item eſt notandum cum Navar. *in Miſcell.* 73. *in fine*, quod in fine Horæ ſubſequente alia Hora ejuſdem diei, ſufficit ſemel dici Orationem Dominicam pro fine præcedentis, & initio ſequentis Horæ, & habetur in Rubricis *cap.* 32. *n.* 1. poſt medium. Dixi, *ejuſdem diei*: quia ſi poſt Completorium recitare velis Matutinum diei ſequentis, bis Orationem Dominicam cum Salutatione Angelica, & Symbolo recitabis. *Francol. n.* 17. & Rubrica cit. *cap.* favet cum aliis Rubric. *de Matutino, & Completorio*.

8. Initio Horarum dicitur ad animorum præparationem, ut morientes muſcæ abigantur, & mens Oratione ſerenetur, ut digne in Officio cum Deo loquatur *Dur. lib.* 5. *c.* 2. In fine vero, ne diabolus de corde Sacerdotis rapiat, ſi quid boni ſeminatum eſt in Horis Canonicis. *Dur. ibid.* Unde Navarrus dolet quam maxime *de orat. c.* 10. *n.* 63. quod hæc formula, quam ipſe commendat *c.* 19. *n.* 11. ubi perfectiſſimam, Deo gratiſſimam, nobis utilem, ut nihil magis, & contra hoſtes efficaciſſimam, minus attente, & reverenter uſurpetur, & majori cum incuria, animi laxitate, & evagatione majori, una cum Salutatione Angelica ejuſdem fere momenti pronuncietur, quam ipſæ Horæ Canonicæ.

9. Recitatur autem in Officio tribus modis, initio, in fine & in medio, ideſt, ad Preces. Item totum ſecreto, totum clare voce, totum partim ſecreto, partim clara voce: & initio quidem, aliquando in medio, & in fine Officii totum ſecreto addito, *Amen*, in fine: in medio vero reliquis duobus modis, & omiſſo ſemper, *Amen*, ut videre eſt in toto Breviario. Dicitur clara voce in Precibus Laudum, & Veſperarum; in aliis Precibus partim ſecreto, partim clara voce: ut omnibus modis orandum eſſe Deum intelligimus, raro clara voce, nempe in diebus jejuniorum, & præterea in Adventu, ut cum jejunio clara voce magis audiamur: unuſquiſque Hebdomadarius, qui vicem Chriſti gerit, omnium nomine orat, ut in Breviario edito 1550. de quo ritu nomine legi.

Sæpius

Sæpius autem totum ſecreto dicitur, quia Deus de corde clamantes audit. Non raro, clara voce, & ſecreto, ſimul, primis iis verbis invitando alios: *Pater noſter*: poſtremis requirendo eoſdem ad conſenſum, *Dur. lib. 5. c. 5.* quod fit propter Sanctorum Communionem, inquit *Hug. in Spec. c. 3.* quod autem dicatur in medio Horarum, id fit ad humilitatem, & devotionem, & ut ad interiora reverſi mente capiamus, quæ dicimus, & ut Oratio ipſa Horarum efficaciam habeat majorem, *Durand. loc. cit.* De excellentia Orationis Dominicæ, & de ejuſdem partibus non eſt hujus loci plura congerere.

10. Quid, quando Miſſa ſequatur poſt Horam (quod accidit quotidie in Choro) eritne omittenda Oratio Dominica in fine Horæ? ſi omittitur Verſ. *Fidelium*, conſequenter etiam Oratio Dominica, qua de re infra cap. 22.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. num. 1. -- *Tum ex antiquis Breviariis &c.*) Quamvis in antiquis Breviariis reperiatur hic Ritus ſumendi initium Officii Divini ab Oratione Dominica, nihilominus fateri cogimur quod Monachi primi fuerunt, qui id uſurparunt, nullumque hujuſce Ritus veſtigium invenitur ante librum Conſuetudinum Ciſtercienſium, ubi hæc habentur *c. 68. Dimiſſo Officii ſigno, Orationem ſuper miſericordias faciunt, ideſt Pater noſter, & Credo in Deum, antequam Verſum Deus in adjutorium decantent.* Id autem in nulla Monaſtica Regula X. XI. vel XII. Sæculi occurrit, neque in Breviario Caſſinenſi XI. Sæculi, neque in veteribus conſuetudinibus Cluniacenſibus, ut tradit Grancolas *lib. 1. cap. 25.* ubique enim Officii Divini principium deſumebatur ab illis verbis: *Deus in adjutorium &c.* De dicenda hac Oratione in fine Horarum extat quidem *Canon. 10.* in Concil. Gerundenſi habito Anno 517. in quo præſcribitur Epiſcopum quotidie Orationem Dominicam poſt matutinum, & Veſperas alta voce recitare; de eadem vero Oratione Dominica ſingulis horis præmittenda etiam Card. Bona *lib. de Divina Pſalmodia cap. 16.* fatetur nihil ſe legiſſe apud PP. antiquiores; Sanctus autem Benedictus nec in principio, nec in fine recitandam præſcribit, ſed inter precum dumtaxat ſolemnia recitari decernit.

Poſtquam autem Oratio Dominica ante Officium recitari conſuevit in nonnullis Conſtitutionibus Monaſticis, illam cum aliis precibus recitari jubetur, legimuſque Monachos ante Officium omnia Eccleſiæ Altaria percurriſſe, atque coram ſingulis *Pater* recitaſſe, quæ res aliquando Officium initii retardabat, ſed ejuſmodi ſupplicationes, atque pietatis opera abrogata fuere, & ſtatutum fuit, ut ſuo quiſque loco eas preces recitaret, antequam Celebrans Officium inciperet; hinc in Carthuſianorum Rubricis facultas conceditur recitandi ante Matutinum ter *Pater*, & *Ave*, inclinato corpore, vel flexis genibus. *Ad Matutinas omni tempore* ter Pater, *&* ter Ave *præmittimus, deinde*, Deus in adjutorium. Prius autem V. PP. *Pater* ſecreto ante Officium recitari primus juſſit, atque etiam *Ave*, & *Credo*.

De præſtantia hujus Orationis Dominicæ legenda ſunt ea, quæ tradit Cardinalis Bona *loc. cit.* necnon omnes Auctores ab ipſomet allegati, qui exponunt dictam Orationem.

II. Gavant. num. 2. — *An vero initium Laudum &c.*) Quærit hic Gavantus eorum Laudibus a Nocturnorum Officio diviſis præmittendum ſit ſecreto *Pater*, & *Ave*? Hanc autem quæſtionem reſolvit ſupra *Sect. 4. cap. 2. num. 4.* tenens cum Navarro, & Francolino affirmativam ſententiam, cui etiam adhæret Guyetus *lib. 3. cap. 19. q. 2.* haud tamen motus ratione Navarri, qui exiſtimat eſſe octo Horas Canonicas Divini Officii, neque etiam Francolini id inferentis ex Rubrica 32. quia jubetur ea dici ante omnes horas, præterquam ad Completorium: ſiquidem Laudes non ſunt horæ Matutino diſtinctæ, ut tenet idem Francolinus, & fuſe tuetur Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. c. 6. n. 13.* ſed prædictæ ſententiæ adhæret Guyetus ductus ex ſola quadam decentia, qua fit, nullum Officium, ne tridui quidem ante Paſcha, quamvis illud ſit valde heteroclitum, ſoleat inchoari, niſi prænuntiato prius ſecreto *Pater*, & *Ave*.

De Salutatione Angelica. Cap. II.

GAVANTUS.

1. DE primis Auctoribus Angelicæ Salutationis, non eſt quod quæram, Gabriele videlicet, & Eliſabetha, quorum alter ea verba protulit: *Ave gratia plena Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus*: altera repetens ultima verba Archangeli addidit alia: *Et benedictus fructus ventris tui. Luc. 1.* quæro potius, quando reliquæ uſque ad finem fuere addita ab Eccleſia? certum autem eſt in Concilio Epheſino, hæc, quæ ſequuntur, pronunciata fuiſſe: *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis peccatoribus, Amen*, ut ait Baronius Anno 431. Quæ verba addita Salutationi Angelicæ perduravere uſque ad Breviarium Cardinalis S. Crucis, ut initio habetur ejuſdem; poſtremis ergo temporibus, de conſuetudine Romana a Pio V. in Breviario approbata, additum eſt quod ſequitur: *nunc, & in hora mortis noſtræ*. Verbum *Jeſus* in medio dici ex antiquiore uſu ego puto.

2. Jure communi numquam fuit ſtatutum, eam eſſe recitandam in officio Divino. *Navarr. de Orat. c. 10. n. 62.* Ante Pium V. in ſolo Breviario Cardinalis S. Crucis legebatur, non in antiquioribus. Pii V. ergo juſſu jure novo cum oratione Dominica dicitur, & dici debet initio Horarum omnium, excepto Completorio; *ex Navarr. cap. 19. n. 129.* prout in Breviario nunc legitur, neque uno verbo dempto. Ante Ann. 1550. non dicebatur in officio.

3. Qui

3. Qui volunt orationem dici Dominicam ante Laudes a Nocturnis ſeparatas, volunt etiam cum ea Salutationem Angelicam; qua de re, *ſupra Sectione 4. cap. 2. n. 4.*

4. Forte inde data eſt comes orationi Dominicæ in officio, quia *ex Durando lib. 5. cap. 2.* dicebatur, *Ave Maria*, in principio, & in fine Horarum Beatæ Virginis: quæ Horæ, ut dicemus, quotidie recitabantur cum officio Divino: & quia nunc omittuntur, præſertim extra Chorum, ſaltem retenta eſt Salutatio Angelica ob cultum Beatæ Virginis, cujus ope ſingulis horis indigemus.

5. In fine Horarum non dicitur, niſi in fine Completorii, ut finis officii concordet cum principio ejuſdem officii. De ejuſdem excellentia lege *Navarr. de Orat. c. 19. Conſil. 12.* * expoſitionem vero accuratiſſimam edidit inter alios Rutilius Benzonius Ann. 1612.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. num. 1.-- *Ut ait Baronius Anno 431. &c.*) Cenſet Gavantus, inhærens Baronio, hæc verba: *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis peccatoribus, Amen*, addita fuiſſe Salutationi Angelicæ in Concilio Epheſino, quando Beatiſſima Virgo vere Mater Dei, vere Θεοτόκος proclamata fuit, communi Patrum conſenſu; & proſcriptus, condemnatuſque Neſtorius Auctor contrarii erroris, ſed quamvis certum ſit, quod in prædicta Sacroſancta Epheſina Synodo Beata Virgo Maria vere Dei Mater declarata fuerit, non inde ſequitur, quod prædicta verba in eadem Synodo ſtatim Salutationi Angelicæ fuerint adjecta, & hinc eſt, quod Grancolas *ſupracit. c. 25.* aſſerat, quod nulla ſatis valida auctoritas produci poteſt, quæ faveat piæ opinioni Eminentiſſimi Baronii, quinimmo additamentum *Sancta Maria &c.* in nulla precum formula ante Ann. 1508. reperitur, tunc vero tantum uſurpari cœptum *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis peccatoribus, Amen*. Franciſcani addiderunt poſtea, *& in hora mortis noſtræ*, atque ita in Breviario Anni 1525. legitur, eaque de cauſa Cardinalis S. Crucis, alias Quignonius, qui Franciſcanus fuerat, Breviario ſuo inſeruit Anno 1536. & Pius V. cum hoc Franciſcanorum additamento retineri voluit in Brevlario Romano ejus auctoritate recognito.

Cæterum reſumendo priorem ſermonem de Antiquitate prædicti additamenti, veriſſimum eſt, quod in libro de Baptiſmate, ſeu de Baptiſmi Ritibus, qui nomen Severi Patriarchæ Alexandrini præfert, Oratio *Ave Maria &c.* his verbis concepta legitur: *Pax tibi Maria gratia plena Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus, qui eſt in utero ſolus Chriſtus. Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis, inquam, peccatoribus, Amen*. Sed talis lib r falſo prædicto Auctori tribuitur, cum nullus ſit inter Alexandrinos Patriarchas, qui Severus appellatus fuerit; & hinc eſt; quod in quibuſdam Codicibus manu exaratis præfatus liber Severo Antiocheno adſcribatur. Veteres tamen, qui Severi Antiocheni operum meminere, libri de Baptiſmate nullam omnino mentionem fecerunt.

Addere etiam lubet, quod nullus eorum Scriptorum, qui hortati ſunt Fideles ad perſolvendas quaſdam pias preces, de Salutatione Angelica nullum verbum protulerunt; & Concilia uſque ad Sæculum XI. necnon Patres, Symboli tantum & orationis Dominicæ meminerunt, quæ a Populis diſci, & quotidie recitari hortabantur; hujuſmodi ſunt Concilium Forojulienſe Anno 795. Moguntinum Anno 813. & Caroli Magni Capitularia *l. 6. c. 71.* & plures aliæ Synodi, in quibus nulla fit mentio hujus precis *Ave Maria &c.* ut teſtatur Grancolas *loco ſupracitato*. Occurrit tamen *Ave Maria* in minori officio Beatæ Virginis, ad Invitatorium, & in Sancti Gregorii Sacramentario habetur ad Offertorium Miſſæ quartæ Dominicæ Adventus; ſed verba ab Angelo prolata tantum ibi leguntur, & eſt potius Antiphona, quam oratio. Inter preces igitur Populo præſcriptas hæc oratio *Ave Maria &c.* primum invenitur apud Odonem de Soliaco Epiſcopum Pariſienſem in ſuis Statutis Anno 1195. *exhortentur Populum ſemper Presbyteri ad diſcendam Orationem Dominicam, Credo in Deum, & Salutationem Angelicam B. M. V.* Poſt ea vero tempora ſæpius in Conciliis hujus orationis recitatio inculcatur, ita in Oxonienſi Anni 1287. in Bituricenſi Anni 1584. in Statutis Lingonienſibus Anni 1404. & in aliis pluribus Conciliis, & tractu temporis adeo invaluit uſus Salutationis Angelicæ, ut eam recitantibus etiam Indulgentiæ conceſſæ fuerint. Cujus conceſſionis primus Auctor fuiſſe videtur Joannes XXII. de quo hæc lego in Concilio Pariſienſi Anno 1347. *c. 13.* Auctoritate dicti Concilii præcipimus, quod obſervetur inviolabiliter ordinatio facta per ſanctæ memoriæ Joannem Papam XXII. de dicendo ter *Ave Maria* tempore, ſeu hora ignitegii (nomine *ignitegii* venit tempus Veſpertinum, quo ruſtici ignem tegere ſolent) in qua ordinatione conceditur certa Indulgentia dicentibus ter *Ave Maria* prædictis tempore, & hora Concilium hoc Senonenſe vocant Dufreſne in Gloſſario verbo *Ignitegii*, & Illuſtriſſimus Hieronymus Criſpi in ſua erudita expoſitione officii Beatæ Virginis; forſan quia huic Concilio præfuit Guillelmus Archiepiſcopus Senonenſis, Pariſiis tamen habitum fuit, ut conſtat ex Synodali Conſtitutione ejuſdem Guillelmi actis hujus Concilii præfixa. Et hoc Concilio patet nondum tunc temporis recitatam fuiſſe Salutationem Angelicam cum illis verbis: *Angelus Domini*.

Roſaria quoque exinde, & Corollæ in Beatæ Virginis honorem fuerunt approbatæ, & denique ter pariter per diem *Angelus Domini* inſtitutum fuit, diluculo, meridie, & ſero, cum trina ſemper recitatione antedictæ Salutationis Angelicæ, & nonnullæ conceſſæ fuerunt Indulgentiæ adimplentibus

præ-

prædicta Religionis Officia erga B. V. præſertim vero recentiſſime a S. Mem. Benedicto XIII. qui omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus Roſarium, vel ſaltem tertiam partem ejuſdem devote recitantibus, pro qualibet Oratione Dominica, & pro qualibet Salutatione Angelica Indulgentiam centum dierum conceſſit: recitantibus vero quotidie per integrum Annum idem Roſarium, vel pariter ſaltem ejus tertiam partem, ſi confeſſi, ac Sacra Communione refecti fuerint, & pro Chriſtianorum concordia, Hæreſum extirpatione, ac S. Matris Eccleſiæ exaltatione oraverint, ſemel in Anno, die ab unoquoque eligenda, inſuper conceſſit Indulgentiam Plenariam, etiam cum facultate applicandi Defunctis: declaravit tamen præfatus Summus Pontifex, quod, ad effectum lucrandi prædictas Indulgentias, requiritur, ut Roſarium ſit de more benedictum a Fratribus Ordinis Prædicatorum. Et idem Pontifex conceſſit recitantibus ſemel in die *Angelus Domini* cum Salutatione Angelica, flexis genibus, centum dierum Indulgentiam, & ſemel in menſe, Communione refectis Indulgentiam Plenariam; & ut talis Indulgentia obtineatur, advertendum eſt quod etiam in tempore Paſchali ad Angelicæ Salutationis ſignum eſt genuflectendum, ut S. C. declaravit. De hac autem genuflexione præſtanda etiam tempore Paſchali dum recitatur *Angelus Domini*, &c. erudite, & doctiſſime diſſerit noſter P. Franciſcus Magius in ſuo libro de Divino Officio, & Choro, *diſq. 4. & 6.* in quarum prima tenet tempore Paſchali audito jam ſigno Salutationis Angelicæ non recitandum eſſe Hymnum *Regina Cœli*, ſed ſolitam precem *Angelus Domini*, &c. cum *Ave Maria*.

Advertere etiam eſt quod ſi Regulares dum pulſatur ſignum Salutationis Angelicæ, ſint impediti ob aliquod exercitium ſui Inſtituti, & non poſſint genuflexi recitare hanc precem, ex Indulto ejuſdem Pontificis, ſatis eſt ſi ſtatim poſtquam impedimentum ceſſavit, id præſtent, ut poſſint ſibi conſequi prædictas Indulgentias.

De hac Salutatione Angelica videri poſſunt ea, quæ tradit doctiſſimus Caniſius *lib. 3. & 5. de Virgine Deipara*, & Card. Bona *de Divina Pſalmodia c. 16. §. 21.* nec non Grancolas *loco ſupracit.*

De Symbolo Apoſtolorum, & Symbolo S. Athanaſii. XXXIII.

RUBRICA.

1. *Symbolum Apoſtolorum ſemper dicitur ante Matutinum, & Primam; & finito Completorio poſt Orationem Angelicam, totum ſecreto; etiamſi ad Primam, & Completorium iterum dicendum ſit cum precibus. Quando vero dicitur cum precibus ad Primam, & Completorium, clara voce profertur, Credo in Deum, & in fine, Carnis reſurrectionem, reliquum dicitur ſecreto: alias totum ſecreto dicitur, ut ſupra.*
2. *Symbolum S. Athanaſii dicitur ad Primam poſt Pſalmum, Retribue, in omnibus Dominicis per annum, quando Officium fit de Dominica, exceptis Dominicis infra Octavas Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, ac Dominica Reſurrectionis, & Pentecoſtes, in quibus dicuntur tantum tres Pſalmi conſueti, ut in Feſtis. In Dominicis infra alias Octavas, & in Dominica Trinitatis dicitur, alias nunquam, neque ſi aliquod Feſtum duplex celebretur in Dominica. Et in fine illius dicitur, Gloria Patri.*

De Symbolo Apoſtolorum. Cap. III.

GAVANTUS.

1. *Symbolum*, ait Ruffinus in expoſitione Symboli, eſt Græce, indicium, & collatio; hoc eſt, quod in unum confertur. Dicitur, *Apoſtolorum*, quia ſinguli Apoſtoli in unum contulere, quod quiſque, dictante Deo, ſenſit ante ipſorum diviſionem, lege Auguſt. *ſerm. 115. de temp. Si illius eſt*. Petrus dixit: *Credo in Deum Patrem omnipotentem*. Joannes dixit: *Creatorem Cæli & Terræ*, Jacobus dixit: *Credo & in Jeſum Chriſtum Filium ejus unicum Dominum noſtrum*. Andreas dixit: *Qui conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine*. Philippus ait: *Paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus*. Thomas ait: *Deſcendit ad Inferos, tertia die reſurrexit a mortuis*. Bartholomæus dixit: *Aſcendit ad Cœlos, ſedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis*. Matthæus dixit: *Inde venturus eſt judicare vivos, & Mortuos*. Jacobus Alphæi dixit: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Eccleſiam Catholicam*. Simon Zelotes: *Sanctorum communionem, remiſſionem peccatorum*. Judas Jacobi: *Carnis reſurrectionem*. Mathias complevit: *Vitam æternam. Amen*. Hæc Auguſtinus, ex quibus patet, editum fuiſſe Symbolum ante necem Jacobi majoris, quæ contigit Anno Domini 44. Dixi ſupra *dictante Deo*, teſte Tertulliano *de præſcript. adverſ. hæret. cap. 14.* quod ideo a Romana Eccleſia integre cuſtoditum fuit, adeo ut Romanum Symbolum fuerit a Vigilio Papa appellatum, *lib. 4. contra Eutychen*, ubi ait, Romanum Symbolum antiquius eſſe Nicæno, ideſt, Apoſtolicum, exponente Durando *de Rit. lib. 2. c. 24.* immo Ruffinus aſſerit, in diverſis Eccleſiis factas illi fuiſſe additiones. Romæ vero minime, eo quod nulla hæreſis Romæ habuerit exordium. Plura de hoc Symbolo Dominicus Gravina *in Cathol. præſcript. lib. 4.*

2. Decrevit Damaſus, ad omnes horas recitari hoc Symbolum, ut *in Supplem. Chron. in ejus Vita*, & idem habet Polid. Virgil. *lib. 6. de invent. cap. 2.* Durand. quoque *lib. 4. cap. 25.* innuit, a

ſuo

ſuo tempore fuiſſe in uſu hunc Ritum; ſed uſu abrogatus eſt, exceptis Matutino, & Prima; ante eaſdem Horas, & Completorio in fine. Ambr. *de Veland. Virginibus*, de Symbolo ait: quotidie antelucanis horis recenſendum eſt. Auguſt. *lib.* 1. *de Symbolo ad Catech. c.* 1. quotidie dicite, antequam dormiatis, & *homil.* 42. *inter* 59. quotidie dicite, quando ſurgitis, quando vos collocatis ad ſomnum. Ergo Hora Matutina, & poſt Completorium aptiſſime dicitur. Ante Horam Primam, quæ diei eſt initium, æque apte dicitur. Amalar. *lib.* 4. *c.* 2. *Gemma lib.* 2. *c.* 59. *Hugo Vict. in Spec. c.* 3. mentionem hujus Symboli faciunt in Prima, Completorio, & ad Preces tantum.

3. Quare novo jure quinquies hodie recitatur in Officio, ſi dicantur Preces in Prima, & Completorio: initio quidem Matutini, & Primæ ad profeſſionem Fidei, quæ eſt virtutum omnium fundamentum: & dicitur ſecreto, quia in primitiva Eccleſia ſub ſilentio plerique Fideles erant, metu perſecutionum. Durand. *lib.* 4. *c.* 15. in fine quoque Completorii ſecreto dicitur: quia in fine Mundi plures in corde reſervabunt Fidem, non ore palam prædicabunt, idem *ibidem*. In medio ad Preces Primæ, & Completorii: quia in primitiva Eccleſia, & in fine Mundi in electis ſolidior Fides; unde & bis in his duabus horis dici ſolet.

4. Sed cur in medio, ad Preces, partim clara voce, partim ſecreto dicitur? Quia corde creditur ad juſtitiam; ore autem confeſſio fit ad ſalutem. *Rom.* 10. Durand. *lib.* 5. *c.* 5. ſed nunquam totum clara voce, ſicut in Miſſa, quia, inquit S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 1. *art.* 9. *ad* 6. initio diei, in primitiva ſcilicet Eccleſia, prædicabatur Fides potius occulte, & idem in fine diei Antichriſti tempore fiet; nunc vero temporis, quod Hora Miſſæ repræſentat, manifeſtata Fide, Symbolum Patrum, quo declaratur Symbolum Apoſtolorum, evulgatur libere, & abſque metu cantatur. De Symbolo ſatis.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. — *Dicitur Apoſtolorum; quia ſinguli Apoſtoli*, &c.) Symbolum, de quo agit ſuperior Rubrica, Apoſtolorum nuncupatur, quia ab Apoſtolis compoſitum fuit, unde a ſuis Auctoribus nomen uſurpavit. Sancti enim Apoſtoli, ait Clemens Rom. *in Epiſt. Jacob.* inter ſe Symbolum Fidei condiderunt. De hoc pariter Tertullianus *in lib. de Veland. Virg. c.* 1. & *de præſcript. c.* 21. & 37. ait: *Fidei regula una omnino eſt, ſola, immobilis, & irreformabilis: & hanc Eccleſia ab Apoſtolis, Apoſtoli a Chriſto, Chriſtus a Deo ſuſcepit*. Quæ autem ſententiæ a ſingulis Apoſtolis compoſitæ ſint, tradit ſupra Gavantus, ſed legere poteſt curioſus lector ea, quæ tradit Baron. *Anno* 44. *n.* 15. & *ſeqq.* cur vero regula Fidei Symboli nomen præferat, docet Card. Bona *ſuprac. c.* 16. *n.* 1. & 2. De Symbolo Nicæno, ſive Conſtantinopolitano, quod in Miſſa cantatur, non eſt hic tractandi locus, de eo enim nos egimus in ſuperiori Tomo; quapropter legenda ſunt ea, quæ ibi tradidimus; de Symbolo vero S. Athanaſii, de quo mentionem facit Rubrica ſuperior, non agimus hoc loco, ſed agemus cum Gavanto *cap.* 20.

II. Gavant. eod. n. 1. — *Adeo ut Romanum Symbolum fuerit a Vigilio Papa appellatum*, &c.) Prædictis duobus antiquius eſt profecto Symbolum Apoſtolorum, quod ob cauſam a Gavanto aſſignatam fuit Romanum appellatum, ſed non a Vigilio Papa, ut aſſerit idem Gavantus, neque enim libri contra Eutychen poſſunt dicto Pontifici adſcribi; cum ex lib. 4. manifeſte appareat Auctorem ipſorum Zenonis Imperatoris temporibus floruiſſe; & quamvis dum hæc Gavantus ſcribebat ignotus eſſet horum librorum parens, nemo tamen, quod ſciam, Vigilio Romano Pontifici vindicavit, ſed alii Vigilio Epiſcopo Tridentino, alii incerto Auctori tribuebant, nunc vero certum jam eſt penes omnes, hos libros adverſus Eutychen, fœtum eſſe Vigilii Tapſenſis Epiſcopi in Africa, ut demonſtravit eruditiſſimus Chiffletius in nova horum operum editione, quam adornavit Anno 1664.

III. Gavant. n. 3. *Et dicitur ſecreto*, &c.) Oratio Dominica, atque Symbolum in Miſſa alta voce adhuc pronuntiantur, & canuntur, atque veluti pars Liturgiæ habentur. *Pater* clara voce a Monachis ad Laudes, & Veſperarum finem recitatur, Symbolum S. Athanaſii, ut liquet ex Rubrica ſup. ſingulis Dominicis canitur tamquam publici Officii pars. Igitur ut vetuſtatis aliqua ratio haberetur, atque a veteri Officio diſtinguerentur, cum hæ novitiæ *Pater*, & *Credo* repetitiones invectæ fuere, ſtatutum fuit, ut ſecreto pronuntiarentur; hæc ponderat Grancolas *lib. ſupracit. c.* 25. Cur autem in medio ad preces partim clara voce, partim ſecreto, & non totum clara voce, ſicut in Miſſa, dicatur Symbolum, reddit rationem ex D. Thoma Gavantus ſupra.

De Initio Horarum Cap. IV.

GAVANTUS.

TRibus modis, inchoantur Horæ. Matutinum per *Domine labia mea aperies*, &c. Completorium per *Converte nos*, &c. Reliquæ Horæ per *Deus in Adjutorium*. De Matutini principio prædicto meminit Amalar. *lib.* 4. *cap.* 9. & alii poſt poſt eum. Signum Crucis ad os fieri, ſcribit Gemma *anima lib.* 2. *c.* 1. De initio Completorii prædictus Hug. *in Spec. c.* 3. De initio reliquarum Horarum quod diximus, Navarr. *de Orat. cap.* 3. *n.* 64. & auctorem facit Damaſum ſuaſu Hieronymi. Gregorio tribuit Polid. Virg. *lib.* 6. *invent. c.* 2. Amalar. autem in Matutin. *lib.* 4. *cap.* 9. non meminit hujus verſus *Deus in adjutorium*. Erat autem

autem hic versus in ore Monachorum frequentissimus, Cassiano teste *lib.* 12. *Instit. c.* 23. *coll.* 10. Signum Crucis a fronte ad pectus ad ea verba fieri tradidit Beleth. *de div. Offic. c.* 24.

2. Contingit enim ait Turrecrem. *ad Reg. S. Benedicti*, tribus modis peccare, corde, ore, & opere. *Domine labia*, dicitur contra peccatum oris. *Converte*, *&c.* contra peccatum cordis. *Deus in adjutorium*, contra peccatum operis, & quia in peccatis oris, & cordis est aliquid operis, ideo ait Durand. *lib.* 5. *c.* 2. in Matutino quoque, & Completorio additur ℣. *Deus in adjutorium*, *&c.*

3. Aptius autem principio torius Officii præponitur, *Domine labia*, *&c.* quia ore laudandus est Deus cum recitatione Officii: & quia per diem vagamur a Deo, ideo sub noctem dicimus aptius, *Converte nos Deus*, *&c.* Per diem autem sæpius cum antiquis Monachis dicimus, *Deus in adjutorium*, *&c.*

4. Prosequitur cum *Gloria Patri*, & *Filio*, *&c.* auctoritate Damasi: & ad omnes Horas dici scribunt Amalar. *lib.* 4. *c.* 9. & Walafridus *c.* 25. Damasus tamen non est auctor hujus versus, qui ante Damasum a Nicæna Synodo fuit compositus: immo ab Apostolis fluxisse probat ex Basilio Baronius *ann.* 325. Nicænumque addit: *Sicut erat in principio*, *&c.* ut idem Baron. *ibid. ex Concilio Vasensi can.* 7. Plura *infra c.* 8.

5. Completur initium Horarum per *Alleluja*. Vox est Hebræa, quæ significat, Laudate Deum, ex August. *in Psalm.* 118. cum plenitudine tamen gaudii & exultationis, auctore S. Thom. *post Glos. in c.* 19. *Apoc.* S. Germanus *in Theoria* explicat hoc modo; Al, venit; el, Deus; uja, laudate: vel ex eodem, Pater, Filius, Spiritus Sanctus; quam expositionem S. Gregorio tribuit Durand. *lib.* 4. *c.* 20. ubi alias tres affert, quæ mihi non satis placent. In aliam linguam transferri non debet propter sanctiorem auctoritatem, ait Isidor. *lib.* 1. *de div. Offic. c.* 13.

6. A S. Hieronymo fuit hæc translata de Jerosolymitana Ecclesia ad Romanam, jussu Damasi, ut docet S. Greg. *lib.* 7. *Epist.* 63. qui & eamdem vocem Romæ restituit; ex Rupert. *lib.* 1. *de div. Offic. cap.* 35. non simpliciter, sed instituendo, ut diceretur etiam extra tempus Paschale, ut exponit Baronius, Augustinum citans *in Psalm.* 106. *dum scribis de Damaso ann.* 384. Erat enim in usu Jerosolymis ante Damasum, qui & Romæ eamdem vocem ordinaverat; sed deinde fuerat omnia usque ad tempora Sancti Gregorii, qui eamdem restituit.

7. Post Septuagesimam loco, *Alleluja*, dicitur *Laus tibi Domine*, *&c.* ex Decreto Alexandri II. ut ait Auctor Gemmæ animæ *lib.* 4. *c.* 117. *titulo de S. Stephano*, *in postremis Verbis*. Mutationis hujus ratio est, ex Alcuin. *cap. de Septuag.* quia convenit humiliori tunc uti lingua, qualis est Latina comparata.

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. — *De Matutini principio pradicto meminit Amalarius*, *&c.*) A longo tempore Romana Ecclesia officio suo inseruit precationes illas: *Domine labia*, & *Deus in adjutorium*, quia Amalarius a Gavanto citatus earumdem mentionem facit. Primus autem, qui pro singulis Horis hanc Psalmi Orationem *Deus in adjutorium meum* adhibuit, fuit S. Benedictus, atque ab eo hunc Ritum Romana Ecclesia accepit, sed cum hoc discrimine, quod S. Benedictus ad Matutinum recitabat *Deus in adjutorium* ante *Domine labia mea*, Romæ vero a *Domine labia mea aperies* incipitur Divinum officium, Magistri Regula *c.* 44. initium pariter facit a *Domine labia*, *&c.* & reliqua *Versus aperitionis* appellatur, & præscribit Abbatem hunc Versiculum canere debere, quia ipse Officium incipere debet; *oportet in Nocturnis ab Abbate dici versum aperitionis: Domine labia mea*. Animadvertit etiam, quod dum Versiculus ille profertur, ori Crucis signum imprimendum sit, quod modo nos facimus solo pollice manus dextræ. Diximus orationem *Deus in adjutorium* in Officio Divino a S. Benedicto primum invectam fuisse, qui hoc facit ad antiquorum Monachorum exemplum, quorum meminit Cassianus *collat.* 2. ubi ait: Abbatem Paphnutium præcepisse Monachis suis ut in omnibus vitæ suæ actibus hanc Psalmi præcatiunculam adhiberent. Prædictum Ritum præscripsit Concilium Aquisgranense an. 816. his verbis: *Nocturnis Horis cum ad opus divinum surrexerit Clericus, primum signum sibi S. Crucis imponat per invocationem SS. Trinitatis, deinde dicat Versum, Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam. Deus in Adjutorium meum.... totum cum Gloria Patri.... & ad Oratorium festinet, dicendo Psalmum, Ad te levavi Animam.* Ex hac tamen dispositione dicti Concilii evincitur antedictas preces adhuc ad Officium non pertinere, cum absolvi deberent a Clericis antequam in Chorum pervenirent. Idem Ritus laudatur etiam in Regula Chrodogangi, ex qua etiam eruitur, quod adhuc hæ preces pars Officii minime erant, sicut modo non sunt apud nos in Officio Defunctorum, & tribus ante Paschæ diebus, sacraque Epiphaniæ die.

Psalmus *Deus in Adjutorium*, ut colligitur ex allegato Concilio Aquisgranensi, antiquius totus recitabatur, postea vero primus tantum Versiculus cum *Gloria Patri*, & *Amen* servatus est.

II. Gavant. n. 3. — *Sub noctem dicimus aptius Converte nos Deus*, *&c.*) Optime innuit Givantus hoc loco, quod principio totius Officii præponitur *Domine labia*, *&c.* Subjungens, quod sub noctem, & ad Completorium dicimus aptius *Converte nos Deus*, *&c.* Solent enim per diem rerum labentium curæ, & variarum imaginum confusa phantasmata orantium mentes distrahere; & idcirco

initio

initio Completorii, quod ſub noctem decantamus, opportune dicitur Verſiculus ille : *Converte nos Deus ſalutaris noſter*, &c. Hunc tamen ante Completorium omittunt Monachi Ciſtercienſes, qui Regulam S. Benedicti exacte obſervant, quia idem S. Patriarcha talem Verſiculum in ſua Regula non præſcribit, ſed ſolum jubet, quod ſemper diurnis horis dicatur Verſus; *Deus in adjutorium*, &c.

Dum autem promuntur illa verba ad Hebdomadario ad ſingulas Horas Canonicas, & ipſe, & alii Choro intereſſentes formant ſibi ſignum Crucis, de quo quæritur ab Auctoribus qua ratione hoc hoc ſignum exprimi debeat, & manu formari. Aliqui illud tribus digitis dexteræ manus efformant ſub invocatione SS. Trinitatis, alii vero duobus, ad duas Chriſti naturas & voluntates contra Monophyſitas & Monothelitas indicandas. Alii autem ſignant ſe a ſuperiori in inferius deſcendendo, & a dextra tranſeunt ad ſiniſtram, quia Chriſtus de Cœlo deſcendit in terram, & a Judæis tranſivit ad Gentes. Uſus tamen communis Occidentalis Eccleſiæ eſt, ut dextra manu extenſa Crucis expreſſio a fronte ad pectus & a ſiniſtro ad dextrum humerum ducatur. De hoc Crucis ſigno diffuſiſſime ſcribunt Jonas Epiſcopus Aurelianenſis, & Duncalus adverſus Claudium Iconoclaſtam Epiſcopum Taurinenſem, itemque Chryſoſt. *Hom. 55. in Matthæum.* Scripſerunt quoque pie, & erudite de Cruce Juſtus Lypſius, & Jacobus Gretſerus; de Crucis vero veneratione antiquos Canones refert Antonius Auguſtinus, & de hac re plura etiam tradit Baronius in Annalibus, & Jacobus Boſſius in Cruce Triumphante. Noviſſime vero doctiſſimam elucubravit Diſſertationem D. Rupertus Sala Abbas Ciſtercienſis prælo dandam cum operibus Card. Bona ab ipſo illuſtratis. De cultu & veneratione Crucis præclarum etiam opus edidit S. Franciſcus Saleſius, cui titulus eſt Vexillum Crucis. p. III. Gav. n. 4. -- *Proſequitur cum Gloria Patri, & Filio*, &c.) Prædicta precatio *Deus in adjutorium*, quæ omnibus Horis Canonicis præmittitur, terminatur cum *Gloria Patri*. Hoc autem relationem habet ad Pſalmum illum, qui totus olim, ut diximus, decantabatur, & ad cujus finem, ſicuti ad aliorum Pſalmorum terminum, *Gloria Patri* dici ſolebat. Difficile tamen eſt, poſſe tempus aſſignari, quo facta eſt hujus Ritus prima inſtitutio propter varias, & oppoſitas Scriptorum, qui de hac re diſſeruerunt, ſententias. Walfridus Strabo *c. 5. de rebus Eccleſiaſt.* aſſerit Damaſum Papam hunc morem in Occidentem invexiſſe ad Orientalium imitationem, id ſuadente S. Hieronymo. Walfridi ſententiæ nonnulli adhærent, ſed omnes decipiuntur ob Epiſtolam Hieronymi ad Damaſum, quæ habetur primo Tomo Conciliorum in Rebus Damaſi, in qua hæc leguntur -- Precatur ergo Cliens tuus, ut vox iſta pſallentium in Sede tua Romana diu noctuque canatur, & in fine Pſalmi cujuslibet, ſive Matutinis, ſive Veſpertinis Horis conjungi præcipiat Apoſtolatus tui Ordo *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, & quæ ſequuntur -- Decipiuntur, inquam, ob dictam Epiſtolam, quia in Calce ejuſdem, in Conciliis Coloniæ editis ex Baronio notatum eſt, quo ab eruditis Hieronymi res accuratius expendentibus, ea tamquam adulterina, ac plane commentitia exploditur. Rurſus quoniam in Epiſtola prædicta aſſeritur dicendum eſſe *Gloria Patri*, &c. quemadmodum in Concil. Nicæno ſtatutum fuerat, atque in Oriente ſervabatur, hæc pariter narratio ſuppoſititiam omnino reddit citatam Epiſt. nullibi enim Canon iſte Nicæni Conc. in veteribus monumentis occurrit, neque Scriptor quiſpiam reperitur, qui Ritus illius mentionem faciat; quod vero ad morem Eccleſiarum Orientalium attinet, Caſſianus, qui non multo poſt S. Hieron. floruit, *l. 2. Inſtit. cap. 8.* ait -- Illud etiam, quod in hac Provincia videmus, ut uno cantante in clauſula Pſalmi omnes adſtantes concinant cum clamore *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, nuſquam per Orientem audivimus; ſed cum omnium ſilentio, ab eo, qui cantat, finito Pſalmo Orationem ſuccedere: hac vero glorificatione Trinitatis tantummodo ſolere Antiphonam terminari -- Ex quibus Caſſiani verbis, ut optime arguit Card. Bona *loc. cit. §. 6.* quis non videt nullam fidem prædictæ Epiſtolæ eſſe adhibendam? Si enim Caſſianus ſagaciſſimus Sacrorum Rituum obſervator nuſquam audivit *Gloriam* poſt Pſalmos in Oriente cantari, quomodo potuit Hieronymus, qui ante Caſſianum quinquaginta annis illa ſcripſiſſe dicitur, uſum qui non erat in Oriente, in Occidentem transferre?

Quis autem fuerit prædicti Hymni glorificationis Auctor, ambigitur ex Card. Bona, qui *de Divina Pſalmodia cap. 16. §. 6.* ait certiſſimum eſſe, quod Hymnus glorificationis ab Apoſtolis compoſitus, a Patribus Nicænis auctus, ab Univerſa Eccleſia receptus, omni reverentia debet cantari. Manavit ergo ad nos Apoſtolica Tradit. atque adeo errarunt illi, qui innixi auctoritatibus Theodoreti *l. 2. Hiſt. Eccl. c. 24.* Sozom. *l. 3. c. 19.* Hiſt. Tripartitæ *l. 4. c. 35.* & Nicephori *l. 9. c. 24.* Flavianum Monachum Antiochenum hujus Hymni faciunt Auctorem. Cum enim Catholici imperante Conſtantino, Patrem cum Filio Patri gloria celebrarent; & Ariani ambiguis locutionibus Filium Patre oſtendere conarentur; Flavianus, ſcripſerunt iſti, coacta Monachorum Caterva, primus omnium clara voce cantavit *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*. Sed hunc Hymnum Flaviano antiquiorem evincunt S. Athanaſius *in lib. de Virgin.* & S. Baſilius *in lib. de Spiritu Sancto c. 7.* ubi ait: *Quapropter glorificationis Hymnum Patri ſimul cum Filio offerimus; ſed nonne hoc nobis ſufficit, quod hac Patrum ſit Traditio?* Idem docet *c. 27. & 29.* ubi agit de Traditionibus Apoſtolicis. Ejuſdem quoque Hymni fit mentio in vita S. Eugeniæ, quæ ſub Commodo Imperatore floruit, in qua vita hæc habentur — & Angeli tranſeuntes Hymnum Deo dicebant: hoc ſolum intelligebatur, quod nomen Jeſu Chriſti, & Spiritus Sancti in ipſis laudibus reſonabat: *Gloria, & honor Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, & nunc,*

& nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum Amen -- Quod igitur tradit Walfridus in *lib. de Reb. Eccleſ. cap.* 25. ubi aſſerit a Magno Nicæno Concilio prædictum Hymnum compoſitum fuiſſe, intelligendum eſt de ſola illa appendice *Sicut erat &c.* quam revera in eo Concilio additam fuiſſe aſſeverat Cardin. Bona *loc. cit.* Idque fuiſſe factum ad obſtruendum Sacrilegum os Arianorum iniqua loquentium, & aſſerentium fuiſſe tempus cum Filius non erat cum Patre. Confirmat ſuam aſſertionem Eminentiſſimus Auctor Teſtimonio Concilii Vaſenſis I. in Gallia paulo poſt Concilium Nicæum tempore Conſtantii Imperatoris ſub Julio Papa celebrati, licet ejus Canones exiſtant cum Vaſonenſi II. ſub Leone Magno, hac ſanctione edita -- Quia non ſolum in Sede Apoſtolica, ſed etiam per totum Orientem, & totam Africam, vel Italiam, propter hæreticorum aſtutiam, qua Dei filium non ſemper cum Patre fuiſſe, ſed a tempore fuiſſe, blaſphemant. In omnibus clauſulis poſt *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum Amen*, dicitur, etiam nos in Univerſis Eccleſiis noſtris hoc ita dicendum decernimus -- Prædicta tamen verba *per totum Orientem* addita eſſe exiſtimat Menardus, cum nuſquam reperiatur apud Græcos, *Sicut erat in principio* fuiſſe in uſu. Walfridius quoque *c.* 25. teſtatur Græcos non dicere, *Sicut erat in principio*, ſed hoc modo -- *& nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum Amen*. -- Rurſus etiam in vita S. Eugeniæ, & in Liturgia S. Joannis Chryſoſtomi, & apud Joannem Moſcum in Prato Spirituali *capit.* 119. hæc ſola clauſula habetur -- *nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum Amen* -- immo quidam etiam hæc tantum verba promebant -- *in ſæcula ſæculorum Amen* -- ut videre eſt in Concilio Toletano 4.

Cæterum modus exprimendi etiam primam hujus Hymni partem varius fuit, & multiplex, primo *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, ſecundo ex Sancto Baſilio *l. de Spiritu Sancto c.* 27. *Gloria Patri, & Filio, & cum Sancto Spiritu*; tertio *Gloria, & honor Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, ita legitur in vita S. Eugeniæ ſupracitatæ, & ita decernitur in Concilio Toletano 4. ſupra allegato; quarto Ariani his verbis ad ſuæ hæreſeos patrocinium abutentes ita dicebant: *Gloria Patri per Filium in Spiritu Sancto*, ut colligitur ex Theodoreto *l.* 1. *Hiſtor. Eccleſ. c.* 24. ubi refert, quod Leontius Patriarcha Antiochenus, ut diſſimularet hæreſim, cum eſſet in ſynaxi hæc ejuſdem Hymni verba -- *Gloria Patri per Filium in Spiritu Sancto* ſubmiſſe promebat; reliqua vero *in ſæcula ſæculorum* clare, & diſtincte. Quinto Vigilius Papa Epiſt. 1. reprehendit errorem quorumdam, qui ſubducta una conjunctiva ſyllaba, perfectum Sanctiſſimæ Trinitatis vocabulum minuere conabantur dicentes: *Gloria Patri, & Filio Spiritui Sancto*.

Antiquiſſimus fuit Eccleſiæ mos decantandi in templo ad finem diei *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, quam glorificationem Græci Doxolo-

giam minorem appellarunt, ad differentiam Hymni Angelici *Gloria in excelſis Deo*, quem Doxologiam majorem dixerunt: verbum enim Græcum *Doxa*, latine *Gloria* redditur. Poſtquam autem Ariana Peſtis graſſari cœpit, Eccleſia Catholica diligentius prædictum Ritum dicendi *Gloria Patri &c.* ſervavit.

Additum fuit verbum *Amen* in fine dictæ glorificationis, ad ſignificandum Eccleſiæ deſiderium, ut Gloria ſcilicet a ſe Trinitati data, eam re ipſa glorificet; verbum enim *Amen* Hebræum eſt, quod ſignificat, *ita eſt*, vel *ita ſit*, eſtque comprobatio eorum, quæ dicta ſunt, atque ut expleantur, deſiderium. In hoc Chriſtiana Eccleſia imitata eſt morem Judæorum, qui Sacerdoti precanti reſpondebant *Amen*, ut legere eſt Deuteronomii *c.* 27. Tobiæ *c.* 9. Qua voce ſignificabat Populus ſe probare, & rata habere quæ a Sacerdote dicta erant; hinc nos hac voce utimur etiam ad finem Collectarum, & Orationum. Cætera ad hanc vocem ſpectantia tradit Grancolas *loc. cit. cap.* 26.

IV. Gavant. n. 5. -- *Completur Initium Horarum per Alleluja &c.*) Verbum *Alleluja*, quo initium Horarum completur, Hebraicum profecto eſt, non vero Græcum, ut docuit Durandus *lib.* 2. *de Ritu Eccleſ. cap.* 20. Rurſus falſum eſt prædictum verbum non eſſe vocem alicujus linguæ, ut tradidit Anſelmus Cantuarienſis Epiſcopus in *c.* 9. *Apoc.* ſi tamen ipſe ejus operis Auctor eſt. Hebraicum igitur eſt prædictum verbum *Alleluja*, cujus vocis legitimus ſenſus nihil aliud eſt, niſi *Laudate Deum cum jubilo, lætitia, & Cantu. Alleluja* enim non eſt una ſimplex dictio, ſed e duobus vocabulis compoſita, nempe *Hallelu*, & *Jah*, *Halleluiah* idem eſt ac *Laudate, vocem extollite cum lætitia*. *Jah* vero unum eſt ex nominibus Dei. Cætera, quæ ſpectant ad hujus nominis explicationem, & interpretationem, vide apud Cardinal Bona *citat. cap.* §. 7. ubi ſuo more eruditiſſime tractat non ſolum de hujus nominis interpretatione, ſed etiam de ejuſdem Antiquo Ritu tum in Eccleſia Judaica, tum etiam in Eccleſia Chriſtiana.

V. Gav. n. 6. *Ut docet S. Gregorius l.* 7. *Epiſt.* 63. *&c.*) Quod in allegata Epiſtola ſcribit Gregorius Magnus, nimirum Damaſum Papam ex Beati Hieronymi traditione accepiſſe, ut ad imitationem Hieroſolymitanæ Eccleſiæ, Romæ etiam cantaretur *Alleluja*, id caute intelligendum eſt, ut optime adnotat Gavantus ipſe, nec non Cardinalis Bona *loc. cit.* non enim eo tempore in Eccleſia Romana cantari cœpit *Alleluja*, ſed cum tempore tantum Paſchali concineretur, Damaſi tempore ſtatutum eſt, ut prædicta vox etiam extra tempus Paſchale adhiberetur. Porro vivente Damaſo adeo frequentabatur prædicta vox *Alleluja*, ut in funere quoque Defunctorum diceretur, idque colligitur *ex epiſt.* 30. Divi Hieronymi, in qua narrat, quod dum agebantur exequiæ Fabiolæ, templa reſonabant hujus vocis cantu. In Sacris item Defunctorum Liturgiis ab Hiſpanis dicebatur *Alleluja*, ut legitur in Miſſali Gothico, ſive Mozarabico, &

Eccleſia Gallicana eumdem Ritum ſervatum fuiſſe, oſtendunt Acta S. Radegundis apud Baronium *anno 590. num. 39.*

Hac voce ſæpe utitur Eccleſia in ſuis officiis poſt Antiphonas, Reſponſoria, & Verſiculos, præcipue Paſchali tempore. Omitti tamen ſolebat etiam antiquitus a Septuageſima uſque ad Paſcha, quia tale tempus triſtitiæ eſt, atque luctus.

Obſervandum ſupereſt quod utrumque verbum, nimirum *Alleluja*, & *Amen* Eccleſiæ ſermone adeo conſecratum eſt, ut neque Græci, neque Latini, aliæve Nationes linguis ſuis interpretati auſæ fuerint, quinimmo Apoſtoli ipſi in ſcriptis ſuis eadem retinuerunt, neque in aliud idioma tranſtulerunt, ſeu interpretati ſunt, ut eadem ratione loqueremur in Terris, quibus Sancti gloriam Dei laudant in Cœlis. Divus enim Iſidorus *l. 6. c. 19.* ait: *Amen, & Alleluja ſacroſancta ſunt, ut etiam Joannes referat audiſſe cœleſtes exercitus dicentium Amen, & Alleluja, ac per hoc ſic in terris oportet utraque dici, ſicut in Cœlo reſonant.*

De Invitatorio. XIX.

RUBRICA.

1. *INvitatorium ſemper dicitur in omni Officio ad Matutinum cum pſalmo Venite exultemus, ordine in principio pſalterii deſcripto; ſed variatur pro Officii qualitate, ut in pſalterio & proprio de Tempore, ac in proprio & Communi Sanctorum.*
2. *Non dicitur in die Epiphaniæ, nec in triduo ante Paſcha, ut ſuis locis notatur: nec in Officio Defunctorum per annum, excepto die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum, ac in die obitus ſeu depoſitionis Defuncti, & quandocumque dicuntur tres Nocturni.*

De Invitatorio. Cap. V.

GAVANTUS.

1. HAbetur *Invitatorium* apud Amalar. *lib. 4. cap. 9.* in quo inquit: communis Cœtus Fratrum convocat omnes degentes undique, ut excitentur, & veniant ad confitendum Domino. De eodem Alcuinus ante Amalar. dum cauſam reddit, cur Invitatorium in die Epiphaniæ non dicatur.

2. Dicitur autem ſexies integre, infra Pſalmum, *Venite*, & ter imperfecte, ideſt pro medietate ejuſdem: quia aliqui perfecte, aliqui imperfecte invitationem recipiunt. Senarius eſt perfectorum, qui conſtat uno, duobus, tribus. Imperfectorum numerus eſt illorum trium, qui Superbiæ, Avaritiæ, & Luxuriæ ſtudent -- Dur. *in Rat. lib. 5. c. 3.* Sexies item integre, quia in ſex ætatibus mundi invitantur omnes ad Deum. Mich. Timot. *in Spec. ordin. 4. p. tract. 6. cap. 16.*

3. Variatur pro officii qualitate, & in Feriis variari tradit Radulph. *propoſ. 15.* quæ varietas concinnior eſt hodie, quam ante Pium V. tum in officio de Tempore, tum de Sanctis.

4. Dominico die, de Creatione; *Qui fecit nos*, quæ facta eſt primo dierum omnium, in reliquis diebus concordat Invitatorium cum antiquis.

5. In die Epiphaniæ non dicitur, ex Alcuino *cap. de Theophania*, quia, inquit, Herodes invitavit, & congregavit Scribas ut ſcirent de Chriſto ad eumdem occidendum; vel quia Magi, inquit Hugo *in Spec. cap. 3.* a nemine invitati venerunt ad Chriſtum, vel quia Pſalmus, *Venite* dicitur eo die in nocturnis, neque bis in eodem officio dici Pſalmus ſolet, Dur. *lib. 6. cap. 16.* & in tertio Nocturno Pſalmus ille dicitur, quia tempore gratiæ invitantur omnes ad Deum, non ita communiter in lege, & ante legem. Unde frequens eſt repetitio verborum. *Venite adoremus eum.*

6. Non dicitur in triduo ante Paſcha ne imitemur, ſed potius per ſilentium deteſtemur peſtiferum Judæorum conſilium, & conventum eorum contra Chriſtum. Præterea Apoſtoli tunc diſperſi erant, qui alios ad Dominum invitare conſueverant. Dur. *lib. 6. cap. 72.*

7. Quando, & cur in officio Defunctorum dicatur, vel taceatur, dicemus ultima Sectione.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. -- *Convocat omnes degentes undique &c.*) Invitatorium dicitur ſignum illud, quo Eccleſia Filios ſuos ad officium vocat, & reipſa Pſalmus *Venite* eſt quædam invitatio. In officio Mozarabico Sancti Iſidori Invitatorium vocatur *Sonus*, quaſi Tuba eſſet excitans homines ad Deum laudandum. In Regula vero Monachorum Auctore Anonymo, quem tamen Magiſtrum communiter vocant, Invitatorium dicitur *Verſus aperitionis*, ſeu *Reſponſorium hortationis*. Romæ olim nullum erat Invitatorium, quod ad hanc uſque diem ſervatur tribus ante Paſcha diebus, & in Defunctorum officio ſolemniter non celebrato; quando autem Romæ receptum fuit, dicebatur Invitatorium his tantum diebus, quibus Populus ad Officium convenire conſueverat, unde Populi gratia Matutino fuit inſertum. Ex Romanis Ordinibus colligitur, majoribus Feſtis duo officia noctu celebrata fuiſſe, primum recitabatur in Sacello Pontificio, & hoc quidem ſine Invitatorio, ſecundum vero dicebatur cum Invitatorio, quia Populus huic intererat; Amalarius teſtatur *Supplement. c. 4.* ætate ſua Invitatorium Dominicæ dumtaxat officio, non vero feriali præfixum fuiſſe, quia Populus plerumque diebus, quibus exercetur opus ſervile, officio non interveniebat, neque ad illud invitabatur; Clerici vero, atque Monachi, qui ex lege ſui Status, ſeu Inſtituti ad officium tenebantur, ad hoc recitandum Invitatorio opus non habebant. Et Grancolas *l. 1. c. 27.* aſſerit Invitatorium a Monachis originem habere, qui hoc

ſigno

ſigno mane excitabantur, & ut expergefierent, promebantur illa verba: *Venite, adoremus Dominum*, inde Invitatorii occaſione Pſalmus *Venite* additus fuit, ex quo deſumptus eſt Verſiculus ille *Venite, adoremus*. Hæc tamen intelligenda ſunt de antiquiſſimis Monachis, nam in Regula S. Benedicti *c. 9.* præſcribitur, quod poſt prædictum Hymnum glorificationis Pſalmus 94. Invitatorius appellari ſolitus, ſit decantandus, idque in ipſo Divini officii exordio. Ante Sancti Benedicti tempora recitatum fuiſſe, quidam volunt ex S. Athanaſio, qui in Sermone de Deipara teſtatur Chriſtianos ad precum principium invitantes invicem, & adhortantes clamare ſolitos verba hujus Pſalmi. Et Marcus Gazæus Diaconus, qui vivebat Anno Domini 430. Proceſſionem deſcribit Chriſtifidelium Pſalmum *Venite exultemus* concinentium, & in Verſiculorum Pſalmi interciſione dicentium *Alleluja*, quæ modulatio quamdam Invitatorii ſpeciem repræſentat.

Rurſus in prædicta Regula Sancti Benedicti non ſolum præſcribitur recitatio Pſalmi 94. ſed etiam additio Antiphonæ. Antiphona autem, ait Martene in ſuo Commentario, hic vocat Invitatoriam huic Pſalmo præmitti ſolitam, v. g. *Regem Confeſſorum Dominum venite adoremus*, quod Amalarius vocat Invitatoriam Antiphonam, id, quod confirmat Ordo Romanus XI. Benedict. in quo *n. 52.* habetur: Infra Albas Paſchæ ad Matutinum Invitatorium *Surrexit Dominus vere &c.* Repetitur autem, aut ex toto aut ex parte ad ſingulos Pſalmi Verſiculos, idque a tempore Sancti Benedicti, ut ſcribit Boherius *in ſuo Commentar.* Meminit Amalarius *in Supplemento ad l. 4. de Offic. Divin.* quod habetur in Analectis *t. 2.* Invitatorium juxta Regulam Sancti Benedicti feſtivis diebus hebdomadalibus ſine modulatione Antiphonæ ſolere dici; cum enim in dicti Regula habeatur de Pſalmo 94. quod *ſit certe decantandus*, hinc Bernardus Caſſinenſis exiſtimat talem Pſalmum aliquando in directum eſſe dicendum, & ſine Antiphona, ut legitur pariter in Petri Diaconi Textu, & certe Ritulus Auguſtinus a Janua relatus a Martene obſervat in Regulam *c. 12.* particulam *De* interdum eſſe negativam; ut idem ſit decantare, ac non cantare, ſed ſimpliciter ſine vocis modulatione.

II. Gavant. num. 4. — *In die Epiphaniæ non dicitur &c.*) In die ſolemni Epiphaniæ Invitatorium Romæ hactenus non dicitur ob rationes allegatas a Gavanto, nempe ne bis idem Pſalmus repetatur; & revera Benedictini, qui ad tertium Nocturnum cantica habent, ſicut etiam Carthuſiani, qui Pſalmos Epiphaniæ proprios recitant; inter quos Pſalmus *Venite* non habetur, eum ab officii initio cum Invitatorio in Epiphaniæ Feſto decantant: eumdem eſſe morem Ciſtercienſium teſtatur Cardinalis Bona *loc. ſuprac.* ubi ait — Nos vero, qui ex præſcripto Regulæ noſtræ in tertio Nocturno tria Cantica e veteri Teſtamento pſallimus, ipſa etiam apparitionis die Invitatorium more ſolito decantamus. — Hæc Cardinalis Bona. Conſtat tamen ex Amalarii Supplemento ſupracit. omiſſum fuiſſe etiam apud Benedictinos in Epiphania hunc Pſalmum in officii initio, & in ſecundo Nocturno decantatum.

De Hymnis. XX.

RUBRICA.

1. *Hymni ſemper dicuntur in qualibet Hora, præterquam a triduo ante Paſcha, uſque ad Veſperas Sabbati in Albis excluſive, & præterquam in Officio Defunctorum.*
2. *Ad Matutinum Hymnus dicitur poſt Pſalmum, Venite, repetito Invitatorio, præterquam in die Epiphaniæ: ad Laudes, & Veſperas dicitur poſt Capitulum: ad Horas, ante Pſalmos: ad Completorium, poſt Pſalmos, & Antiphonam.*
3. *Dicuntur autem in Officio de Tempore, ut in pſalterio, quando proprii Hymni in Proprio de Tempore non adſunt: qui Hymni de pſalterio in Dominicis, & Feriis aſſignari dicuntur ab octava Pentecoſtes uſque ad Adventum (Dominica infra octavam Corporis Chriſti excepta) & ab octava Epiphaniæ uſque ad Dominicam 1. Quadrageſimæ excluſive. In Officio de Sanctis dicuntur, ut in Communi Sanctorum, niſi proprii in Proprio Sanctorum habeantur.*
4. *In Nativitate Domini uſque ad Epiphaniam, in Feſto Corporis Chriſti, & per octavam, & quandocumque fit Officium Beatæ Mariæ tam novem, quam trium Lectionum, etiam tempore Paſchali, in fine omnium Hymnorum (præterquam in fine Hymni Ave maris ſtella, & Hymni ad Laudes in Feſto Corporis Chriſti, qui habet ultimum verſum proprium) dicitur: Jeſu tibi ſit gloria, Qui natus es de Virgine: ut in ejus Officio parvo, etiamſi dicantur Hymni de Sanctis, qui infra octavas prædictas celebrantur, dummodo Hymni illi ſint ejuſdem metri, nec habeant ultimum verſum proprium, ut Hymnus S. Crucis ad Veſperas, & plurimorum Martyrum ad Matutinum.*
5. *In Epiphania Domini, & per octavam, in fine omnium Hymnorum dicitur: Jeſu, tibi ſit gloria, Qui apparuiſti Gentibus.*
6. *A Dominica in Albis uſque ad Aſcenſionem, in Pentecoſte, & per octavam, in fine omnium Hymnorum dicitur: Deo Patri ſit gloria, & Filio, qui a mortuis; etiam in Feſtis Sanctorum eodem tempore Paſchali occurrentium, dummodo Hymni ſint ejuſdem metri, nec habeant ultimum verſum proprium; qui non mutatur, ut ſupra.*

7. *In Aſcenſione autem uſque ad Pentecoſten (præterquam in Hymno, Salutis humanæ Sator) dicitur: Jeſu, tibi ſit gloria, Qui victor in Cœlum redis; ſimiliter etiam in Feſtis tunc occurrentibus.*

8. *In Transfiguratione Domini dicitur: Jeſu, tibi ſit gloria, Qui te revelas parvulis. Aliis temporibus termittuntur Hymni, ut ſuis locis ponitur.*

De Hymnis. Cap. VI.

CANTUS.

1. HYmni Græce, Laudes Latine. Sunt enim cantus laudem continentes Dei, Auguſt. *in Pſalm.* 72. ita ut hæc tria conſtituant Hymnum, Laus, Dei Laus, & Cantus. Carmina quæcumque in laudem Dei, Hymni vocantur ab Iſidoro *lib.* 1. *de Divin. Offic. cap.* 6.

2. Primus auctor David, ex Iſidoro *ibid.* inter Græcos e noſtris primus Hierotheus, & Nepos, apud Euſebium *lib.* 7. *Hiſt. cap.* 19. Deinde Hilarius e Latinis Librum edidit Hymnorum Eccleſiaſticorum, teſte Hieronim. *de Script. Eccleſ.* quem imitatus Ambroſius, Hymnos Populo componens, perſecutionem Juſtinæ Auguſtæ rerum novitate lenivit, ut ſcribit Walafr. *de rebus Eccleſ. c.* 25. & tunc in Eccleſia quoque cantari cœperunt; quamquam & Apoſtolicum inventum fuiſſe dicendum eſt, de quo Paulus *Coloſſ.* 3. *Epheſ.* 5. immo a Chriſto deduci poteſt, qui Hymno dicto, egivit in Montem Oliveti. *Matth.* 26.

3. Cantandos autem in Eccleſia Romana compoſuit quoque Gelaſius Papa, ex Walafr. *loco cit.* uſumque eorumdem in Horis Canonicis approbavit Concil. Turon. 4. *Can.* 22. *Toler.* 4. *cap.* 12.

4. Significant Hymni Fortitudinem, & Majeſtatem Dei, & ejuſdem vel beneficia, vel facta miranda, ait Hieron. citat. ab Amalar. *lib.* 4. *cap.* 3. unde & ſtando eos cantamus ob reverentiam, & ut oſtendamus nos ſurſum habere quoque ad Deum corda noſtra. Durand. *lib.* 5. *cap.* 2.

5. Multos enumerat Hymnos Radulph. *propoſ.* 13. qui erant tunc in uſu: e quibus non cantamus eos, qui ſequuntur; quorum Auctores hoc loco addimus, prout alii nobis tradiderunt non contemnendi Scriptores.

1. Ad Cœnam Agni providi. *Nondum novi Auctorem.*

1. Æterna Cœli gloria. *Ambroſii eſt ex Mich. Timoth.*

1. Æterna Chriſti munera Apoſtolorum, & Martyrum. *Ambroſiani ſunt ex Dionyſ. Carthuſ. & Clichtove. Sed alterum pro Martyribus tribuit Gregorio Timotheus, in quadam editione, non in omnibus,*

2. Æterne rerum conditor. *Ambroſianus eſt, ex Radulph. loc. cit. & ex Timoth.*

1. Ales diei nuncius. *Prudentii ex Clichtov. & Timoth.*

4. Angularis fundamentum. *Pars eſt Hymni;* Urbs Jeruſalem beata, *de quo infra.*

3. Antra deſerti teneris ſub annis. *Pauli Diaconi, ex Clichtov. Carthuſ. Timoth.*

1. A Solis, ortus cardine. *Sedulii ex Cornel. Sedul. tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 26. *Biblioth. Alphabeticus eſt, quia primi verſus ab A. alii a B. C. D. & c. quod notavit. Timoth.*

1. Audi benigne Conditor. *Ambroſ. ex Cornel. loc. citat. Prudentii, ex Timoth. Gregorii, ut in ejuſdem operibus tom.* 5. *Romæ* 1593. *in calce Sacramentarii.*

5. Ave maris ſtella. *S. Bernardo tribuitur & Franc. Coſtero.*

2. Aurea luce, & decore roſeo. *Elpis uxoris Boetii, quæ vixit circa Ann.* 522. *in Ligno Vitæ, de Anicia familia.*

1. Aurora jam ſpargit polum. *Ambroſ. ex Timoth. ſi nota marginalis eſt Timoth. non enim ita in omnibus ejuſdem libris habetur.*

1. Aurora lucis rutilat. *Ambroſ. ex Cornelio.*

1. Beata nobis gaudia. *Hilarii ex Cornelio.*

1. Cœli Deus ſanctiſſime. *Ambroſii dicitur eſſe, in quibuſdam Brev.*

1. Chriſte redemptor omnium. *In Natali, Ambroſianus eſt ex Timoth.*

2. Chriſte Sanctorum decus Angelorum. *Deſideratur Auctor.*

1. Conditor alme ſiderum. *Ambroſ. ex Timoth.*

1. Conſors paterni luminis. *Ambroſii ex Cornel.*

1. Deus tuorum militum. *Ambroſ. ex Radulph. Greg. ex Timoth.*

3. Ecce jam noctis tenuatur umbra. *Gregorii ex Clichtov. & Timoth. in calce Sacrament. Gregorii habetur.*

1. Ex more docti myſtico. *Ambroſ. ex Timoth.*

1. Exultet Cœlum laudibus. *Ignoratur auctor.*

1. Hoſtis Herodes impie. *Sedulii ex Timoth.*

1. Jam Chriſte Sol juſtitiæ. *Ambroſ. in quibuſdam Breviar. & ex Joann. Bapt. Rubeo.*

1. Jam Chriſtus aſtra aſcenderat. *Ambroſ. ex Radulph. Greg. ex Cornel.*

1. Jam lucis orto ſydere. *Ambroſ. ex Clichtov. Carthuſ. Timoth.*

1. Jeſu corona celſior. *Ambroſ. ex Radulpho.*

1. Jeſu corona Virginum. *Ambroſ. ex Radulph. Gregorii ex Timoth.*

1. Jeſu noſtra redemptio. *Ambroſ. ex Cornelio.*

1. Jeſu Redemptor omnium. *Deſidero auctorem.*

1. Immenſe Cœli conditor. *Ambroſ. ex Timoth.*

3. Iſte Confeſſor Domini ſacratus. *Nondum ſcitur auctor.*

1. Lucis Creator optime. *Gregorianus eſt, ex Timoth. & habetur in calce Sacram. Gregoriani.*

4. Luſtris ſex, qui jam peractis. *Ambroſ. ex Paraſceve. Jacobo de Valentia in Pſalm.* 95. *apud Timoth. ſed videtur auctoris, qui ſcripſit* Pange lingua: *unde ut unus Hymnus habetur in Miſſa Feria* VI.

1. Lux ecce ſurgit aurea. *Prudentii ex Joan. Baptiſt. de Rubeis, in Pſalter.*

2. Ma-

1. Magnæ Deus potentiæ. *Ambroſ. in quibuſdam Breviar.*

1. Martyr Dei, qui unicum. *Auctor neſcitur.*

3. Nocte ſurgentes vigilemus omnes. *Greg. ex Cliſt. & Timoth. & legitur in calce Sacram. Greg.*

1. Nox atra rerum contegit. *Ambroſ. ex Timoth.*

1. Nox, & tenebræ, & nubila. *Prudentii ex Cliſtov. & Thimoth.*

1. Nunc Sancte nobis Spiritus. *Ambr. ex Cliſtov. Carthuſ. Timoth.*

1. O glorioſa Domina. *Fortunati, ex Cornelio. Ambroſii, ex Rubeo.*

2. O lux beata Trinitas. *Alcuini ex Cornelio. Gregorii ex Timoth.*

3. O nimis felix, meritique celſi. *Pauli Diaconi ex Cliſtov. & Carthuſ. Timoth.*

4. Pange lingua glorioſi Prælium certaminis. *Fortunati ex Baron. Ann. 566. & Timoth.*

1. Plaſmator hominis Deus. *Ambroſii, in quibuſdam Brev. Greg. in aliis Breviar.*

1. Primo dierum omnium. *Greg. ex Cliſtov. Timoth. & habetur in calce Sacram. Greg.*

1. Quem Terra, Pontus, Æthera. *Fortunati ex Cornel. Greg. ex Timoth.*

1. Rector potens verax Deus. *Ambroſ. ex Cliſtov. Carthuſ. Timoth.*

1. Rerum Creator optime. *Ambr. ex iiſdem.*

1. Rerum Deus tenax vigor. *Ambroſ. ex iiſdem.*

1. Rex glorioſe Martyrum. *Greg. ex Timoth.*

1. Rex ſempiterne Domine. *Quis mihi det Auctorem?*

6. Sanctorum meritis inclita gaudia. *Neque Auctorem novi.*

1. Somno refectis artubus. *Ambr. ex Cornel. & Timoth.*

1. Splendor paternæ gloriæ. *Ambr. ex Radulph. & Timoth.*

1. Summæ Deus clementiæ. *Ambr. ex Carthuſ. & Timoth.*

1. Te lucis ante terminum. *Ambr. ex Cornel. & Timoth.*

1. Telluris ingens conditor. *Ambr. in quibuſdam Breviar.*

1. Tibi Chriſte ſplendor Patris. *Quis auctor?*

1. Tu Trinitatis unitas. *Ambroſ. ex Cornel.*

1. Veni Creator Spiritus. *Ambroſ. ex Cornel.*

1. Verbum ſupernum prodiens a Patre. *Greg. in quibuſdam Brev. S. Tom. Aquin. ex Timoth. quem forte fefellit alterius Hymni ſimile principium.*

1. Vexilla regis prodeunt. *Theodulphi, ſeu Theoduli, ex Benzonio in Magnificat lib. 2. cap. 5. Fortunati, ex Baron. Ann. 566. Sedulii, ex aliis, vel Ambroſ. apud Timoth.*

3. Virginis proles, opifexque Matris. *De Auctore nemo.*

1. Vox clara ecce intonat. *Ambroſ. ex Cornel.*

4. Urbs Jeruſalem beata. *Auctor Ambroſ. ex Rubeo.*

3. Ut queant laxis reſonare fibris. *Pauli Diaconi.* Hanc putant aliqui in prima ſtrophe collegiſſe ſex notas muſicales, ut, re, mi, fa, ſol, la; ſed errant, nam hæ notæ cœptæ ſunt adhiberi tamquam muſicales a Guidone Abbate, qui Græcos imitatus muſicos, ſyllabis uſos ad muſicam docendam, adinvenit & ipſe has ſyllabas latinas de prædicta Hymni ſtrophe deſumptas, ut ſcribit Arnoldus Auctor Ligni Vitæ *lib. 5.* obiit autem Guido Ann. 1020. longe poſt Paulum Diaconum qui floruit Anno 770.

6. Radulphus *loc. cit.* ſignificat alios Hymnos fuiſſe tunc in uſu in Hymnis Romanis, & fortaſſe non paucos de ſequentibus, quos ille non indicat; & habentur in Breviario Pii V.

4. Æterne Rex altiſſime. *Gregor. in quibuſdam Breviar. habetur etiam in Breviar. MS. ante Annum 300.*

1. Æterne Patris unice. *Non ante Annum 1550. Auctorem deſidero.*

1. Amor Jeſu dulciſſime. *Bernardo tribuit Timoth. in Breviario, non ante Ann. 1550. fuit in uſu.*

1. Audit Tyrannus anxius. *Prudentii ex Timoth. poſt Ann. 1550. eſt in Brev.*

1. Chriſte Redemptor omnium. *De omnibus SS. Ambroſ. ex Timoth. habetur in prad. Brev. MS.*

1. Claro Paſchali gaudio. *Habetur in prad. MS. Breviar. Auctor. idem qui Hymni,* Triſtes erant Apoſtoli, *unus enim erat Hymnus, qui nunc diviſus eſt.*

6. Cuſtodes hominum pſallimus Angelos. *Anno 1608. auctoritate Pauli V.*

2. Doctor egregie Paule. *Elpis dicitur eſſe a Cornel. ſup. habetur in prad. MS. Brev.*

1. Fortem virili pectore. *Sylvii Card. Antonian. in recognit. Brev. a Clemente VIII.*

3. Hujus obtentu Deus alme noſtris. *Pars Hymni* Virginis proles, *de quo infra.*

2. Jam bene Paſtor Petre. *Elpis. Habetur in prad. Brev. MS.*

1. Jeſu Salvator ſæculi. *In prad. Brev. MS. Sed Auctorem neſcio.*

1. Memento ſalutis auctor. *Pars eſt Hymni Natalis Domini.* Chriſte Redemptor omnium.

1. Nardo Maria piſtico. *Pars Hymni in Benedict. Palmarum in Ordine Romano, mutatus in Breviarii recognitione ſub Clemen. VIII. & eſt S. Gregor. ex Rubeo.*

1. Orbis patrator optime. *Ann. 1608. juſſu Pauli V.*

1. O ſola magnarum Urbium. *Prudentii ex Timoth. non ante Ann. 1550. in Brev. eſt.*

4. Pange lingua glorioſi Corporis. *S. Thom. Aquin. in Opuſc. 57.*

1. Pater ſuperni luminis: *Roberti Card. Bellarm. in recognit. Brev.*

2. Petrus beatus catenarum laqueos. *Dicitur Elpis, in praditto Breviar. MS. ante 300. annos habetur.*

1. Quicumque Chriſtum quæritis. *Prudentii ex Tim.* ſed nota marginalis in alia *editione tribuit Bernardo. Non ante Ann. 1650. habetur in Breviar.*

2. Quodcumque vinclis ſuper terram. *Elpis, habetur in prædicto Brev. MS.*

6. Sacris ſolemniis juncta ſint gaudia. *S. Th. opuſc. 57.*

1. Salvete flores martyrum. *Prudentii*, ex *Timoth. non ante Ann. 1550. in Breviario habetur.*

1. Triſtes erant Apoſtoli. *Habetur in Breviar. MS. prædicto, auctorem facit Ambroſium Rubeus.*

1. Verbum ſupernum prodiens, Nec Patris. *Sanct. Thom. opuſc. 57.*

Omnes ergo ſunt numero CXVI.

7. Si rationem Metri cujuſque ſcire cupis, breviter addam: nam ad ſex ſpecies ii reducuntur, & formas. In prima ſunt Hymni Jambici Dimetri, a Jambo pede, & a duabus menſuris dicti: & ii ſunt, quos a capite notavimus hac nota, 1. hoc eſt, primæ ſpeciei.

In ſecunda continentur Jambici Trimetri, a Latinis ternarii, vel ſenarii appellati, qui conſtant ſex pedibus, locis imparibus: ii vere ſunt, quos notavimus a capite hac nota 2. hoc eſt, ſecundæ ſpeciei.

Tertia forma continet Sapphicos cum Adonico in fine, notatos hac nota 3.

Ad quartam ſpectant Trochaici Dimetri, hac nota 4.

Quintæ formæ, nempe Trochaici, & a Servio Ithyphallici, unicus eſt Hymnus in ejus laudem, quæ unica eſt Mater, & Virgo. *Ave maris ſtella*; qui ſpeciem metri tantum habet quoad ſyllabas, ut notant Clictov. & Carthuſ.

Sexta complectitur Aſclepiadæos cum Glyconico in fine, notatos hac nota 6.

8. Sed auctores Eccleſiaſticorum Hymnorum leges metri ſæpius neglexerunt, ut ſenſui verba conſonarent: quod de ſe fatetur S. Bernard. *epiſt. 312. ad Guidonem*, & in prædictis patet. Ambroſius e ſupradictis accuratius Hymnos *nn. 77.* compoſuiſſe creditur. Gregorius octo: Bernardus duo; Hilarius unum: S. Thomas quatuor; reliquos alii, quos nominavimus.

9. Prædictos Hymnos emendavit tandem Sanctiſſimus D. N. Urb. VIII. correctis falſis ſyllabis ultra nongentas, & mutatis ideo principiis Hymnorum ultra triginta, anno 1629. quos & laudavit S. Rituum Cong. die 17. Martii ejuſdem anni. Intactos reliquit tres de Sanctiſ. Sacramento, ratione Ethruſci ritus, quos Auctor S. Thom. eos compoſuit: Hymnum item, *Ave Maris ſtella*, quæ eſt ſoluta potius oratio aliquibus inciſis partita: & Hymnum Angelorum ad Veſperas, qui ſine labe fuit, & paucos alios.

Index ergo deinceps hic erit.

1. AD regias agni dapes.
1. Æterni Cœli gloria.
1. Æterna Chriſti munera.
1. Æternæ Rector ſyderum.
1. Æterne rerum Conditor.
1. Æterne Rex Altiſſime.
1. Ales diei Nuncius.
1. Alto ex Olympi vertice.
3. Antra deſerti teneris ſub annis.
1. A ſolis ortus cardine.
1. Audi benigne Conditor.
1. Audit Tyrannus anxius.
5. Ave Maris ſtella.
1. Aurora jam ſpargit polum.
1. Aurora Cœlum purpurat.
1. Beata nobis gaudia.
2. Beate Paſtor Petre, clemens accipe.
1. Cœli Deus ſanctiſſime.
3. Chriſte, Sanctorum decus Angelorum.
1. Chriſto profuſum ſanguinem.
1. Cœleſtis Urbs Jeruſalem.
1. Conſors paterni luminis.
1. Creator alme ſyderum.
1. Crudelis Herodes, Deum.
6. Cuſtodes hominum pſallimus Angelos.
2. Decora lux Æternitatis auream.
1. Deus tuorum militum.
3. Ecce jam noctis tenuatur umbra.
2. Egregie Doctor Paule mores inſtrue.
1. En clara vox redarguit.
1. Ex more docti myſtico.
1. Exultet orbis gaudiis.
1. Fortem virili pectore.
2. Hominis ſuperne Conditor.
3. Hujus oratu, Deus alme nobis.
1. Jam Chriſtus aſtra aſcenderat.
1. Jam lucis orto ſydere.
1. Jam ſol recedit igneus.
1. Jeſu Corona celſior.
1. Jeſu Corona Virginum.
1. Jeſu Redemptor omnium, Perpes.
1. Jeſum Redemptor omnium, quem.
1. Immenſe Cœli Conditor.
1. Invicte Martyr, unicum.
3. Iſte Confeſſor Domini, colentes.
1. Lucis Creator optime.
4. Luſtra ſex, qui jam peregit.
1. Lux alma Jeſu mentium.
1. Lux ecce ſurgit aurea.
1. Magnæ Deus potentiæ.
1. Maria caſtis oſculis.
1. Memento rerum Conditor.
2. Miris modis repente liber, ferrea.
3. Nocte ſurgentes vigilemus omnes.
1. Nox atra rerum contegit.
1. Nox, & tenebræ, & nubila.
1. Nunc Sancte nobis Spiritus.
1. O glorioſa Virginum.
3. O nimis felix, meritique celſi.
1. O ſola magnarum Urbium.
1. O ſol ſalutis, intimis.
4. Pange lingua glorioſi Corporis.
4. Pange lingua glorioſi Lauream.
1. Paſchale Mundo gaudium.
1. Pater ſuperni luminis.

1. Plura-

V. Placare, Christe, servulis.
1. Primo die, quo Trinitas.
1. Quem Terra, Pontus, Sydera.
1. Quicumque Christum quæritis.
2. Quocumque in Orbe nexibus revinxeris.
1. Rector potens, verax Deus.
1. Rerum Creator optime.
1. Rerum Deus tenax vigor.
1. Rex Glorioſe Martyrum.
1. Rex ſempiterne Cœlitum.
6. Sacris ſolemnis juncta ſint gaudia.
1. Salvete flores Martyrum.
1. Salutis æterne Dator.
1. Salutis humanæ Sator.
6. Sanctorum meritis inclyta gaudia.
1. Somno refectis artubus.
2. Splendor paternæ gloriæ.
1. Summæ Parens Clementiæ.
1. Summi Parentis Unice.
1. Te lucis ante terminum.
1. Telluris alme Conditor.
1. Te, ſplendor, & virtus Patris.
1. Triſtes erant Apoſtoli.
1. Tu Trinitatis unitas.
1. Veni Creator Spiritus.
1. Verbum ſupernum prodiens E Patris.
1. Verbum ſupernum prodiens, nec Patris.
1. Vexilla regis prodeunt.
3. Virginis Proles, Opifexque Matris.
3. Ut queant laxis reſonare fibris.

10. Mendum curant aliqui, in Hymnis Jambicis, quando legunt novem ſyllabarum verſus, non advertentes, Anapæſtum poni pedem primo loco, qui conſtat duabus primis ſyllabis brevibus, & tertia longa; pro ſpondeo, vel jambo; ut: *Hominis ſuperne Conditor, Populique Rex Judaici. Tibi mille denſa millium. Michael ſalutis Signifer.*

11. Hymni dicentur, vel poſt Invitatorium, ex inſtitutione Gelaſii, ait Platina, in ſignum gaudii vocatorum ad Deum, *ex Mich. Timoth. loc. cit. c.* 17. & ad excitanda, ne ſint torpentia, corda, Hugo Vict. *lib.* 2. *de Offic. c.* 8. vel poſt Pſalmos, ut excitemur ad immediate ſequens Canticum Evangelicum, ut in Laudibus, Veſperis, & Completorio; Hugo *ibid.* vel ante Pſalmos, uti ad alias Horas, ut initio Horæ ad dulcedinem divini amoris retrahantur corda, curis quotidianis occupata. *Hugo ibid.*

12. Finis Hymnorum variatur pro ratione Feſtorum, ut dicitur in Rubr. *de Hymnis n.* 4. & in Nativitate Domini, auctore Sancto Bonaventura, uſque ad Epiphaniam, ſit ſemper mentio de partu Virginis. Idem fit in Feſto Corporis Chriſti, auctore S. Thoma Aquinate in honorem Delparæ, de cujus carne eſt caro Chriſti, & habetur in Decreto a nobis ſupra citato Joannis XXII. In Epiphania, quæ ſignificat apparitionem, apparet ratio cur dicatur in fine, *Qui apparuiſti Gentibus*: ob eamdem cauſam dicitur: *Qui te revelas parvulis* in Transfiguratione Domini. Reliquarum terminationum paret ratio, niſi dubites in Pentecoſte, cur dicatur: *Deo Patri ſit gloria &c.* qui finis hodie communis eſt temporis Paſchalis: ſed ut attinent ad Paſchale tempus ea verba: *a mortuis ſurrexit*; ita ad Pentecoſten illud verbum: *Paraclito*, cui fit Feſtum in Pentecoſte.

13. Excipiuntur duo genera Hymnorum, quæ non patiuntur mutationem aliquam; nimirum, quando Hymni non ſunt ejuſdem metri; abſonum enim eſſet, præſertim ubi cantantur Hymni: & quando Hymni habent ultimum verſum proprium, hoc eſt, ita proprium, ut ſi careat ſolito fine, caréat petitione, quæ fit ad Deum ante glorificationem Sanctiſſimæ Trinitatis; vel ſimul cum eadem glorificatione; cujuſmodi ſunt ultimi Verſus Hymnorum: *Uni, Trinoque Domino, &c. Te Tunc Redemptor quæſumus; Ut Martyrum conſortio. Te fons ſalutis Trinitas*, in Hymo Sanctæ Crucis.

14. Concluſio vero Hymnorum ſemper fit, vel ratione temporis; vel ratione octavæ, quamvis in Officio nulla fiat de tempore, vel de octava Commemoratio; ea ratione, qua dicitur Præfatio de Tempore, vel de octava in Feſto, quod propriam non habet Præfationem, ut in Rubr. Miſſalis *ſtatut.* 12. *num.* 3.

15. In Officio Semiduplici de B. V. quod a Regularibus ex privilegio fit in Sabbato, ſi in primis Veſperis dicatur ſaltem Capitulum de B. V. dicitur in Veſperis, & in Completorio: *Jeſu tibi ſit gloria; Qui natus es de Virgine*: & item, ſi fiat tantum Commemoratio, adhuc illud dicitur in Completorio. In ſecundis autem Veſperis ſi fiat de ea Commemoratio, eodem modo concluduntur Hymni uſque ad Completorium incluſive; ut habetur in libello Officiorum Patrum Diſcalceatorum a S. C. R. approbato, & Romæ impreſſo anno 1629. Atque idem ſervandum eſt in Officio Semiduplici de SS. Sacramento in Feriis quintis a Regularibus celebrando, ex eadem S. C. ibid. Si vero nulla fiat in Veſperis Commemoratio, neque in Completorio variatur finis Hymni.

16. Dices, cur dicitur: *Qui ſcandis ſuper ſydera*: cum in aliis utamur verbo temporis præteriti? Reſpondeo, illud a Sancto Ambroſio fuiſſe dictum in Hymno, ratione metri, quem ſecutus Urbanus dici juſſit: *Qui victor in Cœlum redis.*

Novæ Obſervationes, & Additiones &c.

I. Gav. num. 2. — *Hymni Græce, Laudes Latine &c.*) Quod Græce dicitur Hymnus, Latine redditur Laus Dei; & equidem Auguſtinus egregie in Pſalmum 148. ait: *Hymnus ſcitis quid eſt? Canticum eſt cum Laude Dei. Si laudas Deum, & non cantas, non dicis Hymnum: Si cantas, & non laudas Deum, non dicis Hymnum. Si laudas aliquid, quod non pertinet ad laudem Dei, & ſi cantando laudes, non dicis Hymnum.* Hæc itaque tria Hymnum, juxta Auguſtini mentem, conſtituunt, ut obſervat etiam Gavantus: Cantus, Laus, & Dei. Advertendum tamen, quod cantus ille debet eſſe metricus, alioquin Hymnus nuncupari

non poſſet. Hinc Iſidorus *l. 5. Etymol. cap. 19.* Hymnum ſic deſcribit -- *Canticum laudantium pro eo, quod ſit carmen lætitiæ, & laudis.* Et D. Ambroſius *in Orat. contra Auxentium de Baſilicis non tradendis Hæreticis*, Hymnos a ſe compoſitos, carmina vocat: *Hymnorum*, inquit, *meorum carminibus deceptum Populum ferunt, grande carmen iſtud eſt, quo nihil potentius.*

De Hymnorum origine ſuperſluum hoc loco cenſemus aliqua agere, cum plurimi de ea copioſe ac erudite ſcripſerint, & compertum ſit apud omnes non modo ab Hebræis verum numen, ſed ab Ethnicis inanes ipſorum Deos Hymnis fuiſſe celebratos. Hujuſmodi Hymnorum auctores Hymnographi dicti ſunt: inter eos autem celeberrimi fuerunt, Linus, Muſæus, Callymachus, & Homerus. Porro Auctor eſt Pauſanias in Boeticis Lycium Oden primum omnium Hymnos compoſuiſſe, quod tamen ab aliis inficiatur, affirmantibus Anthum Anthedonium primum Hymnographum fuiſſe. Dubitatur num inter vetuſſimos Hymnographos locum habeat Orpheus, ex quo Tatianus, ac Clemens Alexandrinus negent Hymnos, qui ſub Orphei nomine circumferuntur, ipſius eſſe. Verum hos Scriptores deripi erudite demonſtrat Guilielmus Canterus in novis Lectionibus *lib. 2. c. 3.* Certe Pauſanias advertit Hymnos Orphei religione, ſanctitate, & elegantia cæteris omnibus anteire. Apud Hebræos Moyſes, aliique Vates Hymnos Deo cantarunt, ut ex Sacris literis patet, idque multis ante ſæculis, quam Poetæ in Græcia floreſcent; ut immerito Græci primam ſibi Hymnorum inventionem attribuant. David quoque Hymnographus antonomaſtice a Philone *lib. de Mundo cap. 9.* appellatur, & quidem merito, cum Pſalmorum liber quorum ſaltem præcipua pars Davidem habet Auctorem, *Liber Hymnorum* hebraice inſcribatur. Advertit tamen optime Guyetus *lib. 3. c. 5.* quod Hymni noſtri a Pſalmis ea ratione diſcrepant, quod Pſalmus Dei Laudes generatim metrice proſequatur, ſeu quatenus ejus gloria in opere Creationis, vel in mirabilibus Legis antiquæ effulget, Hymnus vero noſter ſpeciatim, ſeu quatenus ipſius Magnalia nobis in Myſterio, ſeu Sancto, qui colitur, referantur: quapropter perfecta erit Hymni noſtri Definitio, quod ſit Cantus metricus continens laudem Dei propriam diei, vel feſti, quod celebratur.

Antiquiſſimum eſſe ritum in Eccleſia cantandi Hymnos in Laudem Dei compoſitos, pluribus Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ monumentis comprobari poteſt. Philo enim Judæus agens de Therapeutis Alexandriæ, quos veteres omnes, ac plerique recentiores Chriſtianos fuiſſe fatentur, teſtatur quod illi *non ſolum contemplationi vacabant, ſed etiam Cantica, & Hymnos in Dei laudem componebant, vario metrorum carminumque genere concinnatos.* Dionyſius, ſeu quiſquis eſt Auctor *libri de Divinis Nominibus*, Sacros Hymnos ſæpe commemorat, ſicut & ſuos, quos plures ille conſcripſit. De Chriſtianorum etiam Hymnis mentionem facit Plinius in Epiſtola celebri ad Trajanum. Pulcherrimum hujus ritus veſtigium quoque apparet in Epiſt. Synodi Antiochenæ adverſus Paulum Samoſatenum habitæ, in qua Hæreſiarchæ crimini vertunt, quod Hymnos in laudem Chriſti compoſitos aboleverit, & alios in ſui honorem die Paſchatis ab improbis mulieribus cani præceperit. Paulum antedictum imitati ſunt Ariani, qui Hymnos apte ad ſuam hæreſim compoſitos alternatim cantare ſolebant: quod cum Arcadio Imperatore Gainæ potentia freti, publice, ac ſumma cum licentia præſtarent, referentibus Socrate, ac Sozomeno, veritus Chryſoſtomus, ne quis ex ſimplicibus ab Eccleſia abſtraheretur hujuſmodi Canticis, quoſdam Catholicos eis oppoſuit, qui majori cum pompa, & apparatu Hymnos decantando, Arianorum ſtudia ſuperarent. Neque mirari debemus apud veteres Chriſtianos tam frequentem fuiſſe Hymnorum uſum, ut mox obſervavimus; illi enim conſuetudinem hanc ab Apoſtolis didicerant, præſertim a Paulo, qui ad Coloſſenſes ſcribens, eos *c. 3.* hortatur, ut Deum colerent Pſalmis, Hymnis & Canticis Spiritualibus. Immo Chriſtus ipſe hunc Hymnorum uſum exemplo ſuo commendaſſe videtur; de eo enim, ſicut & de Apoſtolis referunt Evangeliſtæ Matthæus, & Marcus, quod Hymno dicto exierunt in Montem Oliveti. Recte igitur Auguſt. *epiſt. 119. Veteris edit.* & poſt ipſum Conc. Tolet. IV. *can. 3.* aſſerunt, quod de Hymnis in Eccleſia canendis, & ipſius Domini, & Apoſtolorum habemus documenta, & exempla, & præcepta, quæ mire confirmant Gavanti dictum aſſerentis *n. 2.* Hymnorum uſum eſſe Apoſtolicum inventum, immo a Chriſto deduci poſſe.

II. Gav. num. 2. *Deinde Hilarius e Latinis &c.*) Quis primum Hymnos ediderit in Eccleſia, incertum omnino videtur. S. Iſidorus *lib. 1. Offic. Eccleſ. c. 6.* hoc Hilario laudis tribuit, quod Hymnorum carmine claruit primus. Id tamen de Latinis Hymnorum Auctoribus omnino capiendum eſt, ſiquidem ſupra oſtendimus ex Euſebio non modo Therapeutas, ſed & alios Scriptores Græcos longe ante Hilarii tempora Hymnos compoſuiſſe. Hilarii veſtigia ſecutus Ambroſius plures Hymnos & ipſe conſcripſit, adeo commendatos Eccleſiis, ut plerique illos adoptare non dubitaverint. S. Benedictus Monachorum Occidentalium Patriarcha Hymnorum Cantum *c. 9.* Regulæ ſuæ præſcribens hac utitur formula -- *Inde ſequatur Ambroſianum* -- Qua voce Hymnos ab Ambroſio compoſitos indigitari conſentiunt Regulæ Benedictinæ Doctiores Expoſitores, Smaragdus, Menardus, Martene, aliique, & confirmat Amalarius in ſupplemento *ad lib. 4. de Eccl. Offic.* edito ab Edmundo Martene *tom. 2. Analect.* his verbis: *Certum autem probatur, quodammodo S. Benedictum conſuetum morem S. Ambroſii in nonnullis Eccleſiaſticis elegiſſe, v. g. de Hymnis, quos Ambroſianos nominat &c.* Præclariſſimum Ambroſianorum Hymnorum Teſtimonium perhibet nobis Concilium Turonenſe his verbis -- Licet Hymnos Ambroſianos habeamus in Canone, tamen quoniam reliquorum ſunt aliqui, quidigni

ſunt

ſunt forma cantari, volumus libenter amplecti eos, præter ea, quorum Auctorum nomina non fuerint in limine prænotata.

Præter allegatos Auctores à Gavanto tum Græcos, tum Latinos, ſunt & alii, qui Hymnos ſcripſerunt, nimirum Synenſius, Coſmas Hieroſolymitanus, Joannes Damaſcenus, Theophanes, Theoctiſtus, Theoleptus, Metrophanes Smyrnæus, Prudentius, Beda, Sedulius, Paulinus, Venantius Fortunatus, Fulbertus Carnotenſis, Paulus Diaconus, Thomas de Aquino, Joannes Geometra, Maximus Margunius, quos congerit Card. Bona *cit. lib. cap.* 16. quibus addi poſſent Gregorius Nazianzenus inter Græcos, Clemens Alexandrinus, qui Hymnum compoſuiſſe creditur, & habetur ad calcem Pædagogi; & ex Latinis Gelaſius, necnon Gregorius Magnus Romani Pontifices; ſi vera ſunt quæ tradunt Walfridus, Clicthovæus, & Timotheus allegati a Gav. ſupra. Hymnos autem authenticos, qui in antiquis Hymnariis reperiuntur, nominatim congerit Radulphus Tungrenſis *prop.* 13. eoſdemque collegit, & Scholiis illuſtravit Jodocus Clicthovæus in ſuo Elucidario Eccleſiaſtico.

Huc ſpectat mentionem facere de Hymnario, ſeu Hymnorum libro, quem edidit noſter Thomaſius, in tres partes diviſum; quarum prima eos Hymnos continet, qui per Anni circulum, ab Antiquis; a Modernis vero, de Tempore appellantur. Secunda de Natalitiis Sanctorum. Tertia de quotidianis, ac diverſis cauſis. Prædictum Thomaſianum Hymnarium confectum eſt ex veteriſſimis Codicibus MSS. Bibliotheca Vaticanæ, & Vallicellanæ, tum ex Hymnis excuſis variis in locis, & præſertim ex Brev. Mozarabico, cæteriſque Breviariis antiquioribus, quibus ex Codicibus magno adjumento fuit magnus ille Codex Pſalterii Reginæ Sveciæ, cujus ſæpius mentionem fecit idem Thomaſius, in quo ait, quod pauciores quidem habentur Hymni, ſed vetuſtiores; & ii ferme, de quibus extat mentio in priſcis Eccleſiæ monumentis; quos inter cum genuinos Hymnos S. Ambroſii inveniſſet, reliquos in eo contentos eidem S. Doctori adſcribere non dubitavit; ſolos enim Ambroſianos Hymnos in eo exhiberi pro certo habuit. Cæterum, ut ea, qua decebat, fide, ageret, Hymnos eoſdem ſæpius mendis reſperſos, ſublatis tantummodo manifeſtioribus erratis, reliquis vero retentis, integros, prout in Codicibus reperiuntur, in lucem emiſit. Progreditur idem Thomaſius in ejuſdem Hymnarii Præfatione ad allegandos Auctores, apud quos fit mentio prædictorum Hymnorum, nec non eorumdem commendatio.

Alium pariter Hymnorum librum edidit Carolus Guyetus, qui reperitur in calce ſui præclariſſimi operis inſcripti: *Heortologia, ſeu de Feſtis propriis Sanctorum*. In eo Hymnario collegit omnes quotquot ex variis Galliæ Breviariis, Sanctorumve propriis reperire potuit Hymnos, eoſque triplici ſerie diſpoſuit; ut primum deſcripti habeantur, qui pertinent ad Officium de Tempore, deinde qui de Sanctis communi ubique locorum uſu cultis, tum denique alii ſingularis cujuſque Eccleſiæ proprii, eoſque ita diſpoſitos evulgavit. Cuilibet Hymno ab Urbano VIII. emendato præfixit ejuſdem Hymni initium, quale erat ante emendationem, ut cui libuerit in promptu ſit utrumque comparare: indicavit veterum teſtimonia, ex quibus reſcitur verus aliquorum antiquorum Hymnorum Auctor, & addidit Radulphi Tungrenſis, Dionyſii Carthuſiani, & Clicthovæi nomina, quando in eorum ſerie, aut Commentariis habetur ille Hymnus, quem exhibet. Denique citat Breviaria, ſeu Diœceſes, aut Eccleſias, apud quas prædicti Hymni ſunt in uſu.

Aliam Hymnorum collectionem, juxta veram metri, & latinitatis normam ediderat olim Romæ Zacharias Ferrerius, approbatam, ut ait, ut a Clemente VII. ut ex Brevi ejuſdem Pontificis operi præfixo apparet; ſed nemo, quod ſciam, ea facultate uſus eſt. Hymnos, & preces Latinæ Eccleſiæ collegit etiam Georgius Caſſander, quæ una cum ejuſdem in Hymnos notis, tum ſeorſim Coloniæ 1556. tum inter ejus opera Pariſiis 1616. excuſa leguntur — Poſt ipſum Elias Ehingerus Hymnos Eccleſiaſticos Hilarii, Ambroſii, Auguſtini, Gregorii Magni, Theodulphi, Fulberti, aliorumque Francofurti in lucem emiſit Anno 1578.

Plures etiam ex recentioribus præter jam laudatos commentaria in Sacros Hymnos ediderunt. Celebriores ſunt Donatus Marra, qui enarrationes evulgavit in Hymnos omnes, qui cantantur in Eccleſia per Annum, & ſecundum morem Religioſorum Ordinum Sanctorum Auguſtini, Benedicti, Dominici, & Carmelitarum; Jacobus Wimphelingius, qui edidit Argentinæ Anno 1513. Hymnos de Tempore, & de Sanctis emendatos & interpretatos, Henricus Bebelius, qui librum Hymnorum cum expoſitione vulgavit Hagen. Anno 1517. Pater Gregorius Valentinianus Siculus a Marſalia Ordinis Cappuccinorum, qui ſcripſit Hymnodiam Sanctorum Patrum, quæ a S. R. E. per Annum decantari ſolet Commentariis uberrimis explicatam Venetiis impreſſam Anno 1640. Joannes Baptiſta Poſſevinus, qui Romani Breviarii Hymnos Italica lingua donavit addita ſingulis morali explicatione, Sanctolius Victorinus, qui Hymnos Sacros, & novos compoſuit, ediditque Pariſiis Anno 1689. & excerptos ex Breviario Pariſienſi, & Cluniacenſi illuſtravit. Andreas Wilckius, qui Anno 1610. prælis dedit ὑπογραφὴν opus in duas partes diviſum, in quibus continentur Commentarii in Hymnos veterum, recentiorumque Poëtarum: advertendum tamen inter hos Poëtas nonnullos hæreticos reperiri. De hac materia videri etiam poſſunt Cardinalis Bona de Divina Pſalmodia *cap.* 16. §. 9. Cardinalis Thomaſius in Præfatione ad Hymnarium. Joannes Hoornbeckius *lib.* 1. *Miſcellan. Sacror. caput* 11. Jo. Fileſacus *lib.* 2. *Electorum pag.* 195. Balthaſar

Bebe-

Bebelius *tom.* 2. *fol.* 4. *Antiq. Eccleſ.* Nicolaus Le Nourry in Apparatu ad Bibliothecam Patrum, Conradus Samuel Schurzfleiſchius *in diſſertat. de Hymnis veteris Eccleſiæ* Witemberge Anno 1681. & Joſeph Binghammus *tom.* 6. *Originum Eccleſiaſticarum c.* 1. *&.* 2.

III. Gavant. n. 3. -- *Cantandos, autem in Eccleſia Romana compoſuit quoque Geleſius &c.*) Docet hic Gavantus ex Walfrid. *de Rebus Eccleſ. c.* 25. aliquos Hymnos in Eccleſia Romana cantandos a Geleſio compoſitos fuiſſe. Adnotare tamen debemus, quod allegatus Walfridus Strabo hæc tantum dicit: *De Gelaſio Papa ſcribitur, quod tractatus, & Hymnos in morem B. Ambroſii compoſuerit.* Non vero addit, quod Hymnos concinnaverit ut in Eccleſia Romana decantarentur. Et equidem Romæ non ab antiquo tempore, ſed ſero Hymni cani cœperunt; neque enim in ullis Romanis Ordinibus, &, ne in illo quidem, quem Benedictus Canonicus Sancti Petri tribuit Guidoni de Caſtello, qui poſtea Anno 1143. Pontifex Romanus fuit, & Cœleſtinus II. appellatus, mentio aliqua fit Hymnorum recitandorum in Officiis, quæ deſcribit. Hinc & ex aliis conjecturis infert Grancolas *lib.* 1. *c.* 23. poſt duodecimum dumtaxat Sæculum Romæ Breviario Hymnos inſertos fuiſſe. Radulphus Tungrenſis, pleroſque eorum, qui ſua ætate dicebantur, recenſet, & ſunt fere iidem cum illis, qui hodie recitantur; itaut nemo negare poſſit, per ea tempora, XIV. ſcilicet Sæculo, Hymnos in Breviario contentos fuiſſe. Conjicit tamen Grancolas id ab Haimone Franciſcanorum Generali præſtitum fuiſſe, cum Romanum Officium, Gregorio IX. jubente Anno 1240. recognovit, & concludit, quod etiamſi prioribus Sæculis aliqui Hymni inſerti fuerint Breviario Romano, certiſſimum tamen eſſe, quod XII. Sæculo in Eccleſia S. Petri nulli recitati fuere; & cum Ildaricus in Conſuetudinibus Cluniacenſibus Hymnorum Romanæ Eccleſiæ mentionem facit, de ſingularium aliquarum Eccleſiarum Hymnis loqui voluiſſe. Nulli quoque Hymni apud Græcos extant, neque apud veteres Orientis Monachos, cum Caſſianus eorum non meminerit, ſicus etiam nullam mentionem Hymnorum faciunt in Occidente Regulæ S. Columbani, S. Iſidori, S. Fructuoſi, Magiſtri, & Donati. Primam illarum mentionem faciunt in Gallia Regulæ S. Cæſarii, & S. Aureliani, in Italia vero Regulæ S. Benedicti, de qua ſupra ſatis locuti ſumus.

IV. Gavant. eod. num. 3. -- *Approbavit Concilium Turonenſe c.* 23. *Toletanum* 4. *Can.* 12. *&c.*) Ante Concilia allegata a Gavanto, Concilium Bracarenſe primum Ann. 572. *Can.* 32. Hymnorum uſum vetat in Horis Canonicis, jubetque ne publicis precibus inſerantur, niſi Hymni illi, qui ex Scripturis deſumpti ſunt. Jubet pariter eadem Synodus, ut poetica omnia, & quæcumque humana elucubratio excludantur: *Ut extra Pſalmos, vel Canonicarum Scripturarum veteris, & novi Teſtamenti nihil poetice compoſitum in Eccleſia pſallatur, ſicut & Sancti præcipiunt Canones.* Verum Sæculo ſequenti Concilium Toletanum quartum, Hymnos cani in Eccleſia conceſſit, dummodo Auctoribus inſignioribus eſſent compoſiti, & Concilium Toletanum VIII. Anno 653. *Can.* 8. vetat Clericum ordinari, qui Pſalterium, & Cantica, & quotidianos Hymnos ignorat.

V. Gavant. n. 9. -- *Prædictos Hymnos emendavit Urbanus VII. &c.*) Exhibuit Gavant. *n.* 5. Catalogum, & initia Hymnorum, quos olim decantabat Romana Eccleſia, & omnem diligentiam adhibuit in enunciandis Auctoribus illis, qui prædictos Hymnos compoſuerunt; adnotat pariter monumenta, & alios Auctores, ex quibus notitias ſuas deſumpſit; ſed hoc loco indicat prædictos Hymnos, a ſe relatos, tandem Urbani VIII. juſſu, necnon ſapientia, emendatos fuiſſe. Ad præfatos Hymnos recitandos, & corrigendos adhibuit præfatus Pontifex tres lectiſſimos Societatis Jeſu viros, ac politiorum litterarum bene peritos, & hi fuerunt Famianus Strada, Tarquinius Gallucius, & Hieronymum Petrucclus; quorum laborem magni omnino faciendum eſſe, adſtruit clariſſimus vir Theophilus Raynaudus *tom.* 11. *punct.* 2. *pag.* 12. Hanc Urbani VIII. correctionem commendat pariter Carolus Ghyetus *lib.* 3. *cap.* 5. *q.* 2. & aſſerit, quod qui hanc emendationem reſpuunt, quibuſcumque ducti rationibus, parum ſe Eccleſiæ decorem diligere probant. Henricus tamen Valeſius acerrimam cenſuram ferre auſus fuit contra præfatam Hymnorum emendationem, eoſque male compoſitos, adverſus communem hominum ſenſum, depravatos exiſtimat; ſed hujuſce Auctoris cenſuræ nimis ſeveræ autem præſtare non poſſumus. Similiter contra variationem litteræ in Hymno Eccleſiaſtico de Spiritu Sancto, in quo vox *Paracletus*, per *ȝ*, aut *e* Latinum productum juxta aliquorum opinionem per *i* latinum correptum nunc affertur, ſcripſit eruditam diſceptationem Benignus Sanctey *in tractatione de Recta pronunciatione vocis Paracletus*, cui aſſentiri videtur Theophylus Raynaudus *loc. ſupra* ubi ait potuiſſe non mutari a ie *i*, vel *u*, ne genuinus ſenſus vocis *Paracletus*, vel *n* latine prodicto *Paraclitus*, ea unius litteræ mutatione convellatur. Videnda tamen eſt erudita Diſſertatio elucubrata a Joanne Baptiſta Thiers, in qua ſuſtinet, quod in Eccleſiaſticis libris retinenda ſit vox *Paraclitus* penultima correpta, ſuamque opinionem validis comprobat argumentis.

VI. Gavant. eod. n. 9. -- *Index ergo deinceps ſic erit &c.*) Adnectit denique Gavantus hoc loco in ſecunda editione ſui Theſauri Indicem Hymnorum emendatorum ab Urbano VIII. quibus uſque modo utitur Romana Eccleſia. Indici tamen a Gavanto evulgato addendi ſunt pauci alii, qui poſt ipſum Breviario Romano inſerti fuerunt, & dicendi in Feſtis Sanctiſſimi Nominis Jeſu, S. Martinæ, S. Joſeph, Septem Dolorum B. Mariæ Virginis, Sancti Ermenegildi, Sancti Nunnii, Sanctæ Julianæ de Falconeriis, S. Eliſabeth Portugalliæ Reginæ, & Sanctæ Tereſiæ, quorum Hymnorum initia

tis inhærendo vestigiis Gavanti hic exhibemus juxta ordinem alphabeticum.

Athleta Christi nobilis.
Cœlestis Agni nuptias.
Cœlitum Joseph decus, atque nostræ.
Domare cordis impetus Elisabeth.
Dum nocte pulsa Lucifer.
Hæc est dies, qua candidæ.
Jesu dulcis memoria.
Jesu Rex admirabilis.
Jesu decus Angelicum.
Iste, quem læti colimus fideles.
Martinæ celebri plaudite nomini.
Martyr Dei Venantius.
Non illam crucians ungula, non feræ.
Nullis te genitor blanditiis trahit.
Opes, decusque reliqueras.
Regis superni Nuncia.
Regali solio sortis Hiberiæ.
Stabat Mater dolorosa.
Te Joseph, celebrent agmina cœlitum.
Tu natale solum protege, tu bonæ.

Antquam hisce nostris Additionibus postremam manum imponam, libet animadvertere, quod si Lector suæ curiositati circa hanc Hymnorum materiam satisfacere cupit, legere poterit ea, quæ tradunt supra allegati Auctores, nimirum Cardinalis Bona, Grancolas, Anacletus Siccus in suo libro inscripto *de Ecclesiastica Hymnodia*, & Carolus Guyetus, qui *cit. loc. cap. 5.* satis docte more suo pertractat quod metri genus Hymnis conveniat, quæ sint Hymni partes, seu qualis structura, quæ Hymnorum conclusio sit immutabilis, & alias similes quæstiones.

De Antiphonis. XXI.

RUBRICA.

1. *AN omnes Horas Nocturnas, & Diurnas semper cum Psalmis dicuntur Antiphona, vel una, vel plures, pro diversitate Officii, & Horarum.*

2. *Si de Tempore fiat Officium, ideſt, de Dominica aut Feria, dicuntur Antiphonæ ut in Psalterio, quæ cum Psalmis positæ in Vesperis Dominicæ & Feriarum, in Completorio & in Nocturnis (etiam quando fit Officium de Festo trium Lectionum, id est, Simplici) numquam mutantur, nisi tempore Paschali, in quo dicitur una tantum Antiphona, alleluja: excepto etiam tempore Adventus, in quo ad Vesperas & Nocturnos Dominicæ ponuntur Antiphonæ propriæ. In Laudibus & aliis Horis mutantur pro diversitate temporum, ut in proprio de Tempore habentur; cum vero non assignantur propriæ, semper dicuntur quæ positæ sunt in Psalterio.*

3. *Antiphonæ, quæ in Proprio de Tempore in Sabbatis ponuntur ad Magnificat pro prima Dominica alicujus mensis, sumendæ sunt ex ea Dominica, quæ est proximior Kalendis, vel est in Kalendis illius mensis, ut dictum est supra in Rubrica de Dominicis, ac etiam in Rubrica mensis Augusti: & semper in Sabbato ponitur Antiphona ad Magnificat, quæ congrua est libro Scripturæ in Dominica pœnendo.*

4. *In Festis novem Lectionum ad Vesperas dicuntur Antiphonæ de Laudibus, nisi propriæ in Vesperis assignentur. Ad Horas similiter tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis, quando habentur propriæ in Laudibus, & aliæ propriæ non fuerint ad Horas, sumuntur ex Laudibus, quarta prætermissa, hoc ordine: ad Primam, prima: Ad Tertiam, secunda: ad Sextam, tertia: ad Nonam, quinta.*

5. *In Feriis Adventus, quæ non habent in Laudibus Antiphonas proprias, sumuntur ad Horas ex Laudibus Dominicæ præcedentis; ubi vero in Laudibus Feriarum fuerint propriæ, sumuntur ex ipsis Laudibus.*

6. *Tempore Paschali, in Officio tam novem, quam trium Lectionum, Psalmi cujuslibet Nocturni dicuntur sub unica Antiphona, quæ Officio convenit, ut suis locis ponitur; & in fine omnium Antiphonarum additur Alleluja, quando in illis non habetur. A Septuagesima usque ad Pascha, ubi habetur Alleluja, tacetur, neque aliud ejus loco dicitur.*

7. *In Duplicibus ad Vesperas, Matutinum, & & Laudes tantum; Antiphonæ dicuntur ante Psalmos vel Cantica integra, & post Psalmos vel Cantica integra repetuntur; in aliis Horis, & in Officio non duplici, in principio Psalmi vel Cantici inchoatur tantum Antiphona, deinde in fine integra dicitur. Et quando Antiphona sumitur ex principio Psalmi vel Cantici, & incipit sicut Psalmus vel Canticum, post Antiphonam non repetitur principium Psalmi vel Cantici; sed continuatur quod sequitur in Psalmo vel Cantico, ab eo loco, ubi secundum ritum diei desinit Antiphona; nisi discontinuetur per Alleluja.*

8. *Antiphonis propriis, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis, semper cedunt quæ habentur in Psalterio, & in Communi Sanctorum.*

9. *Quando fit aliqua Commemoratio, semper dicitur Antiphona ante Orationem cum Versu quæ sumitur ex Officio, quod convenit ei, de quo fit Commemoratio: ita ut in Vesperis sumatur Antiphona, quæ assignatur ad Magnificat: in Laudibus, quæ ad Benedictus, cum Versibus, qui habentur post Hymnum.*

10. *Antiphonæ S. Mariæ positæ in fine Comp. torii, dicuntur ut inferius in proprio Rubricis disponitur.*

De

De Antiphonis. Cap. VII.

GAVANTUS.

1. ANtiphona idem eſt, ac vox oppoſita, ſeu contraſonans. Alcuin. *de celebration. Miſſæ*, & Amalarius *lib.* 4. *de Offic. cap.* 7. Vocem reciprocam interpretantur, quia inchoatur ab uno unius Chori, & ad ejus Symphoniam cantatur Pſalmus per duos Choros; ipſaque Antiphona conjunguntur ſimul duo Chori. Hinc uſu receptum eſt, ut ſententia, & quæ Pſalmum, aut Canticum præcedit, Antiphona dicatur, ex Durando *lib. de ritu* 3. *cap.* 17.

2. Auctor Antiphonarum fertur Ignatius Antiochenus, ex Caſſiodor. *in Tripartita lib.* 10. *cap.* 8. poſt quamdam viſionem Angelorum, quos vidit, unum ad alterum cantantes, Sanctus, Sanctus, ideoque ille præſcripſit alternum cantum in Eccleſia Antiochena: non dico Pſalmorum, de quibus in capite ſequenti. Græcos imitatus primus inter Latinos Ambroſius Antiphonarum eſt auctor, circa annum 383. ut ut egregie probat Francolinus *1. part. cap.* 3. ſub Damaſo, non ſub Siricio, ut ſcripſit Sigebertus. Inſtitutionis hujus habemus teſtem Auguſtinum *lib.* 9. *Confeſſ. c.* 6.

3. Dicuntur Antiphonæ ſemper cum Pſalmis; ut, ſicut Pſalmus, inquit Amalarius loco citato, ſignificat ex Hieronym. opus bonum; ita non ſine Antiphona debet eſſe; quæ ſua combinatione, ſeu repetitione, ante, & poſt Pſalmum, ſignificat diverſorum unionem, & charitatem; ſine qua opus bonum non facit concentum Deo, nec aliquid valet. Hæc ille fuſius.

4. Duplicantur in duplicibus, non in aliis, & inde dicitur eſſe Officium Duplex; quia cum, ut diximus, Antiphona ſignificet charitatem, in ſolemnioribus perfectiorem charitatem oſtendere debemus. Hugo *in Spec. cap.* 3. alis ſignificat inchoatam in hac vita charitatem, conſummandam eſſe in fine vitæ; ſicut integra dicitur Antiphona in fine Pſalmi. Idem Hugo, cui Durandus *lib.* 5. *c.* 2. addit, inchoari Antiphonam ante Pſalmum, quia charitas præcedere debeat opus bonum, ut ſit meritorium. Et inchoitur ab uno, quæ ab omnibus completur, quia ab uno Chriſto diffunditur charitas ad membra. Hæc ille.

5. Plures Antiphonæ nobilioribus dantur Horis, Matutino, & Veſperis, non aliis horis, quæ humiliùs celebrare debent. Radulphus *propoſit.* 10. ſed de tempore Paſchali tam in Matutino, quam in Veſperis, minor eſt numerus Antiphonarum, quam per annum, ita ut ſub una Antiphona multi dicantur Pſalmi, Radulphus *propoſit.* 16. An igitur minorem charitatem oſtendere debemus eo tempore? abſit, immo vero hæc diminutio Antiphonarum denotat, ita fecvere Clericos ex Paſchalibus ſacramentis, & gaudiis, ut non egeant pluribus Antiphonis ad charitatem accendi. Poſterior hic ritus eſt ex Micrologio, qui *capite* 55. in Inventione Sanctæ Crucis ponit in quolibet Nocturno tres Antiphonas, uti alias per annum.

6. Ad Horas minores una dicitur Antiphona, quæ deſumitur in Feſtis regulariter a Laudibus, quarta prætermiſſa, quia eſt Antiphona pro Cantico, non pro Pſalmo.

7. Dantur Antiphonæ communes, & propriæ: illæ ut plurimum deſumuntur e Pſalmis, quorum ſunt Antiphonæ: propriæ vero vel a tempore privilegiato, vel a Feſto, &c. & hæ præferuntur communibus, uti par eſt.

8. Ob Feſti ſolemnitatem in primis Veſperis ponuntur aliæ Antiphonæ diverſæ a Laudibus, & a ſecundis Veſperis; ut in Natali Domini, Purificatione Beatæ Virginis, in Feſto Corporis Chriſti, & in Nativitate Sancti Joannis Baptiſtæ.

9. In Adventu quoque ob temporis celebritatem Antiphonæ de Laudibus Dominicæ repetuntur ad Horas per Hebdomadam, quouſque octo diebus ante Nativitatem dicantur Antiphonæ propriæ, poſtremis diebus ad Laudes, & per Horas aſſignatæ.

10. Antiphonæ ad *Magnificat*, in primis Veſperis Dominicarum, ut plurimum ſumuntur ex Sacra Scriptura veteris Teſtamenti legenda in Matutino ejuſdem Dominicæ. In ſecundis autem Veſperis ſumuntur de Evangelio, quod in eadem Dominica legitur, ſicut etiam ad Laudes: ut diei Dominico deſerviat utrumque Teſtamentum. Dominicæ Paſchales Antiphonis gaudent de novo tantum Teſtamento, quia Chriſti reſurrectio cauſa eſt, ut in novitate vitæ ambulemus ex Paulo *Rom.* 6.

11. Additur Antiphonis tempore Paſchali in fine, *Alleluja*: ad lætitiam Paſchalem ſæpiſſime declarandam, de qua voce diximus ſupra *cap.* 4. *num.* 5.

12. Quid, ſi Antiphona ſumitur ex principio Pſalmi, vel Cantici, & incipit, ſicut Pſalmus, vel Canticum? eo caſu non dicitur principium Pſalmi, ſeu Cantici; ſed continuatur, quod ſequitur in Pſalmo, vel Cantico, ab eo loco, ubi deſinit Antiphona, quod nota præſertim (errant multi) in Officio Dedicationis Eccleſiæ in tertio Nocturno, in Pſalmo *Qui habitat*, nam die primo, & Octavo, dicta integra Antiphona a Choro, incipi debet Pſalmus a ſecundo verſu: *Dicet Domino*, &c. ſi vero tempore Paſchali addas in fine, *Alleluja*, tunc incipitur Pſalmus a primo verſu: *Qui habitat*, quia illud *Alleluja* tollit continuationem Antiphonæ cum Pſalmo. Simile habes exemplum in Aſcenſione Domini, in ſecundo Nocturno: *Exaltabo te Domine, quoniam ſuſcepiſti me*, *Alleluja*, & Pſalmus incipit a primis verbis ejuſdem: *Exaltabo te Domine*, &c. & ita in praxi communiori ſervatur, quod eſt rationabilius: * & in recognitione poſtrema Breviarii addi hoc loco curavimus. In Feriæ ſecundæ Veſperis ferialibus, dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario. *Magnificat*, Cantor, & Chorus ſimul proſequitur: *anima mea Dominum*: quia dividi commode non poteſt ultima pars verſus. Illud certe

certe eſt obſervandum, in enunciandis Antiphonis, ut initium numquam ſit unius ſyllabæ: neque ejuſmodi, ut abſurde orationem præcidat, quod monetur in Cæremon. Clericorum Regular. S. Pauli *lib.* 1. *c.* 10.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. -- *Antiphona idem eſt, ac vox oppoſita &c.*) optime docet Gavantus, quod Antiphona idem ſignificat, ac vox oppoſita, ſeu contraſonans; Antiphona enim Græcum eſt vocabulum ex propoſitione, ac nomine conflatum. *Phone* namque *vocem*, propoſitio autem *Anti* oppoſitionem, & viciſſitudinem, ſignificat. Hinc Antiphona vox intelligitur reciproca; ſic cum montium concava vocem aliquam reſonant ab aliquo prius editam, Græce *Antiphonazim*, ſive, ut ita dicam *Antiphonare* dicuntur.

Quamvis vocabuli notione inſpecta, vox *Antiphona* vocum oppoſitionem importare videatur, apud Eccleſiaſticos tamen Scriptores pro ea tantum vocum reciprocatione accipitur, qua bini Cantorum Chori cantum alternant; itaut Chorus Choro reſpondeat; cum in Reſponſorio cantu Chorus plurium uni tantum Cantori reſpondeat; pro certo enim habeo Antiphonam ad initium Pſalmi, vel Cantici, ſive ante ſuos Verſus, non ſemel tantum, verum & bis olim conſueviſſe cantari; hoc etiam ſibi perſuadet eruditiſſimus noſter Thomaſius loco infra citando; aut certe in ea decantanda ante Pſalmum ab uno Choro priorem mediam Antiphonæ partem cani: poſtremamque ejuſdem Antiphonæ partem ab altero Choro perfici conſueviſſe, arbitratur omnino mox laudatus Thomaſius. Quod Antiphonæ olim ſemel ab uno, & iterum ab alio Choro dicerentur ante Pſalmum, probari poteſt ex ſupradicto diſcrimine inter Antiphonas, & Reſponſoria aſſignata ab Antiquis, juxta quos Antiphonæ a Reſponſoriis non differebant, niſi in modo cantandi; germana porro Reſponſoria modulandi ratio poſtulat, ut bis dicatur ℟. ante ℣. ſemel ab uno Cantore, & iterum a Choro toto; pari itaque modo Antiphonarum germanus Ritus exigit, ut bis a duobus Choris alterne decantetur eo modo, quo ex parte retinemus in Invitatorio hunc morem geminatæ Antiphonæ ante Pſalmum. Admiſſa hac Antiphonæ congeminatione ante Pſalmum, itaut ſaltem ejuſdem pars ab uno, altera vero ab altero Choro dicatur, verificantur optime verba Amalarii dicentis *lib.* 4. *c.* 7. *ipſa Antiphona conjunguntur ſimul duo Chori.... duobus Choris alternatur Antiphona: quoniam non poteſt minus eſſe charitas, quam inter duos.... hos duos Choros deſignaverunt panna animalium invicem porrecta, quas vidit Ezechiel .... conjunctio duarum pennarum Antiphona eſt, quæ vicem tenet Charitatis*. Hanc reſponſionem utriuſque Chori in una eademque Antiphona retinebant Clerici Romani in ſolemnioribus Feſtis Sæculo XII. ſicut in Antiphonario Vaticano, edito a ſupra memorato Cardinali Thomaſio anno 1686. *pag.* 51. in Epiphania habetur, & idem repetit hic Auctor in ſua Præfatione præfixa libro a ſe evulgato ſub hoc titulo: *Reſponſorialia, & Antiphonaria Romana Eccleſiæ pag.* 32. *pag. verò* 30. oſtendit in Breviario Mozarabico eſſe quid diſſimile in Antiphona ad Primam, quæ dicitur per totum annum. Denique probari id adhuc poteſt ex his, quæ infra cum eodem Thomaſio dicemus de uſu antiquo repetendi Antiphonam ad ſingulos Pſalmorum verſus. His omnibus prænotatis citatus Thomaſius *pag.* 24. Antiphonam ſequenti modo definit.

Antiphona eſt verſus aliquis, ſive ſententia intercalaris, quæ una cum Pſalmi, Canticive verſibus, ſive aliquo, ſive omnino omnibus, decantatur intercalari concentu eodem prorſus ordine, quo Eccleſiaſtica Reſponſoria cantantur; cum ea ratione a Reſponſorio Antiphona differat, quod in ℟. Chorus uni Cantori reſpondeat; in Antiphonis vero Chorus unus alteri Choro ſuccinat; & in Reſponſorio quidem unus Cantor verſus intercinat, intercalante ſemper Choro, Reſponſotium; in Antiphona vero Chorus alter concinat verſus, altero Choro Antiphona reciprocante.

Verùm quia præſentium temporum mores ab Antiquis plurimum diſcrepant, in præſentiarum ſecundum Pſalmodiæ hodiernam Rubricam, nomine Antiphonæ venit ſententia illa, quæ incohatur ab uno unius Chori, completurque a Choro; quando Officium eſt Duplex, & ad ejus Symphoniam Pſalmus cantatur.

Antiphonarum autem in prædicto ſenſu acceptarum triplex eſt genus; Scripturalium, Hiſtoricarum, & ex utriſque mixtarum. Scripturales ſunt, quæ ex libris Sac. Scripturæ tum vet. tum novi Teſtamenti depromptæ ſunt. Sic Antiphonæ ad *Magnificat*, ut bene notat Gavantus *num.* 10. in primis Veſperis Dominicarum; ut plurimum ſumuntur ex Sac. Scriptura veteris Teſtamenti, legenda in Matutino ejuſdem Dominicæ. In ſecundis autem Veſperis ſumuntur ex Evangelio, quod in eadem Dominica legitur, ſicut etiam ad *Benedictus*. In Nocturnis vero Dominicæ, & Feriarum; necnon in Veſperis; plerumque ſumuntur Antiphonæ ex Pſalmis, quæ idcirco dicuntur Pſalteriales, ſed ſemper reducuntur ad Scripturales. Hiſtoricæ ſunt illæ, quæ ex Hiſtoria Myſterii, ſeu Sancti, cujus Feſtum eſt, carptim delibatæ per ſingulos Pſalmos, ſeu Cantica diſtribuuntur; cujuſmodi ſunt Feſtorum Chriſti Domini, SS. Petri, & Pauli, Stephani, Laurentii, Clementis, & SS. Agathæ, Cæciliæ, Luciæ, & aliæ omnes Officiorum propriorum. Ad has reducuntur etiam aliæ, quæ ad Myſterium, ſeu Sanctum pertinent, licet ex Hiſtoria non ſint depromptæ, ut ſunt Antiphonæ Feſti Circumciſionis, *O admirabile commercium &c.* & aliæ hujuſmodi. Mixtæ denique dicuntur, illæ, quæ vel ex Pſalmis, vel ex alio Scripturæ libro depromptæ paucis verbis additis, vel mutatis; vel tranſpoſitis ad rem Myſterii, ſeu Sancti traducuntur, quales ſunt Antip. Veſperar. diei Nativita-

tis

tis Domini: *Tecum principium*, &c. Antiphona tertia Laudum S. Stephani, & S. Laurentii: *Adhæsit Anima mea post te*. Inter prædictas Antiphonas hoc diſcrimen intervenit, quod Pſalteriales, & Mixtæ cum illis non ſint idoneæ, ni ad eos Pſalmos, ex quibus erutæ ſunt, aliæ vero Antiphonæ, ſive Hiſtoricæ, ſive Scripturales, quæ ex Pſalmis non ſunt deſumptæ, ad quoſcumque Pſalmos præmitti poſſunt.

II. Gavvantus n. 2. — *Auctor Antiphonarum ferunt Ignatius Antiochenus*, &c.). Non ſolum Canticum aliquod contractius, breviuſque, ſive verborum juſta complexio, ſeu intercalaris ſententia, quam Chorus Choro alteri pſallenti reſpondens intercinit, & quæ Pſalmum ſemper præcedit, ſed ipſi quoque Pſalmi cum a pluribus alternatim recitantur, Antiphonæ, dici poſſunt, juxta interpretationem vocis græcæ ἀντίφωνα, ut aſſeris etiam Card. Bona *de Divina Pſalmodia c.* 16. §. 10. quia ſcilicet duo Chori ad ſtatutæ Antiphonæ ſymphoniam alterna modulatione ſibi mutuo reſpondent. Hanc autem conſuetudinem alternatim pſallendi ab antiquiſſimis Sæculis habet Orthodoxa Eccleſia, juxta nonnullos, qui hunc morem S. Ignatio Antiochiæ Antiſtiti tertio poſt Apoſtolum Petrum referunt: verum quamvis prædictum Antiphonarum auctorem aſſerat quoque Gavantus noſter, quatenus ille primum præſcripſerit alternum cantum in Eccleſia Antiochena, poſt illam viſionem, quam inſinuat idem Gavantus, nihilominus nondum fatetur eumdem Ignatium eſſe primum auctorem canendi alternatim Pſalmos in Choro; ponderanda enim ſunt noſtri Auctoris verba illa *non dico Pſalmorum*, de quibus agit in Cap. ſeq. *num.* 15. cum quo ibidem agemus, & nos. Interea tamen aſſerere cogimur apud Chriſtianos alternum Pſalmorum cantum perduos Choros ſerius eſſe introductum; antiquiſſimis namque temporibus, ut ex Euſebio *l.* 2. *c.* 17. Hiſtoriæ apparet, uſus erat illis frequentior, Pſalmos Reſponſorios canere, Choro ſcilicet reſpondente uni præceptori. Primi, qui Pſalmos binis Choris concinendos inſtituere, fuerunt Flavianus, & Diodorus Monachi Antiocheni D. Athanaſio æquales. *Iſti namque primi* (ut ſcribit Theodoretus Epiſcopus Cyri *lib.* 2. *c.* 29.) *in duas partes Choros pſallentium dividentes, ex ſucceſſione Davidicam melodiam tantare docuerunt; & hoc in Antiochia primitus fieri cœpit, & diſperſum ad terminos totius Orbis uſque pervenit*. Vide etiam S. Baſilium *epiſt. ad Clericos Neocæſarienſes*, Sydonium *lib.* 5. *Epiſt.* 17. Caſſiodorum *in Pſalm.* 33. *verſ.* 3. & alios paſſim. Sed de hac re vide denique quæ nos trademus infra in noſtris Obſervationibus ad Cap. VIII. ſub *num.* 10. Sub alterni cantus genere, ut optime ponderat ſupramemoratus Thomaſius *pag.* 22. is maxime Eccleſiaſtico Ritu comprehenditur, quo alternant quidem Chori melodiam, non unum tamen, eumdemque Pſalmum, vel Canticum alternatim ex ſucceſſione concinunt, ſed unus quidem Chorus Pſalmi alicujus verſus modulatur, alter vero aliquid aliud præter ipſum Pſalmum, vel Canticum per verſus ſingulos intercinit. Hoc porro aliud, quod ſæpius repetitur ab altero Choro, generali uſu Eccleſiæ, *Antiphona* apud Latinos; apud Græcos autem *Troparium Antiphoni* appellatur, in qua ſignificatione *Antiphona* eſt illud Canticum contractius, ſeu intercalaris ſententia, ut innuimus ſupra, quam Chorus Choro alteri pſallenti intercinit. De hoc autem genere Antiphonarum loquitur Socrates *lib.* 6. *c.* 8. non de Pſalmorum alterno concentu, quam Flavianus, & Diodorus primi inſtituere, ut tradidit Theodoretus, necnon Suidas, qui facillime Socrati conciliantur prædicta ratione; quam ſibi conciliationem expetebat afferri. (ut ait Thomaſius) doctus vir Petrus Guſſanvillæus Presbyter in Præfatione ad Antiphonarium S. Gregorii. Sic autem ſcribit Socrates ex veteri interpretatione Epiphanii Scholaſtici Hiſtoria tripartita *lib.* 10. *cap.* 9. — Dicendum tamen eſt, unde ſumpſit initium, ut in Eccleſia Antiphonæ decantentur. Ignatius Antiochiæ Syriæ tertius poſt Apoſtolum Petrum Epiſcopus, qui etiam cum ipſis degebat Apoſtolis, vidit Angelorum viſionem, quomodo Antiphonas S. Trinitati dicebant Hymnos. Iſque modum viſionis, Antiochenæ tradidiſſe probatur Eccleſiæ; & ex hoc ad cunctas tranſivit Eccleſias. — Socratem autem Antiphonæ appellatione Hymnum aliquem compoſitum alterne reſonantem intellexiſſe, argumento eſſe poteſt, quod quæ de S. Ignatio narrat, ejus fuiſſe generis indicet, ac cæterarum Antiphonarum ab Arianis primum Conſtantinopoli uſurpatum, & a S. Joanne Chryſoſtomo viciſſim poſtea, inter Catholicos inſtitutarum, quæ etiam Hymni appellati ſunt, ut nos quoque adnotavimus in Capit. præc. Vide *Vide c.* 10. *Hiſtoria Tripartita*. Hæc, quæ ex Thomaſio noſtro deprompſimus diligentiſſimo Eccleſiaſticarum antiquitatum indigatore, optime conciliant ſupramemoratos Auctores, qui oppoſiti videntur circa primos Inſtitutores cantus alternativi.

III. Gav. eod. n. 2. — *Primus inter Latinos Antiphonarum eſt Auctor*, &c.) S. Ambroſius Mediolanenſis Antiſtites primus fuit, qui Græcorum imitatus exemplum, hunc canendi modum per Antiphonas in ſua Eccleſia Mediolanenſi inſtituit, ut narrat Paulinus in ejus vita his verbis — Hoc in tempore primo Antiphonæ, Hymni, & Vigiliæ in Eccleſia Mediolanenſi celebrari cœperunt, cujus celebritatis devotio uſque in hodiernum diem, non ſolum in eadem Eccleſia, verum per omnes penes Provincias Occidentis manet — Idem S. Auguſtinus a Gavanto citat, confirmat *lib.* 9. *Confeſſionum c.* 7. ubi loquens de perſecutione, quam a Juſtina Valentiniani Regis Pueri Matre Ambroſius patiebatur, ait — Excubabat pia plebs in Eccleſia mori parata, cum Epiſcopo ſervo tuo; tunc Hymni, & Pſalmi, ut canerentur ſecundum morem Orientalium partium, ne Populus mœroris tædio contabeſceret, inſtitutum eſt, ut ex illo in hodiernum retentum, multis jam ac pene omni-

omnibus gregibus tuis, &c. -- Ex præfatis Paulini, & Auguſtini verbis colligit Thomaſius, non ſolum Pſalmos, verum & Hymnos, ſcilicet Eclogas aliquot Sacrarum Cantionum alterno concentu adhibitas fuiſſe. Nam Hymni nomine eo loco non veniunt ea Sacra Carmina, quibus Auctore præcipue Ambroſio, ut diximus in Capite præc. hodie utimur; eorum enim uſus nullus eſt apud Orientales eo modo, quo uſurpantur a noſtris Occidentalibus; quare Hymnorum nomine cenſet Thomaſius, accipiendas eſſe Sacras illas Cantiunculas, quas Paulinus ante Antiphonas appellaverat; itaut priori vocabulo canendi modum, poſteriori vero id, quod cantabatur, explicaverit.

IV. Gavant. eod. n. 2. — *Sub Damaſo, non ſub Siricio, &c.*) Ex quo uſus Antiphonarum in Eccleſia Occidentali ſub Damaſo Papa incœperit, nonnulli inferunt etiam in Eccleſia Romana ſub eodem Pontifice talem uſum invectum fuiſſe, & huic opinioni præſertim adhærent illi, qui adſtruunt præfatum Pontificem ſuo Decreto Ambroſianum Antiphonarum ritum firmaſſe, de quo tamen nihil certi habemus. Antiphonarum igitur uſum Eccleſia Romana non Damaſo, ſed Cœleſtino Papæ acceptum refert, ut ex Antiquis Scriptoribus colligitur. Super hæc materia adeat Lector eruditiſſimum Henſcheinium in actis Sanctorum *Tomo I. Aprilis die 6. pag.* 744. Conſulat etiam notas Franciſci Dominici Bencini, & Franciſci Blanchini in Tom. III. Anaſtaſii, ſemel autem acceptum conſtanter retinuit hunc ritum, ut ex Libro Diurno Romanorum Pontificum Titulo 7. & Antiphonariis S. Gregorii tum Miſſæ, tum Officiorum plane docemur. De Antiphonarum uſu apud cæteras Occidentis Eccleſias conſulenda ſunt variarum Concilia vetera Nationum, necnon Conſtitutiones, ſeu Regulæ antiquæ Monachorum.

V. Gavant. n. 4. — *Duplicantur in Duplicibus, &c.*) Juxta præſentem ritum Antiphonæ in Feſtis Duplicibus duplicantur, itaut ante Pſalmi initium ab uno ex Choro imponatur, & deinde a Choro compleatur, & iterum terminato Pſalmo tota integra repetatur Antiphona: ita duplicantur Antiphonæ ad Veſperas, Matutinum, & Laudes, quando Officium celebratur ſub Ritu Duplici, non vero ad alias Horas minores, in quibus numquam dicuntur integræ, niſi in fine Pſalmorum; & ita pariter quando Officium celebratur ſub Ritu Semiduplici, vel Feriali, &c. etiam ad Veſperas, Matutinum, & Laudes non dicuntur integræ Antiphonæ niſi in fine Pſalmorum.

Antequam tamen diſcrimen Officii duplicis, vel Semiduplicis fuiſſet inventum, inter Officia Solemnia vel Ferialia nulla erat diverſitas in concinendis Antiphonis; indiſcriminatim etenim integræ præmittebantur Antiphonæ Pſalmis; nec uſpiam invenitur in priſcis Ritualibus, ut ſola Antiphonarum exordia Pſalmos præcedant, ut fit nunc in Feſtis Semiduplicibus, & diebus Ferialibus. Quod ſi quis contendat, haud raro in veteſtioribus ſcriptis occurrere, ut ante Pſalmum Cantor imponat Antiphonam; id nihil officere dicimus, quin etiam favere. Si enim Cantor Antiphonam imponebat, eam utique Chorus illico perficiebat, eo modo, quo nunc eam perficit in Officiis Duplicibus; ſic Amalarius *c. 1. de ordine Antiphonali* dicit, Cantorem inchoare Antiphonam invitatoriam, quæ tamen omnium Eccleſiarum uſu adhuc retento integra dicitur ante Pſalmum *Venite*. Rurſus ex eodem Amalario magis comprobatur hæc veritas, nam *lib. 4. cap. 7.* ait: *Antiphona inchoatur ab uno unius Chori, & ad ejus Symphoniam Pſalmus canetur per duos Choros*; quibus in verbis ſatis indicatur integram concinendam eſſe Antiphonam ante Pſalmum; *Symphonia* enim eſt plurium concentus; itaque ob Antiphonam ab uno Cantore tantummodo inchoatam, non potuiſſet recte dici ad Antiphonæ *Symphoniam* Pſalmum decantari. Accedit, quod cum Pſalmus decantari debeat ad tonum Antiphonæ, quonam pacto, ad Antiphonæ tonum potuiſſet cantari Pſalmus, ſi ipſamet Antiphona tota in ſuo perfecte modulata tono non præceſſiſſet? Quin e contrario, ſi Pſalmum Antiphona tantum conſecuta fuiſſet, dici potius debuiſſet ad tonum Pſalmi Antiphonam decantari.

Hiſce Argumentis optime comprobat Cardinalis Thomaſius *cit. loc. pag.* 27. priſcum Eccleſiæ Ritum concinendi integram Antiphonam ante Pſalmum, ſubdens, quod in antiquioribus Eccleſiaſticis Libris nullum elucet argumentum, quo exordium duntaxat Antiphonæ ante Pſalmos pronunciatum fuiſſe arbitremur. Et quod nec minimum extat apud veteres veſtigium ejus diſcriminis, ut diebus celebrioribus integræ Antiphonæ dicantur ante Pſalmos, ſecus vero quotidianis.

Idem Auctor in citata Præfatione *pag.* 30. alio etiam argumento utitur ad confirmandum hoc aſſumptum, idque deſumit ex repetitione Antiphonæ, quæ ad ſingulos Pſalmorum Verſus fiebat ab uno Choro, ut diximus etiam ſupra; concinnius enim fiet, ait ipſe, hæc repetitio ab eodem ſemper Choro, ſi Chorus idem integram iteravit Antiphonam ante Pſalmum; nempe ut totum id repetat ad ſingulos Verſus, quod a principio totum, & non ex parte tantum poſtrema dixerat. Id quod ſubjecto exemplo explanatum vult.

Primus Chorus Antiphona, *Dominus dixit ad me: Filius meus es tu. Ego hodie genui te.*

Secundus Chorus Antiphona. *Dominus dixit ad me: Filius meus, &c.*

Primus Chorus Pſalmus. *Quare fremuerunt.... inania.*

Secundus Chorus Antiphona. *Dominus dixit ad me: Filius meus, &c.*

Primus Chorus Pſalmus. *Aſtiterunt Reges terræ.... Chriſtum ejus.*

Secundus Chorus Antiphona. *Dominus dixit ad me: Filius meus, &c.*

Sicque deinceps uſque ad finem; ubi pulcherrima ipſa ratio in alternando Antiphonam perfecte ſerva-

ſervatur: Dum Chorus ſecundus ita integram ſæpe repetit Antiphonam inter Verſus, ut integram antea reperiatur in principio.

Thomaſio prædicto hic videtur germanus modus Antiphonæ reſpondendæ, ſive repetendæ ante Verſus, vel Pſalmum; & adſtruit, quod ex græcis libris Orientalium Eccleſiarum colligitur, quod ſemper bis dicunt primam Antiphonæ periodum, ſive Verſiculum. Idque pariter confirmat *pag. 36.* auctoritate Amalarii, clariſſimis verbis atteſtantis hanc veritatem *c. 3.* ubi loquitur de Nocturnis Feriarum: *ex ſenis Antiphonis, quas viciſſim Chori per ſingulos verſus repetunt*, &c.

Idem Thomaſius *pag. 41.* duplicem deprehendit modum Antiphonas concinendi ritu Græcorum: eorum alter eſt, cum Verſus, ſive ſententia, quæ a noſtratibus Antiphona appellatur, eadem intercalata conſtanter repetitur ad ſingulos Pſalmi verſus. Alter vero cum haud una, eademque ſemper ſententia intercalatur; ſed plures, diverſæque concinuntur breves periodi, quæ a Græcis *Troparia* appellantur, a converſione, vel immutatione; plures namque ſunt, quæ in uno eodemque Antiphono commutantur, novæ ſententiæ; quæ ut ſingillatim ab altero Choro canuntur, ita ſingillatim ab altero Choro iterantur: & ibidem Thomaſius ſubjicit exempla utriuſque modi repetendi Antiphonam apud Græcos, quorum primum eſt deſumptum ex Typico S. Sabæ in Nativitate Domini, ſecundum vero ex Triodio Græcorum in Vigiliis Dominicæ Paſſionis.

Græcorum morem, quo diverſarum ſententiarum Cantus in uno Antiphono adhibebatur, aliquo pacto imitata eſt Eccleſia Romana; id ſignificat vetus Ordo Romanus MS. relatus a Thomaſio *in ſua appendice pag. 404. col. 2.* agens de duabus Antiphonis de die, & de Natalitiis Sanctorum ad idem Canticum concinendis. Sed clarius extat exemplum, quod in ſua Præfat. *pag. 43.* deſcribit ex Membranaceo Antiphonario Miſſæ ad uſum Scholæ Cantorum ſcripto Sæculo XI. ſervatoque in Bibliotheca Angelica apud S. Auguſtinum hujus Almæ Urbis; cujus exempli initium nos quoque hic dabimus, reliqua enim videri poſſunt apud eumdem Thomaſium.

Sabbato Sancto ad Vigilias poſt Communionem in Miſſa, in Evangel.

Antiphona. Veſpere autem Sabbati, quæ lucescit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre ſepulchrum, omnia E u o u a e.

Pſalmus. Magnificat, &c.

Antiphona. Et ecce Terræmotus factus eſt magnus: Angelus autem Domini deſcendit de Cœlo, alleluja, omnia E u o u a e.

Antiphona. Angelus autem Domini deſcendit de Cœlo, & accedens revolvit lapidem, & ſedebat ſuper eum. Alleluja, Alleluja. E u o u a e.

Pſalmus. Quia reſpexit, &c.

Antiphona. Erat autem aſpectus ſicut fulgur, & veſtimenta ejus ſicut nix alleluja, alleluja, omnia E u o u a e.

Pſalmus. Quia fecit mihi &c. *uſque ad finem; ut videre eſt apud eumdem Thomaſium; & Edmundum Martene, qui extenſe hoc refert.*

Cæterum antiquiſſimam Antiphonarum repetitionem ad omnes Pſalmorum verſus attigiſſe videtur Anonymus auctor Opuſculi *de Benedictione Dei* in Præfatione ad Bathericum Epiſcopum Ratisbonenſem, qui ſedem illam obtinuit anno 814. cujus verba refert Thomaſius in ſua ſæpius allegata Præfatione *pag. 37.* ex quibus quidem verbis colligitur, quod jam tum temporis cœperat in Eccleſiis Germaniæ Antiphonarum repetitio intermitti; immo ipſamet etiam Antiphona omitti brevitatis gratia; quæ quidem omiſſio ſatis demonſtrat, quod plurimum temporis poſtularet ex antiquo more Antiphonarum concentus, quam quod mos hodiernus, cum ſemel tantum, vel bis Antiphonam canimus; malebant idcirco Eccleſiaſtici illi ipſas Antiphonas omnino prætermittere, quam eas reſponſionibus truncatas, præter authenticum ordinem utcumque concinere.

Decimo tamen Sæculo occurrit in Eccleſia Occidentali repetendæ Antiphonæ ad ſingulos Pſalmorum verſus Teſtimonium graviſſimum, quod habetur in vita S. Odonis Abbatis Cluniacenſis, auctore Joanne ejuſdem diſcipulo inter acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti Sæculo V. Dicitur enim *lib. 1. n. 10. Quia ejuſdem Officii Antiphona* (Vigiliarum ſcilicet S. Martini) *uti omnibus patet, breves ſunt, & ejus temporis longiores noctes, volentes Officium ad lucem uſque protendere, unamquamque Antiphonam per ſingulos Pſalmorum verſus repetendo canebant*, &c. Hinc germanam elicit rationem Thomaſius quamobrem contractiores ſunt Antiphonæ, quæ cum Pſalmis, vel Canticis canuntur in Eccleſiaſticis Curſibus, quam quæ in Miſſa cantantur ad Introitum, Offertorium, & Communionem; nimirum quia illæ quam frequentiſſime repetebantur poſt ſingulos omnes Pſalmorum omnium Verſus, hæ vero poſt ſingulos quidem, ſed paucos tantum Verſus, vel proprios, vel Pſalmi, reſpondebantur.

In præſentiarum priſcum illum repetendi Antiphonam ritum ad unumquemque Pſalmi Verſum, non ſervamus, niſi in Pſalmo Invitatorio, in quo bis ad initium Antiphonam dicimus, & repetimus modo integram, modo ex parte ad ejuſdem Pſalmi Verſus. Quod ſi mores noſtros ad antiquiorem revocaremus, nolentes tamen ad ſingulos Pſalmorum Verſus Antiphonas repetere; certe poſt Pſalmos ante *Gloria Patri*, itemque poſt ℣. *Gloria Patri*, & poſt ℣. *Sicut erat* omnino Antiphonam repetere deberemus. Et hunc ritum Sæculo XII. retinebant Romani ſaltem præcipuis aliquot Officiis Natalis Domini, Epiphaniæ, & Natalis S. Petri, ut videre licet in Antiphonario Vaticano *pag. 38. 51. & 148.* quin & in Rom. Brev. Venetiis edito anno præſcribitur hic Ordo,

git ſi Feſtum S. Thomæ Apoſtoli in Dominicam inciderit, Antiphona *Nolite timere* dicatur primo ante Canticum *Benedictus*, tum poſt *Gloria*; demum poſt *Sicut erat*, ſed ex Vaticano (ut diximus) Antiphonario, etiam ante ℣. *Gloria Patri* poſt Pſalmos dici debet. Hæc pariter omnia deprompta ſunt ex his, quæ tradit pluries citatus Thomaſius *pag.* 38.

Supereſt nunc, ut cum eodem, necnon cum Grancolaſio *lib. ſupraciter. capit.* 30. animadvertamus Antiphonarum inchoationem, ſive, ut Antiqui loquebantur, impoſitionem, ad Clericos cantores ſemper pertinere, ad illos ſcilicet, qui majores ſunt in Scola Cantorum, qui ſeptem olim erant, in Eccleſia Romana, non Presbyteri, nec Diaconi, ſed tantummodo Subdiaconi, qui juſtum puerorum Paraphoniſtarum numerum ſibi ad Cantus adjumentum adſcribebant. Ii Cantores Ordine ſuo inchoabant Antiphonas, ut primam Primicerius, ſecundam Secundicerius, & ſic reliqui reliquas imponerent, ad nutum tamen Archidiaconi, exceptis aliquibus Antiphonis ad Evangelium in Paſchate, quarum impoſitio Diaconis tribuebatur, ut videre eſt in appendice vulgata a Thomaſio *pag.* 389. & ſequentibus. Cæterum nuſquam invenitur in antiquioribus ritibus, ut Pontifex, vel Presbyter in Divinis Officiis Antiphonam incipiat; id enim vel maxime ſolemnioribus diebus præſtitiſſent; cum iiſdem tamen diebus in priſcis Codicibus id conſtanter occurrat, ut Cantor, vel Primicerius Antiphonam incipiat; generatim namque totum Eccleſiaſticæ Cantilenæ officium ad Subdiaconos, & inferiorum graduum Clericos olim pertinebat, ut S. Gregorius Magnus decrevit, cujus ſtatutum refertur *in c. In Sancta Romana Eccleſia diſtinct.* 92. Sermo nunc eſt de ritibus ſervatis ab Eccleſia Romana; prætermittimus enim afferre quid apud alias Eccleſias in uſu fuerit. Præfatus mos antiquus ſervatur in Officiis celebratis coram Romano Pontifice, in quibus (niſi ipſemet celebraturus ſit Miſſarum ſolemnia in craſtinum) Antiphonas, neque ipſe, neque Cardinales, ſed ſoli Cantores, imponunt. Quando autem Pontifex intonat Antiphonam, poſt *Gloria Patri* Subdiaconus eidem Papæ ſtando, capite inclinato, ſubmiſſa voce, præintonat Antiphonam, v. g. *Rex Pacificus*, & poſtea flectit genua ante eum, & iterum Papa reincipit Antiphonam, qua dicta, ſedet, ſtatimque Chorus incipit ..... ſecundam Antiphonam incipit Diaconus, qui ſtat a dexteris: tertiam incipit Epiſcopus Cardinalis, qui ſervit in Officio Presbyteri: quartam incipit prior Presbyterorum Cardinalium: quintam Diaconus Cardinalis, qui ſtat a ſiniſtris, & iſte ordo obſervatur quandocumque Veſperæ ſunt Papales. Et hæc traduntur in Ordine Romano XV. Auctore P. Amelio *n.* 6.

In aliis autem Eccleſiis tum Cathedralibus, tum Collegiatis, necnon in nonnullis Regularium ſolent etiam Presbyteri in Choro intereſſentibus Antiphonas imponere, ſervato hoc Ritu, ut quando Officia ſolemniter celebrantur, Antiphonæ ab aliquo Cantore præintonentur, ſive annuncientur illi, qui debet Antiphonam imponere. Hinc in Cæremoniali Monaſtico *lib.* 2. *c.* 6. §. 2. in quo agitur de munere Cantorum in Veſperis ſolemnibus, deſcribitur quomodo prædicti Cantores indui debeant Albis, & Pluvialibus, & quomodo ſe gerere cum pervenerint ad Altare, & prope ſedem Celebrantis &c. Denique *n.* 4. præſcribitur, quod primus Cantor ad initium Verſiculi *Sicut erat* ſe inclinabit aliquantulum aliis Cantoribus, qui & ipſi viciſſim facient minimam inclinationem, & ſtatim deſcendit e ſedili ſuo; tum ante Analogium ſtans, profunde ſe inclinabit Altari, & manibus junctis (ſi non utatur Baculo) accedet ad celebrantem, cui primam Antiphonam præcinet, inclinans ſe debite prius, & poſt; ac eadem via revertetur ad ſedem ſuam, ſicque alii Cantores ordine ſuo ſenioribus aliis reliquas præcinent Antiphonas: Advertitur præterea in dicto Cæremoniali, quod quando aliquis Cantor accedit propius ad ſedem Celebrantis, ut ille, qui proximus eſt ei, præcinat Antiphonam, debet præcentor inclinari profunde Celebranti, ſi ſit Superior, ac deinde mediocriter ad eum, cui ſecundam Antiphonam præcinit. Aliæ ſunt cæremoniæ præſtandæ ab eiſdem Cantoribus, quæ diverſæ ſunt, juxta diverſarum Eccleſiarum conſuetudines, & Cæremonialia. Sed de præintonatione Antiphonarum alibi etiam ſermonem habebimus & quomodo facienda ſit in Cathedralibus, vide in Cærem. Epiſc. *lib.* 2. *c.* 2.

Congruum nunc videtur exhibere ſequentia Decreta, utpote ad præſentem materiam ſpectantia.

Magiſter Cæremoniarum non poteſt alterare, ſeu mutare conſuetudinem circa præintonationem Antiphonarum ad Veſperas. S. R. C. 28. Aprilis 1607. *in Sueſſarien.* & hoc Decretum datur in noſtro Indice *ſub n.* 25.

Antiphona in Choro Cathedralis poſtquam primo loco data fuerit Celebranti a cornu Epiſtolæ, danda eſt ſecundo loco primæ Dignitati, ſive a cornu Evangelii, ſive a cornu Epiſtolæ exiſtenti, & ſive interveniat, ſive non, prima Dignitas, quæ ſedet a dicta parte Evangelii, non obſtante allegata conſuetudine. Sacra R. C. 21. Martii 1665. *in Senogallien.* & datur in noſtro Indice *ſub n.* 90.

Antiphonas primas recinere in Choro & Spiritum Sanctum invocare in Capitulo ſpectat ad primum Canonicum Metropolitanæ, ſeu Cathedralis Eccleſiæ, quando tamen talis Canonicus ſit conſtitutus in Ordine Epiſcopali, non autem ſpectat tunc ad primam Dignitatem primas Antiphonas recinere. Sacra Rituum Congreg. 17. Novemb. 1674. *In Neapolitana*, & datur in noſtro Indice *ſub n.* 99.

Locus concinendarum Antiphonarum eſt Chorus, qui olim tabulis marmoreis circumcinctus in Eccleſiæ ſinu ante Sanctuarium, ſive Presbyterium ſitus erat, extatque etiam nunc vetus hujuſmodi Cho-

rus in Titulo S. Clementis in Urbe, ibi enim bifariam diſpertiti Clerici Cantores conſiſtebant ad cantandum, & ex binis Claſſibus duo Chori reſultabant; ſicque Chorus Choro, ut voce, ita & loco, correſpondebat. Et ſicut in Antiphonis concinendis, ſuiſque Pſalmis, vel Verſibus Chorus Choro correſpondebat alternis; ita in earum impoſitione Antiphonarum ordo ſervabatur alternus, ut una quidem Antiphona ab uno Cantore unius Chori inchoaretur, alia ab alio alterius Chori; ſicque deinceps ſemper alterna. Amalarius *lib. 4. c. 7.* hæc teſtatur dicens: *hanc viciſſitudinem Charitatis ſignificant Cantores, qui alternatim ex utraque parte Antiphonas levant*, ideſt incipiunt.

In Antiphonis inchoandis exordium ſumebatur ab antiquioribus Cantoribus ad inferiores uſque deſcendendo; diſcrimen tamen erat inter binos ipſos Choros hebdomadatim ſibi adſcribentes Officiorum exordia, per unam ſcilicet hebdomadam in uno Choro inchoabatur prima Antiphona cujuſque Officii, & per hebdomadam aliam in Choro altero. Diebus autem ſolemnibus in Schola Cantorum Eccleſiæ Romanæ ad Primicerium, ut diximus, pertinebat primam Antiphonam exordiri; porro Primicerii locum in dextera Chori parte fuiſſe, & Secundicerii in ſiniſtra Thomaſius pro certo habet; ea autem cenſebatur Chori pars dextera, non quæ ad dexteram erat ingredientium Eccleſiam, ſed ea, quæ ad dexteram erat Sacerdotis ad Altare ſtantis, hoc eſt ad Auſtrum, quo etiam viri confluebant, mulieribus ad Aquilonem conſiſtentibus, & ad ſiniſtram ſcilicet Sacerdotis ad Altare ſtantis. Ita pro varia Eccleſiarum ſtructura, & aſpectu ad diverſam Cœli plagam Eccleſiæ dexteram, vel ſiniſtram partem accipiebant Antiqui. Quare in Baſilica Lateranenſi, Vaticana S. Petri, Exquilina S. Mariæ Majoris, ac Tituli S. Clementis, S. Marci, aliiſque quampluribus Eccleſiis Urbis, quarum proſpectus anterior Orientem ſpectat, ac Sacerdos ad Altare ſtans reſpicit Populum, & Templi fores, ea cenſenda eſt pars Eccleſiæ dextera, quæ ad ſiniſtram occurrit eaſdem Eccleſias ingredientibus, quæ videlicet ad Auſtrum eſt; in qua & Ambo Evangelii, & Senatorium erat, ſicut adhuc videtur in Eccleſia S. Clementis. Cantores in binas Claſſes diſpertiti in Antiphonarum cantu, Pſalmorumque, & Canticorum, quæ cum Antiphonis decantabantur, neque Altare, neque Orientem, ſed ſe invicem e regione aſpiciebant; nec ſedentes, ſed conſiſtentes hinc, illincque alterne canebant; id teſtante Durand. *lib. 6. c. 2. 2. n. 30.* ubi ait: Clerici Antiphonas cantantes non vertunt vultus ad Altare, ſed ſe invicem verſis vultibus reſpiciunt. De corporis ſtatu erecto in Antiphonarum cantu meminit Joannes Caſſianus *de Inſtitut. Renuntiantium lib. 3. cap. 8.* ita ſcribens: *Cum ſtantes Antiphonas tres concinuerimus &c.* Hæc pariter placuit ex Thomaſio depromere pro exacta notitia antiquorum Rituum canendi Antiphonas.

Pro Coronide tamen hujuſce Capitis, & hujuſce materiæ, ſeu Antiphonarum concinendarum Ritus, meminiſſe opus eſt Divum Gregorium Papam prædictis Antiphonis, atque earum Cantui inſtituendo operam dediſſe, librumque componi curaſſe Antiphonarium appellatum. Præfatus enim Pontifex, ſicut vetuſtum Codicem Sacramentorum (quem Gelaſianum poſtea appellaverunt) in unum librum abbreviavit, ad uſum præcipue publicarum Stationum Eccleſiæ Romanæ, qui Sacramentarium Gregorianum paſſim eſt vocatus; ita & libros Antiphonarios, necnon Reſponſoriales recenſuit, ac ordine meliori diſpoſuit; id quod in pluribus MSS. Antiphonariis Monaſterii S. Galli in Helvetiis, Verſiculi præpoſiti oſtendunt, dum dicunt: *Hoc quoque Gregorius Patres de more ſequutus inſtauravit opus.* Ob eam itaque recenſionem, aptioremque diſpoſitionem S. Gregorio Magno Reſponſoriales libri, & Antiphonales veteres adſcribunt, quorum teſtimonia videri poſſunt apud probatos Auctores, ut ſunt Monachus Engoliſmenſis in Vita Caroli Magni *c. 8. tom. 2. Hiſtor. Francorum Duchesne*, Joannes Diaconus *in Vita ejuſdem S. Gregorii lib. 2. c. 6. & ſeqq.* Micrologus *c. 25.*; Eanehardus Junior in vita B. Notkerii Balbuli *c. 2.* in Actis Sanctorum eruditiſſimorum Henſchenii, & Pebrochii die 6. Aprilis, & alii. Hujuſmodi Antiphonarii Gregoriani Codices varii reperiuntur, ſed diverſi inter ſe, teſtante Amalario; aliter ſe habere Antiphonarium Corbejenſe (quod Romanum appellare ſolet, quia a Gregorio IV. VVala Abbas Corbejenſis acceperat) atque aliter Metenſe, quod Roma ſub Carolo Magno deportatum Metis eſt collocatum. Romanum Antiphonarium poſtquam in Gallias devectum eſt, complures a Gallicanis Magiſtris acceſſiones habuit; id quod diſertis verbis teſtatur VValafridus Strabo, qui IX. Sæculo floruit, *lib. de reb. Eccleſ. c. 25.*

Diligentiſſimo noſtro Thomaſio animus fuerat pura, ac germana S. Gregorii Antiphonaria e tenebris proferre, ſed cum ea nanciſci nequiverit, vetuſtiora ſaltem, quæ habere potuit, edere curavit, quia quo antiquiores ſunt Codices Rerum Eccleſiaſticarum, eo propius accedunt ad priſcos fontes, unde derivantur, minuſque recentiorum additamentis ſunt infarciti. Quamobrem duo Antiphonaria in ſua collectione evulgavit, quæ etſi germanam illam, puramque S. Gregorii inſtitutionem illibatam haud exhibeant, utriuſque tamen Codicis mutua collatione id fieri poſſe arbitratur, ut ferme deprehendantur, quæ S. Gregorii inſtitutione, vel ſubſequentium antiquorum temporum uſu ſunt profecta. Ex prædictis duobus Antiphonariis a clariſſimo Thomaſio editis, primum eſt Vaticanæ Baſilicæ membranaceum, notis muſicis, non iis, quæ hodiæ ſunt in uſu, connotatum. Hoc Antiphonarium exhibet Ritus ſolitos uſurpari in Eccleſia Romana Sæculo XII. ut unuſquiſque facile agnoſcat, qui illud contulerit cum Rituali Benedicti Canonici ſcripto ad Guidonem de Caſtello, qui poſtea Summus Pontifex fuit, & Cœleſtinus II. appellatus. Alterum Anti-

phono-

Aphonarium ab eodem Thomasio evulgatum, quod S. Gregorium institutorem perhibet in versiculis initio præfixis, membranaceum est, notisque musicis antiquis condistinctum, servaturque in Bibliotheca Monasterii Sancti Galli in Helvetiis, cujus exemplar, ut & alia quamplura, quæ ex eodem Monasterio protulit laudatus Thomasius in appendice sui voluminis, cuncta peramanter descripta se recepisse fatetur a viro claro D. Hermanno Shenk illius Cœnobii Bibliothecario. Prædictum Codicem refert Thomasius ad X. vel XI. Sæculum ob Officium præsertim SS. Trinitatis in eo contentum, quod ignotum erat Sæculis prioribus. Post Joannis Diaconi ætatem omnino conscriptum fuisse, satis demonstrant Antiphonæ in Festo Beati Gregorii ab ejusdem Sancti Vita, quam Joannes ille texuit, excerptæ. Antiquiorem demum Alexandro II. hunc Codicem deprehendit Thomasius ob id maxime, quod in Dominica Septuagesimæ nocturna, & matutina Officia Alleluiatica contineat; Alexander enim II. sua sanctione prætermitti jussit *Alleluja* pridie illius Dominicæ; cum antea ipsamet Dominica post Matutinum tantummodo omitteretur.

De Psalmis. XXII.

RUBRICA.

1. *Psalmi in Officio de Tempore per omnes Horas in Dominicis, & Feriis dicuntur eo modo, quo distributi sunt in Psalterio, nisi aliter in Proprio de Tempore signetur. In Festis autem dicuntur, ut in propriis locis signantur; alioquin, ut in Communi Sanctorum.*
2. *Psalmi ad Laudes de Dominica, cum Cantico, Benedicite, dicuntur in omnibus Festis per Annum, & in Feriis temporis Paschalis.*
3. *Psalmus, Confitemini, dicitur ad Primam cum aliis Psalmis in Psalterio assignatis, in omnibus Dominicis (quando Officium fit de Dominica, ut in Psalterio, etiam in Dominicis, quæ occurrunt infra Octavas Sanctorum) a tertia Dominica post Pentecosten inclusive, usque ad Nativitatem Domini exclusive: & a secunda Dominica post Epiphaniam inclusive, usque ad Septuagesimam exclusive: a Septuagesima autem usque ad Pascha, ejus loco dicitur Psalmus, Dominus regnavit, quia Psalmus, Confitemini, tunc dicitur ad Laudes post Psalmum, Miserere, ut suo loco ponitur: In Dominicis vero temporis Paschalis a Dominica in Albis inclusive, usque ad Ascensionem exclusive, dicuntur tantum tres Psalmi sicut in Festis, addito Symbolo S. Athanasii. Alii Psalmi per singulas Ferias distributi ad Primam, dicuntur singuli loco Psalmi, Confitemini, in Feriali tantum Officio, quando in Feria agitur extra tempus Paschale. In Feriis vero temporis Paschalis, in Festis per annum, & in Sabbato, sive de S. Maria, sive de Feria fiat Officium, dicuntur tantum tres Psalmi, scilicet, Deus in nomine tuo, Beati immaculati, & Retribue, etiamsi Festum Duplex celebretur in Dominica.*
4. *In Dominicis autem, quando Officium fit de Dominica, ut in Psalterio, post Psalmos additur semper Symbolum S. Athanasii. Quicumque, ut infra in propria Rubrica dicitur.*
5. *Psalmi Horarum, scilicet ad Tertiam, Sextam, & Nonam, & ad Completorium, numquam mutantur, ut in Psalterio, sive de Sanctis, sive de Tempore fiat Officium.*
6. *Psalmi de Dominica ad Vesperas, ut plurimum dicuntur in Vesperis Festorum, excepto ultimo, qui mutatur; cum vero aliter fieri debet, suis locis notatur. In Vesperis infra octavam dicuntur Psalmi, ut in secundis Vesperis Festi; sed in primis Vesperis diei octavæ dicuntur, ut in primis Vesperis Festi, nisi aliter notetur.*
7. *In fine Psalmorum semper dicitur, Gloria Patri, præterquam in Psalmo, Deus Deus meus ad te de luce vigilo, & in Psalmo, Laudate Dominum de Cœlis, qui conjunguntur cum aliis Psalmis, & in fine ultimi tantum dicitur Gloria, ut suis locis notatur. Præterea non dicitur in triduo majoris hebdomadæ ante Paschæ: nec in Officio Defunctorum, cujus loco pro Defunctis dicitur, requiem æternam dona eis Domine, etiamsi fiat Officium pro uno tantum.*
8. *Ut sacræ vulgatæ editionis puritas inconfusa, & illibata servetur, etiam quoad interpunctiones, & distinctiones in Sacris Bibliis appositas, additus est Asteriscus *, ut sit nota musicæ partitionis in medio versu.*

De Psalmis. Cap. VIII.

CAVANTUS.

1. SI Psalterium Sacerdos ignorat, nomen Sacerdotis vix in eo constabit, ait Augustin. 28. *dist. qua ipsis*, & hoc me movit, ut hoc loco plura recensearn ad pleniorem Psalterii cognitionem, de Vocabulo, Auctore, Ordine, Materia, Cantu, & usu Psalmorum, breviter tamen enarraturus.

2. *Psalmus* Græcis idem, quod Latinis, cantus sive sonus, qui fit manibus, pulsato Psalterio, ut 1. *Reg.* 16. Fit etiam voce, *ut Psalm.* 33. *bene psallite ei in vociferatione.* At Psalmi Davidici continent Dei laudes vel preces ad eum, unde fere

idem eſt Pſalmus, quod Hymnus, ut ex titulo Hebræo Pſalterii habetur, qui eſt: liber Hymnorum, ſeu laudum divinarum.

3. Pſalterium, quo Romana Eccleſia utitur, eſt ex translatione S. Hieronymi Romana, teſte Radulph. *propoſ.* 8. & differt a Pſalterio Romano, quod adhibetur Romæ in Æde Vaticana S. Petri, quo etiam utuntur Ambroſiani. S. Franciſcus in ſua Regula excipiens ab Officio Divino Pſalterium Romanum intelligit de eo, quod in Vaticana S. Petri eſt in uſu antiquiſſimo.

4. De *Auctore*, tria ſunt certa. Primo, Auctorem primarium eſſe Spiritum Sanctum. *Auctor* ad *Hebr.* 3. Secundo, maximam partem eſſe Davidis, qui 2. *Reg.* 29. egregius appellatur Pſaltes Iſrael: & Iſidor. *lib.* 1. *de Offic. c.* 5. vocat Davidem pſalmorum Theſaurum. Tertio, probat Bellarmin. *in præf. ad explan. in Pſalm.* eos, qui carent titulo, & eos item, qui nomen David in titulo præferunt, quocumque caſu, ſeu genitivo, ſeu dativo, eſſe Davidis. De reliquis Pſalmis, qui alium præferunt Auctorem, communior eſt ſententia, eſſe omnes unius Davidis; quæ eſt Chryſoſtomi, Auguſtini, & aliorum. Pluribus agit de hac re Auguſtinus Torniellus Congregationis noſtræ, *in Sacris Annal. Anno Mundi* 2964. *a num.* 2.

5. *Ordo* Pſalmorum triplex eſſe poteſt: Biblicus, Hiſtoricus, Eccleſiaſticus: *Biblicus* eſt, qui in Sacris Bibliis habetur, a primo uſque ad Pſalm. 150. quos dividunt aliqui (& placet diviſio Bellarmino) itaut primi quinquaginta pertineant ad pœnitentes, ſive incipientes; alii quinquaginta ad proficientes; reliqui quinquaginta ad perfectos. Si dividas, ut dimidium Pſalterii invenias pro numero verſuum; ſicuti omnes verſus ſunt 2606. ita dimidium verſuum erit inter illos duos verſus Pſalm. 77. *Cor autem eorum non erat rectum cum eo &c. ipſe autem eſt miſericors*, quaſi centrum Pſalterii ſit ſumma malitia hominum & ſumma bonitas Dei.

6. Ordo *Hiſtoricus*, quo ſcilicet tempore quiſque Pſalmus fuerit compoſitus, difficillime haberi poteſt. Nam ordo *Biblicus* eſt, vel quo reperti ſunt ab Eſdra, ut videtur ſentire S. Athanaſius *in ſynopſi*; vel quo ordinati ſunt a ſeptuaginta Interpretibus, ut docet S. Hilarius *in Prologo Pſalmorum*, ſcitur aliquorum tempus, qua de re vide Torniellum loco citato, qui ſequentes ordinat hoc modo: Pſalm. 143. Benedictus Dominus.

9. Confitebor tibi Domine in toto corde meo: narrabo.
10. In Domino confido.
58. Eripe me de inimicis meis.
33. Benedicam Dominum.
56. Miſerere mei Deus, miſerere.
62. Deus Deus meus: ad te.
51. Quid gloriaris in malitia.
108. Deus laudem meam.
139. Eripe me Domine ab homine.
63. Deus in nomine tuo.
141. Voce mea ad Dominum clamavi: voce mea ad Dominum deprecatus ſum.
25. Judica me Domine: quoniam.
5. Verba mea auribus.
12. Uſquequo Domine.
16. Exaudi Domine juſtitiam.
57. Si vere utique.
85. Inclina Domine.
93. Deus ultionum Dominus.
26. Dominus illuminatio.
138. Domine probaſti me.
132. Ecce quam bonum.
2. Quare fremuerunt.
23. Domini eſt terra.
46. Omnes gentes plaudite.
28. Afferte Domino.
104. Confitemini Domino, & invocate.
29. Exaltabo te Domine.
50. Miſerere mei Deus, ſecundum magnam.
6. Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. Miſerere mei &c.
37. Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. Quoniam &c.
31. Beati quorum remiſſæ.
6. Domine Deus meus, in te.
3. Domine quid multiplicati ſunt.
142. Domine exaudi orationem meam, auribus percipe.
38. Dixi: Cuſtodiam vias meas.
38. Expectans expectavi Dominum.
40. Beatus qui intelligit.
41. Quemadmodum deſiderat.
42. Judica me Deus.
54. Exaudi Deus orationem meam, & ne deſpexeris.
83. Quam dilecta tabernacula tua.
96. Dominus regnavit, exultet terra.
45. Deus noſter refugium.
17. Diligam te Domine.
106. Confitemini Domino, quoniam bonus quoniam in ſæculum miſericordia ejus. Dicant, &c.
113. Niſi quia Dominus erat nobis.

Pſalmorum tempus aliorum prorſus neſcitur. Omnes autem ante Annum Mundi 3020. quo David mortuus eſt, & forte ultimus ille fuit, qui in Bibliis eſt 36. *Noli æmulari &c.* in quo ait: *Junior fui, etenim ſenui*; ut mea fert conjectura.

7. Ordo Pſalmorum *Eccleſiaſticus* eſt alius a prædictis. Nam aliqui dicuntur Matutinales, qui ante prandium in Choro dicuntur; aliqui Veſpertinales, qui a prandio. Matutinales 112. Veſpertinales 38. quamquam in Matutino de Sanctis, & Dedicationis Eccleſiæ aliquando cantantur Pſalmi, *Cum invocarem*, & *Qui habitat*, qui ſunt Veſpertinales, & in Completorio. Pſalm. *In te Domine ſperavi*, qui eſt etiam Matutinalis. Si dividas eoſdem per Horas, ad Matutinum recitantur in tota hebdomada XCI. ad Lau-

ad Laudes XIII. ad Veſperas XXXV. ad alias Horas XI. qui faciunt ſummam CL.

8. Eoſdem recitari in Horis Canonicis, " Pontifini Decreto refert in ejus Vita Ribadeneira; ſed vel ubique non fuit receptum, vel Romæ quoque neglectum; nam poſt Annos centum, & ultra, Pſalmos omnes per Dominicam, & Ferias diſtribuit S. Jeron. *ex Radulph. propoſ.* 10. & Damaſus decrevit hoc ordine recitari, *ex Baronio an.* 60. cum nihil fere ex Pſalmis Romæ in Templis legeretur: ut ipſe Damaſus fatetur, *in Epiſt. ad Jeron. in tom.* 1. *Concil.* Jeron. igitur conſtituit in Dominicis 18. Pſalmos, duodecim in Matutinis Ferialibus, & in Matutino Feſtorum dimidium numeri Dominicarum, ideſt, Pſalmos novem. Ad Horas, Ambroſium ſequutus, diſtribuit in plures partes Pſalm. 118. *Beati immaculati*. Hæc poſtrema Radulphus *propoſ. cit.* De n. duodenario in Feriis. Narrat Caſſianus 2. *de inſtit. cœn. c.* 4. quod coram Monachis Angelus apparens duodecim Pſalmos continenter cecinit, quibus finitis *Alleluja*, cantavit, ac ſiluit, non amplius viſus, nec auditus. Unde a Concil. Turonenſ. *c.* 19. ad Matutinum duodecim ſaltem Pſalmos expediri juſſum eſt, facta mentione prædictæ viſionis Angelicæ. Extat Decretum Gregorii VII. *de conſ. diſt.* 5. *in die*. Omnibus diebus, inquit, aliis (excipit Paſcha, & Pentecoſten) per totum Annum, ſi Feſtivitas eſt, novem Pſalmos, & novem Lectiones dicimus. Aliis autem diebus duodecim Pſalmos, & tres Lectiones recitamus. In diebus Dominicis octodecim Pſalmos, & novem Lectiones celebramus. *Hæc ibi*.

9. Pluralitas Pſalmorum myſtice ſignificat, recolendos eſſe mores bonos diverſorum operum per plures Pſalmos. Ita Ordo Rom. *in Octavis Paſchæ*. Minor etiam numerus Pſalmorum in Officio dicitur ob temporis jucunditatem, ut tempore Paſchali. Radulph. *propoſ.* 10.

10. Pſalmi mutatio unius in alium, ut pro, *Confitemini*, in Prima Dominicali dicatur Pſalmus, *Dominus regnavit*, & pro, *Jubilate*, in Sabbato de B. V. dicatur, *Bonum eſt confiteri Domino*, ideo decreta eſt, ut in hebdomada, quoad ejus fieri poſſit, expleatur Pſalterium, neque Pſalmus unus omittatur in Officio totius hebdomadæ.

11. Additum eſt in fine cujuſque Pſalmi, *Gloria Patri, & Filio &c.* (de cujus origine diximus *ſupra c.* 5. *n.* 4.) ex inſtitutione Damaſi, ut dicitur in ejus Feſto, quod hodie hæc ſcribentes celebramus, & probat Baronius an. 382. Ambroſius autem addidit tantum eamdem glorificationem Trinitatis in fine Hymnorum, non Pſalmorum, ut S. Auguſtinus affirmat *lib. 9. Confeſſ. c.* 7. & Caſſianus docet, tantum in fine Antiphonarum ſubdi ſolitum, *Gloria Patri &c. lib.* 2. *de noct. orat. c.* 8. Falluntur ergo Nicephorus, qui *lib. 9. c.* 24. auctorem facit Flavianum primi verſus *Gloria Patri &c.* & Alcuinus, qui facit auctorem Hieronym. petente Damaſo: unde epiſtola Hieronymi hac de re merito reprobatur a Baronio Anno 325. quidquid dicat Francolin. 1. *part. cap.* 2. *in fine*. Hoc autem verſu manifeſte diſtinguimur a Judæis, Paganis, & Hæreticis, conformamur Angelis, qui quotidie cantant Trino Deo, & Uno. Benzonius *in Magnif. lib.* 5. *c.* 2.

12. Non dicitur, *Gloria Patri*, in triduo majoris hebdomadæ. Ordo Romanus *in Dominica Mediana*; quia in Paſſione Chriſti viſa eſt Trinitas obſcurari. Durand. *lib.* 6. *cap.* 72. neque in Officio Defunctorum; quia verſus eſt lætitiæ, non mœroris. Walafrid. *c.* 25.

13. *Materia* Pſalmorum ea eſt, ut ſint quaſi compendium totius veteris Teſtamenti; quidquid enim Moyſes, vel in hiſtoria tradidit, vel in lege præcepit; & quidquid Prophetæ reliqui, vel exhortando ad virtutes, vel prædicendo futura ſcripſerunt, id fere totum in Pſalmis comprehenditur. Lege de hac re *Radulph. propoſ.* 9. & *Bellarm. præfationem Pſalmorum*.

14. De eorum *Cantu* nunc dicendum. Ab Apoſtolis habetur, *Coloſſ.* 3. *Epheſ.* 5. *in Pſalmis cantantes*; adeo ut *ex Dyon. de Cœleſt. Hierarch. c.* 3. Pſalmorum modulatio omnibus fere Pontificiis myſteriis, eſſentiæ inſtar, adhibeatur, cantus autem primitivæ Eccleſiæ, modico flexu vocis, pronuncianti Pſalmos, quam canenti, vicinior erat, *ex Iſidor. loc. cit.* quod accepit ab Auguſtin. *lib.* 10. *Confeſſ. cap.* 33. ubi facit auctorem hujus moderati cantus Athanaſium. Renovaverunt hunc cantum Clerici Regulares.

15. De *Alterno cantu*, eſt magna quæſtio, quis fuerit auctor? inter Græcos videtur Dyon. *de Cœleſt. Hierarch. cap.* 3. hunc innuere cantum. Item Baſil. *epiſt.* 63. qui teſtatur de Ritu communi omnibus Eccleſiis, exemplo ſumpto a cantu Antiphonarum Ignatiano, de quo præced. Cap. *n.* 2. diximus. Caſſianus, qui poſterior, nondum videtur noviſſe alternum cantum *lib.* 2. *inſtitut. c.* 5. & *cap.* 10. forte loquitur de ſolo Ritu Monaſtico. Faciunt autem alterni cantus Pſalmorum Flavianum, & Diodorum auctores, ex Athanaſio hoc enarrante, Hiſtorici Græci; ſed potius inſtauratores vocat Theodor. *lib.* 2. *c.* 24.

16. At inter Latinos, quamvis Tertullianus *libro* 2. *ad uxorem* iis verbis (Pſalmum inter duos ſonare) videatur ſignificare alternum cantum, tamen de privata ratione recitandi Pſalmos explicatur: & Ambroſio tribuitur, qui Græcos imitatur, ex Iſidoro *libro* 1. *de Officio cap.* 7. & teſte Auguſtino *libro de Confeſſ. cap.* 7. primus invexit in Eccleſiam alternum cantum: quem Damaſus Decreto generali firmavit, & communem toti Eccleſiæ fecit, ut dicitur in Breviario in ejuſdem Feſto. Fuſius hac de re Francolin. 1. *part. c.* 3.

17. Denique alternus cantus ſignificat alternam Sanctorum ad bene operandum exhortationem. Hugo *in Spec. cap.* 3. & quod alter alterius onera portare debet. Durand. *in Ration. lib.* 5. *c.* 2.

18. Addit Amalar. *lib.* 4. *cap.* 3. ſtandum eſſe ad Pſalmos (quod hodie obſervant Clerici Regulares, & noſtri Ordinis ad Officium diurnum) & Ba-

ronius probat ex P. Damiani Anno 1062. ut ex ſtatu corporis, ait Amalar. demonſtremus affectum mentis; hoc eſt, paratos nos eſſe, ſive ad domandam carnem noſtram, ſive ad exercitium operis (quod ſignificat Pſalmus, ut diximus) in cauſa noſtra, & fratrum ſtantes etiam in operibus bonis facilius vincimus hoſtes, ait Durand. *loc. cit.*

19. *Uſus* ejuſdem Pſalmi in pluribus Feſtis ad Matutinum eam habet cauſam, quia in eodem ſunt plures, & varii verſus, qui pertinere commode poſſunt ad varia Feſta, & ſuggerunt varias, & ad rem accommodatas Antiphonas, ut recte conſideranti patebit: quod etiam notavit Durand. *loc. cit.*

20. In Veſperis Feſtorum accidit mutatio ultimi Pſalmi Dominicalium, ut ſit conformior Feſto, quam mutationem ſignificat Radulph. *propoſ.* 10.

21. In poſtrema Breviarii recognitione viſum eſt Aſteriſco interpungere Pſalmorum verſus, ut eorumdem lectio, etiam quoad puncta, & commata, eſſet eadem, quæ in vulgata editione Sacrorum Bibliorum, emendatione Vaticana ultima Anni 1598.

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

I. Gav. n. 1. -- *Si Pſalterium Sacerdos ignoret &c.*) Quanti momenti eſſet apud veterem Eccleſiam hæc diſciplina, ut Clerici Pſalterium totum animo perciperent, & memoria cuſtodirent, præter Auguſtini teſtimonium, hic a Gavanto noſtro laudatum, illud etiam præclare demonſtrat, quod legimus de Gregorio magno, qui Epiſcopum ordinare recuſavit Joannem Presbyterum, utpote Pſalmorum neſcium, & id habetur in ejuſdem Pontificis Epiſtola 44. *lib.* 4. Idem SS. Pontifex antequam quempiam ordinaret Epiſcopum, inquirebat, an Pſalmos memoriter teneret, nec ne, ut colligitur ex Epiſtola 34. *lib.* 8. ad Epiſcopum de Joanne Diacono promovendo in Epiſcopatum Balneoregienſem, ubi hæc ſcribit: *Requirendum quoque eſt ſi in opere Dei ſtudium habuit, vel Pſalmos novit.* Et in Epiſtola 6. *libri* 12. habetur, quod ab eodem Pontifice repulſus fuit ab Epiſcopatu Anconitano, ad quem erat electus Ruſticus Diaconus, quia Pſalmorum ignarus repertus fuit. Hunc eumdem morem in ordinandis primi Ordini Sacerdotibus reintegravit Œcumenica Synodus Nicæna II. his verbis: *quoniam Pſallentes Deo ſpondemus*: in juſtificationibus tuis meditabor: non obliviſcar ſermones tuos: *omnes quidem Chriſtianos ſalutare eſt hoc ſervare; eos autem præcipue, qui Sacerdotalem Dignitatem obtinent; quamobrem decernimus quemlibet, qui ad Epiſcopalem gradum eſt provehendus, Pſalterium omnino noſſe: ut ex eo omnem quoque ſuum Clericum ita inſtitui moneat.* Concilium pariter Toletanum VIII. Anno Domini 653. coactum, hunc juſtiſſimum Canonem edidit, ut videre eſt Tom. 2. Collectionis maximæ Conciliorum Hiſpaniæ factæ a Sapientiſſimo Cardinali Joſepho Saenz de Auguirre pag. 566. -- *Sollicite conſtituitur, atque decernitur, ut nullus cujuſcumque dignitatis Eccleſiaſtica deinceps percipiat gradum, qui non totum Pſalterium, vel Canonicorum uſualium, & Hymnorum, ſive baptizandi perfecte noverit ſupplementum* — Hujus Canonis memores PP. Concilii Coyacenſis in Diœceſi Ovetenſi an. 1050. decreverunt, *ut Archidiaconi tales Clericos, conſtitutis quatuor temporibus, ad ordines ducant, qui perfecte totum Pſalterium, Hymnos, & Cantica, Epiſtolas, Evangelia, & Orationes ſciant.* Hoc idem antiquæ Diſciplinæ caput anno 889. ſuis Presbyteris commendarat Ridulphus Sveſſionum Epiſcopus: Cum in ſua ad illos Conſtitutione ſcripſit. *Monemus, ut unuſquiſque veſtrum Pſalmos, & Sermonem Fidei Catholicæ, cujus initium*, Quicumque vult ſalvus eſſe, *& Canonem Miſſæ, ac Cantum, vel computum memoriter, & veraciter, ac correcte tenere ſtudeat.* In Eccleſia etiam Conſtantinopolitana inter veteris ſuæ diſciplinæ Officia id fuit, ut Clerici Pſalmos omnes memoriter complecterentur: hinc Gennadius ejuſdem Sedis Antiſtes, is, qui Anatolio ſucceſſit, non diu poſt Chalcedonenſe Concilium noluit ordinare Sacerdotem Diaconum illum, qui prius Pſalterium ſedulo in ore non habuiſſet: Ita Nicephorus *lib.* 5. *Hiſtor. c.* 27. & Theodorus Lector *in Collectan.* narrat Archiepiſcopum Leonem in more habuiſſe, ut neminem Sacris Ordinibus initiaret, qui Pſalterium neſciret. Cæterum Pſalmos memoriter, & ſine libro cantandi mos diu viguit, ejuſdemque moris adhuc in quibuſdam locis remanſerunt veſtigia, ut de Eccleſia Lugdunenſi, & Rhotomagenſi &c. nec non de Carthuſianis aſſeverat Guſſanvilæus in notis ſuis eruditiſſimis ad ſupra memoratam Epiſtolam 45. Divi Gregorii. Immo hanc eſſe diſciplinam PP. Benedictinorum præſcriptam a S. P. Benedicto, infert Haephtenius *lib.* 7. *tract.* 4. *diſquiſit.* 2. ex verbis ſuæ Regulæ, quæ habentur *cap.* 9. & hanc eſſe antiquam veterum Monachorum, conſuetudinem Pſalterium, alioſque Sacræ Scripturæ libros memoriæ commendandi, pluribus auctoritatibus oſtendit Edmundus Martene in ſuo eruditiſſimo Commentario ad prædictum *caput* 9. Regulæ S. Benedicti.

II. Gav. *num.* 2. -- *Unde fere idem eſt Pſalmus, quod Hymnus &c.*) Pſalmos Davidicos, Hymnos quoque, & appellatos fuiſſe, & bene appellari poſſe, nos pariter ſupra inſinuavimus, agentes de Sacris Hymnis. Quapropter licet ex uſu Eccleſiæ Hymnus ſtricte acceptus diſtinguatur a Pſalmis, ut innoteſcat diſcrimen inter Laudes Divinas a Davide factas, & alias Laudes a Catholicis Doctoribus compoſitas, nihilominus ſi vera ſignificatio attendatur, idem omnino ſunt Hymnus, & Pſalmus, utraque enim vox explicat Laudem Dei cum metro, & utraque exigit cantum ad ſui perfectionem; idcirco qui a nobis dicitur *Liber Pſalmorum*, ab Hebræis dicitur *Liber Hymnorum*, & Philo *lib. de Mundo* loquens de Davide Pſalmorum Auctore, vocat eum nomine Hymnographi. Has, & alias rationes in hujuſce veritatis

tis comprobationem adducit P. Anacletus Siccus in præfatione præfixa ſuo erudito libro inſcripto *de Eccleſiaſtica Hymnodia*, in quo agit de Divina Pſalmodia, qui idem liber prius ex Italico prælo in lucem emiſſus, paucos poſt annos Antverpiæ Typis Plantinianis fuit recuſus.

III. Gav. n. 3. -- *Pſalterium, quo Romana Eccleſia utitur &c.*) Primam Latinam Scripturæ Verſionem Romæ factam fuiſſe veriſimile eſt, ſtatim enim ut Romani Chriſtianam Religionem amplexi ſunt, Sacra Scriptura ex Græco, in ipſorum idioma translata fuit, & equidem tanta eſt hujuſce Verſionis antiquitas, ut translationis nomen ignoretur; Itala tamen appellata eſt hæc Verſio, & uſque modo hoc nomen retinet, & eſt communis ſententia, quod ex veteri illa Græca LXX. Interpretum expreſſa fuerit. Aliæ poſtea pariter ex Græco textu LXX. & non ex Hebræis fontibus Latinæ Verſiones prodierunt; quia ut ſcribit S. Aug. *lib. 2. de Doct. Chriſt. c. 11.* quicumque ſibi videbatur utramque linguam, Græcam, & Latinam aliquantulum callere, auſus eſt novam Sacrorum Bibliorum exarare interpretationem. Sed inter omnes illa ubique recepta fuit, quæ Itala dicebatur, ipſo Auguſtino teſtante *libr. citat. capit. 15.* his verbis: *In ipſis interpretationibus Itala cæteris præferatur, nam eſt verborum tenacior cum perſpicuitate Sententiæ.*

Hæc verſio Romana pariter appellata fuit, quia illam an initio recepit Romana Eccleſia, & quia forſan, ut mox dixi, hæc verſio Romæ ex Græco Textu fuit expreſſa ab aliquo Apoſtolorum Diſcipulo; & a primis Eccleſiæ Funditoribus viſa, & approbata, atque ab his ſimul cum fidei depoſito ſucceſſoribus concredita. Hac verſione non ſolum Sedes Apoſtolica, ſed & reliquæ Occidentales Eccleſiæ utebantur; quamvis in eam temporis progreſſu aliquæ mutationes irrepſerint, vel Scriptorum audacia, ſive oſcitantia; vel Epiſcoporum licentia; qui vel verba; vel ſententias ad ſuæ Regionis idiotiſmos accommodarunt. Porro integrum hujus verſionis corpus nullibi extare autumat Cardinalis Bona *lib. 2. de Rebus Liturgicis c. 3.* cum enim Hieronymi verſio tamquam Hebraicis exemplaribus magis reſpondens cœperit in Eccleſiis legi, citari a Conciliis, & a Scriptoribus exponi, vetus illa negligi cœpit, donec tandem omnino periit, quod ducentis, & amplius Annis poſt Hieronymum contigiſſe putat idem doctiſſimus Cardinalis; ſolum autem Pſalterium remanſit, quia cum illud Fideles adhiberent in Divinis Officiis, ipſumque memoriæ diligenter mandaſſent, adduci non poterunt, ut novam editionem Hieronymianam ediſcerent. Et hoc Pſalterio S. Gregorius Introitus Miſſarum, & reliqua excerpſit, quæ in ſuo Antiphonario continentur. Hujus Italicæ verſionis præcipuos errores Romæ circa Annum 382. juſſu Damaſi Papæ correxit S. Hieronymus ad Fidem editionis LXX. a qua Italica verſio non ſemel diſcrepabat. Correxit, inquam, vir Sanctus editionem illam Latinam, ſed tumultuario opere, ut ipſe teſtatur in epiſtol. ad Paulam, & Euſtochium: *licet curſim magna illud ex parte correxi.* Eo Pſalterio, ita ab Hieronymo correcto, uſa eſt primum Eccleſia Romana, deinde ad alias Eccleſias, ſed minori ſucceſſu delatum eſt; Populi enim antiquæ aſſueti verſioni, S. Doctoris correctiones negligebant, itaut non multo poſt tempore totum opus mendis fœdatum fuerit: *Quod quia rurſus videtis* (ita Hieronymus ad Paulam, & Euſtochium) *Scriptorum vitio depravatum, pluſquam antiquum errorem, quam novam emendationem valere me cogitis &c.* Quapropter duabus præd. Matronis inſtantibus circa An. 384. novam ipſe veram verſionem Latinam, Bethleem verſaretur, e Textu LXX. expreſſam ſuſcepit; quæ non fuit pura correctio; ut prima Romæ facta, ſed vera nova verſio, & quidem accuratiſſima, atque omnino emendata; & de hac ſua editione ſcribit ille ad Sophronium dicens: *Quoniam* (LXX.) *translationem diligentiſſime emendatam olim meæ linguæ hominibus dedi.* Pſalt. hoc Bethleem ab Hieronymo ſecundo emendatum; illud idem eſt, quod nunc in Brev. utitur Romana Eccleſia, & quod in corpore Sacrorum Bibliorum reperitur, & quod etiam Gallicanum eſt appellatum. Prima autem editio Pſalterii etiam juxta Hieronymi correctionem Romana dicta fuit, & ad illam veterem Latinam interpretationem pertinere non levi conjectura creditur, quam Divus Aug. *lib. 2. de Doctr. Chriſt. c. 11.* Italam appellat. Primi, qui ab hac Itala vetere Pſalmorum editione diſceſſere, fuerunt Galli; hi etenim alteram B. Hieronymi veram verſionem; & correctionem diligentiſſimam Bethleem factam; obelis, & aſteriſcis, additionibuſque ex Theodotione deſumptis condiſtinctam, priori prætulerunt, poſt S. Gregorium Turonenſem Epiſcopum, qui illam, ut ſcribit Wilfridus Strabo *de reb. Eccleſ. c. 25.* a Patribus Romanis mutuatam, in Galliarum dicitur Eccleſiarum tranſtuliſſe, unde & Gallica dici cœpit. Ex Galliis mox in Germaniam facile commigravit, ipſomet Wilfrido ſcribente -- Galli, & Germanorum aliqui ſecundum emendationem, quam Hieronymus Pater de LXX. editione compoſuit, Pſalterium cantant -- Eruditiſſimus tamen Mabillon *in ſua Diſquiſitione de Curſu Gallicano n. 22.* demonſtrare contendit eo tempore, quo Gregorius Turonenſis Antiſtes Hiſtoriam ſuam ſcribebat, Pſalterium ab Hieronymo emendatum, quod Gallicanum vocatur, nondum in Gallia receptum fuiſſe, ſed admiſſum putat tale Pſalterium medio Gregorium inter, & Wilfridum intervallo, opera fortaſſe S. Bonifacii Moguntini Pontificis, qui illud Gallicanis, Germaniſque Eccleſiis probabiliter tradidit.

IV. Giv. eodem n. 3. -- *Quod adhibetur Romæ in æde Vaticana S. Petri &c.*) Prima, ſeu Romana Pſalmorum editio nonniſi poſt X. Chriſti Sæculum in Italia ipſa ſenſim commutari cœpit, nam cum Sanctus Franciſcus ſuis Fratribus præceperit ut ſecundum Ritum Eccleſiæ Romanæ Divina peragerent, excepto Pſalterio Romano; hinc

In Monaſteriis utriuſque ſexus jam receptiſſimum fuiſſe, manifeſtum eſt ex jambico ejus carmine de virtute ſub finem; idque omnibus notiſſimum eſſe dicit. Eorum Chorum Angelicum vocat, *qui nunc ſimul, nunc vicibus alternis canit*: quapropter ſaltem inde colligitur, quod uno ferme ante Caſſianum ſæculo alternatim canendi ritum apud Orientales inolevit, qui ſenſim inde manavit ad Occidentales, ut optime notat Mabillon. *in Diſquiſ. Curſus Gallicani n. 7.* erga finem. De hac re legendus eſt etiam eruditiſſimus Thomaſſinus *in lib. 1. Diſciplina Eccleſiaſtica cap. 34. & 35.*

Cæterum præfatum alternatim pſallendi Ritum a Lege veteri derivaſſe, videtur non dubitandum; in veteri enim Teſtamento ex Davidica inſtitutione; Levitæ in tres Choros diſtributi canebant coram Tabernaculo Teſtimonii; ſtabant autem juxta ordinem ſuum in Miniſterio. Chorus medius Levitarum erat Caathitarum ſub Cantore Herman; Chorus dexter Levitarum Gerſonitarum, ſub Cantore Aſaph; Chorus vero ſiniſter Levitarum Meraritarum ſub Cantore Ethan. *Primo Paralipomen. cap. 6.* Eos autem per Choros decantaſſe, ac ſibi invicem reſpondiſſe, nulli dubium eſſe poteſt, ait noſter Thomaſius *in ſua Præfatione ad Antiph. Romana Eccleſiæ.*

XI. Gav. n. 18. — *Standum eſſe ad Pſalmos, quod hodie obſervant Clerici Regulares &c.*) Etiam hoc loco noſtræ Congregationis Ritum allegat Gavantus, quem obſervamus in Cantu Pſalmorum. Caſtaldus noſter in Cæremoniali *lib. 2. c. 3. n. 3.* de corporis habitu in canendis Pſalmis juxta noſtri Ordinis morem a Sancto Patre noſtro Cajetano acceptum ita decernit: *Cum Pſalmi cantantur, regulariter omnes ſtare oportet, quod ſi ob Corporis imbecillitatem alicui ſedere opus ſit; arbitrio Superioris juſta ex cauſa concedendum relinquitur.* Idem Caſtaldus in ſua Praxi *lib. 2. ſect. 3. c. 2. n. 2.* ait: *ſatis laudabilis eſt Religioſorum conſuetudo, apud quos maxime Eccleſiaſtica viget obſervantia, Pſalmos ſtantes præcinendi.* Sed quod magis eſt, talis diſciplina diſerte præſcribitur in noſtris Conſtitutionibus *part. 1. c. 1. n. 10.* ubi habetur. *Pſalmos Pœnitentiales genibus flexis, Graduales, & pro Defunctis ſedentes, reliquos ſtantes in Choro recitent.* Quem quidem noſtri Ordinis Ritum cum in citato Conſtitutionum loco Joannes Lorinus Societ. Jeſu præclarus Theologus, & Pſalmorum eruditiſſimus Interpres advertiſſet, in Prolegomenis ad ſuos Commentarios *cap. 14.* ſingularitatis notam noſtris impingens ſcripſit hæc præciſa verba: *mirum eſt præter unum aliquem Ordinem* (nos Clericos Regulares intelligens, ut liquet ex illius contextu) *nullum hodie extare, qui eo ſitu Corporis, aliterve, quam ſedendo Pſalmos in Choro decantet.* Quocirca Antonium Caracciolum eruditiſſimum plane Virum, & noſtrarum Conſtitutionum eximium Interpretem & acerrimum hujus Ritus defenſorem ſevera nimis manu perſtringit. Verum fœde labitur Vir ille doctiſſimus; mos enim concinendi Pſalmos, non ſedendo, ſed ſtando adhuc juxta priſcam diſciplinam ſervatur non ſolum a nobis, ſed etiam ab aliis Regularium Ordinibus, & equidem in Rituali Ciſtercienſi ex *Libro Uſuum, definitionium Ordinis* &c. collecto, & Patriſiis impreſſo *anno 1721. c. 8. n. 3.* legitur: *Stamus adhuc in ſtallis, ſed vultibus ad invicem verſis, ſeu Chorus ad Chorum &c. ad Pſalmos, Hymnos, Cantica, & Antiphonas Communes.* Petrus Boherius exponens verba illa; *ſedentibus omnibus in ſcamnis*, quæ leguntur in *cap. 9.* Regulæ S. Benedicti; dicit: in hac Regula expreſſe non contineri, num ſtandum an ſedendum ſit, quando Pſalmi canuntur; Menardus tamen ex iis S. Benedicti verbis ſatis appoſite intulit, ut obſervat Martene ibidem in Commentario inſtituti ſui, inter pſallendum Monachos ſtare debere, qui enim jubentur ſedere, dum leguntur Lectiones, prius ſtetiſſe pſallendo neceſſe eſt, id quod: aliis etiam argumentis probat Menardus, & hanc fuiſſe veterum Monachorum praxim aſſerit, quam videre eſt apud S. Athanaſium in *libro de Virginitate*, ubi ait. *Media nocte ſurgito & Pſalmos dicito, quantum poteſ, ſtans.* Rurſus idem colligitur ex S. Jo: Chryſoſtomo de vita Monachorum ſui temporis, ita ſcribente *Hom. 14. in prima Timoth.* Cum ante lucem Gallus emittit vocem; omnes cum reverentia diſcuſſo ſopore conſurgunt a ſuo excitati Prælato; adſtante Sacro Choro, protinus expanſis manibus Sanctos concinunt Hymnos. Supra allegatus Boherius, quamvis dixerit ex verbis Regulæ S. Benedicti colligi non poſſe utrum ſtandum, vel ſedendum ſit, quando Pſalmi canuntur; fatetur tamen in magnis Monaſteriis Sublacenſi & Specus, ubi S. Benedictus primo pœnitentiam egit, Fratres in Pſalmis omnino non ſediſſe. Quod de Sublacenſi Boherius, hoc de Caſſinenſi aſſerit Bernardus Caſſinenſis: *uſque hodie*, inquit, *in Pſalmis canendis non ſedent Fratres in Monte Caſſinenſi, licet alibi videam ſedentes alternatim per vices, quod & ego non vitupero: iſtud tamen, utpote magis conſonum intentioni S. Patris Noſtri Benedicti, magis laudo.* Idem Boherius, cujus verba refert Edmundus Martene *loc. cit.* adſtruit pariter in magnis Galliæ Cœnobiis advertiſſe Fratres ſedere, dum Pſalmi explentur, interdum tamen Fratrum medietatem in uno Pſalmo ſediſſe, aliam alternatim in alio. Inter prædicta magna illa Monaſteria recenſeri poſſet Cluniacenſe, in quo *ſi quis ſedere voluerit inter pſalmodiam*, inquit Uldaricus *lib. 2. c. 7. obſervat ne ſedeat juxta alium ſedentem, & ita, ut unus ſtet, & ſedeat alter, & invicem exhibere debent occaſionem ſedendi.* Divionenſe S. Benigni, cujus antiquæ Conſuetudines MSS. eadem cum Udalrico præſcribunt, addunt, *quod unus poſt duos Pſalmos ſedeat, & alter ſtet.* Bruſſeldenſes etiam ad Pſalmos alternatim ſedent. Nos vero, ait laudatus Martene, ad omnes Horas Diurnas ſemper ſtamus. Non ſolum prædicti Cœnobitæ, ſed etiam alii Religioſi Pſalmos ſtando decantant, ut Cappuccini, ita enim præſcribitur in eorum Cæremoniali *part. 1, cap. 14.* Item Clerici

Rego-

Regulares Minores, ut ex illorum pariter Cæremon. *part. 1. cap. 10.* conſtat, & alii etiam Regulares. Antiquiſſimum autem eſſe hunc ritum, ut Pſalmi a ſtantibus cantentur, eruditiſſime probant ſupracitatus Antonius Caracciolus in 2. editione ſui Commentarii ad prædictum noſtrarum Conſtitutionum locum, nec non Franciſcus Maggius *diſquiſ. 5. & ſeqq. de Divino Officio, & Choro*; qui ita convellunt Lorini cenſuram, ut mirum ſit tantum Auctorem id aſſerere potuiſſe. Quæ vero ex Caſſiano in ſui confirmationem adduxit Lorinus, illis potius adverſantur; cum ex ipſo Caſſiani Textu Alardus Gazæus in ſuis Commentarius *ad cap. 5. lib. 2.* evidenter oſtendat, Monachos quidem, qui alios pſallentes audiebant ſediſſe, eos vero qui pſallerent, ſtetiſſe. Quod ſi quis opponat ex eodem loco, & *cap. 12.* Monachos illos non ſtantes, ſed ſedentes Pſalmodiam celebraſſe, reſponſio ex eodem in promptu eſt, Monachos illos non recitaſſe quidem Pſalmos, ſed ſolummodo unicum Pſallentem auſcultaſſe, & ut in Textu dicti *cap. 5.* habetur: *In Pſallentis verba omni cordis intentione defixos ſtetiſſe*: ita ex hoc Textu utrumque habetur, & Pſallentem ſtetiſſe, & non pſallentes conſediſſe. Ex hoc ritu autumat idem Gazæus ortam eſſe conſuetudinem, ut qui legit Sacram Scripturam, Sanctorum Vitas, Martyrologium, Capitula, aut Collectas, & alia hujuſmodi, ipſe quidem Lector ſtando legat, cæteri ſedentes auſculent. De non ſedendo ad opus Dei integrum edidit Petrus Damiani opuſculum, quod curioſus Lector conſulere poterit.

De Canticis. XXIII.

RUBRICA.

1. *Cantica dicuntur in Officio de Tempore, tam de Dominicis, quam Feriis, ad Laudes, Veſperas, & Completorium, ut in pſalterio diſtribuuntur.*
2. *In Feſtis & tempore Paſchali, ad Laudes ſemper dicitur Canticum Benedicite ut in Dominica; & in fine ejus non dicitur Gloria Patri, ſicut in aliis Canticis dicitur, nec reſpondetur, Amen. Alia Cantica ferialia, ut in pſalterio, ad Laudes non dicuntur, niſi quando fit Officium de Feria extra tempus Paſchale.*
3. *Canticum Benedictus, Magnificat, & Nunc dimittis, ſemper dicuntur ſuo loco, ut in pſalterio.*

De Canticis. Cap. IX.

RUBRICA.

1. *Canticum* ſecernit a Pſalmo S. Hilarius *in prol. expoſitione Pſalmorum ſatis fuſe*. Brevius, auctore Euthymio, Pſalmus eſt carmen cum inſtrumento Pſalterii. Canticum eſt vox muſica cum harmonia ore ſolo prolata. Myſtice Pſalmus bona opera; Canticum gratiarum actionem ſignificat, ex Durand. *libr. 5. capit. 4.* Eſt autem Canticum antiquius Pſalmo, cum illius ſit primus auctor Moyſes; neque defuit ejuſdem uſus inter Apoſtolos. *Coloſſ. 3.*

2. Septem Cantica ex ſacris literis habentur in Breviario, quorum ordo temporis eſt, qui ſequitur.

1. *Cantemus Domino*, quod eſt Moyſis editum Anno mundi 2544. *Exodi 16.*

2. *Audite Cæli quæ loquor*. Ejuſdem Moyſis Anno 2583. *Deuter. 32.*

3. *Exultavit cor meum*. Annæ Mariæ Samuelis, Anno 2704. 1. *Reg. 2.*

4. *Confitebor tibi Domine*. Iſaiæ anno circiter 3314. *Iſai. 12.*

5. *Ego dixi: In dimidio dierum meorum*. Ezechiæ Regis, Anno 3322. *Iſ. 38.*

6. *Domine audivi auditionem meam*. Habacuc, Anno circiter 3351. *Habac. 3.*

7. *Benedicite omnia opera Domini Domino*. Trium puerorum 3462. *Dan. 3.*

Ex Evangelio habentur in Breviario alia tria, quorum ordo temporis eſt:

Magnificat, Beatæ Mariæ. *Luc. 1.* Anno mundi 4051. *ex Tornelio.*

Benedictus Dominus Deus Iſrael. Zachariæ, eodem anno poſt tres menſes. *Luc. 1.*

Nunc dimittis Domine, &c. Simeonis. *Luc. 2.* Anno ſequenti 4052. Chriſti primo.

3. Alius eſt ordo in Breviario, nimirum in Dominica, Canticum. *Benedicite &c.* quia in Dominica univerſa creata ſunt confuſe, quæ in Cantico invitantur ad laudem Dei. *Durand. lib. 5. c. 4.* ſed verius Cantici ab Eccleſia reducti ſunt ad minorem numerum, rejecta illa repetitione: *laudate, & ſuperexaltate, &c.* quæ habetur in Daniele, præterea addidit in fine glorificationem Trinitatis: *Benedicamus Patrem &c.* de qua meminit Amalar. *lib. 4. cap. 10.* tamen paulo diverſa ab ea, quæ hodie eſt in uſu. Benedicamus, inquit ille, Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, nec reſpondetur, *Amen*, in fine, ſicuti neque in Miſſa quatuor Temporum.

In Feria ſecunda Canticum Iſaiæ, in Feria tertia, Ezechiæ. In Feria quarta, Annæ. In 5. Moyſis primum; & de his aſſerunt myſticas cauſas valde arbitrarias. Amalar. *lib. 4. a cap. 12. uſque ad 16.* & Gemma *lib. 2. cap. 53.* a quibus ad verbum accepit Durand. *loc. cit.* In Feria ſexta, Canticum Habacuc, in quo mentionem de Cruce facit: *Cornua in manibus ejus*. Sabbato Canticum Moyſis ultimum, de quo ait Beda *in Lucam*: Ad memoriam priſcæ religionis. Canticum Deuteronomii, in quo univerſus veteris populi ſtatus continetur, Sabbato nonnullis in locis dici conſuevit; alioquin eſſet præpoſterum, ut prioribus ſeptimanæ diebus prophetarum dictis carminibus Moyſis ultimum diceretur. Hæc ille. Alcuinus *de celebrat. Miſſæ ait*, ideo recitari, quia dixit Apoſtolus *Actor. 15.* quod Moyſes habet in ſingulis

gulis civitatibus, qui eum per ſingula Sabbata prædicent.

4. Canticum trium puerorum eſt Feſtivius, & ideo in omnibus Feſtis dicitur; reliqua tantum in ferialibus, Gemma *lib.* 2. *cap.* 53. quibus additur in fine, *Gloria Patri*, more Pſalmorum, a quibus parum differunt Cantica.

5. Tria vero Cantica Evangelica quotidie dicuntur. Amalar. *lib.* 4. *cap.* 8. & cauſas vide ſupra *Sectione præcedenti*, *cap.* 2. *n.* 13. *cap.* 5. *n.* 8. *cap.* 6. *num.* 9.

6. Evangelica vocantur ab antiquioribus hæc Cantica; ita Ordo Roman. quia ſunt pars textus Evangelii S. Lucæ: & ideo ſtant omnes, dum hæc dicuntur, uti fit ad Evangelium in Miſſa. Plurimi initio Cantici formant ſibi Crucem a fronte ad pectus, ex Beleth. *cap.* 40. quia eſt Evangelium: & placet, tum quia hoc præſcribitur Epiſcopo ad initium Cantici *Magnificat*, in Cæremon. Epiſcop. *lib.* 2. *cap.* 1. tum quia idem ſignum Crucis adhibetur in Miſſa initio Evangelii, licet diverſo modo.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. -- *Canticum eſt vox muſica cum harmonia ore ſolo prolata &c.*) Orthodoxi Patres Hilarius, Chryſoſtomus, & Euthymius in præfat. Pſalmorum, necnon Baſilius in Pſalm. 29. Cantica diſtinguunt a Pſalmis, per hoc, quod Pſalmus ſermo muſicus quidem ſit, qui ſecundum harmonicam rationem ad Organum pulſari, & ſimul cantari ſolet. Canticum vero eſt cum Cantorum Chorus libertate ſua utens, nec in conſonum Organi adſtrictus obſequium ſolius vocis modulatione exultat. Quando autem Organo præcinente Cantoris vox inſtrumenti æmulatrix ſubſequitur; Canticum Pſalmi nuncupatur. Cum autem humana voce incipiente Organi ſonus pari ſuavitate vocis modulos imitatur, Pſalmus Cantici vocari conſuevit, Ita Cardinalis Bona de Divina Pſalmodia *cap.* 16. §. 12.

II. Gav. eodem num. 1. -- *Canticum gratiarum actionem ſignificat &c.*) Omnia Cantica compoſita fuiſſe ad perſolvendas Deo grates pro inſigni aliquo, & ſpeciali Beneficio, affirmant Riccardus Victorinus *lib.* 4. *in Apocalypſim cap.* 6. & Rupertus in *Prolog. Canticorum*. Verum alii Auctores obſervant multiplicem fuiſſe Canticorum materiam. Aliquando fuit gratulatoria, ut in Cantico Moyſis poſt tranſitum Maris Rubri, in Cantico Deboræ poſt interfectum Siſaram, in Cantico Judith poſt necem Holofernis, & in Cantico, quod tres Pueri liberati ab incendio fornacis Babyloniæ cecinerunt; hujuſmodi tamen Cantica euchariſtica etiam dici poſſunt. Rurſus materia Canticorum fuit etiam prophetica, ut in Canticis Iſaiæ, & Habacuc; fuit item invectiva, ut in Cantico, quod cecinit Moyſes coram filiis Iſrael, quando invocavit contra ipſos Cælum, & Terram. Hæc omnia confirmat Cardinalis Bona *loc. cit.*, auctoritate Ambroſii *lib.* 6. *in Lucam*.

III. Gavant. num. 2. -- *Septem Cantica ex Sacris literis habentur in Breviario Romano &c.*) Quamvis multa ſint Cantica, quæ in Sacris paginis leguntur, Eccleſia tamen Romana plura non admittit in ſuo Breviario, quam ſeptem ex veteri, & alia tria ex novo Teſtamento, allegata a Gavanto hoc loco.

Cantica, quæ pſallit Eccleſia Romana, ſecundum utramque editionem, & veterem ex LXX. Interpretibus, & vulgatam ex B. Hieronymo Presbytero, edidit Cardinalis Thomaſius ſimul cum Pſalterio Anno 1697. doctoque Commentario illuſtravit. Idem Auctor jam evulgaverat An. 1683. Canticorum Codices ex duplici item editione ſimul cum Pſalterio ad veterem Eccleſiaſticam formam, ex antiquis MSS. exemplaribus digeſtos, de qua editione ſupra mentionem fecimus. Celeberrimum trium Puerorum Canticum, quod *Benedictiones* noſtri appellavere Majores, evulgavit Præfato Anno 1683. juxta exemplar vetuſtiſſimi Pſalterii quadratis literis ſupra nongentos Annos (ut arbitratur) ſcripti, quod ſervabatur in Bibliotheca Reginæ Sveciæ, ex quo etiam depromſit, & typis commiſit antiquam editionem Canticorum Ezechiæ, & Annæ.

De Verſibus. XXIV.

RUBRICA.

1. *VErſus ſemper dicuntur ad Matutinum poſt ultimum Pſalmum, & Antiphonam Nocturnorum: ſive in Officio dicantur tres Nocturni, ſive unus. Ad Laudes, & Veſperas dicitur poſt Hymnum: ad Horas dicitur in Reſponſorio brevi poſt repetitionem partis Reſponſorii, dicto Gloria Patri.*
2. *In Paſcha Reſurrectionis, & per Octavam uſque ad Veſperas Sabbati in Albis excluſive, in Nocturno tantum dicitur Verſus, in aliis Horis non dicitur, ut ibidem.*
3. *Quando fit aliqua Commemoratio, ſemper poſt Antiphonam ejus, de quo fit Commemoratio, dicitur Verſus, qui in ejus Officio ponitur poſt Hymnum Veſperarum, & Laudum, niſi aliter notetur.*
4. *Verſibus prædictis, tempore Paſchali ſemper additur, Alleluja: non autem Verſibus precum, nec in: pretioſa, ad primam, neque in Verſibus Reſponſoriorum Matutini.*
5. *In Officio Feſti trium Lectionum, poſt omnes Pſalmos Feriales cum Antiphonis, dicitur Verſus de Communi Sanctorum, hoc ordine: Feria ii. & v. ℣. primi Nocturni: Feria iii. & vi. ℣. ſecundi Nocturni: Feria iv. ℣. tertii Nocturni.*
6. *Verſus poſiti in Pſalterio ad Laudes, & Veſperas,*

peras, ſemper dicuntur quando alii proprii non aſſignantur in proprio de Tempore.

De Verſibus. Cap. X.

GAVANTUS.

1. A Vertendo dicitur, *Verſus*. Alcuin. *cap. de celebratione Miſſæ*, & hoc habet ſingulare Verſus, ut excitet corda cantantium ad requirendam faciem Dei, in oratione. Amal. *lib.* 4. *c.* 45. & præterea *cap.* 3. ait, vim habet, ut converti faciat totum Chorum ad unum, & totam intentionem illius ad rem, pro qua ſit officium. Idem repetit *in ordin. Antiph. cap.* 1. ubi ait: Verſum eſſe compoſitionem officialem, per quam revertitur intentio mentis, unde eodem teſte Amalar. vertebant ſe cantantes Verſus ad Orientem *lib.* 4. *cap.* 2. vel ab Altare, *de ordin. Antiph. cap.* 1.

2. Verſus igitur poſt Nocturnos ante Lectiones dicuntur, ut excitemur ad orationem Dominicam, Abſolutionem, & Lectionem, ad quam ſeſſio facile negligentiam parit. Idem *cap.* 45. in fine quoque Pſalmorum, ideſt operum, excitamur ad ſpem præmiorum. Idem *cap.* 12. *eod. lib.* Ante Cantica Evangelica, in Laudibus, Veſperis, & Completorio, excitamur Verſibus ad intelligentiam eorumdem, & ad orationem proximam. Idem *c.* 45. Denique ante orationem, & in Commemorationibus ſemper adhibetur Verſus, ut oratio ferveat. Idem *cap.* 9.

3. In Paſchate, & ejus octava non habentur Verſus in Horis, ut alias; quia tanta eſt Feſtivitas cum brevitate officii conjuncta, ut non egeamus ſtimulis. Amalar. *de ordin. Antiph. cap.* 7.

4. Tempore Paſchali additur utrique parti Verſus *Alleluja*, ad majorem lætitiam exprimendam; non tamen Verſibus Reſponſoriorum additur, quia non terminant totum Reſponſorium, & non ſunt Verſus ad excitandum, ut ii, de quibus in hoc Capite.

5. Verſibus, qui habentur in Precibus, non additur, *Alleluja*, quia in his attenditur potius ratio humilitatis, & mœroris, quam lætitiæ.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

Gav. n. 1. *Vertebant ſe cantantes Verſus ad Orientem, vel ad Altare &c.*) Verſus a vertendo dicitur, vel quia ab officio Pſalmorum ad Lectiones vertimur, vel quia quando Verſum audimus, faciem illico vertimus ad Altare, ut omnis cogitatio, quæ foras exivit per vagationem, revertatur ad Deum per devotam introverſionem, ut loquitur Cardinalis Bona de Divina Pſalmodia *c.* 16. §. 13. Canitur autem Verſus clara, & accita voce, inquit præfatus Cardinalis, ut eo audito excitentur pigri, & revertantur ad cor. Rurſus canitur Verſus ab uno, vel duobus Cantoribus, juxta qualitatem Ritus, ſub quo celebratur officium, duplicis, vel ſemiduplicis, & canitur nomine totius cœtus; Chorus deinde junctis omnium vocibus reſpondet. Amal. *lib.* 4. *cap.* 4. teſtatur pluribus locis Verſiculos poſt Lectiones fuiſſe decantatos, quod Reſponſoriorum loco eſſent, ſicut in minoribus Horis Verſiculus poſt brevem Lectionem dicitur; poſtquam vero Verſus præfixi fuerunt Lectionibus, Reſponſoria compoſita ſunt.

De Abſolutionibus, & Benedictionibus ante Lectiones. XXV.

RUBRICA.

1. *Abſolutiones, & Benedictiones dicuntur per ordinem in Officio novem Lectionum ante Lectiones, ut in prima Dominica de Adventu ponuntur, ſcilicet: Poſt Verſum, dicto Pater noſter, Et ne nos, dicitur Abſolutio. & Benedictiones, ut ibi, præterquam in Matutinis tenebrarum majoris hebdomadæ; & in Officio Defunctorum, in quibus Abſolutio, & Benedictiones non dicuntur.*

2. *Si fiat Officium trium Lectionum, & ſit de Feria, in qua ſingulæ tres Lectiones ſunt de Scriptura, Abſolutio, & Benedictiones ſumuntur ex prima Dominica de Adventu, hoc ordine. Feria ſecunda & quinta dicuntur Abſolutio, & Benedictiones primi Nocturni. Feria iii. & vi. ſecundi Nocturni; Feria iv. & Sabbato tertii Nocturni.*

3. *Si autem ſingulæ tres Lectiones ſint de Homilia ſuper Evangelium, Abſolutio dicitur ſecundum Ferias, ut ſupra. Benedictione, vero ſemper dicuntur ut in iii. Nocturnos ſcilicet, prima Benedictio erit: Evangelica Lectio; ſecunda: Divinum auxilium; tertia: Ad ſocietatem. Si ſit de Sancto trium Lectionum, Abſolutio dicitur ſecundum Ferias, ut ſupra; Benedictiones vero ſemper dicuntur ut in tertio Nocturno, hoc modo. Prima: Ille nos benedicat; ſecunda: Cujus, vel Quorum, vel Quarum Feſtum colimus; tertia: Ad ſocietatem.*

4. *Quando fit Officium S. Mariæ in Sabbato, Abſolutio, & Benedictiones dicuntur ut habentur in ejus Officio parvo circa finem Breviarii.*

De Abſolutionibus, & Benedictionibus ante Lectiones. YXV.

RUBRICA.

1. *Abſolutionem*, de qua hoc loco meminit Radulphus *propoſit.* 15. puto ita vocari, vel quia abſolvitur Nocturnum, vel quia ſimul cum oratione Dominica præcedenti petimus (ait Hugo *in Spec. cap.* 3.) mundari corda, & corpora noſtra ad audiendum Verbum Dei in Lectionibus, nam oratio Dominica dicitur, ex Durand. *lib.* 5. *cap.* 3.

cap. 3. ut qui eget ſapientia, ad Lectiones intelligendas neceſſaria, poſtulet eam a Deo, qui dat omnibus affluenter, & ut ejuſdem orationis auxilio proficiat in nobis renovata per præcedentem Verſum intentio.

2. Verſum appellat ipſammet quoque Abſolutionem Gemma *lib.* 1. *cap.* 5. quaſi, inquit, qui mandatum Legatis ad prædicationem injungit, quaſi abſolvat eos, ut eant ad legendum. Rupertus *lib.* 1. *c.* 11. putat Abſolutionem eſſe orationem, qua rogamus Dominum meſſis, ut mittat operarios in meſſem, & aperiat cor noſtrum in lege ſua, ne ſemen, ideſt, Verbum Dei, quod audituri ſumus, aut volucres comedant, aut ſpinæ ſuffocent, aut in petra, quæ non habet humorem, areſcat: dicerem, Abſolutiones appellari, ſumpta denominatione a nobiliori, quæ dicitur in iii. Nocturno, in qua ſunt ea verba: *A vinculis peccatorum noſtrarum abſolvat nos, &c.*

3. Lector petit *Benedictionem* magnæ humilitatis gratia, & Sacerdos, ut tantæ humilitatis vicem reddat, poſcit a Deo, ut Benedictio prærogetur, Petrus Damiani *de Dominus vobiſcum cap.* 2. Petit etiam Benedictionem, ut mittatur, *quomodo prædicabunt, niſi mittantur? Rom.* 10. Rupert. *lib.* 1. *cap.* 12. *de Div. Offic.* Petit licentiam eundi, & Benedictio eſt licentia. Gemma *lib.* 1. *cap.* 5. Vide, addit Hugo *in Spec. cap.* 3. quam larga poteſtas benedicendi tradita ſit illi, cui jubere dictum eſt: *Jube Domne benedicere*, lecturus enim dicit Vicario Chriſti quod principium Eccleſiæ innuit: Sacerdos autem orat, ut Dominus benedicat, qui totius eſt fons benedictionis.

4. Lector dicit, *Domne*, non *Domine*, quia hic Dei titulus eſt, ille hominis præclari, ut docet Baron. *ex Evodio* Anno 416. ſed tempore S. Hieronymi omnes Sancti, & homines alii vocabantur, Domni, ſolus autem Deus, dominus. Papa ipſe appellatur Domnus Apoſtolicus in Litaniis Sanctorum, & ad ultimam Lectionem, quam Superior legit, debet hic dicere, quicumque ille ſit, Epiſcopo inferior: *Jube Domne*, non *Domine*, cui ſecundus in Choro reſpondere debet Benedictionis congrua verba; quidquid alii proprio marte ſcripſerint, & nulla fulti auctoritate: non enim quilibet in Choro Superior æquandus eſt Epiſcopo.

Notarunt aliqui, quod ille, qui ſolus officium recitat, dicere: *Jube Domine:* ſicuti dicit Sacerdos hoc idem in Miſſa privata ante Evangelium, & vere par eſt ratio: uſus tamen non idem.

5. Benedictiones fiunt in numero ternario, & in nomine diſtincto Perſonarum SS. Trinitatis, & rectiſſime, ut patet. Benedictio illa: *Divinum auxilium* dicitur etiam in Feſtis Trinitatis, Transfigurationis, & Feſtis S. Crucis, & Dedicationis Eccleſiæ.

6. Abſolutiones diſtribuuntur per Ferias quadam proportione, ut primus dies Ferialis gaudeat prima, ſecundus ſecunda, tertius tertia Abſolutione; & rurſus quartus dies prima, quintus ſecunda, Sabbatum tertia, cum Abſolutionibus autem concordant Benedictiones, niſi Lectiones ſint de Homilia, vel de Sancto, in officio trium Lectionum. Convenit enim, ut magis in iis caſibus reſpondeat Lectionibus, quam Abſolutionibus. Sumuntur igitur in his caſibus Benedictiones a tertio Nocturno; ſimiliaque indicat Radulphus. *propoſitione* 15.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. -- *Vel quia ſimul cum Oratione Dominica petimus &c.*) Dicto verſu, ejuſque Reſponſorio ab univerſo cœtu, intonatur ab Hebdomadario *Pater noſter*, quod ab eodem ſecreto dicitur uſque ad ℣. *Et ne nos inducas in tentationem*, cui totus Chorus reſpondet alta voce: *Sed libera nos a malo;* deinde Hebdomadarius procedit ad dicendam Abſolutionem, & Benedictiones, prout ſuo loco in Breviario deſcribitur.

Olim nihil horum reciturі ſolebat, ut colligitur ex Regula S. Benedicti, ait Grancolas *lib.* 1. *c.* 31. verum in Regula S. Benedicti *cap.* 9. diſerte præſcribitur, quod ante Lectionem a Lectore dicendam, ſtatim, dicto Verſu, Abbas benedicat; & explicando hanc Benedictionem ab Abbate impertiendam, ait Smaragdus, ideſt poſt ℣. a Cantante dictum, dicat Abbas: *Precibus omnium ſanctorum ſuorum ſalvet, & benedicat nos Dominus.* Hæc eſt, ait Martene, brevis illa precatio, quam Abſolutionem vocamus, & præcedit oratio Dominica, ſequiturque Benedictionis petitio a Lectore, quæ omnia ſub Benedictionis nomine complecti videtur Bernardus Caſſinenſis in hunc locum Regulæ Benedictinæ ſic ſcribens: *Nam Abbas antequam legantur Lectiones, Dominicam præmittit Orationem. Poſtmodum aliquam aliam Orationem præmittit, videlicet: A vinculis peccatorum &c. Lectore vero Benedictionem poſtulante per illud, ſcilicet: Jube Domne benedicere, tunc dat Benedictionem Abbas.* Hæc laudatus Bernardus Caſſinenſis; quæ quidem omnia minutatim (ſubnectit Martene dicta verba referens) S. Benedictus haud expoſuit, quia ex uſu ſatis nota eſſe exiſtimavit; ſi tamen uſus fuerit S. Benedicti tempore Lectionibus præmittere orationem Dominicam, quam Boherius, uti & Abſolutionem, præter Regulæ præſcriptum additas eſſe cenſuit. Et equidem Ciſtercienſes utramque omittunt, ut tradit Bona *lib. ſuprre. c.* 18. §. 4. Videtur tamen uſus ille antiquiſſimus; ad quem forte, ut ait Martene, reſpexit Capitulum V. Monachorum Singillienſium decernens -- Ut dictis ſex Pſalmis primis ad Nocturnum, genua non inflectant, ſed ſtantes orent -- Prædicti Ritus antiquitatis colligitur etiam ex D. Ambroſio in Eccleſia Mediolanenſi, qui *lib.* 3. *de Virg.* ait: *Poſt Pſalmos cum Oratione Dominica frequenti contexas voce;* eadem oratio claudebat Nocturnum. Præmoſtratenſes quoque poſt quodlibet Nocturnum dicunt quidem *Pater*, ſed nullam habent Abſolutionem, & in Carthuſianorum Breviario hodierno habetur,

Pater,

Pater, & *Ave Maria*, poſt quæ dicitur: *Et ne nos, &c.* ... atque inde Abſolutio. In Defunctorum Officio Verſiculus tantum eſt, & *Pater*, ſicut etiam in Officio trium dierum ante Paſcha. In Eccleſia tamen Romana Ritus dicendi orationem Dominicam poſt Pſalmos Nocturnales non eſt profecto antiquus, nam Amalarius, qui floruit Sæculo IX. *lib. 3. cap. 6.* teſtatur Romæ ſua ætate nondum *Pater* ad Pſalmorum finem, ut in Gallia, recitatum fuiſſe: *Quod nos Galli finitis Pſalmis Nocturnalibus, ſolemus cantare Orationem Dominicam: Romana Eccleſia pratermittit.*

II. Gav. n. 4. -- *Verſum appellat ipſammet quoque Abſolutionem, &c.*) Abſolutio, quæ profertur ab Hebdomadario, & quæ ſequitur poſt prædictam orationem Dominicam, eſt alia brevis oratio, quæ pro quolibet Nocturno deſcribitur in Breviario, & ita dicitur, nimirum Abſolutio, *ab abſoluta pace*, vel dicendum, cum Gavanto, triplicem illam orationem, Abſolutiones appellari, ſumpta denominatione a nobiliori, quæ dicitur poſt recitatos Pſalmos tertii Nocturni, in qua continentur ea verba: *A vinculis peccatorum noſtrorum abſolvat nos, &c.*

III. Gav. n. 3. -- *Lector petit Benedictionem, &c.*) Juxta veterem diſciplinam Lector deſtinatus ad legendam Lectionem, antequam inciperet, ab Abbate Benedictionem petebat verbis iſtis: *Benedic Pater*; ut colligitur ex initio Sermonum S. Ephrem. Refert S. Greg. Turonenſis *de Miraculis S. Mart. lib. 3.* S. Ambroſium Lectiones incipi noluiſſe, niſi Lectori prius ipſe ſignum daret: *Cui celebranti ita erat conſuetudo, ut veniens Lector, non ante legere præſumeret, quam Sanctus ei juſſiſſet.* Cum autem die quadam Sanctus iſte obdormiviſſet, Lectorque ad legendum paratus eſſet, *jubeat*, inquit, *Dominus Lectori Lectionem legere.* Ex quo loco patet origo hujuſce Ritus, nempe petendi Benedictionem his verbis: *Jube Domne benedicere*; cujus antiquitatem oſtendit Gretſerus *tom. 2. de Cruce in Orat.* De hac petendæ Benedictionis formula ita ſcribit Petrus Damiani *lib. de Dominus vobiſcum cap. 2.* Lecturus magnæ humilitatis gratia non a Sacerdote, ſed ab eo, cui Sacerdos juſſerit, ſe poſtulat benedici, dicens: *Jube Domne benedicere.* Sacerdos autem, ut tantæ humilitatis vicem reddat, non ſubjecto cuiquam benedicendi delegat officium, non per ſemetipſum Benedictionem dare præſumit, ſed prius, ut a Deo, qui eſt ſuper omnia benedictus, erogetur, expoſcit.

IV. Gav. n. 4. -- *Quod ille, qui ſolus Officium recitat, debet dicere Jube Domine, &c.*) Juxta Rubricas Lector dicere debet *Jube Domne*; non *Jube Domine*, quia hic Dei Titulus eſt, ille autem Hominis præclari; & ſolus Epiſcopus dicit *Jube Domine benedicere*, & non *Domne*, cui abſolute reſpondetur per Chorum *Amen*. Si vero adeſſet Legatus, aut aliquis Prælatus major, tunc Epiſcopus verſus ad illum peteret Benedictionem, ille vero ſtans in loco ſuo reſponderet: *Ad ſocietatem Civium, &c.* vel *Per Evangelica dicta, &c.* Factis tamen prius mutuis reverentiis inter Epiſcopum, & Legatum, ſeu alium Prælatum majorem Epiſcopo: ita Cæremoniale Epiſcoporum *lib. 2. cap. 5. n. 9.* Oritur tamen dubium, utrum qui recitat ſolus Officium, dicere debeat *Jube Domine, &c.* ſicut dicit Sacerdos hoc idem in Miſſa privata ante Evangelium, & vere par eſt ratio, ait Gavantus, uſus tamen non eſt idem. Petrus Damiani *lib. 3. de Virgin.* agit de nonnullis Eremiculis dubitantibus, an cum ſoli Officium recitarent, Benedictionem pro Lectionibus petere deberent, atque dicere *Jube Domne*, vel ante orationem *Dominus vobiſcum*; ad quem enim, ajebant illi, verba iſta dirigemus; num ad lapides, atque Tabulas iſtas Cellæ noſtræ? Alii vero ne adverſus Regulæ mores peccarent, timebant. Idem Petrus Damiani libellum conſcripſit, quo prædictorum dubitationem reſolvit, dicendo: Officium cum ſingillatim dicitur, eodem ſemper pacto recitandum eſſe, ac ſi in communi orantes pſallerent. Ille enim, inquit ipſe, qui Officium Canonicum recitat, totius Eccleſiæ nomine orat, atque loquitur, eamque repræſentat, alias omnia, quæ plurali numero pronuntiantur, eſſent reſecanda, veluti Invitatorium: *Venite exultemus*, atque etiam *Oremus*; & Eccleſiæ Doctores aliud Officium pro ſingularibus hominibus, aliud pro eorumdem cœtibus, ſeu Conventibus inſtituiſſent, quod cum non fecerint, eodem ſemper modo recitandum ſine eſt Divinum Officium.

Circa modum petendi præfatam benedictionem præſcribit Cæremoniale Clericorum Regularium S. Pauli *lib. 1. cap. 10.* Tit. De Lectoribus, quod illi, qui deſtinati ſunt ad legendas Lectiones, tempore debito a ſuo loco diſcedant, manibus, non quidem junctis, ſed tamen ante pectus rite compoſitis; ad Lectorile autem appropinquantes, verſus SS. Sacramentum genuflectant, & poſtquam ſurrexerint (dicentes: *Jube Domne benedicere*,) manibus junctis vertent ſe ad Hebdomadarium, ſed non toto Corpore, itaut terga non vertant Altari, & Sacerdotes quidem ſe tantum inclinabunt, alii autem genuflectent; ita autem manebunt inclinati, ſeu genuflexi reſpective, donec Hebdomadarius ſtans omnia benedictionis verba protulerit, imo non incipiant etiam Lectionem antequam omnes conſederint,

Ad Lectorile recitabunt Lectiones, manibus hinc inde ſuper Librum poſitis, etiam cum Evangelii Textum legunt; ſed ſi legerint nocturnis horis, lumen ipſi manu dextra tenebunt, & ſiniſtra ſupra librum poſita, cum dicunt in fine: *Tu autem, &c.* Caput inclinabunt verſus Altare. Redituri ad locum ſuum, prius genuflectent, poſtea ad Superiorem ſe inclinabunt, id quod præſtare debent etiam antequam accedant ad Lectorile infra gradus ſedilium.

Juxta tamen diſpoſitionem Caſtaldi in noſtro Cæremoniali *lib. 1. cap. 34. n. 2. & 3.* ſemper Lector etiamſi Clericus ſit, non genuflexus, ſed inclinatus tantum verſus Celebrantem manet proferendo illa

illa verba: *Jube Domne benedicere;* & ſic perſeverat, donec ab illo ſtante proferatur benedictio. Et in fine cujuſcumque Lectionis cum dicturus eſt: *Tu autem Domine &c.* genuflectit verſus Altare: tum ſurgens, legit ibidem verſus, qui ſunt poſt Reſponſoria. Verum hujus Caſtaldi præſcriptum apud nos plerumque non obſervatur, hoc eſt non ad finem cujuſcumque Lectionis a Lectore genu deponitur, ſed in ultima tantum Lectione deflectitur, quando plures ab eodem Lectore recitantur; ſi enim a ſingulis Clericis, & Sacerdotibus decantantur, dubium non eſt, quin quoties ſingulæ Lectiones ſolemnibus Feſtis a ſingulis Clericis, & Sacerdotibus decantantur, in cujuſcumque Lectionis fine toties genuflectendum ſit. Præfatus ritus præſcribitur etiam *in Carem. Minor. Convent. part. 3. c. 7. n. 4.* ubi ſic habetur: Si unus legat tantum unam Lectionem ſemper in fine, ſi autem tres legat ſolum in fine ultimæ cum dicturus eſt, *Tu autem Domine*, genuflectit. Idem præſcribunt Cæremoniale Obſervantium, nec non Camaldulenſium, & ipſemet Caſtaldus noſter in praxi *lib. 1. ſect. 6. cap. 3. n. 2.* ubi ait: *In fine cujuſcumque Lectionis cum dicturus eſt:* Tu autem Domine, &c. *ſi recedendum erit, genuflectit. Cum vero leguntur plures, videlicet ab eodem Lectore, tunc tantum profunde ſe inclinat, & in fine diſceſſurus genuflectit.* Hæc Caſtaldus *cit. loc.* ubi mutavit ſententiam, & eſt illa, quam nos ſequitur in praxi. Franciſcus tamen Maggius de Officio Chori *opuſc. 2. diſquiſ. 43.* cenſet noſtrates hac in re primam Caſtaldi diſpoſitionem ſequi debere, non vero ſecundam, & praxim noſtram; cum, ut ait ipſe, & ritus Romanus ſit, & communius obſervetur ab omnibus poſt quamcumque Lectionem, ad *Tu autem Domine, &c.* genuflecti, & ibidem affert auctoritates nonnullorum Cæremonialium, necnon Gavanti infra *ſect. 10. cap. 2. n. 8.* Corſetti *tract. 1. cap. 19. n. 2.* & denique Bauldry *part. 2. cap. 15. n. 3.* dicentis: *Genuflectendum a Lectore in fine Lectionis dicente,* Tu autem Domine, &c. *ad quaſcumque Lectiones, excepta Celebrante parato.*

Advertendum igitur eſt ab omnibus, ait citatus Maggius, genuflexionem, finita Lectione, non fieri ob SS. Sacramentum, quod Lector a Legili tunc diſcedat, ſed quod verba ipſa, quæ tunc in fine pronunciantur, eam demiſſionem deposcant, ut colligitur *ex Carem. Epiſcop. lib. 2. c. 6.* ubi ſic ait: *Lector cum dicit* Tu autem Domine *in fine Lectionis genuflectit, ſi non eſt Canonicus, & facit debitis reverentiis iis, qui in Choro exiſtunt, diſcedit.* Cæterum quia Cæremoniale Epiſcoporum ſupponit Canonicum, vel Beneficiatum recitare tantum unam Lectionem, & non tres; ideo in tali caſu inclinationem, ſeu genuflexionem fieri poſt recitatam, ſive decantatam Lectionem diſponit; Quando vero unus dicit tres Lectiones, ad duas primas debet profunde inclinare caput; ad ultimam tamen quia debet diſcedere, ſi non eſt Canonicus, debet genuflectere, ſi vero eſt Canonicus debet tantum ſe profunde inclinare: ſupponitur enim non adeſſe SS. Sacramentum, alias etiam Canonici deberent genuflectere.

Super hac re iterum Sermonem habebimus in ſuo proprio loco, nimirum in noſtris Obſervationibus ad ſequens Caput noſtri Gavanti *ſub n. 13. V. Gav. n. 6. Abſolutionibus concordant Benedictiones, niſi Lectiones ſint de Homilia, vel de Sancto, &c.*) Quænam Benedictiones impertiendæ ſint diebus Ferialibus ab Hebdomadario, ſeu Celebrante, & in Feſtis Sanctorum, iis, qui recitare debent Lectiones, ſatis liquet ex Rubricis Breviario Romano præfixis; ſupereſt ſolum, ut hic exhibeamus aliqua S. R. C. Decreta pertinentia ad hanc rem.

In Officiis Sanctorum conceſſis Regularibus infra annum, puta Conceptionis, S. Franciſci, &c. ſicut etiam in Officiis Translationum, octava Benedictio erit: *Cujus Feſtum colimus, &c.* ita Sac. R. C. 13. Februarii 1666. & datur in noſtro Indice *ſub n. 91.* cum alio ibi indicato.

Decretum ſimile huic affertur a Pitono, & a Fagioli emanatum die 13. Februarii 1666. quo ſancitum fuit, ut ad octavam Benedictionem in Feſto Converſionis S. Pauli Apoſtoli, non dicatur: *Cujus Converſionem*, ſed, *cujus Feſtum colimus*. Sed hoc Decretum in Regiſtris non reperitur; verum quidem eſt, quod ex anteriori Decreto hoc pariter inferri poteſt.

Ex quibus Sac. Congr. Statutis patet quid faciendum ſit in Officiis Translationis, Apparitionis, Ordinationis, Inventionis, & ſimilium: & hoc etiam obſervatur in Rubricis Breviarii Minorum Conventualium, nec non Cappucinorum.

Denique ſub die 13. Septembris 1692. emanavit ſequens Decretum poſitum in noſtro Indice *ſub n. 173.* nimirum: Ubi celebratur Feſtum S. Raphaelis Archangeli ad octavam Benedictionem dicatur: *Cujus Feſtum colimus*, non vero: *Quorum Feſtum colimus*. Et ita etiam habetur in fine Breviarii Romani inter Feſta aliquibus locis conceſſa. Ratio hujus Decreti eſt, quia in Officio S. Raphaelis, (ſicut etiam in Officio S. Gabrielis) imploratur, & invocatur ejus ſolum auxilium, ſed quia in Feſto S. Michaelis imploratur Patrocinium omnium Angelorum, idcirco ad octavam Benedictionem tunc dicitur: *quorum Feſtum colimus, &c.*

De Lectionibus. XXVI.

RUBRICA.

1. *Lectiones leguntur ad Matutinum dictis Pſalmis Nocturnorum cum Antiphonis, Verſibus, Abſolutionibus quoque, & Benedictionibus, ut ſupra. In Duplicibus & Semiduplicibus dicuntur novem Lectiones, ideſt, in quolibet Nocturno tres: in Feſtis ſimplicibus leguntur tantum tres Lectiones.*

2. *In Officio novem Lectionum dicuntur hoc*

modo:

modo: *In primo Nocturno ſemper leguntur tres Lectiones de Scriptura, quæ, quando ſuis locis propriæ, aut de Communi Sanctorum, non aſſignantur, ſemper leguntur ut in Officio de Tempore, quæ ſua quaque die occurrunt legenda. In ſecundo Nocturno, ſi fit de Sancto, tres Lectiones leguntur de vita Sancti, vel de aliquo Sermone aut Tractatu, qui ei convenit; quæ ſi non adſint propriæ, leguntur ex Communi Sanctorum. Ex quo etiam Communi completur numerus trium Lectionum quando Officium fit novem Lectionum de aliquo Sancto, qui habet tantum unam, vel duas Lectiones proprias. Si fit de Dominica, vel de alio Officio novem Lectionum per annum, etiam de octava, leguntur tres Lectiones de Sermone, aut Tractatu, qui in illis ponitur. In tertio Nocturno ſemper leguntur tres Lectiones de Homilia in Evangelio, poſitæ in Proprio, aut ex Communi aſſignatæ; & prima Lectioni de Homilia ſemper præponitur principium Evangelii, de quo eſt Homilia, etiam infra octavas. Excipiuntur ab hoc ordinario Lectionum, Matutina tenebrarum ante Paſcha, & Defunctorum, ut in ſuis Officiis ponitur.*

3. *Si in Officio novem Lectionum, in quo non dicitur nonum Reſponſorium, contingat fieri Commemorationem de aliquo Sancto, qui propriam habet Lectionem, nona Lectio legitur de Sancto: ſi habuerit duas Lectiones, ex duabus fiat una Lectio, omiſſa nona Lectione in dicto Officio novem Lectionum: vel octavæ Lectioni adjuncta. Quod ſi eodem die occurrat Dominica vel Feria, quæ habeat Homiliam, nona Lectio Sancti omittitur, & ejus loco legitur Homilia Dominicæ vel Feriæ, ſcilicet, vel prima Lectio de Homilia, vel tres ſimul in unam Lectionem conjunctæ.*

4. *In Officio trium Lectionum, ſi fit de Feria, tres Lectiones dicuntur de Scriptura; niſi tres ſint de Homilia, quia tunc omiſſis Lectionibus de Scriptura, leguntur de Homilia. Si fit de Sancto, qui habeat duas Lectiones prima tantum erit de Scriptura, ut vel legatur una, vel ex tribus ſimul junctis fiat una: ſecunda & tertia de Sancto. Si unam tantum habuerit vel propriam, vel ex Communi aſſignatam, prima & ſecunda erunt de Scriptura, tertia de Sancto: quod etiam ſervatur in Officio Beatæ Mariæ in Sabbato.*

5. *Lectiones autem de Scriptura in Officio de Tempore ſi diſtributæ ſunt per annum, ut quotidie aliquid ex ea legatur, etiam in Officio de Sanctis, quando alia (ut dictum eſt) non aſſignantur.*

6. *Initia librorum ſacræ Scripturæ (qui fere ſemper in Dominicis inchoantur) eo die ponuntur, quo notata ſunt, etiam ſi fiat Officium de Sancto; niſi in Feſto aliæ propriæ Lectiones Scripturæ vel de Communi aſſignentur: tunc enim initium Lectionis de Scriptura transfertur in ſequentem diem ſimiliter non impeditam: & Lectiones illi diei de eadem Scriptura aſſignatæ, vel cum ſuperioribus Lectionibus legantur, vel omittantur: ita ut non oporteat eas amplius in alio ſequenti die reſumere, ſed illæ legantur, quæ ſua quaque die occurrunt, aut cum eiſdem jungantur, quod ſemper ſervetur quando Lectiones occurrentes de Scriptura aliquo die omittuntur.*

7. *Cum autem initium alicujus Epiſt. Catholicæ tempore Paſchali, aut alicujus Prophetæ minoris menſe Novemb. infra Hebdomadam illorum tempore impeditur aliquo Feſto novem Lectionum habente proprias Lectiones de Scriptura, dictum initium Epiſtolæ & Prophetæ, quoad commode fieri poterit, ponatur in ſequenti Feria, alio ſimili initio Scripturæ ponendo, vel Feſto non impedita; alioquin in præcedenti ſimiliter non impedita, ita ut aliquo modo ponatur etiamſi plura initia eodem die poni oporteat.*

8. *De Scriptura quoque tantum eſt poſitum, quantum ſatis videtur pro numero Hebdomadarum, quæ eſſe poſſunt & inter Epiphaniam, & Septuageſimam, & inter Pentecoſtem & Advent. Ubi vero contingit minui numerum Dominicar. & Hebdomadarum poſt Epiphaniam, adveniente Dom. Septuageſimæ, quod ſupereſt de Epiſtolis B. Pauli, quæ diſtributæ ſunt pro num. dictarum Dominicarum & Hebdomadarum, eo anno omittitur, quamvis de aliquibus Epiſtolis nihil ſit lectum, Quod etiam ſit de Scripturis ex libris Regum (de quibus legitur ab octava Pentecoſtes uſque ad Dom. primam Auguſti) cum non expletur numerus Dominicarum poſt Pentecoſten de eis libris annotatis uſque ad Menſem Auguſti: quia tunc Lectionibus de his libris omiſſis, legitur de Scriptura, quæ ponitur Menſe Auguſti. Quod ſi fiat de aliqua Dominica poſt Epiphaniam anticipata in Feria, eo modo quo dictum eſt de Dominicis n. 4. & 5. tunc poſt Officium Dominicæ anticipatæ in ſequentibus diebus legatur de Epiſtolis S. Pauli aſſignatis Dominicæ anticipatæ & ſequentibus Feriis, omiſſis aliis, quæ ſunt aſſignatæ præcedenti Hebdomadæ. Quid autem obſervandum ſit, cum Menſis, cui quinque Dominicæ aſſignantur, non habuerit niſi quatuor, in propriis locis notatur.*

9. *Lectiones de Scriptura poſitæ in Communi*

Sanctorum, leguntur in Festis, ubi assignantur in proprio Sanctorum per annum: Rursus quando aliquod Festum in propria Ecclesia solemniter celebratur; Item quando aliquod Festum novem Lectionum occurrit in Quadragesima & Quatuor Temporibus, in secunda Feria Rogationum & in Vigilia Ascensionis; in quibus Feriis in Officio de Tempore non assignantur Lectiones de Scriptura, sed de Homilia: tunc enim in Festis recurrendum est ad Lectiones de Scriptura positas in Communi Sanctorum. Quod si in aliquibus ex supradictis Feriis occurrat dies Octava alicujus Festi habentis Octavam, tunc in primo Nocturno diei Octavæ repetantur Lectiones, quæ in primo Nocturno Festi lecta fuerunt: si vero occurrat dies infra Octavam, tunc sumantur de Communi. Aliæ Lectiones ii. & iii. Nocturni positæ in Communi Sanctorum similiter leguntur, quando in proprio Sanctorum assignantur, & quando in aliqua Ecclesia aliquod Festum celebratur cum novem Lectionibus, quia in ea est solemne, aut consuetum in ea celebrari, quod proprias & approbatas de Festo Lectiones non habuerit.

10. *Lectiones primi Nocturni leguntur cum titulo libri, ex quo sumuntur, nisi aliter in propriis locis notetur. Lectiones etiam ii. Nocturni, quando sunt ex aliquo Sermone vel tractatu, leguntur cum titulo & nomine auctoris: alias minime. Et similiter in iii. Nocturno præponitur titulus auctoris, cujus est Homilia.*

11. *In fine cujusque Lectionis dicitur: Tu autem Domine miserere nobis: & respondetur: Deo gratias: quod etiam fit in Lectionibus brevibus in principio Completorii, & in fine Primæ post Pretiosa, præterquam in triduo majoris Hebdomadæ ante Paschæ, & in Officio Defunctorum, ut suis locis ponitur.*

De Lectionibus. XII.

GAVANTUS.

1. PAtet vocabulum *Lectionum*, eo quia leguntur, & non cantantur, ut Psalmi. Durand. *lib. 5. cap. 2.* Usus earum originem ducit a Lectione, quæ fiebat in Scholis Patrum. *Act. 13. & 15.* ut notat Amal. *lib. 4. cap. 9.* deducit ab Hebræis Isidor. *lib. 1. de Offic. c. 10.* qui certis diebus legebant de lege, & Prophetis in Synagogis, & legit Christus. *Luc. 4.*

2. S. Aug. *initio expos. ad 1. epist. Joann.* significat, tunc solitas legi certas Lectiones in Ecclesia, ita determinatas, ut aliæ esse nequirent. Hieronymus (Damasi jussu creditur) composuit Lectionarium, teste Bernone, *de quibusdam ad Missas spect. cap. 1.*

3. In Concilio Laodicensi *Can. 17. cit. a Sum. lib. 4. de Hor. Canon. cap. 2. n. 16.* decreta fuit Lectio post Psalmos, vel longa in Matutino, vel brevis in aliis Horis; Capitula enim sunt Lectiones breves, ut infra dicemus.

4. Numerus vero Lectionum nec fuit major novem, nec minor tribus Lectionibus. Amal. *lib. 4. cap. 9.* ut per novem conjungamur conversationi novem ordinum Angelorum; vel ut tria prædicationis tempora designarentur ante legem, sub lege, tempore gratiæ. Idem *cap. 11.* Addit Rupert. *lib. 1. cap. 13.* pluralitatem Lectionum ad diversos Nocturnos, seu Vigilias indicare, quod nostrum est parare corda ad aperiendum Deo, quacumque hora pulsaverit verbo suo; pluresque Prædicatores esse, ut excusationi non sit locus. Cum autem Psalmi, ut sæpe diximus, opera bona significent; novem Psalmi, & novem Lectiones docent, æqualia in nobis esse debere, verbum, & opus. In Profestis autem paucitas Lectionum innuit tempus antiquæ legis (nos enim Festa agimus, si comparemur cum antiquis Hebræis) in quo pauci Prædicatores erant. Hæc Rupertus.

5. Ex utroque Testamento desumi Lectiones Officii Divini scribit Radulphus *propos. 11.* a priscis usque temporibus; & apud Romanos in primo Nocturno legi de veteri Testamento. In secundo Nocturno Sermones. In tertio Homilias, & per hebdomadam continuari Sacra Biblia. Ibid. tamen non excludit a primo Nocturno Lectiones aliquando de novo Testamento; quod & hodie servamus, ut in Rubricis patet.

6. Verum, quo ordine distribuuntur Lectiones primi Nocturni per annum? Triplex est ordo sacrorum librorum, primum voco *Conciliarem*, alterum *Historicum*, tertium *Ecclesiasticum*. Conciliaris est ille ordo, qui habetur in Sacris Bibliis sanctus a Conc. *Trid. sess. 4.* Isidor. *cap. 12.* numerat 72. libros Sacrorum Bibliorum, qui numerus non caret mysterio.

7. Historicus est, quem ad pleniorem Sacrorum Bibliorum, & hujus capitis notitiam compendio excerpsi, & hoc loco descripsi. *ex Annalium Sacrorum duobus tomis, quater impressis, Augustini Torniselli Ordinis nostri* juxta seriem temporum, quo quisque liber scriptus fuit, vel potuit scribi. Auctores dabo Sect. 6. quos hic desideras.

Nam Genesis continet Acta ab ortu Mundi usque ad ann. ejusdem 2400.
Job Historia contigit anno proximo 2399.
Exodus ab ann. 2438. usque ad ann. 2545.
Leviticus pertinet ad ann. 2545.
Numeri liber pervenit ad ann. 2583.
Deuteronomium ad eumdem spectat annum.
Josue usque an ann. 2593.
Judicum ab anno 2594. ad ann. 2899.
Inter hæc Ruth circa ann. 2748.
Regum Primus a 2900. ad ann. 2979.
Psalterium a 2964. exorditur.
Regum Secundus ad ann. 3017.
Regum Tertius ad ann. 3138.

Canti-

Canticum Canticorum, circa ann. 3021.
Proverbia, Eccleſiaſtes, circa hæc tempora.
Sapientia eſt Salomonis, ſeu a Philone excerpta.
Regum Quartus ad ann. 3472.
Duo Paralipomenon concurrunt cum libris Regum.
Inter hæc Prophetæ vixerunt, hoc ordine uſque ad prædict. ann. 3472.
Jonas enim circa ann. 3227.
Oſeas, Joel, Amos, Abdias circa ann. 3238.
Iſaias ab ann. 3253. ad ann. 3338.
Michæas circa ann. 3286.
Nahum circa ann. 3321.
Tobias illuminatur ann. 3329.
Habacuc circa ann. 3351.
Jeremias ab ann, 3407. quo etiam Sophonias.
Sed Jeremias complevit ann. 3448.
Baruch ann. 3451.
Daniel ab ann. 3438. uſque ann. 3519.
Ezechiel ab ann. 3440. uſque ad ann. 3462.
Hi intra annos quarti Regum, excepto Daniele.
Eſdras circa ann. 3517. uſque ad ann. 3596.
Aggæus, Zacharias, Malachias ann. 3533.
Judith ann. 3572.
Nehemias a 3609. ad 3629.
Eſther 3652.
Eccleſiaſticus circa 3798. quo anno floruere LXX. Interpretes.
Machabæorum duo; a 3868. uſque ad ann. 3919.
Nato Chriſto anno Mundi 4050. ut fuſe probat Torniellus, qui ultra Chriſtum paſſum non ſcribit; proſequor cum Baronio ordinem hiſtoricum librorum novi Teſtamenti.
Matthæus igitur ſcripſit Evang. ann. Chriſti 41.
Petrus Epiſtolam primam ann. 45.
Judas Epiſtolam ann. 68.
Marcus Evangelium eodem anno.
Paulus ad Theſſalonicenſes ad primam ann. 52. ad eoſdem alteram ann. 53.
Ad Corinthios primam, & 1. ad Timot. ann. 57.
Ad Titum 58.
Lucas Evangelium ann. 58.
Paulus ad Corinthios alteram, ad Galatas, ad Romanos ann. 58. ad Timoth. alteram, ad Epheſios ann. 59.
Ad Philippenſes, Coloſſenſes, Philemonem, Hebræos ann. 60.
Acta Apoſtolorum a Luca completa ſunt ann. 61.
Jacobus Epiſtolam ſcripſit ante ann. 63.
Petrus Epiſtolam ſecundam ann. 68.
Apocalypſis ann. 97.
Evangelium Joan. cum tribus Epiſtolis ann. 99.

8. Tertius eſt ordo, qui Eccleſiaſticus dici poteſt, quia non eſt omnium librorum ſacræ Scripturæ, ſed tantum ad uſum Breviarii, a Gelaſio Papa decretus. 15. *diſt. cap. Sancta Romana.* Eſt autem, qui ſequitur ordo.

In Adventu legitur Iſaias; quia inquit Amalar. *de ord. Antiph. c. 76.* nemo Propheta apertius loquutus eſt de Nativitate Chriſti.

Ab Epiphania (immo a Nativ. Domini) ad Septuageſimam leguntur Epiſtolæ S. Pauli, quia, inquit Rupert. *lib.* 10. *cap. ult.* dum repræſentatur Chriſtus in Mundo, novi Teſtamenti præcones audiri debent ante Quadrageſimam.

A Septuageſima ad Dominicam de Paſſione, Geneſi, & Exodus: quia Paſſionem Domini celebraturi recurrere debemus ad Adæ peccatum, pro quo paſſus eſt; &, dum legitur de Patriarchis, Abraham, Iſaac, & Jacob, quaſi de diverſis ætatibus ad Chriſtum Choros Patrum deducimus. Rupert. *lib.* 4. *cap.* 5.

In Paſſione Jeremias legitur, qui multa narrat de eadem. Amalarius *loc. cit. cap.* 76.

Poſt Paſcha Actus Apoſtolorum, Apocalyſis, & Epiſtolæ Apoſtolorum; quia virtute magna reddebant Apoſtoli teſtimonium reſurrectionis Chriſti. Rupertus *lib.* 10. *cap. ult.* De Actibus indicat Auguſt. *in ſerm. quodam citato a Demochares, tom.* 4. *cap.* 12.

Poſt Pentecoſten uſque ad menſem Auguſtum libri Regum ponuntur, ut reſumatur ordo Hiſtoricus a Geneſi ad lib. Regum, Amalarius *de ord. Antiph. cap.* 72.

Menſe Auguſto leguntur Sapientiales libri; quia poſt librum Regum, æquum eſt, ut Rex Salomon audiatur: ferventeque Sole eo menſe ferveat & ſapientia. Amal. *loc. cit.* Sunt autem Proverbia, Eccleſiaſtes, Canticum Canticorum, Sapientia, Eccleſiaſticus.

Menſe Septembri Job, Tobias, Judith, Eſther; quamquam Gelaſius pro Judith, Eſdram ponit, ſed ordo Roman. habet Judith, ut imitemur eo tempore patientiam Jobi, & Tobiæ, inquit Amalarius *cap.* 73.

Menſe Octobri Machabæorum libri leguntur. Amal. non addit cauſam, quam alii reddunt. & mox enarrabimus.

Menſe Novembri leguntur Ezechielis, Danielis, & duodecim Prophetarum libri, quia ſæpe loquuntur de Adventu Meſſiæ, quem celebramus in proximo Decembri. Idem Amal. *c.* 76.

9. Rupertus a Pentecoſte ad Adventum enarrans ait *lib.* 12. *c.* 24. In lectione librorum Regum ſignificari tempus Martyrum, bellorum, & perſecutionum Eccleſiæ poſt Adventum Spiritus Sancti. In libris Sapientialibus SS. Doctorum inſinuari tempus: cum legimus de Sancto Job, pax Eccleſiæ repræſentantur, non abſque tentationibus. Vel menſe Septembri, ut in Job juſtitiam diſcere poſſumus; in Tobia prudentiam; in Judith fortitudinem, in Eſther temperantiam. Dixi, in Job juſtitiam, ut loquar ad uſum noſtrum: nam Rupert. pro Job habet Eſdram, cujus libri tunc legebantur. Proſequitur *cap.* 25. & docet libros Machabæorum deinde legi, ut meminerimus inter virtutum profectus vitiorum bella non deeſſe. Libros denique prophetarum excitare nos ad ſpem, & metum, uſquequo redeat Chriſtus in Adventu ſecundo. Hæc ille.

10. Durand. *in Rat. lib.* 6. *c.* 114. has cauſas reddit. In Septuageſima legimus caſum humani generis:

neris. In Quadrageſima repræſentamus ſub Pharaone ſervitutem. In Paſchate exitum de Ægypto per Quadraginta dies Paſchales, quadraginta annos in deſerto; per Rogationes ingreſſum in Terram promiſſam: per ſeptem dies Pentecoſtes diviſionem donorum, & Terræ promiſſæ. Sub Regibus deinde fuerunt, & ideo libri Regum leguntur poſt Pentecoſten; & *cap.* 129. addit: præcedunt quidem libri Exemplares, ſequuntur Doctrinales, redeunt alii Exemplares, tum alii demum Doctrinales, quia plus movent facta, quam verba; & hac viciſſitudine ad perfectionem virtutis pervenitur. Libris igitur Regum ad exemplum lectis, legimus Auguſto menſe Doctrinales Salomonis libros: tum Septembri exempla Job, Tobiæ, Fœminarum, & Milites ad virtutem menſe Octobri nos incitant, & impellunt. Novembri Doctrinales alii Prophetarum ſuccedunt. Hæc ille fuſiſſime.

11. Initia librorum Sacrorum regulariter leguntur in Dominicis: quod ſi Feſto aliquo impediantur, æquum eſt, ut ab initio libri in ſequenti die non impedito auſpicetur lectio. In Rubr. *n.* 6.

12. Ex prædictis libris aliquid quotannis, vel in proprio die, vel in ſequenti, vel in præcedenti, eſt legendum. Rubr. in *num.* 7. * etiam ſi plura Prophetarum initia uno die ſint legenda; hac adhibita lege, ut non extra propriam eorum Hebdomadam legantur; neque duo initia ſub una concluſione: *Tu autem &c.* neque in præcedenti Feria, ſi in ſequenti datur locus ea legendi, ut indicant verba Rubricæ. Quod ſi alicubi impediantur Feriæ Feſtis locorum propriis: An in his initia legantur, omiſſis aliis Lectionibus primi Nocturni aliunde ſumendis? Dicemus infra opportuniori loco *Sect.* 6. *cap.* 22. *num.* 11. Excipe ſequentes caſus. Primus eſt in Epiſtolis S. Pauli; ex enim omnes ſimul conſtituunt unum librum, quem ſufficit incœpiſſe; & adveniente Septuageſima finis imponitur Lectioni Paulinæ, licet tantum de Epiſtola ad Romanos, ſeu Corinthios ſit lectum. Alter caſus eſt in libris Regum, adveniente Auguſto, ſufficit enim, quod de iis lectus ſit primus, vel ſecundus liber.

13. * Ubi vero contingit minui numerum Dominicarum poſt Epiphaniam, adveniente citius Dominica Septuageſimæ, & ideo in Feria tertia, vel alia die proxima fit de Officio Dominicæ tertiæ, vel ſequentium anticipate: ſtatim ac factum eſt Officium Dominicæ, in ſequentibus diebus legi debent Epiſtolæ S. Pauli, quæ poſitæ ſunt in Dominics anticipata; quod in poſtrema recognitione decretum eſt, & adnotavimus in Tabulis noſtris 8. 9. 10. 16. 17. & 22.

14. Quando de Scriptura per annum diſtributa non poteſt legi in Feſto novem Lectionum, in primo Nocturno, quia eo die non habetur in Breviario, puta, quia ſunt Quatuor Tempora, Feriæ Quadrageſimæ, &c. ut in Rubrica *n.* 9. eo caſu ſumuntur Lectiones primi Nocturni de Communi, quæ alioquin ad majorem ſolemnitatem ſolent aſſignari, tunc enim ad neceſſitatem leguntur: quod intelligi debet, non tantum in Feſtis occurrentibus, & in die Octava Feſti habentis Octavam, in dictis Feriis majoribus: ſed etiam in diebus infra Octavas, de quibus Rubrica nona loquitur: eadem enim eſt ratio defectus. * Si tamen in Feſto habente Octavam lectæ fuiſſent in primo Nocturno aliæ Lectiones, non de Communi Sanctorum: eo caſu repetendæ erunt eædem in ejus die Octava, ut aperte dicitur in Rubr. *de Lection. n.* 9.

15. Accidit etiam, aſſignari in Breviario quibuſdam Feſtis plurium Apoſtolorum Lectiones proprias in primo Nocturno, quæ ſunt propriæ alterius illorum: & eo caſu, ſi dividatur Feſtum, quia alter eorum tantum eſt Titulus Eccleſiæ, *juxta ea*, quæ diximus ſupra *Sect.* 3. *cap.* 10. *n.* 11. alteri debentur Lectiones propriæ; alteri de Communi, quæ habentur in primo Nocturno. * Quæ item legi debent, quando aliquod Feſtum in propria Eccleſia ſolemniter celebratur, ex Rubrica cit. *n.* 9. hoc eſt in Feſto Patroni loci, Tituli, ſeu Dedicationis Eccleſiæ, & in Feſtis ſecundæ Claſſis ob majorem Solemnitatem, quod etiam fit in Breviario; imo vero, etiam in Feſtis Patronorum minus principalium, more Duplicium majorum, quæ habentur in Breviario, niſi ob anguſtiam temporis ponendum ſit initium Prophetiæ, quod in Feſtis poni decretum eſt, in poſtrema recognitione Breviarii.

16. Pro ſecundo Nocturno Gelaſius decernit *loco cit.* hæc Opuſcula poſſe legi in Officio Divino; nimirum SS. Cypriani, Joannis Chryſoſtomi, Hilarii, Ambroſii, Auguſtini, Hieronymi, Iſidori, & Leonis Papæ. Item Opuſcula Orthodoxorum Patrum, qui a Sancta Romana Eccleſia non deſciverunt. Præterea vitas Patrum, Antonii, & aliorum a Sancto Hieronymo ſcriptas. De Bedæ operibus nondum legebatur tempore Radulphi, ut ipſe ſcribit *prop.* 11. Primæ Hiſtoriæ de Sanctis in Officio Divino habuerunt auctores Paulum Diaconum juſſu Caroli Magni *ex auctore Ligni Vitæ lib.* 5. & Iſuardum, ſeu Uſuardum Monachum, qui degebat in humanis circa Ann. 800. ex Polidor. Virgil. *lib.* 6. *c.* 2. Quas nunc habemus ſecundas Lectiones ex Hiſtoriis Sanctorum, ex fuerunt a Card. Bellarm. & Baronio recognitæ, & approbatæ ſub Clemente VIII. qui rejecerunt ea omnia, quæ jure merito revocari poterant in dubium. * Qua in re perdifficile viſum eſt illis ad Hiſtoriæ veritatem bona fide reſtituere SS. Lectiones, idque minima, qua fieri potuit, mutatione, imo, quæ controverſa erant, alicujus tamen gravis Auctoris teſtimonio ſuffulta, aliquam haberent probabilitatem, retenta ſunt eo modo, quo erant, quo falſitatis argui non poſſent: quamvis forſaſſe altera ſententia ſit a pluribus recepta. Porro in enumerandis Romanorum Pontificum annis a Card. Baronio non diſceſſerunt, qui omnium exactiſſimus in hac re habetur. In ordinationibus eorumdem ſeeuti ſunt librum, Pontificale inſcriptum, quod nomine Damaſi circumfertur: cum aliunde nihil certi ha-

il haberi queat. Textus item Sanctorum Patrum collati ſunt proxime cum Auctorum libris, & MS. & melioris notæ impreſſis; itaut in hoc genere emendatius nihil edi poſſe videatur. Ex quibus laudare non poſſum eos, qui Ritu Romano recitant Officium, & ab Officio Ritus alieni mutuo accipiunt Lectiones de Vita Sanctorum, non approbatas Romæ, contra Rubr. Breviarii *de Dupl. n. 1. & de Lect. num. 9.* ubi approbatæ requiruntur Lectiones auctoritate Sedis Apoſtolicæ. Vide *Sect. 3. cap. 12. num. 14.* Secundas autem Lectiones, & tertii Nocturni ex SS. Patribus deſumptas recognovimus poſtremo, ut concordent cum emendatioribus eorum Textibus, ſive impreſſis, ſive MS. Codicibus Vaticanis. In translationibus Græcorum Patrum, ſi varietas contingit, Breviarii Romani Lectio, cæteris paribus, retenta fuit.

17. Pro tertio Nocturno Evangelium cum ſua Homilia legitur, ex Radulpho *propoſit.* 11. & quadrat ad repræſentandum tempus gratiæ, & Evangelii poſt eos, qui ante legem, & ſub lege fuerunt. Duran. *lib. 5. cap. 2. ex Gemma lib. 1. c. 14.* Homilia Græce, ſermonem, & colloquium ſonat Latine.

18. Monent Rubricæ, quando in Officio novem Lectionum faciendi eſt commemoratio de Sancto, vel Feriæ, vel Dominicæ, quæ habet proprium Evangelium, quod legi debet pro nona Lectione, monent, inquam, ut de primæ Homiliæ Lectionibus Octava, & nona fiat una, quæ fit octava, quod quamvis ſit ad libitum, ut ex verbis Rubricæ *de Lectionibus num. 3.* tamen in quibuſdam caſibus, deberet omnino nona legi adjuncta octavæ Lectioni; nimirum, quando in nona Lectione continetur laus propria eorum, de quibus agitur Feſtum, v. g. in Feſto SS. ſeptem Fratrum cujus in nona Lectione laudatur mater ipſorum. Et in Feſto SS. Nerei, Achillei, &c. quorum laudes propriæ habentur in nona Lectione, & in gratiam hujuſce nonæ Lectionis datum eſt Evangelium integrum eorum Feſto, alioquin non valde congruum, a Dominica vigeſima poſt Pentecoſten deſumptum. De nona Lectione de Sancto ſatis docuimus ſupra *c. 11. n. 33. 34. 35. & 37.* Reliquæ hujus tituli Rubricæ patent.

19. In modo legendi illud obſerva, ut legas titulum Libri, ſeu Evangelii, ſeu Sermonis, ſeu Homiliæ, niſi aliter notetur, ut in Natali Domini. In Vitis Sanctorum eo tantum caſu legitur titulus, quando eſt auctoris claſſici; puta, cum legimus *De libro S. Hieronymi de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, & hujuſmodi. Quærit autem Hugo Victor. *lib. 2. de Offic. cap. 3.* cur in Lectionibus diurnis, ideſt, Capitulis ad Horas, & quandoque in Nocturnis, non pronunciatur auctor: in Miſſa vero ſemper pronunciatur titulus, excepta majore hebdomada? Reſpondet ad Miſſam convenire quoque bubulcos; qui neſciunt de auctore niſi doceantur, ad Horas autem Clerici conveniunt, qui bene norunt auctores Lectionum. Utinam ſit vera reſponſio, & Clerus minime ignoret.

20. In fine Lectionis dicitur: *Tu autem Domine miſerere nobis*, non *Domne*, ut ante Lectionem, quia cum Deo loquitur Lector, & indicat, ne ipſum quidem officium prædicandi ſine alicujus, vel levis culpæ pulvere peragi poſſe. Rupert. *l. 1. de Div. Offic. cap. 13.* cui ſuccinit Chorus dicens: *Deo gratias*; quod ad totam Lectionem refert Rupert. *cap. 14.* quia, inquit, agimus Deo gratias, quod panem doctrinæ nobis frangere ſit dignatus, idemque ideo reſpondetur in fine omnium Capitulorum, quamvis non addatur, *Tu autem Domine &c.* Omittuntur hæc in triduo majoris Hebdomadæ, & in Officio Defunctorum, de quibus ſuo loco dicemus.

21. Denique ad Lectiones ſedetur. Amal. *l. 3. c. 11. & lib. 4. cap. 3.* vel ſilendo ſtatur, *ibid.* ad majorem attentionem utrumque, ut probat Julius Nigronus *in Reg. commun. Soc. Jeſu Reg. 2. n. 59.*

22. Interrogatus quandoque fui, quænam Lectiones legi poſſunt in Feſtis S. Abrahæ, & S. Job, quæ alicubi celebrantur? An leges primas Lectiones hauſtas ex Geneſi, & ex hiſtoria Job, quæ videlicet habentur in Dominica Quinquageſimæ, & 1. Dominica Septembris; in ſecundo Nocturno, quæ ibidem habentur in eorumdem commendationem, & laudem; in tertio Nocturno Evangelium, *Homo quidam nobilis*, cum Homilia S. Ambroſii, in noſtro Octavario Romano, ſeu in Feſto Sancti Ludovici Regis; vel, in primo Nocturno Lectiones de Scriptura occurrenti. In ſecundo Nocturno, quæ habentur in ſecundo Nocturno Dominicæ Quinquageſimæ, & Dominicæ 1. Septembris, ſicuti pro Hiſtoria S. Agnetis legitur Sermo S. Ambroſii in laudem ejuſdem. In tertio, ut ſupra. Poſterior hic modus nihil magis placeret, conformior aliis Sanctorum Feſtis. Quæ vero dicimus de SS. Abraham, & Job, vel valent etiam in Feſtis SS. Iſaiæ, Jeremiæ, Danielis, Davidis, & ſimilium, ubi eorum Feſta celebrantur, propriis e Breviario adhibitis eorum Lectionibus.

Novæ Obſervationes & Additiones &c.

1. Gav. num. 3. — *In Concilio Laodicenſi decretum fuit Lectio poſt Pſalmos &c.*) Quamvis in Laodicenſi Concilio anno 320. celebrato decretum fuerit, ut Pſalmorum recitationem ſequeretur Lectio, incertum tamen eſt utrum Romæ olim ſolemne fuerit in noctis Officio fieri Lectiones, ſicut certum eſt ſolitas fieri in Miſſa; Theodemarus ſiquidem Abbas Caſſinenſis, ſeu Paulus Diaconus ejus nomine in Epiſtola ad Carolum Magnum quæſtione propoſita, cur S. Benedictus unam tantum in Æſtate Lectionem dici præceperit, hanc affert cauſam: quia *necdum eo tempore in Romana Eccleſia, ſicut nunc leguntur, Sacræ Scripturæ legi mos fuerit: ſed poſt aliquot tempora hoc inſtitutum, ſive a B. Papa Gregorio, ſive, ut ab aliis affirmatur, ab Honorio. Qua de re*, addit Theod. *noſtri Majores inſtituerunt, ut in hoc ſacro noſtro Cœno-*

bio tres quotidianis diebus æstivo tempore ex veteri Testamento Lectiones legantur, ne a Sancta Romana discrepare viderentur. Verum de Theodemari priori sententia, scilicet Sacras Scripturas in Romana Ecclesia tempore S. Benedicti lectas non fuisse, legitima dubitandi ratio est, ut ait Joannes Mabillon *in disquis. de Cursu Gallicano num. 9.* non enim verisimile est, aut nullas tunc in Divinis Officiis Lectiones, aut si aliquæ ex aliis, non etiam ex Sacra Scriptura institutas fuisse: Gelasius enim Papa I. definiens in Concilio Romano qui libri legendi essent, quive non legendi, id de Lectione eorum publica in Ecclesia decrevisse videtur; accedit, quod Gregorius Magnus in Synodo Romana statutum edidit, ne imposterum Diaconi Cantorum officio fungerentur, solumque Evangelium in Missa cantarent, reliquæ vero Lectiones a Subdiaconis persolverentur. *Quapropter*, inquit, *præsenti Decreto constituo, ut in sede hac Sacri Altaris Ministri cantare non debeant, solumque Evangelica Lectionis officium inter Missarum solemnia exsolvant, Psalmos vero, ac reliquas Lectiones censeo per Subdiaconos, vel, si necessitas exigit, per minores ordines exhiberi.* Legitur hoc Decretum *lib. 4. epist. 44.* Quare cum Gregorius prohibeat Diaconos, ne imposterum Lectiones canant, & abusum super hac re introductum arguat, manifestum est Lectiones jam ante Gregorii tempora in Ecclesia Romana usitatas fuisse. Cum autem Romæ hæc consuetudo cœpit, servatus fuit supra allegati Laodicensis Concilii *Can. 17.* præscribens fieri lectionem per singulos Psalmos, quod *in Conventu Fidelium nequaquam Psalmos continuare conveniat, sed per intervallum, idest per Psalmos singulos recenseri debeant Lectiones*; ita Canonem vertit Dionysius Exiguus. Hinc est, quod Romæ Festis illis, quæ in Matutinis novem Psalmos habent, novem quoque Lectiones assignatæ sint; Lectiones autem istæ legebantur, donec qui Choro præsidebat, signum daret terminandi. Juxta Ritum vero, seu Regulam S. Benedicti Lectiones a Monachis per vices, & alternatim recitabantur, idest, nunc iste, nunc ille, ut notat Smaragdus *in cap. 9.* Regulæ prædictæ, vel alternative sibi succedendo, ut ait Bernardus Cassinensis ibidem, itaut nunquam duas unus, & idem diceret Lectiones. Unde & ad singulas petitur Benedictio, quam iterare necesse non esset, si unus, & idem plures consequenter recitare deberet Lectiones; ita ponderat Martene in suo Commentario ad eumdem locum, ubi subnectit, *& certe id postulabat S. Patris discretio, ne forte nimium laborarent in legendo, maxime cum prolixiores tunc essent Lectiones, nec ita facile esset legere in Codicibus MSS.* Curiosus Lector consulere potest etiam ea, quæ idem Martene tradit *l. 2. de antiq. Monach. Rit. cap.*

Superest advertendum hoc loco non subsistere rationem adductam a Theodemaro, propter quam S. Benedictus unam tantum præscripserit Lectionem a Paschate usque ad Kalendas Novembris legendam in Officio nocturno: Sanctus enim Patriarcha Benedictus usus est hac Indulgentia propter solam brevitatem noctium, ut ait ipse in sua Regula *capite* 10. non ergo quia nondum vigebat mos in Ecclesia Romana legendi Lectiones in Officio, ut censuit Theodemarus; voluit S. Benedictus, ut prædicto tempore pro tribus Lectionibus una tantum de veteri Testamento memoriter diceretur. Hæc Lectio, quam pueri apud Cluniacenses legebant ex Udalrico *l. 3. c. 8.* apud Carthusienses Cantor Hebdomadarius ex nova collectione Statutorum *p. 1. capite 16.* ex Regulæ præscripto memoriter recitanda est, adeoque brevis esse debet: ita etiam in citata Regula Sancti Benedicti præscribitur, ut illa unica Lectio ex corde, seu memoriter dicatur, & minime legatur, adeoque debebat esse brevis. Quæstionem movet Hildemarus, & post eum Bernardus Cassinensis, Boerius, & Turrecremata, cur nimirum laudatus Patriarcha Benedictus unicam dumtaxat Lectionem Mensibus Septembri, & Octobri præscripserit, qui tamen æquales cum Martio, & Aprili, in quibus tres instituit Lectiones, habent noctes: & dicunt hoc potissimum factum esse ad sublevandos Fratres ab illis magnis laboribus, quos in colligendis frugibus, & vindemiis subire cogebantur.

II. Gavant. n. 4. -- *Numerus vero Lectionum nec fuit major novem, nec minor tribus, &c.*) Verissimum est, quod juxta morem antiquum in Breviario Romano numerus Lectionum non fuerit major novem, nec minor tribus Lectionibus, ut docet noster Gavantus ex Amalario; sed verum pariter est, quod antiquitus varius fuit Lectionum numerus. In veteri siquidem quodam Ordine Romano e Codice manu exarato Sangallensis Monasterii descripto, atque a nostro Thomasio Romæ edito anno *1686. p. 404.* habetur -- Lectiones vero aut tres, aut quinque, aut septem, aut novem in Vigilia Sanctorum, aut ubilibet contigerit, leguntur. Nam quatuor, aut sex, vel octo nullo modo; quia antiquitus talis consuetudo non fuit. Ex quibus verbis postremis *loc. cit.* deducit Grancolas, quod olim nullæ Lectiones dici solebant, quando revera ex prædicti Ordinis verbis nihil aliud inferri potest, nisi quod antiquitus non fuerit consuetudo legendi Lectiones numero pares, nimirum quatuor, aut sex, vel octo. Pag. autem 405. ejusdem Ordinis legitur -- Qui voluerint novem Lectiones facere, novem Psalmos decantent. Qui vero septem, cantent sex. Qui vero quinque, similiter sex. En igitur numerum Lectionum antiquitus varium fuisse, quando juxta recentem morem semper constituitur vel ex novem, vel ex tribus Lectionibus tantum; nunquam vero ex quinque, vel septem; quæ de Romano ritu intelligenda sunt. Ritus namque Monasticus modo duodecim, modo tres, aliquando unam Lectionem tantum admittit.

III. Gavant. n. 5. -- *Ex utroque Testamento desumi Lectiones Officii Divini, &c.*) Quando Romæ Lectiones Nocturno officio inseri cœperunt, illæ ex Sacra Scriptura tantum desumi solebant, qui

mos

mos ſervatur in Feriali Officio uſque ad præſentem diem; poſtquam vero plures Nocturni inſtituti fuerunt, ordo ille ſervatus eſt, qui adhuc ſervari ſolet tribus ante Paſcha diebus, nimirum PP. quoque ſermones inſerti fuerunt, & ad tertium Nocturnum, ex nono quidem Teſtamento, peti ſolebant Lectiones, non legebatur tamen adhuc Evangelium, quia hoc Miſſæ Lectioni deſtinatum erat.

IV. Gav. num. 6. -- *Verum, quo ordine diſtribuuntur Lectiones primi Nocturni per annum? &c.*) Gav. ab hoc numero ſexto uſque ad numer. 15. incluſive optime deſcribit ordinem Lectionum Sacræ Scripturæ, quæ in primo Nocturno per annum legi ſolent juxta Ritum Brev. Romani, & n. 8. ait prædictum ordinem referri a Gratiano in cap. Sancti Romana diſt. 15. quod quidem Decretum quamvis nonnulli Gelaſio Papæ abjudicent, nihilominus a Sapientioribus Criticis eidem Pontifici tribuitur, ut videbimus infra; ſed ea Decreti pars, quæ recenſet Scripturas in Divino Officio legendas, Gelaſium profecto non habet Auctorem, cum in nullo ex Decreti Gelaſiani antiquioribus Codicibus MSS. reperiatur. Deeſt etiam in collectionibus Conciliorum Regia Labbeana, & Biniana; quapropter nonnulli opinantur illam Decreti partem a S. Gregorio hujus nominis VII. eſſe editam, qui morem Eccleſiæ Romanæ, longe ante ſua tempora ſervatum, confirmare tantum voluit.

V. Gav. n. 7. -- *Hiſtoricus eſt, &c.*) Hiſtoricus Sacrorum Bibliorum Ordo, quem ex Annalibus ſui Auguſtini Tornielli hoc loco Gav. deſcripſit, non ſatis convenit cum Chronologia, quam modo eruditiores Sacrarum Literarum Interpretes amplectuntur; inter hos præcipue elucet Antonius Vitrè, Auguſtinus Calmet, Jacobus Uſſerius, & alii, quos curioſus Lector adire poterit, ſi diligentiori examine cujuſcumque libri Canonici, qui in Breviario legitur, ſi non veram, ſaltem probabiliorem Chronologiam aſſequi exoptat.

VI. Gav. n. 12. -- *Etiamſi plura Prophetarum initia uno die ſint legenda, &c.*) Ad hoc Gavanti Commentarium ſpectant tria Decreta edita a S. R. C. die 5. Julii 1698. *in Collen.* & data in noſtro Indice *ſub num.* 202. 203. & 204. in quibus ſancitum eſt, quod quando in menſe Novembris ſunt eadem die ponenda plura initia Prophetarum, dicenda eſt tantum unica Lectio, & quod non poſſunt poni plura tribus initiis Prophetarum unica die, & denique, quod ubi ſunt plura Officia habentia primas Lectiones proprias, poſſunt omitti aliqua ex dictis initiis Prophetarum, occurrente legitima cauſa. Vide etiam Decretum editum die 12. Julii 1664. datum in noſtro Indice *ſub num.* 89.

VII. Gav. eod. n. 12. -- *Ea enim omnes ſimul conſtituunt unum Librum, &c.*) Docet hic Gav. Epiſt. Beati Pauli, quæ leguntur poſt nativitatem Domini, unum dumtaxat librum conſtituere, cujus libri initium ſufficienter poſitum cenſet per inchoationem primæ Epiſtolæ, nempe ad Romanos, ita ut ſequentium Epiſtolarum initia ſi diebus, quibus poſita, impediantur, non ſit opus reſumere. Et idem aſſerit pari jure de Epiſtolis Catholicis ſecunda Petri, ſecunda, & tertia Joannis infra Octavam Aſcenſionis ſequenti *Sect. 6. cap. 17. num.* 3. Huic Gavanti opinioni favere videtur Textus Rubricæ ſupra a nobis poſitæ *n.* 7. ubi recenſitis Epiſtolis Catholicis tempore Paſchali, & Prophetis minoribus menſe Novembri, quorum initia reſumenda ſunt, nihil ejuſmodi præſcribitur de Pauli Epiſtolis poſt Domini Nativitatem legendis. Gavanti ſententiam amplectuntur etiam Lohner *Inſtruct. pract. 2. part. 2. Tit. 1. §. 9. num.* 5. aliique plures, teſte Claudio La Croix *lib. 4. qu.* 207. *De Horis Canonicis n.* 1285. quia ſibi ſuffragari exiſtimant ſuper. Rubric. *numer.* 8. Nihilominus ab hac Gavanti, & allegatorum Auctorum ſententia recedunt nonnulli in re Rubriciſtica verſatiſſimi viri apud laudatum La Croix, nec non Halden *part. 1. Tit. 5. & Tit.* 28. & doctiſſimus Guyetus *lib. 4. cap. 16. qu. 2.* validis permotus rationibus, quibus adducor ego quoque ad dicendum, quod ſi ſermo ſit de initiis Epiſtolarum, quæ omittuntur ratione alicujus impedimenti intervenientis (v. g. quia celebrantur Officia aliquorum Sanctorum, quæ habent Lectiones proprias in primo Nocturno) eo tempore, quo perſeverat Lectio dictarum epiſtolarum, nempe a Nativitate Domini uſque ad Septuageſimam, tunc crederem debere reſumi Epiſtolarum Paulinarum initia, ſi locus adſit ad ea initia reſumenda; non ita diſcurrendum eſt, ſi omittantur eadem initia ratione ceſſationis, nempe quia ſupervenit Dominica Septuageſimæ, qua adveniente, quæcumque ſuperſunt de Epiſtolis B. Pauli, omittuntur, ut dicitur, per ceſſationem, licet una tantum, aut altera ex dictis Epiſtolis lecta fuerit, ſicut adveniente prima Dominica Auguſti, omittitur non per aliquod impedimentum, ſed per ceſſationem quidquid ſupereſt de libris Regum, & tunc initia Epiſtolarum, quæ omittuntur, profecto reſumenda non ſunt, niſi in caſu, quem proponit Gav. ſupra *num.* 13. & ſuper quo ait ita decretum fuiſſe in poſtrema recognitione Breviarii, de quo Decreto ſola Gavanti auctoritate innixi non dubitamus, quidquid in contrarium aſſerat Guyetus *lib. ſuprac. qu. 5.*

VIII. Gav. num. 16. -- *Pro ſecundo Nocturno Gelaſius decernit loco cit. hoc Opuſcula legi poſſe in Officio Divino, &c.*) Verum eſt Gelaſium in ſuo Decreto (quod ipſius vere eſſe validis argumentis comprobant contra Perſonium, alioſque tum Hæreticos, tum Catholicos Pagius in Critica Annalium Baronii, Cardinalis Noriſius Diſſertat. ſecunda de Cenotaphiis Piſanis, Juſtus Fontanini Archiepiſcopus Ancyranus *lib. 2. de Antiquit. Orta*) Verum, inquam, eſt Gelaſium in ſuo Decreto ſtatuere legenda Opuſcula Sanctorum Patrum, hoc loco a Gavanto citata, ſicut etiam alia ab eo omiſſa; attamen ne verbum quidem

habet de Opuſculorum Lectione in ſecundo Nocturno, quamquam negare non auſim, quod Gelaſii Decretum intelligi debeat de Lectione publica in Eccleſia, quæ fuit etiam Mabillonii ſententia *in Diſquiſit. de Curſu Gallicano*, cui pariter mox laudatus Julius Fontanini adhæſit. Porro errat Givantus aſſerens inter Patres a Gelaſiano Decreto laudatos Iſidorum connumerari, nam Iſidorus multis poſt Gelaſium annis floruit; quocirca ab eo commendari non potuit. Grancolas integrum hunc Gavanti locum exſcribens *lib.* 1. *cap.* 32. in eumdem errorem impegit. Cæterum in præfato Gelaſii Decreto, & ſi geſta Sanctorum Martyrum ſuſcipiantur, nihilominus eorum acta non probantur ad publicam Lectionem. *Sed ideo ſecundum antiquam conſuetudinem*, inquit Gelaſius, *ſingulari cautela in Sancta Romana Eccleſia non leguntur, quia & eorum, qui conſcripſere nomina penitus ignorantur; & ab Infidelibus, aut idiotis ſuperflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, ſcripta eſſe putantur.* Ex ejuſdem tamen Gelaſii Decreto *acta B. Silveſtri, licet ejus, qui conſcripſit nomen, ignoretur a multis in Urbe Catholicis legebantur; & pro antiquo uſu multa hac imitabantur Eccleſia*; unde appareat, ut notat Mabillon. *loc. cit. num.* 10. non in tota Romana Eccleſia, ſed plurimum in Lateranenſi ejuſmodi acta, quæ Auctoris nomine deſtituta erant, lecta minime fuiſſe, alia vero, quæ probabiles Auctores habeant ſæculo octavo in Eccleſia Romana legebantur, cujus rei teſtem habemus Hadriani Papæ I. Epiſtolam tertiam. *Vitæ Patrum ſine probabilibus Auctoribus minime in Eccleſia leguntur, nam ab orthodoxis titulata, & ſuſcipiuntur, & leguntur.* De Actis Martyrum in officio legendis mox iterum numero ſequenti erit ſermo.

IX. Givant. eodem num. 18. — *Primi hiſtoriæ de Sanctis in Officio Divino habuerunt Auctorem Paulum Diaconum, &c.*) Fidem plus æquo præſtitit Gavantus Auctori ligni vitæ, & ideo in hoc ſuo placito veritatem minime eſt aſſecutus; Paulus enim Diaconus neque hiſtorias de Sanctis contexuit, neque Divino officio eas inſeruit, ſed ſolummodo Homilias, & Sermones Sanctorum Patrum collegit, immo collectis jam ab Alcuino, ut dicemus infra, elimavit; ſed quidquid ſit de hoc quæſtione, certum tamen eſt ex iis, quæ paulo ante diximus, etiam in Eccleſia Romana ſæculo octavo morem inoleviſſe legendi Acta SS. quæ probabiles habebant Auctores; vitas quoque Confeſſorum ſolitas fuiſſe tunc recitari in Eccleſia Romana probat Joannes Diaconus in præfatione ad vitam Gregorii Magni, in qua Joannem Papam VIII. ſic alloquitur — *nuper ad Vigilias Beati Gregorii Romani Pontificis, Anglorum ſcilicet gentis Apoſtoli, Lectione de Paulino Civitatis Nolana Præſule conſuetudinaliter perſonante, viſus es a Venerabilibus Epiſcopis, divino quodam inſtinctu commotus, requirere, cur tantus Pontifex, qui multorum Sanctorum vitas texuerat, geſtis propriis in propria dumtaxat Eccleſia caruiſſet.* Hinc etiam patet, tractatus Patrum defectu propriarum Lectionum in eadem Eccleſia receptos fuiſſe, quorum delectus erat in arbitrio Epiſcopi tempore Gregorii Magni, ut conſtat ex *lib.* 10. *Epiſt.* 22. ad Joannem Subdiaconum Ravennatem, in qua non probat, quod Marianus ejuſdem Urbis Epiſcopus Commenta Beati Job, publice ad vigilias legi præcepiſſet his verbis: *Illud, quod ad me quorumdam relatione perlatum eſt, quia Reverendiſſimus Frater, & Coepiſcopus meus Marianus legi Commenta Beati Job publice ad vigilias faciat, non grate ſuſcepi; quia non eſt illud opus populare, & rudibus auditoribus impedimentum magis, quam profectum generat. Sed dic ei, ut Commenta Pſalmorum legi ad vigilias faciat, quæ mentes Saecularium ad bonos mores præcipue informant. Neque enim volo dam in hac carne ſum, ſi quæ dixiſſe me contigit, ea facile omnibus innoteſcere.* Ita Pontifex Maximus ſapientiſſimus, ſed modeſtiſſimus. Ex hac Sancti Gregorii Epiſtola colligitur nondum in Eccleſia ordinata fuiſſe Lectionaria, ut vocant ex Sanctorum Patrum Sermonibus, & Homiliis compilata; ſed in arbitrio Epiſcoporum, & Prælatorum fuiſſe aſſignare libros, unde excerperentur Lectiones. Primus id feliciter aggreſſus eſſe videtur Carolus Magnus Imperator, qui per manum Pauli Diaconi Caſſinenſis duo volumina ex Sanctorum Patrum Homiliis, & Sermonibus per anni circulum legenda confecit prænotata hoc titulo — Opus præclarum omnium Homiliarum, & poſtillarum Venerabilium, ac egregiorum Doctorum Gregorii, Auguſtini, Hieronymi, Ambroſii, Bedæ, Erici, Leonis, Maximi, Joannis Epiſcopi, atque Origenis integraliter de tempore, & de Sanctis per totius anni circulum, cum quibuſdam eorum ſparſim interpoſitis Sermonibus hinc inde ſuis locis collectis, coaptis temporibus in partem hyemalem, ac æſtivam diviſum — Quod quidem opus ab Alcuino adornatum Paulus Diaconus juſſu Caroli Magni elimavit. Extat ea de re Epiſtola Caroli Magni Religioſis Lectoribus ſuæ ditioni ſubjectis directa, quam Edmundus Martene affert in ſuo Commentario ad *caput* 9. Regulæ Sancti Benedicti evulgatam fuiſſe a Mabillonio in *t.* 1. *Annal. Benedict.* Sed eamdem Epiſtolam Caroli Magni multo tempore ante Mabillonium publici juris fecerat Laurentius Surius Carthuſianus anno 1576. eamque præfixit operi ab eodem prænotato hoc titulo — Homiliæ, ſive Conciones præſtantiſſimorum Eccleſiæ Catholicæ Doctorum ab Albino Flacco, ſeu Alcuino juſſu Caroli Magni primum acri judicio collectæ, & ſubinde ab aliis non parum auctæ. Quibus acceſſere in totius æque anni Epiſtolas Conciones exegeticæ — In quo quidem opere laudatus Surius recognovit jam antiquam collectionem Alcuini, & a pluribus mendis vindicavit, & aliquot locis adauxit. In prælaudata autem Epiſtola Caroli Magni ab eodem Surio evulgata hæc præciſe verba leguntur — Denique quia ad Nocturnale Officium copulatas

quo-

quorumdam caſſo labore, licet recto intuitu, minus tamen idoneo, reperimus Lectiones, quippe quæ & ſine Auctorum ſuorum vocabulis eſſent poſitæ, & infinitis vitiorum an fratribus ſcaterent: non ſumus paſſi noſtris in diebus in Divinis Lectionibus inter Sacra Officia, inconſonanter perſtrepere, &c.

De Paſſionibus vero SS. Martyrum legendis publice in Eccleſia antiquor fuit uſus. Hujus rei præclarum perhibet teſtimonium S. Auguſtinus in Serm. 2. de S. Stephano, ubi ſic loquitur: *Cum aliorum Martyrum vix geſta inveniamus, quæ in Solemnitatibus eorum recitare poſſimus, hujus paſſio in Canonico libro eſt*: Et in Concilio Carthaginenſi III. ſub finem Sæculi IV. celebrato permiſſum fuerit legi paſſiones Martyrum, cum anniverſarii dies eorum celebrantur. Concilium etiam Milevitanum *Can.* 11. — conceſſit legi Paſſiones Martyrum in eorumdem Anniverſario, ſive die Feſto. Trullana vero Synodus *Can.* 63. falſa Martyrum, aliorumque Sanctorum Acta legi vetat: ſed ex hac prohibitione colligi poteſt genuinas Martyrum hiſtorias ſolitas fuiſſe legi. In Regula etiam S. Cæſarii ad Virgines apud Bollandum Januarii 12. *n.* 69. decernitur, ut — *Quando Feſtivitates Martyrum celebrantur, prima Miſſa de Evangeliis legatur*, (nomine Miſſæ non ſolum Cæſarius, ſed etiam Aurelianus in ſuis Regulis, ut notat Mabill. in *diſquiſ. de Curſu Gallicano n.* 34. Lectiones intelligunt) *reliquia de paſſionibus Martyrum* — Idem habetur in Regula S. Aureliani, & in Ordine pſallendi, & in Regula Ferreoli *cap.* 18. Unde gravis erroris poſtulatur Agobardus Epiſcopus Lugdunenſis, qui in Opuſculo *De veteri ritu canendi Pſalmos, & de correctione Antiphonarii*, nihil Divinis in Officiis audiri debere propugnat, niſi Sacram Scripturam, ne, inquit, ignem alienum offeramus Deo. Agobardo occaſionem errandi præbere potuit Concilii Laodiceni *Can.* 59. quo prohibetur legi alios, quam Sacros Canonicos libros, quos ſingillatim recenſet. Hæc, & alia, quæ adduci poſſent teſtimonia comprobant antiquum morem legendi in Officio SS. Martyrum Acta. Verum in Romana Eccleſia, ut ex veteri Ordine Romano Sangallenſi a Cardinali Thomaſio edito; & ſupra a nobis citato habetur: *Paſſiones Sanctorum, vel geſta ipſorum, uſque ad Hadriani tempora, tantummodo ibi legebantur, ubi Eccleſia ipſius Sancti vel Titulus erat. Ipſe vero* (nempe Hadrianus) *a tempore ſuo recitari juſſit, & in Eccleſia S. Petri legendas eſſe conſtituit*. Ita præfatus Ordo *pag.* 405.

Prætereundum non eſt, quod Martyrum Actorum Lectio ad Miſſam fiebat ante Epiſtolam, & Evangelium, & hinc eſt, quod eadem Acta quibuſdam Miſſalibus, & Sacramentariis inſerta fuerunt. Mos iſte ſervatus fuit in Gallia ad IX. uſque Sæculum, in Hiſpania vero ultra X. ut ex Liturgia Gallicana eruitur. Eadem Acta ſub Miſſæ medium explicabantur ab Epiſcopo, & hinc originem ſuam traxerunt Homiliæ, ſive Sermones, quos Patres in Martyrum laudem pronunciabant. Lectiones iſtas Martyrum Romana Eccleſia ſuo Miſſali inſeri nunquam permiſit, ut videre eſt ex Codicibus Sacramentorum, ſeu Miſſalibus Gelaſiano, & Gregoriano, quæ tamen in ipſis Præfationibus, Martyrum, eorumque tormentorum genera paucis verbis meminerunt, ſed ita caute, ut falſitatis nota inuri non poſſent. Ex quo autem in Liturgia Romana Martyrum Acta non legerentur, inferri legitime poteſt, quod quando in Ordinibus Romanis præſcribitur eorumdem Actorum Lectio, intelligi debet de Lectionibus in Officio faciendis, vel eoſdem Ordines ad alias Eccleſias pertinere.

Nicolaus de Clemangis relatus a Grancolas *loco ſuprac.* in Tract. de Feſtorum imminutione improbat uſum invectum in pleriſque Eccleſiis nulla fere recitandi Officia de tempore, cum ex hoc ortus fuerit abuſus vix ampliùs Divinam Scripturam in Officio legendi, ſed tantum Sanctorum hiſtorias, itaut alicubi nihil fere aliud ad primum, & ſecundum Nocturnum legeretur, atque aliquoties omnes novem ipſæ Lectiones, e vita Sancti, cujus Officium celebrabatur, petitæ eſſent, immo duodecim etiam Lectiones de vita & tranſitu S. Benedicti in Nocturnis ejus Feſti legebantur a Monachis ejuſdem Alumnis, ut habetur in conſuetudinibus Dionyſianis Codicis Colbertini relati a Martene *lib.* 4. *de antiq. Monach. Rit. c.* 4. *n.* 9. Ab iiſdem Dionyſianis legebantur pariter duodecim Lectiones de paſſione S. Hippolyti in ejus Feſto, ut teſtatur idem Martene eodem *lib.* 4. *c.* 7. *n.* 18. Rurſus in ordine Tullenſi ad Nocturnos in Feſto S. Martini duodecim erant Lectiones de vita ejuſdem Sancti, ut idem Martene refert eodem *l.* 4. *c.* 9. *n.* 14. & in Officio S. Franciſci apud Minores erant novem Lectiones ex legenda S. Bonaventuræ per totam Octavam, quæ methodus circa Lectiones novem de vita alicujus Sancti paſſim in eorum antiquis Breviariis tenebatur. Verum hæc diſciplina penitùs abrogata eſt, cum in omnibus Eccleſiis, nonniſi tres habeantur Lectiones in Nocturnis, erutæ ex vita illius Sancti, cujus Feſtum recolitur.

X. Gavant. eod. n. 16. — *Et fuerunt a Cardinalibus Bellarmino, & Baronio recognita, &c.*) Narrat Gavantus teſtis oculatus, ſecundas Lectiones ex Hiſtoriis Sanctorum, quas nunc habemus, recognitas fuiſſe a Cardinalibus Bellarmino, & Baronio, qui rejecerunt ea omnia, quæ jure merito in dubium revocari poterant. Hæc tamen Gavanti aſſertio Jacobo Laderchio Annal. Baronii continuatori non placet, & Gavantum audet perſtringere in opere, cui titulus *Acta Sanctorum Martyrum vindicata ab Odoacre Ilbachio*. Ita in prædicto ſuo opere hoc aliud larvatum, & inſolitum Laderchius nomen aſſumpſit, forſan, ut pueris metum incuteret. Ejus cenſura non ſatis videtur æqua: quamvis etenim verum ſit, non omnia a Breviario expuncta fuiſſe, quæ Viri illi doctiſſimi expungenda putaverant, verum tamen ſemper eſt ſecun-

das

das Lectiones hiſtoricas Sanctorum, quorum geſta referuntur, & quæ modo in Breviario habentur, ab illis recognitas fuiſſe, & rejecta, quæ jure merito revocari poterant in dubium. Immo ipſemet Gavantus fatetur, quod aliqua, quæ controverſa erant, utpote alicujus gravis Auctoris teſtimonio ſuffulta, cum aliquam haberent probabilitatem, adeo rejecta non fuerunt, ſed retenta eo modo, quo erant, falſitatis ſiquidem argui non poſſunt, quamvis fortaſſe oppoſita ſententia ſit a pluribus recepta.

XI. Gavant. n. 17. — *Pro tertio Nocturno Evangelium cum ſua Homilia legitur. &c.*) Priſcis temporibus, ut ſupra diximus ad tertium Nocturnum Lectiones ex novo quidem Teſtamento deſumptæ legebantur, ſicut etiam uſque modo leguntur tribus diebus ante Paſcha, non vero legebatur Evangelium, quia hoc Miſſæ Lectioni deſtinatum erat. Verum poſtea tertii Nocturni ordo mutatus fuit, & inſtitutus Ritus legendi Evangelii diei currentis initium tantum ad nimiam Officii longitudinem evitandam, & deinde Homiliam, ſive cujuſdam Patris ejuſdem Evangelii explanationem, ut quemadmodum pro Lectione ſecundi nocturni, explicatio alicujus Patris, Lectionis in primo Nocturno dictæ, atque ex veteri Teſtamento depromptæ, legebatur; ita etiam tertii Nocturni Lectiones explicationem quamdam Evangelii, ab aliquo Patre tradita, complecterentur. Cenſet Grancolas *lib. ſuprac. c.* 32. hunc morem originem ſuam trahere ex Regula S. Benedicti. Verum S. Benedictus id tantum præſcribit *c.* 11. ut Abbas dicto Hymno *Te Deum laudamus legat Lectionem de Evangelio*, nulla facta Homiliæ legendæ mentione. Præfatus Ritus nonniſi Sæculo VII. in Eccleſia invectus fuiſſe videtur; idque deducitur ex Codice Homiliarum, quas juſſu Caroli Magni Paulus Diaconus, ut ſupra diximus, limavit: in epiſtola enim ejuſdem Caroli ſupponitur hunc Ritum jam antea introductum fuiſſe, legendi Homilias in Divino Officio, nimirum explanationes Evangeliorum.

XII. Gavant. n. 19. — *Ut legas titulum Libri, ſeu Evangelii.*) Juxta recentem Ritum a Lectore ſemper legitur titulus Libri, ſeu Evangelii, &c. Antiquitus tamen poſtquam Libri inſcriptio ſemel lecta fuerat, ſequentibus diebus, durante ejuſdem Libri Lectione, minime repetebatur inſcriptio, ſeu titulus Libri; hinc ſine inſcriptione leguntur Lectiones Iſaiæ ad primum Nocturnum Natalis Domini; Capita item ſine titulo leguntur, quia olim erant continuatio illorum, quæ ad Matutinum recitata fuerant; vel quod ex Epiſtola Miſſæ excerpta ſint, quæ nunquam ſine inſcriptione legitur.

XIII. Gavant. n. 20. — *In fine Lectionis dicitur: Tu autem Domine miſerere nobis &c.*) Olim valde prolixæ erant Lectiones, quæ recitabantur in Nocturnis: Aureliani ſiquidem Regula præſcribit, ut tres, vel quatuor paginæ legantur pro Scripturæ modo; S. Cæſarius vero ait, tres paginas ad ſingulas Lectiones legendas eſſe; Udalricus in Conſuetudinibus Cluniacenſibus refert librum Geneſeos Septuageſimæ hebdomada perlectum fuiſſe, Iſaiam ſex ante Adventum noctibus, Epiſtolam ad Romanos duabus; unde libri cujuſque Lectio donec abſolutus eſſet, perdurabat, & ideo integra legebatur Sacra Scriptura in Curſu Officii Divini. Quoniam igitur prolixæ ita erant Sacræ Lectiones, pertinebat ad eum, qui Choro præſidebat, jubere, ut Lectio ceſſaret, dicendo *Tu autem*, reſpondente Lectore *Domine miſerere nobis*. Chorus autem dicebat *Deo gratias*. Monachus S. Galli in vita Caroli Magni ait: Imperatorem illum, ſignum Lectori, ut ceſſaret, dediſſe ſibilo quodam linguæ. Nunc autem quia in noſtro Curſu præſcriptæ ſunt breviores Lectiones, & illarum quantitas legenda, diſponitur pariter, quod Lector terminata Lectione dicat *Tu autem Domine miſerere nobis*, cui ſuccinit Chorus dicens: *Deo gratias*.

Huc ſpectaret diſquiſitio 43. quam in Opuſculo ſecundo *de div. Offic. & Choro* inſtituit eruditiſſimus noſter Franciſcus Maria Maggius, nimirum an in Officio Nocturno quoties a Lectore *Tu autem Domine, &c.* dicitur, toties, etiamſi SS. Sacramentum e Choro abſit, ſit genuflectendum, ſed quia de hac re diſſerendi occaſio occurrit etiam ſupra in Obſervationibus noſtris ad præcedens Caput Gavanti ſub *n.* 4. idcirco ad ea, quæ ibi diximus, Lectorem remittimus; addimus tamen, quod etiam juxta Cæremoniale Papale *l.* 2. *c.* 11. præſcribitur genuflexio faciendæ ab iis, qui non ſunt Cardinales, ad differentiam eorumdem, finita Lectione cum dicunt *Tu autem Domine &c.* & tamen ſupponitur non adeſſe Sacramentum in Sacello Pontificio. Juvat tamen ſcire, quod unus in medio præfati Sacelli unicam tantum Lectionem cantat, non vero tres; & quia debet diſcedere, ideo ſi eſt Cardinalis, inclinat tantum profunde, ſi vero tali dignitate non eſt inſignitus, genuflectit. Rupertus *lib.* 3. *c.* 13. & ex eo Macrius in ſuo Hierolexico v. *Lectio* addens ibidem: *Et ideo flexis genibus talia verba, nempe* Tu autem Domine *dicuntur*. Immo Donatus Ramerius *lib.* 2. *c.* 8. in Rituali Patrum Cœleſtinorum præſcribit, *ut Lectione expleta, genuflectat* (Lector) *Altare verſus, ſtatimque ad Abbatem converſus, in terram ſe proſternens, omnino veniam ac more petat: & facto ab ipſo Præſidente ſigno, mox ſurgat*. Prædicta omnia confirmantur auctoritate Cardinalis Bona qui *c.* 16. *de Divina Pſalmodia num.* 7. ait: *Quia ipſum legendi munus ſine aliqua culpa peragi nequit. Si recte legit, animum tentat elatio; ſi male, vana ſequitur confuſio. Semper ideo miſericordia Dei indiget qui legit, ne opus per ſe bonum, vel ſuperbia contaminet vitium, vel damnabilis verecundia pudor inficiat*. En igitur, ob quam a Cæremonialibus, & a Rubriciſtis præſcribitur antedicta genuflexio. Unde tota quæſtio præcipua, quæ agitur inter Auctores, in hoc ſita videtur, utrum Lector in ultima tantum Lectione ex tribus,

bus, quis legit, vel in qualibet ex dictis Lectionibus debeat genuflectere ad illa verba *Tu autem Domine, &c.* Franciſcus Maggius ſupracitatus, ut dixi, cenſet hac in re noſtrates ſequi debere diſpoſitionem Cæremonialis a Caſtaldo concinnati, non vero Ritum, quem idem Auctor in ſua Praxi tradidit, quia prima illa diſpoſitio eſt magis conformis Ritu Romano, & eſt juxta mentem clariſſimorum Auctorum, & multorum Cæremonialium. Et quidem in Cæremoniali Canonicorum Regularium *c. 8.* habetur: *genuflectat ſemper Lector, quando poſt Lectiones dicit:* Tu autem Domine, &c. Zacharias Boverius in Cæremoniali Cappuccinorum *lib. 1. c. 16.* ait: *Cum in fine Lectionum pronunciatur:* Tu autem Domine, &c. & in die Paraſceve quoties ante Crucem fit tranſitus, toties genuflexiones iterentur. Idem præſcribitur in Cæremoniali Auguſtinenſium Diſcalceatorum *lib. 2. cap. 5. §. ult.* Eamdem ſententiam amplectuntur Arnaudus in Epitome *part. 3. tit. 2. n. 7.* Corſettus *tract. 1. cap. 19. num. 2.* & Bauldry *part. 2. c. 15. n. 3.* ubi ait: *Genuflectendum a Lectore in fine Lectionis dicente:* Tu autem Domine miſerere nobis *ad quaſcumque Lectiones, excepto Celebrante parato.*, præſertim vero Gavantus infra *Sect. X. cap. 2. n. 8.* ſed eos libentius iterum adhæremus illis, quos primo loco adduximus, & qui unicam tantum genuflexionem in ultima Lectione faciendam eſſe, docent. Cæterum allegatus Maggius *loc. cit. n. 256.* adſtruit, quod Superior, aut Abbas, aut Præpoſitus ſufficit, quod ad illa verba *Tu autem Domine, &c.* caput verſus Altare profunde ſolum inclinet, & id deducit ex citato Cæremoniali Epiſcoporum. Expreſſe autem id præſcribunt Camaldulenſes, Clerici Regulares Minores, & alii in Cæremonialibus ſuis. Cum tamen adeſt SS. Sacramentum in Altari, quilibet, nemine excepto antequam a legili diſcedat, debet genuflectere, & tunc ob reverentiam SS. Sacramenti, quod ſi abeſſet, ſufficeret profunda inclinatio Altari facta a prædictis Abbatibus, Superioribus, & Canonicis Cathedralis Eccleſiæ, non vero a reliquis inferioribus.

XIV. Gavant. n. 21. *Denique ad Lectiones ſedetur; &c.*) Mos iſte aſſidendi ad Lectiones eſt antiquiſſimus, & quia valde longæ erant, & ut majori cum attentione audirentur. Ita S. Cæſarius *ſerm. 300.* qui reperitur in appendice operum S. Auguſtini, ait: *Quando aut paſſiones prolixæ, aut certæ aliquæ Lectiones longiores leguntur, qui ſtare non poſſunt, humiliter, & cum ſilentio ſedentes, attentis auribus audiunt quæ leguntur.* Et S. Petrus Damianus *opuſc. 33. Prohibendum eſt* (ait) *non modo Clericis, ſed etiam Laicis, ut niſi, ſicuti mos eſt, inter Nocturni Officii Lectiones, nemo ſedeat.* In Regula vero S. Benedicti *cap. 9.* expreſſe præſcribitur: *ſedentibus omnibus in ſcamnis leganſur a Fratribus Lectiones.* Ex quibus verbis intulit ſatis appoſite Menardus Monachis Benedictinis inter pſallendum, juxta inſtitutum ſuum, eſſe ſtandum: qui enim jubentur ſedere, ait ipſe, dum leguntur Lectiones, prius ſtetiſſe pſallendo neceſſe eſt; de quo Ritu pſallendi ſtando, & non ſedendo nos ſupra alia tradidimus. Juxta Regulam vero S. Cæſarii *num. 20.* non ſolum audientibus, ſed Lectori ipſi, propter longitudinem Lectionum ſedere licebat: *legat Frater ſolia tria, & oret; legat alia tria, & levet ſe,* & idem præſcribitur in Regula S. Aureliani *num. 55. quantum Abbati viſum fuerit, tantum legatur: quando ſignum facit, qui legit, ſine mora conſurgat.* Juxta eamdem S. Aureliani Regulam *num. 29.* qui Officiis aderant dum Lectiones legebantur, ne obdormiſcerent, opus aliquod faciebant: *ad Vigilias dum Lectio legitur, aut de Sparto, aut de Cannabe, aut aliud hujuſmodi manibus operamini, ut non ſomnus obrepat; ſi vero Dominicus, aut Feſti ſunt dies, cui ſomnus venerit, aliis ſedentibus, jubeatur ſtare, ut poſſit a ſe ſomni marcorem repellere; ne in opere Dei, aut tepidus inveniatur, aut negligens.* Denique juxta eamdem Aureliani Regulam *n. 54. Omni Dominica poſt Nocturnos cum prima Miſſa, nempe Lectio legitur, ideſt reſurrectio, nullus ſedere præſumat, ſed omnes ſtent. Alia Dominica, alia reſurrectio, & ſic in ordine tota quatuor reſurrectiones per ſingulas Dominicas legantur.* Juxta noſtrum Ritum omnes ſtare debent, quando legitur textus Evangelii ab Hebdomadario, ſive ab alio, ante Homiliam. Ad Lectiones quoque in Officio parvo B. V. in Adventu Laudibus ſtatur, ut docet Gavantus infra *Sect. X. cap. 1. num. 3.*

Supereſt pro coronide hujus capitis, & harum Additionum, ut aliqua mentio fiat de Decretis datis in noſtro Indice *ſub numeris* 39. & 43. in quibus ſancitum eſt, quod Lectiones duæ penultimæ, quando ab Epiſcopo Matutinum ſolemniter celebratur, ſunt cantandæ a duobus Canonicis, qui hinc inde aſſiſtunt Epiſcopo, ſive ſint Dignitates, ſive Canonici etiam ultimi non obſtante alia conſuetudine — Et quod Lectiones, & Lamentationes deficientibus Cantoribus cantandæ ſunt a Canonicis incipiendo a Junioribus. Videnda ſunt etiam Decreta data in noſtro Indice *ſub numeris* 182. 202. 203. 204. 235. 283. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 307. 308. 309. 320. ad hanc materiam Lectionum legendarum in Matutinis ſpectantia.

De Reſponſoriis poſt Lectionem. XXVII.

RUBRICA.

1. *Reſponſoria dicuntur ad Matutinum poſt Lectiones; ideſt poſt quamlibet Lectionem dicitur unum Reſponſorium, ut infra.*
2. *In Feſtis novem Lectionum (præterquam in Feſto Sanctorum Innocentium, quando non venerit in Dominica,) & in Dominica ab Octava Paſchæ incluſive uſque ad Adventum excluſive, & a Dominica infra Octavam Nativitatis incluſive uſque ad Septuageſimam exclu-*

excluſive, dicuntur octo tantum Reſponſoria. Et in fine tertii, & ſexti, & octavi, dicitur Gloria Patri, cum repetitione partis Reſponſorii; quod regulare eſt in fine ultimi Reſponſorii cujuslibet Nocturni tam in Officio novem, quam trium Lectionum, excepto tempore Paſſionis, quo tempore loco Gloria Patri, repetitur Reſponſorium a principio; excepto etiam Officio Defunctorum, cujus loco dicitur Requiem æternam, &c. Qui verſus Gloria Patri, quibuſdam diebus dicitur in primo Reſponſorio, ut in propriis locis annotatur. Poſt nonam Lectionem, prædictis diebus quando octo tantum dicuntur Reſponſoria, immediate dicitur Hymnus: Te Deum.

3. *In Dominicis Adventus, & in Dominicis a Septuageſima uſque ad Dominicam Palmarum incluſive, & in triduo ante Paſcha dicuntur novem Reſponſoria, quia tunc non dicitur Te Deum.*

4. *In Officio autem trium Lectionum, quando fit de Feſto, & in Feriis temporis Paſchalis, quod eſt inter Dominicam in Albis & Aſcenſionem, (excepta Feria ſecunda Rogationum, in qua ponitur tertium Reſponſorium) dicuntur duo Reſponſoria, quia poſt tertiam Lectionem dicitur, Te Deum. Quæ Reſponſoria in Feſtis ſumuntur de Communi Sanctorum, & in dictis Feriis temporis Paſchalis, quando alia propria non aſſignantur, ſumuntur de Dominica, in qua primo ſunt poſita, hoc ordine: Secunda & quinta Feria, primum & ſecundum Reſponſorium primi Nocturni: Feria tertia, & ſexta primum & ſecundum Reſponſorium ſecundi Nocturni: Feria quarta, primum, & ſecundum Reſponſorium tertii Nocturni,*

5. *In aliis Feriis extra tempus Paſchale dicuntur tria Reſponſoria (quia in illis non dicitur Te Dum,) hoc ordine, Feria ſecunda & quinta tria Reſponſoria primi Nocturni: Feria tertia & ſexta tria Reſponſoria ſecundi Nocturni: Feria quarta & Sabbato, quando in eo fit de Feria, tria Reſponſoria tertii Nocturni Dominicæ præcedentis, in qua primo ſunt poſita. Verum quia in tertio Nocturno Dominicarum, a tertia poſt Pentecoſten incluſive uſque ad Adventum excluſive, non habetur niſi unum Reſponſorium dicendum infra Hebdomadam, quod eſt ſeptimum in Dominica, propterea quod Reſponſorium: Duo Seraphim, non dicitur niſi in prædictis Dominicis; ideo Feria quarta & Sabbato, quando Reſponſoria ſumenda erunt ex tertio Nocturno, primum Reſponſorium erit quod eſt ſeptimæ Dominicæ: ſecundo & tertio loco dicitur ſecundæ & tertiæ ſequentis Feriæ; id eſt, poſt ſecundam & tertiam Lectionem dicitur ſecundum & tertium Reſponſorium, quod eſt ſecundum & tertium ſecundæ ſequentis Feriæ, ſi propria Reſponſoria habuerit; alioquin ſi non habuerit propria, dicitur ſecundum & tertium Reſponſorium primi Nocturni ejuſdem Dominicæ. Ab Octava Epiphaniæ uſque ad Septuageſimam habentur Reſponſoria propria in ſingulis Feriis, excepto Sabbato, in quo, quando fit de Feria, dicuntur Reſponſoria Feriæ quartæ.*

6. *Sumuntur autem Reſponſoria ex eo loco, ubi primo ſunt poſita in principio menſis, vel libri, & repetuntur in aliis ſequentibus Dominicis illius menſis, in quibus alia non aſſignantur, vel donec de illo libro legitur, unde ſumpta ſunt Reſponſoria. Quæ autem in prima Hebdomada menſis poſita ſunt per Ferias, repetuntur eodem ordine in eiſdem Feriis per ſequentes Hebdomadas, donec alia ponantur. Ubi vero non adſunt propria, ſemper ex Nocturnis Dominicæ ſumuntur dicto ordine.*

7. *Si Reſponſoria primi Nocturni ejus Dominicæ, in qua primo ponuntur, propter Feſtum Duplex in ea occurrens, in ipſa Dominica poni non poſſint, ponantur prima die ejus Hebdomadæ, in qua occurrit fieri de Feria, & omittantur alia, quæ forte in illa Feria propria haberentur. Si vero in tota Hebdomada non occurrat dies, in quo fiat de Feria, illa Reſponſoria ponantur in ſequenti Hebdomada, vel Dominica ſimiliter non impedita, & dummodo in ea alia Reſponſoria non ſint primo ponenda; alioquin eo anno omittantur. Reſponſoria etiam, quæ in aliquibus Feriis per Hebdomadam habentur, ſi eo die, quo poſita ſunt, non poſſunt dici propter Feſtum occurrens, non ſunt transferenda in aliam diem, ſed omittuntur.*

8. *Tempore Paſchali in fine Reſponſorii ante Verſum additur Alleluja.*

De Reſponſoriis. Cap. XIII.

GAVANTUS.

1. *Reſponſorium* poſt Lectiones appellatur Hiſtoria a Microl. *c.* 32. & Radulph. *prop.* 12. qua voce Rubricæ noſtræ non carent, Rubr. *De Dominicis n.* 7. quia proſequitur Hiſtoriam Sacræ Scripturæ in præcedenti Lectione lectam, ait Turrecrem. *ad Regul. S. Benedicti tract.* 66. & ſecundum ordinem Hiſtoriæ ordinata ſunt Reſponſoria, inquit Amalar. *in Ordine Antiphonar. c.* 37. & 39. Reſponſorium autem a reſpondendo deducit Rupert. 1. *de Offic. cap.* 15. quia, inquit, reſpon-

reſpondet Lectionibus, triſtia triſtibus, læta lætis, ſuccinente Choro, Vel quia a capite repetitur; Alcuin. *cap. de celebr. Miſſæ*. Vel quia, uno canente, Chorus conſonando reſpondet, ante, unus; nunc duo, vel plures, Choro reſpondente, ait Iſidor. 1. *de Officio cap.* 8.

2. Itali primum inventores fuerunt Reſponſoriorum; Iſidor. *loc. cit.* S. Hilarius videtur meminiſſe *ad Pſalm.* 65. inter divinorum, ait, Sacramentorum Officia reſponſionem devotæ confeſſionis accipiat.

3. Additum eſt, *Gloria Patri*, a modernis Apoſtolicis, ex Amalar. *de Ord. Antiph. c.* 1. & dicebatur integre cum Verſ. *Sicut erat*: quod nunc non dicitur, neque dicebatur tempore Radulphi, ut ipſe teſtatur *propoſitione* 12. quod præcepiſſe Concil. Tolet. 4. *Canone* 15. certum eſt, ea lege ut in lætis tantum ſequatur, *Gloria Patri*, in triſtioribus repetatur initium Reſponſorii, quod obſervatur in Domin. de Paſſione & ſequentibus feriis.

4. Significat autem Reſponſorium, quod exoptat nos Eccleſia; non tantum auditores verbis Dei in Lectione, ſed etiam factores poſt Lectionem. Amalar. *de ord. Antiph. c.* 4. & novem Reſponſoria nos conjungunt gaudiis novem Ordinum Angelicorum. Idem *lib.* 4. *c.* 9. Item ſignificat aſſenſum auditorum. Hugo *in Spec. cap.* 7. eſt item ſpirituale Canticum ad ſublevandos animos inter legendum; Amalar. *lib.* 4. *c.* 3. Et etiam Gratiarum actio de beneficio collato intra illam horam, cui cum Nocturno, ſeu Hora Canonica correſpondet Reſponſorium. Duran. *lib.* 4. *c.* 19. Et quia laus Dei repeti debet, ideo repetitur Reſponſorium, & in fine additur, *Gloria Patri*, ut de omnibus donis, ac datis laudemus Creatorem. Amalar. *de ord. Antiph. cap.* 1. Tertio potiſſimum Reſponſorio annectitur, *Gloria Patri*, quia Trinitati omne tempus præteritum, præſens, & futurum ſubjicitur. Radulphus *prop.* 12.

5. Qui inchoat Reſponſorium, idem & verſum recitat, ait, Ordo Rom. cæteri repetunt, ut id ipſum dicamus omnes, & non ſint in nobis Schiſmata. Rupert. *loc. cit.* Repetitio eſt imperfecta, hoc eſt, partis tantum Reſponſorii, ut fateamur, opera noſtra eſſe imperfecta, Durand. *lib.* 5. *c.* 2. In aliquibus Feſtis eſt perfecta a capite, ut in primo Reſponſorio Natalis Domini, Paſchatis, & prima Dominica Adventus: Ad denotandam plenam notitiam, & perfectionem Sanctorum. Idem *ibid.* Repetitio, poſt *Gloria Patri*, debet eſſe brevior, quam poſt Verſum, Radulph. *propoſ.* 12. apud nos non raro fit, ut dimidiata repetatur periodus, quæ eſt ante Verſum a Choro, quia in gratiarum actione ad Deum impares, & diminuti ſumus, ait Radulph. *ibid.*

6. Quando dicitur, *Te Deum* Romani omittunt nonum Reſponſorium, & octavo addunt, *Gloria Patri*, Radulph. *propoſition.* 15. quod octavum Reſponſorium in Dominicis per Annum eſt de Trinitate: *Duo Seraphim, &c.* quia ex Durand. *lib.* 5. § 2. antiquitus Lectio nona ſemper erat de Trinitate, cui reſpondebat nonum Reſponſorium de eadem. Ceſſavit Lectio, translatum eſt Reſponſorium in octavum locum, & ſucceſſit, *Te Deum*, in laudem Trinitatis, vice Lectionis de eadem.

7. In Feriis, ſeu Feſtis trium Lectionum ſumuntur Reſponſoria e Nocturnis Dominicæ ſeu Communi Sanctorum eodem ordine, & proportione, qua diximus de Abſolutionibus, & Benedictionibus, *ſup. c.* 11. *n.* 6. & quando deſunt in tertio Nocturno Dominicæ, tunc, in Feria quarta, Sabbato, ſuppletur cum proximioribus Reſponſoriis, ſecundo, & tertio Feriæ ſecundæ: neque alia eſt cauſa, quam neceſſitas cum vicinitate conjuncta.

8. Reſponſoria primo ponenda in Dominica, ſi hæc impediatur a Feſto Duplici, ponenda ſunt in prima Feria ſequenti, tamquam Hiſtoriæ principium antequam dicantur alia Reſponſoria; eadem ratione, qua initium libri legendum eſt ante alias ejuſdem libri Lectiones, quæ verò non poſſunt dici, eo anno omittuntur. Neque viſum eſt in recognitione Clementina Breviarii convenire, ut pro recitatione primorum Reſponſoriorum fiat Officium de Feria, translato Semiduplici Feſto, vel ſuppreſſo quandoque ob hanc cauſam, Feſto ſimplici, quod alias fiebat cum admiratione populi, qui Miſſam de Sancto potius, quam de Feria optabat audire. Excipe Dominicam ſecundam poſt Epiphaniam, de qua ſuo loco dicemus.

9. * Reſponſoria de Tobia, ſi in Dominica, aut Feriis, 2. & 3. poni non poſſunt, ponantur Feria, 4. ſed Fer. 5. ne eadem immediate repetantur, poterunt dici Reſponſ. 2. Noctur. Domin. eadem ratione, qua dicetur, de Lectionibus in Feſto Sanctorum Philippi & Jacobi in Sabbato ante Domin. 4. poſt Paſcha.

10. Tempore Paſchali additur, *Alleluja*, ante verſum, non verſui; quod aſſerit de Romana conſuetudine Radulph. *propoſitio duodecima*, quia in verſu non finitur Reſponſorium: ſed in ea parte, quæ a Choro repetitur, cui tamquam termino convenit augmentum lætitiæ.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. *Reſponſorium poſt Lectiones &c.*) Poſt Lectiones dicuntur Reſponſoria. *Reſponſorium* autem quodlibet conſtat partibus: priori, quæ ipſa Reſponſorium dicuntur, & poſteriori, quam *Verſum* appellamus. Et ſic ambo invicem committi, & aptari decet, ut verba, in quibus deſinit Verſus cum parte Reſponſorii reſumenda, quadrent appoſite, ſenſum efficiendo hærentem, ac congruum, non autem diſtortum, & a propoſito aberrantem. In quibuſdam, ut bene ponderat Guyetus *lib.* 3. *c.* 4. *quæſt.* 5. videtur id ſtudioſe ſpectatum, ut Reſponſorio de actis ſumpto, Verſus de Scriptura ſubnectatur; hac ratione Sanctus Thomas ſic Reſponſoria in Officio Corporis Chriſti concinnavit, ut Reſponſorio de veteri Teſtamento, Verſus de novo attexatur, & viciſſim, quaſi ambo

ambo Teſtamenta, duo illa ſint Seraphim clamantia unum ad alterum. Aliorum vero cum aliis vix ulla eſt connexio, niſi quod in pleriſque Officiis primum, & ultimum inſignioribus ſententiis, ſeu elogiis conſtare videntur.

II. Gavant. n. 2. -- *Itali primum inventores fuerunt Reſponſoriorum &c.*) Reſponſoria, de quibus nunc eſt ſermo, nempe verba, & Verſus, qui ſæpe iterantur, ab Italis longo ante tempore fuiſſe reperta, non ſolum tradit Iſidorus a Gavanto citatus, ſed etiam Rabanus, immo & Papias in ſuo Vocabulario dicens: *Reſponſoria Itali tradiderunt antequam Græci, Antiphonas, inde dicta, quod alio canere deſinente, alter reſpondeat; & in hoc differunt ab Antiphonis, quia in Reſponſoriis unus Verſum dicit; in illis autem Antiphonarum Verſibus Chori alternant.* Antiquiſſimum eſſe ejuſmodi Reſponſoriorum uſum in Eccleſia Romana colligit noſter commendatiſſimus Thomaſius in Præfatione ad librum prænotatum: *Reſponſorialia, & Antiphonalia Romanæ Eccleſiæ*, colligit, inquam, ex priſca cantione, quam Romano Pontifici præſtare ſolebat Epiſcopus recens ordinatus; vide *tit. 7. libri Diurni Rom. Pontif.* cujus cautione formulam ea tempora ſapere, quæ S. Gregorium Magnum præceſſere facile quiſque exiſtimabit, ſi Pelagii Papæ Reſcriptum cum illa contulerit, relatum *cap. Eleutherius diſt. 91.* Ex Italia antiquiſſimis temporibus Reſponſoria acceperunt Eccleſiæ Galliarum, atque Hiſpaniarum, ut ex veteribus illarum gentium Conciliis, aliiſque monumentis ſatis apparet. Hæc Thomaſius, qui procedit ad diligenter conſiderandum veterem, germanumque modum Reſponſorii modulandi, atque intercalandi tum in Miſſa, tum in Divinis Officiis; de quo Ritu infra nos quoque ſermonem habebimus, nempe in noſtris Obſervationibus ad n. 5. Gavanti.

III. Gavant. n. 3. -- *Additum eſt Gloria Patri &c.*) De hoc Hymno glorificationis, nempe *Gloria Patri &c.* Reſponſoriis adjuncto ait Amalarius ſius *cap. 18. ab initio tertio cantabantur Reſponſoria a Cantoribus: quem ordinem monſtrant Reſponſoria de Paſſione Domini; non enim ab initio cum Reſponſoriis cantabatur* Gloria. Et *cap. 1.* idem Auctor hæc habet: *Priſcis temporibus non cantabatur* Gloria *poſt Verſum, ſed repetebatur Reſponſorium . . . a Modernis vero Apoſtolicis additus eſt Hymnus* Gloria Patri, & Filio, & ſpiritui Sancto *poſt Verſum*. Quod quidem additamentum ex S. Benedicti Regula mutuatum a Romanis Pontificibus rectiſſime cenſet laudatus Thomaſius: vere enim S. Patriarcha ſaltem in tertio Reſponſorio dictum Hymnum decantari voluit. Radulphus Tungrenſis in libro de obſervatione Canonum *propoſ. 22.* de eodem Hymno hæc tradit: Gloria Patri *Reſponſorium Romæ in libris antiquis requiritur integre cantatum ad notam toni; ſicuti facimus poſt Introitum. Et quia poſteris non placuit totum cantare, ideo deciſe cantatur in quolibet octo tonorum noſtrorum; Sicut erat.* Narrat pariter Walfridus Strabo de Rebus Eccleſiæ *c. 25.* crebrius a Romanis prædictum Hymnum in Reſponſoriis uſurpatum fuiſſe; ſed & Concilium Toletanum 4. a Gavanto citatum redarguit eos, qui in Reſponſoriis non adhibeat *Gloria Patri*; & *Canon. 15.* ſtatuit eſſe canendum cum hac diſcretione -- Ut in lætis ſequatur *Gloria*, in triſtioribus, repetatur principium -- Id quod eſt adhuc in uſu, unde nec dicitur in Officio Defunctorum ex Concilio Aquiſgran. *Canone 66.* nec a Dominica Paſſionis uſque ad Paſcha, quia *a tali Dominica incipit Eccleſia recitare ignominiam Paſſionis Chriſti, & Gloria Chriſti cum ignominia Paſſionis ejus dicenda non congruit.* Hanc afferunt rationem conſuetudines Grandimontenſes *c. 15.* cur tunc temporis in Reſponſoriis, Invitatoriis &c. *Gloria Patri* dimittatur. Hildemarus tamen *c. 14.* in Regula S. Benedicti adſtruit in ſuo Monaſterio ſemper dici *Gloria* præterquam triduo ante Paſcha.

Gavant. *n. 5. — Qui inchoat Reſponſorium, idem & Verſum recitat &c.*) Qui olim Reſponſorium præcinebat; unus dumtaxat erat Cantor, non duo Cantores, ut teſtatur Iſidorus *c. 8. de Div. Offic.* citatur ſupra a Gavanto, cujus tamen hæc verba ſunt: *Reſponſoria ab Italis longo ante tempore ſunt reperta, & vocata hoc nomine, quod uno canente, Chorus conſonando reſpondeat. Ante id ſolus quiſque agebat; nunc unus interdum, & interdum duo, vel tres communiter canunt, Choro in plurimis reſpondente.* Romæ vigebat hic Ritus etiam Sæculo IX. ut unus ſcilicet Cantor Reſponſorium cantaret, & hoc teſtatur Amalarius *de Ord. Antiphonarii cap. 18.* & alibi. Id quod ſervabatur pariter in Reſponſorio Graduali Miſſæ, ut ex eodem Amalario *lib. 3. de Eccleſiaſticis Officiis cap. 11.* & ex Ordine Romano in Monaſterio Sangallenſi aſſervato, & a Thomaſio edito, aliiſque conſtat Auctoribus. Poſteriori ævo Cantores duo in Eccleſia Romana Reſponſorium Graduale modulari cœperunt, ut in Cæremoniali Benedicti Canonici habetur.

Cantor cum primo Reſponſorium præcinebat, non excelſa ad id voce utebatur, neſciens quomodo idem finiretur Verſus celſiore fortitan nota cantandus. Verſu contra cantato, fidenter alta voce repetebatur Reſponſorium, intercepti Verſus nota plane jam perſpecta. Hæc tradunt Amalarius *lib. 3. cap. 11.* & Sychardus in ſuo Miſſali MSS. de Reſponſorio Graduali Miſſæ; id quod æque, atque in Reſponſoriis cæteris locum habet. Cum autem iidem Auctores dicunt Reſponſorium Graduale poſt Verſum iterum a Præceptore inchoandum, id ſine dicunt ex more nunc temporis recepto; rectius namque juxta priſcam Reſponſorii cantus rationem a toto ſimul Choro repeti debet Reſponſorium ab initio ad finem uſque; vide eumdem Amalarium *de Ord. Antiphon. c. 18.*

Cæterum Ritus præſens canendi dicta Reſponſoria varius eſt juxta Eccleſiarum variarum conſuetudines, & diſpoſitiones: Caſtaldus in Cæremoniali noſtræ Congregationis *lib. 2. c. 28. n. 16.* hæc deſcri-

deſcribit: Reſponſoria poſt Lectiones a toto Choro ſimul dicuntur, Verſus vero niſi ſolemniter celebretur ab eodem, qui Lectiones tam in Officio Divino, quam in Officio parvo Beatæ Virginis, & Mortuorum legendi ſunt. Quando autem ſolemniter celebratur, tunc Verſus dicuntur ab iiſdem Cantoribus, qui Pſalmos intonant. In aliquibus autem Eccleſiis mos viget, ut Reſponſorium incipiatur ab Hebdomadario, & deinde a Choro reliquum Reſponſorii dicatur, & Verſus ab eodem, qui legit Lectiones, ſi tamen non ſit Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, tunc etenim deberet dici Verſus a Cantoribus deputatis. In Exequiis vero Defunctorum etiam juxta noſtrum Cæremoniale Reſponſoria inchoantur a Cantoribus, quæ deinde Chorus proſequitur.

V. Gavant. eod. num. 5. -- *Repetitio poſt Gloria Patri debet eſſe brevior, quam poſt Verſum &c.*) Reſponſoria quandoque ſunt longiora, præſertim ea, quibus addendus eſt Verſus *Gloria Patri*. Duplex in nonnullis eſt repetitio, altera poſt Verſum incipiendo a remotiori aſteriſco, altera poſt *Gloria Patri*, & hæc fit a viciniori aſteriſco. Igitur quando duobus aſteriſcis eſt diviſum Reſponſorium, prima repetitio juxta mentem Gavanti, quam optime explicat Piſart *Direct. Canon. in reflex. poſt tit.* 37. *n.* 16. debet fieri a primo aſteriſco uſque ad Verſum, non vero uſque ad ſecundum aſteriſcum tantum: ſecunda vero repetitio, quæ fit poſt *Gloria Patri*, & quæ revera debet eſſe brevior, non comprendit niſi verba, quæ habentur poſt ſecundum aſteriſcum, v. g. in Reſponſorio octavo Dominicarum intra annum poſt ℣. repetuntur hæc omnia verba: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, Plena eſt omnis Terra gloria ejus*, & poſt *Gloria Patri* iterum repetuntur hæc verba tantum: *Plena eſt omnis Terra gloria ejus*. Cæterum vide Decreta data in noſtro Indice *ſub n.* 178. 251. & 293. quæ ſpectant ad hanc materiam.

De Reſponſoriis brevibus Horarum. XXVIII.

RUBRICA.

1. *Reſponſoria brevia dicuntur poſt Capitulum ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, & ad Completorium, præterquam in triduo ante Paſcha uſque ad nonam Sabbati in Albis incluſive, quibus diebus non dicuntur. Ad Primam, & Completorium ſemper dicuntur eodem modo, ut in Pſalterio. In aliis Horis, quando fit Officium de Dominica, vel Feria per annum, dicuntur, ut habentur in Pſalterio: in Adventu autem, Quadrageſima, tempore Paſſionis, & Paſchali, ut ſuis locis habentur propria: in Feſtis ſimiliter, quando non habentur propria, dicuntur ut in Communi Sanctorum.*
2. *In fine Reſponſorii brevis dicitur, Gloria Patri, cum repetitione Reſponſorii, eo modo quo ordinatur ad Primam in Pſalterio, præterquam tempore Paſſionis; tunc enim non dicitur Gloria Patri, in Officio de Tempore, ſed ſolum repetitur Reſponſorium breve a principio.*
3. *In Reſponſorio brevi ad Primam, loco Verſus: Qui ſedes &c. in Adventu dicitur: Qui venturus es in mundum, tam in Dominicis, & Feriis, quam in Feſtis: excepto Feſto Conceptionis B. M. In Nativitate Domini uſque ad Epiphaniam, etiam in Feſtis occurrentibus: in Feſto Corporis Chriſti, & per Octavam, & in omni Officio B. M. tam novem, quam trium Lectionum, etiamſi infra ejuſdem Octavas fiat de Feſto, vel de Dominica, dicitur: Qui natus es de Maria Virgine. In Epiphania, & per Octavam, & in Feſto Tranſigurationis dicitur: Qui appariuiſti hodie. A Dominica in Albis incluſive uſque ad Aſcenſionem excluſive, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis (excepto Officio S. Mariæ) ſemper dicitur: Qui ſurrexiſti a mortuis. In Aſcenſione uſque ad Pentecoſten excluſive dicitur: Qui ſcandis ſuper ſidera. In Pentecoſte, & reliquo anni tempore, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis, dicitur: Qui ſedes ad dexteram Patris, ut in Pſalterio.*
4. *Reſponſoria brevia aliarum Horarum, quæ ponuntur in prima Dominica de Adventu, dicuntur per totum Adventum, quando fit Officium de Tempore; ſimiliter, quæ ponuntur in prima Dominica Quadrageſimæ, dicuntur uſque ad Dominicam Paſſionis excluſive: & quæ ponuntur in Dominica Paſſionis, dicuntur uſque ad Feriam v. Cœna Domini excluſive: item, quæ ponuntur in Dominica in Albis, dicuntur uſque ad Aſcenſionem excluſive: quæ vero ponuntur in aliquo Feſto habente Octavam, dicuntur per totam Octavam, quando fit de Octava. In Officio autem B. Mariæ, tam novem, quam trium Lectionum (excepto Feſto Aſſumptionis ejuſdem) Dicuntur ſemper Reſponſoria brevia de Communi Virginum.*
5. *Tempore Paſchali, a Dominica in Octava Paſchæ uſque ad Sabbatum poſt Pentecoſten incluſive, in fine Reſponſorii brevis ante primum Verſum dicuntur duo Alleluja; quæ etiam poſt dictum primum Verſum repetuntur pro parte Reſponſorii; & in fine ſecundi Verſiculi unum tantum Alleluja, tam in Officio de Tempore, quam de Sanctis, ut dicitur in Rubrica, quæ eſt in Sabbato in Albis. Extra tempus Paſchale, quamvis in aliquibus Feſtis ad Tertiam, Sextam, & Nonam Reſponſoriis brevibus addantur Alleluja, non ideo addantur ad Primam, & Completorium.*

De Reſponſoriis brevibus Horarum. Cap. XIV.

GAVANTUS.

1. *Brevia* dicuntur, tum in ſe, tum reſpectu præcedentium Lectionum breviorum, ideſt, Capitulorum: Unde Radulph. *propoſit.* 12. appellavit Reſponſoria magna, quæ capite præcedenti declaravimus. Eadem autem de his fere dici poſſunt, quæ in præcedentibus diximus, tum de forma, tum de cauſis myſticis. Adde cum Amalar. *lib.* 4. *de Offic. cap.* 3. duo convenire Eccleſiaſtico viro: exhortationem ad fratres, quæ fit in Reſponſorio brevi, & ſingularem ad Deum deprecationem, cum intentione recta in gloriam Dei: quæ attenduntur in verſu Reſponſorii, & addito Verſu *Gloria Patri*.

2. Omittitur *Gloria Patri*, in tempore de Paſſione, reſumiturque initium Reſponſorii, ob cauſam in præcedenti capite allatam, *n.* 3. ex Conc. Tolet. 4. * Non omittitur in Officio novem Lectionum, ita ut, in Dominica Paſſionis Commemoratio fiat in ſecundis Veſperis de aliquo Feſto Semiduplici, in Completorio dicendus erit Verſ. *Gloria Patri*, quia Feſtum eſt jam inchoatum, ea ratione, quam attulimus de fine Hymnorum de Beata Virgine *ſupr. cit. 6. n. 15.* ſed vide infra *ſect. 6. c. 12. n. 8.*

3. Ad Primum fit variatio Verſus pro varietate Feſtorum, ut in Rubrica *de iis Reſponſoriis n.* 3. quæ mutatio habet eaſdem cauſas, quas attulimus ſupra de fine Hymnorum vario in Feſtis, *cap. 6. n.* 12. Meminit Radulph. *propoſ.* 14. mutationis hujus in Natali Domini, Epiphania, Paſchate, & Aſcenſione Domini. De aliis Feſtis non loquitur, quare mutatio in his poſterior eſt Radulpho * Decrevit Joann. XXII. mutari in Feſto Corporis Chriſti, in *Decreto ſapius cit.* Concurrentibus autem duobus Verſibus propriis, altero ratione temporis, altero ratione Feſti, ut in Conceptione B. V. intra Adventum, præferri debet ratio Feſti, & ejus Octavæ, ſicut in fine Hymnorum fit: quare in Dominica infra Octavam dicemus: *Qui natus es de Maria Virgine*, ad Primam, non autem: *Qui venturus es in mundum*.

4. In Adventu accidit ad Nonam mutatio Verſus, qui in Dominicis, *Domine Deus virtutum converte nos*, & in Feriis dicitur, *Veni Domine, & noli tardare*. Reliqua ſunt eadem, ad omnes Horas. Quærunt aliqui myſterium, ſed nulla eſt alia ratio, niſi quod in feriali Officio dicuntur ſtatim Preces, in quibus dicitur Verſus *Domine Deus virtutum &c.* neque conſuevimus, idem bis dicere in eadem Hora. Hinc ergo variatio illius Verſus.

5. Tempore Paſchali adduntur duo *Alleluja*, ex auctoritate Romana, inquit Radulph. *prop.* 12. *& ex Regula S. Benedicti c.* 24. quod aliis Feſtis nobilioribus conceditur, Natali Domini, Circumciſioni, Epiphaniæ, Feſto Corporis Chriſti, & Transfiguratione, * non tamen in his Feſtis adduntur ad Primam, & Completorium: & de Feſto Corporis Chriſti negat Joann. XXII. *in Decreto cit.* Additionis patet ratio, ad pleniorem lætitiam indicandam: ubi verba quaſi deſunt ob brevitatem Reſponſoriorum.

De Capitulis. XXIX.

RUBRICA.

1. *Capitula ſemper dicuntur (præterquam a Feria v. in Cœna Domini uſque ad Veſperas Sabbati in Albis excluſive, præterquam in Officio Defunctorum) ad Veſperas, Laudes, & alias Horas, dictis Pſalmis & Antiphonis; Completorium vero, dicto etiam Hymno.*

2. *Capitula Dominicalia poſita in Pſalterio in primis & ſecundis Veſperis, in Laudibus & Horis, dicuntur a tertia Dominica poſt Pentecoſten uſque ad Adventum, & a ſecunda poſt Epiphaniam uſque ad Septuageſimam. Capitula autem Ferialia dicuntur poſt Octavam Pentecoſtes uſque ad Adventum, & ab Octava Epiphaniæ uſque ad Dominicam i. Quadrageſimæ. Aliis temporibus dicuntur ut in proprio de tempore: ſi fit de Sanctis, ut proprio de Sanctis, cum propria adſunt, alioquin de Communi Sanctorum. Capitulum primæ & Completorii (quando Capitula dicuntur) numquam mutatur, ut in Pſalterio.*

3. *In Dominicis ab adventu uſque ad Octavam Epiphaniæ, & a Septuageſima uſque ad tertiam poſt Pentecoſten, & in Feriis temporis Paſchalis, & in omnibus, Feſtis regulariter Capitulum poſitum in primis Veſperis dicitur in Laudibus, ad Tertiam, & in ſecundis Veſperis, quibuſdam exceptis, quæ ſuis locis aſſignantur.*

4. *In Feriis tempore Paſchali ad primam dicitur Capitulum: Regi ſæculorum; ſicut in Dominicis & Feſtis. Poſt Capitulum ſemper reſpondetur: Deo gratias.*

De Capitulis. Cap. XV.

GAVANTUS.

1. *Capitula*, Lectiunculæ, Lectiones breves, parvulæ, Verſiculi parvi, Collationes, ſunt idem apud Radulph. *propoſ.* 13. & 14. Capitella vocat Hugo *lib.* 2. *cap.* 1. quia, inquit, capita ſunt & principia variationis ad Horas; cum præcedentia ſint ſemper eadem. Capitula quoque dicuntur, quia ut plurimum in Feſtis ſumuntur de capitibus Epiſtolarum, quæ legunrur in Miſſa. Durand. *lib.* 5. *c.* 2.

2. Ambroſius fuit Auctor Capitulorum ad Tertiam,

tiam, Sextam, & Nonam. Deinde Concil. Agathenſe, *can.* 21. *diſt.* 5. *de conſecr. c. convenit*, juſſit ea dici poſt pſalmodiam: ubi & ea vocat Collectiones, non Collationes, ut male legit Gratianus, quem corrigit Suar. *lib.* 4. *de Hor. Can. c.* 2. *n.* 19. unde etiam corrigendus erit Radulphus ſupra. Sed Beda in Eſdram ait, morem hunc inoleviſſe in Eccleſia, ab Eſdra deſumptum: cujus tempore quater in nocte, quater in die convenientes Hebræi, legentem ſacras literas audiebant. Nam a noſtris poſt ſingulas pſalmodias Horarum Canonicarum, legitur ſemper aliquid: & octies in Officio, ſi feriale eſt; ſi ſolemne, decies, propter tres Nocturnos, ſive de veteri, ſive de novo Teſtamento, vel multum, vel parum: lege Hugon. *lib.* 2. *de Offic. c.* 1. Aliqui dicunt quater in nocte nos legere, ideſt, ad Veſperas, Completorium, Matutinum, & Laudes; quater in die; Ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam.

3. Quærit Amalar. *lib.* 4. *c.* 3. cur ante Capitula non petitur benedictio? Reſpondet, quia ut plurimum has Lectiones legit Superior, qui Chriſti vicem gerit, Hebdomadarius eas legit, qui legentibus ad Matutinum, & ad Abſolutionem in fine Primæ, & ante Completorium benedictionem impertit, vicem & ipſe majoris gerens.

4. Quærit Hugo *lib.* 2. *c.* 3. cur a majoribus leguntur hæ diurnales Lectiones breves, a minoribus Nocturnales? Reſpondet, quia diurnæ variantur, in qua varietate majores ſunt peritiores, ut eas inveniant, & opportune recitent; Nocturnales autem facilius habentur ex Invitatorio, & Pſalmis, qui juvant, inquit, ad diſtinctionem earumdem Lectionum. Facilius habentur (*ego* dicerem) quia Hebdomadarius peritior eas præparat, & ſignaculis diſpoſitis apte ſtatim indicat, quid ſit legendum, hoc enim munus eſt ejuſdem.

5. Quærit Durand. *loc. cit.* cur longiores ſunt Lectiones Nocturnæ, quam diurnæ? & reſpondet noctu liberius aures accommodari Lectionibus.

6. Tacetur in his Capitulis titulus, & nomen auctoris ob cauſam ſupra allatam, *c.* 12. *n.* 19. *ex Hugone*. Et præterea ſtamus ad Capitula, non ſedemus, ſicut ad Lectiones Matutini: tum quia breves ſunt Lectiones, & minus fatigamur: tum quia, ſtante majore, qui Capitula legit, ob ejuſdem reverentiam ſtare debent alii, ut de nona Lectione ab Epiſcopo lecta in Natali Domini præſcribitur *in Carem. Epiſc. lib.* 2. *c.* 5.

7. In fine non dicitur: *Tu autem Domine &c.* quia neque dicitur ante: *Jube Domne, &c.* quæ duo ſunt invicem correlativa; tum vero Sacerdos Hebdomadarius ea recitat, cui non convenit ordinarie benedictionem ab alio petere; & præterea in breviori Lectione facilius culpa evitatur, præſertim a perfecto viro, qualem repræſentat Hebdomadarius, qui Capitula recitat. Durand. *loc. cit.*

8. Notat Radulph. *propoſ.* 13. Capitulum Tertiæ in Feſtis idem, ut plurimum, cum Capitulo Laudum, & Veſperarum. Ratio eſſe poteſt, quia Veſperæ, Laudes, & Tertia, ſunt Horæ nobiliores. Ad Tertiam enim dicitur Miſſa de Feſto ſolemnis, & per Tertiam fit ad Miſſam aditus. Quare Capitula Veſperarum ter dicuntur; Capitula Nonæ bis, ad Abſolutionem in Prima, & ad Nonam. Capitula ad Sextam ſemel, quæ ſunt quaſi meditullia Epiſtolarum Miſſæ, ſicuti Capitula Tertiæ, initia Epiſtolarum, & Capitula Nonæ, terminationes Epiſtolarum. Sed tempore Adventus, & Quadrageſimæ quælibet Hora habet ſuum Capitulum pro toto tempore, ut dicemus ſuo loco.

9. Sumi vero debent ex Scriptura Sacra. Radulph. *loc. cit.* & de ore corde recitari, ait S. Bened. *in Regula*, his enim Dei laudem agimus, & pronuntiamus. Radulph. *prop.* 8. exhortamur noſmetipſos, & alios audientes, qui opere bono reſpondent; quod ſignificat Reſponſorium Breve: Hugo *in Spec. cap.* 3. excitamus etiam devotionem contra tædium, Durand. *loc. cit.*

10. Diſcordant aliquando a textu vulgato Bibliorum: quibus in caſibus ſufficit auctoritas S. Roman. Eccl. de qua S. Bernard. *Serm.* 3. *Vig. Nativ.* hæc habet: cum Eccleſia, inquit, in Scripturis divinis verba vel alterat, vel alternat, fortior eſt illa compoſitio, quam poſitio prima verborum: & fortaſſis tanto fortior, quantum diſtat inter figuram, & veritatem, inter lucem, & umbram, inter Dominum, & ancillam. Hæc ille, quæ notanda ſunt pro caſibus pluribus in Miſſali, & Breviario, ſi nulla alia ſuppetit ratio.

11. Semel in Officio Capitulum dicitur ante Hymnum, hoc eſt, in Completorio, cujus cauſam dedimus, ex Hugone *ſup. Section.* 4. *c.* 6. *n.* 8. & Deo gratias in fine reſpondetur. Vide cauſas *ſupra c.* 12. *n.* 20.

12. Omittuntur Capitula in triduo majoris Hebdom. & in Officio Defunctorum, & ſuo loco afferentur cauſæ.

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

I. Gav. n. 1. -- *Capitula, Lectiunculæ &c.*) Capitula, de quibus hoc loco eſt ſermo, ſunt breves quædam Lectiones e Sacra Scriptura depromptæ, quæ dicuntur ad Horas Canonicas, aliquando ante Hymnum, ut ad Laudes, & Veſperas, aliquando poſt Hymnum, ut ad Completorium, aliquando dictis Pſalmis cum Antiphona, ut ad reliquas Horas minores. Hæc Capitula Radulphus *propoſ.* 13. Lectiunculas appellat obſervante Gav. S. vero Benedictus ſemper Lectiones vocat, quas memoriter recitandas eſſe præſcribit *c.* 13. & 17. Regulæ ſuæ; quod quidem S. Benedicti præſcriptum non aliam habet cauſam præter brevitatem ipſarum Lectionum. Gavantus *n.* 2. Capitulorum ad Tertiam, Sextam, & Nonam S. Ambroſium Auctorem facit; cujus aſſertionis rationes merito ab ipſo deſideramus, cum nihil ea de re in ipſius Operibus, neque apud vetuſtos Auctores inveniamus.

II. Gavant. n. 10. -- *Si nulla alia ſuppetit ratio,*

tio, &c.) Crederem aliquando ſaltem in prædictis caſibus, nimirum quando Capitula diſcordant a Textu vulgato, ſuppetere hinc rationem, quod Eccleſia in his Capitulis utitur aliquando Verſione Itala Sacræ Scripturæ, ſicut ex eadem verſione deſumpſit Introitus, & reliqua, quæ in Miſſa cantantur.

De Oratione XXX.

RUBRICA.

1. *ORatio in Veſperis & Laudibus dicitur poſt Antiphonas ad Magnificat & Benedictus immediate, niſi quando dicendæ ſunt Preces, quæ dicuntur poſt Antiphonam, & in fine illarum, Oratio. Ad Primam & alias Horas Oratio dicitur poſt Reſponſorium breve, niſi dicendæ ſint Preces: tunc enim Oratio dicitur poſt preces. Ad Completorium Oratio dicitur poſt Antiphonam: Salva nos; niſi dicendæ ſint Preces, & tunc dicitur poſt illas.*

2. *Ad Primam & Completorium numquam mutantur Orationes, quæ habentur in Pſalterio, præterquam in triduo ante Paſcha, in quo triduo ad omnes Horas uſque ad Nonam Sabbati ſancti incluſive poſt Pſalmum: Miſere: dicitur Oratio diei, ut ſuo loco ponitur. In aliis Horis, regulariter dicitur Oratio, quæ dicta eſt in primis Veſperis. In Quadrageſima autem, Quatuor Temporibus, Vigiliis, & Feria ii. Rogationum, Oratio quæ dicta eſt in Laudibus, dicitur tantum ad Tertiam, Sextam, & Nonam. In Veſperis autem ſequentibus, ſi fit de feria, dicitur vel alia propria, ut in Quadrageſima vel Dominicæ præcedentis, ut in aliis Feriis; quæ Oratio præcedentis Dominicæ ſemper dicitur in Feriali Officio per Hebdomadam, quando propria non aſſignatur. Infra Octavas dicitur Oratio ut in die Feſti; ſimiliter & in die Octava, niſi alia propria aſſignetur.*

3. *Ante Orationem, etiam quando aliquis ſolus recitat Officium, ſemper dicitur Verſus: Dominus vobiſcum. Reſpondetur: Et cum ſpiritu tuo. Qui Verſus non dicitur ab eo, qui non eſt ſaltem in ordine Diaconatus, nec a Diacono, præſente Sacerdote, niſi de illius licentia; ſi quis autem ad Diaconatus ordinem non pervenerit, ejus loco dicat: Domine exaudi orationem meam. Reſpondetur: Et clamor meus ad te veniat: Deinde dicitur: Oremus; poſtea Oratio: quæ ſi unica tantum dicatur, Verſus: Dominus vobiſcum, vel: Domine exaudi, repetitur finita Oratione, poſtquam fuerit reſponſum: Amen. Sin autem plures Orationes dicendæ ſint, ante quamlibet Orationem dicitur Antiphona & Verſus, deinde: Oremus: & poſt ultimam Orationem repetitur: Dominus vobiſcum: poſtea dicitur: Benedicamus Domino. Reſpondetur; Deo gratias. Deinde dicitur Verſus; Fidelium animæ: qui Verſus non dicitur poſt: Benedicamus Domino. Ad primam ante Pretioſa &c. neque ad Completorium ante Verſum: Benedicat &c. nec quando poſt aliquam Horam immediate ſequitur Officium parvum B. Mariæ, vel Officium Defunctorum, aut Septem Pſalmi Pœnitentiales, vel ſola Litaniæ.*

4. *Si Oratio dirigatur ad Patrem, concluditur: Per Dominum; ſi ad Filium: Qui vivis & regnas. Si in principio Orationis fiat mentio Filii, dicatur: Per eumdem; ſi in fine Orationis, dicatur: Qui tecum vivit & regnat. Si fiat mentio Spiritus Sancti, dicatur: in unitate ejuſdem Spiritus Sancti &c.*

5. *Quando plures Orationes dicuntur, prima tantum dicitur ſub ſua concluſione: Per Dominum, vel aliter, ut ſupra; aliæ non concluduntur, niſi in ultima Oratione, ſed unicuique Orationi ſemper ponitur, Oremus: præterquam in Officio Defunctorum, in quo, alio modo, quam ut ſupra, Orationes dicuntur: item in Litaniis Orationes omnes dicuntur conjunctim ſub uno: Oremus, ut ſuis locis habetur.*

De Oratione Cap. XVI.

GAVANTUS

1. UNica *Oratio* pro omnibus Horis communis habetur, ait Radulph. *prop.* 13. quæ noviſſimum locum in Horis Canonicis tenet, ex antiquo Eccleſiæ ritu, Ait Amalar. *lib.* 4. *c.* 45. ut unuſquiſque tali ſcuto, ideſt, communi Oratione rediens ad ſua, muniatur contra omnia adverſa, vel ex Hugone *in Spec. c.* 3. ut divina gratia, quæ actiones noſtras præceſſit, eadem ipſa ſubſequatur.

2. Eam dici in fine juſſit Concil. Agathen. *de conſecr. diſt.* 15. *c. convenit.* quæ ſoleret eſſe brevis, ne multum loquentes oremus. *Matth.* 6.

3. Compoſuit Ambroſius plurimas, ex Gemma *lib.* 1. *c.* 87. a Gelaſio Papa auctæ, & limatæ fuerunt, *ex Sigeb. ad an.* 487. a S. Gregorio collectæ, & diſtributæ, additis aliis, ex Walfrid. *de rebus Eccleſ. c.* 22. atque Orationem concordare ſemper cum Officio, & Evangelio, S. Gregorii opera, aſſerit aperte Microlog. *c.* 61. Nos certe Ambroſianis non paucis Orationibus utimur, ut ſuis locis indicabimus. Concilium vero Carthagin. ſeu, ut alii, Africanum *cap.* 70. & Milevit. *cap.* 12. quibus aderat S. Auguſtin. reſciunt non probatas Orationes a Miſſa, & conſequenter ab Officio Divino,

vino, cui, & Missæ, regulariter communis est Oratio.

4. Primi, & Completorium retinent easdem Orationes, ob causam allatam *supra sect. præced. n.* 82. ubi de Horis egimus. Reliquæ Horæ eadem concluduntur Oratione.

5. Ante Orationem dicitur, etiam ab eo, qui recitat solus, *Dominus vobiscum*, ut fuse probat P. Damiani *in Opusculo de Dominus vobiscum*, & præsertim *cap.* 4. intendere namque debet se loqui cum Ecclesia, ut monet Navarr. *in Miscell. 67. de Oratione n.* 5.

6. Quæ verba a Dionys. *de Eccles. Hier.* appellantur divinissima salutatio, desumpta ex libro Ruth *c.* 2. & 2. *Paralipom.* 15. cujus efficacia ab ipso Christo est, qui dixit *Matth. ult.* Ego vobiscum sum, quam & Apostoli introduxerunt, *ex Concil. Bracaren. 1. c.* 21. Decretoque firmavit, vel Clemens ex Gemma *lib.* 1. *cap.* 87. vel Anacletus, ex Hugone *lib.* 2. *cap.* 11. vel utercque ex Radulph. *propos.* 23. Sensus autem est: Dominus in vobis maneat, & petitionibus vestris effectum tribuat. Durand. *lib.* 4. *c.* 14. vel Sacerdos se habere pacem cum toto Clero, & Populo docet, ex P. Damiani *loc. cit.* vel dicitur ad excitandam animorum attentionem ad Orationem. Rupert *lib.* 1. *de Offic. cap.* 31. dicitur etiam Dominus, non Deus, vel Christus: quia Dominus potestatem significat. Turrecrem. *in c. Jacobus, de cons. dist.* 2. Hæc fere eadem, & quæ sequuntur proxime, in priori tomo: quæ tamen & hoc loco videntur opportuna.

7. Subditur statim: *Et cum spiritu tuo*; quasi alii optent Sacerdoti, quod ipse aliis optat, ex Floro *in expositione Missæ*; quod est desumptum ab Apostolo 2. *Timoth. ult.* neque dicitur; tecum, sed, *cum spirito tuo*, quia spiritaliter Officia Ecclesiastica fiunt, ex P. Damiani *opusc. cit. c.* 3. ut nimirum unus sit affectus omnium. Amalar. *lib.* 2. *cap.* 9.

8. Non dicitur: *Dominus vobiscum*, nisi a Sacerdote, & Diacono, absente Sacerdote, vel nonnisi de illius licentia, quod & docet Navarr. *in Miscell. de Orat. 68. n.* 3. ex recepta consuetudine, quam testatur Durand. *lib.* 4. *c.* 14.

9. Excommunicatus autem Sacerdos non potest uti hac salutatione, etiam in privata Officii recitatione: quia pertinet ad dignitatem ordinis, qua ille indignus effectus est. Navarr. *de Orat. c.* 7. *n.* 16. & *fusius Stephan. Durant. lib.* 3. *de ritibus c.* 22.

10. Qui non potest uti prædicta salutatione, dicat: *Domine exaudi orationem meam &c.* cujus meminit Radulph. *propos.* 20. tamquam rei tunc etiam usitatæ. Docet Navarrus *in dict. Miscellan. n.* 6. quando occurrunt Preces, quarum finis est per versum, *Domine exaudi orationem &c.* non debere dici bis hunc versum, sed semel tantum, ad vitandam Sitrologiam.

11. Additur, *Oremus*, ante publicam Orationem, ex Augustin. *epist.* 106. *ad Victorem*, ut invitentur alii ad orandum.

12. Repetitur post Orationem salutatio prædicta, *Dominus vobiscum*, ait Hugo *lib.* 4. *c.* 4. sicut Christus dixit semel, & iterum Apostolis: Pax vobis. Sacerdos enim dicens Orationem vicem Christi gerit; & ideo regulariter stans eam dicit, ex Amalario *lib.* 4. *c.* 4. sed ob memoriam futuræ resurrectionis stans eam pronunciat. *ibidem cap.* 7.

13. Concluditur Oratio variis modis, ut in Rubr. *de Orat. n.* 4. & ut plurimum, per Christum, quia ut plurimum dirigitur Oratio ad Patrem. *Matth. 6. & Joann. 16.* tum ex Decreto Carthagin. Conc. *c.* 22. Raro ad Filium dirigitur, & non antiquitus, ut notat Bellarminus *de Missa lib.* 2. *c.* 16. quod factum est deinde, ut ipse quoque Filius credatur Deus. Numquam dirigitur ad Spiritum Sanctum, quia donum Dei est, & a dono non petitur donum, sed a donatoribus, a quibus ille procedit, Durand. *lib.* 4. *c.* 15. Prout ergo dirigitur Oratio, fit etiam conclusio, ut concinat sensui Orationis ultimæ, quando plures junguntur simul. Navarr. *de Orat. cap.* 19. *n.* 169.

14. Hoc autem est commune omnibus conclusionibus, ut semper in iis fiat mentio SS. Trinitatis, ut intelligamus nullum fieri præjudicium reliquis Divinis Personis, quæ in Oratione taceri videntur; dum consummatio ostendit, nullum esse discrimen in Trinitate; ita Fulgent. *lib.* 2. *ad Monim quæst.* 1. In unitate Spiritus Sancti Deus; non esse præponendam vocem *Deus*, ex Romana auctoritate, tradit Radulph. *propos.* 23. & in fine additur *Amen*, ut communem Orationem, quam Sacerdos recitat, omnes confirment. Idem *ibid.* Meminit hujus Ritus respondendi, *Amen*, in fine, Augustin. *tractat.* 41. *in Joann. & Epistol.* 178. quæ vox Hebræa est, significans, quod apud nos, Fiat, in precationibus usurpata ab Apostolis 1. *Corinth.* 14. numquam mutata neque a Græcis, neque a Latinis. Origenes *erasm.* 35. *in Matth.* cum Ambrosio *de iis qui initiantur mysteriis lib.* 1. *capit.* 9. explicat *Amen*, hoc est, Verum est: qua ratione concordat, *Amen*, cum Orationis potius conclusione, quam cum Oratione ipsa; quasi affirmetur, verum esse regnare Deum in unitate Spiritus Sancti. Innocent. III. *lib.* 2. *de Myster. Missæ c.* 26.

15. Quando plures in Officio dicuntur Orationes, si quid inter eas intercedit, puta Antiphona pro commemoratione, ad singulas Orationes præmittitur, *Oremus*; ut rursus invitatio fiat ad orandum, quando una immediate aliam sequitur, ut in Latiniis, non dicitur, *Oremus*, nisi ad Primam: quia Oratio non interrumpimur, sed veluti una continuatur.

16. Prima Oratio concluditur in Laudibus, & Vesperis, quia est principalis, ad quam dirigitur totum Officium. Ultima item concluditur, quia colligit medias, & sua conclusione præcedentes firmat.

17. Si Oratio pro commemoratione sit eadem cum Oratione principali Officii, mutatur Oratio

pro commemoratione, ne eadem repetatur: quod facile contingit in commemoratione Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, de communi sumpta Oratione.

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. num. 1. — *Unica Oratio pro omnibus Horis &c.*) Sive Officium sit de Sancto aliquo, sive de Feria, eadem Oratio dicitur ad omnes Horas juxta Ritum Romanum, exceptis Prima, & Completorio, in quibus quocumque recurrente Officio, semper eædem dicuntur Orationes. In Ambrosiano tamen, sicut & in proprio quorumdam Monachorum Ritu multas in unoquoque Officio haberi Orationes, observabit Guyetus, ut ipse testatur *libr. 3. cap. 2. quæst. 8.* præsertim in antiquis Breviariis Cluniacensi, Cadomensi, & Majoris Monasterii, in quibus reperit ad Sextam, & Nonam non solum diversa esse Capitula, sed diversas pariter semper poni Orationes, & plurimas quidem selectas admodum, & elegantes. Id quod usus Romanus nequaquam pro uno, & eodem Festo, vel die permittit. Permittit vero varias pro variis unius, ejusdemque Sancti Festis, ut constat ex Festis S. Petri ad Vincula, & Cathedræ ejusdem, S. Joannis ante portam Latinam, & aliis similibus.

II. Laudatus Guyetus *citat. lib. 2. quæst. 5.* controversiam instituit an, & qua ratione exprimenda sint Sanctorum nomina, & qualitates, & advertit in Orationibus Sancti Felicis Martyris 14. Januari, SS. Mirii, Marthæ &c. 19. ejusdem, SS. Felicis, & Adaucti 30. Augusti, & S. Galisti Papæ, & Martyris 14. Octobr. nomen nullatenus exprimi, non alia ratione, nisi quia tales Orationes sic descriptæ reperiuntur in Sacramentario Gregoriano: in aliis omnibus, quando commode fieri potest, pronunciantur semper Sancti, vel Sanctorum nomina, quorum sit Officium; non idem dicendum est de cognomine; huic enim nomini Sancti, de quo celebratur Officium, numquam addi deberet, immo nec patria: Unde ponderat laudatus Guyetus ibidem, quod Maria Magdalena, Joanne Chrysostomo, & Joanne Gualberto exceptis (quibus tamen addi possunt Petrus Nolascus, Joannes de Matha, & Petrus Chrysologus) in nullo alio Sancto servatum est in Breviario Romano, quod præter nomen addatur in Oratione vel patria, vel cognomen, vel alicujus virtutis naturalis, quam habuerunt, commendatio, sicut nec Sedis Episcopalis mentio, quam tenuerunt; & equidem hæc videtur mens S. R. C. nam ab eadem die 23. Decemb. 1624. hoc Decretum emanavit: *Regulares Ordinis Minimorum dum in Oratione S. Francisco præfati Ordinis Fundatorem nominant, non debent adjungere* de Paula. Ex quo Decreto dato in nostro Indice *sub num.* 50. ut ait Jo: Baptista Pittonus, quid in similibus sit faciendum, infertur, nempe, quod non potest addi in Orationibus cognomen, vel patria alicujus Sancti, & revera Sacra Rituum Congreg. die 23. Junii 1736. *in una Einselden.* statuit expungi debere a similibus Orationibus tantum patriæ, & cognomina SS. & datur in nostro Indice *sub num.* 323.

III. Nomini illius Sancti, quod exprimitur in Oratione, addenda est qualitas, puta Apostoli, Evangelistæ &c. sed in Oratione Fundatoris, vel Institutoris an sit ab Alumnis ejusdem Ordinis addenda hæc verba: *Patris nostri*, est quæstio, quam optime discussit, & manu exaravit Venerabilis noster Thomasius, asseruitque, quod ex antiquo, probatoque more, ac Ritu Ecclesiæ Romanæ in omnibus Sacramentariis, & Missalibus numquam titulus *Patris nostri* ad nomen Sancti alicujus in Orationibus adjungitur, ne Apostolorum quidem, vel Principis Apostolorum, qui in toto Orbe fundaverunt Ecclesiam sanguine suo; & merito sane Ecclesia ab eo titulo semper se abstinuit in Orationibus, cum uno in loco, nempe *Matth. cap. 23.* Christus dixerit: *Patrem nolite vocare vobis super Terram, unus est enim Pater vester, qui in Cœlis est.* Et in alio, nempe *Luc. 11. Cum oratis, dicite: Pater sanctificetur nomen tuum:* unde valde immemores simus oportet, si eo ipso tempore, quo cum Deo Patre nostro, qui in Cœlis est, loquimur, alium nobis tunc vocemus Patrem super Terram præter Domini jussum. Sicut enim, ut recte monuit Sanctus Augustinus *Serm. 219.* in Lectionibus suis Sacræ Scripturæ Deus nobis loquitur, sic nos Deo loquimur in precibus nostris. Cæterum in Breviario Monastico Sancti Benedicti jussu Pauli V. edito, in Præmonstratensi, & in Officiis Minorum S. Francisci, quæ alicubi reperiuntur, nomini Sanctorum Fundatorum Benedicti, Norberti, & Francisci, titulum *Patris nostri* in Orationibus non habent: si quæ vero Religio illum in eis haberet, auctoritate Sedis Apostolicæ accedente talis titulus delendus esset, ne melioris conditionis esse videantur Religionum Fundatores, quam Apostoli, & S. ipse Petrus, Fundatores Ecclesiæ, per totum Terrarum Orbem constructæ. Hæc ex Thomasio, quibus addi posset, quod sicut Sacerdos in Missa, ita Hebdomadarius in Choro dum Orationes recitat, eas profert tamquam Minister, & nomine Ecclesiæ; decens autem non est, quod in obeundo hoc munere, addat nomen *Patris nostri* illi Sancto, cujus præsidium invocat apud Clementissimum Dominum, nomine totius Ecclesiæ; nam licet ille Sanctus possit dici Parens, & Institutor sui Ordinis, numquam tamen potest considerari tamquam Pater, & Institutor totius Ecclesiæ, cujus ministerium adimplens Sacerdos in Missa, & in Choro publice Orationes recitat.

IV. Non videtur hoc loco prætermittendum, quod antiquitus Monachi nullam aliam ad Horas Canonicas Orationem, quam Dominicam recitabant, id præscribente S. Benedicto in sua Regula *c. 13.* quem Ritum etiam Ecclesia Lateranensis olim observabat

vabat teſte Joanne Diacono in libro de Eccleſia Lateranenſi *cap.* 7. ubi hæc habet -- Hæc reſervans Apoſtolicam inſtitutionem nonniſi Dominica in Officiis utitur Oratione: quoniam aliæ Orationes poſtea ſunt ſuperadditæ; & congruum eſt, atque conveniens ut prima, & ſumma aliarum Eccleſiarum, primam, & ſummam omnium aliarum Orationem frequenter, & quæ Salvatoris vocabulo conſecrata eſt, Salvatoris Orationem, quam Diſcipulos ſuos orare docuit, præ cæteris præcipuam ſemper habeat -- Prædicta autem Oratio alta voce ad Laudes, & Veſperas dicebatur ex eodem *c.* Regulæ S. Benedicti, & ex Decreto Concilii Gerundenſis Anno 517. celebrati *Canon.* 10. his verbis -- Item nobis ſemper placuit obſervari, ut omnibus diebus poſt Matutinas, & Veſperas Oratio Dominica a Sacerdote proferatur --Quem morem adhuc ævo Durandi ab Eccleſia Lateranenſi retentum fuiſſe colligitur ex ipſo Durand. *lib.* 5. *Rationalis c.* 2. Duabus porro de cauſis Orationem Dominicam alta voce recitari juſſit S. Benedictus, ut aſſerunt Hildemarus, & Durandus *lib.* 3. *c.* 3. Propter ſimplices, ut audientes Orationem Dominicam, illam memoriæ commendent, quæ tamen ratio Hiefredo non placet *lib.* 7. *tract.* 8. *diſquiſit.* 3. Propter aſtutos, qui, ſi tacite Oratio Dominica recitaretur, petitionem de peccatis dimittendis facile prætermitterent, atque unam hanc rationem aſſignat præſcripti ſui S. Benedictus his verbis -- Plane agenda Matutina, vel Veſpertina non tranſeat aliquando niſi in ultimo per ordinem Oratio Dominica, omnibus audientibus, dicatur a Priore, propter ſcandalorum ſpinas, quæ oriri ſolent, ut conventi per ipſius Orationis ſponſionem, qua dicunt: *dimitte nobis ſicut nos dimittimus*, purgent ſe ab hujuſmodi vitio -- Prætermiſſam vero aliquando fuiſſe a malevolis hanc Orationis Dominicæ petionem obſervat Abbas Iſaac apud Caſſianum *collatione* 9. *cap.* 32. dicens: *Tantum remittitur nobis, quantum nos remiſerimus eis, qui nobis quacumque malignitate nocuerant: quod formidantes nonnulli cum in Eccleſia hæc Oratio ab univerſa plebe concinitur, hunc locum prætermittunt, ne ſemetipſos obligare potius, quam excuſare ſua profeſſione videantur.* Hinc a Concil. Carthag. *Can.* 7. & 8. jure notata eſt Pelagianorum temeritas, qui cum ſe juſtos exiſtimarent, petitionem hanc: *dimitte nobis debita noſtra*, aut omnino ſilebant, aut eam non pro ſeipſis, ſed pro aliis ſe recitare profitebantur.

De Precibus. XXXIV.
RUBRICA.

1. *Preces ſunt aliquot Verſus, qui aliquando dicuntur ante Orationem, incipientes a Kyrie eleiſon, vel a Pater noſter.*
2. *Preces Dominicales ad Primam, & Completorium, ut in Pſalterio, non dicuntur in Duplicibus, nec infra Octavas, nec in Vigilia Epiphaniæ, & Feria vi. & Sabbato poſt octavam Aſcenſionis, etiamſi infra octavam fiat Officium de Dominica, vel alio Feſto Semiduplici, quia tunc ratione octavæ non dicuntur; alias autem ſemper dicuntur.*
3. *Preces Feriales ad Laudes, & per horas diſtinctæ, ut in pſalterio, dicuntur tantum in Feriis Adventus, Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, & Vigiliarum, quæ jejunantur (exceptis Vigilia Nativitatis Domini, ac Vigilia, & Quatuor Temporibus Pentecoſtes, & dicuntur flexis genibus. in aliis Feriis per annum numquam dicuntur, niſi Dominicales, & in illis non flectuntur genua.*
4. *In Feriis Adventus, Quadrageſimæ, & Quatuor Temporum, dicuntur preces Feriales etiam ad Veſperas, ſi non ſequatur Feſtum: ad Completorium dicuntur conſuetæ de Dominica, ſed flexis genibus. Dicuntur autem preces flexis genibus ab Hebdomadario uſque ad Verſum, Dominus vobiſcum, ante primam Orationem: a circumſtantibus autem uſque ad verſum, Benedicamus Domino, poſt ultimam Orationem.*
5. *In Vigiliis preces Feriales dicuntur tantum ad Matutinum, & per Horas; ad Veſperas vero ſequentes non dicuntur: quia inde fit de Feſto. Quod ſi poſt Vigiliam S. Mathiæ ſequatur primus dies Quadrageſimæ, in Veſperis dicuntur preces Feriales, quamvis dicenda ſit Oratio Dominicæ præcedentis, & non Vigiliæ. Quod etiam ſervatur quando in Feria vi. & Sabbato Quatuor Temporum Septembris fit Officium de Feria, cum in eis non occurrat Feſtum novem Lectionum: tunc enim in Veſperis Feriæ vi. dicuntur preces, quamvis dicenda ſit Oratio Dominicæ præcedentis, non autem Feriæ Quatuor Temporum.*
6. *Pſalmus, Miſerere, dicitur cum precibus ad Veſperas tantum, & Pſalmus De profundis ad Laudes. In Officio Defunctorum dicuntur Pſalmi, qui in eo Officio ſignantur.*

De Precibus, & Confeſſione. Cap. XVII.
GAVANTUS.

1. *Preces* hoc loco ſunt aliqui verſus, qui aliquando dicuntur ante Orationem, incipientes a *Kyrie eleiſon*, vel a *Pater noſter*: quarum meminit Amalar. *lib.* 3. *c.* 6. ante Orationem, inquit, ſpecialem Sacerdotum neceſſe eſt præcedere miſericordiam Dei, ideo dicitur, *Kyrie eleiſon*. Ter dicitur ad Trinitatem. Amalar. *lib.* 3. *c.* 2.

2. A Græcis compoſitas fuiſſe primum ſcribit Iſidor. *lib.* 1. *de Offic. c.* 9. unde retinentur primæ voces Græcanicæ, *Kyrie eleiſon*, quæ ſignificant, Domine miſerere.

3. Multiplicantur Preces, ad Primam, & Com-

pletorium, ut per diem a malis imminentibus defendamur. Hugo *in Spec. cap. 3.* & humilitatem indicant, quæ in principio, & fine diei conveniit. Idem *ibid.* Dicuntur etiam nomine eorum, qui quotidie cadunt, & nituntur resurgere per pœnitentiam. Idem *lib. 2. de Offic. cap. 2.*

4. In Dominicis autem, & Festis diebus stando dicuntur, ob memoriam Dominicæ Resurrectionis. Idem *ibid.*

5. Dantur & flebiles Preces, quæ non dicuntur in Dominicis. Amalar. *de ord. Antiphon. c. 7.* de quibus Micrologus *c. 50.* ait, quod ad omnes Quadragesimales Horas genu flectimus. De his Hugo *loc. cit.* loquitur, cum ait; in aliis diebus genua flectimus ad Preces. Psalm. *Miserere*, ad Vesperas dici scribit Radulph. *prop. 15.* & ad Laudes etiam, sed hodie dicitur Psalm. *De profundis*, ne in iisdem Laudibus dicatur bis Psalm. *Miserere*, habetur Psalm. *De profundis*, ad Laudes ab Anno 1550. & deinceps in Breviario.

6. Docet Hugo *l. 2. de Offic. c. 4.* in his Precibus ferialibus contineri modos omnes orandi, quos enumerat Apostolus 1. *Timoth. 2.* nimirum Obsecrationem, cum petimus solutionem malorum, ut illud: *Ostende nobis Domine misericordiam tuam.* Postulationem, cum precamur, ut omnia, quæ sunt contraria bonis nostris, minuantur, & superentur, ut illud: *Convertere Domine usquequo.* Gratiarum actionem, ut illud: *Confiteantur tibi omnia opera tua: Benedic anima mea Domine &c.* Pro his, inquit Paulus, qui in sublimitate sunt, orandum est, ut illud: *Domine salvum fac Regem. Oremus pro Pontifice nostro N.* Hæc fere Hugo. Regem autem hoc loco totius Ecclesiæ intelligimus Papam.

7. Infra Octavas, nedum in Duplicibus, non dicuntur, nec in Vigilia Epiphaniæ, nec in duabus Feriis post octavam Ascensionis, quæ attinent ad eamdem octavam, vel quia octava habet rationem unius Festi, vel quia prædicti dies habent solemnitatem officii.

8. Ad primam, & alias Horas, exceptis Laudibus, & Vesperis, dicebantur feriales Preces quotidie in officio feriali, quæ nunc recitantur ad Laudes, & Vesperas in Feriis majoribus. Sed Pius V. distinxit melius inter Horas, & Horas; inter Ferias majores, & minores. Nam ad Primam tantum, & Completorium dicuntur Preces ordinariæ. Feriales flexis genibus ad Laudes, & Vesperas, longiores aliæ ad Primam; non variantur ad Completorium, nisi quod genua flectimus; ad Horas item minores, breviores adhibentur Preces. * Flectimus autem genua usque ad *Benedicamus Domino*; inquit Rubrica. An exclusive? affirmatem, sicuti Hebdomadarius usque ad *Dominus vobiscum*: ibidem intelligitur exclusive: & concordat hic Ritus cum Missa Feriarum majorum, in qua, dictis Orationibus, præcise statim surgimus; at usus communior non surgendi, nisi dicto, *Fidelium anima &c.* est magis pius, & retinendus; cum præsertim addenda est Antiphona finalis in fine Horæ, ne rursum statim genua flectamus. Neque Rubrica adversatur.

9. Feriales tamen Preces non dicuntur in Vigilia Nativitatis Domini, nec in Vigilia, & Quatuor Temporibus Pentecostes; quia hi dies sunt festivissimi, itaut excludant etiam Patronos locorum; & hæc fere omnia habet etiam Radulphus *propos. 14.* Neque dicuntur in Dominicis privilegiatis, in quibus de die octava occurrente fit tantum commemoratio, ex Ruiz *in suo Caerem. Rom.* ratione scilicet octavæ diei occurrentis.

10. Totus dies Feriarum majorum, & Vigiliarum, si non sequatur Officium de Festo, humiliationis dies est. Quare ad Vesperas dicuntur Preces feriales, licet Oratio non sit de Feria Quatuor Temporum, nec de Vigilia: quod accidere potest eo Anno, quo Festum S. Mathiæ occurrit in Feria IV. Cinerum, cujus gratia transfertur Officium in Feriam V. Cinerum sequentem.

11. Quod attinet ad Confessionem, quæ fit in officio ad Primam, & Completorium: primo signum Crucis adhibetur ad ℣. *Adjutorium*, ut in Rubric. *de Prima 15. n. 2.* sumpto Ritu congruo ex Missali: nam per Crucem remissio facta est peccatorum. Confessio vero fit, ut quidquid in nocte, vel die peccavimus, puniamus. Gemma *lib. 2. cap. 62.*

12. Quando quis recitat solus, omittere debet *nobis fratres &c.* semelque recitans *Confiteor*, debet addere in plurali, quæ sequuntur: *Misereatur nostri, peccatis nostris, perducat nos*, sicut fit in oratione Dominica: ita in Rubrica citata *de Prima*, ex quo sequitur, quod recitantes duo Officium simul, nihil debent mutare, in textu Breviarii; sed qui major est, dicat, *vobis fratres*, *vos fratres*, qui minor, *tibi Pater*, & *te Pater*. Sicut dicunt invicem *Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.* * Neque Moniales mutare debent in verba *mater*, *matrem*, *sorores*: sed eodem modo loqui nomine Ecclesiæ, ac si essent viri, ex Decreto Sac. Rit. Cong. *die 18. Augusti 1629.* alterna vero Confessione mundamur, inquit Hugo *in Spec. cap. 3.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 5. — *Dantur & flebiles Preces &c.*) Flebiles Preces, seu longiores, de quibus sermonem habet hoc loco Gavantus, dicuntur ante Orationem, immediate post Antiphonam ad *Benedictus* ad Laudes, & ad reliquas Horas pariter post Antiphonam, flexis genibus, quando Officium fit feriale in Feriis Adventus, Quadragesimæ, excepto triduo ante Pascha; item in Feriis Quatuor Temporum, & in Vigiliis, quæ jejunantur: immo etiamsi alicubi non jejunentur Vigiliæ, quæ cæterum ab omnibus solent jejunari, nihilominus in officio feriali earum dicuntur, ut resolvit Guyetus *lib. 4. cap. 18. quæst. 34.* ubi adstruit

his

has Preces inſeparabiles a forma talis officii. Excipiuntur tamen Vigiliæ Nativitatis, & Pentecoſtes, ut notat Gavantus *num. 9.* In aliis vero Feriis, & in Vigiliis, quæ non jejunantur, quales ſunt duæ tantum, Epiphaniæ, & Aſcenſionis, hujuſmodi Preces flebiles, ſeu longiores non dicuntur, ſed ſolummodo aliæ, quæ Dominicales appellantur, in quibus genua non flectuntur.

II. Gavant. num. 6. — *Regem autem hoc loco totius Eccleſiæ, intelligimus Papam.*) Neſcimus, quo jure Gavantus petitionem hanc: *Domine ſalvum fac Regem*, qua utimur in ferialibus Precibus poſt Laudes, de Papa velit intelligi. Certum quippe videtur precem illam fundi pro Principe, cujus dominio ſubjecti ſunt, qui precem illam recitant, quod manifeſtum eſt ex ordine precum ipſarum; nam ante dictum eſt: *Sacerdotes tui induantur juſtitiam*, in quo Verſiculo Papam etiam primario comprehendi certum omnino videtur: ad ſummum ergo verba illa Papam reſpicere poſſunt cum a dominio Pontificio ſubjectis recitantur.

III. Gavant. num. 7. — *Infra Octavas nedum in duplicibus non dicuntur &c.*) Prædictæ Preces Dominicales non dicuntur neque in Duplicibus, neque infra octavas. Illi tamen, qui ex ſpeciali privilegio celebrant aliquam octavam etiam in Quadrageſima, ſicuti ſunt Monachi Benedictini, aliique pauci, ſi dies quarta Cinerum occurrat infra octavam, quam dicti privilegiati celebrant, debet ſervari Decretum editum die 24. Januarii 1682. & datum in noſtro Indice *ſub num.* 124. in quo præſcribitur, quod officio Feriæ IV. Cinerum relinquendo Commemorationem octavæ, debent dicti privilegiati dicere Preces, Pſalmos Graduales &c. & ſervare omnino Rubricas dictæ Feriæ IV. Cinerum. Vide etiam Decreta data *ſub num.* 324. & 325.

IV. Gavant. n. 8. — *Sicut Hebdomadarius uſque ad Dominus vobiſcum &c.*) Docet hic Gavantus, quod ad preces flebiles debent omnes de Choro flectere genua uſque, dum Hebdomadarius dixerit *Benedicamus Domino* poſt orationem ultimam; & quidem incluſive; Hebdomadarius vero debet pariter perſeverare flexis genibus uſque ad *Dominus vobiſcum*, ſed excluſive: tunc enim, nempe ad verſum *Dominus vobiſcum* elevando vocem debet ſurgere, ut docent omnes Rubriciſtæ communiter, præſertim Caſtaldus in Praxi *lib.* 2. *ſect.* 3. *n.* 1. dixi elevando vocem; nam preces prædictæ flebiles in omni Hora, qua debent dici, non ſolum flexis genibus, ſed etiam tono humiliori, & preſſiori voce, dicuntur.

Nunc quæſtio ſuboritur utrum *Pater noſter*, quod inter prædictas flebiles preces clara voce totum ab Hebdomadario dicitur, ab eo ſtante ne, an vero genuflexo ſit recitandum? Reſolvit hoc dubium noſter Franciſcus Migius in *ſupracitato Opuſculo* 2. *de Offic. Chori diſquiſit.* 38. *p.* 312. dicendo, ſe non poſſe niſi arguere Hebdomadarios illos, qui Dominicalem Orationem clara voce recitandam, ſtantes erecto corpore cantant; cum id in nullo Cæremoniali, ſeu Rituali Libro præſcribatur, quinimo cum Rubrica Breviarii *n.* 4. diſertis verbis hæc habeat — dicuntur autem preces flexis genibus ab Hebdomadario uſque ad *Dominus vobiſcum* ante primam Orationem: a circumſtantibus autem uſque ad verſum *Benedicamus Domino* poſt ultimam Orationem — infertur Hebdomadarium prædictam orationem Dominicam flexis genibus debere recitare. Neque dici poteſt per preces a Rubrica inſinuatas, intelligi ſolum quæ poſt *Pater noſter* preſſiori voce ab Hebdomadario recitantur; nam poſt Laudes, & Veſperas, ante *Kyrie eleiſon*, *Chriſte eleiſon*, *Kyrie eleiſon*, & ipſum *Pater noſter* hæc leguntur: *dicuntur ſequentes preces flexis genibus*; Unde in apertis eſt, quod oratio Dominica recitanda ab Hebdomadario includitur in illis precibus, quæ flexis genibus dicendæ ſunt. Confirmari poteſt hæc ſententia auctoritate Victorini Totinii, qui in Cæremoniali Patrum Cimaldulenſium *lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 15. de Monaſtico ſimul, & Romano Ritu loquens ſic ait: *Ad Orationem Dominicam etiam cum tota clare dicitur apud Monachos, genuflectit qui eam dicit, cum tunc videatur includi intra preces &c. Sicut certe includitur intra preces ad Veſperas, & Laudes Breviarii Romani, juxta ipſam Rubricam* ſimiliter tota dicenda tunc clare. *Quare & Monaſticum in Rubrica generali XXXIV.* 4. *docet* Pater noſter *ante Orationem, flexis genibus, dici, nullam de hoc exceptionem faciens.* Idem præſcribit Cæremoniale Cappuccinorum *lib.* 1. *cap.* 10. his verbis — Cum dicendæ ſunt preces, repetita Antiphona poſt *Magnificat* omnibus genuflexis, Hebdomadarius ipſe genuflectat &c. — Ex quibus omnibus colligitur quod Hebdomadarius citra ullum dubium genuflectere debeat ſimul cum aliis de Choro in prædicto caſu.

De Commemorationibus communibus, ſeu Suffragiis Sanctorum. XXXV.

RUBRICA.

1. *Commemorationes Communes, ſeu Suffragia de Sanctis, quæ habentur in pſalterio poſt Veſperas Sabbati, dicuntur in fine Veſperarum & Laudum, ab Octava Epiphaniæ uſque ad Dominicam Paſſionis excluſive, & ab Octava Pentecoſtes uſque ad Adventum excluſive in Dominicis, Feriis, & Feſtis (niſi Officium ſit Duplex, vel infra Octavas, etiam ſi de Dominica, vel Semiduplici infra eas fiat) & illis adjungitur Commemoratio de Patrono, vel Titulo Eccleſiæ, ante vel poſt Commemorationem de Sancta Maria, & de Apoſtolis, pro dignitate illius, ita tamen, ut ſemper ultimo loco ponatur Commemoratio de Pace. Et ante illas in Feriali Officio ſit Commemoratio de Cruce, quæ habetur in pſalterio poſt Laudes Feriæ ſecundæ.*

in quo recitatur officium, idcirco non est recedendum ab hac pia consuetudine, præsertim ubi est legitime introducta. Pro qua facit sequens Decretum — Dum dicenda sunt Suffragia Sanctorum in locis gaudentibus duobus, vel pluribus Patronis principalibus, facienda est Commemoratio tantum de Patrono principaliori — ita S. R. C. 20. Nov. 1683. & datur in nostro Indice sub *n.* 145. Guyetus tamen *cit. lib. cap.* 17. *qu.* 8. postquam docuit, quod ubi fuerint plures Patroni, seu Tituli Ecclesiæ (qui duos numquam excedunt) omnium fieri debere Commemorationem, adducendo aliqua exempla, concludit, quod idem pariter est faciendum ubi est consuetudo, ut de Patrono loci, seu Diœcesis, fiat Commemoratio per omnes Diœcesis Ecclesias. Verum semper servandum est allegatum Sacræ Congregationis Decretum. Cæterum, quod si adsint plures Patroni, vel Tituli Ecclesiæ, de omnibus possit fieri Commemoratio, immo omnes in una Antiphona, & in unica oratione possint de licentia Majorum conjungi: exemplum nobis exhibet Sacrosancta Lateranensis Basilica, quæ hoc modo comprehendit Commemorationem Salvatoris, & utriusque Joannis, qui sunt Titulus respective; & Patroni ejusdem primæ omnium Cathedralis Ecclesiæ. Lubet hoc loco adducere Antiphonam, Versus & orationem, quam pro dicta Commemoratione adhibet Clerus ejusdem Basilicæ.

COMMEMORATIO SALVATORIS.

ET UTRIUSQUE JOANNIS

Præcursoris, & Evangelistæ.

Facienda a Choro Romano Sacrosancta Cathedralis Ecclesia Papalis Lateranensis.

Ad Vesperas, & Laudes, Antiphona.

SALVATOR Mundi, salva nos omnes hujus Aulæ servulos, & Præcursoris inclyti, Discipulique dilecti devota memoria vota nostra perducat in Patriam.

Ad Vesperas.

℣. Mirabilis Deus,
℟. In Sanctis suis.

Ad Laudes.

℣. Salvos fac servos tuos.
℟. Deus meus sperantes in te.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui hanc Sacratissimam Constantinianam Basilicam in tuo, & utriusque Joannis Nomine dedicatam, cunctarum Urbis, & Orbis Ecclesiarum decorasti Primatu; concede nobis famulis tuis, ut amborum meritis, & precibus, a nostris reatibus expiari, ad te SALVATOREM nostrum valeamus. Qui vivis, & regnas &c.

IX. Gav. eodem num. 7. — *Patronus principalis Ordinis æquiparatur Patrono loci &c.*) Cum juxta Gavanti sententiam, & juxta communem consuetudinem inter Commemorationes recensetur Commemoratio Patroni loci; rursus cum juxta ejusdem Gavanti assertionem Patronus principalis Ordinis æquiparandus sit Patrono loci, hinc pius inolevit usus apud quemlibet Ordinem Regularem Sancti sui institutoris Suffragium addere inter Commemorationes communes. Sicut autem de Patrono loci regulariter ante Ecclesiæ Titularem fieri Commemorationem convenit juxta Gavanti sententiam, idem etiam de Patrono principali Ordinis sentiendum esse arbitrantur Halden *part.* 3. *tit.* 6. §. 14. & Lohner *Instruct. practic.* 2. *part.* 2. §. 110. & citatus Halden addit hanc præcedentiam intelligendam esse, si Patronus Ordinis, & Titularis Ecclesiæ sint æqualis dignitatis; si vero sint inæqualis, in his Commemorationibus servandus est ordo dignitatis, qui colligitur ex alibi ab eodem Halden, & etiam a nobis dictis.

Quoad præcedentiam tamen præfatæ Commemorationis recurrendum est ad quæstionem, quam discutit Guyetus *lib.* 4. *cap.* 12. *quæst.* 2. & quam nos pariter breviter exposuimus supra in nostris Additionibus ad *sess.* 3. *cap.* 10. *Gavanti num.* 9. nimirum utrum occurrentibus duobus Festis eodem die Patroni principalis loci, & Titularis Ecclesiæ aliquorum Regularium, debeat præferri ab iisdem Regularibus Festum sui Tituli? In quo dubio decidendo inclinavimus in Guyeti opinionem ob rationes ibidem adductas, & ob easdem censemus, cæteris paribus, Commemorationem Titularis Ecclesiæ, præsertim a Regularibus præferendam esse Commemorationi Patroni loci. Quam quidem sententiam, etiam generaliter loquendo, & non solum de Ecclesia Titulari Ordinum Regularium, tuetur laudatus Guyetus *lib.* 3. *cap.* 18. *qu.* 11. asserens disertis verbis, in prædictis Commemorationibus, cæteris paribus, Titularem Ecclesiæ præferendum esse Patrono loci. Utrum autem Regulares eodem modo præferre debeant Commemorationem Titularis suæ Ecclesiæ Patrono Principali, seu Institutori sui Ordinis; etiam hanc quæstionem decidisse videtur Guyetus *citat. lib.* 4. *c.* 11. *qu.* 2. §. *ult.*, ubi concludit — Occurrente simul eadem die Patrono, seu Titulo Ecclesiæ cum Patrono loci, vel Ordinis, seu quocumque alio, illum his esse præferendum, ut de eo translatis aliis suo die fiat Officium, puta Parisiis de S. Eustachio in Ecclesia Parochiali sui nominis die 3. Novembris, pro S. Marcello Episcopo Parisiensi, de quo tamquam Patrono eodem die fit in tota Diœcesi; itidem de S. Hermete, aut S. Juliano Martyribus in Ecclesia propria, si quæ

sit,

ſit, Ordinis S. Auguſtini die 28. Auguſti eadem ipſa die occorrente. Ex hac enim Guyeti doctrina infertur, quod pariter in Commemorationibus Communibus PP. Auguſtinienſes addicti Eccleſiæ S. Hermetis deberent præferre Commemorationem ejuſdem Titularis Eccleſiæ, Commemorationi S. Auguſtini eorumdem Patroni. Nihilominus & PP. Auguſtinienſes, & PP. Franciſcani in Rubricis ſui Breviarii Commemorationem Sancti Franciſci reſpective, & S. Auguſtini præferunt Commemorationi Titularis Eccleſiæ.

X. Gav. n. 11. — *An qui plures habet beneficiorum, & Eccleſiarum Titulos, &c.)* Putat hoc Gavantus cum Sanchez & Bonacina, eum qui plures habuerit Beneficiorum, & Eccleſiarum Titulos, teneri totidem in Officio Commemorationes facere, uniendo ſaltem earum nomina in orationibus, de majorum licentia formata communi Antiphona cum ſuo Verſu. Longius progreditur Bonacina, & omittentem hujuſmodi Commemorationes peccati lethalis reum affirmat, tenerique pro rata ad reſtitutionem fructuum. Doctrinam hanc nimium rigidam jure Gavantus autumat. Cæterum priorem Givanti & Bonacinæ ſententiam tacito tamen Sanchez nomine, refellit doctiſſimus Guyetus *lib.* 3. *c.* 17. *q.* 10. hac ratione, qua prædictus Beneficiarius non plus tenetur ad Commemorationes, quam ad ipſamet Feſta, cum Rubricæ æque obligent ad hæc, quam ad illas, immo etiam amplius; nam Rubrica de Feſtis loquitur in plurali, quæ vero præcipit Commemorationes, tantum in ſingulari, quaſi non pluſquam ad unam obligans; ſed ad omnia Feſta prædictorum Titulorum ſeu Eccleſiarum, non tenetur ejuſmodi Beneficiarius, ſatiſque eſt ſi illius Eccleſiæ, apud quam reſidet, vel ſi in nullâ reſideat, dignioris, aut ſi pares ſint Eccleſiæ, utrius volet, Feſta ſervaverit, ergo non tenetur etiam per annum ad omnes Commemorationes, ſed ad Commemorationem Tituli tantum in quo reſidet, vel dignioris, vel cujus ipſe voluerit.

XI. Gav. n. 18. — *Quæ eſt S. Auguſtini Serm. 18. de Sanctis, &c.)* Quamquam in Breviario Romano ſecunda die poſt octavam Nativitatis, legatur Sermo iſte 18. *de Sanctis*, in quo habentur verba illa: *S. Maria ſuccurre miſeris, &c.* quæ modo conſtituunt Antiphonam pro Suffragio B. Virginis, nihilominus certum omnino videtur Sermonis illius parentem non eſſe Auguſtinum, ac proinde ipſum hujus Antiphonæ auctorem dici non poſſe, quemadmodum hoc loco Gavantus aſſeruit. Illum ut falſum Verlinus, & Vindingus omnino rejiciunt, dubium vero relinquunt Lovanienſes Auguſtini operum editores. PP. Maurini Vèrlino, & Vindingo adhærent his moti rationibus: etenim ſi Sermo ille de Nativitate B. Virginis compoſitus fuit, ſicuti in omnibus fere MSS. inſcribitur, neceſſe eſt auctorem habeat Auguſtino recentiorem, cum hic in Sermonibus 289. & 293. dictis in Natali S. Joannis Baptiſtæ diſerte teſtetur hujus tantum, & Chriſti Domini Nativitatem in Eccleſia ævo ſuo celebrari ſolitam. Sed in quamcumque B. Mariæ diem referatur hic Sermo, certe nullum ipſius Virginis Feſtum exhibet Kalendarium antiquum in Carthaginenſi Eccleſia uſque ad Auguſtini ſaltem obitum, qui in eo conſignatur, uſitatum. Negotium etiam faceſſit, quod in eo Sermone fingitur de Sabellianis; illos nimirum commentos fuiſſe B. Virginem non decurſis novem a Conceptione menſibus peperiſſe Chriſtum, ſed fortuito parvulum ab ea repertum; delirium hoc nuſquam ab Auguſtino refutatum, ibi commemoratum eſt, immo Patripaſſianos, qui ſunt Sabelliani, dixiſſe ipſum Patrem natum ex fœmina obſervat in Serm. 52. *n.* 6. quæ momenta clare convincunt Sermonem hunc Auguſtino adjudicari non poſſe. Lovanienſes obſervant S. Fulgentio a quibuſdam tribui; Patres vero Maurini teſtantur in duobus MSS. Germanenſibus præferri nomen Hieronymi. Tantis nominibus indignus eſt Sermo. Grancolas *lib.* 1. *c.* 34. vult Auctorem illius Antiphonæ: *S. Maria ſuccurre miſeris, &c.* eſſe Ambroſium Auſpertum Monachum Beneventanum, qui ſæculo VIII. floruit, quæ aliorum quoque ſententia fuit obſervante Guillelmo Cave, qui tamen id adeo incertum eſſe affirmat, ut uberiorem diſpoſitionem nequaquam mereatur.

De Hymno, Te Deum. XXXI.

RUBRICA.

1. *Hymnus, Te Deum, dicitur in omnibus Feſtis per annum, tam trium, quam novem Lectionum, & per eorum Octavas, excepto Feſto Sanctorum Innocentium, niſi venerit in Dominica; dicitur tamen in ejus die Octava. Dicitur etiam in omnibus Dominicis, a Paſcha Reſurrectionis inclusive uſque ad Adventum excluſive, & a Nativitate Domini inclusive uſque ad Septuageſimam excluſive, & in omnibus Feriis temporis Paſchalis, ſcilicet, a Dominica in Albis uſque ad Aſcenſionem, excepta Feria ii. Rogationum, in qua non dicitur.*
2. *Non dicitur autem in Dominicis Adventus, & a Septuageſima uſque ad Dominicam Palmarum inclusive; neque in Feriis extra tempus Paſchale.*
3. *Cum dicitur, omittitur ſemper nonum, vel tertium Reſponſorium: & ſtatim dicitur poſt ultimam Lectionem.*
4. *Cum non dicitur, ejus loco ponitur nonum, vel tertium Reſponſorium: quo dicto, ſtatim inchoantur Laudes. Similiter quando dicitur Te Deum, eo Hymno dicto, ſtatim inchoantur Laudes, præterquam in Nocte Nativitatis Domini: quia tunc dicitur Oratio: poſtea celebratur Miſſa, ut ſuo loco notatur.*

De

De Hymno, Te Deum, Cap. XIX.

GAVANTUS.

1. HYmnus, *Te Deum*, a SS. Ambroſio, & Auguſtino compoſitus fuiſſe dicitur, quando S. Auguſtinus baptizatus fuit Ann. 388. ut ſcribit S. Dicius Epiſcopus Mediolanenſ. *lib.* 1. *cap.* 10. *Chronici*; quod tamen Chronicum non eſt Dacianum, ſi eruditionibus eſt credendum Mediolanenſibus; qui etiam melius cenſent, totum Hymnum uni Ambroſio deberi, cum ille Dialogiſmo careat. In Breviario MS. Collegii Aniciani de Urbe antiquiſſimo, legi pro titulo: *Hymnus S. Abundii*; de quo peritiores conſului, qui tamen adhuc ignorant, quis ille poſſit eſſe. Gelaſius autem decantari decrevit, ex Benzon. *in Magnific. libr.* 1. *cap.* 19. & S. Benedict. *in Regula* cantari juſſit, poſt tertium Nocturnum, quo ſignificante tempus gratiæ, quaſi Chriſtum hoc tempore invenerimus, exclamamus. *Te Deum laudamus*, ut meditatur *Hugo lib.* 2. *de Offic. cap.* 9.

2. Dicebatur Romæ in Feſtis Pontificum tantum, tempore Amalar. ut ipſe ſcribit *in proleg. de ordine Antiph.* in Dominicis, & Feſtis novem Lectionum, ait *Micrologus cap.* 46.

3. Non in profeſtis dicendum, ait Innoc. III. *de celebrat. Miſſ. cap. Conſilium*, quod explicat Radulph. *propoſit.* 13. etiam de Feſtis Simplicibus, & *propoſit.* 16. probat, quod non deberet dici, neque etiam tempore Paſchali, neque infra octavas. Ex quo infero, tunc temporis etiam in his diebus fuiſſe uſurpatum in Officio, contra ſententiam Radulphi, non bene ſentientis de hoc Ritu.

5. A Septuageſima ad Paſcha non dicitur, *Micrologus cap.* 47. neque in Adventu. Idem *cap.* 30. cum *Gemma lib.* 3. *cap.* 1.

5. An vero ſit finis Matutini, vel initium Laudum, diſputavimus ſupra *ſect.* 4. *cap.* 2. *num.* 3.

6. Plenus eſt lætitiæ, & ideo in prædictis, cantatur, aut omittitur: quo dicto, inquit Rubrica, de hoc Hymno *n.* 4. ſtatim inchoantur Laudes. Noſtra enim conſuetudo humanæ infirmitati parcens, & labori, Officio nocturnos laudes matutinas continuat, & oratione una duo concludit officia, *Hugo Victor. lib.* 3. *cap.* 9. excepta nocte Natalis Domini, ut ibi dicemus.

7. Feſtum Innocentium non admittit hunc Hymnum, niſi in die octava, cujus cauſam dabimus in Sectione ſequenti *cap.* 6. *num.* 3.

* 8. Verſus, *Sanctus*, *Sanctus*, &c. videtur eſſe unus, & ab una parte Chori totus dicendus: ſed quia primæ litteræ S. imprimuntur colore rubro, videntur alternatim ea verba cantanda, & ideo ſtandum erit conſuetudini locorum.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. — *Quod tamen Chronicum non eſt Dacianum &c.*) Vulgaris, & communior ſententia tenet Hymnum, ſeu Canticum *Te Deum laudamus* a SS. Ambroſio, & Auguſtino alternatim, & extempore ejuſdem Verſus divino ſpiritu afflatis recitantibus, fuiſſe compoſitum, in gratiarum actionem, ſtatim poſtquam D. Auguſtinus Baptiſmi Sacramentum ſuſcepit: Hanc vulgarem, & communionem ſententiam amplectantur omnes illi, quos refert doctiſſimus Puricellus *in Diſſert. Nazarian. cap.* 39. *n.* 12. quos etiam recenſet P. Euſtachius a S. Ubaldo in ſua elaboratiſſima Diſquiſitione, quam adornavit de Auctoribus hujus Hympi, ſeu Cantici *num.* 457. quibus addit etiam Cornelium Schultingium *in Biblioth. Eccleſiaſt. tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 2. *in fin.* Lorinum *in Pſalm.* 27. *verſ.* 9. Rutilium Benzonium *in Magnificat lib.* 1. *cap.* 19. Joannem Azorium *Inſtitut. Moral. tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 15. *de Canticis*, & iterum *de Hymnis*. Carolum Macignum *de Hor. Canonic. cap.* 36. Jacobum Bayum *Inſtitut. Religion. Chriſtian. lib.* 4. *capit.* 12. §. *Cantus*. Henricum Spondanum *in Epitom. Annal. Baron. in addit. ad num.* 9. *Anno* 388. Franciſcum Suarium *tom.* 2. *de Religion. libr.* 4. *de Hor. Canon. cap.* 2. *num.* 14. Antonium Perez *ad cap.* 9. *Regul. S. Benedict. num.* 4. Joannem Baptiſtam Caſalium *de vet. Sacr. Chriſt. Rit. cap.* 46. Ambroſium Coriolanum *in Vit. S. Auguſt.* Antonium Bellotte *de Rit. Eccleſ. Laud. obſerv.* 32. *num.* 3. *pag.* 193. Franciſcum Carrier *in Digeſt. Fidei Carthol. pag.* 585. *col.* 1. Emmanuel Gonzalez *in Comment. ad cap. Presbyter. de celebrat. Miſſar. num.* 20. Aloyſium Torrellum *in Sacul. Auguſtin. ad Ann.* 387. *num.* 25. Alphonſum Villeg. *in libr. Flos Sanctorum in Vit. Sanct. Auguſtin.* 28. *Auguſti*. Joann. Steph. Menochium in ſuis *Stromat. p.* 5. *cap.* 6. Dominicum Macrium *in Notit. verb. Eccleſ. verb. Te laudamus*. Placidum Pucinellum *in Zodiac. Eccleſ. Mediolan. part.* 3. *cap.* 17. *in fin. & in Vit. S. Simplician. pag.* 15. Andream Piſcaram Caſtaldum *in Prax. Carem. lib.* 2. *ſect.* 3. *cap.* 2. *num.* 9. & Joannem Baptiſtam Ruſcam *in MS. de Cantu Eccleſiaſt. cap.* 52. *in Bibliotheca Ambroſiana*. Omnes iſti præfati Hymni *Te Deum laudamus* Sanctos Ambroſium, & Auguſtinum nonniſi ex ſuppoſito S. Dicii Chronico *lib.* 1. *cap.* 9. Auctores fuiſſe cognoſcunt; cujus Dacii Textum damus, non prout traditur a Jacobo de Valentia in expoſitione *Te Deum*, ſed prout legitur in Hiſtoria Landulphi a celeberrimo viro Ludovico Antonio Muratorio, cui innumera debet eruditorum Reſpublica, nuperrime evulgata, & inſerta *tom.* 4. *Scriptor. Rerum Italicar.* — Eodem tempore contigit, ut quidam ſapiens, tamen errore Manichæorum ſeductus, nomine Auguſtinus, argumentis Dialecticæ armatus, & poſtea Dei Fidelis, & Catholicus vivens Epiſcopus, eum in Eccleſia Hyemali non orationis curioſitate neque ſecundum cauſam utile videndi, & audiendi Domini myſterii, ſed reprehendendi gratia B. Ambroſium de Incarnatione Domini inveniſſe tractantem, & prædicantem, oblitus ſui, & ſuarum omnium cogitationum, pallens, & tremens omnibus, qui erant, & vi-

& videntibus obriguit. Quin etiam finita admonitione, quam ad Populum B. Ambroſius miniſtrabat, privatim ad eum Auguſtinus pervenit. At B. Ambroſius cognita ejus ſcientia, patefactaque ejus diſciplina quid in arte valeret, qualiter in Fide Catholica diſſentiret, & per Spiritum Sanct. cognoſcens, qualiterque Fidelis, & Catholicus futurus eſſet, placidiſſime, & multum charitative eum ſuſcepit . . . Tandem nutu divino non poſt multos dies, ſicut multis videntibus, & ſibi conſentientibus, palam obſerveverant, ſic in frontibus, quì B. Joannis adſcribuntur, Deo opitulante, a B. Ambroſio, cunctis Fidelibus hujus Urbis adſtantibus, & videntibus, in nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis baptizatus, & confirmatus eſt. In quibus fontibus, prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis, *Te Deum laudamus* decantantes, cunctis, qui aderat, audientibus, & videntibus, ſimulque mirantibus, id poſteris ediderunt, quod ab univerſa Eccleſia Catholica uſque hodie tenetur, & religioſe decantatur, & quaſi ditati multis divitiis, & inæſtimabilibus Margaritis, mutuo in Deum lætantes, & cum gratiarum actione cibum ſumentes, lætati ſunt, & gaudio magno gaviſi in Deo confortati ſunt.

Gavantus autem noſter prædictæ vulgari, & Communiori ſententiæ aperte refragatur, quia, eruditioribus adhærendo, non admittit chronicum S. Datii Antiſtitis Mediolanenſis, qui ſupremum diem obiit, vel anno 553. ut opinatur Eminentiſſimus, & Doctiſſimus Cardinalis Henricus Noris *Diſſert. Hiſtor. de Quinta Synodo cap. 6.* vel an. 552. ut eruditiſſime oſtendunt Ballarini Fratres in Obſervat. ad dictam Diſſertationem n. 1. & Gavant. & aliorum ſententiæ ſubſcripſit etiam Hugo Menardus *in notis ad Ritus Unctionis Regis Francorum poſt Sacramentarium S. Gregorii pag. 399. & 400.* Theophilus Raynaudus *tom. 11. in Erotem. de bon. & mal. lib. part. 1. Erotem. 10. n. 184.* Supracitatus Jo: Petrus Puricellus in *Vit. S. Laurentii cap. 11. num. 2. & cap. 20. num. 17.* fuſe vero *in Diſſert. Nazarian. cap. 39. n. 10. & ſeq.* Outlin. *in Supplem. ad Bellarmin. de Scriptor. Eccleſ. verb. S. Datius;* Edmundus Martene in *Comment. ad Reg. S. Benedicti cap. 11. part. 280.* Paulus Boſca in *Martyrologio Eccleſ. Mediol. ad diem 14. Januarii.* Joannes Mabillon *tom. 1. Analect.* Grancolas *Comment. Hiſtor. in Brev. Rom. lib. 1. cap. 33.* Cardinalis Bona *in notitia Auctorum præfixa ſuo operi de Divin. Pſalmod. lit. D* ubi alt: *Datio Epiſcopo Mediolanenſi falſo adſcriptum Chronicum, ut cenſent viri eruditi.* Et *eod. lib. de Div. Pſalmod. c. 16. §. 12. num. 3.* Verum idem Cardinalis in memoria M. S. Correctionum, quas Pſalterio Romano, quo nunc Baſilica Vaticana utitur, adhibendas adnotarat, & quas per manus eruditiſſimi Ciampini ſe obtinuiſſe aſſerit ſupralaudatus P. Euſtachius num. 495. ſic legitur — Corrigendi pag. 27. quamvis Hymnus Te Deum laudamus in Pſalterio M. S. Baſilicæ Vaticanæ nomen præferat S. Siſebuti, non eſt tamen recedendum ab antiqua traditione, quæ SS. Ambroſio, & Auguſtino ipſum tribuit, cum ſit communiter recepta; neque ſatis conſtat quis fuerit ille S. Siſebutus. Ab aliis tribuitur S. Abundio, ut obſervo in meo tractatu de Divin. Pſalmod. cap. 16. §. 12. num. 3. Delendum igitur nomen S. Siſebuti, & ſubſtituendum SS. Ambroſii, & Auguſtini. Hæc Cardinalis Bona.

Omnes Auctores, qui Gavanti ſententiæ adſtipulantur, eodem cum ipſo nituntur fundamento, nimirum, quia Chronicum Datianum ſuppoſititium omnino eſt, vel ſaltem valde dubium, juxta eruditorum Auctorum ſententiam, unde corruente fundamento principali contrariæ ſententiæ, eamdem quoque nutare perneceſſe eſt.

P. Euſtachius in *ſua eruditiſſima Diſquiſition. num. 465.* aperte fatetur S. Datii Chronicon revera non reperiri, ſed *num. 473.* prædictum Chronicon extitiſſe ait, & ſuum aſſertum probare conatur, quia Bernardinus Corius, Gualvaneus Flamma, qui floruit anno 1344. necnon Auctor Chronici *Flos florum*, qui claruit anno 1339. omnes, inquam, iſti ſcriptores antiqui Mediolanenſes Datiano Chronico utuntur; unde concludit P. Euſtachius *a tot antiquis laudatum Datii Chronicum extitiſſe, pervicacis tantummodo eſſet denegare.* Nihilominus ſupra allegatus doctiſſimus Muratorius in Appendice ad primum totum tomum Anedoctorum Cap. 6. necnon in Præfatione ad Landulphi Senioris hiſtoriam, validis profecto argumentis P. Euſtachii ſententiam convellit, ejuſque fundamenta evertit; oſtendit ſiquidem Chronicon Datii Med. Archiepiſcopi ab Hiſtoriographis mox laudatis commemoratum, nihil aliud eſſe, quam Landulphi Senioris Chronicon, nunc a ſe publici juris factum, nullaque ſatis firma ratione probari poſſe Chronicon aliquod a vetuſtiſſimo illo Archiepiſcopo Datio conſcriptum fuiſſe, atque adeo excidere, vel ſaltem nutare argumentum ex ejuſdem S. Datii auctoritate & antiquitate petitum pro Auctoribus Hymni *De Deum laudamus*. Muratorii autem argumentis magnum præſidium accedit ex iis, quæ ipſemet P. Euſtachius *num. 467. & num. 468.* commonenda eſſe tamquam certa aſſeverat; & primo quidem in Bibliotheca Capituli Metropolitani Eccleſiæ Mediolanenſis duos reperiri Codices Hiſtoriarum Landulphi Senioris juxta fidem laudati Puricelli *ait, diſſertat. Nazarian. cap. 37. num. 8. & cap. 39. num. 13. & 21.* quorum ſaltem uni adnexæ ſunt Hiſtoriæ Arnulphi, & Landulphi Junioris Scriptorum pariter Mediolanenſium. Secundo vero commonet idem Euſtachius huic Landulphi Codici hunc appoſitum fuiſſe, recentiore tamen manu, Titulum; *Chronica Archiepiſcopi Mediolani nuncupata*; idem colligitur ex reſponſionibus Antonii Mariæ Puſterlæ ejuſdem Capituli Metropolitani Bibliothecarii ad quæſita Joannis Mabillonii ſuper veritate Datiani Chronici, quod in eadem Bibliotheca aſſervari præſenſerat, prout in Analectis ejuſdem Mabillonii *tom. 1. pag. 5.* ad 2. & 3. habetur his verbis: *Non modo non eſſe eadem*

dem manu deſcriptum; verum neque ab eodem Auctore; nam primam partem ſcripſit Landulphus ſenior; ſecundam Arnulphus; & tertiam Landulphus junior omnes Mediolanenſes Hiſtorici. Titulus Chronicorum eſt recentior, iſque eſt hujuſmodi: Chronica Datii Archiepiſcopi Mediolani nuncupata. Hoc forte inſinuare voluit Carolus a Baſilica Petri in fragmentis Hiſtoricorum Mediolanenſium illis verbis: *Libellis quibuſdam Hiſtoricis imperite prapoſitum Datii nomen vidimus.* Sed revera Chronicon Datii non eſſe, & talem Titulum illi Codici ab imperito fuiſſe adjectum, qui cum Chronicon Datii non inveniret, & nomen Landulphi fortaſſe non obſervaverit, putavit hanc, quam eſſe Landulphi ignorabat, hiſtoriam Datio eſſe adſcribendam. Ita fatetur ipſemet Euſtachius, & ita eveniſſet cenſet Muratorius, qui aliis etiam verbis exhibet alium ſimilem Titulum, quem eiſdem plane characteribus, figuris in priori pagina ſcriptum ſe legiſſe aſſeverat, nimirum: *Chronica Datii Archiepiſcopi Mediolanenſis mei Franciſci Caſtelli S. Mediolanenſis Eccleſia Ordin. 1575.* En igitur, ſubdit Muratorius, ut in eo Titulo apponendo, erravit Franciſcus Caſtellus, Vir alioquin eruditus, nam quamvis ad Datium quempiam referri forſan potuit Chronicon illud, at numquam profecto ad Datium Antiſtitem Mediolanenſem, qui tot ſæculis poſt mortem ſuam acta litteris conſignare nequivit. Hinc dicere poſſumus cenſuiſſe Caſtellum (eodem ſæculo) quo *Corius*, & *Alciatus* viventem, quamquam juniorem, non aliud eſſe Datii Chronicon, quam Landulphi hiſtoriam. Quamquam in calce Codicis Metropolitani ſcriptum ſit vetuſtiſſimis characteribus *explicit Liber hiſtoriarum Landulphi hiſtoriographi*, nihilominus hæc nil obſtitere, quo minus Datio eam hiſtoriam Caſtellus inſcriberet, quippe qui probe noſſet, cum veteres Chronici Datiani mentionem faciunt, non de alia, quam de Landulphina hiſtoria agere. Animadvertit etiam Muratorius, quod in eadem pagina, in qua Franciſcus Caſtellus affixit præfatum Titulum, ab alia manu exarata leguntur hæc verba: *Primus Landulphus, Secundus Arnulphus, Tertius Landulphus*, qui omnes ſcripſere inter annum Domini 1000. & 1100. & fere de Rebus ſchiſmaticis illius temporis, ut mirum ſit bonum Caſtellum Datii Titulum impoſuiſſe. Miratur P. Euſtachius num. 46. quomodo Puricellus, qui præfatas Landulphi hiſtorias perluſtravit, de ſupradicto Datii appoſito Titulo, nec verbum habuerit: quare niſi ſuppoſita Caroli a Baſilica Petri verba obſtarent, locus eſſet dicendi non ſolum recentiori, ſed recentiſſima manu, hoc eſt poſt ipſum Puricellum illi Codici additum ejuſmodi Titulum. Hæc Euſtachius, qui ſubdit, quod ubi ab Auctoribus de Chronico Datii agitur, verb. grat. ubi *Te Deum laudamus* in Auguſtini Baptiſmo, ab ipſo una cum Ambroſio decantatum, aut alia hujuſmodi e Datii Chronico referunt, non ſunt intelligendi de hoc Landulphi Codice, cum ea inſcriptione *Chronica Datii Archiepiſcopi Mediolani nuncupata*: ſed de alio opere hiſtorico, a Landulphi hiſtoria diſtincto, ab eodem S. Datio conſcripto. Verum hujuſmodi Euſtachii aſſumptum omnino collabeſcit, quia ut optime obſervat Muratorius in ſua allegata Præfatione ad Hiſtoriam Landulphi, omnia ea, quæ a Gualvaneo, aliiſque tamquam e Datii Chronico afferuntur, iſdem verbis in Landulphi hiſtoria perhibentur. Incredibile autem videtur Landulphum, cum hiſtoriam ſuam ſcriberet, unum Datium explicare voluiſſe, totamque ferme hiſtoriam ſuam ex ejuſdem libris concinnaſſe; deinde Gualvaneus, & alii ſupra allegati Scriptores antiqui Mediolanenſes unius Datii mentionem ſæpe quidem fecerunt, nullam vero Landulphi, cum tamen hujus Chronicon eorum ævo extaret: evidens igitur eſt illos Scriptores Datium cum Landulpho confudiſſe. Denique Gualvaneus Flamma in enumerandis libris, unde ſuam contexuit hiſtoriam, inter alios refert Chronicon Datii: *Chronica Datii, & Arnulphi*, in duobus autem Metropolitanæ Bibliothecæ vetuſtis Codicibus conjunctæ ſimul habentur *cum Landulphi, cum Arnulphi Hiſtoria*; nimirum apud veteres ſubſequi ſolebat Arnulphus; hinc clare apparet Gualvaneo idem fuiſſe Chronicon Datii, ac Chronicon Landulphi. Cur vero Landulphi hiſtoria ſub Datii nomenclatura apud antiquos etiam celebrata fuerit, certis documentis profecto aſſequi nequimus; neque hic inſudandum, ait Muratorius, cum reliqua omnia ad id ſtatuendum confluant, nempe hiſtoriam hanc Landulphi antiquis cognitam, memoratamque fuiſſe ſub Datii nomine, neque neceſſarium eſſe altum a Landulpho excogitare Datium, eidem Landulpho Syncronum, ut excogitavit Puricellus, ſed ſine ullo fundamento, ut fatetur etiam ipſemet P. Euſtachius.

Neque excipias, quod Puricellus, & P. Euſtachius, aliqua a Gualvaneo, Corio, & Alciato adducta aſſerant, tamquam excerpta e Datii Chronico, quæ nunc in hiſtoria Landulphi, aut fruſtra quæruntur, aut aliter exhibentur, itaut inferri poſſit aliam a Landulphina fuiſſe Datianam hiſtoriam: non enim ea hac diverſitate Textuum inferri legitime poteſt varietas Auctorum præfatæ hiſtoriæ. Verborum quippe, & ſententiarum diverſitas, vel tribuenda eſt Gualvaneo, qui aut amplificat, aut ex aliis hiſtoriis, aut de ingenio, & eruditione ſua explicat Landulphi ſenſa, vel dicendum eſt cum Muratorio olim fuiſſe, & adhuc eſſe Landulphi unius Codices inter ſe diſcordes, quod forte idem Scriptor, aut alius quiſquis addiderit, ſive immutarit, aut priora immutarit. Aliqua hujuſmodi adnotat diverſa Landulphi ſenſa Muratorius in laudata ſua Præfatione, quæ curioſus Lector conferre poterit cum Codice, unde Landulphiam ipſe Muratorius deſcripſit, & liget Landulphinæ hiſtoriæ Codices omnes in iiſdem conſentire, aut dempta fuiſſe.

Unicum ſupereſt argumentum a nobis diluendum, quo P. Euſtachius confidenter jactitat n. 484. ſe probare S. Datium Hiſtorias vere conſcripſiſſe quia nimirum Paulus Diaconus, qui floruit anno 780. *Hiſtoriam lib. 16.* ſic habet: *Tanta ſiquidem per univerſum mundum eo Anno, maximeque apud Liguriam fames excreverat, ut ſicut vir Beatiſſimus Datius Mediolanenſis Antiſtes refulit, pleraque Matres infelicium natorum comenderent membra*, quod, & præſtat Anaſtaſius Bibliothecarius in S. Sylverio dicens: *eodem tempore tanta fames fuit per univerſum mundum, ut Datius Epiſcopus Civitatis Mediolanenſis relatione ſua hoc evidenter narraverit, quod in partibus Liguriæ, &c.* Ex iis P. Euſtachius deducit liquido conſtare a S. Datio hiſtoriam aliquam ſui temporis conditam fuiſſe. Verum Doctiſſimus Bollandus *tom. 1. Auctor. Sanct. in vita S. Datii ad diem 14. Januarii §. 1. n. 13.* de hiſce Datii ſcriptis ait: *Poſſent tamen relationes videri fortaſſis epiſtolicæ narrationis*, cui Bollandi opinioni libenter accedo: non enim ex prædicta famis relatione a S. Datio exarata, inferri legitime poteſt ipſum, & ſuorum, & ſuperiorum temporum hiſtorias ſcriptis conſignaſſe: multoties ſiquidem contingit, quod ſacri Antiſtites in ſimilibus eventibus Paſtorales exſcribant Epiſtolas ad ſuum Clerum, Populumque directas, eos adhortando ad publicas pœnitentias ſubeundas, precesque effundendas, ut divinæ Juſtitiæ flagella removeantur; ſic Doctiſſimus, & zelantiſſimus Henricus Xaverius Benſuntius præſens Miſſiliæ Antiſtes anno vigeſimo currentis ſæculi, quo in prædicta Civitate magna graſſabatur lues, piiſſimam, elegantemque adornavit epiſtolam Plebi ſuæ directam, in qua mirabili profecto ſtylo deſcribebat illius temporis calamitates, quibus ſua Diœceſis premebatur, referebatque damna Maſſiliæ illata ab ea, quæ tunc ibi ſæviebat, gravi peſtilentia. Si quis hiſtoricus, ſeu Annaliſta ad comprobandas ſuas enarrationes mentionem fecerit hujuſce Relationis, in dicta Paſtorali contentæ, poſſetne inferri laudatum præclaſſimum Præſulem Chronicas ſeu Hiſtorias ſui temporis elucubraſſe? Minime gentium. Ex quo igitur S. Datius aliquam exaravit Relationem maximæ famis, quæ per totam Liguriam ſuo tempore excreverat, non inde ſequitur Hiſtorias ſuorum & multo minus ſuperiorum temporum concinnaſſe. Non bene igitur P. Euſtachius ex prædicta Relatione a Paulo Diacono, & ex eo a Vulgato Anaſtaſio allegata infert, & adſtruit, liquido conſtare S. Datium Chronicon aliquod compoſuiſſe. Quiſſimmo cum Paulus Diaconus nonniſi pro dicta fame comprobanda, Datii Teſtimonio utatur, & in nullius alterius rei eumdem Præſulem teſtem advocet, ſignum manifeſtum eſt nullum Chronicon ab eo ſcriptis traditum fuiſſe. Rurſus, quoniam hujuſce famis in ſupralaudati Landulphi Codice nulla fit mentio, omne ruit argumentum, quo probetur eumdem Landulphum ex Datii Chronico aliquid hauſiſſe, quod in ſua hiſtoria complexus ſit. Semper itaque firmum remanet nihil certi ſtatui poſſe ſuper prædicto Datii Chronico, & ſuper prælaudatis Auctoribus Hymni, ſeu Cantici *Te Deum laudamus* in eodem Chronico ſignificatis.

Laudatus P. Euſtachius §. 12. & 13. procedit ad comprobandam ſuam ſententiam aliis etiam conjecturis, & argumentis, itaut non ſubſiſtente etiam veritate Chronici Datiani, minime excludi debeant a compoſitione Hymni *Te Deum laudamus* prælaudati Sancti PP. Ambroſius, & Auguſtinus. Igitur comprobare ſtudet hanc ſuam opinionem allegatus Auctor ex MS. Libro Pſalmorum, quem Carolus Magnus ann. 772. Hadriano I. Summo Pontifici dono miſit, qui poſtea ab eodem Hadriano S. Willehado I. Eccleſiæ Bremenſ. Epiſc. de ann. 788. donatus in eadem Eccleſia ſæculorum octo & ultra ſpatio aſſervatus, modo vero in Bibliotheca Cæſarea cuſtoditur teſtante eruditiſſimo Lambecio *tom. 2. Comment. ad eamdem Bibliothecam lib. 2. c. 5. pag. 294.* poſt *n. 130.* In appendice ejuſdem Pſalterii Hymnus *Te Deum laudamus* reperitur ſub hoc Tit. n. 7. *Hymnus, quem S. Ambroſius, & S. Auguſt. invicem condiderunt*, Te Deum laudamus. Ex quibus, & ex aliis conjicit P. Euſtachius, quod ſi illis temporibus hæc erat de præfati Hymni Auctoribus opinio, cum putandum non ſit ſine fundamento prædictum opinamentum invaluiſſe, conjicit, inquam, ex Datii Chronico talem notitiam fuiſſe deſumptam; prout & Sapientiſſimus Mabillonius Cap. 6. de Azimo ex prædicto Caroli Magni Pſalterio ſufficienter ſic inſinuat: *hinc apparet perſuaſionem de Auctoribus iſtius Cantici* (ſcilicet Ambroſio, & Auguſtino) *non eſſe admodum novam, & recentem: ſed aut ipſius Datii tempore, aut paulo poſt receptam.* Ex prædictis tamen argumentis, & ex aliis conjecturis, quas congerit Euſtachius §. 13. nihil aliud probatur, niſi quod ante Landulphi ævum, & Hiſtoriam ab ipſo concinnatam locum habuit apud aliquos ſua ſententia de Auctoribus prædicti Cantici, ſed numquam evincitur prædictam opinionem ex Chronico Datiano derivatam fuiſſe, cum revera ante Landulphinam hiſtoriam de tali Chronico Datii nullum habeatur verbum, nulla penitus mentio fiat a ſcriptoribus antiquis, & Landulpho ſuperioribus. Dicendum igitur potius eſt quod antiquæ illi opinioni fucum probabiliter fecit ſermo 92. S. Ambroſii, qui habetur in *edit. Pariſienſ. ann. 1549.* & qui eſt inſcriptus: *De Auguſtini Baptiſmo*; in hoc enim ſermone leguntur hæc verba: *In quo una vobiſcum cum divino inſtinctu Hymnum cantavimus de Chriſti fide*; hic ſermo, & hæc verba, quæ Divo Ambroſio ſuppoſita fuerunt, occaſionem dederunt opinandi S. Antiſtitem locutum fuiſſe de Hymno *Te Deum laudamus*, & hinc originem habuit illa antiqua nonnullorum opinatio, quam Pater Euſtachius derivatam fuiſſe arbitratur ex Chronico Datiano, quod profecto numquam extitit, ut cum Muratorio ſupra oſtendimus. Sed quia pariter prædictus ſermo 92. non eſt genuinus Ambroſii fœtus, immo omnino ſuppoſititius, cumque redarguunt docti viri,

(ut asserit Possevinus in Apparatu sacro) in quibus est etiam Baronius, & Bellarminus Cardinales, quorum postremus ait, talem sermonem longissime distare a stylo, & gravitate Ambrosii, nec ullo modo credibile esse, quod in eo sermone dicitur, Ambrosium sæpe Deum orasse, ut eum a captionibus Augustini liberaret. Augustiuus enim non disputando cum Ambrosio, sed eum concionantem audiendo, ad Fidem Catholicam conversus est; ipse idem testatur *lib. 5. Confess. c. 13. & lib. 6. c. 1.* Ea quæ asseruntur in dicto sermone, referuntur pariter a Landulpho *suprac. lib. 1. c. 19.* unde liquido constat ea, quæ ibi enarrat, non eruisse ex Chronico Datii, sed ex hoc supposito sermone Ambrosiano. Hunc sermonem Benedictini PP. adeo Ambrosio indignum existimarunt, ut in novissima Ambrosii editione illum omiserint.

Quamvis autem laudatus Bellarminus Ambrosio dictum sermonem 92. abjudicet, nihilominus versatur in vulgari, & communi opinione, quæ Cantici *Te Deum laudamus* Ambrosium, & Augustinum auctores cognoscit; ait enim *extare Chronicum S. Datii Episcopi Mediol. qui Justino imperante floruit, in cujus Chronici lib. 1. cap. 10. scribitur: Completo Baptismo S. Augustini, toto obstupescente Populo, repente Canticum illud a SS. Ambrosio, & Augustino alternatim fuisse cantatum.* Hæc Bellarminus, cujus sententiam de Datii Chronico satis supra refutavimus; quod vero ait Datium, Justino imperante, floruisse, quod etiam a Gerardo Vossio dictum est *de Historicis Latinis c. 11.* falsum omnino est, cum Datius sub Justiniano, Justini successore, floruerit. Ex prædictis omnibus clarum fit prædictam illam antiquam opinionem, quæ ante Landulphi historiam invaluerat de Auctoribus Cantici *Te Deum*, falso pariter fundamento fuisse innixam, nempe dicto Ambrosiano sermoni, & quamvis verum sit, ut ait Mabillonius, eam opinionem receptam fuisse, aut Datii tempore, aut paulo post, numquam tamen evincitur, neque Mabillonius asserit ex Chronico Datiano eam fuisse depromptam. Quapropter confidenter nimis loquitur P. Eustachius, quando infert nullum esse fundamentum denegandi a SS. Ambrosio, & Augustino compositum fuisse Hymnum *Te Deum laudamus*, cum potius e contra certum sit nullum esse fundamentum talem opinionem tuendi, quia hæc desumi non potest neque ex Chronico Datii, quod numquam extitit, neque ex citat. serm. D. Ambrosii, qui ab omnibus sapientibus rejicitur.

II. Gav. eod. n. 1. — *Qui etiam melius censent totum Hymnum uni Ambrosio deberi, &c.*) Auctores, qui præfatum Hymnum, seu Canticum soli Ambrosio adjudicant, sunt Joannes Petrus Puricellus *in Dissertatione Nazariana suprac. c. 39. n. 7. & 8.* Edmundus Martene *ad c. 11. Regulæ S. Benedicti* hæc dicit: *Solus a Smaragdo, & aliis quibusdam creditur Ambrosius*, scilicet Auctor, quia Smaragdus in dicto Cap. Regul. Benedict. *Ambrosianum* eum vocat Hymnum. Qua forte de causa Petrus Boerius ad dictum cap. 11. Reg. ex Titulo, inquam, *Ambrosiani* scripsit: *Hic autem Hymnus factus est a B. Ambrosio post Baptismum S. Augustini.* Eumdem Hymnum eodem Titulo prænotavit & Gualterus Tervanensis in vita S. Caroli Comitis Flandriæ *c. 38.* apud Dufresne Verb. *Hymnus Te Deum laudamus*, & Scriptor miraculorum S. Pelini apud Ughellium in *Italia Sacra tom. 9. col. 38.* ubi legitur: *Quod perspicientes Clerici intraverunt Ecclesiam, & Te Deum laudamus, Ambrosianum scilicet Hymnum succinunt ante sancti sepulturam.* Novissime vero Tobias Lohner in *Instruct. pract. de Offic. Div. part. 2. tit. 1. §. 11.* Rursus in Codice etiam non solum num. 555. anno 1472. exarato, sed & in altero num. 430. Bibliothecæ Cassinensis supra 350. annos antiquo *Te Deum laudamus* sic inscribitur: *Hymnus Sancti Ambrosii.*

Verum ex his omnibus minime firmari potest hæc secunda opinio, quæ soli D. Ambrosio tribuit præfatum Hymnum; ex Codicibus etenim allegatis Bibliothecæ Cassinensis nihil solide desumi potest, ob libertatem Amanuensium jam supra a nobis observatam in apponendis Titulis, & quam nemo inficiari potest. Præterquamquod alii Codices reperiuntur in eadem Bibliotheca Cassinensi, teste D. Erasmo Gattola allegato a P. Eustachio n. 445. in quibus *Te Deum laudamus* sequentibus inscriptionibus adnotatur: *Hymnus S. Ambrosii, & S. Augustini. Hymnus, quem S. Ambrosius, & S. Augustinus composuerunt.*

Similiter nihil juvat illud de *Ambrosiani* Titulo, ob quem Martene adstruit soli Ambrosio tributum fuisse illum Hymnum a Smaragdo, quia hæc sunt verba Regulæ S. Benedicti: *Post quartum Responsorium incipiat Abbas Te Deum laudamus, quo prædicto, legat Abbas lectionem de Evangelio cum honore, & tremore, stantibus omnibus, quam perfecta respondeant omnes* Amen, *& subsequatur mox Abbas Hymnum* Te decet laus. Post quæ verba Smaragdus subjungit; *Cantores* (loquitur de Abbatibus non Diaconis) *non gestent officium, & ideo non possunt Ambrosianum alte boando Hymnum incipere*, unde non satis apparet quem Hymnum ex istis duobus *Ambrosianum* appellare voluerit Smaragdus, & quando utrumque in mente habuerit, nihil inde probatur, quia Smaragdus S. Benedicti phrasim adoptavit, qui omnes Hymnos Ambrosianos vocat, sive ab Ambrosio compositi fuerint, sive ad suorum Hymnorum imitationem ab aliis Auctoribus fuerint elucubrati, ut testificatur Walfridus Strabo *de Rebus Eccles. c. 25.* dicens: *Hymni dicuntur per Horas Canonicas, quos Ambrosianos nominamus, vel illos vult* (S. Benedictus) *intelligi, quos confecit Ambrosius, vel alios ad imitationem Ambrosianorum compositos.* Et Cornelius Sculfingius *tom. 1. part. 2. Biblioth. Eccles. sect. 2. c. 7.* asserit, *Hymni autem omnes dicuntur Ambrosiani, non solum quos Ambrosius fecit, sed omnes etiam alii Ambrosiani dicuntur, qui eodem tem-*

tempore facti ſunt a quocumque Auctore, ut quarto quoque verſu ſententiam abſolvant. Hæc omnia confirmant eruditiſſimi Benedictini Sangermanenſes tom. 3. S. Ambroſii in Admonitione ad Hymnos ejuſdem S. Antiſtitis, ubi dicunt quod *S. Benedictus dum in ſua Regula Divini officii rationem ſuis præſcribit* Ambroſianum, *ſcilicet Carmen, quod etiam alibi* Hymnum *vocitat, ad ſingulas Horas Cantari jubet. Verumtamen qui commentaria ſcripſerunt in eamdem Regulam, vocem.* Ambroſianum, *poſt Radulphum ita interpretantur, ut eos Hymnos, vel quos confecit Ambroſius, vel alios ad imitationem Ambroſianorum compoſitos deſignet.* Prælaudati Monachi adnotant eodem loco, quod *Hymnus* Te decet laus, *Ambroſianus vocatur lib. 1. miraculorum* S. Richardi; ſed quoniam ſenſu ita dictus ſit, haud ſatis liquere affirmant, cum enim ille non conſtet metris, neque ab Ambroſio, neque ad formam Ambroſianorum Hymnorum factum oportet. Ex quibus colligitur a Smaragdo perperam appellatum eſſe Ambroſianum Hymnum *Te Deum laudamus*, vel *Te decet laus*, quia uterque caret Metro; Hymni autem qui Ambroſiani vocantur, ſive ab Ambroſio ſint compoſiti, ſive ad ejuſdem imitationem, metrici ſemper ſunt. Ex iis igitur, & ex aliis Teſtimoniis, quæ legi poſſunt apud allegatum P. Euſtachium n. 448. non eſt cur ex Titulo *Ambroſianus* dicto Hymno ab aliquibus apappoſito, dicatur, quod idem Hymnus a D. Ambroſio compoſitus fuerit.

Ad ea, quæ aſſerit Puricellus loc. ſupracit. nimirum quod S. Ambroſius compoſuerit Hymnum de Trinitate, quem quotidie recitabant Fideles, ut idem Ambroſius teſtatur in *orat. de Baſilic. non traden. Haret.* per hæc verba: *Hymnorum quoque meorum carminibus deceptum populum ferunt* (Ariani) *Plane nec hoc abnuo. Grande Carmen illud eſt, quo nihil potentius; quam Confeſſio Trinitatis, quæ quotidie totius populi ore celebratur? Certatim omnes ſtudent Fidem fateri, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum norunt verſibus prædicare.* Quem Hymnum alium eſſe non poſſe opinatur Puricellus, quam *Te Deum laudamus* propter Trinitatis Confeſſionem, quæ in eo habetur, ob illa verba: *Per ſingulos dies benedicimus te:* & quia veteres Ambroſiani hunc Hymnum *de Fide Chriſtiana* nuncupabant, quem Hymnum cum S. Auguſtinus adhuc Catechumenus dicere potuerit, potuit itidem in Baptiſmo ſuſcipiendo cum S. Ambroſio concinere. Ad hanc Puricelli conjecturam occurrit Theophylus Raynaudus *Eroterm. 19. n. 179.* dicens verificari poſſe omnia, quæ ab eodem Puricello aſſeruntur de Hymno S. Ambroſii *Jeſu Redemptor Gentium*, vel de altero *Deus Creator omnium*, ut vult Valdenſis *tom. 3. tit. 2. c. 19. n. 4.* dicens *poſſe fieri, ut illum Hymnum intelligat* (in ea concione Ambroſius) *quem ejus eſſe de Trinitate compoſitum verſibus jam Auguſtinus edixit:* Deus Creator omnium, *vel etiam de illo* Splendor paternæ gloriæ, ut *in tom. 5. operum S. Ambroſii: In quo SS. Trinitatis Myſterium proponitur, & qui illis perſequentium Arianorum temporibus valde congruebat pro fide conſervanda.* Poſſet etiam dici omnes Ambroſii Hymnos Confeſſiones Trinitatis vocari, quia in omnibus tunc a ſe editis Hymnis, & in Eccleſia canendis, populo traditis, ad finem cujuſcumque ipſorum glorificatio eſſet SS. Trinitatis, ut explicat Baron. ad Ann. 387. & confirmat Suarez de Religione *lib. 4 c. 2. n. 13.* dicens: *quatenus in Hymnis a S. Ambroſio editis ſemper in fine addit glorificationem Trinitatis.* Unde Guyetus *lib. 3. cap. 5. q. 6.* loquens de Hymnis hæc habet: *Utinam ſtrophas obtinet glorificatio Trinitatis, quam Hymni omnes, æque ac Pſalmi ſemper concludunt ex antiquiſſimo Eccleſiæ uſu, quod adſtruxit Ambroſius orat. in Auxen. de Baſilicis non traden. ubi de Hymnis a ſe conſcriptis, & in Eccleſia a Populo decantatis ſermonem habens, ſic ait: Quid potentius, quam Confeſſio Trinitatis; quæ quotidie totius Populi ore celebratur? Certatim omnes ſtudent Fidem fateri. Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum norunt verſibus prædicare.* Et ſic ut optime ponderat P. Euſtachius n. 449. cum habeatur clare quid intellexerit S. Doctor pro Hymno *de Trinitate* ſeu Trinitatis Confeſſionem continente, a ſe compoſito, non eſt cur ad hæc Ambroſii verba verificanda recurratur ad *Te Deum laudamus*, ut contendebat Puricellus.

III. Gavant. eod. n. 1. — *Legi pro titulo Hymnus S. Abundii.* Præter ſupradictas opiniones circa Auctorem Hymni *Te Deum laudamus* aliæ etiam circumferuntur, quæ aliis Auctoribus eumdem Hymnum referunt. Ita Gavant. in Breviario MS. Collegii Aniciani de Urbe antiquiſſimo legit: *Te Deum laudamus*, hoc Titulo prænotatum: *Hymnus S. Abundii*, cujus tamen Auctoris nullibi alias mentio habetur, unde prorſus ignoratur quis ſit. Natalis Alexander *in ſua Hiſtoria Eccleſiaſtica Sæculo 4. c. 6. n. 16.* Canticum *Te Deum laudamus* refert cuidam Monacho Ordinis Benedictini Siſebuto nomine, idque conſtare aſſerit ex antiquo Breviario Chori Monaſterii Caſſinenſis deſcripto paulo poſt Ann. 1086. in quo hocce Canticum inſcribitur: *Hymnus Siſibuti Monachi:* cui pariter idem Canticum tribuitur in altero Codice MS. Vaticanæ Bibliothecæ laudato a doctiſſimo Card. Bona *in lib. de Divin. Pſalmod.* Verum mirari profecto eſt Natalem Alexandrum ita facile hunc errorem amplecti, & a ſemetipſo cognitum, cum eodem loco fateatur hujus Cantici *Te Deum* mentionem fieri in Reg. S. Benedicti ab eodem inſtituta, & quod pluris eſt in Reg. S. Cæſarii Arelatenſis, quam Benedictina antiquiorem eſſe, probat P. Euſtachius *n. 421.* quare ſine aperta contradictione affirmare non potuit Siſebutum Ordinis S. Benedicti Monachum hujus Hymni parentem fuiſſe.

Non deſunt etiam, qui eumdem Hymnum Nicetæ adſcribant, ducti auctoritate Pſalterii Latini-gallici, cujus mentionem fecit Jacobus Uſſerius Annacanus *in tract. de Symb. Rom. Eccleſ.* ſed cum ignoretur, quis fuerit iſte Nicetas, qua ætate floruerit, hujus Hymni auctor judicari non poteſt,

præſertim cum exverbis, ab Uſſerio laudatis, colligatur Nicetam recitaſſe Hymnum cum quibuſdam additionibus, ab eodem Uſſerio relatis, non autem compoſuiſſe prædictum Hymnum.

Denique Benedictini PP. qui S. Hilarii Pictavienſis opera recens ediderunt Anni 1693. eruditiſque notis illuſtrarunt, in Præfatione §. 3. n. 22. citant fragmentum Epiſt. MS. Abbonis Floriacenſis, in quo res veluti nota, & conſtans ponitur hujus Hymni parentem eſſe Hilarium his verbis: *In Dei palinodia, quam compoſuit Hilarius Pictavienſis Epiſcopus; &c.* Et quidem Hymnos ab Hilario fuiſſe compoſitos, graviſſima Conc. Toletani IV. Sancti Hieronymi, & Iſidori auctoritate probatur. Hunc vero Hymnum S. Hilario tribuere propter unius Abbonis teſtimonium non ſatis conſultum videtur, cum iſte Auctor vixerit poſt Hilarium Sæculo VI. Incertum itaque prorſus eſt, cui debeat hic Hymnus vindicari, quamvis de ejus antiquitate dubitari non poſſit. Suſpicor ego hunc Hymnum, ſeu potius Canticum, vel a S. Hilario Arelatenſi, vel ab aliquo Lirinenſi Monacho fuiſſe compoſitum; certum enim videtur hunc Hymnum fuiſſe conſcriptum pro Matutinis Officiis, ut ex poſtremis ejuſdem verſibus facile colligi poteſt: *Per ſingulos dies benedicimus te, dignare Domine die iſto ſine peccato nos cuſtodire*; quæ aptata ſane ſunt viris Choro addictis, & quotidie Deo laudes in exordio diei perſolventibus; hinc fortaſſe Cæſarius Hilarii ſucceſſor, qui primus Hymni mentionem fecit, Regulæ ſuæ eumdem inſeruit.

IV. Gav. eod. num. 1. -- *Gelaſius autem cantari decrevit, &c.*) Quod aſſerit Gav. Gelaſium decreviſſe cantari *Te Deum*, id colligit ex Benzon. *in Magnificat*, cui tamen nulla fides adhiberi debet, cum alia adducat idem Auctor, quæ aliena ſunt a veritate, ſicut falſum omnino eſt Gelaſium inſtituiſſe decantationem hujus Cantici, cum hoc neque ex ſuo Decreto, neque ex alio documento erui poſſit.

V. Gav. num. 3. -- *Radulp. propoſ. 13. etiam de Feſtis Simplicibus, &c.* Radulphus a Gav. citatus allegando caput Innocentii III. *Conc. extrav. de celebr. Miſſar.* aſſerit hunc Hymnum omittendum eſſe in diebus profeſtis, hoc eſt, ut ait Gloſſa, privatis, quaſi procul a Feſto, quando videlicet tres fiunt Lectiones; rationem reddit Innocentius *cit. Can.* ut videlicet inter Commemorationem, & Solemnitatem differentia oſtendatur, unde, juxta Radulphum etiam in Feſtis Simplicibus, quæ Solemnitates non cenſentur, ſed potius Commemorationes, prætermitti debet *Te Deum*. Quia tamen jure novo Brev. Pii V. Feſtorum nomine hæc in parte veniunt etiam Feſta ſimplicia, idcirco uſu Romano, & juxta diſpoſitionem ſuperioris Rubricæ in iis nequaquam amplius eſt omittendum *Te Deum*, ſicut nec in ullis duplicibus, & ſemiduplicibus, etiam translatis temporibus Adventus, & Quadrageſimæ. Immo præfatus Hymnus juxta Ritum Romanum recitatur etiam in Officio feriali toto tempore Paſchali. Juxta Regulam tamen Monaſticam S. Benedicti numquam dicitur *Te Deum*, niſi quando habetur Officium duodecim Lectionum.

VI. Gav. num. 7. -- *Feſtum Innocentium non admittit hunc Hymnum, niſi in die Octava, &c.*) Hoc Feſtum admittit Hymnum etiam quando venit in Dominica, ut patet ex ſuperiori Rubrica, & ex noſtro Gav. infra *ſect. 6. cap. 6. n. 3.* ubi etiam reddit rationem harum diſpoſitionum, & *nu. 7.* admittit cantandum eſſe Hymnum in ea Eccleſia, in qua Titulus Eccleſiæ (non tamen ſolius Altaris majoris) fuerit S. Innocentium.

Quando recitantur illa verba; *Te ergo quæſumus, &c.* omnes in Choro, detecto capite, genuflectunt, & quidem utroque genu, immo in Cœrem. Epiſcoporum *lib. 2. cap. 5.* adnotatur, quod etiamſi adhibeatur Organum, hæc verba ſunt cantanda a Choro, & omnes, ut diximus, genuflectunt.

De Symbolo S. Athanaſii. Cap. XX.

GAVANTUS.

1. *Symbolum* quid ſignificet, diximus ſupra *c. 3.* S. Athanaſius, dum eſſet Romæ, ſcripſit Latine Symbolum, de quo hic loquimur, & recitavit coram Pontifice, & ei aſſiſtentibus, Anno 340. ut ſcribit Bironius, & eſt illud idem, non mutatum legique ſolitum in Eccleſia, ante Annos nongentos ſexaginta. Vide Annales ad Annum prædictum.

2. De uſu ejuſdem Symboli ad Primam, Hugo meminit *lib. 2. de Offic. cap. 1.* his verbis: His addidit Fidelium devotio: *Quicumque vult ſalvus eſſe*, ut articulorum Fidei, qui ſunt neceſſarii ad ſalutem, nulla diei hora obliviſcamur. Idem *Spec. cap. 3.* ait: His adjungimus expoſitionem Catholicæ Fidei ex eo quod hæc eſt victoria, quæ vincit Mundum, Fides noſtra: & clypeus inexpugnabilis contra antiquum hoſtem. Vide, quæ diximus ſupra *Sect. 4. cap. 3. num. 6.*

3. Non dicitur in Dominicis infra octav. Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, nec in Dominicis Paſchatis, & Pentecoſtes: quia harum Officia non ſunt proprie Dominicalia, neque in aliis Dominicis eadem de cauſa dicitur, in quibus fit de Feſto Duplici. *Gemma lib. 3. cap. 128.* notat, ideo non dici in Paſchate, quia in futura vita, quæ in Paſchate denotatur, totum habetur, quod nunc creditur. Quare ſimili ratione, ac ſi myſteria ipſa in Natali Domini, Epiphania, Aſcenſione, Feſto Corporis Chriſti, & Pentecoſte, oculis cernamus, abſtinemus a Symbolo Sancti Athanaſii.

4. In Dominica, ſeu Feſto SS. Trinitatis dicitur, quia Symbolum de Trinitate doctrinam continet: non tamen quotidie dicendum eſt, ubi celebratur octava SS. Trinitatis, quia Dominicæ aſſignatum videtur. Quare & in die octava dicendum erit, quod alias non diceretur. Dies enim octava æque ac prima, non eamdem Claſſem, ſed eum-

dem

dem Ritum habet. In fine illius additur *Gloria Patri, &c.* ut ſit in Pſalmis: tum quia more Pſalmorum cantatur, tum quia declarato Myſterio Trinitatis, æquum eſt, ut eidem gloria detur.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. num. 1. — *S. Athanaſius dum eſſet Romæ, ſcripſit Latine Symbolum, de quo hic loquimur.... Anno 340. ut ſcribit Baronius, &c.*) Gav. inhærens Baronii ſententiæ celeberrimum Symbolum, de quo nunc eſt ſermo, Athanaſio adjudicare non dubitat; immo cum eodem Annalium Eccleſiaſticorum parente cenſet Romæ editum fuiſſe ab Athanaſio, & coram Pontifice Julio I. & aliis fuiſſe recitatum; cui quidem ſententiæ adſtipulatur etiam Card. Bona *lib. de Divin. Pſalmod. c. 16.* Verum quamvis horum Virorum commendatiſſimæ auctoritati plurimum tribuam, nihilominus adduci non poſſum, ut prædicto eorumdem placito acquieſcam. Conſidero ſiquidem, quod S. Athanaſius non fuerat de doctrina apud Julium Pontificem accuſatus (Euſebiani enim ejus hoſtes, Nicænæ Fidei ſe aſſentiri ſimulabant) ſed accuſatus fuit Athanaſius, quod a Synodo damnatus, nec ab ea reſtitutus, Sedem contra Canones recepiſſet. Inſimulatus pariter fuit idem S. Antiſtes, quod ejus Alexandriam reditus multarum cædium cauſa fuiſſet, & denique, quod Ægypti, ac Lybiæ Viduis triticum eripuiſſet a Conſtantini munificentia eiſdem donari ſolitum. Cum igitur non hæreſeos, ſed aliorum criminum reus ab Euſebianis accuſaretur S. Athanaſius, & non ſolum Fidei ejus integritas nota eſſet Julio Romano Pontifici, Catholiciſque omnibus, ſed perſpectum etiam eſſet ejuſdem Athanaſii ſtudium pro Nicæni Concilii defenſione, necnon exploratum eumdem Sanctum Antiſtitem in odium Fidei calumniis impetitum, & depoſitione, ac exilio afflictum fuiſſe; hinc incredibile omnino videtur, quod Julius Pontifex ad comprobandam Athanaſii orthodoxiam illum coegerit ad emittendam coram ſe, & aliis Catholicæ Fidei profeſſionem. Secundo ad non ſubſcribendum Baronianæ ſententiæ ſuadeor etiam, quia cum Athanaſius numquam ab Apoſtolicæ Sedis Communione ſeparatus, ſed ea ſemper gaviſus fuerit, eo etiam tempore, quo ab Euſebianis accuſabatur, non ſatis intelligo cur Eminentiſſimus Baronius hanc Fidei profeſſionem Athanaſio neceſſariam fuiſſe arbitretur, ut Eccleſiæ Romanæ Communione frui valeret. Tertio denique moveor, quia ſi Romæ conditum, & palam recitatum fuiſſet hoc Symbolum, quis ſibi ſuadere poterit, quod nullum exemplar in Scriniis Apoſtolicæ Sedis cuſtoditum fuerit; & quod Sanct. Leo, qui ſæpius poſt quartam Synodum ſcribens ad Orientales Epiſcopos, propriam Orientalium Eccleſiarum traditionem appellat, exinde nullam mentionem fecerit Athanaſiani Symboli, in quo tam expreſſe, & tam diſtincte Neſtorii, & Eutychetis hæreſes confodiuntur? Ultro quidem admitto multo invicem intervallo poſſe aliquando Scriptoris ætatem, & ejus operis notitiam, necnon ſub veri Auctoris nomine celebritatem; ſed ſi verum eſſet Athanaſium hanc Fidei Teſſeram Romæ edidiſſe, & palam recitaſſe, iterum dico difficile plane videtur, quod opus adeo pretioſum, & monumentum hoc commendatiſſimum Sancti Leonis notitiam, & diligentiam omnino effugerit; præcipue quia in Pontificiis archiviis hujuſmodi Fidei profeſſiones ſedulo conſervabantur, cum utiliſſimæ forent ad naſcentes hæreſes proſtigandas.

Inter Auctores igitur, qui præfatum Symbolum Sancto Athanaſio tribuunt, veritati propius accedunt & congruentius loquuntur illi, qui Treveris ab eo ſcriptum fuiſſe opinantur, quia ſinceriorem ſui notitiam Trevirenſi Metropoli debet hoc monumentum; cum enim multis argumentis, & antiquis monumentis comprobetur a clariſſimo Viro Joſepho Anthelmio in ſua doctiſſima *diſquiſitione de Symbolo Athanaſiano ſect. 2.* hanc Fidei Confeſſionem ab initio nullius Auctoris nomen prætuliſſe, & deinceps Athanaſii nuncupationem quinto labente ſæculo ex conjecturis, ac opinione primum illi datam fuiſſe; prædictæ ſententiæ hunc colorem profecto affundere potuit mox memorata hujus Symboli exploratio Treviri primum facta, & exinde ex Trevirenſibus eductio; cum enim, dum in Galliis exulabat, Trevirim per biennium incoluiſſet Athanaſius; & Symbolum ſuo nomine adornatum, Catholicam ſuam doctrinam ſplendide referat, ab eo in eadem Urbe digeſtam hanc Fidei Confeſſionem cum aliquo fundamento credi potuit; præſertim vero quia idem monumentum ibid. aſſervatum, ibid. primo detectum, & deinde in alias Orbis Regiones tranſmiſſum fuit. Hujuſce opinionis aſſertor eſt Durand. *in rationali Div. offic. l. 4. C. 25.* ubi Symbola recenſens, de hoc ſubjungit: *Secundum Symbolum*; Quicumque vult ſalvus eſſe, &c. *Ab Athanaſio Patriarcha in Civitate Treviri compoſitum.* Sed longe ante Durand. ab Othone Friſingenſi *in Chronic. lib. 4. cap. 27.* obſervatum fuit, quod *Athanaſius manens in Eccleſia Trevirorum ſub Maximino ejus Eccleſiæ Epiſcopo*: Quicumque vult ſalvus eſſe, &c. *a quibuſdam dicebatur edidiſſe.* Quæ quidem opinatio nuſpiam veriſimilius ortum traxiſſe credi poteſt, ut dixi, quam ab exploratione Symboli ejuſdem Treviris primum facti, ut optime etiam ponderat cit. Anthemius *ſect. 2. cap. 3.*

S. Athanaſium Auctorem hujus Symboli cognoſcunt Bellarminus de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Poſſevinus in apparatu ſacro, Annatus in ſuo *apparatu ad Poſitivam Theologiam lib. 4. art. 17.* nullum tamen exprimendo locum, in quo Sanctus Doctor hanc Fidei confeſſionem confecerit. Ad comprobandam ſuam ſententiam utuntur allegati Auctores, præſertim Annatus, his argumentis, nimirum, quia Symbolum hoc velut genuinum Athanaſii ſcriptum agnoſcunt, & citant SS. PP. Gregorius Nazianzenus, Auguſtinus, & Angelicus Doctor

ctor Thomas Aquinas. Gregorius quidem Nazianzenus, dum *in orat. de laudibus Athanasii*, ut laudet S. Antistitem, inter alia dicit, eum *Imperatori donum vere Regium, & magnificum obtulisse, scriptam nimirum Fidei professionem*, per quam scriptam Fidei professionem, intelligi a Sancto Gregorio Symbolum illud sub nomine S. Athanasii vulgatum in divinis Officiis, notat expresse Genebrandus Aquensis Archiepiscopus in Præfatione ad suum Commentarium hujusce Athanasiani Symboli. Notat idem pariter operum Sancti Gregorii Interpres, & Illustrator Jacobus Billius.

Sanctus vero Augustinus eumdem Fidei Confessionem esse S. Athanasii germanum opus manifeste declarat, dum *tract. in Psal.* 120. explicans illud Davidicum: *Per diem sol non uret te*, sic ait: *De hoc Sole P. Athanasius Alexandrinus Episcopus ista pulchre locutus est, Filius, inquit, Dei a Patre Sole est, non factus, nec creatus, sed genitus.* Quæ sunt expressa S. Athanasii verba in eodem Symbolo. Alia sparsim in suis operibus pronuntiat sensa, & verba, quæ in eodem Athanasiano Symbolo continentur, S. P. Augustinus, & quæ refert Annatus ibidem, sed quæ non fatetur Augustinus a S. Athanasio fuisse prolata, seu scripta.

Denique, quod Sanctus Thomas idem Symbolum S. Athanasio asserat, id liquet, quia passim expressa ejus Symboli verba sub nomine Athanasii *refert, & citat.*

Auctores vero, qui S. Athanasio hoc Symbolum eripiunt, sunt Natalis Alexander in *sua Historia Ecclesiastica saculo IV. cap. 6.* Oudin. *in supplement. ad Bellarm. de Scriptor. Eccles. ad ann.* 340. & ad *opera Athanasii* §. *v.* Gotefridus Hermantius Bellovacensis Canonicus in *suis observat. ad vitam S. Athanasii* gallice a se compositam, Josephus Anthelmius in *sua disquisit. supracit.* & recentissime omnibus istis præferendus Clarissimus Montfauconius Monachus Sangermanensis Athanasianorum operum diligentissimus Editor, & Illustrator *tom. 2. in fin.* & alii plures ab iisdem citati, quorum aliqui occurrunt Auctoritatibus SS. PP. mox adductis in favorem communioris sententiæ dicendo, quod Sanctus Gregorius Nazianzenus nomine Confessionis Joviano Imperatori, a S. Athanasio oblatæ, quæ verum donum Regium, & magnificum fuit, non intelligi Symbolum illud, quod Athanasianum vocatur. Fuit igitur tale donum Epistola Synodica ab Athanasio ad Jovianum scripta nomine omnium Episcoporum Ægypti, Thebaidos, & Lybiarum, quæ & Nicænum Symbolum complectitur, & quædam ad profligandam Pneumathomacorum nascentem hæresim, negantem nempe Spiritus Sancti Divinitatem. Præterea addi posset, certum esse apud omnes Scriptores tum asserentes, tum adjudicantes Athanasio hoc Symbolum ab initio conscriptum fuisse latino, non vero græco idiomate; Confessio autem Fidei, quam obtulit Athanasius Imperatori Joviano græce fuisse exaratam non est qui audeat inficiari: non potest igitur confundi: hæc Confessio cum Symbolo, de quo nunc est quæstio, & quod nonnisi post multum tempus Athanasii nomine adornatum fuit.

Ad Augustini adductam Auctoritatem quod attinet, fatentur aliqui ex citatis Auctoribus, quod validum profecto esset argumentum, si talia verba legerentur apud Augustinum, sed Lovanienses olim jam adnotarunt hæc nullatenus legi in MSS. omnibus a se perlustratis D. Augustini operibus, idem advertunt doctissimi Viri Monachi Sangermanenses in sua recensione operum ejusdem Augustini. Genuina igitur verba Augustiniana in loco supra adducto hæc sunt: *ergo alium solem fecit Deus, qui oritur super bonos, & malos, quem vident boni, & mali, alius est autem ille sol, non factus, sed genitus, per quem facta sunt omnia.* En igitur nullam apud S. August. eo loci mentionem factam fuisse Sancti Athanasii.

Nullus est itaque ex allegatis textibus, qui possit favere Auctoribus vindicantibus hoc Symbolum S. Athanasio. Quapropter communiorem hanc sententiam melius probatam iri crediderim auctoritate aliquorum Summorum Pontificum, præsertim Gregorii IX. qui per suos Legatos ad Græcos pro Græcorum cum Latinis unione missos anno 1233. tribuit Athanasio hoc Symbolum, & Eugenii IV. qui ann. 1439. in Decreto de Armenorum unione, dum eis hoc commendat Symbolum, inter alia dicit: *Sexto compendiosam illam Fidei Regulam per Beatissimum Athanasium editam ipsis probemus, videlicet: Quicumque vult, salvus esse, &c.* Quod & idem ante in sua Ecclesia commendaverat Hincmarus Rhemensis circa ann. 852. singulis Ecclesiæ Ministris, ut discerent explicationem Symboli Apostolorum, Orationis Dominicalis, & Symboli Sancti Athanasii. Comprobari potest etiam hæc sententia auctoritate Canonum Æduensium, quos Jacobus Sirmondus publici juris fecit, & in annum 670. eos rejiciunt idem Sirmundus, Pet. de Lalande, Gotefridus Hermant. Cointius autem ad annum 673. retrahit. Canon vero ille, qui Symbolum Athanasio tribuit, sic habet: *Si quis Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, vel Clericus, Symbolum, quod Sancto inspirante Spiritu, Apostoli tradiderunt, & Fidem S. Athanasii Præsulis irreprehensibiliter non recensuerit, ab Episcopo condemnetur.* Sed hæc opinio, & fama de Symbolo Athanasiano longe etiam ante Canonum Æduensium ætatem invaluerat. Usserius enim Armacanus ab Anthelmio in sua citat. disquisit. allegatus, monuit observata sibi Psalteria duo latina M. SS. in quibus Apostolicum, & *Athanasianum* Symbolum descripta sunt apicibus antiquissimis. Et in priori, *quod*, inquit, *Gregorii Papa I. tempore recentius non esse colligitur, tum ex antiquo Psaltura genere, tum ex literarum forma grandiuscula.* Athanasianum, *Fidei Catholica* præfert Titulum; alterum vero Symbolum Apostolorum, utrumque totidem omnino, quot hodiernum nostrum continens Capitula. Posterius vero Psalterium sic commendat: *In posteriore, quod Re-*

ſic Æthelſtani aliquando fuit Apoſtolicum viceverſa Symbolum ſimpliciter; alterum autem: *Fides Sancti Athanaſii Alexandrini* nuncupatur. Æthelſtanus autem Anglorum Rex trigeſimo ſupra nongenteſimum annum regnabat: ſed ex alio Pſalterio Gregorii Magni ætatem referente probatur, id quod ſupra innuimus, nempe, quod Athanaſiani Symboli fama ante Canonum Æduenſium ætatem percrebuerat: cum enim Gregorius Magnus ann. 590. Pontifex creatus fuerit, & poſt ann. 13. obierit, conſequens eſt, quod Symbolum ejus ætate deſcriptum non alia de cauſa Pſalterio ſit inſertum, quam ut cum Pſalmorum precibus recitaretur, & hinc eſt, quod Leodegarius Auguſtodunenſis, qui poſt annos circiter 70. ejuſdem Athanaſiani Symboli lectionem Clericis ſuis tam impenſe commendavit, non quid nove excogitatum ſuſcepit, ſed *illam Fidem Catholicam* nullius nomine prænotatam, & *Athanaſii*, ex multorum ſententia, creditam, ipſe ſimpliciter, & abſolute, Fidem S. Athanaſii pronuntiavit. Ex quibus magis, magiſque firmatur Scriptoris hujus Symboli, fortuitum primum ignoratum, & deinceps in conjectura poſitum, ex opinione tandem in Athanaſium conceſſi ſe.

Hæc ſunt potiora, & firmiora fundamenta, quibus innititur communior ſententia, quæ tribuit Sancto Athanaſio hoc Symbolum; cui ſententiæ profecto obſtare non videtur, quod iſtud Athanaſii opus numquam fuerit citatum contra Eutychianos a S. Leone, nec contra Neſtorianos a S. Cæleſtino; & quod nulla mentio facta fuerit hujus doctrinæ Athanaſianæ, in Conciliis Epheſino, & Chalcedonenſi; reſponderi enim poſſet huic difficultati, vel nondum cognitum erat prædictis Pontificibus, & Conciliis, vel ſaltem, quod nondum Athanaſii nomen præferebat. Neque hoc incredibile videri debet; cum enim S. Auguſtinus jam Presbyter, & Epiſcopus ordinatus epiſt. 110. fateatur ſe Nicænos nondum noviſſe Canones jam a centenis, annis & ultra vulgatos, & a 318. PP. palam, & in generali cœtu congregatis editos, & promulgatos: (en verba Auguſtini in cit. Epiſtola: *Adhuc in Corpore poſito Beatæ memoriæ Patre Epiſcopo meo Sene Valerio Epiſcopus ordinatus ſum, & ſedi cum illo, quod Concilio Nicæno prohibitum fuiſſe neſciebam*:) Cur igitur non potuerunt ſimiliter; immo a fortiori præfati Pontifices Romæ, & Concilii in Oriente iſtud Athanaſii opuſculum ignorare, quod non palam, non in generali Synodo, ſed privatim, & a ſolo S. Athanaſio conſcriptum fuerat?

Parum etiam urget contra hanc ſententiam, quod in eodem Symbolo refutentur hæreſes Neſtoriana de duabus in Chriſto perſonis, & Eutychiana de unica in eodem Chriſto natura, quæ quidem hæreſes nondum tunc exortæ fuerant. Non, inquam; urget hæc difficultas, quia Athanaſius potuit conſcribere hoc Symbolum non tantum præciſe, ut jam ſuo tempore exortas hæreſes confoderet gladio ſuæ doctrinæ, ſed ut Fidem Catholicam, & Orthodoxam veritatem manifeſtaret ad præcavendos futuros errores; & hinc eſt, quod hoc Symbolum, non hæreſum refutatio, ſed Fidei manifeſtatio appellatur a S. Thoma 2. 2. *queſt.* 1. *art.* 10. *ad* 5. ubi ait: *Athanaſius non compoſuit manifeſtationem Fidei per modum Symboli, ſed magis per modum cujuſdam doctrinæ, ut ex ipſo loquendi modo appareat; ſed quia integram Fidei veritatem ejus doctrina breviter continebat, auctoritate Summi Pontificis eſt recepta, ut quaſi Fidei Regula habeatur.* Deinde liquet, quod ex aliorum Sanctorum Patrum ſcriptis nonnullæ refutantur hæreſes, quæ tamen ortæ nondum erant, quando veteres illi PP. ſcriptis ſuis doctrinis conſignarunt; nec in ſe ullus dicere audet hæc ſcripta non eſſe prædictorum PP. germana opera. Innumeræ pene ſunt antiquorum PP. aſſertiones, & doctrinæ paginis traditæ, quibus hoc aſſumptum commonſtrari poſſet, a quibus referendis, ne nimius ſim, abſtineo, & ſolum concludendo innuo, quod neceſſariæ ſunt tales PP. doctrinæ, quibus futuræ hæreſes prædamnantur; harum enim doctrinarum allegatione, & traditione novi inſurgentes Hæreſiarchæ, & errorum Magiſtri, tamquam novi erroris diſſeminatores convincuntur, afferendo nimirum doctrinis antiquorum Patrum ſuis impiis erroribus omnino adverſantes.

Validiora itaque videntur argumenta, quibus ad confutandam hanc ſententiam utitur Montfauconius loc. ſuprac. mirum, quod ſi quis Fidei formulas vel ab Athanaſio, vel Athanaſii ævo conſcriptas cum hoc Symbolo conferat, tantum animadvertet inter illa diſcriminis, ut vel hinc ſolum arguere poterit, & alii ævo, quam Athanaſiano, & alii Scriptori, quam Athanaſio Symbolum hoc adjudicari debere. Perlegat qui voluerit quas Athanaſius accurate colligit ſui ævi Fidei Confeſſiones, & numquam reperiet formulam iſtam: tres perſonas, aut græcæ τρεῖς ὑποστάσεις in Catholicorum Symbolis admiſſam, & promulgatam: licet enim una, eademque ſemper fuerit Eccleſiæ doctrina de Trinitatis Myſterio, nondum tamen hæ formulæ receptæ, vel in confeſſo erant, ut fuſe comprobat in Profeſſione generali præfixa Athanaſii operibus citatus Montfauconius. Hoc confirmat etiam diſſidium ortum inter Orientales Orthodoxos circa nomen hypoſtaſeos, quam controverſiam in Concilio Alexandrino poſt Conſtantii morem; & Confeſſorum ab exilio reditum celebrato cum Euſebio Vercellenſi, & aliis anno Chriſti 362. nonnihil ſedavit Athanaſius ipſe. Vocatis namque & iis qui tres hypoſtaſes, & aliis, qui unam tantum conſtituebant, primos interrogavit, num ſic tres hypoſtaſes ponerent quomodo Ariani, *alienas, peregrinaſque, ac diverſa a ſe invicem ſubſtantia, & unamquamque hypoſtaſim per ſe ac ſeorſim diviſam eſſe, ut cætera, & uni ex hominibus naſcuntur? Etc.* At illi reſponderunt ſe nequaquam id ſentire, ſed *eſſe in Trinitatem credere, non qua nomine tenus, ſed qua vere Trinitas*

eſſ, & ſubſiſterèt: & Patrem, ut vere exiſtentem, & ſubſiſtentem, & filium, ut exiſtentem, ſubſiſtentem, necnon & Spiritum Sanctum agnoſcere, non tamen ſe dixiſſe tres Deos, aut tria principia, ſed ſe ſcire eſſe Sanctam Trinitatem, ut tamen ſit una Deitas, & unum principium, & Filium ſe agnoſcere eſſe conſſentialem Patri, & Spiritum Sanctum non creaturam, neque alienum, ſed proprium & indiſgregatum ab eſſentia Patris, & Filii. Deinde quæſivit Athanaſius ab iis, qui unam tantum hypoſtaſim ſtatuebant, utrum ad mentem Sabellii loquerentur, *ut ſublatos vellent ex Trinitate Filium, & Spiritum Sanctum, quaſi Filius eſſentia careat, aut Spiritus Sanctus non ſubſiſtat.* At ipſi profeſſi ſunt ſe longè alia ſentire. Nam ideirco ſingularem Trinitatis hypoſtaſim ſe ſtatuere, *quia ὁμοούσιον idem eſſe cum οὐσίᾳ intelligebant, & quia Filius ex eſſentia Patris eſt, & quia in tribus eſt identitas naturæ, unam ſe Deitatem, unam naturam credere, neque aliam Patris, aliam Filii, aut Spiritus Sancti eſſe naturam.* His auditis aſſenſi ſunt alterius partis homines, atque ita omnes convenerunt, ut omnibus hæreſibus anathematis gladio confoſſis, aliam Fidei formulam non exigerent, aut aliam verborum conceptionem, præter eam, quam Nicæna Synodus expreſſerat. Iſta conſtant ex Epiſtola Synodica Concilii Alexandrini ad Antiochenos apud S. Athanaſium. Hanc interpretationem de tribus hypoſtaſibus, & una hypoſtaſi Paulinus ipſe ſubſcribens approbavit.

Ex quibus colligitur orthodoxos fuiſſe, qui de una, vel tribus in Sancta Trinitate hypoſtaſibus diſſidebant, nec de veritate Myſterii, ſed de verbis dumtaxat, quibus in eo explicando utendum eſſet, fuiſſe inter eos quæſtionem, ut egregiè confirmat Sanctus Gregorius Nazianzenus de laudibus Sancti Athanaſii, de quo ait: *quod utraque parte leniter, & humaniter accerſitæ, verborumque ſententia diligenter, & accurate perpenſa, poſtéaquam concordes reperit, & neque quoad doctrinam quidquam inter ſe diſſidentes, ita negotium tranſegit, ut nominum uſum ipſis concedens, rebus eos conſtringeret.*

Ille tamen concordiæ modus non adeo placuit poſteris Latinis, quibus *hypoſtaſis* ſubſtantiam ſignificare videbatur, atque adeo tres hypoſtaſes dicere, idem erat, ac tres aſſerere ſubſtantias; unde Sanctus Auguſtinus *lib. 5. de Trinit. cap. 8.* hæc habet: Eſſentiam dico οὐσίαν græce dicitur, quam uſitatius ſubſtantiam vocamus. Dicunt quidem, & illi hypoſtaſiam; ſed neſcio quid volunt intereſſe inter οὐσίαν & ὑπόστασιν itaut plerique noſtri, qui hæc græco tractant eloquio, dicere conſueverint, μίαν οὐσίαν, τρεῖς ὑποστάσεις, quod eſt latine, unam eſſentiam, tres ſubſtantias. Sed quia noſtra loquendi conſuetudo jam obtinuit, ut hoc intelligatur, cum dicimus eſſentiam, quod intelligitur cum dicimus ſubſtantiam, non audemus dicere, unam eſſentiam, tres ſubſtantias: ſed unam eſſentiam, vel ſubſtantiam, tres autem Perſonas; quemadmodum multi Latini iſta tractantes, & digni auctoritate dixerunt, cum modum alium aptiorem non invenirent, quo enuntiarent verbis, quod ſine verbis intelligebant.

Sed paulo ante Sanct. Auguſtinum ſub Damaſi Pontificatu diſcuſſa fuit hæc de hypoſtaſibus controverſia, de qua nonnulla ſcribit ad Damaſum ipſum Sanctus Hieronymus *epiſt. 57.* quam his verbis concludit — Sufficiat nobis dicere unam ſubſtantiam, tres Perſonas ſubſiſtentes, perfectas, æquales, coæternas. Taceantur tres hypoſtaſes, ſi placet, & una teneatur. Non bonæ ſuſpicionis eſt cum in eodem ſenſu verba diſſentiunt, aut ſi rectum putetis, tres hypoſtaſes cum ſuis interpretationibus debere nos dicere, non negamus; ſed mihi credite, venenum ſub melle latet, transfiguravit ſe Angelus Satanæ in Angelum lucis; bene interpretantur hypoſtaſim: & cum id, quod ipſi exponunt, habere me dicam, hæreticus judicor. Quid tam anxie unum verbum tenent? Si ſic credunt ut interpretantur, non damno, quod retinent. Si ſic credo, ut ipſi ſentire ſe ſimulant, permittant & mihi meis verbis ſenſum ſuum loqui. Quamobrem obteſtor Beatitudinem tuam per Crucifixum in Mundi ſalutem, per ὁμοούσιον Trinitatem, ut mihi epiſtolis tuis, ſive taceandarum, ſive dicendarum detur auctoritas. Ex quibus rurſus eſt eos, qui vel unam tantum, vel tres hypoſtaſes in Sanctiſ. Trinitate admittebant, de ſolis verbis diſſenſiſſe, non de ſumma Fidei diſceptaſſe. Sed Sanctus Hieronymus merito trepidabat, & venenum ſub melle latere dicebat. Ariani ſiquidem hypoſtaſis nomine ſubſtantiam intelligebant, & ideo periculoſum eſſe exiſtimabat tres aſſerere hypoſtaſes. Quod autem ſic vocem illam uſurpaverint Ariani, patet ex epiſtola Synodica Concilii Sardicenſis, quam refert Theodoretus *lib. 2. cap. 8. Hæreticorum factio, inquit, pertinaciter aſſeverat Patris, ac Filii, & Spiritus Sancti, diverſas eſſe hypoſtaſes, & a ſe invicem ſeparatas, nos vero hanc a majoribus accepimus, ac didicimus, & hanc tenemus Catholicam, atque Apoſtolicam traditionem, & Fidem ac profeſſionem, unum eſſe hypoſtaſim, quam ipſi hæretici ſubſtantiam appellant Patris, ac Filii, ac Spiritus Sancti.* Apud Sanctum Epiphanium *epiſt. 77.* extat Paulini Fidei profeſſio eadem omnino cum ea, quæ inter Sancti Athanaſii opera Synodicæ Concilii Alexandrini epiſtolæ ſubjecta legitur, qua pium agnoſcit loquendi modum, quo tres in Deo hypoſtaſes aſſeruntur, quod, cum objectum fuiſſet Sancto Hieronymo, ut in eam ſententiam traheretur, quæ tres hypoſtaſes propugnabat, ait: *Ignoro Paulinum &c.* Hinc tamen Paulinus, teſte Acacio Epiſcopo Beroenſi in epiſtola ad Sanctum Cyrillum Alexandrinum, tres hypoſtaſes diſerte dicere recuſabat ob eamdem cauſam, qua movebatur Hieronymus. *Hic, inquit, & ſi tres hypoſtaſes palam dicere recuſaret, re tamen, & virtute ab illorum ſententia, & Fide, qui hoc profitebantur, non recedebat,*

ſolla-

ſectabatur hic autem piiſſimos Occidentales Epiſcopos, propterea quod Romana lingua anguſtia, ſicut Græca phraſis, tres hypoſtaſes dicere, commode non ferat.

S. Epiphanium laudat Baſilius Magnus, quod tres hypoſtaſes ſtatuendas agnoſceret; ſic nempe habet *epiſt.* 325. ad ipſum data: *Illud inſuper, & mentem meam bene ſatis habuit, quod ad reliqua egregie, accurateque (ut Theologum decebat) diſputata, adjecit tua diligentia neceſſum eſſe omnimode confiteri tres hypoſtaſes.*

Ex quo autem illud diſſidium terminavit, hypoſtaſim, ſeu ſubſiſtentiam pro Perſona Concilia ſemper uſurparunt. Hoc perſpicuum eſt ex Concilio ſecundo Oecumenico in Synodica ad Damaſum epiſtola, quæ ſcripta fuit, poſt diſſidium ſupra expoſitum, ſuper controverſia de hypoſtaſibus, in qua epiſtola PP. unam divinitatem, & poteſtatem Patris, & Filii, & Spiritus Sancti profitentur, ſive *in tribus perfectis ſubſiſtentiis, ſive in tribus perfectis perſonis.*

Idem conſtat ex Concilio Epheſino anathematiſmo 4. *Si quis duabus perſonis, ſive hypoſtaſibus eas voces attribuit, quæ in Evangelicis, & Apoſtolicis ſcripturis paſſim occurrunt, & alias quidem homini tamquam ſeorſim a Dei Verbo conſiderato ſcribit, alias vero tamquam Deo convenientes ſoli Dei Patris Verbo adaptat, anathema ſit.* Et Anathemate 2. *Si quis non confitetur Dei Patris Verbum carni ſecundum hypoſtaſim unitum, unumque tantum una cum ſua Carne eſſe Chriſtum, eumdem nimirum Deum ſimul, & hominem, anathema ſit.* Quibus verbis ſignificatur, unitum ſecundum hypoſtaſim, idem eſſe, ac, unitum ſecundum Perſonam.

His duobus Conciliis concinit quoque Concilium Chalcedonenſe *actione* 5. in ſecunda Confeſſione Fidei, qua dicitur *Chriſtum Filium Dominum unigenitum in duabus naturis inconfuſe, immutabiliter, indiviſe, inſeparabiliter agnoſcendum, nuſquam ſublata differentia naturarum propter unitionem, magiſque ſalva proprietate utriuſque naturæ, & in unam perſonam, atque ſubſiſtentiam concurrente*, habet textus Græcus ἓν καὶ τὸν αὐτὸν καὶ μίαν ὑπόστασιν.

Ex hucuſque dictis magnum præſidium accedit argumento, quod inſinuavit citatus Montfauconius contra ſententiam tribuentem Athanaſio Symbolum, de quo nunc diſceptamus. Magis enim, magiſque comprobatur & factis, & auctoritatibus, quod nonniſi poſt extinctum diſſidium ſuper nomen hypoſtaſeos in Fidei Profeſſionibus, & ab Oecumenicis Conciliis adhibitum fuit nomen Perſonæ, ad ſignificandas tres divinas ſubſiſtentias, & nonniſi poſt illud tempus uſurpatum fuit dictum nomen: itaut reſponderet Græco vocabulo *hypoſtaſim*. Unde ſemper magis evincitur, quod Symbolum ſub nomine Athanaſii evulgatum neque correſpondet tempori, quo conditum fuiſſe aſſeritur ab Auctoribus ſententiæ, nimirum anno circiter 343. quando S. Antiſtes Treviris commorabatur, neque correſpondet eidem Antiſtiti; nam ſi Divus Athanaſius hoc Symbolum compoſuiſſet, & tamquam Fidei teſſeram ab omnibus firmiter tenendum declaraſſet; cum in eo diſerte dicat, non eſſe confundendas perſonas, neque ſubſtantiam ſeparandam; aliam eſſe perſonam Patris, aliam Filii, aliam Spiritus Sancti; quod totæ tres perſonæ coæternæ ſibi ſunt, & coæquales; & Chriſtum Dominum unum eſſe non confuſione ſubſtantiæ, ſed unitate perſonæ; in apertis eſſet Athanaſium ipſum ex tunc perfectiſſime intellexiſſe quid veniat nomine *perſonæ* in Latino idiomate, & quid nomine *ſubſtantiæ*. Unde nullam ambiguitatem, nullam æquivocationem, nullam obſcuritatem illi amplius ingerere poterant Græca vocabula *hypoſtaſis*, *uſias*. Et cum hanc perfectam intelligentiam, & correſpondentiam dictorum vocabulorum aſſecutus eſſet, aliiſque propoſuiſſet ante ſuum regreſſum ad Orientales Regiones, & Metropolim Alexandrinam, cur non adhibuit hanc ſuam doctrinam, ſuaque tam clara vocabula ad edocendos id, quod vere per illa verba ſignificabatur, diſſidentes orthodoxos in ſupradicto Concilio Alexandrino ob obſcuram, & ambiguam ſignificationem nominis *hypoſtaſeos*? Certum eſt, quod poſtquam ſupra allegata Concilia nomen *hypoſtaſim* acceperunt pro *Perſona*, & poſtquam declararunt plures, nempe tres eſſe hypoſtaſes in Divinis, non fuit amplius in libertate dicendi unam eſſe in Deo hypoſtaſim. Si igitur Sanctus Athanaſius in dicto Symbolo jam ſtatuerat, & declaraverat nomen Latinum *Perſonam* correſpondere nomini Græco *hypoſtaſis*, non permiſiſſet prædictis Catholicis, in Concilio ſecundo Alexandrino anno 362. diſſidentibus ſupra prædictum nomen, dicere utrumque; & unam, & trinam eſſe hypoſtaſim, juxta tamen eorum rectam explicationem; ſed illos potius docuiſſet id, quod vere intelligendum erat nomine *hypoſtaſis*; nimirum, non Divinam ſubſtantiam, ſed Divinas ſubſiſtentias, ſeu Perſonas, & ſic declaraſſet illos teneri ad dicendas tres hypoſtaſes; numquam vero unam tantum.

Magnæ etiam admirationi profecto locus daretur, ſi præfatum Symbolum tam clara, & eleganti latinitate donatum; myſteria, ac dogmata noſtræ Fidei clare, & diſerte adeo complectens, compoſuiſſet Athanaſius apud Occidentales degens; & deinde ſuis Regionibus reſtitutus, & ab exilio revocatus, eamdem Fidei confeſſionem, opus vere aureum, Græco ſuo, & naturali idiomati non reddidiſſet, ut Clerum, Populumque ſuum, & univerſam Orientalem Eccleſiam, clariſſima hac doctrina, & Catholicis dogmatibus perfecte imbueret, & ut pretioſum hoc pharmacum illis præbere contra venenum illarum hæreſum, quæ jam ibidem exortæ fuerant, Ariana ſcilicet, & Sabelliana, necnon illarum, quæ poſtea in eiſdem Regionibus diſſeminatæ ſunt, quales fuerunt Neſtoriana, & Eutychiana, a quarum periculo præcavendo mirabiliter, juvare po-

re poterat ſana, Orthodoxa, & Catholica doctrina in eodem Symbolo contenta, & clariſſimo ſtylo explicata.

Dicendum eſt igitur S. Athanaſium, poſtquam editum fuit Symbolum Nicænum, procul omnino fuiſſe a condenda nova Fidei formula, ut ipſemet teſtatur in epiſtola ad Antiochenſes, in qua Nicænæ Synodi Symbolum ſuis omnibus numeris abſolutiſſimum eſſe adſtruit, & juxta Sardicenſis Concilii Decretum *nullam amplius edendam eſſe profeſſionem Fidei, ne illa, qua Nicæ ſcripta eſt, ſuos numeros non habere videretur: neve illis, quibus libido eſt, ſemper nova ſtatuere, occaſio hujuſmodi ſuppediteretur, ut iterum, atque iterum de Fide definiant.* Et revera huic Sardicenſi Decreto inſiſtendo Catholici inter ſe diſſidentes ſuper nomen *hypoſtaſeos* coram Athanaſio in Concilio Alexandrino omnes convenerunt, ut alia Fidei formula non exigeretur, aut alia verborum conceptio, niſi illa, quam Nicæna Synodus expreſſerat.

Quod ſi hanc œconomiam ſervavit Athanaſius apud Orientales manens, ubi aliqua occurrebat occaſio novam condendi Fidei formulam, eodem modo ſe geſſiſſe dicendum eſt, & multo magis, quando apud Occidentales degebat, quin hic præſertim nulla idonea occaſio excogitari poteſt, propter quam idem S. Antiſtes hoc novum Symbolum Treveri, vel in alia Europæ Civitate commorans edere permotus fuerit, & a prædicto ſuo propoſito deflectere. Ubicumque enim maneret, ſemper eædem rationes urgebant, quæ PP. Sardicenſes impulerunt Decreto ſancire, ne quid ulterius de Fide ſcriberetur. Etſi aliqua fuiſſet occaſio ab hoc Decreto recedendi, iterum dico, hæc in Oriente præſertim locum habuiſſe: nam toto eo tempore, quo Alexandrinam rexit Eccleſiam Athanaſius, Ariani Fidei Nicænæ oblatrare, ejuſque Symbolum variis artibus, & machinationibus impetere non quieverunt, ſed adverſus hæc molimina pro muro æneo ſtetit S. Antiſtes, Symbolum Nicænum ſemper acerrime propugnans, nullum aliud novum proponens, ne quibus libido erat nova ſemper ſtatuere, occaſio hujuſmodi ſuppediteretur, ut iterum, atque iterum nova dogmata edocerent, & definirent.

Aliis etiam utitur argumentis Montfauconius ad tuendum ſuum aſſumptum, quod hoc Symbolum non correſpondet ævo Athanaſiano, idque colligit ex illo verſiculo: *Spiritus Sanctus a Patre, & Filio non factus, nec creatus, nec genitus, ſed procedens*; quamquam enim Athanaſius Spiritum Sanctum ex Patre, atque ex Filio emanare non ſemel docuerit in ſuis, quæ jam extant, operibus; iis tamen formulis, ſcilicet *procedere*, tamquam eſt uſus, multoque minus illæ in Symbolis, Fideique Confeſſionibus locum tunc habuerunt.

Prædictis ſuis momentis addit Montfauconius, Symboli verba, ſententiaſque. Latinum indicare Scriptorem, neque ullam verſionis ex Græco factæ notam præferre. Si verſum ex Græco fuiſſet, multa Græcæ dictionis in Latina interpretatione competerent, uti ſolet in ejus ævi verſionibus obſervari. Neque dici poſſe videtur, ab Athanaſio fuiſſe Latine compoſitum: namque Scriptorem redolet, pro illa ætate latinum ſermonem perfectiſſime callentem, non ſolum quippe verbis, ſed etiam numeris, periodorum commenſuratione, ac rotunditate, moduliſque latinis elucubratum eſt hoc Symbolum, itaut vix credi poſſit S. Athanaſium, ſi in ætate jam provecta hunc laborem ediſcendæ peregrinæ linguæ ſubierit, perfecte adeo, & excellenter Peregrinum idioma aſſecutum fuiſſe, ſibique familiare reddidiſſe.

Demum ſi hujus Symboli auctor fuiſſet Athanaſius, ei inſeruiſſet *Conſubſtantialis* vocem, pro qua tuenda toto vitæ curriculo concertavit, tantiſque periculis perfunctus eſt. Hæc ſunt argumenta, quibus Montfauconius, Anthelmius, & alii, Symbolum *Quicumque* Athanaſio incunctanter abjudicandum arbitrantur. Quæ quamvis validia profecto ſint; nihilominus ſimile cum eiſdem Auctoribus non auſim ferre judicium; ne mea prolata ſententia firmiter opponi videatur communioni, & piæ opinioni, quæ aſſerit S. Athanaſio hunc Fidei confeſſionem, quam tamquam Canonicam Catholicæ Fidei Regulam ſuo conſenſu univerſa amplexata eſt Eccleſia.

Procedimus tamen nunc ad aliorum ſententias, & cui Auctori adſcribendum ſit idem Symbolum, varias, & diverſas opiniones proponendas. Joſephus Anthelmius in *diſquiſit. ſupracit.* probare conatus eſt Vincentium Lirinenſem Auctorem eſſe Symboli, quod Athanaſii nomine adornatur; præcipuum ejus argumentum petitur ex convenientia ſententiarum Commonitorii Vincentiani cum ſententiis Athanaſiani Symboli. Nullius tamen roboris eſt hoc argumentum, cum hujuſmodi ſententiarum collatio in iis præſertim, quæ Fidem ſpectant, inter varia diverſorum plane Auctorum opera fieri poſſit, & Symbolum ex Commonitorio derivatum, ac expreſſum verisimilius dici poſſit ab Auctore Vincentio Lirinenſi longe recentiore, ut optime ponderat Natalis Alexander, quam ab ipſo Vincentio compoſitum. Contra Anthelmi ſententiam facit etiam ſilentium Gennadii, qui *Vincentium Lyrinenſem* commendat, & Commonitorium, quod abſconſo nomine ſuo, ſub Titulo Peregrini adverſus hæreticos vulgavit, Symbolum pariter celebraſſet, ſi ab eodem Vincentio editum, ac vulgatum eſſe, cognoviſſet.

Queſnellius *in appendice ad diſſert.* 14. *in opera S. Leonis Magni*, nervis omnibus demonſtrare contendit a Vigilio Tapſenſi, in Africa Epiſcopo, qui floruit ſub fine V. Sæculi, Symbolum hoc prodiiſſe; idque probat præſertim auctoritate Codicis Thuanæi, in quo præter Dialogum adverſus Arianos, Sabellianos, & Photinianos ſub Athanaſii nomine a Vigilio editum, proxime legitur Symbolum Athanaſianum ſub hoc Titulo: *Fides dicta a S. Athanaſio Epiſcopo*. Regula huic Vigilio familiare fuit ſæviente Wandalorum in Africa perſecutione opera aſe elucubrata, non ſuo, ſed

antiquorum PP. nomine prænotare; ſic præfatum Dialogum ſub nomine, ut diximus, S. Athanaſii compoſuit, ut ipſemet in Præfatione hujus Dialogi fatetur his verbis. *Sabellium, Photinum, Arium, atque ad noſtras partes Athanaſium adduxi, ut veritas... ad omnium notitiam perveniret.* Queſnelliana conjecturam firmare poteſt, quod Theodulphus Abbas Floriacenſis, & deinde Epiſcopus Aurelianenſis, qui claruit anno 835. hoc Symbolum citet ex illis Athanaſii libris, qui Vigilii Tapſenſis eſſe jam certo dignoſcuntur, cura, & ſtudio eruditiſſimi P. Chiffletii; quique in antiquo, & probe noto Codice Floriacenſi cum Vigilii libris adverſus Neſtorium, & Eutychen conjunguntur. Ex quibus alia deſumitur conjectura, favens Queſnellianæ opinioni, ſcilicet, quia idem Vigilius libris ſuis Neſtorianos, atque Eutychianos impetere ſolebat, quod conſilium a Symboli Auctore ſibi quoque propoſitum fuiſſe videtur; & ſic optime correſponderet tempori, quo hæc elucubratio exarata cenſetur, nimirum poſt Synodos Epheſinam, & Chalcedonenſem, in quibus Neſtorianæ, & Eutychianæ erroneæ doctrinæ diligenter diſcuſſæ, & tamquam impia dogmata proſcriptæ fuere: ideo autem Vigilius hoc Symbolum Athanaſii nomine adornavit, ait Queſnellius, quia ſummam Athanaſianæ Fidei, præſertim eam quæ reſpicit Myſterium SS. Trinitatis, clare continebat; & ne quiſquam Africanorum Epiſcoporum de condita hujus Fidei formula in ſuſpicionem apud hæreticos deveniret, ac propterea in certiſſimum vitæ diſcrimen adduceretur; aliunde Paſtoralis officii partes eſſe exiſtimavit periclitanti Populo ſuo ſuppetias ferre, & ſimplicioribus Chriſtianis eam Fidei profeſſionem exhibere, quæ Catholicam doctrinam contra Arianæ, Neſtorianæ, & Eutychianæ ſectæ errores pure, nitide, breviterque exponeret. Movetur etiam Queſnellius ad tribuendum Vigilio Tapſenſi hoc Symbolum, quia inſignes aliquæ locutiones, ac formulæ Vigilio familitares in eodem Athanaſiano Symbolo reperiuntur. Queſnellii ſententiæ adhæret Natalis Alexander, & nonnihil propendet in eam Joſephus Blanchinus in ſua Enarratione Pſeudo-Athanaſiana *pag.* 15. verum hanc Queſnellianam opinionem refellit Joſephus Anthelmius his rationibus adductus; quia P. Chiffletius, qui quamvis omnes pene ingenii divitias explicet, ut Vigilii Tapſenſis libros a ſe editos, atque lucubrationes multiplicet, nihilominus inter ejuſdem Auctoris opera Symbolum Athanaſianum recenſere non audet. Hujus autem docti viri receſſus grave contra hanc ſententiam præjudicium ſtatuit, ait Anthelmius *ſect.* 3. *n.* 18. fuſius invehitur in Queſnellianam opinationem, ejuſque conjecturis, inter quas gravior eſt illa, quæ adſtruit inſignes aliquas locutiones, ac formulas Vigilio familiares in prædicto Symbolo reperiri, ex qua conjectura priores aliæ robur mutuantur; & ideo idem Anthelmius in hac refellenda omnem impendit operam; & primo quidem ait, quod formulæ Symbolo propriæ erutæ ſunt e tractatu, qui contra Varimandum Arianum ſcribitur; cum autem tractatus ille Vigilii fœtus non ſit, nec talis P. Chiffletio Vigilianorum operum illuſtratori videatur, quem ideo ab aliis ejuſdem indubitatis operibus ſecernit *Vindiciarum opuſculo* 2. *cap.* 9. Hinc ſequitur Queſnellium fundamento valde dubio ſuam opinionem firmare: rem autem incertam pro re certa ſtatuenda in medium adducere, prudentis, & ſapientis curæ non eſt. Progreditur Anthelmius *n.* 18. ad oſtendendum libros tres contra Varimandum, alterius eſſe quam Vigilii. Quapropter magis, magiſque demonſtrat locutiones, ac formulas in Symbolo contentas, non Vigilio, ſed alteri Auctori fuiſſe familiares. Conſulat curioſus Lector citati Anthelmi prolixam ejuſdem aſſumpti comprobationem, ex qua certo certius evinci ipſe arbitratur, Symbolum Vigilio aſſeri nequaquam poſſe.

Alii Auctores, qui Symbolum iſtud non eſſe Athanaſii, neque Vincentii Lirinenſis, neque Vigilii Tapſenſis aſſeruerunt, dividuntur in alias opiniones; alii enim Euſebio Vercellenſi tribuerunt hanc lucubrationem; alii vero Anaſtaſio Sinaitæ, confundendo forſan Anaſtaſii nomen cum Athanaſio, ut ſuſpicatur Montfauconius. Alii denique ab Anonymo Theologo Gallo editum fuiſſe hoc Symbolum conjecerunt, Pipini, vel Caroli Magni temporibus, occaſione præbente controverſia de proceſſione Spiritus Sancti, de qua in Gallicis Synodis tunc actum eſt. In hanc ſententiam deſcendit P. Pithoeus *lib. de Proceſſione Spiritus Sancti*, & in ea ſe propendere profitetur Voſſius in *Diſſertat. de tribus Symbolis*. Hæc tamen Pithoei ſententia quoad ſecundam partem, nempe quoad temporis circumſtantiam, facile refellitur, cum ex ſupradictis, & ex aliis argumentis ab Anthelmio productis *ſect.* 2. manifeſte probetur altius ab octavo ſæculo repetendam eſſe hujus Symboli originem. Quod autem (quando Athanaſio abjudicetur) præclariſſimum hoc opus alicui Gallo Scriptori ſit tribuendum, ut etiam cenſet Montefouconius, non paucæ, nec contemnendæ concurrunt conjecturæ: revera etenim aliis Regionibus Gallia præferendam eſſe videtur, tum quia in Galliis cœpit manifeſtari Symbolum, & in earum Metropoli, Treveri primo repertum fuit ejuſdem Symboli exemplar, tum quia a Gallis Scriptoribus primo fuit celebratum, & a Gallicanis Synodis, necnon Epiſcopis primo receptum, atque commendatum; & denique in Gallicanis Eccleſiis primo decantatum fuit. Ex his omnibus haud temere conjicitur operam hanc in Galliis conſtructam fuiſſe, & ex hac Regione primum prodiiſſe; cum autem eadem Regio fuerit ſemper, præſertim vero ſæculo quinto præcellentium Scriptorum fœcundiſſima parens; ideo inconſultum nonnullis videtur, & prorſus illiberale alium extraneum, & non potius Gallum, credere Auctorem illum, qui aureum hoc opus, & omni præconio commendandum elucubravit. Ex his opinionibus eam ſeligat Lector, quæ ſibi magis

gis arriſerit, & quæ ſolidioribus fundamentis innixa ſibi viſa fuerit; cum nulla, circa Auctorem ejuſdem Symboli, ſententia definitiva ab Eccleſia fuerit adhuc pronuntiata.

II. Gavant. n. 2. *De uſu ejuſdem Symboli ad Primam &c.*) Quo tempore hoc Symbolum Romano officio inſertum fuerit, exploratum non habemus. Amalarius tamen, qui de hac re agit, teſtatur ſua ætate recitatum fuiſſe. In Regula vero Sancti Benedicti nulla ejus fit mentio, neque etiam in novo Breviario Cluniacenſi. Hincmarus Rhemenſis in Synodo quadam anno 842. ſtatuit ut perlegeretur hæc Fidei Confeſſio, quam Sancti Athanaſii Symbolum appellat. Nonnulli pariter cenſent in Concilio quadam Auguſtodunenſi Sancti Leodogarii ætate habito, ſcilicet anno 670. hoc Symbolum recitatum fuiſſe, exiſtimant enim eo reſpexiſſe Canonem illum, qui de Fide Sancti Athanaſii, & Symboli Apoſtolorum agit.

III. Gavant. n. 3. *Non dicitur in Dominicis infra octavam Nativitatis Domini &c.*) Gavant. ſupra *ſect.* 4. *c.* 3. *n.* 6. declarat in Dominicis per annum poſt recitatos Pſalmos ad Primam debere dici etiam Symbolum S. Athanaſii. Hic vero excipit eas Dominicas, in quibus omittitur recitatio ejuſdem Symboli. Honorius Auguſtudunenſis lib. 2. c. 19. refert in quibuſdam Eccleſiis quotidie ad Primam cum Oratione Trinitatis: *Omnipotens . . . qui dediſti famulis tuis veræ Fidei Trinitatis &c.* recitatum fuiſſe. In Cathalogo Abbatum Floriacenſium ad Ligerim tom. 1. Miſcellan. Baluz. refertur Theodulphi Abbatis tempore ad Primam tres Pſalmos quotidie perlectos fuiſſe, atque poſt eos explicationem Symboli S. Athanaſii ab illo Abbate compoſitam. Idem legere eſt in Ordinario S. Apri Tullenſis, atque in Conſuetudinibus Cluniacenſ. ab Udalrico collectis *lib.* 9. *c.* 3. ubi habetur: Quicumque &c. *nullo die omittitur a nobis, ſed in privatis diebus dicitur ſimul cum aliis Pſalmis, in Dominica poſt preces.* Ex quibus colligitur, quod Monachi illi poſt Pſalmos quotidie recitabant dictum Symbolum; Dominicis vero diebus poſt preces. Sed novum Breviarium Cluniacenſe hunc morem non ſervavit, immo Symbolum hoc penitus prætermiſit. Carthuſiani quoque illud quotidie recitant poſt Pſalmos Horæ Primæ, ſicut etiam Eccleſia Senenſis, ut refert Grancolas in *Comment. Hiſtoric. in Breviar. Rom. lib.* 1. *c.* 35.

IV. Gavant. n. 4. *Non tamen quotidie dicendum eſt ubi celebratur octava &c.*) Inhærendo Rubricæ ſuperius expoſitæ *ſect.* 5. *c.* 3. *num.* 2. declarat hoc loco Gavantus in Dominica Sanctiſs. Trinitatis debere recitari Symbolum hoc, licet officium non fiat de Dominica; ratio hujus diſpoſitionis eſt, quia in hoc Symbolo clariſſima fit explicatio, & confeſſio hujuſce Myſterii Sanctiſs. Trinitatis: Utrum vero ubi hoc Myſterium, ſeu feſtum Titulare eſt, debeat hoc Symbolum per totam octavam recitari, diſputant Auctores. P. Theophilus Raynaudus *in Netroclytis ſpiritualibus part.* 1. *fol.* 16. contendit, per totam octavam quotidie recitandum; eo quod officium per totam octavam celebrandum ſit, ut ipſo Feſto; nec Symbolum in hoc Feſto dicatur ratione Dominicæ, utpote de qua non fit officium. Et ita Logduni, ubi Societas Jeſu Templum Sanctiſſimæ Trinitati dedicatum habet, de facto practicari docet. Gavantus tamen ſupra cenſet hoc Symbolum non niſi ſoli Dominicæ convenire, atque adeo in tali caſu nonniſi in ipſo Feſto, & die octava (quæ eumdem cum Feſto ritum, licet non eamdem claſſem habere debet) dicendum, uti de facto in aliquibus locis practicatur, ſaltem quoad ipſum Feſtum. Et hanc ſententiam Pater Lohner probabiliorem cenſet *p.* 2. *prax. Divin. offic. tit.* 3. §. 5. *n.* 2. Ex quo in tali caſu ipſi dumtaxat Feſto ratione Myſterii conceſſum videatur, quemadmodum de facto in Feſto Epiphaniæ ratione Myſterii omittitur Invitatorium cum Pſalmo *Venite*, quod tamen per totam reliquam octavam deinceps dicitur; quo exemplo perſuadetur laudatus Lohner, ut neque per totam octavam, ſicut vult Raynaudus, neque in die octava, ut tenet Gavantus, dicendum ſit hoc Symbolum; ſuadet tamen interea, ut ſuæ quiſque Diœceſis, aut Eccleſiæ conſuetudinem ſervet. Nunc vero tota hæc difficultas ſubmovetur a Decreto S. R. C. edito die 8. Junii 1709. in *Bracaren.* dato ſub n. 247. & ab alio ſimiliter edito die 5. Maji 1736. in *Einſilden.* ſub n. 313. in quibus demandatur quod Symbolum Athanaſianum recitetur tantum in Dominica Sanctiſſimæ Trinitatis, & in ejuſdem die octava.

MARTYROLOGII RUBRICÆ.

Lectio Martyrologii recitatur quotidie in Choro ad Primam ante verſum, Pretioſa, *excepto triduo ante Paſcha, quibus diebus omittitur.*

Legitur autem ſemper præcedenti die Lectio illa, quæ memorias Sanctorum ſequentis diei continet, præponendo Kalendas, Nonas, vel Idus, & quantitatem Lunæ ejuſdem ſequentis diei.

Lector non petit benedictionem, ſed abſolute incipit a Kalendis ut ſupra: quia etiam in fine leget Lectionem brevem ad abſolutionem Capituli.

Feſta, de quibus eo die fit Officium, ſemper primo loco ponuntur: quod etiam ſervandum erit & in Feſtis Mobilibus, quæ pronuncianda ſunt ut infra dicetur; & in Sanctis propriis particularium Eccleſiarum in hoc Martyrologio non appoſitis, qui in iis tantum Eccleſiis & locis ſunt, ubi præcipue memoria eorum celebris habetur, & legi poterunt etiam primo loco, ſi de illis ibidem agatur Officium: ſi vero non agatur, poſt Sanctos in hoc Martyrologio deſcri-

deſcriptos, ordine ſuo, videlicet Martyres, Confeſſores poſt Confeſſores, & Virgines poſt Virgines.

In fine cujuslibet diei ſemper additur: Et alibi aliorum plurimorum Sanctorum Martyrum, & Confeſſorum, atque SS. Virginum. *Et reſpondetur a Choro:* Deo Gratias.

Feſta mobilia cum ſingulis annis mutentur, non potuerunt in Martyrologio adſcribi: ſed hoc loco poſita ſunt, ut unumquodque poſt Kalendarium, & Lunæ pronuntiationem, immediatè præponatur Lectioni Martyrologii illius diei, in qua eo anno celebrabatur, hoc modo.

Sabbato ante Dominicam ſecundam poſt Epiphaniam.

Feſtum Sanctiſſimi Nominis Jeſu.

Sabbato ante Dominicam Septuageſimæ.

Dominica Septuageſimæ, in qua deponitur Canticum Domini, Alleluja.

Feria tertia poſt Dominicam Quinquageſimæ.

Dies Cinerum, & initium jejunii ſacratiſſimæ Quadrageſimæ.

Feria quinta poſt Dominicam Paſſionis.

Feſtum ſeptem Dolorum Beatiſſimæ V. Mariæ.

Sabbato ante Dominicam Palmarum.

Dominica Palmarum, quando Dominus Noſter Jeſus Chriſtus, juxta Zachariæ prophetiam, ſedens ſuper pullum aſinæ, Jeroſolymam intravit; cui turba cum ramis palmarum obviam venit.

Feria quarta majoris Hebdomadæ.

Cœna Dominica, quando Chriſtus Jeſus, pridie quam pro noſtra ſalute crucifigeretur, myſteria Corporis, & Sanguinis ſui diſcipulis tradidit celebranda.

In die ſancto Paſchæ, antequam legantur Kalendæ.

Hac die, quam fecit Dominus, Solemnitas ſolemnitatum; & Paſcha noſtrum: Reſurrectio Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem.

Deinde pronuntiantur Kalendæ, & Martyrologium ſequentis diei.

In Vigilia Aſcenſionis.

In Monte Oliveti Aſcenſio Domini Noſtri Jeſu Chriſti.

In Vigilia Pentecoſtes.

Dies Pentecoſtes, quando Spiritus Sanctus Jeroſolymis ſuper diſcipulos igneis linguis advenit.

Sabbato infra Octavam Pentecoſtes.

Feſtum Sanctiſſimæ, & Individuæ Trinitatis.

Feria quarta poſt Octavam Pentecoſtes.

Feſtum Sanctiſſimi Corporis Chriſti.

Sabbato ante Dominicam infra Octavam Aſſumptionis Beatæ Virginis Mariæ.

In Judæa Sancti Joachim Patris Beatiſſimæ Virginis Genitricis Dei Mariæ.

Sabbato ante Dominicam infra Octavam Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis.

Feſtum Sanctiſſimi Nominis Beatæ Mariæ Virginis, quod Innocentius XI. ob inſignem victoriam a Chriſtianis de Turcis inſultantibus Viennæ in Auſtria reportatam, celebrari mandavit Dominica infra Octavam Nativitatis ejuſdem Beatæ Mariæ Virginis.

Sabbato ante Dominicam primam Menſis Octobris.

Solemnitas Roſarii Beatiſſimæ Mariæ Virginis.

De Martyrologio. Cap. XXI.

GAVANTUS.

1. *Martyrologium*. legitur in Choro ad Primam; de quo Baronius multa *in Præfatione ante Romanum Martyrologium*. Quæ vero ille fuſius, brevius hoc loco dabo. S. Clemens per ſeptem Notarios Romanos curavit, ut acta Martyrum deſcriberentur, quibus addidit ad eamdem cauſam ſeptem Subdiaconos Fabianus Papa. Aliæ Eccleſiæ idem fecere, ut Smyrnenſis, & Carthaginenſis, etiam ante S. Cyprianum Epiſcopum, & Martyrem.

2. Gelaſius deinde rejecit ſcripta in hoc genere apocrypha, & falſa, vetuitque legi in Eccleſia; ſed & permulta legitime ſcripta perierant in perſecutione Diocletiani, qui edicto generali ea tradidit igni, non tamen omnia, Deo diſponente, ut Greg. Turon. *de glor. Mart.* teſtatur.

3. Et quia quotidie ad altare Dei fiebat Commemoratio Martyrum, ac etiam, ut ait Auguſtinus *de S. Virgin. c. 45.* defunctarum Sanctimonialium; ideo pridie recitabantur eorum, & earum nomina in Eccleſia, quorum Natalitia die ſequenti recolenda eſſent una cum ſacrificio; atque hinc origo Martyrologii, hoc eſt Sermonis de Martyrib.

4. Legebantur Tabelæ Eccleſiaſticæ Martyrum, quæ etiam Faſti dicti ſunt a Tertulliano *de Corona militis*, eo quod in Sanctorum Natalitiis Chriſtiani ſolerent mutua inter ſe charitate gaudere, & convivium celebrare, quod Agape dicebatur, ſeu Sacrum Epulum Natalitium, ex Nazianzeno. Lege Pamel. *in epiſt. 37. S. Cypriani.*

5. Porro Martyrologii Romani neſcitur proprius auctor. Fuit ille ante S. Gregorium, ut apparet *ex ejuſdem Epiſt. 29. lib. 17. indict. 1.* Non tamen fuit Euſebius Cæſarienſis, neque S. Hieronymus: qui ad ſummum Hiſtorias Martyrum ab Euſebio ſcriptas redegit in compendium. Addidere Martyr. Rom. idem Hieronymus, Beda, Florus, Uſuardus, Wandelbertus, & Ado * Viennenſis, non Trevirenſis, ut optimè probat Heribertus Roſweydus ante Adonis Martyrologium, ſed nemo ex his dicendus eſt auctor. In Breviariis MSS. antiquioribus pro Martyrologio ego legi, Datarium Calendarii.

6. Con-

6. Continet autem Martyrologium Romanum ex omnibus Christiani Orbis provinciis collectos Martyres, quia Romana Ecclesia materna charitate fideles omnes filios suos esse novit; neque tantum Romæ passos censuit esse suos, sed omnes alios ubique gentium coronis auctos. Verumtamen neque datur singillatim singulorum nomina recensere; tum quia super arenam multiplicati sunt amici Dei; tum quia ex instituto antiqui ritus Eccles. brevitati fuit consulendum.

7. Tertia editio prodiit purior, & emendatior, edita anno 1584. curante Cæsare Baronio, * Recognita fuit rursus Urbani VIII. jussu, additis SS. Festis, qui nuper canonizati sunt; & in primo loco positis iis, quibus datum est officium de præcepto: tum vero emendatus fuit textus multis in locis juxta veritatem certissimæ Historiæ, me quoque minimo omnium Collegarum præsente; & minus certa interim commisimus tempori decernenda maturius, quod intelligant ii, quæso, qui mutationem optavere majorem in ipso textu, qui vero nuntur antiquiori textu, non prohibito, observent ea tamen, quæ dicuntur infra n. 12. Dabimus in calce hujus Tomi Concordiam Martyrologii cum Breviario.

8. Ad illud legendum opportunæ datæ sunt leges initio libri, e quibus quarta, & sexta sunt observandæ magis. Ut nimirum primo loco pronuncietur ille regulariter, de quo in sequenti die faciendum est officium, etiam non sit in Martyrologio, si a majoribus rite decretum sit officium. Alii Sancti, de quibus non fit officium, & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis, Martyres post Martyres, Confessores post Confessores, Virgines post Virgines, eo fine, ut in propriis locis, ubi merito coluntur, quotannis recolantur saltem in Martyrologio. Dixi, *pronuncientur*, & *nominari possunt*: non autem dico: describantur, & describi possunt, nisi separatim, non autem in ipso Martyrologio Romano; nam illa conceduntur in Regulis Martyrologii approbatis in Bulla Greg. XIII. hæc autem prohibentur in ead. Bulla, data die 14. *Jan.* 1584.

9. Translato tamen Festo alicujus Sancti juxta Rubr. de Translat. Festorum, non fit translatio de eodem in lectione Martyrologii, nisi in casibus in Martyrologio expressis, nam licet, ut dictum est, legatur pridie de eo Festo, quod in sequenti die Officium in Calendario habet, non tamen ita fit semper, sed ut plurimum: quod patet in mense Januario, in Festis SS. Hilarii, & Pauli primi Eremitæ, & in Septembri in Festo SS. Cornelii, & Cypriani, de quibus legitur in Martyrologio pluribus ante diebus, quam officium fiat.

10. Dices: in anno Bissextili transfertur Vigilia S. Mathiæ, & ejusdem pronunciatio in diem 24. ergo translato Festo aliorum Sanctorum, transferri debet de eodem nominatio in Martyrologio. Respondeo, legem haberi certam in ipsomet Martyrologio de hac Vigilia, & S. Mathiæ Festo; & ratio legis fuit, quia vere cum nomine jejunium quoque transfertur; & cum Vigilia Festum, qua ratione convenit etiam anticipari extra Romam, quæ de Vigilia, & Festo S. Bartholomæi habentur in Martyr. Rom. at in aliis SS. Festis, etiamsi transferantur, nullum contingit mendacium, quia vere eo die, quo leguntur in Martyrologio, illi objiere, & præterea in translatione plurium Festorum difficilior esset Martyrologii lectio, retrocedendo per dies aliquando multos.

11. * Translata quoque Vigilia in Sabbatum, non anticipatur Lectio de Vigilia in Martyrologio, licet anticipetur officium cum jejunio.

12. Per eamdem Reg. IV. legenda sunt primo loco nomina SS. qui adduntur in dies Breviario Rom. etiam eorum, quorum officium ad libitum recitari potest, si illud recitandum sit in Choro.

13. Sexta vero Regula decernuntur formulæ prænunciandi Festa Domini mobilia; quæ primo loco post Lunæ pronunciationem annuncianda sunt, excepto Paschate, quod antequam legantur Calendæ, annunciatur; & ratio patet, quia in ipso die Paschatis annunciatur; Calendæ vero pertinent ad sequentem diem: & quia mobilia Festa incertam habent sedem, ideo initio Martyrologii fuerunt datæ Formulæ propriæ, numero novem; nempe pro Dominica Septuagesimæ, Die Cinerum, Dominica Palmarum, Cœna Domini, die Paschæ, Ascensione, Pentecoste, Festo Trinitatis, & SS. Corporis Christi.

14. Legitur autem Martyrologium post Orationem ad Primam, Gemma *lib. 2. c. 58.* & in fine additur Versus ad lectionem accommodatus: *Præsciſa in conſpectu Domini, &c.* in venerationem, inquit Hugo 2. *de Offic. cap. 2.* Sanctorum omnium, invocantur iidem Sancti per Orationem sequentem, *Sancta Maria, & omnes Sancti, &c.* a quibus ad Deum Trinum elevamur, repetito Versu ter: *Deus in adjutorium meum intende*, quem & precamur secreto Oratione Dominica; tum Versu Davidico; *Respice in servos tuos*; denique Oratione, qua dirigi postulamus in omnibus toto die. Vide Sectionem præcedentem *c. 3. a n. 9.*

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 1. — *De quo Baronius multa in Præfatione, &c.*) Quamvis Gavantus noster lectorem suum ad Baronium amandet pro ampliori Martyrologiorum notitia, nos tamen pauca hoc loco tradere audemus. Itaque Martyrologiorum originem ab ipsius Ecclesiæ Primordiis repetendam esse facile sibi persuaserit quisquis accurate perpenderit quanta olim diligentia dies eorum notarentur, qui proprio sanguine Fidem Ecclesiæ Catholicæ propugnabant, ut eorum triumphus in sacris conventibus publica laudatione celebraretur: huic enim consuetudini Martyrologiorum initia debemus. Viri eruditi morem a sæculo Apostolorum fluxisse contendunt; cum Sanctus Clemens I. ut notat etiam Gavantus, Notarios constituisse,

:, ac per Urbis regiones diviſiſſe legatur, artyrum acta colligerent, quæ dum Autenſtmodum diligenter inquireret, & recondne interirent, vel ab Ethnicis æde corrumur, viam ſibi ad palmam aperuiſſe credi-Anaſtaſius enim Bibliothecarius in libro de Pontificum Romanorum de Antero hæc : *Hic geſta Martyrum diligenter a Notariis vit, & in Eccleſia recondidit. Propter quod imo Prefecto Marcie coronatus eſt.* Fabianus i Succeſſor Prædeceſſorum diligentiam imiurgente Domitiani perſecutione ſeptem inSubdiaconos, ut Notariis jam a S. Clemenſtitutis incumberent, ne aliqua fraus in collis Martyrum actis interveniret: *Hic fecit ſeubdiaconos, qui ſeptem Notariis immanerent, a Martyrum in integro colligerent.* Sunt verbri de geſtis Rom. Pontif. Porro neceſſaria ujuſmodi cautio, ut ait Franciſcus Domininencini in notis ad Vitam Fabiani, dum ex is nedum glorioſi Tituli Confeſſoribus, ve& coronatis Martyribus condignæ laudes in ſia decernebantur. Specialis autem Fabiani ribus urgebat neceſſitas in ſciendis veris ſſoribus diſcriminandiſque a reliquis: ſiquicum ob martyrii, aut Confeſſionis vera meculdas concederetur ſubſcribendi libellis pœium ad relaxandas pœnas, plures configemerita ad prærogativam ſibi vindicandam ſptionum libellorum, de quo ſæpiſſime conur S. Cyprianus; cui malo ut remedium aFabianus, Subdiaconos elegit, qui Notariis ſent. Eccleſiæ Romanæ curam imitata eſt ana Eccleſia, ut diſcimus ex S. Cypriano, aurea verba recitare non pigeat — *Denique re vorum*, inquit *epiſt. 37. quibus excedunt, ute, ut commemorationes eorum inter memorias rum celebrare poſſimus. Quamquam Tertullus imus, & devotiſſimus Frater noſter pro certa tudine, & cura ſua, quam Fratribus in omſequio operationis impertit ..... ſcripſerit, & t, ac ſignificet mihi dies, quibus in carcere si Fratres noſtri ad immortalitatem glorioſa r exitu tranſeunt, & celebrentur hic a nobis ones, & ſacrificia ob commemorationes eorum, ito vobis cum Domino protegente celebrabimus.* frequenter de Martyribus epiſtolæ ultra, ex: ex provinciis in provincias tranſmittebanipſique fideles Sanctorum certaminibus, ut ndem acta, exituſque adnotarent, cum codiadſtabant, quemadmodum apud Euſebium, nceriora acta Martyrum unuſquiſque facile let. Hinc ſacros cenſus, & municipales Fahoc eſt proprium ſingularium Urbium indi, in quibus dies natales Sanctorum poſteriommendarentur, ortum duxiſſe, omnes conint. Sacros hos cenſus, & Faſtos perduelliopponebat Tertullianus, ut morem hunc ab ſiæ crepundiis ortum duxiſſe convinceret, *atur*, inquit lib. de Cor. Milit. *c. 13. & vulnunc ex principalium proprietatum exulcatione, nunc & municipalium ſolemnitatum proprietate, & eſt omnis lætitiæ publica luxuria captatrix. Sed tu peregrinus es mundi hujus, Civis ſuperna Jeruſalem. Noſter*, inquit, *Mancipatus in Cœlis. Habes tuos cenſus, tuos faſtos.* Et quidem Sæculo IV. codicem aliquem in uſu fuiſſe, qui toto anno florentes Martyres contineret, ſatis clare inſinuat S. Aſterius Amaſenus, qui Juliano Apoſtata vixit. Siquidem oratione in Sanctorum Martyres ita rem attingit ex Combefiſii verſione. *Ecce enim per univerſum orbem impletus eſt Chriſti Athletarum Circulus, nec eſt locus ullus, quo non eorum memoria habeatur, annique tempora omnia, &c. Quocirca ne aliquis ſedulus eſſet Martyrum amans, neque omnium paſſionibus feſti vellet celebritate lætare, ne diem quidem in anno non feſtum prateriret.* Quomodo vero Feſti dies ſingulos per annos peragi poſſent ſine aliquo codice memoriali? Horum martyrum acta publice legebantur in Eccleſia, immo in ipſo Miſſæ Sacrificio eorum nomina recitari conſueverant. Auguſtinus *in ſerm.* 101. inter editos a Lovanienſibus, ait: *Habent honorabilem locum Martyres Sancti; advertite in recitatione ad Altare Chriſti; loco meliore recitantur, non tam pro Chriſto adorantur.* Cum autem ſub perſecutionum rabie innumeri quotidie Martyres excreſcerent, & tandem pace Eccleſiis reddita plurimi vitæ inculpabilis viri ſub Confeſſorum Titulis Sanctorum Catalogo mererentur adſcribi, antiquis Indiculis, & Calendariis ſatis ampla facta fuit acceſſio: quo circa opus fuit ad celebrantium, vel audientium minuendum laborem, nomina tantum, locum, & dies paſſionis, vel depoſitionis compendioſius in commentarium redigere, non quidem quorumcumque Martyrum, ſed in ſuis Urbibus, vel Regionibus clariorum. Gregorii Magni temporibus Romæ fuiſſe hujuſmodi codicem, qui nomina ſolum Martyrum, locum, & diem paſſionis exhiberet, ipſa teſtatur in epiſtola ad Eulogium Patriarcham Alexandrinum, qui cum peteret a Gregorio acta Martyrum ab Euſebio Cæſarienſi conſcripta, hæc reſpondit: *Veſtra Beatitudo ſcribere ſtuduit, ut cunctorum Martyrum geſta, quæ pia memoria Conſtantii in temporibus ab Euſebio Cæſarienſi collecta ſunt, tranſmittere debeamus, ſed neque ſi collecta ſunt, neque ſi ſunt, ante veſtra Beatitudinis ſcripta cognovi. Ago ergo gratias illa Sanctiſſima veſtra Doctrina ſcriptis eruditus cœpi ſcire, quod neſciebam. Prater illam enim, quæ in ejuſdem Euſebii libris de geſtis Sanctorum Martyrum continentur, nulla in Archivio hujus noſtra Eccleſia, vel in Romana urbis Bibliothecis eſſe cognovi, niſi pauca quadam in unius codicis volumine collecta.*

II. Gavant. n. 5. — *Porro Martyrologii Romani neſcitur proprius Auctor, &c.*) inſiſtendo Gavanti veſtigiis aliqua nunc de Martyrologiorum Auctoribus diſſeremus. Acta Symphoroſæ apud Surium die 18. Julii teſtantur Euſebium Cæſar. memoriæ prodidiſſe, quod Julius Africanus, qui floruit Sæculo

culo tertio aliquantulum adulto, Romæ, ac totius Italiæ Martyrum gesta descripserit; immo ipsa S. Symphorosæ acta in nonnullis MSS. Codicibus teste Ruinartio Julio Africano tribuuntur. Et quidem genuina esse hujusmodi acta non dubitat ipse Ruinartius, cum illis inter sincera, & selecta locum dederit: ob sinceritatem, & brevitatem commendantur etiam a Tillemontio. Nihilominus quia nullibi legitur apud Eusebium, quod illi acta attribuunt, putant Tillemontius, ac Jo: Pinus ad diem 18. Julii id a recentiori aliquo additum fuisse: quapropter Ruinartius, & Bollandistæ totam illam sententiam prætermittendam esse duxerunt; nec Pino placuit Carduli conjectura, qui existimat hoc ab Eusebio traditum, in Commentariis, quos de Martyribus edidit, quod fieri potuisse non dubitat Tillemontius; cum enim hoc Eusebii opus antiquitas nobis inviderit, frustra contenditur aliquid in eo scriptum non reperiri, nisi certum aliunde suppetat argumentum. Crederem ego Julium Africanum in libris de Chronographia, quos accuratissime editos fuisse testatur Eusebius *lib. 6. Histor. cap. 31.* & in quibus præcipuos eventus, qui ab Orbe condito usque ad Eliogabali Imp. tempora contigerant, Auctor retulerat, plurium Italiæ Martyrum, eorumque martyrii fecisse mentionem, idque postea ab Eusebio proditum in citatis Commentariis, quæ legens actorum Symphorosæ Scriptor, vel recentior aliquis, existimavit Julium Africanum totius Italiæ Martyrum acta collegisse. Quidquid sit hac collectione Africana, certum est Eusebium ipsum Cæsariensem plurima SS. Martyrum gesta conscripsisse, quem propterea nonnulli primum Martyrologii Auctorem affirmant: verum ut optime observat Florentinius *admonit. 3.* difficillimum est credere Eusebium Cæsariensem descripsisse Martyrum codicem, qualem laudat Gregorius Magnus. Etenim cum Eulogius Alexandrinus a Gregorio petiisset -- Sanctorum Martyrum gesta, quæ piæ memoriæ Constantini temporibus ab Eusebio Cæsariensi collecta erant; Respondit Pontifex ea in Romanis Bibliothecis non inveniri, & vulgarem tunc Romæ Codicem de Martyribus exhibuit, in quo *non quis qualiter passus*, sed tantummodo *nomen, locus, & dies passionis indicarentur*. Hujusmodi vero Codex longe distabat a gestorum collectione ab Eusebio contexta, cum ista non modo locum, & dies passionis, sed integrum certamen Martyris continerent. Id manifeste demonstrat Eusebii locus *lib. 4. histor. Eccles. c. 15.* ubi martyrium S. Pionis commemorat — *Cujus singulas Confessiones*, inquit, *& libertatem in dicendo, atque coram Populis, ac Præsidibus pro Fidei nostræ defensione peroraverit: Conciones item de Institutione Fidei, præterea cohortationes, atque invitationes ad eos, qui persecutionis tempore lapsi fuerunt: allocutiones etiam, & Consolationes, quas in carcere positus adeuntibus ipsum Fratribus adhibuit, qua super his tormenta quantosque dolores sustinuerit; claverum insuper confixiones, & mirabilem in medio rogo constantiam; mortem denique ipsum, qua cuncta illa miracula confecuta est, si qui velint cognoscere, vel ad epistolam de illius martyrio uberrime conscriptam amandamus; quam nos in opere de priscis martyribus, quorum passiones collegimus, ordine suo inseremus*. Libro autem *V. capit. 21.* de Apolonio Senatore agens ait -- *Porro cuncta ab illo in judicio dicta, & quæcumque Perenni interroganti respondit, & orationem illam, quam pro Fidei nostræ defensione in senatu habuit, quisquis nosse voluerit ex antiquorum Martyrum passionibus a nobis collectis poterit percipere* -- Ex quibus colligere possumus Eusebii opus ampliſſimum fuisse, atque integras Martyrum historias continuisse, ac proinde a contracto illo Gregorii Codice, & a vulgato Martyrologii charactere longe dissimile. Quamvis tamen Eusebius primus Martyrologi Auctor vere dici non possit, nihilominus eo nomine audit apud Florum, Usuardum, & Adonem, fortasse quia ex magna ejus collectione excerpta sunt paucula illa acta, ex quibus postea constatum est Martyrologium. Huic operi primum incubuisse Hieronymum, creditu facillimum est. Nam Cassiodorus Ascetas suos in Divinis Lectionibus instituens *cap. 32.* Hieronymi opus commendat, quod de passionibus Martyrum conscripsit -- *Passiones Martyrum legite constanter, quas inter alia in epistola Hieronymi ad Chromatium, & Heliodorum destinata procul dubio reperietis, qui per totum orbem terrarum floruere* -- Martyrologii utique Cassiodorus nomen illi non tribuit, sed Epistolæ passionis Martyrum; cum vero Epistolam dixerit, quis magnum codicem fuisse existimabit? Edidit Florentinius vetus Martyrologium sub Hieronymi nomine, quod ipsius esse validissimis argumentis demonstrat, certe illud non is a Gregorio Magno codici suo attributis ita respondet, ut nomini, & martyribus per totum orbem florentibus Hieronymi epistolæ congruat, cujus meminit Cassiodorus. Hoc Martyrologium a Beda, Floro, Adone, Notkero, & Usuardo tamquam Hieronymi laudati probat in Admonitionibus prævviis Florentinius, ut ea de re dubitari non posse videatur.

Post Gregorii tempora diversi esse cæperunt Martyrologii exemplaria, ac plures mutationes acceperunt, factumque est, ut non tantum ipsa nomina Martyrum, diem locaque passionum contineret, sed quid quis sit passus, sæpe breviter narratur, superadditis etiam aliis Martyribus, & Confessoribus. Cum autem non æque omnes ab omnibus addebentur Ecclesiis, inde accidit, conjiciente Baronio, ut quot essent Ecclesiæ, totidem fere haberentur Romani Martyrologii exemplaria, eademque inter se diversa: primus qui aliquid veteri Martyrologio addidisse creditur, fuit Vener. Beda, de quo hæc refert Auctor Catalogi Scriptorum ejus post Præfationem ejusdem Bedæ libr. de tempor. Martyrologium, scripsit de Natalitiis Sanctorum diebus, in quo omnes, quos invenire potuit, non so-

ſolum qua die, verum quo genere certaminis, vel ſub quo Judice vixerint, diligenter adnotare ſtuduit -- Putat Baronius Bedam nihil aliud feciſſe, quam Romanum Martyrologium Romæ in Angliam a S. Auguſtino allatum nobis aliquot additionibus cumulaſſe, quas ſatis prolixas fuiſſe colligit ex iis, quæ ex eodem recitat Amalarius de Officiis Eccleſiaſticis *lib. 2. c. 24.* Vulgatum eſt hoc Martyrologium *tom. 3. operum Bedæ an. 1563.* ac deinde ſeorſim typis Plantinianis an. 1564. Metricum Martyrologium ſub nomine Bedæ vulgavit Dacherius tom. 10. ſpicileg. primæ editionis. Dubitat Bollandus in Præfat. Gen. §. 58. an uſupiam germanum Bedæ Martyrologium exiſtat? Sed dubitationem omnem exemere Viri DD. Enſchen. & Papeb. qui genuinum Bedæ Martyrologium a Flori auctariis accurate diſtributum ediderunt tom. SS. Martii. Quia vero Beda aliquot dies Martyrum nominibus vacuos reliquit, Flori Lugdunenſis Eccleſiæ Diaconi cura ſuppleti ſunt, ut teſtatur Ado Viennenſis in Præfatione ſui Martyrologii, ejuſdem Flori mentionem fecit Uſuardus, & Sitgebertus de Viris illuſtribus *c. 64.* -- Poſt Bedam, ac Florum, ſtrenuam condendo Martyrologio operam navavit Uſuardus, de quo hæc Sigebertus Gemblacen. in lib. de ſcriptor. Eccleſiſtic. cap. 85. — *Uſuardus Monachus provocatus ſtudio Hieronymi, & Bedæ, qui Feſtivitates Sanctorum annuatim recurrentes partim annotaverant, maxime autem animatus ſtudio, & juſſu M. Caroli Imp. cui diſplicebat, quod Hieronymus, & Beda ſtudentes nimis brevitati, præterierant multa neceſſaria, & quamplures Kalendarum dies intactos reliquerant, in gratiam ejus ſtuduit opus imperfectum ſupplere, & Feſtivitates Sanctorum per ſingulos Kalendarum dies annotans integrum Martyrologium efficit* -- Quod hic ait Sigebertus Hieronymum plures Kalendarum dies intactos reliquiſſe, falſi convincitur ex ipſo Uſuardo, qui Bedæ ſoli defectum illum attribuit in Epiſtola ad Carolum Calvum -- In hac fatetur Uſuardus ſe plurimum profeciſſe ex Floro, quem memorabilem virum appellat, additamentis. Prima hujus Martyrologii editio ea eſt, quam frequenter citatam habes ſub nomine Lubecanæ an. 1475. quam maximam Jo: Bapt. Sollerius appellat, quia ejus forma in lato, ſpiſſoque folio expanſa eſt, & ab illa Lubecana diſtinguitur an. 1490. Secunda hujus editio facta eſt Ultrajecti an. 1480. immixta Aureæ Jacobi de Voragine. Tertia Coloniæ eodem anno, ac ſecunda Lubecana, ſicut & alia Pariſiis eodem an. 1490. ſub ſolo titulo Martyrologii, ut teſtatur Roſveydus. Deſcriptas hactenus Uſuardi editiones antecellit Veneta procurante Belino Ord. Eremit. S. Aug. an. 1498. cui titulus -- *Martyrologium ſecundum morem Romanæ Curiæ* -- Pariſiis denuo editum eſt hoc Martyrologium an. 1521. & aliam ejuſdem editionem Pariſiis curavit an. 1536. Eribertus Roſveydus. Caſtigatior Belinianis editionibus eſt utraque Coloniæ an. 1515. & 1521. quam utramque Hermanno Greſgen adſcribunt Bollandus, & Socii. Prodiit etiam hoc Martyrolog. Lovanii 1568. cum additionibus Jo: Molani, & cenſura Jo: Heſſels de legendis quibuſdam Sanctorum. Poſtremo omnium pulcherrimam Martyrologii Uſuardini editionem adornavit Jo: Baptiſta Sollerius tom. 6. Sanct. Junii.

Inter opera Rabani legitur Martyrologium, quod in Codice Monaſterii Sanct. Galli repertum, atque editum eſt ab Henrico Caniſio tom. 6. Antiq. Lect.

Bollandus videtur dubitare an Rabani ſit Martyrologium illud, cum nemo veterum memoriæ mandaverit a Rabano Martyrologium aliquod fuiſſe conſcriptum; ſed Bollandi ſucceſſores Papebrochius, Joan. Baptiſta Sollerius, & Caſtellanus in præfat. ab I. Bimeſtre pro certo habent, Rabanum in pluribus ſuppleviſſe Bedæ Martyrologium exemplo Flori: immo Papebrochius in Prologo *num. 11.* credidit Rabanum, ac Florum eodem tempore Bedam ſuppleviſſe, ſcilicet circa annum 830. Aliter cenſet Caſtellanus *loc. cit.* ubi ait Tabanum Martyrologium ſcripſiſſe circa an. 845. tunc nempe cum, demiſſa anno 842. Abbatiæ Fuldenſis Præfectura, privatus ibi degeret, ut probabile omnino ſit Flori laborem in augendo Beda ad Rabani manus perveniſſe. Sollerius rejecta Papebrochii ſententia, Caſtellano adhæret. Eodem Sæculo nono floruit V. Vandelbertus Prumienſis Monachus, qui Flori ope, & ſubſidio uſus, ut ait ipſe in epiſt. ad illuſtrem virum Otricum, Martyrologium metro edidit an. 842. Martyrologium hoc legitur *tom. 1.* operum Bedæ ſub Titulo Ephemeridum Bedæ, ſed Molanus in prima Uſuardi editione vero Auctori reſtituit. Bollandus illud ſe ex MS. Codice accuratius editurum pollicetur in *Præfat. art. 9. c. 3. §. 8.* Ado Viennenſis Epiſcopus ejuſdem Sæculi Scriptor luculentius ſcripſit Martyrologium, quod a Jacobo Moſandro, tum a Roſveydo editum eſt; ſed jam illud ante utrumque vulgaverat Lipomanus *tom. 4.* Adonem ante Uſuardum ſuum edidiſſe Martyrologium probare conatur Sollerius in prænotatis ad Uſuardi Martyrologium; iis tamen utitur argumentis, quæ facile ſolvi poſſent, ſi unum excipias, quod omnium eſt validiſſimum, & invictum, atque hoc eſt -- Uſuardi Martyrologium dedicatur Carolo Clavo jam Imperatori: atqui Carolus Imperator non fuit ante ann. 875. ergo vel illo anno compoſitum, vel anno ſequenti. Atqui Ado ſuum ſcripſit Martyrologium circiter ann. 857. Illud enim certe compoſuit antequam ad Cathedram Viennenſem eveheretur, at indubium Cathedram Viennenſem conſcendiſſe anno 860. ergo ante prædictum annum Martyrologium ab eo deſcriptum eſt. Negat etiam Sollerius nullam Uſuardum Adonis feciſſe mentionem, & putat hæc Uſuardi verba: *Adhibui Flori memorabilis viri collecta e pluribus in eodem negotio ſecundi libri Commenta*, de Adone intelligendi eſſe; quem idcirco Uſuardus Florum eſſe credidit, quod tranſmiſſum ad ſe Adonis Martyrologium Auctoris nomen in fronte operis non haberet.

beret. Id creditu difficile videtur; argumentum tamen illud cronologicum rem extra dubium ponit. Adoni ſuppar Notkerus Monachus Cœnobii S. Galli apud Helvetios Martyrologium quoque compoſuit, quod ab Henrico Caniſio vulgatum eſt *tom.* 4. antiquæ lection. mutilum tamen, obſervante Bollando, qui plura de Notkero deſiderat, adeat Papebrochium in Comment. ad diem 6. Aprilis *pag.* 570. ubi hunc a variis Notkeriis accurate diſtinguit. Putant aliqui Ditmarum Merſburgenſem in Laſconia Epiſcopum Martyrologium aliquod compoſuiſſe, quod in ejus Chronico ita legatur: *Sanctorum Reliquias, & munda earumdem receptacula, cum aliis utilitatibus plurimis tam in prædiis, quam in mancipiis ego acquiſivi, & ne ea forſitan laterent, Martyrologio inſcripſi.* Bollandus tamen contendit ex illis verbis concludi non poſſe an ipſe Ditmarus Martyrologium confecerit, an ab alio deſcripſerit, aut eo dumtaxat uſus fuerit. Hæc ſunt Martyrologia, quæ ab antiquis Scriptoribus edita ſunt. Plures etiam recentiores edendis, vel illuſtrandis Martyrologiis ſuam operam collocarunt, quos inter Galeſinius, Cæſar Baronius; ſed nobis ſufficit aliqualem veterum notitiam ſuppeditaſſe. Qui plura deſiderat, adeat Bollandum in Præfatione generali, Florentinium in Admonitionibus prævviis, & Andream du Sauſſay, necnon noſtri Franciſci Mariæ de Aſte Diſceptationes in Martyrol. Rom.. Antequam huic de Martyrologiis animadverſioni finem imponam, obſervare lubet Valeſium in eam deſcendiſſe opinionem, ut crederet nullum unquam fuiſſe proprium, ac peculiare Martyrologium Eccleſiæ Romanæ ante illud, quod juſſu Sixti V. editum eſt Baronii notationibus illuſtratum. Portentoſam hanc Valeſii ſententiam clariſſimis argumentis everſit doctiſſimus Florentinius loco ſupra laudato. Mabillonius Præfatione ſecunda in Sæculum quartum *c. 6. n.* 174. ait, ſe Valeſii opinionem (quam ibidem extenſe refert) penitus refutare nolle: ſe tamen diſſimulare non poſſe auctoritatem Conc. Cloveshovienſis an. 747. celebrati, in quo diſerta de Martyrol. Rom. mentio habetur in Canone 13. definiente -- Ut per gyrum totius anni Natalitia Sanctorum una eademque die juxta Martyrologium ejuſdem Romanæ Eccleſiæ cum ſua ſibi convenienti pſalmodia, ſeu cantilena venerentur -- Nihil, inquit Mabillonius, hoc Teſtimonio apertius. At Teſtimonio, quo nihil clarius afferri poteſt, an non penitus refutatur Valeſii ſententia invito etiam Mabillonio?

III. Gav. n. 9. -- *Translato tamen Feſto alicujus Sancti &c.*) Contendit hoc loco Gav., quod in translatione Feſti alicujus Sancti, fieri non debeat translatio de eodem in lectione Martyrologii, niſi in caſibus, qui in Martyrologio exprimuntur. Hanc ſententiam docent etiam communiter cæteri Rubriciſtæ, præſertim Biſſus *lit. M. n.* 101. §. 7. & Guyetus *lib.* 2. *c.* 14. *quæſt.* 5. Quærit tamen eodem loco Guyetus, an appellatio Sancti transferri poſſit in lectione Martyrologii, quando Feſtum ipſius non ſimpliciter transfertur, ſed penitus mutatur a die proprio, in quo ſemper impeditur, in alium, cui perpetuo addicatur, quod modo contingit in Feſto S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, quæ a die 25. Maji modo impedita Feſto S. Greg. VII. in perpetuum fuit translatum ad diem 27. ejuſdem Menſis? Quæſtioni affirmative reſpondet Guyetus, ſi tamen id fiat ab Eccleſiarum Præſidibus. Hæc opinio Guyeti omnino conformis eſt Decreto S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.* in quo ſtatuitur, ut pridie Feſto S. Canuti, quod pro Ordine Benedictino fixe eſt repoſitum ad diem 20. Febr., hoc elogium legatur in Martyrologio -- S. Canuti Regis, & Martyris ſeptimo Idus Januarii -- non variata tamen diſpoſitione Martyrologii Romani, quando etiam confirmatur altero Decreto ejuſdem Congr. *in eadem Einſilden.* quo permittitur annunciari in Martyrologio Feſta ad diem fixum translata pridie quam celebrentur. Utrumque Decr. datum in noſtro Ind. primum quidem *ſub n.* 306. alterum vero *ſub n.* 314.

Quæri etiam hic poteſt, num dies Octava Feſtorum propriorum annunciari debeat in Martyrologio, ſicut etiam Vigiliæ, & Beati nondum canonizati? Quod attinet ad Octavas, Cæremoniale Monaſticum *lib.* 2. *c.* 7. §. aſſerit annunciandam eſſe Octavam: conſentit Biſſus *lit. M. n.* 101. §. 4. ſi tamen de ea ſequenti die faciendum ſit Officium. Guyetus non omnino dat manus, quia neque diei Paſchæ, nec Aſcenſionis, nec Feſti Corporis Chriſti Octavarum annunciatio in Martyrologio ipſo in ſerie Feſtorum Mobilium præſcribitur, quod utique fieri oportuerat, ſi de *jure* eſſet, ut Octavæ omnes annunciarentur. Et vero nihil pronius erat, quam, ut in præfata Rubrica Martyrologii Feſtis propriis adderentur ſimul & eorum dies Octavæ, ſi earum annunciatio æque fieri debuerat. Hic ratione Guyetus impugnat uſum annunciandi Octavas. Sed neſcio an omiſſio Octavarum Feſtorum Mobilium præjudicium inferre poſſit Octavis Feſtorum non Mobilium. Certe quodcumque Feſtum non Mobile habens Octavam annunciatur in Martyrologio cum ſua Octava: præterea exemplum Octavarum Paſchæ, & Pentecoſtes ad rem non facit, nam hujuſmodi Feſta proprie non habent diem Octavam, & Rubrica Breviarii diſerte affirmat *tit.* 7. *n.* 2. quod -- in Paſchate Reſurrectionis, & Pentecoſtes Officium Octavæ terminatur in Sabbato ſequenti ad Nonam; unde mirum non eſt, ſi eorum Octavæ non annuncientur. Octavarum Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, quamvis nulla ſit mentio in Rubr. Martyrologii, uſus tamen communis Eccleſiarum eſt ut annuncientur. Utemur ergo libertate, quam poſtea nobis Guyetus ipſe concedit, & cum Biſſo opinabimur Octavarum, ſaltem quarum ſequenti die fiet Officium, mentionem fieri poſſe in Martyrologio. De Vigiliis Feſtorum propriorum nullo modo conſentit idem Guyetus ut fiat aliqua enunciatio, ſive ipſarum fiat, ſive non fiat Officium, ſive in iis ſervetur, vel non ſervetur *jejunium*, cui opinioni adhæret Biſſus *loc. cit.* §. 3. Nam, inquit,

inquit, ex Rubrica Martyrologii ſolum habetur addenda eſſe Feſta, de quibus ſequenti die faciendum eſt Officium. Vigilias autem non venire nomine Feſti eſt ſatis compertum. Sed cum in Martyrologio Romano Vigiliæ etiam plurium Feſtorum annuncietur, neſcio quare permitti non poſſit annunciatio aliarum Vigiliarum in Eccleſiis particularibus. An non Rubrica permittit annunciari Feſta particularia? cur ergo prohibita cenſetur annunciatio Vigiliarum? Qui principale concedit, videtur etiam concedere acceſſorium; & certe quamvis Rubrica de Feſtis tantum expreſſe loquatur, vult tamen Biſſus eorum Octavas enunciari poſſe. Neque nos movet ratio illa, quod Vigiliæ non veniant nomine Feſti; probaret enim male appoſitam eſſe Martyrologio Romano commemorationem Vigiliarum, quæ in illo habentur, cum ipſæ Feſta non ſint. De Beatis concedunt idem Guyetus, & Biſſus fieri poſſe in Martyrologio appellationem, & quidem primo loco, ſi de iis ex conceſſione Summi Pontificis alicubi fiat Officium. Si vero de iis non fiat Officium, putant etiam eorum nomina in propriis locis palam pronunciari poſſe, ſed poſt cæteros Sanctos. In utroque placito viri doctiſſimi non patientur nos adverſarios. Quoniam vero diximus in Martyrologio legendo pronunciari poſſe nomina Sanctorum, quæ in ipſo non recenſentur, advertendum eſt cum Biſſo *loco citat.* §. 10. ad id brevi admodum Oratione utendum eſſe; quare præter nomen Sancti, locum & diem obitus, ſive paſſionis, ſi fuerit Martyr, non erit opus aliud addere. Et quamvis idem Biſſus velit de ipſis prædicari poſſe breve aliquod elogium ad excitandam majorem erga ipſos venerationem; ego tamen inconſulta S. R. C. crederem abſtinendum eſſe ab hujuſmodi elogiis.

Circa modum legendi in Choro Martyrologium Lector exacte ſervare debet diſpoſitiones Rubricæ Martyrologio præfixæ, quam ſupra exhibuimus, quibus addi poteſt, quod idem Lector accedere debet, detecto capite, ad legile, ſuper quo ponendum eſt Martyrologium, & præmiſſa Cruci Altaris reverentia, vel genuflexione, præſertim ſi Sacramentum aderit, poſtquam Hebdomadarius dixerit *Benedicamus Domino*, & reſponſum fuerit a Choro *Deo gratias*, incipiet lectionem Martyrologii, Choro interim, & Hebdomadario ſedentibus. Quod ſi præcipuum aliquod Feſtum, vel Patroni nomen pronuncietur, fieri debet ab omnibus reverentia capitis detectioni, & inclinationi conjuncti. Poſtquam finita fuerit lectio Martyrologii, Lector facta debita reverentia, vel genuflexione, ut ſupra, & ſalutato prius Choro, revertitur ad locum ſuum. Chorus reſpondet *Deo gratias*; & ſurgunt omnes, proſequente Hebdomadario *Pretioſa*, &c.

Speciali autem Solemnitate, & Ritu in omnibus Eccleſiis canari ſolet, & debet Martyrologium in Vigilia Nativitatis Domini, de quo Gavantus agit *ſectione* 10. *cap.* 31. *num.* 75. Modo vero in eadem Vigilia Nativitatis Domini de Ritibus in ea ſervandis in dicto Martyrologio cantando diſſeremus.

IV. Gavant. num. 14. -- *Legitur autem Martyrologium poſt Orationem ad Primam*, &c.) In noſtris Obſervationibus ad *cap.* 3. *ſect.* 4. ſuſpendimus loqui *de Martyrologio*, *de Pretioſa*, & de reliquis precibus, quæ recitantur ad Primam, quia ſectando Gavanti veſtigia de his omnibus hoc loco ſermonem non habituros promiſimus. Poſtquam igitur de Martyrologii origine, & Auctoribus ſatis, ut arbitror, locuti ſumus, nunc procedimus ad examinandam circumſtantiam tum temporis, tum etiam loci, in quo Martyrologium impræſentiarum legitur, & antiquitus legebatur. Itaque legitur Martyrologium in Choro poſt Orationem ad Primam, ut notant Rubricæ cujuſcumque Breviarii eidem Primæ Horæ inſertæ. Sed antiquus Monachorum mos erat mane Capitulum vocare, ſeu Monachos congregare in ſuis Monaſteriis ad Martyrologii, Necrologii, ſacræque Regulæ lectionem, culparum emendationem, ac laboris injunctionem, diſtributionemque faciendam a Capitibus, ſeu Superioribus Cœnobiorum, qui ſimul cum aliis conveniebant, ut volunt nonnulli, ſeu quod verius credit Martene *lib.* 1. *cap.* 5. *de Monachorum Ritibus* a Regulæ *Capitulo*, quod in tali Monachorum Congregat. legebatur hæc *Capitulum* fuit appellata. Immo etiam locus ipſe ubi hæc tractabantur, Capituli nuncupationem accepit, de qua re fuſe diſſerit Haeftenus *lib.* 8. *tract.* 1. *diſquiſit.* 1. Multa etiam *loc. cit.* deſcribit Martene, præſertim de loco ejuſdem Capituli, de modo quo monachi congregabantur, necnon de tempore, quod erat poſt Primam, & aliquando, etiam poſt Tertiam, & de his, quæ in Capitulo peragebantur. Idem Martene *n.* 7. aſſerit, quod congregati omnes atque in unum ſedentes ad actus Capitulares procedebant, ex quibus tres dumtaxat memorat Radulphus *in libro de obſervant. Canonum*, *propoſ.* 54. ubi ait -- In Officio autem Capituli, quod fit poſt Primam, fiunt tria: Primo, memoria Sanctorum *Sancta Maria*. Secundo, memoria Defunctorum in Anniverſariis recitandis cum *Miſerere mei Deus*, & Collectis. Tertio, quia tunc ad labores diurnos præparari debemus, addunt preces congruentes, dicendo ter *Deus in adjutorium* &c. Hæc laudatus Radulphus, quibus ſubnectit Martene, quod multo plures Capitulares actus recenſeri poſſent, & 1. lectio Martyrologii cum Collecta ſequenti; 2. Divini invocatio auxilii, ad reliquos diei actus per ℣. *Deus in adjutorium* &c. 3. Lectio Regulæ, aut alicujus Homiliæ; 4. Commemoratio Defunctorum per lectionem Necrologii; 5. Commemoratio item Benefactorum viventium cum precibus; 6. Officialium inſtitutio; 7. Culparum correctio: 8. Laboris injunctio, de quibus ſigillatim, & breviter quidem idem Martene agit.

Diximus itaque actus Capituli erat lectio Martyro-

rologii, ita pariter ſtatuente Synodo Aquiſgranenſi *Canone 66.* his verbis: *Ut ad Capitulum primitus Martyrologium legatur;* Quæ tamen lectio antea in uſu fuiſſe docet antiquus Ordo Converſationi Monaſticæ. Circa hanc Martyrologii lectionem obſervandum eſt cum Martene, primo, quod lector in medio Capituli conſtitutus benedictionem poſtulabat ad legendum, ut tradit Ordo Converſationis Monaſticæ an. 1659. Neapoli editus, in quo habetur: *Et petat benedictionem lector, & recipiantur nomina Sanctorum.* Liber uſuum Ciſtercienſium *Cap. 70. ait: Lector vero veniens ante Analogium aperiat librum, & inclinet ſe ad benedictionem;* & Burſfeldenſes in Ordin. Cap. 11. ita præſcribunt: *Procedat in medium qui lecturus eſt ad benedictionem humiliter ſe inclinans, quo data, reſideant, ſed nemo ante Præſidentem.* In antiquis vero Germaniæ Conſuetudinibus manuſcriptis ad ſolum Prioris Sacerdotis nutum legi debet Martyrologium: *Et ſedentibus cunctis Prior Sacerdos dat lectori ſignum ut legat.* Sed neque in Concordia Dunſtani, neque in Decretis Lanfranci, neque in M. SS. Conſuetudinibus Sanct. Germani a Pratis ulla fit mentio petendæ Benedictionis ad Lectionem Martyrologii.

Secundo, idem Lector eos ſemper annuntiabat Sanctos, quorum Natalis dies in diem ſequentem incideret, ſive ut habet antiquus Ordo Converſationis Monaſticæ Cap. 3. *quorum Feſta craſtina dies excipiet*, quibus diem menſis, & lunæ præmittebat; & ita præſcribit. Cæremoniale Burſfeldenſium Cap. 11. *Lector legat Lectionem de Martyrologio præmittens quotam menſis, & Luna juxta Computationem Kalendarii, & pronunciatur non præſtus dies, ſed ſemper craſtinus.*

Tertio in illa Lectione non dicet Lector, ea finita, *Tu autem &c. ſed aliorum plurimorum Sanctorum &c.* De qua clauſula ita in Chronico Chronicorum fol. 166. *Uſuardus*, qui juſſu Caroli Magni compilavit Martyrologium, reperit ſingulis diebus pluſquam trecenta Feſta concurrere, ideo ſtatutum fuit, ut diceretur: *& aliorum plurimorum Sanctorum Martyrum &c.* Sed vide Decreta ſpectantia ad Martyrologium ſub n. 306. & 314.

V. Gavant. num. 14. *Pretioſa in conſpectu Domini &c.*) Finita Martyrologii lectione, ſurgere debent omnes, & dici ab Hebdomadario *Pretioſa in conſpectu Domini*, cui cæteri de Choro reſpondent *Mors Sanctorum ejus*. Liber autem Uſuum Ciſtercienſium Cap. 70. ait: *Tunc ſurgant Fratres, & verſant ſe ad Orientem dicentes Verſum, qui in Collectaneo habentur, ideſt Pretioſa in conſpectu Domini, Sacerdote Hebdomadario incipiente;* quem ſequebatur dicenda a Sacerdote Oratio: *Ipſi, & omnes Sancti Dei intercedant pro nobis, ut meremur ab eo adjuvari, qui vivit, & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.* Cui quidem orationi Religionis, ac devotionis ergo in Beatiſſimam Dei Genitricem, juxta præſentes Rubricas præmittitur Sacratiſſimum Beatæ Mariæ nomen hoc modo: *Sancta Maria, & omnes Sancti &c.* Quæ additio utique non reperitur in antiquo Ordine Converſationis Monaſticæ, neque in M. SS. Conſuetudinibus S. Germani a Pratis, neque apud Crodogangum in Reg. Canon. neque in Cærem. Burſfeldenſium; ſed non ideo ita recentioris eſt inſtitutionis, nam extat in MS. Breviario Caſſinenſi Inſtitutionis Oratorii, in quo utrumque dicendi modum, diverſis tamen in locis ſe reperiſſe aſſerit Martene *loc. cit. n.* 12. Hæc oratio a Sacerdote, ut innuimus, dicebatur; in Ordine tamen Monaſtico apud Haeſtenum, & in MS. Sangermanenſi præſcribitur, quod dicatur a Priore.

VI. Giv. eod. n. 14. *Repetito verſu ter*: Deus in adjutorium meum intende &c.) Recitata prædicta Oratione a Sacerdote, ad Deum Trinum elevamur, ait Gav., repetito verſu ter *Deus in adjutorium meum intende*. De hoc eodem verſu laudatus Martene n. 14. ait quod erat ſecundus Capitularis actus, & n. 17. quod ter a Priore, vel a Sacerdote ex integro talis verſus dicebatur, terque item a Congregatione repetebatur, ut patet ex antiquo Ordine Converſationis Monaſticæ: *Dicatur verſus ad ſolvendum ſilentium, ideſt* Deus in adjutorium meum intende: Domine ad adjuvandum me feſtina, *tribus vicibus Priore incipiente, cæteris autem reſpondentibus ad ipſum.* Tertio extat ſuper hac re Capitulum XI. Monachorum Sangallenſium relatum in ſæculo IV. Benedictino *par. 1. pag. 741.* ubi leguntur hæc verba. (*Ut verſus ad Capitulum, ideſt* Deus in adjutorium meum *a Presbytero ter, terque a Congregatione repetitus dicatur, & dicta* Gloria *poſt hoc non adjungant* Alleluja) idem præſcribit. Cæremoniale Burſfeldenſium relatum a Martene *loco citato, loco* Alleluja *poſt* Gloria Patri *dicitur Litania ſeu Kyrie eleiſon &c.* ad quam Monachi flectebant genua, ſurgebantque ad Orationis Dominicæ concluſionem, ita enim tradit liber Uſuum Ciſtercienſium *Cap. 70. Proſternuntur ſuper Sedes Superiores, aut incurvantur ſuper genua ſecundum tempus dicentes ſimul* Kyrie eleiſon ... *& quando Sacerdos dixerit;* &. ne nos inducas in tentationem, *eriguntur donec Sacerdos dicat:* Dirigere, &c ſanctificare &c. *& tunc incurvantur.* Cæremoniale vero Burſfeldenſe præſcribit: *Deinde Litaniam, ſcilicet* Kyrie eleiſon: Chriſte eleiſon: Kyrie eleiſon: *alternatim per Choros dicant, & conſequenter proſtrati, aut pro temporis qualitate incurvati ſub ſilentio,* Pater noſter *uſque ad* &. ne nos, *quam partem poſtquam erectis ad ſonitum Præſidentis fratribus, Sacerdos dixerit, & Conventus reſponderit:* Sed libera nos a malo: *ſubjungat Sacerdos verſum:* Reſpice &c. *Denique ſubnectat orationem:* Dirigere &c. Cujus Orationis varia exemplaria refert Martene *loco ſupracit. n.* 19. Hæc oratio ex antiquo Ordine Converſationis Monaſticæ dicenda præſcribitur a Priore, ex libro Uſuum Ciſtercienſium a Sacerdote, ad quam ſemper incurvati debent eſſe omnes; ea finita Prior ex eodem Ordine Monaſtico *ſubjungebat: Adjutorium noſtrum &c.* cæteri reſpondebant: *Qui fecit Cœlum, & terram.*

Ter-

Tertius Capitularis actus prædictas preces, (quæ non erant ſimplex præparatio ad laborem manuum, ſed ad omnes diurnos actus reſpiciebant, ut ſatis indicant prædictæ Collectæ verba illa: *Dirigere & ſanctificare &c.*) immediate ſequebatur Lectio Regulæ, de qua multa tradit ſæpe laudatus Martene in ſuo eruditiſſimo Commentario ad ejuſdem Regul. *c. 66.* Ad hanc ſedebant omnes, ita tamen, ut prius aſſideret, qui Capitulo præerat, in cujus fine ſubjungebat Lector: *Tu autem Domine &c.* ſed nullam initio videtur petiiſſe benedictionem. Huic Regulæ lectioni ſubſtituta eſt juxta Ritum Romanum brevis lectio, ſeu Capitulum, quod dicitur in fine Primæ, petendo tamen benedictionem ab Hebdomadario, quo brevi Capitulo lecto, ſubjungitur a Lectore: *Tu autem Domine &c.*

Lectionem Regulæ, vel Homiliæ excipit in Sancti Germani a Pratis M. SS. Conſuetudinibus, & Cæremoniali Burſfeld. Lectio Necrologii, in quo deſcripta erant eorum nomina, qui ex hac vita migraverant, deſumendo initium ab inſignioribus viris, poſt quos Epiſcopi de Eccleſia benemeriti, qui eam conſtruxerant, Benefactores, Amici, aliiqui Defuncti nominatim appellabantur, eorumque merita in Eccleſia narrabantur, atque preces pro illis effundebantur.

De hujuſmodi Necrologii lectione nulla fit mentio neque in Antiquo Ordine Monaſtico, neque in Concordia Dunſtani, neque in ſtatutis Lanfranci, neque in M. SS. Conſuetudinibus Germaniæ; nihilominus Necrologiorum ſatis antiquus videtur uſus; nam Regis Oſwaldi Depoſitionis diem annotatum fuiſſe in Codice Defunctorum, legimus apud Budam, quem etiam Annalem vocat *lib. 4. Hiſtor. Anglicana c. 14.* Alia de his Necrologiis, & de aliis Capitularibus actibus legi poſſunt apud eumdem Martene, & apud Grancolas *lib. 1. in Brev. Rom. c. 36.*

De Antiphonis B. Mariæ in fine Officii. XXXVI.

RUBRICA.

1. *Antiphonæ B. Mariæ poſitæ in fine Pſalterii poſt Completorium, ſingulæ dicuntur pro temporis diverſitate, ut ibi annotatur, præterquam in triduo majoris Hebdomadæ ante Paſcha.*

2. *Dicuntur autem extra Chorum, tantum in fine Completorii, & in fine Matutini, dictis Laudibus, ſi tunc terminandum ſit Officium; alioquin, ſi alia ſubſequatur Hora, in fine ultimæ Horæ. In Choro autem ſemper dicuntur, quandocumque terminata aliqua Hora diſcedendum eſt a Choro.*

3. *Numquam vero dicuntur poſt aliquam Horam, quando ſubſequitur cum Officio diei Officium Defunctorum, vel ſeptem Pſalmi Pœnitentiales, aut Litaniæ, præterquam poſt Completorium, in quo ſemper dicuntur, etiam ſi prædicta ſubſequantur: neque etiam dicuntur, quando poſt aliquam Horam immediate ſubſequitur Miſſa. Dicuntur autem flexis genibus, (præterquam in diebus Dominicis, a primis Veſperis Sabbati, & toto tempore Paſchali) Hebdomadario tamen ad Orationem ſurgente.*

De fine Officii, & Antiphonis finalibus B. Mariæ. Cap. XXII.

GAVANTUS.

1. HOrarum finis ſolet eſſe poſt Orationem per Verſum *Benedicamus Domino*, *Reſp. Deo gratias*, ſubſequitur, inquit Amalar. *lib. 4. c. 4.* Benedictio, & gratiarum actio (dixerat de Oratione) quia Chriſtus benedixit Apoſtolis, cum diſcederet: & Apoſtoli in gratiarum actionem adoraverunt: quod notavit Hugo *lib. 2. de offic. c. 4.* Idem *cap. 2.* dixerat etiam, morem fuiſſe Monachorum, cum diſceſſuri erant, petendi benedictionem a Superiore, quæ & congrue a Deo petenda eſt in fine cujuslibet Horæ.

2. Addit idem *in ſpec. c. 3.* voce puerili cantari, hoc eſt, a pueris, *Benedicamus Domino*, quia omnis laus puerilis eſt, reſpectu Dei, quem laudamus: & quidquid hic dici poteſt, minus eſt laude Dei, *Deo gratias*, quaſi dicamus: placet, ut pium eſt, in laude Dei ſuperari. Idem *ibid.*

3. Pietas Eccleſiæ erga Defunctos ea eſt, ut peracto officio divino ad utilitatem vivorum, ſuffragetur ſtatim & Defunctis, qui degunt in Purgatorio; eo verſu finali addito: *Fidelium animæ*, &c. cujus tamen ritus non meminere antiqui.

4. Qui Verſus non dicitur ante *Pretioſa*, ad Primam; quia adhuc non eſt finitum officium Primæ, cui deinde additur in ejuſdem fine; neque ad Completorium habet in fine locum congruum; non enim ante Antiphonam B. Virginis, quæ ad officium vivorum attinet: neque poſt eam, quam ſequitur Oratio Dominica cum Salutatione Angelica, & Symbolo Apoſtolorum: quare forte hinc factum eſt, ut ſub noctem dato ſigno cum Campana fiat commemoratio Defunctorum, ut aliquo modo ſuppleatur Completorio, quod noctis initio recitabatur. Neque dicitur poſt aliam Horam, ſi aliud ſequatur, ut, vel Miſſa, ſicuti fit in nocte Nativitatis Domini, & hoc idem legi inter ordinationes officii editas a S. Bonaventura impreſſis *in libro Clericorum familiari Venet. Anno 1561.* Vel officium parvum B. Mariæ, ſeptem Pſalmi, Litaniæ, in quorum fine dicitur: *Fidelium animæ &c.* Vel officium Defunctorum, in quo iiſdem abundantibus oratur, omnino extremum locum habere debet: Noviſſima enim eſt mors, ait S. Paulus *1. Cor. 15.*

5. Dicta Oratione Dominica pro fine Horæ ea ratione, qua diximus ſupra *c. 1.* addimus Verſum, *Dominus det nobis ſuam pacem.* Quem apud ali-

quos fuisse in usu docet Durand. *lib. 5. c. 2. n. 6.* sequitur autem una ex Antiphonis B. V. quas non legi apud antiquos. Habentur in Breviario *Venetiis edito* 1521. ubi dicuntur statutæ a Clemente VI. an. 1350. meminitque Turrecrem. in *Regula S. Benedicti ad Completorium*. De iis autem distincte meminit Jo: Parmensis in Epistola data ad Fratres suos minores an. 1240. quam recitat Lucas VVadingus *eodem anno in Annal. Minor. n. 2.* ubi easdem quatuor, quibus nos utimur, solitas cantari post Completorium indicat a Franciscanis, quorum opera paucis ante annis, Breviaria, ut dictum est supra, fuerant reformata, & Romæ recepta, sub Gregorio IX. & Innocentio IV. ut egregie probat idem Lucas anno 1244.

6. *Alma Redemptoris*, ab Herminno Contracto fuit composita, ex Benzon *in Magn. lib. 1. c. 19.* obiit ille an. 1054. ex VVion *in Ligno Vitæ lib. 5.* Versiculi varii ante, & post Nativitatem una cum variis Orationibus manifestam causam habent. Cum enim primæ Vesperæ sint initium Festi Nativitatis Domini, ideo ab iisdem dicitur Versus *Post partum*, sicut etiam in Hymnis: *Qui natus es de Virgine*.

7. Dicitur hæc Antiphona usque ad Purificationem inclusive, ita ut si Purificatio, quoad officium, transferatur, Antiphona hæc quoque non dimittatur, nisi in fine illius officii: immo vero, si Purificatio alicubi octavam habeat, adhuc Antiphona hæc dicenda erit usque ad Completorium diei octavæ exclusive; seu usque ad finem octavæ: si forte contingat finiri ad Nonam pridie feriæ quartæ Cinerum, quia tota octava pro die uno reputatur ex Ridulpho *supra citato de Octavis*. Et ita decrevit Sacra Rituum Congregatio *in Officiis auctoritate ipsius editis Romæ Anno 1606. ad usum Patrum Discalceatorum Carmelitarum*.

Et licet usque ad Purificationem tam in suffragiis communibus, quam in Antiphona finali Officii dicantur iidem Versus, & eadem Oratio, nihil tamen refert: quia non intra Horas fit repetitio, quæ regulariter prohibetur: sed post Horas fit repetitio: quod eadem de causa accidit toto die Circumcisionis Domini, quoad orationem, *Deus, qui salutis &c.*

8. Quod si dividantur Vesperæ Purificationis a Completorio ejusdem, adhuc dicenda est post Vesperas, *Alma Redemptoris*, quæ pertinet ad partum Virginis. Rubrica enim jubet mutari Antiphona in fine Completorii; tum ut sequens Antiphona post Purificationis officium, quod terminatur in Oratione Completorii, habeat locum; tum ut in Completorio solemnius dicatur, in quo reliquæ inchoari solemniter solent, non autem in Laudibus diei sequentis. Atque hic fuit sensus eorum, me præsente, qui Breviarium recognoverunt auctoritate Clementis VIII. & verbum in Rubrica (exclusive) non attinet, nisi ad feriam quintam in Cœna Domini, cui proxime adhæret, qua de re dubitavere non pauci. In recognitione Urbana Breviarii additum est Rubricæ de *Ave Regina*, verbum *inclusive*; ex Decreto S. R. C. 27. *Julii* 1624.

9. *Ave Regina Cœlorum*, habet innominatum auctorem. Versus eidem additus: *Dignare me &c.* est S. Ephrem, teste S. Hieronymo citato a Cornelio Schultingio *Tom. 4. p. 3. de peculiaribus Missæ*.

10. *Regina Cœli lætare*, ab Angelis inventa, & edita, ex antiqua traditione, ut scribit Sigonius *lib. 2. Italici Regni*, & ab eo Canisius *ult. lib. de B. V. cap. 22.* cui addidit ultimum versum. *Ora pro nobis Deum* S. Gregorius Papa, quando tempore Paschali pestis inguinaria devastabat Romam, ut in ejus vita narratur, & a Durando *lib. 6. c. 89.*

11. *Salve Regina*, vel habet auctorem Petrum Compostellanum, ex Durando *lib. 4. c. 22.* vel Hermannum Contractum ex Trithemio *lib. 2. de Viris Illustribus Benedic. c. 84. Anno* 1040. Certe canticum hoc fuit statim receptum, & in divinis Officiis cantatum ex Benzonio *in Magnificat lib. 1. c. 18.* S. Bernardus piis Commentariis hanc Antiphonam illustravit, *quæ habentur in operum ejus tom. 2.* eamdem auxit ultimis iis verbis, *O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria*, ut habetur *in lib. 12. Chron. de Urbe Spirensi*.

12. Gregorius IX. decrevit prædictam Antiphonam recipi in Matutinis, & Vesperis, Anno Domini 1239. Bzovius eodem Anno. Non eam tamen legi in Breviariis antiquis, sed in Breviario Cardin. S. Crucis edito sub Paulo Tertio. Lege Navarrum *de Oratione c. 19. n. 184.* ubi eam dicit cantatam ab Angelis in Sabbatis in Roncavalle; & appellari Cantionem nauticam, quia nautæ eam frequenter habent in ore naufragantes.

13. Extra Chorum prædictæ Antiphonæ dicuntur tantum in fine Completorii, & Matutini post Laudes, si tunc terminatur Officium; quando vero separatur Matutinum a Laudibus, non dicuntur, possunt tamen semper dici post quamcumque Horam, ex devotione. Convenit autem, ut ex septem Horis prior in ordine, hoc est, Matutinum cum Laudibus, & ultima, quæ est Completorium, concludantur sub invocatione B. Virginis, & solemnius ultima, qua completur totum diei Officium; si alia sequitur Hora, dicuntur post ultimam Horam, non ratione Horæ, sed ratione Matutini, & Laudum.

14. Dicuntur semper post quamcumque Horam, quando a Choro discedendum est, etiam post Horam Officii parvi B. V. ut recessuri salutent prius Beatam Virginem, quam initio cujusque Horæ salutaverunt cum Angelica Salutatione; vice cujus in fine Officii dicuntur hæ Antiphonæ post Orationem Dominicam.

25. Nunquam vero dicuntur post aliquam Horam, quando subsequitur cum Officio diei Officium Defunctorum, etiam ex devotione recitandum; quia tunc non essent Antiphonæ finales Officii, sequente alio Officio; neque quando subsequuntur Psalmi Pœnitentiales, quorum finis

pro-

proprius habetur alius ab his Antiphonis, eodem modo quando ſolæ Litaniæ ſubſequantur. Dixi *ex devotione recitandum*, quia hoc ſignificant ea verba *præterquam poſt Completorium, etiam ſi prædicta ſequantur*: ergo poſſunt ſequi, etiam ex devotione; nedum in ratione Officii: quod vel ſequitur Veſperas, vel Laudes, non autem Completorium. Neque item dicuntur, quando ſubſequitur Miſſa, quia continuatur Officium Divinum, qualis eſt Miſſa, neque per Antiphonas prædictas ſicienda eſt interruptio, ſeu diviſio. Oratio vero mentalis poſt Horas non tollit has Antiphonas finales, ſed debent dici, licet a Choro non diſcedatur. Si tamen Miſſa longiori mora differatur, eo caſu erunt dicendæ, ac ſi diſcedendum eſſet a Choro; nam in Rubrica 36. *n.* 3. habes hæc verba; *quando poſt aliquam Horam immediate* (nota ad verbum) *ſubſequitur Miſſa*.

19. Sed quæritur: An finita deinde Miſſa, & nulli alia ſequente Hora, dicendæ ſint? Reſpondeo, ex modo loquendi Rubricæ de his Antiphonis *n.* 3. colligi poſſe videtur eas omittendas eſſe; nam de Completorio in Rubrica dicitur; quod in eo ſemper hæ dicantur, etiamſi prædicta ſubſequantur; de aliis Horis dicitur, quod ſi poſt Laudes alia ſubſequatur Hora, in fine ultimæ Horæ dicendæ ſunt Antiphonæ. Ergo, cum ibidem dicatur; *numquam dici*, abſolute prohibentur dici; tum in fine Horæ, ſi prædicta ſubſequantur: tum in fine prædictorum, & Miſſæ, quæ ſubſequuntur poſt Horam. Confirmatur ex praxi, quæ habet, ut non dicantur hæ Antiphonæ poſt Miſſam Sabbati Sancti, neque poſt Officium Defunctorum, quod conjungitur Officio diei: ergo neque alias poſt Miſſam erunt dicendæ. Proprius etiam modus finiendi Miſſam videtur excludere has Antiphonas. Unde & Carmelitæ ex inſtituto Regulæ eaſdem recitant ante ultimum Evangelium, quod debet eſſe Miſſæ terminus, & finis. Neque dicas cum quibuſdam; Rubricam loqui de Horis minoribus, Prima, Tertia, Sexta, Nona, ita ut poſt Veſperas Defunctorum adjunctas Veſperis diei, debeant Antiphonæ prædictæ recitari: quia hæc vox, *Hora*; niſi aliud addatur ad diſtinctionem, ſignificat etiam Matutinum, & Veſperas, ut patet in Rubricis *tit.* 20. *n.* 1. *tit.* 21. *n.* 1. *tit.* 22. *n.* 1. & *tit.* 32. *n.* 1. Quare poſt Miſſam, ſi diſcedendum ſit a Choro, non ſunt ex recitandæ; ſi fiat, poteſt eſſe laudabilis conſuetudo, nec improbanda, quæ cedit in laudem B. Virginis Mariæ.

17. Dicuntur autem flexis genibus, præterquam in diebus Dominicis, a primis Veſperis Sabbati, ex Concilio Nicæno *Can.* 20. *vel* 25. *apud Turrianum*: Synodo Turonenſi ſub Carolo Magno *cap.* 36. ob Dominicam Reſurrectionem; qui ritus antea fere deperditus a Clemente VIII. fuit Eccleſiæ reſtitutus. Et a primis quidem Veſperis genuflexiones omitti tradit Amalar. *lib.* 4. *cap.* 7. & Concilium Conſtantinopolitanum 6. *Can.* 90.

18. Toto item tempore Paſchali non genuflectimus, ex Ambroſ. *ſermone* 62. *de Pentecoſte*; Hieronymo *in Dialog. adverſum Luciferianos*, lege Turrecrem. *in cap. quoniam de conſecr. diſt.* 3. At Hebdomadarius ſemper ſtat ad Orationem recitandam poſt prædictas Antiphonas ex Amalar. *lib.* 4. *cap.* 4. 7. ubi loquitur de Oratione, quæ eſt finis Officii, eademque de cauſa ſtandum quoque erit (aliis enim genuflectit rurſus Hebdomadarius) ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apoſtolicum, quæ dicuntur poſt Antiphonam finalem in Completorium. Verum, ſicut hic ritus ſtandi incipit a primis Veſperis Dominicæ, non a media nocte: ita deſinit in Occaſu Solis ejuſdem Dominicæ more Indulgentiarum, & poſt occaſum Solis non eſt amplius ſtandum in Oratione, quod ii notent, qui Veſperi recitant Officium Feriæ ſecundæ poſt Salutationis Angelicæ ſignum datum ſub noctem. Et hic eſt finis Sectionis Quintæ.

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

I. Givantus num. 5. *Sequitur autem una ex Antiphonis B. Virginis, quas non legi apud antiquos &c.*) Vere Givantus affirmat ſe in antiquis monumentis non legiſſe Antiphonas; quas in fine Completorii ſtatis anni temporibus recitare ſolemus; ſiquidem in nullo, quod ſciam, Breviario reperiuntur ante an. 1520. quamvis apud Franciſcanos, jam ab an. 1249. ut optime advertit Givantus, in uſu eſſent. Earum mentio eſt in MSS. ſtatutis Capituli Floriacenſis Abbatum Floriaci, & Prioris, & Conventus *de Regula cap.* 4. apud Martene *de Antiq. Monach. Ritib. c.* 12. *num.* 17. his verbis -- In fine Completorii loco Antiphonarum, quæ dicuntur de Beata Maria, videlicet; *Completi ſunt, & Ecce completa ſunt*, debet alia Antiphona, ſcilicet *Alma Redemptoris*, aut *Salve Regina*, ſeu quælibet alia Antiphona ad libitum Cantoris ſingulis diebus in Conventu ſolemniter celebrari -- Neſcio an de hujuſmodi Antiphonis intelligendum ſit decretum Capituli Generalis Anglorum Monachorum an. 1444. Northamptonæ, celebrati, quod refert Martene *loc. cit.* -- Ne Serpens verſutus, quos Vigilantes nequit ſubvertere, dormientes noctanter illudat; opus eſſe cenſemus ante ſomnum ejus implorare ſuffragium, per quem extitit caput ipſius Serpentis contritum: hinc eſt quod ſtatuimus, ut ſingulis diebus ſtatim poſt Completorium in honorem B. Virginis una in Choro cantetur Antiphona ... poſt quam ſequatur oratio de eadem. Quod jam diu ſancitum fuerat in Capitulo Provinciali an. 1343. ibidem celebrato. Sed fortaſſe Antiphonæ B. Virginis in his decretis non ſunt aliud niſi illæ de quibus fit mentio in laudatis ſtatutis Floriacenſibus, nempe *Completi ſunt, & Ecce completa ſunt*. Burſfeldenſes in Cæremoniali ante annos ducentos edito, his Antiphonis cum ſua collecta vocant Laudes Beatæ Mariæ: Præcipua ex illis Antiphonis, & cujus in Eccleſia uſus antiquior videtur,

eſt *Salve Regina*, cujus recitationem in Eccleſia, præceptam fuiſſe a Gregorio IX. anno 1234. contendit Sigonius; Cardinalis Quingnonius in ſuo Breviario eam inſeruit, ex quo Pius V. tranſtulit in Romanum. S. Ludovicus Galliarum Rex, teſte Nangio, eam in fine Completorii quotidie recitari volebat. Id pariter decretum fuit a Concilio apud Pennam Fidelem in Hiſpania anno 1302. In laudem Sanctæ Virginis in ſingulis diebus poſt Completorium canatur *Salve Regina &c.* alta voce cum verſu *Ora pro nobis &c.* & Oratio *Concede nos famulos. &c.* Carthuſiani non in fine Completorii, ſed ad Veſperas dicunt hujuſmodi Antiphonam; Carmelitæ in fine cujuslibet horæ; Ciſtercienſes toto anni tempore; Cluniacenſens vero nunquam recitant. Fratres Prædicatores quotidie poſt Completorium faciunt proceſſionem canentes in honorem Virginis prædictam Antiphonam; quod primum Pariſiis inſtitutum fuit, teſte Thoma Cantipratenſi *lib. 2. de Apol. cap.* 10. Auctorem hujus Antiphonæ Gavantus facit Petrum Compoſtellanum ex Durando, vel Hermannum Contractum ex Trithemio: ſed longe probabilius eſt compoſitam fuiſſe ab Hermanno Contracto Monaco Reichriarenſi in Svevia ita appellato, quia ab infantia membra contracta habebat, & obiit anno 1074. Inter opera D. Bernardi habentur IV. Sermones in *Salve Regina*, in quibus tamen Jacobus Merlonus Horſtius nihil aut parum invenit dignum ingenio, vel ſtylo S. Bernardi. Guillelmus Einſengrenius in Chronico Spirenſi refert Sanctum Bernardum Apoſtolicæ Sedis ad Germanos Legatum cum quadam die hujuſmodi Antiphona recitaretur in Eccleſia Spirenſi, genua flexiſſe, & hæc verba adjunxiſſe: *O Clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria*: Hæc tamen narratio falſitatis omnino argui debet, ſi verum eſt, quod ſtatuunt Poſſevinus in Apparatu, & citatus Horſtius, nimirum meditationem quamdam in *Salve Regina*, quæ legitur poſt ſuppoſititios illos Bernardi ſermones, Auctorem habere Anſelmum Mantuanum Lucenſem Epiſcopum; cum hic ante Bernardum Clarevallenſem vixerit, & in meditatione illa prædicta verba legantur. Aliquam verborum mutationem paſſa eſt hæc Antiphona: nam Hermannus Contractus ita ſcripſerat -- *Salve Regina miſericordiæ, vita dulcedo, &c.* & ſic recitabant etiam Dominicani Pariſiis cum proceſſionem illam inſtituerunt, de qua paulo ante meminimus, & ſic etiam nunc recitant Carthuſiani. In ſermonibus citatis habetur quidem Regina miſericordiæ, ſed cætera verba leguntur perinde ut in Breviario Romano. Reliquarum Antiphonarum Auctor ignoratur, niſi quod Antiphonam *Alma Redemptoris* nonnulli eidem Hermanno Contracto adſcribunt. Nobis tamen non placet antiqua illa traditio, cujus meminit Sigonius *lib. 2.* Regni Italici, quæque docet Antiphonam *Regina Cœli lætare* ab Angelis inventam fuiſſe, cui Traditioni miramur Gavantum aliquam fidem præſtare potuiſſe. Proteſtantes vitio nobis vertunt, quod in recitatione hujuſmodi Antiphonarum, iis titulis B. Virginem decoremus, qui ſoli Deo debentur. Iniqua prorſus accuſatio. nos enim B. Virginem non alia ratione Vitam noſtram, Spem noſtram appellamus, niſi quia ipſa nobis genuit Chriſtum Dominum, qui vere ſpes noſtra eſt, ac vita, & a quo ipſa ſuis precibus ſpem nobis ac vitam impetrare poteſt. Quod ſpectat ad tempus, quo unaquæque ex his Antiphonis recitari ſolet, id accurate a Gav. notatum eſt, præter unum aliquod, quod modo examinabimus.

II. Gavant. num. 7. *Item ut ſi Purificatio transferatur, Antiphona hæc quoque non dimittatur &c.* Aſſerebat Gavantus, quod Antiphona *Almæ Redemptoris &c.* taliter debeat dici uſque ad Purificationem inclusive, ita ut ſi Purificatio, quoad Officium transfertur, prædicta Antiphona quoque non dimittatur, niſi in fine Officii Purificationis; immo vero ſi Purificatio alicubi octavam habeat, dicebat idem Gavantus, quod Antiphona *Almæ Redemptoris* deberet dici uſque ad Completorium diei octavæ excluſive, ſeu uſque ad finem octavæ, & in comprobationem harum aſſertionum adducebat Decretum emanatum pro PP. Carmelitis Diſcalceatis. Verum hæc Gavanti ſententia non poteſt amplius admitti; quia Decreta edita ſub die 11. Januarii 1681, & die 10. Januarii 1693. & die 4. Aprilis 1705. quæ dantur in noſtro Indice ſub numeris 114. 179. & 232. aperte derogant Decreto ſupra allegato a Gavanto pro PP. Diſcalceatis, & declarant, quod die 2. Februarii poſt Completorium dimiſſa Antiphona *Almæ Redemptoris* ſemper dicatur Antiphona *Ave Regina Cœlorum*, etiam ſi Purificatio quoad Officium transferatur, vel alicubi octavam habeat, ſicut habet in noſtra Congregatione ex Conceſſione Clementis X. die 20. Auguſti 1671. ut patet ex ejuſdem Pontificis Conſtitutione, quæ incipit *Ad Paſtorale*, & quæ eſt n. 44. in Bullario Romano Cherubini, nunc vero in Bullario recentiſſimæ Romanæ editionis *tom. 7. num. 751* Attentis prælegatis Decretis corruit etiam opinio Guyeti, quæ habetur in Heortologia *lib. 4. ſect. 3. c. 18. quæſt. 5.* (ubi ſectatur ſententiam Gavanti) propter Decreta poſterius edita & ſuperius allegata, quæ profecto derogant anterioribus, ut in puncto de Decretis S. C. docet, & probat Urſaya celebris hujus Almæ Urbis Advocatus *Diſcept. Eccleſ. tom. 1. part. 3. Diſcept. n. 82.*

SECTIO SEXTA.

De Proprio de Tempore.

GAVANTUS.

EXpoſcit Ordo Breviarii, ut explicatis Rubricis generalibus, accedamus ad Rubricas ſpeciales, & par-

& partes ejuſdem Breviarii; & cum de Pſalterio (quod alias erat in centro Breviarii, nunc in capite,) dixerimus ſatis, cum de Pſalmis enarraremus Sectione præcedenti, *cap.* 8. reliquum eſt, ut proprium de tempore, quod Pſalterium ſequitur examinemus, digniora tantum relaturi.

SECTIONIS SEXTÆ CAPITA XXI.

1. *De Adventu.*
2. *De Antiphonis majoribus Adventus.*
3. *De Dominica quarta Adventus.*
4. *De Vigilia Nativitatis Domini.*
5. *De Natali Domini.*
6. *De Feſtis infra octavam Nativitatis Domini.*
7. *De Epiphania Domini.*
8. *De Dominicis poſt octavam Epiph.*
9. *De Septuageſima, & Domin. ſeqq.*
10. *De Feria 4. Cinerum.*
11. *De Dominicis Quadrageſimæ.*
12. *De Dominica Paſſionis.*
13. *De Dominica Palmarum, & Hebdomada majore.*
14. *De Paſchate, & ejuſdem octava.*
15. *De Tempore Paſchali.*
16. *De Litaniis majoribus, & minoribus.*
17. *De Feſto Aſcenſionis Domini.*
18. *De Pentecoſte.*
19. *De Dominica Trinitatis.*
20. *De Feſto Corporis Chriſti.*
21. *De Dominica poſt Pentecoſten.*

De Adventu. Cap. I.

GAVANTUS.

1. DE Hymnis, & Lectionibus egimus ſuperiori Sectione *cap.* 6. & 12. omittimus ſuffragia Sanctorum, ne ante Chriſtum natum implorare videamur eorum opem, quos ipſe Chriſtus ſuo adventu ſanctitate donavit. Neque fit commemoratio Crucis, ne videatur paſſus, antequam natus, neque item de Pace, quæ ante Nativitatem ejuſdem non fuit; ſed eo nato ab Angelis data eſt hominibus bonæ voluntatis, Azorius *l.* 10. *p.* 1. *c.* 16. Adventu Principis cedunt alii, ait Durandus *lib.* 6. *cap.* 2. quod ſupra retulimus.

2. Reſponſorium primum eſt in Breviario unicum, quia tres verſus habet: & Amalarius *de ord. Antiph. cap.* 8. meminit. Auctor illius fuit Monachus S. Gregorius ex Durando *lib.* 6. *cap.* 3. Tres autem verſus ex eodem Durando dicuntur nomine trium ordinum Sanctorum, qui ante legem, in lege, poſt legem Salvatorem exoptarunt, quibus additur *Gloria Patri*, in laudem S. Trinitatis, quæ tandem miſit eum in terras: Repetitur demum a capite Reſponſorium, quia, utinquit Gemma *lib.* 3. *cap.* 1. iterum Adventus Domini a fidelibus expectatur. Repetitio fit a remotiori; deinde a minus remoto: & demum a propinquiori; quia Patres primi temporis remotiores fuerunt ab Adventu Chriſti, quam recentiores. Mich. Timoth. *in Spec. ordinand. tract.* 6. *part.* 5. *cap.* 4.

3. Reliquorum Reſponſoriorum dicitur auctor S. Gregorius, & mentio eſt eorumdem, ſed ordine paulum diverſo, apud Amal. *loc. cit.* cætera cum eodem Amalario concordant, præter Lectiones.

4. In Dominica tertia mutatur Invitatorium, quod concordat cum Capitulo Veſperarum, & Laudum, ad excitandos animos erga Chriſtum venientem, & congruentius nunc mutatur in Dominica tertia, quam in Feria 4. Quatuor Temporum, ut ante Pium V. fiebat.

5. S. Hilarius *in l. officiorum* citatus a Bernone *de quibuſdam ad Miſſam ſpect. cap.* 4. notat, in tribus Dominicis Adventus ſignificari Trinum Chriſti adventum ad ſiculneam infructuoſam; venit enim ante legem per naturalem hominis intellectum, venit ſub lege, cum ipſa lege, venit ultimo per gratiam. Hæc ille.

6. De quatuor temporibus Adventus, ſicut etiam de aliis in Vere, Æſtate, & Autumno, ſatis ſuperque diximus priore Tomo. Officium eſt feriale cum Precibus, exceptis Temporibus Penteceſtes; & appellatæ ſunt Feriæ majores in recognitione Breviarii, ut diximus *ſect.* 3. *cap.* 6. *n.* 2.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. -- *Neque fit Commemoratio Crucis, ne videatur paſſus, antequam natus &c.*) Omittuntur ab Adventu uſque ad octavam Epiphaniæ Sanctorum Suffragia, necnon Commemoratio de Cruce, ea videlicet ratione, quam adducit Gavantus, & quæ pariter allegatur in MSS. Conſuetudinibus Monaſterii Lyrenſis, quia videlicet non natum, vel adhuc parvulum, inconveniens eſt prædicare Crucifixum.

Huc ſpectant ſequentia Decreta, nimirum.

Cum multis Congregationibus, Religionibus &c. conceſſum ſit a S. Sede Apoſtolica, ut ſemel pluries in ſingulis hebdomadibus, vel menſibus celebrentur varia officia per annum, v. g. de SS. Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo Feſto duplici, vel ſemiduplici, hujuſmodi Indulta non habent locum in Feriis Adventus, Quadrageſimæ &c. prout in Decreto dato in noſtro Indice *ſub num.* 236. unde ſuſpenſio prædicti Indulti non ſolum incipit a die 17. menſis Decembris, quando incipiunt Feriæ digniores uſque ad Vigiliam Nativitatis Domini inclusive, ut videntur ſupponere Patres Cappuccini in Rubricis particularibus ſui Breviarii *num.* 7. ſed a Feria ſecunda Dominicæ primæ Adventus.

Concurrente Dominica 2. Adventus die 7. Decembris cum Feſto Immaculatæ Conceptionis B. M. V. & die octava Sancti proprii, debent fieri prius Commemoratio de octava Sancti proprii, deinde de Dominica, juxta diſpoſitionem Tabellæ ſecundæ de Concurrentia Dominicæ Majoris,

ſive

ſive primæ, ſive ſecundæ Claſſis cum die octava; ut ibi Regula tertia, quemadmodum docet Rubrica Breviarii *num.* 11. Ita S. R. C. 10. Januar. 1693. & ditur in noſtro Indice *ſub num.* 180.

In Feriis Adventus, quæ Antiphonæ dicendæ ſunt tum ad Laudes, tum ad Horas, ſatis declaratur in Rubricis Breviarii ſicut etiam quando fit dicendum officium Defunctorum.

De Antiphonis majoribus Adventus. Cap. II.

GAVANTUS.

1. ANtiphonæ majores in Adventu dicuntur eæ, quæ ſeptem dies ante Nativ. Dom. recitantur, incipientes ab O, quæ majores aliis ſunt, quia duplicantur. De his quæruntur quatuor: & Primo: Cur ad *Magnificat* recitantur? nam ad Laudes congruentius videbantur recitari poſſe, ad Canticum Zachariæ, quod fuit cantatum de adventu Meſſiæ. Reſpondet tamen Amal. *de Ord. Antiph. cap.* 13. eas ſpectare magis ad B. Virginem, quam ad Zachariam. Addit Durand. *lib. 6. cap.* 11. quia Chriſtus exſpectabatur ad Veſperam mundi; ideo dicuntur in Veſperis ad *Magnificat*.

2. Cur duplicantur? ad explicanda iterata ſuſpiria Sanctorum Patrum. Durandus *loc. cit.*

3. Cur ſeptem? Ad literam, ut per octavam ante Nativitatem Domini accendamur erga Chriſtum venturum, admirantes potius, quam vocantes Salvatorem, qui jam venit. Nam illud, O, admirantis eſt magis, quam vocantis, ex Amal. *loc. cit.* Myſtice quoque ſeptennarius numerus ſignificat ſeptiformem Spiritus Sancti gratiam, & ſeptem humani generis miſerias, quas ex Antiphonis hauſtas recenſet Durand. *loc. cit.* quarum cauſa, inquit, egemus Doctore contra ignorantiam, Redemptore a pœnis æternis, Liberatore a ſervitute diaboli, Eductore a conſuetudine peccati; Illuminatore tenebrarum noſtrarum, Salvatore ad reducendos exules in patriam, tum Gentes, ut in ſexta Antiphona, tum Judæos, ut in ſeptima.

4. Quis ordo inter eaſdem? Amal. *loc. cit.* eas enumerat juxta Antiphonarium Metenſe, & innuit, ordine diverſos a Romanis recitari. Ordo noſter eſt apud Gemmam *lib. 3. c. 5.* & ab eodem auctore ſic explicatur; ut in prima Antiphona dicatur Chriſtus *Sapientia*, quia venit in Spiritu ſapientiæ. In ſecunda, *Adonai*, quod nomen Moyſi indicavit Deus, qui legem dedit, & venit nos redimere per Spiritum intellectus. In tertia, *Radix Jeſſe in ſignum populorum*, hoc eſt, in ſignum Crucis, & liberare nos venit in Spiritu conſilii. In quarta, *Clavis David*, qui cælum juſtis aperit, & infirmum claudit in Spiritu fortitudinis. In quinta, *Oriens*, qui nos illuminat Spiritu ſcientiæ. In ſexta, *Rex gentium, & lapis angularis*, qui ſalvat omnes per Spiritum pietatis. In ſeptima, *Emmanuel*, qui venit non ſine Spiritu timoris, dans cunctis chriſmata amoris. Hæc ille fuſius. Eſt igitur hic numerus ſeptennarius ex *Iſai.* 11. deſumptus.

5. Præcedunt has Antiphonas aliæ ad Laudes, quaſi præparatoriæ ad majores, de quibus Amal. *lib. 4. c. 30.* ut renovemur, ait, paulo ante Nativitatem: Habebantur de his in Breviariis antiquioribus quædam Tabulæ Pariſienſes, cum hac Rubrica, ut ſcilicet, ſi Feſtum occurreret, completis omnibus de Feſto, rurſus dicerentur Laudes cum his Antiphonis, & Pſalmis ferialibus, quæ Tabulæ a Pio V. mutatæ ſunt in Rubricam commodiorem, qua quinque Feriæ complentur; & quæ in die S. Thomæ occurrunt, in Sabbato collocantur.

6. Tres aliæ Antiphonæ ſunt privilegiatæ in his diebus. Prima eſt, *Expectetur*, quæ ſemper in Sabbato dicenda eſt quarto loco (quod & antiqui obſervarunt) ut concordet cum Cantico Sabbatino, de quo ſumpta eſt, & bene quadrat Adventui Domini. Altera eſt, *Nolite timere*; quæ die 21. Menſis Decembris ſemper eſt ponenda, ſive ſit Feſtum S. Thomæ, ſive Dominica, ne enuncietur falſum extra quintum diem ante Nativitatem. Hæc ante Pium V. dicebatur ter cum *Gloria Patri*, ex inſtituto Fratrum Minorum, non Romano; & ideo ritus ille fuit abrogatus. Tertia eſt, *Ecce completa ſunt*, quæ ultimo die dicitur ante Vigiliam Nativit. ex Tabulis Pariſienſibus, & Radulpho antiquioribus, quas ille citat, & excludit *propoſ.* 16. Congruit autem diei, ut ex verbis ejuſdem Antiphonæ conſtit.

7. Conceſſit Hiſpanis Gregor. XIII. ut anticipent prædictas Antiph. in die 16. Decembr. quia die 17. celebrant Feſtum Expectationis partus B. V. At quid, quando dies 16. eſt Dominica? eo anno omittuntur Antiphonæ Feriæ 2. ea ratione, qua in univerſali Eccleſia omittuntur Antiphonæ illius Feriæ, in qua occurrit Feſtum S. Thomæ, quando Vigilia Nativitatis occurrit in Dominica, cujus Antiphonæ dicuntur in Sabbato.

8. Et quando alicubi contingit reponi has Antiphonas in Feria diverſa ab ea cui ſunt aſſignatæ, Antiphona 4. ea erit, quæ conformis eſt Cantico recitando, ſicuti præſcribitur de Antiphona: *Expectetur* reſervata Sabbato.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

Gav. n. 1. — *Qua per ſeptem dies ante Nativitatem Domini recitantur &c.*) Quando advenit XVII. Decembris (in qua, ut notat Gavantus, & ante ipſum Rubricæ, regulariter ponuntur Antiphonæ propriæ ad Laudes in officio de tempore, & in quocumque officio Antiphonæ Majores, O, ad *Magnificat*, vel poſt in officio de aliquo Feſto) ceſſant, ac ſuſpenduntur omnes octavæ particulares, unde uſque ad diem Epiphaniæ incluſive, non modo nullum amplius Feſtum Eccleſiæ alicujus particularis celebrari intra illud tempus poteſt cum octava, ſed etiam octavæ jam antecedenter cœptæ, ſeu inchoatæ tunc abrumpuntur, itaut nil amplius, ne quidem Commemoratio de ea fieri poſſit in officio, & Miſſa, ut expreſſe præſcri-

ſcribit Rubrica generalis VII. Breviarii in fine *num.* 1. Quare ſi occurrat dies octava Feſti habentis octavam, v. gr. Titularis Eccleſiæ, dedicationis &c. in Die 17. Decembris, ne quidem in pridianis Veſperis fieri debebit Commemoratio *de die illa octava*: cum enim ſequenti die, dies octava Feſti Officium non habeat, nec etiam conveniet, ut habeat primas Veſperas etiam tantum partiales, aut Commemorationem ex primis Veſperis, uti ad citatam Rubricam diſcurrit noſter Gavantus ſupra *ſect.* 3. *cap.* 8. *num.* 9. *ac* 13.

Huc ſpectant Decreta edita a S. R. C. die 17. Novembris 1607. & die 17. Maji 1692. & quæ dantur in noſtro Indice *ſub num.* 30. *&* 170.

De Dominica IV. Adventus. Cap. III.

GAVANTUS.

1. COntingit non legi in Officio Dominic. IV. Evangelium, quod ideo ſaltem in præcedenti Sabbato legitur: puta, quando in hac Dominica occurrit Vigilia Nativitatis, & ea anno omittuntur Antiphonæ ad Laudes, quæ occurrunt die S. Thomæ, ut in Sabbato Quatuor Temporum ponantur Antiphonæ Dominicæ IV., quæ omitti non debeat, quod affirmat Microl. *cap.* 33. & approbat indagator Romanorum Rituum Radulphus *propoſ.* 16. qui appellat ibid. ſupercreſcentia ea, quæ habentur in Breviario poſt Dom. IV. quia in breviori tempore Adventus omittuntur.

2. Et licet in prædicto caſu Antiphona quartæ Dominicæ omittatur, cujus loco dicitur Antiphona *Expectetur*, eadem tamen quarto loco reſumitur in Vigilia Nativitatis, ne Officium hujus Dominicæ ullo modo pereat.

De Vigilia Nativitatis Domini. Cap. IV.

GAVANTUS.

1. SI Vigilia venerit in Sabbato, vice Pſalmi *Jubilate*, in Nocturno dicitur Pſalmus *Bonum eſt*, ne ille bis dicatur, ad Matutinum, & Laudes, & neque hic omittitur in Officio.

2. Antiphonæ ad Laudes: *Judæa, & Jeruſalem, &c.* habentur apud Rupertum *lib.* 3. *cap.* 12.

3. Ritus Officii a Laudibus eſt Duplex, non ante annum 1521. in Breviario impreſſis; at erat etiam in antiquis MSS. duplex; &, cum Vigilia ſit illius Feſti, quod eſt initium ſalutis noſtræ, jure merito cum exultatione eſt celebranda. Eſt igitur Officium partim feriale, quia Vigilia eſt, partim feſtivum, juxta illud: *Levate capita veſtra &c.* & ut Officium Primæ ſit ſolemne, in quo eſt annuncianda Nativitas Salvatoris, cum ſolemni lectione Martyrologii.

4. Legitur Martyrologium cum majori, quam alias, ſolemnitate: qua in re quiſque abundet in Ritu ſuo: illud eſt commune fere omnibus, ut genua flectamus, excepto Lectore, ad ea verba; *In Bethleem Juda &c.* uſque ad ea: *ſecundum carnem*; ea ratione, qua ad Miſſam genuflectimus in Symbolo ad ea: *Et incarnatus eſt*; & in ultimo Evangelio ad ea: *Verbum caro factum eſt*, humiliato namque Deo, & nos uſque ad terram profundius ſolito humiliari decet, quod & additum eſt in poſtrema Martyrologi recognitione. —

5. Ad Nonam incluſive deſinit Adventus, & ceſſat Verſus *Angelus Domini &c.*

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. num. 1. — *Si Vigilia venerit in Sabbato &c.*) De hac Vigilia, quando venerit in Sabbato, ſatis diſponitur in Rubricis Breviarii hujus diei, nimirum quomodo recitandi ſint Pſalmi ad Laudes; ſicut etiam ſatis diſponitur quomodo recitandum ſit Officium, quando occurrat in Dominica IV. Adventus; unde hoc loco ea prætermittimus, cum facile legi poſſint in eodem Breviario.

II. Gav. n. 4. — *Legitur Martyrologium cum majori, quam alias ſolemnitate &c.*) Hic breviter innuit Gavantus quod hac die cantatur Martyrologium cum majori, quam alias, ſolemnitate, fuſius vero deſcribit hanc ſolemnitatem infra *ſect.* 10. *cap.* 3. *n.* 7. ſed adhuc aliqua deſiderantur, quæ tamen deſcribuntur tum a Caſtaldo *lib.* 3. *ſect.* 1. tum a Bauldry *part.* 4. *cap.* 2. qui aſſerunt, Sacriſtam, aut alium ante Primam in medio Chori, vel ante Altare parare debere Pulpitum, ſeu Legile panno violaceo tectum, ſuper quod poni debeat Martyrologium grandioris formæ, ſi fieri poteſt, tectum etiam eodem colore.

In Sacriſtia parari debent duo candelabra cum cereis accendendis, Amictus, & Alba, ſi his utitur Sacerdos cantaturus Martyrologium: deinde Stola, & Pluviale pariter violaceum; vel paretur Amictus tantum cum Cotta, & Pluviali, juxta Eccleſiæ conſuetudinem. Thuriferarius etiam ignem pro Thuribulo, & Naviculam. Præfatus Sacerdos dum *Prima* cantatur in Choro ſolemniter, induitur memoratis ſacris indumentis, & dum dicuntur verſus poſt Capitulum, præcedentibus Thuriferario cum Thuribulo, & Acolytho cum Navicula, necnon Ceroferarius cum Cereis accenſis, procedit ad locum in medio Chori, vel ante Altare, ubi cantari debet Martyrologium, & facta Altari ab eo, & a Miniſtris debita reverentia, ſicut in Miſſa Solemni, dum dicitur oratio: *Domine Deus Omnipotens*, miniſtrantibus Acolythis imponit ter incenſum in Thuribulum cum ſolita benedictione, formans ſigno Crucis, at de more; deinde accepto Thuribulo ter incenſat Martyrologium, interim Acolytho elevante fimbriam pluvialis a dexteris, & poſt incenſationem, Thuriferarius accepto Thuribulo, poſt eum ſtat cum Acolytho; Ceroferarii etiam ſtant hinc inde a lateribus ejuſdem Cantantis Martyrologium, faciem, ſicut ipſe, vertentes, & omnes dicto modo manent uſque in finem.

Dicto in Choro *Deo gratias*, & omnibus ſtantibus

tibus detecto capite, incipit Cantor lectionem Martyrologii, in quo neque ſeipſum, neque librum ſignabit, ſed ſtans manibus junctis, cantat tono competenti, primo pronunciando Kalendas, deinde proſequendo lectionem. Cum dicit *in Bethleem Juda &c.* elevat vocem, & ſtatim omnes (præter ipſum Lectorem, & Ceroferarios, qui ſemper ſtant immobiles) genuflectunt; poſtea altiori, ac ſolemniori tono, qui dicitur paſſionis, ſubdet: *Nativitas Domini Noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem.*

His peractis, & factis debitis reverentiis cum Acolythis, ac Ceroferariis, eodem ordine, quo venerat, revertitur in Sacriſtiam, ibique paramenta deponit, in Choro vero adſtantes omnes, ad reliquam lectionem, quam aliquis lector, more ſolito, cantabit, tecto capite ſedebunt.

In aliis Eccleſiis, in quibus hoc Martyrologium non cantatur adeo ſolemniter, debent ſaltem obſervari ea, quæ in Directorio Chori Romani præſcribuntur.

Advertendum eſt hoc loco Bauldry *n. 7.* aſſerere, quod ad prædicta verba genuflectere debet etiam ipſemet Celebrans, nempe is, qui Martyrologium decantat: verum noſter Gavantus apertis verbis loc. ſuprac. *n. 7.* excipit Lectorem Martyrologii ab hac obligatione genuflectendi; cui Gavanti ſententiæ omnes deſcribere debemus, ſequendo regulam illam generalem, quæ habetur in Cæremoniali PP. Carmelitarum a Sebaſtiano Fantonio concinnato *lib. 1. Rubr. 52. num. 3.* & in Cæremoniali Clericorum Regularium Minorum a P. Dominico Flumara compoſito *part. 1. cap. 13.* nimirum: *quidquid cantatur ab Hebdomadario, Sacerdotibus, vel Cantoribus, ab ipſis ſtantibus dicetur, & capite detecto.* Etiam in Cæremoniali Clericorum Regul. S. Pauli *lib. 1. cap. 10. §. de Hebdomadario*, hæc habentur: *Hymnum* Veni Creator Spiritus, & Ave Maris Stella, *ipſe ſtans cantabit, & primis illis verbis pronunciatis, genuflectet.* Et in allegato Cæremoniali Cleric. Minor. *part. 1. cap. 12.* præſcribitur, quod *quando in Veſperis ſolemnibus Celebrans intonat Hymnum* Veni Creator Spiritus, mentes tuorum viſita, & Ave Maris Stella, Dei Mater Alma, *non genuflectit, niſi poſt cantum ipſorum duorum verſuum, ſed omnes alii de Choro genuflectunt a principio.* Neque id tantum præfati Clerici Regulares, ſed etiam Minores Conventuales S. Franciſci *part. 8. cap. 6.* & Minor. Obſerv. *part. 4. cap. 11.* necnon Auguſtinienſes Diſcalceati in ſuo Cæremoniali *lib. 2. c. 4.* idem omnino præſcribunt. Denique Caſtaldus noſter in praxi *lib. 2. ſect. 5. cap. 8. n. 10.* ita ſtatuit: *Si vero Hymnus ſit* Veni Creator Spiritus, *vel* Ave Maris Stella, *dum Celebrans Hymnum intonat, omnes genuflectunt, ipſe vero Celebrans poſtquam illum intonavit, in ſuo genuflexorio, vel in aliquo pulvino ad id parato pariter genuflectit:* ex quibus omnibus aperte deducitur hujus Martyrologii Cantorem dum pronunciat prædicta verba, quamvis omnes genuflectere debeant, ipſum tamen ſtantem eaſdem cantare debere; & revera Diaconus in tertia Miſſa ſolemni diei ſequentis cantando Evangelium, dum profert illa verba: *Et Verbum caro factum eſt*, cæteris genuflectentibus, ipſe ſtans, non vero genuflexus decantat, inclinato quidem capite; & qui cantando Paſſionem Chriſti Domini munus gerit Evangeliſtæ, dum profert illa verba: *Et inclinato capite tradidit ſpiritum*, quamvis omnes ad eadem verba genuflectant, ipſe tamen non procumbit, niſi prolatis iiſdem verbis, & dum ſit aliqua pauſa. Ex quibus omnibus magis, magiſque confirmatur Martyrologii Cantorem in prædicto caſu non debere procumbere, niſi aliqua pauſa ſit facienda per ſpatium orationis Dominicæ, ut tradit Bauldry *n. 8.* nam ſi vere, ut decens eſſet, fiat prædicta pauſa, ſtatim poſtquam decantata fuerunt illa verba: *Nativitas Domini Noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem*, tunc profecto etiam Martyrologii Cantor genuflectere deberet, ſicuti fit ab eo, qui cantat Paſſionem, ut mox diximus.

Unicus nunc mihi ingeritur ſcrupulus ſuper colore Stolæ, & Pluvialis adhibendi ſupradicto Cantore hujus Martyrologii. Dixi ſupra, inhærendo Caſtaldo, Bauldry, & aliis communiter prædicta indumenta ſacra debere eſſe violacea correſpondentia colori hujus Vigiliæ; verum quia agitur de cantando Martyrologio, in quo annunciatur Feſtum ſummæ lætitiæ, nempe Nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem, non videretur incongruum, ſi legile, ſuper quo cantandum eſt Martyrologium prædictum, tegeretur panno albi coloris, & ſi ejuſdem Martyrologii Cantor indueretur pariter Stola, & Pluviali ejuſdem coloris. Neque obeſſe poſſet, quod Altaris antipendium, & aliæ veſtes Sacerdotum in hac die ſint coloris violacei: nam etiam in Sabbato Sancto, quamvis Celebrans & Subdiaconus induti ſint veſtibus violacei coloris, & Altare tectum ſit palliolo pariter violaceo, nihilominus Diaconus cantaturus Præconium Paſchale deponit Caſulam plicatam violaceam, & induit Dalmaticam coloris albi, & ſic etiam pulpitum, ſeu legile, ſuper quo cantare debet Præconium, tegitur velo argenteo, vel auro, non vero violaceo; ſicut igitur ad annuntiandum Feſtum Paſchale utitur Diaconus prædicto colore lætitiæ, quamvis cæteri induti reperiantur colore violaceo, ita congruum videtur, quod Presbyter, qui cantaturus eſt eam tantum Martyrologii partem, in qua Nativitas Salvatoris noſtri annuntiatur, adhibeat indumenta coloris indicantis lætitiam, nempe albi, non vero coloris violacei, qui ſignificare ſolet triſtitiam. Et revera hic Ritus obſervatur in Eccleſia Cathedrali Maceratenſi. Sed quamvis hujuſmodi ponderationes hoc mihi ſuadeant; nihilominus recedere non audeo a communi praxi, & ſententia noſtrorum Doctorum præſcribentium in tali circumſtantia uſum coloris violacei, non vero albi.

De Natali Domini. Cap. V.

GAVANTUS.

1. LEctiones Isaiæ hac nocte leguntur sine titulo; ea forte ratione, qua Hugo docet *lib. 2. cap. 3.* Capitula legi sine titulo, quando scitur Auctor; & Isaias in toto Adventu lectus est, ita ut pateat ejus nomen? Dicerem cum Patre Ruiz, jam non per Prophetas, sed in Filio Deum loqui.

2. Responsoria videntur vagari; sed ait Amalarius *de ord. Antiphonarii c. 15.* quem sequitur Gemma *lib. 3. cap. 9.* esse Xenia, quæ deferuntur partim puero nato, partim Deiparæ. In primo vero Responsorio additur, *Gloria Patri*, in gratiarum actionem de tanto beneficio. Gemma *cap. 7.*

3. In tertio Nocturno multiplicatur, *Alleluja*, ad Antiphonas; quia, ut alias diximus, tertium Nocturnum significat tempus gratiæ post legem, in quo significari debet lætitia per Christum natum, nobis communicata, Amalarius *lib. 4. c. 31.*

4. Dividitur Matutinum a Laudibus, & inter utrumque cantatur Missa, ex Micrologo *cap. 34.* & Gemma *lib. 3. cap. 10. lib. 4. cap. 117.* qui ritus videtur habuisse ortum post Ordin. Romanum, in quo prima Missa celebrabatur, expletis Vigiliis, idest, Nocturnis, & Matutinis, idest, Laudibus (hoc enim nomine vocabantur Laudes) nisi dicamus fuisse peculiarem hunc ritum Cappellæ Pontificiæ, quæ eadem nocte tres Ecclesias S. Mariæ Majoris, S. Anastasiæ, & S. Petri visitabat, & Missas solemnes celebrabat. Quidquid sit, cum Laudes pertineant ad diem potius, quam ad noctem, & prima Missa sit noctis, non diei, congrue præscriptum est, ut ea cantetur ante Laudes, & post Hymnum *Te Deum*. Gemma *dicto cap. 117.* * Dixi cantetur, contra eos, qui volunt posse dici Missam primam separatim ab Officio, & aliis Missis, de nocte, & in Oratoriis, & locis privatis ex quadam devotione, quæ mihi non probatur, cum ea dicatur in ordine ad Officium noctis inter Matutinum, & Laudes cantandas. Vide in 1. Tom. quæ diximus de tribus Missis *part. 4. tit. 3. num. 3. 4. 6.*

5. Laudes sequuntur Missam prima de æterna generatione, quæ prius extitit ante omnem creaturam, quæ Deum laudare potuerit. Durand. *lib. 6. cap. 13.* & in prima Antiphona, quasi chordam diximus, iis verbis *Quem vidistis Pastores &c.* Durand. *ibidem*, quam Antiphonam non videtur noviisse Amalarius, *qui de Ordin. Antiphon. cap. 15.* incipit ab ea *Genuit puerpera Regem*.

6. Prima summo mane dicta, cantatur altera Missa. Antiquiores aliqui ante Primam immediate post Laudes, cantabant secundam Missam, ex Gemma *lib. 3. cap. 11.* At S. Antoninus *3. part. Summ. tit. 13. cap. 6. §. 4.* cum Palud. *in 4. dist. 11. qu. 2. art. 2. concl. 2.* refert de generali consuetudine Missam secundam ante Primam Canonicam celebrari solitam; nisi eos explicemus cum Francolino *de temp. Hor. Canon. 1. part. c. 16. n. 6.* non loqui de ritu Ecclesiarum Urbis. Addit ibidem Francol. ideo Primam ante horam consuetam speciali lege recitari, ut Missam secunda in Aurora cantari queat. Neque enim debet unquam Missa cantari sine præparatione Chori ad illam, per aliquam Horam Canonicam, ut *ibidem* auctor idem fuse probat, & exemplis confirmat. Neque dicas, sufficere Laudes ante Missam secundam; tum quia non debent dividi a Nocturnis, nisi quantum Missa prima occupat temporis, quod intercedit, cum sint unica Hora, ut notat Navarr. *de Orat. c. 3. n. 28.* tum quia a Laudibus ad Auroram; in qua secunda Missa cantatur, multum adhuc superest temporis, ut nequeat congruenter sequi secunda Missa. Post tertiam Horam Missa tertia convenit cantari, ut in Festis. Nihil est præterea in Officio notandum nisi quod Antiphonæ in secundis Vesperis, *Tecum principium*, sunt privilegiatæ, ut numquam omittantur infra octavam, & de his est mentio apud Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 16.* Ut nimirum fiat de octava Nativitatis præter morem aliarum octavarum de Sanctis, & non per solam commemorationem de eadem; & eo magis, quia intra eamdem octavam admittuntur quotidie Festa Sanctorum, quæ ab octavis Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, & Corporis Christi, vel omnino excluduntur, vel parce in iis admittuntur.

De Festis infra Octavam Nativitatis Domini. Cap. VI.

GAVANTUS.

1. CUjus Classis erit S. Stephani Festum? Andreas Castaldus *in Carem. Cleric. Regular. lib. 3. cap. 5. n. 1.* innuit esse primæ Classis. Mihi placet, ut dicatur secundæ Classis; tum quia sequens Festum S. Joannis non est, nisi secundæ Classis, ut aliorum Apostolorum; tum quia Stephanus, & Laurentius in Martyrologio, Officia, octava, sepulchro sunt pares; concordant in tertia Antiphona ad Laudes, & in oratione duplici, altera in Festo, altera in die octava: ex quibus sequitur, quod hæc Sanctorum Festa cederent occurrenti Festo primæ Classis. Habent privilegium non commune aliis Festis secundæ Classis, quod de die infra octavam eorum fit Commemoratio in Festis eorumdem, ut habetur in Breviario.

2. Antiphonæ Festi hujus, & duorum sequentium sunt Gallicæ, ex Radulpho *prepos. 12.* & Lectiones primi Nocturni de S. Stephano habentur etiam in Ord. Rom. Reliquum Officium tribuitur Alcuino ab Auctore Ligni Vitæ *lib. 5.* & a Schultingio; Officium S. Joannis a S. Gregorio compositum asserit Schultingius. Duplicia sunt hæc duo Festa apud Durandum *lib. 7. Orat. Miss.* habentur in Sacramentario Greg. Introitus, &c. in Antiphonario ejusdem, ubi & Festi sequentis Missa.

In-

In Feſto SS. Innocentium non dicitur *Te Deum*, quod lætitiam ſonat, quia deſcenderunt in Limbum, ait Microl. *cap.* 36. ſed non placet, quia Jo: Baptiſta item deſcendit in Limbum, in cujus tamen Decollatione dicitur *Te Deum*. Potius ob lacrymas Matrum, ait Amalarius *lib.* 1. *cap.* 41. In Dominica vero, & in die octava dicitur; quia in Dominica lætitia Reſurrectionis Domini excellit ſuper omnem lacrymam, & dies octava beatitudinem ſignificat, ut alibi diximus.

4. Tertium hoc Feſtum puto item eſſe ſecundæ Claſſis, cui datur octava, & de his octavis Amalarius *lib.* 4. *cap.* 37. meminit: immo vero in octava Innocentium S. Auguſtinus duos habuit ſermones, ut ſcribit Poſſidius. * Officium erat Semiduplex. Durandus ſupra. Pius V. decrevit fieri Duplex. Officium a S. Gregorio, ait Schultingius.

5. Quid agendum, quando Feſtum ex tribus prædictis erit Patronus loci, ſeu Titulus Eccleſiæ? Reſpondeo, in ſecundis Veſperis Nativitatis, etiam in Eccleſia propria S. Stephani, idem fieri, quod in univerſali Eccleſia: quia in pari prima Claſſe majus eſt Feſtum Chriſti, quam Stephani, & ideo habet integras Veſperas utraſque.

6. Inter eadem vero Feſta ſerventur Rubricæ generales, ut Veſperæ primæ, & ſecundæ ſint de digniori Feſto, ideſt, primæ Claſſis, & Patroni, ſeu Titularis cum Commemoratione minus digni, & item de octava Nativitatis, cujus etiam Antiphonæ ad Veſperas ſemper recitantur, ut ſuavi cedant Domino mediocritatem Veſperarum, qui venit vergente mundi Veſpere pro ſalute noſtra. Ad Laudes vero fit Commemoratio de die infra octavam aliam; excepta Nativitatis octava, de qua fit ſemper Commemoratio, ut in Rubricis generalibus, & nos ſupra *ſect.* 3.

7. Si Titulus Eccleſiæ (non Altaris majoris) fuerit Innocentium, erit conſequenter primæ Claſſis, & eo caſu non negarem poſſe dici *Te Deum* in Officio, & concederem rubeum colorem cum ſuis conſequentiis in Miſſa, quia ſi hæc conceduntur ratione Dominicæ, in qua non eſt dolendum, cur dolemus in Feſto Titularis Eccleſiæ ſolemni? eo prorſus modo, quo conceditur in Miſſa, *Credo*, S. Joannis Baptiſtæ, ſi in Dominica venerit, & quando celebratur in propria Eccleſia: quod idem dicitur in Feſto S. Laurentii: ergo æqualia ſunt, fieri Feſtum in Dominica, & fieri in propria Eccleſia.

8. Hymni Innocentium de novo fuerunt additi, licet eorum auctor ſit antiquus. Vide tit. de Hymnis.

9. Quæ diximus de prædictis, quando ſunt Titulares Eccleſiarum, valent etiam de ſequentibus Feſtis, S. Thomæ Cantuarienſis, & S. Sylveſtri: quibus tamen hodie negatur octava. In ſecundis Veſperis S. Sylveſtri Antiphonæ *Tenuum principium*, non habent amplius locum, terminatæ in primis Veſperis ejuſdem: ergo ſumendæ erunt de Communi Confeſſoris Pontificis, & fit Commemoratio Circumciſionis.

10. De Dominica infra octavam Nativitatis Rubrica clara eſt. Quod ſi tota octava, ut in quibuſdam Eccleſiis vidi, impedita ſit Feſtis Duplicibus, de eadem fiat Commemoratio, eo prorſus die, quo univerſalis Eccleſia facit de eadem Dominica Officium, vel Commemor. Officium vero Dominicæ ſi ea occurrat in Feſto S. Sylveſtri, non deperit, quia Lectiones primi & ſecundi Nocturni in præcedenti Sabbato leguntur. Vide cultum Dominicæ diei, qui non perit.

11. Occurrit in Urbe N. Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis in Feſto SS. Innocentium: quæſitum eſt a me, qualiter Officium recitandum erit? Reſpondi, ex vi Rubricarum, in primis Veſperis poſt Antiphonas, & Pſalmos de Nativitate, Capitulum cum reliquis dici debere de Dedicatione, & cum commemor. S. Joannis, cum Feſtum eſt Duplex ii. Claſſis, & Nativitatis Domini, quæ numquam omittitur, de S. Stephano nihil, quia de die infra octavam nihil fit in Feſto primæ Claſſis. In Laudibus, & Miſſa de Dedicatione fit tantum Commemoratio de Nativitate. In ſecundis Veſperis Antiphonæ & Pſalmi de Nativitate, Capitulum, Hymnus &c. de Dedicatione; Commem. de ſequenti Feſto S. Thomæ, vel Dominica, & de Nativitate, non de diebus infra octavas SS. Stephani, & Joannis *ex Rubrica de Commemorationibus n.* 4. *in fine*. Non fit octava de Dedicatione, quia prohibita eſt in poſtrema recognitione Breviarii. Feſtum Innocentium regulariter celebrandum erit in die octava eorumdem; & quia de eiſdem non fit eo caſu octava, poterit dici *Te Deum*, cum conſequentibus, una cum Eccleſia univerſali; & interim nulla fit de iis commemoratio infra octavam Nativitatis, quia nondum celebratum fuit Feſtum. Sed eo anno, quo Feſtum hoc occurrit in Feria V. celebrabitur in Sabbato ſequenti, quod eo caſu erit dies infra octavam Nativitatis; intra quam fit de Duplici, & præſertim ſecundæ Claſſis, etiam translato. Eo autem anno, quo occurrit in Sabbato tunc celebrabitur in Feria ſecunda ſequenti; quia de duobus Feſtis translatis, Innocentium, & Sancti Thomæ, de digniori prius eſt recitandum Officium: & Feſtum S. Thomæ celebrabitur prima die non impedita poſt octavam Epiphaniæ, *ex vulgatis Rubricis*.

12. Circumciſionis Feſtum de Chriſto recens eſt, ut alibi docuimus tomo primo. Antiphonæ probant eſſe de B. Virgine Feſtum, O *admirabile commercium*, quas commemorat Amalarius *lib.* 4 *cap.* 32. Oratio confirmat, *Deus, qui ſalutis æternæ*: de qua Microl. *loc. cit.* Officium enim Miſſæ, licet habeatur in Antiphonario Gregoriano eſt tamen poſterius S. Gregorii ut ibidem Pamelius probat. In ſecundis Veſperis non fit commemoratio de diebus infra octavas Sanctorum Joannis, & Innocentium, quia de his non fit Officium die ſequenti, ut dicitur in Rubrica *de Commem. 9. n.* 6.

13. In ſecundis etiam Veſperis octavæ S. Joannis concurrentibus in primis Veſperis octavæ Innocentium, fit tantum Commemoratio de Inno-

cen-

centibus, ut integræ Veſperæ ſint de digniori, ex Rubrica, *de Concurrentia Officii*, 11. *num.* 2.

14. Erant hæ tres octavæ Semid. in Breviario 1550. edito. Duplices a Pio V. qui addidit omnes Lectiones. Oratio S. Stephani eſt Ambroſiana.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. — *Habent privilegium non commune aliis Feſtis ſecundæ Claſſis, &c.*) Feſta Sanctorum Stephani, Joannis Apoſtoli, & Innocentium prorſus ſingularia ſunt, quia in paucis ordinarias, & generales Rubricarum leges ſequuntur, & in aliis ab iiſdem legibus diſcrepant. In primis Feſtum S. Stephani, & Sanctorum Innocentium in Tabula Feſtorum, nec inter Feſta primæ, nec ſecundæ Claſſis recenſentur, cum tamen Feſto S. Stephani, Feſto S. Joannis Apoſtoli, quod eſt ſecundæ Claſſis, in primis Veſperis cedat. Secundo, quia non modo octavas integras habent (quod ſatis indicat ea Feſta eſſe ad minimum ſecundæ Claſſis) ſed etiam contra privilegia duplicium ſecundæ Claſſis commemorationem diei infra octavam, in ipſo ſuo Feſto admittunt, ut obſervat Gavantus ſupra. Tertio, quia in die Feſto nullum eorum integras habet Veſperas, ſed dimidiatas tantum, ſeu a Capitulo inchoatas. Quarto, quia nec cedunt ſibi mutuo juxta Regulas Breviarii, cum Feſtum S. Joannis, utpote Apoſtoli dignius videatur Feſto S. Stephani, utpote Martyris dumtaxat; & tamen primis Veſperis cedere S. Stephani Feſto; ob quam cauſam Caſtaldus in noſtro Cæremoniali *lib. 3. cap. 5. n. 1.* Feſtum S. Stephani ad primam Claſſem duplicium revocandum eſſe arbitratur.

II. Gav. eodem n. 1. — *Mihi placet, ut dicatur ſecunda claſſis &c.*) Caſtaldi ſententiam improbat Gavantus, & cenſet Feſtum S. Stephani eſſe tantum ſecundæ Claſſis. Lohner tamen *part. 4.* de ſpecialibus quibuſdam Feſtis, & Officiis §. 2. Caſtaldi ſententiæ accedit, & tamquam probabiliorem admittit; his permotus rationibus: tum quia ſic generales Rubricæ in omnibus tribus his Feſtis magis ſervantur, dum de ſingulis ratio reddi poteſt cur alteri cedat, nempe quia minus dignum erat; tum quia valde credibile eſt, quod ſicut Eccleſia primarios duos Apoſtolos in prima Claſſe collocavit, ita etiam Stephanum Eccleſiæ Protho-martyrem eodem honore proſequuta fuerit; tum quia ſic ratio reddi poteſt, cur Eccleſia Feſtum S. Stephani, & Sanctorum Innocentium inter Feſta primæ, & ſecundæ Claſſis in Catalogo Feſtorum non poſuerit, ſcilicet, quia ex ipſo eorum Officio id ſatis colligi potuit, nempe S. Stephani inter Feſta primæ Claſſis numerandum eſſe, quia Feſtum S. Joannis Apoſtoli, quod eſt ſecundæ Claſſis, eidem cedit (quod non contingeret ſi ſecundæ Claſſis pariter eſſet Feſtum S. Stephani, quia tunc Feſtum S. Joannis in paritate Ritus, ob majorem dignitatem Apoſtoli, quam Martyris, præferendum eſſet) & Feſtum Sanctorum Innocentium eſſe ſecundæ Claſſis, ob octavam, quam habet, & minus dignum Feſto S. Joannis, quia eidem in paritate Ritus ob dignitatem Apoſtolatus cedit; quæ omnes rationes cum pro Feſto S. Laurentii non pugnent, hinc ex paritate ejuſdem Sancti cum S. Stephano, eamdem Claſſis dignitatem, Gavantus, quamvis conetur, evincere tamen non poteſt.

III. Gav. n. 2. — *eo autem anno, quo occurrit in Sabbato &c.*) Occurrente alicubi Feſto Dedicationis propriæ Eccleſiæ in Feſto Sanctorum Innocentium, quando hoc accidit in Sabbato, decernit hic Gavantus, quod Feſtum Sanctorum Innocentium debet transferri in Feriam II. ſequentem, quodque Officium, & Feſtum S. Thomæ Cantuarienſis, incidens tunc in Dominicam debeat celebrari prima die non impedita poſt octavam Epiphaniæ; ſed hæc Gavanti ſententia repugnat, & Rubricæ generali *tit.* 10. de Tranſlatione Feſtorum *num. 5.* & Decretis editis, præſertim die 22. Decembris *1696.* & die *16.* Septembris 1702. datis in noſtro Indice *ſub n. 191.* & 226. aliiſque ibi indicatis, in quibus ſtatuitur, quod Feſtum Semiduplex occurrens in Dominica infra aliquam octavam non excludentem Officia Semiduplicia, debeat transferri in Feriam II. immediate ſequentem, ſi non ſit impedita alio Feſto Duplici vel Semiduplici, tamquam in diem propriam; unde Officium Semiduplex in Dominica infra octavam non privilegiatam occurrens, ſicuti eſt octava Nativitatis Domini, tantum habet Juris in eadem Feria II. non impedita, ut non cedat ſolum Duplici ſecundæ Claſſis, ſicut eſt Feſtum Sanctorum Innocentium, ſed neque primæ Claſſis tranſlato; quare cogimur in prædicto caſu recedere a Gavanti ſententia, & ſtatuere, quod tunc debet celebrari Officium S. Thomæ in illa Feria ſecunda, & Feſtum Sanctorum Innocentium prima die non impedita, nimirum, in die 4. Januarii, quæ erit dies octavæ Feſti eorumdem. Hanc noſtram ſententiam tenet etiam Henricus Piſart in Directorio Canonico *cap. 2. proprio de tempore num. 9.* necnon P. Halden *part. 2. tit. 12. & part. 3. in Corollariis tituli de occurrentia, & concurrentia, coroll. 3.*

Ubi Feſtum S. Sylveſtri eſt Titulus Eccleſiæ, optime declaravit Gavantus ſupra *num. 9.* quod in primis Veſperis ejuſdem Feſti dicuntur quidem Antiphonæ, & Pſalmi ſub Ritu Duplici uſque ad Capitulum de Nativitate Domini, ut in ſecundis Veſperis Feſti: a Capitulo vero fit de S. Sylveſtro cum ſola Commemoratione de octava Nativitatis, niſi id Feſtum veniat in Dominica; tunc enim ante Commemorationem de octava Nativitatis fit in primis Veſperis primo Commemoratio de Dominica infra octavam Nativitatis per Antiphonam. *Dum medium ſilentium &c.* Lectiones primi Nocturni erunt de communi Confeſſor. Pontific. *Fidelis ſervus.* Secundo vero de octava Nativitatis; de aliis autem tribus octavis

vis in Eccleſia nulla fit Commemoratio nec in Officio, nec in Miſſa. In ſecundis autem Veſperis ejuſdem Feſti in prædicta Eccleſia non amplius habent locum Antiphonæ: *Tecum principium &c.* utpote jam terminatæ in primis Veſperis ejuſdem, ut notat etiam Gavantus ſupra, conſequenter in iis erunt ſumendæ Antiphonæ de Communi Confeſſoris Pontificis, ac Veſperæ ſecundæ integræ ibi dicendæ de S. Sylveſtro, ut in ſecundis Veſperis de eodem Communi cum Commemoratione ſolius Feſti Circumciſionis, ut ibi in primis Veſperis, non autem octavarum, nec etiam Dominicæ in tali die, aut ſequenti occurrentis.

De Epiphania Domini. Cap. VII.

GAVANTUS.

1. VIgilia Epiphaniæ habet Officium Semiduplex, quod nuper expreſſum eſt in Breviario, licet exclusio Precum ad Primam erat ſufficiens indicium Ritus Semiduplicis: Si occurrat in hac Vigilia Feſtum Duplex, fit de Vigilia Commemoratio tantum, cum nona Lectione de Homilia Vigiliæ: quia Duplici Officio occurrenti eodem die cedit Semiduplex. De Duplici translato non fit in ea, quia eſt Officium novem Lectionum, cui etiam Dominica cedit. Si occurrit in ea Feſtum Semiduplex, transfertur poſt octavam Epiph. eadem de cauſa: & quia eſt longe ſuperior, quam Feria ſexta poſt Octav. Aſcenſionis, quippe quæ habet Evangelium proprium, æquiparatur in multis Vigiliæ Nativitatis Domini, ut in Rubric. *de Vigiliis num.* 2. & 5. quod ſi fuit conceſſum Hiſpanis a Gregor. XIII. poſſe in hac Vigilia fieri Officium de S. Thoma Cantuarienſi, ob Feſtum translationis S. Jacobi, eſt ſingulare privilegium, non lex.

2. Antiphonæ: *Ante luciferum genitus*, habentur apud Amalar. *de ord. Antiph. cap.* 23. Quarta Antiphona, *Maria & flumina &c.* non viſa eſt aliquibus ad rem præſentem: ſed meminerint duorum miraculorum in æquis Baptiſmi Chriſti, & in Cana ad nuptias, de quibus in Hymno, & in Antiphona ad *Magnificat*.

3. Matutinum incipitur ex abrupto ab Antiphona, & Pſalmo: quia, viſa ſtella ſtatim venerunt Magi, muto nuncio, non loquente. Durand. *lib.* 6. *cap.* 16. Omittitur etiam Invitatorium; ad deteſtandam fraudulentam Herodis invitationem ad Chriſtum adorandum. Alcuin. *in Epiphan.* tum etiam, quia Pſalmus, *Venite*, dicendus eſt in tertio Nocturno. Hymnus etiam non cantatur primo die, quia perfectorum eſt cantare Hymnos: converſio vero Gentium in ſolis Magis perfecta non erat. Durand. *ibid.*

4. Infra octav. vero dicitur Invitatorium nomine Magorum, alios invitantium ad adorandum Chriſtum. Durand. *ibid.*

5. Pſalmi apud Alcuinum habentur, excepto quod Pſalm. *Deus noſter refugium, & virtus* nunc cantatur in primo Nocturno ſecundum ordinem Pſalterii, qui alias cantabatur in tertio. Unde & hodie retinet Antiphonam cum *Alleluja*, qui eſt ritus iii. Nocturni, ut diximus in Nativitate Domini, *ſupra c.* 5. *n.* 3. & uſque ad tempora Jo: Beleth. perſeveravit: ſed præpoſtere, ait Alcuinus, reſtitutus eſt igitur Nocturno primo ſecundum ritum Romanum, teſte Durand. *loc. cit.* Item Pſalmus *Venite*, qui ex Gemma *lib.* 3. *c.* 10. cantabatur in fine ſecundi Nocturni, nunc in principio tertii dicitur, docente Durando; & cum peculiari Antiphonæ repetitione, ad indicandum, quod in tempore gratiæ, per tertium Nocturnum ſignificato, invitata eſt Eccleſia de Gentibus per Magos, & ſtellam: repetita ideo Antiphona ſæpius *Venite, adoremus*, ut confluant undique omnes. Cantatur autem hic Pſalmus, vel a duobus Cantoribus, vel melius a quatuor, duobus hinc inde alternatim cantantibus verſus, & Choro ſemper Antiphonam repetente.

6. Infra octavam pro Pſalmo *Venite*, alius ſubſtituitur, ne idem Pſalmus bis dicitur, in Invitatorio; & in tertio Nocturno Pſalmi deſumuntur a Feriis 2. 3. 4. 5. 6. ſed plures e Feria ſexta, fortaſſe, quia in hac eadem Feria Magi adoraverunt Chriſtum, ut innuimus Tom. 1. p. 3. tit. 3. n. 15.

7. Hymnus ad Laudes a Pio V. mutatus: erat enim antiquus ab Hymno Natalis Domini deſumptus: *Enixa puerpera Regem, &c.*

8. De Dominica infra octavam Epiphaniæ, quando Epiphania occurrit in Dominica, fit in Sabbato præcedente diem octavam. Sed quæritur, cur in ipſamet die octava, quæ occurrit in Dominica, non fit de octava Epiphaniæ cum Commemoratione Dominicæ I. poſt Epiphaniam? Fieret enim (ut in duplicibus per annum occurrentibus in Dominica) utrique ſatis. Conjicio ego hanc eſſe cauſam: ſcilicet, ne ordine perverſo vitæ Chriſti, quæ ab Eccleſia repræſentatur in Officio Divino per totum annum, Chriſtus legatur trigeſimum annum agens, antequam repræſentetur duodennis, ætatis, inquam, annorum duodecim. Nam, ſi in die octava, quæ habet Evangelium de Baptiſmo Chriſti, fieret commemoratio de Dominica prima poſt Epiphaniam, quæ habet Evangelium de Chriſto duodenne, inter Doctores Dei cauſam agente, tam in Officio, quam in Miſſa legeretur prius Evangelium de die octava, quam de Dominica: quod eſſet inconveniens, & ordo perverſus. Fiat ergo Officium de Dominica in Sabbato, in qua Chriſtus eſt duodennis; deinde ſequenti die fiat de die octava, in qua eſt tricenarius; & ordo ſervabitur hiſtoricus Vitæ Chriſti: qui ritus habetur in Breviario MS. an. 1300. Peruſinæ Sacriſtiæ.

9. Adhuc quæritur, & caſus accidit, ſi Patronus loci incidat in Sabbatum, in quo faciendum eſt Officium de prædicta Dominica I.; an Officium Dominicæ anticipandum erit Feria ſexta, quod aliqui ſcripſere? Ego reſpondi, non eſſe anticipandum;

dum; quia in Sabbato sufficit fieri commemorationem de Dominica prima cum Homilia pro nona Lectione; argumento a simili, quod, quando Dominica 23. post Pentecosten non habet propriam sedem in Dominica, neque Feriam in tota præcedenti Hebdomada, in qua possit poni Officium Dominicæ 23. eo casu in Officio novem Lectionum in Sabbato, fit commemoratio de Dominica 23. cum nona Lectione, ut expresse habet Rubrica *de Dominicis n. 4. in fine*: ergo & eodem modo satis est, si fiat hoc loco. In secundis autem Vesperis prædicti Patroni concurrentis cum die Octava Epiphaniæ fit commemoratio tantum de die Octava, ut in Rubrica *de Concurrentia Officii num.* 2. Quæ vero dicimus de Patrono, eadem dicito de Titulari Ecclesiæ, vel ejusdem Dedicatione ex Rubr. 11. *n.* 7.

10. Lectiones Epistolæ primæ ad Corinthios, ex Decreto Gelasii, ponuntur in Dominica ipsa prima post Epiphaniam, non in Officio Dominicæ, si fiat in Sabbato; quia initia librorum Scripturæ, quoad ejus fieri potest, magis congruunt diei Dominicæ, quæ est initium Hebdomadæ; & hoc in usu fuisse, ut a die Nativitatis legatur Apostolus, tradit Rupert. *lib. 4. de Div. Offic. c. 6.*

11. Dies Octava Epiphaniæ de Baptismo Christi est. Amalarius *lib. 4. c. 34.* & antiquum Officium de Baptismo erat, nunc autem Evangelium tantum habetur. Semiduplex erat Officium in Breviario edito Venetiis Anno 1521. nunc est Duplex.

12. Quando Epiphania Domini occurrit in Feria tertia, accidit in Sabbato ad Vesperas, quod pro commemoratione Epiphaniæ dicitur Antiphona *Omnes de Saba venient*. Et in hoc casu mutatur Versus, ne eadem Antiphona cum Versu sit idem. Dicitur autem Versus de Laudibus Epiphaniæ, *Adorate Deum &c.* si occurrit Feria 2. in primis Vesperis diei Octavæ, pro commemoratione Dominicæ, dicitur Antiphona *Fili*, & cum Vers. *Omnes de Saba.*

Novæ Observationes, & Additiones, &c.

I. Gavant. n. 1. -- *Si occurrat &c. Festum Duplex &c.*) In Patriarchalibus Urbis contra Gavantum de Sancto Telesphoro Papa, licet Duplex, non fit in Vigilia Epiphaniæ, sed transfertur.

II. Gavant. n. 9. -- *Fit Commemoratio tantum de Octava &c.*) Henricus Pisart *loco supracit. cap.* 3. improbat dictam Gavanti sententiam, & sustinet, quod in dicto casu non debet omitti Commemoratio Dominicæ in secundis Vesperis, cum id semper fiat in Dominicis per annum, si Festum primæ, vel secundæ Classis occurrit, & hæc non est Dominica reposita, sed quasi occurrens, seu assignata in Sabbato; & quando Epiphania cadit in Dominica, ordinarie in primis Vesperis fit a Capitulo de eadem Dominica, cujus Commemoratio in primis Vesperis Octavæ Epiphaniæ, non est omittenda, quæ pariter Commemoratio debet fieri in secundis Vesperis, ut in primis, quando fuerit impedita ab Officio Patroni, seu Titularis, vel Dedicationis Ecclesiæ, & casus Dominicæ 3. vel 4. vel 6. post Epiphaniam, vel 23. post Pentecosten, quæ non possit celebrari in proprio die Dominico, est omnino diversus, ut clare appareret in Rubrica gener. IV. de Dominica numero 4. & 5. & ex Rubric. particular. de Dominicæ infra Octavam Epiphaniæ.

III. Gavant. n. 10. -- *Ex Decreto Gelasii ponuntur in Dominica ipsa prima post Epiphaniam &c.*) Asseverat hoc loco Gavantus Lectiones Epistolæ primæ ad Corinthios poni in Dominica ipsa prima post Epihaniam ex Decreto Gelasii: sed, ut alibi dixi, ea pars Decreti, in qua id statuitur, quæ habetur in *Decreto dist. 15. c. 3.* Gelasio Summo Pontifici referri non potest, sed fuit ab aliis Pontificibus adjecta.

De Dominicis post Octavam Epiphaniæ Cap. VIII.

GAVANTUS.

1. DOminicæ post Epiphaniam usque ad Septuagesimam, vel ad summum sex, vel ad minimum una esse possunt, & ideo positum est Officium sex Dominicarum. Quo propior est, vel remotior Septuagesimæ, quæ a Paschatis mobilitate pendet, eo plures, vel pauciores sunt Dominicæ infra hoc tempus. Quæ superfunt, transferuntur post 23. Dominicam post Pentecosten, qua de re nos egimus supra *Sect. 3. c. 5.*

2. De Dominica secunda post Epiphaniam semper fit Officium ante Septuagesimam, saltem in Sabbato præcedente eamdem Septuagesimam, vel in die prima post Octavam Epiphaniæ, Microlog. *cap.* 41. translato, si opus est, Festo Semiduplici: & hoc duplici de causa. Primo, ut ordine historico servato de Vita Christi, legatur post ejusdem Baptismum, primum miraculum in Cana Galileæ factum, antequam quidquam aliud in sequentibus Dominicis de eo narretur. Secundo, ut Officium, & Responsoria Dominicarum post Epiphaniam semel dicantur suo proprio tempore, nec omittantur omnino. De quibus Responsoriis, & Psalmis meminit *Amalarius de ordine Antiphon. cap.* 27.

3. Dices: in prædicto casu, quodnam Semiduplex erit transferendum, si eo die fiat de Dominica secunda post Epiphaniam? Respondeo, in Ecclesia universali Festum S. Hilarii transferendum erit in diem 23. Januarii, quidquid alii notarint in Kalendariis, S. Hilario parcentes: quia in Rubrica propria dicitur, *Prima die post Octavam*. Videbatur tamen parcendum S. Hilario, qui in primis Vesperis participare solet de proprio die, in quo obiit, magis, quam S. Paulus Eremita, qui obiit infra Octavam Epiphaniæ; sed verba Rubricæ sunt attendenda simpliciter, quæ generatim posita sunt justioribus de causis, & præsertim ob faciliorem executionem.

4. Quid

Rubrica citata dicatur, quoſt Feſtum Semiduplex transferatur, & nulla fiat mentio de Duplici, evidenter ſequitur nullum Feſtum Duplex eſſe transferendum, ut detur locus Officio dictæ Dominicæ. Id etiam clariſſime patet in cit. Rubric. Miſſal. poſita ante Dominicam ſecundam Epiphan. in qua habetur -- *Si vero Sabbatum fuerit impeditum Feſto Semidupl. tunc prima die poſt octav. Epiphan. in qua non fit Feſtum Duplex, dicitur Miſſa de 2. Dominica, & Feſtum Semiduplex in eo occurrens transfertur* -- En igitur Feſtum Duplex non eſſe transferendum, ſed ſolum Semiduplex ad faciendum Officium de dicta Dominica. Superest adnotandum hoc loco, quod quando in Sabbato, vel alio die fit ſolum commemoratio dictæ Dominicæ, licet Antiphona ſumatur illa, quæ eſt propria Dominicæ *ad Benedictus*; Verſiculi tamen ſumi debent ex Feria currenti.

Licet juxta opinionem Guyeti *lib. 4. cap. 2. q. 4.* aſſerentis, quod ſi in prædicto Sabbato fuerit Feſtum Patroni, aut aliud quamvis primæ, vel etiam ſecundæ Claſſis, incongruum non erit anticipare commemorationem dictæ Dominicæ die præcedenti, attamen ex Rubricis generalibus, & aliis particularibus, necnon ex eis deductis, eidem opinioni minimæ poſſum adhærere, quia ſi in Duplici primæ Claſſis fit commemoratio de 4. Temporibus, & ſimilibus, a fortiori debet fieri commemoratio Dominicæ, quæ non poteſt celebrari in die propria, & juxta Rubricis anticipatur.

IV. Gavant. n. 5. --*Si Octava celebretur in ea Hebdomada &c.*) Quid ſit faciendum ſi in Hebdomada, in qua eſſet recitandum Officium de dicta Dominica, celebraretur aliqua Octava, reſolvit Gavantus, quod tunc fiat prima die infra talem Octavam Officium de Feria cum tribus Lectionibus de Dominica, ut ſupra, & quod in eo caſu omittendæ ſunt preces feriales, & Suffragia ratione octavæ. Guyetus tamen *lib. 4. c. 18.* acerrime impugnat hanc Gavanti ſententiam, immo fatetur in nullo ſe repugnantiorem eſſe Gavanto, quam in hoc placito. Rationem autem, quam affert Gavantus pro tuenda ſua opinione, ita reſellit laudatus Auctor; nimirum, non quia Semiduplici cedit dies infra Octavam, debet a fortiori cedere huic Officio Dominicæ, nam ideo cedit dies infra Octavam Feſto Semiduplici, quia cum ambo ſint ejuſdem Ritus, & Solemnitatis, Semiduplex, quod per ſe Feſtum eſt, eo vel Titulo præfertur diei infra Octavam, quæ non eſt niſi repetitio, ſeu continuatio Feſti. At Feſtum Semiduplex non ideo cedit Officio Dominicæ anticipatæ, quia hoc ſit æqualis Ritus, ac Solemnitatis cum illo, immo eſt inferioris, ſed quia tali privilegio gaudet, ut cum de eo fieri neceſſe ſit, nec poſſit, niſi illo die, Feſtum Semiduplex in ea occurrens transfertur; Ipſum vero Semiduplex ſic translatum nullum inde accipit detrimentum; quippe ſuum æque integrum Officium alio die eſt recuperaturum: at dies infra Octavam cedens hujuſmodi Officio Dominicæ, cum ſola commemoratione peragitur; & ideo aliquod recipit detrimentum. Alio etiam utitur argumento Guyetus ad refellendum Gavantum, ſcilicet, quia privilegium uni Officio, etiam inferiori, conceſſum, non ideo alteri, etiam ſuperiori, conceditur, verbi gratia Feſtum Semiduplex quamvis cedat diei infra Octavam Corporis Chriſti, tamen non cedit diei infra Octavam Sanctiſſimæ Trinitatis, ubi ea ſit, utpote cui, vel ipſe Gavanto teſte, cedit ipſa Octava Corporis Chriſti. Verum hoc argumentum valet utique contra Gavantum, qui hanc tenuit ſententiam, quod celebrantes Octavam Trinitatis, de ea debeant celebrare Officium in Feria VI. & Sabbato poſt Feſtum Corporis Chriſti, cum ſola commemoratione ejuſdem Octavæ; nos vero ſupra inhærentes Decretis *S. C.* ſuſtinuimus Octavam Corporis Chriſti, utpote ſublimioris Ritus, ſeu ſaltem magis privilegiatam, non cedere Octavæ Trinitatis, unde quoad nos hoc ſecundum Guyeti argumentum nullum robur habet. Abſurdum quidem cum eodem Guyeto reputamus, quod dicatur Officium feriale pro celebrando Officio dictæ Dominicæ, & debeant omitti preces cum Suffragiis ratione Octavæ; revera ſiquidem, quis unquam audivit, ut fiat Officium de Feria, ut in Pſalterio, ſine precibus, ſine Suffragiis, maxime de Cruce, quod teſt veluti Officii Feſtivi proprius character, ac nota præcipua? Et equidem ſupra mentionem fecimus de Decreto, quo *S. R. C.* præſcripſit, quod qui habent privilegium faciendi aliquam Octavam intra Quadrageſimam, Feria IV. Cinerum ſemper dicant Officium Feriale, ſed cum precibus, & Suffragiis, etiamſi dicta Feria incidat infra Octavam conceſſam celebrari etiam Quadrageſimali tempore. Ecce igitur, quod preces Feriales, & Suffragia numquam ſejunguntur ab Officio Feriali. Quapropter dicendum eſt in præſenti controverſia, Rubricis fore conformius, ſi de hac Feria infra aliquam Octavam perinde agatur pro anticipanda Dominica, atque de Vigiliis infra Octavas occurrentibus, ut videlicet fiat Officium de die infra Octavam cum nona Lectione de Homilia, & commemoratione Dominicæ. Miſſa vero non erit de Octava, ſed de ipſa Dominica, ſine *Gloria*, & *Credo* cum commemoratione Octavæ. Vide quæ diximus ſuperiori Tomo de Miſſa Vigiliæ cadente infra aliquam Octavam. Hanc ſervando œconomiam Officii Divini in prædicto caſu, vitantur abſurda illa, ut ait Guyetus, quæ incurri neceſſe eſſet, ſi Officium fiat de Feria; Quæ vero Dominicæ anticipandæ propria ſunt, nempe Homilia in Evangelium, Antiphona ad *Benedictus*, & Oratio, & quod omnium præcipuum eſt Miſſa integra, recitantur.

V. Giv. num. 7. --*Officium Dominica III. vel IV. &c. ſi poſt Epiphaniam minus habeat locum &c.*) Contingit aliquando, ut optime advertit Gavantus, quod Dominica tertia vel quarta, vel quinta, vel ſexta poſt Epiphan. non poſſit expleri ſuis diebus, immo ita ſuperſit, ut ea poni ſuo loco nec poſſit ante Septuageſimam, nec poni

etiam

etiam poſſit poſt Dominicam 23. a Pentecoſte (uti circa Dominicam ſextam contigit an. 1710. & circa quartam an. 1711.) ideo juxta Rubricam generalem tertiam, n. 4. & 5. & juxta Gavantum noſtrum hoc loco, tunc fieri debet de ejuſmodi Dominica in Sabbato Dominicam Septuageſimæ præcedente, non impedito tamen Feſto novem Lection. ſeu occurrente, ſeu translato, vel etiam octava, alioquin in alia die anteriore illius Hebdomadæ ſimiliter non impedita (quæ tamen ſit omnium proxima ipſi Sabbato) dicendo in dicta die Officium de Feria currente ut in Pſalterio, cum commemoratione Feſti Simplicis, ſi quod ea die occurrat, & legendo tres Lectiones de Homilia talis Dominicæ anticipatæ, omiſſis vel translatis (ſi ſint initium aliquod libri Sacr. Scripturæ, cujus Lectio proſequi debeat) Lectionibus Scripturæ illius Feriæ, & omiſſa pariter Lectione de Simplici, ſi occurrat; dicendo tamen Reſponſoria Feriæ currentis, niſi forte tria prima Reſponſoria Dominicæ anticipatæ nondum illo anno ſint recitata; tunc enim Reſponſoria deſumi deberent ex primo Nocturno Dominicæ ejuſdem anticipatæ. In tali Officio cum ſit Feriale quoad Ritum, non dicitur *Te Deum*, adeoque dicitur tertium Reſponſorium. In Laudibus (pariter de Feria currente dicendis) Antiphona ad *Benedictus* uti & Oratio (non tamen verſus poſt Hymnum) ſunt de eadem Dominica anticipata, & deinde ſubnectentur Commemorationes &c. -- ac etiam de Cruce, cum Officium ſit Feriale.

Quod ſi inter Feſta novem Lectionum, quibus in dato caſu tota Hebdomada eſt impedita, ſit aliquod Feſtum ad libitum (v. gr. S. Canutus Mart.) occurrens ante Sabbatum immediate præcedens ante Dominicam Septuageſimæ Feſto alio novem Lectionum de præcepto impeditum, tunc ad diem illum, quo ejuſmodi Feſtum ad libitum occurrit, poteſt anticipari modo prædicto Officium & Miſſa Dominicæ, quæ nec Sabbato ante Septuageſimam, nec poſt Dominicam 23. a Pentecoſte celebrari poteſt, omiſſo pro eo anno dicto Feſto novem Lectionum ad libitum. Si vero alicui placeat die illo recitare Officium de Feſto ad libitum, tunc in ejuſmodi caſu, quia ob tale Feſtum tota Hebdomada eſt impedita Feſtis novem Lectionum; ideo Sabbato Dominicam Septuageſimæ præcedente fiat Commemoratio cum nona Lectione de eadem Dominica anticipata, & ejuſdem Evangelio in fine Miſſæ. Quæ commemoratio fieri deberet etiamſi in prædicto Sabbato occurreret Feſtum primæ Claſſis: ſi enim hujuſmodi Feſtum non excludit a ſuo Officio commemorationem cujuſcumque Feriæ Majoris, & nonam de hac Lectionem ac ultimum Evangelium, a fortiori non excludet commemorationem &c. ejuſmodi Dominicæ, & hanc ſententiam tenet etiam Halden *part.* 1. *tit.* 6. necnon Cocquerius apud eumdem, quam nos etiam in noſtris Tab. ſequuti ſumus. Cæterum obſervandum eſt quod de hujuſmodi Dominicis anticipatis, neque in primis, neque in ſecundis Veſperis fieri debet ulla commemoratio, cum Officium earum non celebretur niſi Ritu Feriali.

De Septuageſima, & Dominicis ſequentibus. Cap. IX.

GAVANTUS

1. DEponitur in Septuageſima, *Alleluja*, bis eo cantato, & repetito in fine primarum Veſperar. Dominicæ, ex Decreto Alexand. II. ut ait Micrologus *c.* 47. & Baron. An. 1073. qui Ritus in Martyrologio ad Primam pronunciatur; & deponitur cum reduplicatione ad majorem ſignificationem, & emphaſim.

2. *Alleluja* ſignificat Chriſtum, ſine quo nunc repræſentatur genus humanum, ob peccatum Adæ, de quo fit mentio principalis in Septuageſima. *Rupert. lib.* 3. *c.* 5.

3. Pro *Alleluja*, dicimus humiliori Latina lingua *Laus tibi Domine*, *&c.* ex Alcuino; quia tempori congruit humilitas ob memoriam peccati originalis. A Muſicis *pro Alleluja*, dicitur, *In æternum*. *Jo. Beleth. de Div. Offic. c.* 79. ſed a recitantibus Officium omittitur, *Alleluja* in Antiphonis, ubi eſt; & ejus loco nihil dicitur.

4. Invitatorium: *Præoccupemus*: anticipatur in Septuageſima a Pio V. cum ſit ejuſdem rationis cum ſequentibus Dominicis.

5. Lectiones de Geneſi, ex Decreto Gelaſii, & Ord. Rom. Reſponſoria de eadem Geneſi recitari juſſit Alexander II. *ex Micrologo loc. cit.* amotis aliis, quæ dicebantur cum *Alleluja*, cum non deceat (inquit Leo IX. *de conſecr. diſt.* 1. *Hiduo*) cantare *Alleluja*, quando recolimus primi hominis caſum in Lectionibus.

6. In Sexageſima dicuntur Reſponſoria de Hiſtoria Noe, ex Decreto Gregor. VII. teſte *Radulph. propoſit.* 16. cum antea ex Decreto Alexandri II. repeterentur Reſponſoria Septuag. Collecta Sexageſimæ non impedit commemorationem de S. Paulo in Officio. Vide in *tom.* 1. de Sexageſim. *n.* 15.

7. In Quinquageſima Reſponſ. de Abraham dici juſſit Gregor. VII. *ex Radulpho loc. cit.*

8. Datæ ſunt Antiphonæ propriæ ad *Magnificat*, fere omnibus Feriis Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ, de quibus antiqui nihil dicunt. Si Antiphonas ſpectes, eæ propriæ ſunt, quia hæ Feriæ non ſunt ita communes, ut aliæ per annum; neque ita propriæ, ut Feriæ Adventus, & Quadrageſimæ, quarum Antiphonæ numquam omittuntur. Si Ferias attendas, in Feria ſexta nulla eſt Antiphona; quia ſaltem de S. Maria in Sabbato fit in Veſperis a Capitulo. In Feria quinta Sexageſimæ, & item ſexta in anno biſſextili, dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus Feriis fuerunt omiſſæ; ſi occurrat fieri de Sancto in eiſdem, vel certe de Pſalterio ſumuntur, non autem de Feriis Septuageſimæ, quarum Antiphonæ, ſi omittantur ob Feſta Sanctorum, non reſumuntur in ſequenti

Hebdomada: quod perperam ſcripſere aliqui in Kalendariis Eccleſiarum particularium: neque Rubrica de his Antiphonis poſita ante Feriam 5. Sexageſ. ſe extendit ultra ſuam Hebdomadam. Si vero numerum obſerves Antiphonarum, myſterii aliquid fortaſſe ineſt, tum quia novem eæ ſunt omnes: tum quia inter eas certus quidam eſt gradus nonniſi congruus (ex majorum ſaltem auctoritate, qui eas decreverunt) ut nimirum quatuor Antiphonæ in Veſperis ſint aſſignatæ Feriis Septuageſimæ, tres Feriis Sexageſimæ, duæ Feriis Quinquageſimæ.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

Gav. n. 1. — *Deponitur in Septuageſima Alleluja bis eo cantato, &c.*) Ad Veſperas Sabbati præcedentis Dominicam Septuageſimæ, ſive celebretur Officium de Feſto, ſive de Feria, quando poſt ultimam Orationem pronunciatur *Benedicamus Domino* ſubnectitur a Cantoribus, vel ab Hebdomadario bis *Alleluja*, & reſponſo a Choro *Deo gratias*, repetitur pariter bis *Alleluja*, ita uſus Romanus proſcripſit antiquas repetitiones dictæ vocis *Alleluja*, quæ uſque ad nauſeam dicta die repetebatur. Reformatio hæc emanavit ab Alexandro II. Teſtante hoc Micrologo *c.* 47. ut tradit etiam Gav. ut videlicet ejus geminatio, addit Durandus *lib. 6. c. 34. n. 18. ad finem præcedentis temporis referatur, & ejus depoſitio luctui ſequentis temporis aſſignetur*; tum quia *non decet*, inquit Leo IV. Cap. Hi duo *de conſecrat. diſtinct. 1. canare Alleluja, quando Lapſus Præceptis in Eccleſia recitatur*; recitatur autem in Lectionibus hujus Dominicæ.

De Feria quarta Cinerum. Cap. X.

G A V A N T U S.

1. EST privilegiata hæc Feria, in quia occurrens quodcumque Duplex transfertur, ex Decreto Clem. VI. ann. 1352. ut ego legi in Martyrologio MS. antiquo in Bibliotheca Fortunati Scacchi, Sacri Palatii Sacriſtæ, de Sacris literis optime meriti: & habetur in Breviario edito Venetiis 1540. quia eo die convenit, ut populus Chriſtianus pœnitentiæ publicæ det indicia.

2. Omnia ergo, ut in quadrageſima, ait *Micrel. c.* 49. & ad omnes Horas, inquit, *c.* 50. genuflectimus, hoc eſt, dicuntur Preces: nam quia nos augere debemus penſum ſervitutis noſtræ, præſertim in precibus, ex S. Gregor. relato a *Radulph. propoſ.* 16. hinc factum eſt, ex eodem Radulph. quod dicantur his diebus feriales Preces cum Officio Pſalmorum Gradualium, & Pœnitentialium.

3. Duæ Orationes dicuntur quotidie in feriali Officio, quarum ſecunda eſt Veſperarum propria; quia in Miſſa duæ item dicuntur ſuper Populum, altera initio, altera in fine; cujus rei cauſam dedimus, cum de Miſſæ Sacrificio, Tomo priore.

4. Nondum dicuntur Veſperæ ante comeſtionem, ut reſervetur prærogativa Dominicæ ſequentis, quæ eſt caput Quadrageſimæ, cujus primæ Veſperæ dicuntur in Choro ante cœnam; & deinceps idem fit in diebus ferialibus, ex Concil. Cabillon. *de Conſecr. diſt. 1. c. Solent.*

5. Dixi, *ante cœnam*, quia antiquitus ſolvebatur jejunium hora cœnæ in Quadrageſima poſt Veſperas; & licet horam anticipemus, retinemus tamen vocabulum cœnæ, cui benedicimus ea Prece quæ adhibetur ad cœnam: *Edent pauperes, &c.* ut in fine dicitur Breviarii. Quia vero non poſſumus jejunare diebus, & noctibus, ſicuti fecit Chriſtus, jejunemus ſaltem uſque ad horas diurnales incluſive, hoc eſt, dictis Veſperis, ut ait *Archid. in c. Solent, de conſecr. cit.*

6. Extra Chorum non tenemur ante comeſtionem recitare Veſperas, quia Concil. Cabillon. intelligitur de publica in Choro recitatione: cui tamen congruum eſt, ut conformemur in privata quoque Veſperarum recitatione.

Novæ Obſervationes, & Additiones &c.

Gav. num. 1. — *Eſt privilegiata hæc Feria, &c.*) Adeo eſt privilegiata hæc Feria, ut ei cedere debeat Feſtum qualecumque, etiam Patroni, aut Titularis, &c. Rurſus juxta Rubricam *VII. de Octavis*, ceſſant ab hac die omnes Octavæ, itaut ſi aliquod Feſtum, quod celebrari ſolet cum Octava, paulo ante Quadrageſimam venerit, & jam per aliquot dies factum ſit Officium de ejus Octava, adveniente Quadrageſima, adeoque hac Feria IV. Cinerum, nil amplius fit de ea: nec commemoratio ſi autem dies Octavæ cadat in prædictam Feriam IV. Cinerum, quid, & quomodo agendum ſit in pridianis Veſperis, ſatis innuimus ſupra in noſtris Obſervationibus ad Cap. 2. Sect. 6. de Antiphonis majoribus Adventus, & etiam alibi, nempe in Obſervationibus ad Cap. 8. Sect. 3.

Quia tamen aliqui ex ſpeciali privilegio celebrant aliquod Feſtum cum octava etiam in Quadrageſima, v. gr. Benedictini de S. Benedicto, & de S. Scholaſtica, ut alibi diximus, debemus hoc loco mentionem facere decretorum editorum 24. Januarii 1682. quæ dantur in noſtro Indice *ſub num.* 123. & 124. in quibus ſtatuitur, quod qui habent privilegia celebrandi octavas in Quadrageſima, non ideo debent facere commemorationem in Feria IV. Cinerum, & quod prædicto Officio Feriæ IV. Cinerum relinquendo commemorationem Octavæ, debent dicti privilegiati dicere Preces, Pſalmos Graduales, &c. quoque in Decret S. R. C. de die 23. Junii 1736. *in una Einſilden.* declaratur etiam pro Dominicis primæ Claſſis Quadrageſimæ in die vel infra octavam occurrentibus, & datur in noſtro Indice *ſub num.* 325.

De Do-

De Dominicis Quadragesimæ. Cap. XI.

GAVANTUS.

1. INvitatorium Dominicæ primæ, *Non sit vobis vanum, &c.* composuit Amalarius ex VVion Auctore Ligni Vitæ *lib. 5.* & ille ipse meminit, *de Ordin. Antiphonar. c. 36.* ubi docet tamen se transtulisse hoc Invitatorium in hanc Dominicam a media Quadragesima, in qua ab aliis cantabatur. Primæ Lectiones interrumpunt quidem Lectiones de Genesi; sed indicant fructus pœnitentiæ, ex Durand. *lib. c. 32.* Responsoria, ex Amalar. *de Ordin. Antiphonar. c. citat.* sunt claves tituli de conversitione, & statu totius Quadragesimæ. Oportet enim hoc tempore corrigere mores, jejunare, plorare, patientes esse, vigilare, pœnitere, eleemosynam dare, quæ omnia in Responsoriis continentur.

2. Frequentatur Psalmus nonagesimus, *Qui habitat, &c.* a quo plures versus hoc tempore desumuntur, quia inquit Amalar. *lib. 4. cap. 19.* sumus in his diebus in majori certamine tentationum: vel inde est, quia male usurpavit hunc Psalmum Satanas tentando Christum, contra quem repetimus eumdem in proprio sensu: *Angelis suis mandavit, &c.*

3. Antiphonarum ad Laudes: *Cor mundum, &c.* meminit Amalar. *de Ordin. Antiphon. c. 35.*

4. Cantabatur in diebus nostris Hymnus, *Ad preces nostras*, in secundis Vesperis, qui non erat antiquus, & ratione metri scatebat erroribus: tum nullum erat Festum, quod quatuor gauderet Hymnis ad primas Vesperas, Nocturn. Laudes, & secundas Vesperas, præter Dominicas Quadragesimæ; & occupatis Feriis secundis a Festo Duplici (quando Pascha occurrit die 22. Aprilis) eo anno numquam recitabatur, quibus omnibus consideratis, in recognitione Breviarii Clementina, de Breviario fuit demptus. De aliis ritibus Hymnis diximus *Sect. 5. c. 6.*

5. In Feria secunda sequenti adsunt Capitula propria pro omnibus Horis ferialibus Quadragesimæ, de quibus mentio est apud Durand. *lib. 6. c. 28.*

6. De Quatuor Temporibus nihil fit in Officio. Et de his jam diximus Parte priore.

7. Dominica secunda cur habeat Evangelium Sabbati præcedentis, habes in Parte priori. Forte legitur, quia initio Martii Transfiguratus est Christus, si Beletho credimus, *de Divin. Offic. c. 144.* Anno Christi ultimo: & in Dominica hora quarta dici, ut scribit S. Epiphan. cit. ab Azor. *part. 2. lib. 1. c. 15. quæst. 4.* Antiphonæ ad Laudes, *Domine labia mea &c.* habentur apud Amalar. *de Ordin. Antiphon. c. 38.*

8. Dominica tertia habet easdem Antiphonas ad Laudes, *Fac benigne, &c.* quas recenset idem Amalar. *cap. 40.*

9. In sequenti Feria quinta est Oratio singularis de SS. Cosma, & Damiano; quia Statio fit in eorum Ecclesia, quam dedicavit Romæ in Foro Boario Felix IV. ex Rupert. *lib. 8. cap. 2.* Sed in lib. Sacramentorum S. Gregorii non habetur hæc Collecta; & aliis diximus a Gregorio II. data esse Officia Feriis quintis Quadragesimæ; quis igitur Collectam composuerit, est incertum; cum in lib. cit. S. Gregorii I. habeatur Oratio alia cum Secreta, & Postcommunione, quarum auctor dicitur Gregorius II. ergo non est Gregoriana, neque Primi, neque Secundi. Non tamen impedit commune Suffragium de iisdem Sanctis in Ecclesia eorumdem, qui de re in Tomo 1.

10. Dominica quarta dicitur *Lætare*, sicut in Adventu Dominica tertia, *Gaudete*, quia Missæ harum Dominicarum habent Introitum, *Lætare Jerusalem*, & *Gaudete in Domino*; & cum lætitiam indicent, Dalmaticis utuntur Ministri in solemni Missa, ut alibi diximus.

De Dominica Passionis. Cap. XII.

GAVANTUS.

1. IN primis Vesperis etiamsi fiat de Sancto, teguntur Cruces, & Imagines, omittuntur Suffragia, seu communes commemorationes Sanctorum; ut ad Christum hoc tempore sit unicum refugium nostrum; nec de Pace loquimur, quia repræsentative moritur ille, & nondum resurrexit, qui deinde dixit: *Pax vobis*. Durand. *lib. 6. c. 60.*

2. Ad Completorium de Tempore, & ad Horas minores, non autem de Sanctis, in Responsorio brevi, item in omnibus Responsoriis, omittitur *Gloria Patri*, Ordo Rom. sicut etiam in Invitatorio, ex Concil. Toletan. *Can. 15. Gloria Patri*, inquit Concil. in fine Responsoriorum in lætis sequitur, in tristioribus vero repetitur principium: quod ideo fit, ut compaginemur humilitati Christi omittendo excelsi nostri eo tempore, quo ipsa Trinitas dehonestatur, in persona Christi, ait Alcuinus.

3. In Psalmis tamen nondum tacetur, *Gloria Patri*, quia Psalmi, ut diximus supra, significant operi, & nondum Judæi operibus, sed linguis tantum, de nece Christi agunt: in triduo vero majoris Hebdomadæ removetur a Psalmis, quia opere compleverunt Judæi necem Christi. Hæc Durand. *lib. 6. c. 60.*

4. Hieremias legitur, ut in Ord. Rom. & ex Decreto Gelasii, ob causam allatam supra *Sect. 5. c. 12. n. 8.* De Hymnis diximus *Sect. c. 6.*

5. In Fer. 2. sequenti habemus eadem Capitula, quæ indicat Durand. *cap. 61.*

6. In Fer. 5. Antiphonæ, ad *Benedictus*, & *Magnificat*, contra morem præcedentium Feriarum, discordant ab Evangelio Feriæ. Quare? tum quia de Passione sunt congruentissimæ tempori; tum quia meminisse debes Feriam hanc non habuisse proprium Evangelium ante tempora Gregorii II. ut dixi cap. præced. num. 9. & licet in aliis præcedentibus Feriis quintis, addito Evangelio, additæ quoque sint, remotis aliis, concordantes Antiphonæ;

næ; tamen in hac ultima Feria quinta, addito Evangelio, non ſunt mutatæ priores Antiphonæ, ut antiqui Ritus veſtigium aliquod remaneret in hanc uſque diem.

7. In Sabbato Palmarum Evangelium legitur, quod hiſtorice contigit pridie Dominicæ Palmarum, nam ibi dicitur: *in craſtinum autem &c.* quæ de re ſcribit Durand. *lib. 6. c. 66.* quod quædam Eccleſiæ hoc idem Evangelium legebant hac die, non omnes: nam aliæ ex Rupert: *lib. 5. c. 6.* & eodem Durand. *ibid.* legebant in Sabbato: *Ante ſex dies Paſchæ*, & in Fer. 2. Palmarum: *Cogitaverunt, ut Lazarum interficerent*, quem Ritum noſtrum quis non videat aptiorem eſſe ad Myſteria, quæ celebramus? & conformior eſt Brev. & Miſſalibus MSS. antiquis, & prælo etiam datis, ante an. 1550.

8. Quæritur: An in concurſu Feſti novem Lectionum cum Dominica Paſſionis, ſeu Palmarum, in Reſponſorio brevi Completorii omittendus ſit verſus, *Gloria Patri*? Et quidem certum eſt, quod in concurſu Feſti duplicis non omittitur, ratione cujus Completorium eſt feſtivum, in quo idcirco non dicuntur Preces. Controverſia eſt de Feſto Semiduplici; de quo tamen diximus Sect. 5. cap. 14. num. 21. quod in ſecundis Veſperis Dominic. Paſſionis, inchoato Feſto per commemorationem ſemiduplicis, ea, quæ ſequuntur, feſtiva cenſentur. At in primis Veſperis Dominic. Paſſionis, ſeu Palmarum, Completorium ſequens habet magis de ratione Dominicæ jam inchoatæ in Veſperis, quam de ratione Feſti jam finiti: & ideo debet omitti verſus, *Gloria Patri*. Neque obſtant ea, quæ in fere ſimili caſu diximus Sect. 5. cap. 6. num. 15. quia aliud eſt mutare formam glorificationis Trinitatis in fine Hymni Completorii, qua in re nihil deperit Officio Dominicæ, quod ejuſdem ſit proprium; aliud eſt omittere glorificationem eamdem in Reſponſorio brevi, quod eſt de proprio Ritu Dominicæ Paſſionis.

Novæ Obſervationes, & Additiones, &c.

I. Gavant. num. 1. -- *Teguntur Cruces, & Imagines, &c.*) In pridianis Veſperis hujus Dominicæ juxta Romanum Ritum teguntur Imagines, & Cruces in Eccleſia; ita ſtatuitur in Cæremoniali Epiſcoporum *lib. 2. cap. 20.* quod & in poſtrema recognitione auctoritate Urbani VIII. inſertum fuit in Miſſali. In multis tamen Galliæ locis receptum eſt, ut id fiat Sabbato ante Dominicam primam Quadrageſimæ; ſed Romanus uſus, & Ritus longe conformior eſt rationi, quam aſſert Durandus *lib. 1. cap. 3. num. 34. quia tunc*, inquit, *divinitas fuit abſcondita, & velata in Chriſto, permiſſo enim ſe capi, & flagellari, ut homo, tanquam non habens in ſe virtutem divinitatis*; unde in Evangelio hujus diei dicitur: *Jeſus abſcondit ſe, & exivit de Templo*. In Sacello Pontificio hac die juxta diſpoſitionem Cæremonialis a Marcello Corcyrenſi editi cum in fine Evangelii dicitur: *Jeſus autem abſcondit ſe, & exivit de Templo*, Clerici Cappellæ ſuper Altare velum paratum cordulis in rotulis ſupra in altum confixis euntibus, ſurſum trahebant, ut eo Imagines omnes ibidem depictæ cooperirentur. De hoc Ritu cooperiendi Imagines jam in ſuperiori Tomo cum noſtro Gavanto ſermonem fecimus, unde videantur ibi dicta. Solum advertimus hoc loco, quod vela iſta, quibus Cruces, & Icones Altarium cooperiuntur, debent eſſe violacei coloris, nec mutari opus eſt juxta colorem Feſtorum occurrentium. Nuda quoque ſint oportet, ac plana, abſque ulla Imagine, vel alio ſigno Crucis in medio intexta.

II. Gav. n. 2. -- *Sicut etiam Invitatorio &c.*) Agit hic Gav. de Rubricis præſcribentibus omiſſionem *Gloria Patri* toto hoc Paſſionis tempore in Reſponſoriis, &c. Præſertim vero in Invitatorio ad Matutinum; circa quod Invitatorium orta fuit quæſtio an poſt verſum *Quadraginta annis* dicto ex integro in Officio de tempore *Hodie ſi vocem Domini, &c.* & omiſſo *Gloria Patri*, dici debeat a Cantoribus *Nolite obdurare corda veſtra*, ac tum integre repeti *Hodie ſi vocem Domini, &c.* Hoc dubium fuit Sacr. C. propoſitum, quæ reſpondit: omiſſis *Gloria Patri*, & *Nolite obdurare*, repeti tantum debere Invitatorium *Hodie ſi vocem Domini, &c.* 4. Julii 1683. *in Ruremonden.* & in Indice *n. 143.*

III. Gav. n. 8. -- *In ſecundis Veſperis Dominicæ Paſſionis inchoato Feſto per commemorationem ſemiduplicis, &c.*) In Reſponſorio brevi Completorii in ſecundis Veſperis Dominicæ Paſſionis vulg. Gav. non eſſe omittendum *Gloria Patri*, ſi in prædictis Veſperis facta fuerit commemoratio alicujus Feſti ſemiduplicis die ſequenti celebrandi, quia ait, inchoato Feſto per commemorationem ſemiduplicis, ea, quæ ſequuntur, feſtiva cenſentur. Negat tamen hoc in primis Veſperis ejuſdem Dominicæ Paſſionis, ſeu Palmarum, ſi fiat commemoratio ſemiduplicis præcedentis, quia tunc Completorium ſequens, ait Gav. habet magis de ratione Dominicæ jam inchoatæ in Veſperis, quam de ratione Feſti jam finiti, & idcirco tunc debet omitti verſus *Gloria Patri*. Non placet tamen Guyeto hoc Gavanti diſcrimen, tum quia utrumque Completorium tam Dominicæ, quam Sabbati, æque pertinet ad Dominicam, ideoque ſi in uno omittendus eſt verſus *Gloria Patri*, erit etiam in altero: tum quia ratio omittendi, quæ afferri poteſt optima, æque pugnat pro utroque. Ratio autem optima hæc eſt, quod cum id ſit proprium Officii de Paſſione, ut omittatur *Gloria Patri* ad Reſponſoria brevia, perinde atque propria eſt, v. g. terminatio Hymnorum in Feſtis Domini, certe perinde debet ſervari ejuſmodi omiſſio in omni hora, in qua incipit, & definit Officium de Paſſione, atque retinetur terminatio propria Hymnorum in omni hora, in qua incipit, & definit Officium Feſti, cujus eſt propria; at in caſu propoſito incipit Officium de Paſſione a primis

niſi Veſperis Sabbati, & non terminatur niſi in Completorio Dominicæ, cujus ſunt integræ Veſperæ, ergo ejuſmodi omiſſio ſervari debet tam in Completorio Sabbati, quam in Completorio Dominicæ, cum ad idem Officium de Paſſione utrumque pertineat, hæc Guyetus *lib. 4. c. 18. q. 26.*

IV. Feria VI. hujus Hebdomadæ Paſſionis celebrari debet Feſtum Septem Dolorum Beatiſſimæ M. V. & recitari Officium ſub Ritu Duplici majori juxta tenorem Decreti editi die 22. Auguſti 1727. & dati in noſtro Indice *ſub num. 269.*

Hoc Officium taliter eſt proprium hujus Hebdomadæ, ut ultra hanc non ſit celebrandum, & hoc declaravit S. R. C. die 29. Junii 1700. *in Curien.* in noſtro Indice *ſub num. 219.* ſequenti reſolutione: *Si in Feria VI. poſt Dominicam Paſſionis, in qua* (in locis ubi conceſſum eſt) *celebratur ſub Ritu majori Officium Septem Dolorum Beatæ Mariæ Virginis occurrat Feſtum Duplex prima, vel ſecundæ Claſſis, dictum Officium non eſt transferendum, ſed omittendum.* Advertendum tamen quod hæc reſolutio non intelligitur de totali omiſſione in prædicto caſu, cum poſſit celebrari in Sabbato proxime ſequenti non impedito, nam die 3. Septembris 1672. emanavit hoc aliud Decretum: *Si Feſtum de Septem Doloribus Beatæ Mariæ Virginis occurrat in aliud Feſtum altioris Ritus, transfertur in Sabbatum ſequens. Si vero occurrat cum Feſto Annunciationis ejuſdem Beatæ Mariæ Virginis, Veſpera dicuntur de Annunciatione ſine Commemoratione de Septem Doloribus.* En igitur, quod qui habebant ſpecialem conceſſionem recitandi dictum Officium, poterant illud transferre in Sabbatum ſequens. Decretum mox expoſitum datur inter Rubricas Breviarii Ordinis Eremitarum S. Auguſtini pro menſe Martii *ſub num. 1.* Rurſus habetur etiam aliud, & clarius ſimile Decretum editum die 26. Februarii 1693. in quo ſic ſtatuitur: *Si Feſtum de Septem Doloribus B. M. V. quod multis in locis celebratur Feria VI. poſt Dominicam Paſſionis, impediatur ab Officio altioris Ritus, vel majoris dignitatis, transferatur in Sabbatum ſequens non impeditum, & non ulterius.* Habetur hoc Decretum initio Breviarii Romani ad uſum Fratrum Minorum Cappucinorum pro menſe Martio *ſub num. 1.* ac etiam per modum Rubricæ hoc idem reperitur in Corpore Breviarii Monaſtici in fine menſis Martii.

Præfata Decreta concedebant translationem dicti Officii in Sabbatum ſequens, ſi non fuiſſet impeditum aliquo Officio novem Lectionum, ſed poſtquam emanavit Decretum Benedicti XIII. a nobis ſupra allegatum ſub die 22. Auguſti 1727. de celebrando hoc Officio in Eccleſia Univerſali, aliud emanavit Decretum die 25. Januarii anno 1729. datum in noſtro Indice *ſub num. 273.* in quo ſtatuitur, quod quando in prædicta Feria VI. poſt hanc Dominicam Paſſionis ob occurrentiam Officii ſecundæ Claſſis, hoc Septem Dolorum Beatæ Virginis recitari minime valeat, idem Officium die Sabbati immediate ſequentis, non obſtante, quod dicta die occurrat aliud Officium alterius Sancti, dummodo non ſit altioris Ritus, ab Eccleſia Univerſali in poſterum celebretur, & Feſtum Sancti occurrentis, juxta Rubricas generales, transferatur. Quapropter modo transfertur dictum Officium in dictum Sabbatum, etiamſi fuerit impeditum alio Officio, inferioris tamen, vel æqualis Ritus, nam ſi idem Sabbatum occupatum fuerit ab Officio altioris Ritus, tunc Officium Septem Dolorum B. M. V. non erit amplius transferendum, ſed omittendum, quia, ut diximus, extra præfatum Sabbatum ad tempus Paſchale transferri nequit.

Ex Decretis ſupra expoſitis ſpectantibus ad hoc Officium ſequitur primo, quod licet Officia univerſalia ſint regulariter transferenda, hoc tamen Officium de Septem Doloribus excipitur ab hac Regula, quia non eſt transferendum niſi in Sabbatum ſequens, & ſic numquam ad tempus Paſchale facienda eſt de eo Feſtiva translatio; quando autem in Decreto ſupra allegato ſub die 23. Auguſti 1727. dicitur, *ſervatis in reliquis Rubricis Miſſalis, & Breviarii Romani*, hoc intelligi poteſt, vel de occurrentia alterius Officii ejuſdem Ritus, & non dignioris in dictam Feriam VI. ſimul incidentis, & ideo transferendi, vel de alia occurrentia, alterius quidem Officii, ſed altioris Ritus & dignioris, & ideo celebrandi, vel de concurrentia reſpectu Veſperarum digniorum cum Commemoratione de minus digno, quæ omnia profecto ſervari debent etiam in hoc Feſto, & Officio Septem Dolorum, & quamvis, ut optime notat etiam Jo: Baptiſta Pittonius in ſuis Conſtitutionibus, & Deciſionibus pro Sacris Ritibus *num. 1468.* Noſter Paſqualigus de *Sacrific. novæ Legis tom. 1. quæſt. 279. ſub num. 2.* teneat, quod quando in Officiorum Indultis additur Clauſula -- *Juxta Rubricas Miſſalis, & Breviarii Romani* intelligenda venit facultas transferendi, attamen dicendum, quod pro hoc Officio adeſt particularis exceptio, vel quod etiam hoc revera transfertur, ſed in ſolam diem immediate ſequentem, & ſic opinio tanti Auctoris etiam in hoc caſu aliquo modo verificatur.

Secundo ſequitur, quod ſi primæ Veſperæ de dicto Feſto Septem Dolorum concurrerint cum ſecundis de Annunciatione, ut accidit in Tabula XIII. & XIV. noſtri Ordinis Perpetui, tunc in ſecundis Veſperis de Annunciatione non erit facienda Commemoratio de prædictis Septem Doloribus; ita etiam ſi ſecundæ Veſperæ de Septem Doloribus concurrerint primis de Annunciatione, ut evenit in noſtra Tabula XII. tunc Veſperæ erunt de ſequenti die ſine Commemoratione præcedentis.

Adnotandum præterea eſt, quod quando primæ Veſperæ de eiſdem Septem Doloribus fuerint impeditæ, ſive a Feſto Annuntiationis, ſive ab alio Officio altioris Ritus, tunc ut integra dicatur Sequentia, quæ dicitur loco Hymni, pars omiſſa in dictis

ctis primis Veſperis impeditis uniri debet alteri parti Matutini, ſicut fit in Hymnis S. Martinæ, & aliorum ſimilium.

Et notandum etiam eſt, quod in imagine B. M. V. quamvis pictæ ad repræſentandum dolorem paſſum in morte Filii conſtantiſſime retinendus eſt tamen color cæruleus, non vero niger, ſeu ater, cum minime fingendum ſit eam veſte lugubri voluiſſe proſequi funus Filii, quem certo ſciebat eſſe Verbum Dei, ac voluntarie ſe offerre pro Redemptione totius generis humani, & poſt triduum cum majeſtate a mortuis ſurrecturum; & cum hæc imago Virginis juxta Crucem ſtantis depicta fuiſſet cum ſtola, ſive Amiculo nigri coloris, S. R. C. juſſit, ut depingeretur cum ſtola cærulea, ut legitur apud Paſcuccium in Compendio ad Conſultationes Canonicas Jacobi Pignatelli *p. 1. de Canonizat. Sanctorum & part. 2. tit. de Rit.*

De Dominica Palmarum, & Hebdomada majore. Cap. XIII.

GAVANTUS.

1. EVangelium Palmarum cum Homilia in Officio legi, ſcribit Microl. *cap.* 25. reliqua concordant cum antiquis. In Capitulo Nonæ non genuflectitur ad ea: *In nomine Jeſu, &c.* eadem ratione, qua non genuflectitur in Reſponſoriis ad ea: *& Verbum caro, &c.* neque in verſibus. Precum fit ſignum Crucis ad ea: *Deus in adjutorium, &c.* Sunt enim actus proprii, non communes ubique iiſdem verbis.

2. In Fer. 3. & 4. nulla Homilia, quia in Miſſa nullum Evangelium, in qua Paſſio Chriſti ſecundum Marcum, & ſecundum Lucam legitur. De Jeremia legitur, ut in Dominica præcedenti, quia de Paſſione Domini propius ſcribit.

3. Fer. 5. diſcordat Officium a Miſſa, quæ eſt de SS. Sacramento.

4. In Horis Canonicis hujus tridui celebramus Exequias triduas mortis Chriſti, ait Rupert. *lib. 5. cap.* 24. ſine initio inchoamus Matutinum. Ordo Rom. & Horas item; & ſine fine ſolito imponimus finem; quia Chriſtus moritur, Alpha, & Omega, principium & finis. Rupert. *ibidem cap.* 14. *& 15.*

5. Invitatorium omittitur. Ordo Rom. in deteſtationem invitationis Judæorum ad Conciliabula contra Chriſtum. Alcuinus *c. in Cœna Domini.*

6. Quindecim candelæ accenduntur in candelabro triangulari, ad fidem de SS. Trinitate denotandam; quæ tunc vigebat in B. V. Apoſtolis, & tribus fœminis, Mariæ nomine inſignitis, ex Jo: Beleth. *cap.* 101. Numerus autem candelarum erat tunc apud quoſdam, quem univerſalis Eccleſia recepit, ut in Brev. edit. Venet. 1550. habetur: antiquiores enim vel non indicant numerum, in Brev. MS. vel diverſum numerum, in Ord. Rom. 24. candelarum, vel alium numerum in diverſis locis diverſum: lege Jo: Beleth. *loc. cit.* Candelæque debent eſſe ex cera communi, non alba, ex Cærem. Epiſcop. *lib. 2. cap.* 22. quia color eſt obſcurus; quindecim conformes, *ibid.* & in altari ſex ejuſdem generis ceræ, *ibid.*

7. Candelabrum triangulare a latere Epiſtolæ collocandum eſt, ut in Cærem. *cit. loc.* quia ſiniſtrum cornu Altaris eſt, quod in Miſſa Hebræos ſignificat, ad quos primo venit Chriſtus. Ivo Carnot. *Sermon. de Convenientia novi, & veteris ſacrificii.* Fuerunt enim Apoſtoli ex Hebræis, niſi velimus in ſiniſtro latere protendi ſiniſtros eventus in Chriſto.

8. Prima Antiphona eſt *Zelus Domus tuæ, &c.* in Ord. Rom. Pſalmi vero, & Antiphonæ finiuntur cum modica deflexione vocis ad diſtinctionem ex Directorio Chori antiquo: præſertim, quia non dicitur in fine *Gloria Patri*, ob cauſam allatam *ſupra cap.* 12. *n.* 3. Signum Crucis adhiberi poteſt ante Antiphonam *Zelus domus tuæ*, ut ante Officium fieri ſolet, ad ℣. *Deus in adjutorium.* Ante omnem actum manus pingat Crucem, ait S. Hieronymus & his præſertim diebus Crucis vexillum prodit.

9. Ad unumquemque Pſalmum extinguitur una candela, Amalar. *lib. 4. cap.* 22. una poſt aliam; quia Apoſtoli paulatim defecerunt a Chriſto. Beleth. *cap.* 101. Et primo loco extinguitur ea, quæ eſt ultima in latere Evangelii, Cærem. Epiſc. *loc. cit.* & deinde ab alio latere, & ſic ſucceſſive. Ordo Rom.

10. In fine Pſalmorum cujuslibet Nocturni dicitur totum ſecreto *Paternoſter*, quia inquit Durand. *cap.* 72. de Evangelio eſt, & Evangelica enunciatio, fugientibus Apoſtolis, ceſſavit. Chriſtus etiam oravit in Paſſione avulſus ab aliis, & valde ſecreto. Idem *ibid.* trepidabant Apoſtoli in precibus. Gemma *lib. 3. cap.* 88.

11. Neque dicitur, *Jube Domne*, nec *Tu autem Domine, &c.* Ordo Rom. quæ ſignificant, ut alias docuimus, euntes ad prædicationem, & ab ea redeuntes, & hoc loco ſic explicat Gemma *loc. cit.* ubi etiam addit, non dari benedictionem ante Lectiones, quia paſtor recedit, fons omnis benedictionis.

12. Lectiones primi Nocturni ſunt de Lamentationibus Jeremiæ, ex Decreto Geliſii *loc. ſuprac.* cum de Lectionibus: dicuntur Threni, ideſt, Lamentationes, quæ a Jeremia compoſitæ fuerunt poſt dirutam Jeroſolymam, & Templum ejus exuſtum Anno mundi 3447. ex Torniello noſtro. Threni dicuntur a Beleth *cap.* 101. ob Threnarum montem, ubi animarum lamentationes, quæ illic ponuntur, ſæpius audiuntur, ſed penes eum ſit fides, Durandus ab eo accepit, & approbat *cap.* 72.

13. Alphabeto diſtinguuntur Verſus Threnorum, *Aleph, Beth, &c.* quæ & debent dici a Lectore: tum ex more Hebræorum, qui alphabeto utuntur in Canticis nobilioribus, ut David *Pſal. 33. & 118.* Salomon *Prov. 31.* ubi laudat mulierem fortem: tum ex Hieronym. *in prologo Bibliorum*, quia Verſus ipſi in Hebræo Codice a characteribus Alphabeti

beti ordine Alphabetico incipiunt; tum vero etiam, ex Durando *loc. cit.* ad increpationem Judæorum, qui rem notiſſimam, ut Alphabetum, Paſſionem Chriſti negant. Fuſius Durandus.

14. Terminus Lectionum Fer. 5. uſque *ad Cogitavit Dominus, &c.* habetur in Ord. Rom. cum exterminatione, inquit idem Ordo, in fine Lectionis: exterminatio vero eſt ea: *Jeruſalem convertere, &c.* ex Jo: Beleth. *loc. cit.* quæ cum geminatione fit: *Jeruſalem, Jeruſalem*, exemplo Chriſti, qui *Matth.* 23. hac geminatione uſus eſt, ut notavit Mich. Tim. *in divin. offic. quæſt.* 68. *tract.* 3.

15. Lectiones ii. Nocturni ex tractatu S. Auguſtini, *Exaudi Deus*, habetur in Ordine Romano.

16. Lectiones tertii Nocturni de Apoſtolo, ex Decreto Gelaſii, uti etiam præcedenter, nimirum de Euchar. 1. Cor. 11. & Reſponſoria ſunt eadem, quæ in antiquis Breviariis.

17. Antiphonæ ad Laudes cum reliquis concordant cum antiquis. Non dicitur Capitulum, ſed tantum Verſus, Antiphona cum Cantico Evangelico, *Pater noſter*, & oratio ſecreto. Hæc in Ord. Rom. Pſalm. *Miſerere*, & oratio, *Reſpice*, habentur apud Beleth. *cap.* 102.

18. Verſus ille, *Chriſtus factus eſt, &c.* erat in Breviariis MS. antiquis, & in edito Anno 1550. cum eadem diſtributione in tres partes, pro triduo, quam nos hodie adhibemus, & ad omnes Horas. Dicitur ſemper genibus flexis, etiam ad Horas minores, & in fine Matutini dicitur cum Pſalm. *Miſerere*, & oratione, ſi Matutinum ſeparetur a Laudibus.

19. Sed cur Capitulum non dicitur, Verſus autem dicuntur? Reſpondet Amalar. *lib.* 4. *cap.* 21. majorum munus eſt cantandi Capitulum, ut diximus ſupra *ſect.* 5. *cap.* 15. *n.* 4. minorum autem eſt dicere Verſus. Cum igitur hoc Officium ſit de Chriſti humilitate, taceant majores, audiantur minores, & hi quoque minores ex Diſcipulis (uti ſunt mulieres) adhæſere Crucifixo.

20. Pſalmus *Miſerere*, & oratio humili voce dicuntur in Breviariis MSS. ad deſignandum Apoſtolorum timorem. Durand. *loc. cit.* Oratioque dicitur, non a ſtante, ut alias, Sacerdote. Amalar. *lib.* 4. *cap.* 21. ſed genuflexo, ex Cærem. Pap. *lib.* 2. *cap.* 42. Cærem. Epiſcop. *lib.* 2. *cap.* 22. & ex Breviario ipſo in iis verbis, *& omnes ſurgunt*; ergo non prius celebrans ſurgit: nimirum ad imitandum Chriſti humilitatis exemplum: neque ſalutatione Sacerdotali utimur, hoc eſt, *Dominus vobiſcum*, ad deteſtandam ſalutationem Judæ, Amal. *ibid.* vel quia ſummus Sacerdos moritur, Alcuinus. In fine Horarum hujus tridui non dicitur oratio Dominica, nec aliud quidquam, quia nulla eſt Rubrica, quæ id ſignificet; & quæ neceſſario dicenda ſunt, ſatis aperte deſcribuntur.

21. Fragor denique fit, & ſtrepitus, qui ſignificat, vel tenebras in Chriſti morte cum terræmotu, vel concrepationem Judæ, & tumultum cohortis. Durand. *loc. cit.*

22. Extinctis, præter unam, quæ eſt in ſummitate candelabri, candelis omnibus, ex Alcuino; ſignificatur primo defectus fidei circa 14. articulos a S. Thoma enumeratos, Durand. *loc. cit.* quæ ratio a modernis Theologis exploditur, ſi de Apoſtolis loquatur, deinde tunc nondum erat 14. articuli fidei. Occultata candela, & rurſus oſtenſa populo, ut fragor ceſſet, vel deſignat Virginem Matrem, in qua ſuper Apoſtolos Fides excelluit, vel denotat Chriſtum, mox redivivum futurum in reſurrectione, ex Amalario *lib.* 4. *cap.* 22. Vel fidem Eccleſiæ eo tempore occultatam. Durand. *loc. cit.* Candelas Altaris extinctas cum aliis ſignificare docet Prophetarum mortem, & Judæorum cæcitatem. Rupert. *lib.* 5. *cap.* 26.

23. Horæ minores recitantur demiſſa voce, ut in Rubrica propria, quæ eadem eſt cum antiquis, & in Ord. Rom. neque legitur Martyrologium, neque dicitur *Pretioſa*, ratione allata ſupra *ſect.* 5. *cap.* 18. *n.* 17. cum de Suffragiis SS. Veſperæ eædem, quæ in Ord. Rom. excepta oratione: Completorium inchoatur a Confitcor; ex uſu communiori, quem firmavimus Rubrica clariori in poſtrema Breviarii recognitione.

24. Cur autem hæ demiſſa voce, quæ ſunt Horæ diurnæ; alta voce nocturnæ dicuntur? quia Prophetæ obſcurius, ſed liberius de Chriſto ſunt locuti Apoſtoli, qui ad diem Chriſti, quem vidit Abraham, & gaviſus eſt, attinent, in paſſione ejuſdem vix audiebantur. Beleth. *cap.* 102.

25. Lectiones Feriæ ſextæ eædem ſunt, quæ in Ord. Rom. uti etiam Antiphonæ, & Pſalmi. De Sabbato nihil occurrit novi. Atque in hoc triduo, ait Alcuinus *de Cœna Domini*, inſinuatur, quod Dominus deſcendens ad inferos, tria hominum genera rapuit, & tranſvexit ad 9. Ordines Angelorum, quos deſignant tres Nocturni cujuſque Officii, hoc eſt, ut exponit Amalar. *lib.* 4. *cap.* 21. qui in agro, molendino, & lecto eſſe dicuntur, *Luc.* 17. qui ſub lumine, & lege naturali, qui ſub Moſaica, & qui ſub Prophetis: Vel, ut exponit Durandus *lib.* 6. *cap.* 22. Virgines, conjugati, continentes.

26. Veſperæ Sabbati in fine Miſſæ dicuntur ut in Miſſali: extra Miſſam, qui recitarit, dicat *Pater, & Ave*, & ſine principio, hoc eſt, *Deus in adjutorium* (quidquid ſcribant alii contra Rubricam Miſſalis apertam) quia nondum caput noſtrum rediit in reſurrectionem; cum Antiphona *Alleluja*, ad modum Duplicis, recitet Pſalmum, & quæ ſequuntur in Breviario, quibus finitis, nihil aliud addatur, niſi *Pater noſter*; ut hæ Veſperæ (quas non habet proprie hoc Sabbutum, ex S. Auguſt.) careant adhuc principio, & fine, quod eſt firmatum in poſtrema Breviarii recognitione.

27. Conſueverunt dici Veſperæ breviores in hoc Sabbato, & una cum fine Miſſæ, tum ne Neophyti nondum aſſueti divinis Officiis tædio afficerentur; tum ne finita Miſſa, per *Ite Miſſa eſt*, populus recederet ſine Veſperis Paſchalibus. Beleth. *cap.* 111. quo fere modo idem ſcribit *c.* 98. finiri Miſſam cum Veſperis in Paraſceve.

28. Com-

28. Completorium incipit esse Paschale cum principio, & fine. Antiphona ad *Nunc dimittis*, dicitur ad modum ritus Semiduplicis, ut expresse dicitur in Breviario, edito 1550. Quod autem dicitur, ad Antiphonam *Regina Cæli &c.* standum esse, neque genua flecti toto tempore Paschali, hoc postremum intellige de oratione, non de Adoratione, quæ semper fit cum genuflexione, ut ad ea verba patet: *Et incarnatus est, &c. Et Verbum caro factum est: Te ergo quæsumus tuis famulis &c.* Quare ad salutationem Angelicam, quæ ter in die sonatur cum Campana ex Decreto Joannis XXII. ut scribit Polid. Virg. *lib. 6. cap. 12.* seu verius, mane, & Vesperi, ex Decreto Gregorii IX. Anno 1239. ut eodem Anno scribit Bzovius: & in meridie, abrogatum fortasse usum post Joannem XXII. restituit Callistus III. Anno 1456. ex eodem Bzovio, *ibid.* itaque si orationem eam esse putas, stare debes, si adorationem, genua flectere: Ego existimo adorationem esse Incarnationis Verbi Divini; sed quia communior est hodie sensus, & usus, quod ea fit oratio; nec ego genu flecto cum aliis.

29. Quæres: An in hoc triduo ad Horas minores accendantur cerei in Altari? in Nocturnis quidem, & Laudibus accenduntur; extinguuntur autem cum cantatur *Benedictus*, a Versu illo *Ut sine timore*. In Feria sexta Horæ ante Missam sine Cereis accensis dicuntur. Cærem. Episcop. *lib. 2. cap. 25.* In Sabbato idem faciendum est ante novi ignis benedictionem. In aliis Horis ante Missam Feria 5. & ad Vesperas quascumque accendi debent, non ad Compl. nisi Sabbatum Sanctum.

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 4. -- *In Horis Canonicis hujus tridui &c.)* In postremo triduo majoris Hebdomadæ celebrat Ecclesia triduas exequias mortis Christi Domini, ait Gavantus ex Ruperto. Quomodo autem sint celebranda hujusmodi Officia, seu Horæ Canonicæ horum dierum, non ita exacte tradit Gavantus, ut nihil desiderandum sit: quapropter aliqua suis Commentariis adjiciemus pertinentia ad Cæremonias, & Ritus servandos in Horis Canonicis recitandis; nam ea, quæ pertinent ad Missæ Sacrificium, & alias functiones Ecclesiasticas horum dierum, satis, & abundanter descripsimus cum eodem Gavanto in superiori Tomo.

Itaque pro Matutinis tenebrarum celebrandis Feria IV. hujus Hebdomadæ, Altare paramentis violaceis ornetur absque floribus, ac Sanctorum imaginibus, seu Reliquiis, & super illud sint sex candelabra ex materia obscura, & candelæ cereæ communis; a latere vero Epistolæ, in plano Presbyterii, ubi scilicet Subdiaconus cantare solet Epistolam, vel ubi poni solet Faldistorium Episcopi dum in eo Episcopus celebrat, præparetur Candelabrum triangulare ligneum, in quo quindecim candelæ pariter cereæ communis pro matutinis tenebrarum tantum, affigantur hinc inde gradatim insurgentibus septennis clavis ferreis, in supremo loco habentibus quintumdecimum, æqualiter se distantibus, cum suis lucernulis, seu girellis, opere tornatili elaboratis, si fieri potest, sintque candelæ prædictæ duarum, aut trium circiter unciarum, & quotidie hoc triduo, si fieri potest, renoventur.

Si SS. Sacramentum sit super Altare, ante quod dicendæ sint Matutinæ, omnino removeatur, paulo ante Completorium, & cum debita decentia in aliquod Sacellum transferatur; in hoc Sacello servari debent lampades accensæ, quæ numquam extingui debent, donec ibi asservetur idem Venerabile. In Altari, a quo removetur SS. Sacramentum, debet relinqui ostium Tabernaculi apertum, ne adoretur, quod ibi non est.

Sed quia Matutinum hac die celebrandum, spectat ad sequentem diem, quæ solemnis est, ratione Cœnæ Dominicæ, ideo quamvis Officium ipsum ratione Dominicæ Passionis, quæ præcipue recolitur, sit luctuosum, Campanarum tamen sonitus armonicus, & festivus esse debet, usque ad *Gloria in Excelsis, &c.* sequentis diei inclusive.

Itaque hora convenienti, quæ erit media inter meridiem, & occasum Solis, postquam ter solemniter pulsatæ fuerint Campanæ, inchoabitur Officium, itaut circa occasum solis terminetur.

Completorium hac die cantabitur more solito (post secundum Campanarum signum) in cujus fine dum dicuntur Preces flexis genibus, & Antiphona B. V. per Acolythum deputatum accenduntur cerei in Candelabro triangulari, incipiendo ab altiori, qui est in cuspide, & continuando prius a parte Evangelii, deinde a parte Epistolæ.

Rursus eodem tempore per alios pariter duos Acolythos deputatos accenduntur in Altari sex cerei, incipiendo juxta morem ab iis, qui sunt Cruci proximiores, quibus omnibus accensis, extinguuntur, & amoventur candelæ cum Candelabris, quæ accensæ fuerant pro Completorio, & interim hac die pulsantur tertio Campanæ, & datur tertium Matutini signum, quo terminato, & finita Antiphona B. M. V. flexis genibus, & post eam dictis secreto, more solito, *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo*, & dato a Superiore signo, omnes surgunt, & versus Altare inclinati, dicunt iterum secreto *Pater*, *Ave*, & *Credo*.

II. Gav. n. 8. -- *Prima Antiphona est: Zelus domus tuæ, &c.)* Officium immediate incipit ab Antiphona *Zelus domus tuæ*, quam Superior Celebrans inchoare debet signans se interim signo Crucis, quod omnes pariter præstare debent in principio cujuslibet Horæ Canonicæ. Chorus deinde prosequitur Antiphonam, qua terminata, cum modica deflexione vocis, ut præscribit Directorium Chori antiquum, Cantores intonant Psalmos, qui graviter, ac devote cantantur a Choro, absque instrumentis musicis, quæ nullo pacto in hujusmodi Officiis adhiberi debent, & post tres Psalmos cujusvis Nocturni, iidem Cantores intonant juxta soli-

ſolitum verſiculos, omneſque obſervant reſpective eoſdem Ritus, qui ſervari ſolent ad alias Matutinas ſolemnes. Unde ubi ſolet præintonari Celebranti ab aliquo ex Cantoribus, ſeu ab alio principium Antiphonæ, etiam in his Matutinis eodem ordine, ac ritu præintonari debet.

In fine cujuslibet Pſalmi, utroque Choro ſimul conveniente, aliquantulum inflectitur vox, quod in toto hoc triduo ſervatur in ultimo verſu Pſalmorum, ac in fine Lectionum, prout habetur in Directorio Chori & in Cærem. Paridis de Craſſis *lib. 2. cap. 50.*

III. Gav. n. 9. -- *Ad unumquemque Pſalmum extinguitur candela, &c.* Finito quolibet Pſalmo, Sacriſta, vel potius aliquis Acolythus, facta in medio Chori, vel Presbyterii genuflexione ad Altare, & debito inſtrumento accepto, extinguit unam ex candelis in prædicto Candelabro triangulari poſitis, incipiens ab ea, quæ eſt in extremitate ejus a latere Evangelii, & poſt finem ſecundi Pſalmi pari diſciplina extinguit alteram candelam, quæ eſt in latere Epiſtolæ, incipiendo etiam ab illa, quæ eſt in extremitate ab eadem parte Epiſtolæ, & ſic ſucceſſive alternatim ab utroque latere ſingulos cereos extinguit in fine omnium Pſalm. Matutini, & Laudum, uſque ad ſupremum cereum, qui eſt in cuſpide excluſive. Extincto quolibet cereo, prædictus Acolythus genuflectit Altari, & depoſito extinctorio in loco congruo, recedit ad locum ſuum in cornu Epiſtolæ.

IV. Gav. n. 10. -- *In fine Pſalmorum cujuslibet Nocturni*, &c.) In fine tertii Pſalmi cujuslibet Nocturni, & repetita Antiphona, ſi ſolent ſedere, tunc ſurgunt omnes, & ſtant detecto capite, donec dicatur Verſus cum Reſponſorio, & *Pater noſter* ſecreto, quo finito, dum dicuntur Lectiones, omnes ſedent, etiam illi, qui ſtantes ſolent cantare Pſalmos.

V. Gav. n. 11. *Neque dicitur Jube Domne, &c.*) Tunc deputati ad cantandas Lectiones, incipiendo a Junioribus, unus poſt alium accedunt cum debitis reverentiis Altari, & Clero ab utraque parte Chori, ducente aliquo Cæremoniario, vel Acolytho, ad legile (quod nudum eſſe debet) in medio Chori præparatum, vel ubi Lectiones ſolent legi, & non præmittendo *Jube Domne, &c.* cantant ſucceſſive Lectiones tono in Directorio Chori explicato; Celebrans tamen ultimam ſolet cantare, qui ritus ſervari debet, niſi alicubi alia ſit conſuetudo. In fine cujuslibet Lectionis, non dicitur *Tu autem Domine &c.* ſed Lectiones primi Nocturni, deſumptæ ex Lamentationibus, ſeu Threnis Jeremiæ Prophetæ, concluduntur per illa verba: *Jeruſalem, Jeruſalem convertere, &c.* inflectendo tamen parumper vocem. Cantata Lectione, factis iterum reverentiis a Cantore Altari, & Choro, pergit ad locum ſuum. Lectiones vero ſecundi, & tertii Nocturni pari modo, ſed diverſo tono cantantur, ordine ſupradicto, & proferendo ultimæ Lectionis verba, fit aliqua vocis inflexio. Reſponſoria cujuslibet Lectionis cantantur, ut in aliis Matutinis, & poſt tertiam Lectionem cujuslibet Nocturni, repetita per Chorum ultima parte Reſponſorii poſt Verſum, Chorus totum illud repetit a principio.

Advertendum tamen eſt, quod qui tranſeunt ante Crucem, in medio majoris Altaris poſitam, toto hoc triduo, quod incipit a ſupradicta remotione SS. Sacramenti, hoc etiam abſente omnes debent genuflectere unico genu, præter Celebrantem paratum, qui ſolum profundam facit reverentiam, niſi aliud notetur, quia in die Paraſceve etiam ipſe genuflectit; coram aliis vero Crucibus, quæ in Altaribus reliquis, aut locis poſitæ ſunt, ſola inclinatio ab omnibus eſt de more faciendi.

VI. Gav. n. 17. -- *Antiphona ad Laudes, &c.*) Laudes cantantur eodem modo, quo Matutinum, cum extinctione unius candelæ in fine unius Pſalmi, poſt quem repetitur Antiphona, ut dictum eſt de Pſalmis Matutini. Prima Antiphona inchoatur a Superiore, ſeu ab alio Officiatore, ſicut & Antiphona ad *Benedictus*. Canticum *Benedictus* cantabitur alternatim ab utroque Choro, ſicut in aliis Matutinis in tono ſolemniori ipſius Antiphonæ, qui ei præmittitur: ſi ad alios Pſalmos ſedere ſolent in Choro, ad hoc Canticum, omnes qui adſunt, ſtant nudo capite; interim vero a Sacriſta, vel ab alio lampades omnes, & alia omnia luminaria Eccleſiæ extinguuntur, præter illa, quæ ardent coram SS. Sacramento. Cum autem in dicto Cantico cantatur verſiculus ille: *Ut ſine timore, &c.* vel Acolythus ille, qui extingit candelas trianguli, vel alius incipit extinguere ſingillatim ad quamlibet ex ſequentibus verſiculis ſingulos ſex cereos Altaris hoc ordine. Ad dictum verſiculum: *Ut ſine timore, &c.* extinguitur primus cereus, qui eſt remotior a Cruce Altaris in cornu Evangelii. Ad ſequentem verſiculum: *In ſanctitate, &c.* extinguitur ſecundus cereus, qui eſt remotior a Cruce a parte Epiſtolæ. Et ſic ſucceſſive alternatim extinguuntur ſinguli cerei ad ſingulos verſiculos, itaut nonniſi in fine verſiculorum remaneant extincti. In noſtra Congregatione adhibentur duo Clerici retro Altare ſtantes ex utraque parte, quorum unuſquiſque utitur extinctorio, & viciſſim extinguunt prædictos cereos. Juxta ſententiam tamen Bauldry, alius ſervatur ordo in extinctione horum cereorum, nam præſcribit, quod incipiatur ab eo, qui eſt remotior a Cruce, & deinde procedatur ad duos immediate ſequentes; deinde, his tribus extinctis præſcribit, quod Miniſter accedat ad aliud cornu Altaris, & eodem ordine extinguat tres alios cereos in cornu Epiſtolæ, incipiendo pariter ab eo, qui eſt a Cruce remotior. Rurſus in Cæremoniali Cathedralis Pariſienſis, necnon in Monaſtico S. Mauri diſponitur, quod in extinguendis hujuſmodi cereis, tam Altaris quam trianguli, incipiatur ab eo, qui eſt a latere Epiſtolæ.

Dum repetitur Antiphona Cantici *Benedictus*, Miniſter removet ex cuſpide Candelabri cereum ibi relictum, eumque accenſum ſuſtinet genuflexus, manu

manu elevati ſuper cornu Epiſtolæ Altaris, & inchoatur verſus *Chriſtus factus eſt*, &c. illum ſic accenſum abſcondit in eodem Epiſtolæ cornu ſub Altari, vel alio modo poſt Altare, itaut tale lumen non appareat.

VII. Gav. n. 18. — *Verſus ille* : *Chriſtus factus eſt*, &c.) Finita Antiphona Cantici *Benedictus*, ſolus Celebrans, ſeu Superior cantando gravi voce inchoabitur verſum: *Chriſtus*, &c. non plura; in aliis vero horis incipiet præfatum verſum dicendo ſine cantu hæc verba: *Chriſtus factus eſt*, nec plura, nec pauciora, toto hoc triduo, Choro cætera eodem tenore proſequente, prout in Breviario.

Cum inchoatur ille verſus, omnes genuflectent nudo capite uſque ad finem Matutinarum, & poſtquam ſecreto dictum fuerit *Pater noſter*, Officiator, vel Superior incipiet Pſalmum *Miſerere mei Deus*, humiliori voce, & cum inflexione modica ad ultima verba verſus ultimi. Finito hoc Pſalmo idem, qui ſupra permanens genuflexus, id, quod etiam faciet ad omnes horas hujus tridui, inclinato paululum capite, abſolute, ac eodem tono dicit orationem *Reſpice quæſumus*, &c. non præmittens *Dominus vobiſcum*, &c. neque *Oremus*; ac in fine inflectet paululum vocem, ut ſupra, & ſecreto dicet cum omnibus aliis: *Qui tecum vivit, & regnat*, &c.

VIII. Gav. n. 21. — *Fragor dehinc fit, & ſtrepitus*, &c.) Oratione completa, Superior Chori, vel Cæremoniarius excitabit fragorem, ac ſtrepitum, percutiens manu librum, aut ſcabellum; ac ſimiliter omnes alii facient, donec Acoſythus deputatus accenſum cereum, quem tenebat occultum, ſpatio Dominicæ orationis, vel circiter a finita prædicta oratione, illum producat, & in ſummitate Candelabri ſuo loco reponat: hoc enim prolato, omnes a ſtrepitu ceſſare debent, & Eccleſiæ Cuſtodes invigilare ne ſtrepitus ulterius protrahatur in illis locis præſertim, in quibus fit talis fragor cum exceſſu.

Terminato ſic Matutino, hac die non datur Campanulæ ſignum, neque ubi moris eſt, & diebus ſequentibus, neque dabitur hoc ſignum cum crotalo: omnia enim his diebus terminant cum prædicto fragore, & ſolum poſt ipſum, ubi moris eſt, fit aſperſio Aquæ benedictæ in Choro, deinde omnes ſub ſilentio diſcedunt.

Si tamen Matutinum terminatur hora convenienti, nempe hora Veſpertina, hac die pulſatur in Turri Salutatio Angelica ſigno Campanæ, non vero duobus diebus ſequentibus, in quibus hoc ſignum debet dari Inſtrumento ligneo.

Poſt Matutinas tenebrarum, & omnia prædicta, extinguetur cereus, qui per aliquod ſpatium in cuſpide Candelabri accenſus remanere debuit, & deinde auferetur idem Candelabrum triangulare cum candelis, quæ, ut diximus, non amplius reponuntur eædem, ſed earum loco aliæ novæ, ſi fieri poſſit.

Duobus diebus ſequentibus, prædicta omnia obſervari debent, cum aliqua tamen differentia; nam Altare his diebus, pavimentum, & alia ſimilia prorſus denudantur; Completorium, & aliæ horæ minores dicuntur ſine candelis accenſis, prout etiam notat Gavantus *ſup. n. 29.* ad Veſperas tamen accendi debent, & juxta Gavantum, etiam in horis minoribus ante Miſſam Feriæ V. quamvis hoc non ſit in uſu apud omnes Eccleſias.

Hoc triduo ad Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, & Completorium Cantor, ſeu Officiator tantummodo incipiet primum Pſalmum, & Chorus alios ſimul proſequitur, ac ſi tantum eſſent verſus unius, & ejuſdem Pſalmi uſque ad ultimum illius horæ verſum incluſive, qui terminabitur cum modica inflexione vocis. In Veſperis vero, in quibus Pſalmi dicuntur cum Antiphona, Cantores inchoabunt omnes Pſalmos de more, & terminabuntur cum modica inflexione vocis. Cærem. Monaſt. *lib. 4. cap. 8.*

Si in Altari Majori ſit Tabernaculum SS. Sacramenti, prima die tantum, finitis Matutinis, reponitur cum luminibus, nempe aliquis Sacerdos Cotta, & Stola alba, ac velo etiam albo paratus, præcedentibus duobus Clericis cum intorticiis accenſis transfert Sacram Pyxidem ab Altari, in quo repoſita fuerat, ad Altare Majus, & tunc coram illo lampades accenſæ manere debent.

De Paſchate, & ejuſdem Octava. Cap. XIV.

GAVANTUS.

1. Matutinum habetur, ut apud nos, in Ord. Rom. cum tribus Pſalmis, totidem Antiphonis, Lectionibus, ſine Hymno; quibus ternariis ſignificantur opera trium dierum, quæ Chriſtus ſe promiſit facturum in præſenti ſæculo, *Luc. 13.* hoc eſt, dæmonia ejicere, ſanitates perficere, & conſummari tertia die; vel ſignificantur Fides, Spes, & Charitas: quæ in hoc myſterio maxime vigent. Hæc Amal. *lib. 4. cap. 23.* vel dicamus cum Rupert. *lib. 8. c. 2.* in nomine SS. Trinitatis celebratum eſſe Baptiſma; & ideo tres dici Pſalmos; tres autem Lectiones, quia adhuc pauci prædicatores erant, inquit idem *lib. 1. cap. 10.* Vel triduanam ſepulturam recolimus, ex qua Reſurrectio ortum habuit. Durand. *lib. 6. c. 28.* Certe antiquum eſſe hunc ritum teſtatur, & firmavit Decreto Gregor. VII. *de conſecr. diſt. 5. In die.*

2. Non dicitur Hymnus, neque ad alias Horas, quia tempus Paſchale ſignificat ſtatum Beatorum, quorum Hymnus eſt *Alleluja*. Durand. *loc. cit.*

3. Antiphonæ ad Laudes habentur in Breviar. MSS. antiquis. Capitulum non dicitur neque ad Horas; quia in ſtatu Beatorum non eſt locus exhortationi, quam alias diximus contineri in Capitulis. Ex quo conſequenter non dicitur Reſponſorium breve, ut notat Durand. *loc. cit.* ſunt enim correlativa in Horis minoribus Capitulum, & breve Reſponſorium; ſicut exhortatio, & opus bonum, quæ in illis ſignificantur, ut docuimus

Psal. 5. neque sunt Comprehensorum, sed tantum Viatorum.

4. Non dicuntur Versus, nisi in Nocturno, ob eandem causam; cum significent angelorum animorum, & convalescentem ad Deum. In Nocturno dicitur, quia in nocte timor adest, ait Amalar. *de Ord. Antiphon. cap.* 32. & ob similem noctis tenorem, cum Versuum sono significatur animorum torpor.

5. *Hac dies*, loco prædictorum dicitur, qui Versus desumptus est e Psalmo, cui Titulus est, *Alleluja*, ut notat Rupert. *lib.* 7. *cap.* 12. Ordo Romanus eundem Versum habet, & significat dulcitiæ magnitudinem, ex Rupert. *lib.* 8. *cap.* 12. id quod in statu Beatorum sibi invicem gaudent, & gratulantur. Gemma *lib.* 3. *cap.* 128.

6. Non dicitur ad Primam Symbolum Athanasii, quia in statu Beatorum non est fides, Gemma *loc. cit.* qui status repræsentatur in Christi resurrectione.

7. Vesperæ in Ordine Roman. dividebantur, ita ut duo ultimi Psalmi, *Laudate pueri*, & *In exitu*, cantarentur ad Fontes Baptismales, in quibus baptizati fuerant pueri, & quasi per Mare rubrum transeuntes exierunt de Ægypto, sed ubi non erant Fontes, cantabantur sine divisione. Durand. *lib.* 6. *cap.* 89.

8. Ver. 2. & 3. sunt Festa majora, quorum meminit August. 22. *Civit. Dei cap.* 8. & hic, & in sequentibus diebus eidem dicuntur, quæ in die primo; quia ut alias dictum est, octo dies in octava una dies sunt; unde & dicitur quotidie: *Hæc dies*. Ordo Rom. eumdem habet ritum præscribens Homiliam singulis diebus, quem restituit Pius V. addens Homiliam Feriæ tertiæ, in qua paulo ante Pium legebatur Sermo S. Augustini: & item Feriæ sextæ, in qua Sermo S. Ambrosii legebatur.

Novæ Observationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

Gav. *De Paschate.*) In tomo altero ostendimus diem Paschæ semper cadere in Dominicam proximam post plenilunium Martii, vel quæ est in ipso plenilunio, numquam ante illud, ne umquam conveniamus cum Judæis, qui luna, sive die quartadecima Martii Pascha celebrant; nam ubi nos solari, ipsi lunari utebantur anno, de qua re præter auctores a nobis ibi citatos videri etiam poterit Cornelius a Lapide in *Exod. c.* 12. Si Festum S. Marci, & consequenter Litaniæ Majores incidant in Paschatis diem, quid faciendum sit, dicetur infra *c.* 16. Hoc die Sancto Paschæ decet, ut Matutinæ solemniter ante Auroram (quo tempore nimirum resurrexisse a mortuis Christum credimus,) celebrentur. Ad Laudes, & Vesperas Celebrans intonat solemniter Antiphonam: *Hæc dies, &c.*

Ad Primam vero dum Lector Martyrologii annuntiat hodie tono solemniori solemnitatem Paschalem dicens: *Hæc dies, quam fecit Dominus, &c.* Omnes in Choro stant nudo Capite: cum vero postea dicuntur Kalendæ, & annuntiatur Martyrologium sequentis diei, omnes sedent more solito. Ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, post *Deus in adjutorium*, & *Gloria Patri, &c.* cum *Alleluja* in fine, dicuntur immediate Psalmi consueti (qui ad Primam sunt iidem, qui Festis, scilicet *Deus in nomine tuo*, *Beati immaculati*, & *Retribue*) quibus finitis inchoatur ab Officiatore Antiphona *Hæc dies*, quam prosequitur Chorus, & postea dicitur oratio, quæ ad Primam est, ut in Psalterio, *Domine Deus, &c.* & post eam reliqua, prout in Psalt. ad Primam in Dominica. Lectio brevis: *Si consurrexistis cum Christo, &c.* ut ibidem.

Ad reliquas Horas minores post Antiphonam: *Hæc dies, &c.* Psalmis consuetis immediate subjunctam, dicitur ab Officiatore: *Dominus vobiscum, &c.* & oratio diei posita in Laudibus, ad reliqua pro more.

In fine Laudum, ac Vesperarum tantum dicitur *Benedicamus Domino*, *Alleluja*, *Alleluja*, & respondetur *Deo gratias*, *Alleluja*, *Alleluja*, & ita cantantur Horæ Canonicæ usque ad Vesperas Sabbati in albis exclusive.

De Tempore Paschali. Cap. XV.

GAVANTUS.

1. IN Dominica in Albis resumuntur plures Psalmi, & Hymni, ex Ord. Rom. ubi additur etiam causa. Deinde, inquit, in sequenti tempore, quasi crescentium arborum frondes multiplicantur Psalmi, & recoluntur mores boni diversorum operum per plures Psalmos. Idem asserit de novem Lectionibus in hac Dominica, Gemma *lib.* 4. *cap.* 117. Ad Primam non dicitur Psalmus, *Confitemini*, licet sit Paschalis, more festorum, quia tempus Paschale totum est festivum, etiam in Officio feriali.

2. In secunda Feria leguntur Actus Apostolorum ex Decreto Gelasii, & Ord. Rom. Indicat August. *in Sermone citato a Demochare tom.* 4. *c.* 12. scripsit Lucas Romæ eadem Acta Anno 61. Neronis quinto, ex Baron. *ad eumdem Annum.*

3. Psalmi dicuntur hoc tempore, Feriales præsertim, sub Antiphona, *Alleluja*, ex Gemma *loc. cit.* quia sicuti ex Ord. Rom. paulo ante diximus, multiplicantur Psalmi, quasi arborum frondes; ita ab una Antiph. quasi ab una radice congrue pendent. Vide *sect.* 5. *cap.* 7. *n.* 5. aliam causam. Ad Laudes iidem semper Psalmi dicuntur, ex Gemma *loc. cit.* & Commemoratio de sola Cruce fit in Breviarii MSS. antiquis; quia fuit causa lætitiæ Paschalis, inquit Azor. *lib.* 10. *c.* 16. Et quia Christus ipse ad gloriam Crucis vulnera retinuit, ab ea vel in ea eidem inflicta, quæ passim Apostolis, & aliis ostendit his diebus. Oratio vero de Cruce desumpta est a Sacramentario S. Gregorii, sed est Ambrosiana, ut dictum est Tomo I.

4. In

4. In Dominica II. poſt Paſcha continuatur Lectio Actuum Apoſtolorum, quia eſt exemplaris, cum antiqui legerent in hac, & ſequenti Dominica Apocalypſim, uſque ad Annum 1550. & Reſponſoria congruunt Lectionibus, repetita in tribus Hebdomadibus, tamquam propria Reſurrectionis ejus, qui tertia die reſurrexit.

5. Dominica III. legitur Apocalypſis, quam ſcripſit Jo: Apoſtolus in Pathmos, ad quam inſulam relegatus fuit a Domitiano, Anno decimo ejus Imperii, & 14. ejuſdem eam ſcripſit, qui fuit Annus Chriſti 97. ex Baronio *eodem Anno Annal.*

6. In Dominica IV. legitur Epiſtola Jacobi, quam Euſebius *lib. 2. hiſt. cap. 22.* appellat primam earum, quæ Catholicæ nominantur; non quod Jacobus ante Petrum ſcripſerit, ſed quia in Canone prima collocatur. Obiit ille Anno 63. ex Baronio, & facile eam ſcripſit occaſione Hæreſum Simonis Magi. Reſponſoria Davidica habentur apud Amal. *ex ordin. Antiphon. cap. 54.* Quod ſi hæc Dominica occurrat die 2. Maji, cum pridie legi debeat initium Epiſtolæ Jacobi ob ejuſdem Feſtum, legantur in hac Dominica Lectiones fer. 2. ſequentis ad varietatem, uti decretum eſt in poſtrema Breviarii recognitione.

5. In Dominica V. Legitur Epiſtola 1. S. Petri, ſcripta Anno 45. cum eſſet Romæ, quam in fine Epiſtolæ, more illorum temporum ab Apoſtolis uſitato, Babylonem appellat, & hæc de Dominicis poſt Paſcha, in quibus cur legantur Apoſtolica facta, & ſcripta, præter Gelaſii Decretum, addit cauſam Rupertus *lib. 10. cap. ultimo*, quia virtute magna reddiderunt Apoſtoli teſtimonium Reſurrectionis Chriſti. Orationes a Dominica ſecunda ad quintam ſunt aliæ a Miſſis, quæ habentur in Sacramentario Gregoriano.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 2. — *In ſecunda Feria, &c.*) Si Feſtum Annunciationis B. M. V. occurrat in Paraſceve, vel Sabbato Sancto, ſicut contingit in noſtris Tabulis perpetuis V. & VI. tunc ex Decreto S. R. C. edito 11. Martii 1690. & dato in noſtro Indice *ſub n. 159.* transfertur ejus Officium, una cum præcepto audiendi Miſſam, & vacandi ab operibus ſervilibus, ad hanc Feriam II. poſt Dominicam in Albis, itaut alia Feſta, vel prius translata, vel in hanc Feriam incidentia, ſi hæc poſteriora non ſint altioris Ritus, protrahenda, vel transferenda ſint (quoad Officium, & Miſſam) in aliam diem non impeditam; eo quod per dictum Decretum ab Alexandro VIII. approbatum, hæc Feria II. ſit dies fixa in tali eventu pro dicta Feſtivitate Deiparæ. Unde deducitur, quod ſi Feſtum Annunciationis, quod eſt ſecundæ Claſſis, ob Feſtum aliud altioris Ritus, nempe I. Claſſis, in eadem hac II. Feria occurrens, aliquando, aut alicubi transferri debeat quo ad Officium, & Miſſam; non propterea transferri debet obligatio in hac eadem Feria II. audiendi Miſſam, & vacandi ab omni opere ſervili, quia ſemper perſeverat Annunciationis Feſtum hac die affixum in prædicto eventu; Quo die in tali caſu prohibentur Miſſæ in Oratoriis privatis.

Quamvis tamen Annunciatio tamquam Feſtum ſecundæ Claſſis cedere debeat Feſto altioris Ritus, ſeu primæ Claſſis occurrenti in hac Feria II. ut exprimitur etiam in Decreto allegato S. C. non tamen cedit Feſto altioris Ritus ſolummodo translato, eo quod hæc Feria II. eſt dies fixa pro Feſto Annunciationis, quando hoc a Paraſceve, aut Sabbato Sancto in eam transfertur, atque adeo impedit reſpectu alterius Feſti etiam Ritus altioris, quando hoc ob proprium ſuum diem impeditum neceſſe habet pariter transferri.

Videndum eſt etiam Decretum editum die 14. Junii 1692. & poſitum in noſtro Indice *ſub n. 171.* in quo ſtatuitur, ut quotieſcumque contingat Annunciationis Feſtum etiam quo ad ſolum Officium poſt octavam Paſchæ transferri, idem cæteris Feſtis æqualis Ritus ſemper præponatur, licet temporis ordine ſit in Kalendario poſterius illis; ex quo ſequitur, quod ſi hoc modo transferri debeant Feſtum S. Joſeph, & Feſtum prædictum Annunciationis, licet utrumque ſit ſecundæ Claſſis, & Feſtum S. Joſeph ſit prius in Kalendario; tamen ob reverentiam Incarnationis, prius transfertur memoratum Feſtum Annunciationis; ubi autem S. Joſeph eſt Patronus loci, ſeu Eccleſiæ Titularis, prius transferendum eſſet hujus Feſtum ob majorem Ritus ſublimitatem.

[N In noſtris Obſervationibus ſupra ad *Cap. VIII. Sect. III. num. XV.* agitavimus quæſtionem, utrum quando celebratur Feſtum Annunciationis hac II. Feria tamquam die fixa, juxta allegatum Decretum S. C. ab Alexandro VIII. approbatum in Eccleſiis ſub eodem titulo Annunciationis B. M. V. conſecratis, poſſit celebrari idem Feſtum cum octava? & fuimus in ſententia affirmativa. Videri igitur poſſunt ea, quæ ibidem a nobis dicta ſunt.

II. Gav. n. 3. — *Pſalmi dicuntur hoc tempore Feriales, &c.*) Sicut toto hoc tempore Paſchali in Officio de Feria dicuntur Pſalmi Feriales ad Matutinum ſub unica tantum Antiphona *Alleluja*, ita in Feſtis novem Lectionum Pſalmi in quolibet Nocturno dicuntur ſub prima tantum Antiphona ejuſdem Nocturni, ſervato Ritu Duplici, vel Semiduplici competente ei Feſto, de quo fit Officium.

In Feſtis Simplicibus pariter Pſalmi omnes de Nocturno currentis Feriæ dicuntur ſub una Antiphona *Alleluja*, ut notatur in Pſalterio tempore Paſchali, & in prædicta Feria II. poſt hanc Dominicam in Albis.

In Feſtis Sanctorum Apoſtolorum, & Evangeliſtarum, necnon unius, aut plurimorum Martyrum hoc tempore Paſchali occurrentium Officium dicitur, uti notatur in Breviario ſuo loco, tempore Paſchali.

In Feſtis vero B. M. V. Confeſſorum Pontificum,

cum, & non Pontificum, item Sanctarum Virginum, & non Virginum aliorumque non habentium officium particulare pro tempore Paſchali officium fit, ut aliis temporibus, niſi quod ad Invitatorium, Antiphonas, verſuſque Nocturnorum, ac reliquarum Horarum (exceptis tamen Verſibus precum, quæ dicuntur ad Primam, & Completorium) necnon ad Reſponſoria Lectionum in Nocturnis additur in fine unum *Alleluja*, dummodo jam antecedenter *Alleluja* aliquo non terminentur, tunc enim aliud juxta Rubricas non additur. Advertendum etiam, quod non dicitur tertium Reſponſorium in officio Feriali, ſed ejus loco Hymnus *Te Deum laudamus*, quia harum Feriarum officium eſt Feſtivum uſque ad Aſcenſionem, excepta Feria II. Rogationum, in qua dicitur tertium Reſponſorium loco *Te Deum*.

III. Gav. eod. num. 3. — *Ad Laudes iidem ſemper Pſalmi dicuntur, &c.*) In Feriali officio ad Laudes Antiphonæ, & Pſalmi toto hoc tempore Paſchali dicuntur de Dominica ut in pſalterio tempore Paſchali. Capitulum: *Chriſtus reſurgens ex mortuis, &c.* uti notatur Feria II. poſt Dominicam in Albis in proprio de tempore, necnon in fine Laudum Dominicalium ante Canticum *Benedictus*. Hymnus, & Verſus, ut in Dominica in Albis, Antiphona ad *Benedictus* propria, oratio Dominicæ præcedentis.

IV. Gav. eod. num. 3. — *Et Commemoratio de ſola Cruce, &c.*) Poſt prædictam orationem fit in eodem officio Feriali Commemoratio de S. Cruce, non quidem illa, quæ alioquin dici ſolet per annum in officio Feriali, ſed alia tempori Paſchali propria, quæ pro Laudibus, ac Veſperis adnotata eſt dicta Feria II. poſt Dom. in Albis in proprio de tempore, & dicitur quotidie in Laudibus, ac Veſperis uſque ad Aſcenſionem tam in officio de tempore, quam de Sanctis, niſi ſit Duplex, vel infra octavas: aliæ autem Commemorationes de S. Maria, de Apoſtolis, &c. non dicuntur pro tempore Paſchali.

Prima Ferialis officii toto tempore Paſchali dicitur uti in Feſtis, dicendo tantum tres Pſalmos conſuetus ſub Antiphona *Alleluja*, ut in Dominica tempore Paſchali. Capitulum *Regi ſæculorum, &c.* Hymnus cum clauſula Paſchali. In Reſponſor. Brev. duplex *Alleluja* cum Verſu *Qui ſurrexiſti a mortuis, &c.* uſque ad Aſcenſionem etiam in Feſtis (niſi proprium habeant, ut habent Feſta B. M. V.) Preces de Dominica, ut ibi in pſalterio. Ad Abſolutionem Capituli lectio Brevis: *Si conſurrexiſtis, &c.*

Ad *Tertiam*, *Sextam*, & *Nonam*, in Feriali officio hujus temporis dicuntur Hymni cum clauſula Paſchali; Pſalmi ſub Antiphona *Alleluja*, ut in Dominicis tempore Paſchali modo notato in pſalterio, & proprio de tempore dictæ Feriæ, Capitula, & Reſponſ. Brev. uti notantur ibidem, oratio Dominicæ præcedentis.

Ad Reſponſoria Brevia prædictarum Horarum tum in Feriis, tum in Feſtis occurrentibus hoc tempore Paſchali, nempe ab octava Paſchæ, uſque ad Sabbatum poſt Pentecoſten incluſive, ante primum Verſum dicantur duo *Alleluja*, quæ etiam poſt dictum primum Verſum ante *Gloria Patri*, repetuntur loco partis Reſponſorii (extra tempus Paſchale alioquin poni ſolitæ) in fine autem ſecundi Verſiculi dicatur tantum unum *Alleluja*, ut in Rubrica Sabbati in Albis, ac Rubrica generali 28. *num.* 5.

Veſperæ Feriales dicuntur ſub una Antiphona *Alleluja*, in Feſtis vero dicuntur pro quolibet Pſalmo ſuæ Antiphonæ ſub Ritu Duplici, vel Semiduplici, vel propriæ, ſi eas habeant, vel de Communi, addendo in fine cujuſcumque Antiphonæ *Alleluja*, prout fit ad Laudes; ad Completorium vero loco Antiphonæ *Miſerere* dicitur *Alleluja, &c.* prout notatur in Brev. In officio parvo B. M. V. quod tempore Paſchali dicitur in Choro, non additur *Alleluja* Antiphonis, neque Verſibus, neque Reſponſoriis, ut habetur in Rubrica generali 37. & confirmatur S. C. Decreto edito die 28. Martii 1626. & dato in noſtro Indice *ſub num.* 52.

Cæterum ſicut ſi fiat translatio alicujus Feſti a tempore non Paſchali ad Paſchale, recitantur officium, ac Miſſa, prout tempore Paſchali, ita, ſi fiat translatio a tempore Paſchali ad non Paſchale, recitantur prout tempore non Paſchali.

De Litaniis majoribus, & minoribus. Cap. XVI.

GAVANTUS.

1. SI occurrant Litaniæ majores in Paſchate, quod accidit Ann. 1666. & quando Litera Dominicalis eſt C. & Epacta XXV. vel XXIV. ut videre eſt in Tabula noſtra 35. Ordinis perpetui, eo caſu transferendæ ſunt in Feriam tertiam ex Decreto S. R. C. die 25. Sept. 1627. cum Proceſſione, in diem quidem Feſtum, ut Populus adſit, non in die Paſchatis, ne Populus impediatur a Communione Paſchali, neve triſtari videatur, vel minimum, in tanta ſolemnitate, colore violaceo adhibito, & Miſſa cantata de luctu: & conſequenter Litaniæ a privatis in eadem Feria recitandæ erunt.

2. Alias non habebatur in Brev. officium de Rogationibus, ſed Miſſa tantum dicebatur. Nunc autem Homilia legitur ſuper Evangelium Miſſæ, & dicitur in officio Oratio Miſſæ, quæ habetur in Sacramentario Gregoriano. De Feria tertia Rogationum nulla fit in officio de Feſto etiam Simplicis commemoratio.

3. Qui non interſunt Proceſſionibus, dicant privatim Litanias, &c. quo verbo præcipitur omnibus, qui tenentur recitare Horas Canonicas, ſub mortali, ex Suar. *lib.* 4. *de Hor. Can.* 15. *num.* 8. & 9. Neque de his loquitur Pius V. in Bulla, quando tantum hortatur ad Pſ. Pœnitentiales, &c. & licet oremus ſtantes tempore Paſchali: tamen ii, qui non interſunt Proceſſionibus, flexis genibus eas re-

eas recitare debent, Jo: Beleth. *cap.* 121. Mœrorem enim habent cum colore violaceo, & recitantes peccatorum potius ſtatum repræſentant, quam juſtorum: unde in iis dicunt, *Peccatores*. De auctoritatibus Litaniarum majorum, & minorum diximus in primo Tomo.

4. Caveant ii, qui in Proceſſione fabulantur, & materialiter tantum cantant cum aliis Litanias, vel non cantant, ne rei fiant coram Deo: communis enim eſt opinio, eos teneri ad privatam earumdem recitationem; quia inter abſentes eo modo numerantur.

5. An vero in Proceſſione ſint cantandæ Litaniæ cum repetitione, uti fit in Sabbato Sancto? nonnulli eas cantant cum repetitione in Litaniis majoribus, non in aliis: alii ſemper cum repetitione: ſtandum videtur conſuetudini locorum, habita ratione quoque longioris, aut brevioris viæ, ſed repetitio propria eſt Sabbati Sancti, & Pentecoſtes. Si fiat Proceſſio, non ante diſcedatur ab Altari, quam ſit cantatum incluſive: *Sancta Maria, ora pro nobis*, ut dicitur in Rituali Pauli V. In longiori Proceſſione, vel repetantur, vel addantur Pſalmi Pœnitentiales, ſeu Graduales, *ibid.* Terminentur autem cum Precibus, & Orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breviarii Romani, *ibid.*

6. Quæſitum fuit: An ille, qui recitat Veſperi Matutinum cum Laudibus, poſſit etiam ſtatim recitare Litanias? & reſpondi, poſſe; quia Rubrica conjungit Litanias cum Laudibus, quibus idcirco adimitur ℣. *Fidelium*, *tit.* 30. *de Oratione num.* 3. & acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, quod in hoc caſu, ſunt Laudes.

Novæ Obſervationes, & Additiones &c.

I. Gav. num. 1. — *Si occurrant Litaniæ majores in Paſchate, &c.*) De Litaniis tum majoribus, tum minoribus ſermonem habuit Gav. etiam *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 11. *n.* 7. *& ſeqq.* & nos quoque nonnulla ibidem obſervavimus, & addidimus, unde ne eadem hic repetantur, videantur ibidem dicta, præſertim quoad originem talium Litaniarum, & quoad Miſſam poſt eas celebrandam; hoc loco aliqua adjiciemus, ſpectantia ad Horas Canonicas recitandas in Feriis, quæ Rogationum dicuntur, & ad Ritum ſervandum in Proceſſionibus, in quibus præfatæ Litaniæ recitantur.

II. Gav. num. 2. — *Nunc autem Homilia legitur ſuper Evangelium Miſſæ, &c.*) Tres dies præcedentes Feſtum Aſcenſionis vocantur Feriæ Rogationum, quia in iis fiunt *Litaniæ minores*, ideſt, *Rogationes*, ſeu *Deprecationes*, ob remiſſionem peccatorum obtinendam, pacem, conſervationem frugum, & cæteras neceſſitates; primus prædictorum dierum vocatur communiter Feria II. Rogationum, quia occurrit in Feria II. talis Hebdomadæ, & ita ſecundus dictorum dierum vocatur Feria III. Rogationum, &c. de quibus hoc loco notandum occurrit, quod Feria II. Rogationum eſt *Feria major*, unde licet non excludat Feſtum novem Lectionum in ea occurrens, etiam translatum, quo minus in ea poſſit celebrari, debet tamen fieri ſemper de eadem Feria commemoratio in Laudibus, ac Miſſa, & quidem ante commemorationem Feſti ſimplicis, ſi etiam de eo ſimul occurrente ſit facienda commemoratio; attamen poſt commemorationem de die infra octavam, ſi tamen ſimul occurrat. Rurſus eodem Feſto occurrente in hac Feria debet de eadem legi nona Lectio, & in Miſſa ultimum legi Evangelium, etiamſi tale Feſtum fuerit primæ Claſſis, quod diximus de Evangelio hujus Feriæ legendo in Miſſa, & de commemoratione facienda, intelligi debet in Miſſis privatis, non vero in ſolemni, quia hac die debent cantari duæ Miſſæ, ſi occurrat Feſtum, uti alibi diximus, quarum prima eſt de Feſto, in qua nulla ſit commemoratio Feriæ, ſecunda vero eſſe debet de hac Feria, in qua nulla ſit commemoratio Feſti.

Quod ſi Feſtum duplex, aut ſemiduplex (etiam translatum) in hac Feria occurrens, non habeat proprias Lectiones in primo Nocturno, tunc Lectiones pro 1. Nocturno Feſti hodie occurrentis ſumendæ ſunt ex Communi Sanctorum, niſi forte initium Epiſtolæ primæ B. Petri Apoſtoli heri poni non potuerit, tunc enim hodie eſt ponendum in tali Officio de Feſto in primo illius Nocturno, ut præſcribit Rubrica generalis *26. n.* 7. ac 9. Pari modo, ita diſponente eadem Rubrica ſumendæ ſunt Lectiones de Communi Sanctorum pro primo Nocturno, ſi hac Feria II. Rogationum occurrat dies infra octavam. Si vero hac eadem Feria occurrat dies octava alicujus Feſti, tunc in primo Nocturno diei octavæ repetendæ ſunt Lectiones, quæ in primo Nocturno Feſti habentis octavam ſunt lectæ.

Si autem Feria hac II. Rogationum nullum occurrat Feſtum novem Lectionum, nec dies octava alicujus Feſti, nec dies aliqua infra octavam, Officium, & Miſſa fiet de ea, & color erit violaceus. Officium quidem dicetur, ut in Pſalterio tempore Paſchali. Lectiones propriæ de Homilia in Evangelio cum tribus Reſponſoriis (quia non dicitur Hymnus *Te Deum*) ut ibi, & ut ſupra etiam nos diximus, *Ad Laudes* Antiph. & Pſalm. de Dominica cum Antiphona ad *Benedictus*, Oratione propria. Si ſimul occurrat Feſtum ſimplex, fit de eo commemoratio in Laudibus, ſed de eo non legitur nona Lectio. Non dicuntur preces feriales in hac Feria, ſed tantum commemoratio de S. Cruce ſuis locis, & quidem poſt commemorationem de Feſto ſimplici.

Præterire non debemus, quod Congregationes illæ, Religiones, Eccleſiæ, ſeu Nationes, quibus alioquin a Sede Apoſtolica indultum eſt, ut ſemel, vel pluries in ſingulis Hebdomadis, aut menſibus dicant: Officium, & Miſſam, v. g. de Sanctiſſimo Sacramento, aut certo aliquo Sancto diebus nullo Feſto duplici, vel ſemiduplici impeditis, non poſſunt uti hoc ſuo Privilegio in hac Feria II. Rogatio-

gationum, quamvis in eam nullum indicat Feſtum novem Lectionum. Hoc colligitur ex Decreto edito a S. R. C. 20. Martii 1706. dato in noſtro Indice *ſub. n.* 236. & hoc Decretum habet etiam locum in Feria VI. Rogationum, ſeu in Vigilia Aſcenſionis Domini.

Veſperæ hujus diei, niſi cras occurrat Feſtum, dicuntur de Feria currente, ut in Pſalterio tempore Paſchali, ac proprio loco, cum Oratione Dominicæ præcedentis, & commemoratione de Cruce, Antiphona ad *Magnificat*, ut in proprio de Tempore, color Altaris erit Albus. Si vero ſequatur Feſtum ſolummodo ſimplex, tunc quidem Veſperæ uſque ad Capitulum pariter erunt de Feria currente, ut in Pſalterio tempore Paſchali, ſed a Capitulo dicentur (ritu Paſchali) de Feſto cum Commemoratione de S. Cruce tantum, ut tempore Paſchali, color erit Feſto conveniens. Si denique cras occurrat Feſtum, aut Officium novem Lectionum, totæ Veſperæ erunt de illo, ſine ulla Commemoratione, ſi illud fuerit duplex; vel tantum de S. Cruce, ſi fuerit ſemiduplex, niſi forte etiam ſimul occurrat Feſtum ſimplex; tunc enim etiam de hoc facienda erit Commemoratio in hodiernis Veſperis de Feſto novem Lectionem (niſi hoc ſit primæ, vel ſecundæ claſſis) ac craſtinis Laudibus cum nona de eo ſimplici Lectione, (in Feſto etiam 2. claſſis tantum) ſi propriam habeat.

Si hoc triduo Feſtum non occurrat, Altarium Minorum paramenta erunt Officio conformia, Altaris autem majoris, vel ejus, in quo celebratur Miſſa Rogationum, debent eſſe conformia huic Miſſæ, ſaltem dum hæc celebratur. Vide Gavant. Tom. I. part. I. Tit. XVIII. lit. a.

III. Gav. eod. num. 2. — *De Feria III. Rogationum nulla ſit Commemoratio.*) Feria III. Rogationum, ſi in ea occurrat Feſtum IX. Lectionum, aut dies octava alicujus Feſti, aut dies infra octavam, ſit de illo tam Officium, quam Miſſæ etiam privatæ cum commemoratione de Feſto ſimplici in primis Veſperis, ac Laudibus (ſi quod ſimul in hac Feria occurrat) atque etiam nona de eo Lectione, ſi propriam habuerit; at vero de Feria III. Rogationum (quæ eſt tantum Feria minor) nulla fit Commemoratio, uti nec Feſti ſimplicis, ſi Feſtum IX. Lectionum, de quo fit Officium, ſit primæ Claſſis, aut nonniſi in Laudibus, ac Miſſis privatis (cum IX. tamen, dicto modo, de eo Lectione) ſi ſit duplex ſecundæ Claſſis.

Si autem hac Feria III. Rogationum occurrat Feſtum ſolummodo ſimplex, tunc fit officium de eo ſine commemoratione de Feria occurrente, ſed tantum de Cruce, ut tempore Paſchali; at vero Miſſa dici tunc poteſt vel de Feſto cum Commemoratione Rogationum, vel de Rogationibus cum Commemoratione Feſti ſimplicis (ut dicitur in Rubrica propria) & tertia Oratio erit *Concede*, ac ultimum Evangelium S. Joannis in utralibet, ut etiam alibi innuimus. Paramenta Altarium minorum in tali Feſti ſimplicis cum hac Feria Rogationum occurrentia, quoad colorem erunt conformia officio, at vero Altaris Majoris (ſaltem ſub Miſſa ſolemni) & celebrantium ad quodcumque Altare conformia erunt Miſſæ, quam celebrant; adeoque violacei coloris, ſi dicant Miſſam de Rogationibus; ſecus autem ſi dicant Miſſam de Sancto.

Si denique Feria III. Rogationum nullum omnino occurrat Feſtum, nec trium, nec novem Lectionum, tunc officium dicetur de ea, ut in pſalterio tempore Paſchali, Lectiones Nocturni de Scriptura occurrente, ut in proprio de tempore; reſponſoria duo pariter, ut ibi, poſt tertiam Lectionem non dicitur Reſponſorium, ſed Hymnus *Te Deum laudamus*; ad Laudes Antiph. ut in proprio de tempore. Ad eaſdem, & reliquas Horas oratio, ut in Dominica præcedenti.

Si autem nec hodie, nec cras occurrat Feſtum novem Lectionum, tunc hodiernæ Veſperæ totæ erunt de Feria III. currente, dicendo de ea Pſalmos Feriales ſub una Antiphona *Alleluja*, ut in pſalterio tempore Paſchali, & reliqua omnia dicentur de eadem Feria currente cum Antiphona propria ad *Magnificat*, & oratione de Dominica præcedente, etiamſi cras forte occurrat Feſtum ſimplex: & quia hoc ſequenti die haberi non poteſt officium propter cras occurrentem Vigiliam Aſcenſionis, ideo nec convenit illud habere hodie primas Veſperas a Capitulo (ut in Rubrica XI. *de concurrentia Officii n. 9. & 10.* docetur) unde in tali caſu de craſtino Feſto ſimplici in hodiernis Veſperis Ferialibus fit tantum Commemoratio, ſuperaddendo quidem ei aliam Commemorationem Paſchalem de S. Cruce, non vero Commemorationem de craſtina Vigilia Aſcenſionis. Quod ſi cras nullum occurrat Feſtum ſimplex, in hodiernis Veſperis Ferialibus fit tantum Commemoratio prædicta de S. Cruce, & color Altarium erit albus.

IV. Gav. num. 5. — *Fiat proceſſio, non ante diſcedatur ab Altari, quam ſit cantatum inclusive Sancta Maria ora Pro nobis.*) Antequam agamus de Vigilia Aſcenſionis Domini, ſeu de Feria IV. Rogationum, (de qua inhærendo Gavanti veſtigiis, agemus infra cum eodem Cap. XVII.) ſermonem inſtituimus de ritu ſervando in proceſſionibus, quæ fiunt hoc triduo ante Aſcenſionem Domini, & in quibus recitantur Litaniæ. Modum itaque competenter inſtituendi proceſſionem Litaniarum tam majorum, quæ recitantur in Feſto Divi Marci, quam minorum, quæ recitantur hoc triduo, tradit Rituale Rom. in *Rubr.* ſeu *Tit. de proceſſionibus*, necnon Cæremoniale Epiſcoporum *Lib. 2. c. 32.* & ex iiſdem Caſtaldus in Cæremoniali noſtræ Congregationis *Lib. 3. cap. 21. n. 5.* & in Praxi Cæremoniarum *Lib. 3. ſect. IX. cap. 6. n. 1. & ſeq.* Quarti in *Lib. de proceſſionibus punct. 9.* Biuldry *par. 2.* Manualis a *Cap. 17. & par. 4. Cap. 12. a num. 9.* necnon Gerlacus Vinitor *par. 5. tit. 20.* ex quibus omnibus hæc colliguntur ſervari debere in prædictis proceſſionibus.

1. Mane die, ac hora ſtatuta, & pulſatis Cam-

panis, Clerus indutus Cottis, & Populus in Ecclesia congregari debent, & ibi contrito, & humili corde Deum flexis genibus deprecari, & adorare. 2. Sacerdos Hebdomadarius debet in Sacristia indui Amictu, Alba, Cingulo, Stola, & Pluviali (vel in hujus defectu Stola supra Cottam, seu Superpelliceum) violacei coloris, & deinde præcedente aliquo Clerico Crucem ferente inter duos Acolythos deferentes Candelabra cum cereis accensis, procedit ad Altare majus, ibique Clerus in Presbyterio congregatus stando cantat Antiphonam *Exurge Domine, &c.* uti in Rituali Romano. 3. Repetita hac Antiphona post primum versum Psalmi: *Deus auribus nostris audivimus*, & Versu *Gloria Patri, &c.* genuflectunt omnes, & duo Clerici, vel Cantores pariter ante ipsum Altare majus genuflexi, devote cantare incipiunt Litanias omnium SS. Choro respondente, vel easdem etiam repetente, si talis sit consuetudo, ut innuit Gav. supra, aut saltem si longior sit Processio. 4. Statim ut cantatum fuerit *Sancta Maria ora pro nobis*, & non prius, surgunt omnes, ut docet etiam Gav. ac ordinatim procedunt egredientes ab Ecclesia, Litaniasque prosequentes, præcedentibus eo qui defert Crucem, necnon Acolythis Candelabra cum cereis accensis, seu intortitia deferentibus, denique sequetur Clerus, ultimo vero loco Sacerdos paratus Pluviali, ut supra, & post eum Populus. Si autem processio fiat tantum circa Atrium Ecclesiæ, vel circa ipsam Ecclesiam, juxta sententiam Castaldi in nostro Cæremoniali *loc. cit.* egreditur, & incipit gyrum suum a latere Epistolæ, regrediens autem intrat in Presbyterium per Cancellos a latere Evangelii. 5. Quando Processio Ecclesiæ Cathedralis vadit usque ad Ecclesiam, ad quam dirigitur juxta morem, & consuetudinem cujuscumque loci, tunc Clerus ejus Ecclesiæ, ad quam processio pergit, obviam veniet usque extra portas Templi, ibique stans eam recipiet, aliquo Sacerdote aspergente Aqua benedicta ingredientes Templum. 6. Postquam perventum fuerit ad dictam Ecclesiam, tunc si consuetudo habeat, ut ibi terminetur processio, dicuntur (omnibus genuflexis, etiam Celebrante, qui tamen ad Orationes surgit) ea, quæ remanent pro terminandis Litaniis, cum precibus, quibus in hunc modum absolutis, debet dici Missa Rogationum (& quidem sine commemoratione Festi occurrentis) & sic finitur omnino processio. Quia vero alicubi mos est, ut in ea Ecclesia, ad quam dirigitur processio, statim ut ad eam pervenerit, decantetur quidem ibi Missa solemnis de Rogationibus in paramento violacei coloris, non autem de Sancto Marco (si processio est Litaniarum majorum, nec de alio Sancto occurrente, si fuerit processio Litaniarum minorum) nisi hic fuerit Patronus Titularis illius Ecclesiæ, & celebrata ibi dicta Missa Rogationum, seu processionali, tunc non terminantur ibi Litaniæ, sed Clerus simul, ac populus ab ea Ecclesia redire processionaliter debet ad primam Ecclesiam, unde discesserant, cantando in reditu vel partem Litaniarum, quæ remansit, vel si nihil remansit, recitando Psalmos Pœnitentiales, aut Graduales. 7. Processione in primam Ecclesiam reversa, ab omnibus genuflectitur, dicitur Ps. *Deus in adjutorium, &c.* alternatim ab ipsomet Choro, incipientibus ipsum Cantoribus, & deinde ab Hebdomadario, seu Sacerdote officiatore Pluviali induto, & ante summum Altare genuflexo, cantantur preces, quibus persolutis, idem surgens, & stans subjungit orationes in Breviario Romano post Litanias omnium Sanctorum assignatas, Clero tamen genuflexo respondente. 8. Advertendum supereſt, quod si processio sit longior & finiantur Litaniæ antequam perveniat ad dictam Ecclesiam, tunc Litaniis usque ad preces exclusive absolutis, vel decantentur Psalmi (saltem aliqui) Pœnitentiales, aut Graduales, ut innuit etiam Gav. supra, vel etiam repeti possent eædem Litaniæ, usque dum ventum sit ad Ecclesiam, ad quam terminatur processio, & in qua debet dici Missa rogationum. 9 Pariter notari debet, quod si invia divertendum sit ad Ecclesiam unam, vel plures, post ingressum in talem Ecclesiam, intermissis tantisper Litaniis, vel Psalmis, cantatur Antiphona cum Versu, & oratione de Sancto Patrono illius Ecclesiæ, sed juxta sententiam Castaldi *loc. cit.* in Praxi, dicitur illa oratio, quæ recitari solet in Suffragiis, quæ fiunt in Commemoratione per annum, non vero illa de ipsomet die Festi, nisi sit conformis Commemorationi. Egredientes vero resumunt Litanias, vel Psalmos ab eo loco, quo eos intermiserunt, eodem ordine procedentes usque ad Ecclesiam designatam.

V. Gav. num. 6. — *Et respondi posse, &c.*) Proposita quæstione, an ille, qui recitat Vesperi Matutinum cum Laudibus, possit etiam statim recitare Litanias? Gav. respondit posse, ea ratione ductus, quia Rubrica conjungit Litanias cum Laudibus, & accessorium, cujusmodi sunt Litaniæ, sequitur naturam sui principalis, quapropter si pridie possunt recitari *Laudes*, non est cur non possint recitari Litaniæ. Hæc ex Gavanto. Hanc Gavanti sententiam suo quoque calculo olim probavit Gobat *tract. 5. n. 619.* at contrariam sententiam tenent Thomas Tamburinus *lib. 2.* in Decalogum *cap. 2. §. 5. num. 7.* necnon Joannes Stoz in Tribus La Croix *tom. 4. n. 190.* Halden *part. 2. tit. 27.* necnon *par. 2. tit. 4.* præcipue vero Guyetus *lib. 4. cap. 20. qu. 6.* qui validis profecto rationum momentis refellit Gavanti sententiam, dum Gobat eam tamquam probabiliorem in posterio resui operis editione *tract. 5. num. 616.* amplexus fuerit. Rationes, quæ movent Guyetum, sunt, quia licet Litaniæ juxta Rubricæ dispositionem jungantur cum Laudibus, non tamen habentur, aut vere sunt pars illarum, adeoque iis Vesperis anticipatis, non sequitur, Litanias ipsas quoque posse anticipari. Sed fortiori argumento, & ad hominem confutat etiam hoc alio modo Gavantum, nimirum, quia ipsemet Gavantus infra *sect. 7. cap. 13.* ad diem 2. Novemb. refert Decretum S. R. C. editum die 2. Sept. 1607. & præscribens ne pri-

ne pridie Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum Veſperi recitetur, ſed ipſa die mane, quamvis Matutinum, & Laudes Defunctorum æque bene poſſent dici pars Laudum diei, ac Litaniæ, nam æque Laudibus adjunguntur per Rubricam, & æque iis adimunt Verſum *Fidelium animæ, &c.* Adde, quod uſus eſt multarum Eccleſiarum, ut Veſperi decantent Matutinum, & Laudes Defunctorum, at nullibi receptum eſt, ut Litaniæ majores, vel minores pridie decantentur, ergo juxta communem ſenſum magis ſunt affixæ diei Divi Marci Litaniæ majores, & tribus diebus Rogationum Litaniæ minores, quam ſit affixum diei 2. Novembris Officium Defunctorum. Si igitur Gav. in ea eſt ſententia, quæ negat poſſe recitari Matutinum, & Laudes Defunctorum pridie 2. Novembris poſt Veſperas, quomodo concedit poſſe Litanias majores, vel minores eodem modo anticipari ante diem Divi Marci, vel ante dies Rogationum? Igitur ſentiendum potius prædictas Litanias vere additas eſſe diei 25. Aprilis, & tribus diebus Rogationum, adeoque anticipari non poſſe.

Nec obſtat, ut optime notat Guyetus, quod Pſalmi Graduales, & Pœnitentiales, qui præſcribuntur recitari in Feriis IV. & VI. Quadrageſimæ, poſſint ex Declaratione S. R. C. anticipari Veſperi, tum quia liberum non eſt talem declarationem ad ſimilia extendere, tum quia par non eſt utrorumque ratio; Pſalmi enim prædicti extra Chorum recitantur ex devotione tantum, non vero ex obligatione, e contra Litaniæ prædictæ etiam a non intereſſentibus Proceſſioni, ſi ad Horas Canonicas recitandas obligantur, debent privatim recitari, ut docet etiam Gav. *num.* 3. ex communiſſima, ac probabiliore ſententia, fundata in *cap. Rogation. de conſecr. diſt.* 3. ſunt enim pars notabilis Officii Canonici illius diei.

Alicubi toto hoc triduo (uti & in Litaniis Majoribus, ſeu Feſto S. Marci, ſaltem ſi cadat extra Feſta Paſchalia) ſervatur, veteri more, abſtinentia a Carnibus; alicubi vero nonniſi in Vigilia Aſcenſionis, alicubi denique mos ille penitus exolevit. Quiſque igitur ſequatur conſuetudinem ſuæ Diœceſeos; Vide Gav. *tom.* 1. *par.* 4. *num.* 12. Guyetum *loco ſupracit.* de his, & aliis huc pertinentibus accurate diſcutientem, necnon Claudium La Croix *lib.* 4. *num.* 1291. qui pariter *lib.* 1. *num.* 571. & *num.* 592. & P. Gobat tradunt Regulam cognoſcendi an ejuſmodi ſit ſolummodo devotionalis, an vero obligatoria ſub reatu culpæ, qualem ſupponit Gobat dari in Diœceſibus Pariſienſi, Monaſterienſi, &c.

De Feſto Aſcenſionis Domini. Cap. XVII.

G A V A N T U S.

1. VIgilia Aſcenſionis non habet jejunium, quia de tempore Paſchali eſt, unde & admittit Hymnum *Te Deum*. Habet Homiliam de Evangelio Miſſæ, de novo jure Pii V. ut concordet Officium cum Miſſa, Micrologus *cap.* 55. meminit jejunii, ergo poſt eum ceſſavit, vel alicubi tantum fuit ſervatum.

2. Aſcenſio Domini indicitur feſtiva, cum Antiphonis ad unumquemque Pſalmum, puto ad fervorem charitatis excitandum, quæ in Antiphonis ſignificatur, ut diximus ſupra *ſect.* 5. *cap.* 7. *n.* 3. & in Ordine Romano leguntur Lectiones primi Nocturni, de Actibus Apoſtolorum, quæ a nobis Amalar. *de ordine Antiphonarii cap.* 56. indicat Officium idem, quod nos recitamus. Oratio habetur in Sacramentario Gregoriano. Habet octavam ex Radulpho *propoſit.* 19.

3. In ſequentibus diebus proſequimur reliquas Epiſtolas legere Apoſtolorum Petri, Joannis, & Judæ uſque ad Pentecoſten, ex Decreto Gelaſii, & binæ Petri, ternæ Joannis habent rationem unius libri, ſicuti diximus de Epiſtolis Pauli; ut ideirco nihil cures, ſi earum initia legi non poſſint, impeditis propriis Feriis: quod in poſtrema Breviarii recognitione examinavimus.

4. Scripſit autem Petrus ſecundam Epiſtolam Anno Chriſti 68. paulo ante martyrium, ut idemmet ſignificat in Epiſtola, Baronius eo anno; S. Joannes ſcripſit primam, quæ legitur in Dominica infra octavam Aſcenſionis, Anno 99. occaſione Hæreſis Baſilidis, qui negabat veritatem carnis in Chriſto; eodemque anno ſcripſiſſe creditur alias duas, quæ leguntur in Feria quarta, & ſexta ſequentibus. Judas autem, ut putat Baronius, ſcripſit poſt 2. Petri, Anno 68. cum ſit ejuſdem fere argumenti, & ultimo loco ponitur, quia in Catalogo Apoſtolorum erat auctor de poſtremis; neque inſignis ea fuit æſtimata, ut epiſtola Jacobi, quæ cæteris præpoſita fuit, ut merito Judæ Epiſtola ceſſerit locum Epiſtolis S. Joannis poſterius ſcriptis, ut diximus, Anno 99. Et hæc de Auctoribus Epiſtolarum.

5. Octava Aſcenſionis erat Semiduplex in Breviario edito Venetiis 1521. hodie Duplex, & habet Officium quoad Lectiones proprium; alias enim, ut in Feſto legebatur. Habet primas, & ſecundas Veſperas integras, ſi concurrant cum duplici majori, ut in poſtrema Breviarii recognitione dictum eſt.

6. In Feria ſexta, & Sabbato ſequentibus Officium eſt de Aſcenſione, & de Dominica infra octavam Aſcenſionis. Sed cur in ſecundis Veſperis octavæ Aſcenſionis non fit Commemoratio ſequentis Officii Semiduplicis, per Antiphonam ad *Magnificat*, Dominicæ ſicuti in ſecundis Veſperis octavæ Innocentium fit de ſequenti Officii Semiduplici, Vigiliæ Epiphaniæ, & per Antiphonam Dominicæ infra octavam Nativitatis? eadem enim videtur eſſe ratio. Non eſt tamen eadem: nam concurrente octava Innocentium cum ſequenti Vigilia fit concurſus inter Feſtum de Sanctis, & Officium de Domino Sanctorum ſub minori ritu: & ideo de Duplici ſunt Veſperæ cum Commemoratione ſequentis Semidu-

quomodo recitandum ſit Officium, in quo non excluditur commemoratio Feſti Simplicis, ſi quod tale in hac Vigilia occurrat, quamvis talis commemoratio non fiat in Miſſa. Poſt 9. Lectionem, etiamſi Feſtum Simplex non occurrat, dicitur *Te Deum laudamus*: In primis Veſperis, & Laudibus hujus (& præcedentis diei) nulla fieri debet commemoratio de Cruce.

In Martyrologio, quod legitur ad *Primam*, annuntiatur in Choro a Lectore poſt Kalendas, primo loco, Feſtum Pentecoſtes, & reliqua ad eamdem Primam, ſicut ad reliquas Horas dicuntur, prout diſponitur in Rubrica hujus diei.

Ad Officium hujus Sabbati uſque ad Nonam incluſive adhibetur color albus. Poſtmodum ad Prophetias, Benedictionem Fontis Baptiſmalis, & Litanias uſque ad Miſſam excluſive color violaceus. Deinceps vero adhibetur rubeus, qui & in privatis Miſſis hujus diei quoad veſtes Celebrantium eſt adhibendus, licet celebrent ante Nonam. Pro Miſſa ſolemni autem, cum colorum poſt Nonam mutatio, ſeu diverſitas ſit etiam quoad Pallia, ſeu Antependia Altaris majoris, facienda, ideo Antependium illius violaceum in Eccleſiis habentibus Fontem Baptiſmalem ita erit accommodandum, ut facile removeri, eique aliud, nempe rubeum, ſubſtitui poſſit.

Veſperæ dicuntur de Dominica Pentecoſtes ſub ritu duplici primæ Claſſis, omnia dicendo, uti notatur in Rubrica, ſeu in proprio de tempore, excluſa quacumque commemoratione. In eiſdem Veſperis, quæ ſolemniter cantantur, Officiator ad intonationem Hymni debet ſtans jungere, extendere, & elevare manus, ac caput inclinare verſus Altare, uti paulo ante diximus de Hymno Aſcenſionis. Intonato hoc modo Hymno, Officiator mox ſeſe ſuper proximum Altaris gradum in genua demittit, ibique flexis genibus manet, donec prima ſtrophia abſolvatur, Bauldry *par. 2. cap. 12. art. 1. num. 25. & 26.* Lohner *inſtruct. pract. 2. par. 3. tit. 3. §. 14.* cum Officiatore poſt intonationem prædicti Hymni ſupra primum Altaris gradum pariter genuflectent ambo ejus aſſiſtentes, unus quidem a dexteris, alter vero a ſiniſtris uſque ad abſolutionem primæ ſtrophæ. Ceroferarii autem ſemper ſtant, & nunquam genuflectunt. Abſoluta prima ſtropha, Officiator, facta Altari debita reverentia, ad ſuam revertitur ſedem; idipſum, exhibitis Altari, & Officiatori debitis reverentiis, faciunt ejus aſſiſtentes, ac Miniſtri omnes. Circa modum intonandi Hymnum hujus diei, & alios ſimiles, vide quæ tradunt Auctores mox citati, necnon Gavant. infra *ſect. 10. cap. 1. & 2. &c.*

Hymni Completorii hujus diei, & Horarum deinceps uſque ad primas Veſperas SS. Trinitatis excluſive terminantur per verba: *Deo Patri ſit gloria, & Filio, qui a mortuis ſurrexit, ac Paraclito, in ſæculorum ſæcula.*

De Pentecoſte. Cap. XVIII.

GAVANTUS.

1. HAbet in Matutino tres Pſalmos, cum totidem Lectionibus, ut in Paſchate. Ordo Roman. & ex Gregorio VII. *de conſecr. diſt. 5. cap. In die*, ubi aſſeritur fieri de antiquo more, quamvis apud Romanos fuiſſe ſuo tempore Feſtum novem Lectionum ſcribat Amal. Gregorio longe antiquior *in prologo de Ord. Antiph.* contra Ord. Roman. Amal. antiquiorem.

2. Reſtitutus eſt ergo Ritus a Greg. VII. vel firmatus Decreto: quo Ritu idem ſignificatur, quod diximus ſupra in Paſchate *cap. 14. num. 2.* exceptis propriis cauſis ad Reſurrectionem pertinentibus. Antiphonas, quæ in hac die dicuntur in nocturno, recenſet Amal. *lib. 4. de Div. Offic. cap. 27.* ut demonſtretur, inquit, unum opus eſſe in potentia miraculorum Sanctiſ. Trinitatis, tum in Reſurrectione Filii, tum in adventu Spiritus Sancti: Tres Pſalmos dici ob Baptiſmum, qui datur in Pentecoſte in nomine Trinitatis, tradit Gemma *lib. 3. cap. 144.* Antiphonarum ad ad Laudes, quæ apud nos, meminit Amal. *de Ord. Antiph. cap. 57.* Antiphona quarta non videtur aliquibus congruere Feſto: ſed recolunt, quod in Geneſi dicitur *Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas*. De Hymnis, & eorum fine, vide ſupra *Sect. 5. cap. 6. num. 5. & 12.*

3. Ad horam Tertiam dicitur Hymnus: *Veni Creator*: quia hora Tertia ſuper Apoſtolos Paraclitus deſcendit. Et licet quotidie ad eamdem horam invocemus eumdem Spiritum: *Nunc Sancte nobis Spiritus*; tamen convenit hac die, ut Hymno longiori, & proprio Feſti eum invocemus, & ad nos invitemus.

4. Per octavam leguntur Evangelia cum Homiliis quæ apud Durand. habentur *lib. 6. a cap. 110. & deinceps*, nam tempore Ruperti alia legebantur in Quatuor Temporibus Pentecoſtes, ut ipſe ſcribit *lib. 10. cap. 27.*

5. De Feria quarta, ſexta, & Sabbato Quatuor Temporum, quæ ſunt Tempora æſtiva, diximus Tomo priore. In his autem ad horas non flectimus genua, ex Ord. Roman. quia tempus adhuc Paſchale eſt, & ideo dicitur etiam *Te Deum*.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

In Gav. num. 3. -- *Ad horam Tertiam dicitur Hymnus: Veni Creator &c.*) De hac Dominica Pentecoſtes erudite agit Gav. etiam *tom. 1. par. 4. tit. 11. a n. 22.* & nos eidem nonnulla adjecimus, quæ ſpectant tum ad eruditionem ſacram, tum ad explicationem Rubricarum, ad Miſſas horum dierum ſpectantium; nunc ſermonem vertimus ad Rubricas Breviarii tantum expendendas, quæ præſcribunt hac die, & per totam hanc oct. ad horam Tertiam cantandum eſſe Hymnum *Veni Creator Spiri-*

Spiritus: quia hora Tertia ſuper Apoſtolos Paraclitus deſcendit. Caſtaldus in noſtro Cæremoniali *lib. 3. c. 24. n. 14.* præſcribit talem Hymnum cantandum eſſe ſolemniter; unde in noſtra Congregatione mos eſt, ut in hac Dominica, & duobus ſequentibus diebus intonetur talis Hymnus a Celebrante Amictu, Alba, Stola, & Pluviali indutus. Hanc majorem ſolemnitatem in decantando hoc Hymno, & tota hora Tertia, inſtituat Gavantus, cum dicit convenire h. e. die, ut Hymno longiori, & proprio Feſti Paraclitum Spiritum invocemus, & ad nos invitemus. Quapropter decet etiam, quod, uti monet Bauldry, decantetur tota hora Tertia, accenſis omnibus cereis Altaris, ad eamque omnes Clerici de Eccleſia adſint.

Præfatus Celebrans ſtans, non vero genuflexus, ut mox diximus, debet intonare prædictum Hymnum, idque colligitur ex Cæremoniali Epiſcoporum *lib. 2. c. 1.* ubi dicitur, quod ſi fuerint Hymni *Veni Creator Spiritus*, aut *Ave Maris Stella*, dum Epiſcopus Hymnum intonat, omnes genuflectunt, & ſtatim ipſe quoque Epiſcopus in ſuo genuflexorio, ſi adeſt, genuflectit; ſin minus ſuper aliquo pulvino; cum ergo Cæremoniale non doceat a genuflexo jam Epiſcopo Hymnos, quos diximus, intonari, ſignum eſt, quod ab Epiſcopo ſtante inchoantur; qui tamen intonatis a ſe Hymnis, ſtatim ipſe quoque genuflectere debet. De hoc Ritu tractat etiam ſatis erudite noſter Franciſcus Magius in ſuo opere *de Officio, & Choro opuſc. 1. diſq. 35.* ubi affert auctoritates aliquorum Cæremonialium hunc eumdem Ritum præſcribentium, præſertim vero Cæremonialis Clericorum Regularium S. Pauli, in cujus *lib. 1. c. 10. §. de Hebdomadario* hæc habentur — *Veni Creator Spiritus*, & *Ave Maris ſtella* ipſe ſtans enuntiabit, & primis illis verbis pronuntiatis, genuflectet — Hoc idem præſcribitur in Cæremon. Clericorum Minorum *part. 1. c. 12.* & in illo Minor. Convent. S. Franciſci, necnon Minorum Obſervantium. Sebaſtianus vero Fantonius in Cæremoniali PP. Carmelitar. a ſe elucubrato *lib. 1. Rub. 52. n. 3.* hanc regulam generalem tradit. *Notandum eſt, quod in omnibus ſupradictis, cum aliquis ſtans quidquam incipit, vel canit, in ſuo loco, inter alios ſtans incipit, vel canet: cum vero duo ſimul aliquid canunt, vel incipiunt, in medio inter alios ſtantes, illud dicunt, vel incipiunt.* Idem quoque præſcribitur in Cæremoniali Canonicorum Regularium S. Salvatoris *c. 6.* ubi hæc habentur: *Cantores, vel alii Canonici quando in Choro aliquem cantum incipiunt, ſemper verſis vultibus ad Altare, capitibus detectis, ſtare debent.* Rationem hujus Ritus, quem omnes profectò obſervant, aſſignat Victorinus Totinius in Cæremoniali PP. Camaldulenſium *lib. 1. c. 14. n. 9.* dicendo: *Ut intonario majeſtatem præferat majorem, recto Sacerdote manente in intonando, & ideo magis viſibiliter, magiſque audibiliter, & alacriter, ad ipſiuſque vocem illico genuflectentibus aliis, præter Miniſtrum, qui librum ſubſtineret; hic enim juxta Cæremoniale Epiſcoporum cap. 11. non genuflectit, niſi aliquando ob commoditatem legentis.*

Hæc tamen Communi ſententiæ adverſari videtur auctoritas Romani Pontificalis præſcribentis hanc genuflexionem, vel ipſimet Epiſcopo celebranti in *Titulo de Benedictione, & Conſecratione Virginum*, ubi ſic ait: *Quibus finitis ſurgunt omnes, & dicitur Hymnus* Veni Creator Spiritus, &c. *Pontifice cum Mitra ante Altare genuflexo incipiente & Choro illum proſequente.* Idem pariter præſcribitur in Titul. *de ordinatione Presbyteri*, ubi hæc habentur: *Tunc Pontifex ſine Mitra ante Altare converſus flexis genibus, incipit alta voce ſchola proſequente Hymnum:* Veni Creator Spiritus, &c. Denique in Titul. *de Conſecratione electi in Epiſcopum* ſtatuitur, quod *Conſecrator, flexis genibus ad Altare, incipit, cæteris proſequentibus Hymnum*, Veni Creator Spiritus, &c. Verum quamvis hujuſmodi Pontificalis Romani diſpoſitiones contrariæ videantur noſtræ, & communi ſententiæ, nihilominus adhuc ab ea non eſt recedendum, quia pro hac non ſolum ſtat communis praxis, verum etiam Cæremoniale Papale, *lib.* enim 2. *Sect. II. Cap. II. de Vigilia Pentecoſtes* hæc ait: *Conſuevit etiam Pontifex Hymnum Veſperarum, videlicet* Veni Creator Spiritus, *in ſede ſolii ſtans, detecto Capite, inchoare: deinde deſcendere ad Faldiſtorium, ubi poſtquam genuflexit, & non prius Cantores proſequuntur Hymnum. Finito primo verſu, ſurgit Pontifex, & aſſumpta Mitra redit ad Faldiſtorium.* Favet etiam noſtræ ſententiæ auctoritas Cæremonialis Epiſcoporum ſupra a nobis allegata, & a nobis explicata, quam interpretationem admittit etiam Paris de Craſſis, qui *lib. 2. Cap. 10.* de Cæremoniis Cardinalium, & Epiſcoporum hæc tradit: *ſine Mitra* (Celebrans) *verſus ad Altare ipſum Hymnum intonat: deinde ſic ſtat uſque ad finem Hymni; & ſi Hymnus erit:* Ave Maris Stella, *ſive* Veni Creator Spiritus, *tunc poſtquam in eodem loco Celebrans intonavit, ibidem genuflectit ſine Mitra.* Ex quibus omnibus fit, quod non obſtante Pontificalis Romani diſpoſitione in dictis caſibus ab eodem adductis, nos in noſtro debemus ſervare communem ritum, & praxim abſque ulla hæſitatione. Poſſet etiam dici Pontificalis Romani diſpoſitionem verſari circa intonationem quaſi privatim præfati Hymni, non requirentem illam vocis elationem, & majeſtatem, quæ requiritur in ejuſdem Hymni intonatione, de qua nos loquimur, & de cujus ritu reddit rationem Totinius mox laudatus, nimirum, *ut intonatio majeſtatem præferat majorem*, &c. Concludendum denique eſt, quod diſpoſitio Pontificalis Romani debet ſervari pro illis functionibus ibi præſcriptis; illa verba Cæremonialis Epiſcoporum ſervari debent in reliquis ſacris functionibus, quæ ad præfatum Pontificale non attinent, nec inter ſe, circumſpectis actionibus, repugnant.

Dum Celebrans ſtando intonat præfatum Hymnum, reliquos omnes de Choro genuflectere debe-

re,

re, præter Cæroferarios, & assistentes ipsimet Celebranti si adsit, certum est apud omnes; dubium tamen aliud oboritur, quandonam Celebrans, & reliqui de Choro surgere debeant? Noster Gavantus infra Sect. X. Cap. 1. n. 4. &. Ordinarium Carthusiense Cap. 14. n. 46. & 49. quamvis cum aliis ad initium Hymni genuflexionem præscribant, de surrectione nullum verbum faciunt. Castaldus tamen in Cæremoniali nostræ Congregationis lib. 2. Cap. 21. præscribit, ut omnes surgant post primum Versum. *Genuflectunt*, inquit, *ficque permanent omnes, donec compleatur totus primus Versus, quo complete, surgentibus omnibus, ipse quoque Celebrans surgit*. Idem præscribit Paris de Crassis his verbis: *Qua primo Versu finito, surgit* (Celebrans) *surgentibus omnibus*. Ita pariter Fantonius in Cæremoniali Carmelitarum post *primum Versum Hymni* Veni Creator Spiritus, statuit, ut omnes exurgant; sed quomodo post primum Hymni Versum exurget Celebrans, si nondum ex eodem Castaldo, Paride de Crassis, & Fantonio genuflexit? Ita inquirit optime Franciscus Magius lib. suprac. disquisit. 36. n. 22. sed hujusce difficultatis solutionem pariter ibidem affert dicendo, præfactos Auctores nomine primi Versus intelligere Primam Hymni Stropham. Castaldus enim in eodem lib. c. 4. n. 16. hæc habet: *In principio, &c. donec quatuor primi versus dicuntur, genuflectendum est*. Idem pariter declarant citatis in locis Cæremoniale Clericorum Minorum, & Canonicorum Regularium, idemque clarius exprimitur in Cæremoniali Camaldulensium, ubi Totinius loc. suprac. ait. *Usque ad finem primi versus*, & paucis interjectis, subdit: *Usque ad finem primorum quatuor versiculorum*. Patres quoque prædicatores de primo Hymno Treveris anno 1249. De altero vero Ulissiponæ 1618. Mediolani 1622. Romæque 1629. in tertia ordinatione sic statuerunt; *In pronunciatione Hymni, &c. Fratres manentes genuflexi usque quo absolvatur prima strophes*; & idem statuit Cæremoniale Minorum observantium part. 4. c. 6. & Minorum Conventualium Cap. 11. dicendo: usque ad finem primi Metri.

De Dominica Trinitatis. Cap. XIX.

GAVANTUS.

PRæter ea, quæ diximus *Tomo I. part. 4. sit.* 12. de origine Festi SS. Trinitatis, invenies apud S. Augustinum *Tome X.* nonnullos sermones in eodem Festo habitos: seu, quod puto verius, eidem Festo a collectoribus assignatos, nam in iis ne verbum quidem habetur, quo Festum hoc tunc temporis indicetur. Atqui post Alexand. III. in Romana Ecclesia decretum est hoc Festum *c. Quoniam de Feriis*.

1. Officium, quod hodie recitatur, antiquum appellatur in Breviario edito Venetiis 1440. & puto esse illud, quod a S. Stephano Leodiensi compositum fuisse scribunt Durand. *lib. 6. c.* 114. & Trithemius *in Chron. Hirsaugiensi*. Aliud Officium ego legi a Rom. Eccles. usurpatum a Joe Pechano Archiepisc. Cantuar. compositum a Francisco Titelmanno expositum, quod fuit in usu circa Annum 1200. quo vivebat Pechanus: sed quia stylus est difficilior, & obscurissimus, eo abrogato, illud est suffectum denuo, quo nos utimur, in quo tamen Pius V. mutavit Hymnos, & Lectiones; addidit primum, & ultimum Responsorium, media aliqua mutavit in meliora. Ad Laudes autem jussit sepeti Antiphonas, in primis Vesperis positas. Reliqua non sunt mutata. Oratio habetur in Sacramentario S. Gregorii, *in Missa de nocte Pentecostes, editionis Romanæ*. Fit Commem. Dominicæ primæ post Pentec. ne omittatur Dominica, cujus Oratio est Ambrosiana. In secundis Vesperis, si concurrat cum Festo primæ Classis, fit de sequenti cum Commemor. Trinitatis tantum, si cum Festo secundæ Classis, integræ Vesperæ erunt de Trinitate ex Rubr. *de Concurrentia n.* 2. quæ Vesperas integras assignat majori Festo, & commemorationem minori. Ipsamet Trinitas sic voluit, a qua regitur Ecclesia: quidquid contra scripserit Petrus Ruiz.

2. Et hæc Dominica prima post Pentecosten ut sic, est ejusdem rationis cum Dominicis sequentibus, non enim de ea intelligitur Rubrica sub titulo Dominicarum primæ Classis, quæ numquam omittuntur: nempe Dominica Trinitatis: ut patet, quia de illis fit totum Officium, de hac vero Commemoratio tantum, & ipsa Commemoratio omittitur in iis Vesperis, si Feria II. celebretur Festum 2. Classis, vel primæ. Neque mireris, quod Festum Trinitatis, nunc dicatur Festum, nunc Dominica, nam utrumque verum est, & ratione Dominicæ, in qua semper occurrit, habet hoc, quod numquam omittitur Officium de Trinitate, licet eo die occurrat alicubi primæ Classis Festum; ratione vero Festi habet ea tantum, quæ sunt propria Festorum 2. Classis, puta, Commem. de simplici in Laudibus tantum, & in Missis privatis, neque in Rubricis potuit congrue aliter fieri ad utrumque decernendum, quidquid objecerunt non pauci.

3. Octavam in Octavario nostro descriptam arguunt aliqui, quia Microl. non laudat Festum. Sed aliud est loqui de Ecclesia universali, in qua quælibet Domin. Trinitati erat dicata; aliud est loqui de Titulo Ecclesiæ particularis, & in hoc sensu S. R. C. decrevit: Octavam SS. Trinitatis, digniorem in propria Ecclesia esse Octava Corporis Christi: An vero infra Octavam dicatur Symbolum S. Athanasii, vide supra *sect. 5. c.* 20. *num.* 3.

4. In tertia Antiphona ad Laudes, vox, *omnium*, conjungenda est cum *ore*; non autem cum *Patri*, ita ut dicas, *in ore omnium*.

5. In Feria secunda sequenti, cum pridie non potuerit legi ob Festum Trinitatis, legitur primus liber Regum, Microl. *capit.* 59. & Gemma

lib. 4.

lib. 4. cap. 117. quem librum a Samuele fuiſſe compoſitum, teſtatur *lib. 1. Paralip. cap. ult.* hoc eſt uſque ad *cap. 24.* nam in ſequenti narratur ejuſdem obitus; Davidem ſuppleviſſe, ait Iſidor. *l. 6. Originum cap. 2.* quem ſequuntur alii. Nathanum, & Gadum alii, ex *cap. ult. 1. Paralip.* Jeremiam potius Torniellus noſter exiſtimat probabilius *ſub anno mundi 2977. num. 2.* Res eſt incerta. Legitur autem de *libris Reg.* ex Decreto Gelaſii, ut diximus *ſect. 5. cap. 12. num. 8.*

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

Gav. num. 2. — *S. R. C. Decrevit octavam Sanctiſſimæ Trinitatis digniorem in propria Eccleſia eſſe octava Corporis Chriſti &c.*) Utrum octava SS. Trinitatis dignior ſit octava Corporis Chriſti, eſt quæſtio, quam fuſe agitavimus in noſtris obſervationibus ad *cap. 8. ſect. 3. num. VII.* & acerrime ſuſtinuimus octavam Corporis Chriſti eſſe præferendam octavæ Sanctiſſimæ Trinitatis ab iis, qui eam celebrant, quia Sanctiſſima Trinitas eſt Titulus propriæ ſuæ Eccleſiæ. Pro tuendo ſuo placito allegat hoc loco Gav. Decretum S. R. C. ſed puto hoc Decretum conſiſtere in approbatione octavarii Romani, in quo Feria VI. & Sabbato ſubſequentibus ad Feſtum Corporis Chriſti, aſſignantur Lectiones dicendæ ab iis, qui celebrant octavam Sanctiſſimæ Trinitatis, quæ profecto poſitæ non fuiſſent, ſi S. C. cenſuiſſet in concurrentia harum octavarum præferendam eſſe octavam Corporis Chriſti. Aliud enim Decretum, quo præciſe declaretur octavam Sanctiſſimæ Trinitatis digniorem eſſe octava Sanctiſſimi Corporis Chriſti, certe non reperitur, & revera talis Decreti a Gav. allegati non ponitur nec Annus, nec menſis, nec dies, ſub quo emanavit, & quatenus extaret tale Decretum, ſicut extat revera approbatio prædicti octavarii, adhuc ſubſiſtit veritas ſententiæ, quam ibidem propugnavi, quia cum ex parte Magiſtrorum Cæremoniarum Eccleſiæ Cathedralis Bracarenſis quæſitum fuerit a S. C. an diebus VI. & VII. octavæ Santiſſimæ Trinitatis, ubi eſt Titulus Eccleſiæ, cum de ea fiat Officium, quia eſt dignior octava Corporis Chriſti, debeat etiam dici IX. Lectio de Simplici illis diebus occurrente, an omitti ratione octavæ Corporis Chriſti? S. R. C. die 8. Junii 1709. reſpondit ad hoc dubium; diebus VI. & VII. infra octavam Feſti Sanctiſſimæ Trinitatis, ubi eſt Titularis, faciendum eſſe Officium de die II. & III. infra octavam Corporis Chriſti cum Commemoratione Sanctiſſimæ Trinitatis. Stante igitur hoc Decreto, quod eſt poſterius Decreto, quod Gav. ſupra allegavit, dirimitur omnino Controverſia, diſerte enim declaratur a S. C. & quidem ſapientiſſime, octavam Corporis Chriſti, utpote magis privilegiatam, & admittentem ſolum Duplicia occurrentia, & tantum translata primæ & ſecundæ Claſſis, digniorem eſſe octava Sanctiſſimæ Trinitatis, adeoque ei præferendam. Videantur ea, quæ a nobis ibidem allata ſunt pro comprobanda hac noſtra ſententia, & unicuique perſuaſum erit hoc placitum, quod a nullo adhuc propoſitum, & propugnatum fuit.

De Feſto Corporis Chriſti. Cap. XX.

GAVANTUS.

1. OFficium ſcripſit S. Thomas, *habetur in Opuſc. 57.* juxta ritum illorum temporum. Hodie concordamus cum auctore, ſervato ritu Pii Quinti in Officio toto, his exceptis. Capitulum in primis Veſperis erat aliud. Lectiones primi Nocturni erant de Scriptura veteri: amoto quarto Reſponſorio S. Thomæ, additum eſt ſextum de novo Pii V. juſſu.

2. Per octavam non mutatur amplius Invitatorium, neque Antiphonæ ad *Benedictus*, & *Magnificat*. Lectiones quoque pro tribus Nocturnis additæ ſunt a Pio V. in quibus apparent congruentiæ cum myſterio etiam in primis Lectionibus, quæ de Arca Teſtamenti, Euchariſtiæ figura, narrationem continent.

3. De Privilegiis hujus octavæ, ſi concurrat cum Feſto, & octava S. Joannis Baptiſtæ, & qua ratione excludat Semiduplicia Feſta & Duplicia translata, diximus *ſect. 3. cap. de octavis.*

4. De Simplici fit tantum Commemoratio infra hanc octavam. An nona Lectio erit legenda? Negant aliqui: quia hoc non dicitur in propria Rubrica, quod tamen dictum fuit in Rubrica poſita infra octavam Aſcenſionis: ſed una Rubrica explicat aliam, prior poſteriorem, & patet debere legi, ex Rubrica gener. *de Commemor. 9. n. 15.* ſed noviſſime Sacra Congreg. mandavit, quod de Simplici fiat tantum Commemoratio ſine 9. Lect.

5. Indulgentiæ conceſſæ iis, qui interſunt Horis Canonicis in Feſto, & per octavam, valent, etiamſi Officium dicatur de Sanctis occurrentibus, ex Decreto Jo: XXII. quod ego legi in antiquo MS.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

1. Gav. num. 1. — *Officium ſcripſit S. Thomas &c.*) Feria V. poſt Feſtum Sanctiſſimæ Trinitatis occurrit Feſtum Solemne Sanctiſſimi Corporis Chriſti cum octava, inſtitutum ab Urbano IV. (ut fuſe diximus in primo Tomo *par. 4.* loquendo de hoc eodem Feſto) anno 1262. & ab Eugenio IV. Anno 1433. confirmatum. Officium ejuſdem Feſti compoſitum fuit ab Angelico Doctore S. Tho. Aquinate juxta Ritum illorum temporum, ut videre eſt in ejuſdem Opuſculo 57. Eſt Feſtum primæ Claſſis, & privilegiatum contra quoſcumque aliud Feſtum, unde ſi occurrat hac die Feſtum aliud Duplex, vel Semiduplex, transferri debet poſt octavam, ut diximus etiam alibi, nempe in noſtris Additionibus ſuperius datis ad Caput octa-

octavum *sect. 3. sub num. VI.* ubi plura congessimus Decreta, omnino iterum videnda, quæ pertinent ad hanc Octavam. Translatio dictorum Festorum est etiam conformis Rubricæ tum propriæ primis Vesperis hujus Festi, tum generali *Tit. X. num. 1. & 5. loco supraciato*. Diximus excipi a prædicta Regula, & Decretis Festa primæ & secundæ Classis, de quibus solis etiamsi translatis, potest celebrari Officium infra hanc Octavam. Quapropter quando Festum Nativitatis Sancti Joannis Baptistæ occurrit in hoc Festo Sanctissimi Corporis Christi, juxta Rubricam generalem *Tit. X.* de Translatione Festorum transfertur in sequentem diem cum Commemoratione Octavæ; & in secundis Vesperis Corporis Christi fit tantum Commemoratio S. Joannis; reliquis autem infra Octavam Corporis Christi diebus dicendo Officium de eadem Octava fit Commemoratio Octavæ S. Joannis. Dies autem Octava S. Joannis veniens tunc in Octava Sanctissimi Corporis Christi, non transfertur, sed de illa eo anno fit tantum Commemoratio in utrisque Vesperis, Laudibus, & Missa. De prædicto Festo S. Joannis celebrando in dicta occurrentia quoad Officium in prædicta Feria VI. insurgit dubium inter Rubricistas, utrum celebretur in tali Feria VI. tamquam in die fixo, & proprio, itaut excludat quodcumque aliud Officium alicubi in dicta Feria VI. occurrens. Interrogatus super hoc dubio, affirmative respondi, quia id videtur colligi ex verbis allegatæ Rubricæ, quæ in prædicto casu videtur assignasse pro semper Feriam immediate sequentem tamquam diem propriam pro dicto Festo S. Joannis, unde de eo non fit Officium tamquam de Festo translato, itaut si aliud alicubi occurrat Officium tali die, debeat Officium S. Joannis Baptistæ ulterius protrahi, & in aliam diem transferri.

Postquam hæc scripseram, a S. R. C. emanavit sequens Decretum, quo remanet omnino decisa hæc quæstio. Si Festum Nativitatis S. Joannis Baptistæ sive aliud ex solemnioribus venerit in die Corporis Christi, Officium S. Joannis singulari privilegio transfertur in sequentem diem a quocumque Officio novem Lectionum etiam impeditam cum Commemoratione Octavæ, sed in secundis Vesperis Corporis Christi fit Commemoratio tantum S. Joannis. Cætera vero Festa solemniora occurrentia in dicta die Corporis Christi transferantur infra Octavam in primam diem non impeditam. Ita S. R. C. die 23. Junii 1736. in *Einsilden.* & datur in nostro Indice *sub n. 327.*

II. Gavant. n. 3. *Diximus sect. 3. c. de Octavis, &c.*) Sectando Gavanti vestigia etiam nos ibidem in nostris Observationibus, & Additionibus nonnulla tradidimus de Privilegiis hujus Octavæ, & quomodo excludat Semidupplicia Festa, necnon dupplicia translata, non vero si sint hæc Festa translata Ritu Duplici primæ vel secundæ Classis decorata.

III. Gavant. n. 4. = *An vona Lectio sit legenda, &c.*) Loco mox citato egimus pariter de hac re, nempe utrum infra hanc Octavam de Simplicibus legenda sit IX. Lectio, unde videantur ibi dicta, præsertim vero Decreta nonnulla allegata, & a S. R. C. edita. De expositione, & de Processione SS. Corporis Christi facienda in hac solemnitate fuse tractavimus cum Gavanto *tom. 1. part. 4. tit. 12. a n. 3.*

De Dominicis post Pentecosten. Cap. XXI.

GAVANTUS.

1. NON minorem viginti tribus, nec majorem viginti octo Dominicarum numerum post Pentecosten fore usque ad Adventum, satis superque patet, quæ supplentur cum Dominicis, quæ supersunt post Epiphaniam, ut docuimus *Sectione 3. cap. 5. de Dominicis*. Ponuntur autem in Breviario Dominicæ vigintiquatuor cum propriis Orationibus, & Evangeliis, quæ fuerunt optime per Dominicas distributa. Orationes quidem a S. Gregorio; Evangelia vero a S. Hieronymo, quorum auctoritas sufficiat pro ratione; cur potius hæc, vel illa Oratio: cur hoc, vel illud Evangelium legatur, & hac, vel illa Dominica. Idem fere, pauciſſimis mutatis, tum textus, tum ordo Evangeliorum hodie perseverat a S. Hieronymo præscriptus, ut vidimus in ejus Comite, seu Lectionario. In primis autem Dominicis post Pentecosten apud minus antiquos erat alius ordo, vel mutata sedes aliquando Dominicæ pro diversarum Ecclesiarum usu, quod videre est in Rupert. *lib. 12. de div. Offic.* in Gemma *lib. 4. toto*, & in Durando *lib. 6. toto*. Orationes item, quæ mox sequuntur, Ambrosianæ sunt, & a S. Gregorio aliter distributæ, nimirum, Dominicæ quintæ, nonæ, & vigesimæ primæ, reliquæ Romanæ.

2. Tempus autem hoc totum a Pentecoste ad Adventum ex Amalario *de Ord. Antiph. cap. 58.* insinuat humilitatem illam, quam solet sustinere Ecclesia propter absentiam Christi sui Sponsi.

3. De ordine, quo legitur Scriptura Sacra hoc tempore, quam ob causam, scripsimus supra *Sect. 5. c. 12. n. 8. & seq.* Et quidem usque ad Augustum legimus libros Regum, quorum secundum scripsit vel Nathan, vel Gad, vel Jeremias; Tertium, & Quartum Jeremias, ex Gemma *l. 4. c. 117.* qui hausit ab Isidoro *lib. 1. de divin. Offic. c. 12.* & est opinio constantior.

4. Mense Augusto leguntur Sapientiales libri, inter quos Cantica Canticorum infra Octavam B. V. Assumptæ, in ejusdem laudem; & quidem Proverbiorum, Ecclesiastici, Cantica Canticorum est sine dubio Salomon auctor: Sapientiæ vero libri facit auctorem eumdem Salomonem Isidorus *loc. cit.* Philonem S. Hieronymus, qui conciliantur a Bellarm. *de Scriptorib. Ecclesiast.* quod sententiæ Salomonis sunt; earum collector Philo, qui Græce scripsit, antiquior alio Philone, qui sub Cajo Imperatore floruit. Ecclesiasticus quoque legitur

per

per duas Hebdomadas, niſi dematur altera ob brevitatem temporis, appropinquante Septemb. quem librum ſcripſit Jeſus filius Sirach nepos Jeſu Sacerdotis, cujus meminit Zacharias, ut tradit Iſidorus *de div. Offic. loco cit.*

5. Menſe Septembri legitur primo Job, cujus hiſtoria vel ab ipſomet, vel a Moyſe, vel ab aliquo ex Prophetis ſcripta eſt, ex Iſidoro *lib. 6. Originum c. 2.* Bellarm. *loc. cit.* putat a Job fuiſſe adnotatas res a ſe geſtas lingua Arabica, & a Moyſe; denique ex iis compoſitum fuiſſe librum, quem nunc habemus lingua Hebraica: tum quia Hæbræi hoc idem aſſerunt eſſe opus Moyſis; tum quia dicitur Moyſes primus ſacrarum literarum Scriptor, qui fuit tamen longe poſterior Jobo: & hac ratione in Canonem Scripturarum ab Hæbreis admiſſus fuit hic liber. Legitur autem per duas Hebdomadas Septembris.

6. Legitur præterea Tobias in tertia Hebdomada, cujus hiſtoriæ auctor vel fuit Tobias ſenior, vel junior, ait Bellarmin. Incertum eſſe auctorem ſcribit Iſidorus *de div. Offic. loco cit.* Sed parum de eo legitur propter Ferias quatuor Temporum, de quibus in priori Tomo diximus: & in Officio earum Feriali nihil occurrit ſpecialiter notandum.

7. Circa finem Septembris in Hebdomada quarta, & quinta legitur Judith cum Eſther; libri vero Judith fuit auctor incertus ex Iſidoro *loco cit.* Bellarminus *ex Joſephi hiſtor. lib. 2. contra Appionem*, Sacerdoti Eliachim tribuit, qui & Joachin, de quo *cap. 4. & 15.* Judith. Achiorem vult eſſe auctorem Gemma *lib. 4. cap. 17.* Eſther hiſtoria ab Eſdra ſcripta fuit, ex Iſidoro *lib. 6. Originum c. 2.* Sed Bellarmino magis placet, quod fuerit auctor Mardochæus. Lege Tomellum noſtrum *An. 3650. n. 3.* & Gemma loco cit.

8. Menſe Octobri leguntur libri Machabæorum, quorum primus habet auctorem incertum; ex Iſidoro *lib. de div. Offic. c. 12.* Probabile videtur Bellarmino, fuiſſe ſcriptum a Joanne filio Simonis; ſed Gemma loco citato docet, Simonem ſcripſiſſe prima capita, poſteriora Joannem. Secundum vero librum ſcripſit Philo Judæus, ex Gemma loco citato, vel Judæus agreſtis, ſed eruditus, ut ait Durandus *lib. 6. cap. 130.* vel certius Jaſon Cirenæus, ut loco cit. docet Bellarminus.

9. Menſe Novembri legitur primo Ezechiel per duas hebdomadas, niſi Adventus præpropere occupet Novembrem: cujus revelationes, ſicuti & Danielis, & 12. minorum Prophetarum Synagogæ ſapientes viri colligere, ex Iſidoro *lib. 1. de Div. Offic. cap. 12.* Auctores tamen iidem dicendi ſunt, qui prophetaverunt. Majores dicti ſunt Prophetæ Iſaias, Jeremias, Ezechiel, Daniel; minores alii duodecim, tum ex Auguſtino *18. Civ. Dei c. 29.* quia prolixiora volumina illi ſcripſere, hi ſermones breves: tum ex Bellarmino, quia minorum Prophetarum libri omnes unico libro comprehenduntur: apud Hebræos illi ſingulos edidere libros. Ordinem autem temporum, quo ſcripſerunt, habes ſupra *ſect. 5. c. 12. n. 7.*

10. In gratiam martyrii ſeptem Machabæorum, ſi forte deſit Dominica 5. Octobris, jubemur legere de eo Fer. 5. præcedente dictam Dominicam; & eodem modo, ſi Dominica 5. & Feriæ ſequentes fuerint impeditæ, quo minus de Scriptura legi poſſit, leguntur in aliis ſequentibus Feriis poſt Feriam 3. itaut ſaltem inchoentur, ſi minus omnes de eorumdam martyrio poſſunt legi Lectiones. Nulla enim eſt obligatio legendi totam Hiſtoriam de martyrio ſeptem Machabæorum, *ut ex Rubrica patet in Breviario poſita ante Feriam 5. hebdom. Oct.* ex qua, vel leguntur in Feria 5. & 6. Sabbato Dominicæ 4. vel iis impeditis omittuntur, quæ legi non poſſunt: vel in ſua propria hebdomada 5. leguntur in ſuis propriis Feriis, vel in ſequentibus 4. vel 5. vel 6. vel Sabbato juxta ordinem Hiſtoriæ; numquam vero ultra tres Lectiones in qualibet Feria, ne gravetur Clerus, & fuit hoc ſancitum, me præſente, in recognitione Breviarii ſub Clem. VIII. Qui vero voluerit, uno, eodemque die, eas omnes novem, ut ſimul legere, impeditis aliis diebus, legat arbitratu ſuo: ſicuti quilibet etiam legere poteſt integrum totum textum trium Lectionum pro initio cujuſque Prophetarum, & Lectione una: at in Kalendariis Eccleſiarum ſatis eſt imponere neceſſarium onus Lectionum, non autem arbitrarium: quod & nos præſtitimus in ordine noſtro Divini Officii perpetuo in Tabulis ejuſdem. Habent autem SS. Machabæi Feſtum proprium 1. die Auguſti, quod omiſſionem harum Lectionum ſupplere videtur.

11. Initia Lectionum minorum 12. Prophetarum legi debent, licet dixerimus apud Hebræos conſtituere unum librum; quia plures nihilominus ſunt auctores, ut in Rubrica *de Lectionibus* dicitur *num. 7.* itaut, inquit, aliquo modo ponatur initium Prophetæ, vel in ſequenti, vel in præcedenti Feria non impedita ſimili initio Scripturæ ponendo, vel plura ſimul initia uno die, ut diximus ſupra *ſect. 5. c. 12. n. 12.*

12. Quid, ſi, verbi gratia, Feſtum Sanctæ Catharinæ ſit duplex primæ Claſſis in ſua Eccleſia, in quo legi ideo debent Lectiones primi Nocturni de Communi Virginum, neque dies amplius vacet ad legenda reliqua initia Prophetarum? ſæpe accidit in longiori Adventu, & tunc omitti poſſunt, quæ locum non habent, nam Rubrica citata *num. 7.* ait: *quoad commode fieri poterit*: parumque refert, ſi in Eccleſia aliqua particulari non legatur de omnibus Prophetis aliquo anno.

13. Lectiones autem 3. Nocturni in prædictis Dominicis concordant cum Lectionibus 1. Nocturni, itaut ſint quaſi earumdem Commentaria, excepta Dominica tertia Septembris, in qua S. Leo nos invitat ad jejunium ſeptimi menſis, & Dominica quinta Novembris, in qua S. Baſilius timorem Domini docet, eo quod ea Dominica ultima poſt Pentecoſten, in Evangelio de fine mundi, & de judicio univerſali agitur.

14. Re-

14. Responsoria denique Lectionibus respondent, ut nihil magis; sicuti etiam Antiphonæ ad *Magnificat* in primis Vesperis Dominicæ, desumuntur e Scriptura legenda in 1. Nocturno Dominicæ ejusdem: ad *Benedictus*, & *Magnificat* in secundis Vesperis, ex Evangelio ejusdem Dominicæ lecto in Nocturno tertio; itaut ipsæmet Antiphonæ sint de veteri, vel de novo Testamento. Atque hæc de proprio de Tempore.

SECTIO SEPTIMA.

De Proprio Sanctorum.

SECTIONIS SEPTIMÆ CAPITA XIII.

1. *De Vigiliis, & Festis, & Octavis Sanctorum.*
2. *De Festis Sanctorum Mense Decembri.*
3. *De Festis Sanctorum Mense Januario.*
4. *De Festis Sanctorum Mense Februario.*
5. *De Festis Sanctorum Mense Martio.*
6. *De Festis Sanctorum Mense Aprili.*
7. *De Festis Sanctorum Mense Majo.*
8. *De Festis Sanctorum Mense Junio.*
9. *De Festis Sanctorum Mense Julio.*
10. *De Festis Sanctorum Mense Augusto.*
11. *De Festis Sanctorum Mense Septembri.*
12. *De Festis Sanctorum Mense Octobri.*
13. *De Festis Sanctorum Mense Novembri.*

De Vigiliis, Festis, & Octavis Sanctorum. Cap. I.

GAVANTUS.

1. DE his vide Tomo I. & in Præfatione ad Octavarium Romanum.

2. Historias singulorum Sanctorum, de quibus in Breviario fit Officium, non est hujus loci recensere, aliorum est provincia, non nostra.

3. Quare hoc loco tantum est dicendum. Primo, quandonam cuique Sancto, de quo fit Officium, fuit assignata Sedes in Kalendario Romano; seu quod idem est, in Breviario. Sedem autem intellige eum diem, quo quisque descriptus est in Kalendario Romano: quæ sedes est ita propria cujusque, ac si eo die obiisset, licet vero alio obierit, & in diem præscriptum alia de causa translatus fuerit; salvis tamen Rubricis circa diem obitus: Denique quo ritu quisque colendus est, & a quo præscriptus: Tertio, quis auctor Officii, quod de unoquoque recitatur. Quarto circa Vigilias, & Octavas quæcumque occurrunt notanda.

4. Ut autem assequamur Primum, citabo Micrologum, qui floruit circa Annum 1080. tum Radulphum, qui Kalendaria collegit Sanctorum, & obiit Anno 1403. tum Missalia, & Breviaria MS. Bibliothecæ Vaticanæ, tum Appendicem MS. Sacramentarii S. Gregorii, eidem Sacramentario additam non longe post tempora S. Gregorii, quæ in Bibliotheca eadem habetur, & redolent illa MS. antiquitatem saltem supra trecentos annos, & ultra. Quæ in Sacramentario ipso S. Gregorii habentur in hanc causam, suis locis non omittam. Alios quoque Auctores referam, de quorum fide non videtur dubitandum esse.

5. Ritus vero Duplicis, Semiduplicis, & Simplicis officii, a quo datus, seu mutatus fuerit unoquoque Sanctorum Festo, ex antiquis solus Durandus indicare poterit, qui Duplicium, & Semiduplicium satis distincte meminit *lib. 7. cap. 1.* Micrologus quandoque indicat; Radulphus parcissime. MS. Breviaria suppeditabunt multa. Et quidem ante Nicolaum III. pauciora erant Sanctorum Festa cum novem Lectionibus apud Romanos, ex quibus Pontificum Romanorum Martyrum, pleno Officio, deest, cum novem Lectionibus, ait Microl. *cap. 43.* agebantur Festa, ex Decreto Gregor. VII. quo tempore Micrologus vivebat: sed Nicolaus (cujus ætate vivebat Durandus) amotis ab Urbe aliis Breviariis, & Missalibus, mandavit, ut adhiberentur tantum Breviaria Fratrum Minorum, ut scribit Radulphus *prop. 22.* indeque omnes libri Romæ de divinis Officiis fuere novi, & Franciscani: contra quos idem Radulphus acriter invehit, quod plures Sanctos in Kalendario invexerint, quam antea, & cum novem Lectionibus, nullos fere cum tribus, in præjudicium Psalterii.

6. Dixi ex Micrologo, decreviſſe Gregor. VII. Officia novem Lectionum, seu plena SS. Pontificibus Romanis Martyribus; quod tamen hodie non est de omnibus in usu, & negat Radulph. hunc usum *propos. 22.* Sed conciliari possunt hoc modo; quod, vel decretum Gregor. VII. non fuit usu receptum, vel Romæ tantum, non ubique, vel per non usum deinde paullatim per 300. annos, qui inter Micrologum, & Radulphum intercessere, in aliquibus festis abrogatum esse. Variorum horum rituum causam attulimus *Sect. 3. cap. 2. num. 1.*

7. Quod attinet ad auctores Officiorum, quando certos habuerimus, eosdem nominabimus. Illos esse auctores putat regulariter Cornelius Schultingius *Tom. 3. Biblioth. Eccles. part. 1.* qui eorumdem SS. Festa decreverunt, eorum enim auctoritate fuere composita, & edita.

8. Si quæ ex his non fuerint, traditioni Ecclesiæ, auctoritati Pii V. & Sedi Apostolicæ ea reservata esse intelligantur. Gregorius creditur eorum auctor, quorum nomina sunt in ejusdem Sacramentario.

9. Denique sequemur ordinem mensium a Vigilia S. Andreæ, qui est ordo Breviarii in proprio Sanctorum, licet attineat ad finem mensis Novembris.

No-

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. n. 5. — *Contra quos idem Radulphus acriter invehit, quod plures Sanctos in Kalendario invexerint, &c.*) De variatione, quæ secuta est in Breviario Romano tempore Nicolai III. Summi Pontificis, alibi locuti sumus, nempe in nostris novis Observationibus ad *Caput I. Sect. 2. sub num. III.* Hoc loco iterum dicitur tempore præfati Pontificis multa Sanctorum Officia, & quidem plena, nempe IX. Lectionum in Breviario Romano inserta fuisse, mandavit enim idem Pontifex, ut adhiberentur tantum Breviaria Fratrum Minorum, ut scribit Radulphus Tungrensis, in suo insigni Libro de Observantia Canonum *prop. 22.* indeque omnes libri Romæ de Divinis Officiis fuere novi, & Franciscani, contra quos idem Radulphus propositione 17. & 18. acriter invehitur, quod plures Sanctos in Kalendario invexerint, quam antea, cum tali præjudicio Psalterii, ut hanc multiplicitatem Festorum etiam abusum detestandum, idem Radulphus appellare non dubitet, Guyetus quoque *lib. 1. c. 1. quæst. 19.* approbare nescit Festorum pruriginem, quæ multorum e Clero tam Sæcularium, quam Regularium animos ita pervasit, ut nihil plus optent, nihil fere vehementius ambiant, quam abactis procul omnium Feriarum Officiis, continuis, ac prope quotidianis Festis indulgere, opinantes sibi, & Religioni magnum augmentum, & Ecclesiæ suæ, vel Ordini splendorem acciviſſe, si corrigatis undique opportune, importune Sanctis, confertum, & coagmentatum, atque superfluens Kalendarium proprium compegetint, quod profecto a prisco, & legitimo Ecclesiæ sensu alienum est. Quoad priscum Ecclesiæ sensum sufficit percurrere antiqua Kalendaria, in quibus profecto raræ inveniuntur Festivitates Sanctorum, & hinc est, quod citatus Radulphus præmissa comparatione Feriarum seu pro una Dominica, & Discipulorum 72. pro duodecim Apostolis sic concludit: *Sicut ergo pauci sunt dies Dominici, & multa Feria; ac pauci Apostoli, & multi Discipuli, ita pauca debent esse festivitates, & multa Feria, &c.* & paucis interjectis prosequitur dicens: *Si bene computes & ordines, non erunt tot festivitates in anno, sicut Dominici dies, quia servi non debent esse supra eorum Dominum, nec Discipuli supra Magistrum.*

Huic Radulphi auctoritati addit Guyetus etiam illam Gersonis Cancellarii Parisiensis, qui consultus a Canonicis Carnotensibus, qua ratione S. Josephi possent celebrare Festum; modum hunc illis præscribit, nimirum, ut Homiliam de Evangelio proprio legerent Feria V. post Dominicam tertiam Adventus; & Missam eodem die de ipso canerent: *qui modus*, inquit Gerson, *placet admodum, quia facilis, nec turbativus in aliquo, vel impeditivus ordinarii servitii de Adventu.* Ita Doctor ille in Epistola ad Cantorem Carnotensem data Constantiæ 7. Septembr. anno 1416. qui & in alia itidem Epistola, scripta Parisiis 17. Augusti 1413. ipsam Homiliam cum tribus Responsoriis, & Missam integram plene describit. Hinc apparet quanta esset prisci temporibus Officii Ferialis reverentia, quantaque aversio ab illius devotione, cui tam multi hodie liberali nimis, impensoque studio favent.

Quod autem hæc Festorum multiplicatio sit etiam aliena a legitima Ecclesiæ mente, hoc elucet ex notabili detrimento, quod infertur Officio de tempore, adeo etiam ingens est Festorum coacervatio, quam aliqui promovent, ut vix locus ullus, aut certe exiguus admodum Feriis supersit, quin & Dominicæ plurimæ supprimantur. Ad præcavendum hoc inconveniens emanarunt tum Summorum Pontificum Constitutiones, tum S.R.C. Decreta, nam Greg. XIII. in Bulla, quæ incipit: *Pastoralis Officii*, data anno *1573.* ad Ecclesias Hispaniæ, prohibet, ne tantam multitudinem Festorum inducant: *in primis*, ait Pontifex, *illud nobis declarandum se offert, ex quo magna oriri posset confusio, ut scilicet Officium majoris partis Feriarum anni omitteretur, & ordo Breviarii subverteretur.* Sac. piter Rit. Congr. novis Breviariis auctoritate Urbani VIII. recognitis, eodem approbante Pontifice, immo & jubente, appositi Decretum illud, quo facultatem omnem Ordinariis quibuscumque adimit, Festa ulla Kalendariis, etiam propriis, addendi, præter ea, quæ a Rubricis conceduntur; cujus Decreti interpres noster Gavant. Cap. 3. Sect. 3. sic ait: *Feriale Officium Domini est, quod a quocumque servo non debet obrui*, & ideo *videant Episcopi ne pluralitate Festorum fiat injuria Officio Feriali Domini Dei nostri.* Verba tamen insignis hujus Magistri non sic accipienda sunt, quasi aliquod sit Officium, quod non sit Domini, cum ipse Deus Optimus Maximus, & Dominus noster finis sit, ad quem omne Officium etium Sanctorum dirigitur; sed cum ratione materiæ aliud sit Officium de Sanctis, in quo videlicet eorum laudes, & gratiæ a Deo ipsis datæ prædicantur, & ipsimet Sancti invocantur; aliud vero, in quo ipsemet Deus, seu ipsius attributa ex professo laudantur, aut Christi Domini mysteria, seu ejus dicta, factave recoluntur: sensus Gavanti est, utrumque sic ordinari debere, ut pluries de Domino fiat Officium, quam de Sanctis. Quo sane ordine nihil æquius, nihil decentius excogitari potest, ait Doctissimus Guyetus loc. cit. ex quo placuit hæc exscribere. Et qui c. seq. q. 1. subnectit non esse hoc novum zelandi genus, quod in Fratribus Minoribus sui temporis redarguit, ut supra diximus, Radulphus Tungrensis propos. 17. & 22. (sed eorum vindicias exhibuimus) utpote qui Sanctos sui Ordinis proprios in Kalendarium Romanum intulissent, cujus rei fidem eidem Guyeto fecere duo Kalendaria, alterum editum anno 1483. alterum 1555. ambo prædictis Festis, aliisque plurimis exoticis referta, quæ deinceps expuncta fuere. Et ne simile amplius a quocumque

„ *Decreto Urbis, & Orbis, edito 1729. die 10. Februarii.*

„ Igitur tam in officio, quam in Miſſa debet „ fieri commemoratio Feriæ, & S. Barbaræ V. & „ M. Notandum piriter occurrit, quod in officio „ ad Hymnum *Iſte Confeſſor* debet mutari verſus, „ & dici *Meruit ſupremos Laudis honores* juxta De„ cretum editum 11. Junii 1701. & datum in „ noſtro Indice *ſub n.* 223. quia hæc non eſt dies „ obitus, nam S. Petrus Chryſologus obiit die 2. „ Decembris, ut patet ex Martyrologio Rom. „ ubi Baronius adnotavit, quod Tabulæ Eccleſiæ „ Ravennatenſis (cujus idem S. fuit Antiſtes) de „ eodem hac die, ſcilicet ſecunda Decembris, „ recolit feſtivitatem. Præterea advertendum eſt, „ quod cum in utriſque Veſperis ad *Magnificat* „ aſſignata ſit pro dicto S. Petro Chryſologo An„ tiphona O *Doctor optime*, ideo ubi celebratur „ octava S. Ambroſii Epiſcopi, & Eccleſiæ Do„ ctoris, ſi infra eam octavam reponendum eſſet „ Feſtum hoc translatum, & debeat fieri commeme„ moratio S. Ambroſii, tunc pro tali commemo„ ratione ſumenda erit Antiphona ex Communi „ Confeſſoris Pontificis, ne bis recitetur Anti„ phona O *Doctor optime*.

5. Sabæ in Breviario Vatic. 1760. Radulph. citato loco, Romæ fieri ſcribit Simplex. In Breviario 1550.

6. Nicolai Epiſcopi in Appendice citata Gregoriana. Zonaras in Vita Alexii aſſerit, hoc Feſtum inſtitutum undecimo ſæculo, hoc eſt, circa Annum 1110. S. Bernardus ſermonem habuit in hoc Feſto. Manuel habet *in titul. de Feriis*. Radulph. loco cit. teſtatur, ab omnibus receptum. Semid. apud Durand. *lib.* 7. *c.* 1. Pius V. Homiliam legi juxta Rubricas, & Lectiones 2. Nocturni emendatiores, & breviores edi curavit. † Tandem Duplex a Clemente X. die 6. Decembris 1670. ſi transferatur, mutat verſum in Hymno, *Iſte Confeſſor*.

7. Ambroſii. Ordinationis Feſtum eſt, quia obiit in Sabbato Sancto. In dicta Appendice Gregor. habetur, ratione obitus in April. Bonif. VIII. Decreto ſuo Doctores Eccleſiæ Duplici Ritu coli præcepit. Officium de Communi, præter 2. Lectiones. Paulo ante Bonifacium Doctores quatuor Latini habuere officium Semid. apud ordinem Minor. Anno 1260. ut ſcribit Wadingus in Annal. Minorum. In Hymno *Iſte Confeſſor*, mutatur verſus tertius, ut in Breviario recognito.

8. Conceptionis B. V. a S. Nicolao habuiſſe ortum ſcribit Ribadeneira; ſed unde probat? puto falli, quia dicitur S. Nicolaus Pontificali veſte indutus apparuiſſe Abbati Elſimo, de quo S. Anſelmus, & monuiſſe, ut celebraret hoc Feſtum. Et Petrus quidem de Natal. *lib.* 1. *Catal.* 86. *c.* 41. nominat, Nicolaum; ſed Anſelmus ſcribit de illo Pontifice, qui apparuit, uti anonymo; unde ergo hauſit nomen Petrus de Natalibus? quidquid ſit: in Hiſpania primum celebratum eſſe hoc Feſtum Tritemius aſſerit ſub S. Ildephonſo; ſed negat Salazar. *de Conceptione Beatæ Virginis cap.* 35. *n.* 53. & cum Benedictino Buſto ficit auctorem Gondiſalvum Epiſcopum Tholoſanum, qui paulo poſt Ildephonſum vixit, ante ann. 800. antequam Græci, & Latini celebrarent, *& ibidem num.* 54. id probat fuſius. Deinde Fridericus Patriarcha Aquilejenſis in ſuis Eccleſiis Feſtum egit, qui obiit an. 897. *ex lib.* 4. *Ligni Vitæ*. In Anglia Anſelmus Feſtum edixit, ſeu Elſimus Abbas *ex libro* 6. *Ligni Vitæ*, *c.* 103. *Anno* 1109. tum ex Baronio *in Martyrolog.* In Gallia dilatatum eſſe circa annum 1145. Manuel commemorat *tit. de Feriis*. Ab Ordine Minorum ab anno 1263. celebrari decretum eſt ex Annalibus Minor. citatis ſupra; a Romanis ante annos 300. fuiſſe celebratum Romæ in Domo Carmelitarum cum Cardinalium interventu, Miſſa ſolemni, & Sermone de eodem Feſto, ſingulis annis, tamquam de re annorum multorum ante ſe, ſcribit oculatus teſtis Joann. Bacconus *in* 4. *diſtinct.* 2. *quæſt.* 4. *artic.* 3. Poſtea Sixtus IV. evulgavit in omnem Eccleſiam an. 1483. Quare ducentis ab hinc annis eſt Feſtum univerſale Romanæ Eccleſiæ, quod a Concilio quoque Baſilienſi ann. 1438. ſect. 36. fuerat approbatum. Duplex a Sixto IV. officium autem de Nativitate dicitur ex revelatione Angelica, de qua ſcribit Anſelmus *in epiſt. ad Epiſcop. Angliæ*. Pius V. innovavit Lectiones: Clemens VIII. Duplex majus eſſe declaravit.

✠ Hoc Feſtum pluribus in locis celebratur cum octava ex indulto Apoſtolico, præcipue in toto Dominio Venetorum ex conceſſione Alexandri VII. die 13. Junii 1665. & noviſſime Sanctiſſimus D. N. Clemens Papa IX. in ditione totius Status Eccleſiaſtici celebrandum conceſſit die 21. Octobris 1667.

Igitur in his locis hoc Feſtum erit Duplex ſecundæ Claſſis, & occurrens in Dominica 2. Adventus transferatur in Feriam 2. & in Sabbato ſequenti ſervetur Rubr. poſita *in ſect.* 3. *c.* 8. *de octava n.* 13.

Nonnulli putant in 3. Antiphona ad Laudes pro *exorta*, dici debere *concepta*, ſed uſu communi non mutatur hoc verbum, & eſt commune Conceptioni, & Nativitati, ut rite intelligenti patet.

„ Octava hujus Feſti Conceptionis Immacul. V. „ M. & conſequenter ſub Ritu Duplici ſecundæ Claſ„ ſis celebratur nunc in univerſa Eccleſia, prout „ inſtituit, & mandavit Innocent. PP. XII. die 15. „ Maji 1693. de qua re extat Conſtitutio ejuſdem „ Pontificis, quæ incipit: *In excelſa Sedis Apo„ ſtolicæ ſpecula &c.* Rurſus hoc Feſtum recolitur „ ab univerſa Eccleſia tamquam de præcepto cum „ obligatione audiendi Miſſam, & abſtinendi ab „ operibus ſervilibus, ita inſtituente, & præci„ piente Clemente XI. prout apparet in ejus „ Conſtitutione, quæ incipit: *Commiſſi nobis &c.* edita die 6. Decemb. an. 1708. & quæ in ejus particulari Bullario reperitur *part.* 1. *ſub* n. 40.

10. Melchiadis, ex Decreto Gregorii VII. citato a Microl. c. 43. in Appendice Gregoriana. Simplex in Brev. MS. & in edito 1550. Ubi fit de eo Festum 9. Lectionum, dicitur 8. Responf. *Domine prævenisti*, quia in Martyrologio multa quidem est passus, non tamen effudisse sanguinem dicitur, quod enunciatur in Responsorio, *Hic est vere Martyr &c.* idcirco omittendo.

„ Hac die in toto Ecclesiastico Statu ab omnibus utriusque sexus tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, recitari debet Officium Translationis Sacræ Domus Lauretanæ sub Ritu Duplici majori, & respective Missa celebrari, ita concedente, & mandante Benedicto PP. XIII. die 23. Augusti 1716. cujus Decretum etiam pro aliis Festis ejus SS. M. V. datur in nostro Indice *sub n.* 265.

„ Officium prædictæ Translationis Almæ Domus B. M. V. approbatum fuit a S. R. C. die 16. Septembris 1699. & ita pariter Missa, approbante etiam omnia Innocentio XII. die 10. mensis Octobris ejusdem anni, & concessa recitari in tota Provincia Picena pro hac die. Notandum est, quod in utrisque Vesperis, & Laudibus, ac in Missa hujus Festi omittenda est Commemoratio Conceptionis; in Præfatione vero dicendum est: *Et te in Festivitate.*“

11. Damasi in Dicta Appendice Gregor. & in Cod. Pameliano Sacram. Gregor. cum orationibus, aliis a nostris. „ Hujus Sancti Natale notatur etiam in Codice Regio annorum 990. teste Martene *loco cit. n.* 19.“ Semiduplex a Pio V. cum Officio proprio, excepta oratione, quæ habetur in Brev. MS. & edito 1550. sub Ritu simplici. Si transfertur, muta versum tertium in hymno, *Iste Confessor.*

13. Luciæ. In Antiphon. & Sacram. S. Greg. sed post Gregorium, ex Pamelio *ibid.*„ Legitur „ Natale S. Luciæ in Kalendario Frontonis. Semid. apud Durand. & in Brev. 1521. Duplex a Pio V. addita Homilia ab eodem, oratio secreta, & Postcomm. discordant a citato Sacrament. Romæ edito: non autem a Codice Pameliano.

15. Eusebii Vercell. Ordinatio, nam obiit Kal. Augusti, & quia tunc fit commem. SS. Machab. Clem. VIII. assignavit hanc diem, Joann. Stephano Ferrerio Episcopo Vercellensi procurante. S. Ambrosius habuit duos Sermones in ejus laudem.

„ Hac die celebratur nunc octava Conceptionis B. M. V. & de S. Eusebio Vercellensi nulla „ fit amplius commemoratio, quia celebratur die „ sequenti ejus Festum sub Ritu Semiduplici.

„ 16. Benedictus XIII. in Decreto edito die „ Julii 1728. mandavit, ut hac die officium S. „ Eusebii Episcopi Vercellensis, & Martyris cum „ Lectionibus propriis secundi Nocturni ab omnibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, sub „ Ritu Semid. recitari, & Missa respective celebrari debeat. Quapropter, cum hic Eusebius „ sit ille idem, de quo tanquam de simplici die „ præcedenti, occurrente octava Conceptionis B. „ M. V. fiebat commemoratio in Vesperis, ac Laudibus & in Missa, ideo, ut etiam mox diximus, in posterum reticenda est eadem die.

„ Si hoc Festum occurrerit Dominica 3. Adventus, transferendum erit in Feriam II. sequentem non impeditam, nam a die 17. ejusdem „ Decemb. usque ad 23. inclusive fieri potest de „ quocumque Festo 9. Lectionum etiam translato, juxta Decretum editum die 17. Maji 1692. „ & datum in nostro Indice *sub n.* 170. & in secundis Vesperis pro commemoratione Feriæ dicenda est prima ex septem Antiphonis majoribus tunc temporis occurrens, nempe, *O Sapientia.* Præterea advertendum est, quod ultimum Responsorium hujusce Officii debet esse: „ *Domine prævenisti*, positum immediate post nonam Lectionem, & statim ante Laudes in Communi unius Martyris. S. enim Eusebius quamvis multas passus sit ærumnas, ut refertur in „ ejus Lectionibus, sanguinem tamen non effudit, & idcirco pro eo non debet recitari Responsorium: *Hic est vere Martyr, qui sanguinem „ suum fudit &c.* Cæterum non solum vetera „ Martyrologia hunc Martyrem appellant, sed „ etiam in epitaphio invento in ejus sepulchro „ inscribitur acrosticis versibus: *Eusebius Ep. sc.*, & „ *Martyr*, ut notat Baronius sub die 1. Aug. *lit. R.*

In toto Ecclesiastico Statu, juxta Decretum Benedicti XIII. editum die 23. Augusti 1725. de quo supra ab omnibus Christifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, recitari debet Officium sub Ritu Duplici majori Expectationis Partus B. M. V.

20. 21. De Vigilia, & Festo Sancti Thomæ Apostoli eadem, quæ diximus de S. Andrea Apostolo. Officium a Gelasio, ex Schulting. Oratio prima, Secreta Missa in Sacram. Gregor. „ Habetur hoc Festum in Sacramentario Gelasii, sed „ sine Vigilia; in Vetusto autem Corbejensi Kalendario legitur. In India translatio S. Thomæ Apostoli. Si Vigilia incidat in Feriam Quatuor Temporum, in Missa de Quatuor Temporibus fit commem. Vigiliæ; in officio nihil fit de Vigilia. At, cur non dicuntur duæ Missæ, de Temporibus, de Vigilia? quæ ambæ dicendæ forent post Nonam, nulla hora mediante inter eas; quod non convenire docuimus *tom. 1. part. 1. tit. 5. n. 2.* Si Festum S. Thomæ sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Domin. 4. Adventus, tunc in Sabbato dici debent Antiphonæ ad Laudes Domin. 4. cum Antiph. *Expellatur*, & in Feria 2. Antiph. ejusdem Feriæ: quia octava non fit amplius, & Rubrica præcipit in Sabb. eas dici, quæ occurrunt in ipso die Sancti Thomæ, si non transfertur.

25. Anastasiæ. In Sacrament., & Append. Gregor. & non fit de ea, nisi in secunda Missa Nativitatis. „ De ea fit mentio in Sacramentt. Leonino, Kalendario Frontonis, & Martenianо.

De SS. Stephano, Joanne, & Innocentibus, vide supra *fol. 6. n. 6. & seq.*

29. Tho-

29. Thomæ Cantuarien. Kalendarium Cisterciense editum Divisione Ann. 1617. tradit, obiisse die 26. Dec. iisque diebus impeditis fieri Festum hac die. Ciconius in Alex. III. scribit in Festo Innocentium ad aram fuisse percussum; sed Brev. Rom. die 29. occubuisse tradit, cui magis est credendum. Festum circa Annum 1200. fuisse institutum scribit Continuator Sigiberti. Semidupl. in Brev. MS. auctor Officii creditur Alexander III. a Sculting. Pius V. addidit Homiliam.

31. Silvestri. In Sacrament. S. Gregorii. „ Ex „ Kalendariis Frontoniano, & Mirteniano. “ Semidupl. in Brev. 1550. Duplex a Pio V. Officium a S. Gregorio ex Cornel. Schultingio. Habetur Officium Missæ in citat. Sacrament. & in citat. Antiphonario. In Comite S. Hieron. erat Evang. *Vigilate*.

De Festis Sanctorum Mense Januario. Cap. III.

2. DE octavis SS. Stephani, Joann. & Innoc. diximus supra *sect. 6. c. 6.*

5. Telesphori. In Appendice Gregor. restituitque Festum Clem. VIII. vel potius instituit Commemorationem.

11. Hygini in dicta Appendice Gregor. Simplex in Brev. 1550.

14. Hilarii, in Appendice Gregor. Semidupl. a Pio V. qui & Officium addidit, erat enim Simplex 1550. Si Festum hoc transferatur, Versus erit: *Justum deduxit &c.* quia cessat ratio mutationis in concursu aliorum duorum Confess. ubi vero est primæ Classis, dividatur octava lect. in duas, in Hymn. *Iste Confessor*, mutatur tertius Versus, ut in Brev. quæ mutatio fit etiam in sequenti Festo, quia ambo obiere extra hos dies, Hilarius die 13. Paulus die 10. Januarii.

Felicis in Pincis. In Comite S. Hieron. & in Sacram. Gregor. „ In Codice Gelasiano. & Kalendariis Frontonis, “ atque Martene “ simplex in Brev. MS. Officium a Paulino Nolano, ex Schulting. Ubi fit de eo Festum 9. Lectionum dicitur 8. Respons. *Domine prævenisti*: quia non fuso sanguine mortuus est.

Si sequens Festum transferatur, non mutantur Antiphonæ, & Versus pro S. Mauro: sed dicuntur, ut in Communi. Ita in Brev. Urbano.

„ Officium proprium SS. Nominis Jesu, quod „ die 14. Januarii alias in plerisque Christiani Orbis Provinciis, & Regnis, variisque particularibus Ecclesiis, & Ordinibus Regularibus recitabatur ex Indulto S. C. nunc ab omnibus „ Christifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur sub Ritu Duplici secundæ Classis Dominica II. post Epiphaniam recitari, & Missam „ respective celebrari debere, indulsit S. R. C. „ 19. Novembris 1721. annuente Innocentio XIII. „ die 20. Decemb. ejusdem anni. Vide ea, quæ de „ tali Officio dicta sunt in nostris Observationibus „ supra ad dictam Dominicam II. post Epiphaniam.

15. Pauli primi Eremitæ. In Append. Greg. Simplex in Brev. 1550. Semiduplex a Pio V. cum Officio. Nunc Duplex minus a S. R. C. die 11. Julii 1722. annuente Innocentio XIII. sub die 18. ejusdem mensis, & anni.

Mauri Abbat. in Missali Vatic. vol. 4743. apud Teuton. ex Radulph. *propos.* 17. Simplex in Brev. 1550. Lect. ejusdem Clem. VIII.

16. Marcelli. In Comite S. Hieron. in Sacram. S. Greg. „ In Codice Gelasiano, in Kalendario „ Frontonis, “ Semid. a Gregor. VII. ex Microl. 43. Officium a Gregor I. *ibid.* Microl.

17. Antonii Abbatis ante annum 1200. ex actis S. Euthymii, ut Baron. ait in Martyr. In Appendice Greg. reperitur Simplex. In MS. Brev. Semid. 1550. Dupl. a Pio V. qui addit Homiliam.

18. Cathedræ Petri Rom. S. Augustinus duos habuit sermones. Bedæ meminit. Baronius deducit ex Append. Gregor. Restituit Paulus IV. 1550. a quo ritus Duplex: Officium autem desumptum est ab Antiochena Cathedra, quod est Gregorianum, ex Schultingio. Addidit Clemens VIII. quod sit Duplex majus, & Homilia S. Hilarii.

Priscæ in Sacr. Greg. „ Et Gellonensi, ac in „ Kalendario Frontonis: “

„ Antiquissimam esse in Ecclesia Festivitatem „ Cathedræ S. Petri, plura vetera monumenta „ demonstrant, quæ a viris doctissimis Baronio „ tam in Annalibus, quam in notis ad Martyrologium, Bollando cum eodem 18. Januarii, & „ 22. Februarii, Joanne Baptista Solerio afferuntur. Diei autem 22. Februarii Romæ hæc Festivitas addicta fuit, ut aboleretur superstitio „ cibos asserendi ad sepulchra mortuorum, teste „ Div. Augustino serm. 15. de Sanctis, seu alio „ Auctore, ut visum est PP. Maurinis, de qua „ re iterum infra sub die 22. Februarii. Hinc hujusmodi Festivitas appellari solebat etiam Festum epularum observante Hieronymo Macri „ in Hierolexico. Ista tamen superstitio adhuc „ post institutam hujusmodi Festivitatem apud „ Christianos diu perseveravit, ut eam propterea „ Concilium Turonense secundum anno 570. celebratum Can. 22. reprobaverit, cujus verba „ dabimus infra ad dictam diem 22. Februarii. „ Unicum olim fuisse hujusmodi Festum in Ecclesia Romana opinabatur cum aliis doctis viris „ etiam Cajetanus Cenni in Dissertatione de Roma Cathedra, quam tom. 4. Anastasii Bibliothecarii inseruit pag. 150. & revera adhuc Sæculo XII. Belethus se ignorare fatetur an Roma sit, vel Antiochena, quam die 22. Februarii Romani celebrabant. Certum quidem est „ in Hispanis, & Gallicanis Ecclesiis jam a Sæculo IX. Cathedræ Romanæ celebritatem ab „ Antiochena fuisse distinctam, illique hanc diem „ Januarii 18. assignatam fuisse, atque alteri diem „ 22. Februarii, quem morem fortasse etiam Romæ imitati sunt aliqui, apud quos tamen ille „ fierit mos ille necesse est, cum Romanæ Cathedræ Festivitatem Paulus IV. anno 1558. in

„ ſua Bulla relata a Bollando, Romæ iterum ob-
„ ſervari præceperit, ad exemplum aliarum Ec-
„ cleſiarum, quæ hujuſmodi Cathedram hac die
„ ſolemniter celebrabant. Sed quamquam Roma-
„ næ Cathedræ Feſtum antiquis Eccleſiæ tempo-
„ ribus Romæ ſub hoc titulo minime obſervare-
„ tur, probabilis tamen videtur aſſertio noſtri P.
„ Joſephi de Petro in ſuis eruditiſſimis Vindiciis
„ Librorum Liturgicorum a Cardinali Thomaſio
„ editorum c. 2. §. 6. qui putat, hujuſmodi Fe-
„ ſtum olim Romæ celebratum ipſo die natalis
„ S. Petri, cum in Sacramentario Gelaſiano pri-
„ ma ex tribus Miſſis, quæ in Feſto S. Petri di-
„ ci ſolebant a Summo Pontifice, eadem omni-
„ no ſit, quam nos hodie in Feſtivitate Romanæ
„ Cathedræ dicimus, & in qua ejuſdem Apoſto-
„ lorum Principis ſuprema juriſdictio ſuper uni-
„ verſam Eccleſiam exprimitur. Rejicienda pari-
„ ter non eſt conjectura laudati Cennii aſſeren-
„ tis, quod cum origo Romanæ Cathedræ repe-
„ tenda ſit ab Epoca inſtituti Romani Pontifica-
„ tus, hicque docente eruditiſſimo Præſule Fran-
„ ciſco Blanchinio 25. Aprilis addictus fuerit,
„ non inveroſimile ſit hac die celebratam olim
„ fuiſſe Romanæ Cathedræ Feſtivitatem; & pro-
„ ptérea non recte Eccleſiæ Hiſpanæ, & Gallica-
„ næ Romanæ Cathedræ initium IV. Kalendas
„ Februarii conſtituerint; Paulus autem IV. diem
„ hanc mutare non debuit, ut una, eademque
„ die Romanæ Cathedræ Feſtivitas toto orbe ce-
„ lebraretur. Hanc Cennii conjecturam certam
„ plane reddere videtur Sacramentarium a Joſe-
„ pho Blanchinio vulgatum tom. 4. Anaſtaſii Bi-
„ bliothecarii, in quo die 25. Aprilis exhibetur
„ integra Miſſa De Petri. “

19. Marii & Marthæ &c. in Append. Gregor. „
„ Codice Gellonenſi, & Corbejenſi Rodradi le-
„ gimus — Natale Mariæ, & Marthæ — in Rhe-
„ menſi — Natale S. Mariæ, & Martha. In plu-
„ ribus vero Kalendariis, & Martyrologiis legi-
„ tur — Hieroſolyma Martha, & Maria ſorores
„ Lazari — quod Menardi opinionem confirmat
„ aſſerentis hac die celebrari Feſtum Marthæ, &
„ Mariæ ſororum Lazari. Codex Gelaſianus ita
„ habet — Natale SS. Martyrum Sebaſtiani, Ma-
„ riæ, Marthæ, Audifacis, & Abachum — “ Sim-
plex in Brev. MS. & 1550. Canuti Martyris Se-
midupl. ad libitum de mandato Clement. X. cum
Oratione propria, Lectiones ſecundi Nocturni die
23. September. 1670.

20. Fabiani & Sebaſtiani. S. Auguſt. *Serm. 100 de diverſis*, agit de S. Sebaſtiano uterque in Co-
mite S. Hieronym. & Sacramentar. Greg. „ in Ka-
lendario Frontonis hac die duæ exhibentur
„ Miſſæ, una de S. Sebaſtiano, altera de S. Fa-
„ biano, quod etiam faciunt Sacrament. Gello-
„ nenſe, & Codex pervetuſtus Turonenſis. Co-
„ dex vero Gelaſianus unicam habet de San-
„ cto Fabiano, quia de Sancto Sebaſtiano men-
„ tio fiebat in Miſſa communi SS. Sebaſtiani,
„ Marii, Marthæ, &c. “ Semid. 1550. Dupl. a
Pio V. addita Homilia. Officium eſt Grego-
rianum.

21. Agnetis. Ejus Feſtum celebrans Ambroſius
incœpit libros de Virg. Habetur in Comite S.
Hieronym. in Sacrament. Greg. „ Habetur etiam
„ in Codice Gelaſiano cum hoc titulo — S. Agne-
„ tis Virg. de paſſione — In Kalend. Frontonis —
„ Natalæ S. Agnæ de paſſione — in Miſſali Gothico
„ legitur — Miſſa in Natali Agnes Virg., & Marty-
„ ris. — & in Codice Gellonenſi — S. Agnæ Virg. “
Semid. apud Durand. & in Brev. 1550. Duplex a
Pio V. Officium a S. Ambroſ. Schulting. Pius V.
addidit Homiliam; Lection. ſecundi Nocturni, quæ
ſunt S. Ambroſii, juſſit legi Clem. VIII. Ob ejus
autem fortitudinem egregiam tam in Matutino, quam
in ſecundis Veſperis, dicuntur Pſalmi de Commu-
ni virorum Sanctorum: idemque dicendi ſunt in
primis Veſperis in propria Eccleſia, ſicuti dicun-
tur in Feſto S. Agathæ. Mendum aliqui putant
eſſe in textu Lection. 4. editionis Vaticanæ, ſub
Clem. VIII. in iis verbis: *Natalis eſt S. Agnes*,
quæ habentur in textu S. Ambroſ. at in caſu ge-
nitivo, *Agnetis* erat in uſu apud S. Patres, & apud
Hieronym. quoque: cujus verba in Martyro-
log. Roman. ſunt, *Agnes vita laudata eſt*, „
utroque igitur modo poteſt legi, *Agnes*, & *Agnetis*.

22. Vincentii, & Anaſtaſii. De primo Auguſt.
habuit Sermones duos, adeſt etiam in Sacrament.
& Antiphon. Greg. ſed Rimelius negat Officium
Miſſæ a S. Gregorio compoſitum. „ De S. Vin-
„ centio ſit etiam mentio in Kalend. Frontonis,
„ & in Codice Gellonenſi, neuter tamen memi-
„ nit Anaſtaſii. “ Utriuſque Ritus Simplex in
Brev. 1550. Semid. in Brev. MS. Officium a S.
Gregor. addidit Homiliam Pius V.

23. Emerentianæ, in Appendice Gregorian. „
„ In Codice Regio, Gellonenſi, & Turonenſi
„ non habetur Emerentianæ, ſed Emerentiani,
„ cui additur S. Macarius Martyr. “ Simplex in
Brev. MS. 1550.

24. Raymundi de Pennafort Confeſſoris, ſub
Ritu Semid. de Communi Confeſſor. non Pontif.
conceſſit Clemens X. die 23. Martii 1671.
Nun vero Orat., & Lect. 2. Noct. propriis, a
S. R. C. die 5. Februarii 1684.

In Hymno *Iſte Confeſſor*, mutatur tertius ver-
ſus, & in Martyrologio legatur primo loco
9. Lect. erit de Sanct. Emerentiana, & de
ea fit commemoratio in primis Veſp. & Laud.
& Miſſa.

„ In Statu Eccleſiaſtico Deſponſatio B. Mariæ
„ Virginis cum Sancto Joſeph. Duplex majus
„ a Benedicto VIII. 23. Auguſti 1725. Idcir-
„ co Feſtum Sancti Raymundi de Pennafort
„ Ordin. Prædicatorum transferri debet in Statu
„ Eccleſiaſtico, vel ad diem 28. ſi non transfe-
„ ratur Feſtum SS. Nominis Jeſu, vel ad primam
„ diem non impeditam. “

24. Timothei in Miſſali Vaticano *velum.* 3808.
apud Teutonicos. Rabulg. *propoſit.* 17. Simplex
in Brev.

in Brevior. 1550. Semidupl. a Clem. VIII. Homilia addita.

25. Converſionis S. Pauli. Auguſtin. Sermonem habuit in Sacramentar. Gregor. & ex generali conſuetudine fit, ex Radulph. *propoſit.* 17. Semidupl. apud Durand. *lib.* 7. *c.* 1. Duplex, apud Radulph. *loc. cit.* Invitatorium eſt Hermanni Contracti, ex Schulting. qui & inde argumentatur, eumdem eſſe auctorem totius Officii; ſed, exceptis Lectionibus, idem eſt Officium, ac Commemoratio 30. Junii quod a Sanct. Gregorio fuiſſe compoſitum docet Microlog. *c.* 42. quod negat Schultingius. Homiliam Bedæ addidit Clem. VIII. & declaravit, eſſe Duplex majus.

26. Polycarpi. Smyrnenſis Eccleſiæ ſtatim, ac obiit, Feſtum indixit, ut ex ejuſdem Epiſtola patet. In Append. Gregor. habetur 1. Februarii Simplex in Brev. 1550. Semiduplex a Clem. VIII.

27. Joannis Chryſoſtomi, translatio eſt, ait Menologium, & Martyrologium Roman. nam obiit 14. Septembris, quo die fit Feſtum Crucis. In menſe Septembris, quo die fit Feſtum celebrari cœptum die 16. anni 327. ex Ciacconio in Cœleſtino I. ſeu ex Biron. ad eumdem annum num. 20. Habetur ante Feſtum Crucis in Breviar. Vatic. *vol.* 4751. in Januar. vero in Miſſali Vatican. *vol.* 3808. Simplex in Breviar. 1550. Duplex a Pio V. una cum Officio. In Hymno, *Iſte Confeſſor*, mutatur tertius verſus, ut in Breviario.

28. Agnetis ſecundo. In Sacramentar. Gregor. eratque Titulus in Appendice Gregoriana, *de Nativitate Agnetis*, quia nata eſt hodie, ex Gemma *lib.* 3. *c.* 23. „ In Codice Gelaſiano habetur — In „ Natale ejuſdem de Nativitate — Kalendarium „ Frontonis habet--Natale S. Agnetis de Nativita„ te-- " Codices vero duo Eccleſiæ Turonenſis — Nativitas S. Agnetis Martyris--" explicat Durand. *lib.* 7. *c.* 3. non eſſe octavam Feſti, ſed Nativitatem hoc loco intellige, quod nata eſt Cœlo: non autem natalem illius diem in carne, ut notat Pamelius in Sacrament. Gregor. tum quia nata eſt, ut alii; tum quia ex Auguſtino *Sermone* 20. *de Sanctis*, nullius hominis Nativitatem legimus celebrari poſt Natalis Domini diem, niſi ſolius B. Joannis Baptiſtæ, & licet poſt Auguſt., celebrari cœpta ſit Nativitas B. Virginis, & potuerit S. Gregor. Auguſtino poſterior, indicere Feſtum cum titulo de *Nativitate B. Agnetis*, cum tamen illa B. Virgine ubique recepta fuerit feſtivitas, uti de Sancta Nativitate: de Sancta vero Agnete non habemus, quod fuerit in utero matris ſanctificata; hinc fit probabilius, Feſtum fieri ob apparitionem ejuſdem Parentibus, & conſtantiæ, ubi narratur in Lectione Breviarii, quæ facta eſt octava die, ait Baronius *in Martyrol.* Quare, abrogato dicto titulo, in Kalendario dicitur aptius, *Agnetis ſecundo*, ſex Lectiones, & Officium, ut in die, habuit in Brev. MS. & 1550. nunc Simplex a Pio V. Officium eſt Gregorianum: eſt ſumpta conjectura ex Sacramentario ejuſdem a Cornelio Schultingio. Ubi celebratur octavæ S. Agnetis, dicuntur omnia, ut in die, excepta Oratione, Antiphona ad *Magnificat* in primis Veſperis, Lectionibus 1. Noct. de Scriptura occurrente, & Lect. 4. quæ eſt de S. Agnete ſecundo, 5. & 6. de Communi Virginum, vel, ut in octavario Romano. Reliqua, ut in Feſto, ſeu octavario.

29. ✠ Franciſci Saleſii. Ab Alexandro VII. Semid. cum Oratione propria, & Lectionibus 2. Nocturni die 18. Septembris 1666. & Feſtum S. Petri Nolaſco celebrari juſſit die 31. Januarii, die 21. Octob. 1666. In Hymno *Iſte Confeſſor*, mutatur tertius verſus, & de eo legatur primo loco in Martyrologio.

Nunc celebratur ſub Ritu Duplici a S. R. C. " „ 23. Novemb. 1691. annuente Innocentio XII.

30. Martinæ Virgin. & Martyr. Officium Ritu Semidupl. compoſuit, & Clero indixit recitandum Urbanus VIII. an. 1635. In Martyrologio legatur de ea primo loco.

31. ✠ Petri Nolaſco, ſub Ritu Semid. conceſſit Alexander VII. cum Oratione propria, & Lectionibus 2. Noct. ad preces Regis Hiſpaniarum die 12. Julii 1664. Duplex a Clem. X. die 13. Julii 1672. in Hymno *Iſte Confeſſor*, mutatur tertius verſus, & de eo legatur primo loco in Martyrologio.

De Feſtis Sanctorum Menſe Februario. Cap. IV.

1. IGnatii, extat Sermo S. Joannis Chryſoſt. Manuel meminit *tit. de Feriis*. Appendix Sacrament. Greg. habet Feſtum in Decembri; ſed in Brev. Vaticano *vol.* 4751. in Februarii primo. Lectiones 9. habebat in Brev. impreſſo 1521. & 1550. Homiliam addidit Pius V. & Lection. 2. Nocturni.

2. De Purificationis B. Virg. Feſto, vide, quæ diximus in 1. Tomo. Duplex apud Durandum *loc. cit.* Offic. habetur in Ord. Rom. Pius V. addidit 1. Lect. de Scriptura. Nota quatuor eſſe ſolemniores B. Virg. Feſtivitates, Purificationem in Hyeme, Annunciationem in Vere, Aſſumptionem in Æſtate, Nativitatem in Autumno. Si occurrat hoc Feſtum in Dominicis privilegiatis, transfertur in Feria 2. ex Decreto Clem. VI. Vide in Indice Decretorum alia Decreta S. C. *ſub n.* 347. & 364.

3. Blaſii. In Appendice Gregor. Simplex in Brev. 1550. erat Semidupl. in Brev. 1521. nunc Simplex a Pio V. Gemma *lib.* 3. *c.* 25. meminit cum luminum uſu. An forte ad ſignandum guttur, quod in Provincia Mediolanenſi adhuc eſt in uſu, cum candelis accenſis pridie benedictis?

4. ✠ Andreæ Corſini Semidupl. ad libitum ab Alexandro VII. cum Oratione propria, & Lectionibus 2. Nocturni die 21. Octobris 1666. ſi fiat Officium, de eo legatur primo loco in Martyrologio.

„ Idem Officium de præcepto ſub Ritu Semidupl. a Sacr. R. Congr. 31. Aug. 1697. annuente Innoc. XII.

„ Denique ad Ritum Duplicem elevatum fuit „ pariter de præcepto a Clemente XII. 3. Januarii 1731. & ſub Duplici majori in Sacroſancta „ Baſilica Lateranenſi tantum, in qua præfatus „ Pontifex ad honorem ejuſdem S. Andreæ gentilis ſui, pietatis ergo Sacellum magnificentiſſime a fundamentis erexit, pretioſis lapidibus, „ marmoreis, æneiſque ſtatutis affabre elaboratis, „ ac muſica hujuſce Sancti Titularis imaginem „ exornavit; multis præterea muneribus, annuiſque redditibus locupletavit.“

5. Agathæ, In Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano, ſed poſt Gregorium, ait Pamelius *in Antiphonario in ejuſdem*, & ex Radulph. *propoſit.* 17. de conſuet. generali Semidupl. apud Durand. & Radulph. *loc. cit.* Mutavit Homiliam Pius V. cum Evangelio; & ob ejus præclara merita dicuntur Pſalmi in toto Officio de Communi SS. Virorum. „ Hujus Feſti mentio habetur „ etiam in Codice Gelaſiano, & Kalendario „ Frontonis.

„ Officium ejuſdem Virginis, & Martyris ſub „ ritu Duplici recitari, & in Breviario apponi, „ ac ſervari mandavit S. R. C. 26. Auguſti 1713. „ approbante Clemente XI. ſub die 29. ejuſdem „ menſis Auguſti an. 1713.“

6. Dorotheæ. In Appendice Gregoriana, Simplex in Breviar. MS. & 1550. Hymnus ejus extat in Brev. Toletano.

7. Romualdi. Clemens VIII. 9. Julii 1595. Semidupl. Ritu, una cum Officio, Breviar. appoſuit qua die fuit translatum ejus Corpus Fabrianum in Piceno, ex Baron. *in Martyrolog.* nam obiit die 19. Junii, impedita Feſto SS. Gervaſii, & Protaſii, quorum Miſſa non erat expungenda de Miſſali, quæ habet introitum proprium (uti dicemus ſuo loco) ut ejus vice poneretur Miſſa S. Romualdi cum ſola commemor. SS. Martyrum; & ideo in Hymno *Iſte Confeſſor*, mutatur tertius verſus. Duplex a Clem. IX. die 23. Februarii 1669.

„ 8. S. Joannis de Matha Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum Inſtitutoris; Duplex de Communi Confeſſor. non Pontificis a „ S. R. C. ſub die 15. Maji 1694. annuente Innocentio XII. autea erat ad libitum.

In Hymno mutatur tertius verſus, & in Martyrologio legatur primo loco.

9. Apolloniæ. In Miſſali Vatic. *vol.* 3808. Simplex, in Brev. 1550.

„ 10. Officium S. Scolaſticæ Virginis, & Abbatiſſæ, ac Sororis Sancti Benedicti cum Lectionibus ſecundi Nocturni, & Oratione propriis, jam in univerſo Ordine Benedictino recitari ſolitum, in poſterum ab omnibus, qui „ ad Horas Canonicas tenentur, ſub Ritu Duplici recitari, & Miſſa reſpective celebrari debet, ut mandavit Benedictus XIII. ſub die 1. „ Februarii 1729.

„ PP. Benedictini Congreg. Caſſinenſis, & Vallis Oletanæ ex ſpeciali privilegio illis conceſſo „ die 17. Februarii 1672. & die 22. Septembris „ 1674. celebrant Feſtum ejuſdem S. Scolaſticæ „ cum octava etiam in quadrageſima, unde ſervari debent ea, quæ ſtatuta ſunt in Decretis editis die 24. Januarii 1682. & datis in noſtro Indice *ſub n.* 123. 124. 324. & 325.“

14. Valentini. In Comite S. Hieronymi, & Sacrament. Greg. „ Et in Kalend. Frontonis. Gelaſii „ Sacramentarium habet — Natale Valentini, Vitalis, & Feliculæ — Codices Regius, & Gellonenſis addunt Zenonis.“ Simplex 1530. & nulla Lectio habetur in Breviar. MS. neque apud nos.

15. Fauſtini, & Jovitæ. Appendix Gregor. Simplex in Breviar. 1550.

18. Simeonis. In Breviar. Vatic. *volum.* 4751.

22. Cathedræ S. Petri Antioch. In Comite Hieronym. Antiphonar. Gregor. & in ejuſdem Sacramentario, ubi additur (Romæ) in editione ſcilicet Romana; non autem in Pameliana. Dictum fuit Feſtum S. Petri Epularum, quia vinum, & epulæ offerebantur pro mortuis. Joan. Beleth. *c.* 93. Semidupl. apud Durand. *loc. cit.* Duplex ex conſuetudine generali apud Radulph. *prop. citat.* Officium vel a S. Gregorio, vel a Gelaſio, ex Ord. Rom. conjicitur. Orationis auctor S. Leo II. ex Durand. *lib.* 7. *c.* 15. Homiliam S. Leonis addidit, & haberi Duplex majus juſſit Clem. VIII. notat Beleth. *loc. cit.* ſub nomine Antiochenæ comprehenſam fuiſſe etiam Romanam Cathedram ſuo tempore: nunc diſtinguuntur. Si concurrat hoc Feſtum cum Dominica Sexageſimæ, ut in Tabulis noſtris 20. 30. nihil refert, dici bis Orationem de S. Paulo ſub diverſa ratione formali, de qua vide *in tom.* 1. *part.* 3. *tit.* 5. *n.* 115.

„ Non ſolum in Codice Gregor. a Pamelio „ edito, ſed etiam in Codice Rodradi *in* 3. *part.* „ & Cod. Rhem. & in parvulo Martyrol. MS. „ exiſtente ad calcem ejuſdem libri legitur: *Cathedra S. Petri*, ſine adjuncto. In editis autem „ Romæ, ut notat Gav., additur *Romæ*, in Codice Ratoldi habetur: *In Antiochia Cathedra S. Petri*. Apud S. Aug. inter Sermones de Sanctis „ extat Sermo 15. in editione veteri prænotatus „ *de Cathedra S. Petri*, in quo in Paganorum ſuperſtitionem invehitur. Talis autem Sermo in „ editione recentiſſima inter dubios recenſetur. „ Rurſus in Conc. Turonenſi 2. Can. 22. fit mentio ejuſdem feſtivitatis, & prædictarum ſuperſtionum his verbis: *Sunt etiam, qui in Feſtivitatem Cathedræ Domini Petri Apoſtoli cibos mortuis offerunturi redeuntes ad domos proprias, ad „ gentilium revertuntur errores, & poſt Corpus Domini, ſacratas Dæmoni accipiunt eſcas, conteſtamur illam ſollicitudinem tam Paſtores, quam „ Presbyteros gerere, ut quemcumque in hac fatuitate perſiſtere viderint, vel ad neſcio, quas petras, aut arbores, aut ad fontes deſignata loca „ Gentilium perpetrare, qua ad Eccleſiæ rationem „ non pertinent, eos ab Eccleſia Sancta auctoritate „ repellant.* Ex prædictis Auguſtini, & Concilii „ Turonenſis locis nulla fit mentio de menſe, „ & de die hujus Feſti, ex eorum verbis ſatis „ conjice-

„ conjicere datur, ut ait Menardus in notis, & „ obſervationibus ad Sacrament. Gregor. *pag.* 47. „ agi de Cathedra Sancti Petri, quæ hoc Menſe „ Februario celebratur; fit enim mentio eorum, „ qui Paganorum Ritu mortuis parentibant, eo„ rumque ſepulchris dapes inferebant, quod olim „ fiebat in Feralibus, quæ in priſco Kalendario „ Romano incipiunt die 20. Februarii, & dura„ bat uſque ad finem ejuſdem menſis, in quibus „ Manes placabantur, eorum tumulis, cibo, quo „ veſcerentur, appoſito, ut conſtat ex Ovidio „ *libr.* 2. Faſtorum, qui eſt de menſe Februario, „ & refertur a Menardo *loc. cit.* qui ſubdit: cum „ in allegato Concilio, & in Codicibus MSS. „ ſupra citatis nominetur Cathedra S. Petri ſine„ adjuncto; puto olim hoc 22. die Februarii ſo„ lemnitatem utriuſque Cathedræ celebratam fuiſ„ ſe, & decurſu temporis Cathedræ ſoli Antio„ chenæ devolutam fuiſſe -- Hæc Menardus, qui „ præterea notat in Codicibus MSS. nullum eſſe „ Feſtum Cathedræ S. Petri Romæ, ut neque in „ editis, neque apud Pameſium; verum, ut di„ ximus, in editione Romana reperitur Romæ, „ ut notavit Gavantus: "

23. Vigilia Sancti Mathiæ, eadem, quæ de Vigilia S. Andreæ. Officium a Pio V. Si dies ſequens fuerit Feria 4. Cinerum, & ideo transferatur Feſtum S. Mathiæ in Feria quinta, eo caſu in ſecundis Veſperis Vigiliæ dicuntur Preces feriales cum Oratione Dominicæ, non Vigiliæ, ut in Rubricis generalibus: *tit. de Precibus n.* 5. *Vide ſupra n.* 10. & quia caſus eſt ſingularis hujus loci proprius, ideo & hoc loco adnotavimus. In anno Biſſextili in lectione Martyrologii transfertur pronunciatio hujus Vigiliæ, & Feſti ſequentis, ut dicitur in eodem Martyrologio. Si Vigilia Sancti Mathiæ incidat in ultimum diem Bacchanalium, poteſt Epiſcopus transferre jejunium in Sabbatum præcedens, ne violetur jejunium. Diana *5. part. tract. 6. Miſcellan. reſolut. 66.*

„ In Anno Biſſextili ad lectionem Martyrologii „ pro Vigilia, & Feſto S. Mathiæ, prout expri„ mitur in Breviario ſub menſe Februario, & in „ Martyrologio ad diem 23. & 24. Februarii, dies „ 24. eo anno interponitur quaſi non eſſet, nec „ reputanda eſſet: & hinc non legitur eo die le„ ctio Martyrologii; ſed tantum dicitur: *Sexto* „ *Kalendas Martii Luna* quota fuerit; deinde ſic: „ *Vigilia S. Mathiæ Apoſtoli. Item Commemoratio* „ *plurimorum &c.* Die porro 25. (quæ pro 24. „ tunc reputatur,) dicitur rurſus: *Sexto Kalen„ das Martii*, eademque, quæ pridie, Luna pro„ nuntiatur, & legitur Lectio diei 24. appropria„ ta: *In Judæa Natalis S. Mathiæ &c.* & ſic con„ ſequenter die 26. cenſetur eſſe 25. & 27. cen„ ſetur eſſe 26. "

„ Si vigilia S. Mathiæ incidat in ultimam diem „ Bacchanalium, non poteſt, juxta Dianæ ſen„ tentiam, Epiſcopus transferre jejunium in Sab„ batum præcedens, quia habetur Decretum edi„ tum a S. R. Congregat. 23. Januarii 1694. pro„ hibens talem anticipationem, quod Decretum „ datur in noſtro Indice *ſub num.* 175.

„ Eidem die 23. per totam Italiam celebratur „ Officium Sanctæ Margaritæ de Cortona, ſub „ Ritu Semiduplici de Communi non Virgin. „ nec Martyr. & Miſſa etiam reſpective celebra„ tur; Lectiones primi Nocturni de Scriptura „ occurrente: Lectiones vero ſecundi Nocturni, „ Oratio; & Antiphonæ ad *Benedictus*, & ad „ *Magnificat* propriæ ex Decreto Sacræ Rituum „ Congregationis die 5. Maji 1736. annuente „ Clemente XII. die 11. ejuſdem menſis. "

24. Mathiæ, ut diximus de S. Andrea. Quoad originem Feſti habetur in Sacramentario Gregor. Duplex a Bonifac. VIII. Pius V. addidit Evangel. cum Homilia, & Lection. ſecundi Nocturni mutavit. Quod autem in Biſſextili Anno, fiat Officium die ſequenti 25. Alexand. III. præcepit de *verbor. ſignific. cap.* 14. Concionem de S. Mathia habuit Berno. Secreta Miſſæ alia eſt in Sacrament. Gregor.

Circumfertur Officium S. Conradi 19. Februarii, & quod pejus eſt Venetiis intra Breviarium impreſſum eſt, ſine Decreto Sacræ Rituum Congregationis, quæ illud conceſſit Placentinis, & Nerinis in Sicilia tantum, ſub Ritu Semiduplici, 19. Maji 1614. deinde ab Urbano VIII. etiam Ordinis Minorum S. Franciſci die 13. Septembris 1625. quocirca non eſt cuique datum illud recitare; neque fuit ad libitum conceſſum, ut videri poteſt in novis impreſſionibus factis Venetiis, ubi dicitur pro Nerinis, & Placentinis tantum.

De Feſtis Sanctorum Menſe Martio. Cap. V.

FEſta Sanctorum in Quadrageſima ab antiquis non celebrabantur; quem Ritum retinet mordicus Eccleſia Ambroſiana. Longe tamen ante Micrologum cœpta ſunt coli in Quadrageſima, ut idem ſignificat. *cap.* 48.

4. Caſimiri. Extat Decretum, Paulo V. Pontifice Sacr. Rit. Congregationis, quod fiat Semiduplex, die 23. Januarii 1621. Officium autem ſub Clem. VIII. fuerat editum pro Regno Poloniæ: deinde a Paulo V. ad uſum communem approbatum fuit, die 7. Auguſti 1621. in lectione Martyrologii legatur primo loco, juxta leges Martyrologii.

Lucii. In Appendice Gregoriana reſtituit Clem. VIII. ob ejuſdem Corpus inventum cum Corpore Sanctorum Valeriani, & Tiburtii in Eccleſia S. Cæciliæ.

7. Thomæ Aquinatis a Joanne VXII. an. 1324. uti Doctoris, a Pio V. 2567. Simplex in Breviar. 1650. a Pio V. Duplex cum Officio. Si transferatur, mutatur tertius verſus Hymni: *Iſte Confeſſor.*

Perpetuæ, & Felicitatis, S. Aug. in hoc Feſto tres tractatus habuit, ex Poſſidio, & habetur Feſtum in calce Sacrament. Greg. „ Et in Codice Gelaſiano. " Simplex in MS. & 1550. ut hodie.

„ 8. S. Joannis de Deo Confeſſoris Ordinis „ Fratrum Hoſpitalitatis Fund. nunc Duplex a S. „ Rit. Congreg. approbante Innocentio XIII. die „ 25. Aprilis anno 1722. olim idem Officium re„citabatur ſub Ritu Semiduplici, mandante S. „ R. C. die 21. Aprilis 1714. annuente Clemen„te XI. ſub die 4. Maji ejuſdem anni. “

9. ✠ Franciſcæ Romanæ. Paulus V. primo conceſſit Officium de Communi nec Virg. nec Martyr. non determinans Ritum, ut habetur in Bulla Canonizationis §. 40. *Verſ. ſtatuentes*, anno 1608. Kalendis Junii, quem poſtea Urbanus VIII. Semidupl. ad libitum in Urbe tantum, cum Lectionibus ſecundi Nocturni propriis, & tandem Duplex ab Innocentio X. de præcepto ab omnibus, adjuncta Oratione propria, & dedit diem ſequentem Quadraginta Martyr. de ea legatur primo loco in Martyrologio.

10. Quadraginta Martyrum. Baſilius, &. Nyſſenus Orationem habuere in eorum Feſto. Manuel *in rit. de Feriis*, in Appendice Greg. habetur Feſtum Simpl. in MS. 1550. Semid. a Pio V. cum Officio.

12. Gregorii Papæ. In Sacramentar. Gregorian. hoc die, cui ſtatim additum fuit in calce hoc Feſtum, poſt ejus obitum; ſed Orationes Miſſæ diſcordant a noſtris in editione Rom. ; concordant in Pamelianæ. „ Habent hoc Feſtum etiam Ka„lendarium Frontonis, & Codex Gellonenſis.“ In Septembri, quando fuit ordinatus die 3. Feſtum agebatur, ex Radulph. *prop.* 17. eo tempore, quo in Quadrageſima natalitia Sanctorum non celebrabantur. Officium ab ejuſdem ſucceſſoribus ſtatim, ex Schultingio. Duplex a Bonif. VIII. ſi transferatur, mutatur in Hymno, *Iſte Confeſſor*, tertius verſus, quæ mutatio quoque fit, ſi transferantur ſequentia Feſta.

17. Patritii. Ab Urbano VIII. in recognitione Breviarii, ſine Lectione quia ſemper occurrit in Quadrageſima, & in Martyrologio erit de eo legendo in primo loco.

„ Nunc celebratur ſub ritu Semiduplici, cum „ Lectionibus ſecundi Nocturni, & Oratione pro„priis, Ab Innocentio XI. an. 1687.

19. Joſeph. In Appendice Gregor. cum hoc titulo Nutritoris Domini. Renovavit Feſtum Sixtus IV. Præcepit diem Populo Feſtum Greg. XV. cum Decreto S. R. C. 8. Maji 1622. Duplex in Breviar. 1550. Pius V. mutavit Officium; quod prius erat totum de eodem propriſſimum. Duplex ſecundæ Claſſis a Clem. X. die 29. Novembris 1670. & S. R. C. approbavit. Hymnus proprius in primis Veſperis, ad Matutin. & Laud. ac Antiph. ad *Magnificat*, *Benedictus*, die 21. Novembris 1671.

„ Officium S. Joſeph. Sponſi B. M. Virg. cum „ novis Antiphonis, verſibus, Lectionibus primi „ Nocturni, Reſponſoriis, & Capitulis approba„vit, ac in Feſto ejuſdem recitari mandavit S. „ R. C. die 3. Februarii 1724. annuente Cle„mente XI. ſub die 4. ejuſdem menſis, & an„ni; & hoc Decretum datur in noſtro Indice „ *ſub n.* 256.

„ Occurrente hoc Feſto in Feria quinta majo„ris hebdomadæ, non transfertur Feſtum, ſeu „ Solemnitas, ſed ſolummodo Officium ad aliam „ diem juxta Rubricas, & Decreta Sacr. Congre„gat. Cæterum obligatio audiendi Miſſam, & „ vacandi ab operibus ſervilibus adhuc urgebit in „ prædicta Feria Quinta Majoris hebdomadæ, „ adeoque per Ordinarios locorum accurate pro„videndum erit, ut eo die aliquæ quidem Miſſæ „ privatæ pro præcepti adimplemento non deſint, „ & cætera præſentur, prout habetur in Decre„to a S. Rit. Congr. edito die 13. Septembris „ 1692. & dato per extenſum in noſtro Indice „ Decretorum ſpectantium ad Rubricas Miſſalis „ *ſub n.* 401. ob identitatem rationis, & ob ſi„milem cauſam idem præſtandum eſt, ſi Feſtum „ SS. Annunciationis occurrerit in prædicta Fe„ria quinta in Cœna Domini. Quoniam vero „ in prædicto caſu occurrit transferri debere „ etiam Officium SS. Annunciationis, quod inci„det in Feriam IV. poſt Paſcha, licet hoc ſit „ poſterius in translatione, attamen anterius de„bet eſſe in repoſitione, juxta Decretum editum „ die 14. Junii 1692. & datum in noſtro Indi„ce *ſub n.* 171.

„ 20. S. Joachim Feſtum non celebratur am„plius hac die, ſed in Dominica infra octavam „ Aſſumptionis B. M. Virg. juſſu Clementis XII. „ ideo vide Decr. in App. *ſub n.* 353.“

21. S. Benedicti. In calce Sacramentarii Greg. & infra Antiphonarium ejuſdem, ſed poſterius eſt Gregor. ait ibidem Pamelius; & de generali conſuetudine, Radulph. *prop.* 17. qui & Semiduplex aſſerit habuiſſe Officium, quod duravit ultra an. 1521. ut ex Breviar. eodem anno impreſſo conſtat Duplex in Breviar. 1550. ut hodie. Officium eſt Greg. vel ut ait Sculting. a S. Bernardo, vel a S. Petro Damiani; vel Odone Floriacenſi: aliud tamen Officium Miſſæ habetur in Antiphon. Greg. in menſe Julio.

„ PP. Benedictini Congr. Caſſinenſis, & Val„lis-Oletanæ facultatem habent hoc Feſtum ce„lebrandi cum octava etiam in Quadrageſima, „ quod quidem privilegium, ſeu Indultum Apo„ſtolicum extenſum fuit ad Moniales ejuſdem „ Ordinis Sancti Benedicti, quæ ſunt ſubjectæ „ Ordinariis locorum, ut conceſſit Clemens X. „ die 17. Februarii & 31. Decembris an. 1672. „ & die 11. Septembris 1674. Notat Martene de „ antiq. Eccleſ. diſciplin. *c.* 34. *n.* 25. quod in ve„teri Sacramentorum libro Eccleſiæ Turonenſis „ tres Miſſæ habentur de S. Benedicto, quas ipſe „ retulit *lib.* 1. de antiq. Eccleſ. Ritibus.

25. Annunciationis B. Virg. Orationem (creditur in ejus Feſto S. Gregorius Taumaturgus; quam in Latinum tranſtulit Cardinal. Sirletus, ſeu verius ex Notis Baronian. in Martyrolog. eo prodente Græcam, latinitati donavit Vvillelmus Lindanus Ruremundenſis Epiſcopus. Memi-

nit

sit Festi S. Athanas. *enarratione de Deipara, quæ tamen videtur tribuenda Cyrillo, cum ibi pugnet auctor contra Nestorium.* Sexta Synodus *cap.* 12. meminit Festi, tamquam antiqui, citata a Baron. *in Notis Martyrol.* S. August. sermonem de eadem habuit. Sanctus item Petrus Chrysologus. „ Festum habetur in Sacram. Gregoriano, & Gelasiano, in Kalendario Frontonis, & Mertenia„ no.“ Duplex apud Durand. supra. Lectiones primi Nocturni habentur eædem hodie, quæ in Ord. Rom. reliquum officium Schultingius Ildephonso tribuit. Orationes Missæ habentur in Sacrament. Gregor. Quid agendum sit, quando Festum hoc incidat in ultimo biduo majoris hebdomadæ? An populus audire Missam teneatur? An queat communicare? diximus in primo Tomo, cum de iis, quæ ad Missam spectant. Si transferatur post Dominicam in Albis, primæ Vesperæ erunt de Beata Virgine cum Commemoratione Dominicæ.

„ Si hoc Festum SS. Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis occurrat in Feria sexta Parasceve, „ vel in Sabbato Sancto, transfertur una cum „ præcepto audiendi Missam, & vacandi ob ope„ ribus servilibus ad Feriam II. post Dominicam „ in Albis, uti diximus supra in nostris Obser„ vationis & Additionibus ad prædictam Feriam „ secundam; de qua agit Gavantus supra *sect.* 6. „ *cap.* 15. unde videantur ibi dicta, ne eadem „ hic repetantur. Vide etiam Decreta data in „ nostro Indice *sub num.* 337.

„ Feria sexta post Dominicam Passionis Festum „ Septem Dolorum B. V. M. Duplex majus, de „ quo vide quæ a nobis dicta sunt supra in no„ stris Observationibus, & Additionibus ad Fe„ rias post Dominicam Passionis, de quibus Ga„ vantus agit *sect.* 7. *cap.* 12.“

De Festis Sanctorum Mense Aprili. Cap. VI.

2. FRanciſci de Paula. In Missali Romano fuit ann. 1557. restituit Sixtus V. 1585. qui & Duplex officium recitari jussit: quod mutatum quidem fuit in Semiduplex a Clem. VIII. ne offic. Dominicæ impediret (quod in sequentibus similibus mutationibus observa,) restitutum denuo Duplex, (quia Ordinis Fundator) a Paulo V. fuit. Officium vero a Sixto V. fuerat evulgatum. Si transferatur, mutatur Versus Hymni *Iste Confessor.*

„ 4. S. Isidori Episcopi, & Confessoris sub ri„ tu Duplici minori recitari mandavit S. R. C. „ 25. Aprilis 1722. approbante Innocentio XIII. „ cum Lectionibus propriis secundi, & tertii No„ cturni, ac octavo Responsorio *In medio Eccle„ sia*, & oratione *Deus, qui populo tuo*, necnon „ cum Antiphona ad Magnificat in utriusque Ves„ peris *O Doctor optime*, assignata Missa de Com„ muni Doctorum cum *Credo.*“

5. ✠ Vincentii Ferrerii Confessor. Semidupl. ad libitum a Clem. IX. cum [illegible] Lect. 2. Nocturn. die 10. Martii 1668. & de eo primo legatur in Martyrologio.

„ Deinde Semiduplex de præcepto a Clemen„ te XI. tandem Duplex pariter de præcepto a „ Benedicto XIII. 5. Aprilis 1726.“

11. Leonis PP. in Appendice Gregoriana; non tamen fuit in Breviariis MSS. & 1550. a Pio V. deinde cum Duplici ritu, & officio, fuit restitutum. In octavario Romano pro octava S. Leonis potuissent legi (monet Praxis Cæremoniarum Auctor) Lectiones, seu Homiliæ in Festis S. Petri 29. Julii, & 18. Januar. sed Bellarmino placuit, Homilias tantum infra hanc octavam legi a S. Leone compositas, in quibus de se loquitur, & quarum gratia datum est huic Festo tale Evangelium. Si transferatur, mutatur tertius versus in Hymno, *Iste Confessor.* „ Vide alia, quæ circa recita„ tionem officii & Missæ mutanda sunt, in no„ stro Indice sub num. 532.

13. ✠ Hermenegildi martyr. officium Semid. ab Urbano VIII. cum oratione, Hymnis ad Vesp. & Matutinum, & Lectionibus propriis, & sic celebretur tempore Paschali, legatur Evang. *Si quis venit ad me & non odit Patrem, &c.* contra aliquos, qui dixerunt, quod debebatur legi Evang. temporis Paschal: nam in Breviar. habetur cum Hymnis, & Evang. ut supra. „ Si Hymnus in „ primis Vesperis sit impeditus, ponendus est in „ Matutino, & Hymnus Matutini in Laudibus „ juxta Decretorum emanatum die 5. Maji 1736. „ in *Einsilden.* datum in nostro Indice *num.* 294.

14. Tiburtii, & Valeriani, &c. in Sacramentar. Gregor. „ Sicut in Kalendariis Fontonis, & Mar„ tene. Nulla ipsorum est mentio in Codice Ge„ lasiano, sed in Leonino unius Tiburtii memi„ nit Collecta, quæ ibi legitur.“ Simplex in Breviar. MS. & deinceps officium Gregor. Non dicitur, *Hæc est vera, &c.* quia non est Respons. Paschale, neque sunt omnes fratres.

17. Aniceti, in Appendice Gregor. Semidupl. ex Microlog. *cap.* 43. Romæ tantum, Radulph. *propos.* 22. Simplex in Breviar. MS. & 1550. ut hodie.

„ 21. S. Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis, „ & Angliæ Primatis, alias sub Ritu Semidupli„ ci de præcepto, nunc sub Ritu Duplici reci„ tari mandavit Sacr. Rit. Congregat. 3. Februa„ rii 1720. approbante Clemente XI. sub die „ octava ejusdem mensis, eodem anno. In utris„ que Vesperis poni debet Antiphona *O Doctor optime*, & in ejus Missa, quæ incipit *In medio „ Ecclesiæ* debet dici etiam *Credo*, ita rescribente „ eadem Congregatione.

22. Soteris, & Caji in Append. Gregor. Soteris tantum, „ S. Soteris Festum in Codice Ge„ lasiano habetur non hac die, sed IV. Id. Febr.“ Radulph. *propos.* 22. Semidupl. ex Microl. *c.* 43. Simplex in MS. & 1550. a Pio V. restitutus est ritus Semidupl. una cum officio.

23. Gregorii. In Antiph. & Sacram. Gregor. sed additum putat Pamelius *ibid.* post S. Gregorium.

„ Ha-

„ Habetur quoque in Kalendario Frontonis, deeſt „ in Marteniano.“ Manuel *tit. de Feriis*. Simplex in MS. Brev. & 1550. a Pio V. Semid. cum oratione ſumpta a Feſto S. Barnabæ. Nulla Lectio propria in antiquis, neque in recentioribus.

„ De hoc S. Martyre mentionem facit Martyrologium Rom. Vetus, ſive S. Hieronymi, necnon Uſuardus, Ado, Notkerus, &c. paſſim alii „ recentiores Martyrologi, Menologium quoque „ Græcorum, Metaphraſtes apud Lippomanum *tom.* 7. & Surium *tom.* 2. ubi referuntur acta „ Martyrii, de quibus, aliiſque, quæ vulgo circumferuntur, quid ſentiendum ſit videndus eſt „ Baronius in notis ad Martyrologium Romanum „ hac die, necnon ea, quæ ad eamdem diem erudite ſcripſit Papebroch. in Commentario prævio ad Vitam ejuſdem S. Gregorii *tom.* 3. ubi „ agit de antiquo hujus Martyris cultu ſtatim a „ principio late diffuſo, deque templis, Monaſteriis, Oratoriis S. Gregorio per Univerſum Orbem erectis, ac Reliquiarum diſtractione plura „ congerit, ejuſque acta tum Latina, cum Græca, „ quæ melioris eſſe fidei, quam Latina, licet non „ omnino accuratiſſima, pluribus adſtruit, & ex „ MSS. profert, notiſque exornat; ubi & Encomium ejuſdem Sancti, auctore S. Andrea Archiepiſcopo Cretenſi ex MS. Vaticano: aliudve „ Encomium, auctore Georgio Cyprio Patriarcha Conſtant. ex MS. Græco refert cum Anaſectis de ejuſdem Sancti Reliquiis, miraculis, „ ac patrocinio. Martyrium ſubiit magnus hic „ Martyr, & toto Chriſtiano Orbe celeberrimus „ Sæculo IV. anno Chriſti 303.

24. Fidelis a Sigmaringa. Ordinis Cappuccinorum Protomartyris Sac. C. de Propaganda Fide dupl. de præcepto Univerſale cum orat. & Lect. ii. Noct. propriis, A Clem. XIV. die 16. Feb. 1771. Miſſa *Protexiſti* cum prima orat. propria, quando hoc Feſtum contingit transferri extra tempus Paſchal. tunc Miſſa erit *In virtute cum* Evangelio *Si quis venit ad me*.

25. Marci Evangel. Ordo Rom. Sacramentar. Gregor. Decretum Bonifacii VIII. qui ritum Duplicem præſcripſit. De Litaniis majoribus vide præcedentem *Section. cap.* 16. Decrevit S. R. C. Litanias majores occurrentes in die Paſchatis differendas eſſe in Feriam III. ſequentem: quod me petente, ſancivit die 25. Septembris 1627. eo, quia Miſſa Epiſcopalis, communio totius populi, & Cleri ob has cauſas occupatio, impediunt Proceſſionem, in die tamen Feſto faciendam, ex inſtitutione S. Gregor. quare hæc translatio ſolius erit Paſchatis diei privilegium, non autem dierum, qui ſequuntur. Objiciebatur Concio Matutina: at hæc, vel ante, vel poſt Proceſſionem haberi poterit, vel a prandio ut in Paſchate.

„ De origine, & Ritu Litaniarum majorum, „ quæ hac die recitantur, vide quæ a nobis dicta „ ſunt in *tom.* 1. hujus Theſauri, necnon in hoc „ 2. *tom.* ſupra agendo de Rogationibus.

„ Si hoc Feſtum S. Marci transferendum ſit, nec „ non Feſtum Apoſtolorum Philippi, & Jacobi; „ prius reponendum eſt Feſtum S. Marci, deinde „ Feſtum SS. Apoſtolorum, ita decrevit S. R. C. „ 18. Septembris 1676. necnon 17. Julii 1706. „ ratio autem eſt, quia Feſta Evangeliſtarum, & „ Apoſtolorum ſunt æqualis ſolemnitatis, nec aliqua occurrit inter eos differentia, & ideo „ quando ſunt æqualis Ritus, in eorum repoſitione attendenda eſt prioritas translationis, ſeu temporis Feſti transferendi quoad Officium.“

26. Cleti, & Marcellini. In Appendice Gregor. Semidupl. ex Micrologo 43. Romæ tantum, ex Radulph. *prop.* 22. Simplex in MS. & 1550. Semid. a Pio V. reſtituitur. a quo & Officium.

28. Vitalis. In Antiph. & Sacrament. Gregor. „ Et“ in Kalendariis Martene, atque Frontonis.“ In hoc Feſto ſermonem habuit Petrus Card. Damiani apud Surium *tom.* 2. Simplex in MS. & 1550. ut hodie.

29. Petri Martyris. In Brev. Vatic. *vol.* 4760. reſtituit Sixtus V. 1586. qui & Dupl. cum Officio inſtituit. Semiduplex juſſit eſſe Clem. VIII. Denuo Duplex a Clemente X.

30. Catharinæ Senenſis Clem. VIII. Commemorationem ordinavit in præcedenti die, ſuggerente Roberto Cardinali Bellarmino; at Urban. VIII. Semiduplex Officium eſſe voluit 7. Auguſti 1628. Lectiones proprias, & Orationes addidit, præſertim ad varietatem orationum in Officio, & Miſſa, quando contingit hoc Feſtum transferri in diem 4. Maji, in qua occurrit Feſtum S. Monicæ. Duplex a Clemente X.

De Feſtis Sanctorum Menſe Majo. Cap. VII.

1. PHilippi, & Jacobi. Sine Vigilia, ex Innocentio III. *de obſerv. jejun. cap.* 2. Officium Vig. adhuc legitur in Sacram. Gregor. pro Miſſa tantum. „ Habetur hoc Feſtum in Codice Gelaſiano, Kalendariis Frontoniano, & Marteniano.“ Feſtum, ut de S. Andrea dictum eſt; Officium creditur a Schulting. eſſe Pelagii Papæ, qui eorum corpora condidit in Baſilica duodecim Apoſtolorum, & uno, eodemque die utriuſque Feſtum celebrari juſſit; Habetur in Comite Hieronym. in Antiph. & Sacram. Gregor. Offic. Miſſæ. Si occurrat hoc Feſtum in Sibb. poſt Domin. III. poſt Paſcha, tunc in Domin. IV. debent legi Lectiones Fer. II. ſequent. ne bis initium Epiſtolæ S. Jacobi legatur immediate duobus diebus, ut ſupra diximus *ſect.* 6. *cap.* 15. *n.* 6. quod ſi contingat eos dividi juxta Rubricas de qua ſupra *ſect.* 3. *cap.* 10. *n.* 13. eo caſu in Eccleſ. S. Philippi Lect. 1. Noct. erunt de Comm. Apoſt. reſervata Lectione, Epiſtola S. Jacobi Officio ejuſdem, cujus eſt propria.

Lectiones ſecundi Nocturni quintæ, & ſextæ ſumentur de Communi Apoſtolorum; Lectiones tertii Nocturni cum Antiphonis in Laudibus, ut in proprio Feſto: quia ſunt magis propriæ de S. Philippo; in Officio vero S. Jacobi, quod transferri debet in primam diem non impeditam, etiam

iam intra octavam S. Philippi Titularis (hoc est, die 4. Maji, vel si ea dies Dominica est, in diem quintam) primæ Lectiones, ut dictum est, erunt de Epistola Jacobi: secundæ erunt propriæ, addita sexta de Communi Apostolorum; tertiæ Lectiones erunt de Evang. *Ecce nos reliquimus omnia*, ut in eodem Communi Apostol. Antiphonæ omnes de Communi Apostolor. tempore Paschali. De S. Monica fiat Commemor. in Laudibus tantum, cum nona Lectione ex duabus una. Pro varietate orationum, quæ necessaria certe erit in secundis Vesperis S. Jacobi, si die sequenti fiat de die infra octav. S. Pilippi, sumi poterit oratio de S. Jacobo Majore, 25. Julii. Eadem servanda erunt, vice versa, si Festum S. Jacobi minoris sit Titularis Ecclesiæ. Missa quoque de S. Philippo erit ea ipsa, quæ in Missali est propria cum orationibus in numero singulari de eodem. De S. Jacobo poterit dici Missa ut in Festo S. Marci Evangel. demptis oratione, Epistola, & Evangelio, quæ cum Officio concordare debent.

Ubi fit octava, si intra eamdem occurrat Fer. 2. Rogationum, vel Vigil. Ascensionis, Lect. primi Nocturni sumuntur de Communi Apostol. Missa vero dicitur de Rogat. cum Commemor. octavæ sine *Gloria*, & *Credo*, & cum Præfatione de Tempore, non de octava.

Alicubi accidit hoc Festum transferri post Festum Trinitat. & consultus respondi (salva semper auctoritate S. R. C.) Officium eo casu fieri, ut in Communi Apost. extra tempus Pasch. retentis iis, quæ sunt propria Festi, & demptis, Alleluja, in Antiph. In Missa vero demptis etiam Alleluja in Introitu, & Communione, sumerem Epist. Graduale, & Offertorium e Missa Votiva Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli.

2. Athanasii. In Appendice Gregor. Orationem Nazianzenus habuit in ejus Festo, Manuel *tit. de Feriis*. Simplex in Breviar. 1550. Duplex a Pio V. cum Officio. In octavario nostro non damus octavæ hujus Sancti tria Evangelia, quod scripsit aliquis: sed in die octava legitur, in idem Evangelium Festi, Homilia Festi S. Polycarpi, quæ explicat postremam partem Evangelii Festi S. Athanasii. Homilia ergo, non Evangelium Festi S. Polycarpi legi debet. Si transferatur, mutatur versus tertius in Hymno, *Iste Confessor*.

3. Inventionis S. Crucis. Decreto Eusebii Papæ, *dist.* 3. *Crucis* a S. Silvestro institutum fuit, ex Fl. Lucio Dextro *in Chronico* (si tamen illius est, quod nuper editum est *Anno* 424. *num.* 12.) Comes Hieronym. Ordo Rom. & Sacram. Greg. „ Hujus Festi habetur mentio in Codice Gelasiano, & Gothico, nihil de eo legitur in Kalendariis toties laudatis.“ Semiduplex apud Durand. *loc. cit.* Duplex apud Radulph. *propos.* 17. Officium ab Eusebio, & habetur apud Micrologum. *cap.* 55. Alii in Breviar. Venet. 1521. auctorem faciunt Petrum Episcopum Singalensem, approbante Gregorio XI. Oratio est Ambrosiana, & habetur in Sacramentario Gregoriano cum aliis duabus, quæ dicuntur in Missa, Officiumque Missæ in Antiphonario. Clemens VIII. inter Festa secundæ Classis collocavit, mutavitque Antiphonas ad Laudes, ut essent eædem, in Exaltatione, quia priores historiam continebant dubiam. Si concurrant Festa Ascensionis, & Inventionis S. Crucis, fiat Commemoratio de Festo S. Crucis, licet videatur Festum de eodem Domino, & differentia satis patet in diversitate mysterii, quidquid alii contra scripserint.

Alexandri, &c. cum Juvenali Confessore. Primorum trium mentio est in Sacramentario Gregoriano: Juvenalis quoque in Antiphonario Gregoriano; omnium simul in Missali Vaticano, omnium antiquissimo, *volum.* 4770. „ Alexandri, „ Eventii, & Theoduli meminerunt etiam Kalendaria Frontonis, & Martene. Codex Gelasianus unius Juvenalis Missam habet.“ Simplex 1550. Officium Gregorianum. In oratione titulus (martyrum) omittitur, quia Juvenalis non fuit martyr.

„ Si hoc Festum transferatur extra tempus Paschale, omittitur in Officio *Alleluja*, exceptis „ quibusdam locis, ut in Exaltatione: in Hymno autem *Vexilla* dicitur *in hac triumphi gloria*. Ad Matutinum Antiphonæ de Festo Exaltationis S. Crucis dicentur, excepta prima primi, & secundi Nocturni; & Missa dicitur, ut „ in Festo Exaltationis ejusdem, exceptis orationibus, Evangelio, & Offertorio, quæ ei „ sunt propria.“

4. Monicæ. In Breviar. Vatican. *volum.* 4753. Simplex in MS. & a Pio V. cum Officio, pro octava ejusdem (quæ celebratur, ut plurimum apud alumnos S. Augustini, & proprias habent Lect.) indicatum est satis in octavario, datæque ideo sunt Lectiones de Communi; possunt tamen etiam legi in die octava, quæ Feria quinta Dominicæ quartæ Quadragesimæ habentur in Breviario. Semiduplex a Clement. IX. ad juncta Lectione 3. 2. Nocturn. ex D. Augustino, ac Lect. 3. Nocturn. Die 14. Julii 1669.

„ Nunc elevatum est hoc Officium ad Ritum „ Duplicem a S. R. C. sub die 26. Augusti 1730. „ Gavantus ponit hoc Festum sub die 5. hujus „ mensis, sed translatum fuit ad præsentem diem, „ unde non potest amplius ad diem 4. transferri Festum S. Jacobi, ut asserit Gavantus supra „ in casu &c.

„ 5. Sancti Pii V. ex Ord. Prædicator. a Clemente XI. in Sanctorum albo solemniter adscripti cum oratione, & Lectionibus secundi „ Nocturni propriis, jam aliquibus Civitatibus, „ & Diœcesibus Officium concessum, extensum „ fuit ad Ecclesiam Universalem pro hac die sub „ ritu Semiduplici de præcepto recitandum; a „ Sacr. Rit. Cnogregat. die 28. Januarii 1713. „ annuente Clemente XI. die 17. Februarii ejusdem anni.“

Nunc Duplex de præcepto pro universa Ecclesia; a SS. D. N. Pio Papa VI. die 20. Aprilis 1775.

6. Joan-

6. Joannis ante portam Latinam. In Appendice Gregor. & Gemma *lib. 4. cap. 160.* „ In Sacramentario Gellonenſi habetur -- Natale Sancti Joannis ante portam Latinam -- in Miſſali Gothico poſt Feſtum Inventionis S. Crucis legitur — Miſſa S. Jo: Apoſtoli, & Evangeliſtæ. „ Nihil de ea in memoratis Kalendariis, & in „ Codice Geliſiano. " Semiduplex apud Durand. *loc. cit.* Duplex a Pio V. ut in Breviario 1550. Clemens VII. Duplex majus declaravit eſſe. Si occurrat in Sabbato Aſcenſion. legitur initium Epiſtolæ Dominic. ſequentis, in qua deinde legi poſſunt Lectiones Feriæ ſecundæ, ne bis initium legatur immediate: ita in recognitione poſtrema Breviarii. Si occurrat in Domin. vel Fer. ſecunda Rogationum, convenit, ut nona Lectio conjungatur octavæ, quia in illa de martyrio illius agitur.

„ Non ſolum ſi hoc Feſtum occurrat in Do„ minica, vel Feria II. Rogationum convenit, ut „ nona Lectio conjungatur cum octava, quia in „ illa de martyrio S. Joannis agitur, ſed idem „ dicendum eſt ſi hoc Feſtum celebretur Feria IV. „ Rogationum, aut transferatur in diem, quo „ dici debebit Lectio nona de Feſto Simplici. „ Quod ſi idem Feſtum S. Joannis occurrat intra „ octavam Aſcenſionis, in fine Hymnorum Feſti „ dicetur ultima Strophe de Aſcenſione, licet „ dicta ſit Strophe penultima temporis Paſchalis, „ & eadem eſt lex in Feſto Sanctorum Philippi, „ & Jacobi; ſi vero hoc Feſtum transfertur ex„ tra tempus Paſchale, fient omnia de Commu„ ni Apoſtolorum extra idem tempus, exceptis „ iis, quæ ſunt propria; Miſſa autem dicetur, „ ut in ejuſdem Feſto menſe Decembri, præter „ orationem, & Evangelium, quæ dicentur, ut „ in hoc Feſto. "

7. Stanislai in Breviar. Vatican. *volum. 4751.* a Clement. VIII. reſtituitur Ann. *1595.* a quo & ritus Semiduplex, & Officium decernitur; hac nimirum die, licet obierit die ſequenti, ex Not. Baron. in *Martyrol.* quæ impeditur majori Feſto. Petrus Galeſin. *in ſuo Martyrol.* ſcribit obiiſſe die 11. Aprilis. quæ item impedita eſt Feſto S. Leonis. „ Nunc vero dictum Officium elevatum eſt „ ad ritum Duplicem a S. R. C. die 16. Martii „ 1736. approbante Clem. XII. Summo Pontifice „ die 13. ejuſdem menſis, & anni. "

8. Apparitionis Michaelis Archangeli. Hujus Feſti meminit Alexand. II. *Epiſt. ad Petrum Archiep. Dioclenſem*, in qua concedit eidem, ut poſſit uti Pallio in duobus Feſtis S. Angeli, in aliis de more explicat recentior hunc textum de duobus Feſtis, quæ ſequuntur immediate diem Paſchatis; at unde probat dici hæc duo Angelorum Feſta? An quia Mediolani celebratur Feſtum Feriæ II. Paſchatis apud Ædem S. Angeli? annuit ille. Certe Urbanus II. conceſſit uſum Pallii etiam in Feſto S. Michaelis *in Epiſt. ad Berengarium Tarraconenſem Archiepiſcopum*, quod adnotavit idem boni nominis Auctor. Contigit Apparitio ſub Gelaſio, *in Sigiberti Chronico*, ob aliam apparitionem ante eam, quæ in Gargano monte, (ait Baron. in Martyrol.) agebatur Feſtum, & habetur in Miſſali Vatic. *vol. 4770.* Semid. apud Durand. *loc. cit.* & in Breviario 1550. Duplex a Pio V.. Duplex majus a Clem. VIII. ille addidit primas, & ſecundas Lectiones: hic Homiliam S. Hilarii, reliquum Officium a Feſto Dedicat. ſumitur, ritu tamen Paſchali. Octava Benedictio: *Quorum Feſtum &c.* ut ex 8. Lectione patet. Lectiones autem pro octava a nobis alias editæ, & a S. R. C. approbatæ, reformatæ fuerunt in octavario Romano. Quod ſi Feſtum Apparitionis transferatur ultra tempus Paſchale, fiat, ut in *Septembri*. Si occurrat in Feria II. Rogationum, octavæ Lectioni convenit adjungi nonam, in qua de Sanctis Angelis agitur.

„ Si hoc Feſtum transferatur extra tempus Pa„ ſchale, Officium, & Miſſa dicentur, ut in Fe„ ſto Dedicationis, ſicut etiam notavit Gavantus „ ſupra, exceptis tamen Lectionibus ſecundi, & „ tertii Nocturni, quæ dicentur ut in hoc Feſto „ apparitionis, officio *Alleluja* in Reſponſoriis. "

9. Gregorii Nazianzeni. Minuel *de Feriis*. In Breviario Romano non ante ann. 1550. ut notavi diligentiſſime perluſtrans multa Miſſalia, & Breviar. Antiquiora; neque de eo fit mentio in Breviar. edit. 1550. Duplex ergo cum Officio toto a Pio V. Si transferatur, mutatur tertius verſus Hymni, *Iſte Confeſſor*.

10. Gordiani, & Epimachi. In Antiphonar. & Sacramentario Gregoriano. „ Et in Kalendario „ Martene, ſed in Frontoniano nulla fit mentio „ S. Epimachi, ſicuti nec in veteri Codice Gello„ nenſi, in quo hoc Feſtum ita exprimitur — Na„ tale S. Gordiani via Latina. — " Simplex in MS. & 1550. Officium Gregorianum.

„ Sancti Antonini Epiſcopi, & Confeſſoris „ olim Semiduplex ad libitum, nunc de præce„ pto a S. R. C. 2. Aprilis 1707. approbante „ Clem. XI. ſub die 16. ejuſdem menſis, & eo„ dem anno. "

12. Nerei, Achillei, &c. excepta Domitilla, quæ obiit die 7. Maji, & quam, ob hodiernam translationem, addidit Clemens VIII. omnes habent Feſtum in Antiphonario Gregoriano, ubi habetur Officium Miſſæ. Orationes etiam leguntur in Sacramentario Gregoriano, non Romano, ſed a Pamelio edito. „ Hoc Feſtum memoratur „ etiam in Codice Geliſiano, & in Kalendario „ Martene; ſed in neutro fit mentio S. Domitil„ læ, nec S. Pancratii in poſtremo. Kalendarium „ Frontonis duas hac die Miſſas habet, unam de „ SS. Nereo, & Achilleo, alteram de S. Pancra„ tio, quas etiam habent Codices Gellonenſis, „ & Turonenſis. " Pancratii Feſtum habetur in Comite S. Hieronymi. Simplex in MS. & 1550. omnes autem Ritu Semid. a Clem. VIII. coli jubentur, qui addidit Homiliam cum Evangelio, & Lectiones ſecundi Nocturni ampliavit in laudem Domitillæ, inſtante Cardinali Baronio, qui pridie

die transtulit in Ecclesiam eorumdem, & Titulum suum, corpora trium primorum, An. 1597. reliquum officium est Gregorianum. Si occurrat hoc Festum in Fer. II. Rogat. congruit legi nonam Lectionem cum octava; in ea enim agitur de Sanctis. Si venerit extra tempus Paschale, quia transfertur, mutantur Antiphonæ, & Responsoria; non tamen dicitur: *Hæc est vera Fraternitas:* quia non sunt omnes fratres. *Vide sect. 9. cap. 6. n. 9.* Missæ dicuntur cum orationibus, & Evangelio propriis ut in Communi extra tempus Paschale.

„ Prædicta Missa dicenda extra dictum tempus „ Paschale erit — Sapientiam. "

14. Bonifacii. In Breviario Vaticano *Vol.* 4753. Cum novem Lectionibus in Breviar. 1550. cum duabus a Pio V.

16. Ubaldi a Cælestino III. Anno 1192. in Breviario Vatic. *Vol.* 4760. A Paulo V., Duce Urbinate procurante, restitutum est Festum die 24. Septemb. quia hac die 16. creatus ille fuit Summus Pontifex & huic seniori natus est filius, Anno 1605. simplex in MS. Officium a Paulo V. editum est 17. Decemb. 1605.

„ Nunc vero Semiduplex de præcepto a Sac. „ R. C. die 11. Febr. 1702. approbante Clem. XI. "

17. Paschalis Baylon Confessoris Ord. Minorum. Officium duplex de præcepto pro Ecclesia Universali cum orat., & Lect. ii. Noct. propriis; A SS. D. N. Pio Papa VI. ad preces Serenissimi Regis Hispaniarum. die 13. Maji 1784., & de eo legitur primo loco in Martyrologio. Si transferatur, mutatur versus tertius in Hymno, *Iste Confessor.*

18. ✠ Venantii martyr. Semidupl. a Clem. X. cum oratione & lectionibus ii. Nocturni, cum Hymnis i. Vesperis, ad Matutinum & Laudes 18. Novemb. 1670. in gratiam hujus Sancti, Patroni Civitat. Camerini, in qua ipse fuit Episcopus.

Nunc vero Duplex de præcepto a Clem. XIV. die 23. Julii 1774.

19. Pudentianæ in Antiphonario Gregoriano. „ Et in Kalendario Frontonis, in aliis Liturgicis „ libris altum de ea silentium. " Posterius tamen est Gregorii ex Pamelio *ibid.* simplex in MS. & 1550. Officium Gregor. Petri Cælestini Papæ & Confessor. a Clemente IX. die 2. Junii 1668. & S. C. approbavit orationem propriam cum iv. Lectione die 5. Octobris 1669. & de eo legitur primo loco in Martyrologio.

„ Officium S. Cælestini PP. & Confessor. ele„ vatum fuit ad Ritum Dupl. ab Innoc. XI. sub „ die 10. Martii 1681. "

20. ✠ Bernardini Senensis Semidupl. Ab Alexandro VII. cum oratione, & Lectionibus secundi Noct. propriis die 15. Septemb. 1657. & de eo legatur primo in Martyr.

„ 21. In tota Italia, & Insulis adjacentibus ce„ lebratur Festum S. Felicis a Cantalicio, Ordi„ nis Capuccinorum Confessor. sub ritu Semidu„ plici, oratio, & Lectiones secundi Nocturni „ propriæ. Missa pariter propria: *Dominus pla„ cavit eum fecit, &c.* Ex Decreto S. R. C. die 21. „ Martii 1739. "

25. Urbani. In Antiphonario, & Sacramen. S. Gregor. „ Et in Kalendario Martene. In Fron„ toniano ita legitur — Natale S. Urbani Confes„ soris, atque Pontificis. " Semiduplex apud Micrologum *cap.* 4. Romæ tantum, Radulph. *prop.* 22. Simplex in MS. & 1550.

„ Officium S. Gregorii PP. VII. alias a Sacr. „ Ritum Congregat. die 19. Augusti 1719. cum „ Lectionibus secundi Nocturni, & oratione pro„ priis pro Basilicis Patriarchalibus Urbis, & „ universo Ordine Benedictino revisum, & ap„ probatum, in posterum ab omnibus Christifi„ delibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, „ hac die sub Ritu Duplici recitari, & Missam „ respective celebrari debere, ac ita in Brevia„ rio, ac in Missali Romano apponi mandavit „ Benedictus XIII. die 25. Septembris 1728. Dum „ hoc Officium dicendum sit juxta concessionem „ factam Ordini S. Benedicti, hinc in tertio No„ cturno legenda est Homilia S. Hilarii Episcopi „ in Evangelium *Vigilate*, quæ habetur in secun„ do loco de Communi Confessoris Pontificis, „ & consequenter idem Evangelium recitandum „ in Missa, licet hæc sumenda sit ex primo lo„ co ejusdem Communis, incipiens *Stasuit:* In „ eodem officio nona Lectio erit de S. Urbano „ PP. & Martyre, de quo idcirco facienda et„ iam erit commemoratio in primis Vesperis, „ Laudibus, & Missa. "

26. Eleutherii. In Missal. Vatic. *vol.* 4733. Simplex in MS. 1550.

Philippi Neri Confessoris. Ad libitum fieri potest Festum cum officio approbato, sub Urbano VIII. 6. Novemb. 1625. si fiat officium, in Lection. Martyrologii legatur primo loco: * si transferatur, mutatur tertius Versus Hymni, *Iste Confessor.*

De præcepto ab Alexandro VII. Tandem Duplex a Clemente IX. die 8. Junii 1669.

27. Joannis Papæ, ut dictum est de præcedenti Eleutherio: sed hic dies translationis est: obiit enim die 21. & die 27. Romam fuit translatum Corpus, ex Baron. *in not. Martyrolog.*

„ S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis Virginis of„ ficium Semiduplex de præcepto pro universa „ Ecclesia a Clemente X. anno 1670. 9. Junii ad „ preces Card. de Hassia nomine Cæsareæ Ma„ jestatis.

„ In Italia vero, & Insulis adjacentibus Du„ plex a Benedicto XIII. 28. Januarii 1728. ad „ pias preces Violantis Beatricis Etruriæ Magnæ „ Principissæ. Hoc officium olim recitabatur die „ 25. hujus Mensis, sed postquam ejus locum „ occupavit Festum, & officium S. Gregorii VII. „ reperitur in omnibus Breviariis, & Missalibus „ assignata hæc dies tamquam propria prædictæ „ S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis. Nona Lectio „ erit de S. Joanne PP. & Martyre, & de eo

„ fit

„ ſit commemoratio in primis Veſperis, Laudi„bus, & Miſſa. “.

30. Felicis Papæ. In Appendice Gregor. Simplex in MS. & 1550.

31. Petronillæ. In eadem Appendice, & Theutonicis, & ex Radulph. *propoſit.* 17. Simplex MS. & 1550. Lectionem dubiam de ea ſuſtulit Clemens VIII. Ant. Gallonius optime negat eſſe Petri filiam, niſi velis eſſe ſpiritualem tantum.

De Feſtis Sanctorum Menſe Junio. Cap. VIII.

1. PEtri, & Marcellini. In Antiphonario, & Sacramentario Gregor. „ In Codice Gela„ſiano, in Kalendariis Maxtene, & Frontonis, „ & quamplurimis aliis Codicibus, “ Agebatur olim Feſtum eorum, tempore S. Gregorii in Menſe Decembri, niſi fit mendum in Codice ejuſdem, *in inſcriptione Homil. 6. in Evangel. quæ habita fuiſſe dicitur in die natali ipſorum, Dominica III. Adventus.*

Eraſmi: Romæ tantum, Radulph. *propoſit.* 22. & in Miſſali Vatican. *vol.* 4743. Simplex in MS. cum novem Lectionibus in Brev. 1550. a Pio V. Simplex, officium Gregor. „ ſed, cur Eraſmus ultimo loco? nam Epiſcopus eſt, & Martyr. Fortaſſe, quia primi duo erant Romani, quibus & Conſtantinus Eccleſiam ædificavit ex Breviar. in Feſto Dedication. Baſilicæ Apoſtolorum 18. Novembris.

6. Norberti. A Paulo V. 14. Novembris 1620. cum Ritu Semid. & officio: die 30. Martii 1621. approbato a S. R. C. in lectione Martyrologii ponatur primo loco; ſi transferatur, mutatur tertius verſus Hymni *Iſte Confeſſor*, circumfertur Decretum Urbani VIII. anni 1625. quo transferatur hoc Feſtum in diem 11. Julii, ſed idem Pontifex anno 1631. declaravit, ab Ordine tantum Præmonſtratenſi transferendum eſſe, non a reliquo Clero, „ Duplex a Clemente XI. die 7. Septembris 1672.

9. Primi, & Feliciani. In Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano Simplex in MS. & 1550. „ In Kalendario Frontonis, in Codice Gellonenſi, „ & quibuſdam aliis. “ Officium Gregorianum. „ Horum Sanctorum Martyrum Corpora Theo„dorus Papa I. ex Arenario Nomentano, in quo „ poſt martyrium ſepulta fuerunt, tranſtulit in „ Eccleſiam S. Stephani in Monte Cælio, ubi an„no 1625. inventa fuerunt ab Urbano VIII. & „ iterum anno 1735. die 28. Novembris, & tan„dem anno 1736. ſolemni pompa a Cardinali „ Antonio Xaverio Gentili non minus Purpura, „ quam doctrina, ac pietate Eminentiſſimo, & „ ejuſdem Eccleſiæ Titulari translata, & ſub no„vo Altari ſumma ejuſdem Cardinalis munifi„centia extructo, collocata ſunt, poſita in fronte ſarcophagi inſcriptione ſequenti. “

„ CORPORA SS. MM. PRIMI ET FELICIA„NI EX ARENARIO NOMENTANO A THEO„DORO PP. I. HUC TRANSLATA, ATQUE „ AB URBAN. PP. VIII. ANNO 1625. INVEN„TA ANTONIUS HUJUS ECCLESIÆ SAN„CTI STEPHANI IN MONTE CÆLIO PRES„BYTERI CARD. GENTILI SUB NOVO AL„TARI A SE EXCITATO; ET CONSECRA„TO SOLEMNI POMPA REPOSUIT. 10. JU„NII 1736. “

„ Hæc animadvertere placuit, tum ut Auctorum opinionem refelleremus, qui Sanctorum „ Primi, & Feliciani Corpora alio translata ſcri„pſerunt, tum, ut Eminentiſſimi Principi pie„tatem, cui plurimum etiam debet hoc opus „ noſtrum, commendaremus. De hac SS. Corpo„rum inventione, & ſolemni translatione loqui„tur doctiſſimus Joannes Marangoni Congrega„tionis Oratorii S. Hieronymi Charitatis Presby„ter, & Anagninæ Eccleſiæ Canonicus in ope„re Aſcetico Theologico, & Hiſtorico, cui ti„tulus eſt: *De' Santi Angeli Cuſtodi, Dodici Me„diazioni &c.* ſingularem etiam, ac eruditiſſi„mam ea de re ſcripſit auctor Diſſertationem, „ quæ brevi publici juris fiet. “

„ 10. S. Margaritæ Scotiæ Reginæ Semiduplex „ de præcepto a S. R. C. 21. Februar. 1693. an„nuente Innocentio II.

11. Barnabæ. In Appendice Gregor. & ex generali conſuetudine, Radulph. *propoſit.* 17. Semid. apud Durandum, & Radulph. *locis citatis*: Duplex in Breviario 1550. addidit Lectiones primi Nocturni Clemens VIII. auctore hujus operis procurante in honorem illius, a quo Barnabitæ vocantur; qui item mutavit Evangelium cum Homilia, & declaravit eſſe Duplex majus. Si venerit ante Pentecoſten, officium fit, ut tempore Paſchali. Miſſa erit, ut in Feſto S. Marci, exceptis oratione, Epiſtola, & Evangelio, quæ dicuntur, ut in propria Miſſa.

12. Baſilidis &c. Primi tantum in Antiphonario Gregoriano: aliorum vero poſt Gregorium in Antiphonario fuiſſe poſitum officium Miſſæ, notat Pamelius: omnium vero ſimul in Sacrament. ejuſdem habentur orationes, quarum prima Ambroſiana eſt, ſumpta de Feſto SS. Vitalis, & Agricolæ, mutatis nominibus. „ Baſilidis tan„tum meminit Kalendarium Frontonis, & Co„dex Gelaſianus Cyrini, Naboris, & Nazarii, „ omiſſo Baſilide. Conſuli poteſt nota Frontonis „ ad hanc diem. “

„ S. Joannis a S. Facundo Confeſſoris Ordi„ S. Auguſtini Duplex a Benedicto XIII. ſub die „ 16. Novembris 1779. 9. Lectio erit SS. Baſili„dis, Cyrini, &c. de quibus fit pariter com„memoratio in primis Veſperis, Laudibus, & „ Miſſa. “

13. Antonii Patavini. In Miſſali Vatic. *vol.* 4743. a Sixto V. reſtituitur anno 1586. cum novem Lectionibus in MSS. quæ, ut initio dixi, erant Franciſcana. Duplex a Sixto V. Semid. (ut olim) a Clemente VIII. Officium a Sixto V. Si transferatur, mutatur tertius verſus in Hymno *Iſte*

Con-

Confessor. * Iterum Duplex a Clemente X. die 18. Junii 1670. ad preces Eminentiss. Cardinalis Barbadici Episcopi Patavini.

14. Basilii. Obiit Kalendis Januarii, & in ea die habetur Festum in Breviar. Vatic. *vol.* 4752. Alia Breviar. habent in Octobr. ut in Vatican. *vol.* 4759. Ordinatus dicitur anno 369. hoc mense, & die 14. ideo nunc communiter hac die celebratur. Simpl. in Breviar. edito 1550. Novem Lect. a Clemente VI. ut in calce Martyrol. MS. apud Fortunatum Scacchium. Duplex cum officio a Pio V. In Hymno *Iste Confessor*, mutatur tertius versus.

15. Viti, Modesti, &c. in calce Sacramentarii Gregoriani, Crescentiæ vero in Appendice Gregoriana. „ Codex Gelasianus Missam tantum habet de S. Vito. " Simplex in MS. & 1550. Officium Gregor. oratio est Ambrosiana.

18. Marci, & Marcelliani. In Antiph. & Sacramentario Gregor. „ Et in Kalendariis Martesiano, & Frontoniano. Codex Gelasianus duas „ exhibet Missas, primam de SS. Marco, & Marcelliano, alteram de Vigilia SS. Gervasii, & „ Protasii, quod observatur pariter in Codice „ Gellonensi. " Simplex in MS. & 1550. Officium Gregor. oratio est Ambrosiana.

19. Gervasii, & Protasii. Extat Sermo S Ambrosii, in Comite S. Hieronym. habentur Epistola, & Evangelium. Et quia eo die conciliata pax fuit inter Imperatorem Romanum, & Regem Longobardorum, S. Gregorius composuit Introitum Missæ hujus Festi: *Loquetur Dominus pacem, &c.* Durand. *lib.* 7. *cap.* 13. & habetur in Antiphon. Gregor. orationem in Sacramentario ejusdem. „ Missa etiam ipsorum habetur in Sacramentario „ Gelasiano, necnon in Kalendariis sæpe laudatis. " Simplex in MS. & 1550. Officium Ambrosianum est ex Radulph. *propos.* 19. sed non „ illud, quo nos utimur.

„ Eadem die nunc celebratur Festum S. Julianæ de Falconeriis sub ritu Semiduplici cum „ Lectionibus secundi Nocturni, oratione, & „ Hymno propriis." Ita demandavit S. R. C. die 8. Martii 1738. approbante Clemente XII. die 15. ejusdem Mensis & Anni.

Nunc vero dupl. min. a S. R. C. die 11. Decembris 1762. annuente Clemente XIII. die 15. ejusdem Mensis, & Anni ad preces Sac. Cesareæ Majestatis.

20. Sylverii. In Missali Vatican. *volum.* 4743. a Gregor. VII. ex Microlog. *cap.* 43. Romæ tantum, ex Radulph. *propos.* 22. Semid. ex Microlog. *citat.* & in Breviar. 1550. Simplex a Pio V.

„ 21. In tota Italia, & Insulis adjacentibus, „ necnon in Dominiis omnibus Sacræ Cæsareæ „ Majestati subjectis, nonnullisque aliis Regnis, „ & Provinciis celebratur Festum S. Aloysii Gonzagæ Societ. Jesu sub Ritu Duplici. Oratio, „ & Lectiones secundi Nocturni propriæ, Missa „ pariter propria *Minuisti eum &c.* In secundis „ Vesperis commemorat. Sancti Paulini Episcopi. Ex Decret. Sacr. Congregat. die 18. Maji 1737.

22. Paulini. In Appendice Gregor. & Simplex in MS. & 1550. ut hodie.

23. Vigiliæ S. Jo: Baptistæ Beda meminit. Officium a Pio V. oratio tamen antiquior in Sacramentario S. Gregorii: officium Missæ in ejusdem habetur Antiphonario, & in Comite S. Hieron.

„ Occurrente hac Vigilia S. Jo: Baptistæ in die „ Festo SS. Corporis Christi, anticipato jejunio „ in diem 22. hujus mensis, ad formam Constitutionis Urbanæ (de qua in Decretis pertinentibus ad Rubricas Missalis sub die 24. Septembris 1638.) nihil de Vigilia in officio, & Missa peragendum est, ut declaravit, & statuit „ S. C. C. sub die 18. Septembris 1706. approbante Clemente XI. die 2. Octobris ejusdem anni. "

24. Nativ. S. Jo: Baptistæ, Augustinus, & Maximus Sermones habuere de hoc Festo. Ord. Rom. meminit Comes S. Hieronym. Antiph. & Sacram. Gregor. in quo omnes habentur orationes Missæ; sed prima est Ambrosiana, ex Pamelio. „ Hujus „ Festi mentio habetur in omnibus ferme tum „ MS. tum editis Sacramentariorum libris, Kalendariis, & Martyrologiis, & quidem cum Vigilia, præterquam in Missali Gothico, & Sacramentario Leonino, in quo nulla mentio Vigiliæ, quamquam in præfatione fiat mentio solemnis jejunii, quo B. Jo: Baptistæ natalitia præveniuntur; ex quo eruitur magnam in eo Sacramentario rerum confusionem factam fuisse. " Ab Ægyptiis celebratur, ex Cyrillo Alexandrino, ait Baron. ann. 432. A Græcis etiam, ex Manuele *tit. de Festis*. Duplex majus dicitur a Durando, & Radulph. *loc. cit.* officium a S. Gregor. Hymni a Paulo Diacono, qui raucedine impeditus sanitatem impetravit, quam initio Hymni, qui ad Vesperas dicitur, postulavit. Durand. *l.* 7. *c.* 14. De artificio primæ strophæ vide *sect.* 5. *cap.* 6. Amalar. *de Ordin. Antiph. cap.* 59. notat, in hoc Festo legi multa de Isaia, & Jeremia; quia Isaias de Joanne prophetavit; Jeremias Joanni fuit similis in sanctificatione: in tertio item Nocturno, addit, non dici *Alleluja*, in Antiphonis, sicut in tertio Nocturno Apostolorum, quia, inquit, Nativitas Joannis extitit ante Christi Resurrectionem. Antiphona ad *Benedictus*, non impedit, quin inchoetur Canticum *Benedictus*, a capite de more: quia Rubrica generalis loquitur de Antiphona, quæ est eadem cum Cantico. At in Antiphona hac deest *Dominus*. Cæterum accidit Nativitatis S. Joannis in die Veneris, ut recte colligit, ex Nativit. Christi Azorius *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 25.

25. Guillemi Abbatis Patris Eremitarum Montis Virginis. Officium duplex de præcepto pro Ecclesia Universali, cum orat., & Lect. 2. Noct. propriis, A Sanctiss. D. N. Pio Papa VI., ad preces Serenissimi Regis Sardiniæ, die 24. Augusti 1785. & de eo legatur primo loco in Martyrologio.

26. Joan-

26. Joannis, & Pauli. In Comite S. Hieronymi, & Antiphonario, & Sacramentario S. Gregorii. „ Et in Sacrament. Leonino, Miſſali Gothico, ac Frontonis Kalendario. Hoc Feſtum in „ Codice Gelaſiano, & aliis a Martene relatis habet etiam Vigiliam. “ Semid. in MS. & 1550. Nihil Durandus de iiſdem. Officium Miſſæ habetur in Antiphonario Gregoriano, & orationes item in Sacramentario; ſed prima eſt Ambroſiana, de SS. Gervaſio, & Protaſio. Pius V. mutavit Evangelium, & addidit Homiliam. In ſecundis Veſperis adeſt Ritus ſpecialis contra Rubricam generalem de Concurrentia officii num. 4. qui tamen ibidem ſignificatur iis verbis: *niſi aliter ſignetur*; & ratio eſt, quia fuere nobiles Romani. Veſperæ igitur ſecundæ erunt integræ de Sanctis, cur non primæ nobiliores ſecundis? ita placuit Majoribus noſtris. Si Feſtum hoc concurrat cum Dominica, aut transferatur, in ſecundis Veſperis ſequere Rubricas gener. de Concurrentia officii.

„ Hoc officium SS. Joannis, & Pauli Martyrum „ elevatum fuit ad Ritum Duplicem a Bened. XIII. „ ſub die 21. Maji 1728. unde Rubrica illa, quæ „ hactenus legitur in Brev. ſub die 26. Junii in „ proprio Sanctorum, & quæ innuitur a Gavanto „ ſupra, nempe: *Si hoc Feſtum venerit in Dominica, transfertur in ſequentem diem*, modo ceſſat, „ quia cum officium eorumdem Martyrum ſit nunc „ Duplex, celebrari poteſt non ſolum in Dominica infra octavam S. Jo: Baptiſtæ, verum etiam „ in Dominica infra octavam SS. Corporis Chriſti omnia, & ſingula Duplicia occurrentia admittentem. Ex prædicta Ritus Duplicis elevatione corruit, cæteroquin tunc bene fundata „ opinio Gavanti mox expoſita, nimirum, quod „ ſi Feſtum hoc concurrat cum Dominica, aut tranſferatur, in ii. Veſperis ſervandæ ſint Rubricæ „ de Concurrentia officii, nam modo ſemper erunt „ integræ de prædictis S. Martyribus, dummodo „ die ſequenti non fiat de alio Feſto Duplici, propter quod vel dividendæ ſint a Capitulo, vel „ debeant eſſe de ſequenti, juxta Ritus duplicis „ qualitatem. Denique ad primas Veſperas dictorum Sanctorum Martyrum Antiphonæ erunt *Paulus, & Joannes* cum reliquis de Laudibus, & „ Pſalmi de Communi plurim. Martyr. ad primas „ Veſperas, ſicut etiam Capitulum, Hymnus, „ Verſiculus, &c. Ad *Magnificat* vero Antiphona propria, ſicut & oratio cum commemoratione de octava S. Joannis Baptiſtæ. “

28. Leonis. In Sacramentar. Gregoriano, ſed additum eſt poſt obitum S. Gregorii. „ In Kalendario Frontonis ita legitur — Translatio Corporis B. Leonis. “ Semidupl. in MS. & 1550. Durandus non habet officium antiquius Pio V. qui Homiliam addidit pro Vigilia SS. Apoſtolorum, de qua vide ſupra in Vig. S. Andreæ. Vigiliæ meminit Hieronymus in Comite, ſeu Lectionario. Officium Miſſæ ejuſdem Vigiliæ legitur in Antiphon. Gregor. ſed orationes aliæ ſunt in ejuſdem Sacrament. Prima tamen oratio in eodem Sacrament. legitur in calce Miſſæ Commemorat. S. Pauli, quæ deinde translata eſt in offic. Vigil. Pamelius eam collocavit in Vigil. Si transferatur Feſtum, mutatur tertius verſus Hymni *Iſte Confeſſor*.

29. Petri, & Pauli. Ambroſ. Sermones ſex habuit. Comes S. Hieron. habet Feſtum, & Ordo Rom. Senator autem Feſtus obtinuit majorem Feſti celebritatem ab Anaſtaſio Imperatore, qui obiit anno 518. ex Nicephor. *lib. 18. Hiſtor. c. 19.* Manuel meminit *tit. de Feriis*. Duplex majus apud Durand. *Lect. 1. Noct.* ut in Ord. Rom., Hymno ad Veſperas additum fuit Pii V. *juſſu*: *O felix Roma, &c.* & ad Laudes, *Doctor egregie Paulo*, quos tamen verſus ego legi in *Breviar. MSS.* Coll. Aniciani. Reliquum officium a S. Gregorio ſicut & ſequentis diei, ex Microl. *cap. 42.* divifit enim S. Gregor. hæc Feſta ad eorum majorem cultum. Durand. *lib. 7. cap. 15.* Habetur officium Miſſæ utriuſque in Antiphon. & Sacrament. Gregorii. „ In Sacramentario Gelaſiano a Cardinali Thomaſio edito, de quo pluries in hoc opere mentionem fecimus, præſertim *in ſuperiori Tomo*; „ in prædicto inquam Sacramentario leguntur pro „ hac die tres Miſſæ, quarum prima intitulatur: „ *In Natali S. Petri propria*. Secunda vero: *In Natali Apoſtolorum Petri, & Pauli*. Tertia denique: „ *In Natali S. Pauli propria*. Eaſdem habent, teſte „ Martene, Codex Regius vetuſtiſſimus, & Noviomenſis annorum circiter 900. In cæteris Liturgicis monumentis *Miſſa communis* eſt, etiam *in Sacramentario Leonino*, de quo ſatis „ mirari poſſum, cum Ritus ille Codicis antiquior ſit. De antedictis tribus Miſſis mentionem fecimus ſupra ad diem 18. Januarii, agentes de Feſto Cathedræ D. Petri, & ibi innuimus, primam Miſſam pertinere ad Feſtum dictæ Cathedræ, quod poſtea translatum fuit ad „ aliam diem. Huic ſententiæ valde favent verba illa, quæ leguntur in Kalendario Bucheriano ad diem 21. Februarii, qua celebratur Feſtum dictæ Cathedræ ſub titulo: *Natale Petri de Cathedra*. In Sacramentario vero Leonino „ a Blanchino edito in hoc Feſto D. Petri reperiuntur decem & octo Miſſæ. “

30 Commemoratio S. Pauli. A S. Gregorio, ex Ord. Rom. a Microlog. *loc. cit.* „ Ejus mentio „ habetur in Kalendario Frontonis, his tamen verbis — Ad S. Paulum. “ In Appendice Gregoriana vocatur *Celebritas S. Pauli*, in Codice Pameliano, *Natale S. Pauli*, ſolebat ait Biron. *in Not. Martyrolog.* Summus Pontifex obire pridie Pontificias functiones in utraque Eccleſia S. Petri, & S. Pauli, ob diſtantiam vero locorum, conſultius viſum eſt, duobus diebus integrum de iis agere Feſtum. Duplex minus eſt apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* legitur ſermo S. Auguſtini, ut in Ord. Rom. de reliquo officio diximus præcedenti die, ex Microlog. & habetur, ut ſupra dictum eſt, in libris Gregorianis.

Dices cujus Claſſis eſt hæc S. Pauli Commemoratio? Reſpondeo: non eſt primæ, niſi ubi eſt Pa-

Patronus, vel Titularis, non eſt ſecundæ, quia admittit in Laudibus Commemorationem de octava S. Joannis; non eſt Duplex majus, quia non habet integras utraſque Veſperas; non eſt Duplex minus, quia Apoſtoli Feſtum eſt ſecundarium: eſt ergo unicæ Claſſis: & unico debentur unica Paulo, ideoque Commemoratio nominatur, non Feſtum.

Si transferatur in diem 4. Julii, ut in Tabulis noſtris, *n.* 34. ratione octavæ Corporis Chriſti, vel in ſequentem diem non impeditam Feſto novem Lectionum: totum Officium Miſs. ad ſecundas Veſperas incluſive fit, ut in propria Eccleſia, omiſſa Commemoratione octavæ S. Joan., & ita decretum eſt in recognitione poſtrema Breviarii, conſideratis omnibus, quæ hinc inde adduci poterant; & S. Paulo ſavendum erat in caſu dubio. Quod autem ſit aliquando transferenda hæc Commemoratio, habetur aperte in *tit. 11. de Concurrentia Officii n. 7.* in iis verbis, *excepta octava Corporis Chriſti concurrente cum octava S. Joannis Baptiſtæ, in qua de ſequenti fit tantum Commemoratio.* Non tamen ubique transfertur: nam in propria Eccleſia, ubi Commemoratio eſt primæ Claſſis, fit de S. Paulo cum Commemoratione octavæ Corporis Chriſti tantum ex Rubric. *De Tranſlatione Feſtorum 10. n. 1.* in iis verbis: *exceptis tamen Feſtis Nativit. S. Joannis Baptiſtæ, & SS. Apoſtol. Petri & Pauli, quæ in die octava Corporis Chriſti celebrantur*; & pro Feſto intelligitur etiam, Commemoratio hæc S. Pauli, in propria ſcilicet Eccleſia, ut ex Officio patet, quod excludit in Laudibus Commemorationem octavæ S. Joannis. Tranſlata vero hac Commemoratione, tunc in die octava Corporis Chriſti fiet Commemoratio in Laudibus, & ſecundis Veſperis primo de octava S. Joannis, deinde de octava SS. Apoſtolorum, per Antiphonas, quæ dicuntur infra octav. eorumdem, & Orationem communem iiſdem. Neque dicas fieri de octava S. Pauli ante Feſtum illius per quatuor dies 30. Junii, 1. 2. & 3. Julii: quia Feſtum ejuſdem celebrari cœptum eſt cum S. Petro; quamquam ſine propriis S. Pauli Laudibus, quæ habentur in Antiphonis, Lectionibus, & Reſponſoriis: quæ, & ideo (contrarium ſcripſit non nemo) non ſunt omnino tacendæ.

Si dies 30. fuerit Sabbatum, in ſecundis Veſperis, quæ ſunt in Antiphona Commemorationes communes ambobus Apoſtolis, Commemoratio Dominicæ fieri debet poſt Apoſtolos, non ante; quod male notavit, & docuit recentior, non advertens, quod hæ ſecundæ Veſperæ Duplices ſunt nobiliores Dominica.

De Feſtis Sanctorum menſe Julio. Cap. IX.

1. OCtavæ Sancti Joannis Beda meminit, & habetur in Miſſali Vatic. 4743. inter majores octavas eas numerat Radulph. *prop. 19.* Semidupl. apud Durand. *lib. 7. c. 1.* & in Breviario 1550. Duplex a Pio V. & qui ſermonem Sancti Maximi addidit, ſi contingat non legi de Homilia Sancti Ambroſii, quæ habetur in ſecunda, vel quarta die infra octav. S. Joannis ob Dominicam occurrentem infra eamdem, poterit legi, quod omiſſum eſt, in die octava ad varietatem, & ad libitum, quod notavimus in Tabul. Ordinis noſtri perpetui A. B. D. litterarum Dominicalium, & eſt conforme Rubricis octavarii Romani.

Viſitationis Beatæ Mariæ. Ab Urbano VI. an. 1389. a Bonifacio IX. publicatum eſt anno ſequenti 1390. ex Bzovio anno eodem. Extat Decretum de hoc Feſto in Concilio Baſileenſi *Sect.* 43. anno 1441. qua nimirum die finita eſt Viſitatio Beatæ Mariæ in domo Eliſabeth; ut ait Azor. *part. 2. lib. 2. cap. 13. quæſt. 2.* apud Ordinem Minorum celebratum fuit ab anno 1263. ex Annal. Min. Duplex in Breviario 1550. cum Officio proprio; quod mutavit Pius V. excepta Homilia, ſed Clemens VIII. fere totum, ut hodie habetur, complevit; præſertim Antiphonas & Reſponſoria: majuſque Duplex eſſe declaravit. Proceſſi, & Martiniani in Antiphonario & Sacramentario Gregor. ſed poſt Gregorium, ait Pamelius. „ Hoc feſtum habetur etiam in Ka„ lendariis Frontoniano, & Marteniano, & in „ Codice Gellonenſi. “ Simplex in MS. Semiduplex, in Breviar. 1550. Pius V. reſtituitur olim.

4. Eliſabeth. Officium eſt ad libitum ab Urbano VIII. ejuſdem Officii auctore, Semidupl. an. 1630. & ſi fiat de ea, legitur primo loco in Martyrologio.

„ Hoc Feſtum aſſignatum fuit ad diem octa„ vam hujus menſis.

6. Octava Apoſtolorum. In Actis Sancti Sebaſtiani in Martyrio Sancti Tranquillini, de quo Martyrolog. hic die, Comes S. Hieronymi meminit. Sanctus Leo ſermonem habuit in hac die, habetur etiam apud Bedam, & Radulph. *prop. 19.* qui & appellat octavam majorem. Duplex minus, a Durand. *lib. 1. cap. 1.* & in Breviario 1550. Officium Gregor. ex Schultingio, & Officium hujus Miſſæ habetur in Antiphonario & Sacramentario Sancti Gregorii; ſed Orationis auctor eſt Leo II. ex Durand. *lib. 7. cap. 15.* Leo IV. ex auctore ligni vitæ *lib. 5.* ex Platina, & auctore Breviar. Chronologici; cum eſſet certaturus contra Saracenos ad Oſtia Tyberina. Pius V. mutavit per totam Apoſtolorum octavam Lectiones ſecundi Nocturni.

„ 8. Eliſabeth Reginæ Portugalliæ Viduæ, Semi„ dupl. a S. R. C. die 18. Decembr. 1694. annuente „ Innocent. XII. olim erat die 4. hujus menſis, & „ ad libitum.

10. Septem Fratrum. Officium Miſſæ in Antiphonario & Sacramentario Gregoriano habetur Rufinæ, & Secundæ, in Miſſali antiquiſſimo Vaticano *vol.* 4770. Romæ tantum, ait Radulph. *prop. 22.* cum novem Lectionibus in MS. Simplex in Breviario 1550. Semidupl. a Pio V. cum Officio, ut diximus, Gregoriano, cui Pius V. Homiliam addidit, quæ hodie legitur. Si transfertur hoc Feſtum

ſtum in Feriam ſecundam, convenit, ut octavæ Lectioni adjungatur nona quæ de iis agit. „ Hujus Feſti mentio habetur in Kalendario Martene; in Frontoniano tres aſſignantur Miſſæ, „ prima ad Aquilonem, ſecunda ad S. Alexandrum, „ tertia ad S. Felicitatem. Id factum Fronto ac „ Martene propter loca diverſa, in quibus Ss. illi Martyres ſepulti creduntur, quod confirmari poteſt ex Codice Leonino, in quo ita legitur VI. Iduum Juliarum Natale Ss. Martyrum Felicis, Philippi in Cæmeterio Priſcillæ: „ Vitalis, & Martialis & Alexandri in Cæmeterio Jordanorum, & Silani in Cæmeterio Maximi via Salaria, & Januarii in Cæmeterio Præextati via Appia.

11. Pii Papæ. In Miſſali Vaticano, *vol.* 4743. Semidupl. ex Microlog. *c.* 43. Romæ tantum, ex Radulph. *propoſit.* 22. Simplex ex MS. & 1550. ut hodie.

12. Naboris, & Felicis in Miſſali Vaticano proxime citato. Romæ Radulph. *prop.* 22. Simplex ſine Lectione in MS. cum tribus in Brev. 1550. Pius V. Antiquiora Breviaria ſequutus nullam Lectionem legi mandavit. Oratio eſt antiquior Pio.

✠ Jo: Gualberti a Clem. VIII. Commemoratio tantum in recognitione Breviar. Semidupl. a Clemente V. ad libitum cum Oratione propria. Lectiones ſecundi Nocturni ac tertii, die 21. Mar. 1671.

„ Nunc Duplex de præcepto a S. R. C. 16. „ Decembris 1679. annuente Summo Pontifice „ Innocentio XI. 18 Januarii 1680. olim erat „ Semiduplex pariter de præcepto a S. R. C. ſub „ die 10. Decembris 1679.“

13. Anacleti. In Miſſali Vaticano *vol.* 4743. Semidupl. ex Microlog. *c.* 43. Romæ tantum ex Radulph. *prop.* 22. Simplex in MS. & 1550. Semidupl. a Pio V. ut olim una cum Officio.

14. Bonav. a Sixto IV. deinde, uti Doctoris, a Sixto V. 1588. Semiduplex, a Pio V. Duplex, a Sixto V. mutata Oratione, quæ erat, *Exaudi*, & Evangelio Doctorum addito.

15. Henrici I. Imperatoris Commemoratio, ab Urbano VIII. in recognitione Breviarii, inſtante Ferdinando Auſtriaco Imperatore, an. 1631. de quo legendum erit primo loco in Martyrolog. orationes Miſſæ habentur in Bulla Canonizationis S. Henrici conjugis, auctore Innocent. III. & mutato tantum nomine in nomen Henrici. Semidupl. de præcepto a Clemente IX. die 13. Junii 1668. & Clemens X. approbavit Lectiones ſecundi Nocturni mutata Oratione die 28. Februarii 1671. ad Hymn. mutatur tertius Verſus.

„ 16. B. M. Virg. de Monte Carmelo Duplex „ majus a Benedicto XIII. ſub die 24. Sept. 1726.“

17. Alexii. Inſtitutum fuiſſe Feſtum circa an. 1200. ait Chronicum Germanicum citat. a Scultingio, & habetur in Brev. Vatican. *vol.* 4751. Simplex in Breviar. 1550. ſed hodie Semidupl. ad libitum ab Urbano VIII. die 18. Octobris 1637.

Deinde Semidupl. de præcepto ab Innocentio XII. 31. Auguſti 1697. „ Romæ vero, & intra

„ ejus diſtrictu Duplex de præcepto a S. R. „ C. die 23. Junii 1736. approbante Clemente „ XII. die 30. ejuſdem menſis & anni. Oratio „ & Lectiones ſecundi necnon tertii Nocturni „ propriæ.“

18. Symphoroſæ, & filiorum. In Appendice Gregor. Romæ tantum, ait Radulph. *prop.* 22. Simplex in MS. 1550. ut hodie.

Camilli de Lellis Confeſſoris Fundatoris Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis. Officium Semiduplici ritu de præcepto Univerſale, cum Orat., Lect. 2., & 3. Noct., ac Miſſa propriis, a S. Rit. Congr., ad preces *Sereniſſimi* Jacobi III. Magnæ Britaniæ Regis, die 2. Decembris 1762. annuente Clemente XIII. die 15. ejuſdem Menſis, & anni.

Et de eo legatur primo loco in Martyrologio. Ad Hymn. *Iſte Confeſſor* mutatur tertius Verſus. 9. Lect. erit de S. Symphoroſa &c. de qua fit commem. in primis Veſp., Laudibus, & Miſſa. Nunc Duplex de præcepto ab eodem Summo Pontifice ad preces *Sereniſſimi Regis* Sardiniæ. die 16. Sept. 1767.

„ 19. Vincentii a Paulo Fundatoris Congrega„ tionis Miſſionis, Confeſſoris, Semiduplex. Ita „ noviſſime S. Rit. Congregat. die 7. Decembris „ 1737. annuente Clemente XII. die 11. ejuſdem „ Menſis, & Anni, a quo Pontifice feliciter „ regnante ſolemni ritu Sanctorum Catalogo „ fuit adſcriptus. Oratio, & Lectiones ſecundi „ Nocturni propriæ. In tertio Nocturno Homi„ lia Sancti Gregorii Papæ in Evangelium *Deſi„ gnavit Dominus &c.* ut in Communi Evangeli„ ſtarum. Reſponſor. VII. *Iſte eſt, &c.* Reſpon„ ſor. VIII. *Sint lumbi, &c.* In Hymno *Iſte Con„ feſſor*, mutatur tertius Verſus. Noviſſime autem „ Officium prædicti S. Vincentii elevatum fuit „ ad ritum Dupl. min. a Sacr. Rit. Congr. die „ 12. Maji 1753.“

20. Margaritæ. In Litaniis fit de ea mentio in Ordine Romano. Item in Appendice Gregor. & in Concil. Oxonienſi. Simplex in Breviar. 1550. Pius V. ademit Lectiones incertas de ejus martyrio, & mutavit Orationem.

Hieronymi Æmiliani Confeſſoris Fundatoris Congregationis Somachæ. Officium Duplex de præcepto Univerſale, cum Orat., Lect. 2., & 3. Noct., ac Miſſa propriis. A Clemente XIV. die 2. Sept. 1769. In Hymn. *Iſte Confeſſor* mutatur tertius Verſus, & de eo legatur primo loco in Martyrologio.

21. Praxedis in Antiphon. Gregorian. Simplex in MS. & 1550. Officium Gregor.

22. Mariæ Magdalenæ. Habentur Orationes ad Miſſam in Sacramentario Gregoriano a Pamelio edito; qui tamen notat, eſſe poſteriores Gregor. Anſelmus meminit Feſti *Epiſt. ad Ermulphum*. De generali conſuetudine teſtatur Radulph. *propoſit.* 17. & habetur in Miſſali Vaticano *vol.* 4743. Semidupl. apud. Durand. *lib.* 7. *cap.* 1. Duplex apud Radulph. citat. rurſus Semidupl. in

Breviar.

Breviar. 1550. tamdem Duplex a Pio V. qui mutavit Capitula, addit Hymnum ad Veſperas (quem Clemens VIII. correxit) & alium ad Laudes: mutavitque Lectiones, & ordinem Reſponſoriorum. Clemens VIII. mutavit Hymnum poſt Invitator. quem accepit ab Ordine Romano in die Palmarum: *Nardo Maria piſtico:* cui tamdem extremam impoſuit manum Urbanus VIII.

23. Apollinaris. In Antiphonario, & Sacramentar. Gregorian., Et in Kalendariis Frontoniano & Marteniano. " Petrus Chryſologus ſermonem habuit. Microlog. meminit *cap.* 43. Simplex in MS. 1550. Semiduplex a Pio V. cum Homilia propria. Officium Gregorianum, ex Microlog. citat. & Offic. Miſſæ habetur in Antiphonar. Gregor.

„ S. Liborii Epiſcopi, & Confeſſoris ſub ritu „ Simplici a Sac. Rituum Congregat. 1. Julii „ 1702. annuente Clemente XI. die 15. ejuſdem „ menſis, & eodem anno. Oratio: *Da quæſumus*, „ ex ejus Communi. Si hac die occurrerit Sab„ batum, fiet in eo Commemoratio de Vigilia „ anticipata Sancti Jacobi Apoſtoli, cujus Ora„ tio, cum ſit *Da quæſumus*, ideo ad varietatem „ tunc pro Commemoratione S. Liborii, dicen„ da erit Oratio *Exaudi*, inhærendo Rubricæ „ Miſſalis *Tit. IV.* de Commemorationibus *ſub* „ *num.* 8.

24. Vigilia Sancti Jacobi, ut dictum eſt de Vigilia S. Andreæ.

Criſtinæ. In Appendice Gregor. Simplex in Breviar. MS. 1550. ut hodie.

25. Jacobi Apoſtol. Dies Translationis eſt; nam obiit in Paſchate, Gemma *lib. 3. cap.* 153. Vide in Feſto S. Andreæ. Duplex a Bonifacio VIII. Officium creditur a Caliſto II. compoſitum; qui de S. Jacobi miraculis ſcripſit, & Compoſtellam Archiepiſcopatu decoravit, ex Sculkingio. Orationes, quæ in Miſſa dicuntur, habentur in Sacramentario Gregoriano. „ Miſſa ipſius notatur „ etiam in Kalendario Marteniano; deſideratur in „ Frontoniano.

Chriſtophori. In Appendice Gregor. & Breviar. S. Iſidori citat. a Baronio *in Martyrolog.* Simplex Commemor. in MS. & 1550.

26. Annæ. In Breviario Toletano S. Iſidori, in Miſſali Vatican. *volum.* 3808. Manuel *tit. de Feriis*, quod apud Minores S. Franciſci ab anno 1263. ex Annal. Min. Gregor. XIII. reſtituit Feſtum anno 1584. cum novem Lectionibus erat in Breviario 1550. Duplex cum Officio a Gregorio XIII. Oratio antiquior Pio V. Clemens VIII. mutavit Lectiones ſecundi Nocturni. Gregorius XV. præcepit diem agi Feſtum ubique Conſtitut. edita 24. *Aprilis* 1622.

„ Nunc elevatum eſt hoc Officium ad Ritum „ Duplicem majorem a Sacra Rit. Congregat. „ ſub die 20. Septembris 1738. annuente SS. „ D. N. Clemente XII. die 3. Octobris ejuſ„ dem Anni.

27. Pantaleonis, alias Pantaleemonis, Ait Biron. *in Martyrolog.* In Appendice Gregor. Manuel *tit. de Feriis.* Simplex in MS. & 1550.

28. Nazarii, &c. Ambroſ. ſermonem habuit. Habentur primi duo in Miſſali Vaticano *volum.* 4770. Victorin. in Miſſali Vaticano *vol.* 4743. & ex Microl. *c.* 43. Romæ tantum, Radulph. *prop.* 22. Innocentii in Appendice Gregor. & Radulph. *loco cit.* omnes vero ſimul in Miſſali Vaticano 4743. Simpl. in MS. cum 9. Lect. in Brev. 1660. Semiduplex a Pio V. qui addidit Homiliam. In Eccleſia SS. Nazarii, & Celſi tranſfertur Feſtum SS. Victoris, & Innocentii in primam diem non impeditam, ritu Semiduplici de Communi plurimorum Martyrum, ex decreto S. R. C. die 12. Februarii 1533. & cum Evangelio, & Oratione Feſti eorumdem, omiſſis nominibus Ss. Nazarii, & Celſi. Hæc illa; hoc eſt, poſt octavam Ss. Nazarii, & Celſi ex Rubric. Brev. nuperrime recogniti. Neque mirum videatur, quod ſanctus Innocentius colatur, ut Martyr. una cum Martyre, tum quia colitur in tota Eccleſia cum Officio Martyr. ut patet; tum quia Martyr, ut nobilior, ad ſe trahit non Martyrem; tum quia aliis non Martyribus, ſeu non viris dantur ab Eccleſia Pſalmi Martyrum, & virorum, ut videre eſt in Feſto S. Martini Epiſcopi, Ss. Agnetis, & Agathæ ex ſpeciali privilegio, quod in tranſlatione S. Innocentii non fuit illi detrahendum. Antiph. autem, & Reſponſoria de effuſione ſanguinis, & nonnulla cum demonſtratione; *Iſtorum eſt enim, &c. Iſti ſunt, qui venerunt, &c.* ne ſumas pro iis rigoroſe, *quorum feſtum colitur*; ſed ea intellige, vel de præparatione animi ad martyrium, reſpectu S. Innocentii, vel quia plurale ponitur in Breviar. pro ſingulari, & econtra, ut in Feſto plurium Apoſtolorum dicimus in ſecundis Veſperis *Collocet eum Dominus &c.* & ſæpius in feſto unius Apoſtoli, *Iſti ſunt, &c.* bis, & ter, & in Feſtis plurium Confeſſorum non mutantur Antiph. nec Reſponſoria de uno Confeſſore, vel accipe Encomiaſtice, in laudem totius Ordinis Martyrum, quod fit in toto Officio Apoſtolorum Communi, & in Feſto Ss. Innocentium adhuc licite dicitur in 3. Nocturno *Tradiderunt corpora ſua in mortem, ne ſervirent idolis*, quod non contigiſſet iis, ſi diutius vixiſſent.

29. Marthæ. In Miſſali Vatic. 4743. & apud Minores ſancti Franciſci ab anno 1263. In Annal. Minor. Simpl. in Mſ. & 1550. Semid. a Pio V. qui mutavit Orationem & Homiliam addidit Felicis in Antiphon., & Sacrament. Gregoriano ſociorum diſtincte *ibid.* apud Pamelium: „ Hu„ jus ſociorum mentionem faciunt Kalendarii to„ ties memorati. Codex Gelaſianus omittit Feli„ cem; & loco Beatricis habet Viatricis." Simplex in Mſ. & 1450. In Octavario Romano Bononiæ primum edito pro octava S. Marthæ citantur Homiliæ, quæ infra octavam Aſſumptionis B. V. at, quia additum eſt S. Hyacinthi Feſtum, & 2. die nulla erit amplius Homilia, tu lege, quæ in 4. 5. 7. & 8. die habentur in edit. octav.

Antverpienſi, Veneta, & Neapolitana, inoffenſo decurres pedes.

30. Abdon, & Sennen. In Sacrament. Gregoriano. „ Et Codice Gelaſiano, ac „ Frontonis. „ Simplex in Mſ. & 1550. Officium Miſſæ in Antiphonario S. Gregorii.

31. ✠ Ignatii Confeſſoris Semiduplex. Ab Innocentio V. cum oratione propria, & Lectionibus ſecundi Nocturni Duplex noviſſime a Ss. D. N. Clemente Papa IX. die 11. Octobris 1667. in Martyrolog. de eo legatur primo loco. In tertio Nocturno legitur Homilia S. Gregorii Papæ. Evange. *Deſignavit Dominus*, de Communi Evangeliſtarum; ita S. Congr. die 21. Januarii 1623. & aſſignavit etiam Miſſam propriam.

De Feſtis Sanctorum Menſe Auguſto. Cap. X.

QUotidie hoc Menſe celebrari de Sanctis, teſtatur Concil. Turonenſ. 2. *c.* 18.

1. Petri ad Vincula. Ab Alexandro Papa ex Durand. *lib.* 7. *c.* 19. inſtitutum eſt: vel a Sylveſtro, anno 314. ex Polid. Virgil. *lib.* 6. *c.* 8. quod reprobat Baron. *in Martyrologio*. In Sacramentario Gregoriano; „ Et in multis aliis Co„ dicibus a Martene laudatis. Kalendarium Fron„ tonis ſimpliciter habet — ad Vincula. “ Gemma meminit *lib.* 3. *c.* 164. & de generali conſuetudine tradit Radulph. *propoſit.* 17. circa ann. 437. ex Sigeberto, Semiduplex apud Durand. *lib.* 7. *c.* 1. Duplex apud Radulphum *loco cit.* & in Brev. 1510. Oratio eſt Gregoriana in Sacrament. & forte etiam totum Officium; quod in multis concordat cum Feſto Junii. Officium Miſſæ aliud tamen eſt ab Antiphonario S. Gregorii, & item Oratio ſecreta alia eſt in Sacrament. Pamelius numerat inter Officia non Gregoriana, poſt eum ſcilicet addita. Schultingius Sixto III. tribuit, qui ad Eudoxiæ preces Feſtum decrevit. Pius V. addidit Lectiones proprias ſecundi Nocturni. Clem. VIII. Homiliam S. Auguſt. valde propriam, & declaravit eſſe Duplex majus.

Machabæorum extant Orationes Nazianzeni, Ambroſii, Chryſoſtomi, Auguſtini, Leonis in eorum Feſto, & Maximi; habetur Feſtum in Appendice Gregoriana, & in Codice Ptmeliano Sacramentarii Greg. „ Et in Codice Gelaſiano, ac „ in Pontificali Mſ. Egberti Eboracenſis Archie„ piſcopi. Simplex in MS. & 1550. Nomina eorum ſunt; Salomona Mater, Machabæus primogenitus, Aber, Michir, Judas, Achas, Arath, & Jacob ultimus, ex Joſepho *in Commentario ad Polybium*: cur Machabæi ſint appellati, Sixtus Senen. *lib.* 1. *Biblioth. Sanct.* docet, in vexillis eorum ſcribi ſolitum M. C. B. I. quæ Hebraice ſonant: *quis ſimilis tui in fortibus Domine*.

2. Stephani Papæ. In Sacramentario Gregoriano. „ Et in utroque Kalendario ſæpe citato. “ Simplex in Mſ. Miſſæ Officium non aliud ab Antiphonario Gregoriano.

3. Inventionis S. Stephani. In calce prædicti Sacramentarii. Anconæ erat Feſtum ſolemne, ubi lapis eſt S. Stephani, ex Beda, cui Feſto ficta eſt deinde acceſſio, ut. Inventionis; quæ tamen non accidit hac die; neque vero hac die obiit Stephanus, ut aliqui putant, contra quos fuſius Baronius in *Martyrolog.* ſemidupl. in Mſ. & 1550. Lectiones primi & ſecundi Nocturni mutatæ ſunt a Pio V. auctorem facit Offic. S. Stephan. Leodienſem Ant. Democharis *lib.* 4. *c.* 14. *contra Miſſoliturgos*, ſed omnia ſumuntur de Feſto Decembris, cujus Officium ab Alcuino dicitur compoſitum, ex Cornelio Schultingio, qui hodierni Officii facit auctorem Bonifacium I. ſub quo Luciani Hiſtoria de hac inventione ſcripta eſt; ſeu Pelagium I. quo tempore oſſa S. Stephani Romam fuere translata. Sed ego puto, eſſe Gregor.: Orationes tamen in Miſſa hujus Feſti aliæ ſunt in Sacrament. „ In Kalend. Leonino hac die celebra„ tur Feſtum potius S. Stephani Protomartyris, „ quam Reliquarum ejuſdem inventionis. Colle„ ctæ enim omnes de ejus Natali loquuntur, nihil„ que eo habetur die 26. Decembr. In quadam„ tamen præfatione ejuſdem Codicis huic diei „ aſſignata, fit ſermo de Dedicatione Baſilicæ S. „ Stephani: habentur enim hæc verba — *Vere di„ gnum hac feſtivitate lætantes, qua dicatam no„ mini tuo Baſilicam B. Stephanus Martyr ſuo ho„ nore ſignavit levita Venerandus, &c.* Quid hoc „ rei ſit, ſcimus cum ignariſſimis. Eruditiſſimus „ Auctor, qui Codicem illum evulgavit, fortaſ„ ſe nos inſtruet in obſervationibus ad illum Co„ dicem, quas parat.

4. Dominici, a Gregorio IX. anno 1234. ſed Feſtum fieri juſſit die ſequenti, quo relatus eſt inter Sanctos, & in Miſſali Vaticano habetur *vol.* 4743. Paulus IV. hac ipſa die 4. celebrari juſſit, ob Feſtum B. Virginis ſequens, licet obierit ille die 6. hujus menſis; ſemiduplex erat in Mſ. Breviario, & 1550. Duplex a Paulo IV. Pius V. excepta Oratione, mutavit totum Officium antiquum a Conſtantino Epiſcopo Urbevet. compoſitum, juſſu Joannis Teutonici Generalis 4. in Hymno *Ille Confeſſor*, mutatur tertius verſus.

5. Dedicatio S. Mariæ ad Nives, ſeu Baſilicæ Liberii, ſeu Xyſtinæ a Xyſto Tertio, ſeu Majoris dictæ, ſeu ad Præſepe, quod *ibidem* aſſervatur, vide cauſas apud Baronium *in Not. Martyr.* De ea in Miſſali Vatic. *vol.* 4743. Romæ tantum celebrabatur, ait Radulph. *prop.* 22. Duplex in Brev. Mſ. & 1550. nihil Durand. Pius V. mutavit Orationem, aliqua Reſponſoria, & Lectiones primi, & ſecundi Nocturni. Clem. VIII. declaravit eſſe Dupl. majus una cum ſequenti.

6. Transfigurationis Domini Noſtri. Hodie revelata fuit ab Apoſtolis, teſtibus ejuſdem, ait Beleth. *c.* 149. extant ſermones de hoc myſterio SS. Leonis, Cyrilli Alexandrini, Ephrem, Baſilii Seleuciæ, & Andreæ Cretenſis. Habetur Feſtum in Martyrolog. Vvandelberti, qui floruit anno 850. in Miſſali Vatican. *vol.* 4770. Manuel meminit *lib. de Feriis*. Duplex in Breviario 1550. Auctor Feſti, & Officii apud omnes fuit Callixtus III. anno 1456.

1456. ex Platina, & Nauclero, *gener. 49. vol. 2.* sed vere non fuit Festi, quod notat Baron. *in 2. notae. Martyrolog.* ex Vvandelberto. Pius V. mutavit Hymnos ad Vesp. Laudes, & Lectiones primi, & secundi Nocturni.

Xysti, Felicissimi, &c. Comes Hier. meminit Xysti, & est II. S. Augustinus expresse de hoc Festo testatur tract. 27. in Joann. Sacrament. Greg. divisim omnium & ejusdem Antiphonarium, cum novem Lectionibus in MS. & 1550. Simplex a Pio V. Orationes Missæ leguntur in Sacrament. Gregor. „ Codex Gelasianus, & Missale Gothi„ cum Xixti tantum meminerunt, ut etiam Kalen„ darium Martene: Frontonianus omnium memi„ nit. In Sacrament. Leonino ita legitur — *Nata„ le S. Xysti in Cœmeterio Callisti, & Felicissimi, „ & Agapiti in Cœmeterio Prætextati via Appia* — „ ex quo habes rationem, ob quam in Codice „ Gregoriano, & Gellonensi duæ habentur Mis„ sæ, una de S. Xixto, altera de SS. Felicissi„ mo, & Agapito; nimirum eam, quam assigna„ vimus, ubi de VII. Fratribus locuuti sumus. „ In hoc etiam Leonino Codice duæ habentur „ Missæ. "

7. Donati. In Appendice Gregoriana. Simplex in MS. & 1550. Cajetani Thienæi Confessor. Semidupl. de præcepto a Clemente X. die 27. Martii 1673. hujusque nihil de proprio; ideo de Communi Confess. non Pontif. nona Lect. & Commemoratio Sancti Donati, & in Martyrologio legatur primo loco.

„ Nunc Officium S. Cajetani nostræ Congreg. „ Institutoris est Duplex de præcepto a S. R. C. „ die 24. Januarii 1682. approbante Innocentio „ XI. semper habuit Lectiones propriis secundi „ Nocturni, & in tertio Nocturno legitur Ho„ milia S. Augustini, quæ habetur in Dominica „ 14. post Pentecosten cum Lectione ejusdem „ Evangelii; Ad *Magnificat*, & ad *Benedictus* pri„ riter semper fuerunt Antiphonæ propriæ, nec„ non Oratio prout describuntur in Breviario. "

8. Cyriaci, Largi, &c. Primus habetur in Sacramentario Gregor., cujus Missæ Offic. idem, quod in Antiphonario, & Sacrimentar. S. Gregorii: additis deinde sociis, de quibus in Appendice Gregoriana. „ Cyriaci tantum meminit Ka„ lendarium Frontonis, & Codex Gellonensis. " Simplex in MS. 1550. Semiduplex a Pio V. cum Officio proprio.

Hac autem die translata fuerunt eorum corpora, qui obiere die 16. Martii, ut dicitur in Martyrologio Romano.

9. Vigilia S. Laurentii. In Comite Hieron. & Sacrament. Gregor. „ In Codice Gelasiano, Ka„ lendariis aliisque quamplurimis monumentis. „ Codex Leoninus quamvis Titulum Vigiliæ non „ habet, tamen Vigiliæ Collectas. " ex pristina consuetudine vigilandi ad corpus martyris, ut Acta testantur ex Baron. Aliæ causæ prædicationis, vel martyrii allatæ a Durando *lib. 7. c. 13.* minus probantur. Officium a Pio V. (sed Missæ idem, quod in Antiphonario & Sacrament. Gregor. Romani. In Appendice Gregor. Simplex in MS. & 1550.

10. S. Laurentii. In Actis S. Matronæ apud apud Metaphrastem fit mentio Festi, in Comite item Hieron. in Sacrament. Gregoriano habentur Orationes Missæ, excepta ultima; quam tamen habet Pamelianus Codex. „ Hujus Festi mentio„ nem habent omnes antiqui Codices. Kalenda„ ria sæpius laudata duas exhibent Missas hac die. „ Prima in utroque Kalendario inscribitur — *in „ prima Missa* — Altera in Kalendario Frontonis — „ *Missa publica Natal. S. Laurentii* — In Marte„ niano - *Item ad Missam* - Duas hasce Missas ha„ bent etiam plures Codices ab eodem Martene „ relati. " SS. Augustinus, Leo, & alii antiquissimi Patres sermones habuere de Festo. Tradit Radulphus *proposit. 17.* ortum habere ex Apostolica auctoritate, hoc est, a Sede Apostolica. Duplex majus, ex Durando *lib. 7. c. 1.* & Radulph. *loco citato*. Officium est Gregorianum ex Schultingio; & Missæ Offic. habetur in Antiphonario Gregoriano. Pius V. mutavit Lectiones primi, & secundi Nocturni. In Antiphonis tertia & quarta ad Laudes: *Caro mea igne cremata est, & non sum æstuatus*; nulla est contrarietas ex S. Augustino in fine Lectionis sextæ secundæ diei infra Octavam S. Laurentii.

11. Tiburtii. In Antiphonario, & Sacrament. Gregr. „ In Sacramentario Gelasiano, Kalendario „ Frontonis, & Codice Gellonensi. Kalendarium „ Frontonis duas habet Missas, unam de S. Ti„ burtio, alteram de S. Susanna. " Susannæ „ tantum, Radulph. *proposit. 22.* utriusque Festum habetur in Appendice Gregoriana. Simplex in MS. & 1550.

12. Claræ. Ab Alexandro IV. 1225. & in Missali Vatic. *volum. 4743.* in Breviario MS. erat solemne, quia Breviaria, ut dixi, Nicolai III. jussu Franciscana erant. Simplex a Pio V. Duplex ad libitum ab Innocentio X. De præcepto a Clemente X. die 27. Maji 1670.

13. Hyppolyti. In Sacramentario Gregoriano. „ In Codice Gelasiano, Missali Gothico, & utro„ que Kalendario, Sacrimentarium Leoninum „ Hyppolito socium addit Pontianum. " Apud Romanos Festum celeberrimum fuisse suo tempore testatur Prudentius in Hymno. Mentio est in Breviario S. Isidori, Hyppoliti, Cassiani, & simul in Antiphonario Gregoriano, & Appendice Gregoriana. Simplex in MS. & 1550.

14. Vigilia Assumptionis. Ordo Rom., Sacramentar. Gregor. ubi habentur orationes Missæ, paulo mutata secreta. Beda, Nicolaus Papa *ad consulta Bulgarorum* meminere. Officium a Pio V.

Eusebii. In Antiphon., & Sacrament. Gregor., excepta ultima oratione Missæ. „ meminit etiam „ Frontonis Kalend.. In Codice Gellonensi duæ „ habentur Missæ, una de Vigilia Assumptionis, „ altera de S. Eusebio. " Simplex in MS. & 1550.

15. Assumptionis B. V. Comes Hieronym. Ordo

Romanus, Sacrament. S. Gregorii, ubi orationes leguntur, in cujus Appendice appellatur Pausatio B. V. & idem legitur in Append. Bibliorum antiquissima Vatican. *vol.* 5629. „ Sacrament. Gelasia„ num Kalendaria citata -- In Frontoniano duæ „ habentur Missæ -- " Dies Dominæ ab Hunnis dicta fuit ex Baronio *Ann.* 47. *& in Martyrolog.* Apud Orientales verisimile est, cœptum esse Festum coli statim post Concil. Ephesinum; quo tempore Cyrillus Alexandr. cultum Deiparæ contra Nestorium amplificavit, ut notavit Azorius *part.* 2. *lib.* 1. *c.* 20. *quæst.* 1. & deinde propagatum est sub Mauritio ex Niceph. *l.* 17. *c.* 28. Manuel habet *in tit. de Feriis*. Apud Gallos sub Carolo Magno in Concilio Moguntino *c.* 36. S. Bernardus meminit *Epist.* 174. Duplex majus ex Durando *loco cit.* Officium Gregorianum, sed Officium Missæ aliud est in Antiphonario Gregorian. Lect. Cantici Canticor. in primo Nocturno ex Ordine Romano mutavit Pius V. Lectiones secundi Nocturni, quarum etiam titulum merito deinde mutavit, veriore auctore appositi, Clemens VIII. Lectiones autem Cantic. Canticorum conveniunt mystice Beatæ Virgini, sed & possunt dici Lectiones de Scriptura occurrente mense Augusto, in quo leguntur omnes libri sapientales Salomonis, ex Radulph. *propos.* 81.

„ Dominica ipsra octavam Assumptionis cele„ bratur Festum S. Joachim Confessor. & Patris B. „ Virginis Mariæ sub ritu duplici majori, cujus „ Officium Gregorius XV. approbavit die 18. „ Martii 1623. Antea hoc Festum celebrabatur in „ tota Ecclesia die 20. Martii cum Officio & Mis„ sa; nunc ex Decreto S. R. Congreg. die 20. „ Septemb. 1738. annuente Sanctissimo Domino „ Nostro Clemente XII. die 3. Octobris ejusdem „ anni, celebrari mandavit in Dominica prædi„ cta, ne Festa de præcepto multiplicentur, & „ debitus honor Genitori Matris Dei non dene„ getur, & id ad instantiam Sac. Cæsareæ Majes„ tatis, &c.

„ Notandum, quod, si in prædicta Dominica „ inciderit dies octav. S. Laurentii, vel dies „ octav. Assumptionis, aut aliquod Festum Du„ plex primæ, vel secundæ Classis, tunc Festum „ S. Joachim transfertur in aliam diem non im„ peditam. "

Dubitatum fuit: an Officium de B. Rocho nondum Canonizato, neque a S. Sede Apostolica Beatificato, post Alexand. III. defuncto, Anno 1327. in Concilio Constantiensi Anno 1414. inter Beatos habito, recitari possit, & negotio mature discusso, S. Rit. Congreg. censuit, concedendam esse Missam, & Officium in ejus die Festo, in Ecclesiis dumtaxat, & Eremitoriis habentibus requisita Ecclesiarum in honorem ejusdem Deo dicatis, non extra dicta loca, *die* 4. *Julii & clarius die* 26. *Novembris* 1629.

„ Quoniam hic habetur sermo de S. Rocho, „ cujus Festum celebratur die sequenti alicubi, „ idcirco subjicimus sequens Decretum, nimi„ rum, quod licet ejus Festum servetur ex De„ votione, attamen non potest de eo recitari Of„ ficium, & celebrari Missa, nisi in propriis Ec„ clesiis, eidem Sancto dicatis ex concessione S. „ Congreg. die 4. Junii 1627. & clarius die 20. „ Novembris ejusdem anni, & tunc dicendum est „ ejus Officium sub ritu Duplici primæ Classis, „ ita declaravit, & decrevit S. R. C. 10 Januarii 1693. & datur in nostro Indice *sub n.* 183. "

16. Hyacinthi. Ab Urb. VIII. Duplex cum Officio 1. Feb. an. 1625. approbato, ad instantiam Filii Regis Poloniæ, cum esset Romæ pro Jubilæo anni Sancti. In Mart. Lect. pridiani primo loco ponatur; * In Hymn. *Iste Confessor* mutatur tertius versus, Lectiones 1. Nocturni erunt de Scriptura occurrente, juxta Rubric. quæ posita est in Breviario ante Dominic. 3. Augusti; licet ibi fieret olim tantum mentio de octava S. Laurentii, & de Festo S. Bern. eadem enim est ratio in his tribus Festis.

17. Octava S. Laurentii. In Sacrament. Gregoriano. Inter majores octav. numeratur a Radulpho *propos.* 19. Semiduplex ex Durando *l.* 7. *c.* 1. *& 1550.* Duplex a Pio V. qui addidit orationem propriam, quæ tamen habetur in Sacrament. Greg. ad calcem Festi S. Laurentii, in editione Romana, & ordinavit melius Lection. totius oct. Offic. Missæ habetur in Antiphonar. Gregor. orationes autem aliæ sunt in Sacramen.

Agapiti. In Antiph. & Sacrament. Gregor. a quo Secretam tantum in Missa Orationem habemus; sed in Codice Pameliano sunt eædem, quæ apud nos. „ Missa S. Agapiti legitur etiam in „ Codice Gelasiano -- habetur in Kalendario Fron„ tonis, desideratur in Martiniano. Codex Leo„ ninus inter Collectas, quæ assignantur pro Na„ tali Sanctorum Hippolyti & Pontiani, unam „ habet, quæ meminit Agapiti, sed eruditissimus „ illius Codicis editor suspicatur mendum irre„ psisse, & legendum esse Hippolyti: puto ego „ in titulo omissum fuisse ab Amanuensi nomen „ Agapiti, aut unius Festi collectas mixtas cum „ aliis alterius Festi. " Simplex in MS. & 1550.

20. Bernardi. In Missali Vaticano *volum.* 3808. Semidupl. in Brev. 1550. Dupl. a Pio V. Offic. putat Schulting. ab Alexand. III. qui eumdem canonizavit. Pius V. mutavit orationem, addidit Homilium. Stephani Hungarorum Regis, Simpl. Commemor. ab Urbano VIII. 1631. ad instantiam Ferdinandi Imperatoris. In Martyr. legitur 2. l. Ubi celebratur cum novem Lect. in Hymn. *Iste Confessor* mutatur tertius versus, ut ex Lection. patet propria, nono loco legenda. De S. Stephan. vide ad diem 2. Septembris.

21. Joannæ Franciscæ Fremiot de Chanthal Viduæ Sanctimonialium Visitationis S. Mariæ Fundatricis, Dupl. de præcepto Universale. Offic. de Com. nec Virg., nec Mart. cum Lect. 2. Noct., & tribus Orat. propriis in Missa, in qua Epist. *Viduar.* A Clem. XIV. die 2. Sept. 1769., & in Martyrologio legitur primo loco.

22. Octav.

22. Octav. Assumptionis. A Leone IV. an. 847. ex Sigeberto, vel an. 847. ex Jacobo Phil. Bergomensi, vel 855. ex Baronio *tom.* 10. qui citat Anastas. Bibliothec. Radulph. meminit *propositi.* 19. Duplex minus apud Durand. *loc. citat.* & in Brev. 1550. Pius V. in tota octav. reformavit Lectiones, & novas adjecit.

Timothei, &c. Primus habetur in Sacrament. Gregor. „ Et in Kalendario Frontonis. “ Symphorianus etiam in Antiphon. Gregor. Hippolytus in Brev. Vaticano *vol.* 4753. Simplex in MS. & 1550. Pamelius numerat inter Officia Gregorio posteriora; oratio tamen Sacram. est nobis etiam Communis.

23. Vigilia S. Bartholomæi. De hac, & de Festo sequenti Concil. Oxonienſe, Innocent. III. *de observat. jejun. c. consilium*; attendatur, inquit, locorum consuetudo, quod ad diem attinet hodiernum, vel sequentem 23. 24. seu 25. Romæ Vigil. 24. Offic. V. in Lect. Martyrolog. hac die, & præcedenti, extra Romam prænunciétur Vigilia, & Festum, juxta morem locorum, nam Martyrol. Romanum consuetudinem sequitur Romanam.

* S. Philippi Benitii Conf. & Propagatoris „ Ordin. Servorum B. M. Duplex minus a S. R. „ C. 5. Octobris 1694. annuente Innocent. XII. „ Lectiones secundi Nocturni, & Oratio propria.

24. Bartholomæi. Beda Romæ 25. De eo Martyrolog. Kalendar. MS. *citat.* a Biron. *in Notis Martyrolog.* Item Sacrament. Gregor. ubi secreta Missæ, & Postcommunio paulo diversæ leguntur. Collecta prima est Ambrosiana. „ Hujus Festi men„ tionem etiam facit Kalendarium Mirtenianum.“ Græci celebrant Festum bis in anno: natalem diem 11. Junii, translationem hac die. Romani celebrant die 25. translationem ab Othone II. factam anno 983. in Romanam insulam Licaoniam, in tumbam prophyreticam, ut scribit Otho Frisingensis *lib. 6. cap.* 25. Ecclesiam vero, quæ nunc Apostoli nomine vocatur, in honorem S. Adalberti ædificatam asserit Biron. *in Martyrolog.* 22. *Junii.* Duplex a Bonifacio VIII. Pius V. mutavit omnes Lectiones. Est autem idem cum Nathanaele laudato a Christo; quod in calce operis hujus in utriusque laudem, qui tamen unus est, probabo fusius. Nunc Dupl. 2. Classis.

25. Ludovici Regis IX. & Francorum XIV. A Bonific. VIII. 1297. inter Sanctos est relatus. Habetur Officium in Brev. Viticin. *vol.* 4752. Simplex in MS. Semidupl. a Paulo V. anno 1618. 29. Novembr. cujus Lectiones recitandæ approbatæ fuerunt 23. Februarii 1619. & rursus 23. Apr. 1622. Ubi celebratur die 25. mutatur in Hymno *Iste Confessor*, tertius versus. „ In Gallliis, ubi hoc „ Festum celebratur de præcepto, adhuc ejus Offic. „ recitatur sub ritu Dupl. minori tantum; propter„ ea non est dubitandum, quin recitari debeant „ Lectiones, quæ assignantur de Scriptura pro „ primo Nocturno, approbatis propriis secundi, „ & tertii Nocturni, ita declaravit Sacra Rituum „ Congr. die 10. Jan. 1693. ut videre est in nostro „ Indice *sub n.* 183.

26. Zephyrini in Miss. Vatican. 4733. Semidupl. ex Micrologo *c.* 43. Romæ tantum Radulph. *propositi.* 22. Simpl. in MS. & 1550.

27. Josephi Calasantii Confessoris Fundatoris Clericorum Regularium Scholarum Piarum. Dupl. de præcepto Universale cum Orat., Lect. 2. & 3. Noct., ac Missa propriis. A Clemente XIV. die 19. August. 1769. in Hymno *Iste Confessor* mutatur tertius versus, & in Martyrologio legatur primo loco.

28. Augustini. In Sacrament. Gregor. ubi omnes orationes Missæ sunt eædem, quæ apud nos. Bonifac. VIII. decreto Dupl. Pius V. mutavit omnia, retenta oratione tantum; Officium autem Missæ aliud est in Antiphon. Gregor. & Pamelius illud numerat inter Officia posteriora Gregorio.

Hermetis. In Antiphonario & Sacrament. Greg. a quo ultimam tantum habemus orationem; Missæ primam, & secundam in Pameliano Codice; apud Antium celebris memoria, ex Actis S. Bonifacii Papæ *tom.* 1. Concil. „ Hujus Festi mentio „ est in Sacramentario Gelasii & Kalendario Fron„ tonis -- Sacramentarium Gregorianum a Mi„ nardo editum, & Codex Gellonensis duas ha„ bent Missas, 1. In Natali Sancti Augustini. 2. „ In Natali S. Hermetis -- Codex pervetustus „ Turonensis duas etiam exhibet Missas -- 1. In „ Natali SS. Martyrum Hermetis, & Juliani, 2. „ S. Augustini -- In alio Codice ejusdem Eccle„ siæ tres assignantur Missæ, 1. de S. Hermete, 2. „ de S. Juliano, 3. de S. Aug.“

29. Decollationis S. Joann. In Comite S. Hieronym. & in Sacramentario Gregorian. ubi omnes Miss. orationes habentur, posteriores tamen Gregor. excepta prima, quæ a Missali Ambrosiano accepta est. „ Hujus Festi meminit Kalendarium Mar„ tenianum hoc titulo -- Passio S. Joannis Bapti„ stæ -- Codex Gelasianus habet -- In die Passio„ nis S. Joannis Baptistæ -- In Kalendario Fron„ tonis habetur hoc Festum die sequenti.“ Manuel *tit. de Festis.* Hic die Caput est inventum, ex Gemma *libr. 3. cap.* 165. & placet Baronio *in Martyr.* hoc est, secunda inventione, nam obiit in die Annunciationis B. Virginis ex auctore Gemmæ *ibid.* & imminente Pascha te, ex Baronio *loco cit.* qui addit, hic item die fuisse consecratam celebrem Ecclesiam Alexandriæ in honorem S. Joannis, & Reliquias ejusdem in ea reconditas. Semidupl. apud Durand. *lib. 7. c.* 1. & in Brev. 1550. Duplex a Pio V. qui de more mutavit primas, & 2. Lect. Officium Missæ aliud est in Antiph. Gregor. posterius Gregor. ex Pamelio, ut dictum est. Optarunt aliqui hoc Festum fieri Dupl. majus sicuti sunt alia minora Festi Apostolorum: sed neque dies hæc martyrii illius est, neque martyrium pro fide Christi, & Evangelio, neque statim in cœlum ivit; neque demeretur S. Augustin. ut amittere debeat 2. Vesper. quas dividit cum S. Joan. quibus etiam de causis longe majus Festum

eſt Nativitatis, quam Decoll. S. Jo: aliam adde cauſam, quia Nativitas illius toti mundo magis profuit, tamquam Præcurſoris Chriſti, quam Decoll. quæ illi ſoli utilis fuit *& multi*, ait Angelus, *in Nativitate ejus gaudebunt*.

Nunc elevatum eſt hoc Officium ad Ritum duplicem majorem a S. R. Congreg. ſub die 10. Martii 1787., annuente SS. D. N. Pio Papa VI. die 12. ejuſdem menſis, & anni, & hoc Decretum datur in noſtro Indice ſub. *num.* 551.

Sabinæ. In Antiph. „ Ex Kalendario Fronto„ nis, " & Sacramentario S. Gregorii, ſed deinde mutatæ ſunt omnes orationes. Miſſæ, quas tamen habet Pamel. Cod. Simpl. in MS. & 1550.

30. Felicis, & Adaucti. In eodem Sacramentario cum orationibus omnibus Miſſ. „ Miſſa horum SS. Martyrum legitur in Codice Leonino, Kalendario Frontonis. " Simpl. in MS. & 1550. Officium Miſſ. ut in Antiphon. Gregor.

„ S. Roſæ Limanæ Virginis Ordinis Prædica„ tor. Duplex a Benedicto XIII. ſub die 28. Ju„ lii 1727. Lectiones ſecundi Nocturni propriæ, „ alias a S. Congreg. approbatæ pro Regnis His„ ſpaniarum, aliiſque Dominiis, & Diœceſibus, „ oratio pariter propria. "

31. ✠ Raymundi Nonnati. Semidupl. ad libitum, Clemens IV. cum oratione propria, ac Lect. ſecundi Nocturni. 13. Auguſti 1669. ad Hymnum mutatur tertius verſus, & in Martyrologio legatur primo loco.

„ Nunc Duplex ab Innocentio XI. ſub die 10. „ Martii 1681.

De Feſtis Sanctorum Menſe Septembri. Cap. XI.

1. ÆGidii Abbatis ab Urbano IV. ex Radulpho *citat. a Sſulc.* in Miſſ. Vatic. *vol.* 3808. cum 9. Lect. apud Radulph. *prop.* 22. Simplex in MS. & 1550. & a Pio V.

Duodecim Fratrum Romæ tantum ex Radulpho *vir.* in Miſſali Vaticano *vol.* 4770. Simplex in MS. & 1550.

2. „ Sancti Stephani Hungariæ Regis Confeſ„ ſoris Semiduplex de præcepto ab Innocentio „ IX. die 19. Aprilis 1587. habet Lectiones pro„ prias pro ſecundo Nocturno, nec non ora„ tionem. "

„ 4. In toto Statu Eccleſiaſtico, & in Etruria „ S. Roſæ Virginis Viterbienſis tertii Ordinis S. „ Franciſci ſub ritu Duplici de præcepto a Be„ nedicto XIII. ſub die 18. Januarii 1728. Le„ ctiones propriæ ſecundi Nocturni, & Oratio „ propria, prout erant approbatæ pro Ordine „ Minorum. "

„ 5. S. Laurentii Juſtiniani Epiſcopi, & Con„ feſſoris primi Venetiarum Patriarchæ, Semid. „ ad libitum ſub die 16. Decembris 1690. ab „ Alexandro VIII. "

Nunc autem de præcepto a Clem. XIII. die 12. Sept. 1759. ut videre eſt in noſtro Indice ſub *n.* 548. Quapropter ſi hoc Officium occurrat in Dominica, vel in die infra octavam, non omittitur, prout omittebatur quando erat ad libitum, ſed infra octavam poteſt celebrari; & ſi occurrat in Dominica, debet transferri in primam diem non impeditam.

8. Nativitatis B. Virg. Temporibus Epheſini, & Chalcedonenſis Concilii diem Feſtum hunc celebrari cæpiſſe exiſtimat Azor. *part.* 2. *lib.* 1. *c.* 29. *q.* 1. at Biron. *in not. Martyrol.* non præſumit hoc dicere, quia in Concilio Moguntino videntur illius Patres hoc ignoraſſe Feſtum; extant orationes de hoc eodem Feſto Chryſoſtomi, Proculi, & Joannis Damaſceni. Miquel. meminit *tit. cit.* Certum eſt, quod apud Latinos non ubique celebratum fuit hoc Feſtum ante Auguſtinum, qui nullius hominis Nativitatem celebrari aſſerit, niſi Chriſti, & Joannis *Serm.* 20. *& 21. de Sanctis*, quod ſi in Breviario hac die dicat Auguſtinus in Sermone: *tanta Virginis illuſtrata Natali*: & in ſecunda die infra octavam, *tuam ſanctam Nativitatem*: illa verba *Natali*, *Nativitatem* ſunt adventitia, mutata ab Eccleſia; pro quibus alia habet originalis textus, *in Serm.* 18. *de SS.* qui eſt 2. *de Annuntiatione*. Habetur præterea Feſtum hoc in Comite Sancti Hieronymi in Ord. Rom. & in Sacramentario Gregoriano cum omnibus orationibus Miſſæ. „ Habetur etiam in Codice Gela„ ſiano, in Kalendario Frontonis, & in veuſtiſ„ ſimis MSS. Codicibus ante annos 900. deſcri„ pris teſte Martene *de antiq. Eccleſ. diſcipl. c.* 34. „ *n.* 2. Codex Turonenſis annorum 800. duas con„ tinet Miſſas de Nativit. B. V. " S. Ildephonſus indicat hoc Feſtum *in lib. de Virg. Maria*; de quo etiam Sermonem habuit. Poſt eum Bernardus meminit, rationemque addidit, quia Sancta nata eſt, *in Serm. ſuper Salve Regina*; atque ex cantu Angelorum hac die audito ſtatutum fuiſſe Feſtum, docet Gemma *libr.* 3. *c.* 166. tum Sergii Decreto firmatum, ait Sigebertus *in Chronico*; ſed fortaſſe eo die indixit ille Litanias tantum, ut ait Auctor Breviar. Chronolog. qui & addit quod in Gallia poſt Ludovicum Pium celebrari coepit Duplex majus, ex Durand. *lib.* 7. *c.* 1. Antiphon. & Reſponſ. a Joan. Damaſceno compoſita poſt recuperatam abſciſſam manum, ſcribit Schulting. citans Martinum Conſentinum Archiepiſc. *lib.* 4. *Chronic. in Siricio*. Nihil mutavit Pius V. Officium tamen Miſſæ aliud eſt ab Antiph Greg. Ubi eſt Titulus Eccleſiæ Nativit. B. Virg. in tertio Noctur. vel de ſeptima, & de octava Lectione fiant tres, vel pro nona legatur ſeptima diei ſequentis infra octav. paruntque refert, ſi die ſequenti eadem repetatur. „ Huic Feſto „ Vigiliam inditam fuiſſe a Gregorio XI. aſſerit „ Radulphus Tungrenſis *in lib. de obſervant. Canon.* „ *cap.* 19. Et certe in vita dicti Gregorii a Boſ„ queto edita hæc legimus -- Secundo ordinavit, „ quod Nativitas B. Mariæ Virginis haberet Vi„ giliam cum jejunio, pro qua etiam Officium „ proprium Miſſæ ordinavit.

Adriani. In Antiphon. & Sacrament. Greg. mutatis deinde orationibus, & eſt translationis Feſtum,

ſtum, quando Romam ejus Corpus delatum eſt, ex Baron. *in Martyrol.* obiit enim die 4. Martii. Commemoratio in MS. Simplex in Breviar. 1550. „ Miſſa hujus Feſti habetur etiam in Kalendario „ Frontonis, Cod. Gellonenſi, & aliis.

9. Gorgonii. In Antiphonar. & Sacramentar. Gregorian. cum omnibus orationibus Miſſæ; non tamen in Pamel. Cod. Simplex in MS. & 1550. Poſterius eſt Gregor. ex Pamelio. „ Quod eſſe „ non poteſt, nam hujus Feſti meminit Gelaſii „ Sacramentarium.

„ Dominica infra octavam Nativitatis B. M. V. „ celebratur Feſtum Nominis ejuſdem B. V. ſub „ Ritu Duplici majori de præcepto ab Innocentio XI. ſub die 22. Novembris 1693. cum officio & Miſſa propriis, quæ poſtea ſub die „ 5. Februarii 1694. approbavit S. R. C. Antea „ hoc Feſtum celebrabatur in pleriſque Eccleſiis „ die 17. hujus menſis cum officio, & Miſſa ex „ Indulto Apoſtolico, ſed in memoriam inſignis „ victoriæ ab armis Chriſtianis de Turcis reportatæ, & Civitatis Viennæ ab arctiſſima obſidione ſolutæ, quotannis in Eccleſia univerſali „ ab omnibus utriuſque ſexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, ſub prædicto Ritu celebrari „ mandavit memoratus Pontifex Innocentius.

„ In prædicto Feſto SS. Nominis B. M. V. non „ eſt facienda commemoratio de ejuſdem Nativitate, & in ſecundis Veſperis de Nativitate cadentibus in Sabbato non eſt facienda commemoratio de præfato SS. Nomine, ut decrevit „ S. R. C. die 23. Septembris 1684. Rurſus ſi „ hoc Feſtum SS. Nominis B. M. V. occurrerit „ in die octava Nativitatis ejuſdem B. V. Officium erit de SS. Nomine, omiſſa in utriuſque „ Veſperis, & Laudibus commemoratione de prædicta die octava Nativitatis: ita ſtatuit, & declaravit S. R. C. die 15. Septembris 1685. quæ pariter Congregatio ſub die 22. Januarii 1707. „ declaravit, quod ſi occurrerit apud Franciſcanos dies octava S. Roſæ Viterbienſis in Dominicam infra octavam Nativitatis B. M. V. debeant iidem Franciſcani officium recitare de dicta octava, protracto ulterius Feſto SS. Nominis ejuſdem B. M. V. dies enim octava cujuslibet Feſti, quia non transfertur, excludit, & „ transferri facit quodlibet Feſtum Duplex, ſive „ majus, ſive minus, ſoliſque cedit Feſtis ſolemnibus primæ, vel ſecundæ Claſſis, prout declaravit eadem S. C. 1. Martii 1681. idcirco „ autem in octava Nativitatis B. M. V. ſi occurrat Feſtum dicti SS. ſui Nominis, octav. omittitur, quia ambo ſunt Feſta ad eamdem SS. Virginem ſpectantia, & præfertur illud, quod eſt „ ſub altiori Ritu. Denique ſi hoc Feſtum SS. Nominis B. M. V. occurrat in Feſto Exaltationis „ S. Crucis, transfertur ad primam diem non impeditam, ut declaravit S. R. C. 20. Julii 1686. „ & datur per extenſum hoc Decretum in noſtro „ Indice *ſub num.* 156.

10. Nicolai de Tolentino. In Breviar. Vatic. *vol.* 4760. reſtituitur a Sixto V. 1585. cum officio, & duplici Ritu, ſed comparatione facta cum Nicolao Mironſi Epiſcopo, a quo hic Nicolaus prodiit in lucem, Clem. VIII. Semid. Ritu Feſtum decrevit fieri, mutavitque orationem. Si transferatur, mutatur verſus tertius in Hymno *Iſte Confeſſor*. Duplex denuo a Clemente IX.

11. Prothi, & Hyacinthi. In Antiph. & Sacram. Gregor. „ Et in Kalendariis ſæpe laudatis.“ Romæ celebre Feſtum fuiſſe docet Baron. *in Martyrol.* Simplex in MS. & 1550. Gregorianum, ubi ſupra. Fuere germani, teſte S. Damaſo in Epigram. quod in recognito Martyrolog. & Breviar. adnotatum eſt; quare in officio novem Lection. 8. Reſponſ. erit: *Hæc eſt vera*.

14. Exaltationis S. Crucis. Ante obitum S. Joſ. Chryſoſtomi, qui hic die obiit, & duos de hoc Feſto Sermones habuit. In Comito S. Hieron. fit mentio; in Ord. Rom. & in Sacrament. Gregor. habetur Secreta Miſſæ oratio, qua nos utimur; reliquæ deinde mutatæ fuerunt. „ Codex Gelaſianus, & Gregorianus duas hac die exhibent Miſſas 1. de Exaltatione S. Crucis, 2. de SS. Cornelio, & Cypriano: eaſdem habet Kalendarium „ Frontonis. In vetuſto Codice Turonenſi tres „ continentur Miſſæ, duæ de Exaltatione S. Crucis, tertia de SS. Martyribus Cornelio, & Cypriano. In Codicibus Regio, & Gellonenſi tres „ etiam leguntur, 1. de Exaltatione S. Crucis, 2. „ de SS. Cornelio, & Cypriano. 3. de S. Cypriano propriæ.“ Honorius I. invexiſſe dicitur hoc Feſtum in Eccleſiam Orientalem anno 623. ex Platina; fortaſſe ampliavit. Quare Heraclii victoria longe poſterior reddidit illuſtriorem jam inſtitutam celebritatem, quæ contigit anno 631. ex Sigebert. Semid. apud. Durand. *lib. 7. c.* 1. Duplex MS. & 1550. Officium Gregor. mutavit aliqua. Pius V. in Reſp. & Laudibus. Clem. VIII. in Hymno juſſit dici: *In hac triumphi gloria*. Et declaravit etiam hoc Feſtum Duplex majus. Officium Miſſæ Introitum tantum habet ex Antiphon. Gregor.

15. Octava Nativitatis B. V. ab Innocent. IV. ex Durand. *lib. 7. cap.* 28. hoc eſt, officium ejuſdem, ait Baron. *in Martyr.* Beda enim meminit octavæ cum Radulph. *propoſ.* 19. qui eam numerat inter octavas majores. Habetur in Miſſali Vaticano *vol.* 3808. Semid. apud Durand. *lib. 7. cap.* 1. Duplex ab Alexand. IV. ut dicitur in Brev. 1550. Officium ab Innocent. IV. ex Platina anno 1246. qui & eidem tribuit Feſtum, ſed falſo, ut ſupra innuimus. Pius V. infra octav. ademit in primo Nocturno Lectiones de Canticis Canticorum quotidianas, exceptis prima, & ultima die, & mutavit Lectiones ſecundi, & tertii Nocturni.

Nicomedis. Olim die prima Junii, ex Beda, Uſuardo, & Adone. Habetur officium Miſſæ in Antiphon. & Sacrament. Gregor. cum omnibus orationibus Miſſæ. „ Habetur in Kalendario Frontonis, & Sacramentario Gellonenſi.“ Simplex in Brev. MS. & 1550.

16. Cornelii, & Cypriani. Obiere tameri die

24. Se-

24. Septembris, qua, & ſequenti impedita, data eſt iiſdem hæc dies pro natali. De iis in Comite Hieron. & Sacrament. Gregor. ubi habetur prima, & ultima oratio Miſſæ. „ Hoc Feſtum legimus etiam in Sacramentario Leonino, & Kalendario Marteniano, ac Miſſali Gothico.“ D. Cyprianus Nazianzenus orationem habuit, & ſolemnius erat Feſtum apud Græcos. Extant aliorum ſermones, Auguſtini 113. 114. 115. 116. *de diverſis*; SS. Maximi, & Petri Chryſ. In Italia per antonomaſiam dicebatur celebritas Cyprianea, ut ſcribit Procopius *de bello Vandal.* Simplex in MS. & 1550. Semid. a Pio V. cum offic. Lect. 1. Noct. de Communi Mart. eatenus fuerunt aſſignatæ, quatenus de libro Tobiæ cœptum ſit legi: alioquin initium ejuſdem legatur in hoc Feſto (qui caſus contingit alicubi ob Feſtum ſolemne in Domin. die 13. Septembr.) ne ſcilicet liber ille omittatur. Miſſæ offic. diſcordat ab Antiphon. Gregor.

Euphemiæ &c. A tempore Chalcedonenſis Conc. in Sacram. Gregor. diviſim habentur: ubi etiam orationes omnes, quæ nunc in Miſſa dicuntur, Pamelius numerat inter officia Gregor. poſteriora. „ Quod verum eſſe non poteſt, cum natale S. Euphemiæ notetur in Codicibus Leonino, & Geſiano. Euphemiæ, & Luciæ meminit etiam „ Kalendarium Frontonis. Codex Gellonenſis duas „ habet Miſſas, unam de S. Euphemia, altera de „ SS. Lucia, & Geminiano.“ In Antiph. Greg. ante tempora Doni Papæ, ait Biron. *in Martyrol.* Manuel *tit. de Feriis*, cum novem Lect. in MS. & 1550. commem. tantum a Pio V.

„ Cum in hac Feſto SS. Cornelii, & Cypriani „ pro Commemoratione SS. Euphemiæ, & ſocio„ rum dicatur in primis Veſperis Antiphona *Gaudent in Cœlis*, & in Laudibus Antiphona *Iſtorum*, quæſitum fuit, utrum prædictæ Antipho„ næ dicendæ ſint etiam quando officium SS. Cor„ nelii, & Cypriani transfertur ex quo occurrat „ in Dominica? & S. Cong. ſub die 14. Decem„ bris 1709. reſpondit, quod in prædicto caſu „ in primis Veſperis Dominicæ pro commemo„ ratione SS. Euphemiæ, & ſociorum dicenda ſit „ Antiphona *Iſtorum*, & in Laudibus Antiphona „ *Veſtiti capilli &c.*

17. Stigmatum S. Franciſci. Baronius *in Martyrol.* ſcribit, Bened. XI. juſſiſſe ſolemnitatem hanc celebrari duplici officio: ideſt, in ordine S. Franciſci, & ipſam in Martyr. Rom. juſſiſſe Sixtum V. hac die recenſeri, additis ipſiſmet Sixti V. verbis. Deinde vero conceſſit Paulus V. celebrari eamdem poſſe ad libitum Cleri, Duplici quidem officio in Religione S. Franciſci: extra eamdem Semiduplici, ut patet ex prima editione Romana, & Decreto S. R. C. die 28. Auguſti 1615. & rurſus die 2. Octobris 1627. Scripſit de hoc Feſto Anton. Daza Minorita, & ait, univerſæ Eccleſiæ fuiſſe præceptum ſub Ritu Duplici a Bened. XI. & a Paulo V. ſed fallitur: tum quia Marcus Uliſponenſis in ſuo Chronico Minorum *part.* 1. *c.* 59. aperte tradit, a Benedicto XI. datum eſſe Feſtum Duplex Ordini tantum S. Franciſci: tum quia ſemel, & iterum decrevit S. C. R. Semiduplicem, ut diximus: tum quia ejuſmodi Decreto delata ſunt ea verba in 6. Lectione: *Officio duplici*, quæ videbantur ad totum Clerum attinere 6. Nov. 1627. & ratio favet, quia in Brev. ſecundaria SS. Feſta longe ſunt inferiora primariis, ut videre eſt in Duplicibus majoribus per annum: non ergo debet eſſet Feſtum Stigmatum æquale Feſto primario S. Franciſci, quod eſt Dupl. minus; congruit autem eſſe Duplex in ord. Minor. ubi Feſtum primarium S. Franciſci eſt Duplex primæ Claſſis. Color albus adhibendus eſt, ut alias docuimus contra FF. Minorum. In Martyrol. *Lect.* ſi fiat offic. ponatur 1. loco de præcepto a Clem. IX. „ Nunc apud Minor. in tali Feſto adhibetur co„ lor albus, juxta Decr. S. R. C.

Nunc elevatum eſt hoc officium ad duplicem minorem a Clemente XIV., ob ſuam erga eumdem S. Franciſcum peculiarem devotionem die 11. Auguſti 1770.

18. S. Joſephi a Cuperti no Confeſſoris ordinis Minorum Conventualium, Clemens XIV. ejuſdem ordinis Profeſſori officium dupl. præcepit in univerſa Eccleſia, cum Antiphonis ad *Magnif.* in 1., & 2. Veſp., & ad *Benedict.* orat., Lect. in tribus Noct., ac Miſſa propriis. Die 8. Auguſti 1769., & in Martyrologio legatur primo loco.

19. Januarii &c. Primus erat in Appendice Gregor. Apud Græcos ante Procopium, qui de hoc Feſto ſcribit *lib.* 2. *de bello Gothico*, cum ſociis reſtitutum fuit a Sixto V. 1586. & cum officio Semid. „ Clem. VIII. mutavit Evang. cum Homil. „ Nunc Duplex ab Innoc. XI. 7. Decemb. 1676.“

20. Vigilia S. Matthæi. Ut de Vigilia S. Andreæ, & S. Thomæ dictum eſt. In Comite Hieron. Evangelium, officium Miſſæ in Antiphon. & Sacramentario Gregor.

Euſtachii &c. „ Unius Euſtachii meminit Ka„ lendarium Frontonis.“ Appendix Sacrament. Gregor. habet hoc Feſtum Kal. Novembr. hac vero die Miſſal. Vatic. *vol.* 4743. commemor. in MS. Simplex 1550. Pius V. ademit Lect. ob Homiliam Vigiliæ. Urbanus VIII. Ritu Semid. celebrari juſſit, ad inſtantiam Mauritii Cardinalis a Sabaudia Diaconi ejuſdem Eccleſiæ; cujus Lect. approbatæ fuerunt die 24. Novembris 1625. addiderunt alii ſine facultate Reſp. *Hæc eſt vera*; quod non quadrat: alias dicendum eſſet etiam in Feſto SS. Marii, & Marthæ &c. 19. Januarii; eadem enim eſt ratio, patris, matris, & duorum filiorum; Non igitur eſt dicendum.“ Duplex a Clem. X. die 26. Januarii 1671.

21. Matthæi. Ut de S. Andrea. Comes S. Hieronymi meminit, „ Sicut & Kalendarium Mar„ tenianum.“ Oratio eſt Ambroſiana. Pius V. mutavit Lectiones omnes offic. Miſſæ, ut in Antiphon. & Gregor. Sacrament.

22. Mauritii &c. Primus in Antiph. Greg. ſed ex Pamelio poſt Gregorium; ſocii vero in Appendice Sacrament. „ Codex Corbejenſis Ratoldi

„ duas

„ duas habet Missas de SS. Martyribus Mauritio, „ ejusque sociis. Missa ipsorum legitur etiam in „ Missali Gothico Gallicano, " Simplex in MS. & 1550. Officium Gregor. & Missæ præsertim, ut in citato Antiphonario.

22. Thomæ de Villanova Episcop. Semid. ad libitum ab Alexand. VII. cum orat., & Antiph. ad *Magnif.*, & ad *Benedict.*, ac Lect. 2. Noct. propriis. Die 17. Junii 1659. In Hymn. *Iste Confessor* mutatur tertius versus, & in Martyrol. legatur primo loco. Deinde Semid. de præcepto ab Innocentio XII. 4. Septembris 1694.

Hoc officium olim recitabatur die 18. hujus Mensis, sed postquam ejus locum occupavit Festum, & officium S. Josephi a Cupertino, reperitur in omnibus Breviariis, & Missalibus assignata hæc dies tamquam propria prædicti S. Thomæ. Nona Lectio erit de SS. Martyribus Mauritio &c., & de eis fit commem. in 1. Vesp. Laud., & Missa.

23. Lini. In Appendice Gregor. Semidupl. ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantum. Radulph. *prop.* 22. Simplex in MS. & 1550. Semid. restituitur a Pio V. mutavit autem Evangel. cum Homilia Clement. VIII.

Theclæ. In Append. Gregor. Ubique celebre Festum, ait Baron. *in Martyrol.* cum novem Lect. in Brev. 1550. commemoratio a Pio V.

„ 24. B. M. V. de Mercede Redemptionis ca„ ptivorum sub Ritu Duplici majori a Benedi„ cto XIII. 22. Martii 1727. olim sub Ritu Du„ plici minori tantum de præcepto a S. R. C. „ 18. Februarii 1696. cum oratione propria, ac „ Lectionibus, approbante etiam Innoc. XII. sub „ die 21. ejusdem Februarii, & anni 1696.

26. Cypriani, & Justinæ. In Append. Gregor. Simplex in MS. & 1550.

27. Cosmæ, & Damiani. In Sacramentario Gregoriano mutatis orationibus omnibus Missæ: quas tamen nobis etiam communes Pamelianus habet Codex. „ Missa hujus Festi habetur etiam „ in Codice Gelasiano, & Kalendario Frontonis, " Romæ celebrem eorum cultum ante Microlog. indicat Baron. *in Martyrolog.* Manuel *tit. de Feriis.* Simplex in MS. & 1550. Semid. a Pio V. offic. autem Missæ habetur in Antiph. Gregor. ubi & posterius esse S. Gregor. notat Pamel.

28. ✠ Wenceslai Martyris Ducis Bohemiæ. Novissime a Clemente X. Semidupl. ad libitum cum oratione propria, & Lect. 2. Nocturn. die 29. Novemb. 1670.

„ Nunc Semiduplex de præcepto a Benedi„ cto XIII. sub die 14. Martii 1729.

29. Dedicationis S. Michaelis in Monte Tellicet Gargano, ait Martyrol. Rom. Habetur in Comite Hieron. & in Sacram. Gregor. cum omnibus orationibus Missæ. „ In Kalendario Frontonis, Co„ dice Gelasiano & Sacramentario Leonino, in „ quo ita legitur *Basilica Angeli in Salaria*; ex „ quo manifestum est hoc Festum a sui institutio„ ne nihil commune habere cum apparitione „ S. Michaelis in Monte Gargano, nec illius Ec„ clesiæ dedicationem hac die celebratam fuisse, „ ut volunt Gavantus, & Martene, omnesque „ alii. Doctissimus Sacramentarii Leonini Editor „ rem nobis aperiet. " In Concilio Moguntino *cap.* 6. Manuel *tit. de Feriis.* Ado inquit, ob dedicationem Ecclesiæ in mole Adriani; quam Baronius *in Martyrol.* vult fuisse dedicatam a Bonifacio III. vel IV. qui sunt posteriores Gregor. Radulph. ait *proposit.* 17. fieri ex auctoritate Apostolica. Gemma addit *lib.* 3. *cap.* 167. ob victoriam fieri contra Paganos. Duplex apud Radulph. *cit.* & in Breviario 1550. Officium est Gregor. quod dici testatur Schulting. a Concilio II. Triburiensi MS. celebrato anno 1030. Pius V. mutavit Lectiones primi, & secundi Nocturni; tum ordinem Respons. tum Capitulum ad Sextam. Nota, quod ad octavam Lectionem dicitur: *Quorum Festum colimus*; quia est Festum omnium Angelorum, ut in oratione, & Lectione quarta patet, & sequentibus, & quia Dedicatio hæc in Monte Gargano facta fuit in Michaelis, & Angelorum memoriam, ut expresse dicitur in Lectione sexta Festi Apparitionis, *die* 8. *Maji*. Officium Missæ habetur in Antiph. Gregor. Si occurrat hoc Festum in Dominica, convenit, ut octavæ Lectioni jungatur nona, quæ de Angelis agit.

30. Hieronymi. In Sacram. Greg. cum diversis tamen orationibus Missæ. Ex Decr. Bonifacii VIII. Duplex. Pius V. mutavit Lectiones omnes.

De Festis Sanctorum Mense Octobri. Cap. XII.

1. FEstum Rosarii debet ubique, & præcepto celebrari in iis Ecclesiis, in quibus adest Altare, seu Cappella Rosarii B. V. duplici majori officio, in prima Dominica Octobris, quæ scilicet occurrit in Kalendis, vel post Kalendas, ex Decreto Greg. XIII. *die* 1. *Aprilis* 1573. offic. recitant Bononienses de Nativitate, mutato nomine in *Festivitatis*; quod non improbamus. Certe melius, ut in Festo ad Nives; cum Lect. 2. Noct. de Nativ. B. V. mutato verbo, *Natali in solemnitate*; minus enim cohærent Antiph. & Respons. Nativitatis Festo Rosarii, quam Visitationis, & Præsentationis B. V. & tamen hæc duo Festa non habent amplius offic. de Nativitate: mutante Clemente VIII. in offic. quæ hodie habentur. Quibus autem placet offic. Nativitatis, pro iis verbis: *Hodie nata est*, dicere poterunt, *Hodie Festum est B. V.* sed vere dissonat illud, *ex progenie David*; a voce *Festi*. Vide, quæ diximus *in* I. *Tomo part.* 4. *tit.* 5. *n.* 22. Nota, quod in iis Vesperis si concurrant cum Angelis Custodibus; Vesperæ integræ erunt de B. V., cum commemoratione Angelorum Custodum; habet enim Festum Rosarii integras utrasque Vesperas, quia Gregorius celebrari voluit ritu duplicis majoris, ut diximus, & ubi hoc Festum, legatur de eo in Martyrologio 1. loco. Occurrit non raro dies octava Titularis Ecclesiæ S. Michaelis, S. Hieronymi, & alio-

allorum, in Domin. 1. Octobr. in qua Rosarii Festum a Clero ejusdem Ecclesiæ fieri debet, officiumque de eodem recitari; & sicuti dies octava non potest transferri, ita neque videtur transferri debere Festum Rosarii, quod a die 7. Octobris in 1. Dominicam ejusdem ex professo transtulit Gregor. XIII. ut officio populus interesit, *ex Bulla cit. supra*. Quodnam erit igitur officium recitandum? consultus respondi, recitandum esse officium de Rosario cum commemor. diei octavæ, & Dominicæ 1. Octobr. tum quia dum neutrum transferri debet, ut dixi, Festum Rosarii est duplex majus, Octava vero duplex minus; tum quia Festum Rosarii est Deiparæ; tum quia Festum est de præcepto universalis Ecclesiæ, *ex Bulla Gregorii*; dies oct. est de præcepto in particulari Ecclesia; tum quia S. R. C. in honorem B. V. decrevit, a Clero Regii fieri Festum Visitationis B. V. in die octav. S. Prosperi Patroni loci, ut supra scripsimus *sect. 3. c. 12. n. 20.* licet potuisset, & debuisset ex vi Rubricarum transferri Festum Visitationis, at Rosarii festum a Dominica non est dimovendum.

Major est difficultas, quando in prima Dominica Octobris occurrit Festum Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, in qua Altare adest Rosarii, de quo fiet officium, de Festo, an de Rosario? Bononiæ ann. 1637. recitandum est officium de Festo S. Petronii, & in Dom. 2. Octobris translatum est officium Rosarii, vel potius festum: nam Clerus eo die recitavit officium de octava S. Petronii. At S. R. C. die 6. Febr. 1638. decrevit in hoc casu nihil fieri de Festo Rosarii, neque transferri debere.

„ Nunc prædictum officium SS. Rosarii B. V. M. „ Clemens XI. die 13. Octobris 1716. extendit ad „ Ecclesiam universalem absque ulla restrictione „ sub ritu duplici majori in Dominica pariter „ prima Octobris recitandum: & hoc ob insi„ gnem victoriam ab Exercitu Augustissimi Caro„ li VI. Romanorum Regis in Imperatorem ele„ cti de innumeris Turcarum copiis in Hungaria „ relatam 5. Augusti, hoc est Festo dedicationis „ S. Mariæ ad Nives, necnon ob Civitatem, & „ Arcem Corcyrensem paulo post, videlicet in „ octava Festi Assumptionis SS. Virginis prædictæ „ ab immanissima eorumdem Turcarum oppugna„ tione feliciter liberatam. Exstat Diploma Apo„ stolicum de hoc officio in Bullario peculiari „ Clementis XI. part. III. Constit. 25. quæ inci„ pit: *Cum alias* pagin. mihi 754. & reperitur „ etiam in Bullario Romano recentissimæ edit. „ Ex quo Festum SS. Rosarii, ejusque officium „ modo est universale, & de præcepto, licet „ affixum Dominicæ 1. Octobris, si alicubi im„ pediatur ab officio altioris Ritus, & majoris „ Dignitatis, vel a die octava alicujus Festi ha„ bentis octavam; nihilominus erit absolute trans„ ferendum in primam diem non impeditam, „ prout idem dicendum est, & diximus de San„ ctissimo Nomine ejusdem B. V. quod celebra„ tur in Dominica infra ejus octavam, & de „ SS. nomine Jesu, quod celebratur in Domini„ ca II. post Epiphaniam: Festa enim universa„ lia, licet affixa Dominicis, transferuntur, non „ vero omittuntur, si impedita sint, ut alibi di„ ximus, & colligitur ex Decreto edito die 20. „ Martii 1683. "

1. Remigii. Dies est Translationis, oblit enim Idibus Januarii ex Bar. *Martyrol.* Habetur fest. in Appendice Gregoriana, & in Concilio Moguntino *cap. 6.* Simpl. in MS. & 1550. in Hymn. Vesp. mutatur tertius Versus, Semid. ad libitum a Clemente IX. die 26. Novembris 1668.

„ Si hoc officium occurrat in Dominica, vel „ alicubi in aliquo Festo, aut infra octavam, omit„ tendum quidem erit quoad Ritum semiduplicem „ ad libitum, sed dicendum quoad Ritum simpli„ cem, nempe per nonam Lectionem, & Com„ memorationem juxta Decretum editum a S. R. C. „ die 13. Junii 1682. & datum in nostro Indice „ *sub n. 126.* Si tamen alicubi occurrerit hac die „ Festum Duplex 1. Classis, tunc neque legere„ tur nona Lectio, neque ulla fiet Commemora„ tio de S. Remigio.

2. De Fest. SS. Angelorum Custodum concessit Paulus V. 27. Septembr. ann. 1608. posse fieri offic. duplex a se approbatum ad libitum Cleri, prima die non impedita officio novem Lect. post Festum Dedicationis S. Michaelis. De præcepto a Clemente X. assignata pro sua die propria hac 2. Octobr. quia prima est impedita pro Festo Sancti Remigii.

Ad Octav. Lectionem dicitur: *Quorum Festum colimus*, nam titulus, & oratio est de pluribus, & unusquisque intendit venerari suum Angelum in Choro una cum aliis; qui solus recitat officium, adhuc dicat *Quorum Festum colimus*, &c. non *cujus Festum colimus*, &c. quod postremum docuit recentior, minus advertens, quod uni recitanti neque convenit, *colimus*, in plurali, si verborum vim attendimus: in Lect. Martyrologii legatur primo loco eodem.

„ Cum in omnibus Dominiis Imperio subjectis „ recitetur ex Indulto Apostolico officium pro„ prium SS. Angelorum Custodum Dominica pri„ ma Septembris cum octava, non est de eis re„ citandum etiam hac die 2. Octobr. ita declara„ vit S. R. C. 30. Septembris 1679. & datur in „ nostro Indice *sub num. 103.*

„ Quando hoc Festum concurrit in primis, „ vel secundis Vesperis cum simili officio Duplici „ minori, totum debet fieri de SS. Angelis cum „ sola Commemoratione alterius Duplicis con„ currentis, ut liquet ex Decretis S. R. C. da„ tis in nostro Indice *sub num. 116. & 245.*

4. Francisci. A Gregor. IX. 1228. dilatatur Festum a Sixto IV. 1472. in Missali Vatic. *vel.* 1741. Duplex in Miss. & 1550. Pius V. retenta oratione, mutavit officium antiquius, opera Fratrum Minorum in Breviario positum, & auctoritate Nicolai III. approbatum, ut diximus *cap. hujus Sectionis*.

Bonis. In Lect. 6. legitur, quod S. Franciscus in die Festo Exaltationis S. Crucis recepit Sacra Stigmata, & Lect. 4. Festum Stigmatum, ait S. Bonav. quod circa Fest. Exaltationis id acciderit. Non tamen pugnant inter se hi textus: quia tempore S. Bonav. erat incertus dies, qui deinde fuit præcise revelatus. Lege Wadingum in Annal. Min. Ann. 1283. Festum S. Francisci est de præcepto ubique locorum; ex Decreto Sixti IV. ut indicat Silvester *V. Dominica*, *n.* 3. §. 6. ubi tamen ait, constitutionem illius non fuisse moribus utentium approbatam, sed rursus præcepit ubique S. R. C. die 3. Januar. 1622. annuente Sanctissimo; Decretumque originale ostendit mihi Joannes Petrus Missarius meus, virtutum, doctrinæ, & fortunarum hæres Julii Benigni Advocati Consistorialis, Primarii, & unici tunc temporis in Gymnasio Romano Doctoris, Archiepiscopi Thessalonicensis, & S. R. C. Secretarii, de Romana Republica optime meriti, cui & ego debeo plurimum, cum ejus opera potissimum, in album Consultorum ejusdem S. C. relatus fuerim: idemque Missarius publicari Decretum Romæ curavit, in Tabella, de consensu majorum edita Ann. 1631. Festorum ubique observandorum ex præcepto S. R. E; favente Tegrimo Tegrimio, Domino meo, Episcopo Assisinate, & præfitæ S. R. C. a Secretis incomparabili viro, in gratiam S. Patroni Assisinatum. Æquum est igitur, ut deinceps ubique gentium observetur.

„ Gavanti Ævo hoc Festum erat utique de „ præcepto observandum, sed posterius fuit hoc „ Festum abrogatum ab Urbano VIII. ut patet „ ex ejus Constitutione edita idibus Septembris „ anno 1642. quæ incipit: *Universa per Orbem*. „ Et in qua recensentur omnia Festa de præce„ pto, ubique servanda, nullam faciendo men„ tionem de hoc Festo S. Francisci, unde patet „ hoc Festum fuisse tunc abrogatum. "

5. Placidi, & Sociorum in Breviar. Vaticano *vol.* 476o. restituit Sixtus V. anno 1588. Simplex ab eodem. Mutavit orationes Clemens VIII. non dicitur Respons. Vide infra *sect.* 8. *cap.* 22. *n.* 6.

6. Brunonis. A Gregor. XV. die 17. Febr. 1623. Semidupl. cum officio ab eodem 6. Maji 1623. In Lectione Martyrolog. ponitur primo loco. „ Si transferatur, mutatur in Hymno Vesper. „ tertius versus. Nunc vero celebratur sub Ritu „ Duplici ex Decreto Sac. Rit. Cong. die 3. Mar„ tii 1674. annuente Clement. X. die 14. ejus„ dem Mensis. "

7. Marci Papæ. In Antiph. & Sacram. Gregor. a quo initium primæ orationis, & ultimam Missæ orationem habemus: omnes autem leguntur in Codice Pameliano. „ Kalendarium Frontonis Mar„ ci quidem Festum habet, reliquos omnino si„ let. In Codice Gelasiano legitur tantum Mis„ sa SS. Marcelli, & Apuleji. "

8. SS. Sergii, &c. In Appendice Gregor. Simplex in MS. & 1550.

8. Birgittæ. A Gregor. XV. & 8. Aprilis 1623. approbatum officium cum Ritu Semiduplici, oratione, & Lectionibus propriis. Decreto S. R. C. recitandum quidem die 7. Octobris, in qua fuit illa Canonizata, ut in Bulla Bonifacii IX. sed Urbanus VIII. ne Missa S. Marci Papæ in Missali deleretur, jussit hac die octava, annuente Poloniæ Rege, celebrari Festum; in Polonia vero, ut prius, die septima, cujus obitus contigit die 23. Julii, impedita Festo S. Apollinaris: unde, & in Martyrolog. quoque recognito translata est Lectio de eadem in hanc diem Octobris octavam. Acta sunt hæc anno 1628.

„ Prædictum officium S. Brigittæ Viduæ a Ri„ tu Semiduplici ad Ritum Duplicem elevatum „ fuit a S. R. C. die 26. Augusti 1724. annuen„ te Benedicto XIII. sub die 2. Septembris ejus„ dem anni. "

9. Dionysii, &c. quam Athanas. de Synod. Nicænæ Decret. appellat Theognostum. Habetur de eodem in Antiph. Gregor. sed post Gregorium, ex Pamelio, qui ait esse Gallicanum officium. Nim ortum habuit in Gallia a tempore Ludovici Pii & Amalarii, *ex epist. Hildrini ad eumdem*. „ Hoc Festum habet Vigiliam in Codice Rhe„ mensi & Corbejensi Ratoldi. Mirum est hoc „ Festum non reperiri in Missali Gothico. " De Generali consuetudine testatur Radulph. *propos.* 17. Simplex in MS. & 1550. Semid. apud Radulph. quem Ritum restituit Pius V. mutavit autem Evang. cum Homil. Clemens VIII. Offic. Missæ aliud est in Antiphon. Gregor.

10. Francisci Borgiæ Confessoris Semidupl. de præcepto cum orat., & Lect. 2. Noct. propriis, a Sac. Rit. Cong. die 21. Augusti 1688. annuente Alexand. VIII. die 8. Novemb. 1689. In Hymno *Iste Confessor*, mutatur tertius versus, & in 3. Noct. legitur Homil. S. Hieronymi Presbyt. in Evangel. *Ecce nos reliquimus omnia*, de Communi Abbatum, & in Martyrologio legatur primo loco. Missa dicitur *Os justi* de Communi Confess. non Pontif. cum Evang. de Communi Abbatum.

13. S. Eduardi Angliæ Regis Confess. Semidupl. de præcepto a S. R. C. sub die 6. Aprilis 1680. annuente Innocentio XI. cum Lectionibus 2. Nocturni, & oratione propriis; in Hymno *Iste Confessor* mutatur tertius versus. "

14. Callixti. In Sacrament. Gregor. cum omnibus orationibus Missæ. „ In Kalendario Frontonis, Codice Gellonensi. " Semidupl. ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantum, ex Radulph. *propos.* 22. Simplex in MS. & 1550. Semid. Pius V. instituit ubique. Clemens VIII. mutavit Evangelium cum Homilia. Officium aliud est Missæ in Greg. Antiph.

15. * Theresiæ Virginis. Urban. VIII. ad libitum concessit fieri officium Semidupl. approbatum a S. R. C. die 25. Augusti 1636. De ea si fiat officium, in Lectione Martyrologii legitur primo loco; de præcepto ab Innoc. XI. die 29. Octobris 1644. tandem Duplex a Clemente IX. die 11. Septembris 1668.

17. „ S. Hedvigis Viduæ Semidupl. de præ„ ce-

„ cepto a S. R. C. ſub die 20. Martii 1706. an„ nuente Clem. XI. cum Lectionibus ſecundi No„ cturni, & oratione propriis. "

18. Lucæ Evangeliſtæ. Martyr a S. Paulino *ad Severum epiſt.* 12. reputatur. Metaphraſtes in hoc Feſto concionem habuit. In Sacrament. Gregor. habetur cum omnibus orationibus Miſſæ, quarum prima eſt Ambroſiana. Decreto Bonif. VIII. eſt Duplex. A Pio V. Duplex 2. Claſſis.

19. „ S. Petri de Alcantara Confeſſ. Ordinis „ Minorum. Duplex a S. R. C. die 16. Aprilis „ 1701. annuente Clemente XI. olim Semidupl. „ a Clem. X. cum Lectionibus ſecundi Noct. & „ oratione propriis. "

20. Officium S. Joannis Cantii Presbyteri Secularis Confeſſoris cum Hymnis in primis, & 2. Veſp. ad Matutinum, & Laudes necnon orat., Lect. 2. Noct., ac Miſſa propriis. Clemens XIV. ad preces Sereniſſimi Regis Poloniæ, præcepit in univerſa Eccleſia celebrari ſub ritu Semidupl. Die 8. Septemb. 1770., &. in Martyrologio legatur primo loco.

Prædictum officium elevatum fuit ad Ritum Duplicem a SS. D. N. Pio Papa VI. Die 23. Febr. 1782.

21. Hilarionis. In Appendice Gregor. Simplex in MS. & 1550.

Urſulæ, &c. In quinto ſæculo, hoc eſt, anno 500. indictum eſſe Feſtum, ait Jac. Philipp. Bergomenſ. citatus a Schultingio, in Miſſali Vaticano *vol.* 3808. Officium ſolemne proprium totum in Brev. 1550. Pius V. commemorationem decrevit. Si adſit alicujus ex his Virginibus caput, aut inſignis Reliquia, & nomen ignoretur, fiat de ea officium, Duplici Ritu, ſumpta oratione de Communi in ſingulari, tacito illius nomine (quod fit in S. Callixto, & aliis) & fiat commemor. S. Hilarionis, & SS. Urſulæ, & ſociarum: niſi aliud a Majoribus concedatur, aut legitime præſcribatur.

25. „ Chryſanthi, & Dariæ. In Appendice „ Gregor. Et in Kalendario Frontonis. Codex „ Geliſianus habet Feſtum 3. Decembris una cum „ Antonino, & Martha. " Simplex in MS. & 1550. Officium creditur compoſitum a Varino, & Armeno fratribus ordinatis a S. Stephano, qui vitas eorum ad omnes Eccleſias direxerunt. Hæc Cornel. Schultingius; ex quibus facile conjicitur Feſtum indictum eſſe 400. annis ante S. Gregorium. „ Hæc tamen fidem omnem ſupe„ rare videntur. "

26. Evariſti. In Miſſali Vatic. *vol.* 4743. Semid. ex Microlog. *cap.* 43. Romæ tantum, ex Radulph. *propoſit.* 22. Simplex in MS. & 1560.

27. Vigilia SS. Simeonis, & Judæ. Vide in Vigilia S. Andreæ. In Comite S. Hieronymi habetur Evangelium. Homilia a Pio V. Miſſæ vero officium in Antiph. & Sacrament. Gregor.

28. Simonis, & Judæ. Dicito, ut de Feſto S. Andreæ. Pius V. innovavit officium, oratione excepta. Evangelium idem, quod in Comite S. Hieron. officium Miſſæ, ut in Antiph. & Sacram. Gregor. ſi contingat eos dividi, quia alter tantum Titularis eſt Eccleſiæ, juxta Rubr. quæ habetur ſupra *ſect.* 3. *c.* 10. *n.* 11: tunc pro S. Simone legatur in 1. Noct. de Communi Apoſt. reſervata Epiſt. Judæ eidem, qui eſt ejuſdem Auctor, ut *ſect.* 5. *cap.* 12. *n.* 15. ſignificavimus: Vide quæ diximus in prima die Maji; at quia Lectio IV. non poteſt dividi, ea legatur in Feſto Titularis; & iterum in officio alterius translati, ſicuti etiam Evangelium cum Homilia. Lectiones V., & VI. variari poſſunt, ut in Communi Apoſtol. Pro varianda oratione, ſumi poteſt oratio Vigiliæ in numero ſingulari, & mutatis verbis: *prævenimus* in *celebramus*; & *præveniat* in *imploret*, ſed in his conſule S. C., ut aliquid proprium concedat.

31. Vigilia Omnium Sanctorum. In Antiph. & Sacram. Gregor. habentur orationes cum officio Miſſæ; ſed poſterius eſt S. Gregor. ex Pamelio; Concil. Oxonienſe, & Beda meminerunt.

De Feſtis Sanctorum Menſe Novembri. Cap. XIII.

1. OMnium Sanctorum. Ord. Rom. habet hæc verba notanda: *In Kalend. Novembr. & per totum Orbem plebs univerſa, ſicut in die Natali Domini ad Eccleſiam in honorem omnium Sanctorum ad Miſſarum ſolemnia convenire ſtudeat; illud attendentes, ut quidquid humana fragilitas per ignorantiam, aut negligentiam in ſolemnitatibus, ac Vigiliis Sanctorum minus plene peregerint; in hac obſervatione ſancta ſolvatur.* S. Cyprian. *epiſt.* 34. docet, Natalitia Sanctorum annua celebranda eſſe cum Miſſæ Sacrificio: ſed quia omnium Martyrum, & aliorum non poſſunt ſingula celebrari (teſte Euſebio, citato a Beleth r. 154. exiſtimante, quotidie excedere numerum quinque milium) ideo Bonifac. IV. inſtituit Romæ Feſtum Omnium Sanctorum hac die: quod deinde aliis Orbis Eccleſiis edixit Gregor. IV. an. 835. ex Sigeberto, & præſertim Gallis, & Germanis, ex Baronio *in Annal. ad annum eumdem*. Neque vero Sanctorum Martyrum tantum hoc Feſtum; verum etiam Confeſſorum, ut in Codice MS. ſe legiſſe ait Biron. *in Martyrolog. die* 13. *Maji*. Habetur Feſtum in Sacrament. ſolemne Feſtum in Ord. Rom. Unde Duplex primæ Claſſis convenienter fuit ſtatutum. Officium a Greg. IV. compoſitum eſſe ſcribit Schultingius, ex Beleth c. 127. Pius V. mutavit omnes Lectiones, ſuſtulit primum Reſponſorium, & addidit octavum de Virginibus. In ſecundo Nocturno, & per octavam, legi juſſit Sermonem accommodatum Feſto, quem tribuebant alii Auguſtino, quod eſt falſum, cum ille obierit ante Bonifacium IV. alii Odoni Abbati; de quo tamen unicum Manuſcriptum habemus teſtem in Vaticana Bibliotheca. Nomine Bedæ a Clemente VIII. juſſus eſt legi, quia inter ejus opera habetur, & vixit ille poſt Bonifacium IV. unde & in poſtrema recognitione Breviarii ſecuti ſumus ipſum, qui Bedæ adſcribitur. Officium Miſſæ in Antiph. & Sacrament. Gregor. legi-

legitur, exceptis Offertorio, & Communione, quæ fuerunt mutata: ſed poſterius eſt S. Gregorio, ait Pamelius. In ſecundis Veſperis mandavit Urbanus VI. poſt Veſperas feſtivitas cantari Veſperas Defunctorum Ritu Duplici, ut dicitur in Brev. Venetiis edito anno 1521.

„ Pantheon erat celeberrimum Romæ delu-
„ brum, quod a Marco Agrippa Auguſti Gene-
„ ro, & ter Conſule Jovi Vindici, vel Marti,
„ Venerique dicatum fuit; dubium tamen eſt,
„ an illud Agrippa a fundamentis erexerit, vel
„ jam inceptum perfecerit; Dio enim *libr.* 53.
„ vocem uſurpat, quæ, obſervante Pitiſco, non
„ totum ædificium conſtruere, ſed perficere tan-
„ tummodo ſignificat: *Pantheon quoque perfecit*
„ *Agrippa*. Quidquid ſit, certum eſt Agrippam
„ ſaltem hoc delubrum porticu ornaſſe, ut fi-
„ dem facit ejus inſcriptio: *M. Agrippa L. F.*
„ *Conſ. Tertium fecit*. Tanti fiebat hoc ædifi-
„ cium, ut inter præſtantiſſima Urbis opera enu-
„ meraretur, ad quod poſteritati ſervandum Ro-
„ mani Cæſares ſedulo incubuere; illud enim ve-
„ tuſtate collapſum reſtituit Hadrianus, Spartia-
„ no teſte in ejus vita *cap.* 14. *Romæ inſtauravit*
„ *Pantheon* -- Antoninus quoque, & Septimius
„ Severus hoc idem Fanum repararunt, ut teſta-
„ tur inſcriptio Gruteriana *part.* 2. *n.* 1. ideo au-
„ tem hoc nomine Pantheon appellatum fuit,
„ quod in ſimulacris Martis, ac Veneris multas
„ Deorum imagines acceperit, quamquam Dioni
„ videatur inde id nominis habuiſſe, *quod forma*
„ *convexa fuſtigatam Cœli ſimilitudinem acceperit*.
„ Olim laminis argenteis coopertum erat, ſed
„ Conſtantinus Heraclii nepos eas abſtulit cum
„ reliquis Urbis ornamentis. Multo celebrius
„ poſtea hoc templum evaſit, cum ab Idololatriæ
„ ſordibus expurgatum, a Venere tranſiit
„ ad noſtram Virginem, opera Bonifac. IV. Sum-
„ mi Pontificis, qui illud a Phoca Imperatore
„ obtentum, eidem Deiparæ Virginis Mariæ, San-
„ ctiſque Martyribus conſecravit ſub annum Chri-
„ ſti Domini 607. die 13. Maji, unde poſtea no-
„ men accepit *Baſilica S. Mariæ ad Martyres*, &
„ ob formæ ſtructuram vulgo vocatur *S. Maria*
„ *Rotunda*. Hæc uno conſenſu referunt Anaſta-
„ ſius in vita Bonifacii IV. Beda *lib.* 2. *Hiſtoria-*
„ *rum cap.* 4. Paulus Diaconus, & vetuſtiſſimum
„ Epitaphium Vaticanum apud Manlium. Verum
„ Edmundus Martene in notis ad Kalend. Rom.
„ ab ipſo editum *tom.* 4. *Theſauri Anecd. &c.* &
„ quod antiquius eſt ævo Bonifaciano, contendit
„ longe ante memoratum Bonifacium IV. Pan-
„ theon in honorem B. M. & SS. Martyrum fuiſ-
„ ſe conſecratum, neque indubiam eſſe libri Pon-
„ tificalis fidem ad tempora Bonifacii IV. id re-
„ ferentis duplici hoc argumento demonſtrare co-
„ natur, quorum primum ab ipſo ſuo Kalendario
„ deſumit, in quo Kalendis Januarii hæc legun-
„ tur: *In octava Domini ad Sanct. Mar. ad Mar-*
„ *tyres*. Secundum petit ex Sacram. Gregoriano,
„ quod ad diem Maji 13. habet: *Dedicationem*
„ *Eccleſiæ S. Mariæ ad Martyres*. Verum quis do-
„ cuit Edmundum Martene verba illa tum per-
„ vetuſto Kalendario Romano ab ipſo edito, tum
„ Sacram. Gregor. inſerta, & adjecta non fuiſ-
„ ſe? certe Pamelius obſervat ad diem 13. Maji
„ verba illa in duobus antiquiſſimis MSS. deſide-
„ rari, quod manifeſte oſtendit in genuino Gre-
„ gorii Sacramentario illa non extitiſſe. Et quam-
„ vis Kalendarium a laudato Martene editum,
„ ejus eſſet antiquitatis, quam illi adſcribit (quod
„ tamen clariſſimus Pinus in Diſſertatione de Li-
„ turgia Hiſpanica rotunde inficiatur) nihilomi-
„ nus norunt omnes, quam facile hujus generis
„ libris recentia Feſta ab Amanuenſibus inſeran-
„ tur. Neque unus libri Pontificalis Auctor po-
„ ſterorum memoriæ mandavit Bonifacium IV.
„ B. M. & SS. Martyribus Pantheon dedicaſſe,
„ ſed id ante ipſum Paulus Diaconus, & Bedæ
„ ſcriptis ſuis conſignaverant. Ac proinde ne-
„ gari non poſſe videtur Bonifacium IV. Pantheon
„ nondum fuiſſe vero Numini, ejuſque nomine
„ conſecratum. Gregorium III. qui anno 731.
„ univerſam regebat Eccleſiam, prædictam ſo-
„ lemnitatem a Bonifacio IV. in honorem San-
„ ctorum Martyrum tantum inſtitutam, ad om-
„ nes etiam Sanctos extendit, eamque Kalendis
„ Novembris colendam eſſe decrevit, quod Ba-
„ ronii notitiam fugit. Id vero ex Uſuardi Mar-
„ tyrologio colligitur Andreas Sauſſay, Joannes
„ Fronto in nobis ad hanc diem necnon recen-
„ tiſſime Franciſcus Pagius in ſuo Breviario Hi-
„ ſtorico Chronologico ad vitam S. Bonifacii IV.
„ Pontificis *n.* 2. cui opinioni libenter accedo,
„ cum de præfato Pontifice ſcribat Anaſtaſius:
„ *Hic fecit Oratorium intra eamdem Baſilicam*
„ (S. Petri) *juxta principalem; parte virorum;*
„ *in quo recondidit in honorem Salvatoris, S. ejus*
„ *Genetricis Reliquias Sanctorumque Apoſtolorum*
„ (ideſt in honorem Sanctorum Apoſtolorum)
„ *vel omnium Sanctorum Martyrum, atque Confeſſo-*
„ *rum, perfectorumque Juſtorum toto in orbe Ter-*
„ *rarum requieſcentium, quorum Feſta Vigiliarum*
„ *a Monachis trium Menaſteriorum* (hi alibi di-
„ cuntur Monachi Canonici) *illic ſervientium quo-*
„ *tidie per ordinem exiſtentium, atque Natalitio-*
„ *rum Miſſas in eodem loco celebrare inſtituens,*
„ *in Canone Miſſæ hoc adjecit ita a Sacerdote di-*
„ *cendum:* Quorum ſolemnitas in conſpectu tuæ
„ Majeſtatis celebratur Domine Deus noſter in
„ toto orbe Terrarum. *Quam inſtitutionem in*
„ *eodem Oratorio tabulis lapideis conſcribere fecit*.
„ Ex quibus deducit Fronto Gregorio III. debe-
„ ri Sanctorum omnium ſolemnitatis inſtitutionem.

„ Non me latet Auguſtinum Oldoinum in ſuis
„ additionibus ad vitam Gregorii IV. (qui anno
„ Chriſti 828. Pontificatum ſuſcepit ineundum,)
„ a Ciacconio exaratam, tribuere huic Pontifici
„ ſtatutum celebrandi hoc Feſtum die 1. Novem-
„ bris in honorem Sanctorum omnium, cui opi-
„ nioni favere videtur Sigebertus in Chronico,
„ ſed recedere non poſſum a prima ſententia,

„ quia

„ quia præter allegata argumenta reperio Feſti-
„ vitatem Sanctorum omnium celebratam fuiſſe
„ in Anglia ante Gregorium IV. idque diſerte
„ eruitur ex genuino Martyrologio Bedæ, qui
„ obiit anno 735. in eo enim ad Kalendas No-
„ vembris habetur: *Feſtivitas Omnium Sancto-*
„ *rum*. Ejus mentio fit pariter in Pontificali
„ Egberti Archiepiſcopi Eboracenſis, qui e vi-
„ vis exceſſit anno DCCLXI. In Galliis vero
„ nonniſi paucis ante Caroli Magni obitum Men-
„ ſibus illud celebrabatur, & hoc colligitur ex
„ Capitularibus, eo regnante, editis, ex Con-
„ cilio Moguntino anni MCCCXIII. in quibus
„ tametſi de Feſtivitatibus infra anni circulum
„ publico cultu celebrandis agatur, nihil tamen
„ de ſolemnitate Sanctorum omnium: quare Gre-
„ gorius IV. Ludovicum Pium anno DCCCXXXV.
„ monuit, ut in ſuis Ditionibus Feſtivitas om-
„ nium Sanctorum ageretur, & hoc eſt, quod
„ tradit de Gregorio IV. Sigebertus in Chroni-
„ co ad eum Chriſti annum his verbis: *Tunc*
„ *movente Gregorio PP. & omnibus Epiſcopis aſſi-*
„ *ſtentibus, Ludovicus Imperator ſtatuit, ut in*
„ *Italia, & Germania Feſtivitas omnium Sancto-*
„ *rum in Kalendis Novembris celebraretur, quam*
„ *Romani ex inſtituto Bonifacii PP. celebrant*.
„ Obſervat tamen Edmundus Martene in tract.
„ de antiq. Eccleſ. diſcipl. in Divin. celebran-
„ dis offic. *pag.* 587. ante Gregorium IV. in
„ quibuſdam jam Galliarum Eccleſiis Feſtum hoc
„ celebratum fuiſſe, cum ejus mentionem facit
„ S. Adalhardus utriuſque Corbejæ Abbas in ſta-
„ tutis anno 822. editis in *lib.* 2. *cap.* 3. apud
„ Dacherium *tom.* 4. Spicilegii primæ editionis.
„ Quapropter magis, magiſque comprobatur Ro-
„ mæ, & alibi ſaltem, ſi non in univerſis Re-
„ gionibus, ante Gregorium IV. celebratum fuiſ-
„ ſe feſtum Sanctorum omnium, ejuſque inſtitu-
„ tionem repetendam potius eſſe a Gregor. III.
„ quam ab alio hujus nominis IV.

„ Ad hanc diem pertinent ſequentia Decreta,
„ nimirum Matutinum Defunctorum pro genera-
„ li eorum Commemoratione prohibitum eſt
„ cantari pridie Veſperi in Feſto omnium San-
„ ctorum, ſed recitandum eſt mane die 2. No-
„ vembris poſt Laudes diei. Ita S. R. C. ſub
„ die 1. Septembris 1607. & datur in noſtro
„ Indice *ſub num.* 28. Hoc idem confirmatum
„ fuit per aliud Decretum editum 22. Januarii
„ 1701. & datum in noſtro Indice *ſub n.* 220.

„ Nihilominus pro Eccleſiis Cathedralibus ali-
„ ter ſancitum videtur, nam die 5. Julii 1698.
„ a S. R. C. emanavit hoc Decretum. Officium
„ Defunctorum pro ſecunda die Novembris po-
„ teſt recitari etiam præſente Epiſcopo ante Com-
„ pietorium diei Feſti omnium Sanctorum. Hoc
„ datur in noſtro Indice *ſub num.* 206. quod qui-
„ dem Decretum eſt conforme Cæremoniali Epi-
„ ſcoporum, in cujus *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 1. ſic
„ habetur -- De Veſperis, & Matutinis, quæ
„ celebrantur quotannis pro Commemoratione,
„ & Suffragiis omnium Fidelium Defunctorum
„ immediate poſt ſecundas Veſperas feſtivitatis
„ omnium Sanctorum, quæ ſimul, & junctim
„ in multis Eccleſiis recitari ſolent, hoc eſt,
„ ſtatim poſt Veſperas omnium Sanctorum, Veſ-
„ peræ, & Matutinæ Defunctorum, ad hoc, ut
„ Populus commodius, & frequentius illis inte-
„ reſſe poſſit: & tunc, ſi Epiſcopus ipſemet erit
„ in craſtinum celebraturus Miſſam ſolemnem pro
„ Defunctis, debebit etiam in his Veſperis, &
„ Matutinis officium facere, nullis tamen tunc
„ e Canonicis a Lateribus aſſiſtentibus.

„ Denique ad octavam hujuſce Feſti pertinet
„ pariter Decretum editum die 2. Martii 1695.
„ & datum in noſtro Indice *ſub n.* 187. in quo
„ declaratum fuit, octavam omnium Sanctorum
„ tamquam digniorem præferendam eſſe octavæ
„ Dedicationis Eccleſiæ. "

2. Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum. Tribuitur hic ritus communiter Odiloni Abbati Cluniacenſi, ex Sigeberto ann. 998. a quo diffuſus eſt in totum Orbem auctoritate Apoſtolica; ſed a Bonifacio IV. indictam eſſe Commemorationem hanc ſcribit M. Polonius ann. 607. immo ann. poſt inſtitutionem Feſti omnium Sanctorum ab eodem Bonifacio, docet Petrus de Natal. citatus a Demochare *tom.* 4. *cap.* 18. Petrus Galeſinius, auctorem facit Joann. XVI. ſuadente Odilone, *in Notis Martyr.* Amalarius autem meminit, *de Ord. Antiphon. cap.* 65. qui vixit poſt Bonifacium: & ante Odilonem circa ann. 800. & cauſam reddit. Poſt officium, inquit, Sanctorum inſerui officium pro mortuis. Multi enim tranſierunt de præſenti ſæculo, qui non illico Sanctis conjunguntur, pro quibus ſolito more officium agitur. Hæc ille: nota ea verba: *ſolito more*, ergo erat in uſu. Duplex in MS. & 1550. De officii auctore, & ritu dicemus *Sect. nona*.

Si in Dominica occurrat, transfertur Commemoratio hæc in diem Lunæ, & Veſperæ in Veſperas Domin. ex Decreto Urbani VI. *loc. cit.* Niſi dies Lunæ ſit item impedita Feſto de præcepto: tunc enim in diem quartam Novembris (etiam ſi ſit impedita Feſto novem Lectionum) transfertur officium Defunctorum cum Miſſis, cantata de Feſto altera Miſſa, una cum officio de die. Neque officium hoc Defunctorum omitti debet, cum ſit pars officii divini eo die præſcripti, ut notat Suarez *lib.* 4. *hor. Canonic. cap.* 25. *n.* 8. & 9. & cum ſit pars notabilis, ad reſtitutionem fructuum tenetur Beneficiarius ad ratam Veſperarum vel Matutini, vel utriuſque prout in Bulla Pii V. de qua ſupra *ſect.* 1. *cap.* 6. *n.* 2. Decrevit etiam Sacra Congregat. Rituum 1. Septembris 1607. ne pridie Veſperi recitetur Matutinum Defunctorum, ſed hæc die mane: quod eſt notandum, & obſervandum ex Rubrica propria Breviarii. Vide *ſect.* 9. *cap.* 2.

„ Quamvis ab Eccleſiæ primordiis Preces, & Sa-
„ crificia pro mortuis in Eccleſiæ Societate ſemper
„ obla-

„ oblata fuerint, minime tamen comperimus Patres, Synodosque consuluisse stato aliquo die „ omnium generatim Defunctorum Commemorationem, Precesque pro omnibus illis effudisse, „ ac sacrificia peregisse. Fertur, quod omnium „ primus Auctor S. Odilo Cluniacensis Abbas Ritum hunc in sua Cœnobia invexerit, ut innuit „ etiam Gav. anno 998. Et testatur Petrus Damiani in ejus rebus gestis: *Venerabilis Pater Odilo per omnia Monasteria sua constituit generale „ Decretum, ut sicut primo die Novembris juxta „ universalis Ecclesiæ Regulam omnium Sanctorum Solemnitas agitur, ita sequenti die in Psalmis, & „ eleemosynis, & præcipue Missarum solemniis omnium in Christo quiescentium memoria celebretur.* „ Hunc Ritum approbavere Pontifices Maximi, „ & in quasvis Ecclesiis introduxere. In eumdem „ fere modum complures Festi dies privato quodam, pioque studio Monachorum, vel Ecclesiarum particularium Religione primum instituti, „ ab universa Ecclesia post diuturnum examen celebrati sunt.

„ Adnotare debemus, quod si transferatur Commoratio hæc in diem 3. hujus mensis, propter „ Dominicam occurrentem in die 2. tunc, si occurrat Festum Duplex etiam translatum, de eo „ celebrari poterit officium. Ita statuit S. R. C. „ pluribus Decretis, quibus conceditur eadem die „ recitatio officii Duplicis etiam translati, sed cum „ obligatione faciendi simul hanc Commemorationem omnium Fidelium Defunctorum, & celebrandi unam Missam tantum conformem præ„ dicto officio Duplici. Vide Decr. data in nostro „ Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Mis„ salis *sub num.* 448. 536. 543. 683. & in sequenti Indice vide Decreta data *sub num.* 158. 218. „ 276. & 312. "

4. Vitalis, & Agricolæ. In Missali Vaticano *vol.* 4743. Simplex in MS. & 1550.

Caroli. A Paulo V. ad libitum Cleri 6. Dec. 1613. cum officio, & Ritu Semiduplici 3. Dec. 1616. approbato. Si fiat officium, in lectione Martyrologii, legatur de eo primo loco. In tota Provincia Mediol. celebrari potest Duplici Ritu, ex Decreto S. C. R. 20. Nov. 1610. De præcepto ab Innoc. X. die 10. Sept. 1652. & tamdem Duplex ab Alexandro VII.

8. Octava omnium Sanctorum. A Sixto IV. & ex Codice MS. Ecclesiæ S. Mariæ ad Martyres citati a Baronio *in Martyrol. hac die.* Duplex ab eodem Sixto, & in Brev. 1550. Pius V. per totam octavam reformavit Lectiones.

Quatuor Coronatorum. Ordo Romanus, Antiph. & Sacrament. Greg. cum omnibus Orationibus Missæ, sub nomine quinque aliorum. Decreto Melchiadis, ait Durand. *lib. 7. cap. 36.* „ Hoc „ Festum ita signatur in Codice Gelasiano. Natale Sanctorum quatuor Coronatorum Costani, „ Claudii, Castorii, Simphroniani — In Codice „ Gellonensi ita enunciantur — Clodii, Nicostrati, Simphroni, Castori — Sacramentarium Leoninum, & Frontonis Kalendarium simpliciter „ habent — Nar. SS. IV. Coronatorum. " Simplex in MS. & 1550. officium, vel ab Honorio I. qui Romæ ædificavit eorum Ecclesiam, ex Martino Confentino in Chronicis; vel a Leone IV. qui ex Platina Corpora eorum invenit, & Ecclesiam illustriorem reddidit.

„ Dominica secunda Novemb. in toto Statu Ec„ clesiastico celebratur Festum Patrocinii B. M. V. „ sub Ritu Duplici majori ex mandato Benedicti „ XIII. sub die 23. Augusti 1725. "

9. Dedicationis Basilicæ Salvatoris. Dicta est Basilica Julii a S. Gregorio. Item Constantiniana Lateranensis a S. Hieronymo, cujus laudes prosequitur Petrus Card. Damiani *in epist. ad Card. S. R. E.* ex quibus patet eam esse caput Ecclesiarum: & hæc est potissima ratio Festi. Romæ tantum celebrabatur, ex Radulph. *propos.* 22. Habetur in Missali Vatic. *vol.* 4770. Duplex in Brev. 5522. Offic. de Communi. Pius V. Lect. 1. & 2. Noct. addidit.

Theodori. In Antip. & Sacram. Gregor. cum omnibus Orationibus Missæ. „ Meminit hujus Fe„ sti Kalendarium Frontonis. " Habuit Orationem Nyssenus. Metaph. meminit *in actis Sancti Alipii die 26. Novemb. apud Sur. tom. 6.* Manuel quoque *tit. de Feriis.* Simplex in MS. & 1550.

„ Hæc Dedicatio Basilicæ Salvatoris extra Al„ mam Urbem non habet integras Vesperas, si „ concurrat cum sequenti officio Duplici minori, „ ita declaravit S. R. C. 12. Julii 1684. quod De„ cretum est in nostro Indice *sub num.* 85. "

„ Benedictus XIII. die 14. Sept. 1726. ad hu„ millimas preces Capituli, & Canonicorum Ba„ silicæ Lateranensis, ut novæ Consecrationis ejus„ dem Basilicæ, quam Sanctitas Sua die 28. Apri„ lis ejusdem anni solemni Ritu peregit, memo„ ria in posterum recolatur, benigne indulsit, at„ que concessit, ut in Festo Dedicationis illius hac „ die 9. Novemb. sextæ Lectioni secundi Noctur„ ni sequentia verba addantur, videlicet: *Eamdem „ Ecclesiam incendiis, vastationibus, Terræ insuper „ motibus disjectam, diversamque, ac sedula Sum„ morum Pontificum cura reparatam, nova post„ modum molitione restitutam Benedictus XIII. Pon„ tifex Maximus, Ordinis Prædicatorum, die 28. „ Aprilis anni 1726. Ritu solemni consecravit, ejus„ que celebritatis memoriam hac die recolendam sta„ tuit.* "

„ Insuper idem Pontif. mandavit, ut hoc Fe„ stum Dedicationis Basilicæ Lateranensis tam„ quam Festum dedicationis Ecclesiæ Cathedralis „ Almæ Urbis ab universo ipsius Clero Sæculari „ tantum, ejusque districtus sub Ritu Duplici pri„ mæ Classis cum octava quotannis celebretur jux„ ta Decreta S. Rit. Congreg. hac in re pluries „ edita. Juxta quæ a reliquo Clero Regulari idem „ Festum debet celebrari sub Ritu Duplici secun„ dæ Classis, sed sine octava. Hæc Decreta dan„ tur in nostro Indice *sub num.* 81. 147. 176. „ 224. 266. "

brari Feſtum illius alio die, puta, transiationis, vel proximiori; invigilent autem Epiſcopi, ad quos attinet Sacras approbare Reliquias, ne inducatur hic abuſus, neve inductus toleretur. Quæ vero ad Commune Sanctorum attinent, ad ſex capita revocari poſſunt.

SECTIONIS OCTAVÆ CAPITA VI.

1. *De Communi Apoſtolorum.*
2. *De Communi Martyrum.*
3. *De Communi Confeſſorum.*
4. *De Communi Virginum, & non Virginum.*
5. *De Communi Dedicationis Eccleſiæ.*
6. *De Officio Beatæ Mariæ in Sabbato.*

De Communi Apoſtolorum. Cap. I.

GAVANTUS.

1. APoſtolis & Evang. communia ſunt omnia, exceptis oratione, & Lect. trium Noct. ut videre eſt in Brev. antiquiſſimis MSS. neque dubito, Evangeliſtas comprehendi nomine Apoſtolorum a S. Clem. *lib. 8. Conſtitut. cap. 39.* ubi de Feſtis Apoſtol. agit.

2. De Hymnis, & eorum auctoribus diximus *ſect. 5. cap. 6.* Antiph. & Pſalm. congruunt Apoſtolico muneri, & dignitati, in quibus illud certe eſt ſingulare, (non in aliis Sanctorum Communibus) quod novem Pſalm. Noct. duſumpti ſunt, ordine Pſalm. ex Noct. integræ Hebd. primus e *Dominicali Noct. 3.* tempus gratiæ ſignificante: ſecundus e *Feria* 2. tertius, & quartus e *Feria* 3. in qua creavit Deus maria, & ornavit terram, loca propria juriſdictionis Apoſtolicæ, quintus & ſextus e *Feria* 4. in qua produxit Deus luminaria Mundi Apoſtolicæ dignitatis indicia: ſed hæc Feria dicata eſt Apoſtolis, ut diximus in 1. *tom.* ſeptimus e *Feria* 5. octavus e *Feria* 6. nonus e *Sabbato*; ita ut unaquæque dies tanto muneri, & dignitati merito plaudat, & collætetur, & multo magis *Feria 3. & 4.* ob prædictas cauſas Lect. rite congruunt, & Reſp. ut patet. Quod ſi dicas numerum pluralem in hoc Officio adhibitum ſæpius non convenire Feſto unius tantum Apoſtoli, ſcito, quod principaliter officium hoc Principum eſt Apoſtolorum, Petri, & Pauli, a quibus ad alios Apoſtolos translatum fuit: vel Apoſtolorum Chorum ita eſſe unum, ut, qui unius celebrat Feſtum, non excludat alios: unde, & in Miſſa Præfatio de Apoſtolis eos omnes una ſemper complectitur, & concelebrat. Amalar. *lib. 4. c. 36.* indicat officium hoc eſſe antiquiſſimum. Pius V. ab eo officio, quod erat in Brev. 1550. nihil fere receſſit, niſi quod unicum Invitatorium firmavit, erat enim geminum, alterum Æſtivum, alterum Hyemale. Decrevit Lect. de Scriptura; juxta antiquam regulam Rom. ex Radulph. *prop. 11.* addidit alias Lect. pro Apoſtolis ad celebrandas ſorte eorumdem octavas, vel minora eorum Feſta, quæ alicubi occurrunt; ademit Reſponſ. nonum, quod amplius non dicitur, & mutavit in melius Capitulum Horæ ſextæ.

3. Dices: ſuperfluum eſt illud Evang. *Hoc eſt præceptum meum*, cum ſua Homil. in 3. Noct. nam cujuſvis Apoſtoli Feſtum habet proprium Evang. & Homiliam. Præterea Evang. *Hoc eſt præceptum meum*, deſervit nunc Vigiliis Apoſtolorum: ergo collocandum in eodem quidem Communi, ſed ante orationem communem de Vigilia. Sed hæc argumenta ſub Pio V. nulla erant, quia in Feſto S. Barnabæ legebatur Evang. *Hoc eſt præceptum*, cujus Homil. ideo debuit collocari in tertio Noct. Quid igitur ſub Clem. VIII. dicendum erit? cum ſingula Communia ſuum habeant in tertio Noct. Evangelium cum Homilia? In prima recognitione Brev. nulla viſa fuit mutandi loci ratio; immo accidere poteſt alicubi, quod fiat aliquod Feſtum Apoſtolorum, non principale: in quo ad differentiam Feſti principalis, legi poterit Evangelium poſitum in Communi: qua item de cauſa additum fuit, ut innuimus, a Pio V. aliud Evangelium: *Ecce nos reliquimus omnia*: quod Abbatum Communi reſervari poterat. Tandem in poſtrema Brev. recognitione repoſitum eſt illud, & optime, ſub titulo Vigil. Apoſtolorum, & in tertio Noctium aliud: *Ecce nos reliquimus omnia*.

4. In tertio Noct. frequenter additur *Alleluja*: & rationem affert Amalarius *de Ord. Antiphon. cap. 59.* quia exiterunt primi, qui viſo Domino reſuſcitato gaviſi ſunt, nempe in tertio ſtatu naturæ humanæ, poſt legem, tempore uberioris gratiæ.

5. In ſecundis Veſperis dicuntur Antiph. aliæ a primis Veſperis, & Laudibus, ad majorem ſcilicet ſolemnitatem, & ad declarandam eorumdem propinquitatem majorem cum Chriſto, in cujus Feſtis fit hæc additio Antiph. & multiplicatio. Diximus etiam *Sect. 5. cap. 7. num. 4.* Antiph. ſignificare Charitatem, quæ reſulſit in Apoſtolis ſuper alios, ut merito abundare debeat Antiph. eorum officium; & novis: *Charitas Chriſti urget nos*, ajebat Paulus, aliorum nomine. In Nativitate S. Joann. Baptiſtæ idem fieri non nego; immo, & inde fieri puto, quia miſſus a Deo, ideſt Apoſtolus ipſe quoque fuit, Chriſto carne propinquior, & mente. In Feſto quoque plurimorum Martyrum idem fit; quia *majorem charitatem nemo habet quam &c.* & ubi plures coluntur Martyres ſimul, multiplicata charitas per Antiph. plures indicari debet, quod anticipate monuimus hoc loco, ne idem repetamus infra.

6. Lectiones pro Evangeliſtis in primo Noct. addidit Pius V. congruentiſſimas. Reliquæ erant in uſu, ſed Lectiones 3. Nocturni cum Evangelio de miſſione binorum Diſcipulorum in duobus Feſtis leguntur, Marci nimirum, & Lucæ; qui quaſi bini ſcriptores mittuntur ad meſſem.

8. Tempore Paſchali æquum erat, ut Apoſtolis, qui virtute magna reddebant teſtimonium J. Chriſti, dare-

daretur Officium lætitia plenum, quibus & promiſerat Chriſtus gaudium plenum. Durand. indicat mutationem hanc Offic. *lib. 7. cap. 45.* Pius V. diviſit Hymnum in duas partes, ita ut altera in Laudibus cantari queat cum varietate, ordinavit melius Reſponſoria, reſtituto primo, quod rejectum fuerat, citatum a Durando ſupra. De una Antiph. cum tribus Pſalmis, vide *Section. 5. capit. 7. num. 5.*

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. num. 1. — *Apoſtoli, & Evangeliſtæ, &c.*) Optime notat Guyetus *lib. 3. cap. 9. qu. 1.* præter undecim, ac Paulum a Chriſto Domino vocatos, Judæque in locum ſubrogatum Mathiam, & adjunctos ipſis, Barnabam, Lucam, & Marcum, nullis Sanctis aliis tribui debere Apoſtolorum officium, quamvis appellatione Apoſtoli, ſive in Panegyricis, ſive etiam in Martyrologio, Tabuliſque Eccleſiaſticis decorentur. Ex quo Marcus, & Lucas Evangeliſtæ Apoſtolorum Choro adnumerati ſunt, optime ſancitum eſt ab Eccleſia, ut Apoſtolis, & Evangeliſtis in Brev. Commune ſit officium, & mirari ſatis non deſino cum Guyeto *loc. cit.* quod, in antiquo Brev. Sylvanectenſi Commune Evangeliſtarum, quod diverſum in eo plane eſt, præferatur Communi Apoſtolorum, quando ſicut Apoſtoli gradu, & dignitate cæteris Sanctis præſtant, ſic eorum Commune officium deberet primum omnium collocari, ſicut optime collocavit Romana Eccleſia, & ne ullus ſit controverſiæ locus, utriſque, nimirum tam Apoſtolis, quam Evangeliſtis idem officium Commune rectiſſime tribuit.

II. Gav. num. 2. — *Qui unius celebrat Feſtum, non excludat, &c.*) In hoc Apoſtolorum Officio cum recitatur de uno tantum Apoſtolo, videtur numerum pluralem ſæpius adhibitum non convenire, ſed huic difficultati optime occurrit Gav. dicendo, Apoſtolorum Chorum ita eſſe unum, ut qui unius celebrat Feſtum, non excludat alios. E contra opponet alius Antiphonas 7. & 8. Matutini, 1. 2. & 3. in ſecundis Veſperis cum ſint ſingularis numeri, pluribus Apoſtolis, quando officium ſimul recitatur, haud convenienter aptari, ob idque aliquas illarum in antiquo Cluniacenſi Brev. aliiſque Monaſticis inveniri mutatas, & egomet ſæpius audivi aliquos ſecundam in ſecundis Veſperis Antiphonam ita enunciare: *Collocet eos Dominus &c.* loco dicendi: *Collocet eum dominus*. Sed invariatas ſemper debere eſſe has Antiphonas, ſive de uno, ſive de pluribus Apoſtolis celebretur officium, certum omnino eſt, ſatis enim pluribus iſta conveniunt, ſi de unoquoque ſeorſim vere enunciantur, ut optime etiam notat Guyetus *lib. cit. qu. 2.*

De Communi Martyrum. Cap. II.

GAVANTUS.

1. MArtyrum Feſta antiquiſſima ſunt Clem. teſte *lib. 8. Apoſt. Conſtit. cap. 39.* & vidiſti in *Sect.* præcedenti.

2. Alii ſunt Martyres Pontifices, alii non Pontifices, & utriſque datur officium Commune, excepta Oratione, & Lectionibus primi Nocturni, *A Mileto*; quæ leguntur tantum in Feſto Martyris Pontificis, cui congruit ea narratio de Paulo recedente ab ovibus. Itaque de Feſto Martyr. non Pontificis leguntur aliæ, quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum, *de Ep. ad Rom.*

3. Lectiones 2. & 3. Nocturni plures ſunt in Communi poſitæ, tum ad varietatem, præſertim infra octavas; tum ad proprietatem, quia in Miſſali diverſa Feſta diverſa habent Evangelia.

4. Dices: quid agendum, quando in Miſſa legitur Evangelium, cujus Homilia nulla habetur in Communi? quomodo concordabitur eo caſu officium cum Miſſa? Reſpond. legenda erit Homilia, quæ forte in Proprio Sanctorum habetur: ut Homilia ſuper Evangelium: *Nihil eſt opertum &c.* quæ habetur in Feſto S. Polycarpi. Quod ſi non habeatur in Breviario, veluti ſuper Evangelium. *Nolite arbitrari:* vel *Qui vos audit, me audit*, & ſimilia; recurre ad octavarium Romanum, in quo habentur Homiliæ de quocumque Evangelio, quod habetur in Miſſali; ſi octavario careas, lege in officio Homiliam Evangelii, quam habes in Communi, & in Miſſa deinde idem Evangelium leges, juxta Rubricam, quæ in Miſſali habetur poſt primam Miſſam de Communi unius Martyris Pontificis, in qua conceditur uſus Evangeliorum, quæ in eodem Communi aſſignata ſunt, ita ut liberum ſit legere in Miſſa quodcumque Evangelium, de eodem tamen Communi ſumptum.

5. Reſponſorium proprium poſt 9. Lection. poſitum pro Feſto quinque SS. Martyrum Pontificum: *Domine præveniſti*: non eſt, ut putant aliqui, ad excellentiam: ſed ad vitandum mendacium in eo Reſponſorio futurum, ſi in eorum Feſtis recitaretur: *Hic eſt vere Martyr, qui ſanguinem fudit*, cum ii perierint quidem, ſed non effuſo ſanguine, ut ex eorumdem hiſtoriis patet Marcelli, Joannis, Silverii, Pontiani, & Martini. Conſule Lect. eorum in propriis Feſtis. Adde iis, ob eamdem cauſam, Feſta 9. Lectionum S. Felicis in Pincis, & S. Melchiadis Papæ ubi celebrantur. *Hæc eadem de cauſa voluiſſent aliqui in prædictis Feſtis mutari Verſum in Hymno Veſpr. *fundensque pro te ſanguinem*: ſed poetis idem eſt ac fundens vitam, quæ eſt in ſanguine.

6. Totum officium de Communi unius Martyris, quo nunc utimur, habetur in Brev. MS. & 1550. Durandus indicat eadem Reſponſoria *lib. 7. c. 45.* Pius V. reformavit Lectiones tantum.

7. Commune plurimorum Martyrum idem eſt, quod in Antiquis Brev. MS. & 1550. Pius V. decre-

vit primas Lectiones de Scriptura, mutavit alias in aptiores.

8. De fine Hymni, qui dicitur post Invitatorium (etenim proprius finis est) diximus, numquam eum mutari, *Sect. 5. cap. 6. num. 13.*

9. Responsorium post 8. Lect. pro Fratribus Martyribus: *Hæc est vera Fraternitas*, non dicitur umquam, nisi vero ii sint Fratres secundum carnem. Quod si cum Fratribus carnalibus celebrentur alii non Fratres, in eodem Festo non dicitur, quod nota in Festo Sanctorum Placidi, & Sociorum: quamvis enim in iis duos Fratres, & Sorores simul obierint, aliorum non Fratrum causa illud omittitur. Neque dicas, in Brev. non adnotatum fuisse dictum Responsorium in Festo Sanctorum Placidi, & Sociorum; quia unicam Lectionem habent, quasi illud positum fuisset, si duas, ut in Festo Sanctorum Gervasii, & Protasii; Primi, & Feliciani; nam in Festis Sanctorum Faustini, & Jovitæ; Marci, & Marcelliani, quæ unicam Lectionem habent, ante eamdem notatum est idem Responsorium, *Hæc est vera Fraternitas:* in editione Breviarii Vaticana 1608. præcedentibus editionibus emendatiore.

Objecerunt aliqui, quod in Missa Sanctorum Nerei, & Achillei, Domitillæ, atque Pancratii dicitur post Epistolam, *Hæc est vera Fraternitas*; & tamen certum est, eos omnes non esse Fratres secundum carnem. At non valet illatio a Missali ad Breviarium; & præterea Missa illa erat antiquitus de duobus Fratribus Nereo, & Achilleo; Pancratius habebat Missam propriam. Domitilla addita est a Clemente VIII. qui recognovit corrigenda, non mutavit congruentia, & quæ rationi potiori consona forent. Potissimum vero fit eo die Festum de SS. Fratribus, ut ex Evangelio, & ejusdem Homilia constat.

Dices adhuc; Symphorosa Mater est, & cum filiis habet hoc idem Responsorium. ℟. Festum hoc in rigore est tantummodo filiorum, & Fratrum, qui die 18. Julii obierunt, Mater autem pridie, ut patet aperte in Lectione tertia illius Festi.

10. Inter utrumque Commune unius, & plurium Martyrum recte collocatum est aliud Commune Martyrum tempore Paschali, ut esset Commune utrisque. Ratio vero, cur Martyribus officium Paschale tribuatur, a S. Ambrosio affertur in Sermone, qui in eodem officio legitur. *Dignum est, & congruum &c.*

11. Pius V. nihil mutavit, nisi primas Lectiones, & secundas S. Ambrosii, & S. Cypriani, addiditque Homiliam ad aliud Evangelium Paschale, *Ego sum vitis, vos palmites*; pro varietate Evangeliorum in Missa legendorum, ut officium deinde concordet cum Missa.

12. Hymnus: *Rex gloriose Martyrum*, dicitur etiam in Vesperis, omisso illo, *Sanctorum meritis inclyta gaudia*: (qui alioquin non discordaret a gaudiis Paschalibus) tum ut cantari possit cantu Hymnorum Paschalium, tum ut possit mutari finis Hymni more Paschali, * quod est peculiare in officio Martyrum, non autem Confessorum, in quo dicitur, *Iste Confessor*, metri diversi, ob rationem a S. Ambrosio allatam supra *num.* 10.

13. De Antiphona una, & tribus Psalmis in unoquoque Nocturno diximus *Sect. 5. c. 7. n. 5.*

14. Quæ desunt in Communi Paschali, sumi debent ex Communi extra tempus Paschale, ait Rubrica, sed intellige quoad Lect. tantum primi Nocturni: nam in secundo non bene conveniunt aliæ, quæ leguntur extra tempus Paschale, nisi infra octavam ad varietatem, ut dicitur in octavario Romano: *Infra octavam Martyrum temporis Paschalis post quartam diem.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

Gav. num. 5. -- *Adde his ob eamdem causam, &c.*) Optime notat Gav. quod in officio Martyrum, qui pro Christo perierunt quidem, sed non effuso sanguine, debet omitti ℟. octavum, nimirum: *Hic est vere Martyr, qui sanguinem &c.* cujus loco debet recitari ℟. proprium post nonam Lectionem positum pro Festo quinque SS. Martyrum Pontificum: *Domine prævenisti eum.* Prædictis quinque Pontificibus addendi sunt S. Felix in Pincis, & S. Melchiades Papa, ubi celebrantur eorum officia novem Lectionum, quia pariter ipsi absque sanguinis effusione pro Christo mortem oppetierunt. Præterea debemus addere S. Eusebium Vercellensem, cujus officium nunc celebratur in Ecclesia universali die 16. Decemb. sub Ritu Semiduplici de præcepto, sicut ibidem adnotavimus: quamvis enim idem S. Eusebius, & S. Felix Nolanus Confessorum dumtaxat Titulo a S. Ambros. inscribantur, & ab aliis antiquis Scriptoribus, ambos tamen, ut Martyres colendos post novissimas Martyrologii, & Kalendarii recognitiones jam extra controversiam est. Nec immerito, nam juxta S. Cyprianum pro Martyribus habendi sunt, qui tormentis superstites, in pace postmodum quieverunt. *In Confessoribus Christi* (ait laudatus Cyprianus *ep. 61. ad Lucium*) *dilata martyria non meritum Confessionis minuunt, sed magnalia divinæ protectionis ostendunt.* Idque trium puerorum Babyloniorum, ac Danielis Prophetæ adductis exemplis ibi confirmat: *neque enim in tribus pueris minuit fuit martyrii dignitas, quia, morte frustrata, de camino ignis incolumes exierunt, aut non consummatus Daniel extitit in suis lacubus, quia qui leonibus missus fuerat ad prædam, protectus a Domino vixit ad gloriam.* Ob eamdem rationem idem Cyprianus *epist. 10. ad Martyres, & Confessores*, eos solatur, quos ante consummatam Fidei Confessionem liberos dimitti contigit, dicendo: *Quod si ante diem certaminis vestri de indulgentia Domini pax supervenerit, vobis tamen voluntas libera, & conscientia gloriosa. Nec contristetur aliquis ex vobis, quasi illis minor, qui ante vos tormenta pepessi, victo, & calcato sæculo ad Dominum gloriosa itinere pervenerunt.* Ob eamdem rationem Martyrum

rum Choro accenſentur in ipſo Martyrologio S. Numidicus 10. Auguſti, S. Eutychius Diſcipulus S. Joannis, & S. Softhenes Diſcipulus S. Pauli 28. Novembris, S. Maxima 16. Octobris, & omnibus præferenda S. Thecla 23. Sept. dicta ipſa inter fœminas Protomartyr, quos tamen omnes tormenta olim expertos, conſtat ſpontanea deinceps morte deceſſiſſe. Rurſus a Martyrum Claſſe minime excluduntur S. Thomaſius Cœnobiarca 11. Januarii, S. Mathias Jeroſolymorum Epiſcopus 30. ejuſdem. S. Lazarus Monachus 23. Februarii. S. Theodotus Epiſc. Cyriniæ 6. Maji, SS. Epiſcopi Martenus Mediolanenſis, & Philaſtrius Brixienſis 18. Julii, S. Paphnutius 11. Sept. aliique conſimiles. Quin & Baronius ad diem 9. Januarii de S. Baſiliſſa Virgine uxore Sancti Juliani Martyris profert hoc illuſtre teſtimonium: *Baſiliſſa autem licet martyrium non obierit, tamen quia multa, graviaque paſſa eſt, & Dux Martyrum extitit, cenſita etiam inter Martyres reperitur.*

Utrum præferendum ſit officium Martyris in concurrentia cum officio Confeſſoris, aut Virginis &c. vide Decreta data in noſtro Indice *ſub n.* 157. & 250. vide pariter Decreta data *ſub num.* 177. 178. & 259.

De Communi Confeſſorum. Cap. III.

GAVANTUS.

1. COmmune Confeſſorum Pontificum eſt idem, quod in Breviar. MS. & 1550. paucis exceptis, nam Pius V. legi juſſit de Scriptura in primo Nocturno, addiditque alias ad calcem pro octava, vel ad varietatem in Feſtis, e quibus primæ illæ; *Laudemus viros glorioſos*; deſervire poſſunt in officio plurium Confeſſorum ſimul, ſi alicubi occurrant.

2. Pro Summis Pontificibus Confeſſoribus unica eſt differentia ab aliis, in Antiphona *ad Magnificat* in 2. Veſperis, qua utimur in Cathedra S. Petri, in qua ſederunt ſucceſſores ejuſdem *Dum eſſet Summus Pontifex &c.*

3. Pro Doctoribus extat Antiphona propria in utriſque Veſperis, ad *Magnificat*: *O Doctor optime*: quæ habetur in Brev. MS. 1550. Pius V. Addidit Lect. 1. Noct. & 2. mutavit Lectiones 3. ut pro Homilia S. Hieronymi legatur ea, quæ eſt S. Auguſtini. Clem. VIII. adjecit octavum Reſponſorium, *In medio Eccleſiæ &c.*

4. Commune Confeſſorum non Pontificum eſt idem, ut in antiquis Breviariis; mutavit Pius V. Lectiones 1. Noct. ut eſſent de Scriptura, & ſecundi Noctur. in magis proprias. Ex Joann. Chryſoſt. alias adjecit de more ad varietatem in Feſtis, vel pro octava. Oratio, *Adeſto*, habetur in Sacrament. Greg.

5. Quando fit Feſtum plurium Confeſſorum, ſive Pontificum, ſive non Pontificum, datur facultas mutandi verba, tum in oratione, tum in Sermonibus, ut ſonent numer. pluralem, verbi gratia: *Ad Sanctorum, ac Beatiſſimorum Patrum noſtrorum N. N. quorum &c. Beatorum N. N. dies quorum feſtivitatem celebramus*, non tamen in Sermone Sancti Gregorii ex libro Moralium: *Deridetur juſti ſimplicitas*: quia non eſt proprie Sermo de Sancto, ſed tractatus, & expoſitio libri Job. In Antiphonis, Reſponſoriis, Hymnis, & Homiliis nulla fit mutatio, licet non quadrent pluribus, quia nimia eſſet mutatio, & perdifficilis, ut congruat in omnibus.

6. Tempore Paſchali additur *Alleluja*, ubi ſcilicet non habetur, ut in Brev. MS. & 1550. & ad Reſponſoria brevia Horarum duplicatur. In Invitatorio repetitur, ut alias, *Venite adoremus, Alleluja*: quod in Apoſtolis etiam, & in ſequentibus obſerva, contra eos, qui putant repetendum eſſe tantum *Alleluja*, ut in Invitatorio Martyrum tempore Paſchali. Tres Pſalmi dicuntur ſub una Antiphona, etiam poſt Aſcenſionem Domini; quæ & obſerva in ſequentibus Communibus Virginum, Mulierum Sanctarum, & Dedicationis Eccleſiæ: cauſam myſticam habes *ſect. 5. cap. 7. num. 5.*

7. In Translationum Feſti, & quando Officia Confeſſorum transferuntur in aliam diem, ut in Rubricis, mutatur verſus in Hymno *Iſte Confeſſor*, ut in Brev. Urbani VIII. juſſu recognito, ne mendacium dicatur, quod eo die obierint: in Hymno Laudum Confeſſorum non Pontificum videbatur etiam mutandus ille verſus: *Dies refulſit lumine, quo Sanctus, &c.* ſed non mutatur, quia non dicitur *Hic dies*, præciſe, in quo fit officium. Contingit etiam transferri officium a die obitus in immediate ſequentem diem, puta a Dominica in Feriam ſecundam, & eo caſu in primis Veſperis non eſt mutandus prædictus verſus, quia vere eo die obiit; infra octavam vero dicitur, ut in Feſto; quia, ut ſæpe dixi, tota octava eſt velut unus, idemque dies, octava ſcilicet Feſti, non autem octava dierum menſis, intra quam translatum contingit celebrari: quod bene nota.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 7. -- *Quando officia Confeſſorum transferuntur in aliam diem, ut in Rubricis, mutatur verſus in Hymno Iſte Confeſſor &c.*) Declarat hic Gav. inhærens Rubricis Brev. recogniti, quod debeat mutari verſus in Hymno *Iſte Confeſſor*, quando contingit officium Natalis alicujus Sancti Confeſſoris transferri ad aliam diem, ob impedimentum officii majoris Ritus; ideo autem dicit noſter Auctor debere mutari verſum, & debere dici: *Meruit ſupremos laudis honores*; ne dicatur mendacium, quod ipſe eo die obierit, ſicut diceretur, ſi recitaretur conſuetus verſus: *Meruit beatas ſcandere ſedes*. Contra hanc Gavanti opinionem ſcripſerunt Macer in Hierolexico v. *Hymnus*, Sarnelius *Literarum Eccleſiaſticarum lib. 5. lit. 19.* & Felix Gabriellius *in Animadverſione ſuper Rubricam*: ſi non eſt dies obitus. Hi tres Auctores concor-

diter, & acerrime ſuſtinent non eſſe mutandum verſum in dicto Hymno: *Iſte Confeſſor*, quando ratione impedimenti transfertur ad aliam diem officium natalitium alicujus Sancti Confeſſoris, ſed tantum eſſe mutandum prædictum verſum, quando celebratur officium alicujus Sancti Confeſſoris non ſub titulo natalis ejuſdem, ſed ſub alio titulo, ex. grat. ſub titulo ſuæ Ordinationis in Epiſcopum, ſicut celebratur hoc modo Feſtum S. Ambroſii die 7. Decembris, & S. Baſilii die 14. Junii, vel ſub titulo translationis ſui Corporis, uti celebratur Feſtum S. Joannis Chryſoſtomi die 27. Januarii, & S. Franciſci Saleſii ſub eodem titulo Translationis die 29. ejuſdem menſis; in his, inquam, circumſtantiis admittunt utique præfati Auctores mutandum eſſe verſum in Hymno *Iſte Confeſſor*, & debere dici *Meruit ſupremos laudis honores*: ſed quotieſcumque contingit fieri officium Natalis alicujus Sancti Confeſſoris etiam translatum ad aliam diem, ob impedimentum majoris ſolemnitatis, iidem Auctores firmiter tenent, ſemper in Hymno præfato debere dici verſum: *Hæc die lætus meruit beatas &c.* Hæc ſententia adeo validis eſt munita rationibus, ut ei forſitan adhærerem, niſi obſtaret clariſſimum Decretum edita S. R. C. die 11. Junii anni 1701. & datum in noſtro Indice *ſub num.* 223. in quo ſtatutum fuit, quod in officio ad Hymnum *iſte Confeſſor* pro Sanctis Confeſſoribus quoties eiſdem fixa dies eſt aſſignata, quæ non eſt dies obitus, non debeat recitari verſus *Meruit beatas ſcandere ſedes*, quamvis revera officium fiat de die obitus; & quod eadem regula ſervanda ſit in officiis translatis, quamvis officium ſit de die obitus. Igitur tenenda eſt omnino Gavanti ſententia, quæ eſt authentica S. C. deciſione fulcita, & contrarii Auctores attendi non debent, eo quia quando adſunt hujuſmodi reſolutiones, hæ ſunt omnibus aliis Doctoribus præferendæ.

II. Gav. eod. num. 7. — *Et eo caſu in primis Veſperis non eſt mutandus verſus &c.*) Hæc pariter Gavanti ſententia confirmata remanet alio Decreto, quod emanavit die 13. Junii 1682. & datur in noſtro Indice *ſub num.* 128. in quo ulterius ſancitum fuit, quod ſi officium Sancti Confeſſoris transferatur in diem proxime ſequentem ab ejus obitu, & in primis Veſperis a Capitulo fiat de ipſo, tunc in Hymno *iſte Confeſſor* non mutatur verſus, ſed dicitur *Meruit beatas*, tam in primis Veſperis, quam in Matutino, & in ſecundis Veſperis, quia in die obitus habet Capitulum & ita declaratur etiam in Breviario Fratrum B. V. de Monte Carmelo *Rubr. 25. ſub num. 6.* necnon apud Fagioli *in Kalendario perpetuo in Adnotationibus ad Januarium ſub lit. F.* Contrarium tamen tenet Guyetus *lib. 3. ſect. 1. cap. 13. qu. 8.* ſed nunc remanet deciſa controverſia ex Decreto mox allegato.

III. Gav. eod. num. 7. — *Infra octavam vero dicitur, ut in Feſto &c.*) Si Feſtum S. Confeſſoris habeat octavam, & annuatim celebretur propria die obitus, certum eſt, quod per totam octavam debet dici verſus *Meruit beatas &c.* verum ſi Feſtum Sancti Confeſſoris celebratur annuatim die fixa, & alia a die obitus, ut Feſtum S. Dominici Ordinis Prædicatorum Fundatoris, tunc & in Feſto, per ejus octavam dicitur in Hymno: *Meruit ſupremos*: idemque ſervandum, ſi ex privilegio Apoſtolico translato Feſto, transferatur & octava.

De Communi Virginum, & non Virginum Cap. IV.

GAVANTUS.

1. DAntur Virgines tantum, Virgines, & Martyres; Martyres non Virgines; nec Martyres, nec Virgines; & licet officium ſit commune his omnibus, in multis tamen aliqua, ut decet, ex habent propria.

2. Virgines igitur non Martyres habent Orationem propriam, Hymnum poſt Invitatorium, primum Reſponſ. & Capit. Nonæ: Hymnum, & Capa Clem. VIII. primum Reſponſ. a Pio V. qui & addidit Lectiones de Scriptura 1. Nocturni & alias pro 2. Noct. ex Ambroſ.

3. Virgines, & Martyres habent, præter Orationem, Hymnum poſt Invitatorium, primum a Pio V. Reſponſorium, Lectiones primi Nocturni, *Confitebor tibi &c.* ab eodem Pio V. qui addidit ſequentes alias Lectiones ad varietatem in Feſtis, vel ad octavam.

4. Martyres tantum, non Virgines, habent Commune diſtinctum a ſuperiore, tum primas Lectiones a Pio V. *Confitebor*: in reliquis concordat officium cum Brev. MS. & 1550. Lectiones ſecundi Nocturni pro Martyre non Virgine additæ ſunt ab Urbano VIII.

5. Sanctæ Mulieres nec Virgines, nec Martyres, idem habent officium cum præcedentibus non Virginibus: ſed a Pio V. habent Capitula Horarum: *Mulierem fortem &c.* tum Lectiones ſecundi Nocturni S. Ambroſ. Additus eſt a Clem. VIII. Hymnus in Veſp. *Fortem virili pectore*; cum Antiph. Ad *Magnificat*, aptiore, tum in primis, tum in ſecundis Veſp. Addidit aliam ad Laudes Urbanus VIII. Mirantur non pauci, quod in Officio dicatur adhuc: *Veni ſponſa Chriſti*: nimirum in 3. Nocturno, ſed ea ſponte retenta eſt, recitanda noctu, ne ſancta mulier, non virgo, rejecta videatur a nuptiis Chriſti Spiritualibus, quibus & ipſa gaudet occultiore modo.

6. Si fuerint plures, nihil mutatur, præter Orationem; & ſi plures ſint Virgines, habent propriam Antiphonam ad utraſque Veſperas, & Laudes, pro Canticis Evangelicis: *Prudentes Virgines &c.*

7. Oratio, *Deus, qui inter cætera potentiæ &c.* habetur in Sacramentario Gregor. item ibidem. *Indulgentiam nobis Domine &c.* quæ in concurſu,

ſeu

ſeu in occurſu duarum Virginum, SS. Mulierum, poterit dici ad varietatem, tacitis titulis, *Virginis, & Martyris.*

De Communi Dedicationis Eccleſiæ. Cap. V.

GAVANTUS.

1. Eccleſiæ materiali duo accidunt in ordine ad Horas Canonicas: nimirum Titulus, & Dedicatio, quæ differunt, & conveniunt in multis.

Titulus Eccleſiæ eſt a quo denominatur Eccleſia, puta S. Salvatoris, S. Bartholomæi, & ſimilium. Antiquitus enim Eccleſiæ in Urbe per Titulos diſtinguebantur: qui de re Baron. *in Notis Martyrol. 26. Julii fuſius*. Hoc loco breviter accipe, Lector: Titulum, & Eccleſiam eſſe idem; eo quod in loco Eccleſiæ conſtruendæ figebatur Crux in Titulum. Ord. Rom. *cap. de ædif. Eccleſia*. Romæ item, ex antiqui loquendi conſuetudine, non omnis Eccleſia Titulus dicebatur, ſed tantum inſigniores Eccleſiæ, quibus præficerentur Cardinales: unde Titulus Paſtoris dicta eſt Sanctorum Nerei, & Achillei: Titulus Pudentianæ: *in Martirol. 20. Julii*, & Titulus Eudoxiæ Eccleſia S. Petri ad Vincula. Evariſtus autem diviſit in Urbe Titulos Presbyteris, hoc eſt multiplicavit Eccleſias; quæ dicebæ ſunt Tituli, accepta nomenclatura a rebus fiſcalibus. Tituli namque impoſitione rem ſibi Fiſcus vindicabat, & Principi conſecrabat, & erant hi Tituli vela quædam, quæ regiam repræſentabant poteſtatem cum imagine, vel nomine Imperatoris: cortinæ regiæ, apud Ambroſium *Epiſtola ad Marcellianam*. Quamquam notabantur etiam literis, ex Auguſt. *in Pſalm. 21. expoſit. 2.* quos titulos vetuit imponi Eccleſiaſticis rebus S. Gregor. *lib. 5. Epiſt. 44.* qui optime notat, Titulos Eccleſiaſticos diverſos eſſe a fiſcalibus. Hi ergo vela erant; ille vero ſignum Crucis. Præterea Eccleſia dicta eſt Titulus; quia, qui eidem adſcriberatur Presbyter, ab ea nomen, Titulumque accipiebat, ut ejus loci diceretur Presbyter (quod & hodie) inter Cardinales. Puſius hæc idem Baron. *Tom. 2. Annalium anno 112.* Titularis ergo Eccleſiæ eſt ille Sanctus, a quo Titulus, ſeu Eccleſia, denominationem habet.

2. Dedicatio vero Eccleſiæ eſt ipſemet conſecratio facta Epiſcopo, ut in Pontificali, quæ ita recolitur quotannis, ut natalis dicatur dies, ex S. Leone, *Serm. de Machabæis*, dedicati Templi, Bellarm. *de Cultu SS. lib. 3. c. 5.* De more antiquo fuit introducta ex Euſebio *lib. 9. Hiſt. cap. 10.* Feſtum autem Dedicationis dignius eſt, quam Sancti Patroni loci, ſeu Titularis Eccleſiæ, ut probavimus *Sect. 3. c. 8. n. 7.*

3. Conveniunt in his: ſunt enim propriæ Claſſis. habent octavam: celebrari poſſunt infra octavam Epiphaniæ: item in Dominicis ſecundæ Claſſis. In eiſdem ſi Vigilia occurrat, nihil fit de ea, nec etiam in Laudib. habent primas Veſp. integras, etiam in ſecundis Veſp. diei octavæ Epiph. Paſchæ, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti cum aliis privilegiis Feſtorum primæ Claſſis; ſed jam dicamus de ſola Dedicatione.

4. Si contingat dedicari Eccleſiam in aliquo feſto ex ſolemnioribus, ne quotannis occurrenti duo Feſta ſe invicem impediant, poteſt Conſecrator decernere alium diem ad celebrandum anniverſariam Dedicationem Eccleſiæ, puta, vel diem Dominicam proximiorem, vel alium alio commodum, ut poſſint octavæ celebrari liberius; & populus, præſertim ruſticus, majori frequentia colere Feſtum poſſit. Translationem vero ejuſmodi a Conſecratore poſſe fieri ex juſta cauſa decrevit S. R. C. *die 19. Febr. 1585.* ut refert Paulus Piſcius *in ſua praxi part. 1. c. 5. n. 8. §. diem* & Congregatio item Card. ſuper negotiis Epiſcoporum, reſpondens hic de re Epiſcopo Biſſinen. *die 14. Februarii ejuſdem anni citato Spec. conſil. 4. part. 3. rub. 52.* Extra actum vero Conſecrationis non poteſt amplius mutari Feſtum, inconſulta S. Sede Apoſtolica: quæ *16. Octobr. 1694.* juſſit fieri de Dedicatione Eccleſiæ in ipſamet die Nativ. B. V. in qua accidit Conſecratio: & duas potius cantari Miſſas de duobus Feſtis, ſervata in reliquis Rubrica de Concurrentia Octavarum.

5. Præter propriæ Eccleſiæ Dedicationem, celebrari quoque debet anniverſaria Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis, in Civitate quidem cum octava, in Diœceſi ſine octava ex Decreto S. R. C. *2. Maji 1616.* Erit tamen in Diœceſi quoque, 1. Claſſis Feſtum, inſtar eorum, quæ transferuntur ultra octavas & ſine octava celebrantur, vel uti Feſtum Patroni loci, quod celebrari debet a Regularibus: qui tamen non tenentur ad octavam celebrandam. Neque tenentur iidem ad hoc Feſtum Dedic. Eccleſiæ Cathedralis, niſi ex quadam congruentia, & præſertim, ſi populare ſit Feſtum, non Cleri tantum; ob rationem allatam ſupra, cum de Patrono loci ageremus. Quod ſi concurrant, ſeu occurrant Dedic. Feſta, vel octav. pro varietate Orationum, ſumi ea poterit, quæ aſſignata eſt ipſi diei Dedicat. quod additum fuit Rubricæ in poſtrema Breviarii recognitione.

6. Occurrentibus autem, Dedicatione propriæ & Dedicatione Cathedralis Eccleſiæ, eodem die, quænam erit celebranda? Rota Rom. *dec. 616. n. 1. & per totam in recent. part. 1.* definit, præferendam eſſe Dedicationem propriæ Eccleſiæ. Quare de hac fiet Officium infra octavam cum Commem. octav. Dedic. Cathedralis: translato Feſto altero in primam diem non impeditam. Neque dixerim, eſſe communia privilegia hiſce duabus Dedicationibus, quæ Dedic. propriæ Eccleſiæ data ſunt, niſi novo Decreto fiant communia; puta ſi occurrant infra Octav. Epiphaniæ.

7. Officium Dedicationis eſt Duplex majus, apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* cum octava, *ibid.* ubi & indicat officium, quo nunc utimur *cap. 48.* Pſalmos notans reſonantes portas, atria, & edificia. Concordamus cum Brev. MS. & edito 1559. quod

eſt vi-

eſt vicinius Conc. Trid. & Pio V. reſtituenti Brev. Romanum, neque Pius mutavit, niſi de more ſuo, Lectiones primi Nocturni, ut eſſent de Scriptura, juxta regulam antiquam Romanam, ex Radulph. *propoſit.* 11. addiditque Lectiones varias pro tota octav. & orationem propriam pro ipſo die Dedicationis. Atque ex hac octava, quam non habent alia Sanctorum Communia, cum Lectionibus unicuique diei aſſignatis, colligitur ejuſdem Feſti excellentia, & dignitas ſuper alias octavas Sanctorum, quæ celebrantur cum Lection. de Communi ſumptis. De Antiph. & Pſalmo: *Qui habitat*, in 3. Nocturno; vide quæ diximus *ſect. 5. cap. 7. num.* 12. contra regulam communiorem Brev. Reſponſorium breve ad Sextam non ſumitur a verſu ſecundi Nocturni Matutini, quia hic verſus non poteſt dividi in prima ſui parte: & ideo vice illius dicitur, *Locus iſte Sanctus &c.* Habes alia de Dedic. Eccleſ. in 1. *tom.*

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

1. Gav. num. 1. -- *Unde Titulus Paſtoris dicta eſt Eccleſia S. Prudentiana, &c.*) Ædes Sacræ aliquando nomen habebant ejus Sancti, cui dicatæ erant: ſic Baſilica, in quam convenere Epiſcopi Synodi Epheſinæ dicta eſt ſimpliciter MARIA; hinc, & ANASTASII templum Jeroſolymitanum & Eccleſia Conſtantinopoli dicta *ejus*, ut docet Socrates *lib. 1. cap. 37.* ſic denique Titulus S. Petri dicitur Eccleſia Romæ eidem dicata: hincque ortum habet, quod Eccleſiæ in his olim potiſſimum locis exſtruerentur, in quibus paſſi eſſent Martyres, aut Sanctorum quorumcumque Corpora requieſcerent, de quo eſt illuſtris locus Prudentii in Hymno 5. de S. Vincentio.

Ne ſit ſepulchrum funeris,
Quod Plebs Gregalis excolat
Titulumque figat Martyris.

Aliquando Titulus Eccleſiæ, ſeu nomen deſumptum fuit ab eo Pontifice, qui illam vel conſtruxit, vel dedicavit, ut Baſilica Callixti trans Tyberim, quæ fuit B. V. dicata, Baſilica S. Mirci Papæ, Baſilica Julii, Baſilica Liberii, nempe Sanctæ Mariæ Majoris, quæ etiam Sixtina dicta eſt, Baſilica Damaſi, quæ nunc S. Laurentii in Damaſo appellatur. Sed primis Eccleſiæ Sæculis nomen, ſeu Titulus Eccleſiæ frequentius deſumebatur ab eo cujus cura, & ſumptibus Eccleſia ædificata erat; ille enim, qui Eccleſiam curat ædificari, prius Titulum, ſeu fundum aliquem conferre debet, ex cujus annuo redditu quid ad luminaria, quid ad Rectoris, Miniſtrorumque ſtipendia ſufficiat, commode ſuppeditetur. Ita præcipit Pontificale Romanum, ubi ſermo eſt de Benedictione, & Impoſitione primarii lapidis, & habetur *Cap. Nemo Eccleſiam de Conſecrat. diſt.* 1. unde veteres Chriſtiani domus ſuas in Eccleſias conſecrantes, eas poſtmodum Titulo ſui nominis appellabant. Hinc in Urbe orti ſunt Titulus Pudentis, Titulus Æquitii, Titulus Faſciolæ, Titulus Pamachii, item Baſilica Conſtantiniana, & Baſilica Heleniana, Titulus Veſtinæ, quia nempe Veſtina illuſtris Fœmina, referente Baronio in notis ad 19. Junii, Baſilicam exſtruxit in honorem SS. Gervaſii, & Protaſii, quæ & Veſtinæ Titulus, & eorumdem quoque Martyrum dictus reperitur; ſed nihil vulgatius, quam illud, quod habetur in Breviario Romano die 1. Auguſti Lect. 5. *Sanctus honor ſacris illis vinculis haberi cœpit, ut propterea hoc nomine S. Petri ad Vincula Eccleſia Titulo Eudoxiæ dedicata ſit in Exquiliis.* Ex qua Duplici ratione Tituli, alia, quæ Sanctum Eccleſiæ Patronum indicat, alia, qua Eccleſiæ Fundatorem, perſpectum habes; qua ratione antiquiſſima Eccleſia S. Prudentianæ nomen ſortita fuerit, ſeu Titulum Paſtoris, nimirum ab illo, qui eam ædificari curavit.

II. Gav. eodem num. 1. *Evariſtus autem diviſit in Urbe Titulos Presbyteris, &c.*) S. Evariſtus natione Græcus, qui in locum Anacleti ſuffectus eſt Romanus Pontifex anno Domini 95. Titulus in urbe Roma Presbyteris diviſit, ideſt Eccleſias in quibus Chriſtiani Synaxes agere conſueverant, ut tradit Anaſtaſius, ſive alius Auctor Libri Pontificalis. Titulos igitur loca ſacra fuiſſe, in quibus Chriſtiani conveniebant ad ſacras peragendas Synaxes, & Sancta Eccleſiæ Sacramenta a Sacerdotum manibus percipienda, omnino certum eſt, & idem prorſus fuiſſe cenſendum, atque Eccleſias, quas nunc Parochiales vocamus. Numerus dictorum Titulorum an vigintiquinque, an minor eſſet, ab Evariſto conſtitutus, merito dubitatur; nullus enim ab Anaſtaſio numerus in Evariſto exprimitur, & hominis inconſulti eſſet, ut optime adnotat vir clariſſimus Nicolaus Antonellus in ſua erudita Diſſertatione ſuper his Titulis, in re obſcura, atque ambigua aliquid certi definire velle. De eorumdem Titulorum vero diviſione erudite pertractarunt doctiſſimi viri Holſtenius, Schelſtrate, & Franciſcus Blanchinus. Allegatus Auctor Pontificalis ſummatim recenſens geſta Sancti Dionyſii Pontificis, qui Romanam Sedem regendam ſuſcepit, die 22. menſis Julii anni 259. hæc de Beatiſſimo Pontifice ſcriptis conſignavit: *Hic Preſbyteris Eccleſias diviſit, & Parochias & Diœceſes inſtituit.* Nimirum Titulos ab Evariſto ſuo prædeceſſore conſtitutos, & ob Eccleſiæ perſecutionem a Valeriano excitatam perturbatos, rurſus Urbanis Presbyteris diviſit: loca autem, quæ in vita Evariſti *Tituli* appellata fuerunt, in vita Dionyſii *Eccleſiæ* nuncupantur, quo nomine ſignificantur profecto loca divino cultui, & ſacris faciendis aſſignata. Quod additur in Dionyſio ab Anaſtaſ. & Parochiales Eccleſias ſignificat extra Urbem poſitas, quas ſuis limitibus, & terminis Sanctus Pontifex diſtinxit; *& Diœceſes inſtituit*, ideſt parvas quaſdam *παροικίας* ſuis terminis definitas fecit. Quod etiam confirmat Hincmarus Rhemenſis *opuſc. 55. cap. 15.* ubi ait: *Dionyſius*

ſuis Papa Ruſticanis Parochiis terminos certos ipſe poſuit, ac ponendos diſpoſuit; de quibus etiam Chalcedonenſe Concilium, quæ ſunt nota, decrevit. Et in hunc ſenſum Anaſtaſii verba explicari debere cenſet mox laudatus Antonellus, non autem ea de ſolis Titulis accipienda eſſe, aut de ſolis Ruſticanis Eccleſiis, ut putant plurimi recentiores. Nam Eccleſiæ, quæ a Dionyſio iterum Presbyteris Urbanis diviſæ fuerunt, in Pontificali diſtinguuntur a Parochiis, quas ſolum finibus circumſcriptas fuiſſe affirmatur. Cum enim vis perſecutionis in Urbe potiſſimum invaleſceret, facile erat, ut perturbatio, & confuſio in Urbanis Titulis accideret. De Eccleſiis autem extra Urbem locatis non item. Diviſionis Eccleſiarum in Urbe, & limitationis Parochiarum, quas Dionyſio Auctor Pontificalis tribuit, fidem facere videntur ea, quæ tradidit Euſebius *lib. 7. c. 3. Hiſtoria Eccleſiaſtica.*

Cæterum de Titulorum diviſione, & numero ſermonem reſumendo, certum omnino eſt S. Marcellum Romanum Pontificem, qui anno 308. ordinatus eſt, viginti quinque Titulos Romæ conſtituiſſe, ſeu Parochiales Eccleſias propter Baptiſmi, & Pœnitentiæ adminiſtrationem, & propter Martyrum ſepulturas, ut literis conſignavit allegatus Anaſtaſius, ſeu alius Auctor in ejuſdem Pontificis vita. Numerum igitur Titulorum Marcellus definivit, & fines, limiteſque cuique ſuos adſcripſit, ne ob multitudinem Paganorum, qui Chriſtianam Fidem profeſſi, ſacro Fonte ablui poſtulabant, confuſio, & tumultus oriretur; tum etiam, ut Pœnitentes pœnitentiæ actus in Titulis quique ſuis exercerent, quibus exactis per manuum impoſitionem ab Epiſcopo, vel ejus permiſſu a Presbytero Eccleſiæ reconciliarentur. Cætera ad hanc rem ſpectantia curioſus Lector videre poteſt in citata Diſſertatione a Nicolao Antonello eruditiſſime elucubrata.

Hoc unum tamen ſupereſt addendum, quod ad rem noſtram plurimum refert, obſervatorem, quem habet Baronius in notis *ad 26. Julii*, Romæ videlicet, veterem loquendi uſum obtinuiſſe, ut non omnis Eccleſia, Martyrumve memoria Titulus diceretur, ſed tantum inſigniores Eccleſiæ, quibus præficerentur Presbyteri Cardinales, & hoc aperte confirmatur ex Bulla Sixti V. data die 13. Maji anni 1587. in qua ſummus Pontifex adſtruit Eccleſias in Urbe Roma, vel finitimis locis conſtitutas, *quæ Cardinalis dignitate gaudent, Titulos eſſe appellandas, quod ſint quaſi quidam cujuſque propria Diœceſes, ac præter ſex Cardinales Epiſcopos, qui certis Cathedralibus Eccleſiis Urbi finitimis præſunt, ſingulis Presbyteris, & Diaconis Cardinalibus Eccleſiæ illæ, Tituli videlicet, & Diaconiæ cum ſuis Clero, & Populo, ac quaſi Epiſcopali juriſdictione in ſpiritualibus, & temporalibus regendæ, & adminiſtrandæ committantur.* Poſtmodum vero idem Pontifex enumerat, quænam tum ex antiquis, tum ex recens erectis Baſilicis Tituli, ac Diaconiæ ſint appellandæ, vetatque ne ullæ aliæ hiſce Titulis afficiantur.

III. Gavant. eod. n. 1. — *Titularis ergo Eccleſiæ eſt ille Sanctus, a quo Titulus, ſeu Eccleſia denominationem habet, &c.)* Nomine Tituli Eccleſiæ regulariter venit Sanctus ille, ſive Angelus, ſive homo, vel id myſterium, ſive Chriſti Domini, ſive B. M. V. vel denique quæcumque res ſacra, puta Crux, Corona ſpinea, Sudarium, &c. ſub cujus nomine ſeu Titulo fundata eſt, & vulgo appellatur Eccleſia. Titulus Eccleſiæ aliquando confunditur cum Patrono, aliquando vero non. Patronus etenim Eccleſiæ eſt perſona aliqua creata, nempe Angelus, vel homo Sanctus, cujus nomine nuncupatur Eccleſia, verb. gr. S. Michael, S. Petrus, &c. & tunc confunditur Titulus Eccleſiæ cum Patrono. Titulus vero propriiſſime ſumptus perſonam proprie non ſignificat, ſaltem creatam, ſed potius myſterium aliquod, vel perſonam aliquam divinam, ſeu rem quamcumque ad perſonam etiam creatam pertinentem; quo myſterio, ſeu re Eccleſia ipſa veluti inſcribitur, & appellatur, verb. gr. SS Trinitas, Spiritus Sanctus, Chriſti Domini Nativitas, Transfiguratio, Reſurrectio, Aſcenſio, B. M. Conceptio, Annunciatio, Aſſumptio, &c. Cum vero Patroni, & Advocati nomen pro eodem communiter accipiatur; Rurſus cum Patronus non dicatur niſi cum relatione ad Judicem, aut quemvis alium majorem, apud quem alterius cauſam ſuſcipit defendendam, aut a quo gratiam aliquam pro ſuo Cliente ſe impetraturum ſpondet: hinc certiſſimum eſt Patroni nomen Deo in hoc ſenſu haudquaquam convenire poſſe, quia Summus Judex eſt, nullumque majorem agnoſcit, apud quem noſtras cauſas poſſit ipſe patrocinari. Solum igitur Angelis, & Sanctis Patroni nomen competere poteſt. Hinc citra dubium ſuarum Eccleſiarum non ſolum Titularis, ſed etiam Patrona dicenda eſt Beatiſſima Virgo Maria. Ita pariter SS. Angeli Eccleſiarum ipſis conſecratarum Patroni appellari poſſunt; & denique Sanctis omnibus cujuſcumque ſint Ordinis, convenit ut poſſint eſſe Eccleſiarum Patroni. Ex quibus omnibus liquet diſcrimen, quod intervenit inter purum Eccleſiæ Titulum, & Patronum; quamvis enim Patronus, ut mox dixi, multoties confundatur cum Eccleſiæ Titulo, quando Eccleſia eſt dedicata alicui Sancto, vel Angelo; non æque tamen Titulus ſemper cum Patrono confunditur; nam Eccleſiæ alicui divinæ Perſonæ dedicatæ, vel divino aliquo myſterio conſecratæ, & intitulatæ, habent quidem Titulum, quo denominantur, non vero Patronum, in eo ſenſu acceptum, quo nomen Patroni nos explicavimus.

Quæſtio gravis agitatur, an Chriſtus Dominus dici poſſit Patronus (in eodem ſenſu, quo ſupra) earum Eccleſiarum, quæ vel ipſimet, ut Salvatori nominatim, vel ſub Titulo S. Crucis, aliove ad ipſum pertinente dedicantur. Hanc quæſtionem egregie diſcutit Guyetus more ſuo *lib. 1. cap. 5. q. 3.* & reſolvit, quod quamvis Chriſtus *1. Joan. 2.* dicatur Advocatus noſter: nihilominus Patronus alicujus Eccleſiæ intitulari non poſſit, tum quia

uſus

uſus huic locutioni non conſonat, tum quia Chriſtus talis non eſt, qui in Patronum particularem eligi debeat, cum ipſe communis ſit omnium Advocatus apud Patrem, cæteri vero Sanctorum Advocati apud ipſum; nec apud Patrem, niſi mediante ipſo, *Unus eſt enim mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Jeſus*, ut ait Apoſtolus. Tum quia ſic Chriſtus eſt Advocatus noſter apud Patrem, ut non ſolum Impetrator, quatenus homo, ſed ſit etiam ipſemet, quatenus Deus, Auctor, & Largitor bonorum, quæ a Patre pro nobis, prout homo, poſtulat: immo, quod Patronorum haud proprium eſt, ille erit ſupremus Judex noſter, qui modo Advocatus noſter eſt, ut ait Auguſtinus *Serm. 170. de Tempore*.

Nonnullas alias promovet Quæſtiones Guyetus, nimirum utrum Deus abſolute ſumptus aſſumi poſſit in Titulum Eccleſiæ; An Perſonæ Divinæ aliæ ſeorſim ab aliis; & an Attributa, ſeu perfectiones divinæ idoneæ pariter ſint ad conſtituendum Eccleſiæ Titulum, & alia hujuſmodi promovet dubia omnino apud ipſum videnda, quorum diſcuſſiones ne nimius ſim, prætermitto.

IV. Omiſſis prædictis quæſtionibus, alias tamen proponere lubet, ſpectantes ad eamdem materiam Titularis Eccleſiæ, utpote magis conducentes ad noſtrum intentum, & ad praxim recitationis Divini Officii; cum certum ſit, ut alibi diximus, & magis etiam patebit ex Decretis infra exhibendis, quod de Patrono, ſeu Titulari Eccleſiæ recitandum ſit Officium ſub Ritu Duplici primæ Claſſis a Clero ejuſdem Eccleſiæ.

Contingere itaque poteſt, Eccleſiam aliquando habere plures Patronos, ſeu Titulos, quamvis Patronus, ſeu Titulus, ſub cujus nomine ædificata eſt, ac dedicata primitus Eccleſia, ut plurimum ſit unicus; aut ſi plures ſint, non niſi per modum unius, id eſt ſub uno eodemque Feſto, puta SS. Gervaſii, & Protaſii, SS. Coſmæ, & Damiani, S. Dionyſii cum Sociis, &c. Quotieſcumque igitur Eccleſia habet prædicto modo plures Patronos, ſeu Titulos per modum unius, celebratur hoc modo Feſtum de omnibus Sanctis Titularibus per modum pariter unius de Communi vel Martyrum, vel Confeſſorum, prout illis convenit.

Aliquando vero contingere poteſt ejuſdem Eccleſiæ plures eſſe Patronos, ſeu Titulos etiam diviſim, nempe quorum Feſta diviſim celebrantur, uti Romæ recenſetur Eccleſia SS. Sylveſtri, & Martini; item SS. Blaſii, & Caroli, quod exemplum adducit Gavantus; Pariſiis vero SS. Lupi, & Ægidii, & aliæ alibi: in quo caſu Officium quidem ſingulorum diebus ſuis Duplex erit, ut innuitur in Rubrica de Duplici *n.* 1. ſed Octava non conceditur, niſi Feſto Principalis Titularis: ſta colligitur ex Rubrica de Octavis *n.* 1. & docet Gavantus noſter ſupra *Sect. 3. c. 12. n. 6.* Guyetus tamen *lib. 1. c. 6. q. 3. §. de cujus demum*, reſolvit quod prædicti Sancti diviſim Titulares ejuſdem Eccleſiæ, æquales in omnibus omnino ſunt, adducendo exempla ſupradicta SS. Sylveſtri, & Martini, SS. Blaſii, & Caroli, nihilque diſcriminis intercedere, niſi quod in pronuntiandis nominibus alterum alteri præferre neceſſarium eſt, cum utrumque ſimul non poſſit; unde de utroque Titulari prædicto admittit diviſim Officium primæ Claſſis cum Octava, laudatus Guyetus ibidem.

Denique contingere poteſt, quod ſucceſſive dentur plures Tituli, ſeu Patroni ejuſdem Eccleſiæ, & hoc contingit quando Eccleſiæ jam dicatæ, ac Sancti alicujus, aut myſterii, reive Sacræ nomine appellatæ, Patronus alter, ſeu Titulus ſuperveniat, a quo ipſa nomen aliud, ſive relicto, ſive retento priore, accipiat; hujus rei exemplum affert Guyetus *cit. loco §. & hujus quidem* in Eccleſia Turonenſi, quæ a S. Martino ſub Titulo S. Mauritii primum fundata, illato in ea poſtmodum ab eodem S. Martino S. Gatiani prædeceſſoris ſui, ac primi illius ſedis Antiſtitis Corpore, ſuppreſſo deinceps S. Mauritii Titulo, appellata eſt, & etiam appellatur vulgo S. Gatiani; & hoc caſu idem Guyetus *cit. §. de cujus demum* reſolvit; quod ſi de qualitate in ratione Tituli agitur, prior omnino, immo vero ſolus vere Titularis eſt is, ſub cujus primum nomine dedicata fuit Eccleſia; ſi vero agitur de qualitate quoad celebritatem in Choro, ſeu ratione Officii, ambo pares eſſe cenſet idem Guyetus; primæ ſcilicet Claſſis. Si denique agitur quoad celebritatem in Foro, ſeu apud vulgus, & tunc ut plurimum hac in parte, poſterior tempore ſolet prior eſſe fama, nominiſque pervagatione, & ſic in prædicta Turonenſi Eccleſia nominatior eſt S. Mauritio S. Gatianus.

Si autem feſtum Patroni vel Tituli occurrat eodem die cum alio ſecum deſcripto in Kalendario ſub una ratione Feſti duplicis, vel ſemiduplicis, tunc fit de ſolo Patrono, vel titulo ſub ritu duplici primæ Claſſis cum octava, & nihil de Socio, qui ea die omittitur, & transfertur, ſeu mutatur perpetuo in primam diem non impeditam, tuncque fit de eo ſub ritu ſemiduplici juxta ea, quæ dicit noſter Gavantus ſup. *Sect. 3. c. 10. p. 11.* ubi affert exemplum Eccleſiæ de S. Sebaſtiano. Si autem Patronus, vel Titularis ſit altioris ordinis verb. gr. S. Philippus Apoſtolus, cujus Feſtum in Kalendario occurrit eodem die cum Sancto Jacobo Apoſtolo, tunc de translato, nempe de S. Jacobo fit ſub Ritu duplici ſecundæ Claſſis, quia eſt unus de duodecim Apoſtolis, ut optime notat Gavantus ſupra *n.* 13. Denique ſi plures Sancti, quorum unus eſt Titularis, ſunt ſub ritu ſimplici in Kalendario Romano, tunc in ea Eccleſia fit tantum de Titulari ſub ritu Duplici primæ Claſſis, & de Sociis, licet Gavantus *ibidem n.* 12. aſſerat, quod nihil omnino fit, neque eorum transfertur Feſtum, quia de Sancto ſub ritu ſimplici nulla fit translatio: attamen, cum hæc omiſſio ſit perpetua, poſſet fieri recurſus ad Sacram Congregationem, ut provideat, ſicut provide in Correctione, & Approbatione Kalendarii Ordinis Minorum S. Franciſci Conventualium

ſub

ſub die 22. Januarii 1735. aſſignavit aliam diem diem pro Feſto Simplici impedito ſemper a Duplici primæ Claſſis, ut ſupra adnotavimus *Sect. 3. cap. 4.* in fine noſtrarum Obſervationum. Vide etiam ea quæ diximus ad *cap. 12.* ejuſdem *Sect. 3. ſub numeris VI. & VII.*

Laudatus Guyetus *cap. 5.* duas proponit quæſtiones, nimirum an poſſit mutari Patronus, ſeu Titulus Eccleſiæ; & an Patroni, ſeu Tituli Eccleſiæ Feſtum fieri poſſit, aut debeat, Eccleſia ipſa benedicta quidem, ſed nondum conſecrata. Primam ex dictis quæſtionibus citatus Auctor negativa deciſione reſolvit, niſi accedat nova Eccleſiæ Dedicatio; nam ſtante eadem Eccleſia cum eadem Dedicatione, inane, ac prope Sacrilegum illi videtur, abdicato priori Titulo, novum alium inducere.

Ad ſecundam vero ex prædictis quæſtionibus reſpondet, Feſtum Patroni, ſeu Tituli celebrari poſſe ante fictam Eccleſiæ Dedicationem, quia in Pontificali Romano ubi de Benedictione, & impoſitione primarii lapidis pro ædificanda Eccleſia agitur, præcipitur in quadam Oratione nominari Sanctum, vel Sanctam, in cujus honorem, ac nomen fundatur, ipſa Eccleſia; hinc conſequens omnino videtur Titulum illum exinde valere, ac veluti ipſi acquiri; adeoque ubi primum ædificata, convenienti ſaltem ex parte, ac benedicta fuerit Eccleſia, & incipiant in ea celebrari divini Officia, poterit quoque, immo debebit fieri Feſtum de Titulo, ſeu Patrono ipſius; Hæc & alia Guyetus. Vide ſupra de hac re Dec. in Append. *num. 343.*

Supereſt nunc, ut hoc loco ſubnectamus Decreta S. R. C. ſpectantia ad hanc rem Titularis, ſeu Eccleſiæ Patroni,

Uſus ſemel introductus, & receptus in Eccleſia Cathedrali celebrandi Feſtum ſolemniter de aliquo Sancto tamquam de Patrono, continuandus eſt, licet non ſit de antiquis Patronis Eccleſiæ, vel in Breviario de eo non fiat Officium Duplex. Ita S. R. C. 15. Martii 1608. & datur in noſtro Indice *ſub n. 32.*

Celebrari non poteſt per totam Civitatem, vel Diœceſim etiam de cujuſcumque Ordinarii auctoritate Feſtum cum Officio de Sancto, eo quod in loco adſit Eccleſia Parochialis, vel Regularis, vel Abbatialis, aut aliqua Reliquia, ſed tantum in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu ubi aſſervatur Corpus, aut inſignis Reliquia, & non alibi. Ita S. R. C. 8. Aprilis 1629. & datur in noſtro Indice *ſua n. 60.*

Epiſcopus quando reperitur in aliquo Oppido ſuæ Diœceſis ob viſitationem, ſeu aliam ob cauſam, poteſt licite recitare Officium Sanctorum, de quibus ex forma Rubricarum, ſeu ex conceſſione S. C. eo quod ſint Patroni, ſeu Titulares, in eiſdem Oppidis recitatur, & ſic Præcepto de recitando Officio ſatisfacit. Ita declaravit S. R. C. die 14. Martii 1643. & datur in Appendice ad noſtrum Indicem Decretorum *ſub n. 348.*

Debent Religioſi recitare ſub ritu Duplici primæ Claſſis, & cum octava de Dedicatione, & de Titulari propriæ Eccleſiæ, vel ubi morantur, & ſub eodem ritu Duplici primæ Claſſis tenentur recitare de Patrono Principali loci, & de Titulari Eccleſiæ Cathedralis tantum ad octavam autem non tenentur. ita S. R. C. 13. Junii 1682. & datur in noſtro Indice *ſub n. 125.*

Moniales Ordinariis locorum ſubjectæ non tenentur recitare Officia particularia Diœceſum, tenentur tamen recitare de Patrono principali loci, & de Titulari Eccleſiæ Cathedralis, necnon de ejuſdem Eccleſiæ Dedicatione, non vero de eorumdem Feſtorum octavis. Ita S. R. C. 20. Novembris 1683. & datur in noſtro Indice *ſub n. 147.*

Moniales Ordinariis ſubjectæ non debent recitare Officium de octava Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis, nec poſſunt ad libitum, & tantum tenentur prædictum Officium recitare ſub Ritu Duplicis ſecundæ Claſſis, ita S. R. C. 11. Februarii 1702. & in noſtro Indice *ſub num. 224.* vide etiam *n. 81. 142. & 166.* pro aliis Regularibus.

Ideo hoc loco exhibemus hoc Decretum, quamvis ſpectet ad Dedicationem Eccleſiæ, de qua infra, quia eſt connexum cum antecedente, & quia ex hoc deducitur, quod neque de Titulari Cathedralis Eccleſiæ poſſunt Moniales, & Regulares ad libitum celebrare octavam.

In Titularibus Eccleſiis ſub Invocatione S. Mariæ Angelorum (apud Minores S. Franciſci) non de Dedicatione, prout in Feſto Portiunculæ, ſed de B. Maria Eccleſiæ Titulari, prout in Feſto S. M. ad Nives faciendum eſt Officium, & Lectiones ſecundi Nocturni ſumendæ ſunt ex ſecundo Nocturno Nativitatis ejuſdem, mutato verbo *Natali* in verbum *Feſtivitate*. S. R. C. 10. Junii 1690. & datur in noſtro Indice *ſub n. 162.* Attamen re maturius perpenſa, aliquid addidit *in una Pariſi ad 2. dub. n. 349.*

Parochus duarum Eccleſiarum unitarum debet de ambarum Titulari recitare Offic. juxta Rubricas, maxime ſi Eccleſiæ ſint peræque unitæ. Ita S. R. C. 5. Julii 1698. & datur in noſtro Indice *ſub n. 201.*

V. Gavant. n. 1. -- *Dedicationis vero Eccleſia eſt ipſamet Conſecratio, &c.*) A Feſto S. Titulari Eccleſiæ progredimur nunc inſiſtendo Gavanti veſtigiis ad nonnulla diſcutienda circa Feſtum Dedicationis Eccleſiæ. Titulus igitur, & Dedicatio Eccleſiæ in multis differunt, & in aliis conveniunt; nam Titulus Eccleſiæ eſt (ut ſupra diximus) illud myſterium vel ille Sanctus, a quo Eccleſia denominatur. Dedicatio vero Eccleſiæ eſt ipſamet ejus Conſecratio facta ab Epiſcopo: peracta ſiquidem novæ Eccleſiæ fabrica, cum primum fieri poterit, debet ab Epiſcopo ſolemni Ritu, qui præſcribitur in Pontificali Romano, dedicari, ac conſecrari, cujus Dedicationis Feſtum, quia quotannis anniverſaria recolitur celebritate, *anniverſarius* (ſcilicet *dies*) vel *anniverſarium* (nempe *Feſtum*) *Dedicationis* nuncupatur; dies vero ipſa Dedicationis appellatur *natalis Templi dedicati dies.*

De ori-

certiſſime cenſeri debet; quam octava Dedicationis Eccleſiæ, nam extat Decretum S. R. C. editum die 5. Martii 1695. datum in noſtro Indice *ſub n.* 187. rem hanc aperte declarans. Sententiam iſtam ante præfati Decreti emanationem tenuit etiam Guyetus *lib.* 4. *c.* 6. *queſt.* 5. hac ratione motus, quia illius Feſti octava cuicumque Feſto præfertur; ſed Feſtum Omnium Sanctorum præfertur Feſto cujuslibet Patroni, & Dedicationis Eccleſiæ, ut liquet ex Rubrica X. *De Translatione Feſtorum*, ubi inter dies, quibus cedunt quæcumque alia Feſta, numerantur ex additione Urbani VIII. Feſta Aſſumptionis B. M. & Omnium Sanctorum: ergo, ut optime infert idem Guyetus, octava Omnium Sanctorum pariter præferri debet octavæ Dedicationis Eccleſiæ, acceſſorium ſiquidem ſequi debet naturam principalis.

XI. Gavant. n. 5. — *Celebrari quoque debet anniverſaria Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis, &c.*) Explicat hoc loco Gavantus quo ritu anniverſaria Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis celebrari debeat in Civitate, necnon in Diœceſi juxta Decretum S. C. editum die 2. Maji 1619. datum in noſtro Indice *ſub n.* 42. Vide etiam Decretum ſpectans ad eumdem Ritum editum 19. Junii 1700. & datum in noſtro Indice *ſub n.* 214.

XII. Gav. eod. n. 5. *Quod celebrari debet a Regularibus, &c.*) Eadem anniverſaria Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis celebrari debet etiam a Regularibus, ſed ſub ritu duplici ſecundæ Claſſis, & ſine octava, ut declaratur in Decreto edito die 1. Aprilis 1662. & dato in noſtro Indice *ſub n.* 81. Hoc idem colligitur ex alio Decreto edito die 11. Februarii 1702. & dato in noſtro Indice *ſub n.* 224. Vide etiam Decreta data in noſtro Indice *ſub n.* 147. & 176.

XIII. Gav. eod. n. 5. — *Neque tenentur iidem ad hoc Feſtum Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis, niſi ex quadam congruentia, &c.*) Poſtquam declaravit Gavantus Regulares debere celebrare Feſtum, & Officium Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis ſub ritu Duplici, ſed ſine octava; nunc procedit ad aſſerendum eoſdem Regulares non ſolum non teneri ad octavam, ſed ne quidem ad dictum Feſtum Dedicationis Cathedralis Eccleſiæ, niſi ex quadam congruentia, ut Eccleſiæ matrici ſe conforment. Huic Gavanti ſententiæ conſentit etiam Biſſus *loc. ſuprac.* §. 6. Verum ex Decretis S. R. C. mox allegatis aperte liquet Regulares non ſolum ex congruentia, ſed ex præcepto vere teneri ad celebrandum dictum Officium Anniverſariæ Dedicationis Cathedralis Eccleſiæ illius Civitatis, in qua morantur, ſed ritu Duplici ſecundæ Claſſis, & ſine octava.

XIV. Gav. eod. n. 1. — *Pro varietate Orationum ſumi ea poterit, quæ aſſignata eſt &c.*) Juxta Rubr. quæ habetur in poſtrema Breviarii recognitione, docet noſter Auctor, quod ſi concurrant, ſeu occurrant Dedicationum Feſta, vel octavæ, pro varietate Orationum ſumi ea poterit, quæ aſſignata eſt ipſi diei Dedicationis. Huic Rubricarum diſpoſitioni conſonat Decretum editum die 25. Septembris & datum in noſtro Indice *ſub num.* 242.

XV. Gavant. n. 6. *Definit præferendam eſſe dedicationem propriæ Eccleſiæ, &c.*) Cum de Jure quælibet Eccleſia poſſit, & debeat celebrare Feſtum ſuæ Anniverſariæ Dedicationis juxta ea, quæ habentur in *Cap. Solemnitate* 1. & 2. *de Conſecratione diſt.* 1. & *cap.* 1. *diſt.* 3. *eod. Tit.* contingere poteſt, quod eadem die occurrat Feſtum Dedicationis Cathedralis celebrandum, ut diximus, tota Civitate, & Diœceſi, & Feſtum Dedicationis alicujus particularis Eccleſiæ ejuſdem Civitatis, in quo caſu, juxta Romanæ Rotæ deciſionem, tenet Gavantus præferendam eſſe Dedicationem propriæ Eccleſiæ Dedicationi Eccleſiæ Cathedralis; & ſicut præferenda eſt in propria die, ſic erit agendum principaliter infra ejus octavam cum Commemoratione de Dedicatione Cathedralis per Orationem aſſignatam ipſi diei Dedicationis, ſcilicet: *Deus qui inviſibiliter omnia continet, &c.* ut diſponitur in Rubricis, & ut mox adnotabimus.

Ex prædicta deciſione Sacræ Rotæ, & Gavanti ſententia ſequitur, ut alibi diximus, quod ſi eodem die occurrant duo Patroni, quorum unus ſit univerſalis totius Regni, vel Provinciæ, alter vero particularis alicujus Civitatis exiſtentis intra fines ejuſdem Regni, vel Provinciæ, idem pari ratione agendum eſt, præſertim ſi ſint ejuſdem dignitatis, & Hierarchiæ; nam concurrente in aliquo illorum majori dignitate, is præferendus eſſe videtur; ſed ante deciſionem quæſtionum particularium, quæ ſuboriri poſſunt in variis caſibus, evolvendum eſt Decretum editum die 20. Julii anni 1686. & in noſtro Indice *ſub n.* 157.

Sequitur etiam ex dictis, quod Feſtum Dedicationis Eccleſiæ particularis in Diœceſi, & extra Civitatem a fortiori præferendum ſit Feſto Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis, quia prædictum Feſtum Dedicationis Cathedralis in reliqua Diœceſi extra Urbem non celebratur cum octava, adeoque non cum tanta ſolemnitate, cum quanta idem Feſtum celebratur in Urbe, in qua Eccleſia Cathedralis ſita eſt: ibi enim, ut diximus, celebratur non ſolum ſub ritu Duplici primæ Claſſis, ſed etiam cum octava. Ob hanc rationem licet animadvertat P. Halden *part.* 3. *tit.* 4. §. *quæritur primo*, quod cum Giv. *ſup. Sect.* 3. *c.* 8. *n.* 7. & alii ibi citati docuerint, quod occurrente Feſto Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis in Feſto Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, aut SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, debeat Officium celebrari de dicta Dedicatione, translato Feſto S. Joannis Baptiſtæ, aut SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli in diem primam non impeditam, animadvertat, inquam, Halden hanc Gav. doctrinam intelligendam dumtaxat eſſe, ubi Feſtum Dedicationis ejuſmodi Eccleſiæ celebratur ſub ritu Duplici primæ Claſſis cum octava, non autem ubi celebratur ſine octava, nempe in Diœceſi extra Urbem, ob rationem ſupra addictam;

quia

quia nimirum in reliqua Diœceſi Feſtum Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, aut SS. Petri, & Pauli ſolemniori ritu celebratur, ſcilicet cum octava, & ideirco ibi translato Feſto Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis in diem proximam Feſto ix. Lectionum non impeditam: ipſum Feſtum S. Joannis Baptiſtæ, aut SS. Petri, & Pauli proprio ſuo die eſt celebrandum. Attamen inhærendo S. R. C. Decreto ſub die 6. Septembris 1727. in una Fulden. ad 3. dubium, & data in noſtra noviſſima Appendice ſub *n.* 350. in ſimilibus caſibus debet aſſignari in perpetuum alia dies pro Dedicatione, quodque etiam debet fieri pro Patrono ſeu Titulari, & quocumque alio Duplici primæ Claſſis particulari, ut apparet ex dicto & aliis Decretis.

XVI. Gav. n. 7.--*Officium Dedicationis eſt Duplex majus*, &c.) Feſtum tum actualis, tum anniverſariæ Dedicationis propriæ Eccleſiæ eſſe majus, nempe primæ Claſſis cum octava, certiſſimum eſt apud omnes, cum id pateat ex Rubricis tum Miſſalis, tum Brev. Rom., unde tali Feſto, & tali octavæ conveniunt omnia ea, quæ diximus de Feſtis, & octavis primæ Claſſis.

XVII. Quæritur a nonnullis, an quando jus Parochiale veteris, ſed adhuc ſtantis Eccleſiæ, translatum eſt ad aliam Eccleſiam de novo, ac loco commodiore ædificatam, Dedicatio veteris Eccleſiæ etiam nunc, ut diximus, ſtantis, adhuc debeat quotannis celebrari a dicto Parocho, & ſuo Clero ritu Duplici primæ Claſſis, & cum octava?

Proponit, & reſolvit hanc quæſtionem Gobat *tract. 3. n. 696. appendice 3.* deciſione affirmativa, quam comprobat argumentis ibidem allatis a *lit. b 3.* uſque ad *lit. f 3.* Idem Auctor eodem *tract. 3. n. 779. & n. 696. appendice 3. lit. o*, refert opinionem, quam tradiderunt P. Quintanadvennas, & Bruno Neuſſer, nimirum, Dedicationem annuæ cujuslibet Eccleſiæ etiam ſolummodo benedictæ, & adhuc non conſecratæ quotannis celebrari poſſe, ac debere cum Officio, & Miſſa, ſed idem Gobat citans Guyetum *lib. 1. c. 3. q. 4.* non modo obligationem, ſed etiam licentiam celebrandi Officium, & Miſſam in prædicto caſu, optime negat, & revera attentis Rubricis, & Decretis S. R. C. non poteſt celebrari Miſſa, & Officium anniverſariæ Dedicationis, niſi Eccleſiæ vere ab Epiſcopo conſecratæ.

XVIII. Aliam ſingularem quæſtionem proponit Halden *p. 3. tit. 3. §. quæritur 7.* nimirum quodnam Officium recitare debeat Clerus, ſeu Religioſi illius Eccleſiæ, quæ dedicatur in ipſa die Conſecrationis; an pridie Conſecrationis poſſint primas Veſperas, & poſtridie Matutinum, ac Laudes tum reliquis Horis dicere de die Dedicationis? Dubium hoc oritur, quia Eccleſia non remanet conſecrata regulariter loquendo, niſi mane paulo ante meridiem, & antequam celebretur Miſſa in tali Eccleſia ab Epiſcopo Conſecratore: cum igitur adhuc non ſit conſecrata, videtur pridie Conſecrationis non poſſe recitari primas Veſperas de Dedicatione, & poſtridie pariter non poſſe dici Matutinum, ac Laudes cum reliquis Horis de Feſto Dedicationis, & Conſecrationis; & equidem in Breviario proprio Ordinis Prædicatorum legitur Rubrica hæc ad rem præſentem valde notabilis, in Feſto Dedicationis Eccleſiæ: *in primo anno Dedicationis Eccleſiæ Officium inchoatur in Miſſa; in Hora vero, quæ ſequitur Miſſam, & deinceps in omnibus Horis uſque ad Completorium ſequentis diei excluſive fiat Officium totum Duplex, & die ſequenti in Matutino fiant 9. Lectiones &c.* ex quo argui poſſet ipſum ſequentem diem eſſe proprium diem Dedicationis: verum quia ſtatim ſubditur hæc Clauſula, *Octava vero celebrabitur revoluta hebdomada eo die, quo Dedicatio facta fuerit*; hinc infert Guyetus *lib. 2. c. 1. q. 1.* ex eadem prædicti Breviarii Rubrica diem Dedicationis non eſſe ipſum ſequentem diem feſtivum Dedicationis, ſed illum, in quo revera fit Dedicatio, unde laudatus Auctor aſſerit, & tenet, quod licet Officium Dedicationis in ipſa Eccleſia dedicata incipiat tantum in Miſſa, poſt completam videlicet Dedicationis actionem: debuerunt tamen primæ Veſperæ, ac Matutinum cum Laudibus, necnon Prima, ac Tertia a Clero de ipſa Dedicatione ante cantari. Eamdem ſententiam amplexus eſt etiam allegatus Halden, nulla tamen Guyeti mentione facta, cujus opinionem forte non legit. Docet igitur Halden in Feſto dedicationis poſſe Officium a Clero Eccleſiæ dedicatæ recitari de Dedicatione a primis Veſperis uſque ad Completorium ſequentis diei incluſive, & id colligit ex Rubrica, quæ extat in Breviario Romano *in Communi Dedicationis Eccleſiæ*, in qua cum tam in primis Veſperis, quam in Laudibus *pro ipſo die Dedicationis Eccleſiæ, & per ejus octavam*, expreſſe præſcribatur Oratio in Officio recitanda, diverſa ab ea, quæ in Officio dicenda eſt, *in die Anniverſario Dedicationis, ac per iſtius octavam* manifeſte ſupponitur ab Auctore Rubricarum dari caſum, in quo Officium dicendum ſit ad primas Veſperas, ad Matutinum, & Laudes *de ipſo die Dedicationis*, & hujus octavæ; quinimmo ſupponit idem Rubricarum Auctor etiam primas Veſperas in ejuſmodi caſu dicendas eſſe, non poſt factam Conſecrationem, ſed pridie Conſecrationis de die ſubſequente Dedicationis, ſeu Conſecrationis; ut quid enim aliam Breviarium præſcriberet etiam in primis Veſperis Orationem dicendam *pro ipſo die*, ut ibi loquitur, *Dedicationis*?

Neque obeſt, quod pridie, & mane ſubſequenti ante abſolutam Conſecrationem nondum in Conſecrata Eccleſia; ſicut enim, ait Halden, pridie diei Feſto, quo aliquis Sanctus Confeſſor obiit, uti per ſubſequentem Octavam citra inconvenientiam, ac falſitatem dicitur: *Hac die lætus meruit beatos ſcandere ſedes*, (quia nimirum hæc verba dicuntur relate ad tempus, quo reipſa verificantur, & fictione juris Eccleſiaſtici, tam Veſper præcedens, quam Octava ſubſequens habentur pro uno, eodemque moraliter tempore, ſive die,

die, ſicet non pro ſingulis ejus partibus æqualiter verificentur) ita & hic ſuo modo contingit.

Præterea pro majori comprobatione hujus ſententiæ conſiderandum occurrit, quod pridie Conſecrationis alicujus Eccleſiæ ad Veſperas incipit aliquo modo ejuſdem Eccleſiæ Dedicatio per Cæremonias prævias, & ritus, qui tunc exercentur. Deferuntur etenim tunc ſolemniter Sanctorum Martyrum Reliquiæ ad Eccleſiam ſequenti die conſecrandam, & interea collocantur in aliquo Sacello, ſeu Altari prope illam exiſtente, pulſantur ſolemniter Campanæ more feſtivo, itaut Eccleſiæ Dedicatio ſit tunc, ut ita dicam, in fieri, & in via, licet adhuc non ſit in facto eſſe; quapropter cum incipiat ex illa hora Dedicationis actualis ſolemnitas, & Feſtum, poteſt etiam ejuſdem Feſti officium incipi, & recitari, præſertim cum in oratione dicenda pro ipſo die Dedicationis nullum contineatur verbum, quod ſupponat, & aſſerat Eccleſiam antecedenter jam conſecratam. Denique cum Miſſa ſolemniter celebranda debeat correſpondere officio, ſi Miſſa dicenda a Conſecratore eſt de ejuſdem Eccleſiæ actuali Conſecratione, ut patet ex orationibus, quæ habentur in Miſſali. Officium pariter dicendum illa die a Clero eidem Eccleſiæ addicto, debet profecto eſſe de Dedicatione. Ex his igitur omnibus omnino ſuadeor admittendam eſſe ſententiam, quam in hac re docuerunt Guyetus, & Halden ſupra allegati.

Limitanda tamen eſt hæc ſententia, & excipi debent dies illi, in quibus non poteſt recitari quodcumque officium etiam primæ Claſſis, ſeu Dedicationis, ſeu Patroni, & Tituli Eccleſiæ; unde, ſi Conſecratio fieret in diebus privilegiatis, quales ſunt Feſtum Paſchæ, Pentecoſtes, Dominica prima Adventus &c. & aliis hujuſmodi, de quibus ſermo habetur in Rubricis tum Miſſalis, tum Breviarii, & de quibus ſupra nos quoque mentionem fecimus; tunc profecto officium, & Miſſa deberet dici diei currentis, & a ſolo Conſecratore poſt orationem diei poſſet addi oratio de Dedicatione ſub unica concluſione. Et idem Epiſcopus Conſecrator rogari deberet, ut ad celebrandam anniverſariam Dedicationem Eccleſiæ decernat aliquam diem adeo commodam, ut in tale Feſtum, aut Dominicam privilegiatam &c. non incidat.

Quamvis laudati Halden ſententiæ quoad prædictum officium adhærendum eſſe cenſeam, eidem tamen Auctori non accedo quoad alteram partem, quam ibidem docet de Miſſa privata dicenda antequam conſummata fuerit Conſecratio; ſuſtinet enim, quod Sacerdotes, ſive Sæculares, ſive Regulares Eccleſiæ, quæ conſecratur, poſſint etiam Miſſam privatam de die Dedicationis celebrare, in loco idoneo, horis, & tempore præcedentibus ejuſdem Eccleſiæ completam Conſecrationem. Hanc, inquam, opinionem admittere non auſim, quia in Poſtcommunione Miſſæ, ipſa die Dedicationis, dicendæ, habentur hæc verba: *ut in hoc loco, quem nomini tuo indigne dedicavimus*; quæ verba convenire profecto non poſſunt, niſi Epiſcopo Conſecratori celebranti poſt peractam & completam templi Conſecrationem. Et quamvis ultro admittamus prædicta verba non ſolum congruere poſſe ipſi Epiſcopo Conſecratori, ſed etiam aliis Sacerdotibus, qui ad templi Dedicationem aliquo modo cooperati ſunt, vel ſua opera, vel intentione, aut votis, quibus templum illud divino cultui deſtinaverunt, ac dedicaverunt, ſi non explicite, ſaltem implicite; nihilominus quoad temporis circumſtantias iiſdem Sacerdotibus accommodari profecto non poſſunt illa verba: *quem nomini tuo dedicavimus*, quia nondum completa cenſetur Dedicatio; ſoli igitur Sacerdoti Celebranti poſt Eccleſiæ Conſecrationem poteſt convenire tò *dedicavimus*. Deinde conſidero, quod Eccleſia conſecranda, ante Conſecrationem eſt omni ſupellectili denudata, nullum habet Altare præparatum, & ſi aliquod haberet conſecratum, eſſet omnino expoliatum, & denudatum; quapropter certiſſimum omnino eſt, quod in præfata Eccleſia permitti nullo modo poteſt Sacrificii celebratio, antequam compleatur Conſecratio ejuſdem Eccleſiæ. Itaque ſi Sacerdotes eidem Eccleſiæ addicti celebrarent in aliena Eccleſia illo die Conſecrationis, ſe accommodare deberent ejuſdem Eccleſiæ alienæ Ritibus, in qua Sacrificium peragunt. Si autem adeſſet aliquod Sacellum eidem Eccleſiæ aliquo modo adnexum, & idoneum ad celebrandum, ab eadem tamen Eccleſia ſeparatum, præfati Sacerdotes adhuc non poſſent celebrare Miſſam de die Dedicationis, niſi poſt peractam conſecrationem ob rationem ſupradictam, & in tali Sacello deberent celebrare Miſſam correſpondentem diei currenti in Kalendario, vel ad ſummum poſſet forſan permitti celebratio etiam Miſſæ de die Dedicationis, dicendo tamen illam orationem poſt Communionem, quæ dicitur in anniverſaria die Dedicationis, quia omnia illius verba proferri poſſunt ſine ullo mendacio, & optime etiam illi diei, & horæ congruere.

De Officio S. Mariæ in Sabbato. VIII.

RUBRICA.

1. *IN omnibus Sabbatis per annum extra Adventum, Quadrageſimam, ac niſi Quatuor Tempora, aut Vigiliæ occurrant, vel niſi fieri debeat de Feria propter Officium alicujus Dominicæ aliquando infra Hebdomadam ponendum, ut in Rubrica de Dominicis dictum eſt: & niſi fiat Officium novem Lectionum, vel de Octava Paſchæ, & Pentecoſtes, ſemper fit Officium de S. Maria, eo modo quo fit de Feſto Simplici, quemadmodum circa finem Breviarii diſponitur. De Feſto autem Simplici in Sabbato occurrente fit tantum commemoratio.*

2. *Cum vero ſupradictis diebus fieri non poteſt Officium de S. Maria, nulla etiam fit commemoratio*

moratio de ea propter Sabbatum: ſed tantum in Semiduplicibus (quando ejus Officium parvum non dicitur) ſit conſueta ejus commemor. per annum cum aliis Suffragiis poſitis in Pſalterio poſt Veſperas Sabbati.

3. *Ejus Officium in Sabbato incipit Feria vi. ad modum Feſti Simplicis, a Capitulo, & terminatur ad Nonam Sabbati. Si autem Feria ſexta occurrat Officium novem Lectionum, in Veſperis ſit tantum commemoratio de S. Maria, cum Antiphona, Verſu, & Oratione, quæ habentur in Officio ejus in Sabbato, niſi illud Officium novem Lectionum ſit de eadem B. Maria; quia tunc nulla alia commemoratio de ea facienda eſt.*

4. *Ad Matutinum poſt Invitatorium, & Hymnum de S. Maria, dicitur unum Nocturnum cum duodecim Pſalmis ferialibus, ut in Pſalterio. Verſus de S. Maria, prima, & ſecunda Lectio ex Scriptura de tempore occurrenti; tertia Lectio; & alia omnia tam in Matutino, quam in Laudibus, & Horis,*

5. *ut in Officio S. Mariæ in Sabbato aſſignantur. Dicuntur Preces Dominicales ad Primam, & Completorium; & fiunt Suffragia conſueta de Apoſtolis, & Pace, & tempore Paſchali ſola commemoratio de Cruce, ut in ſecunda Feria poſt Octavam Paſchæ. Poſt Nonam nihil fit de ea, niſi conſueta ejus commemoratio cum aliis Suffragiis, quando dicenda ſunt in Officio de Dominica.*

De Officio Beatæ Mariæ in Sabbato. Cap. VI.

GAVANTUS.

1. SAbbatum dicatum eſſe Beatæ Virgini conſtat, & docuimus tomo 1. meminitque hujus Ritus Micrologus *c.* 60. in Concil. Claromont. anno 1099. officium in Sabbato B. V. Decreto ſuo deſtinavit. Radulph. *propoſ.* 20. Non eſt ergo votivum, ut aliqui ſcripſerunt: ſed præceptivum, quod habet originem, improprie, a voto Eccleſiæ, ſi votivum contendas eſſe.

2. Ritus officii eſt ad modum Feſti Simplicis, quod optabat Radulph. *ibid.* nec tamen apparet, quo ritu nunc temporis officium fieret de Beata Virgine hac die; ſed neque reperitur officium hoc in Sabbato in Breviario MS. & fortaſſe id cauſæ fuit; quia ante Pium V. tenebatur Clerus ad recitationem quotidianam officii parvi B. M. una cum officio Domini: quam obligationem abrogavit Pius in Bulla ante Breviarium poſita.

3. Quare totum hoc officium cum Lectionibus Sanctorum Patrum ſingulo Menſe pro varietate legendi, juſſu Pii V. fuit compoſitum, & editum. Clemens VIII. illud recognovit, mutata tantum Lectione pro Menſe Aprilis, quæ erat S. Epiphanii, nunc vero S. Hieronymi.

4. Fit autem in omnibus Sabbatis non impeditis officio, quoad ritum, digniori: quale eſt etiam officium Feriæ majoris, aut Dominicæ anticipatæ, quæ ſcilicet ſuum non habet locum, ut diximus *Sect. 3. cap. 5. n. 9.* quam quidam nimis pii erga B. V. anticipare vellent in alia Feria, nimium amantes ſui, ne Sabbati officium recitent feriale cum Nocturno, & Laudibus prolixioribus. Feſtum Simplex cedit huic officio Simplici de B. Virgine ratione dignitatis ejuſdem in pari ritu: & de Feſto Simplici fit tantum Commemoratio.

5. Et ideo ad modum Feſti Simplicis officium hoc incipit in Veſp. Feriæ 6. vel a Capitulo, ſi ille dies ferialis eſt, vel per Commemorationem, ſi eo die Feſtum eſt 9. Lectionum. In Completorio Feriæ 6. quamvis ſit de Feſto 9. Lectionum, in fine tamen Hymni jus habet B. V. ut dicatur: *Jeſu tibi ſit gloria, Qui natus es de Virgine*: niſi ſit Feſtum Transfig Domini, quod habet proprium finem omnibus Hymnis illius diei deſtinatum, & Feſtum eſt Domini.

6. Quod ſi Feria ſexta fuerit Feſtum ejuſdem B. V. in 2. Veſperis omittitur Commemoratio officii in Sabbato: quia non convenit, ut de eadem fiant Veſperæ, & Commemorat. Caſus accidere poteſt in Purificationis Feſto, quod celebratur Feria 6. ſeu in die octivæ, quæ ſit alicubi ejuſdem Purificationis; præterea nullus: & hic eadem de cauſa, inter Suffragia Sanctorum Communia, nihil, in hoc officio dicitur pro Suffragio, ſeu Commemorat. Beatæ Mariæ, nec in primis Veſperis, nec in Laudibus. Ad Nonam finis eſt hujus officii, ſicut Feſtorum Simplicium.

7. In Nocturno Sabbati omittitur Pſalmus *Jubilate*: pro quo dicitur Pſalmus e Laudibus Sabbati *Bonum eſt*; tum, ne ille bis dicatur in Matutino, & Laudibus, quæ conſtituunt, ut ſupra diximus, unam Horam: tum, ne hic per Hebdomadam omittatur, & ideo fit commutatio.

8. Pro varietate temporum additæ ſunt aliæ Antiphonæ cum Orationibus pro tempore; poſt Nativitatem, uſque ad Purificationem, quæ ſumptæ ſunt ex officio parvo B. Virg. tum aliæ ad *Magnificat*, & *Benedictus*; pro tempore Paſchali, quo & additur *Alleluja* Invitatorio, Antiphonis, & Verſibus.

9. Lectio aſſignata Martio eo anno tantum legitur, quo Paſcha celebratur die 20. vel 21. & ultra, Menſis Aprilis: ut videre eſt in Tabulis noſtri Ordinis perpetui a Tabula 30. uſque ad 35.

10. Ea item Lectio aſſignata Menſe Decembri non legitur unquam, niſi quando Dominica prima Adventus incidit in diem 2. Decembris. Reliquæ ſæpius leguntur.

11. Quæres: An ſuperfluat illa Parentheſis in Rubricis generalibus *tit.* 8. *n.* 2. ubi de hoc officio: in Semiduplicibus (*quando ejus Officium parvum non dicitur*) fit ejus conſueta Commemoratio per annum. Nam in Semiduplicibus non dicitur officium parvum de B. Virgine, ſed explica il-

huc quando, idest, *quo die*: vel indicat Parenthesis, alicubi dici Officium parvum de B. Virgine etiam in Semiduplicibus, ob consuetudinem, de qua *Sectione sequenti c. 1. n. 6.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Rubric. *Et nisi fiat Officium novem Lectionum, &c.*) Disponit Rubrica, & declarat a quibusnam Festis, seu Officiis impediatur Officium Simplex B. Mariæ in Sabbato; declarat igitur hoc Officium impediri ab omnibus Officiis 9. Lectionum, nempe ab omnibus Duplicibus, & Semiduplicibus, a diebus infra Octavas, includendo etiam Sabbatum infra octavas Paschæ, & Pentecostes, quamvis in his habeatur Officium tantum trium Lectionum. Rursus impeditur hoc Officium etiam a Feriis Adventus, & Quadragesimæ, & ab omnibus Vigiliis &c. prout citata Rubrica *n.* 1. Denique inhærendo Decretis editis die 27. Aprilis 1697. & die 7. Februarii 1699. datis in nostro Indice *sub n.* 192. & 213. Impeditur etiam hoc Officium S. Mariæ in Sabbato ab Officio novem Lectionum concesso aliquibus Regularibus, vel alicui Dioecesi semel in Hebdomada recitando, præsertim si tota Hebdomada tale Officium non potuerit recitari.

II. Gavant. num. 5. — *In Completorio Feriæ VI. quamvis sit de Festo novem Lectionum, &c.*) Concedit Gavant. hoc loco; quod si in Feria VI. habeatur Officium novem Lectionum, & sequenti Sabbato debeat recitari hoc Officium Beatæ Mariæ; tunc in Completorio Feriæ VI. in fine Hymni debeat dici: *Jesu tibi sit gloria, qui natus es de Virgine &c.* Asseritque illud jus habere B. M. quia supponit Gavantus in tali Festo novem Lectionum factam esse Commemorationem ejusdem Officii B. V. An vero eidem Hymni conclusio in Completorio dici quoque debeat si omittatur dicta Commemoratio ob Officium altioris ritus, quod occurrere potest in Feria VI. negat idem Gavantus supra *Section. 5. c. 6. n.* 15. Gayetus tamen *lib. 4. quæst. 3.* adstruit, quod haud multum refilleret asserenti contrariam opinionem, hac ratione permotus, quia quamvis omissa Commemoratione B. V. nondum inchoatum fuerit Officium diei sequentis de B. V. formaliter, & expresse, nihilominus cum de eadem postridie futurum sit Officium, virtute saltem censeri debet inchoatum; adeoque jam inde assumenda quæ ejus sunt, perinde atque retinentur in Festo aliquo primæ Classis occurrente infra octavas, quæ ad octavam pertinent, licet de eo nulla facta sit Commemoratio.

SECTIO NONA.

De Appendicibus Breviarii.

IN fine Breviarii addita sunt quædam, quæ dici possunt Appendices; quia non sunt partes Horarum Canonicarum, nec ad eas, nisi remote, pertinent, de quibus, ordine Breviarii servato, nunc recte dicendum.

SECTIONIS NONÆ CAP. VI.

1. *De Officio parvo B. Virginis Mariæ.*
2. *De Officio Defunctorum.*
3. *De Psalmis Gradualibus.*
4. *De Psalmis Pœnitentialibus.*
5. *De Ordine Commendationis Animæ.*
6. *De Benedictione Mensæ, & Itinerarium Clericorum.*

De Officio parvo B. Mariæ, & aliis. XXXVII.

RUBRICA.

1. DE *Officio parvo B. Mariæ, de Officio Defunctorum, de Septem Psalmis Pœnitentialibus, & Litaniis, & de Psalmis Gradualibus, quando & quomodo, tam in Choro, quam extra Chorum, dicenda sint, habentur suis locis propriæ Rubricæ circa finem Breviarii.*
2. *Tempore Paschali in Officio parvo B. Mariæ, quod dicitur in Choro, non additur Alleluja, Antiphonis, neque Versibus, neque Responsoriis.*

De Officio parvo B. Virg. Mariæ. Cap. I.

GAVANTUS.

1. A Petro Damiani Cardinali fuit institutum Officium, quod dicitur parvum B. V. ante an. 1056. ait Baronius, *eodem anno in Annalibus*: vel restitutum, ut scribunt, *in viam ejusdem Petri*, Flaminius, & Fortunatus, quæ habetur initio operum ejusdem: Greg. VII. jubente, ut addit Hieron. Rubeus *In Histor. Raven.* quod parum verius; quia Paulus Diaconus *in expositione Regulæ S. Benedicti, quæ habetur MS. in Bibliotheca Anicianæ Collegii S. Gregorii de Urbe*, scribit, quod Greg. III. & Zacharias Summi Pontifices, qui vixere ante an. 752. præceperunt Cassinensi Congreg. ut omni tempore, una cum Officio Divino, recitarent etiam Officium B. V. ergo antiquiorem habet

habet Auctorem. Decreto deinde Urbani II. in Concil. Claramont. an. 1096. Menſe Novembr. recitari ab omnibus Eccleſiaſticis quotidie juſſum eſt, ut notat Radulph. *prop.* 20. conſuetudo tamen hæc, ſeu lex fortaſſe non fuit ubique recepta; quæ paulatim in communem uſum abiit, unde Summiſtæ omnes dicunt, uſu tantum vim legis habente, non jure ſcripto illud recitari, quod notat Azor. *part.* 1. *lib.* 10. *c.* 16.

2. Extra Chorum nunc temporis nemo tenetur hoc Officium recitare: contra Navarr. *de Orat. c.* 10. *n.* 3. qui tamen *Miſcell.* 77. mutavit ſententiam ob Bullam Pii V. qui in Bulla edita pro Breviario tollit omnem obligationem recitandi hoc Officium extra Chorum.

3. Penſionarii extra Chorum tenentur ad recitationem quotidianam hujus Officii ſub pœna reſtitutionis fructuum Penſionis ad ratam, ea ratione, quam attulimus ſupra in reſtitutione fructuum Beneficiii *Sect.* 1. *c.* 6. *n.* 2. ut patet in Bulla Pii V. hac de edita: *Ex proximo Lateranenſi.*

4. Quod ſi Penſionarii recitent Horas Canonicas majores ratione Ordinis ſacri, vel Beneficii, tunc eximuntur ab onere recitandi hujus Officii parvi, immo vero etiam, ſi ex pietate tantum recitent Officium majus, quod docent communiter DD. Vide Azor. *loco cit. c.* 4. *quæſt.* 3.

5. In Choro, ſi adeſt conſuetudo recitandi hoc Officium, obligat adhuc, cum Pius V. eamdem potius confirmaverit in Bulla Breviarii: non tamen Canonicus extra Chorum tenetur ad illud recitandum, ut docet Azor. *loc. cit. c.* 6. ſi utatur Breviario Pii V.

6. Immo Sac. Rit. C. die 1. Septembris anno 1607. decrevit; ſervandam eſſe quoque eam conſuetudinem, qua recitatur in Choro hoc Officium in Semiduplicibus, & Dominicis, non obſtante Rubrica Breviarii, de qua mox dicemus; quia nimirum Pius V. in Bulla Breviarii habet hæc verba: *ſine præjudicio ſanctæ conſuetudinis illarum Eccleſiarum, in quibus Officium parvum Beatæ Virginis in Choro dici conſueverat, itaut in prædictis Eccleſiis ſervetur ipſa laudabilis conſuetudo celebrandi, more ſolito prædictum Officium.* More, ait, ſolito; ergo & in Dominicis, & in Semiduplicibus, ſi adeſt conſuetudo. Tandem Urbanus VIII. de conſilio Sacræ R. Cong. decrevit 2. Januarii 1627. etiam mutato proprio Breviario, & Romano acceptato, adhuc eos teneri ad quotidianam Officii B. V. recitationem, qui antea ex conſuetudine tenebantur. Decretum fuit impreſſum Romæ inſtante Abbate Ripolenſis Monaſterii in Cathalonia.

7. Quando vero ſit alias dicendum in Choro, explicatur in Rubricis Breviarii circa finem ejuſdem. Nam omittitur, quando fit Officium 9. Lectionum (excepta conſuetudine, numero præcedenti allegata) & hac de cauſa, quod doleo, in multis Eccleſiis Feſta plura 9. Lection. introducta ſunt a Regularibus quoque eadem celebrantibus, ut relegetur a Choro Officium parvum B. V. Ipſi viderint.

8. Non item dicitur in Vigilia Nativitatis Domini, quod etiam notatum reperi in Brevior. MS. nec in Feriis majoris Hebdomadæ, ut uni Chriſto vacemus. Alias autem in Breviario MS. & 1550. triduum tantum ultimum majoris Hebdomadæ excipiebatur in recitatione hujus Officii: nec infra octavam Paſchæ, quod & tradit Radulph. *prop.* 20. propter temporis, inquit, incongruentiam; nec infra octavas Pentecoſtes, ut in Breviario MS. & 1550. nec in Sabbatis, quando fit Officium de Beata Maria, ne bis, ait Radulph. videatur dici idem Officium. Quibus diebus omittitur a primis Veſperis, & in Vigilia Nativitatis a Matutino, ut in Breviar. etiam MS. & 1550. Antea recitabatur in Choro, etiam in Feſtis Duplicibus majoribus, ut teſtantur Breviaria prædicta MS. & 1550. non puto tamen ubique, quia adhuc ſervatur hic Ritus ob ea, quæ diximus *n.* 6.

9. De modo illud recitandi, tum in Choro, tum extra Chorum, nunc dicamus. Nam ſeptem Horas habet, & Horæ eaſdem partes, quas in Horis Canonicis enumeravimus: ut in numero earum ſeptennario eaſdem cauſas mediteris erga B. Virginem, quas erga Deum ſignificavimus in Horis Canonicis, *Sect.* 1. *c.* 3. *n.* 5. & 6.

10. Concordant hæ Horæ cum antiquis, ut ſitis indicat Radulph. *loc. cit.* & cum Breviar. MS. exceptis his, quæ ſequuntur. Nam in Breviar. 1550. additur Hymno, *Memento ſalutis auctor* (qui eſt de Hymno ad Veſp. Nativit. Domini) ſequens alter verſus *Maria Mater gratiæ*, qui olim erat ultimus Hymni, *O gloriosa*: ex Michaele Timotheo *de Hymnis lib.* 4. *Hymno* 32. Ante ſecundam Lectionem addidere Benedictionem, quæ in MS. non erat: mutata eſt tamen a Pio V. in eam, quæ nunc legitur: ad Horas omnes fiebat commemoratio Apoſtolorum, & omnium Sanctorum, quæ hodie fit ad Veſperas, & Laudes tantum. Extat Bulla Pii V. an. 1575. qua prohibentur Officia B. V. vulgari ſermone edita, & approbatur, quod hodie habetur, additis aliis, quæ in eodem Officio leguntur.

11. Quadruplex item mutatio hujus Officii indicatur a Radulph. *loc. cit.* & habetur in Breviario MS. & 1550. in Advent. poſt Nativitatem, tempore Paſchali, & reliquo anni tempore, & congruit varietati temporum. Tempore Paſſionis nulla fit detractio, ſed dicitur *Gloria Patri*, in Invitatorio & Reſponſ. 3. ut in Feſtis Sanctorum. Tempore Paſchali dicuntur in Noct. tres Antiph. ut alias, quia non eſt Officium de Feſto. An vero addendum ſit, *Alleluja* Invitatorio, Antiphonis, Reſponſoriis &c. dubitavere non pauci: ex una parte negant, ad diſtinctionem Horarum majorum Canonicarum, & quia Rubr. hac de re in loco proprio Breviar. non habetur; ex altera affirmant, & videtur haberi ſatis in Officio ſimili B. M. in Sabbato; neque minus reſonare debet *Alleluja*, in Officio parvo Beatæ Virginis, quam in Officio Chriſti, qui ſuæ Reſurrectionis prima Matri gaudia, & majora dedit. Nihilominus tamen

non eſt addendum *Alleluja*; ex Decreto S. R. C. 28. Martii 1626. Mutatur etiam in Noct. Antiph. *Poſt Partum* in *Angelus Domini*, tempore Adventus, & in Officio Annunciationis, & Conceptionis B. V. quia proprie, & principaliter repræſentant tempus ante Nativitatem Chriſti, & myſterium Incarnationis; quod ſonat Antiphona, *Angelus Domini*.

12. Si contingat transferri Feſtum Purificationis ob Dominicam privilegiatam, ſeu aliam ob cauſam; eo caſu transfertur etiam mutatio Officii, quam ſupra ſignificavimus, quod ſupra expreſſe dicitur in Breviario 1550. ſed extra Chorum mutatur die 3. Breviarii; quia in hoc caſu attenditur Feſtum, non Officium Chori.

13. In Choro dicitur hoc modo. Præponitur Officio diei in Matutinis, & Veſperis, in aliis Horis poſtponitur. Docet idem Radulph. *loco cit.* ex uſu Romano, ſecundum uſum, inquit, Fratrum Minorum, quorum Breviaria adhibita ſunt, ut alias diximus, excluſis aliis a Nicolao III. Habetur etiam hic Ritus in Breviar. MS. & 1550. Ratio eſſe poteſt, quia dividitur Officium in antemeridianum, & pomeridianum: utrumque vero, auſpice B. V. inchoari debet, præmiſſis ejuſdem Horis parvis Matutino, & Veſperis majoribus de Officio diei: & eo caſu omittitur verſus in fine, *Fidelium anima*. Reliquæ Horæ poſtponuntur, uti minores Horis Canonicis. Prima de B. Virg. dicitur, antequam legatur Martyrologium, quod non eſt pars Horæ Primæ, ſed quid ſuperadditum, ut ſupra docuimus; unde & a multis legitur extra Chorum in loco Capituli.

14. Extra Chorum dicitur pro opportunitate temporis, & primo ante quamcumque Horam dici debet Salutatio Angelica, ut in Breviario 1550. præſcribitur, & Durandus docet *lib. 5. c. 2.* tum in fine ultimæ Horæ, ſi plures ſimul recitantur, ut Durand. *ibidem*.

15. Dividi quoque poteſt in privata recitatione ex cauſa, Matutinum a Laudibus, dicta in fine Salutatione Angelica, & eadem repetita ante Laudes, ut in ſimili caſu diximus de Horis Canonicis cum Navarro ſupra *Section. 4. capit. 2. num. 3. & 4.*

16. Propoſita eſt Indulgentia centum dierum recitantibus dictum Officium juxta Rubricas Breviarii a Pio V. *in Bulla ejuſdem Breviarii*.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavant. num. 1. — *Vel reſtitutum, ut ſcribunt in vita ejuſdem Petri Flaminius, & Fortunatus, &c.*) S. Petrus Damiani, Monaſticorum Rituum propugnator acerrimus, primus eſt, qui in Annalibus Eccleſiaſticis Officium parvum B. V. inſtituiſſe narratur; verum, ut proprie advertit Gavantus, laudatus clariſſimus vir ejuſdem Officii fuit potius reſtaurator, quam inſtitutor; quam quidem veritatem teſtantur etiam Scriptores vitæ ejus fide digniſſimi, nimirum Joannes Monachus ejuſdem S. Petri Damiani diſcipulus *c. 15.* Joannes Antonius Flaminius Forocornelienſis *poſt medium*, Auguſtinus Fortunatus Camaldulenſis *lib. 5. Hiſtor. Camaldulenſium*, & Hieronymus Rubeus *lib. 5. Hiſtor. Ravennaten.* Hi omnes uniformiter aſſerunt, Officium parvum B. V. a B. Petro non inſtitutum, ſed reſtitutum fuiſſe; ut cujus deſuetudo paulatim in ſuis Monaſteriis irrepſerat, ipſo urgente, & procurante, ad priſtinam obſervantiam revocaretur. Altius a Petro Damiani prædictam inſtitutionem repetendam eſſe, oſtendit etiam Cardinalis Bona *c. 12. de Divin. Pſalmod.* in utraque enim Eccleſia Græca, & Latina vir eruditiſſimus horas B. M. inſtitutas invenit trecentis, & amplius annis ante Damianum. Et e Græca quidem Vincentius Belluacenſis *in Spec. Hiſtor. lib. 17. c. 103.* teſtem profert Joannem Presbyterum Damaſcenum, de quo Vincentius ſic ſcribit — Joannes Damaſcenus in amore Dei, ac glorioſæ Matris ejus ſe exercens monachalem habitum aſſumpſit, Virgoque permanens, Reginæ Virginum horas quotidie ſtudioſiſſime decantabat, &c. - vivebat autem Damaſcenus an. Domini 728. E Latio vero clariſſimum exhibet teſtem præfatæ veritatis idem Cardinalis Bona Petrum Diaconum Caſſinenſem (non Paulum, ut ſupponit Gav.) qui in Regulam S. Benedicti inſigne Commentarium compoſuit, quod hic Romæ MS. aſſervabatur apud *D. Conſtantinum Cajetanum*: in hoc igitur *libro* verba faciens Petrus de Abbatibus Caſſinen. Congregationis, ait: Eo die Abbas nihil aliud, niſi panem, & aquam comedat, & Canonica ſeptem horarum Officia in commemoratione B. P. Benedicti nunquam dimittat, ſalvo ſcilicet eo, quod in honorem S. Dei Genitricis perſolvi conſuetudo eſt, quod etiam generaliter ſub diſtricto præcepto Caſſinenſi Congregationi Zacharias Papa obſervari præcepit, conſtituens, ut totius anni tempore tam æſtatis, quam hyemis ante nocturnale, vel diurnale Officium mox ut Fratres in Choro convenerint, incipiant Officium de S. Benedicto, & eo expleto, inchoent Officium, quod Regula præcipit, adjuncto etiam S. Dei Genitricis, & Virg. Mariæ Officium — Hæc Petrus Diaconus, qui & alibi eamdem inſtitutionem ad Gregorium II. refert. Hic autem, teſte Baronio, Pontificatum iniit anno ſalutis 715. cui poſt Gregorium III. ſucceſſit Zacharias. Ex quibus omnibus liquet prædicti Officii uſum, & inſtitutionem antiquiorem eſſe, quam vulgus hominum putet.

II. Gav. eodem n. 5. — *Decreto deinde Urbani II. &c.*) Urbanus II. Romanus Pontifex utrique in Concilio apud Claromontem in Galliis celebratum an. 1095. ſanxit, ut Sanctiſſimæ Virginis Officium jam a quibuſdam Monachis frequentatum, etiam a Clericis recitaretur; quod quidem Officium in præfata Synodo Clericis omnibus præſcriptum, deinceps tanto ſtudio propagatum fuit, ut ipſi etiam Laici illud ſoleant frequentare.

III. Gavantus num. 11. — *Et quia Rubrica hoc de re in*

re in loco proprio Breviarii non habetur, &c.) Non ſolum ex Decreto edito die 28. Martii 1626. & dato in noſtro Indice *ſub n.* 51. ſed etiam ex ſuperiori recentis Breviarii Rubrica habetur, quod in Invitatorio, Antiphonis, & Reſponſoriis hujus parvi Officii B. V. tempore Paſchali non ſit addendum, *Alleluja*.

IV. Gavant. num. 12. -- *Eo caſu transfertur etiam mutatio Officii*, &c.) Docet hic Gavantus, quod ſi contingat transferri Feſtum Purificationis ob Dominicam privilegiatam, ſeu aliam ob cauſam, eo caſu transferatur etiam Officium parvum B. V. quod præſcribitur recitandum à primis Veſperis Nativitatis Domini uſque ad diem Purificationis; verum attento Decreto edito die 11. Januarii 1681. & dato in noſtro Indice *ſub n.* 114. in quo ſancitum fuit, quod translato Feſto Purificationis, non ſit protrahenda etiam recitatio Antiphonæ *Alma Redemptoris*, &c. ſed die 2. Februarii poſt Completorium, illa dimiſſa, ſumi debeat Antiphona *Ave Regina Cœlorum* &c. & attentis etiam aliis Decretis datis in noſtro Indice *ſub n.* 179. & 232. hoc idem confirmantibus, cenſeo in prædicto caſu translationis Feſti Purificationis, non eſſe transferendam mutationem Officii parvi B. Virg. quia in Laudibus ejuſdem Officii, quod recitatur à Nativitate Domini uſque ad Feſtum Purificationis B. M. habentur Antiphonæ, quæ ſpectant ad ejuſdem Puerperium, quæ terminare debent die 2. Februarii, & idcirco translato Feſto Purificationis, illi, qui recitant Officium parvum B. M. V. ſtatim poſt diem 2. Febr., debent recitare illud, quod præſcribitur dicendum à die poſt Feſtum Purificationis uſque ad Veſperas Sabbati ante primam Dominicam Advent.

De Officio Defunctorum. Cap. II.

GAVANTUS.

1. OFficium Defunctorum dictum eſt, Agenda, à Walafrid. *c.* 25. & à Durando *lib.* 7. *c.* 35. quia agere ſignificat celebrare. Item Exequiæ, ab Auguſtino *lib. de cura pro mortuis*, non quia extra alia ſequuntur, ut quidam definivere, ſed quia ex Durando *ibid.* extra vivos mortui ſepeliuntur, & extra Horas Canonicas hoc Officium proprios habet ritus. Donatus definit Exequias, quia mortuus præibat, cæteri ſequebantur in funere. Cum autem hodie in funere præcedat Clerus cadaver mortui, dicere poſſumus, nos mortuum ſequi, quia obiit ille prius. Exequias explicat ab executione dictas Mutius Cappuccinus *de Offic. mort. c.* 6. quia, inquit, executioni mandanda eſt Defunctorum voluntas.

2. De hoc Officio habetur Canon *extra de celebratione Miſſarum c. cum cantatur*. Ab Apoſtolis ortum habet, ex Dionyſ. *de Eccleſiaſt. Hierarch. c.* 7. ab Origene auctum fuiſſe dicitur, teſte Auguſtino *in lib. Enchiridion*. & Iſidoro *de Offic. Eccleſiaſticis*. Sancto Auguſtino tamquam auctori tribuit Jacobus de Valentia *in expoſit. Hymni Te Deum*. Auctor ligni vitæ *lib.* 5. auctorem hujus Officii facit Amalarium, qui *c.* 79. *de ordin. Antiphonar.* indicat, ſe collegiſſe ex Romano, & Metenſi Antiphonariis ea, quæ recti ſibi viſa ſunt, de ordine ſepulturæ. Reſponſoria compoſuit Mauritius Epiſcopus Pariſien. qui obiit an. 1196. teſte S. Antonino citato à Demochare *tom.* 2. *de ſacrificio Miſſæ c.* 18. Orationes *Deus qui inter Apoſtolicos*, & *Fidelium*, habentur in Sacramentario Gregoriano. Pius V. addidit Orationes tres, nimirum pro die Depoſitionis Defuncti, Anniverſario, Patre, & Matre Sacerdotis, vel recitantium eamdem Orationem, non cujuſcumque: in quo non pauci errant; & tamen Oratio ipſa indicat, de Patre, & Matre recitantis tantum ibi fieri Commemorationem, non aliorum. Oratio *Abſolve*, eſt in Sacramentario Gregor.. Clemens VIII. addidit alias duas pro Defuncto, & Defuncti, quæ erant neceſſariæ, pro vario Defunctorum ritu: quarum prima *Inclina*, legitur in Sacramentario citato: reliquæ ſunt poſteriores Sacramentario. In reliquis nulla eſt mutatio. Idem eſt Officium apud Radulph. *loco cit.* & in Breviar. MS. & in edito 1550. Concluſiones Orationum in Breviario diverſæ ſunt à concluſionibus in Officio Defunctorum Ritual. Rom. in quo ſemper dicitur *Per Chriſtum Dominum noſtrum*: ſed in Breviario datur ritus Officii in Ordine ad Officium de die Divinum, in quo ea eſt concluſio *Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum*, &c. in Rituali vero traditur Officii ritus in ordine ad Exequias, in quibus unica eſt concluſio *Per Chriſtum Dominum noſtrum*, & hac ratione non pugnant invicem Breviarium, & Rituale Rom.

3. Inchoationes, & explicationes hujus Officii non fiunt, ut in Horis Canonicis, ad triſtitiam ſignificandam, ex Vvalafrid. *c.* 25. *de Eccleſ. obſervat.* & ſimili modo, ait Alcuinus *c. penult.* celebramus hæc Officia, quo celebrantur in iis diebus, quibus Chriſtus deſcendit ad inferna. Matutinum dicitur Vigiliæ ab Alcuino *de exeq. mort.* in quo Invitatorium dicitur, ut in propria Rubrica, nempe in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, in die depoſitionis, ſeu obitus Defuncti, etiamſi unum tantum dicatur Nocturnum, ut habetur in Rituali Rom.. Itemque in die depoſitionis tertio, ſeptimo, trigeſimo, & Anniverſario; & regulariter, quando tres Nocturni dicuntur, etiam ex Durando *lib.* 5. *c.* 3. quia ad ſolemnius Officium invitandi ſunt plures. Per annum autem omittitur, quia in hoc Officio exequias Chriſti, in Paraſceve fieri ſolitas, imitamur, Durand. *ibid.*. Nocturni vero tres dicuntur in craſtino omnium Sanctorum, ut in prædicto Breviario MS. & apud Raduloh. in depoſitione Defuncti, niſi aliud impediat; ex Rituali Rom. Pauli V. duplicatis Antiphonis; in quibus Nocturnis ex Alcuino, ſignificantur illa Officii Nocturnalia, quæ in morte Domini celebrantur. In feſtalibus autem, tres Lectiones cum tribus Pſalmis, ſeu uno Nocturno

cturno, & Laudibus ad repræſentandum, ex eodem Alcuino, triduanam Chriſti ſepulturam; & ideo neque ad Lectiones datur Benedictio, neque in fine dicitur *Tu autem*, ſicut nec in triduo mortis Chriſti, Durand. *lib. 5. c. 2.* Antiphona nona *Sitivit anima ad Deum vivum*: ita legenda eſt, licet in Pſalmo dicatur: *ad Deum fortem* (non fontem) *vivum*, & habes exempla in Breviario Antiphonarum, quæ paululum diſcordant a verſu Pſalmorum, quorum ſunt Antiphonæ: ut in 2. Antiphona 1. Nocturni Dominicæ. In fine Veſperarum, & Laudum dicuntur preces ſemper genibus flexis, etiam quando omittuntur Pſalmi, Epiſcopis autem *in Cærem. Epiſcop. lib. 2. c. 10.* pro eorum dignitate præſcribitur, ut ſtantes dicant preces: quod non debet eſſe commune reliquo Clero. Dicitur *Pater noſter*, *Et ne nos*: alta voce, quod in MS. Breviario traditur. In Breviar. 1550. male legatur, quem ritum in Veſper. reſtituit Pius; & in Laudibus explicavit magis Clemens VIII. Verſus autem frequentiſſimus, *Requiem æternam*, *&c.* habetur in Sacrament. Gregor., qui dividitur in fine Pſalmorum, & Precibus; licet in Reſponſoriis ſit unus verſus, contra P. Ruiz, ut ſit loco *Gloria Patri*, *&c.* in fine Pſalmorum. Auctores facit Apoſtolos hujus verſus Michael Timoth. *in queſt. 300. quæſt. 17.* Pſalmi vero in fine Veſper. & Laudum non dicuntur in Commemoratione omnium Defunctorum, neque in depoſitione Defuncti, ſi tres Nocturni dicantur, ex Ritual. Rom. Pauli V. Neque in Officio Duplici, pari ratione; contraria eſt enim ratio illorum, ac noni Reſponſorii longioris, *Libera me*, quod non modo dicitur in prædicta Commemorat., ſed etiam quandocumque dicuntur novem Lectiones; quare omittuntur illi Pſalmi, quando dicitur hoc Reſponſ. Verſus, qui dicuntur poſt Pſalm. ſi pro uno fit Officium, dicuntur in numero ſingulari, ſicut & Oratio ſequens; Reliqua in toto Officio non mutantur; neque verſus poſt Orationem, quod in Rituali Romano habetur.

4. Orationes tres dicuntur ſub una concluſione diverſo modo, ac in Miſſa, in qua prima Oratio concluditur, & duæ aliæ per modum Commemorationis adduntur, ſed in Officio Commemorationes non ſunt, cum Antiphon. & Verſus non habeant, & ideo unius Orationis rationem habent, ad quam totum Officium ordinatur. Oratio *Fidelium*, ſi ſola dicitur, habet concluſionem valde proprium: ſi cum prioribus duabus, habet breviorem, & communem tribus, quæ diriguntur ad Deum Conditorem, & Redemptorem, diverſam a concluſione, quæ habetur in Miſſa, majoribus ita volentibus, qui diverſimodam concluſionem aſſignavere in Miſſali, Breviario, & Rituali. Verſus *Requieſcant in pace* dicitur in fine, omnibus ſurgentibus, tam in Veſperis, quam in Laudibus eo modo, quo diximus *de Benedicamus Domino*, *Sect. 5. c. 18. n. 7.* niſi conſuetudo ſit alia.

5. Quæritur, an quando Veſperæ Defunctorum, & Matutinum dicuntur ſeparatim ab Horis Canonicis, ſive in Choro, ſive extra Chorum, præmittenda ſit ſecreto Oratio Dominica? Hoc obſervat Cappella Papalis in Feſto Omnium Sanctorum, in quo, omiſſis ſecundis Veſperis de Feſto, ne Veſperæ Defunctorum inchoentur ex abrupto, recitatur prius Orat. Dominica, quæ item repetitur ante Matutinum, quod notat Chriſtoph. Marcellus *in Cærem. Pap. lib. 2. Sect. 2. c. 24. & 25.* & exemplo Cappellæ idem præſcribitur in *Cæremon. Epiſcop. lib. 2. cap. 10.* etiam ſi Veſperæ Defunctorum jungantur Veſperis de Feſto: certe Rit. Rom. non præſcribit Orationem Dominicam, licet agat de Officio ſeparatim dicendo ab Horis Canonicis: quare placet non dici regulariter. Illud quoque eſt notandum, quod ſi aliquando dividatur Matutinum hoc a Laudibus, eo caſu in fine Matutini dicuntur preces ſine Pſalmo, cum Oratione, ſeu Orationibus, ut congruo fine terminetur.

6. Adhuc quæritur. An Veſperæ dicendæ ſint ante Matutinum, quod, præſente corpore, mane cantatur ante Miſſam; cum ex ſint primæ Veſperæ, & tamen mane non eſt Veſperarum tempus? Reſpond. omittendas eſſe eas Veſperis, quæ pridie Matutini Officii recitari nequeunt. Noſtri igitur Clerici, qui tenentur pro Defuncto ex noſtris recitare ter Officium Defunctorum, tribus ſcilicet diebus; ſi nocte moriatur ille, non tenentur in Choro ad primas Veſperas; alias autem recitare debent conjunctas Veſperis diei, ſi feriales ſint; alioquin poſt Completorium, non habita ratione Officii, ſed Suffragii, qua ratione primo die poterunt mane cantare ſemel Matutinum, & iterum a prandio poſt Veſper. 2. Matutinum, & deinceps ſequenti die tertium, ut celerius ille juvetur: ſed congruentius quolibet die mane cantatur Matutinum tribus dictis diebus: vel ex ratio ſaltem inciatur, qui Veſperæ nullo modo ſecundæ (quas non debent Defuncti) videntur eſſe.

7. Non habent Defuncti 2. Veſperas ad ſignificandum, quod hoc Officium finem habebit, quando animæ ab omni pœna liberatæ Deo fruentur. Beleth. *cap. 160.* Sed mea ſententia tenentur ad minorem Officii ſolemnitatem, ut ſit in Feſto Simplici.

8. Omittitur hoc Officium tempore Paſchali, quia, inquit Durandus *libro 6. cap. 72.* ad Chriſtum ſolum eo tempore dirigenda eſt mens, neque interea patiuntur animæ diſpendium, quia & beneficia noſtra ſunt illis communia, & nec expreſſius memoria pro illis fieri poſſet, quam agendo memoriam de morte Chriſti (nota pro ſequenti caſu) & ejuſdem reſurrectione, per quam a pœnis liberari expectant. Extra Chorum tamen utile eſt ipſi Officia dicere. Hæc Durand.

9. Item omittitur in Hebdomada Majori; quod a Pio V. fuit ſtatutum. Nam apud Durand. *loc. citato*, in Breviar. MS. & 1560. triduum tantum ultimum dictæ Hebdomadæ excipiebatur. Cauſam attulimus *in prac.* Aliam affert Radulph. *prop. 10.*

ob-

ob dierum incongruentiam, ſicuti tempore Paſchali ob temporis jucunditatem : & hanc intelligo cauſim. Incongruentiam vero ille non explicat: fortaſſe, quia pro Chriſto ſolo, non pro aliis, in Hebdomada majori debemus eſſe in triſtitia ſumma.

10. Item in Feſtis 9. Lectionum: quod habet etiam Radulph. *loc. cit.*, ob dierum, ait, feſtivitatem. In MS. & 1550. idem præſcribitur ; niſi adimplenda ſit Defunctorum voluntas, pro qua permittitur, ſeparatim dici ab officio diei, a S. R. C die 12. Junii 1628.

11. Dici vero debet prima die cujuſcumque menſis non impedita Feſto 9. Lectionum, & ut ait Alcuinus, in Kalend. certe, ut quantocyus Defunctis ſuffragemur: & ſemel ſaltem in menſe, pro omnibus Defunctis communibus Eccleſ. ſuffragiis. Quod ſi ſola dies ultima menſis ſit libera, ea die dicatur, licet in ſequenti die rurſus pro menſe ſequenti dicendum foret, quod adnotavimus in Ordine noſtro perpetuo Tabul. 13. 14. menſe Majo.

12. Sed quid, ſi in Adventu, & Quadrageſima dici non queat in menſe Decembri, & Martio, in Feriis ſecundis, de quo ritu dicemus ſtatim: utrum ratione menſis erit ſemel ſaltem recitandum prima die non impedita Feſto 9. Lect.? contingit caſus in Advent. quando Domin. 1. Advent. occurrit die 29. Nov., ut videre eſt in Tabulis noſtri Ordinis perpetui Tab. prima, octava, & aliis, & in Quadrageſima unicus etiam eſt caſus quando Fer. 4. Cinerum occurrit in die 28. Febr., ut in Tab. 25. eo enim anno Feriæ 2. omnes ſunt impeditæ Feſtis 9. Lectionum. Andreas Caſtaldus *in ſuo Carem. lib. 3. cap. 7. n. 8.* negat debere dici, ea ratione, quia in Quadrageſima hoc officium eſt annexum oneri diei, nempe Feriæ 2. & idem valet in Adventu; ſed ratio non convincit, quia onus annexum Fer. 2. non tollit onus, quod poteſt eſſe ratione primæ diei menſis: unde accidit in Feria ſecunda per annum, dici Miſſam pro Defunctis, ut in Rubricis Miſſalis *tit. 5. n. 2.* & Feria tertia, quæ ſit prima menſis ſequentis, dici Miſſam quoque pro iiſdem ratione Rubricæ *n. 1.* Ea igitur verba: *Ante Quadrageſimam prima die non impedita dicitur Officium Defunctorum*, &, *Ante Adventum prima die non impedita dicitur Officium Defunctorum*; ita ſunt intelligenda, ut intra Quadrageſimam, & Adventum nulla habeatur ratio menſis, & confirmatur ex Rubrica generali Miſſalis *tit. 1. num. 1.* cujus verba ſunt: *Prima die cujuſque menſis (extra Adventum, & Quadrageſimam) dicitur Miſſa pro Defunctis*: quæ certe reſpondet officio Defunctorum, & ratio eſt, quia nulla habita ratione menſis, fiunt ſuffragia ſæpius, hoc eſt, ſemel in Hebdomada tam Adventus, quam Quadrageſimæ. Si vero aliquo anno (quod raro contingit) Feriis ſecundis omnibus impeditis, non dicatur officium Defunctorum, parum refert.

13. Dicitur præterea hoc officium in Feriis ſecundis, tam Adventus, quam Quadrageſimæ, hoc eſt, initio Hebdomadæ, ut citius Defunctis ſuffragemur: qui ritus præciſe in Feria 2. ortum habuit a Monachis Gamungenſibus ex Petro Damiani anno 1056. quod adnotavit etiam Baronius, *Eodem anno*. Vel dici poteſt, quia cælum creatum fuit die Lunæ, ideo petit Eccleſia, ut in Cælum transferantur animæ de Purgatorio. In Quadrageſima vero quotidie recitabatur, ex Radulpho *loc. cit.* Pius autem V. Feria 2. contentus, nihil ultra juſſit.

14. Quæres, occurrente Vigilia Nativitatis Domini in Feria 2. Hebdomadæ 4. Adventus, utrum ea die recitandum ſit hoc officium? In Breviario MS. & 1550. aperte negatur; quia non debent dici Veſperæ, niſi dicatur etiam Nocturnum cum Laudibus. Nocturnum autem, cum locum habeat poſt Laudes diei, non congruit deinde ut poſt Laudum Vigil. officium, quod eſt Duplex, dicatur officium Defunctorum, & eo magis, quia eſt officium Duplex privilegiatum, quod excludit omne aliud Duplex. Adde, omitti eodem die officium B. V. parvum, cum tamen agatur eadem die de proximo partu Virginis: quanto magis officium Defunctorum, quod minuit jucunditatem illius Vigiliæ? Denique ſi concedatur officium Defunctorum, etiam in Miſſa fiet Commemoratio eorumdem, quæ tamen nullam admittit Commemorationem, niſi Dominicæ, ſi in ea occurrit Vigilia: immo & poſſet celebrari Miſſa de Requiem in ea Vigilia, a qua excluditur Duplex Feſtum, & Miſſa conſequenter Defunctorum, quæ prohibetur dici in Feſto Duplici. At Caſtaldus *in Carem. lib. 3. cap. 1. n. 9.* concedit, poſſe dici officium Defunctorum in Vigilia Nativitatis ratione Feriæ 2. tum quia non eſt impedita Feſto 9. Lectionum, tum quia in ea Vigilia excluditur tantum a Rubricis officium parvum B. V., & addit prudentiſſime potius eſſe recitandum pridie Veſperi, ubi eſt conſuetudo, quæ certe non tollitur a Rubricis Breviar. in offic. Defunctorum. Cui tamen Reſpondeo, in Breviar. MS. & 1550. expreſſe prohiberi officium Defunctorum a Completorio pridie Vigiliæ Nativitatis cantato; & ad primam rationem dico, æquiparari, & præcedere officium dictæ Vigiliæ, ſi comparetur cum Feſto quolibet 9. Lectionum, ad alteram, ibi non excludi officium B. V. cum particula reſtrictiva, *tantum*; ſed omitti; de officio Defunctorum id præſcribere, quod præſcriptum jam fuerat de officio parvo Beatæ Virginis. Immo non fuit neceſſe aliud decernere; ſumpto argumento a fortiori, ut diximus, ſi excluditur officium Beatæ Virginis, ergo multo magis Defunctorum.

15. Accedamus ad horam recitandi hujus officii, & Veſper. quidem recitari debent poſt Veſperas, etiam Feſti Duplicis, ſi Fer. ſequatur, ut in Breviar. MS. & 1550. & S. R. C. 23. Maji 1603. pro prima die menſis, ſi hæc ſit libera a Feſto 9. Lectionum, decrevit Veſp. Defunctorum recitandas eſſe ultima die præcedentis menſis, licet ea ſit feſtiva de præcepto, ut populus frequens

litano commorantes, recurſum recentiſſime hi-buerunt ad S. R. C., humillime petentes Decretum, quo ſtatuatur, ut in Anniverſariis Defunctorum, quoties officium recitatur integrum cum tribus Nocturnis, toties in Veſperis omittatur Pſalmus *Lauda anima mea Dominum &c.* & Pſalmus *De profundis &c.* in Laudibus. Sacra autem Congregatio caute procedens in deciſione cujuſcumque dubii, & in editione ſuorum Decretorum, in præſenti caſu exquiſivit Suffragium Illuſtriſſimi Domini Venantii Philippi Pierſantes Apoſtolicarum Cæremoniarum Magiſtri, cujus doctiſſimam Conſultationem iiſdem omnino verbis, quibus eam coram Eminentiſſimis ac Reverendiſſimis DD. Cardinalibus expoſuit, congruum arbitror hic exhibere,

Eminentiſſimi, ac Reverendiſſimi Patres.

QUum aſſerant Patres Eremitæ Ordinis Camaldulenſis in Regno Neapolitano degentes, rite ſe ac ſtudioſe Eccleſiaſticis Rubricis inhærere, quibus Monachi S. Benedicti Regulam profeſſi in divina Pſalmodia perſolvenda ſe conformant; ideo petunt ab Eminentiis Veſtris firmiter ſanciri, ut in Anniverſariis Defunctorum quoties officium recitatur integrum cum tribus Nocturnis, toties in Veſperis omittatur Pſalmus *Lauda anima mea Dominum*, & Pſalmus *De profundis* in Laudibus; hiſce fulti rationibus, quod a Breviarii Monaſtici Rubricis ita demandetur; & quod ita doceat Gavantus in ſuo Theſauro Sacrorum Rituum.

Ecce jam tertio, ſupremo Sac. hujus Congreg. præcepto impellor ad opinionem meam, qualiſcumque ea ſit, proferendam; quamvis de hac eadem difficultate ſemel anno 1736. ab Abbate Celeberrimi Monaſterii Einſidlenſis in Helvetia, referente Eminent. ac Reverend. D. Card. Spinula propoſita: iterumque anno 1737. Capellanis Eccleſiæ S. Mariæ Gratiarum Oppidi quindecim Nolanæ Diœceſeos efflagitantibus, a claræ memor. Eminentiſſimo Domino Cardinali Zondadari coram Eminentiis Veſtris accurate expenſa, mentem meam aperuerim; in qua adhuc perſeverans, ſervanda eſſe Decreta, in Einſidlenſi, & in Nolana omnium Suffragiis nuperrime vulgata, cenſerem. Decretorum autem eſt hujuſmodi tenor -- Serventur Rubricæ Breviarii Romani, & Ritualis itidem Romani; nempe Pſalmi *Lauda anima mea Dominum*, & *De profundis* omittantur in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, & in die depoſitionis Defuncti.

Quamvis enim in impreſſis recens Breviariis Monaſticis Ordinis S. Benedicti legatur ſequens Rubrica: -- *Pſalmi ſuprædicti non dicuntur in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, nec quando dicuntur tres Nocturni;* -- tamen non conſtat, cujuſnam auctoritate Rubrica hæc immutata fuerit, eique facta notabilis additio, quæ, ut inferius innoteſcet, Ritualis Romani diſpoſitioni penitus adverſatur. Siquidem poſtremum Rubricæ membrum -- *Nec quando dicuntur tres Nocturni* -- non modo non reperitur in pervetuſtis Breviariis Monaſticis Summorum Pontificum Pauli V. & Urbani VIII. auctoritate recognitis, ſed ne legitur quidem in ipſo Breviario Romano, in quo ſic habetur: *Qui Pſalmi non dicuntur in die omnium Fidelium Defunctorum.*

Quapropter re diligenter inveſtigata, triginta ab hinc circiter annis liquet, additionem hinc, nemine conſulto, Breviariis Monaſticis inſertam perperam fuiſſe. Nam, quæ prius, & juxta ordinem recitationis officii (ut adhuc extat in Breviario Romano) appoſita fuerat poſt Veſperas, diemque Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, tamquam ſolemniorem dumtaxat deſignabat; tunc perturbate poſt Laudes, dies quoſcumque, quibus alicujus arbitrio Agenda pro Mortuis fit, ſine ullo diſcrimine complectitur.

Neque meum intellectum movet, innovatæ huic Rubricæ, conformis præclariſſimi viri Bartholomæi Gavanti ſententia, qui in prælaudato Theſauro Sacrorum Rituum ſuper Rubr. Breviarii Romani *ſect. 9. cap. 2. n. 13.* diſerte ſic habet: -- *Pſalmi in fine Veſperarum, & Laudum non dicuntur in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum; neque in depoſitione Defuncti, ſi tres Nocturni dicuntur; neque in Officio Duplici pari ratione; contraria enim eſt ratio illorum, ac noni Reſponſorii longioris* -- *Libera me Domine*, -- *quod non modo dicitur in prædicta Commemoratione, ſed etiam quandocumque dicuntur novem Lectiones. Quare omittuntur illi Pſalmi, quandocumque dicitur hoc Reſponſorium.* -- Notetur quæſo ſequens locutio: -- *& hi caſus videntur omiſſi in Breviario.*

Contra hanc ſententiam, pro Eminentiarum Veſtrarum Decretis, illorumque firma executione propugnaturus, brevem ita ſermonem inſtituo. Eſto, in Breviario hi caſus non ſolum non videantur, ſed revera ſint omiſſi; quid inde? Integrum Breviario ſupplementum defert Rit. Rom. Pauli V. Pontificis Maximi juſſu editum, & juxta ſuas Apoſtolicas literas *inviolate ſervandum*; in quo, eos, quos Gavantus aſſerit omiſſos caſus, omnes, & ſingulos expreſſos legimus, ipſique Gavanto perſpicue adverſantes; enunciantur enim præter diem depoſitionis Defuncti dies tertius, triceſimus, & Anniverſarius. Poſita igitur diſſimilitudine præcepti Ritualis Romani ab opinione Gavanti, aliter ac Vir iſte, cæteroquin Sapientiſſimus, tenet, ſentire nos oportet.

Rituale Romanum, quod pluribus precibus morientes juvandi modum præſtituit, animabus quoque moruuorum debita ipſis Suffragiorum acceſſione religioſe conſuluit. Primo in deductione funeris: ſecundo in Exequiis Corpore præſente faciendis: tertio tandem abſente Corpore in recitatione officii pro temporis opportunitate, & Eccleſiarum conſuetudine; quod ſonat idem, ac ſemper, & quandocumque Mortuorum officium recitatur.

Ubi

Ubi liber Ritualis tractat de Exequiis Corpore præsente, ita disponit: — *Deposito feretro &c. & accensis circa Corpus, dicatur Officium Mortuorum cum tribus Noct. & Laud. ut infra ponitur &c. & duplicantur Antiph.* — At quia diem illum pro Defuncto tamquam solemniorem considerat; prout Catholica Ecclesia pro universis Defunctis statuit diem secundum Novembris, non vult recitari Psalmos in precibus post officium, ideoque post designatam ad Canticum — *Benedictus* — Antiphonam — *Ego sum* — Subdit per extensum Preces, & Orationem sine Psalmis dicendam, & in dicendis Precibus genuflexionem non demandat.

Verumtamen Defunctorum officium cum soleat aliis etiam diebus pro temporis opportunitate, & Ecclesiarum consuetudine recitari, ac præcipue in diebus tertio, septimo, tricesimo, & Anniversario; quamvis duplicari Antiphonas jubeat Rituale Romanum, nihilominus post Psalmos Vesperarum apponit Preces, & Psalmum — *Laudo anima mea Dominum* — omittendum juxta mentem Gavanti, & insuper apertis notis particularem hanc addit Rubricam: — *Sequentes Preces dicuntur flexis genibus, similiter & ad Laudes.*

Rubrica ista apposita post aliam Rubricam, quæ firmat ritum servandum in recitatione officii Mortuorum *pro temporis opportunitate, & Ecclesiarum consuetudine* (verba sunt Rubricæ,) casus omnes, qui Gavanto videntur omissi in Breviario Romano, contineri in Rituali clare demonstrat, ritumque celebrandi quocumque tempore Mortuorum officium exponit: hoc intercedente discrimine, quod sive postulet temporis opportunitas, sive urget Ecclesiæ consuetudo, numquam duplicandæ sint Antiphonæ, nisi in die tertio, septimo, tricesimo, & Anniversario.

Sane in servando Ritu duplicandarum Antiphonarum, uno discordante Gavanto, omnes inter se conveniunt Auctores, Bissus, videlicet, Guyetus, Halden, & Baruffaldus, asserentes, duplicandas esse Antiphonas non quoties officium recitatur integrum; sed juxta Rubricas generale Breviarii Romani *tit.* 1. de officio Duplici, quando illud dicitur in Commemorationem omnium Fidelium Defunctorum, & in die obitus, seu depositionis Defuncti. His vero diebus cum Rituale Romanum *tit. de Officio Defunctorum* addat tertium, septimum, tricesimum, & Anniversarium; patet regulam duplicandi Antiphonas non desumi ab eo, quod in officio dicatur Invitatorium cum tribus Nocturnis, sed a tempore, & occasione, qui officium decinitetur. Nam illi dies sicuti mysterio vacui minime sunt; ita in iis aliquam solemnitatis significationem exhibendam præcipit Rituale Romanum. Et jure optimo E. E. V. V. in prædicta Nolana anno elapso decreverunt servandas esse Rubricas Breviarii, & Ritualis Romani: & Antiphonas duplicandas esse in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum, in die obitus, seu depositionis defuncti; in die tertio, septimo, tricesimo & Anniversario dumtaxat.

Duo hic sunt diligenter adnotanda; primum, quod non obstante Antiphonarum duplicatione, ex vi Rubricæ Ritualis Romani, in casibus a Breviario omissis, Precibus addendi sunt Psalmi: alterum, quod hujusmodi Preces flexis genibus sunt recitandæ. In hac genuum flexione concordat etiam Gavantus, cujus verba dd. *sect. 9. & cap. 2.* refero: — *In fine Vesperarum, & Laudum dicuntur Preces — semper — flexis genibus, etiam quando omittuntur Psalmi;* — ideit ad ejusdem Gavanti sensum, quando duplicantur Antiphonæ.

Admissa genuum flexione in Precibus etiam quando officium Defunctorum recitatur sub ritu Duplici, corruere videtur, tamquam vana, ratio, quam affert Gavantus; nempe quod in fine Vesperarum, & Laudum Psalmi non sint dicendi propter Responsorii longioris — *Libera me Domine* — recitationem in 3. Nocturno. Nam præterquamquod Responsorii longioris contextus nihil commune, vel quid relativum habet cum Psalmis, illorumque locutione, Regularis est officii Divini ritus, ut, quoties in eo Preces dicuntur flexis genibus, toties non recitentur Preces Dominicales, sed flebiles Preces, quæ in Vesperis Psalmum — *Miserere* — In Laudibus vero Psalmum — *De profundis* — ex veteri Ecclesiæ instituto exposcunt, præter alias Preces cæteris Horis minoribus adjunctas. Insuper extra Horas Canonicas, Mortuorum officium proprios habet ritus, qui si in Breviario non videntur expressi, luculenter explicati, & appositi sunt in Rituali Romano. Si igitur, ex Gavanti sensu, bene stat, præter diem Commemorationis omnium Fidelium Mortuorum, & diem obitus, seu depositionis Defuncti posse aliis temporibus Antiphonas duplicari, & nulli duplicandarum Antiphonarum habita ratione debere ad Preces semper genuflecti; cum genuflexio ex communi Patrum, & Liturgicorum Scriptorum sententia indicet mœrorem precum, & mœstis flebilibusque Precibus semper addantur Psalmi, æquum, & justum erit, ut Ritualis Romani dispositione, cui Sacræ hujus Congregationis Decreta accedere, servata, Psalmi — *Laudo anima mea Dominum*, — ac — *De profundis* — semper dicantur post Vesperas, & Laudes Defunctorum, etiamsi pro temporis opportunitate, & Ecclesiarum consuetudine fiat pro iis Agenda cum tribus Nocturnis, & Antiphonarum duplicatione.

Quare salvo semper meliori, supremoque Eminentiarum Vestrarum judicio, rescribendum putarem. Serventur Decreta in Einsidlensi 21. Jun. 1736. & in Nolana 3. Aug. 1737. videlicet Psalmi — *Laudo anima mea Dominum* — & — *De profundis* — omittantur in Precibus post officium in die Commemorationis omnium Fidelium Mortuorum, & in die obitus seu depositionis Defuncti dumtaxat; cæteris autem diebus semper, & omnino dicantur. Hæc præfatus præstantissimus Vir, cujus opinioni adhærens S. R. C. confirmavit mox allegata Decreta Die 8. Martii 1738. *in una Emeritorum Ordin. Camaldulens.*

Cæte-

Cæterum ad Defunctorum officium ſpectant pariter Decreta data in noſtro Indice ſub *num.* 8. & 64.

VI. Gavant. num. 12. — *Sed ratio non convincit &c.*) Quamvis Gavantus in hac, & alijs editionibus approbet ſententiam Caſtaldi aſſerentis, quod ſi in Adventu, & Quadrageſima dici nequeat Officium defunctorum in Feriis ſecundis, eo quia hæ reperiantur omnes impeditæ Feſtis novem Lectionum, non idcirco debeat dici tale officium ſemel in dictis menſibus memoratorum temporum, prima die non impedita; attamen non approbat idem Gavantus rationem adductam ab eodem Caſtaldo, ſeu ideo tenet hanc ſententiam, quia verba Rubricæ a ſe allegata, ſic loquuntur; *ante Quadrageſimam prima die non impedita dicitur Officium Defunctorum: & ante Adventum prima die non impedita dicitur Officium Defunctorum*; quæ verba ita intelligi debent, ut intra Quadrageſimam nulla habeatur ratio menſis, ſed ſolummodo Feriarum ſecundarum, quando non ſunt impeditæ officio novem Lectionum. In prima editione ſuorum Commentariorum poſt illa verba; *Si vero aliquo anno Feriis ſecundis omnibus impeditis non dicatur Officium Defunctorum, parum refert* -- Hæc addebat ſincere doctiſſimus Auctor -- Secutus igitur aliorum opinionem, quæ fivebat magis Defunctis, edidi Ordinem perpetuum Divinii officii cum affirmativa ſententia; quam, re melius conſiderata, exiſtimo minus certam, minuſque conſonam Rubricarum verbis, & corrigo meipſum cum aliis, qui in Kalendariis editis præſcribunt, officium Defunctorum in Adventu, ratione menſis, quando impeditæ ſunt Feriæ ſecundæ, tunc onim in toto Adventu, ſeu Quadrageſima non præcipitur officium Defunctorum -- Hæc Gavantus in prima ſua editione, qui revera in Ordine perpetuo Divini officii ab eodem evulgato Bononiæ anno 1625. in prima Tabula ponit officium Defunctorum recitandum die 6. Februarii, quæ eſt Feria VI. intra Quadrageſimam, & in Tabula 25. præſcribit idem officium Defunctorum recitandum die 1. Martii in Feria V. quæ immediate ſequitur Feriam IV. Cinerum; at Rubricarum verbis melius examinatis in ſuis doctiſſimis Commentariis, quæ primo evulgavit Romæ anno 1628. ſententiam negativam amplexus eſt, ut ex ejuſdem verbis ſupra allatis manifeſte patet; necnon in Tabulis, quas eidem operi adtexuit.

VII. Gavant. num. 15. — *Veſperæ quidem debent recitari poſt Veſperas, &c.*) Confirmat Gavantus hanc ſuam, & communem ſententiam circa horam recitandi Veſperas Defunctorum, etiam in diebus Feſtivis, Decreto, quod datur in noſtro Indice ſub *num.* 8.

VIII. Gavant. num. 18. -- *Excepta Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum, &c.*) De obligatione recitandi hoc officium in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, locutus eſt Gavantus ſupra *Sectione 7. cap. 13.* ubi etiam nos aliqua adjecimus. Decreta vero ſpectantia ad ritus celebrandi hoc officium, necnon Miſſas dicta die Novembris, exhibuimus ſupra in noſtris Additionibus ad *caput 13. Sect. 7.* ſub eadem die 2. Novembris.

IX. Gavant. num. 20. -- *In aliis vero diebus, &c.*) Quando officium Defunctorum debet recitari pro adimplenda Teſtatorum voluntate, abſque dubio recitari poterit etiam in Choro in diebus, quibus permittitur Miſſa de Requiem. In aliis vero diebus, in quibus prohibetur Miſſa de Requiem, adhuc recitari poterit, ait Gavantus, nam diſpar eſt ratio inter Miſſam, & officium, illa namque ſuppleri poteſt cum Miſſa de die, ut ipſe Gavantus docuit *tom. 1. part. 3. titul. XII. n. 19. & ſeqq.* (& nos etiam innuimus in noſtris Additionibus *ad titul. 5. p. 1. n. 2.* dicendo, quod in Feſtis ſolemnibus, & privilegiatis, in quibus non poteſt cantari Miſſa de Requiem etiam præſente Cadavere, poſſet applicari pro Defuncto Miſſa illa ſolemnis, quæ cantatur de die Feſto, vel de Dominica privilegiata, dummodo tamen poſſit libere applicari talis Miſſa, *quia in illis Eccleſiis, in quibus Miſſa Conventualis, quæ ſolemniter cantatur, debet applicari pro Eccleſiæ Benefactoribus, ut contingit in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis*, non poſſet applicari pro Defuncto, cujus Cadaver eſt præſens, dicta Miſſa Conventualis.) At officium Defunctorum ſuppleri non poteſt cum officio de die, idcirco *in prædicto caſu* poterit officium Defunctorum *ſine Miſſa* decantari etiam in diebus Feſtivis, *cum illa exceptione* Feſtorum primæ, & ſecundæ Claſſis &c. quam proponit Gavantus. Prædicta Regula profecto locum habet in die tertio, ſeptimo, & trigeſimo ab obitu Defuncti, in quibus pro eo poteſt ſolemniter recitari officium; pro die vero Anniverſario ſerventur diſpoſitiones illæ, quas tradit Gavantus *1. tom. part. 1. tit. 5.* & de quibus nos quoque fuſe locuti ſumus, exhibendo Sacræ Congr. Decreta pro Translatione Anniverſariorum, quando occurrunt in diebus, quibus vetitum eſt ea celebrari, & præſcribitur quomodo debeant transferri. Eo igitur die, quo transferuntur Anniverſaria, ſicut differtur celebratio Miſſæ, ſic differri debet recitatio officii.

Si autem ſermo ſit de die obitus, ſeu depoſitionis Defuncti, cum duo dumtaxat dies ſint, in quibus liberum non eſt corpus Defuncti ſepulturæ tradere, nempe dies Paraſceves, & dies Paſchæ ex Rituali Romano Pauli V. tunc liberum non eſt iis diebus publice officium Defunctorum perſolvere, quibus (quoad publicam officii recitationem) addendi ſunt etiam Feria V. & Sabbatum Sanctum, in quibus Sacræ Rit. Congregationis Decreto dato in noſtro ſuperioris Tomi Indice ſub *num.* 692. vetuit celebrari Exequias Defunctorum permittens recitari officium, & Preces privatim tantum. Cæteris anni diebus publica hæc officii Defunctorum recitatio libera eſt, quamquam laudanda ſit aliquarum Eccleſiarum conſuetudo, quæ in Feſtis ſolemnioribus hujuſmodi officium ſub Veſperum

poſt

poſt expletum diei officium differunt. Vide Decretum editum die 12. Julii 1628. datum in noſtro Indice ſub *num.* 64.

De Pſalmis Gradualibus. Cap. III.

GAVANTUS.

1. FAciamus gradum ab ordine Breviarii ad Pſalmos Graduales, qui dicuntur, Canticum Graduum, & Aſcenſionis ex vi vocis Hebrææ, *Amalaoth*, & Græci quidem Theodoretus, & Euthymius docent, Cantica hæc intelligenda eſſe ad literam de aſcenſione Judæorum a Babylone in Jeruſalem, Spiritu Sancto per os David præcinente calamitatem eorum, & libertatem. Alii, e quibus Durandus *lib.* 5. *c.* 2. malunt eſſe compoſitos hoſce Pſalmos ut canerentur in aſcenſione quindecim graduum Templi Salomonis, tot enim fuiſſe affirmat S. Auguſtin. *tract. in Pſalm. ultim.* cui Lyranus ſubſcribit, & ſignificant aſcenſiones electorum in Deum per quindecim gradus. Septennarius enim veteris Teſtamenti. Octonarius novi Teſtamenti eſt numerus, ex Ambroſ. *enarrat.* 2. *ad Hieronimianum*: quaſi dicantur electi per ſcalam præceptorum veteris, & novi Teſtamenti aſcendere ad Deum, & de his fortaſſe gradibus dicebat Salomon *Eccleſ.* 11. *ad partes ſeptem* (Græce eſt caſus Dativi) *necnon & octo*.

2. Hieron. *in locum Eccleſiaſtæ*, putat ſeptem, & octo Pſalmos Graduales, veteris, & novi Teſtamenti indices eſſe: ut enim quondam per illorum numerum canebantur Deo, ita per utrumque Teſtamentum modo cantantur Laudes eidem Deo. Quinque etiam ſunt ſenſus hominis, per quos animus ad Deum Trinum aſcendit, & ideo diviſi ſunt inter quinos.

3. Radulphus *propoſit.* 21. meminit, & notat, primos quinque dici pro Defunctis: alios quinque pro nobis ipſis, & amicis: poſtremos quinque pro omnibus Fidelibus, & quadrat ordo hic aſcendentibus, juxta Pſal. 83. *Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, in valle lacrymarum*, ideſt, Purgatorii; nam a Purgatorio Defunctorum elevamur ad purganda propria peccata, de quibus in ſecunda Oratione agitur; deinde ad unionem cum Deo, quem toto corde perquirimus in tertia Oratione: ita ut in ſecundo ordine Pſalmorum declinantes a malo, in tertio faciamus bonum: in quibus tota Juſtitia conſiſtit.

4. Robertus Cardinal. Bellarmin. *in ſuo aureo Libello de Aſcenſionibus in Deum*, ad inſtar horum 15. Pſalmorum conſtituit quindecim gradus, quibus aſcendas ad Deum: quorum ordo paululum mutatus, triplici Gradualium ordini, meo judicio, reſpondet optime: ſi nimirum in primis quinque Pſalmis mediteris corruptibilia, terram, aquam, aerem, ignem, & mixta, in aliis quinque ſcruteris Cœleſtia corpora, Hominem, Animam ejus rationalem, Angelicam naturam, & Divinam eſſentiam. In tertio Pſalmorum ordine contempleris Dei potentiam, Theoricam, Sapientiam, Practicam ejuſdem, Miſericordiam, & Juſtitiam. Quæ ſinguſa omnia proſequitur in dicto libello.

5. Si tibi placeant magis Sanctiſs. Roſarii myſteria, ea diſtribue hoc modo, ut quæ ſunt doloris, primo ordini cum *Requiem*, pro Defunctis tribuas: quæ gaudii, ſecundo ordini: quæ gloriæ, tertio adſcribas.

6. Nam primi quinque Pſalmi unicam habent concluſionem: *Requiem æternam*, &c. alii habent quiſque ſuam cum *Gloria Patri*: quia pro Defunctis orantes abſtinere ſolemus a glorificatione Trinitatis, unicam, & æternam eis requiem deſiderando, ut eiſdem poſt quinque ſenſuum in Purgatorio purificationem, in quibus deliquerunt, eadem æterna requies tribuatur. Deo autem danda eſt gloria in aſcenſu noſtro, ſive declinemus a malo, ſive faciamus bonum, de quibus in 2. & 3. agitur Pſalmorum ordine Gradualium. Ultima Oratio habetur in Liturg. Græca S. Petri pro Collecta Miſſæ.

7. Dicuntur autem in Feriis quartis Quadrageſimæ, latius ſumpto vocabulo Quadrageſimæ, ita ut includatur Fer. 4. Cinerum, in qua etiam dicuntur hi Pſalmi: Pio V. ita limitante, ante quem quotidie in Quadrageſima recitabantur. Ante Matutinum dicuntur de more antiquo, ex Radulph. *propoſit.* 21. in Brev. MS. & in 1550. & ante officium parvum B. V. quod fit unum officio majori, ex P. Ruiz *in Cæremoniali*, ut nimirum per octo quoſque dies ab initio jejunii, aſcenſiones in corde noſtro diſponamus de virtute in virtutem, donec ad Chriſtum in Cruce exaltatum perveniamus, quem in Hebdomada majori contemplamur.

8. Omittuntur in ipſamet majori Hebdomada: cum ibi militet eadem ratio, qua omittitur officium parvum B. V. & Defunctorum, & omittuntur in Feſto novem Lectionum ratione Feſti, ut ait Radulph. *loc. cit.*

9. Nulla nunc eſt obligatio, ex Bulla Pii V. qui proponit recitantibus Indulgentiam quinquaginta dierum: ſi nempe recitent in Feriis IV. Quadrageſimæ, ſive in Choro, ſive extra Chorum eos recitent: & abſolvit Clerum ab antiqua obligatione; ſi adeſt conſuetudo eos recitandi in Choro, ſtetur legitimæ conſuetudini, ſicut etiam de Hora recitandi, de qua *cap. ſequenti num.* 6.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

I. Gav. n. 1. — *Qui dicuntur Canticum graduum, & Aſcenſionis*, &c.) Quindecim in Pſalterio Pſalmi, nimirum a Pſalmo 119. uſque ad 134. Graduales appellantur: in Textu Hebræo præfitus titulus idem ſonat, ac *Canticum Aſcenſionum*; in Chaldæo vero *Canticum, quod dictum eſt in Aſcenſionibus Abyſſi*. Hæc autem Chaldæi explicatio ex Hebraicis Traditionibus derivatur; ferunt etenim, cum Templi fundamenta poſt regreſſum e captivitate jacienda eſſent, tantam e terra aquæ copiam

eru-

erupiſſe, ut ad quindecim cubitos elevaretur: illa autem etiam, atque etiam affluente univerſi Mundi ſalus periclitabatur, niſi Architophel inſcripto quindecim gradibus Templi nomine ineffabili Jehovah, prompto remedio rebus afflictis ſuccurriſſet. Ad eam hiſtoriam referunt Judæi Pſalmum 126. *De profundis clamavi &c.* qui unus eſt e Gradualibus. Junius, & Tremellius allegari ab Auguſtino Calmet in ſuo eruditiſſimo Dictionario Sacræ Scripturæ v. *Pſalmi Graduales* vertunt: *Canticum excellentiarum*, ſive *Canticum eximium*, quod ab aliis doctis Interpretibus non improbatur.

Communem tamen interpretationem *Canticum graduum*, vulgo plures ſequuntur, ſumpto hoc nomine ex quindecim gradibus Templi, in quibus cantabantur, & equidem non ſolum primi ædificati a Salomone, ſed etiam ſecundi Templi a Zorobabele conſtructi, ut ex Rab. David aſſerit doctiſſimus Villalpandus *tom. 2. in Ezechielem Prophetam part. 2. cap. 34.* Eamdem ſententiam tradidit S. Hilarius Præfat. *in Canticum graduum* dicens: *eſſe autem in Templo gradus quindecim, hiſtoria nobis locuta eſt.* Sed cum gradibus hic Miniſtrorum gradus indicari arbitretur, tamdem in ea verſatur ſententia, ut Sacerdotem Summum per hunc graduum numerum in Sancta Sanctorum intrare ſolitum arbitretur. S. Hieronymus vero, ſeu potius alius Auctor ſub ejus nomine, ſuper Pſalmum 119. ex ipſo Palmorum contextu confirmare videtur ad gradus Atriorum Templi hunc Pſalmorum numerum reſpexiſſe; quamvis myſticos potius, quam alios ſenſus conſectari videatur. Sanctus quoque Auguſtinus in Præfat. Pſalmi 150. rationem reddere videtur, propter quam hi graduum Cantici totidem fuerunt: *Septem porro*, inquit, *& octo, quindecim ſunt, tot ſunt, & Cantica, quæ appellantur graduum, quoniam totidem fuerunt Templi gradus.* Eucherius denique *de Spiritualibus for. cap. 11.* decimum quintum numerum ad quindecim gradus Templi putat pertinere; *quos*, inquit, *fecit Salomon, ad quorum numerum quindecim Pſalmi, qui inſcribuntur Canticum graduum, compoſiti ſunt.* Hujus opinionis eſt etiam S. Remigius ſuper Pſalm. 119. qui tamen putat, gradus, eorumque numerum, pro decantando in eis Pſalmorum numero, extructos fuiſſe; non autem Pſalmos in gradibus decantandos fuiſſe compoſitos, inquit enim: *Pſalmi iſti, qui dicuntur Cantica graduum, & ſunt quindecim, non ad imitationem illorum graduum, qui erant in Templo Salomonis, facti ſunt, cum David longe ante filium præceſſerit, hoſque Pſalmos, ſicut & alios in laudem Dei decantaverit; ſed gradus illi per Salomonem ad imitationem earumdem virtutum, quæ in Pſalmorum iſtorum numero deſignantur, poſiti ſunt.* Hæc Sanctus Vir. Sed Villalpandus *loc. cit.* recte obſervat, quod cum David dedicaſſe dicatur Salomoni, non modo aurum, argentum, & opes, ligna, lapides, atque alia omnia ad Templi ædificationem neceſſaria, verum etiam deſcriptiones ejus, & *Diviſiones Sacerdotum, & Levitarum in omne miniſterium Domus Domini. 1. Paralip. cap. 28.* nihil obſtat, quo minus idem David potuerit Carmina componere, a Levitis, & a Sacerdotibus canenda, quorum diviſiones, ac ſortis miniſteria omnia jam ante divino Prophetæ ſpiritu plenus excogitaverat, deſcripſerat, ac Salomoni filio opere complenda tradiderat.

II. Gav. eod. n. 1. -- *Theodoretus, & Euthymius docent, &c.)* Quoniam Pſalmi Graduales dicti etiam ſunt *Canticum Aſcenſionis*, ut ſupra diximus, & notat etiam Gavantus; hinc Theodoretus, & Euthymius ab eodem Gavanto relati docent Cantica hæc intelligenda eſſe ad literam de Aſcenſione Judæorum a Babylone in Jeruſalem, Spiritu Sancto per os David præcinente calamitatem eorum, & libertatem. Huic ſententiæ accedit etiam laudatus Calmet Hebræum vocabulum vertens ita: *Canticum Aſcenſionis*, ſive Regreſſus e captivitate Babylonica. Movetur hic Auctor ad hanc ſententiam amplectendam, quia Scriptura agens de Regreſſu Populi e captivitate Babylonica, verbo *aſcendere* frequentiſſime utitur; 1. *Eſdræ 2. hi ſunt autem provinciæ filii, qui aſcenderunt de captivitate;* & *cap. 7. prima die menſis primi cœpit aſcendere de Babylone;* rurſus 2. pariter *Eſdræ 7. aſcendat in Jeruſalem;* Pſalmo vero 121. qui eſt inter Graduales, habetur: *Tribus aſcenderunt in Jeruſalem.* Ex his, ait Calmet, plane intelligimus, Judæos, quoties de itinere Babylone Jeroſolymam agendum eſſet, verbo *aſcendere* frequenter uti conſueviſſe; quippe quo e Babylone in planitie poſita, in Judæam Regionem montuoſam aſcendendo iter pateret. Cantica igitur aſcenſionem facile per eam occaſionem concinnata fuiſſe credimus ob agendas fortaſſe ea de re gratias, quod potiſſimum eſſe Pſalmorum Graduum argumentum obſervamus. Nec in illis rara etiam receptæ a Populo libertatis mentio, quæ ſane præterquam in hac hypotheſi commodius explicari non poſſunt. Hæc laudatus doctiſſimus Commentator in ſuo Diction. Sac. Script. *loc. ſuprac.* addens, quod huic ſuæ opinioni fulciendæ plura congeri poſſent Pſalmorum Teſtimonia, quæ Lectoribus ultro in Pſalterio occurrunt. Super hac re idem Auctor fuſius loquitur in Præf. ad Pſal. Graduales.

Rabbinorum nonnulli, nimirum Saadias, Hamont. Gatacher. & Commentatores non pauci, ſcilicet Vatabl. Dupin, & Ainſvort Hebræum titulum reddunt: Cantica elevationis, quod ſcilicet elata voce, & elatiori ſinguli modo canerentur.

Non deſunt etiam, qui præfatum Pſalmorum titulum derivant ex Cathedra in Atrio Iſraelis erecta, ex qua interdum Levitæ ſacros libros legebant 1. *Eſdr. 9.* ſed Cathedram illam legentibus quidem, numquam tamen canentibus, conſtitutam, omnes norunt: unde hæc opinio videtur nobis cæteris omnibus poſtponenda.

III. Gavant. n. 4. -- *Ad inſtar horum quindecim Pſalmorum conſtituit quindecim gradus, &c.)* Vir ſapien-

ſapientiſſimus Cardin. Bellarminus ſuum Aureum Opuſculum de Aſcenſione mentis in Deum, ad ſimilitudinem quindecim Pſalmorum Gradualium in totidem gradus diſtinxit, quibus Anima Chriſtiana ad Deum aſcendit, quorum ordo triplici Gradualium ordini, ut notat Gavantus, optime reſpondet. Quod ſpectat ad ſpiritualem intelligentiam, horum quindecim Pſalmorum numerus, myſticis Animæ Aſcenſionibus etiam a Sanctis PP. Hilario Pictavienſi, Auguſtino, Chryſoſtomo, Gregorio Magno; itemque a Caſſiodoro, Remigio Antiſiodorenſi, & aliis applicatur; quindecim enim Pſalmi Graduales, totidem gradus Chriſtianæ perfectionis apud eoſdem indicant, ut etiam optime conſiderat Card. Bona *cap.* 15. §. 1. necnon 2. ubi alia ſubnectit ſpectantia ad myſticas explicationes horum Pſalmorum.

De Pſalmis Pœnitentialibus. Cap. VI.

GAVANTUS.

1. PSalmi Pœnitentiales, qui ſcilicet ad pœnitentiam nos movent, ſunt numero ſeptem, & videntur fuiſſe in uſu ante S. Auguſtinum, qui morti proximus eos lectitaſſe fertur: neque tamen auctor idem ipſe perhibetur. Ord. Rom eorum meminit *in Feria quarta Quadrageſ. in capite jejunii*. Caſſiodorus docet, ſeptem eſſe, quia totidem modis remittuntur peccata noſtra: Baptiſmo, paſſione martyrii, eleemoſyna, dimittendo aliis, convertendo alios, abundantia charitatis, & pœnitentia. Hæc ille.

2. Innocentius III. juſſit eos recitari in Quadrageſima, ex Radulph. *propoſ.* 11. quia tempus eſt opportunum ad pœnitentiam.

3. Feriæ ſextæ aſſignati fuerunt in Quadrageſima a Pio V. cum & hi quotidie recitarentur in eadem. Unde ordine Feriarum ſervato, ſexta Feria ſequente quartam, Pœnitentiales locum habent in Breviario poſt Graduales. Minor eſt etiam Pœnitentialium numerus, quam Gradualium.

4. Abſolute incipiebantur, ex Radulph. *loc. cit.* ſed in Brev. MS. & 1550. præmittitur Antiph. *Ne reminiſcaris, &c.* ſumpta de Tobiæ libro. Quilibet Pſalmus concluditur cum Trinitatis glorificatione ſolita, a qua ſperatur divina gratia per pœnitentiam, gratia vero dicitur gloria Dei. *Roman.* 3.

5. Recitantur poſt Laudes diei, dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, ut habetur etiam in MS. & 1550. & ante Primam, quia juſtus in principio diei accuſator eſt ſui, ſed Radulphi tempore dicebantur poſt Primam, in qua Confeſſio fit peccatorum.

6. Quod ſi conſuetudo detur aliqua, antiqua, & inveterata recitandi in Choro Pſalmos Pœnitentiales in Feria v. poſt Completorium in Quadrageſima, & in Feriis tertiis Pſalmos Graduales: S. R. C. declaravit, eam retineri poſſe, ut *in una Laudenſi* reſpondit 2. Auguſti 1603.

7. Conguit tamen multo magis Feria ſexta, in qua peccavit Adam, & mortuus eſt Chriſtus eadem die.

8. Non in Feſto 9. Lect. Quid enim peccatoris triſtitia cum feſtivitate Beatorum? nec in Paraſceve Feria 6. majoris Hebdom. ut dictum de Officio Defunctorum.

9. Litaniæ, quæ habentur poſt Pſalmos Pœnitentiales, demptis aliquibus Sanctis de novo additis, eadem ſunt, quæ in Ordine Romano, *in Benedictione Eccleſiæ*; non tamen ante S. Hieronymum eas fuiſſe in uſu, ſentit Walfridus *de rebus Eccleſ. c.* 28. quod intellige apud Romanos; nam in Eccleſia Neocæſarienſi eas adhibitas eſſe ſcribit S. Baſilius *Epiſt.* 63.

10. In Breviar. MS. & in edito 1550. plures Sancti recenſebantur, & petitiones diverſarum rerum multo plures erant, eæ ſcilicet, quibus additur, *Te rogamus audi nos*. Pius autem V. ſelegit nobiliores Sanctos, & ad ſufficientem numerum petitiones redegit; quibus non debet fieri ulla additio, inconſulta Sancta Sede Apoſtolica; nec etiam Patronorum loci: & præſertim, quando dicuntur Litaniæ ex præſcripto Breviarii Romani, in Rogationibus, & in Feriis ſextis Quadrageſimæ: quia Pius V. prohibuit in Bulla omnem additionem. Forte in aliis caſibus addi poterant ab Epiſcopis, puta in quibuſdam neceſſitatibus Populorum, ſicut adduntur in Rit. Rom. varia: *A peſte, fame, & bello*, & ejuſmodi, ob varios caſus: neque Paulus V. videtur prohibuiſſe in Rituali Rom. additionem; ex cauſa rationabili; ſed S. R. C. die 22. Martii 1631. Reſpondit Canonicis Cathedr. Regienſis, non poſſe inſeri alios Sanctos in Litaniis, præter deſcriptos, etiam tempore peſtis; quo hi petebant facultatem addendi Sanctos Titulares, & Patronos Civitatis. Multo minus invocandi erunt in Litaniis ii, qui nondum ſunt canonizati, ex Gloſſa *in cap. unico de Reliq. & veneratt. Sanctorum in 6.* §. *Sedes Apoſtol. verb. hoc eodem*, quam ſequitur Bellarminus *de Sanctorum Beatitudine cap.* 10. immo neque privatim recitando Litanias, ut docet Sanchez *in Summ. lib.* 2. *c.* 43. *n.* 5. *& ſeqq.*

11. De Domno Apoſtolico, ideſt, Papa, omnes Litaniæ meminerunt: Domnus enim idem eſt ac Dominus; ſed vocabulum, Dominus, terroris eſſe, non reverentiæ exiſtimabant antiqui, ait Panvinus *de interp. vocum obſcur.* qui & Apoſtolicus dictus eſt tamquam ſucceſſor Petri Principis Apoſtolorum, ut ait Rupert. *lib.* 1. *de Div. Offic. c.* 27. Vacante Sede: petitio hæc de Domno Apoſtolico omitti debet, una cum Verſu poſt Pſalmum in precibus, *Oremus pro Pontifice noſtro N.* & Oratione de eodem, quia non eſt, ſi vacat Sedes. Nam & in Canone, Sede vacante, jubemur tacere nomen Pontificis, & vocem ipſam.

12. Pſalmus poſt Litanias erat alius. Orationes item longe plures, quam hodie, ex Radulpho, a quo indicatur eſſe ultima Oratio, quæ item apud

nos est ultima Pius V. tamen nihil mutavit, sed omnia a Breviario edito 1570. in suum transtulit Breviarium, excepto Litaniarum fine, quem prorsus accepit a Brev. MSS. Habentur in Sacrament. Gregor. Orationes hæ: *Deus, cui proprium est misereri; Ineffabilem; Deus, qui culpa offenderis: Exaudi quæsumus Domine; Deus, a quo sancta desideria; Ure igne; Fidelium, & Omnipotens;* quæ ibidem dicitur esse S. Augustini; sed habentur sparsim in cit. libro.

13. Quod si Litaniæ separatim a Psalmis Pœnitentialibus dicendæ sint, dicto ad Laudes diei, *Benedicamus Domino, Deogratias*, statim eæ dicuntur: nam *Fidelium Animæ*, pro fine Laudum dicitur in fine Litaniarum, & utrisque deservit.

14. Nulla est obligatio extra Chorum recitandi septem Psalmos prædictos, absolvente nos Pio V. in Bulla Breviarii ab omni peccato, & obligatione de hac re; qui concedit Indulgentiam quinquaginta dierum qualibet vice recitantibus eosdem juxta Rubricas Breviarii. In Choro, si consuetudo viget eosdem recitandi, conservetur.

15. Pro Litaniis separatim dicendis nulla est Indulgentia, sed obligatio in Litaniis majoribus, & minoribus, qua de re vide *Sect. 6. c. 16. n. 3.*

16. Communior usus Ecclesiarum Urbis est, quod (excepto Sabbato Sancto, & Vigilia Pentecostes) Cantores, & Chorus eas dicant alternatim. In Litaniis majoribus, ad distinctionem a minoribus alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integre dicunt, ut in Sabbato Sancto. Qua in re, standum est locorum consuetudini, & longior Processio congrue id requirit.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

Gavantus n. 1. -- *Cassiodorus docet septem esse, &c.*) Non solum Cassiodorus in Psalm. 6. sed etiam ante ipsum Origenes hom. 2. in Leviticum docuit, Psalmos Pœnitentiales septennario numero concluses esse, quia septem supradictis modis, a Gavanto & Cassiodoro allatis, peccata nobis dimitti possunt. Inveniuntur & alii fortasse modi remittendi peccata nostra, congruit etenim, ut numerum nostrarum supplicationum divina misericordia, & indulgentia transcendat. Considerat etiam Cardinalis Bona c. 14. §. 1. quod antiqui Canones septennem pœnitentiam pro gravioribus peccatis imposuerunt; deinde legimus in Sacris Paginis, quod leprosus mundandus septies aspergebatur. Quod Naaman Syrus septies lavari in Jordane jussus est ab Eliseo; Quod septimo anno fiebant remissiones, eratque magnus Jubilæus post quadratum septennarium. Et alia hujusmodi; unde infert, non ergo sine causa horum Psalmorum numerus ad septennarium redactus est, ut septuplum expurgati a septem plagis immunes, exclusis septem Dæmoniis, septiformis spiritus gratia illustremur. Descendit deinde idem Eminent. Auctor ad notanda quædam de singulis hisce Psalmis Pœnitentialibus, quæ apud ipsum legi poterunt.

De Ordine Commendationis Animæ. Cap. V.

GAVANTUS.

1. MAgni momenti, unde pendet æternitas, est exitus animarum de suis corporibus: & ideo cuicumque Sacerdoti, nedum Parocho, datur facultas commendandi animas Deo in hora mortis, & in transitu earumdem animarum. Ut autem quilibet Sacerdos ad manum habere queat, necessitate præsertim urgente, & Rituali (quod Parochorum est) deficiente, ad calcem Breviarii additus est Ordo Commendationis animæ; extat in Breviario MS. Usus autem commendandi animas in earum recessu est antiquior S. Gregorio, qui de eo meminit *Homil. in Evangel. 37.* & de S. Joann. Eleemosynario ad morientes ventitante scribit Metaph. *in ejus vita*, a quo Agonizantes, ut puto, benedicebantur, nam hic ritus Episcopalis benedictionis in obitu fidelium ante annum 840. erat in usu, scribente Amonio *lib. 5. c. 19. de gestis Francorum*, quod Ludovicus Pius Imperator moriens, Diogenem Episc. Metensem accersivit, & ab eo benedictionem petiit. Unde S. Carolus Borromæus obtinuit a Gregor. XIII. die 30. Decembr. 1580. facultatem omnibus Episcopis Provinciæ Mediolanensis concedendæ Indulgentiæ ægrotis, quos vel ipsi, vel eorum nomine alii visitaverint: tum ut ægroti benedictionem Episcopi diligentius procurent, tum vero etiam, ut ea reddatur ægrotis utilior.

2. Concordat noster Ordo cum antiquis MSS. excepta mutatione aliquorum Sanctorum in Litaniis brevibus: quæ breves esse debuerunt, ut discedente anima, sequentibus precibus magis privatis eam Domino commendemus.

3. In Rituali Pauli V. præscribitur Commendanti animam, ut induat superpelliceum, & stolam violaceam, aspergat locum, & infirmum aqua benedicta, dicens *Asperges me, &c.* & imaginem Crucifixi ægroto tradat osculandam, de quibus meminit Alcuinus *cap. antepenultimo*, ubi etiam monet, esse legendas ante morientem Christi Passiones ab Evangelistis scriptas. Et hic ritus quidem est antiquis legendi Passionem Christi coram morituris, ex Actis S. Marthæ Virg. quæ sibi legi dum obiret, eamdem curavit.

4. Oratio illa: *Commendo te omnipotenti Deo, &c.* tota ad verbum Epistola est, quam Petrus Cardinalis Damiani scripsit amico suo morienti: quæ habetur initio *Tomi tertii operum ejusdem, reponenda in Tomo 1. lib. 8. epist. 15. n. 150.* Quod item in hoc loco dicitur de tribus atrocissimis tormentis S. Theclæ, illud confirmat Baronius *in Not. Martyrol. 23. Septembr.* & enumerat ignes, theatrum, & bestias, citatis SS. Patribus; sed non explicat, quodnam in theatro passa sit tormen-

mentum distinctum a bestiarum faucibus. In annalibus Anno 47. explicat, eam tauris alligatam fuisse, ut discerperetur. Nominari vero Theclam in agone mortis, S. Cyprianus indicat. *Orazione pro Martyribus, & in orazione in die Passionis*, quem secuti sunt in hoc eodem ritu SS. Terentius, & Socii; tum alii, ut scribit Baron. *l. cit.*

5. Cæterum pax cum Cruce, præter Lectionem Passionis Christi, mirifice juvant in agone constitutum, ee instituto Apostolico; quæ affuere in obitu S. Mirthæ Hospitæ Christi, ut refert S. Antoninus *part. 1. tit. 6. c. 20.* De Crucis effectibus coram moriente agit Tobias noster *part. 1. c. 66. circa finem*.

6. Resp. *Subvenite Sancti Dei*, est antiquum, & habetur in Antiphonario S. Gregorii.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

Gavant. n. 2. -- *Excepta mutatione aliquorum Sanctorum in Litaniis Brevibus, &c.*) In nostro ordine Commendationis Animæ habentur quædam Litaniæ breves, & aliquantisper diversæ ab aliis Litaniis, nam invocantur etiam aliqui Sancti veteris Testamenti expresso eorum nomine; nimirum SS. Abel, & Abraham. Ex quo magis, magisque confirmatur quod hujusmodi Sancti perinde atque alii novi Testamenti ab Universali Ecclesia colantur; & revera non solum suppresso nomine in Litaniis majoribus invocantur, & nominatim aliqui illorum in præfatis Litaniis Commendationis Animæ; sed etiam eorum plurimi in Martyrologio Romano recensentur: multorum item Reliquiis exhibetur veneratio, ut de singulis adducit Testimonia Baronius in suis ad Martyrologium notis; & denique nonnullas Ecclesias sub eorum nomine ædificatas refert idem Baronius ex probatis Auctoribus, puta Jeremiæ a Constantino Magno super ipsammet foveam, in quam is Propheta detrusus erat, Micheæ ad ejus sepulchrum, Eliæ a Basilio Imperatore, Samueli a Justiniano; Machabæis Martyribus Antiochiæ, Viennæ quoque Allobrogum; necnon Coloniæ Agrippinæ; & denique Venetiis Moysi, Samueli, Jeremiæ; Jöb, & aliis. Recentissime memoratis brevibus Litaniis pro Animæ Commendatione insertum fuit etiam nomen S. Josephi post illud Sancti Joannis Baptistæ, id demandante Benedicto PP. XIII. in Decreto *Urbis, & Orbis* evulgato die 29. Decembris *1726.* & dato in nostro Indice *sub n. 268.* Ideo autem nomen S. Josephi collocatum est in Litaniis immediate post S. Joannem Baptistam, quia idem Ordo servatus fuit, & adhuc servatur in Litaniis PP. Prædicatorum, & in Litaniis insertis in Rituali Romano pro aquæ benedictione, nec non antiquioribus temporibus in Litaniis majoribus Universalis Ecclesiæ, uti desumitur ex Missalibus, & Ritualibus recensitis ab Eminentissimo Card. Lambertini in suo eruditissimo discursu super hac re edito anno 1723. cum fidei Promotoris munus commendatissime obiret; ob quas rationes eidem doctissimo Viro absona res videbatur, & in Litaniis majoribus iterum reponeretur idem S. Josephi nomen; sed non amplius immediate post S. Joannem Baptistam.

Absque eo quod obesse potuerit; quod S. Joseph Confessor vocetur in Martyrologiis, & quod ab Ecclesia in Kalendariis, & Breviario colatur tamquam Confessor; siquidem non valet argumentum a Breviario, & Officiis ad Litanias. In Litaniis etenim habemus Classem Patriarcharum, & Prophetarum, in qua S. Joseph reponi potest. At in Breviariis, & Officiis non habent S. Evangelici, in quorum numero est S. Joseph, nisi Commune vel unius, vel plurimorum Martyrum, vel Confessoris Pontif. vel non Pontif. teste ipso Gueto *lib. 3. c. 14. quæst. 5.* ubi ait -- Quorum Sanctorum in quatuor Evangeliorum libris mentio fit cum laude, ii merito appellari possunt Evangelici. Sunt autem ejusmodi præter BB. Virginem Deiparam, ejusque Sponsum Castissimum S. Josephum, &c. De his ergo omnibus commune aliud non datur, quam quod in Breviario positum est unius, vel plurimorum Martyrum, Confessoris Pontificis, vel non Pontificis, pro cujusque statu, ac conditione, ut clarum est exemplis S. Joseph, S. Mariæ Magdalenæ, &c. — Idipsum repetit idem Auctor *lib. 3. c. 23. q. 7.* Ex quibus colligit mox memoratus Card. Lambertini, hæc duo non esse incompatibilia, videlicet S. Joseph in Officio coli tamquam Confessorem, ejusque nomen reponi in Litaniis in Classe Prophetarum, & Patriarcharum immediate post S. Joannem Baptistam.

De Benedictione Mensæ, & Itinerario Clericorum. Cap. VI.

GAVANTUS.

1. QUæ frequenter usurpare decet Clericum in genere precum, ea Collecta sunt in calce Breviarii, pro usu faciliori totius Cleri. Inter hæc Benedictio Mensæ, quæ mane fit, & Vesperi, opportunum hoc loco habet locum.

2. Originem habet a Christo, qui benedixit, antequam panes quinque distribueret Turbis; & in ultima cœna benedixit, fregit, &c. Post cœnam eamdem Hymnum dixit, *Matth. 16.* ideſt, Psalm. *113. In exitu Israel de Ægypto*, ut docet Baron. *Ann. 34.* ex Rituali Hebræorum in Paschali cœna, quo morem aliorum sequutus usus esse creditur Dominus noster.

3. Si antiquiora quæramus *1. Reg. 9.* ubi legimus; *benedicis Hostiæ*. Chaldæus legit: *benedicis super cibum*; & Daniel item *cap. 14.* laudato Deo comedit cibum. Post cibum vero extat præceptum de gratiarum actione. *Deute. 8. v. 10.*

4. Apostoli igitur imitati Christum docuere posteros Benedictionem Mensæ, ut Paulus Timotheum *1. ad eumdem cap. 4.* ut exponit locum illum Turrecr. *cap. non licent dist. 44.* S. Athanas. *de Serm. Virg.* ubi, inquit, sederis ad Mensam,

& incœperis frangere panem, ter eum consignans, (hoc est, signo Crucis) his verbis gratias age: *Gratias agimus tibi Pater noster*; & cum surrexeris a mensa, rursus gratias agendo trinis vicibus dicas: *Miserator, & misericors Deus escam dedit timentibus se. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.*

5. Inter Latinos S. Hier. ait *epist. 22. ad Eustach. de cust. Virg.* nec cibi sumantur, nisi oratione præmissa: nec recedatur a Mensa, nisi referatur Creatori gratia. Meminit & Rabanus *de instit. Cleric. lib. 2. c. 10.* ubi habetur Vers. *Edent pauperes, &c.*

6. Ejus omissio peccatum est veniale, ex Navar. *de Orat. cap. 18. n. 43.* valet enim ad abigendos Dæmones, & ad continentiam nostram in cibo, & potu, ut ait Chrysostom. *de fide Annæ*, & ad laudandum Deum pro præsentibus, & futuris bonis, ex Basil. *epist. 1.* Item ad delenda peccata venialia gastrimargiæ, ex Chrysost. *in Psalm. 42.* Julius Nigronus *tract. ascetico 7. c. 1. incitamento quinto*, citat Geminianum, qui *in cap. non liceat*, obligat Clericos sub mortali ad Benedictionem Mensæ; contra communem tamen opinionem; ut vel ex hoc videas eam non esse intelligendam.

7. Porro formula in Breviario tradita, tum benedicendi, tum gratias agendi, cum auctorem non habeat, & in antiquissimis reperiatur Breviariis; sua antiquitate auctoritatem sibi conciliat maximam. Clem. *lib. 7. Apost. Constit. c. 48.* meminit orationis in prandio distinctæ. In cœna vero, quia apud antiquiores jejunio deditos erat magis in usu, quam prandium, versus ille dicebatur: *Edent pauperes, & saturabuntur, &c.* immo S. Hieron. *in Marc. 14.* ubi de Hymno Salvatoris disputat, docet illum usurpasse pro Hymno eumdem versum: *Edent pauperes, &c.* ex Ps. 21. qui de Passione est totus; alter versus: *Memoriam fecit mirabilium suorum, &c.* quo nos utimur, habet auctorem, ut supra dixi, Athanasium. Oratio *Benedic Domine nos, &c.* habetur fere tota in libro Sacramentorum Grimoldi Abb. *num. 126.*

8. Solemus ad ea verba prædictæ Orationis: *Domine nos*, signare Cruce nos ipsos: & ad sequentia verba: *& hæc tua dona*, signare cibos Cruce, nempe accepto Ritu ab antiquis, qui & ante cibum signabant se signo Crucis, ex Tert. *de Corona milit. cap. 3.* & signabat ipsos cibos Athanas. *supracit.*

9. Geminatur initio vox; *Benedic: Benedicite*, quasi invicem hortemur nos ad benedicendum Domino, ex Durand. *lib. 4. cap. ult.*

Mutatio versuum pro varietate Festorum, sicut & Psalmorum, est opportuna; ab Hebræis deducta, & Hebræorum Ritualibus, ex Baron. an. 34. Fit autem mutatio regulariter a primis Vesperis Festi, si cœnatur, quia a primis Vesperis incipit Festum; cessatque mutatio, ut in Rubricis Breviarii, hoc est: Versus de Nativitate Domini dicuntur hodie in postrema recognitione Breviarii, usque ad Cœnam exclusive in Vigilia Epiphaniæ: Versus de Epiphania usque ad Cœnam inclusive diei Octavæ: Versus de Paschate usque ad Cœnam exclusive Sabbati in Albis: Versus de Ascensione usque ad Cœnam inclusive Fer. 6. post octavam Ascensionis: Versus de Pentecoste a Cœna, quæ fit in meridie Vigiliæ ejusdem (quia Missa Vigiliæ habet omnia, quæ sunt propria Festi) usque ad Cœnam Feriæ 6. Quatuor Temporum: nam in Sabbato post Nonam terminatur tempus Paschale. In triduo Hebdomadæ majoris dicuntur Versus, ut in Breviar.

11. Dubitarunt aliqui gravissimi Viri, an in Benedictione Mensæ infra octavam Paschatis nihil aliud addendum sit versui: *Hæc dies, &c.* cum in Rubrica habeantur hæc verba: *dicitur tantum vers. Hæc dies*; sed facile respondetur, ea omnia dici, quæ in prima Benedictione dicuntur, excepto versu, & Psalmo propriis Festi Paschalis, juxta præcedentem Rubricam §. *Prædictus modus, &c.* Versus autem solent in aliis Festis, & temporibus, tum in prandio, tum in cœna multiplicari; neque qui dicitur ante mensam, dicitur, seu repetitur post mensam. Solum Paschale Festum, hoc habet, ut non varientur versus, sed unus, & idem tantum dicatur ante, & post mensam repetatur: *Hæc dies*; & hic est sensus eorum verborum: *dicitur tantum*, quæ particula, *tantum*, uti dubia, idcirco delata est in recognitione postremi Breviarii.

12. Ante Orationem, quæ dicitur post mensam: *Retribuere dignare, &c.* non præponitur: *Oremus* quia non est propria Oratio, ut patet ex conclusione, quam non habet *Per Christum Dominum nostrum, &c.* & Clemens VIII. clariorem Rubricam de hac re adjecit, quæ in textu Pii V. desiderabatur.

13. Inter hæc benedicitur Lector, ut ad mensam legat, qui in triduo Hebdomadæ majoris non dicit: *Jube Domne*, nec in fine *Tu autem Domine*, ob causas a nobis allatas *Sect. VI. c. 13. n. 11.* Quæ etiam omittuntur Vesperi ad jentacula brevia in diebus jejuniorum, in quibus, qui benedicit, aut gratias agit, multa omittit de communi benedictione, aut gratiarum actione; qua in re abundat quisque in sensu suo, & variæ sunt formulæ Regularium. Rubricæ Breviarii nihil præscribunt de hac re, ut intelligamus, jentacula vespertina in diebus jejuniorum concedi secundum indulgentiam, non secundum imperium; & integrum jejunium Ecclesiasticum non admittere, nisi unicum comestionem, quæ in Breviario vocatur cœna, ad quam adhibentur benedictio & gratiarum actio cœnæ assignata.

14. De lectione vero quid dicemus? Augustinus dicitur auctor lectionis ad mensam a Gemma *lib. 2. c. 63.* ut mentes cum corporibus reficiantur. Jussa fiunt ad mensam Episcoporum ab Eusebio Papa, ut in Epitome Conciliorum: deinde ad mensam Sacerdotum a Concilio Nemetensi, & Tolet. III. *c. 7. a Gratiano relatis dist. 44.* Origenis tem-

tempore fuiſſe in uſu hanc lectionem tradit Hieronymus *in epiſt. 18. ad Marcellam*, in Cœnobiis Regularium adhibitam fuiſſe ſcribit Baſil. *in Regul. Breviar. interrog.* 180.

15. S. Bernardus a Radulpho citatus *propoſ.* 11. curabat legi in Refectorio libros Sacræ Scripturæ, qui non leguntur in Choro, & poſt libros Machabæorum, legi quatuor libros Evangeliorum, dimiſſis, ſeu omiſſis Paſſionibus, quod poſtremum, meo judicio, eſt maxime notandum, & ad majorem Dominicæ Paſſionis reverentiam obſervandum videtur, ob auctoritatem tanti Patris.

16. Itinerarium poſt benedictionem Menſæ ad uſum Cleri collatum eſt in fine Breviarii, cujus auctor eſt incertus, neque reperitur in antiquis Breviariis. Habetur autem paulo longius pro itinere Prælatorum in Pontificali antiquo, cum Cantico, Antiph. Verſibus, & Orationibus, una mutata, & altera ante Canticum addita, ut fere idem ſit cum noſtro Clericorum Itinerario; Porro Antiphona, Canticum Zachariæ, Preces, & Orationes, quarum ultimæ duæ diviſim habentur in Sacramentorum libro S. Gregorii, ſunt itineri cuicumque faciendo ſatis accommodatæ: Convenit autem Clerico ſemper orare, ut itinere ſuo perveniat ad Deum. Atque hic finis eſt Breviarii Romani.

Novæ Obſervationes, & Additiones, ad Gavanti Commentarium.

I. Gavantus n. 10. -- *Fit mutatio regulariter a primis Veſperis Feſti, &c.*) Mutatio, quæ fit in verſibus pro benedictione Menſæ, incipit regulariter a primis Veſperis Feſti, ut bene ait Gavantus, quia videlicet Feſtum ipſum jam inchoatum eſt a primis Veſperis; idque habet locum etiam in Vigilia Nativitatis, quando incidit in Dominicam item & alio quolibet die apud eos, qui cœnam differunt poſt Veſperas. Apud illos vero, qui comedunt ante Veſperas, quamvis comeſtio illa dicatur Cœna, nihilominus in ea non ſunt dicendi verſus Nativitatis, quia nondum eſt inchoatum ejus Officium.

II. Gavant. eod. n. 10. -- *Nam in Sabbato poſt Nonam terminatur tempus Paſchale, &c.*) Verſus proprii Pentecoſtes, juxta Rubricam, continuantur *uſque ad Cœnam Sabbati ſequentis excluſive*, quæ verba Rubricæ Gavantus ſic accipit, ut velit excludi penitus Sabbatum, *quia*, inquit, *in ipſo Sabbato poſt Nonam terminatur tempus Paſchale*; unde addidit ipſe de ſuo, *uſque ad Cœnam Feriæ Sextæ quatuor temporum*. Guyetus vero *l. 4. c. 20. quæſt. VIII.* exiſtimat, non excludi comeſtionem Sabbati illius a Verſibus Pentecoſtes, niſi ubi fit poſt Veſperas: *quia adhuc*, ait ipſe, *cenſetur perſeverare Officium Pentecoſtes, adeoque omnia, quæ ad illud pertinent, uſque dum inchoatum fuerit Officium ſubſequens, quod profecto ante Veſperas inchoatum dici nequit*: Sed adhærendum eſſe Gavanto, pro certo habeo, quia excluſio illa Rubricarum *uſque ad Cœnam Sabbati excluſive* intelligenda eſt uſque ad comeſtionem diei Sabbati, quæ juxta Rubricas, non appellatur prandium, ſed Cœna, & dicuntur ea omnia, quæ dici debent in benedictione Cœnæ: quapropter cum rubrica præſcribat Verſus proprios Pentecoſtes dicendos eſſe uſque ad Cœnam: Sabbati ſequentis excluſive, optime explicat Gavantus, prædictos Verſus dicendos eſſe uſque ad Cœnam, (nimirum incluſive) Feriæ ſextæ Quatuor Temporum, intelligendo ſemper nomine Cœnæ comeſtionem illam unicam, quæ fit in die jejunii.

SECTIO DECIMA.

De Cæremoniis ad Horas Canonicas adhibendis.

GAVANTUS.

HOræ Canonicæ vel ab uno, vel a pluribus ſimul: vel extra Chorum, vel in Choro: vel ſolemniter, vel minus ſolemniter recitari poſſunt, quibus modis cum peculiares accedant Cæremoniæ, de his reliquum eſt, ut breviter agamus.

SECTIONIS DECIMÆ CAPITA III.

1. *De Cæremoniis in privata Horarum Canonicarum recitatione.*
2. *De Cæremoniis Horarum Canonicarum in Choro recitandarum.*
3. *De Cæremoniis Horarum Canonicarum in Choro ſolemnius recitandarum.*

De Cæremoniis in privatis Horarum Canonicarum recitatione. Cap. I.

GAVANTUS.

1. COnvenienter ſtatur ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, quia ſunt de textu Evangelico; ad Symbolum item Apoſtolorum, ut ad fidei confeſſionem promptiores videamur. Item ad Horarum Initia, quibus adjutorium divinum imploramus, & laudem Deo Trino tribuimus; ad Invitatorium, ne ſegnes videamur, dum alios invitamus; ad Hymnos, qui ſunt laudes Dei ſolemniores, inter quos, *Te Deum* quoque numeramus; ad Verſus quoſque Nocturnorum, & poſt Hymnos, quia iis, ut docuimus ſupra, convertimur, & excitamur in Deum: ad textum Evangelii ante Homiliam, quod per ſe patet; ad Capitula, quæ ſunt breves exhortationes majorum, ad Cantica *Benedictus*, *Magnificat*, & *Nunc dimittis*, quæ vocantur Evangelica. Ad Orationes denique omnes, quibus immediate Deum alloquimur (excepto triduo majoris Hebdomadæ) & ad Preces, quæ præcedunt.

2. Standum erit tempore Paſchali, & in omnibus Dominicis, a primis earum Veſperis ad Antipho-

nas B. V. quæ dicuntur in fine Officii, ex cauſis ſupra allatis.

3. Ad Pſalmos ſtandum eſſet, ut ſupra probavimus, *Sect. 5. c. 8.* ſed plurimi ſedent: non pauci partim ſedent, partim ſtant, quia ſpiritus promptus, caro autem infirma. Ad Lectiones quoque in Officio parvo B. V in Adventu laudabilius ſtatur, quia ſunt de Evangelio.

4. Genuflectendum autem erit ad ea verba Invitatorii: *Adoremus, & procidamus*, ut in Cærem. Epiſc. *lib. 2. c. 6.* quod monent eadem ipſa verba. Item ad Preces Feriales in Laudibus, Veſperis, & horis, in diebus nimirum pœnitentiæ dicatis. Item ad Preces in Officio Defunctorum, majoris mœroris gratia. Item in Hymnis ad ea: *Veni Creator Spiritus; Ave Maris Stella; O Crux ave ſpes unica; Tantum ergo Sacramentum*; ſi coram Sacramento dicitur, ex Cæremon. Epiſcop. *lib. 1. c. 28.* Quidam laudabiliter ad ea quoque: *O ſalutaris Hoſtia*; & cauſæ patent ad majorem reverentiam; qua etiam de cauſa genuflectimus ad ea in Hymno, *Te Deum*; *Te ergo quæſumus*, &c. ex Cæremon. *lib. 2. cap. 5. & 6.* Denique ad Antiphonas B. V. quæ dicuntur in fine Officii, & ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apoſtolorum, quæ dicuntur in fine Completorii (exceptis Dominicis, & tempore Paſchali, ut ſupra dictum eſt) erit genuflectendum.

5. Præterea caput inclinandum erit ad verſum: *Gloria Patri, & Filio*, &c. ad nomen Jeſu, Mariæ, & Sancti, de quo Officium recitatur. Item ad *Confiteor*, &c. quod in Prima, & ante Completorium dicitur, uſque ad *Miſereatur* inclusive, ab eo, qui dicit, & cui dicitur reſpective, ut in Miſſa.

6. Signum Crucis adhiberi debet, pollice ſibi ſignando os, ad illud, initio Matutini; *Domine labia mea aperies*, &c. ut in Rubricis Breviar. *de Matutino tit. 13. n. 1.* Item manu extenſa ſignando ſe a fronte ad pectus, & a ſiniſtro humero uſque ad dextrum, cum dicitur *Deus in adjutorium*, &c. Item ad verſum: *Adjutorium noſtrum*, ante Confeſſionem in Prima, & Completorio, ſumpto ritu e Miſſa, *ut tit. 15. dicitur de Prima n. 2.* Item ad *Indulgentiam*, ut in Miſſa, & ad ea in fine Primæ: *Dominus nos benedicat*, & in fine Completorii: *Benedicat, & cuſtodiat nos Omnipotens*, &c. Aliique ſignum crucis cum pollice formant in pectore ad *Converte nos Deus*, &c. quæ omnia cauſas habent ſatis apertas, & congruentes. Laudabile quoque eſt ſignum crucis fieri ad Antiphonam de Cruce in Officio Feriali.

7. In Pſalmis Gradualibus, quæcumque Preces dicuntur flexis genibus, ad mœrorem, & luctum indicandum; multoque magis hæc genuflexio congruit Pœnitentialibus Pſalmis, Litaniis, & Orationibus (quæ tamen Orationes a ſtante Hebdomadario dicuntur) ut præſcriptum eſt in fine Breviarii. Ad alia non incongrue ſedetur. Percutiunt ſibi pectus aliqui ad *Agnus Dei*, ſicuti in Miſſa. Bene vero percutiunt pectus, ad ea in confeſſione ad Primam, & Completorium *mea culpa*, &c. ut fit in Miſſa.

De Cæremoniis Horarum Canonicarum in Choro recitandarum. Cap. II.

GAVANTUS.

1. PRoprios mores unaquæque habet Eccleſia, & laudabiles conſuetudines, quas non tolli a Cæremoniali Rom. neque a Rubricis Breviarii ſæpius declaravit *S. R. C.* ſed videant Epiſcopi, ne ita pugnent cum univerſali Eccleſia, ut peritorum judicio minus ſint laudabiles conſuetudines.

2. In Breviario quatuor tantum, quæ ad hanc rem faciunt, adnotata in Rubricis reperiuntur. Primum eſt, quod Hebdomadarius clara voce dicat: *Domine labia mea*, &c. initio Matutini Officii *tit. 13. n. 1.* Alterum, quod in Precibus Ferialibus dicat clara voce totum *Pater noſter*, &c. & habetur *tit. 32. n. 2.* Tertium, quod idem dicat eaſdem Preces flexis genibus uſque ad verſum: *Dominus vobiſcum* excluſive, circumſtantibus genuflexis uſque ad *Benedicamus Domino*. Vide *tit. 34. n. 4.* quæ certe ſunt rationi conſentanea, & communi conſuetudini univerſalis Eccleſiæ. Quartum eſt, quod idem ſurgat ad Orationem, quæ dicitur poſt Antiphonam B. V. in fine Officii *tit. 36. n. 3.* Hæc in Breviar.

3. Habentur alia in Cæremoniali Epiſcoporum ad hanc rem peropportuna; & primo, quod coram Sacramento Euchariſtiæ Sanctiſſimo, ſtare debent omnes aperto capite ad Horas omnes *l. 2. cap. 33.* Vel ſi ſedeant, caput numquam cooperiant, puta ad Matutinum, quod ordinarie prolixius eſt Officium.

4. Standum item erit ad initia Horarum, ad Invitatorium, Hymnos, Capitula, Reſponſoria brevia, Verſus, Abſolutiones, Benedictiones, textum Evangelii ante Homiliam, Cantica Evangelica, Orationes, Commemorationes, & Suffragia communia SS. Item ad Antiphonas finales B. V. Tempore Paſchali, & in diebus Dominicis a primis Veſperis, quod habetur expreſſe ex Concilio Aurelian. apud Burchar. *lib. 13. Decret. c. 3.* & Ivo *lib. 2. c. 183.* & aliis attulimus propriam cauſam, ob memoriam ſcilicet Dominicæ Reſurrectionis. Ad ea item in Verſibus, & Reſponſoriis, quæ in Evangelio lecta genuflexionem poſtulant: ut *Verbum caro factum eſt: & procidentes adoraverunt*, &c.

5. Sedendum eſt ad Lectiones, & ubi eſt conſuetudo, ad Reſponſoria, & ad Martyrolog.

6. Dubitatio eſt de Pſalmorum cantu, nam varia eſt conſuetudo: aliqui ſtant, & hi laudabilius; alii ſedent: alii ad Pſalmos Matutini, & Laudum ſedent, ad reliquos ſtant: alii ad eoſdem Pſalmos alternatim ſtant, & ſedent. Unuſquiſque abundet, in ſenſu ſuo.

7. Ad Symbolum S. Athanaſii, quod dicitur ad Primam, alii ſtant, alii ſedent. Certe laudabilius, ſive Symbolum, ſive quaſi Pſalmus ille ſit, recitant ſtantes, ex Decr. Sacr. Rituum Congregat. die 23. Decembris 1624.

8. Genuflectitur etiam in Choro ad ea, de quibus diximus, *ſuperiori capite num. 4. & 7.* Et præterea ad *Tu autem Domine, &c.* in fine Lectionum a Lectoribus ex Cæremon. Epiſc. *lib. 2. cap. 6.*

9. Inclinatur caput, ut ſupra dictum eſt, *n. 5. cap. præced.* quibus adduntur caſus alii, ut idem fiat a Lectore, dum dicit: *Jube Domne benedicere*, verſus Hebdomadarium, niſi alia de cauſa ſit illi genuflectendum, ab omnibus autem ad nomen Papæ viventis. Ad verſus ſequentem Pſalmorum: *Sit nomen Domini benedictum; Sanctum, & terribile nomen ejus; Benedictus Dominus die quotidie; Benedictum nomen Majeſtatis; Benedicat nos Deus, Deus noſter, benedicat nos Deus;* quod multis placet. In Completorio ad Verſ. *Benedictus es Domine Deus Patrum noſtrorum; Benedicamus Patrem, &c. Benedictus es, Domine, in firmamento Cœli*: locorum conſuetudini ſtandum erit.

10. Signum Crucis ſibi adhibent multi, præter ea, quæ capite ſuperiore adnotavimus, *n. 6.* ad initium Canticorum Evangelicorum, quia Evangelia ſunt; & quidem ad *Magnificat* idem præſcribitur Epiſcopo in Cæremon. Epiſcopor. *loc. cit. cap. 1.* quare eadem erit ratio, & aliorum ſimilium Canticorum, niſi forte aliud præſcribatur ratione proceſſionis a Sede ad Altare, ut antequam moveatur a Sede, muniat ſe Crucis ſigno; ſed primum eſt verius.

11. Cantores ut plurimum juxta Cærem. Epiſcoporum cantant Invitatorium, initia Pſalmor. Verſus, & Reſponſoria. Hebdomadarius autem primam Antiph. Capitula, Antiphonam ad Canticа Evangelica, initia quorumdam Hymnorum, & orationes dicit. Lectiones legunt, qui in Choro ſunt; junlores primis, ſeniores ultimas, ſinguli ſingulas, ex Cæremon. Epiſcop. *lib. 2. cap. 6.* Verum, ut diximus ſupra, conſuetudines locorum variæ, & laudabiles non ſunt in hoc genere a Cærem. Rom. abrogatæ.

12. Ratio prædictorum ſatis patet: partim ex iis, quæ ſupra ſcripſimus, *Sect. 5.* ubi de ſingulis Horarum partibus; partim ex ipſamet conſuetudine, quæ eſt altera lex de re rationabili, & valde congrua, a ſaniori parte univerſalis Eccleſiæ recepta, & diu retenta.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti Commentarium.

Gavant. num. 8. — *Genuflectitur etiam in Choro ad ea, de quibus diximus ſuperiori cap. n. 4. &c.)* De Cæremoniis, quæ præſtari debent dum recitantur Horæ Canonicæ in Choro, cum unaquæque Eccleſia habeat proprios mores & laudabiles conſuetudines, pauca adjicere ad Gavantum Commentaria locus erit. Præfatus Auctor *cap.* præcedenti *n. 4.* dixit genuflectendum eſſe in Hymnis, dum proferuntur ea verba: *Veni Creator Spiritus, Ave Maris Stella, &c.* De genuflexione præſtanda in proferendis primis illis verbis: *Veni Creator Spiritus* ſatis locuti ſumus in noſtris Obſervationibus ad *cap. 18. Sect. 6.* in quo diſcurrit Gavantus de Feſto Pentecoſtes; unde vide ea, quæ ibi tradita ſunt. Genuflectendum pariter eſt in Choro, dum intonatur Hymnus B. V. *Ave Maris Stella*; oritur tamen dubium, utrum Feſtis ne ſolum diebus, an totius anni Sabbatis, Feriiſque ſit decantandus cum genuflexione præfatus Hymnus, & quandonam peracta genuflexione ſit ſurgendum? Bovetius in Cæremoniali PP. Cappucinorum *l. 1. c. 16.* genuflexionem præſcribit *in omnibus Feſtis B. V. cum dicitur Ave Maris Stella, &c.* per quatuor verſus priores, non autem in Officio parvo, & Sabbati. Verum Gavantus ſupra, necnon Paris de Craſſis *l. 1. c. 17.* Caſtaldus in noſtro Cæremoniali *l. 2. c. 4. n. 16.* Bauldry *part. 2. cap. 3. n. 2.* Frontonius in Cæremoniali Carmelitarum *lib. 1. Rubr. 19. n. 4.* & alii Auctores aliorum Cæremonialium diligenter allegati a noſtro Franciſco Migio de Divino Officio, & Choro *diſquiſ. 36.* prædictam genuflexionem toties præſcribitur, quoties hoc Hymno Deipara ſalutatur, nullo prorſus excepto tempore. Major igitur difficultas eſt, quandonam peracta genuflexione ſurgendum ſit? Gavantus ſupra *loco cit.* Ordinarium Carthuſienſe *cap. 14. n. 46. & 49.* & alii ad Hymni initium genuflexionem præſcribunt, ſed de ſurrectione non loquuntur. Laudatus noſter Caſtaldus *l. cit.* dicit, quod genuflectendum eſt, donec quatuor primi verſus dicuntur, *cap.* vero *21. nu. 9.* hæc habet: *Celebrans cantat Capitulum, & principium Hymni, quod ſi Hymnus ſit*; Ave Maris Stella, *ſive* Veni Creator Spiritus, *poſtquam illud intonavit, genuflectit, alii vero omnes, exceptis Ceroferariis, a principio genuflectunt, ſicque permanent omnes donec compleatur totus primus verſus, quo completo, ſurgentibus omnibus, ipſe quoque ſurgit.* Hæc Caſtaldus, qui ibi loquitur de Hymno ſollemniter decantando, & nomine primi verſus evidenter conſtat, intelligere primam Hymni ſtrophem. Iiſdem verbis utuntur etiam Totinius *l. 1. cap. 14. n. 9.* ubi ait: *uſque ad finem primi verſus*, ſed paucis interjectis, ait: *uſque ad finem primorum quatuor verſiculorum*. Patres vero Prædicatores de primo Hymno Treveris anno 1249. De altero vero Ulliſſipone 1618. Mediolani 1622. Romæque 1629. in tertia oratione ſic ſtatuerunt: *quod in pronunciatione Hymni, &c. Fratres maneant genuflexi, uſquequo abſolvatur prima ſtrophes*. Quod idem omnino eſt, ut notat Cæremoniale Minorum Obſervantium *part. 4. cap. 6.* & Conventualium *cap. 11. uſque ad finem primi metri*.

In Hymno autem Crucis, & tempore Paſſionis, cum dicitur: *O Crux ave ſpes unica*, ad quatuor verſus, juxta Caſtaldi ſupradicta ab omnibus in

Choro, genuflectitur, ita pariter in Hymno: *Pange lingua*, cum dicitur: *Tantum ergo Sacramentum*, ſi SS. Sacramentum ſit expoſitum, ad quatuor verſus ſequentes pariter genuflectitur; ita præſcribit Caſtaldus in noſtro Cæremoniali *loc. ſuprasit. n.* 18. Verum Cenſores aliqui a noſtro Capitulo generali deputati Caſtaldi præſcriptum ſic emendarunt: In Hymno *Pange lingua* perſiſtendum in genuflexione ad duo tantum primos verſus, nimirum: *Tantum ergo Sacramentum veneremur cernui*: & his prolatis, ſtatim ſurgendum. Hanc diſpoſitionem tradunt etiam Solarius in Cæremoniali Minorum *part.* 3. *inſp.* 7. *n.* 5. Fantonius in Cæremoniali Carmelitarum *lib.* 1. *Rub.* 20. *n.* 3. Ordinarium Carthuſienſe *cap.* 14. *num.* 26. & alii quos citat Magius *diſquiſit.* 39. hac ratione permoti, quod alii verſus duo, qui ſequuntur: *Et antiquum documentum, novo cedat ritui*, non tantum requiri animi pietatem, ac reverentiam, videantur ſignificare. E contra vero alii prædictam genuflexionem non ad duos ſolum, nec ad quatuor tantum, ſed etiam ad omnes ſex verſus illius ſtrophes genuflexionem præſcribunt. Cæremoniale enim Romanum ad uſum Fratrum Minorum Conventualium *part.* 4. *c.* 11. & Obſervantium *part.* 4. *c.* 6. hæc habet: Debent Fratres genuflectere, &c. ad *Tantum ergo Sacramentum &c.* uſque ad *deficiat. &c.* Idem docet Cæremoniale Camaldulenſium, necnon Cæremoniale Auguſtinienſium; ita pariter Cæremoniale Clericorum Regularium S. Pauli *lib.* 2. *cap.* 10. hunc in modum loquendo: Genuflexi quoque ſint ad illum (verſum) *Tantum ergo Sacramentum*, & quinque ſequentes; & denique Cæremoniale Clericorum Regularium Minorum *part.* 1. *cap.* 22. hæc ait: In Officio Corporis Chriſti, cum in Hymno dicitur *Tantum ergo Sacramentum*, *&c.* uſque ad *Genitori*, *Genitoque*, *&c.* omnes genuflectunt.

Alii denique, nimirum Philippus Natolius de Sacris Ritibus *tract.* 2. *ſect.* 4. *cap.* 5. *tit.* 3. *num.* 4. Paris, de Craſſis in ſuo Cæremoniali Cardinalium, & Epiſcoporum *lib.* 2. *cap.* 22. Ramerius in Rituali Cœleſtinorum *lib.* 1. *cap.* 18. Cæremoniale Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Reformatum juxta Ritum Romanum *lib.* 1. *cap.* 9. Conſtitutiones, Declarationes, & Ordinationes Capitulorum generalium Ordinis PP. Prædicatorum *tit. de genuflexionibus n.* 5. Bauldry, *part.* 2. *cap.* 3. *n.* 2. & Gavantus ſupra *cap.* 1. *n.* 4. necnon Cæremoniale Epiſcoporum *l.* 1. *c.* 28. eamdem genuflexionem in pronunciandis prædictis verſibus hujus Hymni præſcribunt, ſed numerum verſuum, quibus durare debet genuflexio, non definiunt. Noſter P. Magius *loco cit. num.* 230. arbitratur a Caſtaldi præſcripto non eſſe recedendum, & quatuor ad minus omnino verſus cum genuflexione eamdem eſſe, quem etiam Ritum tradit Cærem. PP. Cappuccinorum *lib.* 1. *cap.* 6. citando Caſtald. Ego tamen cenſerem in prædicto caſu, vel ad duos tantum primos verſus, vel ad omnes ſex illius ſtrophes alii genuflectendum; nulla eſſentia major ratio, cur genuflexio debeat durare uſque ad prolationem quatuor verſuum, & non uſque ad recitationem omnium ſex verſuum illius ſtrophes. Tum quia ſicut proſternimur in recitatione totius primæ ſtrophes Hymni *Ave Maris Stella*, & totius alterius ſtrophes: *O Crux ave ſpes unica &c.* ut docet Caſtaldus in Hymno Crucis, & tempore Paſſionis, ita congruum omnino videtur, ut proſtrati remaneamus ab illis verbis: *Tantum ergo Sacramentum*, uſque ad aliam ſtrophen: *Genitori*, *Genitoque*.

Major tamen eſt difficultas, quandonam genuflecti oporteat ad prædicta verba Hymno *Pange lingua*. Caſtaldus in noſtro Cæremoniali *loco cit.* docet prædictam genuflexionem, ſi SS. Sacramentum ſit expoſitum; idem quoque diſponunt Canonici Regulares, minores Conventuales, & Obſervantes Sancti Franciſci *locis citatis*, Totinius in Cæremoniali Camaldulenſium *lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 12. Feumata in Cæremoniali Clericorum Regularium *part.* 1. *cap.* 12. Eremitæ Sancti Auguſtini *cap.* 8. alii tamen hanc exceptionem non faciunt; ita Boverius *lib.* 1. *cap.* 6. in Cæremoniali Cappucinor. qui præſcribit talem genuflexionem in Feſto Corporis Chriſti, & per totam octavam, & eodem modo diſponunt Conſtitutiones, Servorum B. V. *cap.* 4. necnon Statuta generalia Ordinis Sancti Franciſci, & Monachi Caſſinenſes in Cæremoniali *cap.* 17. Fantonius tamen in Cæremoniali Carmelitarum *lib.* 1. *Rubr.* 19. ſtatuit, quod in Hymno Corporis Chriſti genuflectatur ad illa verba *Tantum ergo Sacramentum*, *&c.* ſi SS. Sacramentum in Tabernaculo ſuper Altare poſitum fuerit, vel in Cuſtodia aperta, licet SS. Sacramentum videri non poſſit, ſed tantum Tabernaculum, ſeu vas, in quo continetur; alias vero in proferendis prædictis verſibus fiat ſolum inclinatio. Donatus vero Ramerius in Rituali PP. Cœleſtinorum ita ſtatuit: In Hymnis cum dicitur *Veni Creator Spiritus*; *Ave Maris Stella*: *O Crux ave*; *nos quoque*, *qui ſanctæ tuæ redempti Sanguine ſumus*, *Tantum ergo Sacramentum*; ad prædictos ſolummodo verſus genuflectunt, non autem ad illum, *O ſalutaris Hoſtia*, niſi coram SS. expoſito Sacramento caneretur, cum non adorationis, ſed admirationis ſint verba. Hæc Ramerius. Noſter tamen Gavantus ſupra *loco citato* præſcribit quidem genuflexionem faciendam ad illos verſus: *Tantum ergo*, *&c.* *ſi coram Sacramento proferentur*; nec addit *expoſito*; iiſdem verbis loquitur Philippus Natolius in Sacris Ritibus *loco ſuprac.* & Corſettus in ſua Praxi *cap.* 21. *n.* 11. ſed clarioribus verbis expreſſit ſenſum ſuum Arnaudius in Epitome Gavanti *part.* 2. *tit.* 1. *n.* 4. ubi ait: *Genuflectendum erit ad ea verba*: Tantum ergo Sacramentum; *ſi coram Sacramento*, *etiam latente in Tabernaculo &c.* & Bauldry *part.* 2. *c.* 2. *num.* 2. præſcribit, genuflectendum eſſe in locis ſuis &c. ad hos verſus: *Tantum ergo Sacramentum &c.* & *O ſalutaris H. ſi in &c.* etiamſi proferantur *coram SS. Sacramento in Tabernaculo incluſo*,

alias

aliis non. Idem præscripsit Paulus a S. Joanne Evangelista in Cæremoniali PP. Augustinensium excalceatorum *lib. 2. cap. 5. §. 1.* ubi ait: Cum dicitur *Tantum ergo Sacramentum*, & quinque versus sequentes in Hymno SS. Corporis Christi semper genuflectitur. Hanc sententiam amplexus est noster Franciscus Magius *loco suprac. n. 223.* cui libenter adhæreo; intelligere enim non possum cur semper genuflectendum sit ad principium Hymni *Ave Maris Stella*, & ad illos versus, *O Crux ave spes unica*, cum recitatur Hymnus Crucis de tempore Passionis, ut docuit Cistabius, & non debeamus eodem modo procumbere ad prædictos versus, *Tantum ergo Sacramentum*, etiamsi Sacramentum non sit expositum, sed sit tantum in Tabernaculo inclusum.

De Cæremoniis Horarum Canonicarum in Choro solemnius recitandarum. Cap. III.

G A V A N T U S.

1. QUatuor ex Horis Canonicis solemnitatem habent in Choro, nempe Matutinum cum Laudibus, ut in nocte Nativ. Domini. Prima in Vigilia Nativitatis ejusdem, ratione Martyrologii, Vesperæ frequentiorem; & Completorium quandoque in Quadrag. De iis hoc loco singillatim est dicendum in gratiam eorum præsertim, quibus non est præ manibus Cæremoniale Episcoporum, seu Canonicorum.

2. Matutinum igitur nunquam cum Pluviali cantatur ex Cærem. Episc. *lib. 2. cap. 6.* quod ad Laudes, & Vesperas adhiberi docent Rubricæ Missalis *tit. 19. num. 3.* sed dum cantantur Lectiones tertii Nocturnii, parat se Celebrans Pluviali ad legendam nonam Lectionem; pro qua accenduntur duo cerei ab Acolythis, parantur duo Cantores cum Pluvialibus; neque recedunt Acolythi, donec tota Lectio fuerit absoluta. Ob reverentiam majoris stantis, dum legit, stant omnes alii, qui sunt in Choro. Cærem. *ibid. cap. 5.*

3. Ad textum Evangelicum non adhibetur signum Crucis: neque legitur manibus junctis, sed hinc inde supra legile positis, seu supra librum. Cærem. *cap. 5.*

4. Quicumque ille sit, qui legit inferior Episcopo, dicit: *Jube Domne*, non *Domine*, & secundus in Choro, si major illo non sit ibidem, profert verba benedictionis. Quod autem Cæremon. tribuit Episcopo ratione tantæ dignitatis, non debet inferiori tribui, eo quia majorem in Choro non habeat; alioquin cuilibet majori de Choro illud idem conveniret.

5. Hymnus *Te Deum*, inchoari debet ab eodem Celebrante, nisi alia sit Ecclesiæ consuetudo; sicut enim Hymnus post Invitatorium. Ex Cæremoniali *loco cit.*

6. Ad cantandas solemniter Laudes eadem omnino fiunt, quæ ad Vesperas solemnes mox dicemus, sunt enim inter se valde similes Horæ.

7. Martyrologium pridie Nativitatis Domini solemnius cantatur: alicubi cum Pluviali, luminibus, & incenso cantatur, sicuti Evangelium; minus solemniter alibi. Illud certe observandum ab omnibus est, ut audientes stent usque ad ea verba, *In Bethleem Juda, &c.* quibus auditis, statim genuflectant præter Lectorem usque ad ea, *Nativitas Domini nostri &c. secundum carnem*, inclusive, quod & notatum est in novo Martyrologio: humiliato namque Deo usque ad terram, decet nos quam maxime humiliari.

8. Fusius de Vesperis solemnibus est dicendum, quæ sæpius ab Ecclesiasticis viris cantantur, & præsertim in Festis Sanctorum Titularium. Paratur autem Celebrans Pluviali coloris tempori conveniens, seu Festo, super Cottam sine Stola, & cum eo parantur alii cum Pluvialibus item, duo saltem, qui eidem hinc inde, quando opus est, ministrent. Neque tamen reprobamus Regularium ritum, qui Pluviale induunt super Amictum, Albam, Cingulum, & Stolam in modum Crucis ante pectus; quos tamen monemus, ne dicant orationes ad has vestes, quæ ante Missam dici solent.

9. Procedit Celebrans de Sacristia ad Altare, præcedentibus duobus Acolythis cum candelabris, & cereis accensis, quos sequitur solus Cæremoniarius, si adest: tum alii de Clero bini: deinde ministri Pluvialibus induti: postremo Celebrans medius inter duos ultimos Pluvialibus indutos, qui fimbrias anteriores Pluvialis ipsius parumper elevent, & omnes hi, exceptis Acolythis, operto capite procedunt. Cæremon. Episc. *lib. 2. c. 3.*

10. Cum pervenerint ante Altare, descendentibus aliis in Chorum, formant quasi lineam rectam Celebrans, ministri Pluvialibus induti, & Acolythi; genuflectunt omnes, inclinat caput Celebrans, (nisi in Altari sit Sanctissimum Sacramentum,) & paululum orabunt genuflexi, deponentibus interea Acolythis sua candelabra cum cereis extinctis super gradu Altaris laterali, seu plano Cappellæ. Cæremoniale supra.

11. Surgunt deinde, & facta Altari, ut supra, reverentia; accedunt ad parata scamna in cornu Epistolæ, itaut Celebrans sedeat altius, pulvino saltem supposito, vel accedit ille ad primam Chori sedem, in qua poni debet pluvinum, & alterum cum Tapete super genuflexorium ante eumdem positum, super quo erit Liber, hoc est, Brev. formæ majoris ad usum Celebrantis, vel super legili, quod apponitur, & amovetur, prout opus est. Reliqui parati ibunt ad scamna loco congruenti præparata in plano Chori. Cærem. ubi supra.

12. Sedet ibi Celebrans, stantibus aliis paratis ante eum in plano; mox surgit, & dicit secreto versus Altare: *Pater noster*, & *Ave Maria*, quibus dictis, elevatur eidem pars dexæra Pluvialis anterior per viciniorem paratum, seu per Cærem. & idem ipse signans se signo Crucis morose, prout verba profert, incipit Vesperas dicens: *Deus in adjutor. meum intende*; ita ut finiat verba, & Crucis signum a fronte ad pectus una simul. Cærem. *loc. cit.*

13. Præcinitur Celebranti ab uno ex paratis initium

initium primæ Antiphonæ, cum debitis reverentiis Altari, & Celebranti, ante, & poſt; qua intonata a Celebrante, & a Choro cantata, ſi Duplex eſt Officium, inchoatur Pſalmus a Cantoribus, & ſedent omnes. Aperiuntur capita, & inclinantur profunde ad Veſp. *Gloria Patri*, &c.

14. Cantores præintonant reliquas Antiphonas dignioribus in Choro, & ſurgentibus aliis ad Antiphonas, & initia Pſalmorum, Celebrans non ſurgit. Cærem. *cit.*

15. Finitis Pſalmis, Acolythi cum candelabris accenſis ex communi uſu Eccleſiarum Urbis, & item qui parati ſunt Pluvialibus, accedunt ad Celebrantem cum debitis reverentiis. Celebrans poſt ultimam Antiphonam ſurgit, & detecto capite cantat Capitulum manibus junctis, cui unus ex paratis Miniſtris præintonat initium Hymni, quod ille cantat, & ſic uſque ad finem ſtat, recedentibus prædictis ad loca ſua. Acolythiſque candelabra ſua deponentibus ubi prius. Cæremon. idem *ibidem*. Si initium Hymni continet invocationem Chriſti, vel Dei, Celebrans elevat, & jungit manus, & caput verſus Altare inclinat, ex Cæremoniale Epiſcoporum *lib.* 2. *cap.* 14.

16. Poſt Hymnum cantatur Verſus a duobus ex paratis Miniſtris in medio Chori, ſeu ante Altare (prout Celebrans ſedem habet in Choro,) vel in cornu Epiſtolæ, ut dictum eſt, quorum alter ſtatim præintonabit Celebranti Antiphonam ad *Magnificat*, & ea intonata, ſedent omnes. Id. Cæremon.

17. Inchoato Cantico *Magnificat*, ſurgentibus omnibus, Celebrans facto ſibi ſigno Crucis a fronte ad pectus, ex Cæremon. *lib.* 2. *cap.* 2. vadit ad Altare capite tecto, cum inclinationibus ad utramque Chori partem, tum facta reverentia Altari debita, medius inter duos paratos, ut ſupra (& ſi via brevis eſt, detecto capite miniſtrorum & ſine Acolythis) aſcendit ad Altare, oſculatur illud in medio, & mox vertens ſe ad cornu Epiſtolæ, miniſtrantibus naviculam altero ex paratis, & thuribulum Thuriferario, imponit thus, benedicit, & incenſat Altare, eo prorſus modo, quo præſcribitur initio Miſſæ in Rubricis Miſſalis *tit.* 4. *n.* 4. & nos diximus Tomo primo.

18. Si aliud Altare eſt incenſandum, puta, SS. Sacramenti (quod more Urbis incenſandum eſt prius, quam Altare, ad quod Veſperæ fiunt) ſeu alterius Sancti pro more locorum, de quo fit Feſtum, præcedunt Acolythi, & procedunt alii parati, ut initio Veſperarum, & Celebrans ea omnia facit, quæ in incenſatione Altaris fiunt, excepto, quod non imponit rurſus incenſum in thuribulo, niſi opus ſit.

19. Incenſatione Altaris, ſeu Altarium peracta, ſine Pſalmo *Dirigatur* &c. revertuntur prædicti cum debitis Choro reverentiis ad loca ſua, & Celebrans ſtans apud ſedem ſuam, invicemque ſibi vicinioſtem ad incenſationem, ab altero ex paratis incenſatur triplici ductu, cum profunda capitis inclinatione ab incenſante facta ante, & poſt, cui etiam Celebrans modicum reſpondet. Cæremon. *ſupra*.

20. Thuriferarius incenſat alios de Choro duplici, unicove ductu thuribuli, prout convenit, primo ſaltem in ordine, capite inclinato, & poſtremo populum, ut in Miſſa, in medio, a dextris, & a ſiniſtris. Ceſſabit autem incenſatio initio orationis, quam incenſum ſignificat, ne figura ſit cum figurato, ait Ruiz in ſuo Cæremon. immo ad Verſ. *Dominus vobiſcum*, ex Cæremon. Epiſcop. *lib.* 2. *cap.* 2. & ad Verſ. *Gloria Patri*, convenit pauſam facere, & caput inclinare.

21. Cum repetitur Antiphona, tunc non prius, ſedent omnes. Interim Acolythi cum candelabris accenſis, & Miniſtri parati accedunt ad Celebrantem: qui finita Antiphona, ſurgit cum aliis, & aperto capite, Acolythiſque ſtantibus verſa facie ad invicem, ſtans verſus Altare, junctis manibus, cantat Verſus *Dominus vobiſcum*, *Oremus*, & orationem, ſeu orationes pro Commemorationibus; iterum ſubdit *Dominus vobiſcum*, & demiſſiore voce *Fidelium Anima* &c.

22. Nam duo ex Miniſtris paratis, ubi Verſum cantaverunt, ibi cantant alta, & plana voce *Benedicamus Domino*, quo dicto, redeunt ad Celebrantem.

23. Si diſcedendum eſt a Choro, dicitur Antiphona Beatæ Virginis pro qualitate temporis, & in fine ejuſdem Celebrans addit ſtans, demiſſiore voce, orationem, & Verſ. *Divinum auxilium*: & tandem diſcedit cum iiſdem, quibuſcum & eodem modo, quo venerat, in Sacriſtiam. Cæremoniale *ſup. cap.* 3.

24. Incenſationis Altaris ad Veſperas meminit Amal. *lib.* 4. *cap.* 7. *de Eccleſ. Officiis*, & Pſ. 140. habetur: *ſicut incenſum, ſacrificium veſpertinum*.

25. Pro Completorio ſolemni ritu cantando hæc adnotanda erunt, ex Cærem. Epiſcop. *lib.* 2. *cap.* 4. Organum admitti poteſt. Ad Hebdomadarium ſpectat dicere *Noctem quietam*, &c. *Adjutorium*, &c. *Pater noſter*, item Confeſſio, & Abſolutio uſque ad *Deus in adjutorium*, &c. inclusive: Capitulum, Oratio, & verſ. *Benedicat nos omnipotens* &c.

Nulla tamen fiat incenſatio Altaris ad Canticum *Nunc dimittis*.

Novæ Obſervationes, & Additiones &c.

1. Gav. num. 2. — *Matutinum nunquam cum Pluviali cantatur*, &c.) Quamvis juxta diſpoſitionem Cæremonialis Epiſcoporum in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam abſente Epiſcopo, nunquam ita ſolemniter Matutinum celebretur, ut Pluviale adhibeatur, nihilominus cum a prædicto Epiſcoporum Cæremoniali, ut ait Gavantus ſupra *cap.* præcedenti *num.* 11. conſuetudines locorum variæ, & laudabiles non ſint abrogatæ, neque improbatæ, idcirco improbari non poſſunt nonnullorum Regularium Ordinum Cæremonialia, in quibus præſcribitur, quod non ſolum

ſolum ad Laudes, & ad Veſperas ſolemnes, ſed etiam in ſolemnioribus Feſtivitatibus ad Matutinum adhibeatur Pluviale a Celebrante. Qui quidem Ritus approbationem profecto meretur, quia Ordines Regulares cum aliqua ſpeciali ſolemnitate debent ſolemniora Matutina celebrare, & cum eorum Superiores non habeant indumentum Cappæ magnæ, quale habent Epiſcopi, & Canonici in Cathedralibus Eccleſiis, idcirco ſi iſti in ſolemnioribus Feſtis utuntur tali Cappa in Matutino celebrando, decet etiam, quod Regulares aliquo ſpeciali, & ſolemni indumento utantur in celebrandis ſolemniorum Feſtorum Matutinis.

II. Gav. eodem num. 2. -- *Sed dum cantantur Lectiones tertii Nocturni, &c.*) Quando Epiſcopus in Matutinis officium facit, nonam Lectionem cantat ipſe ſtans in ſua ſede Pontificali cum Cappa, detecto capite, &c. prout diſponit Cæremoniale Epiſcoporum *lib. 2. cap. 5. num. 9.* Si autem celebretur Matutinum in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis ab aliquo Canonico, vel Dignitate abſente Epiſcopo, tunc circa finem tertii Nocturni Canonicus faciens officium accipit Pluviale coloris tempori congruentis, ut diſponit citatum Cæremoniale *cap. ſeq. num. 15.* & cantat totam nonam Lectionem, pro qua accenduntur duo cerei &c. prout ex eodem Cæremoniali deſcribit Gav. ſupra. Supradicti Regulares, qui in principio ſolemnis Matutini Pluviali utuntur, ſolent illud dimittere, adjuvantibus Acolythis, poſt completam Antiphonam primi Pſalmi, & deinde Celebrans, ſeu faciens officium reaſſumit idem Pluviale delatum ab iiſdem Acolythis, dum cantatur octavum Reſponſorium, ut eo paratus legat totam ultimam Lectionem, & deinde proſequatur eodem ſacro indumento reliquum officium, nimirum Matutinas Laudes, quæ eodem Ritu, & ſolemnitate celebrantur, ac Veſperæ, de quibus Gav. ſupra *num. 8. & ſeqq.* & nos paulo infra.

III. Gav. num. 7. -- *Martyrologium pridie Natalis Domini ſolemniter cantatur, &c.*) De Ritibus, & Cæremoniis, quibus ſolemniter cantari debet Martyrologium pridie Nativitatis Domini, ſermonem fecimus ſupra in noſtris novis Additionibus ad *Cap. IV.* quapropter legi poſſunt ea, quæ ibi tradidimus.

Quibus hoc addere lubet quod in Maſſilienſi Eccleſia Archidiaconus cum quatuor Cantoribus in Cappis ſuper ambonem conſcendens Filii Dei Nativitatem annuntiare olim ſolebat, omnibus, Clero, & Populo, in terram proſtratis, qua annuntiata idem Archidiaconus eodem loco Evangelium decantabat. Hæc refert Leodegarius Mayer Monachus Benedictinus in ſuo erudito opere recentiſſime evulgato, cui titulus: *Explicatio Cæremoniarum Eccleſiaſticarum part. 3. c. 2.* Cluniacenſes vero Monachi dum Dominica Nativitas pronunciabatur, cuncti in faciem cadebant, & aliquamdiu in oratione procumbebant, ut tradit Mercard Herrgott Monachus pariter Benedictinus Congreg. Sancti Blaſii in ſuo opere inſcripto: *Vetus Diſciplina Monaſtica part. 2. cap. 4. de Vigilia Nativitatis Domini*, ubi alia ad eamdem diem ſpectantia, juxta Cluniacenſium Monachorum Ritus, enarrat.

IV. Gav. num. 8. -- *Fuſius de Veſperis ſolemnibus eſt dicendum, &c.*) Gav. hoc *num. 8. & ſeq.* fuſe tractat de Cæremoniis, & Ritibus adhibendis in Veſperis ſolemnibus; omiſſis igitur iis, quæ a noſtro Magiſtro ibidem ſcriptis conſignata fuerunt, ne inutiliter eadem repetantur, progredimur ad alia adjicienda, & obſervanda, quæ ab eodem brevitatis ſtudio dictincte minime examinata fuerunt.

Antequam ultimum pulſetur Veſperarum ſignum, juxta varias Eccleſiarum conſuetudines, vel Ceroferarii, vel unus ex Acolythis, vel ambo ſimul accendere debent cereos in Altari. Bauldry *part. 1. cap. 13. art. 2. num. 1.* ſtatuit, ut Ceroferarii ambo accedant prædictos cereos; idem præſcribit Cærem. Clericorum S. Pauli *lib. 1. c. 9.* ubi ait: *Acolythi accendunt candelas in Altari, & lato ſecum lumine in Sacriſtia, accendunt candelabra.* Caſtaldus vero in Praxi Cæremoniarum *libro 2. ſect. 5. cap. 8. num. 3.* ſtatuit, quod Acolythi accendant cereos in Altari, & ſupra pariotes, & quod Ceroferarii pariter ſuos cereos eodem tempore accendentes cum candelabris ante oſtium Sacriſtiæ accendant, ibique Celebrantem cum Miniſtris expectent. Præ omnibus mihi placet diſpoſitio, quam tradidit Flumara in Cæremoniali Clericorum Minorum *part. 2. cap. 4.* ubi ſic ait -- Thuriferarius Superpelliceo indutus adjuvat Celebrantem ſacris veſtibus ſe veſtientem &c. Acolythus miniſter præparabit ſedem Celebrantis, ponens ſuper eadem ſede, panno, vel tapete cooperta, pulvinum: & alterum cum tapete, vel panno in planitie, vel ſuper genuflexorio ante ſedem poſito. Legile etiam ante ſedem collocabit cum Breviario, ſerico, coloris cæterorum paramentorum tecto. Junior Ceroferariorum accendet ſex candelas in Altari cum candela in apicem virgæ accenſa. Accendat autem prius tres a latere, quæ ſunt in cornu Evangelii ab altiori incipiendo, & poſtea eodem ordine accendat alias in cornu Epiſtolæ. Alter vero accendat duas ipſorummet in Sacriſtia poſitas. Si ſuper parietes erunt candelabra cum candelis, & illæ ſunt accendendæ, eas ambo accendent, junior in cornu Epiſtolæ, & alter in cornu Evangelii: quibus accenſis, antiquior, delato ſecum lumine, accendet eaſdem ipſorummet in Sacriſtia -- Sic Flumara. Noſtra tamen conſuetudo eſt, ut ſicut candelæ ſuper parietes, ita etiam eæ, quæ ſunt in Altari, accendantur a duobus Acolythis, nimirum Thuriferario, & Naviculario ordine ſupradicto, incipiendo nimirum a proximioribus Cruci, & interim Ceroferarii in Sacriſtia adjuvant Celebrantem ad ſe induendum ſacris veſtibus. Adnotare etiam eſt, quod juxta ſententiam Caſtaldi in noſtro Cæremoniali *lib. 1. cap. 24.* Thuriferarius eſt ille, qui cereos accendit in Altari,

tari, primo quidem a latere Epiſtolæ faciens initium ab iis, quæ ſunt prope Crucem, mox eodem ordine a latere Evangelii.

V. Gav. num. 13. -- *inchoantur Pſalmus a Cantoribus, & ſedent omnes, &c.*) Intonata a Celebrante Antiphona, & a Choro cantata, ſi Duplex eſt officium, inchoantur Pſalmi a Cantoribus, &c. & deinde omnes ſedent, ait Gavantus; ſed de hoc Ritu ſtandi, vel ſedendi in Choro dum cantantur Pſalmi, non eſt unus, & idem, ſed varie diverſus Eccleſiarum, & Ordinum Regularium Ritus, ut ſupra expoſuimus in noſtris Obſervationibus ad *cap.* 8. *ſect.* 5. Ita etiam varia eſt conſuetudo aliquorum Regularium poſt Veſperas inchoatas, Pluviale, præſertim pretioſum deponendi. A PP. Carmelitis Diſcalceatis ita diſponitur in ſuo Ordinario *par.* 1. *cap.* 6. *num.* 4. Hebdomadarius erectus incipit Veſperas illis verbis: *Deus in adjutorium, &c.* Dictoque in Choro *Alleluja*, incipit primam Antiphonam, qua finita, & incæpto primo Pſalmo, factis ſolitis reverentiis, ad Sacriſtiam revertitur: relictoque ibi Pluviali, præcedentibus Thuriferario, & Acolythis, Chorum ingreditur. Ante finem tamen ultimi Pſalmi, facta ſolita inclinatione in Choro, iterum redit Sacriſtiam, & accepto Pluviali, præcedente Thuriferario cum Thuribulo fumigante egreditur ad Eccleſiam -- Hactenus Ordinarium PP. Carmelitarum relatum a Franciſco Magio *opuſc.* 3. *de Offic. Chori diſquiſit.* 2. ubi ſimiles etiam refert aliorum Cæremonialium Ritus, præſertim PP. Minimorum, & Caſſinenſium, quos tamen in Cæremonial. per D. Zachariam a Mutina Caſſinenſem Monachum, & per Theodorum Solarium Ordinis Minimorum reſpective elaboratis, atque digeſtis minime potui reperire, & ſolum in Cæremoniali PP. Eremitarum Sancti Auguſtini Romæ edito anno 1714. *part.* 3. *cap.* 9. legitur, quod uſus deponendi Pluviale poſt initium Veſperarum, & illud reaſſumendi circa finem ultimi Pſalmi, poteſt tolerari, quando Chorus clauditur cortinis, itaut non videantur Religioſi a Populo, nullo tamen pacto quando Chorus patet. Itaque certiſſimum eſt, quod prædictus uſus deponendi Pluvialia poſt intonatam Antiphonam in Veſperis ſolemnioribus, omnino improbandus eſt in illis Eccleſiis, in quibus Chorus omnibus patet, & non eſt retro Altare. Decretum allatum a Barboſa, & datum in noſtro Indice *ſub num.* 29. ita intelligi debet, ut antiquitus noſtri ipſo Veſperarum initio Pluviale forſan non induiſſent, ut ſuſpicatur Magius *loc. cit. num.* 12. cum extet hic Ritus apud Ordinem B. M. de Mercede, in cujus Cæremoniali *lib.* 1. *cap.* 21. his verbis exprimitur -- Igitur (Antiphona) ante Canticum præintonata, abit Prælatus ad Sacriſtiam, quem Acolythi, & Thuriferarius comitantur: ubi lotis manibus, Amictu, Alba, quam Cingulo ſtricte præcingit, Stola in modum Crucis ante pectus coaptata, & Cappa ſerica coloris competentis indutus, procedit ad thurificandum Altare -- Hæc præfatum Cæremoniale, quo quidem Ritu, ait noſter P. Magius, tametſi laudabilis ſit, & a S. C. permiſſus, noſtri tamen Patres in Veſperis ſollemnibus non utuntur; ſatiſque ſunt arbitrati, ſi pretioſum, & grave aliquod Pluviale, ſedenti tunc Celebranti nimis foret incommodum, & ideo cum levi aliquo, & facili commutetur; ſimiliter ac Cæremoniale Epiſcoporum *lib.* 2. *cap.* 1. *nn.* 7. de Mitra Epiſcopi decernit his verbis: *Epiſcopus vero ſic perſtat, donec expleta per Chorum Antiphona, incæptus fuerit Pſalmus; tunc ſedet, accepta Mitra leviori, ſi placeat, &c.* Miror tamen Magium noſtrum ſupponere hoc loco Celebrantem apud nos ſedere, quando, ut alibi diximus, non ſolum ad Veſperas ſolemnes, ſed etiam ad Matutinum, cæteraſque Horas, etiam diebus feſtalibus, pſallimus ſtantes, non vero ſedentes; potius igitur dicendum eſt antiquum noſtrorum Ritum ſimilem fuiſſe illi, quem adhuc in uſu habent PP. B. M. de Mercede, & qui a S. Cong. non fuit improbatus. Cæterum ego quoque haud improbarem Ritum mutandi Pluviale grave in leve aliquod, & magis commodum, ex quo præſertim nos non ſedendo, ſed ſtando ſolemus totas Veſperas, ut dixi, celebrare. Alii vero regulariter, præſertim in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, celebrant Veſperas, aliaſque Horas ſedendo; unde Pluviale aliquod pretioſum, & magni ponderis, Celebranti ita ſedenti, non poteſt illud afferre incommodum, quod afferret ſtanti, & nullo Stallo, ſeu Poſtergali innixo, ut ſolemus nos ſtare etiam quando hujuſmodi ſacris veſtibus induti, Veſperas, & Laudes celebramus.

VI. Gav. num. 14. -- *Cantores præintonant reliquas Antiphonas Dignioribus, &c.*) De hac re, nempe de Cæremoniis ab iis, qui præintonare debent dignioribus Antiphonas in Veſperis ſolemniter decantatis, nonnulla adnotavimus ſupra ad *Caput* 7. *Sect.* 5. Idcirco hic abſtinemus a noſtris Additionibus, & Obſervationibus, ne jam dicta repetamus.

VII. Gav. num. 15. -- *Finitis Pſalmis, &c.*) Dum cantatur ultimus Pſalmus, Thuriferarius, facti debita reverentia Celebranti, & Choro, accedit ad Altare, & ſi adeſt Navicularius ſimul cum eodem Thuriferario pergit, & poſt factam Altari genuflexionem accendunt Cereos Candelabrorum, quæ deferri debent a Ceroferariis, necnon alios, qui ſunt in majoribus Candelabris, ſi ſit conſuetudo. Deinde facta iterum genuflexione, vel ambo, vel Thuriferarius ſolus recedit in Sacriſtiam, ubi ignem præparat, & alia ſibi neceſſaria. Circa finem ejuſdem Pſalmi Ceroferarii, factis Celebranti, & Choro debitis reverentiis, accedunt ad Altare, ubi genuflectunt, & ſua Candelabra accipiunt, & dum repetitur ultima Antiphona, accedunt ad Celebrantem, ſeque hinc inde, ante eum, & a lateribus ejus in plano collocant, facie ad ſe invicem verſa, ſicut & Aſſiſtentes parati accedunt etiam ad Celebrantem cum debi-

debitis reverentiis, & ita ſe locant hinc inde, ut ipſi Ceroferarii Celebranti ſint propiores in plano Chori. Si adeſt Cæremoniarius, tunc ſe collocabit a dextris, ſi fieri poteſt, Ceroferarii, qui eſt a dextris Celebrantis, caventes omnes, ne terga vertant Altari, aut ipſi Celebranti. Rurſus cavere debent ne in via ſint, dum cantatur Verſus *Gloria Patri*, &c. & ſi aliter fieri non poteſt, inclinent ſe profunde ante Altare.

Finita ultima Antiphona Celebrans ſurgit, biretum tradit Cæremoniario, vel in aliquo loco commodo deponit, ſi nullus ſit qui illud recipiat, *junctiſque* manibus, ſtans Capitulum cantat, & reſponſo per Chorum: *Deo gratias*, unus Aſſiſtentium, facta prius Altari reverentia, accedit ante Celebrantem, eique præintonat initium Hymni cum debitis reverentiis ante, & poſt; quo per eum repetito, omnes præſtant ea, quæ Gav. deſcribit ſupra. De ritibus ſervandis in Hymni intonatione, ſatis egimus in noſtris Obſervationibus ad *Cap. 6. Sect. V.* necnon ad *Cap. 18. Sect. VI.* Hoc loco tamen addimus, quod ſi Hymnus cantetur a Muſicis, vel alternatim ab Organo, tunc Cantores legent mediocris voce ea verba, quæ a Muſicis ſeu Organo cantantur; hoc tamen ſervato quod prima & ultima Strophe non ab Organo, ſed a Choro cantetur, quod obſervari debet in omnibus Canticis, & Hymnorum Verſibus, in quibus genuflectendum eſt, ſicuti & in Verſiculo: *Gloria Patri &c.* quamvis Verſus immediate præcedens fuerit a Choro pariter decantatus, quæ obſervanda ſunt, non modo in Veſperis, ſed etiam in Matutino, & Miſſa juxta præſcriptum Cærem. Epiſc. *lib. 1. cap. 28. num. 6.* Quod ſpectat ad alias Horas Canonicas, non eſt conſuetum in iis Organum interponere: ſi tamen alicubi vigeat ea conſuetudo, ſervari poſſe non negat idem Cærem. *num. 7.* ea tamen cautione, ut quandocumque per Organum figuratur aliquid cantari, ſeu reſponderi alternatim Verſiculis Hymnorum, aut Canticorum, ab aliquo de Choro intelligibili voce pronuncietur id, quod ab Organo reſpondendum eſt. Immo optaret Cærem. ut aliquis Cantor conjunctim cum Organo voce clara idem cantaret. Quibus autem diebus Organa pulſari ſoleant in Eccleſia diſcimus ab eodem Cærem. *loc. cit. num. 1. & 2.* Omnibus enim Dominicis & Feſtis omnibus per Annum occurrentibus, in quibus Populi a ſervilibus operibus abſtinere ſolent, id decere affirmat; inter has autem Dominicas, ait, non connumerari Dominicas Adventus, & Quadrageſimæ, excepta Dominica tertia Adventus, quæ dicitur: *Gaudete in Domino*, &c. & quarta Quadrageſimæ, quæ dicitur: *Lætare Jeruſalem*, &c. ſed in miſſa tantum. Excipiuntur etiam Feſta, & Feriæ infra Adventum, aut Quadrageſimam occurrentia, quæ cum ſolemnitate ab Eccleſia celebrantur; ut ſunt Feſta SS. Mathiæ, Thomæ Aquinatis, Gregorii Magni, Joſephi, Annunciationis, & ſimilia. Item Feria V. in Cœna Domini ad Miſſam tantum, & Sab. Sancto ad Miſſam, & Veſperas Organum pulſari decet; demum quandocumque occurrat celebrare ſolemniter, & cum lætitia pro re aliqua gravi.

VIII. Gav. num. 16. — *Præintonabit Celebranti Antiphonam ad Magnificat, &c.*) Dum Chorus reſpondet ad Verſum poſt cantatum Hymnum, dignior Aſſiſtentium, Comite Cæremoniario, rediens ad Celebrantem cum debitis reverentiis, præintonat illi Antiphonam ad *Magnificat*, qua per eum repetita, ipſe, & omnes alii de Choro ſedent, tecto capite, donec fuerit integre decantata, ſi Officium fuerit Duplex; interim Ceroferarii Candelabra ſua accipiunt cum Candelis accenſis, & factis debitis reverentiis, accedunt ad Celebrantem, vel ad medium Chori, ubi ſtantes, Celebrantem expectant, ſicut & ipſi Aſſiſtentes parati accedunt etiam ad Celebrantem cum debitis reverentiis, & ita ſe locant hinc inde. Thuriferarius quoque item accedit ad Sacriſtiam cum thuribulo, & navicula ad Altare, facta debita genuflexione, vel potius redit in Chorum, ubi ſe adjungit Ceroferariis, & ſi adeſt Navicularius, ipſe defert naviculam jungens ſe Thuriferario, ſervato eodem ordine, quem deſcripſimus in *tom. 1. par. 2. tit. 2.* agentes de Miſſa ſolemni, ubi explicavimus etiam modum, quo Thuriferarius debet geſtare Thuribulum, & alius Acolythus naviculam.

IX. Gav. num. 17. — *Inchoato Cantico Magnificat, ſurgentibus omnibus, &c.*) Finita Antiphona, in Choro, duo Cantores, ſive duo ex Aſſiſtentibus paratis intonant Canticum *Magnificat*, & tunc omnes ſurgunt, quia cum cantatur Antiphona, ſedent omnes, ut ſupponit Gav. ſupra ex Cæremoniali Epiſcoporum.

X. Gav. eod. num. 17. — *Celebrans facto ſigno Crucis, &c.*) Intonato Cantico *Magnificat* Celebrans, & alii ei Aſſiſtentes deponunt bireta ſua, factoque ſibi ſigno Crucis a fronte ad pectus, quod faciunt etiam omnes alii de Choro juxta ſententiam Bauldry *part. 2. cap. 11. art. 4. num. 31.* adducens auctoritatem Cærem. Epiſc. *lib. 1. c. 3.* Verum, ut optime adnotat noſter Magius *Op. 3. de Offic. Chori diſquiſit. 8.* Cærem. Epiſc. a Bauld. allegatum de hoc ſigno Crucis ab omnibus de Choro faciendo, nullum verbum habet: hæc enim tantum præciſa verba in dicto Cærem. *loc. cit.* leguntur — *Cum inchoatur Canticum* Magnificat, *quod a duobus Presbyteris paratis Pluvialibus intonatur, omnes ſurgunt; & ipſe Celebrans ſalutans hinc inde Canonicos capitis inclinatione, qui ei aſſurgere debent capitibus detectis, vadit ad Altare.* Idcirco Caſtaldus in *Praxi lib. 2. Sect. V. cap. 8. num. 13.* de hoc ſigno nihil ait, & *cap. 9. num. 9.* monet, a Celebrante Epiſcopo faciendum eſſe, juxta verba Cæremonialis Epiſcoporum, quæ habentur *loc. cit. cap. 1.* & quæ ita præſcribunt — *Ut facto ſibi Crucis ſigno a fronte ad pectus, acceptoque ſiniſtra manu Baculo Paſtorali pergat ad Altare.* Rurſus de eodem ſigno Crucis ab omnibus faciendo, neque loquitur Cæremoniale Clericorum Regularium Sancti Pauli *lib. 1. cap. 9.* ſed quod Celebrans

brans dictum Crucis ſignum edere debeat, præſcribunt Gav. ſupra, Corſettus in *Praxi part.* 1. *cap.* 17. *num.* 8. Caſtaldus in noſtro Cærem. Flumara in Cærem. Clericorum Regularium Minorum, Paulus a S. Joanne Evangeliſta in Cærem. Diſcalceatorum Auguſtinenſium, necnon Victorinus Totinius in Cæremoniali Camaldulenſium *l.* 1. *cap.* 16. *n.* 18. ubi id fieri probat pro reverente acceſſu ad incenſandum Altare.

XI. Gav. eod. num. 17. — *Vadit ad Altare, &c.*) Dubium eſt quandonam Celebrans, qui pergere debet ad thurificandum Altare, deſcendere debeat a ſua ſede, utrum ſtatim poſt intonatam Antiphonam, an vero, nonniſi poſt inchoatum Canticum *Magnificat*? Caſtaldus in noſtro Cæremoniali *lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 10. præſcribit, ut Celebrans, *inchoata Antiphona ad Magnificat* præbeat honoris ſignum, ad utramque Chori partem ſe inclinando, & a ſua mox ſede deſcendat, ut una cum Miniſtris poſt dictum Canticum inchoatum facto ſibi Crucis ſigno, in Chori medio genuflectat; & ad thurificandum Altare, ex Evangelii latere egrediatur. Quod ſi, *inquit*, Antiphona non duplicetur, ipſam non in ſuo loco, ſed in medio Chori intonabit. Verum idem Caſtaldus in *Praxi lib.* 2. *Sect.* V. *cap.* 8. *num.* 13. mutata ſententia aliter docuit, ſcilicet, ut nonniſi poſt Canticum *Magnificat* inchoatum, Celebrans a ſua ſede deſcendat, & Magius *citato diſquiſit.* 7. decentiorem hunc eſſe ritum exiſtimat, & a nobis etiam amplectendum, utpote magis conſonum, & ritui Romano conformiorem, eumque præſcribit Cæremoniale Epiſcoporum *loco ſuprac. lib.* 2. *c.* 1. necnon Cæremoniale Papale *lib.* 2. *cap.* 9. & Paris de Craſſis de Cærem. Cardinalium Epiſc. *lib.* 2. *cap.* 11. Denique Cæremonialia Clericorum Regularium Minorum, Carmelitarum, Minorum Conventualium S. Franciſci, & aliorum, necnon Corſettus in *Praxi part.* 1. *cap.* 17. *num.* & Bauldry *loco ſupracit.*

XII. Gav. eod. num. 17. — *Capite tecto, &c.*) Hoc loco præſcribit Gav. ut Celebrans pergat ad Altare incenſandum capite tecto; Gavanti ſententiam ſequitur Corſetus *cap.* 17. *num.* 8. hunc eumdem ritum docere videntur Felix Franciſchinus in *Cæremoniali Minorum Conventualium p.* 3. *c.* 3. *num.* 4. Joannes Merinerus in *Cæremoniali Minorum Obſerv. part. item* 3. *cap.* 3. *num.* 4. qui ſolum de Miniſtris comitantibus Celebrantem dicunt, quod procedant capite detecto, unde legitime infertur, eorumdem Auctorum ſententiam, aliam eſſe de Celebrante, nimirum, quod iſte tecto capite procedere debeat ad Altare. Cæremoniale vero Clericorum Regularium S. Pauli *lib.* 1. *cap.* 9. diſertis verbis ſtatuit, ut ſolus Celebrans pegat caput in prædicto inceſſu. Verum contraria ſententia mihi videtur probabilior, quam docet Caſtaldus in noſtro Cæremoniali *lib.* 2. *c.* 20. ubi præſcribit, ut Celebrans, *per oſtiolum a latere Evangelii præcedentibus Thuriferario, & Acolytho, & poſt eos Ceroferariis, ultimus ad thuriſcandum Altare detecto capite, manibuſque ante pectus junctis procedat.* Caſtaldi ſententiam non pauci Cæremoniarum Magiſtri amplexi ſunt; Dominicus Flumara in *Cærem. Cleric. Regul. Minor. p.* 2. *cap.* 4. eumdemque ritum approbat Andreas Guerrerus in Declarationibus Rubr. Gener. Breviarii Romani *tract.* 2. *cap.* 1. necnon Bauldry *loco ſupracit.*

Ratio autem detectionis capitis, ut bene advertit noſter Magius *Opuſc.* 3. *ſuprac. diſquiſit.* 6. *n.* 34. non eſt illa, quam Gav. & Minores tum obſervantes, tum Conventuales in Miniſtris aſſignant quia brevis eſt via, ſed ob *Magnificat*, quod a Choro ſolemniſſime decantatur, ut Guerrerus *loco ſuprac.* tradit his verbis: *Celebrans, & qui eum comitantur, eant ad incenſandum Altare, manibus junctis ante pectus, & capitibus diſcoopertis ob reverentiam Canrici.* Vel, ut ait Bauldry, *nudo capite propter Canticum Evangelicum.* Idem docet Paris de Craſſis *lib.* 2. *cap.* 36. advertens, quod Epiſcopus ſi minime ſacris veſtibus paratus interſit, *debet incenſari capite detecto, & reverenti ad ipſum actum incenſationis, non habito reſpectu ad incenſantem, ſed ad actum incenſandi myſticum, & ad Cantum ipſius Cantici Magnificat, quem reverenter audire debet; non obſtante, quod dum ipſe Epiſcopus paratus incenſatur, debeat cum Mitra incenſari, quia aliud eſt cum Mitra, aliud eſt cum Bireto.* Hæc mox laudatus Auctor.

Si tamen præter Altare majus, aliud Altare incenſandum ſit, Celebrans poſt thurificatum majus Altare, cooperto capite, ut omnes concedunt, incedere debet per Eccleſiam; non quia longior via eſt, ſed quia Presbyterium egrediens, a Choro recedit.

XIII. Gav. num. 17. — *Et ſine Acolythis, &c.*) Præſcribit hic Gav. ut celebrans procedat ad incenſandum Altare ſine Acolythis, nempe ſine Ceroferariis; Caſtaldus tamen in *Praxi lib.* 2. *Sect.* V. *cap.* 8. *num.* 20. docet, quod ſi Chorus diſtet ab Altari, vel ſit retro aliquantulum ab Altari remotus, prout apud Regulares eſſe ſolet, non eſt improbanda conſuetudo procedendi ad incenſandum Altare cum Ceroferariis, ita tamen, ut redeuntes ad Chorum poſt incenſatum Altare, reponant Candelabra, reſumenda ad Orationem, vel Orationes: & Bauldry pariter *loco ſuprac.* abſolute contendit etiam Ceroferarios debere comitari Celebrantem ad Altaris incenſationem, incedendo nimirum poſt Thuriferarium, & Navicularium.

XIV. Gav. eodem num. 17. — *Aſcendit ad Altare &c.*) Celebrans, & alii, qui ipſum comitantur, ante infimum gradum Altaris pervenientes, Cruci reverentiam faciunt, ſeu potius genuflexionem, excepto Celebrante, qui ſolam exhibet reverentiam, ſi tamen ibi ſit Sanctiſſimum Sacramentum, etiam ipſe Celebrans genuflectit cum cæteris, qui omnes ſtant recta linea, mediumque habentes ipſum Celebrantem. Acolythi vero, nempe Thuriferarius, & Navicularius poſt eos

rema-

remanent. Facta reverentia, Celebrans cum duobus ex dictis paratis, hinc inde elevantibus partem anteriorem Pluvialis ipsius Celebrantis, ascendit ad Altare, & præstat omnia ea, quæ tradit Gavantus. Fit igitur incensatio Altaris eo prorsus modo, quo, ut ait idem Gavantus, præscribitur Missæ initio in Rubricis Missalis *par.* 2. *Titulo* 4. *num.* 4. unde legenda sunt omnia ea, quæ ibi Gavantus dixit, & nos pariter adnotavimus in nostris Observationibus, & Additionibus. Advertendo solum, quod primus Assistens debet exhibere ea, quæ præstare solet Diaconus in Missa, dum incensatur Altare, nimirum debet ministrare Naviculam cum debitis osculis, & cum alio Assistente, elevare Pluviale dum Celebrans incensat.

Ubi vero Officium Vesperarum celebratur sine Assistentibus paratis, Thuriferarius, & ejus Socius supplent vices Assistentium in ministrando Naviculam, & elevando hinc inde Pluviale Celebrantis; dimissa prius Navicula ab eo, qui eam ministrabat, in aliquo loco congruo.

Altari thurificato, Celebrans, stans in cornu Epistolæ, reddit Thuribulum eidem Presbytero Assistenti parato, a quo acceperat, & ille Thuriferario stanti in cornu Epistolæ; tum Celebrans rediens ad medium Altaris, & Assistentes hinc inde simul cum eo, caput etiam inclinant Cruci, postea in planum descendentes, debitas faciunt Altari reverentias, & eo ordine in Chorum redeunt, quo venerant, ac servatis iisdem salutationibus. Tum Ceroferarii deponunt candelabra in loco apto, si supersit multum temporis usque ad Orationem, alias vero remanentes ante ipsum Celebrantem, ea accensa sustinent. Assistentes autem semper Celebrantem comitantur, elevantes partem anteriorem sui Pluvialis, eumque conducunt usque ad sedem suam, ubi stant, donec incensatus fuerit a primo ex illis, & deinde statim ad sua loca redeunt, facta ei reverentia.

Hoc loco animadvertere lubet, quod si incensatio Altaris fiat, dum in eo est expositum Sanctissimum Sacramentum, debent omnes, cum ad Altare pervenerint, utroque genu procumbere, etiam cum inclinatione capitis in plano Cappellæ, deinde Celebrans ascendens cum suis Assistentibus ad Altare, hoc in medio osculatur, semper tamen ipse solus, sicut facit etiam quando Sanctissimum Sacramentum non est expositum. Deinde idem Celebrans stans, & non genuflexus juxta Cæremoniale Episcoporum, imponet incensum, benedicens illud more solito, (quia post Sacramentum etiam Altare incensare debet) sed nulla interveniente ipsius Celebrantis manus osculatione, ob Sacramenti reverentiam; deinde vel in ora suppedanei genuflexus, vel juxta alios, (in quorum sententiam nos inclinavimus, in altero primo Tomo, præsertim quando solum Sacramentum, & non Altare est incensandum) descendens ad infimum Altaris gradum, ibi genuflexus accipit Thuribulum sine osculis ab Assistente pariter genuflexo, factaque inclinatione; & Assistentibus fimbrias Pluvialis anterioris elevantibus, hinc inde genuflexis, incensat tribus ductibus SS. Sacramentum; tum facta profunda inclinatione, surgit cum suis Assistentibus, fimbrias Pluvialis elevantibus, ascendit ad Altare, ubi facta cum eis genuflexione, incensat more solito, (non dico, primo Reliquias: quia juxta dispositiones recenter editas, nec Reliquiæ, nec Imagines adesse debent super Altare, quando Sacramentum est expositum) ipsum Altare, genuflectendo semper, quando cum suis Assistentibus ante medium transit (sed tunc uno genu) & finita incensatione, reddito in cornu Epistolæ thuribulo, reddit ad medium Altaris, ubi genuflectit, deinde declinans parumper ad latus Evangelii, ne terga vertat Sacramento, descendit ad planum Cappellæ una cum Assistentibus, ibique facta genuflexione ab omnibus utroque genu, redeunt in Chorum (a latere Epistolæ, si Chorus est retro Altare) eo ordine quo venerant.

XV. Gav. num. 19. — *Incensatione Altaris, vel Altarium peracta, &c.*) Si aliud Altare, ratione Festivitatis sit incensandum, facta incensatione Altaris majoris, vel illius, ubi SS. Sacramentum asservatur, (quod prius est incensandum, ut optime docet Gav. *num.* 18. quam Altare, ad quod Vesperæ fiunt) peracta tali incensatione Altarium omnium, quæ incensanda sunt, reverruntur omnes prædicti, præstitis Choro debitis reverentiis ad loca sua, & Celebrans apud suam sedem, ut supra innuimus, invitat prius digniorem, qui immediate post eum incensari debet, capitis inclinatione, ad incensationem; & tunc dignior ex prædictis Presbyteris paratis, cum profunda inclinatione antea, & postea, incensat triplici ductu ipsum Celebrantem, deinde reddit thuribulum Thuriferario, qui incensat alios de Choro, ordine præscripto, & a nobis explicato, agentes de incensatione facienda a Diacono in Choro, post incensationem Oblatorum factam a Celebrante in Missa solemni. Adverto hic quod finita Chori incensatione, ipsi Assistentes a Thuriferariis incensantur.

Addimus tamen hoc loco, quod si ratione solemnitatis, vel alia quacumque causa, adesset in Choro, assistentes ante Altare, Episc. Diœcesanus, vel Archiepiscopus. Legatus Apostolicus, Primas, seu Patriarcha in suis Jurisdictionibus, vel aliquis S. R. E. Cardinalis, tunc spectat ad ipsos incensum imponere, & benedicere, ministrante Naviculam primo ex Assistentibus cum debitis osculis, & eo casu dicit: *Benedicite Reverendissime Pater*, & si erit Cardinalis: *Eminentissime Pater*; & Thuriferarius genuflexus utroque genu, (cum genuflexionibus unico genu ante, & post,) ministrabit, seu sustinebit thuribulum, & post Celebrantem prædicti Prælati thurificantur triplici ductu a primo Presbytero Assistente, cum profundis inclinationibus ante, & post incensationem: tunc vero

Cele-

Celebrans duplici tantum ductu thurificatur, juxta praxim omnium fere Eccleſiarum; ſi vero adeſſent Epiſcopi exteri, vel alii Prælati, honoris gratia, ſemper thurificantur poſt Celebrantem triplici ductu.

Quo ordine, & quomodo incenſandi ſint Principes Magni, Mulieres inſignes, aut Reginæ, Domini locorum &c. tradit Gav. *tom. 1. part. 2. tit. 7. in Rubric. 10. lit. C.* & nos ibidem nonnulla adnotavimus, quæ legi poſſunt, ne eadem repetamus. Circa incenſationem Perſonarum in Eccleſiis minoribus, & Regularium, nulla datur in Cærem. Epiſc. determinata regula, unde unaquæque Eccleſia circa hoc obſervare debet ſuas laudabiles, & præſcriptas, probataſque conſuetudines.

XVI. Gav. num. 20. — *Ceſſabit autem incenſatio initio Orationis, &c.*) Qui in Choro ſunt Cantores, vel Muſici, majori pauſa, aut graviori modulatione Canticum *Magnificat* præcinere debent, ut ante repetitionem Antiphonæ incenſatio compleatur in Choro, quia dum dicitur Oratio, incenſatio ceſſare debet, ut præſcribit Gav. & quidem ex Cærem. Epiſc. *lib. 2. cap. 1.* Adeoque ſi magnus ſit numerus thurificandorum, itaut non adſit tempus ſufficiens, tunc Thuriferarius brevitatis cauſa, tam ex una, quam ex altera parte Chori poterit omnibus ſimul ſe inclinare ante incenſationem, & poſt. Advertat tamen incenſans, quod dum a Choro cantatur *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, debet facere pauſam, & inclinari verſus Altare; & deinde proſequi, ſi aliqui remanent incenſandi; ſeu potius procedere ad Populum incenſandum.

Completa incenſatione, abſolutoque Cantico *Magnificat*, reaſſumunt Cantores Antiphonam, niſi reaſſumatur ab Organo, quia tunc mediocri voce eam legunt. Interim Ceroferarii cum Candelis accenſis, & debitis reverentiis accedunt ad Celebrantem, & ſtant eo modo, quo dictum eſt ad Capitulum, præſtantque omnia ea, tum ipſi, tum alii, quæ docet Gav. ſupra *num. 21. 22. & 23.*

XVII. Gav. num. 23. — *Si diſcedendum eſt a Choro &c.*) Si immediate poſt Veſperas, Completorium ſit cantandum, dicto a Celebrante *Fidelium Anima &c.* ſalutatiſque Prælatis, aliiſque de Choro (nudo capite) ex utraque parte; & reverentiis Altari exhibitis, præcedente Cærem. necnon Ceroferariis, recedit Celebrans cum ſuis Miniſtris, tecto capite, eodem ordine, quo venerat, in Sacriſtiam, ubi omnes paramenta deponunt. Acolythi vero extinguunt Cereos, qui ſunt ſuper Cancellos, vel parietes, itaut ad Completorium ſemper ſit minor luminum numerus, quam ad Veſperas. Si vero non ſit recitandum Completorium, Celebrans dicet Antiphonam B. V. genuflectens, juxta Regulas Breviarii, in cujus fine dicet voce ſubmiſſa Verſiculum, & (ſemper ſtans) Orationem, deinde recedit eo ordine, quem mox innuimus. Atque hic finis eſto noſtrarum in doctiſſima Gavanti Commentaria Obſervationum, & Additionum, quas ſi ea, quam res ipſa poſtulare videtur, dignitate tractavimus, Patri luminum referendæ ſunt grates. Si quid vero in iis reprehenſione dignum pius Lector offenderit, tenuitati noſtræ concedet. Quæcumque tamen diximus, ea irrefragabili Apoſtolicæ Sedis judicio volumus eſſe ſubjecta.

NOTU-

NOTULA
QUORUMDAM VERBORUM DUBIORUM
In Breviario Romano, nimirum, qua ratione ſint legenda.

Debitor omnibus, etiam rudioribus e Clero, Notulam ſubjicio, quam promiſi *Sect. 1. cap. 5. tit. 5. num. 5.* eorum nempe verborum, quæ in prolatione varium habent accentum, & habentur in Breviario.

IN ANTIPHONIS.

Adónai: *Triſyllabum eſt, non quatuor ſyllabarum.*

Producuntur hæc:

emánat.
excídit.

Corripitur.

intuéris.
proclámat.

Syclade.

IN PSALMIS.

Producite.

Abíron.
compeditos.
hyſsópo.
irritat.
morticína.
oblíviſcéris.
trucident.

Corripite.

A'move.
circúmdabo.
circúmdate.
nyctícorax.
pálpebræ.
revériti.
tránſmigra.

IN HYMNIS ANTIQUIS, & NOVIS.

Longa ſunt.

compáge.
compágo.
decóra,
decóre.
decórus.
erémus.
madére.
melódis.
reléget.

Producta.

tenébræ, *ſi in medio verſus eſt:*
Nox, & tenébræ, & núbila.
eodem modo producuntur, celébrat.
Hujus celébrat annua.

Brevia.

A'ſſeclæ.
décorans.
ínfremit.
pérlinit.
rémovens.

IN LECTIONIBUS.

Brevem habet penultimam.

A'baron.
adamántinos.
A'lcimus.
Atrébati.
A'ufugit. *in feſt. S. Antonii.*
benéplacens.
carbáſini.
Cásleu.
Catániæ.
Cédrina.
Circúmdatus.
cómmigrat.
cómpedem.
cómplacet.
chryſópraſus.
cypréſſina.
Dátheman.
déforet.
dénotat.
diruta.
Dorótheo.
ébibit.
Ecbátanis.
édocet.
élate palmárum. *Sed potius long.*
émicat.
émori.
E'rioch.
érutus.
éſurit.
évomat.
Eupólemum.
excoquam.
éxilis, & éxulas.
Gázara.
Hiacy'nthini.
Hiſtacus.
Jádaſon.
Jáſonem.
immorans.
impétitur.
ínfremat.
ingravant.
ínito.
irriguus.
Lácædemonas.
Mácedo.
Mádaba
Longa e contra.
Numénius.
O'bruti.
Pármenam.
poly'mitam.
præ'pedit.
præ'potens.
præ'videns.
sárdinis.
sépelis.
ſmarágdinæ.
ſúccinis.
ſycómorum. *Alii long.*
tránſilit.
vatícinans.
véntiles.
venúmdati.

Abóbi.
accítum.
Acrabatáne.
appetítur.
Arpháxad.
assevérans.
Audíface.
Bacchídem.
Beréan.
Bethsúram.
cæcídit flagéllis.
caligat.
calumniéris.
Chæréas.
collídunt.
compágum.
conditum sale.
conside.
contribúles.
cratére.
Dária.
Darius.
deprávant.
Elicórum.
elúcet.
enútrit.
Epiphánes.
eradícans.
Eudocia.
Euphráten.
exíles preces.
ferímur in cunctis.
Gargáni.
Garízim.
Gorgías.
Heliodórum.
idóli.
impúbes.
incléma.
indícens.
infíliæ.
infídos.
infigunt.
ituére.
inundátus.
involúcra.
lítúra.
locuplétem.
lupánar.
molímur.
Neemías.
Nicánor.
obrépat.
perscrútans.
persevérans.
pestus.
Phœnícis.
pendére.
præfócant.
quærétis. (*in Oct. Innoc.*)
redóna.
Salómi.
Sardónix.
subrépat.
suffócant.
textrínum.
Theodúlus: *sed communiter loquendi usu corripitur, quem libentius sequimur.*
Thessalonícæ.
tiáris.
tritúrans.
trucídat.
vectígal.
vidéris, *in Feria 5. Cœnæ Domini.*
vinciret.

Communem habent penultimam.

accérsitur. anathéma, *excommun.* anathéma obliviónis. arcéssitur. tórcular.

Usu tamen communiori, primùm producitur uti quarta conjugationis, alterum longatur, sed vide Riccioli in Prosod. tertium corripitur, uti tertiæ conjugationis ab arcesso, quartum corripitur, quidquid dixerit Priscianus. Vide Calepinum.

IN RESPONSORIIS.

Longa sunt.

Allíde.
avertéris.
compáret puer.
erémi.
Galaadítim.
podéri.
venundétur.

IN ORATIONIBUS.

Longa sunt.

Anastasíæ.
Daríæ.
Lucíæ.
Sotéri.
Theodóri.

Brevia sunt.

Achíllei.
Doróthea.
Epímachi.
Náboris.
Nérei.
Timóthei.
Agapíti, *longum est, sed usus communior habet, ut corripiatur penultima.*
Theoduli, *ut supra dictum est.*

IN MARTYROLOGIO.

Producuntur in penultima.

Aaron.
Abdaraméni.
Abdía.
Abdiéso.
Aberdóne.
Absalónis.
Acúti.
Agathoníci.
Agathónis.
Agiléi.
Aidáni.
Altíni.
Amaséa.
Amasías.
Anthíi.
Anthúsæ.
Antiochíæ.
Antisiodóri.
Apaméæ.
Aphiátis.
Aphígni.
Aristiónis.
Aristobúli.
Aristoníci i
Arpháxad.
Artemónis.
Ascalóne.
Athanaricus.
Adánci.

Ædáuci. *triſyll.*
Aderki.
Adjúti.
Atlónis.
Adriónis.
Adrumèti.
Ægéa.
Æginæ.
Aétio. *tetraſyll.*
Agábi. *ſed communiter uſus brevias.*
Agapíti. *ſed uſus corripit.*
Agathodóri.
Agathonícæ.
Amaſtride.
Ambiáni.
Ammónis.
Amphyáni.
Anachoríta.
Ananía.
Anaſtaſiæ.
Anathalónis.
Ancy'ræ.
Anderláci.
Andronici.
Annónis.
Anséno.
Antéi.
Aquilejæ.
Aratóris.
Arbèle.
Arbónam.
Archelái.
Archimíni.
Ardaliónis.
Arelátæ.
Argéi.
Argentoráti.
Arginónis.
Arimathéa.
Ariſtéi.
Ariſtide.
Anthenodóri.
Atínæ.
Audácis.
Audifácis. *alii corrip.*
Audoréni.
Avenióne.
Auguſtodúni.
Avíti.
Aulónam.
Auxáni.
Azadæ.
Azaríæ.

A Bachum.
Abedéchilei.
A'bibi.
A'bulæ.
Acépſimas.
Achillei.
Acíndini.
Andrianópoli.
Æquícolis.
Æthiopis.
A'gapes.
Agathólicæ.
Agáthopi.
Agathópedis.
Agathópolis.
Agérici. *alii produc.*
Aíthalas.
Alemúdarus. *alii produc.*
Alexándriæ.
Alódiæ.
A'mbici.
Amériæ.
A'midæ.
A'mmifi.
A'mmis.
A'mpeli.
Amphíonis.
Amphípoli.
Anágniæ.
Anaſtaſiópoli.
Anatóliæ.
Anáuniæ.
Andániæ.
Andégavi.
Andéeli.
A'niſum. *alii produc.*
Antígoni.
A'nthimi.
Antinógene.
Antinópoli.
Antínoum.
Antíochi.
Antípatræ.
A'ntiphæ.
Aníciæ.
A'pphiæ.
Atábracos.
Arbath.
Aráutiæ.
A'retæ.
Argentómacho.
Argy'miri.
Argyrópoli.
Ariminí.
Ariſtónis.
Ariſtonis.
A'rtoclis.
A'ſiaphi.
Aſcelpiadis.
Aſcelpiódoti.
A'ſculi.
Aſincriti.
Aſtériæ.
Aſtiagis.
Athenógenis.
Atrébati.
A'ttalæ.
A'ttali.
A'ttici.
Audónari.
A'uguli.
Auſtregiſyli.
Autónomi.
A'uxini.
A'zades.

BAbáci.
Bajócis.
Baldoméri.
Barcinóne.
Baſiléi.
Baſilídis. *uſus*
nisi corripit.
Bávónis.
Beáurix.
Bennónis.
Benófi.
Berocam. *triſyll.*
Beronici.
Bery'ti.
Biblídis.
Birínis.
Biſuntíno.
Producuntur.

BA'bylæ.
Bájuli.
Bárbeæ.
Bárlaam.
Bárſabas.
Bárulas.
Báſoli.
Bácavos.
Bévaros.
Baudélii.
Bégabar.
Bellóvaci. *alii produc.*
Bénjamin.
Béthlehem.
Bitúricas.
Brácari.
Bráulio.
Producuntur.

CAbilóne.
Cainóne.
Calamínæ.
Calanici.
Cameráci.
Canlon. *alii corrip.*
Caniónis
Capitólis.
Cenomános.
Cereális.
Ceſaréæ.
Ceſénæ.
Cindét.
Claréi.
Cleonici.
Clodovéus.

Callíàſcæ.
Callínici.
Calócen.
Calocéri.
Calogéri.
Calybítæ.
Corébi.
Corty'næ.
Cratónis.
Crefcentiónis.
Carális.
Carduétum.
Carmélo.
Carnéi.
Caſimíri.
Cataphy'gas.
Criſpíni.
Crotátis.
Cucúſum.
Charactére.
Charitínæ.
Charitónis.
Cherſonéſum.
Chriſtétæ.
Chroniónis.
Cucuphátis.
Cyréna.
Cyríni.
Cománæ;
Comános.
Compáges.
Complúti.
Coprétis.
Corcy'ræ.
Cyrſon.
Cyriónis.
Cythíni.

Corripiuntur.

CA'badæ.
Calliope.
Calliſtrati.
Cándacis.
Cánici.
Cappádocis.
Cáppadox.
Cária.
Carpóphori.
Cárteſæ.
Cáſdoe.
Cáſſiope.
Cáſtoris.
Cáſtuli.
Cátanæ.
Caucoliberi.
Céntula.
Céreri.
Cherémonis.
Chalcédone.
Chálcide.
Chóſroe.
Chryſóphori.
Crysóteli.
Ciliſcino.
Cláſſici.
Cleómenis.
Cléophæ.
Climaci.
Cóbade.
Cóchleis.
Cóncitus.
Coprónymo.
Córdubæ.
Córdulæ.
Córtidi.
Créſiphon.
Criſpuli.
Crónidæ.
Cucúmeris.
Curcúdomi.
Curónoti.
Cy'nici.
Cyréniæ.
Cyrſica.
Cyrſici.
Cy'zici.

Producuntur.

DAfróſæ.
Darîæ.
Decapolítæ.
Derphíca.
Deuſdédit.
Diodóri.
Diomédis.
Dióne.
Domníno.
Domniónis.
Donnína.
Droctovéi.
Drogónis.

Corripiuntur.

DAphnáticam.
Delcolæ.
Demócriti.
Diacónia.
Didymus.
Diocliſs.
Dióſcori.
Dioſcóridis.
Díruta.
Divione.
Dixtino.
Dómnoli.
Doróſtori.
Drizíparæ.
Dúnaam.
Doróthei.
Doróthea.

Producuntur.

EBoráci,
Ebredóni.
Ebroínus.
Edeſséna.
Ediltrúdis.
Emeſci.
Emmeráni.
Epaphrodíti.
Ephébi.
Epicharídis.
Epicléri.
Epiphánes.
Epiro.
Epiſtémio.
Erémum.
Erlot.
Erminí.
Erothédis.
Evágri.
Eubúli.
Eudocia.
Evelídi.

Corripiuntur.

EBoræ.
Ebroícis.
E'dgari.
E'dithæ.
Eleázari.
Elésbaan.
Elenchádii.
Eleuthérii.
Elisabethópoli.
Elpidíphoro.
E'meſam.
Emérita.
Emíliæ.
E'mmaus.
Emmélia.
Encrátidis.
E'nnathæ.
Eóbano.
E'phesi.
Epidímia.
Epimachi.
Erechtidis.
Eugénii.
Eugraphi.
Eulália.
Euméni.
Euméniæ.
Euphémiæ.
Euphratéſia.
Euphróſynæ.
Eúpori.
Euprépio.
Euſtóliæ.
E'utychen.
Eutrópiæ.
Eúticlis.

Elphegi.

E'lphegi. Epágathi. Eunómia. E'xprobrans.
Elpidéphori. E'paphra. Evóreæ. *alii produc.* Exupéria.

Producuntur.

FArínæ. *triſyl.* Ferentíni. Ferigdiáni. Furséi.
Farónis. Ferrutiónis. Frisónes. Frisónum.
Fausínæ. Fredeſuvíndæ.

Corripiuntur.

FÆ'ſulis. Felículæ. Fídoli. Fúſcoli.
Fandilæ. Ferréoli. Frúctuli.

Producuntur.

GAbdélæ. Gargáno. Genovéfæ. Gorty'næ.
Galatiónis. Gavális. Gereónis. Guléti.
Galgáni. Gaugerſci. Gertrúdis. Gundénis.
Galliónem. Gedeónis. Gisléni. Gurlæ.
Gandávi. Geiſeríco. Godefridi.

Corripiuntur.

GA'latæ. Geráſimi. Gláphyræ. Gudéliæ.
Géldubæ. Gerémati. Góaris. Gúmmari.
Gémini. Germánici. Gratianópoli.

Producuntur.

HEliménæ. Henedínæ. Herénæ. Herodiónis.
Heliodóri. Heracléa. Hermétis. Heróis.
Helionídis. *uſu produc.* Heraclídis. Hermolái. Hierònis.
Hieronídis. Hippóne. Hunneríco.
Hiltrúdis. Homeritas. Hygíni.

Corripiuntur.

HAdrianópoli. Heráclete. Hérmili. Hilárii.
Hedúvigis. *alii prod.* Herbípoli. Hérnicis. Hiſpali.
Hélenæ. Hermágoræ. Hirúndinis. Homobóni. *uſu produc.*
Hèleni. Hérmiæ. Hierápoli. Homoúſii.
Helenópoli. Hermócratis. Hieróthei. Hóricos.
Helivpoli. Hermógenis.

Producuntur.

IAdéris. Jovíni. Irmínæ. Iſmaélis.
Jæ. *diſyllabum.* Iſaídis. *alii corrip.* Iſchiriónis. Judóei.
Ibéros. Irénes. Iſidóri. Juventíni.
Idólum. Ireniónis.

Corripiuntur.

JA'ſone. Illy'rico. Iphigénia, *alii produc.* Iſáurici.
Illíberi. I'ngenis. Iſáuria. Itálica.
Illitus. Jóſaphat.

L [illegible]
Lauricéæ.
Laudicia.
Legidicæ.
Lemóni.
Lemónis.

Lebécem.
Legiónem.
Leobíni.
Leocátæ.
Leonídis.
Leontínos.

Leudfridi.
Liciéæ.
Lilióïæ.
Limniócæ.
Liſuino.
Littéi.

Lucíæ.
Ludgéri.
Luparæ.
Lupicini.
Lybéi.

L Ampſaci.
Láurici.
Lemóvicis.
Leocádiæ.

Ligeris
Lingonas.
Liobæ.

Liparæ.
Lucioli.
Ly'cia

Lyſiæa.
Ly'ſia.
Lyſimacho.

M Achúti.
Madúuri.
Maginæ.
Magnerici.
Majóli.
Majóræ.
Mannéæ.
Manuélis.
Manúſcha.

Marcas.
Maróuis.
Marbeæ.
Maríthæ.
Maríuri.
Maviméni.
Mauris. diſſyl.
Mederici.
Melitinæ.

Meliſti.
Mequedéni.
Menéi.
Menelái.
Menandóræ.
Merónis.
Meſánæ.
Metráni.
Milévi.

Milledúna.
Miniátis.
Miroclétis.
Miſaélis.
Miſſenátis.
Monochelitæ.
Moséi.
Moyséſis.

M Acédonia.
Majórici.
Malacæ. alii penúlt.
Mánachen.
Mandalis.
Mappálici.

Máprilis.
Marcianópoli.
Mároli.
Mártulæ.
Maſſiliæ.
Máſſili.

Mávili.
Mémnonis.
Méruli.
Metróphanis.
Míropis.

Mopſuéſtia.
Multíolæ.
Múſæ.
Mútinæ.

N Amphenióuis.
Narbóne.
Naréi.
Naréti.
Navália.

Nemáni. ſubſyl.
Nocetiáeæ.
Neónis.
Nicéæ.
Niceratis.

Nicétæ.
Nicomédes.
Nicónis.
Niliamónis.
Nimphodóræ.

Nannéi.
Noviodúni.
Noviómi.
Novocómi.
Numilónis.

N A'boris.
Nárnis.
Nartali.
Natális.
Nepomúſæ.

Neóphiti.
Neópoli.
Nérei.
Neſtabi.
Néſtoris.

Nicángelo.
Nicéphori.
Nicópoli.
Nicóſtrati.
Nilópolis.

Nifibi.
Nóricó.
Nóricos.
Numídico.

O Dilonis.
Odónis.

Olávi.
Oppetiére.

Orchómum.
Oziæ.

Corripiuntur.

Obdúlia.
Obrucus.
Océani.
Olympiadis.
Onéfimi.
Onesíphori.
Oriculi.
Othiliæ.
Othmari.

Producuntur.

Palatiátis.
Palmyræ.
Pantaleemónis.
Papiæ. *Urbis comes.*
Páramónis.
Parascéves.
Pastóris.
Paulidis.
Pelignis.
Perónæ.
Philéthi.
Philéas.
Philoméni.
Philónis.
Photídis.
Platónis.
Plectávis.
Pnyti.
Piperiónis.
Pisconídis.
Præmónis.
Polamiónis.
Polliónis.
Pomeránis.
Poppónis.
Potiri.
Promóco.

Corripiuntur.

Pàlæmonis.
Pàmiæ.
Pámphili.
Pantágape.
Pétragóricis.
Philadélphia.
Philémonem.
Philólogi.
Philómeni.
Philóthei.
Philócomi.
Pànchágati.
Pànteon.
Pàpiæ. *Viri nomen.*
Pápyli.
Philócheri.
Philómena.
Pódagra.
Polixena.
Polýbii.
Pompejópoli.
Pàtrocli.
Pélevis. *triſyl.*
Pentápoli.
Pérgami.
Protólici.
Protógenis.
Prusiade.
Ptolemáide.
Púpuli.
Pusèolis.

Producuntur.

Quérani.
Quintilis.

Corripiuntur.

Quirinacus.
Quirici.
Quadvúltdei.

Producuntur.

Rachi. *diſyl.*
Ratisbóna.
Reáte.
Recharédo.
Resina.
Rhinocolúræ.
Ruthènos.

Corripiuntur.

Rhyphi.
Rhàidis.
Rhédones.
Rhédonis.
Rhotómagi.
Richióvaro.
Ripſimis.
Romàrici.
Romárico.
Rosália. *alii* Prolix.
Rósula.
Rudérici.
Rutilii.
Rúculi.

Producuntur.

Sabélis.
Silamnæ.
Salóne.
Samónæ.
Samosaténi.
Sampsónis.
Sanſini.
Secúri.
Sedúni.
Serapiónis.
Sérvidéi.
Sidónes.
Sinnæ.
Singidúni.
Sirmiéle. *triſyl.*
Siridónis.
Sobélis.
Sólocani.
Solodóri.
Sophoniæ.
Sóteris.
Spiridiónis.
Stachéo.
Stratonici.
Stratonico.
Stratónis.
Sýlitæ.
Suadéri. *triſyl.*
Suévos. *triſyl.*
Sulcitána.
Sulmónæ.
Sythúni.
Synópe.
Siracúſis.
Syriáni.

Corripiuntur.

SA'garis.
Sándali.
Sántonas.
Sàpore.
Sarcóphagum.
Sármatæ.
Sáralis.
Satéllico.
Sátiri.
Sáturi.
Sáulæ. *triſſyl.*
Sáxones.
Sconáugiæ.
Scubículi.
Scytópoli.
Secúndolus.
Sédophæ.
Sénonas.
Sèquani.
Seráphiæ.
Serápidis.
Sergiópolis.
Serótinæ.
Sibápoli.
Sigeſtéricum.
Silvárum.
Silviníacum.
Sínai.
Sópatræ.
Sóphiæ.
Sosſpatris.
Sósthenis.
Sozópoli.
Styríici.
Svefsíone.
Svefsíones.
Sy'mmachi.
Syncléticæ.
Sy'nnadæ.
Sy'ntiches.

Producuntur.

TArracínam.
Tarracóne.
Tatiónis.
Tauriónis.
Terdóne.
Theodúlus. *uſu tamen corripiuntur.*
Theónas.
Theoprepſidis.
Theotímí.
Tiridáte.
Tornàci.
Torpétis.
Tricaſsíno.
Tropéæ.
Thagútæ.
Thamélis.
Theáni.
Thecúſæ.
Thémvis. *diſſyl.*
Theodóræ.
Theodóri.
Theodomíri.
Theodorfii.
Theſſalonícæ.
Theuséræ.
Thomaídis.
Thraséæ.
Thrasónis.
Tigídis.
Timolái.
Trudónis.
Tryphénis.
Tryphónis.
Tryphóſæ.
Thuriasóne.
Tyánæ.
Tychónis.

Corripiuntur.

TA'rbula.
Támmarus.
Téndinem.
Ténedo.
Thàraci.
Thebáide.
Thécue.
Theléſphori.
Themiſtoclis.
Theódoti.
Theógenis.
Theóphanis.
Theóphili.
Theópoli.
Theónici.
Thúmeos. *triſſyll.*
Tíbure.
Timóthei.
Tótili.
Tránſaquis.
Tréviris.
Trichinas.
Trípodis.
Tripoli.
Triphinæ.
Tróadem.
Trócleas.
Tróphini.
Turónico.
Túronis. *alii produc.*
Ty'chici.

Producuntur.

VAlencénas.
Varadíni.
Vaſióne.
Velſnum.
Venáfrum.
Veráni.
Verénæ.
Veſontióne.
Veſtínis.
Victúri.
Vindecino.
Vindemiális.
Virodúnum.
Uldarſci.
Ulyſſipóne.
Uncínis.
Uſthazánes.
VVaſerici. *tetraſyll.*
VValfridi.
VVenceslái.
VVenefridæ.
VVérdan. *diſſyll.*
VVilleádi.
VVillehàldi.
VVinúci.
VVirónis.

Corripiuntur.

VA'rici.
Verſiaco.
Véruli.
Viſtúrici.
Vitálici.
Viventioli.
U'ſpali.
U'ſmari.
U'ticæ.
VVandálicæ.
VVandregiſili.
VVintóniæ.
U'zali.
Uzéciæ.

Producuntur.

ZAnke.
Zenaídis.
Zenónis.

Corripiuntur.

ZE'tici.
Zósimi.
Zótici.

SERIES
DECRETORUM
A SUMMIS PONTIFICIBUS.

Præſertim vero a Sacra Rituum Congregat. ad Breviarii Romani Rubricas explanandas, & perfectiorem uſum in ipſis inducendum, emanatorum ab anno 1602. *uſque ad Annum* 1738. *ordine temporis regulariter ſervato, quo fuerunt ſancita: Quæ quidem Decreta omnia, & ſingula excerpta, & iterum diligenter collata fuerunt cum ſuis Autographis, ſeu Originalibus, quæ extant in Regeſtis Decretorum memoratæ S. R. C. Pauca alia, quæ ab Auctoribus Rubriciſtis, & in aliquibus locorum Kalendariis ſparſim referuntur, hic non allegantur, quia non conſtat de eorum Authenticia, cum in præfatis Regeſtis reperiri nequaquam potuerint. Illa vero, quæ in Indice ſecundi Tomi ſui Theſauri Sacrorum Rituum a Gavanto allata ſunt, in præſenti fuſiori Indice pariter recenſentur, & prænotantur hoc aſteriſco* *.

DECRETA AUTHENTICA S. RITUUM CONGREGATIONIS.

1. * COnſecrator Eccleſiæ poteſt in actu Conſecrationis ſtatuere aliam diem pro Anniverſario ejuſdem Conſecrationis. 19. Februarii 1587. Vide num. 16. & alios ibi citatos.

Hoc Decretum cum editum fuerit de anno 1587. antequam inciperent ſcribi in Regeſtis Sacr. Rit. Congregat. Decreta ab eodem emanata, quod contigit anno 1602. ideo in prædictis Regeſtis non reperitur; ſed quia aſſertur a Gavanto in ſua Serie, etiam in hac noſtra exhibetur.

2. * Qui ſunt de gremio alicujus Eccleſiæ debent recitare Officium, quod in Choro dicitur, licet morentur alibi. Sacr. Rit. Cong. 30. Auguſti 1602. *in Salernitana.*

3. * Clerici licet adſcripti alicui Eccleſiæ, non tamen obligati Choro, non tenentur recitare Officia, quæ in Choro propria dicuntur eadem die. S. R. C. 30. Auguſti 1602. *in Salernitana.*

4. Tertiarii S. Franciſci degentes in ſæculo, qui fuerint de gremio alicujus Eccleſiæ, & illius Choro obligari, debent recitare Officia particularia illius Eccleſiæ, ſecus autem ſi ſint de gremio, & nullatenus Choro intervenire debuerint. S. R. C. 28. Septembr. 1602. *& reperitur in Rubr. Breviarii Minorum Obſervant. n.* 145. Vide num. 186.

5. Canonici debent cantare alta voce, & poteſt Epiſcopus eos hortari ad id faciendum. S. R. C. 23. Novemb. 1602. *in Egitanienſ.*

6. * De Sancto, cujus inſignis Reliquiæ habetur, fieri poteſt Officium Duplex minus in ejus Feſto. Sacr. Rituum Congregat. 23. Novembris 1602. *in Vicentina.* Vide num. 40. 59. 60. 82. 165. 199. 259.

7. Matutinum Defunctorum pro generali eorum Commemoratione non debet cantari pridie Veſperi in Feſto Omnium Sanctorum, ſed recitandum eſt mane die 2. Novembris poſt Laudes diei. Sacr. Rituum Congregat. 23. Maji 1603. *in Ehitanienſ.* Vide numer. 29. 206. & 230.

8. * Veſperæ Defunctorum pro prima die Menſis dicuntur poſt Veſperas etiam Dominicæ, vel Feſti de Præcepto, ſi accidat. Sac. Rit. Congregat. 23. Maji 1603. *in Egitanienſ.*

9. Officium pro die tertio, ſeptimo, vel trigeſimo poſt obitum Defuncti, ſi cadat in die Dominico, vel Feſtivo, transfertur in diem ſequentem cum eadem Solemnitate. Sacr. Rit. Congregat. 23. Maji 1603. *in Egitanienſ.* Vide num. 205.

Vide etiam pro Anniverſario Defunctorum Decreta ſpectantia ad Rubricas Miſſalis num. 233. 422. 472. 483. 524. 526. 546. 547.

10. * Pſalmi Graduales, & Pœnitentiales dicuntur licite, ubi eſt conſuetudo eos dicendi, pridie Veſperi Feriæ IV. & VI. poſt Completorium. Sacr. Rit. Congr. 2. Auguſti 1603. *in Laudenſ.*

11. Deſtinatus ad regendum Chorum, non eſt dimovendus a Choro ut aſſiſtat Epiſcopo. S. R. C. 6. Septemb. 1603. *in Monopolitana.*

12. Oratio quæ dicitur in Feſto Sancti Fabiani & Sebaſtiani, non eſt alteranda; ita ut de S. Sebaſtiano tantum recitetur etiam in propria Eccleſia, eidem dicata. S. R. C. 6. Sept. 1602. *in Egitanienſ.*

Pro

Pro intelligentia hujus Decreti, vide ea, quæ diximus in noſtris Obſervationibus *ad ſectione 3. cap. 10. num. 8.* Vide etiam infra n. 74. 210. 259. & 273.

13. Regularibus non convenit continuo Officium, & Horas Canonicas cum Canonicis, & Clericis Sæcularibus in Choro decantare. Sac. R. C. 15. Novembris 1603. *in Illardenſ.*

14. * Non eſt relinquendum officium Breviarii pro officio devotionis. S. R. C. 29. Novembris 1603. *in Salamantina.*

15. Commemoratio S. Mariæ in Suffragiis Sanctorum debet fieri in Eccleſiis eidem dicatis, etiamſi ejus Officium parvum in Choro recitatum fuerit. Sacr. R. C. 10. Januarii 1604. *In Bononienſ.* & 13 Junii 1682. *in una Ordinis S. Franciſci*, necnon 10. Junii 1690. *in una Ordinis Minorum Obſervant. S. Franciſci.* Vide num. 189. 190.

16. * Dedicationis Feſtum extra actum Conſecrationis, non poteſt amplius mutari ab Epiſcopo inconſulta ſede Apoſtolica. S. R. R. 16. Octobris 1604. *In Ariminenſ.* Vide num. 69. 82. 85. 126. 242. 243.

17. * Si Eccleſiæ Dedicatio incidat in Feſto Nativitatis B. M. V. Officium fieri debet de Dedicatione, & duæ Miſſæ poſſunt eadem die cantari. Infra octavam vero fiat de digniori. Sacr. Rituum Congregat. 16. Octobris 1604. *in Ariminenſ.*

18. * Epiſcopus Regularis debet recitare officium juxta Ritum ſuæ Diœceſis, non vero ſui Ordinis. S. R. C. 11. Junii 1605. *in una pro Regulari promoto ad Epiſcopatum.*

19. * Cappellani Epiſcopi, qui cum eo recitant officium, debent ſe illi conformare. S. R. C. 11. Junii 1605. *in una pro Regulari promoto ad Epiſcopatum.*

20. * Ubi viget Conſuetudo immemorabilis, poteſt recitari officium de Communi pro Sanctis etiam non Canonizatis. S. R. C. 11. Junii 1605. *in Viſen.* & reperitur in Rubricis Brev. Minor. Obſerv. n. 61. Vide n. 61. 67.

21. Archipresbyter, ſeu alia Dignitas non debet ſe intromittere in Directione Chori, quod ad ſolum Cantorem, ſeu Primicerium pertinet. S. R. C. 3. Septembris 1605. *in Tarentina.*

22. Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum non eſt celebranda, nec facienda in die Dominica, ſed transferri debet in Feriam ſecundam ſequentem. S. R. C. 24. Septembris 1605. *in Auguſtan.* Vide num. 23. 93. 158. 206. 218. 220. 257. 312.

23. Officium in Choro dato ſigno inchoandum eſt, non expectito Vicario Generali. S. R. Congr. 25. Febr. 1606. *Neritonenſ.*

24. * Non poteſt Epiſcopus extendere ad ſuam Diœceſim officium illud, quod fieri ſolet in Civitate. S. R. C. 16. Januar. 1607. *in Bonanenſ.*

25. Magiſter Cæremoniarum non poteſt alterare, ſeu mutare conſuetudinem circa præintonationem Antiphonarum ad Veſperas. S. R. C. 28. Aprilis 1607. *in Suaſſenſ.*

26. Chorus univerſus ad Primam, & Completorium debet replicare *Miſereatur, & Confiteor.* S. R. C. 19. Maji 1607. *in Placentina.*

27. * Servanda eſt antiqua & laudabilis Conſuetudo ubi recitatur in Choro officium parvum B. M. etiam in Semiduplicibus, & Dominicis, non obſtante Rubrica Breviarii. S. R. Congr. 1. Septembr. 1607. *in Trojana.*

Hoc Decretum eſt conforme Conſtitutioni S. Pii V. & ſervandum eſt etiam mutato proprio Brev., & accepto Rom., ut ſtatuit Urb. VIII. de Concilio S. R. C. 16. Januar. 1627.

28. * Matutinum Defunctorum pro generali eorum Commemoratione prohibitum eſt cantari pridie Veſperi in Feſto Omnium Sanctorum; ſed recitandum eſt mane die 2. Novembris poſt Laudes diei. S. R. C. die 1. Septembris 1607.

Ubi adeſt Conſuetudo recitandi Matutinum media nocte a Clero Sæculari, poteſt dimitti, & mutari, ut recitetur albeſcente die ex juſta cauſa. S. R. C. 21. Julii 1607. *in Oſen.*

29. Conſuetudo ut Hebdomadarius ad Veſperas capiat Pluviale ad Capitulum; & non a principio Veſperarum; ſervari poteſt. S. R. C. 1. Septembris 1707. *in una Theatinarum.*

30. Antiphonæ Feriales ad Laudes ante Nativitatem omitti poſſunt in Feſto ſolemniter celebrato, ut contingit in Feſto S. Thomæ. Sed Antiphonæ Majores ante Nativitatem etiam in Feſtis ſolemnibus dicendæ ſunt *ad Magnificat.* S. R. C. 17. Novembr. 1607. *in Burgenſ.*

Hoc loco advertimus quod Gavantus *Sect. VI. c. 2. n. 7.* ubi ſermonem habet de prædictis Antiphonis Ferialibus ante Nativ. Dom., aſſerit Gregor. XIII. conceſſiſſe Hiſpanis ut anticipent prædictas Antiphonas in die 16. Dec., quia die 17. celebrant Feſtum Expectationis Partus B. V. Id quod faciendum eſſet in toto ſtatu Eccleſiaſtico, ubicumque celebratur tale Feſtum. Verum nunc iſta anticipatio fieri non poteſt ſtante Feſto recens inſtituto S. Euſebii Epiſc. & Martyris celebrando ab Eccleſia univerſali ſub Ritu Semid.; unde neceſſario prædictæ Antiph. in choro debent die 17. Dec., dummodo non incidant dies Dominica. Die autem 18. etſi aſſignatum ſit offic. Expectationis Partus B. M. ad Laudes tamen dicendæ ſunt prædictæ Antiph. Feriæ occurrentis, cum valde congruant offic. Expectationis, & proximæ ſolemnitati Nativit., ut provide S. R. C. ſtatuit in correctione, & approbatione Kalend. Ord. Min. Conv. S. Franciſci.

31. Uſus Miſſalis, & Brev. Rom. ſemel introductus in Eccleſia, quæ habebat particulare Miſſale, & Breviarium, confirmandus eſt nec licet redire ad uſum antiqui Miſſalis, & Breviarii. S. R. C. 15. Martii 1608. *in Tullenſ. ſeu Nullius.*

32. Uſus ſemel introductus, & receptus in Eccleſia Cathedrali celebrandi Feſtum ſolemniter de aliquo Sancto tanquam de Patrono, continuan-

mandus eſt, licet non ſit de antiquis Patronis Eccleſiæ, vel in Brev. Rom. de eo non fiat Officium. S. R. C. 15. Martii 1608. *in Sempronienſ.*

33. Canonicus Officium faciens ad Veſperas non poteſt recuſare aſſiſtentiam Clericorum in defectu Cappellanorum, vel Beneficiatorum ſub prætextu, quod Cæremoniale dicat id munus pertinere ad Cappellanos, vel Beneficiatos. S. R. C. 15. Martii 1608. *in Alexandrina.*

34. Epiſcopus ad Matutinum in nocte Nativitatis poteſt ſedere, vel in Sede Chori, vel in Sede Epiſcopali, prout melius ſibi videtur, & magis populo ſatisfacit. S. R. C. 15. Martii 1608. *in Alexandrina.*

35. S. Eulaliæ Officium cum octava, etiamſi veniat in Quadrageſima juxta antiquam & immemorabilem Conſuetudinem concedit S. R. C. 6. Decembris 1608. *in Barchinonenſ.*

36. * Feſtum S. Caroli in Provincia Mediolanenſi celebrari poteſt Ritu Duplici. Sac. Rit. Congr. 20. Novembr. 1610.

Super hoc tamen emanarunt alia Decreta, quæ dantur in *ſectione ſeptima cap. 13.*

37. Si occurrat Feſtum Annunciationis B. M. V. in Domin. ſecunda, tertia, vel quarta Quadrageſimæ, non fit Officium de Annunciatione, niſi in Eccleſiis ſub invocatione Annunciationis dictis. S. R. C. 1. Septemb. 1612. *in Ulliponenſ.*

38. Lectiones ſecundi Nocturni propriæ S. Conradi approbantur pro Diœceſi Placentina. Sac. R. C. 24. Octob. 1609. Extenduntur pro Diœceſi Syracuſana, & in diſtrictu, & Civitate Netina. S. R. C. 19. Maji 1614. *in Neotinn.* Rurſus conceditur idem officium etiam Ordini Minor. S. Franciſci, & Patribus Cappuccinis die 2. Auguſti 1625.

39. Lectiones duæ penultimæ, quando ab Epiſcopo Matutinum ſolemniter celebratur, ſunt cantandæ a duobus Canonicis, qui hinc inde aſſiſtunt Epiſcopo, ſive ſint Dignitates, ſive Canonici etiam ultimi, non obſtante alia conſuetudine. Sac. Rit. Congreg. 18. Martii 1617. *in Brunduſina.*

40. Duplex Officium eſt recitandum de Sancto, cujus habetur inſignis Reliquia, ubi aſſervatur, vel ſit Corpus integrum, aut magna pars ejuſdem, aut caput, & ſit ex Sanctis approbatis, & poſitis in Martyrologio Romano. S. R. C. 3. Junii 1617. *in una Urbis Theatinorum.* Vide num. 6. 59. 60. 82. 165. 199. 259.

De Reliquia inſigni Officium eſt ſolum recitandum in Eccleſia, ubi aſſervatur, nec aliæ Eccleſiæ debent ſe uniformare cum Cathedrali, ſeu Matrice. S. R. C. 12. Maji 1618. *in Conchenſ.*

41. * Sub nomine Feſti novem Lectionum, venit etiam Dominica. S. R. C. 12. Martii 1618. *in Conchenſ.*

42. * Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis in Civitate celebratur cum octava, in Diœceſi vero ſine octava. S. R. C. 2. Maji 1619. *in Conchenſ.* Vide num. 176. 214. 224. & 266.

43. Lectiones ſecundi, & tertii Nocturni, deficientibus Cantoribus cantandæ ſunt a Canonicis, incipiendo a Junioribus ad præſcriptum Cæremoniale. S. R. C. 4. April. 1620. *in Converſana.*

44. * Commemoratio de Cruce ordinaria ſufficit in Eccleſiis dictis in honorem S. Crucis pro Commemoratione Tituli Eccleſiæ. S. R. C. 30. Martii 1621. *in una ſub Dubio.*

45. * Feſtum S. Joſeph eſt de præcepto ubique. S. R. C. 8. Maji 1621.

46. * Feſtum S. Franciſci eſt de præcepto ubique. S. R. C. 3. Januar. 1622. Verum huic Decreto derogatum fuit ab Urbano VIII. de quo vide etiam in noſtris Obſervationibus ad *c. 12. ſect. 7.* ſub die 4. Octob.

47. * Feſtum S. Annæ eſt de præcepto ubique. S. R. C. 24. April. 1622. Ita præcepit & mandavit Gregorius XV. in ſua Conſtitutione, quæ incipit: *Honor Laudis &c.*

48. * In primis Veſperis Communibus diei octavæ, & Dominicæ privilegiatæ, Veſperæ debent recitari cum Pſalmis Sabbati, & a Capitulo de Dominica privilegiata, addendo in fine Commemorationem diei octavæ. S. R. C. 9. Novemb. 1622.

Licet hoc Decretum non reperiatur in Regiſtro Decretorum, tamen Gavantus teſtatur de ejus certitudine; & reperitur in Octavario Romano *tit. XI. de Concurr. Officii n. 4.* & in Rubricis Breviarii Franciſcani a S. R. C. approbatis num. 59. & 97. in quibus additur, quod in dictis Dominicis privilegiatis occurrentibus infra octavas debet fieri Commemoratio octavæ occurrentis, tam in primis, quam in ſecundis Veſperis, & Laudibus, & omittuntur Suffragia Communia, & Preces ad Primam, & Completorium.

49. * In fine Completorii Purificationis B. M. dicitur Antiphona *Ave Regina Cælorum.* S. R. C. 27. Julii 1624. *in una Urbis.* Vide tamen n. 114. & alios ibi indicatos.

50. Regulares Ordinis Minorum, cum in orationibus S. Franciſcum præfati Ordinis Fundatorem nominant, non debent adjungere de Paula. S. R. C. 23. Decembris 1624. *in una Urbis pro PP. Minimis.* Vide n. 323.

51. * Symbolum S. Athanaſii, quod dicitur ad Primam, laudabilius in Choro recitatur ſtando. S. R. C. 23. Decemb. 1624. *in una Dubiorum.*

52. * Ad Invitatorium, Antiphonas, Reſponſoria, & Verſiculos in Officio parvo B. M. V. tempore Paſchali non additur *Alleluja.* S. R. C. 28. Martii 1629. *in Tornacenſ.*

53. Prima Sedes in Choro conceditur Hebdomadario parato tantum S. R. C. 22. Auguſti 1626. *in Coſentina.*

54. * Litaniæ Majores, ſi occurrant in die Paſchatis, transferantur in Feriam III. ſequentem. S. R. C. 25. Septemb. 1627. *in una Urbis.*

55. * Officium Stygm. S. Franciſci pro Clero eſt Semid. S. R. C. 2. Octob. 1627. *in una Urbis.*

56. Fe-

56. Feſtum Angelorum Cuſtodum eſt Duplex minus. S. R. C. 2. Octob. 1627. *in una Urbis.*

57. * Decreta de officiis approbatis de Præcepto Sanctorum, Bibianæ, Caſimiri, Catharinæ Senenſis, Norberti, Joachim, Hyacinthi, Ludovici, Euſtachii, & Sociorum, Brunonis, & Birgittæ; ſimiliter Decreta recentiora aliorum Sanctorum uſque ad Clementem XII. Vide *in Sect. VII.* ſuis locis propriis.

Decreta de Officiis Sanctorum ad libitum. Vide *ibid.*

58. * Non poſſunt locorum Ordinarii tam Sæculares, quam Regulares addere Kalendariis etiam propriis Sanctorum Officia, niſi ea dumtaxat, quæ a Brev. Rom. Rubricis, vel a S. R. C. ſeu Sedis Apoſtolicæ licentia conceduntur, neque propria auctoritate, & quovis prætextu poſſunt mutare Ritum, qui habetur in Kalendario Romano, ſeu Rubricis Breviarii, in altiorem Ritum; neque extendere conceſſa officia de loco ad locum. S. R. C. 8. Aprilis 1628.

59. Inſignes Reliquiæ (quarum ratione recitari poteſt Officium ſub Ritu duplici Min.) ſunt Caput, Brachium, Crus, aut illa pars Corporis, in qua paſſus eſt Martyr, modo ſit integra, & non parva, & legitime ab Ordinariis approbata. S. R. C. 8. Aprilis 1628. Vide n. 40. & alios ibi indicatos.

60. Celebrari non poteſt per totam Civitatem, vel Diœceſim, etiam de cujuſcumque Ordinarii auctoritate, Feſtum cum Officio de Sancto, eo quod in loco adſit Eccleſia Parochialis, vel Regularis, vel Abbatialis, aut aliqua Reliquia; ſed tantum in Eccleſia ipſius Sancti Titularis, ſeu ubi aſſervatur Corpus, aut inſignis Reliquia, & non alibi. S. R. C. 8. Aprilis 1628. Vide num. 6. 40. 59. 82. 165. 199. & 259.

61. De Sanctis Epiſcopis locorum, Martyribus, Civibus, & aliis Feſtis, de quibus in Kalendario Romano, ſeu Rubricis Breviarii nihil habetur, uti etiam de Beatis nondum Canonizatis, nihil propria auctoritate ſtatuatur, ſed omnino conſulatur. S. R. C. 28. Aprilis 1628. Vide num. 20. 67.

62. * Officia non approbata damnantur. S. R. C. 8. April. 1628.

63. * Feſtum Patroni principalis loci, tenentur omnes cum Officio de eodem, etiam Regulares celebrare, ſed iſti ad octavam non tenentur. S. R. C. 27. Maji 1628. *in Piſtorien.* Vide num. 78. 135. & 224.

64. * Officium Defunctorum non poteſt dici in Semiduplicibus, & Officiis novem Lectionum, niſi ad effectum dumtaxat ſatisfaciendi menti Teſtatorum. S. R. C. 12. Junii 1628. *in Januen.* Vide num. 129.

65. * Solemniter conſueviſſe fieri Officium, de quo Rubrica Breviarii Romani ſub *tit.* 1. ſignificat Feſtum Populi, aut Cleri cum pompa exteriori, apparatu, concurſu, &c. S. R. Cong. 28. Octob. 1628.

66. Officia de Epiſcopis Sanctis locorum poſſunt continuari de Communi, ſi conſteret illos fuiſſe Canonizatos, vel per tempus immemorabile celebratum fuiſſe de illis officium, & Miſſam. S. R. C. die 28. Octob. 1628. & reperitur in Rubricis Breviarii Minor. Obſervant. num. 62. Vid. ſupra n. 61.

67. * De Sancto Canonizato non poteſt fieri officium extra propriam Eccleſiam ſine novo Decreto. S. R. C. 9. Decembr. 1628. *in Cenuen.* Vide num. 20.

68. * Moniales in *Confiteor* ad Primam, & Completorium, ne dicant *Tibi Mater*, nec *Vobis Sorores*, ſed ut in Breviario. S. R. C. 18. Aug. 1699. *in una Breviarii Romani.*

69. Feſtum Dedicationis aliarum Eccleſiarum a Cathedrali, celebrandum eſt tantum in ea Eccleſia, ubi Conſecrationis dies peragitur. Ita S. R. C. quæ inſuper declaravit non poſſe celebrari Feſtum Conſecrationis illius Eccleſiæ, quam certum eſt non fuiſſe conſecratam, vel dubium eſt; ſi autem conſtet de Conſecratione, & ignoratur dies, poteſt Ordinarius aſſignare diem pro Feſti prædicti celebratione. S. R. C. 18. Auguſti 1629. *in Alexandrina*, & ex Rubricis Breviarii Minorum Obſervantium num. 82. Vide ſupra num. 16.

Vide tamen Concilium Romanum celebratum anno 1725. a Bened. XIII. *tit. 25. cap. 3.*

70. * Officium, & Miſſa *S. Rochi* conceditur tantum in Eccleſiis ad *ejus* honorem Deo dicatis. S. R. C. 16. Junii & 26. Nov. 1629. *in Matricen.*

71. * Super electione Sanctorum in Patronos Decretum a S. R. C. de ordine Urbani PP. VIII. emanatum die 22. Martii 1630. datum per extenſum *in ſect. 3. cap. 12.*

72. Breviarium Romanum denuo emendatur: in eo Hymni (paucis exceptis) qui non metro ſed ſoluta oratione, aut etiam Rhythmo conſtant, vel emendatioribus Codicibus adhibitis, vel aliqua facta mutatione ad carminis, & latinitatis leges, ubi fieri potuit, revocati; ubi vero non potuit, de integro conditi ſunt, eadem tamen quoad licuit ſervata ſententia &c. prout videre eſt in Conſtitutione Urbani VIII. quæ incipit: *Divinam Pſalmodiam &c.* edita 25. Januarii 1631. & quæ legitur initio cujuſcumque Breviarii Romani.

73. * Non poſſunt in Litaniis inſeri alii Sancti, præter ibidem deſcriptos, neque tempore peſtis addendi ſunt Titulares, & Patroni Civitatis ſine ſpeciali conceſſione. S. R. C. 22. Martii 1631. *in Rhegien.*

74. * In Eccleſia SS. Nazarii, & Celſi transferendum eſt Feſtum SS. Victoris, & Innocentii in primam diem non impeditam (poſt Feſtum SS. Nazarii, & Celſi) ſub Ritu Semiduplici, ſed cum Evangelio, & oratione eorumdem, in qua omittuntur Socii. S. R. C. 12. Febr. 1633. *in Mediolanen.* Vide n. 12. 210. 259. 275.

75. Dum

75. Dum aliqua legata relinquuntur cum onere celebrandi officium alicujus Sancti ſub altiori Ritu, quam qui a Sede Apoſtolica ei præſcribitur, licitum erit hujuſmodi officia ſolemnius celebrare quoad pompam extrinſecam, non autem quoad Ritum Eccleſiaſticum ex Decreto S. R. C. 14. Maji 1644. & reperitur in Rubricis Breviarii Minorum Obſervantium num. 155.

76. Si Feſtum S. Honuphrii ante Bullam Pii V. celebrabatur cum officio, & Miſſa, poteſt continuari, ſi vero introductum eſt poſt Bullam, nullo modo permittendum eſt. S. R. C. 27. Novemb. 1632. *in Converſana.*

Propoſitum dubium pro parte Cathedralis Hiſpal. nempe de quo Feſto translato potius agendum ſit, an de Patrono Civitatis, qui eſt S. Iſidorus, an vero de Titulari, qui eſt B. Virgo? Reſolutum fuit de digniori, nempe de B. M. V. ita S. R. C. 27. Aug. 1633. *in Hiſpal.*

77. Ad Canonicum Hebdomadarium in Matutinis, & Veſperis ſpectat primam Antiphonam intonare, initium Hymnorum, Antiphonas ad *Benedictus*, & *Magnificat*. Cappellani vero tenentur eidem facere præintonationem dum eſt paratus. S. R. R. 5. Julii 1653. *in Luccana.*

78. De Protectore principali Civitatis debet celebrari officium cum octava per Civitatem, & Diœceſim. S. R. C. 23. Maji 1639. *in Cavon.* Eadem vero Congregatio die 26. Martii ejuſdem anni, poſtulantibus Syndico, & Electis Terræ Aquavivæ facultatem celebrandi Feſtum S. Antonii Patroni dictæ Terræ cum octava, non obſtante, quod cum octava celebrarent in eodem Oppido Feſtum S. Euſtachii pariter Patroni; reſpondit de principaliori dumtaxat Patrono celebrandum eſſe cum octava.

Denique ab eadem S. C. declaratum fuit; Patroni principali Civitatis a Clero Sæculari Civitatiſmet celebrandum eſſe cum octava, a Regularibus vero ſine octava. In Diœceſi autem ubi non adſit proprius loci Patronus ſimiliter cum octava, at ubi colitur Feſtum peculiaris Patroni, nihil de Patrono Civitatis; vel attenta conſuetudine ſub Ritu Duplici majori tantum ſine octava. Ita 28. Septemb. 1658. *in Calaguritana.* Vide num. 63. 135. 224.

79. Recitatio officii de Beatis non canonizatis non eſt ſatisfactoria præcepti niſi quoad illos quibus Sedes Apoſtolica de hoc indulſit, nec talium Beatorum nomina poni poſſunt in Kalendario, niſi illius tantum loci, earumque Perſonarum, in quo, & a quibus cultus Beati cum officio, & Miſſa celebratur. S. R. C. 27. Sept. 1659. *in Decreto Gener.* approbante Alexand. VII.

80. Ab eo tempore, quo Innoc. X. ad duplicem Ritum erexit officium S. Franciſcæ Romanæ, dubitari cœpit, an Feſto Quadraginta Martyrum ſit aſſignanda ſedes fixa, nempe dies 10. Martii, an vero idem Feſtum tamquam translatum prima die non impedita ſit celebrandum. Quo dubio in S. R. C. propoſito, hæc declaravit aſſignari debere certam ſedem officio Quadraginta Martyrum, diem ſcilicet 10. Martii; idemque in novis Martyrologiis ſervari mandavit die 19. Nov. 1659. *in una Rubricarum.* Vide num. 254. 260. 286. 287. 288. 318.

81. Regulares tenentur quidem celebrare Feſtum de Dedicatione Eccleſiæ Cathedralis, ſed ſub ritu duplici ſecundæ Claſſis, & ſine octava. S. R. C. 1. April. 1662. approbante Alexand. VII. die 8. ejuſdem menſis, & eodem anno. Vide num. 147. 224. & 266.

82. Epiſcopus non poteſt ſtituere diem Dominicam ad celebrandum Feſtum alicujus S. Martyris, de quo aſſervatur Reliquia inſignis in aliqua Eccleſia; nec de eo celebrari debere officium, & Miſſam in ipſa die ſui martyrii, niſi Reliquia ſit de Sancto ſcripto in Martyrologio Rom. & niſi conſtet de identitate Reliquiæ ejuſdem Sancti. Tibia autem non eſt Reliquia inſignis. S. R. C. 3. Junii 1662. *in una Dubium.* Vide num. 69. 165. 199. & 259.

83. Dum Epiſcopus in Conſecratione Eccleſiæ non elegit diem, ſed conſecravit eam die, &c. Menſis &c. Anniverſarium Dedicationis debet celebrari in futurum diem, quo hactenus conſuetum eſt celebrari. S. R. C. 20. Nov. 1662. *in Albigianenſ.* Vide num. 16. & alios ibi indicatos.

84. Hebdomadarius in decantandis in Choro Horis Canonicis non debet uti Stola. S. R. C. 4. Auguſti 1663. *in una Dalmatiarum.*

85. Dedicatio Baſilicæ SS. Salvatoris extra Almam Urbem non habet integras ſecundas Veſperas, ſi concurrat cum ſequenti officio duplici minori. S. R. C. 12. Julii 1664. *in una Ord. Min. de Obſerv.* Vide n. 36. & alios ibi indicatos.

86. Cum S. Januarius fuerit declaratus a S. R. C. Patronus principalis Regni Neapolitani, hinc die Feſto dicti Sancti debet in eodem Regno fieri officium ſub ritu duplici cum octava, ſed de S. Januario tantum; non vero de Sociis ejuſdem, quorum officium transfertur ad primam diem non impeditam. S. R. C. 12. Julii 1664. *in Monopolitana.*

87. Recitantes ex legitima conceſſione officium SS. Corporis Chriſti in qualibet Feria V. per annum non impedita Feſto 9. Lectionum, illud perſolvere debent, ut in die ejuſdem Solemnitatis; Miſſam vero debent celebrare, quæ eſt votiva de SS. Sacramento. S. R. C. 12. Julii 1664. *in una Ordinis Minorum de Obſervantia.* Vide aliud Decretum ſub num. 359.

88. Secundæ Veſperæ de die octava non privilegiata concurrentes cum primis Veſperis Feſti duplicis debent dimidiari, & fieri a Capitulo de Feſto ſequenti. S. R. C. 12. Julii 1664. *in una Ord. Min. de Obſerv.* Vide n. 117. & 167.

89. Lectiones primi Nocturni in officio de Feſto duplici majori ſumendæ ſunt ex ejus Communi; ſi ex conceſſione non habentur propriæ. S. R. C. 12. Julii 1664. *in una Ordinis Minor. de Obſerv.*

90. An-

90. Antiphona in Choro Cathedralis poſtquam primo loco data fuerit Celebranti a cornu Epiſtolæ, danda eſt ſecundo loco primæ dignitati, ſive a cornu Evangelii, ſive a cornu Epiſtolæ exiſtenti, & ſive interveniat, ſive non prima Dignitas, quæ ſedet a dicta parte Evangelii, non obſtante allegata conſuetudine. S.R.C. 21. Martii 1665. *in Senogallienſ.* Vide num. 99.

91. In officiis Sanctorum conceſſis Regularibus infra annum, puta Conceptionis B. V. M. Ordini S. Franciſci, ſicut etiam in officiis Translationum, &c. Octava Benedictio erit: *Cujus Feſtum colimus &c.* S. R. C. 13. Februarii 1666.

Reperitur in Rubricis Breviarii Min. Obſerv. num. 158. Idem declaratum eſt pro Patribus Benedictinis; nimirum, quod XI. Benedictio in offic. menſili S. Scholaſticæ, item in officio qualibet hebdomad. de S. Benedicto, & in officio de B. M. V. Conceptione in Sabbatis non ſit dicendum: *Cujus Commemorationem, &c.* ſed ſemper dicatur, *Cujus Feſtum colimus &c.* Ita eadem S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſildenſ.*

Ex his patet quid faciendum ſit in officiis Apparitionis, Ordinationis, Inventionis, & ſimilium, &c. v. g. Converſionis S. Pauli, &c. nempe in octava Benedictione ſemper dicatur: *Cujus Feſtum colimus, &c.* unde approbanda non eſt expoſitio in Breviario Monaſtico Romano pro officio ſeptem Dolorum B. M. V. appoſita, in qua pro XI. Benedictione legitur: *Cujus Tranſfixionem colimus &c.*

92. Nulla diſparitas adeſt inter translationem Feſtorum Apoſtolorum, & illam Evangeliſtarum, ſed occaſione dictæ translationis faciendum eſt officium, ſed prius in Kalendario proponitur. Sac. Rit. Cong. 15. Septemb. 1666. *in Romana*: Vide num. 239.

93. Nemini licet facere octavam pro Defunctis ſine ſpeciali Indulto Sedis Apoſtolicæ, neque intuitu alicujus Altaris privilegiati, licet exponere hanc Tabellam: *Indulgenza perpetua per i Morti:* ſed tantum ſuper ipſo Altari privilegiato: *Altare privilegiatum pro Defunctis.* S. R. C. 23. Auguſt. 1667. *in Romana.*

94. Ratione communicationis privilegiorum non poteſt recitari peculiare officium conceſſum illis Ordinibus Regularibus, de quorum privilegiis facta fuit communicatio. S. R. C. 15. Sept. 1668. *in Januenſ.* Vide num. 102. 107. 236. & 238.

95. In officio de die infra octavam Corporis Chriſti non legitur 9. Lectio de Feſto Simplici. S. R. C. 8. Jun. 1669. *in una Dubia Rubricarum.* Vide num. 182. & 235.

Si Feſtum Simplex occurrerit eo die, quo fit de Feſto Duplici, infra octavam Corporis Chriſti, tunc legitur 9. Lectio de eodem Feſto Simplici. S. R. C. 12. Septemb. 1671. *in Nuſtana.* Vide num. 182. & 235.

96. Clerici Regulares Congregationis Theatinorum poſſunt quotannis die 2. Febr. officium de Purificatione B. M. V. recitare cum octava Clemens X. in Conſtitutione data 20. Aug. 1671. quæ extat in Bullario recentiſſimæ Editionis Roman. *tom. 7. num. 75.* Vide Decretum ſub num 114. quoad recitationem Antiphonæ: *Ave Regina Cælorum.*

97. Si Feſtum Dolorum B. M. V. occurrat in aliud Feſtum altioris Ritus, transfertur in Sabbatum ſequens; ſi vero concurrat cum Feſto Annunciationis ejuſdem B. M. V. Veſperæ dicuntur de Annunciatione ſine commemoratione de Septem Doloribus. S. R. C. 3. Septemb. 1672. Vide num. 272.

98. Quamvis S. R. C. die 18. Jul. 1671. annuente Clemente X. die 16. Septemb. ejuſdem anni, ad Dubium, an de Sanctis ad libitum fieri poſſit translatio, ſicut fit de aliis Sanctis, qui non ſunt ad libitum, ſimiliter translatis reſponderit affirmative; nihilominus eadem Sac. Cong. habita die 2. Decembris currentis anni cenſuit prædicto Decreto non obſtante, in futurum officia Sanctorum ad libitum non eſſe transferenda, quando dies eorum feſtivitatum ſunt impediti Dominico, aut aliquo die Feſtorum mobilium. S. R. C. 2. Decemb. 1673. *in una Urbis, & Orbis.* Vide num. 122.

99. Antiphonas primas recipere in Choro, & Spiritum Sanctum invocare in Capitulo ſpectat ad primum Canonicum Cathedralis Eccleſiæ, quando ſit conſtitutus in ordine Epiſcopali, non autem ad primam Dignitatem. S. R. C. 17. Novemb. 1674. *in Neapolitana.* Vide n. 90.

100. Habetur in aliquibus Eccleſiis Reliquia inſignis alicujus Sancti, qui cum ſocio eſt in corpore Breviarii, & uterque habet Feſti Simplicis Ritum, veluti contingit in Feſto SS. Gervaſii, & Protaſii, quorum duæ Lectiones vitam, amborumque mortem enarrant; in quo caſu, ſi Lectiones disjungi commode poſſunt, legenda eſt illa de Sancto, cujus ſit officium Duplex propter Reliquiam inſignem in ii. Nocturno, & hæc erit iv. Lectio. Quinta, & ſexta ſumendæ ſunt de Communi; altera vero Lectio disjuncta poni poterit pro 9. Lectione in iii. Nocturno tamquam ſimplici, de quo fieri debet etiam commemoratio ad Laudes. Si vero non poſſunt commode disjungi, utraque ponenda eſt in ii. Nocturno pro quarta, & quinta Lectione, & ſexta legenda eſt de Communi; & in hoc caſu Lectio 9. pro ſimplici repetenda non eſt, fieri tamen debet de eo commemoratio. S. R. C. 16. Jan. 1677. *in Hiſpalenſ.*

101. Feſtum Duplex occurrens ante octavam non privilegiatam, ſi eſt transferendum, transferri debet in diem infra octavam. S. R. C. 30. Sept. *in una Cappucinorum ad 2. Dubium.*

102. Regulares propter communionem, ſeu participationem privilegiorum Mendicantibus, ſive aliis Religionibus conceſſam, recitare non poſſunt officia ſpecialiter conceſſa alicui Religioni, ut *de Corpore Chriſti, &c.* & quatenus extenſio petatur, omnino quoad tempus Adven-

ventus, & Quadrageſimæ non eſt concedenda. S. R. C. 30. Sept. 1679. *in eadem Cappuccinorum ad 3. Dubium.* Vide num. 94. 107. 236. & 238.

103. Cum in omnibus Dominiis Imperio ſubjectis recitetur ex Indulto Apoſtolico officium proprium SS. Angelorum Cuſtodum cum octava menſe Septembri, non eſt de eis recitandum etiam ſecunda die Octobris. S. R. Cong. 30. Septembris 1679.

104. Feſtum Semiduplex, incidens in Feſto Duplici infra octavam non privilegiatam transferendum eſt in diem immediate ſequentem Feſto novem Lectionum non impeditam, ut fit de Semiduplici occurrente in Dominica infra octavam non privilegiatam. S. R. C. 30. Sept. 1679. *in eadem Cappuccinorum ad 5. dubium.* Vide infra num. 105. & alios ibi notatos.

105. De feſto translato faciendum eſt officium die immediate ſequenti, etiamſi adſit aliud ejuſdem dignitatis Feſtum, prius translatum. Sac. R. C. 30. Septemb. 167. *in eadem Cappuccinorum ad 6. Dubium.*

Hujuſmodi reſolutionibus quamvis derogatum videatur per Decretum infra datum ſub num. 191. nihilominus adhuc cenſentur in ſuo vigore, quia pluribus aliis Decretis confirmatæ apparent, præſertim per illud, quod exhibetur ſub num. 316. *in Burgenſ.* Vide etiam Decreta data ſub n. 118. 174. 191. 226. 254. & 284.

106. Translato Feſto, in cujus die conceditur Indulgentia, non transfertur etiam Indulgentia. S. R. C. 30. Septemb. 1679. *in eadem Cappuccin. ad 7. Dubium.*

Hoc Decret. poſtea confirmatum fuit die 10. Jun. 1690. iiſdem pene verbis *in una Ordinis S. Benedicti.* Quod quidem Decretum certum eſt, quando transfertur Feſtum quod officium tantum; nam ſi transferatur quoad officium, & quoad Feriationem, ſeu quoad forum, ſicut transfertur Feſtum Annunciationis eo anno, quo tale Feſtum occurrit in Feria ſexta Paraſceves, vel Sabbato Sancto, non deſunt, qui cenſent transferri etiam Indulgentiam, allegando Decreto Sacra Congregit. Indulgentiarum ſub die 2. Julii 1674. in quo declaratur, quod ſi transfertur Feſtum, quoad Feriationem, & officium, transfertur etiam Indulgentia; ſi vero quoad officium tantum, non transfertur Indulgentia.

107. Communicatio etiam ampliſſima privilegiorum unius Religionis alteri facta, non ſe extendit ad offic. SS. S. R. C. 16. Dec. 1679. *ad 2. dubium, ex propoſitis a Miniſtro Generali O-d. Min. de Obſerv.* ide num. 94. & alios ibi indicatos.

108. Officia Sanctorum, quæ de menſe Decembris aliquando ſuperſunt, transferri poſſunt, & fieri in prima die non impedita ſequentis anni. S. R. C. 7. Decemb. 1680. *in una Canon. Regul. Lateran.* Idem declaravit die 27. Aprilis 1697. *in Florentina*, & die 27. Septemb. 1698. Vide infra ſub num. 207.

His tamen Decretis derogatum videtur per alia poſteriora Decreta emanata die 26. Novembris 1735. *Hiſpalenſ.* & 15. Septemb. 1736. *in Toletana*, & 8. Martii 1738. quæ dantur infra ſub num. 282. 337. & 341.

109. Occurrentibus eodem die tribus officiis ejuſdem Ritus, quorum unum eſt de Ordine, aliud de Kalendario Eccleſiæ univerſalis, & aliud de aliquo Sancto, cujus habetur Reliquia inſignis in propria Eccleſia, faciendum eſt officium de digniori, ſeu ſolemniori; quæ vero ſunt minoris dignitatis, ſeu ſolemnitatis, transferenda ſunt. S. R. C. Decembris 1680. *in una Canon. Regular. Lateranenſ.*

110. Occurrentibus eadem die duobus Feſtis Duplicibus infra octavam SS. Corporis Chriſti, non eſt de translato agendum die immediate ſequenti non impedita, ſed poſt prædictam octavam. S. R. C. 7. Decemb. 1680. *in ead. Canon. Reg.* Vide num. 199.

111. Officium Commemorationis S. Auguſtini, quod ex privilegio ſit a Congregatione Canonicorum Regularium Lateranenſium ſemel ſub Ritu Duplici in prima de menſis, in qua Feſtum alicujus Sancti non occurrit, fieri non poteſt infra octavas non privilegiatas, etiamſi aliter fieri nequeat. S. R. C. 7. Decemb. 1680. *in eadem Canon. Regul. Later. ad 6. Dub.*

Idem officium Commemorationis S. Auguſtini fieri poteſt quando habentur officia Semiduplicia translata. S. R. C. 7. Decembris 1680. *in eadem Canon. Regul. ad 7. Dubium.*

Verum huic ultimo Decreto derogatum videtur per aliud emanatum die 20. Martii 1706. Vide num. 237.

112. Officium particulare alicujus Diœceſis, vel Religionis, quod occurrit die Februarii, eſt transferendum in Anno Biſſextili ad primam diem non impeditam officio 9. Lectionum (niſi eſſet Feſtum Tituli, ſeu Patroni Eccleſiæ) ut fiat officium S. Mathiæ Apoſtoli. S. R. Congr. 7. Decembris 1680. *in eadem Canon. Lateran. ad 9. Dubium.*

113. Si occurrat officium 9. Lectionum de pluribus Sanctis Virginibus, & Martyribus eodie, quo cadit Feſtum Simplex ejuſdem qualitatis, ſervanda eſt pro Commemoratione ſimplicis, Antiphona: *Iſtarum eſt enim Regnum Cælorum &c.* ut in Feſto SS. Perpetuæ, & Felicitatis Virginum, & Martyrum. S. R. C. 7. Dec. 1680. *in eadem Canon. Regul. ad 11. Dubium.*

114. Occurrente Feſto Purificationis B. M. V. in Dominicis Septuageſimæ, vel ſimilibus aliis privilegiatis, itaut illius officium ex hoc contingat transferri, non eſt ob id protrahenda etiam recitatio Antiphonæ: *Alma Redemptoris.* Sed die 2. Februarii poſt Completorium, illa dimiſſa, ſumenda eſt Antiphona *Ave Regina Cælorum*, ſublato quolibet aſſerto diſformi quorumcumque Eccleſiarum uſu, ſive conſuetudine; ita ab omnibus, qui Romano Breviario utuntur,

cur, pariformiter ſervari mandavit S. R. C. 11. Januar. 1681. *in una Urbis, & Orbis.*

Hoc Decretum confirmatum fuit per alia Decreta infra poſita ſub n. 179. 218. & 232.

115. Si eadem die occurrant duo officia, quorum unum ſit particulare Ordinis, alterum vero ſit deſcriptum in Kalendario Eccleſiæ univerſalis, & utrumque ſine ſolemnitate, cum eodem Ritu, transferendum eſt officium de Kalendario Eccleſiæ univerſalis, & recitandum offic. Sancti proprii, dummodo ſit antiquior ex conceſſione. S. R. C. 1. Martii 1681. *in una Canonic. Regular. Lateran. ad 1. Dub.* Vide n. 109. 194. 209. Vide etiam n. 217. 315. 322. Hæc tria Decreta utpote poſteriora derogant aliis mox indicatis.

116. Officium Angelorum Cuſtodum occurrens cum alio Duplici minori debet habere integras Veſperas. S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Canonicorum Regular. Lateran. ad 2. Dubium.*

Hoc tamen Decretum diſcordat ab alio, quod datur ſub num. 208. ſed conſonat aliis datis ſub num. 245. 277.

117. Dies octavarum Aſſumptionis, Nativitatis, aliarumque Feſtivitatum B. M. V. Octavam habentium, concurrentes cum officio duplici Minori, habere debent integras Veſperas, ut diſponit Rubrica ultimo poſita in officio octavæ Conceptionis; ſi concurrat cum S. Lucia. Sac. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Can. Regul. ad 3. Dubium.* Vide num. 167.

118. Deciſum jam fuit (nempe die 30. Sept. 1679. n. 105.) quod de Feſto translato faciendum ſit officium die immediate ſequenti, non impedita, etiam ſi adſit aliud ejuſdem Dignitatis Feſtum prius translatum, non tamen idem intelligendum eſt, ſi adſit aliud Feſtum, ſeu officium majoris Ritus prius translatum. S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Canon. Regul. ad 4. Dubium.*

Pro intelligentia primæ partis hujus Decreti, in quo ſermo eſt de officio ſeu Feſto cadente infra octav. non privilegiatam. Vide Decretum infra ſub n. 126. in quo ſtatuitur, quod de Semiduplici transferendo fiat die immediate ſequenti non impedita, etiam ſi adſit reponendum officium, quod ſit majoris Ritus. Cæterum de aliis transferendis, quæ occurrunt extra octavam, Vide Decretum poſitum ſub n. 316. necnon alia Decreta indicata ſub num. 105.

119. Officia conceſſa ſemel in Hebdomada, ut de Conceptione B. M. in Sabbato, vel SS. Corporis Chriſti in Fer. 5. non ſunt celebranda in Adventu, Quadrageſima, IV. Temporibus, nec in Vigiliis. Ita S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Canon. Regul. Lateran. ad 6. Dubium.*

120. Ubi Feſtum S. Thomæ Epiſcopi Cantuarienſis, & Martyris celebratur ſub Ritu duplici, ſi occurrerit in Dominica, recitandum erit officium de Sancto cum Commemoratione Dominicæ, & die 30. Decembris agendum de die infra octavam Nativitatis. S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Canon. Regul. ad 7. Dubium.*

121. Dies octava cujuslibet Feſti quia non transfertur, excludit, & transferri facit quodlibet Feſtum Duplex ſive majus, ſive minus, ſoliſque cedit Feſtis ſolemnibus primæ, vel ſecundæ Claſſis, niſi ſit octava privilegiata, qualis eſt octava Epiphaniæ, de qua in Rubr. Generalibus: hinc apud Franciſcanos, ubi Feſtum S. Eliſabeth Reginæ Unghariæ celebratur cum octava, Feſtum B. Delphinæ occurrens in die octava, licet ſit Duplex majus, transferri debet in primam diem non impeditam. Ex Decreto S. R. C. 1. Martii 1681. & reperitur in Rub. particularibus Brev. Min. Obſerv. ſub n. 131.

Ob Decretum concordat cum Rubr. Generalibus Brev. Rom., quæ habentur *tit. X. de tranſlatione* Feſtorum num. 2. & in octavario Romano plures exhibentur caſus transferendi Duplicia majora occurrentia in diebus octavis, v. g. die octava Maji translato Feſto Apparitionis S. Michaelis Archangeli habente Ritum Duplicem majorem, ordinatur officium de die octava Sanctorum Apoſtolorum Philippi, & Jacobi. Vide etiam infra Decreta huic conformia, quæ dantur ſub num. 216. & 244.

122. Cum alias S. R. C. decreverit offic. SS. ad libitum non eſſe transferenda, quando dies eorum Feſtivitatum ſunt impediti die Dominico, aut aliquo alio die Feſtorum mobilium; Quæſitum fuit declarari, quæ regula ſervanda ſit, quando occurrunt eodem die cum offic. SS. Kalendarii proprii, vel tranſlatis, vel demum ſemel per Hebdomadam, vel per Menſem recitari conceſſis? & Sacra eadem Congreg. reſpondit, prædicta officia Sanctorum ad libitum etiam duplicia occurrentia in diebus Dominicis, octavis, & Natalitiis Sanctorum alicujus Religionis, vel Diœceſis ex vi Kalendarii proprii a Sede Apoſtolica approbati, quamvis ſub Ritu Semiduplici celebrandis, non eſſe transferenda, ſed omitti debere. Si autem occurrant eodem die, in quo alias aliquod Feſtum tranſlatum poni deberet, tunc liberum fore declaravit eadem officia ad libitum recitare, & officium tranſlatum ulterius ad aliam diem non impeditam transferre, prout etiam omiſſo officio, quod ſemel per Hebdomadam, aut per Menſem ex Apoſtolico Indulto recitari conceſſum eſt, officium ad libitum eodem die occurrens recitari poſſe decrevit. Et ita ab omnibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, ſervari mandavit S. R. C. 24. Januar. 1682. *in Decreto Generali.* Vide num. 125. 126. 132.

123. Qui habent privilegium celebrandi octavas in Quadrageſima, occurrente die infra octavam in Feria IV. Cinerum, nullam debent facere Commemorationem de octava, neque in Laudibus, neque in Miſſa. S. R. C. 24. Jan. 1682. *in Marſicana ad primum Dubium.* Vide n. 344.

124. In officio Feriæ IV. Cinerum relinquendo Commemor. octavæ, debent Privilegiati dicere Preces, Pſalmos Graduales &c. & ſervare omni-

omnino Rubricis dictæ Feriæ IV. Cinerum, S. R. C. 24. Januar. 1682. *in ead. Marſicana ad ſecundum Dubium.*

125. Religioſi tenentur celebrare ſub Ritu Duplici primæ Claſſis cum octava Feſtum tam de Dedicatione, quam de Titulari Eccleſiæ illius Conventus, in quo morantur: & ſub eodem Ritu Duplici primæ Claſſis tenentur recitare de Patrono Principali loci, & de Titulari Eccleſiæ Cathedralis tantum; ad octavam autem non tenentur, juxta pluries reſoluta: De aliis autem Patronis minus principalibus non tenentur recitare, niſi ſint deſcripti in Kalend. Rom., vel in dictorum Religioſorum proprio. Cæterum de officiis, quæ ab Apoſtolica Sede conceſſa ſunt, vel concedentur recitanda ad libitum a toto Clero tam Sæculari, quam Regulari utriuſque ſexus in aliquo Regno, Provincia, Diœceſi, vel loco, in quibus dicti Religioſi morantur, poſſunt quidem ad libitum de ipſis recitare, ſed ſi aliquod ipſorum occurrat in die in eorum Kalend. impedita Feſto novem Lectionum, debent illud ad libitum omittere, & recitare de Sancto in eorum Kalend. occurrente, ad formam Decreti declarativi alterius Decreti ſic Sanctis ad libitum non transferendis, emanati die 25. Januar. 1682. S. R. C. 13. Jun. 1682. *in una Ordinis Minorum de Obſerv.* Vide ſupra ſub n. 16. 69. 83. & 122.

126. Si officium ad libitum non potuerit celebrari, & habuerit etiam Ritum Simplicem de præcepto, eo anno non omittatur, ſed celebretur Ritu Simplici. S. R. C. 13. Jun. 1682. *in una Ordin. Minor. de Obſervant.*

127. In Repoſitione duorum, vel plurium Feſtorum eumdem Ritum habentium, & diverſi die occurrentium, attendatur prioritas translationis, niſi attendenda ſit major dignitas, quæ attendi debet in illis tantum Feſtis, quæ exprimuntur in Rubricis Generalibus de Translatione Feſtorum n. 7. de Concurrentia officiorum ſub n. 2. ab illis verbis: *inter Feſta æqualis Ritus &c.* Ita S. R. C. 13. Jun. 1682. *in una Ordinis Minor. de Obſervantia.* Vide n. 134. 137. & 171.

128. Quando contingit transferri Feſtum alicujus Sancti Confeſſoris a die ſui obitus in diem proxime ſequentem, ſi fiat a Capitulo de ipſo, tunc in primis ſuis Veſperis dicitur in Hymno: *Mernit beatas ſcandere ſedes*, & in reliquo officio diei ſequentis debet continuari idem verſus. S. R. C. 13. Junii 1682. Vide ea, quæ diximus in noſtris Additionibus ad c. 2. Seſſ. 7. ſub die 3. Decemb. Vide n. 223.

129. Officium Defunctorum dici poteſt in Choro ſeparatim ab officio diei in diebus exceptis in Breviario pro adimplenda Teſtatorum voluntate. S. R. C. 12. Aug. 1682. *in Trivertina.*

130. Dies Natalitii, ii omnes habendi ſunt, qui licet vere non ſint dies obitus, tamen ex Decreto Apoſtolico aſſignati ſunt Feſtivitati alicujus Sancti veluti fixi, & veluti propria eorum Sedes S. R. C. 28. Novemb. 1682. *in Neapolitana ad primum Dubium.*

131. Ex prædictis Decretis non intelligitur, neque eſt revocata conceſſio, prout aſſeritur, Civitati Neapolitanæ particulariter facta, recitandi ſcilicet ad libitum officium S. Mariæ Ægyptiacæ die ſecunda Aprilis, quamvis occurrat in Feſto Natalitio S. Franciſci de Paula, quod ob hanc cauſam in aliam diem in proprio Kalendario translatum fuerat. Verum ſi præfatum officium S. Mariæ Ægyptiacæ eo die aliquando juxta Rubricas recitari nequeat, tunc & ea cauſa non eſſet transferendum, ſed omitti deberet S. R. C. 28. Novemb. 1682. *in Neapolitana ad ſecundum Dubium.*

132. Circa dubium Decreti ſub die 24. Januar. an. 1682. emanati, in quo habetur, ut officia Sanctorum ad libitum etiam ſub Ritu Duplici in diebus Dominicis, & octavis occurrentia non poſſint transferri, ſed omitti debeant, quæſitum fuit. An illa verba *in Octavis* intelligi debeant de die proprio octavæ, vel de tota octava, & an de qualibet octava, vel ſaltem de octavis privilegiatis? S. R. C. reſpondit verba illa intelligenda eſſe de tota octava, & de quacumque octava, 28. Novembris 1682. *in Faventina ad primum Dubium*, & idem confirmatum fuit die 30. Maji 1699. *in Ulliſponen.* Vide numer. 154.

133. Ubi habetur, quod prætermiſſo officio ſemel in Hebdomada, vel in Menſe ex Indulto Apoſtolico recitando, recitari poſſit officium ad libitum eadem die occurrens; Quæſitum fuit, an illud verbum *prætermiſſo* intelligi debeat de intermiſſione illius diei, quo occurrit, vel prætermittendum ſit omnino infra totum illum Menſem? Et reſponſum fuit, conſideranda eſſe verba Indulti Apoſtolici, eaque ſervanda, prout ſonant. S. R. C. 28. Novembris 1683. *in eadem Faventina ad tertium Dubium.*

134. Quando transfertur officium Patriarchæ S. Joſephi, & Annunciationis B. M. V. ambo ſecundæ Claſſis, quocumque in contrarium non obſtante, prius debet transferri, & recitari officium de Annunciatione, & poſtea de S. Joſepho. S. R. C. 28. Novembris 1682. *in Faventina*, & deinde idem confirmavit die 30. Julii 1689. *in Vigilien.* & denique die 14. Junii 1692. in Decreto Generali dato ſub n. 171.

In eadem Faventina ab eadem Congreg. interdictum fuit omnibus & ſingulis aſſignari diem fixum Sanctis translatis ſine ſpeciali Decreto Sacr. Congregationis; ſed ſuper hoc videnda ſunt Decreta inferius danda ſub n. 254. & 260. & alia ibi indicata.

135. Regulares non poſſunt uti Kalendario Diœceſano, tenentur tamen ad recitationem officii Patroni Principalis loci, ac Titularis Eccleſiæ Cathedralis, ſed ad eorumdem octavas celebrandas non tenentur. Sacra R. C. 20. Martii 1683. *in una Ordinis Minorum Obſervant.*

i 1. *Dub.* Vide infra numer. 141. 142. & 144.

Regulares poſſunt, & debent recitare Officia ad petitionem Regum, & Principum recitari conceſſa in aliquibus Regnis, Provinciis, Ditionibus &c. a toto Clero tam Sæculari, quam Regulari. S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad ſecundum Dubium.*

136. In occurrentia aliquorum Officiorum, quæ recitari debent in aliquibus Regnis cum propriis Kalendariis Ordinis Regularis, ſervanda eſt Rubrica de *Translatione Feſtorum* in diſpari Ritu, vel Dignitate. S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad 3. Dubium.* Vide n. 127.

137. Si Officia, quæ recitari debent in aliquibus Regnis, ſint ejuſdem Ritus, & Dignitatis, an ſit præferendum Officium loci, Officio in proprio Religionis Kalendario deſcripto? Reſolutum fuit præferendum eſſe Officium, quod cum majori Solemnitate, & Populi concurſu celebratur, ad formam Rubricæ de *Translatione Feſtorum n. 6.* S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad quartum Dubium.* Vide n. 157. Hoc Decretum valde confert ad confirmandas doctrinas quam tradidimus in noſtris obſervationibus ad *c. 10. Sect. 3. n. XIII.*

138. Quando aliqua ex Officiis conceſſa, ſunt recitanda in diebus Dominicis, v. g. de B. M. V. de Mercede, Sanctiſſimo Roſario, de Patrocinio B. M. Virg. & ſi quæ alia ſunt ſimilia; ſi aliqua ex dictis Dominicis impediatur aliquando ab alio Officio majoris Ritus, vel Dignitatis, in tali caſu dictum Officium ex ſupra conceſſis, non poteſt transferri ad aliam Dominicam, vel ad primam diem non impeditam; ſed debet omitti. Ita S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad quintum Dubium.*

Verum, cum Officia B. M. V. de Mercede, & SS. Roſarii ſint modo ubique de præcepto recitanda; Hinc mox adducta diſpoſitio quoad hæc duo Officia non eſt attendenda, ſed transferri poſſunt in aliam diem non impeditam. Vide Decreta inferius poſita ſub n. 155. 265. 278. 179. & 312.

140. Quando Officium de Septem Doloribus B. M. V. in Feria VI. poſt Dominicam Paſſionis occurrit cum alio Officio majoris Ritus, tunc eo Anno debet omitti, niſi tamen alibi S. R. C. aliter in conceſſione indulſerit. Ita S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad VI. Dubium.* Nunc vero attendendum eſt recens Decretum Generale emanatum die 25. Januarii 1728. quod inferius datur ſub n. 272.

141. Cum ex declaratione S. R. C. Regulares teneantur recitare Officium de Patrono Principali loci, dubitabatur an ſub ly *loci* comprehendatur etiam Patronus Principalis, Regni, vel Provinciæ, de quo conceſſum eſt ab Apoſtolica Sede, ut a Clero tam Sæculari, quam Regulari in dictis locis recitetur, ſed declaratum fuit comprehendi etiam dictos Patronos, ſi liquido conſtet de conceſſione Apoſtolica. Ita S. R. C. 10. Martii 1683. *in eadem ad 7. Dubium.*

142. Diſponente Sac. R. C. quod Regulares ad octavas Patroni Principalis non tenentur, quæſitum fuit an ly *non tenentur*, excludat etiam libitum, ita ut Regulares non poſſint de dicta octava recitare, ſi velint? Reſponſum fuit excludi etiam libitum, & non poſſe, niſi id ſpecialiter ipſis Regularibus indultum fuerit ex vi conceſſionis Apoſtolicæ, vel Conſtitutionis Religionis ab Apoſtolica Sede approbatæ S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad 8. Dubium.* Vide n. 63. 153. 147. 215. & 224.

143. Nomine Epiſcopi Ruremundæ quæſitum fuit a S. R. C. declarari, an Invitatorium, *Hodie ſi vocem Domini audieritis; nolite obdurare corda veſtra* -- Tempore Paſſionis in Quadrageſima debeat cantari, ſicut alia Invitatoria extra tempus Paſſionis, ſcilicet ſexies integre, & ter imperfecte, hoc modo poſt verſum. *Quadraginta annis proximus fui &c. Hodie ſi vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda veſtra* -- & omiſſo *Gloria Patri &c. nolite obdurare corda veſtra*, & iterum reputatur integre *Hodie ſi vocem Domini audieritis, nolite obdurare?* Et S. R. C. reſpondit omiſſis *Gloria Patri &c.* & *nolite obdurare corda veſtra*, repeti debere integre Invitatorium. *Hodie ſi vocem Domini, &c.* ita 24. Julii 1693. in *Ruremunden.*

An per Decreta de non transferendis, ſed omittendis Officiis SS. ad libitum, quando dies eorum Feſtivitatum ſunt impediti alio Officio novem Lectionum de præcepto, nempe diebus Dominicis, octavis, & natalitiis Sanctorum &c. comprehendantur, & revocentur conceſſiones Officiorum ad libitum ab Apoſtolica Sede peculiariter factæ, & fixæ diebus, qui ab eadem jam alteri Feſto, & Officio novem Lectionum in Kalend. Rom. erant aſſignati, recitandi ſcilicet ad libitum Officium *S. Eliſabeth Reginæ Portugallia* die 4. Julii, Officio octavæ SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli in Kalend. Rom. jam impedito? S. R. C. reſpondit, prout alias in Neapolitana die 28. Novem. 1682. non comprehendi. Verum ſi prædictum Officium eo die juxta Rubricas recitari nequeat, tunc eo caſu non eſſe transferendum, ſed omitti debere. Ita S. R. C. die 2. Octobris 1683. *in una Dubium.* Hoc Decretum non attinet ad S. Eliſabeth, cum ſit nunc de præcepto, & celebretur die 8. Julii, attamen poteſt adduci pro exemplo in ſimilibus.

144. Quando pro aliquo Feſto, vel officio conceſſus reperiatur Ritus duplex abſque expreſſione Majoris, vel Minoris, conceſſio intelligenda eſt de duplici Minori, etiamſi ad honorem Deiparæ facta fuerit. S. R. C. 2. Oct. 1683. *in Valentina*, & 20. Novembris ejuſdem anni *in Landen.* Et reperitur in Rubricis Breviarii Minor. Obſerv. ſub n. 31.

145. Dum dicenda ſunt Suffragia Sanctorum in locis

locis gaudentibus duobus, vel pluribus Patronis Principalibus, facienda eſt Commemoratio tantum de Patrono Principaliori. S. R. C. 20. Novembr. 1683. *in Lauden.* & reperitur in Rubricis ſupradicti Breviar. n. 102.

146. Quando in Indultis, & Decretis ſuper conceſſione Officiorum leguntur verba illa: *recitari poſſe, fieri poſſe*: ita intelligendi ſunt, ut nihil ſignificent, præter Officia ad libitum, quibus omnino competit Decretum die 24. Januarii 1682. pro Sanctis ad libitum emanatum. S. R. C. 20. Novembr. 1683. Vide aliud Decret. ſub num. 276. Sed melius in Appendice aliud Decr. quod datur ſub n. 354.

147. Moniales Ordinariis locorum ſubjectæ non tenentur recitare Officia particularia Diœceſum, tenentur tamen recitare de Patrono principali loci, & de Titulari Eccleſiæ Cathedralis; nec non de ejuſdem Eccleſiæ Dedicatione, non vero de eorumdem Feſtorum octavis. R. C. 20. Novembris 1683. *in Laudn.* Vide n. 81. 142. 214. & 266.

148. Feſtum Nominis B. M. V. celebrari Dominica infra oct. Nativitatis ejuſdem B. M. V. ſub ritu duplici majori, quotannis in Eccleſia univerſali ab omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, demandavit S. R. C. 20. Novembr. 1683. approbante Innocentio XI. die 25. ejuſdem menſis, eodemque anno. Sub die 5. vero Februarii 1684. approbavit eadem S. R. C. Miſſam propriam, nec non Officium. Vide n. 152. 153. & 155.

149. In Concurrentia Feſtorum S. Antonii Patavini Confeſſoris, & S. Baſilii Epiſcopi; & Confeſſoris, quæ Panormi ex Indulto Apoſtolico ſub ritu majori celebrantur, Veſperæ dimidiandæ ſunt; & faciendum a Capitulo de ſequenti cum commemoratione præcedentis. S. R. C. 17. Junii 1684. *in Panormitana.*

150. Concurrente Sancto antiquiori Patrono Civitatis cum alio Sancto recentiori pariter Patrono, nulla habendi eſt ratio de poſteritate Patronatus; unde Veſperæ dimidiandæ ſunt. S. R. C. 17. Junii 1684. *in Panormitana.*

151. In Eccleſiis Titularibus B. M. V. inter Sanctorum Suffragia facienda eſt commemoratio de B. M. V. non obſtante, quod in Choro recitetur ejuſdem Officium parvum. S. R. C. 17. Junii 1684. *in una Urbis*, & 14. Aug. 1691. *in Romana Dubiorum.* Vide n. 15. 189. & 190.

152. In Feſto SS. Nominis B. M. V. non eſt faciendi commemoratio de ejuſdem Nativitate, & in ſecundis Veſperis de Nativitate cadentibus in Sabbato, non eſt facienda commemoratio de prædicto SS. Nomine. Ita S. R. C. 23. Septembris 1684. *in Decreto Generali.* Vide n. 155.

153. In occurſu non licet transferre Officium proprium Ordinis, vel Diœceſis cauſa faciendi ad libitum aliud. S. R. C. 2. Decem. 1684. *in una Canonicorum Regul. Later. ad* 12. *Dubium.* Vid. n. 122.

Si Feſtum Exaltationis S. Crucis occurrat in Dominica infra octavam Nativitatis B. M. V. in qua celebrandum eſt Feſtum SS. Nominis B. M. V. tunc officium Nominis B. M. V. transferendum eſt ad primam diem Feſto novem Lectionum non impeditam. S. R. C. 20. Junii 186. *in una Dubium.*

154. In die infra octavam non poteſt fieri officium licet occurrens de Sancto, ad libitum. S. R. C. 2. Decem. 1684. *in eod. Canon. Reg. ad* 14. *Dubium.* Vide n. 168. & 154.

156. Si Feſtum SS. Nominis B. M. V. quod ſub ritu duplici majori celebrari debet Dominica infra octavam Nativitatis ejuſdem, occurrerit in die octiva dictæ Nativitatis; officium erit de dicto SS. Nomine, omiſſa in utriſque Veſperis, & Laudibus commemorat. de prædicta octiva Nativitatis. S. R. C. 15. Septemb. 1685. annuente Innocentio XI. 24. ejuſdem *in una Officii Nominis B M.V.* Vide n. 152.

156. Feſtum Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ præferri debet Feſto Dedicationis Eccleſiæ, & habere integras ſecundis Veſperas, cum commemoratione tantum ſequentis. In Feſto autem Dedicationis Veſperæ ſunt dimidiandæ, & a Capitulo debet fieri de Sanctis Patronis cum commemoratione Dedicationis, ut in utroque caſu præſcribitur in Rubrica de Concurrentia n. 2. verſu *inter Feſta.* Ita pariter infra octavas dict. Feſtorum, nempe Sancti Joannis Baptiſtæ, & Dedicationis, &c. faciendum eſt officium de octava S. Joannis Baptiſtæ cum commemorat. octavarum Dedicationis, & SS. Patronorum, ſeu Titularium Eccleſiæ, ut in Tabella de Concurrentia n. 7. & Gavant. in Rubric. *ſect.* 3. *cap.* 8. *n.* 6. Ita S. R. C. 21. Auguſti 1688. *in una Aquilejen.* In cujus Cathedrali tria Feſta ſolemnia ſucceſſive celebrantur; die 24. Junii Feſtum S. Joannis Baptiſtæ; die 25. Dedicationis ejuſdem Eccleſiæ; die 26. SS. Joannis & Pauli Titularium, & Patronorum dictæ Eccleſiæ.

157. In concurrentia plurium officiorum æqualis Ritus, ſive Martyrum, vel Confeſſorum, aut Virginum, vel Viduarum, minime attenditur dignitas eorum, ſed præferenda ſunt Feſta poſteriorum, ſi celebrentur pompa ſolemniori, aut ſint ex illis Feſtis, quæ celebrantur in propriis locis, & Eccleſiis: & hoc juxta verba Rubricæ *de Concurr. Officii tit.* 11. *n.* 2. *inter Feſta æqualis Ritus, &c.* S. R. C. 20. Julii 1686. *in Trident.* Vide n. 138. Hoc pariter Decreto confirmantur ea, quæ diximus *c.* 10. *ſect.* 3. *n.* 13.

158. In Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum poteſt fieri officium de Feſto Duplici minori, ſed Miſſæ ſunt celebrandæ *de Requiem.* S. R. C. 5. Octob. 1686. *in una Urbis*, & 27. Sept. 1698. *in una S. Germani Montis Caſſini.* Vide infra n. 218. 257. & 312.

159. Occurrente eidem die Feſto novem Lectionum Kalend. particularis cum altero Feſto Kalendarii univerſalis, quæ tamen ſint ejuſdem

Gaudens in Cœlis de ſecundis Veſperis, ut exemplum eſt 16. Septembris, & utrum detur ibi Regula, vel exceptio Regulæ Rubricæ de Commemoratione num. 8. Et reſponſum fuit ſervandam eſſe Rubricam IX. de Commemoratione n. 8. niſi aliter aſſignetur in propriis locis, ut ibi docet eadem Rubrica. S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

178. V. Quæſitum fuit utrum in Officio Simplici Martyris, qui ſanguinem non fudit, ſemper pro ſecundo Reſponſorio dicendum ſit: *Domine prævenisti*, quæcumque occurrat Feria, vel tantum dum occurrat Feria IV. Et reſponſum fuit, dicendum eſſe Reſponſorium: *Domine prævenisti* in quocumque Officio Martyrum, qui perierunt non effuſo ſanguine. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Gallarum.*

179. VI. Quæſitum fuit utrum Antiphona Beatiſs. Virg. Mariæ *Ave regina*, &c. ſemper dici debeat die 2. Februarii, etiamſi Feſtum Purificationis transferatur, vel habeat octavam? & ad utrumque reſponſum fuit *affirmative* juxta Decretum S. C. emanatum die 11. Januar. 1687. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Gallicanum.* Vide n. 114. & 232.

180. VII. Quæſitum fuit: Dies octava Sancti proprii cadens in Feſtum Conceptionis Beatiſſimæ M. V. & Dominica ſecunda Adventus die 7. Decembris, utrum in primis Veſperis B. M. primo loco fieri debeat Commemoratio de Dominica Adventus, & poſtea de die octava Sancti proprii? Et reſponſum fuit concurrente Dominica ſecunda Adventus die 7. Decembris cum Feſto Conceptionis B. M. V. & die octava Sancti proprii, debet fieri prius Commemoratio de octava Sancti proprii, deinde de Dominica, juxta diſpoſitionem Tabellæ ſecundæ de Concurrentia Dominicæ Majoris, ſive primæ, vel ſecundæ Claſſis cum die octava; ut ibi Regula tertia, quemadmodum præciſe docet Rubrica Breviarii Romani de Commemor. n. 11. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Gallarum.*

181. VIII. Quæſitum fuit; Quando dies octava Sancti proprii cadit in Feſtum Præſentationis B. M. utrum transferendum ſit Officium B. M. vel ſolum fieri debeat Commemoratio diei octavæ Sancti proprii, ut in ſimili caſu refert Gav. fieri Regii de Sancto Proſpero, cujus dies octava eſt Feſtum Viſitationis B. M. Et reſponſum fuit, transferendum eſſe Feſtum Præſentationis juxta Rubricam X. *de Translatione Feſtorum n.* 2. & in Tabella de Occurrentia, prout monet Gav. *Sect.* 13. *c.* 18. *n.* 20. ibi enim aliter decrevit, & ſpecialiter indulſit S. C. in gratiam Feſti Viſitationis B. M. V. quod ibidem colitur de præcepto, unde cum privilegium ſit locale, non poteſt extendi de loco ad locum, ex Decreto Sac. Congreg. in principio Miſſalis Romani impreſſo. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Gallarum.*

182. IX. Quæſitum fuit: dum occurrit Feſtum Duplex infra octavam Corporis Chriſti cum Simplici, utrum nona Lectio de Simplici ſit legenda? Et reſponſum fuit, legendam eſſe nonam Lectionem de Simplici in Officio de Sancto Duplici infra octavam Corporis Chriſti, ut *in Nuſcana* 12. Septembr. 1671. S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Gallarum.* Vide num. 95. & 235.

183. X. Petitum fuit. Si Feſtum feſtivetur a Populo, vel de Præcepto, vel de Devotione Populi, ut Sanctus Ludovicus in Gallia, S. Rochus, &c. utrum dici debeat tale Officium Duplex majus, & Lectiones primi Nocturni legi de Communi, etiam ſi in proprio de Scriptura currenti aſſignentur? Et reſponſum fuit; Feſtum Sancti Ludovici indultum de Præcepto in Galliis eſſe ſub Ritu Duplici minori tantum, editi Decreti die 15. Martii 1698. & 28. Novembris 1609. propterea non eſſe dubitandum, quin recitari debeant Lectiones, quæ aſſignantur de Scriptura, approbatis propriis ſecundi, & tertii Nocturni ſub die 23. Februarii 1619. de Sancto Rocho, licet ejus Feſtum ſervetur ex Devotione, attamen non poteſt de eo recitari Officium, & celebrari Miſſa, niſi in propriis Eccleſiis eidem Sancto dicatis, ex conceſſione S. C. die 4. Junii 1629. & clarius die 20. Novembris ejuſdem anni 1629. & tunc dicendum eſt Officium ſub Ritu duplici primæ Claſſis. Ita S. R. C. 10 [illegible] 1693. *in eadem Gallarum.*

184. XI. Quæſitum fuit: Cum ſupereſt una Dominica poſt Epiphaniam, nec poni poteſt poſt Pentecoſten, quæſitum fuit utrum ſi tota Hebdomada ante Septuageſimam præter Feriam ſecundam, quæ Simplex habet Officium, impediatur Officio novem Lectionum, poni poſſit, debeat in dicta Feria II. vel legi debeat Homilia in Sabbato ante Septuageſimam? Et reſponſum fuit; ſatis eſſe proviſum per Rubr. Brev. Rom. de Dominicis n. 6. & per aliam Rubricam propriam poſitam ante Dominicam primam poſt octav. Epiphaniæ, nempe in caſu propoſito, Officium de Dominica faciendum eſſe in primo Sabbato poſt Epiphaniam Feſto Duplici, vel Semiduplici non impedito; alioquin, ſcilicet ſi prædictum Sabbatum eſſet impeditum, in prima die poſt dictam octavam, quæ non reperitur impedita Feſto Duplici. Feſtum vero Semiduplex in ea occurrens transferendum in primam diem ſimiliter non impeditam. S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Gallar.*

185. Occurrente Vigilia S. Mathiæ Apoſt. in Feria III. poſt Dominicam Quinquageſimæ, obſervandum eſt Jejunium, quod non poteſt anticipari, ratione Carnis Privii. S. R. C. 23. Januarii 1694. *in Adimin.* & habetur in particulari Bul. Innoc. XII.

186. Tertiarii S. Franciſci degentes in Sæculo poſſunt uti Breviario Ordinis Minorum, & illius Kalend. conformari. S. R. C. 7. Aug. 1694. *in una Ordinis Minorum S. Franciſci.* Viden. 4.

187. Octa-

187. Octava omnium Sanctorum tamquam dignior, præferenda eſt Octavæ Dedicationis Eccleſiæ. S. R. C. 5. Martii 1695. *in Sabinen.*

188. Feſtus dies Sancti Caroli transferendus eſt juxta Rubricam de Translatione Feſtorum ob occurrentiam cum octava Dedicationis Eccleſiæ ad diem ſequentem Ita S. R. C. 5. Martii 1695. *in Sabinen.*

189. In Eccleſiis B. M. V. ſub quocumque Titulo dicatis, in Feriali Officio debet fieri Commemoratio de eadem S. Maria tamquam de Titulari, etiamſi ejuſdem Officium parvum in Choro fuerit recitatum. S. R. C. 23. Apr. 1695. *in Foſſan.* Vide n. 14. & 151.

190. Pro Suffragio B. Mariæ in Eccleſiis eidem dicatis ſub quocumque Titulo, ſive Aſſumptio-

octava, die vero 18. Martii de eo fiat commemoratio tantum, ſicut Quadrageſimali tempore fit de Simplicibus. In cæteris Regnis autem Hiſpaniarum recitandum eſſe ſub Ritu duplici minori dicta die 29. Octobris. S. R. C. 3. Auguſti 1697. *in Hiſpalen.*

194. Si aliquod Feſtum ſive Duplex ſive Semiduplex pro univerſali Eccleſia noviter a S. Sede Apoſtolica inſtitutum, vel inſtituendum occurrat ſingulis annis eodem die cum Feſto Dioceſano ejuſdem Ritus, debet fieri Officium de Feſto inſtituto prò Eccleſia univerſali. S. R. C. 15. Martii 1698. *in Herbipolen.*

Hoc Decretum diſcordat ab eo, quod eſt datum ſupra num 115. necnon ab aliis, quæ dantur infra ſub numeros 209. 227. 315. & 322. — — — poſteriora ſunt obſervanda.

non ſunt ejuſdem Ritus, Epi- ioeceſi non poteſt minus di- aſſignare. S. R. C. 15. Mar- *ipolen.*

m; quæ ſemper cadunt infra m, celebrari non poſſunt, at- anct. mem. Innocentii XI. 24. manato prohibente talia Feſti brari infra octavas S. Rituum Martii 1698. *in eadem Herbipolen.*

m Patronorum electione fieri non iones ſervandi diem Feſtum Pa- quam de præcepto, etiamſi ab tali ſub tali Ritu non colitur: iſſiones, & vota non admittit, ſed rejicit, & tantum ex devo- poſſe concedit S. R. C. 15. Mar- *heatina, & Pinnen. pro Clero, & lorum Oppidorum.*

Decreto annotandum eſt cum Pithujuſmodi vota, quæ frequenter b Univerſitate, ſervandi diem Feſ- Sancti, ac jejunandi in Vigilia, di ejuſdem Eccleſiam, non obli- — — — aliaſque perſonas, quæ tale votum non emiſerunt, quæ tamen poſſunt ſponte promiſſa ab aliis facti obſervare. Nullus itaque eſt ſub pœna cogendus, ut illa die jejunet, vel abſtineat ab operibus ſervilibus, vel viſitet talem Eccleſiam, niſi votum de his præſtandis ipſemet fecerit.

impedita; & in tali caſu omittendum — Beatæ Mariæ in Sabbato. Prima autem die menſis non impedita Feſto Duplici, vel Semiduplici, & in qua occurrit recitari Officium Defunctorum, poteſt recitari ſupradictum Officium ſemel in hebdomada conceſſum, transferendo vel etiam aliquando omittendo Officium Defunctorum. S. R. C. 27. Aprilis 1697. *in Panormitana.* Vide n. 211. 212. & 213.

193. Ad removenda aliqua dubia quæſitum fuit, ſub quo Ritu in Hiſpaniæ Regnis (excepta Civitate Gerundæ) ſit celebrandum Officium S. Narciſi, & ſub quo Ritu cenſeri debeat indultum Officium per extenſionem in cæteris caſibus, quando a Sacra Congreg. non exprimatur? Examinatis Decretis, reſponſum fuit: Officium Sancti Narciſi recitandum eſſe in Civitate, & Dioceſi Gerundæ die 29. Octobris cum Miſſa ſub Ritu duplici primæ Claſſis cum

198. Infra octavam SS. Corporis Chriſti poteſt recitari Officium de duplici primæ, & ſecundæ Claſſis etiam translato, non autem in die octava, in qua nec etiam poteſt recitari de duplici ſecundæ Claſſis. S. R. C. 30. Maji 1698. *in Ulyſſiponen.*

199. Conſuetudo triginta annorum non habet vim ad hoc, ut continuari poſſit recitatio Officii de aliquo Sancto in Eccleſia, in qua aſſervatur ejus Corpus, niſi doceatur, an ſit deſcriptus in Martyrologio, & de ejus identitate conſtet! Ita S. R. C. 5. Julii 1698. *in Collen.*

200. In Expoſitione, & Reſpoſitione SS. Sacramenti non eſt addendum *Alleluja* ad Verſiculum *Panem de Cœlo &c.* Ita S. R. C. 5. Julii 1698. *in eadem Collen.* Hæc reſolutio non eſt intelligenda de tempore Paſchali, nec de diebus infra octavam Corporis Chriſti.

201. Parochus duarum Eccleſiarum unitarum debet de ambarum Titulari recitare Officium juxta Rubricas, maxime, ſi Eccleſiæ ſint peræque unitæ. S. R. C. 6. Julii 1698. *in Collen.*

202. Quando in menſe Novembris ſunt eadem die ponenda plura initia Prophetarum, dicenda eſt tantum unica Lectio. S. R. C. 5. Julii 1698. *in Collen.*

203. Non poſſunt poni plura tribus initiis Prophetarum unica die. S. R. C. 5. Julii 1698. *in Collen.*

204. Ubi ſunt plura Officia habentia primas Lectiones proprias, poſſunt omitti aliqua ex dictis initiis Prophetarum, occurrente legitima cauſa. S. R. C. Julii 1698. *in Collen.*

205. Quando ab aliqua Congregatione dicitur totum Officium Defunctorum, non debet illud dici, ut ſecunda die Novembris, omittendo Pſalmos poſt Veſperas, & Matutinum poſitos in Officio Defunctorum. S. R. C. 5. Julii 1698. *in Collen.* Vide n. 135. & 339.

206. Officium Defunctorum pro ſecunda die Novembris poteſt etiam præſente Epiſcopo ante Completorium diei Feſti omnium SS. recitari. Ita S. R. C. 5. Julii 1698. *in Collen.* Hæc reſolutio ſpectat ad Cathedrales Eccleſias tantum, idcirco vide n. 220.

207. Cum ſæpe contingat aliqua Officia unius anni non poſſe in eodem celebrari, licet anno proxime ſequenti ea perſolvi. S. R. C. die 27. Septembris 1698. *in una Ordinis Cappucinorum.* Vide n. 108.

His tamen Decretis derogatum videtur per alia poſteriora Decreta emanata die 26. Novembris 1735. *in Hiſpalen.* & 14. Septembris 1736. *in Tolerana*, & *in una Ordinis PP. Cappuccinorum* die 8. Martii 1738. quæ dantur infra n. 282. 337. & 341.

208. Veſperas Sanctorum Angelorum Cuſtodum eſſe dimidiandas cum ſequenti duplici minori ſtatuit S. R. C. die 27. Septembris 1698. *in una Ordinis Cappucinorum.*

Huic pariter Decreto derogatum fuit per Decreta inferius data ſub n. 116. 277. & 245.

209. Si incidit eadem die duplex Officium novem Lectionum Ritus æqualis, quorum unum ſit Eccleſiæ univerſalis, aliud vero Ordinis Minorum, & ambo transferantur; Quo unum ex duobus debeat transferri? Quid vero dicendum, ſi ſint Ritus inæqualis, ut contingit die 12. Novembris, in qua occurrunt Feſtum S. Martini Martyris, & Pontificis, quod eſt Semiduplex, & Feſtum S. Didaci, quod eſt duplex ſecundæ claſſis? S. Rituum Congregatio ad primam partem hujus dubii reſpondit Officium, quod ab Eccleſia univerſali celebratur, prius eſſe perſolvendum; ad ſecundam: Feſta particularia majoris Ritus Feſtis minoris Ritus præferenda eſſe, etiamſi in Kalendario pro univerſali Eccleſia ſint deſcripta. Sacra Rituum Congregatio 27. Septembris 1698. Vide n. 109. 115. 159. 194. 227. 385. 322.

S. C. in eadem Cappuccinorum declaravit, quod commemoratio de S. Dominico ex conceſſione Clementis PP. X. ab iiſdem facienda, quando fit Officium de S. Franciſco, fieri debeat tantum in Officio S. Franciſci, quod ſemel in menſe ab iiſdem recitatur, poſt alias commemorationes, & quod in Officiis per annum ſemel in menſe recitandis de SS. Bonaventura, Antonio Patavino, & Clara, non attenditur ordo dignitatis.

210. Feſtum SS. Fabiani, & Sebaſtiani una ſimul celebratur in illis locis, in quibus S. Sebaſtianus eſt Patronus minus Principalis. Ita declaravit S. R. C. referente Eminentiſſimo D. Cardinali Colloredo die 22. Novembris 1698. *in Cremen.* reſpondendo ad Epiſcopum dictæ Civitatis, qui petebat aſſignationem diei pro celebrando Feſto S. Fabiani, ſeparatim a Feſto S. Sebaſtiani, ut fieri ſolebat in ſua Diœceſi.

Hoc Decretum ſub aliis terminis, & in alia ſuppoſitione refertur a Pittono ex Moncello, nimirum: Feſtum SS. Fabiani, & Sebaſtiani una ſimul celebratur, licet Titulus Eccleſiæ ſit tantum de S. Sebaſtiano; ideoque Feſtum S. Fabiani non transferatur, ſed una cum S. Sebaſtiano celebretur. S. R. C. *in Cremen.* Sed eſt error manifeſtus in Decreto ſic relato; nam S. Sebaſtianus non Titulus Eccleſiæ Cremenſis, in qua celebratur tale Officium; in eo enim caſu Officia ſeparanda forent juxta diſpoſitiones clariſſimas Rubricarum generalium. Eſt igitur S. Sebaſtianus Patronus tantum minus principalis dictæ Diœceſis; & ideo rectiſſime declaravit S. R. C. non eſſe ſeparatim celebrandum Feſtum SS. Fabiani, & Sebaſtiani.

211. Feſti duplicis, & ſemiduplicis translata præferenda ſunt Officio S. Benedicti ſemel in hebdomada concello ſub Ritu Semiduplici omnibus Congreg. S. Benedicti. S. R. C. 7. Febr. 1699. *in Tarviſina.* Vide n. 237. in Append. n. 342.

212. Officium ſemel in hebdomada conceſſum, non poteſt recitari in Vigiliis ordinariis, & Quatuor Temporibus, juxta alia Decreta jam emanata. S. R. C. 7. Februar. 1699. *in Tarviſina.*

Hoc Decretum conforme eſt Decreto generali 20. Martii 1706. emanato, & dato n. 237.

213. Officium ſemel in hebdomada conceſſum, recitari valet in Sabbato, quando fieri deberet de S. Maria in Sabbato. S. R. C. 7. Febr. 1699. *in eadem Tarviſina.*

Hoc Decretum concordat cum illo emanato 27. Aprilis 1697. dato n. 192.

214. Cum Feſtum Dedicationis Cathedralis extra Civitatem celebretur ſine octava, hæc annua Dedicatio

dicatio per totam Dioeceſim celebranda eſt juxta ſolitum quoad Ritum, ſcilicet vel ſub Ritu Duplici primæ Claſſis, vel ſub Duplici minori. S. R. C. 19. Junii 1700. *in Curienſ.*

Vide n. 42. 81. 176. & infra 224. & 266.

215. Quando duæ octavæ ſimul occurrunt, quarum una ſit Patroni principalis ſub Ritu Duplici primæ Claſſis, altera vero B. M. V. ſub Ritu Duplici ſecundæ Claſſis, recitandum eſt officium de Patrono principali cum commemoratione octavæ B. M. V. S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curienſ.*

216. Si in Dominica infra octavam Nativitatis B. M. V. in qua celebratur Feſtum SS. Nominis ejuſdem B. M. V. ſub Ritu Duplici majori, occurrat alicubi dies octava, translato Feſto dicti SS. Nominis, agendum eſt de die octava in ipſa Dominica. S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curienſ.*

Hoc Decretum concordat cum alio emanato die 1. Martii 1681. ſub n. 121. & ſic pariter concordat cum Decreto edito die 22. Jan. 1707. dato n. 244. Per Decretum tamen die 15. Sept. 1685. poſitum n. 155. ſtatuitur, quod ſi dictum Feſtum SS. Nominis occurrerit in die octava Nativitatis B. M. V. tunc agendum erit de eodem SS. Nomine, omiſſa in utriſque Veſperis, & Laudibus Commemoratione de prædicta octava.

217. Ubi Feſtum SS. Angelorum Cuſtodum habet octav., non poſſunt in Feſto, & per octavam terminari Hymni ejuſdem metri ſicut terminatur eorum Hymnus in Laudibus per ſtropham: *Deo Patri ſit Gloria, qui quos redemit Filius, & Sanctus unxit Spiritus, per Angelos cuſtodiat.* S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curienſ.*

218. Occurrente Duplici minori, ſed translato, in die Commemorationis Defunctorum, officium faciendum eſt de Sancto, Miſſæ vero celebrandæ ſunt de Requiem. S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curienſ.* Vide num. 158. 257. & 312.

219. Si in Feria VI. poſt Dominicam Paſſionis, in qua celebratur ſub Ritu Duplici majori officium ſeptem Dolorum B. M. V. occurrat Feſtum Duplex primæ, vel ſecundæ Claſſis, dictum officium non eſt transferendum, ſed omittendum. S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curienſ.*

Videatur tamen Decretum die 3. Septembris 1672. datum num. 97. Videnda pariter ſunt Decreta emanata die 22. Auguſti 1727. ſub n. 269. necnon die 25. Januarii 1729. num. 272. quibus aliter diſponitur circa dictum officium Septem Dolorum.

220. Matutinum diei Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum non poteſt recitari in Choro in die Feſtivitatis omnium Sanctorum poſt Completorium, ſed ſervandæ ſunt Rubricæ. Ita S. R. C. 22. Januarii 1701. *in una Camaldulenſium Montis Coronæ.* Vide Decretum 5. Julii 1698. num. 206.

221. Benedictio publica Sacrorum Cinerum prima die Quadrageſimæ non poteſt fieri poſt Tertiam, ſed ſervandæ ſunt Rubricæ. Ita S. R. C. 22. Januarii 1701. *in una Camaldulenſium.*

222. Regularium Superiores non veniunt ſub nomine Ordinariorum, & conſequenter non poſſunt aſſignare aliquam ex Dominicis Novembris pro recitatione officii de Patrocinio B. M. V. quod multis in locis permittitur celebrandum in aliquo die Dominico præfati menſis a locorum Ordinariis eligendo. S. R. C. 22. Januar. 1701. *in eadem Camaldulenſium.*

Pro eodem officio de Patrocinio B. M. V. vide Decretum editum die 23. Auguſt. 1725. & datum num. 265.

223. In officio pro S. Confeſſoribus quoties eiſdem fixa dies eſt aſſignata, quæ non eſt dies obitus eorum, recitari non debet ad Hymnum *Iſte Confeſſor &c. Meruit beatas ſcandere;* & eadem Regula ſervanda eſt, ſi transferatur Feſtum S. Confeſſoris ad diem, quæ non ſit ſui obitus. S. R. C. 11. Junii 1701. *in una Tertii Ordinis S. Franciſci.* Vide num. 128.

224. Declaratio (de qua num. 62. & num. 135.) ubi dicitur, quod Regulares non poſſint recitare officium de octava Patroni principalis ſine ſpeciali indulto, comprehendit etiam Moniales Ordinariis ſubjectas. Ita reſpondit S. R. C. 11. Februarii 1702. *in Tarviſina.*

Moniales Ordinariis ſubjectæ non debent recitare officium de octava Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis, nec poſſunt ad libitum, & tantum tenentur prædictum officium recitare ſub Ritu duplici ſecundæ Claſſis ſine octava. S. R. C. 11. Februarii 1702. *in eadem Tarviſina.* Vide num. 81. 142. & 147.

225. Feſtum Duplex ante octavam non privilegiatam, vel infra eam occurrens alio majori Feſto duplici impeditum, eſt transferendum ad diem infra octavam proxime Feſto duplici, vel ſemiduplici non impeditam. S. R. C. 22. Septembris 1703. *in Viennenſ. in Auſtria.*

226. Si Dominica infra octavam Aſcenſionis occurrat in die 4. Maji; tunc in Feria ſecunda ſequenti, recitandum eſt officium de Sancta Monica, quod in dicta Dominica occurrebat ſub ritu ſemiduplici, non vero reponendum eſt Feſtum Sanctorum Apoſtolorum Philippi, & Jacobi, quod ſub ritu duplici ſecundæ Claſſis occurrebit die 1. Maji. Sacra Rit. Congregat. 16. Septembris 1702. *in una Ordinis Cæleſtinorum.*

Quamvis hæc reſolutio nunc pro caſu antedicto valere nequeat, & quia officium S. Monicæ eſt elevatum ad Ritum duplicem a Sacra R. C. annuente Clemente Papa XII. die 16. Auguſti 1730. & quia dies 5. Maji modo eſt impedita ab officio S. Pii V. quod recitatur ea die ab Eccleſia univerſali ſub ritu ſemiduplici de præcepto; nihilominus allata reſolutio ſemper remanet in ſuo robore quoad caſus ſimiles, ſive

ſive in Eccleſia univerſali, ſive in aliqua Dioceſi, vel Religione occurrentes; quia illa Feria II. conſideratur in tali caſu tamquam dies fixa, & propria officii ſemiduplicis occurrentis in Dominica infra octavam non privilegiatam, ita ut ſi dicta Feria II. non ſit impedita aliquo officio 9. Lectionum, tunc tale officium ſemiduplex nulli officio translato cedet, etiamſi eſſet primæ, vel ſecundæ Claſſis; & revera die 1. Septembris 1703. ſequens Decretum emanavit a S. R. C. *in Camerinenſ.* Semiduplex occurrens in Dominica infra octav. juxta Decret. 22. Dec. 1636. debet in ſequentem diem immediate transferri non obſtante duplici prius translato. Prædictum Decretum datur etiam a nobis ſub n. 191. Rurſus aliud ſimile emanavit Decretum a S.R.C. 19. Junii 1700. *in Valentina*, nimirum Feſtum ſemiduplex incidens in Dominica infra octavam non privilegiatam debet transferri immediate in Feriam II. non impeditam, licet ſit reponendum quodcumque officium etiam ex ſolemnioribus. Vide etiam Decreta data ſub num. 104. 105. 174. 191. 254. 248. & 316.

227. Quando plures adſunt Cathedrales unitæ, officium Dedicationis cujuslibet Eccleſiæ Cathedralis non debet recitari ab univerſo Clero Dioceſium unitarum, ſed in qualibet reſpective Eccleſia Cathedrali. S. R. C. 8. Mart. 1704. *in Viterbienſ.*

In occurrentia Feſti Kalendarii particularis, & Feſti Kalendarii univerſalis cum paritate Ritus, & ſine excellentia majoris Dignitatis, faciendum eſt de primo, translato ſecundo. S. R. C. die 12. Julii 1704. *in una Urbis. & Orbis Dubiorum.* Referente Eminentiſſimo Colloredo. Vide num. 109. 315. 322.

228. I. Quæſitum fuit, an cum ex Decreto S. R. C. emanato 11. Jan. 1686. dicenda ſit Antiphona B. Virg.: *Ave Regina Cælorum* cum ℣. *Dignare me &c.* in fine Completorii ſecundæ diei Februarii, licet transferatur officium Purificationis, dici debeat in Suffragiis (quando fit de officio Semiduplici, vel Simplici, &c.) ℣. *Ora pro nobis S. Dei Genitrix*, cum oratione *Concede nos famulos &c.* Et in Miſſa ſecunda oratio *Acunctis*, tertia ad libitum? Et S. R. C. affirmative reſpondit 14. Febr. 1705. *in una Ordinis Cappuccinorum Galliæ ad primum Dubium.*

229. II. Quæſitum fuit, an translato officio Annunciationis B. M. V. de quo poteſt fieri die 5. Aprilis omiſſo officio *ad libitum S. Vincentii Ferrerii* hac die occurrentis, ſatius ſit celebrare officium Annunciat., vel hac die, vel die ſequenti, ut non omittatur officium S. Vincentii? Et ſi hoc ultimum ſatius judicetur, an in Dioceſibus, in quibus celebratur 5. die Aprilis officium translatum Annunciationis B. V. cum Feriatione diei, in qua transfertur, ſatius ſit *PP. Cappuccinos* illud celebrare hac die, omiſſo officio ad libitum *S. Vincentii Ferrerii* in gratiam Populorum, qui ad ſuas Eccleſias accedunt adituri Miſſam, & officium de Myſterio Annunciationis? & inde etiam an translato officio Annunciationis juxta Romanas Rubricas in 4. diem Aprilis, debeant tamen, vel poſſint illud differre in ſequentem diem 5. Aprilis in Dioceſibus, in quibus tunc transfertur in hanc diem ob Feſtum S. Ambroſii, quod celebratur 4. Aprilis propria ipſius obitus die? Et reſponſum fuit, quod quando transfertur ſolum officium, & non Solemnitas, tunc poteſt fieri de Sancto ad libitum occurrente. S. R. C. 14. Febr. 1701. *in eadem Cappuccinorum Galliæ.*

230. III. Quæſitum fuit: an in Dioceſibus, in quibus in Dominicis Septuageſimæ, Sexageſimæ, vel Quinquageſimæ fit officium Purificationis B. M. V. illis Dominicis occurrentis, debeant, vel poſſint *PP. Cappuccini* iis diebus recitare idem officium cum ſola Commemoratione, & 9. Lectione in gratiam populorum ad ſuas Eccleſias accedentium? & reſponſum fuit *Negative*. S. R. C. 14. Februarii 1705. *in eade Cappuccinorum.*

231. IV. Quæſitum fuit, an ſub nomine Patroni Loci, de quo juxta Bullam Gregorii XIII. Regulares tenentur recitare officium ſub Ritu Duplici primæ Claſſis, veniat etiam Patronus Parochiæ, in qua commorantur? S. R. C. reſpondit: *Negative* die 14. Febr. 1705. *in eadem Cappuccinorum.*

232. Ex parte Magiſtri Cæremoniarum Eccleſiæ Cathedralis Lycienſis quæſitum fuit, an ſi Feſtum Purificationis B. M. V. eſt transferendum, vel ratione octavæ, diutius perſeveret, eo uſque perſeverare debeat Antiphona *Alma Redemptoris Mater*; An vero in hoc caſu die 2. Februarii ad Completorium dicenda ſit Antiphona *Ave Regina Cælorum?* Et reſponſum fuit: quod ſervetur Decretum S. C. emanatum ſub die 11. Jan. 1681. Ita S. R. C. 4. Aprilis 1705. *in Lycienſ.* Vide n. 114. 179. 228.

233. V. Quæſitum fuit: an officium Expectationis Partus B. M. V. conceſſum ſit omnibus Regnis Hiſpano Monarchæ ſubjectis, an ſolum aliquibus? Reſponſum fuit: Indultum Gregorii XIII. eſſe tantum pro ſola Hiſpania. Ita S. R. C. 4. Aprilis 1705. *in eadem Lycienſ.*

234. Officia Sanctorum ad libitum ſive Duplicia, ſive Semiduplicia occurrentia in die, quo fieri debet officium de Dominica anticipanda ante Septuageſimam, vel ante Dominicam 24. poſt Pentecoſten, non ſunt recitanda cum Commemoratione dictæ Dominicæ, neque transferenda, ſed potius omittenda. S. R. C. 4. Aprilis 1705. *in Lycienſ.*

234. Infra octavam Corporis Chriſti occurrente Feſto 9. Lectionum, non debet omitti 9. Lectio Feſti Simplicis. In officio enim tantum de octava omitti debet dicta Lectio. S. R. C. 4. Aprilis 1705. *in eadem Lycienſ.*

236. Cum multis Congregationibus, Religionibus, ſive Eccleſiis, vel Nationibus conceſſum

ſit

ſit ab Apoſtolica Sede, ut ſemel, vel pluries in ſingulis Hebdomadibus, vel menſibus celebrentur varia officia per annum, verb. gr. De SS. Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo Feſto Duplici, vel Semiduplici, hujuſmodi Indulta non habent locum in Feriis Adventus, Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, ſive cum jejunio, ſive abſque jejunio, nec in Feria ſecunda Rogationum, nec in alia Feria, in qua ſecundum Rubricas ſit reponendum officium Dominicæ. Sac. R. C. 20. Martii 1706. in ſuo Decreto Generali, & habetur in Bullario particulari Clem. XI. *part. 3. Conſtit. 6.*

237. Dies impeditus Feſto Duplici, vel Semiduplici pro officiis ſemel in Hebdomada, vel in menſe recitandis, intelligitur etiam dies, in quo ponendum eſt officium de Feſto Duplici, vel Semiduplici translatum, nec non dies octavæ eſt dies impeditus reſpectu talium officiorum. S. R. C. 20. Martii 1706. *in eodem Decreto Generali.* Vide n. 211. & 342. in Append.

238. Regulares abſque ſpeciali privilegio, ſed ſola communicatione privilegiorum aliarum Religionum, non poſſunt addere nomen S. Fundatoris in Litaniis, & *Confiteor*, nec recitare officia, & Miſſas conceſſas aliis Religionibus. S. R. C. 20. Martii 1708. *in Decreto Generali.* Vide num. 102. 107.

239. Si Feſtum S. Marci Evangeliſtæ occurrat in Feria II. poſt Dominicam Reſurrectionis: & ſimiliter Feſtum SS. Apoſtolorum Philippi, & Jacobi in Dominica in Albis, ac præterea juxta Rubr. utrumque ſit transferendum, prius transferri, & reponi debet officium S. Marci. S. R. C. 17. Julii 1706. *in una Urbis, & Orbis.* Vide num. 92.

240. Quamvis PP. Cappuccini Conventus Leod. ex conſuetudine pluſquam centum annorum ſoleant facere officium Duplex majus de S. Servatio Epiſcopo 13. Maji, quia eſt Patronus Principalis Parochiæ, in qua morantur, & eſt Feſtum devotionis in Populo, nihilominus declaratum, & deciſum fuit: non licere prædictis PP. Cappuccinis continuare recitationem dicti officii, nec in alium diem transferre, quando ab alio majori Feſto contingit eſſe impeditum. Ita S. R. C. 28. Auguſti 1706. *in una PP. Cappuccinorum Provincia Leodienſ.*

Declaratum pariter fuit non licere PP. Cappuccinis, nec aliis cujuſvis Ordinis Regularibus, qui non utuntur Breviario PP. Minorum Obſervantium in uſum deducere Rubricam in dicto Breviario anni 1696. num. 15. his verbis expreſſam — Quando autem plura officia de præcepto eadem die in aliquibus locis ita fixe occurrant, ut translatio alicujus, ſeu aliquorum ſit perpetua, tunc prima dies proxima non impedita, aſſignanda cenſeatur in perpetuum pro die Feſti translati reſpective — Siquidem conceſſio facta utentibus Breviario Minorum non extenditur ad non utentes. S. R. C. die 28. Auguſti 1706. *in eadem Cappuccinorum Provincia Leodienſ.* Vide aliud Decretum huic conforme 14. Decembr. 1709. *in una Cappuccinorum*, & 29. Novemb. 1721. *in Januenſ.* n. 262. ſed his Decretis derogatum eſſe videtur per Decreta poſita ſub num. 254. & 260. & alia ibi notata.

241. Occurrente Vigilia Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ in die Feſto SS. Corporis Chriſti, anticipato jejunio Vigiliæ prædictæ in diem 22. Junii ad formam Conſtitutionis Urbani VIII. emanatæ 24. Septembr. 1638. nihil fit in officio & Miſſa de eadem Vigilia. S. R. C. 18. Septemb., approbante Clemente XI. 2. Octobr. 1706.

242. Occurrente Dedicatione Baſilicæ SS. Salvatoris, vel SS. Petri & Pauli Apoſtolorum infra octavam Dedicationis aliarum Eccleſiarum, pro earum octava debet ſumi alia Oratio de Communi, nempe: *Deus qui inviſibiliter*. Sac. R. C. 25. Sept. 1606. *in una Urbis, & Orbis.*

243. Eccleſia Cathedralis Perentina cum fuiſſet pluribus in locis reſtaurata, & magna in parte renovata, & de illius Conſecratione ſigna nullibi apparerent, neque aliæ probationes exiſterent, adhuc quia in præteritum, Feſtum Dedicationis fuerat celebratum, cenſuit S. R. C. non indigere nova Conſecratione, & ſtatuit Dedicationis Feſtum poſſe transferri ab Epiſcopo ad aliam diem fixam amplius non immutandam. Ita 27. Nov. 1706. *in Ferentina.*

Reſolutio hujus ſecundæ partis concordat cum alia data ab eadem S. C. ſub die 22. Februarii 1698. *in Cornenſ.* Vide n. 16. & alios ibi notatos.

244. Quotieſcumque occurrerit apud Franciſcanos dies octava S. Roſæ Viterbienſis in Dominica infra octavam Nativitatis B. M. V. fiat officium de dicta octava, protracto ulterius Feſto SS. Nominis ejuſdem B. M. V. S. R. C. 22. Jan. 1707. *in una Ord. Min. Obſerv.*

Hoc Decretum concordat cum alio edito jam a S. R. C. die 21. Auguſti 1688. *in Aquil.* in quo ſtatuitur, quod occurrente die octava Dedicationis cum Feſto Viſitationis B. M. V. faciendum ſit officium de octava, translato officio Viſitationis. Vide n. 121. 218.

245. In ſecundis Veſperis de SS. Angelis Cuſtodibus fieri debet tantummodo Commemoratio, non vero a Capitulo de Translatione S. Claræ apud Franciſcanos. S. R. C. 14. Maji 1707. *in Bononienſ.*

Ex quo dictum officium Translationis S. Claræ a prædictis Fratribus Minoribus ſub Ritu Duplici celebratur, mox allegatum Decretum confirmat aliud Generale datum a nobis ſub num. 116. Aliud ſimile Decretum datur infra num. 277. Deinde ad inſtantiam Cleri Galliæ, in quo Regno Feſtum S. Remigii eſt Duplex minus, & in ſecundis Veſperis concurrit cum Feſto Angelorum Cuſtodum, S. R. C. 20. Auguſti

gusti 1712. declaravit in dictis secundis Vesperis debere fieri totum de Angelis, & solam Commemorationem S. Remigii, quæ omnia Decreta derogant sane contrario Decreto emanato die 27. Septemb. 1698. dato sub n. 208.

246. In Ecclesiis, in quibus celebratur Festum S. Bartholomæi Apostoli die 25. Augusti cum octava, vel quia est Titulare earumdem Ecclesiarum, vel ex alia ratione, & sic perneceſſe Festum S. Ludovici sub Ritu Semiduplici venit celebrandum die 26. dicti Mensis Augusti, secunda die infra octavam S. Bartholomæi, quæsitum fuit, quando dies 26. sit dies Dominica, quæ non admittit Semiduplicia, an in tali casu officium S. Ludovici sit transferendum ad diem Lunæ immediate sequentem, licet impeditam alio officio Semiduplici, nempe die 3. infra octavam S. Bartholomæi; vel potius veniat transferendum post octavam ejusdem S. Bartholomæi; & responsum fuit: servetur Rubrica X. num. 5. *de Translatione Festorum*. S. R. C. 23. Martii 1709. *in Perusina*.

247. Diebus infra octavam SS. Trinitatis, ubi est Titulus Ecclesiæ, & in Festis infra dictam octavam occurrentibus, non debet ad *Primam* dici Symbolum S. Athanasii. S. R. C. 8. Junii 1709. *in Bracharens.* Vide num. 313.

248. Diebus sexta, & septima infra octavam Festi SS. Trinitatis, ubi est Titularis, faciendum est officium die secunda, & tertia infra octavam Corporis Christi cum Commemoratione SS. Trinitatis. S. R. C. 8. Junii 1709. *in eadem Bracharens.*

249. De Titulo, & Consecratione Parochialis Ecclesiæ, quæ non est Cathedralis, non debet fieri officium in die, neque per octavam a Sacerdotibus, qui non sunt de Clero Parochiali, licet sub eadem Parochia degant. S. R. C. 17. Augusti 1709. *in Bergomens.* Vide in Indice Decret. Missalis num. 746.

250. SS. Martyres in concurrentia officii Duplicis cum S. Confessore, non debent habere integras Vesperas propter majorem Dignitatem, & nobilitatem, quam habet Martyr præ Confessore. Neque hæc major Dignitas, & Nobilitas tribuenda est Confessori concurrenti cum Virgine, sicque in concurrentiis officiorum æqualis Ritus, quæ possunt accidere, S. Confessor non habet integras Vesperas; aliter enim fit in prædictis casibus, quam fiat in concurrentia Festorum Domini, B. M. V., Angelorum, & Apostolorum; unde in antedictis primis concurrentiis standum est præscriptioni Rubricæ Breviarii Romani *de Concurrentia Officii* n. 2. quæ dicit: *Regulariter fit a Capitulo de sequenti*. S. R. C. 14. Decembris 1709. *in una Ordinis Cappuccinorum*. Vide num. 88. 157.

251. In Festo SS. Cornelii, & Cypriani die 16. Septembris pro Commemoratione SS. Euphemiæ, & Sociorum, dicatur in primis Vesperis Antiphona *Gaudent in Cœlis, &c.* & in Laudibus Antiphona *Istorum, &c.* prædictæ tamen Antiphonæ dicendæ non sunt quando officium SS. Cornelii, & Cypriani transfertur, ex quo occurrat in Dominica; tunc enim in primis Vesperis Dominicæ dicenda erit Antiphona pro dicta Commemoratione: *Istorum, &c.* & in Laudibus Antiphona *Vestri capilli &c.* S. R. C. die 14. Decembris 1709. *in Ferrarien.*

Quando Festum SS. Philippi, & Jacobi cadit in Dominicam, tunc ultimum Responsorium, quia est proprium, dicatur loco penultimi, quod est de Dominica pro Benedictinis. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

252. Cum nonnulla officia propter perpetuam occurrentiam majoris Dignitatis, seu Solemnitatis, seu Ritus perpetuam habeant Translationem, & juxta Rubricas de Translatione Festorum num. 6. in primam diem non impeditam semper transferenda sint; quæsitum fuit, an illa prima censenda sit propria illius translati Sedes perpetuo, juxta Gavantum *Sect. 3. Cap. X. num. 15.* itaut debeat de eo celebrari semper illa prima die, etiamsi occurrat transferri aliud officium ejusdem, vel Superioris Ritus? Sacra R. C. 14. Decemb. 1709. Respondit *Negative*, & serventur Rubricæ Generales *in una Ordinis Cappuccinorum*. Vide aliud simile die 28. Augusti 1706. *in una Ord. Cappuccin.* num. 240.

Huic tamen Decreto derogatum esse videtur per posita Decreta num. 254. & 260. & per alia Decreta ibidem indicata.

253. Occurrentibus in Dominica infra octavam Nativitatis B. M. V. officiis SS. Nominis ejusdem B. M. V. & octavæ S. Rosæ Viterbiensis Ordinis Minorum, transferatur primum in aliam diem, & in ea Dominica fiat de Secundo, nempe de die octavæ. S. R. C. 22. Jan. 1507. *in una Ord. Min. Observ.*

254. In Civitate, & Diœcesi Pisaurensi die 31. Augusti occurrit Festum Dedicationis Cathedralis sub Ritu Duplici primæ Classis celebrandum, & eadem die ab Ecclesia Universali fit officium S. Raymundi Nonnati sub Ritu Duplici Minori.

Item in eadem Civitate, & Diœcesi die 24. Septembris occurrit Festum S. Terentii M. Patronii Principalis Civitatis, & Diœcesis sub Ritu Duplici primæ Classis celebrandum, & eadem die ab Universali Ecclesia fit officium B. M. V. de Mercede sub Ritu Duplici Minori (nunc vero Majori) supplicatur: Si supradicta Festa altioris Ritus venerit die Sabbato, an officia S. Raymundi, & B. M. V. de Mercede vigore Decreti S. R. C. emanati 14. Augusti 1684. & iterum 18. Octobris 1696. in reformatione Kalendarii Fratrum Minorum sint celebranda die Dominico sequenti tamquam dies propria, vel debeant transferri in Feriam proximam non impeditam? A S. R. C. fuit remissa hæc supplicatio ad D. Joannem Baptistam Gambarutti Sanctissimi D. N. & S. Sedis Apostoli-

ſtolicæ Sacrarum Cæremoniarum Magiſtrum nunc Archiepiſcopum Amaſenum pro voto, quo audito S. R. C. reſpondendum eſſe cenſuit *juxta votum antedicti Cæremoniarum Magiſtri*, nimirum faciendum eſſe de officiis, de quibus agitur ſub diebus reſpective aſſignatis etiam in occurſu Dominicæ. Et ita decrevit die 2. Julii 1712.

Huic Decreto videtur derogatum ex vi ſuæ declarationis ſuperius datis nimirum Decretis num. 240. 252. Vide etiam Decreta data ſub num. 80. 260. 262. 286. 287. 288. & 318. In quibus confirmatum idem Decretum *in Piſaur.*

255. Omnibus Fratribus, & Monialibus Ordinis Minorum S. Franciſci indulgetur, atque conceditur, ut in recitatione officii Deſponſationis B. M. V. cum S. Joſepho fiat ab ipſis Commemoratio ejuſdem S. Joſephi, tam in utriſque Veſperis, tum in Laudibus, & reſpective etiam in Miſſa cum Antiphonis, & oratione a S. R. C. approbatis. Ita S. R. C. 2. Jul. 1713. *in una Ord. Min. Obſerv.*

Hoc Decretum eſt particulare pro dicto Ordine Minor. Obſervant. non vero univerſale pro omnibus illis, quibus conceſſum eſt dictum officium Deſponſationis B. M. V.

256. Officium S. Joſephi Sponſi B. M. V. cum novis Antiphonis, Verſibus, Lectionibus i. Nocturni, Reſponſoriis, & Capitulis approbavit, & ab omnibus Chriſtifidelibus tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, die 19. Martii in Feſto S. Joſeph in poſterum recitari, & in Breviario apponi mandavit S. R. C. 3. Febr. 1714. annuente Clem. XI. ſub die 4. ejuſdem menſis, & Anni.

257. Cum Feſtum S. Pirminii Epiſcopi Meldenſis, & Confeſſoris a Clericis Regularibus Soc. Jeſu Civitatis Ariminen. Diœceſis Brixinenſ. die 3. Novemb. ſub Ritu Duplici Min. celebretur; eumque eadem die aliquando occurrat Commemoratio omnium fidelium Defunctorum, propterea ex parte Clericorum Regularium prædictorum S. R. C. humillime ſupplicatum fuit declarari, an occurrente Feſto S. Pirminii Epiſcopi Meldenſis eadem die Commemorationis omnium Defunctorum, poſſint ipſi, aut etiam debeant transferre Feſtum S. Pirminii ad aliam diem non impeditam currentis octavæ, an vero non obſtante officio Commemorationis Defunctorum ſit faciendum officium de S. Pirminio, ac ſaltem Miſſa Solemnis dicti Sancti celebrari poſſit? Et S. R. C. reſpondit: transferendum eſſe officium S. Pirminii. Ita die 11. Julii 1716. *in una Brixinenſ.*

Hoc Decretum eſt particulare pro dicta Eccleſia, in qua aſſervantur inſignes Reliquiæ S. Pirminii Epiſcopi Meldenſis, ſicut videre eſt in Decreto poſito ſub num. 631. in Indice Decretorum ſpectantium ad Rubricas Miſſalis; ubi diximus per hoc Decretum non derogari aliis Decretis datis ſub numeris ibi indicatis, quæ in hoc Indice dantur ſub num. 158. 218. 312. 258.

258. Feſtum, & officium SS. Roſarii B. M. V. Clemens XI. extendit ad Eccleſiam univerſalem ſub Ritu duplici majori de præcepto quolibet anno recitandum in prima Dominica Octobris, ut videre eſt in ejuſdem Pontificis Bulla, quæ incipit: *Cum alias, &c.* & habetur ſub n. 25. in Bullario particulari dicti Pontificis. Ita die 3. Octobris 1716.

259. In Eccleſia S. Mariæ in Porticu, ubi aſſervatur Brachium S. Marcelliani tantum (occurrentis die 18. Junii) faciendum eſt officium etiam de S. Marco ſub Ritu duplici minori de Communi plurimorum Martyrum. Sacra Rit. Congregat. 7. Auguſti 1717. *in una Urbis.* Vide num. 86. & 273.

260. Ex parte Eccleſiæ S. Jacobi Incurabilium Urbis quæſitum fuit, an officium Viſitationis B. M. V. die 2. Julii, in qua Feſtum Dedicationis ejuſdem Eccleſiæ occurrit, celebrari poſſit die immediate ſequenti, etiamſi fuerit dies Dominica.

Secundo quæſitum fuit ex parte ejuſdem Eccleſiæ, an item die immediate ſequenti diei 1. Auguſti etiam Dominica, celebrandum ſit officium Sancti Petri ad Vincula, cum hæc ipſa die occurrat octava Sancti Jacobi? Et Sacr. Congregat. reſcripſit — faciendum eſſe de officiis, de quibus agitur in die immediate ſequenti etiam in concurſu Dominicæ propter perpetuum impedimentum in propria die juxta alterum Decretum Sacræ Congreg. 2. Julii 1712. & ita declaravit die 2. Novemb. 1717. His Decretis confirmatur Decretum ſupra expoſitum *in Piſaurenſ.* die 2. Julii 1712. Vide num. 254. & 318.

261. Cum in univerſo Ordine S. Benedicti officium ſemiduplex ad libitum S. Canuti Martyris die 19. Januar. ob concurrentiam alterius officii S. Agathonis Papæ, & Confeſſoris recitari minime valeat, ut idem officium die fixa in ordine prædicto recitari poſſit, nempe die 20. Februarii, concedit S. R. C. 15. Martii 1721. *in una Ordinis S. Benedicti.*

262. Cum in Directorio Divini officii pro Civitate, & Diœceſi Januenſi impreſſo ſub prætextu Decreti S. R. R. die 18. Octobris 1684. ſuper aſſignatione diei pro officiis Sanctorum die propria impeditis, prima dies non impedita pro hujuſmodi officiis fixe fuerit aſſignata, cumque occaſione ſimilis impreſſionis multæ exortæ fuerint altercationes, propterea S. R. C. inſtantibus Eccleſiaſticis Civitatis Januenſis, & præcipue, quia Decretum prædictum ſuppoſititium eſt, & numquam editum fuerit; in caſu, de quo agitur, ſervandas eſſe Rubricas declaravit, atque decrevit S. R. C. die 29. Novembris 1721. *in Januenſ.*

Hoc Decreto, quia eſt tantum in caſu, de quo agitur, non derogatur aliis Decretis ſupra exhi-

exhibitis ſub num. 254. & 260. Decretum ſiquidem, quod aſſeritur emanatum a S. R. C. non erat anno 1680. ſed 18. Octobris 1696. idcirco cum aſſignatio prædicta facta fuerit Decreto obreptitio, pro quo exortæ erant altercationes, recte, ac prudenter in caſu, de quo agebatur, reſcriptum fuit, ſervandas eſſe Rubricas. Supradicta Decreta ſub n. 254. & 260. data ſunt conformia Decreto poſterius poſito 23. Junii *in Brugenſ.* ſub num. 318.

263. Officium SS. Nominis Jeſu ab omnibus Chriſtifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur ſub Ritu duplici ſecundæ Claſſis, Dominica ſecunda poſt Epiphaniam recitari, & Miſſam reſpective celebrari debere indulſit S. R. C. 29. Novembris 1721. annuente Innocentio XIII. 20. Decembris ejuſdem anni.

Sequentia tamen in Miſſa non erit dicenda ex Decreto S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Brug.*

264. Ad preces Archiepiſcopi Januenſis iterum porrectas ſuper aſſignatione dierum ſuorum pro officiis pluribus Sanctorum, quæ ob occurrentiam aliorum officiorum majoris Ritus in prædicta Civitate, & Diœceſi propria die recitari nequeunt: S. R. C. quoad officia tantum Sanctorum Canuti Regis, & Martyris die 6. Febr. & S. Wenceslai Martyris diem 7. Octob. aſſignari, quoad reliqua officia vero Rubricas de Translatione Feſtorum ſervandas eſſe mandavit die 22. Auguſt. 1722.

Hoc pariter Decreto utpote particulari, & in caſu, de quo agitur, non videtur derogatum aliis Decretis datis ſupra ſub num. 244 & 260. quæ potius confirmata remanent per alia Decreta paulo ante indicata *in Burgenſ.*

265. Benedictus XIII. conceſſit, ut in toto Eccleſiaſtico Statu ab omnibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, ſequentia B. M. V. officia in ejus reſpective Feſtivitatibus recitari, & Miſſæ reſpective celebrari debeant. Videlicet die 23. Januarii Deſponſationis B. M. V. cum S. Joſeph. Feria VI. poſt Dominicam Paſſionis de ſeptem Doloribus B. V. Die 16. Julii B. M. V. de Monte Carmelo. Dominica 2. Novemb. Patrocinii B. M. V. Die 10. Decemb. Translationis Sacræ Domus Lauretanæ, & die 18. Dec. Expectationis partus B. V. & ita decrevit, & ſervari mandavit die 23. Aug. 1725. in Decreto totius Status Eccleſiaſtici. Vide num. 338.

Hæc, & ſimilia officia utpote de præcepto recitanda in toto Statu Eccleſiaſtico, ſi aliquando fuerint impedita ab alio officio majoris Ritus, etiamſi ſint affixa alicui Dominicæ; nihilominus poſſunt transferri, idque colligitur etiam ex Decreto S. R. C. die 26. Novemb. 1735. *in Hiſpalenſ.* ſub num. 279. Vide etiam Decretum datum ſub num. 312.

Idem colligi poſſe aliqui cenſent ex alio Decreto emanato die 27. Februarii 1723. in quo S. R. C. ſupplici libello porrecto nomine Bartholomæi Calimani Plebani Eccleſiæ Parochialis, & Collegiatæ S. Mariæ Zebenico Civitatis Venetiarum declaravit tranferendum eſſe officium SS. Redemptoris juxta Rubricas.

Prædictum autem Feſtum SS. Redemptoris celebratur Venetiis Dominica 3. Julii, in qua habetur Feſtum Dedicationis prædictæ Eccleſiæ Parochialis S. Mariæ Zebenico; quapropter non poſſet in ea Eccleſia celebrari SS. Redemptoris officium, niſi transferatur.

Quoad officium de Septem Doloribus B. M. Virg. videnda ſunt Decreta inferius data ſub n. 269. & 272.

Sic pariter quoad officium B. M. V. de Monte Carmelo videndum eſt Decretum emanatum die 24. Septemb. 1726. datum ſub num. 267.

Quo vero ad officia Deſponſationis, Patrocinii, & Translationis Domus Lauretanæ, & Expectationis Partus B. M. V. S. R. C. ſub die 15. Septemb. 1736. declaravit celebrari debere ſub Ritu duplici majori, quod Decretum datur a nobis ſub num. 338.

266. Benedictus XIII. die 28. Aprilis anni 1726. Ritu ſolemni conſecravit Sacroſanctam Baſilicam Lateranenſem, ejuſdem celebritatis memoriam declaravit recolendam quolibet anno die 9. Novembris, & mandavit ut idem Feſtum tamquam Dedicationis Cathedralis Eccleſiæ Almæ Urbis ab univerſo ipſius Clero Sæculari tantum, & ejus diſtrictis juxta Sacræ Rituum Congregat. Decreta, hac in re pluries edita, ſub Ritu duplici primæ Claſſis cum octava quotannis celebretur. Ita etiam S. R. C. die 14. Septembris 1726. *in Decreto Urbis, & Orbis.*

Regulares vero utriuſque ſexus Urbis, ejuſque diſtricti non intelliguntur per hoc Decretum exempti a celebratione præfatæ Conſecratione Baſilicæ Lateranenſis uti Cathedral. Almæ Urbis ſub Ritu duplici ſecundæ claſſis, cum adſit Decret. S. R. C. ſub die 1. Aprilis 1662. confirmatum ab Alexandro VII. die 8. ejuſdem menſis, in quo demandatur, *quod* Regulares teneantur celebrare ſub Ritu duplici ſecundæ Claſſis ſine octava Feſtum Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis. Vide num. 81.

267. Ad confovendum, imo ad ſemper augendum cultum Beatæ Mariæ Virginis Benedictus PP. XIII. officium pro Solemnitate B. M. de Monte Carmelo, prout jacet Romæ impreſſum 1726. Typis Rev. Cam. Apoſtol. approbavit, ac ab omnibus Chriſtifidelibus utriuſque ſexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, in poſterum ſub Ritu duplici majori pro die 16. Julii quotannis recitari mandavit die 24. Septemb. 1726. *in Decr. Urbis & Orbis.*

Sacra autem R. C. die 23. Junii 1736. *in Eiſildenſ.* declaravit omnes, nempe etiam quoſcumque Regulares teneri celebrare dictum Feſtum B. V. de Monte Carmelo die fixo 16. Julii.

268. In Litaniis Sanctorum pro diverſitate functionum, & temporum aſſignatis, & in illis

pro

pro Animæ commendatione, poſt nomen S. Jo: Baptiſtæ, ſtatim adjungi debet illud S. Joſephi, dicendo *S. Jo: Baptiſta ora pro nobis. S. Joſeph ora pro nobis. Omnes SS. Patriarchæ, &c.* Ita ſervari mandavit ab omnibus Chriſtifidelibus Bened. XIII. 19. Decembris 1726. *in Decr. Urbis & Orbis.*

269. Benedictus PP. XIII. benigne indulſit, ut officium Beatæ V. Sept. Dolorum pluribus Regnis, Dominiis, Civitatibus, ac Diœceſibus jam conceſſum, in poſterum Feria VI. poſt Dominicam Paſſionis ab omnibus Chriſtifidelibus Sæcularibus, & Regularibus utriuſque ſexus, qui ad Horas Canonicas tenentur ſub ritu duplici majori recitari, & Miſſa reſpective celebrari poſſit, & debeat, ſervatis in reliquis Rubricis Miſſalis, & Breviarii Romani: ac ita in Breviario, & Miſſali Romano apponi mandavit præfatus Pontifex die 22. Auguſti 1727. *in Decreto Urbis, & Orbis.* Vide infra num. 272.

270. Feſtum S. Benedicti, quod habet annexum Forum incidens in aliquam diem majoris hebdomadæ, Forum transfertur quocumque alio officio etiam æqualis Ritus in eo occurrente. S. R. C. 6. Septembris 1727. *in Fuldenſ.*

Idem antea ſtatuerat pro omnibus Monachis, & Monialibus Ordinis S. Benedicti, Benedictus Papa XIII. die 23. Januar. 1724.

271. Officium S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, alias ſub Ritu ſemiduplici pro Eccleſia Univerſali die 25. Maji recitari conceſſum, in poſterum ab omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus exiſtentibus in tota Italia, & Inſulis adjacentibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, ſub Ritu duplici recitari poſſe, & debere conceſſit Benedictus PP. XIII. 28. Januar. 1728.

Hoc Feſtum & officium nunc celebratur die 25. Maji tamquam ipſi propria, & aſſignata, quia dies 25. eſt impedita in perpetuum ab officio S. Gregorii VII. Dupl. min. in Breviario Romano appoſito.

272. Cum officium B. M. V. Septem Dolorum Eccleſiæ Univerſali jam pro Feria VI. poſt Dominicam Paſſionis aſſignatum (prout patet ex Decreto edito die 22. Aug. 1727. & poſito ſub n. 260.) multoties in dicta Feria VI. ob occurrentiam officii ſecundæ Claſſis recitari minime valeat, propterea SS. D. N. Benedictus XIII. ob ſpecialem devotionem erga B. M. V. Septem Dolorum, idem officium die Sabbati immediate ſequenti, non obſtante, quod dicta die occurrat aliud officium alterius Sancti, dummodo non ſit altioris Ritus, ab Eccleſia Univerſali impoſterum celebrari, & Feſtum Sancti occurrentis juxta Rubricas Generales transferri mandavit die 25. Januar. 1729. *in Decreto Generali Urbis, & Orbis.*

Nonnulla alia Decreta pertinentia ad officia Sanctorum celebranda, vel ad eorumdem Ritus elevationem, adducta ſunt a nobis ſuis locis propriis in *Sectione ſeptima*, ubi fuſe agetur, cum Gavanto de Proprio Sanctorum.

Pro parte Clerl Sac. Ord. Jeroſolymitani humillime ſupplicatum fuit S. R. C. pro declaratione ſequentium dubiorum.

273. I. Conſuevit Clerus, &c. hactenus celebrare ſub Ritu Duplici majori Feſtum S. Sebaſtiani Martyris Patroni prædicti Ordinis, & Titularis Cappellæ Linguæ Alverniæ, erectæ in Eccleſia majori ſub Titulo S. Jo: Baptiſtæ, ejuſdem Ordinis, translato in primam diem non impeditam Feſto S. Fabiani P. & Martyris ſub Ritu Semiduplici; & quia, ut aſſeritur, emanavit Decretum S. R. C. uſque de die 22. Nov. 1698. quo declaratum eſt, quod Feſtum S. Fabiani non transferatur, ſed celebretur una cum S. Sebaſtiano, ideo humiliter poſtulat, ut poſſit ſolitum ſervare, non obſtante dicto Decreto, aliiſque rationibus. Et reſolutum fuit, quod ſervari debeat Decretum emanatum die 22. Novembris 1698. Ita S. R. C. 16. Septemb. 1730. *in una Ordinis Jeroſolymitani, ſeu Meliten.* nn. 74. 210. 259.

274. II. Conſuevit transferre in ſolam ſequentem diem, dummodo non impeditam, Feſtum Sancti Laurentii Juſtiniani aſſignatum pro Eccleſia Univerſali die 5. Septembris ſub Ritu Semiduplici ad libitum, eo quia eadem die celebratur officium de die octava Decollationis S. Jo: Baptiſtæ, unde pariter petit, ut poſſit impoſterum ſolitum ſervare, quibuſcumque non obſtantibus: Et reſponſum fuit, juxta mentem, quæ eſt, quod ſupplicent pro aſſignatione diei fixæ. Sacra Rituum Congregat. 16. Septembris 1730. *in eadem.*

275. III. Exponit qualiter de anno 1659. fuerit facta quædam fundatio ab N. pro decantandis in Pontificali primis Veſperis, & Miſſa votivis de Sancto Franciſco Xaverio, aſſignata pro adimplemento ſuæ diſpoſitionis die 10. Decembris cujuslibet anni, ne impediretur, ut creditur, Feſtum ejuſdem Sancti, quod magna cum pompa, & populi concurſu die 3. ejuſdem menſis celebratur in Eccleſia PP. Societatis Jeſu Civitatis Valettæ, unde prædictus Clerus ad tenorem dictæ piæ diſpoſitionis conſuevit uſque adhuc poſt ſolutum penſum officii currentis, decantare primas Veſperas, & Miſſam, in quibus intervenit Eminentiſſimus Magnus Magiſter, & Venerab. Conſil. ideoque interpellat, ut poſſit ſolitum ſervari, quibuſcumque non obſtantibus. Quoad Veſperas Sacra Rituum Congregatio ad relationem Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi D. Cardinal. Zondadari reſcribendum cenſuit negative; & transferatur Feſtum Sanct. Franciſci Xaverii in perpetum ad diem 10. Decembris. Ita prædicta Sac. Congr. 16. Septemb. 1730. *in eadem.*

276. IV. Inſtitit pro extenſione officii Dedicationis cum octava Eccleſiæ Majoris non ſolum ad Clerum ſervitio ejuſdem Eccleſiæ addictum, & ad Equites, qui tenentur ad Horas Canonicas ratione alicujus beneficii, ſed etiam ad omnes

alios

alios Religioſos utriuſque ſexus ſupradicti Ordinis ubique locorum exiſtentes etiam extra Melitam, non obſtante Decreto hujus S. R. C. emanato die 11. Julii 1711. & S. R. C. reſpondit: *Negative* quoad extenſionem ubique locorum. Die 16. Septemb. 1730. *in eadem.*

277. V. Declarari poſtulat: an Feſtum SS. Angelorum, & Archangelorum debeat habere utraſque Veſperas integras in concurſu alterius Duplicis minoris, ad tenorem novi Decreti emanati, ut aſſeritur die 14. Maji 1707. & S. R. C. reſpondit: ſervandum eſſe Decretum. Ita die 16. Septemb. 1730. *in ead. Ord. Jeroſolymitani, ſeu Melitenſ.* Vide nn. 116. 245.

278. VI. Similiter ſupplicat declarari, an ſub nomine Sanctorum ad libitum comprehendantur officia Duplicia, & ſemiduplicia SS. recitari conceſſa aliquibus Regnis, Provinciis, Civitatibus, & alicui particulari Ordini abſque expreſſa notula (*ad libitum*) ſed tantum cum ſequenti clauſula, nimirum: *recitari poſſint, & valeant*, vel *recitari poſſe cenſuit?* aſſeritur enim emanatam fuiſſe quamdam Declarationem ob hac S. C. tenoris ſequentis, videlicet — Ex voto S. R. C. ut conſtat ex reſponſo Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Archiepiſcopi Apameni ejuſdem S. C. Secretarii: ſub nomine Sanctorum ad libitum non comprehenduntur officia Duplicia Sanctorum aliquibus Regnis, & Provinciis recitari conceſſa, ideoque occurrentia in Dominicis non debent omitti, uti etiam ſi cadant in diebus impeditis, juxta Rubricas transferantur. Et S. R. C. dubio propoſito reſpondit: negative die 16. Septemb. 1730. *in eadem.*

Hoc Decreto derogatum videtur alteri dato ſub n. 146. & revera vide Decr. infra poſitum ſub num. 179. *In Hiſpalenſ.* Verum conſiderandum pariter eſt Decr. ſub num. 311. *in Einſild.*

279. Cum in tota Hiſpania ſit conceſſum, ut III. Dominica poſt Paſcha celebretur Feſtum Patrocinii S. Joſeph ſub Ritu Duplici, ex parte Reverendiſſimi Archiepiſcopi, & Capituli Eccleſiæ Metropolitanæ Hiſpalenſis, quæſitum fuit, ſi cadat illa die Feſtum majoris Ritus, an Feſtum Patrocinii S. Joſeph ſit transferendum ad aliam diem? Et reſponſum fuit, transferri poſſe; ita tamen ut pro dicto Feſto Archiepiſcopus aſſignet certam aliquam diem, quæ non ſit Dominica fixa. Ita S. R. C. die 26. Novembr. 1735. *in Hiſpal.* Vide etiam n. 311. Quoad dignitatem vero S. Joſeph in occurrentia & concurrentia cum Sanctis Apoſtolis, vide num. 363.

280. Cum pluries occurrant quotannis eodem die duo Feſta SS., quorum unum juxta Rubricas eſt transferendum, petitum fuit ex parte ejuſdem Archiepiſcopi, & Capituli Hiſpalenſis, ut quoties perpetua eſt talis occurrentia, aſſignetur ei, quod transferendum eſt, dies propria, & fixa, prima nempe dies non impedita. Et S. C. reſcripſit quod Sanctis, qui perpetuo ſunt transferendi, ſit aſſignanda dies fixa, & commiſit eidem Reverendiſs. Archiepiſcopo, ut pro unica vice deveniat ad hanc deſignationem dierum. Vide nn. 80. 254. 260. 286. 287. 288. & 318.

281. In Feſto Expectationis Partus B. V. M. Hymni ſunt concludendi cum Verſibus: *Virtus, Honor, Laus, Gloria, &c.* & Breve Reſponſorium ad Primam debet eſſe: *Qui venturus es in Mundum.* S. R. C. 26. Novemb. 1735. *in eadem Hiſpalenſ.*

282. Sancti, qui in fine anni ſuperſunt, non ſunt transferendi ad annum ſequentem, ſed quoties toto anni decurſu de illis celebrari non valeat, tunc illo anno diebus eorum propriis conſiderandi ſunt tamquam *ſimplices*: faciendo illorum Commemorationem ut fit in *ſimplicibus* cum nona Lectione ad Matutinum compoſita ex omnibus eorum Lectionibus propriis ſecundi Nocturni ad modum unius. S. R. C. die 26. Novembr. 1735. *in eadem Hiſpalenſ.* Vide num. 337. & 341.

283. Lectiones primi Nocturni de Exodo, quæ leguntur in Dominica IV. Quadrageſimæ, quoties iſta ſit impedita aliquo Feſto primæ Claſſis, reaſſumendæ ſunt intra illam Hebdomadam in Feſto occurrente Lectionibus propriis primi Nocturni, quæ deſumerentur de Scriptura occurrente, ſi Feſtum illud extra Quadrageſimam incidiſſet. S. R. C. die 26. Novemb. 1731. *in eadem Hiſpalenſ.*

284. Relatis in S. R. C. ab Eminentiſs. Domino Cardinali Belluga, die 26. Novembris anni proximi præteriti, Reverendiſſimi Archiepiſcopi, & Capituli Metropolitanæ Hiſpalenſ. enixis precibus ſupplicatum fuit pro elevatione officii S. Joſephi ad Ritum Duplicis primæ Claſſis; necnon pro declaratione, utrum officia Semiduplicia, quæ occurrunt in Dominica infra octavam non privilegiatam, die Lunæ ſequentis non impedito officio 9. Lectionum fieri debeant, in excluſionem alicujus Duplicis præcedentis transferendi? Sacra eadem Congr. tunc reſpondit: *dilata.* Repropoſitis iterum hujuſmodi Inſtantiis per dictum Eminentiſſimum Ponentem, eadem Sac. C. ad primum reſcripſit pro gratia elevationis abſque octava. Ita die 21. Aprilis 1736. *in Hiſpalenſ.*

Ad ſecundum vero eadem S. R. C. reſpondit juxta votum Eminentiſſimi Ponentis, nempe quod in excluſione Duplicis præcedentis transferendi in diem Lunæ immediate ſequentem non impeditam, debeat fieri officium de Semiduplici, quod aliquando occurrit in Dominica infra octavam non privilegiatam, quia eo caſu talis dies eſt aſſignata pro dicto Semiduplici. Ita eadem Sac. Congreg. die 21. Aprilis 1736. *in eadem Hiſpalenſ.* Vide nn. 104. 105. 174. 191. 226. & 316.

285. In Deſponſatione B. M. V. non eſt facienda Commemoratio S. Joſephi, niſi conſtet de ſpeciali conceſſione. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſildenſ.* Vide num. 317.

286. Si

286. Si die 21. Januarii occurrat in aliquibus locis Feſtum alicujus Sancti particulare ſub ritu Duplici, v. gr. S. Meinradi apud Benedictinos, faciendum eſt officium de tali Sancto, & transferendum eſt officium S. Agnetis, quod occurrit eadem die, cui aſſignari debet aliqua dies fixa, quæ tamen non ſit dies 28. Januarii, ne Feſtum Sanctiſſimi Nominis Jeſu, quod celebratur Dominica 2. poſt Epiphaniam, aliquando occurrat in eadem Dominica, quæ eſt Septuageſimæ, ideoque ne illud Feſtum celebretur intra Quadrageſimam, (quod non conveniret) erit relinquenda vacua dies 28. Jan. in quam id tunc erit transferendum. Quando autem agetur Feſtum S. Agnetis ſecundo, fiet de eo Commemoratio tamquam de Simplici; nullo habito reſpectu, quod Feſtum ejuſdem ſolemne prius non fuerit celebratum. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.* Vide nn. 159. 287. 288. & 322.

Ob ſupradictam rationem in Statu Eccleſiaſtico videtur non eſſe aſſignanda dies 28. Januar. Feſto S. Raymundi de Pennafort, ſed nonnulli Ordinariorum Directores inhærendo aliis Decretis relatis ſub numeris 254. 260. & aliis ibi notatis, adhuc tali Feſto aſſignant prædictam diem, tamquam ei fixam, & propriam, & transferunt officium SS. Nominis Jeſu in aliam diem.

287. Die 3. Martii, qua in Germania occurrunt S. Anſelmus Abbas, & S. Cunegundis Virgo Imperatrix, faciendum eſt officium de S. Cunegunde, & aſſignanda fixa, & propria dies pro S. Anſelmo. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

Ita deciſum fuit pro Monachis prædicti Monaſterii, quia Feſtum S. Cunegundis eſt Feſtum tum Ordinis, tum Nationis.

288. Ubi celebratur Feſtum S. Barbaræ ſub ritu Duplici, etiamſi ſine ſpeciali ſolemnitate, fiet de illa officium; aſſignando aliam fixam & perpetuam diem S. Petro Chryſologo. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.* Vide nn. 286. 287. 322.

289. Feſtum Lanceæ, quod eſt approbatum ex Indulto in Germania, & celebratur Feria VI. poſt Dominicam in Albis, ſi ob occurrentiam alicujus Feſti novem Lectionum impediatur, transferri debet ad aliam Feriam VI. intra Tempus Paſchale tantum. S. Rit. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

290. Pro translatione Feſtorum talis ratio habeatur, ut prius fiat officium de prius deſcripto in Kalendario, nullo habito reſpectu, quod officium translatum ſit Eccleſiæ particularis, Ordinis, ſeu Religionis, Diœceſis, Nationis, & Eccleſiæ univerſalis.

Quando occurrit Feſtum aliquod in Diœceſi, quod ſit de præcepto quoad Forum, Regulares de eo debent officium facere; niſi apud ipſos occurrat eadem die aliud Feſtum, quod ſit ejuſdem Claſſis, Ritus, & majoris Dignitatis. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

291. Quando in primis Veſperis S. Hermenegildi Martyris, Hymnus proprius non fuerit recitatus, ponendus eſt in Matutino, & Hymnus Matutini ſubſtituendus eſt in Laudibus. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

Cum Hymnus Matutini prædicti Sancti ſit continuatio ejuſdem Hymni, qui dicendus eſt in primis Veſperis: hinc ne recitetur prius vitæ finis, quam primordia, valde congrua & propria eſt talis ſubſtitutio, & variatio. Habemus ſimilem ritum in officio Sanctæ Martinæ die 30. Januarii, in quo ſi ad primas Veſperas recitatus non fuerit Hymnus proprius, hic conjungitur, & ſit unus cum Hymno Matutini, cujus eſt continuatio, prout Hymnus Laudum eſt finis, & terminus utriuſque: Ita in omnibus Urbis Eccleſiis in caſu ſimili practicatur.

292. Quando Feſtum S. Raphaelis celebratur Dominica tertia poſt Paſcha, Antiphona primi Nocturni erit -- *Multa Magnalia*, & in ſecundo Nocturno -- *Archangele Raphael*; in tertio autem -- *Angelus Archangelus &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

293. Quando Feſtum SS. Philippi, & Jacobi celebratur extra tempus Paſchale, omitti debent omnia *Alleluja* --, Aſteriſci vero non tolluntur. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

Addendum eſt etiam hoc loco, quod repetitio ultima in iſtis Reſponſoriis, debet eſſe brevior, non autem prolixior, ut notat Gavantus *Sect. 5. cap. 13. de Reſponſoriis.*

294. In Feſto S. Caroli Borromæi 4. Novemb. in primis Veſperis pro Commemoratione SS. Vitalis, & Agricolæ MM. Antiphona erit -- *Iſtorum eſt enim Regnum Cœlorum &c.* cum verſu -- *Lætamini in Domino &c.* & ad Laudes ſubſtituetur verſus -- *Exultent juſti &c.* poſt Antiphonam -- *Veſtri capilli &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

295. Quando Antiphonæ, & Verſus in Veſperis variandi ſunt pro Commemoratione alicujus Simplicis faciendæ, *Tunc ad Veſperas*, Primo accipienda eſt Antiphona, cum verſu Laudum. Si vero plures ſint Commemorationes Simplicium, tunc ſecunda Commemoratio ſumetur ex ſecundis Veſperis cum verſu ſecundi Nocturni; tertia vero Commemoratio fiet, deſumendo Antiphonam primam ex tertio Nocturno cum verſu ejuſdem Nocturni. *Ad Laudes.* -- Prima Commemoratio cum verſu erit propria ex primis Veſperis. Secunda Commemoratio fiet cum Antiphona tertii Nocturni, & verſu aſſignatis jam in primis Veſperis. Tertia autem Commemoratio fiet deſumendo Antiphonam, & verſum dictos ſecundo loco in primis Veſperis, nempe Antiphonam ſecundam Veſperarum, & verſum ſecundi Nocturni. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

296. In Feſto S. Joannis Chryſoſtomi, quoad Lectiones in primo Nocturno legendas, ſervetur Rubr. Brev. Rom. unde extra Quadrageſimam dicantur Lectiones de Scriptura occurrente. Intra Quadrag. vero recitentur Lectiones de Communi Doctorum. Pro S. Joanne de Matha idem ſervan-

ſervandum, & in Quadrageſima dicantur Lectiones de Communi, ſcilicet *Beatus vir &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

297. Quando in Feſto aliquo Lectiones aſſignantur legendæ ſive propriæ, ſive de Communi, omittitur etiam initium Scripturæ, quod reponendum eſt infra Hebdomadam in officio Ritus inferioris, minoris Dignitatis, & Solemnitatis etiam tale Feſtum habeat Lectiones proprias, aut ſint de Communi. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

298. Quando Octob. habet tantum quatuor Dominicas, ſervetur omnino diſpoſitio Brev. Roman. & in Feria V. VI. & Sabbato Hebdomadæ IV. legantur Lectiones de Dominica V. continentes hiſtoriam Martyrii SS. Machabæorum. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

299. In Feſto S. Margaritæ Scotorum Reginæ ab aliquibus Breviariis expungi debent ultima verba Lectionis -- *Cujus Feſtum ab eodem Pontifice conceſſum, Innocentius XI. ad octavam Idus Julii transferri juſſit.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

330. In tertio Noct. pro Feſto S. Joannis Nepomuceni, tam intra, quam extra tempus Paſchale ſemper dicatur Evangelium -- *Nihil eſt opertum &c.* cum ſua Homilia. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

301. Cum ſæpe contingat, ut in Dioeceſi celebretur unum, & idem Feſtum, & alii in tertio Noct. unum aſſignent Evangelium, alii vero aliud, Religioſi ſequi debent Ordinem proprii Brev. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

302. In Dom. in Albis poteſt legi nona Lectio de ſimplici Feſto occurrente, ut accidit anno 1735. de Sancto Aniceto.

Dominica tertia poſt Paſcha, ubi celebratum eſt Feſtum S. Raphaelis Archangeli, in tertio Noct. recitetur Homilia S. Joannis Chryſoſtomi, nempe *Cum vellet Deus &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

303. Quando Vigilia Omnium Sanctorum venit in Dom. & conſequenter anticipanda eſt in Sabbato, quod tunc erit dies 30. Octob. in qua a PP. Benedictinis celebratur Feſtum Sacrarum Reliquiarum totius Ordinis, tunc a prædictis Monachis facienda eſt Commemoratio tantum de Vigilia Omnium SS. Ita S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſild.* Vide tamen n. 382.

Ita decrevit S. C. quia Evangelium: *Deſcendens Jeſus de monte &c.* eſt commune tum officio Sacrar. Reliquiarum, & quia ita ſervat Eccleſia in officio Expectationis Partus B. M. V. cujus cum idem ſit Evangelium cum officio Feriæ Quatuor Temporum; ideo quando dictum Feſtum Expectationis occurrit in memorata Feria Quatuor Temporum, illud unicum Evangelium recitatur, & in fine Miſſæ legitur Initium Evang. Sancti Joannis. Ita optime obſervavit Clariſs. Vir Venantius Philippus Pierſanctes Cærem. Apoſtolicarum Magiſter.

304. In Feſto B. M. V. de Monte Carmelo, quod etiam a Regularibus ſervari debet die 16. Julii, quamvis officium recitetur juxta conceſſionem Benedicti XIII. prout in Feſto S. M. ad Nives; tota tamen Miſſa, & non tantum Evangelium dicatur illa, quæ a Sede Apoſtolica approbata eſt, & quæ incipit *Gaudeamus omnes &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

305. Feſtum Principalis Patroni alicujus Dioeceſeos a Regularibus eſt celebrandum Ritu Duplici primæ Claſſis, & Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis Ritu Duplici ſecundæ Claſſis, ſine octavis, & degentes extra Civitatem non tenentur ad Dedicationis Officium. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.* & antea die 16. Junii 1708. *in Pariſien.*

306. Poſtquam S. Canutus pro ordine Benedictino fixe eſt repoſitus ad 20. Februarii, poteſt pridie hoc elogium legi in Martyrologio -- S. Canuti Regis, & Martyris VII. Idus Januarii, non variata tamen diſpoſitione Martyrologii Romani. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.* Vide n. 314.

307. Quæſitum fuit: an ſi per Dedicationem Eccleſiæ, vel aliud Feſtum cadens in Dominica, impediatur initium Scripturæ talis Dominicæ, & per octavam non ſit locus pro ea, eo quod omnes dies ſint dies infra octavam præter unam forte, quæ tamen habeat Lectiones de Communi aſſignatas, tunc tale initium ſit omittendum, vel potius reponendum in illo Feſto, omiſſis Lectionibus aſſignatis, & quid ſi illud ſit Duplex majus? Et reſponſum fuit: Initium Scripturæ, aut transferendum eſt ad diem liberam, etiamſi poſt octavam hoc eveniat, aut anticipate legendum, ſed in officio, pro quo aſſignatæ ſunt Lectiones de Communi, illæ ſunt legendæ. Quod faciendum eſt etiam in Duplici majori, juxta Rubr. Brev. de Lectionibus. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

308. In die octava Dedicationis ſemper ſunt repetendæ Lectiones in primo Noct. quæ jam lectæ fuerunt in primo Noct. officii de ipſomet Feſto Dedicationis. Rubr. Brev. de Lectionibus num. 9. Sac. C. R. 5. Maji 1736. *in Einſild.*

309. Si in Dominica IV. poſt Paſcha legantur Lectiones Initii Epiſtolæ B. Jacobi Apoſtoli, In Feſto SS. Apoſtolorum Philippi, & Jacobi legendæ erunt Lectiones ejuſdem Epiſtolæ, quæ occurrent dicendæ in illa Feria. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

310. Quando dies 8. Dedicationis impeditur per Feſtum majoris Ritus, & in ea occurrat Dominica, vel concurrat in primis, aut ſecundis Veſperis ſemiduplex, commemoratio dictæ octavæ facienda eſt ante commemorationem Dominicæ occurrentis, & Semiduplicis cujuſcumque occurrentis. Sacra R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

311. Non poſſunt transferri officia illa affixa certis

bis diebus, quæ ſunt conceſſa pro locis, & Eccleſiis particularibus ad eorum inſtantiam; at quando officia prædicta ſint de præcepto pro aliquo Statu ſicuti ſunt officia plura B. M. V. conceſſa a S. M. Benedicto XIII. pro Statu Eccleſiaſtico affixa certis diebus, transferantur. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.* Vide nu. 265. 278. & 279.

312. In omnibus Congregationibus ordinis Benedictini poſt Feſtum omnium SS. 13. Novemb. celebratur ſolemnis Commemoratio omnium Defunctorum Confratrum dicti ordinis, unde ſi die illa 14. Nov. alicubi adſit Feſtum duplex translatum, ſive occurrens, fiet quidem officium de tali Feſto duplici cum Miſſa ſolemni poſt Tertiam, officium vero Defunctorum recitandum erit poſt Laudes, & omnes Miſſæ privatæ dicendæ erunt pro Defunctis Confratribus in paramentis nigris: Quapropter Commemoratio omnium Defunctorum non eſt transferenda in tali caſu. Ita Sacra R. Cong. 5. Maji 1736. *in Einſild.* Vide nn. 158. 218. & 257.

313. Ubi Feſtum Sanctiſſimæ Trinitatis eſt Titulus Eccleſiæ, non eſt dicendum per totam octavam, ſive officium fiat de octava, ſive de alio Feſto occurrente, Symbolum S. Athanaſii, ſed ſolum in ſolemni Feſto SS. Trinitatis, & in die 8. ejuſdem. Sacra R. Cong. 5. Maji 1736. *in Einſilden.* Vide n. 247.

314. Feſta illa, quæ a die obitus aliquorum Sanctorum translata, ſortita ſunt alium diem fixum, annuntianda ſunt iiſdem diebus, & verbis in Martyrologio Romano deſcriptis. Quod ſi eorum transferantur officia pridie, quam celebrentur, poteſt nunciari Feſtum illius Sancti de quo ſequenti die agetur ſolemnis memoria. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

Vide num. 306. Vide etiam Guyetum *lib. 2. cap. 14.* de Annunciatione Feſtorum *qu. 5. n. 3.*

315. I. Quæſitum fuit, an Feſta Diœceſana occurrentia eodem die cum Feſtis Romanis præponenda ſint Feſtis Romanis ejuſdem Ritus, & ſolemnitatis, ex. gr. die 4. Decembris Feſtum Diœceſanum S. Barbaræ occurrit cum Feſto duplici Romano S. Petri Chryſologi, dubitatur, & quæritur, quale Feſtum ſit prius celebrandum? Et reſponſum fuit: detur Decretum ſub die Julii 1704. *in una Urbis.* Vide allegatum Decretum in noſtro Indice *n.* 227. in quo reſolvitur cæteris paribus Feſtum Diœceſanum, & particulare præferendum eſſe Feſto univerſali. Vide numeros 209. & 22. necnon Decretum ſub num. 194. & aliud ſimile emanatum die 16. Februarii 1737. *in Mechlinen. ad primum Dubium.*

316. II. Dum Semiduplex incidit in Feſtum habens oct. vel in Dom. infra octavam (non privilegiatam) & dies immediate ſequens non eſt impedita, ſed reſtit celebrandum duplex, v. g. anno 1736. Feſtum Aſcenſionis Domini incidit in die 10. Maji, ſeu in Feſto Sancti Antonini, & remanet celebrandum Feſtum S. Petri Martyris, quod eſt duplex: Quæritur, an die 11. Maji, nempe immediate ſequenti celebrari debeat Feſtum ſemiduplex Sancti Antonini juxta Rubric. de Tranſlatione Feſtorum num. 5. tranſferendo ulterius Feſtum S. Petri M. Rurſum quæſitum fuit, an de Feſto tranſlato faciendum ſit officium die immediate ſequenti non impedito, etiamſi adſit aliud ejuſdem dignitatis Feſtum prius tranſlatum? Ad utrumque reſponſum fuit affirmative, & juſſum fuit dari Decreta emanata ſub diebus 30. Sept. 1679. & 16. Sept. 1702. quæ Decreta dantur in noſtro Indice *ſub. n.* 104. 105. & 226. Vide etiam alios ibi indicatos. S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Brugen.* idem omnino confirmavit die 16. Februar. 1637. *in Mechlinen. ad 2. Dubium.* Secundam tamen reſolutionem aliqui ad praxim non deducunt.

317. III. An die 23. Januarii in Feſto Deſponſationis B. M. V. ſit facienda commemoratio Sponſi S. Joſephi tam in officio, quam in Miſſa? Et reſponſum fuit: Servetur Rubrica, quæ habetur in officio Deſponſationis. S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Brugen.* Vide Decretum clarius datum ſupra ſub num. 285. *in Einſilden.*

318. IV. Cum Feſtum S. Gregorii VII. ex mandato Benedicti XIII. celebrandum ſit die 25. Maji quo die antea celebrabatur Feſtum ſemiduplex S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis; Quæritur an hoc Feſtum habeat diem fixum, an vero ſit tranſferendum in primum diem non impeditam? Et reſponſum fuit: ei aſſignandam eſſe primam diem non impeditam. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Brugen.*

Vide nu. 80. 254. & 260. idem omnino confirmatum fuit die 16. Febr. 1737. *in Mechlinen. ad quartum Dubium.*

319. V. An Feſtum Nominis B. M. V. in Diœceſibus Imperatori ſubjectis ſit duplex majus, prout in Brev. ponitur, an vero duplex ſecundæ Claſſis ob Indulgentias plenarias ab Innoc. XIII. conceſſis anno 1722. prout in Diœceſi Viennenſi? Et reſponſum fuit affirmative ad primam partem, negative ad ſecundam. Ita S. R. C. *in eadem Brugen.* & idem omnino confirmavit die 16. Febr. 1737. *in Mechlinen. ad 5. Dubium.*

320. VI. An in Feſto S. Luciæ 13. Dec. in officio poſſit legi nona lectio propria alicujus Sancti ſimplicis, ut de S. Judoco ſolet legi in hac Diœceſi, de quo illa die fiet commemoratio? Et S. R. C. reſpondit affirmative die 23. Junii 1736. *in eadem Brugen.* idem omnino confirmavit die 16. Febr. 1737. *in Mechlin. ad 6. Dub.*

321. VII. An die 18. Dec. in Feſto Expectationis Partus B. M. V. ſit finis Hymnorum: *Jeſu tibi ſit gloria, &c.* ſicut in aliis Feſtis B. M. V. an non? Et reſponſum fuit: Servetur Rubrica. Ita S. R. C. die 23. Junii 1736. *in eadem Brugen.*

Vide aliud ſimile Decretum datum ſub n. 81. & idem omnino confirmavit die 16. Febr. 1737. *in Mechlinen. ad 7. Dubium.*

322. In Occurrentia Feſtorum ejuſdem Ritus, & alias quomodocumque parium, primum locum habebit officium Eccleſiæ particularis, ſecundum Ordinis, ſeu Religionis, tertium Diœceſis, quartum Nationis, quintum Eccleſiæ Univerſalis. S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Einſild.*

323. In Orationibus expungantur omnino cognomina, & Patriæ Sanctorum. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einſilden.*

Vide Decretum emanatum die 22. Dec. 1629. datum ſub n. 50. in quo excluditur tantum Patria, non vero cognomen Sanctorum.

324. Octava S. Scholaſticæ (apud Benedictinos) quando de illa fiat officium, impedit Preces &c. Quod ſi occurrat in Fer. IV. Cinerum, dicuntur Preces &c. ſed nihil fit de octava, quæ terminatur ad primas Veſperas Feriæ IV. Cinerum excluſive. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einſilden.*

* Vide nn. 123. 124.

325. Quæſitum fuit, an conformiter ad Decretum S. R. C. de Commemoratione octavæ S. Scholaſticæ in die Cinerum omittenda, etiam in Dominica Paſſionis, infra octavam S. Benedicti cadente, & ejuſdem Dominicæ in primis Veſperis ſit omittenda Commemoratio octavæ? Et reſponſum fuit: in primis Veſperis facienda eſt Commemoratio de die infra octavam, quando octava celebratur poſt Dom. Paſſionis, ſecus autem ſi dies octava incidat in eamdem Dom. Paſſionis, quia propter Dom. privilegiatam ceſſat oct. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einſilden.*

326. Feſtum Inventionis S. Crucis cadens in Dominica, in qua celebratur Feſtum Dedicationis Eccleſiæ, non poteſt transferri in diem immediate ſequentem, ſi hæc ſit Feſto Duplici, vel Semiduplici impedita, ſed debet reponi prima die non impedita. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einſil.*

327. Si Feſtum S. Joannis Baptiſtæ, ſive aliud ex Solemnioribus venerit in die Corporis Chriſti, officium S. Joannis ſingulari privilegio, tranſfertur in ſequentem diem a quocumque officio duodecim Lectionum (nempe juxta Ritum Monaſticum, & juxta Ritum Romanum novem Lectionum,) etiam impeditam, cum commemoratione octavæ; ſed in ſecundis Veſperis Corporis Chriſti fit Commemoratio tantum S. Joannis. Cætera vero Feſta ſolemniora occurrentia in dicta die Corporis Chriſti transferantur infra octavam in primam diem non impeditam. S. R. C. 23. Junii 1736, *in Einſilden.*

Ideo Feſtum S. Joannis Baptiſtæ hoc privilegio gaudet, quia hoc idem Feſtum ea celebritatis ſignificatione colebatur, ut Presbyteri eo die ter Miſſam facere ſolerent, prout in die Nativ. Domini nos peragere ſolemus, & hoc colligitur ex probatiſſimis Auctoribus. Ad hunc Ritum ſtatuendum pro eodem officio, mota fuit S. C. etiam ex cauſa, & conſideratione peractæ Vigiliæ S. Joannis, quæ cum ſit præventio Feſti, requirebat proximiorem quantum fieri poteſt ipſi Feſto proprii officii recitationem. Advertit etiam S. C. quod concurrente Feſto S. Joannis cum Feſto Dedicationis, declaravit ſecundas Veſperas celebrandas, fore integras de S. Joanne cum ſola Commemoratione Dedicationis, quamvis Dedicatio Eccleſiæ ſit Feſtum Domini, ut videre eſt in Decreto emanato die 21. Auguſti 1688. *in Aquilejen.* ſuperius dato ſub n. 156.

Cætera autem Feſta ſolemniora, nempe primæ, vel ſecundæ Claſſis, quando occurrunt in dicta die Corporis Chriſti, transferri debent infra octavam in primam diem non impeditam juxta Decretum emanatum 30. Maji 1698. *in Ulyſſiponen.* datum ſub n. 198.

Hoc loco unum ſupereſt advertendum, quod ſicut S. C. circa Feſtum S. Joannis Baptiſtæ, quando occurrit in Feſto Corporis Chriſti, in prædicto ſenſu interpretata eſt Textum Rubricæ X. ſic loquentis. *Si Feſtum Nativ. S. Joannis Baptiſta. venerit in die Corporis Chriſti, tranſfertur in diem ſequentem cum commemoratione octavæ &c.* Ita, inquam, eſt interpretata, ut prædictum Feſtum Sancti Joannis præferendum ſit cuicumque Feſto novem Lectionum, etiam occurrenti in die ſequenti, a quo dicta dies venit impedita: eodem modo intelligendum eſſe Decretum Clementis VI. allegatum a Gav. *Sect 7. cap. 4. n. 2.* ſtatuentis, quod ſi Feſtum Purificationis occurrat in Dominicis *privilegiatis*, transferendum eſt in feriam ſecundam, ſcilicet etiam ſi talis feria ſecunda eſſet impedita feſto novem Lectionum præſertim inferioris, vel æqualis Ritus; nam niſi hoc modo intelligatur Decretum Clem. VI. fruſtraneum videretur, nihil ſiquidem aliud præſcriberet, quam quod in prædicto eventu transferatur Feſtum Purificationis in feriam immediate ſequentem, ſi nullum feſtum in ea occurrat, de qua Translatione hoc modo facienda, nullum poteſt oriri dubium; neque ullum adderet privilegium pro tali feſto Clemens Papa VI. Præterea congruum valde videtur tale privilegium, ne alterius protrahatur offic. Purificat. B. M. Vide alia Decreta S. R. C. in Append. Decr. ſub num. 347. & 364.

328. Feſtum Sacrarum Reliquiarum, quæ aſſervantur in Eccleſiis Ordinis Benedictini, celebrandum eſt ab ipſis Monachis de præcepto, & quidem die 30. octob. S. R. C. 23. Junii 1730. *in eadem Einſilden.* Vide n. 303.

329. In ſecundis Veſperis S. Æmiliani Abbatis (quod eſt Duplex majus apud Benedictinos) quæ coincidunt cum prim. Veſp. de feſto omnium SS. Monachor. ejuſdem ordinis, eſt facienda Commemor. de S. Æmiliano, ſi ritus id permittat, nulla habita ratione quod ſit etiam ipſe unus ex iiſdem S. Monachis, quorum feſtus Dies celebrari incipit in dict. Veſp. S. R. C. 23. Junii 1736. *in eod. Einſild.*

330. Quando ob feſtum SS. Nomin. Jeſu contingat transferri aliud offic. duplex ſecundæ Claſſis inferioris dignitatis, de eo debet fieri prima die non impedita. S. R. C. *in Einſild.*

Feſtum

Feſtum B. M. V. de Monte Carmelo celebrandum eſt ab omnibus de præcepto, & ſervari debet Decretum emanatum 24. Septembris 1726. Sac. R. Cong. 23. Junii 1736. *in Einſilden.*

331. Feſtum SS. Nominis Mariæ celebrandum eſt Dominica infra octavam Nativitatis ejuſdem, & quando dies Octava Nativitatis incidit in Dominica, nulla fit Commemoratio octavæ. Sacra Rituum Cong. 23. Junii 1736. *in eadem Einſilden.*

332. In Officio S. Mariæ in Sabbato a Patribus Benedictinis facienda eſt Commemoratio S. Benedicti, non vero S. Scholaſticæ. Rurſus in Officio de S. Benedicto, quod iidem Monachi celebrare ſolent infra ſingulas Hebdomadas, non eſt facienda Commemoratio S. Scholaſticæ. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Einſilden.*

333. In Officio SS. Sacramenti, quod recitatur ſingulis V. Feriis in Germania, & in officio Immaculatæ Conceptionis, quod ex Indulto S. R. C. recitatur in Germania ſub Ritu Duplici in Sabbato, quoad Commemorationes in his faciendas, ſervetur Rubrica de Commemorationibus, & Commemoratio S. Benedicti (a PP. Benedictinis) fiat in Semiduplici, Simplici, & Feriis. Et quoad officia S. Benedicti, S. Scholaſticæ, SS. Sacramenti, & Immaculatæ Conceptionis, ſervetur Decretum diei 20. Martii 1706. quo prohibentur hujuſmodi officia celebrari intra Quadrageſimam, Adventum, Quatuor Tempora, Ferias Rogationum, & Vigilias omnes ſive cum jejunio ſive ſine jejunio. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Einſilden.*

335. In Officio Defunctorum in Veſperis, & Laudibus dicendi ſemper ſunt Pſalmi appoſiti -- *De profundis, & Lauda anima mea Dominum*, & poſt Veſperas, & Laudes omittantur iidem Pſalmi in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, & in die depoſitionis Defuncti. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einſilden.* Vide num. 339.

336. Ex parte Cleri Eccleſiæ Toletanæ quæſitum fuit; an occurrente Feſto Duplici ſecundæ Claſſis octavam habente cum Dominica Septuageſimæ, ſi (ſequentibus Feriis occupatis) transferatur ad ſequens Sabbatum: ſecundæ Veſperæ erunt ut in primis, aut in ſecundis Veſperis Feſti cum Commemor. Dominicæ in Sexageſima, aut erunt de Pſalterio a Capitulo Dominicæ cum Commemoratione diei Octavæ? Et quid ſi dies octavus habeat orationem propriam? Et S. R. C. Ponente Eminentiſſimo Zondadari reſpondit, ſecundas Veſperas Feſti fieri debere cum Commemoratione Dominicæ in Sexageſima; & in die octavæ eſſe recitandam orationem propriam. Ita die 15. Septemb. 1736. *in Toletana.*

337. Ex parte ejuſdem Cleri quæſitum pariter fuit: an ſtantibus Decretis de non addendo, mutando, vel retrahendo in Breviario Romano; necnon Decretis Officiorum noviter apponendorum in corpore, in quibus præcipitur his verbis -- *debeant, teneantur, agant*, in officiis vero Provincialibus concluditur ſic -- *valeant, poſſint, recitare poſſe cenſuit, conceſſit, annuit &c.* ſi autem in aliqua Eccleſia, præſertim Regularium, ſint tot Feſta, quod non poſſint nonnulla Semiduplicia translata adhuc recurrente anno reponi ſemel in Biennio; in hoc ergo caſu quæſitum, inquam, fuit -- an licebit omittere quæ ſunt de Breviario, ut fiat de particularibus dicto modo conceſſis? Et S. R. C. reſpondit: *detur Decretum in Hiſpalen.* emanatum ſub die 26. Novemb. 1736. Ita 15. Septembris 1736. *in eadem Toletana.*

338. Officia B. M. V. nempe Deſponſationis, Patrocinii, Translationis Almæ Domus, & Expectationis Partus a S. M. Benedicto XIII. die 23. Auguſti 1725. pro toto ſtatu Eccleſiaſtico conceſſa ſub Ritu Duplici majori celebrari debent. Ita declaravit, & ſervari mandavit Sac. R. Cong. die 15. Septemb. 1736. *in una Dubiorum.*

339. Pſalmi: *Lauda anima mea Dominum &c.* & *De profundis &c.* omittantur in precibus poſt officium in die Commemorationis Omnium Fidelium Defunctorum, & in die obitus, ſeu depoſitionis defuncti dumtaxat; Cæteris autem diebus ſemper, & omnino dicantur. Ita Sac. Rit. Cong. die 3. Auguſti 1737. *in Nolana.* Vide n. 335.

Hujuſmodi Decreta *in Nolana*, & *in Einſilden.* confirmata fuerunt a S. R. C. die 8. Martii 1738. *in una Eremitarum Ordin. Camaldulen.*

340. Miſſam, & officium S. Julianæ de Falconeriis Fundatricis Tertii Ordinis Servorum B. M. V. cum oratione, Hymno, & Lectionibus propriis ſecundi Nocturni ſub die 19. Martii 1728. præfatæ Servorum B. M. Religioni & Civitati Florentiæ conceſſum, in poſterum prout jacent ab omnibus Chriſtifidelibus utriuſque ſexus tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, die 19. Junii ſub Ritu ſemiduplici recitari, & reſpective celebrari debere indulſit; ac ita in Miſſali, & Breviario Romano apponi mandavit Sacra Rit. Congreg. die 8. Martii 1738. approbante Clemente Papa XII. die 15. ejuſdem Menſis, & eodem Anno *in una Urbis & Orbis.*

341. Ex parte Patris Joſephi a Vernio Ordinis Minorum Cappucinorum ſupplicatum fuit pro declaratione infraſcripti Dubii.

An Sancti, de quibus in toto Anni decurſu celebrari Officium non potuit, transferendi ſint ad annum ſequentem, vel potius eo anno ſint omit-

omittendi? S. R. C. inhærendo alteri resolutioni in similibus datæ ad instantiam Reverendissimi Archiepiscopi Hispalensis sub die 26. Novembris 1735. referibendum censuit: Sanctos, qui in fine anni supersunt, non esse ad annum sequentem transferendos, sed quoties toto anni decursu de illis celebrare non valeant, tunc in illo anno diebus eorum propriis considerandos esse tamquam Simplices: faciendo illorum Commemorationem, ut fit in simplicibus cum nona Lectione ad Matutinum composita ex omnibus eorum Lectionibus propriis secundi Nocturni ad modum unius: Et ita declaravit die 8. Martii 1783.

Hoc Decretum est conforme Decretis positis sub num. 281. 337.

APPEN-

APPENDIX ALIORUM DECRETORUM.

Quorum notitia ad nos pervenit poſtquam coordinata erat ſuperior Series.

342. CUm ex Privilegio Religio Servorum B. M. V. poſſit, & valeat recitare Officium Sanctiſſimi Sacramenti qualibet Feria V. & illud B. Virginis qualibet die Sabbati ſub Ritu Semiduplici, dummodo dicti dies non ſint impediti Officio novem Lectionum, &c. exceptis Adventu, Quadrageſima, & Vigiliis: Et cum multoties eveniat, quod ſit remittendum officium alterius Sancti, aliis de cauſis translatum, ideo Rector & Patres Montis Senarii in Etruria ejuſdem Ordinis, ad tollenda multorum dubia ſupplicarunt S. R. C. pro declaratione: An dictis diebus dicendum ſit Officium translatum, vel potius SS. Sacramenti; & B. V. ex dicto Privilegio, prout hactenus conſueverunt? Et eadem S. R. C. reſpondit: translatum ulterius protrahi, & Officium fieri juxta Privilegium, ſtante præſertim laudabili Conſuetudine &c. Ita S. R. C. die 22. Novemb. 1664. *in una Etruria.*

343. De Patrono, ſeu Titulari Eccleſiæ debet fieri officium ſub Ritu Duplici primæ Claſſis cum octava a Clero eidem adſcripto, etiamſi Eccleſia non fuerit conſecrata, ſed tantum benedicta. S. R. C. 21. Junii 1710, *in una Cappucinorum Provincia Lugdunen.*

344. Si contingat fieri officium de Feſto Semiduplici in Vigilia Omnium Sanctorum, non obſtante Commemoratione Vigiliæ, debent in Laudibus fieri Suffragia Communia: In Miſſa tamen debet dici Oratio *A cunctis &c.* Ita S. R. C. 21. Junii 1710. *in eadem Cappucinorum.*

345. Feſtum S. Benedicti, quoties incidit in aliquam diem majoris Hebdomadæ, ab omnibus utriuſque ſexus ſub Regula S. Benedicti militantibus, transferendum eſt tam quoad Feſtum, quam quoad Chorum, (ut dictum eſt in Decreto allegato ſupra in Serie, emanato die 23. Jan. 1717.) Unde memorata Feria III. in tali eventu intelligitur dies propria prædicti Feſti, adeoque in ea officium S. Benedicti a dictis Monachis & Monialibus recitandum eſt, non obſtante occurrentia alterius officii, ſeu Feſti Ritus inferioris, imo etiam æqualis.

Inhærendo autem Privilegiis conceſſis a Clemente IX. & X. Venerabili Benedictinæ Religioni, certiſſimum eſt, quod in prædicto caſu transfertur hoc Feſtum cum tota ſua octava; imo & cum Indulgentia &c. ex conceſſione Innocentii Papæ XI. prout apparet in Diplomate Apoſtolico edito 26. Septembris 1699.

Si tamen hoc Feſtum incidat in Dominicam Paſſionis, transfertur tunc quoad Officium tantum infra ſuam Octavam in primam diem non impeditam ab alio Feſto, & poſtea ſequitur octava celebranda a prædictis Monachis, & Monialibus eo ordine, quem nos indicavimus in noſtris Obſervationibus ad *cap. 8. ſect. 3. n. XVI.* & ſic Octava protrahitur uſque ad Nonam Sabbati ante Dominicam Palmarum incluſive, itaut Veſperæ ejuſdem Sabbati ſint de Dominica ſine ulla Commemoratione Octavæ, quæ deſivit ad Nonam.

Si autem occurrat hoc Feſtum in Sabbato ante Dominicam Paſſionis, tunc celebratur cum tota Octava, ſed in eadem Dominica Paſſionis nulla fit Commemoratio ejuſdem octavæ, ut liquet ex Decreto dato ſupra a nobis ſub nu. 325. *in Einſilden.* Et tunc dies octava occurret in Sabbato Palmarum, in quo fiet utique de ipſa octava uſque ad Completorium incluſive, & in ſecundis Veſperis Octavæ fiet Commemoratio Dominicæ Palmarum ſequentis.

Denique ſi hoc Feſtum celebretur in Dominica IV. Quadrageſimæ, itaut dies octava incidat in Dominicam Paſſionis, tunc propter dictam Dominicam privilegiatam, ut declaratum fuit in dicto Decreto, ceſſat octava ad Nonam Sabbati præcedentis, & nulla fit Commemoratio dictæ octavæ, neque in Veſperis Sabbati, quæ erunt de Feria, & a Capitulo de dicta Dominica, neque in eadem Dominica Paſſionis, quæ ita conſiderari debet a prædictis Monachis, ac ſi eſſet Feria IV. Cinerum, quæ occurrit aliquando infra Octavam S. Scholaſticæ.

Ad dirigendam Miſſam, & Officium pro dicta octava vide ea, quæ exhibentur in Decreto, quod habetur in Serie Decretorum ſpectantium ad Rubricas Miſſalis ſub num. 687. in cujus initio poteſt addi, quod in Miſſis de Feria, in quibus fit Commemoratio octavæ Conceptionis B. Virginis, debet dici ejuſdem Præfatio.

APPENDIX ALTERA DECRETORUM.

Quæ ſive ante, ſive poſt editam a Merato Seriem & Additionem, uſque in præſens ab eadem Sacra Rituum Congregatione emanarunt.

346. OCtavarium Romanum a R. P. D. Bartholomæo Gav. Cler. Regul. S. Pauli pro celebrandis cum octava feſtivitatibus jam pridem elaboratum, ac referente bon. mem. Illuſt. Card. Bellarmi a S. R. C. non ſemel laudatum, probatumque, ut recitari poſſit, ne diutius religioſi viri deſiderarent, eadem Cong. poſſe imprimi ſeorſum a Breviario, unanimi Illuſtriſſimorum Patrum conſenſu decrevit 26. Febr. 1622. *in una Rubricarum.*

347. Si dies octava occurrat in Dominicis primæ vel ſecundæ claſſis, in quibus de octava facienda eſt tantum commemoratio, Veſperæ dicendæ ſunt (niſi concurrant cum alio feſto præcedenti) de officio ſequenti cum commemoratione diei octavæ, ut in primis Veſperis Feſti: quia cum dies octava non habeat officium in die ſequenti, nec etiam convenit habere primas Veſperas in præcedenti, ut in ſimili caſu dicitur de Concurrentia officii n. 10. S. R. C. 9. Novemb. 1622.

348. Servandus eſt, etiam mutato proprio Brev. & acceptato Romano, mos antiquæ & laudabilis conſuetudinis recitandi in choro officium parvum B. M. etiam in ſemiduplicibus, & Dominicis, non obſtante Rubr. Breviarii. S. R. C. 2. Jan. 1628. *in una Ordinis S. Benedicti Cathalaunia, Urbano VIII. 16. ejuſdem menſis & anni approbante, Conſt.* Cum ſicut.

349. Propoſitum dubium pro parte Cathedralis Hiſpalenſis, nempe de quo feſto tranſlato potius agendum ſit, an de Patrono civitatis, qui eſt S. Iſidorus, an vero de Titulari, qui eſt B. Virgo, Reſponſum fuit de digniori, nempe de B. M. V. S. R. C. 27. Aug. 1633. *in Hiſpalen.*

350. Poſtulantibus Syndico, & electis Terræ Aquavivæ facultatem celebrandi feſtum S. Antonii Patroni dictæ Terræ cum octava, non obſtante quod cum octava celebrarent in eodem oppido feſtum S. Euſtachii pariter Patroni, reſpondit de principaliori dumtaxat Patrono celebrandum eſſe cum octava, S. R. C. 28. Martii 1639. *in una Terræ Aquavivæ Regni Neapolitani Barianæ Provinciæ.*

351. De Protectore principali civitatis debet celebrari officium cum octava per civitatem & diœceſim ſub ritu duplici primæ claſſis, tam apud Sæculares, quam apud Regulares utriuſque ſexus, ſed iſti ſine octava. S. R. C. 23. Maji 1639. *in Caven.*

352. Epiſcopus quando reperitur in aliquo oppido ſuæ diœceſis ob viſitationem, ſeu aliam ob cauſam, poteſt licite recitare officium Sanctorum, de quibus ex forma rubricarum, ſeu ex conceſſione S. C. eo quod ſint Patroni, ſeu Titulares, in eiſdem oppidis recitatur, & ſic præcepto de recitando officio ſatisfacit. S. R. C. 14. Mar. 1643. *in una Dubior.*

353. Dum aliqua legata relinquuntur cum onere celebrandi officium alicujus Sancti ſub altiori ritu, quam qui a ſede Apoſtolica ei præſcribitur, licitum erit hujuſmodi officia ſolemnius celebrare quoad pompam extrinſecam, non autem quoad ritum Eccleſiaſticum. S. R. C. 14. Maji 1644. *in Decreto generali ab Urbano VIII. approb.*

354. Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quod inter Veſperarum Divina, peculiari cuſtoditur ſacello, thurificari debet. S. R. C. 5. Sept. 1648. *in Beneventana.*

355. Antiphona in choro Cathedralis poſtquam primo loco data fuerit celebranti a cornu Epiſtolæ, danda eſt ſecundo loco primæ Dignitati ſive a cornu Evangelii ſive a cornu Epiſtolæ exiſtenti, & ſive interveniat ſive non prima Dignitas, quæ ſedet a dicta parte Evangelii, non obſtante allegata conſuetudine. S. R. C. 22. Mart. 1665. *in Senogallien.*

356. Feſtum Sanctorum Patronorum principalium Civitatis a Clero ſæculari Civitatiſmet celebrandum eſſe cum octava, a Regularibus vero ſine octava: in Diœceſi autem, ubi non adſit proprius loci Patronus, ſimiliter cum octava; at ubi colitur feſtum peculiaris Patroni, nihil de Patrono Civitatis, vel attenta conſuetudine, ſub duplici majori tantum ſine octava. S. R. C. 28. Sept. 1658. *in Calaguritana.*

357. Cum ex parte Parochorum, Rectorum, & Sacerdotum locorum & Terrarum, nempe di *Caneto, Carzagetto, Fontanelle, Caſtiglione, Medole, Selferina, Oſtiano, e Volfengo*, Diœceſis Brixienſis, quæ ſunt ſitæ extra limites Status Veneti, S. R. C. humillime ſupplicatum fuerit, quatenus ipſis ad ſervandam uniformitatem in recitatione officiorum diœceſis Brixienſis, benigne impertiri dignaretur ut officia Sanctorum univerſo Dominio Sereniſſimæ Reipublicæ Venetiarum conceſſa, ac in poſterum concedenda, etiam in præfatis locis, & terris recitari valeant, ſacra eadem Congregatio, audita prius relatione Eminentiſſimi Epiſcopi, referendum cenſuit: Non indigere alia facultate. Die 7. Dec. 1673. *in Brixien.*

358. Officium ſemiduplex S. Benedicti omnibus tertiis feriis per hebdomadam conceſſum, non poteſt

poteſt recitari in Adventu, Quadrageſima, & Vigiliis, S. R. C. 30. Sept. *in una Ordinis S. Benedicti Congr. Caſſin.*

359. Occurrente in ſupradicta feria tertia feſto ſemiduplici etiam translato, vel die infra octavas, vel duplici primæ etiam & ſecundæ claſſis, recitandum eſt officium de ſemiduplici currente, de ſimili translato, de die infra octavas & de duplici quocumque translato. S. R. C. 30. Sept. 1679. *in una Ordinis S. Benedicti Cong. Caſſin.*

360. Pro feſto S. Mathiæ Ap. deciſum fuit, quod in anno Biſſextili propria dies ſit vigeſima quinta Februarii, quæ alias eſt vigeſima quarta, ita ut ſi alicubi habeatur aſſignata dicta dies vigeſima quinta pro aliquo Sancto minoris ritus & dignitatis, iſte ſit transferendus illo anno in proxime ſequentem diem non impeditam: Nunc quæritur: An idem intelligi debeat de aliis Sanctis ſeu officiis occurrentibus in tribus ſequentibus diebus Februarii? Reſponſum fuit: Affirmative. S. R. C. 1. Mar. 1681. *in una Canonic. Reg. Later. ad ſextum Dubium.*

361. Feſtum Purificationis B. M. V. quando occurrit in Dominicis Privilegiatis, niſi ſit titulus Eccleſiæ, quoad officium, & Miſſam in ſequentem diem transferendum eſt S. R. C. 9. Auguſti 1681. *in Bergomenſi.*

362. Regulares tenentur celebrare ſub ritu duplici primæ claſſis feſtum de Patrono principali loci, ac Tituláris Eccleſiæ cathedralis, Patroni principalis regni, provinciæ, ſed ad octavam non tenentur. S. R. C. 20. Mar. 1683. *in una Ord. Minor. de Obſerv.*

363. Cum Sanctiſs. D. N. Innocentius Papa XI. per univerſam Eccleſiam celebrari præceperit Feſtum SS. Nominis Mariæ Dominica infra oct. Nativitatis ejuſdem cum officio & Miſſa propria ſub ritu duplici majoris: quod feſtum jam ante ex Indulto Apoſtolico, nonnullis in locis, cum Indulgentiis pro Chriſti fidelibus Miſſæ ſolemni intereſſentibus die 17. Sept. celebratur cum officio & Miſſa propriis: Inſtitutum fuit a S. R. C. declarari: Primo: An ceſſare debeat in dictis locis tam officium proprium, quam feſtum Sanctiſs. Nominis Mariæ jam antea a Sede Apoſtolica approbatum, ita ut idem feſtum dicta die 17. Sept. cum dicto officio & Miſſa propriis non poſſit amplius mutari? Secundo: An dictæ Indulgentiæ etiam cenſeantur ceſſare, an vero intelligantur translatæ ad dictam Dominicam infra octavam B. M. Virginis? Tertio: An dictum officium & Miſſam pro dictis locis, aut Ordinibus Regul. poſſint amplius reimprimi; ac illo poſthac poſſint iidem uti? Et S. C. ad dicta dubia reſpondit, ut infra: Ad primum: Ceſſare debere. Ad ſecundum: Indulgentias pariter ceſſare pro illa die; & pro translatione ſupplicandum eſſe Sanctiſſimo. Ad tertium: Non licere. Ead. S. R. C. 17. Junii 1684. *annuente Innocentio XI. in fine Conſtitutione XVI. in fine*, quæ incipit: NUPER PRO PARTE.

364. Occurrente die octavæ Dedicationis cum feſto Viſitationis B. M. Virginis, faciendum eſt officium de octava, translato officio Viſitationis. S. R. C. 21. Auguſti 1688. *in Aquilejen.*

365. Primæ lectioni ſecundi nocturni in feſto S. Thomæ de Villanova poſt verba, *Exacta puericia, Compluto, quo miſſus fuerat*, ſtatim addantur ſequentia, *ut alumnus in Collegio majori Sancti Idelfonſi.* Et poſt verba, *eodemque ſtatim reverſus eſt*, addantur, *Sacra Theologia curſu confecto, adeo doctrina excelluit, ut in eadem Univerſitate cathedram aſcendere juſſus philoſophicas, theologicoſque quæſtiones mirabiliter explanaverit.* S. R. C. 31. Aug. 1697. *in decreto Urbis & Orbis.*

366. Infra octavam Sanctiſs. Corporis Chriſti poteſt recitari officium de duplici primæ & ſecundæ claſſis etiam translato, non autem in die octava, in qua nec etiam poteſt recitari de duplici ſecundæ claſſis occurrente. S. R. C. 30. Maji 1699. *in Ulixiponen.*

367. Feſtum ſemiduplex incidens in Dominicam infra octavam non privilegiatam, debet tranſferri immediate in feriam ſecundam non impeditam, licet ſit reponendum quodcumque officium etiam ex ſolemnibus. S. R. C. 19. Jul. 1700. *in Valentina.*

368. Ordini Eremitarum Diſcalceatorum Sancti Auguſtini Provinciæ Franciæ permittitur horas canonicas cantu Gregoriano canendi facultas. Sac. Rituum Cong. 29. Januarii 1701. *annuente Clem. XI. Conſtit. quæ incipit*: Nuper a Congregatione Vener. Fratrum, data Romæ die 29. Jan. 1701.

369. Non ſunt omittendæ in Suffragiis communibus commemorationes SS. Salvatoris, nec Sanctæ Crucis in eorum Eccleſiis titularibus. Sac. Rituum Cong. 23. Auguſti 1704. *in una Eremit. Camald.*

370. In Eccleſiis dedicatis ſub titulo Sanctæ Mariæ Angelorum, officium de hocce Titulari celebrandum eſt die Aſſumptionis B. Mar. cum octava ejuſdem. Ita S. R. C. 14. Maji 1707. *in una Pariſienſi.*

Notandum eſt, quod ſi in Ordine Fratrum Minor. quædam Eccleſia ſit dedicata ſub ſupradicto Titulo Sanctæ Mariæ Angelorum, cujus feſtum occurrit die ſecunda Auguſti, illa die officium debet celebrari in toto Ordine, Ritu, & modo in Breviariis Minoritanis præſcriptis, ideſt, ut Duplex Majus de Communi Dedicationis cum Lectionibus propriis ſecundi Noct.

371. In tertia lectione proprii ſecundi Noct. pro Sancto Pio Papa V. poſt illa verba: *Multis a Deo ejus interceſſione patratis miraculis*, addantur infraſcripta, nempe: *Quibus rite probatis a Clemente Undecimo Pontifice maximo Sanctorum numero adſcriptus eſt.* Sacra Rit. Cong. 1. Julii 1713. *in Decreto Urbis & Orbis annuente Clemen-*

Clemente XI. die 8. ejuſdem menſis & anni in decreto quod incipit: Cum S. R. C. *Tom. 8. Bull. Luxemburgi 1727. pag. 27.*

372. Ex parte Eccleſiæ S. Jacobi Incurabilium Urbis quæſitum fuit, an officium Viſitationis B. M. V. die 2. Julii, in qua feſtum Dedicationis ejuſdem Eccleſiæ occurrit, celebrari poſſit die immediate ſequenti, etiam ſi fuerit dies Dominica? Secundo quæſitum fuit ex parte ejuſdem Eccleſiæ, an item die immediate ſequenti diei 1. Auguſti etiam Dominica, celebrandum ſit officium S. Petri ad Vincula, cum hac ipſa die occurrat octava S. Jacobi? Et Sac. Congr. reſcripſit faciendum eſſe de officiis, de quibus agitur, in die immediate ſequenti, etiam in occurſu Dominicæ propter perpetuum impedimentum in propria die, juxta alterum decretum S. R. C. 2. Julii 1712. Eidem S. R. C. die 10. Novembr. 1717. *in una Urbis.*

373. Abbatiſſa & Monialibus Monaſterii S. Georgii Ordinis S. Benedicti civitatis Patavinæ, pro declaratione dubii circa modum celebrandi ſecundas Veſperas in Feſto S. Georgii titularis ipſarum Eccleſiæ, etiam parochialis, concurrentes cum primis Veſperis Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis S. R. C. humillime ſupplicantibus: Sacra eadem Rituum Congrat. ſecundas Veſperas de S. Georgio ex integro celebrandas eſſe cum commemoratione Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis declaravit. Eadem S. R. C. 9. Auguſti 1721. *in una Monialium S. Benedicti Civitatis Patavina.*

374. S. R. C. inſtante Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Domino Cardinali Barbadico Epiſcopo Patavino, cenſuit in fine ſextæ Lectionis pro Officio diei feſti SS. Redemptoris, ſub die 26. Auguſti proximæ præteriti, univerſo Dominio Sereniſſimæ Reipublicæ Venetiarum conceſſo, addi, & imprimi poſſe verba infraſcripta: *Ut autem accepti beneficii retordatio, & cultus erga Salvatorem noſtrum augeretur in dies, Officium proprium, & Miſſam ſub titulo Sanctiſſimi Redemptoris, qua Innocentius XIII. Romanus Pontifex omnibus utriuſque ſexus Chriſti fidelibus Venetiis exiſtentibus, qui ad horas canonicas tenentur, ſingulis annis Dominica tertia Julii recurrente recitanda conceſſit, Benedictus XIII. ibidem Romanus Pontifex ad totum Scatum & Dominium Venetum extendit:* Si Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit: & Sanctitas ſua benigne annuit die 16. ejuſdem menſis, & anni. S. R. C. 9. Decemb. 1724. *in Patavina.*

375. Quando adeſt conſuetudo in aliqua Diœceſi celebrandi poſt feſtum Patroni principalis Eccleſiæ immediate annuam Dedicationem propriæ Eccleſiæ in proxima Dominica: ſi tali Dominica inciderit feſtum primæ Claſſis, tunc dicta annua Dedicatio debebit transferri ulterius in aliam diem non impeditam, etiamſi non ſit in eodem menſe. S. R. C. 6. Septembris 1727. *in una Fulden.*

376. Decretum jam conceſſum Patribus Trinitariis die 12. Julii 1727. celebrandi Dominica ſecunda Octobris Officium Beatæ Mariæ Virginis ſub titulo de Remedio, ad tollendas rixas & contentiones inter hos & Patres B. Mariæ de Mercede, accedentibus etiam particularibus inſtantiis Patris generalis Ordinis Prædicatorum, & Patris generalis Carmelitarum, revocandum eſſe ſtatuit. S. R. C. die 21. Jan. 1730. *annuente Benedicto XIII.* die 29. Julii 1730. *Conſtit. qua incipit*: Emanavit.

377. Officium S. Margaritæ de Cortona Ordin. Min. cum Lectionibus ſecundi Nocturni, ac Oratione, necnon Antiph. ad Benedictus, & Magnificat propriis, & Miſſa reſpective Clemens XII. approbavit pro die 23. Februar. ſub Ritu ſemiduplici, recitandum ab utroque Clero Sæculari, & Regulari, & tantum in totam Italiam extendit cum decr. S. R. C. die 15. Maji 1736.

378. Dominica tertia poſt Paſcha, ubi celebratur feſtum S. Raphaelis Archangeli, in tertio nocturno recitetur Homilia S. Joannis Chryſoſtomi, nempe *Cum vellet Deus*, &c. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſilden.*

379. Quando feſtum Sanctorum Philippi & Jacobi cadit in Dominica, tunc ultimum reſponſorium, quia eſt proprium, dicatur loco penultimi, quod eſt de Dominica pro Benedictinis. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einſiden.*

380. Quando dies octava *Nativitatis* B. Mariæ incidit in Dominica, in qua celebrari debet feſtum SS. Nominis ejuſdem, nulla fit commemoratio Nativitatis. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einſilden.*

381. In ſecundo triduo majoris hebdomadæ non poſſunt celebrari Exequiæ defunctorum, & officium, & preces recitentur privatim. S. R. C. 11. Aug. 1736. *in Placentina.*

382. Clemens XII. Miſſam, officium proprium S. Aloyſii Gonzagæ e Soc. Jeſu pro Feſto ipſius diei 21. Junii omnibus Sacræ Cæſareæ Majeſtati ſubjectis, nonnulliſque aliis Regnis, & Provinciis conceſſum ſub Ritu Duplici minori, dictum officium, & Miſſam ad omnes utriuſque ſexus Chriſtifideles exiſtentes in tota Italia, & Inſulis adjacentibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, ſub eodem Ritu impoſterum extendi mandavit. Die 10. Maji 1737.

383. Orationem & Lectiones ſecundi Nocturni propriis S. Vincentii a Paulo Congr. Miſſionis, & Miſſam cum Evang. Deſignavit Dominus &c. ut in Communi Evangeliſtarum. S. R. C. annuente Papa Clem. XII. pro die 19. Julii in officio dicti feſti ipſius Sancti ab omnibus Chriſtifidelibus utriuſque ſexus tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, ſub Ritu ſemiduplici recitari poſſe conceſſit. Die 7. Decembris 1737.

384. Serventur Rubricæ Miſſalis, Breviarii, & Cæremonialis Epiſcoporum ad verba Invitatorii:

rii: *Venite adoremus, & procidamus ante Deum, &c.* ad verba ſymboli: *Et incarnatus eſt, &c.* & ad alia ſimilia genuflexionem requirentia, etiam a Cantoribus ad ambonem, aut chorum degentibus, dum ea proferuntur actualiter; ſic tamen, ut quando mora genuflexionis eſt brevis, hæc fiat, quando autem mora eſt longa, ne plurium vocum uniſona modulatio inflectatur, genuflectendum erit ſub finem verborum. S. R. C. 8. Martii 1738. *in Ulixibonen. Occid. Regii Noſocomii.*

385. An Feria ſecunda poſt feſtum SS. Trinitatis, in qua tamquam in ſede perpetua, & propria quotannis celebratur ſolemnitas SS. Myſterii uti Titularis, debeat cantari Miſſa ſolemnis de Sanctiſſima Trinitate cum *Gloria*, & *Credo* ratione rei gravis ob concurſum fidelium, licet ipſamet feria ſecunda impedita ſit feſto duplici, dempto claſſico. Reſponſum fuit. Pro gratia. S. R. C. 8. Martii 1738. *in una Ulibonen. Occident. pro Confraternitate Sæcularium in Eccleſia Regii Noſocomii.*

386. An officia pro animabus Confratrum extra diem obitus, ſeu depoſitionis, tertium, ſeptimum, & trigeſimum cum caſtro doloris, & concurſu Sacerdotum officiata, habere debeant ritum duplex, vel ſemiduplex cum Pſalmo ac tribus orationibus? Reſponſum fuit. Serventur Rubricæ Ritualis Romani una cum noviſſimo decreto edito anno 1737. in Nolana, nempe duplicatio antiphonarum præter diem Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, & diem depoſitionis defuncti, fiat in diebus tertio, ſeptimo, trigeſimo, & anniverſario tantum. S. R. C. 8. Martii 1738. *in Ulixb. Occid.*

387. Feria ſecunda poſt Dominicam infra octavam omnium Sanctorum, feſto duplici minori occupata, in qua pro animabus Confratrum cantatur Officium Defunctorum cum ſolemnitate, debet pro gratia cantari Miſſa de Requiem: quod ſi anniverſarium prædictum contingat in feſto altioris ritus, debet illud præcedenti die celebrari. S. R. C. 8. Martii 1738. *in Ulixb. Occident. pro Eccleſia Regii Noſocomii.*

388. Se alla benedizione che dall' Edomadario ſi dà nella ſeconda lezione del terzo notturno de' Santi al *cujus Feſtum* vel *quorum feſtum colimus*, debbaſi o nò inginocchiare, ſtante che nell' altre ſette benedizioni, in alcune delle quali ſi nomina il divin Padre, il Figliuolo, e lo Spirito Santo, non ſi coſtuma tal genuflеſſione? Reſp. negative. S. R. C. 6. Sept. 1738. *in una Ord. Min. de Obſerv. S. Franciſci.*

389. Frater Michael Angelus a Gallipoli Procur. Gen. Ord. Min. Obſerv. Ref. S. Franciſci ſupplici exponit, quatenus recenter a S. R. C. conceſſa ſunt quædam officia Sanctorum alia Urbis & Orbis, alia aliquibus regnis, ditionibus, ſtatibuſque peculiaribus recitanda tum a ſæcularibus, tum a Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, quæ conceſſiones exprimuntur his verbis: *Recitari poſſe, fieri poſſe*, & cum ex Rubricis noſtri novi Breviarii approbatis a S. M. Innocentio PP. XII. per Bullam, quæ incipit *Exponi nobis &c.* ſtatuatur, ut quotieſcumque ſit hæc expreſſio, *Recitari poſſe, fieri poſſe*, nihil aliud intelligatur, niſi officium ad libitum, hinc humiliter petit ab EE. VV. ut dignentur declarare, an prædicta Officia cum tali expreſſione expreſſa, ſi incurrant in die impedita ab aliis officiis de præcepto Breviarii prædicti, non obſtantibus decretis S. R. C. de non transferendis Officiis Sanctorum ad libitum, a nobis poſſint transferri ad aliam diem, vel debeant omitti? Sac. autem Cong. declaravit, prædicta officia acceptata, ſi occurrant diebus impeditis, non reputari debere tamquam mera officia ad libitum, ſed de præcepto, adeoque omnino transferenda. Eadem S. R. C. 6. Sept. 1738. *in una Ord. Min. Obſerv. Reform.*

390. Feſtum S. Joachim Patris B. M. V. quod celebrabatur 20. Martii, nunc ad ritum duplicem majorem, & ad Dominicam infra octavam Aſſumptionis translatum, & perpetuo affixum eſt per recens decretum anno 1738. die 3. Octob. emanatum, ne feſta de præcepto multiplicentur. Quod ſi alio officio juxta Rubricas impeditum fuerit, ad primam diem non impeditam tranſferendum erit. In quo decreto ad eumdem ritum duplicis majoris elevatum eſt offic. S. Annæ ſecundum ritum ejuſdem conjugis pro die 26. Julii. Eadem S. R. C. 20. Septembr. 1738. *in Decreto Urbis & Orbis, approbante Clem. XII.* die 3. Octob. ejuſdem anni.

391. S. R. C. approbavit atque conceſſit officium S. Joannis a Cruce Conf. cum Lectionibus ſecundi Nocturni, ac Oratione propria, atque ad Eccleſiam univerſalem ampliavit pro die 24. Nov. ſub Ritu ſemiduplici recitandum ab utroque Clero Sæculari, & Regulari die 3. Octobris 1738.

392. An in officio Tranſverberationis S. Thereſiæ debeat ad Matutinum recitari hymnus *Hæc dies, quæ candida*, vel potius de communi Virginum? & reſponſum fuit, debere recitari hymnos proprios, qui recitantur in feſto S. Thereſiæ, ſed loco: *hæc eſt dies quæ candida*, dicatur in feſto Tranſverberationis: *Felix dies quæ candida*. S. R. C. 29. Nov. 1738. *in una Carth. Hiſp.*

393. In Commemorationibus communibus, ſive ſuffragiis Sanctorum per annum, dum fit de aliquo Sancto principali, cujus antiphonæ habent in fine *Alleluja*, ſi contingant verba, quibus exprimantur gaudium, victoria, & ſimilia, debet hæc *Alleluja* recitari, alioquin omittatur. S. R. C. 29. Nov. 1738. *in una Carthag. Hiſp.*

394. Officium S. Felicis a Cantal. Conf. Ord. Min. Capucc. cum Lectionib. 2. & 3. Noct. ac Orat. propriis noviſſime emanatis, S. R. C. ad totam Italiam, Inſulaſque adjacentes ſub Ritu ſemid. recitandum die 21. Maji ab utroque Clero Sæculari, & Regulari extendit die 21. Martii 1739.

[395. Pro-

395. Promotor Fiſcalis Curiæ Epiſcopalis montis Politiani exponit in illa Cathedrali vigere conſuetudinem, quandocumque cantentur Veſperæ feriales diebus Quadrageſimæ, Adventus, & jejuniorum canendi etiam preces, quæ flexis genibus perſolvuntur alta voce cum deſinentia ad unumquemque verſiculum, prout in feſto ſimplici in commemorationibus, & ad antiph. B. M. V. ſcilicet a *fa* ad *re*, excepta oratione Dominica, quæ non canitur, ſed alta voce recitatur uſque ad verſic. *Et ne nos inducas* &c. quæ pariter canitur cum ſupradicta deſinentia: ita Pſalmus *Miſerere* non cantatur, ſed recitatur alta voce & in eodem tono, ſicut ceteri verſiculi. Humillime quærit, an iſta conſuetudo ſervanda ſit, & quatenus quo modo, & forma dicendæ ſint. Et reſponſum fuit, non eſſe attendendam conſuetudinem aſſertam concinendi preces feriales ad Veſperas, & ad Laudes in diebus jejuniorum per depreſſionem vocis a *fa* ad *re*, ſed utendum tono, ac voce uniformi per ſimplicem *fa*. S. R. C. 9. Maji 1739. *in eadem Montis Politiani.*

396. Quod ſtatutum fuit per plura decreta S. R. C. dicendum eſſe Pſalmos *Lauda anima mea* &c. ad Veſperas, *De profundis* ad Laudes pro Defunctis, exceptis diebus commemorationis omnium Fidelium defunctorum, & depoſitionis defuncti, ſervandum erit etiam in illis Eccleſiis, ubi ex vi regulæ, ſeu ob adimplendas pias Defunctorum voluntates totum officium Defunctorum ritu duplici recitare tenentur, ut ſit diebus ſupra expreſſis, & in caſu affirmativo. S. R. C. 9. Maji 1739. *in una Ord. Erem. Camald. Congr. Montis.*

397. Quæritur an in dictis caſibus omittendum ſit Invitatorium, cum Rubrica Breviarii innuat, quod hoc dicatur in die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum? Et reſponſum fuit, negative: nempe quod in officio Defunctorum quando recitatur integrum, numquam omittendum ſit Invitatorium. S. R. C. 9. Maji 1739. *in una Ord. Eremit. Camald. Congr. Montis.*

398. Ex parte moderni Epiſcopi Polenſis S. R. C. pro declaratione infraſcripti dubii ſupplicatum fuit; nempe; Dignitates, Canonici, & Capitulum Cathedralis Polenſis, obtentu conſuetudinis, terminatis omnibus Horis Canonicis, etiam diebus feſtivis, in quibus nec horam Tertiam umquam canunt, niſi Pontificalia exercente Epiſcopo, recitatis anticipate hoc caſu Sexta, & Nona, Miſſam conventualem decantant. Itemque Miſſas pro Defunctis a teſtatoribus legatas ante Matutinum, quoties contingunt, cum cantu celebrant. Cumque hæ conſuetudines reſiſtant Rubricis Miſſalis Tit. de hora celebrandi Miſſam, nec non cuidam decreto S. R. C. in una Cathacen. die 18. Junii 1689. quæritur, an attenta conſuetudine tolerari queant hujuſmodi reſpective anticipationes, & poſtpoſitiones Horarum, & ſolemnium Miſſarum cantatarum ſupramemoratæ? Et reſponſum fuit: Serventur omnino Rubricæ Miſſalis Romani ſub tit. XV. S. R. C. 9. Maji 1739. *in Polana.*

399. Anno itidem 1739. ſub die 9. Maji S. R. C. decrevit, ut officium S. Gertrudis Virg. Abbat. Ord. S. Benedicti cum Lectionibus 2. Nocturni, ac Oratione propriis in Eccleſia univerſali die 15. Novemb. recitetur ſub Ritu Dupl. Min. ac ejuſdem Miſſa reſpective celebretur.

400. Officium Translationis S. Januarii, quod in civitate, & diœceſi Neapolitana antiqua conſuetudine S. R. C. quoque roborata 1664. 16. Septemb. celebratur Dominica prima Maji ſub ritu duplici majori cum octava, vel ſecunda, ſi prima fuerit Dominica in Albis, occurrente cum feſto altioris ritus, vel majoris dignitatis, transferendum eſt a prima Dominica Maji ipſi tamquam propria die aſſignata in primam diem non impeditam; quoad octavam vero ſerventur Rubricæ. S. R. C. 11. Julii 1739. *in Neritonen.*

401. Non tenetur Capitulum Cathedralis pro inchoandis divinis Officiis, quibus intervenire aſſolet Magiſtratus Civitatis multoties ad deferendas conſuetas oblationes, expectare ultra horam conſuetam. S. R. C. 11. Julii 1739. *in Senogallien.*

402. Capitulum, & Canonici celebrantes tam in Cathedrali, quam extra, poſtquam ingreſſi ſunt presbyterium pro Miſſis, vel Veſperis celebrandis induti pluvialibus, ſicut quoties procedunt ad ſedem, & redeunt ad altare, ſeſe inclinant Cruci, Epiſcopo, & Canonicis exiſtentibus in presbyterio, ita quoque non debent ſe ſe vertere a presbyterio ad extra, & ſalutare Magiſtratum. S. R. C. 11. Julii 1739. *in Senogallien. inhærendo aliis reſolutionibus in ſimilibus pluries editis.*

403. Se la notizia di un nuovo offizio di un Santo giungeſſe dopo la giornata propria aſſegnata, debba o nò farſi in quell'anno? Reſponſum fuit, affirmative quatenus evenire poſſit officii recitatio tempore congruo, nempe quod a die pro officii recitatione a S. R. C. præſcripto nondum habuerint dies feriati, ſeu vacantes, vel a feſto inferioris ritus impediti, in quibus juxta Rubricarum regulas hujuſmodi officium recitari potuerit, & minime fuerit recitatum; quod ſi ſecus, pro præſenti anno omittatur. S. R. C. 11. Julii 1739. *in Tropien.*

404. Transferendum eſt officium cadens in die aſſignata, & recitandum eſt de aſſignato, ut accidit in Tropienſi die S. Joannis a Cruce aſſignata S. Felici de Valois, cum hujuſmodi feſtum non debeat conſiderari ut translatum, ſed immutatum in aliam diem ſimiliter ſibi proprium perpetuo a S. R. C. aſſignatam, & ſit ritus majoris S. Joannis a Cruce, cui ex vi Rubricarum de occurrentia competit transferio S. R. C. 11. Julii 1739. *in Tropien.* & 1. Octob. 1740. *in Nolana.*

405. An

405. An Beata Rita de Caſſia poſſit eligi in Titularem Eccleſiæ publice erectæ in Hoſpitali Meliapurenſi Patrum Eremitarum S. Auguſtini: quia cum de Titulari cujuſvis Eccleſiæ debeant fieri ſuffragia in Laudibus, & Veſperis, quod eſt prohibitum quoad Beatos nondum canonizatos: item de Titulari ſit officium cum octava, de Beatis vero non ſit cum octava abſque ſpeciali privilegio? Reſponſum fuit non licere, niſi Pontificio indulto munitis aſſumere in Titularem propriæ Eccleſiæ Beatum. S. R. C. 23. Januar. 1740. *in Meliapuren.*

406. Titulum Eccleſiæ aſſumptum de Beato ſupprimi debet, & aliud pro eo de Sancto jam canonizato ſubſtitui. S. R. C. 23. Jun. 1704. *in Meliapuren. pro B. Ritæ de Caſſia.*

407. Officium Patrocinii B. M. V. in Dominica Novembris ab Ordinario loci aſſignanda, ſi per totum menſem a duplicibus primæ claſſis cum octavis Dominicæ ſint impeditæ, prædictum officium in hoc caſu non eſt recitandum in die alicujus octavæ, ſed transferendum pro gratia ſervatis Rubricis Breviarii Romani de Translatione feſtorum. S. R. C. 1. Octob. 1740. *in Nolana.*

408. Cum in die 22. Novembris occurrat octava S. Felicis Epiſcopi, & Martyris in Eccleſia cathedrali Nolana, ideo transferendum feſtum S. Ceciliæ ſub ritu duplici, quia feſta, quæ amittunt diem propriam, & ſunt perpetuo translata, facienda ſunt in prima die non impedita a feſto novem lectionum tamquam die propria juxta decreta Sacræ Congreg. ſub die 7. Septembr. 1706. & per hoc aſſignata fuit dies 24. At quia eadem dies videtur noviſſime ab eadem Sacra Congregatione aſſignata feſto S. Joannis a Cruce, quæritur, quale officium transferendum, S. Ceciliæ potius, an S. Joannis? Et reſponſum fuit, firmo officio S. Cæciliæ in die 24. Novembris, erit aſſignanda officio S. Joannis a Cruce dies alia, tamquam dies fixa, & perpetua ab officio novem Lectionum non impedita. S. R. C. 1. Oct. 1740. *in Nolana.*

409. Stantibus ſequentibus decretis pro officio Corporis Chriſti, nempe omnibus feriis quintis per annum præterquam in Adventus Quadrageſimæ, & Vigiliarum, ut in Nolana, officio novem Lectionum etiam translato, non impeditis, ſit ſub ritu ſemiduplici officium juxta decretum S. R. C. 20. Martii 1706. Item ſi occurrat ſemiduplex ad libitum, poterit de illo fieri, ſi ſaltem in menſe recitandum ſit de de hac commemoratione, alias officium fiat de commemoratione, relicto prorſus officio ad libitum. Eidem S. R. C. 24. Jan. 1682. Quæritur igitur, ſi in aliquo menſe omnes feriæ 5. impeditæ fuerint a Sanctis novem Lectionum, dummodo non eſſent ad libitum, commemoratio Corporis Chriſti in hoc caſu relinquenda erit ſecundum ſupradictum decretum, ſed ſi occurreret etiam officium translatum, ſive duplex, ſive ſemiduplex, erit ne faciendum de dicta commemoratione, vel potius hac omiſſa, recitandum officium de Sancto translato? Reſponſum fuit, occurrente quocumque officio novem Lectionum etiam translato, omiſſa recitatione officii SS. Sacramenti, faciendum eſt officium ea die occurrens, etiamſi dies ſit infra octavam. S. R. C. 1. Octob. 1740. *in Nolana.*

410. In officio votivo SS. Sacramenti, quod recitatur ex Indulto Apoſtolico, in reſponſoriis ad Matutinum, reſponſoriis brevibus horarum, verſiculis ad Magnificat & Laudes non debent recitari *Alleluja*, prout dicitur in officio feſtivo diei ſolemnitatis Corporis Chriſti. S. C. R. 10. Decembris 1740. *in Salisburgenſi ex parte Conciſtorii.*

411. Quando Dominica tertia poſt Paſcha, cui eſt affixum feſtum Patrocinii S. Joſeph ſecundæ claſſis occurrit feſtum altioris ritus, vel majoris dignitatis, ut feſtum Inventionis SS. Crucis, transferendum eſt officium de S. Joſeph in primam diem non impeditam, quæ tamen non ſit Dominica S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

412. Quando Dominica tertia poſt Paſcha occurrit feſtum S. Marci Evangeliſtæ, vel Sanctorum Apoſtolorum Philippi & Jacobi, debeat ne S. Joſeph cenſeri dignior prædictis, ex quo poſitus eſt in Litaniis ante omnes Apoſtolos poſt S. Joannem Baptiſtam, & decretum extat S. R. C. 22. Auguſti 1711. editum, quod dignitas perſonæ etiam attendi debet juxta ordinem Litaniarum, ita ut prædictum Patrocinium non cedat præfatis feſtis vel debeat cedere, & omitti hoc anno, vel transferri ſaltem, ut ſupra dictum eſt? Reſponſum fuit negative quoad primam partem propoſitæ difficultatis: pro gratia quoad ſecundam partem, videlicet, quod officium Patrocinii S. Joſeph transferri poſſit in diem non impeditam, ſed extra Dominicam. S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

413. Cum Dominica infra octavam Aſſumptionis B. M. V. celebretur in Regno Poloniæ feſtum S. Hyacinthi Patroni principalis duplex primæ claſſis cum octava, & eadem Dominica recenter ſit aſſignata perpetuo a S. R. C. feſto S. Joachimi, an poſſit licite celebrari 20. Martii, ut olim; cum hac Dominica nunquam de eo officium fieri poſſit, vel transferri in aliam diem non impeditam, vel in Dominicam ante Nativitatem B. M. V. numquam impedibilem, cum Dominica poſt octavam Aſſumptionis ſit jampridem aſſignata translationi S. Caſimiri: & ſi fieret de S. Joachimo 20. Martii, utrum ſit celebre ad populum, ſecundum decretum nuper emanatum 20. Septembr. 1738. Reſponſum fuit faciendum eſſe officium in regno Poloniæ Dominica infra octavam Aſſumptionis de Sancto Hyacintho, quod eſt primæ claſſis, aſſignata firma die officio S. Joachimi, cujus feſtum non ſit de præcepto, quia translato officio

non

non transfertur festum, neque ejus festum potest celebrari ante Dominicam infra octavam Assumptionis. S. R. C. 22. Aprilis 1741. *in Vilnen.*

414. Cum in regno Poloniæ Dominica post octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. translationi S. Casimiri Confess. & eadem Dominica perpetuo occurrat octava Sancti Hyacinthi Confess. assignata firma die festo translationis S. Casimiri, faciendum est officium de die octava S. Hyacinthi in Dominica post octavam Assumptionis, S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

415. Cum de concessione officii Sanctar. Ursulæ, & Sociar. Virg. non constet a Sede Apostolica, & tamen omnes diœceses de illa habeant officium, duplex 21. Octobr. excepta diœcesi Cracovienſi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes diœceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse plurибusque decretis firmatum, officia particularibus locis concessa, quantumvis Sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta non possit ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de officio S. Ursulæ a S. R. C. approbato, ac non semel concesso, ejus extensio expetenda est, ut officium licite, ac valide recitetur in illis locis, in quibus præfatæ S. Ursulæ festum cum officio celebratur absque S. Congreg. indulto. Sac. Rituum Congreg. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

416. Serventur Decreta S. R. C. quæ sane assignatio alterius diei officio in perpetuum impedito fieri potest, Sacra Congregatione inconsulta; abrogando alia contra hoc emanata. Sacra Rituum Congr. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

417. Cum in Ordine Carmelitarum Excalceat. festum Corporis Christi celebretur cum octava ad instar octavæ Epiphaniæ, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primæ classis; quæsitum fuit an octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare sicut aliæ octavæ cessant a 17. Decembr. usque ad Epiphaniam? Et responsum fuit: Si octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente octava est deserenda. Quod si infra octavam occurrat festum sub ritu duplici primæ classis, de eo celebrabitur officium cum commemoratione octavæ occurrentis. Si vero infra octavam Corporis Christi occurrat festum secundæ classis, nihil de eo fit, sed transfertur post octav. Corporis Christi, pereunte octava festi translati, si post octo dies a die ejusdem festi octava celebretur. S. R. C. 21. Apr. 1741. *in Vilnen.*

418. Officium a Benedicto XIII. concessum universo Dominio Regis Sardiniæ de Sancta Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, & specialiter in Quadragesima, non vero suffragatur Indultum Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum. S. R. C. 8. Julii 1741. *in Fossanen.*

419. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro Defunctis a Monialibus Monasterii *das. Chagas.* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primæ, & secundæ classis, octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada majori, in quibus diebus ne pia Testatoris voluntas defraudetur, recitetur privatim in choro a Monialibus prædictis, absolutis horis canonicis. Sac. Rituum Congr. 8. Julii 1741. *in Lamacen.*

420. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem majorem, sed relinquit officium in suo ritu: quare reponendum prius erit officium altioris ritus præ alio minoris, quamvis istud haberet annexum præceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo prærogativa festi Annunciationis B. M. V. & S. Joseph, ex decretis tum Alexandri VIII. tum Clement. XI. quod ista festa sic translata quibusque aliis festis tam translatis, quam occurrentibus præferantur, quando cum illorum officio transfertur simul obligatio audiendi sacrum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

421. Officia translata, quæ tantum sint ejusdem ritus, & dignitatis, reponuntur non die immediate seq. libera, sed juxta ordinem translationis, ut scilicet prius celebretur officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, & sic successive: ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente octavam, vel in Dominica infra octavam, vel in festo duplici infra octavam, quod semiduplex in præfatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de octava: protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primæ classis prius translatum. Et decretum quod semiduplex occurrens in festo duplici infra octavam non privilegiatam datum die 30. Sept. 1679. declaratur verum, non apocryphum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

422. Festa duplicia, quæ coluntur a populo de præcepto, retinent eumdem ritum, quem alias haberent, secluſa hac qualitate præcepti, nec sunt duplicia majora. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

423. Duplicia majora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente. S. R. C. 7. Sept. 1741. *in Aquen.*

424. Qualitas festivitatis non est ratio, quod Vesperæ sint, & dicantur integræ de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel majoris dignitatis, vel ritus. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

425. Secundæ Vesperæ Annunciationis concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integræ de Annunciatione ob præstantiam dignitatis, non propter qualitatem præcepti. Idem dicen-

dicendum de festis Domini. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

426. Officia Sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Cong. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703. revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1682. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

427. Debet fieri in tota diœcesi officium cum octava Titularis Ecclesiæ cathedralis, aut Patroni. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

428. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum alicujus Confessoris habens octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu, *meruit beatas scandere sedes* ab iis tantum, quibus a Breviarii Rubrica injunctum est: nec prædicta mutatio fiet, quando officium festivum Sancti habentis octavam, non ultra octavam transfertur, quia tota octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, & ideo versus idem per reliquos octavæ dies, qui forte supererunt, retinebitur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

429. In festo translato Stigmatum Sancti Francisci nulla est facienda mutatio in Hymno; quæ quidem mutatio servanda modo est in festo S. Joachim, Dominica infra octavam Assumptionis celebrando. S. R. C. 1. Septembris 1741. *in Aquen.*

430. Canonici extra Chorum officium persolventes non tenentur ad Psalmos graduales, pœnitentiales, ad officium defunctorum, B. M. V. &c. quæ quidem officia sunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. Sacra Rituum Congregatio Sept. 1741. *in Aquen.*

431. Festa, quæ perpetuo in aliam diem translata sunt & remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die quo celebrantur, non eo quo notantur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

432. Ubi festum Sancti Petri ad Vincula, vel Conversionis Sancti Pauli est Titulus Ecclesiæ, semper per octavam facienda est commemoratio distincta alterutrius prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus Apostolus* &c. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

433. In festo Sanctæ Theresiæ lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non vero de communi. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

434. In die octava Dedicationis Ecclesiæ lectiones primi nocturni sunt de communi, & non de Scriptura. Sac. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

435. Regulares etiamsi recitent officium juxta ritum Kalendarii Cleri Sæcularis Civitatis, non tenentur ad recitationem officii de octava Patroni loci, vel Tituluris principalis. S. R. C. 16. Septem. 1741. *Panormit. in una Ordinis Cler. Regul. Theat.*

436. Festa Sanctorum, quibus concessa est octava perpetuo translata, & ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordinis Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

437. An festis quibus concessa est Indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit Indulgentia? ut multi prætendunt virtute Constitutionis Leonis X. quæ incipit, *Exposuit*, sub die 23. Julii 1518. in qua prope finem habentur hæc verba, *Ac volumus ut quoties dictarum festivitatum, & octavarum earumdem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam Indulgentia, dictas Ecclesias in festivitatibus hujusmodi & per earum octavas visitantibus pro tempore concessa ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translata.* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad officium, non transfertur Indulgentia tali festo concessa. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

438. Decreta, quæ statuunt non esse transferendos ad annum sequentem Sanctos illos qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci.*

439. Non est omittendus in fine cujusvis Horæ ℣. *Fidelium anima* &c. quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricæ 39. Brev. Romani sub num. 3. Sac. Rit. Congr. 14. April. 1742. *in Thelesina.*

440. Adest consuetudo in Regno Poloniæ celebrandi festum Sancti Hyacinthi in Dominica infra octavam Assumptionis B. M. V. uti Patroni illius Regni cum octava; sed pro Ecclesia universali assignatum est in tali Dominica festum S. Joachim Titularis etiam Provinciæ Poloniæ cum octava: supplicatum fuit, quale ex duobus debet transferri? Responsum fuit a S. R. C. transferri festum S. Joachim ad sequentem Dominicam post octavam Assumptionis B. M. V. quia festum Titularis Provinciæ debet cedere festo Patroni Regni. Ita 9. Junii 1742. *In Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redempt. Captivorum.*

441. Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all' EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicazione della Cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de SS. Apostoli Filippo, e Giacomo il dì 5. di detto Mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Offizio di S. Pio V. credette il Clero di detta Città di dover trasportare detta festa de' SS. Apostoli alli 11. dello stesso mese, e così si pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l' EE. VV. a degnarsi

di

non transfertur festum, neque ejus festum potest celebrari ante Dominicam infra octavam Assumptionis. S. R. C. 22. Aprilis 1741. *in Vilnen.*

414. Cum in regno Poloniæ Dominica post octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. translationi S. Casimiri Confess. & eadem Dominica perpetuo occurrat octava Sancti Hyacinthi Confess. assignata firma die festo translationis S. Casimiri, faciendum est officium de die octava S. Hyacinthi in Dominica post octavam Assumptionis, S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

415. Cum de concessione officii Sanctar. Ursulæ, & Sociar. Virg. non constet a Sede Apostolica, & tamen omnes dioeceses de illa habeant officium, duplex 21. Octobr. excepta dioecesi Cracovienſi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes dioeceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse pluribusque decretis firmatum, officia particularibus locis concessa, quantumvis Sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta non possit ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de officio S. Ursulæ a S. R. C. approbato, ac non semel concesso, ejus extensio expetenda est, ut officium licite, ac valide recitetur in illis locis, in quibus præfatæ S. Ursulæ festum cum officio celebratur absque S. Congreg. indulto. Sac. Rituum Congreg. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

416. Serventur Decreta S. R. C. quæ sane assignatio alterius diei officio in perpetuum impedito fieri potest, Sacra Congregatione inconsulta; abrogando alia contra hoc emanata. Sacra Rituum Congr. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

417. Cum in Ordine Carmelitarum Excalceat. festum Corporis Christi celebretur cum octava ad instar octavæ Epiphaniæ, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primæ classis; quæsitum fuit an octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare sicut aliæ octavæ cessant a 17. Decembr. usque ad Epiphaniam? Et responsum fuit: Si octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente octava est deserenda. Quod si infra octavam occurrat festum sub ritu duplici primæ classis, de eo celebrabitur officium cum commemoratione octavæ occurrentis. Si vero infra octavam Corporis Christi occurrat festum secundæ classis, nihil de eo fit, sed transfertur post octav. Corporis Christi, pereunte octava festi translati, si post octo dies a die ejusdem festi octava celebretur. S. R. C. 21. Apr. 1741. *in Vilnen.*

418. Officium a Benedicto XIII. concessum universo Dominio Regis Sardiniæ de Sancta Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, & specialiter in Quadragesima, non vero suffragatur Indultum Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum. S. R. C. 8. Julii 1741. *in Fossanen.*

419. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro Defunctis a Monialibus Monasterii *das. Chagas* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primæ, & secundæ classis, octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada majori, in quibus diebus ne pia Testatoris voluntas defraudetur, recitetur privatim in choro a Monialibus prædictis, absolutis horis canonicis. Sac. Rituum Congr. 8. Julii 1741. *in Lamacen.*

420. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem majorem, sed relinquit officium in suo ritu: quare reponendum prius erit officium altioris ritus præ alio minoris, quamvis istud haberet annexum præceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo prærogativa festi Annunciationis B. M. V. & S. Joseph, ex decretis tum Alexandri VIII. tum Clement. XI. quod ista festa sic translata quibusque aliis festis tam translatis, quam occurrentibus præferantur, quando cum illorum officio transfertur simul obligatio audiendi sacrum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

421. Officia translata, quæ tantum sint ejusdem ritus, & dignitatis, reponuntur non die immediate seq. libera, sed juxta ordinem translationis, ut scilicet prius celebretur officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, & sic successive: ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente octavam, vel in Dominica infra octavam, vel in festo duplici infra octavam, quod semiduplex in præfatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de octava: protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primæ classis prius translatum. Et decretum quod semiduplex occurrens in festo duplici infra octavam non privilegiatam datum die 30. Sept. 1679. declaratur verum, non apocryphum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

422. Festa duplicia, quæ coluntur a populo de præcepto, retinent eumdem ritum, quem aliis haberent, secluſa hac qualitate præcepti, nec sunt duplicia majora. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

423. Duplicia majora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente. S. R. C. 7. Sept. 1741. *in Aquen.*

424. Qualitas festivitatis non est ratio, quod Vesperæ sint, & dicantur integræ de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel majoris dignitatis, vel ritus. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

425. Secundæ Vesperæ Annunciationis concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integræ de Annunciatione ob præstantiam dignitatis, non propter qualitatem præcepti. Idem dicen-

dicendum de festis Domini. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

426. Officia Sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Cong. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703. revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1682. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

427. Debet fieri in tota diœcesi officium cum octava Titularis Ecclesiæ cathedralis, aut Patroni. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

428. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum alicujus Confessoris habens octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu, *meruit beatas scandere sedes* ab iis tantum, quibus a Breviarii Rubrica injunctum est: nec prædicta mutatio fiet, quando officium festivum Sancti habentis octavam, non ultra octavam transfertur, quia tota octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, & ideo versus idem per reliquos octavæ dies, qui forte supererunt, retinebitur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

429. In festo translato Stigmatum Sancti Francisci nulla est facienda mutatio in Hymno; quæ quidem mutatio servanda modo est in festo S. Joachim, Dominica infra octavam Assumptionis celebrando. S. R. C. 1. Septembris 1741. *in Aquen.*

430. Canonici extra Chorum officium persolventes non tenentur ad Psalmos graduales, pœnitentiales, ad officium defunctorum, B. M. V. &c. quæ quidem officia sunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. Sacra Rituum Congregatio Sept. 1741. *in Aquen.*

431. Festa, quæ perpetuo in aliam diem translata sunt & remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die quo celebrantur, non eo quo notantur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

432. Ubi festum Sancti Petri ad Vincula, vel Conversionis Sancti Pauli est Titulus Ecclesiæ, semper per octavam facienda est commemoratio distincta alterutrius prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus Apostolus* &c. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

433. In festo Sanctæ Theresiæ lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non vero de communi. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

434. In die octava Dedicationis Ecclesiæ lectiones primi nocturni sunt de communi, & non de Scriptura. Sac. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

435. Regulares etiamsi recitent officium juxta ritum Kalendarii Cleri Sæcularis Civitatis, non tenentur ad recitationem officii de octava Patroni loci, vel Titularis principalis. S. R. C. 16. Septem. 1741. *Panormit. in una Ordinis Cler. Regul. Theat.*

436. Festa Sanctorum, quibus concessa est octava perpetuo translata, & ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordinis Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

437. An festis quibus concessa est Indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit Indulgentia? ut multi prætendunt virtute Constitutionis Leonis X. quæ incipit, *Exposuit*, sub die 23. Julii 1518., in qua prope finem habentur hæc verba, *Ac volumus ut quoties dictarum festivitatum, & octavarum earumdem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam Indulgentia, dictas Ecclesias in festivitatibus hujusmodi & per earum octavas visitantibus pro tempore concessa ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translata.* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad officium, non transfertur Indulgentia tali festo concessa. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

438. Decreta, quæ statuunt non esse transferendos ad annum sequentem Sanctos illos qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci.*

439. Non est omittendus in fine cujusvis Horæ ℣. *Fidelium anima* &c. quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricæ 30. Brev. Romani sub num. 3. Sac. Rit. Congr. 14. April. 1742. *in Thelesina.*

440. Adest consuetudo in Regno Poloniæ celebrandi festum Sancti Hyacinthi in Dominica infra octavam Assumptionis B. M. V. uti Patroni illius Regni cum octava; sed pro Ecclesia universali assignatum est in tali Dominica festum S. Joachim Titularis etiam Provinciæ Poloniæ cum octava: supplicatum fuit, quale ex duobus debet transferri? Responsum fuit a S. R. C. transferri festum S. Joachim ad sequentem Dominicam post octavam Assumptionis B. M. V. quia festum Titularis Provinciæ debet cedere festo Patroni Regni. Ita 9. Junii 1742. *In Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redempt. Captivorum.*

441. Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all' EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicazione della Cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de SS. Apostoli Filippo, e Giacomo il dì 5. di detto Mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Offizio di S. Pio V. credette il Clero di detta Città di dover trasportare detta festa de' SS. Appostoli alli 11. dello stesso mese, e così si pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l' EE. VV. a degnarsi

di

non transfertur festum, neque ejus festum potest celebrari ante Dominicam infra octavam Assumptionis. S. R. C. 22. Aprilis 1741. *in Vilnen.*

414. Cum in regno Poloniæ Dominica post octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. translationi S. Casimiri Confess. & eadem Dominica perpetuo occurrat octava Sancti Hyacinthi Confess. assignata firma die festo translationis S. Casimiri, faciendum est officium de die octava S. Hyacinthi in Dominica post octavam Assumptionis, S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

415. Cum de concessione officii Sanctar. Ursulæ, & Sociar. Virg. non constet a Sede Apostolica, & tamen omnes dioeceses de illa habeant officium, duplex 21. Octobr. excepta dioecesi Cracovienfi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes dioeceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse pluribusque decretis firmatum, officia particularibus locis concessa, quantumvis Sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta non possit ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de officio S. Ursulæ a S. R. C. approbato, ac non semel concesso, ejus extensio expetenda est, ut officium licite, ac valide recitetur in illis locis, in quibus præfatæ S. Ursulæ festum cum officio celebratur absque S. Congreg. indulto. Sac. Rituum Congreg. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

416. Serventur Decreta S. R. C. quæ sane assignatio alterius diei officio in perpetuum impedito fieri potest, Sacra Congregatione inconsulta; abrogando alia contra hoc emanata. Sacra Rituum Congr. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

417. Cum in Ordine Carmelitarum Excalceat. festum Corporis Christi celebretur cum octava ad instar octavæ Epiphaniæ, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primæ classis; quæsitum fuit an octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare sicut aliæ octavæ cessant a 17. Decembr. usque ad Epiphaniam? Et responsum fuit: Si octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente octava est deserenda. Quod si infra octavam occurrat festum sub ritu duplici primæ classis, de eo celebrabitur officium cum commemoratione octavæ occurrentis. Si vero infra octavam Corporis Christi occurrat festum secundæ classis, nihil de eo fit, sed transfertur post octav. Corporis Christi, pereunte octava festi translati, si post octo dies a die ejusdem festi octava celebretur. S. R. C. 21. Apr. 1741. *in Vilnen.*

418. Officium a Benedicto XIII. concessum universo Dominio Regis Sardiniæ de Sancta Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, & specialiter in Quadragesima, non vero suffragatur Indultum Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum. S. R. C. 8. Julii 1741. *in Fossanen.*

419. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro Defunctis a Monialibus Monasterii *das Chagas* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primæ, & secundæ classis, octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada majori, in quibus diebus ne pia Testatoris voluntas defraudetur, recitetur privatim in choro a Monialibus prædictis, absolutis horis canonicis. Sac. Rituum Congr. 8. Julii 1741. *in Lamacen.*

420. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem majorem, sed relinquit officium in suo ritu: quare reponendum prius erit officium altioris ritus præ alio minoris, quamvis istud haberet annexum præceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo prærogativa festi Annunciationis B. M. V. & S. Joseph, ex decretis tum Alexandri VIII. tum Clement. XI. quod ista festa sic translata quibusque aliis festis, tam translatis, quam occurrentibus præferantur, quando cum illorum officio transfertur simul obligatio audiendi sacrum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

421. Officia translata, quæ tantum sint ejusdem ritus, & dignitatis, reponuntur non die immediate seq. libera, sed juxta ordinem translationis, ut scilicet prius celebretur officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, & sic successive: ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente octavam, vel in Dominica infra octavam, vel in festo duplici infra octavam, quod semiduplex in præfatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de octava: protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primæ classis prius translatum. Et decretum quod semiduplex occurrens in festo duplici infra octavam non privilegiatam datum die 30. Sept. 1679. declaratur verum, non apocryphum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

422. Festa duplicia, quæ coluntur a populo de præcepto, retinent eumdem ritum, quem alias haberent, secluſa hac qualitate præcepti, nec sunt duplicia majora. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

423. Duplicia majora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente. S. R. C. 7. Sept. 1741. *in Aquen.*

424. Qualitas festivitatis non est ratio, quod Vesperæ sint, & dicantur integræ de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel majoris dignitatis, vel ritus. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

425. Secundæ Vesperæ Annunciationis concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integræ de Annunciatione ob præstantiam dignitatis, non propter qualitatem præcepti. Idem dicen-

dicendum de festis Domini. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

426. Officia Sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Cong. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703. revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1682. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

427. Debet fieri in tota diœcesi officium cum octava Titularis Ecclesiæ cathedralis, aut Patroni. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

428. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum alicujus Confessoris habens octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu, *meruit beatas scandere sedes* ab iis tantum, quibus a Breviarii Rubrica injunctum est: nec prædicta mutatio fiet, quando officium festivum Sancti habentis octavam, non ultra octavam transfertur, quia tota octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, & ideo versus idem per reliquos octavæ dies, qui forte supererunt, retinebitur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

429. In festo translato Stigmatum Sancti Francisci nulla est facienda mutatio in Hymno; quæ quidem mutatio servanda modo est in festo S. Joachim, Dominica infra octavam Assumptionis celebrando. S. R. C. 1. Septembris 1741. *in Aquen.*

430. Canonici extra Chorum officium persolventes non tenentur ad Psalmos graduales, pœnitentiales, ad officium defunctorum, B. M. V. &c. quæ quidem officia sunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. Sacra Rituum Congregatio Sept. 1741. *in Aquen.*

431. Festa, quæ perpetuo in aliam diem translata sunt & remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die quo celebrantur, non eo quo notantur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

432. Ubi festum Sancti Petri ad Vincula, vel Conversionis Sancti Pauli est Titulus Ecclesiæ, semper per octavam facienda est commemoratio distincta alterutrius prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus Apostolus* &c. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

433. In festo Sanctæ Theresiæ lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non vero de communi. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

434. In die octava Dedicationis Ecclesiæ lectiones primi nocturni sunt de communi, & non de Scriptura. Sac. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

435. Regulares etiamsi recitent officium juxta ritum Kalendarii Cleri Sæcularis Civitatis, non tenentur ad recitationem officii de octava Patroni loci, vel Tituluris principalis. S. R. C. 16. Septem. 1741. *Panormit. in una Ordinis Cler. Regul. Theat.*

436. Festa Sanctorum, quibus concessa est octava perpetuo translata, & ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordinis Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

437. An festis quibus concessa est Indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit Indulgentia? ut multi prætendunt virtute Constitutionis Leonis X. quæ incipit, *Exposuit*, sub die 23. Julii 1518. in qua prope finem habentur hæc verba, *Ac volumus ut quoties dictarum festivitatum, & octavarum earumdem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam Indulgentia, dictas Ecclesias in festivitatibus hujusmodi & per earum octavas visitantibus pro tempore concessa ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translata.* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad officium, non transfertur Indulgentia tali festo concessa. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

438. Decreta, quæ statuunt non esse transferendos ad annum sequentem Sanctos illos qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci.*

439. Non est omittendus in fine cujusvis Horæ ℣. *Fidelium anima* &c. quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricæ 39. Brev. Romani sub num. 3. Sac. Rit. Congr. 14. April. 1742. *in Thelesina.*

440. Adest consuetudo in Regno Poloniæ celebrandi festum Sancti Hyacinthi in Dominica infra octavam Assumptionis B. M. V. uti Patroni illius Regni cum octava; sed pro Ecclesia universali assignatum est in tali Dominica festum S. Joachim Titularis etiam Provinciæ Poloniæ cum octava: supplicatum fuit, quale ex duobus debet transferri? Responsum fuit a S. R. C. transferri festum S. Joachim ad sequentem Dominicam post octavam Assumptionis B. M. V. quia festum Titularis Provinciæ debet cedere festo Patroni Regni. Ita 9. Junii 1742. *In Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redempt. Captivorum.*

441. Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all' EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicazione della Cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de SS. Apostoli Filippo, e Giacomo il dì 5. di detto Mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Offizio di S. Pio V. credette il Clero di detta Città di dover trasportare detta festa de' SS. Appostoli alli 11. dello stesso mese, e così si pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l' EE. VV. a degnarsi

di

non transfertur festum, neque ejus festum potest celebrari ante Dominicam infra octavam Assumptionis. S. R. C. 22. Aprilis 1741. *in Vilnen.*

414. Cum in regno Poloniæ Dominica post octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. translationi S. Casimiri Confess. & eadem Dominica perpetuo occurrat octava Sancti Hyacinthi Confess. assignata firma die festo translationis S. Casimiri, faciendum est officium de die octava S. Hyacinthi in Dominica post octavam Assumptionis, S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

415. Cum de concessione officii Sanctar. Ursulæ, & Sociar. Virg. non constet a Sede Apostolica, & tamen omnes dioeceses de illa habeant officium duplex 21. Octobr. excepta dioecesi Cracovienfi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes dioeceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse pluribusque decretis firmatum, officia particularibus locis concessa, quantumvis Sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta non possit ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de officio S. Ursulæ a S. R. C. approbato, ac non semel concesso, ejus extensio expetenda est, ut officium licite, ac valide recitetur in illis locis, in quibus præfatæ S. Ursulæ festum cum officio celebratur absque S. Congreg. indulto. Sac. Rituum Congreg. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

416. Serventur Decreta S. R. C. quæ sane assignatio alterius diei officio in perpetuum impedito fieri potest, Sacra Congregatione inconsulta; abrogando alia contra hoc emanata. Sacra Rituum Congr. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

417. Cum in Ordine Carmelitarum Excalceat. festum Corporis Christi celebretur cum octava ad instar octavæ Epiphaniæ, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primæ classis; quæsitum fuit an octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare sicut aliæ octavæ cessant a 17. Decembr. usque ad Epiphaniam? Et responsum fuit: Si octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente octava est deserenda. Quod si infra octavam occurrat festum sub ritu duplici primæ classis, de eo celebrabitur officium cum commemoratione octavæ occurrentis. Si vero infra octavam Corporis Christi occurrat festum secundæ classis, nihil de eo fit, sed transfertur post octav. Corporis Christi, pereunte octava festi translati, si post octo dies a die ejusdem festi octava celebretur. S. R. C. 21. Apr. 1741. *in Vilnen.*

418. Officium a Benedicto XIII. concessum universo Dominio Regis Sardiniæ de Sancta Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, & specialiter in Quadragesima, non vero suffragatur Indultum Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum. S. R. C. 8. Julii 1741. *in Fossanen.*

419. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro Defunctis a Monialibus Monasterii *das Chagas* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primæ, & secundæ classis, octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada majori, in quibus diebus ne pia Testatoris voluntas defraudetur, recitetur privatim in choro a Monialibus prædictis, absolutis horis canonicis. Sac. Rituum Congr. 8. Julii 1741. *in Lamacen.*

420. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem majorem, sed relinquit officium in suo ritu: quare reponendum prius erit officium altioris ritus præ alio minoris, quamvis istud haberet annexum præceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo prærogativa festi Annunciationis B. M. V. & S. Joseph, ex decretis tum Alexandri VIII. tum Clement. XI. quod ista festa sic translata quibusque aliis festis tam translatis, quam occurrentibus præferantur; quando cum illorum officio transfertur simul obligatio audiendi sacrum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

421. Officia translata, quæ tantum sint ejusdem ritus, & dignitatis, reponuntur non die immediate seq. libera, sed juxta ordinem translationis, ut scilicet prius celebretur officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, & sic successive: ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente octavam, vel in Dominica infra octavam, vel in festo duplici infra octavam, quod semiduplex in præfatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de octava: protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primæ classis prius translatum. Et decretum quod semiduplex occurrens in festo duplici infra octavam non privilegiatam datum die 30. Sept. 1679. declaratur verum, non apocryphum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

422. Festa duplicia, quæ coluntur a populo de præcepto, retinent eumdem ritum, quem aliis haberent, secluſa hac qualitate præcepti, nec sunt duplicia majora. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

423. Duplicia majora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente. S. R. C. 7. Sept. 1741. *in Aquen.*

424. Qualitas festivitatis non est ratio, quod Vesperæ sint, & dicantur integræ de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel majoris dignitatis, vel ritus. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

425. Secundæ Vesperæ Annunciationis concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integræ de Annunciatione ob præstantiam dignitatis, non propter qualitatem præcepti. Idem dicen-

dicendum de festis Domini. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

426. Officia Sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Cong. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703. revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1682. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

427. Debet fieri in tota diœcesi officium cum octava Titularis Ecclesiæ cathedralis, aut Patroni. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

428. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum alicujus Confessoris habens octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu, *meruit beatas scandere sedes* ab iis tantum, quibus a Breviarii Rubrica injunctum est: nec prædicta mutatio fiet, quando officium festivum Sancti habentis octavam, non ultra octavam transfertur, quia tota octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, & ideo versus idem per reliquos octavæ dies, qui forte supererunt, retinebitur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

429. In festo translato Stigmatum Sancti Francisci nulla est facienda mutatio in Hymno; quæ quidem mutatio servanda modo est in festo S. Joachim, Dominica infra octavam Assumptionis celebrando. S. R. C. 1. Septembris 1741. *in Aquen.*

430. Canonici extra Chorum officium persolventes non tenentur ad Psalmos graduales, pœnitentiales, ad officium defunctorum, B. M. V. &c. quæ quidem officia sunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. Sacra Rituum Congregatio Sept. 1741. *in Aquen.*

431. Festa, quæ perpetuo in aliam diem translata sunt & remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die quo celebrantur, non eo quo notantur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

432. Ubi festum Sancti Petri ad Vincula, vel Conversionis Sancti Pauli est Titulus Ecclesiæ, semper per octavam facienda est commemoratio distincta alterutrius prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus Apostolus* &c. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

433. In festo Sanctæ Theresiæ lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non vero de communi. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

434. In die octava Dedicationis Ecclesiæ lectiones primi nocturni sunt de communi, & non de Scriptura. Sac. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

435. Regulares etiamsi recitent officium juxta ritum Kalendarii Cleri Sæcularis Civitatis, non tenentur ad recitationem officii de octava Patroni loci, vel Titularis principalis. S. R. C. 16. Septem. 1741. *Panormit. in una Ordinis Cler. Regul. Theat.*

436. Festa Sanctorum, quibus concessa est octava perpetuo translata, & ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordinis Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

437. An festis quibus concessa est Indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit Indulgentia? ut multi prætendunt virtute Constitutionis Leonis X. quæ incipit, *Exposuit*, sub die 23. Julii 1518. in qua prope finem habentur hæc verba, *Ac volumus ut quoties dictarum festivitatum, & octavarum earumdem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam Indulgentia, dictas Ecclesias in festivitatibus hujusmodi & per earum octavas visitantibus pro tempore concessa ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translata.* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad officium, non transfertur Indulgentia tali festo concessa. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

438. Decreta, quæ statuunt non esse transferendos ad annum sequentem Sanctos illos qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci.*

439. Non est omittendus in fine cujusvis Horæ ℣. *Fidelium anima* &c. quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricæ 39. Brev. Romani sub num. 3. Sac. Rit. Congr. 14. April. 1742. *in Theatina.*

440. Adest consuetudo in Regno Poloniæ celebrandi festum Sancti Hyacinthi in Dominica infra octavam Assumptionis B. M. V. uti Patroni illius Regni cum octava; sed pro Ecclesia universali assignatum est in tali Dominica festum S. Joachim Titularis etiam Provinciæ Poloniæ cum octava: supplicatum fuit, quale ex duobus debet transferri? Responsum fuit a S. R. C. transferri festum S. Joachim ad sequentem Dominicam post octavam Assumptionis B. M. V. quia festum Titularis Provinciæ debet cedere festo Patroni Regni. Ita 9. Junii 1742. *In Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redempt. Captivorum.*

441. Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all' EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicazione della Cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de SS. Apostoli Filippo, e Giacomo il dì 5. di detto Mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Offizio di S. Pio V. credette il Clero di detta Città di dover trasportare detta festa de' SS. Appostoli alli 11. dello stesso mese, e così si pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l' EE. VV. a degnarsi

di

non transfertur festum, neque ejus festum potest celebrari ante Dominicam infra octavam Assumptionis. S. R. C. 22. Aprilis 1741. *in Vilnen.*

414. Cum in regno Poloniæ Dominica post octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. translationi S. Casimiri Confess. & eadem Dominica perpetuo occurrat octava Sancti Hyacinthi Confess. assignata firma die festo translationis S. Casimiri, faciendum est officium de die octava S. Hyacinthi in Dominica post octavam Assumptionis, S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

415. Cum de concessione officii Sanctar. Ursulæ, & Sociar. Virg. non constet a Sede Apostolica, & tamen omnes diœceses de illa habeant officium duplex 21. Octobr. excepta diœcesi Cracovienfi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes diœceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse pluribusque decretis firmatum, officia particularibus locis concessa, quantumvis Sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta non possit ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de officio S. Ursulæ a S. R. C. approbato, ac non semel concesso, ejus extensio expetenda est, ut officium licite, ac valide recitetur in illis locis, in quibus præfatæ S. Ursulæ festum cum officio celebratur absque S. Congreg. indulto. Sac. Rituum Congreg. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

416. Serventur Decreta S. R. C. quæ sane assignatio alterius diei officio in perpetuum impedito fieri potest, Sacra Congregatione inconsulta; abrogando alia contra hoc emanata. Sacra Rituum Congr. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

417. Cum in Ordine Carmelitarum Excalceat. festum Corporis Christi celebretur cum octava ad instar octavæ Epiphaniæ, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primæ classis; quæsitum fuit an octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare sicut aliæ octavæ cessant a 17. Decembr. usque ad Epiphaniam? Et responsum fuit: Si octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente octava est deserenda. Quod si infra octavam occurrat festum sub ritu duplici primæ classis, de eo celebrabitur officium cum commemoratione octavæ occurrentis. Si vero infra octavam Corporis Christi occurrat festum secundæ classis, nihil de eo fit, sed transfertur post octav. Corporis Christi, pereunte octava festi translati, si post octo dies a die ejusdem festi octava celebretur. S. R. C. 21. Apr. 1741. *in Vilnen.*

418. Officium a Benedicto XIII. concessum universo Dominio Regis Sardiniæ de Sancta Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, & specialiter in Quadragesima, non vero suffragatur Indultum Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum. S. R. C. 8. Julii 1741. *in Fossanen.*

419. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro Defunctis a Monialibus Monasterii' *das. Chagas* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primæ, & secundæ classis, octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada majori, in quibus diebus ne pia Testatoris voluntas defraudetur, recitetur privatim in choro a Monialibus prædictis, absolutis horis canonicis. Sac. Rituum Congr. 8. Julii 1741. *in Lamacen.*

420. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem majorem, sed relinquit officium in suo ritu: quare reponendum prius erit officium altioris ritus præ alio minoris, quamvis istud haberet annexum præceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo prærogativa festi Annunciationis B. M. V. & S. Joseph, ex decretis tum Alexandri VIII. tum Clement. XI. quod ista festa sic translata quibusque aliis festis tam translatis, quam occurrentibus præferantur, quando cum illorum officio transfertur simul obligatio audiendi sacrum *i* S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

421. Officia translata, quæ tantum sint ejusdem ritus, & dignitatis, reponuntur non die immediate seq. libera, sed juxta ordinem translationis, ut scilicet prius celebretur officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, & sic successive: ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente octavam, vel in Dominica infra octavam, vel in festo duplici infra octavam, quod semiduplex in præfatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de octava: protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primæ classis prius translatum. Et decretum quod semiduplex occurrens in festo duplici infra octavam non privilegiatam datum die 30. Sept. 1679. declaratur verum, non apocryphum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

422. Festa duplicia, quæ coluntur a populo de præcepto, retinent eumdem ritum, quem alias haberent, secluſa hac qualitate præcepti, nec sunt duplicia majora. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

423. Duplicia majora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente. S. R. C. 7. Sept. 1741. *in Aquen.*

424. Qualitas festivitatis non est ratio, quod Vesperæ sint, & dicantur integræ de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel majoris dignitatis, vel ritus. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

425. Secundæ Vesperæ Annunciationis concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integræ de Annunciatione ob præstantiam dignitatis, non propter qualitatem præcepti. Idem dicen-

dicendum de festis Domini. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

426. Officia Sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Cong. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703. revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1682. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

427. Debet fieri in tota diœcesi officium cum octava Titularis Ecclesiæ cathedralis, aut Patroni. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

428. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum alicujus Confessoris habens octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu, *meruit beatas scandere sedes* ab iis tantum, quibus a Breviarii Rubrica injunctum est: nec prædicta mutatio fiet, quando officium festivum Sancti habentis octavam, non ultra octavam transfertur, quia tota octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, & ideo versus idem per reliquos octavæ dies, qui forte supererunt, retinebitur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

429. In festo translato Stigmatum Sancti Francisci nulla est facienda mutatio in Hymno; quæ quidem mutatio servanda modo est in festo S. Joachim, Dominica infra octavam Assumptionis celebrando. S. R. C. 1. Septembris 1741. *in Aquen.*

430. Canonici extra Chorum officium persolventes non tenentur ad Psalmos graduales, pœnitentiales, ad officium defunctorum, B. M. V. &c. quæ quidem officia sunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. Sacra Rituum Congregatio Sept. 1741. *in Aquen.*

431. Festa, quæ perpetuo in aliam diem translata sunt & remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die quo celebrantur, non eo quo notantur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

432. Ubi festum Sancti Petri ad Vincula, vel Conversionis Sancti Pauli est Titulus Ecclesiæ, semper per octavam facienda est commemoratio distincta alterutrius prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus Apostolus* &c. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

433. In festo Sanctæ Theresiæ lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non vero de communi. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

434. In die octava Dedicationis Ecclesiæ lectiones primi nocturni sunt de communi, & non de Scriptura. Sac. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

435. Regulares etiamsi recitent officium juxta ritum Kalendarii Cleri Sæcularis Civitatis, non tenentur ad recitationem officii de octava Patroni loci, vel Tituluris principalis. S. R. C. 16. Septem. 1741. *Panormit. in una Ordinis Cler. Regul. Theat.*

436. Festa Sanctorum, quibus concessa est octava perpetuo translata, & ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordinis Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

437. An festis quibus concessa est Indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit Indulgentia? ut multi prætendunt virtute Constitutionis Leonis X. quæ incipit, *Exposuit*, sub die 23. Julii 1518. in qua prope finem habentur hæc verba, *Ac volumus ut quoties dictarum festivitatum, & octavarum earumdem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam Indulgentiæ, dictas Ecclesias in festivitatibus hujusmodi & per earum octavas visitantibus pro tempore concessæ ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translatæ.* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad officium, non transfertur Indulgentia tali festo concessa. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

438. Decreta, quæ statuunt non esse transferendos ad annum sequentem Sanctos illos qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci.*

439. Non est omittendus in fine cujusvis Horæ ℣. *Fidelium anima* &c. quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricæ 39. Brev. Romani sub num. 3. Sac. Rit. Congr. 14. April. 1742. *in Theatina.*

440. Adest consuetudo in Regno Poloniæ celebrandi festum Sancti Hyacinthi in Dominica infra octavam Assumptionis B. M. V. uti Patroni illius Regni cum octava; sed pro Ecclesia universali assignatum est in tali Dominica festum S. Joachim Titularis etiam Provinciæ Poloniæ cum octava: supplicatum fuit, quale ex duobus debet transferri? Responsum fuit a S. R. C. transferri festum S. Joachim ad sequentem Dominicam post octavam Assumptionis B. M. V. quia festum Titularis Provinciæ debet cedere festo Patroni Regni. Ita 9. Junii 1742. *In Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redempt. Captivorum.*

441. Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all' EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicazione della Cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de SS. Apostoli Filippo, e Giacomo il dì 5. di detto Mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Offizio di S. Pio V. credette il Clero di detta Città di dover trasportare detta festa de' SS. Appostoli alli 11. dello stesso mese, e così si pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l' EE. VV. a degnarsi

di

non transfertur festum, neque ejus festum potest celebrari ante Dominicam infra octavam Assumptionis. S. R. C. 22. Aprilis 1741. *in Vilnen.*

414. Cum in regno Poloniæ Dominica post octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. translationi S. Casimiri Confess. & eadem Dominica perpetuo occurrat octava Sancti Hyacinthi Confess. assignata firma die festo translationis S. Casimiri, faciendum est officium de die octava S. Hyacinthi in Dominica post octavam Assumptionis, S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

415. Cum de concessione officii Sanctar. Ursulæ, & Sociar. Virg. non constet a Sede Apostolica, & tamen omnes dioeceses de illa habeant officium duplex 21. Octobr. excepta dioecesi Cracovienſi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes dioeceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse pluribusque decretis firmatum, officia particularibus locis concessa, quantumvis Sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta non possit ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de officio S. Ursulæ a S. R. C. approbato, ac non semel concesso, ejus extensio expetenda est, ut officium licite, ac valide recitetur in illis locis, in quibus præfatæ S. Ursulæ festum cum officio celebratur absque S. Congreg. indulto. Sac. Rituum Congreg. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

416. Serventur Decreta S. R. C. quæ sane assignatio alterius diei officio in perpetuum impedito fieri potest, Sacra Congregatione inconsulta; abrogando alia contra hoc emanata. Sacra Rituum Congr. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

417. Cum in Ordine Carmelitarum Excalceat. festum Corporis Christi celebretur cum octava ad instar octavæ Epiphaniæ, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primæ classis; quæsitum fuit an octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare sicut aliæ octavæ cessant a 17. Decembr. usque ad Epiphaniam? Et responsum fuit: Si octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente octava est deserenda. Quod si infra octavam occurrat festum sub ritu duplici primæ classis, de eo celebrabitur officium cum commemoratione octavæ occurrentis. Si vero infra octavam Corporis Christi occurrat festum secundæ classis, nihil de eo fit, sed transfertur post octav. Corporis Christi, pereunte octava festi translati, si post octo dies a die ejusdem festi octava celebretur. S. R. C. 21. Apr. 1741. *in Vilnen.*

418. Officium a Benedicto XIII. concessum universo Dominio Regis Sardiniæ de Sancta Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, & speciaiiter in Quadragesima, non vero suffragatur Indultum Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum. S. R. C. 8. Julii 1741. *in Fossanen.*

419. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro Defunctis a Monialibus Monasterii *das. Chagas.* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primæ, & secundæ classis, octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada majori, in quibus diebus ne pia Testatoris voluntas defraudetur, recitetur privatim in choro a Monialibus prædictis, absolutis horis canonicis. Sac. Rituum Congr. 8. Julii 1741. *in Lamecen.*

420. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem majorem, sed relinquit officium in suo ritu: quare reponendum prius erit officium altioris ritus præ alio minoris, quamvis istud haberet annexum præceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo prærogativa festi Annunciationis B. M. V. & S. Joseph, ex decretis tum Alexandri VIII. tum Clement. XI. quod ista festa sic translata quibusque aliis festis tam translatis, quam occurrentibus præferantur, quando cum illorum officio transfertur simul obligatio audiendi sacrum? S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

421. Officia translata, quæ tantum sint ejusdem ritus, & dignitatis, reponuntur non die immediate seq. libera, sed juxta ordinem translationis, ut scilicet prius celebretur officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, & sic successive: ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente octavam, vel in Dominica infra octavam, vel in festo duplici infra octavam, quod semiduplex in præfatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de octava: protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primæ classis prius translatum. Et decretum quod semiduplex occurrens in festo duplici infra octavam non privilegiatam datum die 30. Sept. 1679. declaratur verum, non apocryphum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

422. Festa duplicia, quæ coluntur a populo de præcepto, retinent eumdem ritum, quem alias haberent, secluſa hac qualitate præcepti, nec sunt duplicia majora. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

423. Duplicia majora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente. S. R. C. 7. Sept. 1741. *in Aquen.*

424. Qualitas festivitatis non est ratio, quod Vesperæ sint, & dicantur integræ de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel majoris dignitatis, vel ritus. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

425. Secundæ Vesperæ Annunciationis concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integræ de Annunciatione ob præstantiam dignitatis, non propter qualitatem præcepti. Idem dicen-

dicendum de festis Domini. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

426. Officia Sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Cong. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703. revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1682. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

427. Debet fieri in tota diœcesi officium cum octava Titularis Ecclesiæ cathedralis, aut Patroni. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

428. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum alicujus Confessoris habens octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu, *meruit beatas scandere sedes* ab iis tantum, quibus a Breviarii Rubrica injunctum est: nec prædicta mutatio fiet, quando officium festivum Sancti habentis octavam, non ultra octavam transfertur, quia tota octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, & ideo versus idem per reliquos octavæ dies, qui forte supererunt, retinebitur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

429. In festo translato Stigmatum Sancti Francisci nulla est facienda mutatio in Hymno; quæ quidem mutatio servanda modo est in festo S. Joachim, Dominica infra octavam Assumptionis celebrando. S. R. C. 1. Septembris 1741. *in Aquen.*

430. Canonici extra Chorum officium persolventes non tenentur ad Psalmos graduales, pœnitentiales, ad officium defunctorum, B. M. V. &c. quæ quidem officia sunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. Sacra Rituum Congregatio Sept. 1741. *in Aquen.*

431. Festa, quæ perpetuo in aliam diem translata sunt & remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die quo celebrantur, non eo quo notantur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

432. Ubi festum Sancti Petri ad Vincula, vel Conversionis Sancti Pauli est Titulus Ecclesiæ, semper per octavam facienda est commemoratio distincta alterutrius prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus Apostolus* &c. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

433. In festo Sanctæ Theresiæ lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non vero de communi. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

434. In die octava Dedicationis Ecclesiæ lectiones primi nocturni sunt de communi, & non de Scriptura. Sac. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

435. Regulares etiamsi recitent officium juxta ritum Kalendarii Cleri Sæcularis Civitatis, non tenentur ad recitationem officii de octava Patroni loci, vel Tituluris principalis. S. R. C. 16. Septem. 1741. *Panormit. in una Ordinis Cler. Regul. Theat.*

436. Festa Sanctorum, quibus concessa est octava perpetuo translata, & ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordinis Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

437. An festis quibus concessa est Indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit Indulgentia? ut multi prætendunt virtute Constitutionis Leonis X. quæ incipit, *Exposuit*, sub die 23. Julii 1518. in qua prope finem habentur hæc verba, *Ac volumus ut quoties dictarum festivitatum, & octavarum earumdem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam Indulgentiæ, dictas Ecclesias in festivitatibus hujusmodi & per earum octavas visitantibus pro tempore concessæ ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translatæ.* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad officium, non transfertur Indulgentia tali festo concessa. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

438. Decreta, quæ statuunt non esse transferendos ad annum sequentem Sanctos illos qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci.*

439. Non est omittendus in fine cujusvis Horæ ℣. *Fidelium anima* &c. quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricæ 39. Brev. Romani sub num. 3. Sac. Rit. Congr. 14. April. 1742. *in Theatina.*

440. Adest consuetudo in Regno Poloniæ celebrandi festum Sancti Hyacinthi in Dominica infra octavam Assumptionis B. M. V. uti Patroni illius Regni cum octava; sed pro Ecclesia universali assignatum est in tali Dominica festum S. Joachim Titularis etiam Provinciæ Poloniæ cum octava: supplicatum fuit, quale ex duobus debet transferri? Responsum fuit a S. R. C. transferri festum S. Joachim ad sequentem Dominicam post octavam Assumptionis B. M. V. quia festum Titularis Provinciæ debet cedere festo Patroni Regni. Ita 9. Junii 1742. *In Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redempt. Captivorum.*

441. Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all' EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicazione della Cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de SS. Apostoli Filippo, e Giacomo il dì 5. di detto Mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Offizio di S. Pio V. credette il Clero di detta Città di dover trasportare detta festa de' SS. Appostoli alli 11. dello stesso mese, e così si pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l' EE. VV. a degnarsi di

non transfertur festum, neque ejus festum potest celebrari ante Dominicam infra octavam Assumptionis. S. R. C. 22. Aprilis 1741. *in Vilnen.*

414. Cum in regno Poloniæ Dominica post octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. translationi S. Casimiri Confess. & eadem Dominica perpetuo occurrat octava Sancti Hyacinthi Confess. assignata firma die festo translationis S. Casimiri, faciendum est officium de die octava S. Hyacinthi in Dominica post octavam Assumptionis, S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

415. Cum de concessione officii Sanctar. Ursulæ, & Sociar. Virg. non constet a Sede Apostolica, & tamen omnes dioeceses de illa habeant officium, duplex 21. Octobr. excepta dioecesi Cracovienfi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes dioeceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse pluribusque decretis firmatum, officia particularibus locis concessa, quantumvis Sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta non possit ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de officio S. Ursulæ a S. R. C. approbato, ac non semel concesso, ejus extensio expetenda est, ut officium licite, ac valide recitetur in illis locis, in quibus præfatæ S. Ursulæ festum cum officio celebratur absque S. Congreg. indulto. Sac. Rituum Congreg. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

416. Serventur Decreta S. R. C. quæ sane assignatio alterius diei officio in perpetuum impedito fieri potest, Sacra Congregatione inconsulta; abrogando alia contra hipc emanata. Sacra Rituum Congr. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

417. Cum in Ordine Carmelitarum Excalceat. festum Corporis Christi celebretur cum octava ad instar octavæ Epiphaniæ, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primæ classis; quæsitum fuit an octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare sicut aliæ octavæ cessant a 17. Decembr. usque ad Epiphaniam? Et responsum fuit: Si octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente octava est deserenda. Quod si infra octavam occurrat festum sub ritu duplici primæ classis, de eo celebrabitur officium cum commemoratione octavæ occurrentis. Si vero infra octavam Corporis Christi occurrat festum secundæ classis, nihil de eo fit, sed transfertur post octav. Corporis Christi, pereunte octava festi translati, si post octo dies a die ejusdem festi octava celebretur. S. R. C. 21. Apr. 1741. *in Vilnen.*

418. Officium a Benedicto XIII. concessum universo Dominio Regis Sardiniæ de Sancti Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, & specialiter in Quadragesima, non vero suffragatur Indultum Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum. S. R. C. 8. Julii 1741. *in Fossanen.*

419. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro Defunctis a Monialibus Monasterii' *das Chagas* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primæ, & secundæ classis, octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada majori, in quibus diebus ne pia Testatoris voluntas defraudetur, recitetur privatim in choro a Monialibus prædictis, absolutis horis canonicis. Sac. Rituum Congr. 8. Julii 1741. *in Lamacen.*

420. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem majorem, sed relinquit officium in suo ritu: quare reponendum prius erit officium altioris ritus præ alio minoris, quamvis istud haberet annexum præceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo prærogativa festi Annunciationis B. M. V. & S. Joseph, ex decretis tum Alexandri VIII. tum Clement. XI. quod ista festa sic translata quibusque aliis festis tam translatis, quam occurrentibus præferantur; quando cum illorum officio transfertur simul obligatio audiendi sacrum *i* S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

421. Officia translata, quæ tantum sint ejusdem ritus, & dignitatis, reponuntur non die immediate seq. libera, sed juxta ordinem translationis, ut scilicet prius celebretur officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, & sic successive: ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente octavam, vel in Dominica infra octavam, vel in festo duplici infra octavam, quod semiduplex in præfatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de octava: protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primæ classis prius translatum. Et decretum quod semiduplex occurrens in festo duplici infra octavam non privilegiatam datum die 30. Sept. 1679. declaratur verum, non apocryphum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

422. Festa duplicia, quæ coluntur a populo de præcepto, retinent eumdem ritum, quem aliis haberent, secluſa hac qualitate præcepti, nec sunt duplicia majora. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

423. Duplicia majora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente. S. R. C. 7. Sept. 1741. *in Aquen.*

424. Qualitas festivitatis non est ratio, quod Vesperæ sint, & dicantur integræ de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel majoris dignitatis, vel ritus. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

425. Secundæ Vesperæ Annunciationis concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integræ de Annunciatione ob præstantiam dignitatis, non propter qualitatem præcepti. Idem dicen-

dicendum de festis Domini. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

426. Officia Sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Cong. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703. revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1682. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

427. Debet fieri in tota diœcesi officium cum octava Titularis Ecclesiæ cathedralis, aut Patroni. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

428. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum alicujus Confessoris habens octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu, *meruit beatas scandere sedes* ab iis tantum, quibus a Breviarii Rubrica injunctum est: nec prædicta mutatio fiet, quando officium festivum Sancti habentis octavam, non ultra octavam transfertur, quia tota octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, & ideo versus idem per reliquos octavæ dies, qui forte supererunt, retinebitur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

429. In festo translato Stigmatum Sancti Francisci nulla est facienda mutatio in Hymno; quæ quidem mutatio servanda modo est in festo S. Joachim, Dominica infra octavam Assumptionis celebrando. S. R. C. 1. Septembris 1741. *in Aquen.*

430. Canonici extra Chorum officium persolventes non tenentur ad Psalmos graduales, pœnitentiales, ad officium defunctorum, B. M. V. &c. quæ quidem officia sunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. Sacra Rituum Congregatio Sept. 1741. *in Aquen.*

431. Festa, quæ perpetuo in aliam diem translata sunt & remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die quo celebrantur, non eo quo notantur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

432. Ubi festum Sancti Petri ad Vincula, vel Conversionis Sancti Pauli est Titulus Ecclesiæ, semper per octavam facienda est commemoratio distincta alterutrius prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus Apostolus* &c. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

433. In festo Sanctæ Theresiæ lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non vero de communi. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

434. In die octava Dedicationis Ecclesiæ lectiones primi nocturni sunt de communi, & non de Scriptura. Sac. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

435. Regulares etiamsi recitent officium juxta ritum Kalendarii Cleri Sæcularis Civitatis, non tenentur ad recitationem officii de octava Patroni loci, vel Tituluris principalis. S. R. C. 16. Septem. 1741. *Panormit. in una Ordinis Cler. Regul. Theat.*

436. Festa Sanctorum, quibus concessa est octava perpetuo translata, & ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordinis Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

437. An festis quibus concessa est Indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit Indulgentia? ut multi prætendunt virtute Constitutionis Leonis X. quæ incipit, *Expositis*, sub die 23. Julii 1518. in qua prope finem habentur hæc verba, *Ac volumus ut quoties dictarum festivitatum, & octavarum earumdem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam Indulgentia, dictas Ecclesias in festivitatibus hujusmodi & per earum octavas visitantibus pro tempore concessa ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translata.* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad officium, non transfertur Indulgentia tali festo concessa. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

438. Decreta, quæ statuunt non esse transferendos ad annum sequentem Sanctos illos qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci.*

439. Non est omittendus in fine cujusvis Horæ ℣. *Fidelium anima* &c. quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricæ 39. Brev. Romani sub num. 3. Sac. Rit. Congr. 14. April. 1742. *in Theatina.*

440. Adest consuetudo in Regno Poloniæ celebrandi festum Sancti Hyacinthi in Dominica infra octavam Assumptionis B. M. V. uti Patroni illius Regni cum octava; sed pro Ecclesia universali assignatum est in tali Dominica festum S. Joachim Titularis etiam Provinciæ Poloniæ cum octava: supplicatum fuit, quale ex duobus debet transferri? Responsum fuit a S. R. C. transferri festum S. Joachim ad sequentem Dominicam post octavam Assumptionis B. M. V. quia festum Titularis Provinciæ debet cedere festo Patroni Regni. Ita 9. Junii 1742. *In Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redempt. Captivorum.*

441. Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all' EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicazione della Cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de SS. Apostoli Filippo, e Giacomo il dì 5. di detto Mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Offizio di S. Pio V. credette il Clero di detta Città di dover trasportare detta festa de SS. Apostoli alli 11. dello stesso mese, e così si pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l' EE. VV. a degnarsi

di

non transfertur festum, neque ejus festum potest celebrari ante Dominicam infra octavam Assumptionis. S. R. C. 22. Aprilis 1741. *in Vilnen.*

414. Cum in regno Poloniæ Dominica post octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. translationi S. Casimiri Confess. & eadem Dominica perpetuo occurrat octava Sancti Hyacinthi Confess. assignata firma die festo translationis S. Casimiri, faciendum est officium de die octava S. Hyacinthi in Dominica post octavam Assumptionis, S. R. C. 22. April. 1741. *in Vilnen.*

415. Cum de concessione officii Sanctar. Ursulæ, & Sociar. Virg. non constet a Sede Apostolica, & tamen omnes dioeceses de illa habeant officium, duplex 21. Octobr. excepta dioecesi Cracovienſi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes dioeceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse pluribusque decretis firmatum, officia particularibus locis concessa, quantumvis Sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta non possit ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de officio S. Ursulæ a S. R. C. approbato, ac non semel concesso, ejus extensio expetenda est, ut officium licite, ac valide recitetur in illis locis, in quibus præfatæ S. Ursulæ festum cum officio celebratur absque S. Congreg. indulto. Sac. Rituum Congreg. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

416. Serventur Decreta S. R. C. quæ sane assignatio alterius diei officio in perpetuum impedito fieri potest, Sacra Congregatione inconsulta; abrogando alia contra hoc emanata. Sacra Rituum Congr. 22. Apr. 1741. *in Vilnen.*

417. Cum in Ordine Carmelitarum Excalceat. festum Corporis Christi celebretur cum octava ad instar octavæ Epiphaniæ, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primæ classis; quæsitum fuit an octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare sicut aliæ octavæ cessant a 17. Decembr. usque ad Epiphaniam? Et responsum fuit: Si octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente octava est deserenda. Quod si infra octavam occurrat festum sub ritu duplici primæ classis, de eo celebrabitur officium cum commemoratione octavæ occurrentis. Si vero infra octavam Corporis Christi occurrat festum secundæ classis, nihil de eo fit, sed transfertur post octav. Corporis Christi, pereunte octava festi translati, si post octo dies a die ejusdem festi octava celebretur. S. R. C. 21. Apr. 1741. *in Vilnen.*

418. Officium a Benedicto XIII. concessum universo Dominio Regis Sardiniæ de Sancta Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, & specialiter in Quadragesima, non vero suffragatur Indultum Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum. S. R. C. 8. Julii 1741. *in Fossanen.*

419. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro Defunctis a Monialibus Monasterii *das Chagas* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primæ, & secundæ classis, octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada majori, in quibus diebus ne pia Testatoris voluntas defraudetur, recitetur privatim in choro a Monialibus prædictis, absolutis horis canonicis. Sac. Rituum Congr. 8. Julii 1741. *in Lamacen.*

420. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem majorem, sed relinquit officium in suo ritu: quare reponendum prius erit officium altioris ritus præ alio minoris, quamvis istud haberet annexum præceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo prærogativa festi Annunciationis B. M. V. & S. Joseph, ex decretis tum Alexandri VIII. tum Clement. XI. quod ista festa sic translata quibusque aliis festis tam translatis, quam occurrentibus præferantur, quando cum illorum officio transfertur simul obligatio audiendi sacrum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

421. Officia translata, quæ tantum sint ejusdem ritus, & dignitatis, reponuntur non die immediate seq. libera, sed juxta ordinem translationis, ut scilicet prius celebretur officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, & sic successive: ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente octavam, vel in Dominica infra octavam, vel in festo duplici infra octavam, quod semiduplex in præfatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de octava: protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primæ classis prius translatum. Et decretum quod semiduplex occurrens in festo duplici infra octavam non privilegiatam datum die 30. Sept. 1679. declaratur verum, non apocryphum. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

422. Festa duplicia, quæ coluntur a populo de præcepto, retinent eumdem ritum, quem aliis haberent, secluſa hac qualitate præcepti, nec sunt duplicia majora. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

423. Duplicia majora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente. S. R. C. 7. Sept. 1741. *in Aquen.*

424. Qualitas festivitatis non est ratio, quod Vesperæ sint, & dicantur integræ de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel majoris dignitatis, vel ritus. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

425. Secundæ Vesperæ Annunciationis concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integræ de Annunciatione ob præstantiam dignitatis, non propter qualitatem præcepti. Idem dicen-

dicendum de festis Domini. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

426. Officia Sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Cong. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703. revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1682. Sac. R. Cong. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

427. Debet fieri in tota diœcesi officium cum octava Titularis Ecclesiæ cathedralis, aut Patroni. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

428. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum alicujus Confessoris habens octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu, *meruit beatas scandere sedes* ab iis tantum, quibus a Breviarii Rubrica injunctum est: nec prædicta mutatio fiet, quando officium festivum Sancti habentis octavam, non ultra octavam transfertur, quia tota octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, & ideo versus idem per reliquos octavæ dies, qui forte supererunt, retinebitur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

429. In festo translato Stigmatum Sancti Francisci nulla est facienda mutatio in Hymno; quæ quidem mutatio servanda modo est in festo S. Joachim, Dominica infra octavam Assumptionis celebrando. S. R. C. 1. Septembris 1741. *in Aquen.*

430. Canonici extra Chorum officium persolventes non tenentur ad Psalmos graduales, pœnitentiales, ad officium defunctorum, B. M. V. &c. quæ quidem officia sunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. Sacra Rituum Congregatio Sept. 1741. *in Aquen.*

431. Festa, quæ perpetuo in aliam diem translata sunt & remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die quo celebrantur, non eo quo notantur. S. R. C. 2. Septembris 1741. *in Aquen.*

432. Ubi festum Sancti Petri ad Vincula, vel Conversionis Sancti Pauli est Titulus Ecclesiæ, semper per octavam facienda est commemoratio distincta alterutrius prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus Apostolus* &c. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

433. In festo Sanctæ Theresiæ lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non vero de communi. S. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

434. In die octava Dedicationis Ecclesiæ lectiones primi nocturni sunt de communi, & non de Scriptura. Sac. R. C. 2. Sept. 1741. *in Aquen.*

435. Regulares etiamsi recitent officium juxta ritum Kalendarii Cleri Sæcularis Civitatis, non tenentur ad recitationem officii de octava Patroni loci, vel Titularis principalis. S. R. C. 16. Septem. 1741. *Panormit. in una Ordinis Cler. Regul. Theat.*

436. Festa Sanctorum, quibus concessa est octava perpetuo translata, & ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordinis Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

437. An festis quibus concessa est Indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit Indulgentia? ut multi prætendunt virtute Constitutionis Leonis X. quæ incipit, *Exposuit*, sub die 23. Julii 1518. in qua prope finem habentur hæc verba, *Ac volumus ut quoties dictarum festivitatum, & octavarum earumdem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam Indulgentia, dictas Ecclesias in festivitatibus hujusmodi & per earum octavas visitantibus pro tempore concessa ad tempus celebrationis hujusmodi sint, & censeantur translata.* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad officium, non transfertur Indulgentia tali festo concessa. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Minor. de Observant. Ref. Sancti Francisci.*

438. Decreta, quæ statuunt non esse transferendos ad annum sequentem Sanctos illos qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita. S. R. C. 16. Sept. 1741. *Panormit. in una Ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci.*

439. Non est omittendus in fine cujusvis Horæ ℣. *Fidelium anima* &c. quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricæ 39. Brev. Romani sub num. 3. Sac. Rit. Congr. 14. April. 1742. *in Theatina.*

440. Adest consuetudo in Regno Poloniæ celebrandi festum Sancti Hyacinthi in Dominica infra octavam Assumptionis B. M. V. uti Patroni illius Regni cum octava; sed pro Ecclesia universali assignatum est in tali Dominica festum S. Joachim Titularis etiam Provinciæ Poloniæ cum octava: supplicatum fuit, quale ex duobus debet transferri? Responsum fuit a S. R. C. transferri festum S. Joachim ad sequentem Dominicam post octavam Assumptionis B. M. V. quia festum Titularis Provinciæ debet cedere festo Patroni Regni. Ita 9. Junii 1742. *In Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redempt. Captivorum.*

441. Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all' EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicazione della Cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de SS. Apostoli Filippo, e Giacomo il dì 5. di detto Mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Offizio di S. Pio V. credette il Clero di detta Città di dover trasportare detta festa de' SS. Appostoli alli 11. dello stesso mese, e così si pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l' EE. VV. a degnarsi

di

di prescrivergli precisamente, se debba in avvenire far celebrare la festa de' SS. Filippo, e Giacomo il giorno dei cinque di Maggio, secondo era lo stile, o pure seguitare a farla celebrare il dì undeci, quantunque sia Domenica. Che, ec.

S. R. C. respondit: De officio Sanctorum Apostolorum fieri debet die quinta ipsis jampridem assignata, etiam in occursu Dominicæ, & die altera de Sancto Pio V. die scilicet XI. tamquam propria. Eadem S. R. C. 9. Junii 1742. *in Verulana.*

442. Modernus Episcopus Tergestinus S. R. C. humillime supplicavit, quatenus infrascriptum dubium declarare dignaretur, nempe.

Singulis annis in diœcesi Tergestina die 19. Junii celebratur ritu duplici festum S. Nazarii Epis. & confess. ritu vero semiduplic. festum Sanctæ Julianæ de Falconeriis, & festa SS. Achaii, & Soc. Mart. Quæritur, inquam, an officium Sanctæ Julianæ de Falconeriis possit celebrari semper 23. Junii, & officium SS. Achaii, & Soc. Mart. die 20. Junii, quibus diebus aliunde deberet fieri officium de ea, ita ut dies 20. & 23. sit dies tamquam propria eorumdem Sanctorum, ad exclusionem alterius translati Sancti, qui potest aliquando contingere, & sic de aliis, qui sunt omnes simul 48. quolibet anno in præfata diœcesi: & insuper an occurrentia similia officia duplicia in die Dominico possint celebrari tali die, ac si esset dies illorum propria. Et responsum fuit affirmative in omnibus. S. R. C. 28. Julii 1742. *in Tergestina.*

443. Si festum alicujus Sancti erit, tamquam Patroni loci, electi a Clero, populo &c. illius loci cum approbatione Episcopi vigore Constitutionis Urbani VIII. anno 1642. quæ incipit: *Universa*, juxta decreta Sac. Rit. Congregat. tunc festum prædicti Sancti erit de præcepto observandum, & celebrandum ab incolis totius loci, etiam a suburbanis, alias negative. S. R. C. 15. Septembris 1742. *in Tridentina.*

444. Si festum prædictum erit de Patrono loci &c. officium erit celebrandum sub ritu primæ classis cum octava ab omnibus Sacerdotibus sæcularibus ejusdem. Si vero festum &c. erit Titularis illius tantum Ecclesiæ parochialis, officium celebrandum erit sub ritu primæ classis ab iis Sacerdotibus tantum cum octava, qui addicti sint servitio Ecclesiæ illius parochialis, & non ab aliis. S. R. C. 15. Sept. 1742. *in Tridentina.*

445. Quando non constet Officia, quæ recitantur in aliqua diœcesi, a S. Sede Apostolica concessa esse, quæritur, an licite possint omnes diœceses de illis talia officia habere, vel illæ diœceses debeant cessare a tali recitatione. Et S. C. respondit: Serventur decreta edita super officiorum recitatione. Qui autem particularia officia recitare desiderant, instent pro illorum approbatione, & concessione. S. R. C. 1. Decemb. 1742. *Poloniæ in una Ord. Carmel. Excalceat.*

446. Festa quæ sunt ritus duplicis, non celebrantur sub alio ritu, quam ritu duplicis minoris, nisi constet de diversa concessione. Festa tamen secundaria Patronorum minus principalium, si celebrentur cum solemnitate, habent in se naturam duplicis majoris, & qualitatem duplicis minoris, si absque solemnitate peraguntur. Symbolum autem in Missis recitandum non est nisi in iis Ecclesiis, in quibus aut sacrum eorum corpus, aut insignes Reliquiæ asservantur. S. R. C. 1. Decemb. 1742. *Poloniæ, in una Ord. Carmel. Excal.*

447. Cum ex Synodo Provinciali Regni Poloniæ anno 1628. die 22. Maji constitutum sit, ut Festa aliqua a Clero, & populo cultu, ac veneratione solemni celebrentur, quem ergo rationem talis solemnitatis ritum habere debent? quia aliquæ diœceses tribuunt ipsis duplicem majorem, aliæ duplicem minorem, tamen in occursu cum duplici minori dant illis integras utrasque Vesperas: proinde ob universitatem qui illis ritus debetur? Et responsum fuit: Ad observandam uniformitatem instent in S. R. C. pro elevatione officiorum a ritu duplici minori ad duplicem majorem in festis a provinciali Synodo Regni Poloniæ designatis, & interim serventur Rubricæ tam de occurrentia, quam de concurrentia festorum: quæ ex ritu officii, non autem ex apparatu, & concursu propriam, & veram desumunt solemnitatem. S. R. C. 1. Decemb. 1742. *Poloniæ in una Ord. Carmel. Excalceatorum.*

448. Cum sub die 22. Aprilis 1741. obtenta fuerit facultas pro servanda in posterum uniformitate in Eremis sub Dominio Reipublicæ Venetiarum recitandi officium Patrocinii B. M. V. pro die 14. Novembris, utpote minime impedita ab alio officio; modo compertum est illam diem fuisse jam assignatam ab hac S. R. C. Sancto Andreæ de Avellino per decretum sub die XI. Julii 1739. obtentum a Congregatione Cassinensi pro omnibus sub regula S. Benedicti militantibus; ideoque dubitatum, an hoc non obstante, possit recitari prædictum officium Patrocinii illa ipsa die 14. Et si non possit, supplicatur pro assignatione Dominicæ tertiæ Novembris? Responsum fuit: Posse recitari officium Patrocinii B. M. V. die 14. Novemb. & remitti ad aliam diem non impeditam officium S. Andreæ de Avellino. S. R. C. 19. Januar. 1743. *in una Ord. Erem. Camaldul. Montis Coronæ.*

449. Cum apud Camaldulenses Montis Coronæ celebretur 16. Novembris officium Sanctorum Martyrum Joannis, & Benedicti Eremitarum dictæ Congregationis jam a Sancta Sede specialiter eis indultum sub ritu duplici secundæ classis, & cum die sequenti habeatur officium Sanctæ Gertrudis Virg. jam concessum post aliquot annos pariter sub ritu duplici secundæ classis pro omnibus sub regula S. P. Benedicti militantibus; dubitatur utrum stante Rubrica tit. XI. n. 2. in fine de Concurrentia, sit præponendum cum secundis

Vespe-

Veſperis integris officium dictorum Sanctorum Martyrum, utpote celebrandum tantum in dicta Congregatione Camaldulenſi, Officio dictæ Sanctæ Gertrudis Virginis, quod celebratur generaliter in tota Religione Benedictina? Et reſponſum fuit, eſſe præponendum cum ſecundis Veſperis integris officium Sanctorum Martyrum officio Sanctæ Gertrudis. S. R. C. 19. Januarii 1743. *in una Congregat. Camaldulen. Monetis Corona.*

450. Feſtum principale Sancti Romualdi apud Camaldulenſes eſt principale in die dormitionis ejus in Domino 19. Junii, non vero translationis ſui corporis die 7. Februarii, & feſtum hoc dormitionis tantum celebrandum eſt cum octava. S. R. C. 19. Januar. 1743. *in una Ordin. Eremit. Montis Coronæ.*

451. Cum in Eccleſiis Camaldulenſium Montis Coronæ non adſit conſuetudo celebrandi Miſſam poſt Nonam in feria quarta Cinerum, & cum rubrica, ac decreta præcipiant benedictionem publicam ſacrorum Cinerum fieri debere poſt Nonam, dubitatur an remitti poſſit ad aliud tempus, nempe poſt Tertiam, hæc benedictio, aliter poſt conſuetudinem apud illos introducta. Reſponſum fuit obſervandum eſſe decretum 22. Januarii 1701. in quo prohibitum fuit fieri Cinerum benedictionem poſt Tertiam, ſed ſervandas eſſe Rubricas, in quibus præſcribitur poſt Nonam. S. R. C. 19. Januar. 1743. *in una Cam. Montis Coronæ.*

452. Cum Rubrica, & decreta præcipiant Matutinum diei Commemorationis omnium Fidelium defunctorum recitari debere poſt Laudes officii currentis, & cum hæc ordinatio videatur pro Monachis Camaldulenſibus Montis Coronæ nimis oneroſa quippe qui ad duas horas per noctes ſemper protrahant conſuetum Matutinum cum Laudibus, dubitatur an prædictum Matutinum defunctorum remitti poſſit ad ſummum mane ante Primam immediate, vel recitari permittatur in die feſtivitatis omnium Sanctorum poſt Completorium, uti ex antiqua conſuetudine moris eſt apud illos in ſimilibus. Reſponſum fuit obſervandum eſſe decretum 22. Januarii 1701. in quo præſcribitur non poſſe recitari in Choro Matutinum defunctorum in die omnium Sanctorum, ſed ſervandæ ſunt Rubricæ. S. R. C. 19. Januarii 1743. *in una Camaldulen. Montis Coronæ.*

453. Feſta B. Cunegundis, ac S. Stanislai Koſtkæ, quibus pro Regno Poloniæ, magno Ducatu, adnexiſque Provinciis, Dominicam poſt 24. Julii, & 13. Novembris reſpective aſſignavit, non utique in ſubſequentem Dominicam transferenda, ſed ipſiſmet diebus 24. Julii, & 13. Novembris fore celebranda, quando ipſi dies in Dominica inciderint Sacra Rit. Congr. 11 Maji 1743. *in Polon.*

454. Attenta dignitate perſonæ, licet æqualitas ritus ſit inter feſtum S. Marci, & Sanctorum Apoſtolorum Philippi & Jacobi, & S. Joſeph, officium vero de Patrocinio S. Joſeph eſt recitandum, ſi cum prædictis ſolemnitatibus occurrat Sacra Rit. Congregat. 11. Maji 1643. *in Senen.*

455. Occurrente Patrocinio S. Joſeph cum S. Marco & Sanctis Apoſtolis Philippo & Jacobo, veſperæ non ſunt dimidiandæ, ſed perſolvendæ integræ de Patrocinio attenta dignitate S. Joſeph. Sac. Rit. Congreg. 11. Maji 1743. *in Senen.*

456. Patrocinium S. Joſeph non poteſt transferri ad aliam diem, quando non habet locum in Dominica tertia poſt Paſcha, ut in Senenſe, ob occurrentiam Feſti altioris ritus, vel dignitatis, ſed pro eo anno omittatur ex noviſſimo hujus Sac. R. C. decreto *in una Einſildenſi* 5. Maji 1756. S. R. C. 11. Maji 1743. *in eadem Senen.*

457. In oratione *A cunctis*, & in Suffragiis præponendus eſt S. Joſeph Apoſtolis Petro & Paulo, ut præſcribitur in Litaniis majoribus. Sac. Rit. Congr. 11. Maji 1743. *in Senen.*

458. Primaria Feſta S. Joannis Baptiſtæ, & Apoſtolorum Petri & Pauli attentis rationibus per P. Merati Sect. 3. cap. 10. num. 2. innixis decreto Sac. hujus Congregationis in Aquilejen. 21. Auguſti 1688. excludunt omnia alia feſta in ipſis occurrentia, excepta ſolemnitate Corporis Chriſti. S. R. C. 11. Maji 1743. *in Senen.*

459. Poſtquam a Capitulo Eccleſiæ cathedralis Schalenſis in ſuo particulari Kalendario aſſignata fuit dies decima Novembris Officio Dedicationis Baſilicæ SS. Salvatoris ob perpetuum impedimentum feſti altioris ritus S. Theodori occurrentis die nona ejuſdem menſis, ac ſubinde ex conceſſione Apoſtolica tali diei fuit aſſignatum officium S. Andreæ Avellini pro Eccleſia univerſali: quapropter Capitulum, & Canonici præfatæ cathedralis S. R. C. demiſſe ſupplicarunt, an ipſi in prædicta die decima Novembris debeant recitare officium S. Andreæ Avellini, vel Dedicationis Baſilicæ SS. Salvatoris? Et reſponſum fuit: Fieri officium Dedicationis die decima ipſi jam pridem aſſignata, & ad aliam diem non impeditam transferri officium S. Andreæ poſtea conceſſum. S. R. C. 11. Maji 1743. *in eadem Schalenſi.*

460. Il Guardiano, e Religioſi Cappuccini di Vipacco nella Provincia di Stiria, dioceſe di Aquileja eſpongono riverentemente all' EE. VV. come eſſendo nato un dubbio circa il giorno anniverſario della Dedicazione della loro Chieſa, ſtantechè il documento della Congregazione della medeſima parla in queſti termini: *Conſecravimus an. 1643. ipſa Dominica quatuor Temporum poſt feſtum Exaltationis S. Crucis Eccleſiam &c.* e dandoſi alcuni anni, che fra l'Eſaltazione di S. Croce, e le quattro Tempora intermedia una Domenica: ſi domanda, ſe queſta Domenica, che antecede le quattro Tem-

pora, o quella che immediatamente segue, debba considerarsi propriamente: *ipsa Dominica quatuor Temporum*, nella quale si debba celebrare l'anniversario di essa Consecrazione.

S. Congreg. respondit: Dominicam quatuor Temporum, esse illam, quæ Sabbatum quatuor Temporum immediate sequitur, non est prorsus ambigendum. S. R. C. 31. Augusti 1743. *in Aquilejen. in una Ord. Capuc.*

461. An Regulares debeant celebrare festa perpetuo translata in illis diebus in Kalendario diœcesis auctoritate Ordinarii assignatis, tamquam propriis, quando in illis diebus non occurrat festum sui Ordinis? Responsum fuit affirmative S. R. C. 7. Decembris 1743. *in Mediolan.*

462. An festa perpetuo translata etiamsi sint semiduplicia, transferri possint in dies infra octavas non privilegiatas, in quibus fieri deberet de octava, tamquam in dies proprias. Responsum fuit affirmative. S. R. C. 7. Decembris 1743. *in Mediolan.*

463. In fixatione festorum attendi debet, quod præcipitur a Rubrica x. Breviarii Rom. sub n. 7. de Translatione festorum, ut scilicet prius agatur de duplici, postea de semiduplici, & inter plura duplicia quod est magis solemne prius celebretur, sive ex ritu, sive ex dignitate majoritas ista solemnitatis proveniat; aliquin si sint omnino æqualia, unam ante aliud reponatur, & ordine quo erant celebranda in propriis diebus: eadem enim militat ratio in fixatione, quæ probaret in translatione Sacra Rituum. Congreg. 7. Decembris 1743. *in Mediolan.*

464. An post decretum 7. Decembris 1680. abrogatum sit aliud decretum ejusdem S. R. C. scilicet officia Sanctorum, quæ alicubi supersunt de mense Decembri, possint transferri in annum sequentem? Responsum fuit: Posterioribus hujus S. R. C. decretis, quibus cautum est, ut Sancti qui in fine anni supersunt, non sint ad sequentem annum transferendi, abrogatum fuisse decretum 7. Decembris 1680. idecque comprehendi sub illis etiam Sanctos, qui in mense Decembri occurrentes translati supersunt, affirmare non dubitavit S. R. C. 7. Decembris 1743. *in Mediolan.*

465. An sit validum votum emissum anno 1726. in civitate Thermitana ob liberationem a ruinis Terræmotus, primo celebrandi tria festa de præcepto, scilicet diem primam, secundam, & tertiam Septembris: secundo jejunandi die præcedente prædicta festa: tertio numquam admittendi mulieres in scænis histrionum, & theatris? Responsum fuit: votum sustineri quoad personas tantum, quæ illud emiserunt. S. R. C. 1. Februarii 1744. *in Panormitana.*

466. Cum Sanctiss. Dominus Noster Benedictus Papa XIV. ad instantiam Serenissimi Caroli utriusque Siciliæ Regis sub die decima Julii 1743. indulserit universo Clero præfatorum regnorum, officium, & Missam B. Camilli de Lellis sub ritu duplici ad libitum pro die 15. Julii; cumque eadem die occurrat officium diei festi S. Enrici Confessoris sub ritu semiduplici de præcepto; propterea Clerus diœcesis Barensis ad tollendam omnem hæsitationem S. R. C. demisse supplicavit, quatenus benigne declarare dignaretur, quodnam ex duobus enunciatis officiis sit transferendum? Et Sac. eadem Congr. censuit rescribendum ad Dominum Secretarium cum SS. Et facta de prædictis per me Secretarium relatione, Sanctitas sua decrevit: ut fiat officium de S. Enrico Confessore die 15. Julii, officium vero B. Camilli non transferatur, sed omittatur. Die 18. Aprilis 1744. *pro eadem Barensi.*

467. Clerus alicujus Terræ non tenetur recitare officium, & octavam Dedicationis Ecclesiæ matricis, nisi fuerit ipsius Ecclesiæ servitio, vel commoditati adstrictus, aut in ea aliquod beneficium, vel tenue possideat, vel beneficium simplex. S. R. C. 16. Maji 1744. *in Auximana.*

468. An Clerus alicujus Terræ possit, vel debeat recitare officium cum Missa tam in die, quam per octavam Dedicationis Ecclesiæ Matricis, an sint excludendi Sacerdotes alicujus Congregationis, qui habeant onus recitandi Divinum officium more Canonicorum in propria Ecclesia, cujus Dedicatio occurrit, sub cujus Cruce in processionibus, quæ fiunt infra annum, promiscue incedunt? Et *responsum fuit* non indigere responsione. S. R. C. 16. Maji 1744. *in Auximana.*

469. Presbyteris Congreg. Oratorii S. Philippi Nerii Cortonæ exposuerunt, quod cum festum Dedicationis eorum Ecclesiæ jam affixum quintæ Dominicæ post Pentecosten concurrat hoc anno 1744. cum primis Vesperis SS. Apostolorum Petri & Pauli; propterea S. R. C. supplicarunt pro declaratione, quod ex hisce duobus festis sit præferendum.

Responsum fuit: Faciendum esse totum de digniori cum commemoratione minus digni, scilicet totum de Dedicatione cum commemoratione SS. Apostolorum, idque servandum esse in præfatione octavarum juxta Rubricas generales, etiam occurrente in Dominica quinta post Pentecosten. S. R. C. 16. Maji 1744. *in Cortonen. in una Presbyter. Secular. Oratorii S. Philippi Nerii.*

470. Occurrente die octavo S. Michaelis cum festo B. M. Virg. de Rosario, faciendum est officium de octava S. Michaelis, transferendo officium, & Missam Rosarii ad primam diem non impeditam. S. R. C. 20. Junii 1744. *in Albiganen.*

471. Prima dies proxime non impedita assignanda est cuilibet festo a sua die ob perpetuum impedimentum translato; ita ut dies illa imposterum sit tamquam dies propria, & fixa festi translati, justificatis tamen apud Episcopum loci Ordinarium translatorum numero, & causis, dierumque assignandorum ordine, ac

qua-

qualitate. S.R.C. 22. Auguſti 1744. *in Frinſinghen.*

472. Uſus celebrandi quamplura feſta ſub ritu duplicis majoris ex eo quia celebria in populo, ut eſt in Cracovienſi, ſuſtineri non poteſt. S. R C. 22. Auguſti 1744. *in eadem Cracovienſi.*

473. Feſta per annum duplicia, quæ ſolemniter celebrantur a Choro; & in populo ſunt de præcepto in concurrentia cum æqualibus quoad ritum, & dignitatem, poſſunt habere integras Veſperas ad ſenſum Rubricæ XI. Brev. Romani n. 2. S. R. C. 22. Aug. 1744. *in Cracovienſi.*

474. Moniales Ordinariis locorum ſubjectæ non tenentur recitare officia particularia Diœceſum; tenentur tamen recitare de Patrono principali loci, & de Titulari Eccleſiæ Cathedralis, necnon de ejuſdem Eccleſiæ Dedicatione, non vero de eorumdem feſtorum octavis, niſi id ſpecialiter ipſis indultum ſit ex vi conceſſionis Apoſtolicæ, vel propriæ Conſtitutionis ab Apoſtolica Sede approbatæ. S. R. C. 22. Auguſti 1744. *in Januen. Monialium Ord. S. Claræ.*

475. Moniales Ordinis S. Claræ, ut petitum fuit in Januenſi a dictis Monialibus, novum Breviarium, & Kalendarium pro Patribus Conventualibus editum poſſunt aſſumere, petita venia ab hac S. R. C. Eadem Sac. R. C. 22. Aug. 1744. *in Januen.*

476. An Feſtum S. Joachim ſi occurrat in Dominica in die octavæ Aſſumptionis; celebrandum ſit eadem die, vel potius ad aliam transferri? Reſponſum fuit ſervari Rubricam X. Brevirii Romani de Translatione Feſtorum. S. R. C. 22. Auguſti 1744. *in Romana.*

477. Non dedecet aſſignari feſtis etiam ſemiduplicibus a propria die ob aliquod impedimentum perpetuo translatis dies illos infra octavam non privilegiatam ab alio occurrenti feſto non impeditos, qui dies habeantur, & ſint poſterum ſedes fixa talium translatorum. S. R. C. 22. Auguſti 1744. *in Cracovienſi.*

478. Cum aliquod feſtum jam translatum iterum moveri ex neceſſitate contigerit a die ſibi ſemel aſſignata, non eſt opus, ut cetera alia feſta poſt ipſum translata a diebus ibi reſpective aſſignatis denuo removeantur: niſi forte nova Kalendarii conſtructio ex integro aſſumeretur. S. R. C. 22. Aug. 1744. *in Cracovienſi.*

479. Utrum Eccleſia particularis, quæ non poteſt facere de feſto in die aſſignata tamquam propria pro tota Diœceſi, poſſit, & debeat huic feſto aliam diem eligere tamquam propriam? Reſponſum fuit affirmative cum approbatione tamen Reverendiſſimi Epiſcopi loci Ordinarii circa electionem diei. S. R. C. 22. Auguſti 1744. *in Cracovienſi.*

480. Ab antiquo feſtum Sanctorum Coſmæ & Damiani perpetuo a ſuo die translatum in Polonia appoſitum fuit pro prima die Octobris: poſtea feſtum S. Remigii conceſſum fuit ſemiduplex ad libitum. Nonne convenit aſſignare diem aliam iſtis Sanctis, puta tertiam Octobris, ut poſſit fieri de S. Remigio? Et in hoc caſu nonne ſatius eſſet ut in Cathedrali propter occurſum diem infra octavam Sancti Vvenceslai fieret die prima Octobris commemoratio tantum S. Remigii in officio de infra octivam, protrahendo illud SS. Coſmæ & Damiani addiem tertiam, ne multiplicentur dies proprii reſpective ad particulares Eccleſias? Reſponſum fuit: Feſtum SS. Coſmæ; & Damiani jam alias a propria die perpetuo amotum celebrari deinceps poterit tam in Cathedrali, quam in Diœceſi Cracovienſi die tertia Octobris, ut die prima agatur in Diœceſi de S. Remigio ad libitum, de quo in Cathedrali haberi poterit commemoratio tamquam de ſimplici in officio de infra octavam Sanct. Vvenceslai inibi tantum occurrente. S. R. C. 22. Aug. 1744. *in Cracovienſi.*

481. Perpetuo transferri debet feſtum S. Annæ, quod celebre eſt in Polonia propter octavam nuper conceſſam de B. Joanne de Dukla, ſupplicatur humillime, ut hoc feſtum fiat propria die cum commemoratione octivæ etiam Sancti Vincentii a Paulo RR. Sacerdotes Congr. Miſſionis. Similiter contingit fieri de die octiva S. Stanislai Koſtka 25. Novembris cum translatione S. Catharinæ, quæ colitur celebriter ad populum, eadem gratia poſtulatur, ut ſcilicet fiat de Sancta cum commemoratione octavæ? Reſponſum fuit, pro gratia quoad officium feſtivum Sanctæ Annæ die 26. Julii cum commemoratione octavæ tam B. Joannis de Dukla, quam S. Vincentii a Paulo pro RR. Sacerdotibus Congreg. Miſſionum inſimul occurrentis. Quoad incidentiam vero diei octavæ S. Stanislai cum feſto S. Catharinæ ſervetur Rubrica de Translatione Feſtorum. S. R. C. 22. Aug. 1744. *in Cracovienſi.*

482. Feſtum Sanctorum Martyrum Cornelii & Cypriani a propria die perpetuo amotum, die ſeptima infra octavam Dedicationis, non impedita ab alio feſto celebrari deinceps in Civitate Peruſina pro conventu Cappuccinorum poſſe non improbatur. S. R. C. 28. Novemb. 1744. *in eadem Peruſina.*

483. Occurrente feſto Dedicationis propriæ Eccleſiæ in die S. Silveſtri officium S. Silveſtri non eſt transferendum ad annum ſequentem, ſed celebrandum in ipſomet die Dedicationis cum commemoratione ejuſdem S. Silveſtri. S. R. C. 23. *Jan.* 1745. *in Lunen. Sarzanen. Ord. S. Franciſci de Obſerv.*

484. Primæ die menſis impedita duplici, aut ſemiduplici, cum ex præſcripto Rubricarum officium defunctorum, & Miſſa conventualis de Requiem non ſit celebranda; officium, & Miſſa hujuſmodi differenda ſunt ad aliam diem non impeditam juxta Rubricas. S. R. C. 23. *Martii* 1745. *in una Eponegien.*

485. Quando plura officia de præcepto eadem die in aliquibus locis ita fixe occurrunt, ut translatio alicujus, ſed aliquorum ſit perpetua, tunc

prima dies proxime non impedita, assignata censetur in perpetuum pro die propria festi respective translati. Sac. Rit. Congreg. 15. Maji 1745. *Poloniæ in una Ordinis Discalceatorum SS. Trinitatis.*

486. Festa plura de præcepto eadem die occurrentia possunt stabiliri infra illas octavas privilegiatas, quæ hujusmodi festa occurrentia non excludunt, licet excludant translata, ut est octava Corporis Christi, quæ admittit duplicia occurrentia, non autem translata. Stabiliri autem non possunt infra eas octavas quæ hujusmodi festa occurrentia excludunt juxta regulas præscriptas in Rubrica de octavis n. 3. S. R. C. 15. Maji 1745. *Poloniæ in una Ordinis Discalceat. SS. Trinitatis.*

487. Cum in die octava B. Joannis de Dukla compatroni Regni Poloniæ incidat perpetuo festum S. Annæ genitricis B. Virg. Mariæ, qui dies magna cum devotione populi frequentatur, quæritur an debeat fieri officium de Sancta Anna cum commemoratione octavæ B. Joannis de Dukla? Responsum fuit: de die octava B. Joannis de Dukla compatroni regni habendum esse officium, S. Annæ vero die prima non impedita habendum esse. S. R. C. 15. Maji 1745. *Poloniæ in una Ord. Excalceat. SS. Trinitatis.*

488. An non obstante decreto prima Septembris 1607. aut alio quocumque, possit quis in festo omnium Sanctorum post secundas Vesperas, etiam Vesperas Vigiliæ defunctorum una cum Matutino & Laudibus recitare, facereque fructus suos, aut an obligetur sub peccato obedire prædicto decreto, & secunda Novemb. dictum Matutinum cum Laudibus recitare, facereque fructus suos? Et responsum fuit. Privata officii defunctorum recitatio pro generali illorum commemoratione absolvi licite potest post vespertinas horas festi omnium Sanctorum; in Choro autem juxta Rubricas adimplenda est mane die secunda Novembris: nisi ut populi commodius, & frequentius illis interesse possint, contraria jam faceret consuetudo. S. R. C. 14. Sept. 1756. *in Ratisponen.*

489. An universa Diœcesis teneatur ad celebrandum sub ritu primæ classis cum octava de festo Titulari Ecclesiæ Cathedralis & Civitatis? Responsum fuit: Affirmative. S. R. C. 4. Septembris 1745. *in Pernambucen.*

490. Officium parvum B. Mariæ Virginis in diebus simplicibus, & ferialibus, non abrogata tamen consuetudine, quæ in contrarium fortasse vigeret, tuto potest omitti, & in bona conscientia. S. R. C. 14. Septemb. 1745. *in Pernambucen.*

191. An Clerici sæculares Choro non adstricti possint recitare de Sanctis Ordinis Carmelitani, si sint ejusdem Ordinis Tertiarii? Responsum fuit affirmative. S. R. C. 4. Sept. 1745. *in Pernambucen.*

492. An Clerici sæculares professi in militari ordine D. N. Jesu Christi possint recitare de Sanctis, de quibus recitant ejusdem Ordinis claustrales? Et responsum fuit, cum clausula, dummodo non sint Choro adstricti. S. R. C. 4. Sept. 1745. *in Pernambucen.*

493. De Titulari Ecclesiæ Cathedralis in genere, commemoratio inter suffragia solummodo habenda est per illos qui sunt de gremio Ecclesiæ; secus si esset insimul Patronus Principalis civitatis. Sac. Rit. Congr. 4. Sept. 1745. *in Pernambucen.*

494. In Diœcesi Januensi die 21. Novembris fit officium Patrocinii Beatæ Mariæ Virg. & in toto dominio ejusdem fit etiam officium Patrocinii B. Mariæ Virg. de Misericordia die 28. Martii: quæritur an Clerus sæcularis, & Regularis oppidi Novarum Diœcesis Dertonen. in dominio Januen. possit, & debeat recitare utrumque officium concessum die 21. Novembris, & 28. Martii? Responsum fuit affirmative. Sacra Rituum Congr. 29. Januarii 1746. *in eadem Dertonen.*

495. Vigore Decreti Sanctiss. D. N. Benedicti XIV. editi sub die 12. Aprilis 1742. in actis Sacræ Congregationis exhibiti, potest Ordinarius Rhegiensis Provinciæ Bononiensis, in feria quinta post Sexagesimam absque alia ulteriori facultate, solemni pompa festum Sancti Aloysii Gonzagæ cum communione generali, Indulgentia plenaria, & Missa ejusdem Sancti celebrare juxta consuetudinem, ac respective in perpetuum assignare Patribus Societatis Jesu feriam prædictam post Sexagesimam pro celebratione prædictæ festivitatis pro spirituali populorum profectu. Sic. R. C. 19. *Januarii 1746. in eadem Rhegien. Provinciæ Bononien.*

496. Potest ulterius transferri officium S. Raymundi de Pennafort ob occurrentiam fixam Desponsationis, relinquendo diem 28. Januarii vacuam ut festum Nominis Jesu ponatur illa die, & non celebretur in Quadragesima, quando contingit illud transferri, ex eo quod Dominica secunda post Epiphaniam assignata huic officio, aliquando incidit in Dominicam Septuagesimæ. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varsavien.*

497. Quando festum Purificationis occurrit in aliqua Dominica secundæ Classis, ejus officium transferendum est in feriam secundam immediate sequentem, quamvis impeditam, translato ab ea quocumque alio festo, ne continuatio mysterii Dominicæ Incarnationis diu protrahitur. S. R. C. 7. Maji 1736. *in Varsavien. in explic. Rubricæ Miss. de Benedic. Candel.*

498. Semel, & pro semper assignare potest Ordinarius diem non impeditam extra Dominicam, & octavas Sanctorum, festis Sanctorum ad libitum, non immutata tamen lege Sanctorum ad libitum. Sacra Rituum Congreg. 7. Maji 1646. *in Varsavien.*

499. Non potest continuari officiorum recitatio, quæ concessa sunt in aliquibus Diœcesibus ab aliquo

quo tempore, ut ſunt de Sanctis Martyribus Gorcomienſibus 9. Julii, & de S. Eraſmo Epiſcopo & Martyre 3. Junii pro Belgio, ſub Ritu duplici ad libitum, cum nullum fundamentum ſit horum officiorum extenſionis ad regnum. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varſavien.*

500. Feſta ſimplicia perpetuo impedita, ita ut de illis nequidem commemoratio perpetuo fieri poſſit, non poteſt ordinarius loci aſſignare certam diem aliam illis feſtis impeditis. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varſavien.*

501. Conſuetudo antiqua, & immemorabilis dicendi officia de aliquo Sancto ſufficit ad licite continuandum ut illud recitetur, dummodo immemorabile reſpiciat feſtum in Rom. Martyrologio deſcriptum, ſin minus negative. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varſavien.*

502. Cum inter cætera officia Patronorum Regni Sveciæ a S. R. C. approbata, & ſub die 25. Maji 1616. extenſa ad Regnum Poloniæ, reperiatur feſtum Reliquiarum in Eccleſia Ripſalenſi, Dominica proxima poſt feſtum Sancti Matthæi celebrandum, & Diœceſes Regni Poloniæ varie celebrent illud, aliæ enim prædictum feſtum impeditum a feſto altioris, & æqualis Ritus in Dominica præfata occurrente illo anno omittunt juxta Decretum a S. R. C. emanatum ſub die 20. Martii 1653. Aliæ vero Diœceſes, non obſtante prædicto Decreto, transferunt illud in primam diem non impeditam ſecundum alia Decreta emanata ſub die 16. Septembris 1730. & ſub die 5. Maji 1736. & reſponſum fuit: officium Reliquiarum quod celebratur prima Dominica poſt feſtum Sancti Matthæi, ſi talis Dominica fuerit officio altioris ritus impedita, poterit in aliam diem non impeditam transferri. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varſavien.*

503. Supplicarunt quid faciendum in Diœceſibus Cracoviæ, & Poſnaniæ, in quibus jam a tribus annis nihil fit de feſto Reliquiarum, quæ reperiuntur in Eccleſia Ripſalenſi juxta alia iterum Decreta ab eadem S. R. C. ſub die 3. Junii 1617. & 12. Maji 1615. & 5. Aprilis 1625. ideo ad uniformitatem Diœceſum ſupplicatur humillime declarari, an debeat prædictum officium recitari, etſi impeditum ſit a feſto altioris ritus occurrente in præfata Dominica, vel poſſit ne transferri ad primam diem non impeditam non obſtante citato Decreto? Et reſponſum fuit: officium Reliquiarum prædictarum, impedita Dominica a feſto altioris ritus, in diem aliam non impeditam transferri. Sacri Rituum Congregatio 7. Maji 1746. *in Varſavien.*

504. Cum officium Gratiarum actionis pro victoria de Turcis obtenta pro Polonia conceſſum ſit, atque approbatum a S. R. C. ſub die 21. Januarii 1629. ſub ritu duplici, & Miſſa nulla ſit ordinata, varie illam Sacerdotes dicunt, alii dicunt votivam de Sanctiſſima Trinitate cum ſecunda oratione pro gratiarum actione, ut in Miſſali, alii vero Miſſam quidem dicunt de Sanctiſſima Trinitate, ſed orationem dicunt ex officio, & quidem unicam, Evangelium etiam conforme officio, non illud, quod eſt in votiva de SS. Trinitate: ideoque ad tollenda dubia ſupplicatur declarari qualiter debeat dici Miſſa, an priori modo, an poſteriori, utpote in quo Miſſa eſt conformior officio? Reſponſum fuit: Exhibeant officium conceſſum, ut ex ipſo deſignari poſſit Miſſa. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varſavien.*

505. Cum præſcriptum ſit dicendum eſſe officium de Dedicatione in ipſa die conſecrationis a Clero illius Eccleſiæ, quæ conſecratur, dubium eſt, utrum Epiſcopus conſecrans, etiam non ordinarius loci, debeat dicere idem officium de Dedicatione: & reſponſum fuit negative quoad præceptum; poterit tamen, ſi velit, ex congruentia. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varſav.*

506. Expoſito Sanctiſſimo Sacramento in Altari majori dum ſub Magnificat in Veſperis idem Altare majus incenſatur, an debeant etiam incenſari alia Altaria, ex eo quod incongruum eſſe videtur relinquere in Altari expoſitum Sacramentum; & utrum thurificato Altari majori, ubi eſt expoſitum Sanctiſſimum, debeat etiam fieri thurificatio illius Altaris, in quo eſt reconditum Sanctiſſimum in ciborio? Reſponſum fuit, non eſſe thure adolenda alia Altaria, licet alibi SS. Sacramentum aſſervetur. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varſavien.*

507. Cum contingat ſæpius in Eccleſiis Regularium, vel aliis, præſertim in die obitus, ſeu anniverſario defunctorum, Miſſas celebrari a confluentibus Sacerdotibus, ſupplicatur declarari, an Sacerdotes, qui recitant officium de feſto duplici, confluentes ad Eccleſias ſive Regularium, ſive aliorum, ubi dicitur officium de ſemiduplici, poſſint ibi dicere Miſſas privatas defunctorum? Reſponſum fuit negative. S. R. C. 7. Maji 1746. *in Varſavien.*

508. Recitantes officium de Martyre, & celebrantes in Eccleſiis, ubi dicitur de Confeſſore, utrum debeant ſe conformare in colore illis Eccleſiis, etiam ſi nulla ibi ſit ſolemnitas? Reſponſum fuit affirmative, etiam quoad Miſſam quæ non poterit celebrari de Sancto Confeſſore, ſi color fuerit rubeus. S. R. C. 6. Maji 1746. *in Varſavien.*

509. Officium SS. Sacramenti, quod recitatur ex privilegio in feria quinta non impedita per annum a feſtis duplicibus, vel ſemiduplicibus, demptis quoque feriis Adventus, Quadrageſimæ &c. ſi occurrat in Veſperis cum alio officio ſemiduplici, dividit Veſperas a capitulo. S. R. C. 1. *Julii* 1747. *in Zagabrien.*

510. An quando feſtum Purificationis B. Mariæ Virginis occurrit in Dominica privilegiata, ejus officium transferri debeat in feriam ſecundam imme-

immediate ſequentem, an in primam diem non impeditam feſto duplici, vel ſemiduplici? Reſponſum fuit: Quando hujuſmodi caſus intervenerit, officium Purificationis eſſe transferendum in feriam ſecundam immediate ſequentem, quocumque feſto etiam æqualis, non tamen altioris ritus in eam incidente; & idem ſervandum mandavit, quando feſtum Annunciationis B. Mariæ Virg. occurrat in Dominica privilegiata; quod ſi in hebdomada majori, vel Paſchali, tunc Annunciationis officium pari cum privilegio in feriam ſecundam poſt Dominicam in albis transferri voluit; atque hoc Decretum generalibus Kalend. Rom. Rubricis adjici præcepit S. R. C. 20. Julii 1648. *in Decreto Urbis & Orbis.*

511. An in Eccleſiis ſub titulo S. Mariæ Angelorum fieri debeat die ſecunda Auguſti officium cum Miſſa de B. Maria Virg., prout hactenus ſervatum fuit, vel potius feſtum S. Mariæ Angelorum ſit celebrandum die Aſſumptionis ejuſdem. S. R. C. re mature diſcuſſa ad relationem Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinalis Alexandri Albani reſcribendum cenſuit, ſervari ſolitum, nempe in caſu propoſito die ſecunda Auguſti faciendum eſſe officium cum Miſſa de B. Maria Virg. titulari Eccleſiæ, prout in feſto ad Nives, præter lectiones ſecundi Nocturni, quæ ſumendæ ſunt ex ſecundo nocturno Nativitatis ejuſdem Beatæ Mariæ, mutato verbo *natali* in verbum *feſtivitate*, juxta Decretum editum die decima Junii an. 1690. in una Ord. Minorum de Obſerv. S. R. C. 7. Septembris 1648. *in una Ordine Cappucinorum Provinciarum Calabriæ in Italia Sanctiſſimo Papa Benedicto XIV. ſuppliciter porrecta & ad S. R. C. eadem die remiſſa.*

512. An Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis, ad quam Regulares intra eamdem Civitatem conſtituti, ſub ritu duplici ſecundæ claſſis celebrandam tenentur, ultra illius octavam transferri poſſit ab iiſdem Regularibus, ſi prima dies altiori feſto, ſimulque tota reliqua octava aliis novem lectionum feſtis impedita ſit? Reſponſum fuit affirmative. S. R. C. 11. Januarii 1749. *in una Ord. Excalceat. S. Auguſt. Provincia Auſtriæ.*

513. Feſtum Patrocinii S. Joſeph occurrens in feſto altioris ritus transferri poteſt non obſtante Decreto 20. Mart. 1683. Nam eadem S. R. C. die 26. Novembris 1755. hanc declarationem edidit. Cum in tota Hiſpania ſit conceſſum, ut in tertia Dominica poſt Paſcha celebretur feſtum Patrocinii S. Joſeph ſub ritu duplici, quæſitum fuit, ſi cadat in illa die feſtum majoris ritus, an feſtum Patrocinii S. Joſeph ſit transferendum ad aliam diem? Et reſponſum fuit, transferri poſſe. Hæc declaratio facta pro regnis Hiſpaniæ valet etiam pro aliis regnis, quibus idem officium conceſſum eſt. S. R. C. 11. Januarii 1749. *in una Ordinis Excalceator. S. Auguſtini Provincia Auſtriæ.*

514. An feſtum titulare Archiconfraternitatis Septem dolorum, quod pro regnis, & Provinciis hæreditariis Auguſtiſſimæ Domus Auſtriacæ ab utroque Clero ſub ritu duplici celebrari debere indultum eſt tertia Dominica Septembris, cum in Religione S. Auguſt. idipſum ſæpe impediatur ab octava B. Mariæ Virginis, & S. Nicolai, ac feſtum S. Thomæ de Villanova eadem Dominica celebretur, poſſit ſimiliter transferri; præcipue quod hoc feſtum potius videatur repetitio alterius, quod feria ſexta poſt Dominicam Paſſionis in Quadrageſima celebratur, prout patet ex oratione, & lectionibus ſecundi nocturni, quæ ſunt eadem. Reſponſum fuit affirmative. Quia pro Statibus Auſtriacis tale officium eſt de præcepto: dicitur enim in Decreto conceſſionis die 28. Aug. 1734. *Recitari debere.* Officia autem de præcepto, licet ſint fixa certis diebus, ſi in his impediantur, transferri poſſunt juxta Decretum S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einſild.* Sacra eadem Rituum Congr. 11. Januar. 1749. *in una Ordinis S. Aug. Excalc. ar. Provincia Auſtriæ.*

515. An feſtum SS. Nominis Beatæ Mariæ Virg. quod pro regnis, & Provinciis Auſtriacis eſt duplex ſecundæ claſſis, in occurrentia cedere debeat feſto S. Nicolai Tolentinatis, quod eſt duplex ſecundæ claſſis cum octava, præſertim cum illud Viennæ cum ſolemniſſima utriuſque Cleri proceſſione, maxima exteriori pompa, Indulgentiis etiam plenariis, ac ingenti populi concurſu, ob liberationem Viennenſis civitatis ab obſidione Turcarum celebretur? Reſponſum fuit negative. Octava enim non elevat ritum. In paritate autem ritus attendi debet tum major dignitas B. Mariæ Virg. juxta Rubricam de concurrentia officii tit. XI. n. 2. tum major ſolemnitas celebrationis, & populi concurſus juxta Decretum die 20. Martii 1683. in quo ſic: Si officia, quæ recitari debent in aliquibus regnis, ſint ejuſdem ritus, & dignitatis, an ſit præferendum officium loci officio in proprio religionis Kalendario deſcripto? Reſolutum fuit, præferendum eſſe officium, quod cum majori ſolemnitate, & populi concurſu celebratur. S. R. C. 11. Jan. 1749. *in una Ordinis Sancti Auguſtini Excalceatorum Provincia Auſtriæ.*

516. An ubi habentur inſignes Reliquiæ plurium Sanctarum Virginum, & Martyrum e Societate S. Urſulæ, debeat de illis fieri officium duplex 21. Octobris cum commemoratione Sancti Hilarionis, & Sanctarum Urſulæ, & Sociarum, vel poſſit aliis diſtinctis extra illum diebus de ſingulis illarum in particulari, prout hactenus alicubi die 17. & die 19. Decembris obſervatum fuit, recitari officium duplex? Quod ſi primum fieri oporteat, quæritur adhuc, an id faciendum, ubi feſtum Sanct. Urſulæ, & Sociarum eſt duplex, vel ſemiduplex, aut hoc potius in aliam diem non impeditam transferendum ſit? Reſpon-

Reſponſum fuit, fieri debere officium duplex de SS. Urſula, & Sociis cum ſola commmemoratione S. Hilarionis, ſicut fit Romæ in Patriarchali Eccleſia S. Mariæ Majoris, ubi aſſervatur caput unius ex ſociis Sanctæ Urſulæ. Et ita pariter fieri debet abſque ulla translatione in illis Eccleſiis, in quibus feſtum Sanctarum Urſulæ, & Sociarum aliunde eſſet duplex, vel ſemiduplex. S. R. C. 11. *Januarii* 1749. *in una Ord. Sancti Auguſtini Excalceat. Provincia Auſtriæ.*

517. Exorto dubio in Eccleſia Parochiali, & Collegiata S. Jacobi de Luprio Civitatis Venetiarum, an liceat die 2. Auguſti celebrari feſtum S. Petri ad Vincula, prout ab antiquo tempore conſuevit, eo quod præcedenti die perpetuo occurrat octava S. Jacobi Apoſtoli ejuſdem Eccleſiæ Titularis, an potius recitandum ſit officium Sancti Hermolai, quod paucis abhinc annis in Diœceſi Venetiarum ſub ritu ſemiduplici affixum fuit diei ſecundæ Auguſti: propirte Capituli dictæ Eccleſiæ S. R. C. humillime ſupplicatum fuit, quatenus dignaretur declarare nedum quid in ſubjecto caſu ſit faciendum, verum etiam an poſſit aſſignari ſemiduplex infra octavam non privilegiatam? Reſponſum fuit ad primum. Die 2. Auguſti agendum eſſe in dicta Eccleſia S. Jacobi de Luprio Venetiarum de feſto S. Petri ad Vincula. Ad ſecundum. Feſtum ſemiduplex a ſua die perpetuo amotum celebrari deinceps poteſt infra octavam non privilegiatam in die ipſi aſſignanda, tamquam ſedes illius fixa juxta Decretum die 18. Novembris 1744. *in Peruſina*. Eod. S. R. C. 19. April. 1749. *in una Venetiarum*.

518. Il Compoſitore del Calendario per i Religioſi e Religioſe di S. Franceſco, ſotto l'obbedienza del Miniſtro Generale di tutto l'Ordine Serafico, umilmente eſpone, come leggendoſi nel Rituale del Padre Meratti alla ſeſſione 3. cap. 4. *de Feſto ſimplici* citato un Decreto del dì 22. Gennaro 1735. col quale la Sacra Congregazione aſſegna a S. Teodoro Martire di rito ſemplice, peri Padri Minori Conventuali il giorno 12. Novembre, per l'impedimento perpetuo della Dedicazione della Baſilica Conſtantiniana, celebrata da eſſi ſotto rito di prima claſſe, e per le Monache del Terzo Ordine di S. Franceſco, quali celebrano S. Eliſabetta d'Ungaria ſotto l'iſteſſo rito, come Padrona principale, ſi aſſegna a S. Ponziano Papa, e Martire il giorno 20. dell'iſteſſo Meſe, ma non trovandoſi tal Decreto nel regiſtro della Segretaria, ſupplica l'EE. VV. a dichiarare, ſe ſi debba tale Decreto oſſervare tanto dalle ſuddette Religioſe, quanto per altre diverſe Chieſe dell'ordine, nelle quali occorrono molti Santi del detto rito perpetuamente impediti, ovvero ſi debba nelle dette Chieſe laſciare totalmente la memoria di eſſi Santi: tanto più, che la rubrica generale, dove al titolo decimo *de Translatione Feſtorum*, ſi legge al numero 8. *eo anno de eo non fit amplius*: parla de' Santi ſemplici impediti dalle feſte di prima claſſe mobili. Che della grazia ec.

Et Sacra Congreg. re mature diſcuſſa ad relationem Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinalis Tamburini Ponentis reſcribendum cenſuit:

Si feſtum ſimplex perpetuo impediatur ob occurrentiam duplicis primæ claſſis, non eſſe ad aliam diem transferendum juxta Rubricas. Sacra R. C. die 18. Julii 1750. *in una Ord. Min. S. Franciſci*.

519. Regulares degentes in civitate tenentur ad Officium Dedicationis Cathedralis ſub ritu ſecundæ claſſis, extra civitatem & per totam Diœceſim, non tenentur, neque ad recitationem officii in die feſto. Sacra Rituum Congr. die 19. Januar. 1752. *in una Ord. Carmelitar. Diſcalceat. Provincia Poloniæ*.

520. Cum in omnibus Diœceſibus Regni Poloniæ & Magni Ducatus Lithuaniæ, officio Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis aſſignata ſit dies Dominica in perpetuum, & in eadem Dominica recitetur quotannis, utrum aliquando apud Regulares occurrente in illa Dominica alio feſto altioris ritus, vel dignitatis, debeat prædictum officium Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis apud Regulares transferri in aliam diem non impeditam, etiam ultra duas ſeptimanas, an omitti juxta Decretum Sacræ Rituum Congregationis emanatum anno 1683. 20. Martii, & inſuper utrum cedere debeat prædictum officium Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis officio ſolemniori alicujus Religionis occurrenti eadem die Dominica ſub eodem ritu. Ad primam ejuſdem dubii partem, reſponſum fuit, transferendum eſſe ad primam diem non impeditam; ad ſecundam vero, ſervari Rubricam X. Breviarii Romani de Concurrentia feſtorum num. 2. Sacr. R. Congregatio die 29. Januar. 1752. *in una Ordinis Carmelitarum Diſcalc. Provinciæ Poloniæ*.

521. Cum in Provincia Poloniæ & Lituana ob occurſum in perpetuum cum feſto S. Stanislai Epiſcopi Martyris Patroni principalis ex die 8. Maji officium Apparitionis S. Michaelis Archangeli translatum in diem decimam Maji tamquam propriam recitabatur, quæritur utrum nunc cum S. R. C. officio S. Antonini de præcepto ſemiduplici eamdem diem decimam Maji aſſignaverit pro univerſali Eccleſia, debeat cedere officium Apparitionis S. Michaelis Archang. ad uniformitatem officio S. Antonini? Et reſponſum fuit: Officium jam translatum Apparitionis S. Michaelis Archangeli ob occurſum feſti S. Stanislai Epiſc. Martyris, quod in Polonia ſub ritu duplici primæ claſſis celebratur, & perpetuo aſſignatum diei 10. Maji, non erit ulterius amovendum propter officium S. Antonini Epiſcopi eo die in Eccleſia univerſali celebrandum, ſed firmo remanente officio Apparitionis, illud S. Antonini transferatur in primam diem non impeditam. S. R. C. 29. Januar. 1752. *in una*

una Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum Provincia Poloniæ.

522. Utrum occurrente aliquando feſto altioris ritus in Dominica ſecunda poſt Paſcha, in qua ex Indulto Sacræ Rituum Congregationis recitatur in Polonia officium affixum huic Dominicæ Sanctiſſimi Sepulcri, debeat ne prædictum officium SS. Sepulcri transferri in aliam diem non impeditam, an omitti juxta Decretum in anno 1683. 20. Martii emanatum? Reſponſum fuit: Officium SS. Sepulcri ſi occurrerit altioris ritus, non erit ad aliam Dominicam transferendum, ſed prorſus omittendum. S. R. C. 29. Januar. 1752. *in una Ordinis Carmelitarum Diſcalceat. Provincia Poloniæ.*

523. Cum in Regno Poloniæ ab immemorabili conſuetudine recitetur 28. Septembris officium S. Wenceslai Martyr. ſub ritu duplici minori, & ſub eodem ſimiliter ritu duplici minori officium Translationis ejuſdem S. Wenceslai Martyris recitetur 5. Martii, utrum licite tolerari poſſit, ut feſtum principale, & ejus Translatio ſub eodem ritu celebretur, ſicut in Magno Ducatu Lithuaniæ officium Sancti Adalberti, & ejus translatio, & an debeat ceſſari a recitatione officii translationis S. Wenceslai Martyris ſub ritu duplici in Regno Poloniæ, ſicut & in Lithuania a recitatione officii translationis S. Adalberti? Reſponſum fuit: Servetur ſolitum. Sacra Rituum Congregatio 26. Januarii 1752. *in una Ord. Carmel. Diſcalceat. Provincia Poloniæ.*

524. Utrum Sacerdos ſæcularis vel regularis habens officium duplex, & quid ſi duplex primæ vel ſecundæ claſſis, celebrans in aliena Eccleſia ex devotione, ubi celebratur feſtum ſolemne, debeat ne celebrare Miſſam ſe conformando illi Eccleſiæ, ubi celebrat, etiam quoad ſolemnitatem, & colorem paramentorum? Utrum etiam Sacerdos ſæcularis, vel regularis habens officium duplex, & quid ſi duplex primæ vel ſecundæ claſſis celebrans in aliena Eccleſia ex obligatione in ſepultura ſolemni alicujus cadaveris, vel exequiis ſolemnibus, debeat ſe conformare illi Eccleſiæ celebrando Miſſam de Requiem? Reſponſum fuit: Serventur Decreta alias edita in una Tertii Ordinis Sancti Franciſci die undecima Junii 1701. Et Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares, conformare ſe debent ritui Eccleſiæ, in qua celebrant. Sacra Rituum Congreg. 29. Januarii 1752. *in una Ordinis Carmelitarum Diſcalceat. Provincia Poloniæ.*

525. Cum ex fundatorum voluntate muneris ſit quotannis ultra officium diei plura anniverſaria adimplere, & de pluribus feſtivitatibus Sanctorum officium cum Veſperis, & Miſſa celebrare, quæritur num Veſperæ dictarum feſtivitatum Sanctorum Pontificum v. gr. ſeu Virginum tempore Paſchali, ſi celebrentur, Antiphonæ Pſalmorum, & reliquæ dici debeant cum *Alleluja* ob citati temporis Paſchalis occurrentiam. Et ſimiliter in iiſdem Veſperis (utpote extra diem proprium earum feſtivitatum) ultimus Pſalmus eſſe debeat in ſanctis Pontificibus v. gr. *Memento Domine David*, & in ſanctis Martyribus Pſalm. *Credidi*, num vero Pſalmus *Laudate Dominum omnes gentes?* Reſponſum fuit: Quando ultra officium diei recitatur aliud de aliquo Sancto ex fundatorum voluntate, ſi tempus currerit Paſchale, ritum pro tempore convenit imitari addendo Antiphonis, Verſiculis & ſingulis reſponſoriis *Alleluja*, uno excepto Beatæ Mariæ Virginis officio parvo, in quo dum feriali conjungitur officio diei, nullum additur *Alleluja* ſecundum peculiarem illius rubricam juxta alias reſoluta; Pſalmi quoque Veſperarum erunt, ut jam alias deſignati in feſto, ſcilicet ut in primis, ſi primæ decantantur Veſperæ, ut ſecundis, ſi ſecundæ. S. R. C. 26. Auguſti 1752. *in una Gadicenſi.*

526. Quæritur, num in officio eidem Cathedrali Gadicenſi, & Clericis ejus Choro tantum adſcitis conceſſo nomine & privilegio dictorum Clericorum Cathedralis gaudere poſſint Clerici Curati, in eadem Eccleſia curam animarum exercentes, qui quidem eidem Choro de rigore non ſunt adſcripti? Reſponſum fuit: Servetur Decretum Sacræ Rituum Congregationis 30. Auguſti 1602. nempe: Clerici licet adſcripti alicui Eccleſiæ, non tamen obligati Choro, non tenentur recitare officia, quæ in Choro propria dicuntur. S. R. C. 26. Auguſti 1752. *in eadem Gadicenſi.*

527. Officium Sancti Vincentii a Paulo Fundatoris Congreg. Miſſionum S. R. Congr. elevavit ad Ritum dupl. Min. die 12. Maji 1753.

528. Eſt conſuetudo in plurimis Poloniæ & Lituaniæ Eccleſiis decantandi officium parvum de Immaculata Conceptione Beatæ Mariæ Virginis; ſunt inſuper in aliquibus Eccleſiis relicta pia legata ad hunc effectum, ut idem officium parvum de Immaculata Conceptione Beatæ Mariæ Virginis certis diebus publice decantetur: in tali caſu Rectores Eccleſiarum quid facere debeant cum idem officium ſit prohibitum? Reſponſum fuit: Dilata, & exhibeatur officium. Sacra Rituum Congr. 22. Decembris 1753. *in una Vilnen. in Lithuania.*

529. Cum Archiepiſcopus Civitatis Bihiæ, alias S. Salvatoris nuncupatæ, occaſione controverſiæ in ſua Civitate exortæ circa commemorationem faciendam inter Communia ſuffragia de Sanctiſſimo Salvatore Titulari Civitatis prædictæ, ejuſque Cathedralis, ac de Sancto Franciſco Xaverio Patrono principali rite electo, & confirmato ejuſdem Civitatis, per ſupplicem libellum humillime ſupplicaverit Sanctiſſimo Domino Noſtro Benedicto Papæ XIV. pro ſolutione ſequentium duorum dubiorum, ac Sanctitas ſua preces Oratoris Sacræ Rituum Congregationi remiſerit, prædicta dubia ab Eminentiſſimo Cardinali Tamburino ejuſdem Sacræ Congregationis Præfecto, ac Ponente in ea propoſita

poſita fuerunt, nempe: An Archiepiſcopo prædicto liceat declarare per litteras Paſtorales Sanctiſſimum Salvatorem non eſſe patronum, ſed ſemper fuiſſe & eſſe Titularem Civitatis Bahienſis, ejuſque Cathedralis; adeoque in poſterum pro Titulari habendum, & colendum ſub eodem ritu, quem nunc habet, & ſemper habuit quamdiu Patronus exiſtimabatur. Reſponſum fuit, audito prius voto ab Apoſtolicarum Cæremoniarum Collegio ſcriptis enarrato, typiſque vulgato: Licere prout in dubio. S. R. C. 16. Febr. 1754. *in eadem Bahien. ad primum dubium.*

530. An eidem ſupradicto Archiepiſcopo liceat declarare per litteras Paſtorales, Sanctum Franciſcum Xaverium eſſe patronum principalem Civitatis Bahienſis rite conſtitutum; adeoque impoſterum pro Patrono principali habendum, & colendum ſub eo ritu, qui Patronis principalibus Civitatum conceditur, ita ut infra annum in officio divino, quando dicuntur Suffragia Sanctorum de eo, ut Patrono Principali fieri debeat commemoratio loco competenti, & propterea in Miſſa quando dicitur Oratio *A cunctis* ſub littera N. ejus nomen exprimi debeat? Reſponſum fuit: Licere prout in dubio, dummodo non omittatur in Metropolitana commemoratio Sanctiſſimi Salvatoris, tamquam Titularis ejuſdem. S. R. C. 16. Februarii 1754. *in eadem Bahien. ad ſecundum dubium.*

531. Feſtum duplex ſecundæ claſſis, habens octavam, cadit in Dominica impedita officio altioris ritus, ſed ſine octava, quæritur utrum officium prædicti feſti, poſſit reponi in ſubſequenti Dominica, cum alias ſit octava ejuſdem feſti, & tota hebdomada ſit impedita, vel potius debeat fieri de Dominica, & dictum officium reponi prima die non impedita poſt dictam Dominicam? Reſponſum fuit: Negative quoad primam partem, Affirmative quoad ſecundam. S. R. C. 16. Febr. 1754. *in una Ord. Carmelit. Diſcalceat. Urbis.*

SS. D. N. BENEDICTUS XIV.

In Conſtit. Militantis Eccleſiæ.

532. Volumus, præcipimus, & mandamus, ut in officii Divini Breviario, in feſto Sancti Leonis I. Papæ, & Confeſſoris Antiphona ad *Magnificat* in utriſque Veſperis ponatur ea, quæ incipit: O *Doctor optime*: In Miſſa autem dicatur Introitus: *In medio Eccleſiæ*, & poſt Collectam ſubſequatur Lectio libri Sapientiæ: *Juſtus cor ſuum tradet*, cum Graduali ut in Communi Doctorum; Poſt Evangelium vero dicatur *Credo*, reliqua ut in conſueta Miſſa propria de Sancto Leone. Atque ita per omnes Eccleſias, & reſpective ab omnibus, & ſingulis, qui ad Divini officii recitationem tenentur, perpetuo ſervandum ſtatuimus, & decrevimus.

Die 15. Octobris 1754.

533. An Patres Provinciæ S. Mariæ de Arrabida debeant, vel poſſint continuare recitationem officiorum ſpecialium Kalendarii Diœceſani, vel ab illa totaliter abſtinere? Reſponſum fuit: Negative ad primam partem, Affirmative ad ſecundam, & ſerventur Decreta Sacræ Congregationis, & Conſtitutiones Ordinis. Sacra Rituum Congregatio 11. Januarii 1755. *in una Ordinis Minorum Reformatorum Sancti Franciſci in Provincia S. Mariæ de Arrabida in Regno Portugalliæ.*

534. Cum Capitulum & Canonici Eccleſiæ Cathedralis Angelopolitanæ in Indiis Occidentalibus Sacræ Rituum Congregationi humiliter expoſuerint, tam in eadem Cathedrali quam in tota Diœceſi adamuſſim obſervata fuiſſe Decreta, & ſignanter illud de anno 1735. præcipiens, quod Officia Sanctorum, quæ in fine anni ſupererunt, non ſunt transferenda ad annum ſequentem, ſed quoties toto anni decurſu de illis celebrari non valeant, tunc in illo anno diebus eorum propriis conſideranda ſunt tamquam ſimplicia faciendo illorum commemorationem, ut ſit in ſemiduplicibus cum nona lectione compoſita ex omnibus lectionibus propriis ſecundi Nocturni (ſi proprias habuerint) ad modum unius; ſed cum quidam Religioſus Matritenſis in Kalendario typis dato, inter cetera adnotaverit circa ſupradictum Decretum, quod principium anni in hoc caſu a die illius feſti, non vero a menſe Januario computandum ſit; Ideo ad tollendum quodcumque dubium eidem Sacræ Rituum Congregationi enixe ſupplicarunt, quatenus benigne declarare dignaretur, quod intelligendum ſit de anno communi, qui incipit menſe Januario, & non aliter. Et Sacra eadem Congregatio ad relationem mei Secretarii, damnata Religioſi Matritenſis vana interpretatione, Capitulo, & Canonicis præfatæ Eccleſiæ Metropolitanæ reſpondendum cenſuit: Decretum diei vigeſimæ ſextæ Novembris 1735. eſſe intelligendum de anno vulgari & communi, qui a Kalendis incipit Januarii. Et ita declaravit die 30. Auguſti 1755. *in eadem Angelopolitana in Indiis Occidentalibus.*

535. Quamvis juxta Rubricam generalem Breviarii & Miſſalis Romani in feſtis ritus duplicis primæ claſſis nulla die infra octavam fiat commemoratio; tamen hymni ad horas terminari debent v. gr. *Jeſu tibi ſit gloria*. Et in Miſſis Præfatio Beatæ Mariæ Virginis erit dicenda, ut pro feſto S. Hyacinthi patroni principalis Poloniæ decrevit S. R. C. 29. Novemb. 1755. *in Varmienſi.*

536. Si Officium infra octavam feſti S. Joachimi Patris Beatæ Mariæ Virginis in Polonia ex Indulto S. R. C. die 29. Januarii 1751. dato ad ritum duplicem primæ claſſis cum octava elevati, & in Dominicam 2. poſt octavam feſti Aſſumptionis B. M. V. translati cum octava feſti Nativitatis B. M. V. concurrat, ut ſæpiſſime contingit, faciendum eſt officium de die infra octa-

octavam S. Joachimi, an vero de die infra octavam Nativitatis &c. Ratio dubitandi eſt quod etſi feſtum primæ claſſis præcedat aliud ſecundæ claſſis, attamen octava B. M. V. eſt pro univerſali Eccleſia, jam autem altera pro Polonia dumtaxat, ſitque devotio fidelium ad Deiparam Virginem longe major. Reſponſum fuit: Recitandum eſſe officium de infra octavam S. Joachim. S. R. C. 29. Novembr. 1755. *in Varmienſi.*

537. Eccleſia Collegiata Loci Guttenſtadt Dioceſis Varmienſis ſub titulo SS. Salvatoris, & omnium SS. dedicata fuit, ſed cum potior titulus, nempe SS. Salvatoris illic nullam feſtivitatem haberet, Epiſcopus ordinavit, ut feſtum Transfigurationis Domini, quod in octavario Romano per Bartholomæum Gavantum concinnato a S. R. C. die 19. Februarii 1622. approbato, & Venetiis Typis Balleonianis an. 1733. impreſſo *Salvatoris* appellatione venit, dignitatem Tituli Eccleſiæ habeat, & officium de eadem Transfiguratione Domini ritu duplici primæ Claſſis cum octava deinceps recitetur, Sac. R. C. dignabitur declarare, an hæc ordinatio ſit obſervanda, nulla quidem ex parte Capituli & Cleri præfatæ Eccleſiæ eſt oppoſitio, Epiſcopus tamen deſiderat, ut omnia auctoritate Sedis Apoſtolicæ fiant. In ſtatu Veneto Dominica III. menſis Julii ritu duplici ſecundæ claſſis recitatur officium SS. Redemptoris, quod quidem Salvatori ſynonimum, ſed in Polonia præcitati officii uſus nondum obtinuit. Et reſponſum fuit: Servandum eſſe Decretum ejuſdem Reverendiſſimi Epiſcopi S. R. C. 29. Nov. 1755. *in Varmienſi.*

538. Cum reverendiſſimus Epiſcopus Varmienſis S. R. C. expoſuerit, quod Fratres Minores S. Franciſci de Obſervantia nuncupati Conventuum exiſtentes in ſua Dioceſi expunxerunt ab eorum Kalendario feſtum Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis, ad cujus celebrationem tenentur ex præſcripto Decretorum, S. R. C. reſcripſit: Ut Reverendiſſimus Epiſcopus cogat eoſdem Fratres ad celebrationem feſti Dedicationis ſuæ Eccleſiæ Cathedralis ad formam Decretorum. Die 18. Decembr. 1756. *in eadem Varmienſi.*

539. An civitas Calaguritana rigoroſe prout ante Indultum teneatur feſtum Sanctorum Hemeterii & Celedonii fratrum Martyrum; & civitas Calceatenſis ſervare eodem modo teneatur feſtum S. Dominici, vel utraque civitas utrumque feſtum ſervare teneatur. Et reſponſum fuit: Affirmative ad primam, Negative ad ſecundam. S. R. C. 26. Martii 1757. *in eadem Calaguritana ad primum Dubium.*

540. An oppida, quæ non habent peculiarem Patronum, ſervare teneantur feſtum Patronorum principalium Eccleſiæ Calaguritanæ, cui ſubſunt, ſeu potius feſta Patronorum utriuſque Eccleſiæ, nempe Calaguritanæ & Calceatenſis. Et reſponſum fuit: Negative ad utramque partem. S. R. C. 26. Martii 1757. *in eadem Calaguritana ad ſecundum Dubium.*

541. An oppida, quæ habent peculiarem Patronum, ſervare teneantur feſtum illius dumtaxat, ſive potius omiſſo feſto ſui peculiaris Patroni, ſervare teneantur feſtum Patronorum Eccleſiæ Calaguritanæ cui ſubſunt, vel Eccleſiæ Calceatenſis huic principaliter unitæ, vel potius feſta Patronorum utriuſque, ſervato etiam feſto proprii Patroni? Reſponſum fuit: Teneri ſervare feſtum Patroni particularis loci dumtaxat. S. R. C. 26. Martii 1757. *in eadem Calaguritana ad tertium Dubium.*

542. An Civitates Calaguritani & Calceatenſis ſervare teneantur, ultra feſtum Patroni proprii, feſtum Patroni provinciæ, in qua ſitæ ſunt. Et an oppida particularia Dioceſis Calaguritanæ ſive habeant, ſive non habeant Patronum proprium, ſervare teneantur feſtum Patroni proprii Provinciæ in qua reſpective exiſtunt, nempe S. Prudentii Epiſcopi & Confeſſoris Patroni Provinciæ Alavæ, & S. Ignatii de Lojola Patroni Provinciæ Giupuzcoæ & Viſcajæ &c. Reſponſum fuit: Negative ad utramque partem. S. R. C. 26. Martii 1757. *in eadem Calaguritana ad quartum Dubium.*

543. Officium S. Stanislai Poloni Martyris Epiſcopi Cracovienſis, Patroni principalis Regni Poloniæ, quod a Clero ſæculari, & aliis in Polonia recitatur ſub ritu duplicis primæ Claſſis, a Patribus autem Carmelitis propter aliquod dubium ſive ſcrupulum tantum ſub ritu duplici minoris primæ Claſſis: Utrum iidem Patres Carmelitæ in Polonia idem officium Sancti Stanislai teneantur recitare ſub ritu duplici majoris primæ Claſſis, qui ritus æquivalet, & correſpondet ritui duplicis primæ Claſſis juxta Rubricas Breviarii Romani? Nec ne? Idem eſt dubium de S. Caſimiro. Reſponſum fuit: Teneri ad ritum duplicis majoris primæ Claſſis. S. R. C. 26. Martii 1757. *in una Carmelitarum Regni Poloniæ ad primum Dubium.*

544. Officium proprium de eodem ſupradicto Sancto debet recitari cum ſuis Antiphonis, lectionibus, Reſponſoriis &c. a Patribus Carmelitis in Polonia, prout recitatur a Clero ſæculari. S. R. C. 26. Martii *in una ejuſdem Ordinis Carmelitarum Poloniæ ad ſecundum Dubium.*

545. Utrum feſtum S. Joachim cum ſuo officio, quod per Decretum SS. D. N. Papæ Benedicti XIV. ex Dominica infra octavam Aſſumptionis B. M. V. translatum eſt pro Dominica poſt octavam Aſſumptionis ejuſdem B. M. V. in Regno Poloniæ, ut ab omnibus hoc Decretum obſervetur in Polonia. Utrum etiam Patres Carmelitæ teneantur ad illud obſervandum propter uniformitatem cum aliis, nec ne? Reſponſum fuit: Affirmative. S. R. C. 26. Martii 1757. *in una Ordinis Carmelitarum Poloniæ ad tertium Dubium.*

546. Magiſter Cæremoniarum Eccleſiæ Cathedralis

lis Gadicenſis ſupplicavit, quatenus declarare dignaretur: an officium Patrocinii S. Joſephi quo privilegio & conceſſione particulari omnibus Hiſpaniarum Regnis indultum eſt celebrari ſub ritu duplici minori Dominica III. poſt Paſcha, ſi concurrente in dicta Dominica ſicut accidit hoc præſenti anno 1757. feſto SS. Apoſtolorum Philippi & Jacobi ſub ritu duplici ſecundæ Claſſis, vel alterius Sancti ſub eodem ritu, dictum officium Patrocinii S. Joſephi non tam celebrari, neque transferri, ſed omitti debeat, & quatenus affirmative; Supplicavit pariter pro declaratione, an licitum ſit & poſſit Reverendiſſimus Epiſcopus Gadicenſis idem officium transferre in aliam diem poſt citatam Dominicam III., ut jam in ſimili ab hac S. C. conceſſum fuit Archiepiſcopo & Capitulo Eccleſiæ Hiſpalenſis ſub die 26. Novembris 1735. Et reſponſum fuit: In hujuſmodi caſu officium Patrocinii eſſe omittendum ad formam Rubricarum. S. R. C. 16. Julii 1757. *in una Gadicenſi.*

547. Facultas conceſſa Clero Regni Poloniæ transferendi Feſta nonnullorum Sanctorum ad Dominicas infra eorum octavas ob majorem populi concurſum; cum autem ut ſæpe ſolet, aliquod ex dictis feſtis incidat die Dominico, quæritur: An hoc caſu feſta SS. incidentia in diebus propriis aſſignatis pro Eccleſia univerſali, poſſint transferri ad Dominicas reſpective ſequentes. Et reſponſum fuit: Feſta prædicta celebranda eſſe in diebus propriis, non autem in Dominicis ſequentibus in caſu, de quo agitur. S. R. C. 16. Julii 1757. *in una totius Cleri Regni Poloniæ.*

548. SS. D. N. Papa Clemens XIII. pro ſua erga S. Laurentium Juſtinianum pietate decrevit, ut ab omnibus Chriſtifidelibus utriuſque ſexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, ſub ritu ſemiduplici de præcepto die 5. Septemb. prædicti Sancti Officium, & Miſſa impoſterum recitari, & celebrari debeat. Die 12. Septemb. 1759.

F. Cardinalis Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Mirefuſcus S. R. C. Secret.

549. Conceſſo jam a SS. Clem. XIII. die 8. Aug. 1759. Officio & Miſſa de Communi Conf. non Pontif. B. Petri Acotanto ſub ritu dupl. min. Cleri Sæculari Civitatis Venetiarum, modo ad novas preces Rev. Patriarchæ ſupradictæ Civitatis pro approbatione Lectionum ii. Nocturni, Orationis, Antiphonarum in primis Veſp. ad *Magnificat*, & *Benedictus*, Sanctitas Sua accurate reviſas & approbatas a S. R. C. recitari conceſſit. Die 13. Novemb. 1760.

550. Piis enixiſque precibus Sereniſſimæ Reipub. Venet. pro extenſione ad Dom. Venetum Officii, Miſſæ, cum Lectionibus, Oratione, & Antiphonis B. Petri Acotanto die 13. Nov. 1760. pro Civitate Venetiarum approbatis. Sanctitas Clem. XIII. benigne annuit Die 10. Junii 1761.

INDEX

Canonici inclinant ſe Cruci, Epiſcopo, & Canonicis, non Magiſtratibus. 402.
Cappellani Epiſcopi quoad conformationem in recitatione Officii. 19.
Cappuccini, & alii Regulares, an uti poſſint Breviario conceſſo Fratribus Minor. Obſerv. 240.
S. Caroli Feſtum occurrens cum octava Dedicationis Eccleſiæ. 188.
Sancti Caroli Officium duplex in Provincia Mediolanenſi. 36.
Celebrantes in aliena Eccleſia ſe conforment. 368. in Eccleſiis Regularium pro celebrando officio Defunctorum. 507. color adhibendus in Eccleſiis alienis. 508. ritui Eccleſiæ, in qua celebrant, ſe conforment. 524.
S. Claræ Virg. apud Franciſcanos. 245.
Clerici aſſiſtentes in defectum Cappellanorum & Beneficiatorum. 33.
Clerici adſcripti alicui Eccleſiæ, ſed Choro non obligati, ad Chori officia non tenentur. 526.
Clerici Regulares Theatini quoad officium cum octava Purificationis B. M. V. 96.
Cognomina, & Patriæ Sanctorum expungenda in Orationibus. 323.
Commemoratio S. Petri, aut Pauli viciſſim, ubi alteruter eſt Titularis. 432.
Beatæ M. V. inter Suffragia ficienda in ejus Eccleſiis Titularibus, etiamſi in Choro recitetur illius officium parvum. 15. 151. 189.
SS. Benedicti, & Scholaſticæ quando facienda a Monachis ejuſdem Ordinis. 332. 333.
S. Joſephi in officio Deſponſationis B. M. V. pro Ordine Minorum. 255.
Quid ſervandum pro aliis. 285. 317.
octavæ in Veſperis Dominicæ Privilegiatæ. 48.
ſolita de Cruce, quando eſt Titulus Eccleſiæ. 44. 348.
SS. Salvatoris. ib.
omnium Defunctorum confratrum Ordinis Benedictini. 312.
omnium Fidelium Defunctorum. 7. 22. 158. 205. 206. 218. 220. 259. & 312. 335.
SS. Vitalis, & Agricolæ in primis Veſperis S. Caroli. 294.
Commemorationes Simplices ad Laudes, & Veſperas, quando ſunt variandæ, & quomodo. 295.
Communicatio Privilegiorum alicujus Religionis, non ſe extendit ad officium. 94. 102. 107. 238.
Concurrentia octavæ cum Dominicis primæ, vel ſecundæ Claſſis. 347.
Patroni cum Titulari. 349.
Patroni alicujus terræ cum Patrono oppidi. 350.
ſemiduplicis, diei infra octavas, duplicis. 359.
Viſitationis B. M. cum Dedicatione. 372.
Sancti Gregorii cum Dedicatione Cathedralis in Veſperis. 393.
Dedicationis cum Duplici primæ claſſis. 375.
S. Januarii cum Dominica in Albis. 400.
Oct. S. Felicis Epiſcopi cum feſto S. Ceciliæ. 408.
Officii SS. Sacramenti per annum. 409. in eodem officio votivo ne addatur *Alleluja*. 410.
Patrociniis S. Joſeph cum feſto Inventionis Sanctæ Crucis. 811.
S. Marci cum S. Joſeph. 412.
S. Hyacinthi Patroni cum S. Joachimo. 413.
Octavæ S. Hyacinthi cum S. Caſimiro. 414.
in Regno Poloniæ feſti S. Hyacinthi Patroni cum S. Joachim Titulari. 440.
Officii SS. Apoſtolorum cum S. Pio V. 441.
S. Julianæ de Falconeriis cum S. Nazario, & S. Achajo &c. 442.
S. Marci, SS. Apoſtolorum Philippi, & S. Joſeph, cum Patrocinio S. Joſeph. 854.
quid in eorum Veſperis. 455.
in Cathedrali Schalenſi S. Theodori cum Dedicatione Baſilicæ SS. Salvatoris. 459.
Dedicationis Eccleſiæ cum SS. Apoſt. Petro & Paulo in primis Veſperis. 469.
octavæ S. Michaelis cum feſto B. M. V. de Roſario. 470.
Feſti duplicis per annum ſolemnis in Choro, cum feſto populi de præcepto. 473.
S. Joachim cum octava Aſſumptionis. 476.
prima die menſis duplicis, vel ſemid. officium Defunctorum differendum. 484.
B. Joannis de Dukla Patroni Poloniæ cum feſto S. Annæ. 487.
S. Raymundi de Pennafort cum Deſponſatione, & Feſto Nominis Jeſu. 496.
S. Petri ad Vincula cum octava S. Jacobi Apoſtoli Titularis. 517.
Dedicationis Eccleſiæ cum feſto Viſitationis. 364.
in Concurrentia Sanctorum transferendorum nil ponderis pro prælatione ex onere audiendi ſacrum. 420.
Veſperarum Annunciationis cum feſto S. Marci quid? 425.
Dedicationis propriæ Eccleſiæ in die S. Sylveſtri, officium non transferendum in annum ſequentem, ſed fiat eo die commemoratio. 483.
Patrocinii S. Joſeph cum SS. Philippo & Jacobo, omittendus S. Joſeph. 546.
in Concurrentia Officiorum quid faciendum. 156. 157. 167.
Confeſſores duplices non cedunt Martyribus duplicibus. 250.
Confiteor nihil immutandum a Monialibus. 78.
Non addendum nomen Inſtitutoris alicujus Religionis ob communicationem Privilegiorum. 238.
S. Conradi Lectiones propriæ, quibus conceſſæ. 38.
Conſecratio Eccleſiæ. num. 1. 69. 81. 83. 243. Vide Dedicatio.
Conſuetudo immemorabilis. 202.
Et antiqua ſervanda. 27.
Conſuetudo præintonationis Antiphonarum non immutanda. 25.
Conſuetudo triginta annorum pro Officio continuanda, quando. 199.
Conſuetudo antiqua recitandi aliqua Officia ſervetur. 501.
SS. Cornelii, & Cypriani, ac SS. Euphemiæ & Sociorum, qualis Commemoratio. 252.

Corporis Christi dies Festa solemniora occurrentia excludit, & quomodo Festum S. Jo: Baptistæ. 327.
Corporis Christi Officium qualibet Feria V. ex concessione. 87. 342.
Cracoviæ Festum SS. Cosmæ & Damiani perpetuo amotum, quomodo collocandum? 480.
Cujus Festum colimus &c. in Officiis Sanctorum Regularibus concessis infra annum, octava Benedictio. 91.
Non approbandum in Officio Septem Dolorum B. M. *Cujus transfixionem colimus*. ib.

D

Decreta de Officiis approbatis Sanctorum nonnullorum, & de Officiis ad libitum. 57.
Decreta Sacræ Rituum Congregationis pro assignatione serventur. 416.
Decretum concessum PP. Trinitatis pro Officio B. M. de Remedio, revocatum. 376.
Dedicatio Basilicæ Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum occurrens cum Octava Dedicationis aliarum Ecclesiarum. 242.
Basilicæ Salvatoris extra Urbem. 85. 242.
Et in Urbe. 266.
Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis in Civitate fit cum Octava, in Diœcesi sine Octava. 42.
plurium Cathedralium unitarum. 227.
Dedicationis Ecclesiæ Festum non potest mutari ab Episcopo extra actum. 16.
Cathedralis quoad Regulares. 125. 176. 224. 305.
Extra Civitatem quo Ritu. 42. 214. 266.
Ecclesiæ Majoris Ordinis Jerosolymitani ad omnes Religiosos ejusdem Ordinis ubique locorum extensio Officii, negata. 276.
Ecclesiæ Officium. 16. 17. 156. 187. 242.
Dedicationis octava die Lectiones primi Nocturni. 308. Vide Octava.
Defunctorum Matutinum in Commemoratione generali non cantandum pridie Vesperi. 7. 28. 220.
Defunctorum Officium. 7. 8. 9. 64. 205. 206. 335. 339.
Pro prima die Mensis non impedita. 8. 192.
Pro adimplenda voluntate Testatorum. 64. 129.
Pro Defunctis Officia extra diem obitus. 386.
Defunctorum in Officio quando omittendum invitatorium. 397.
Matutinum ne recitetur in Choro in die omnium Sanctorum. 452.
privatim recitari post Vesperas omnium SS. in Choro non. 488.
Desponsationis Beatæ Mariæ Virginis Officium. 255. 265. 285. 338.
Dies tertia Februarii non assignanda pro Sanctis Dupl. & Semid. 347.
Dies Novendiales ante Nativitatem Domini admittunt duplicia quæcumque. 170.
Dignitas. 21. 39. 90. 99.
Directorium Officii pro Diœcesi Januensi. 262.
Assignatio dierum pro translatis. ibidem, & 264.
Domine prævenisti &c. Responsorium semper dicendum in Officio Simplicis Martyris, qui non effuso Sanguine triumphavit. 178.
Dominica est Festum novem Lectionum. 41.
infra Octavam Ascensionis, si occurrat die 4. Maji 226.
IV. Quadragesimæ. 283.
quæ supereſt post Epiphaniam, nec fieri potest post Pentecosten. 184.
Septuagesimæ occurrente Festo Duplici secundæ Classis cum Octava. 336.
quatuor Temporum est illa, quæ Sabbatum quatuor Temporum sequitur. 460.
Privilegiata concurrente cum Festo Purificationis Beatæ M. quid? 510.
Dominicæ anticipandæ aut omittendæ si cadant in die impedita novem Lectionum. 234.
S. Dominici Commemoratio in Officio S. Francisci facienda a PP. Cappuccinis. 209.
Domus Almæ Lauretanæ Translationis Officium. 265. 338.
Duplex absque alia expressione concessus alicui Officio, semper intelligitur Duplex minus. 144.
in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum. 158. 218. sed Missæ de Requiem. ib.
occurrens ante Octavam non privilegiatam, si transferendum, quomodo. 101.
translatum potest fieri Feria VI. post Octavam Ascensionis. 169.
Duplex majus habet Lectiones 1. Nocturni proprias, vel de Communi. 423.
Duplicia & Semiduplicia translata præferenda Officio S. Benedicti concesso semel in Hebdomada. 211.
Duplicia primæ Classis si incidant in Sabbatum duplici Minori occupatum, an duplex minus transferendum in Dominicam sequentem. 254. 260. 262.

E

In Ecclesiis B. M. V. Angelorum die secunda Augusti quid agendum? 511.
Episcopus in Visitatione recitet Officium Oppidanorum. 352.
assignare potest fixam sedem festis Sanctorum ad libitum. 498.
non tamen festis simplicibus perpetuo impeditis. 500.
Consecrans non tenetur dicere officium de Dedicatione. 505.
cogat Regulares ad celebrationem festi Dedicationis Cathedralis. 538.
Canonicus Cathedralis quoad primas Antiphonas in Choro, & invocationem Spiritus Sancti in Capitulo. 99.
nihil addere potest Kalendariis, neque mutare Ritum, aut Rubricas Breviarii. 58.
Neque minus digno diem fixum assignare. 195.
Neque extendere ad suam Diœcesim Officium concessum pro Civitate. 24.
Regulares quale Officium recitare debeat. 18.

in

in Matutino Nativitatis Domini, ubi ſedere poſſit. 34.
Eremitis Diſcalceatis S. Aug. Franciæ, permittitur ad Horas Cantus Gregorianus. 368.
S. Eulaliæ officium. 35.

F

SS. FAbiani, & Sebaſtiani officium qualiter, ubi ſolus Sanctus Sebaſtianus eſt Titulus, vel Patronus. 210. 273.
S. Felicis a Cantalicio officium. 356.
Ferentinæ Cathedralis nova Conſecratio. 243.
Feria IV. Cinerum ſi incidat in aliqua Octava. 123. 124. 324.
VI. in Paraſceve, vel Sabbato Sancto ſi occurret Annunciatio B. M. V. 160. & 363.
VI. poſt Dominicam Paſſionis. Vide Officium ſeptem Dolorum B. M. V. 265. 269. 272.
VI. poſt Octavam Aſcenſionis permittitur officium ſemiduplex translatum. 169.
Feſta Domini præcedunt omnibus alii. 250.
plura ejuſdem Ritus occurrentia, quæ præcedant. 322.
in Regno Poloniæ cum ritu ambiguo opus habent aſſignatione S. R. C. 847.
perpetuo translata transferri poſſunt in dies infra octavas non privilegiatas. 462.
plura de præcepto eadem die occurrentia aſſignari poſſunt diebus infra Octavas. 486.
S. Jo: Baptiſtæ, & Apoſtolorum SS. Petri, & Pauli excludunt omnia feſta, excepta ſolemnitate Corporis Chriſti. 458.
In Feſto, quod Feſtivatur a Populo, vel de præcepto, vel devotione, utrum officium dici debeat duplex majus. 183.
Feſtum Calendarii particularis occurrens cum Feſto Calendarii univerſalis. 227.
duplex ante Octavam non privilegiatam, vel infra eam occurrens. 225.
Cadens in Feſto SS. Nominis Jeſu. 330.
noviter a Sede Apoſtolica Inſtitutum pro univerſali Eccleſia, præponendum Feſto Diœceſano ejuſdem Ritus. 194.
Sed obſervanda alia poſteriora Decreta. 209. & alia ibi notata.
Feſtum SS. Trinitatis in feria ſecunda. 385.
S. Joachim ad Dominicam infra Octavam Nativitatis translatum. 390.
Annunciationis transfertur cum onere audiendi Miſſam. 419.
ſemiduplex incidens in Dominicam non privilegiatam. 366.
ritus duplex celebretur ut duplex minus. 445.
Secundarii Patroni quid? 446.
ſimplex perpetuo impeditum, non eſt transferendum. 518.
in Fixatione Sanctorum quis ordo? 463.
Epiſcopi auctoritas, & approbatio neceſſaria. 479.
S. Franciſci Feſtum de præcepto, ubique. 46. ſed derogatum. ib.
S. Franciſci de Paula, ly *de Paula* non dicendum in Orationibus a Religioſis. 50.
S. Franciſci Xaverii Officium translatum ſpecialiter pro Eccleſia Societatis Jeſu Valletæ. 495.

G

Pro S. GAbrielis Archangeli Officio, qualis octava Benedictio. Vide in Officio S. Gabrielis Archangeli. 173.
Genuflexiones quando, & quomodo faciendæ. 384.
S. Gertrudis Virginis Officium & Miſſa. 357.

H

HEbdomadarius paratus in Choro. 73.
Quæ intonare debeat. 77.
Sine Stola. 84.
S. Honuphrii Officium, & Miſſa permittitur cum diſtinctione. 76.
Hymnorum emendatio. 72.
Hymnorum Expectationi Partus B. M. V. concluſiones. 281.
Hymnus S. Hermenegildi, & S. Martinæ. 291.
Hymnus &c. *Meruit Beatas*. Vide *Meruit Beatas*.
Hymnus *Iſte Confeſſor* per Octavam non mutat *Meruit Beatas*. 428.
in Officio Stigmatum S. Franciſci translato. 429.
Hymni infra Octavas B. M. V. terminandi per *Jeſu tibi ſit gloria*. 535.
Horarum Canonicarum in Choro anticipatio, vel propoſitio, an licita. 398.

I

S. JAnuarii Officium pro Regno Neapolitano. 86.
Immaculatæ Conceptionis Officium. 333. 334.
Immaculata non poteſt dici pro Inviolata in Antiphona *Poſt Partum*. 334.
Indulgentia non transfertur cum Officio translato ad aliam diem. 106. niſi transferatur etiam quoad Forum. 106. Nec intuitu Altaris Privilegiati licet apponi Tabella — *Indulgenza per i Morti*. 93.
Initium Scripturæ ſi aliquod Feſtum cadat in Dominica, nec poſſit legi per Hebdomadam, quid. 307.
Intonatio Antiphonæ. 355.
Invent. S. Crucis cadens in Dominicam, in qua celebratur Feſtum Dedicationis Eccleſiæ. 326.
Invitatorium *Hodie ſi vocem Domini audieritis*, tempore Paſſionis. 143.
S. Joachim Feſtum. 354.
S. Joannis Chryſoſtomi Lectiones 1. Nocturni, quando variandæ. 296.
S. Joannis a Cruce Officium. 355.
S. Joannis de Matha Lectiones, quando variandæ in 1. Nocturno. 296.
S. Jo: Nepomuceni Homilia tertii Nocturni. 300.
S. Joſeph Feſtum de præcepto ubique. 45. 256.

Offi-

Officium translatum. 134. 172.
Nomen additum in Litaniis. 268.
Patrocinii ejuſdem in Hiſpania. 279.
Officium elevatum ad Dupl. primæ Claſſis ſine Octava Hiſpali. 284. Commemoratio in Officio Deſponſ. B. M. V. Vide Commemoratio.
S. Julianæ de Falconeriis Officium & Miſſa. 342.

K

KAlendariis nihil addi poteſt ab Epiſcopo. 58.

L

LAnceæ Feſtum indultum Germaniæ. 289.
Lectio de Simplici continens vitam duorum Sanctorum, ubi de uno tantum eorum fit Officium duplex ratione ejus Reliquiæ inſignis, quid. 100.
Lectiones duæ penultimæ quando cantandæ a Canonicis etiam ultimis. 39.
Primi & ſecundi Noct. quando a Canonicis. 43.
Lectiones initii B. Jacobi Apoſtoli in Feſto SS. Philippi & Jacobi Apoſtolorum legendæ. 309.
Martyrii Sanctorum Machabæorum numquam omittendæ. 298.
primi Nocturni Feſti duplicis Majoris, quales. 89.
primi Nocturni Dominicæ IV. Quadrageſimæ. 283.
Quando variandæ in Feſtis SS. Jo: Chryſoſtomi, & Jo; de Matha. 296.
Quando non variandæ. 297.
Prophetarum menſe Novembris dicendæ plures una die. 202. 203.
Ex legitima cauſa poſſunt omitti. 204.
Lectionibus pro feſto S. Thomæ de Villanova additum. 365.
S. Pii V. addita. 371.
SS. Redemptoris addita. 374.
S. Thereſiæ 1. Noct. de Scriptura. 433.
in die oct. Dedic. 1. Noct. de Communi. 434.
Legata cum onere celebrandi Officium ſub altiori Ritu. 75.
Ad libitum Officia. 98. 122. 125. 126. 132. 133. 143. 153. 154. 168. 174. 196. 229.
Litaniæ Majores quando transferendæ. 54.
Litaniis nulli Sancti addendi. 73. 238.
Additio S. Joſephi, 260.
S. Luciæ in Officio a poſſit legi nona Lectio de Simplici. 320.
S. Ludovici Officium duplex de præcepto in Gallis. 183.
Occurrens cum Feſto S. Bartholomæi. 246.

M

MAgiſter Cæremoniarum. Vide conſuetudo præintonationis. 25.
SS. Marci & Marcellini Mart. Duplex ratione Reliquiæ inſignis eorum unius. 259.
S. Marci Evang. Officium translatum. 239.
S. Margaritæ de Cortona Officium. 351.
S. Margaritæ Scotorum Reginæ Officium. 299.
S. Mariæ Ægyptiacæ Officium recitandi privilegium pro Civitate Neapolis. 131.
B. MARIÆ Virginis Officia.
S. Mariæ Angelorum in Titularibus. 162.
Debet celebrari die Aſſumptionis B. M. V. in ejus Eccleſiis Titularibus. 349.
In Eccleſiis Ordinis Min. quid. ibid.
Annunciationis officium translatum præcedit translatum S. Joſephi. 134.
Translatio ejuſdem Feſti. 160. 171. 229.
Feſtum ejuſdem Annunciationis occurrens in Dominicis Quadrageſimæ. 37. 362.
Conceptionis Feſtum. 180.
Dolorum. 97. 140. 219. 265. 269. 272.
Expectationis Partus. 233. 265. 281. 303. 321. 338.
De Mercede. 139.
De Monte Carmelo. 265. 267. 304. 330.
Nominis B. M. V. Officium. 148. 152. 153. 155. 216. 253. 319. 331.
Patrocinii. 139. 222. 265. 338.
Præſentationis. 181.
Purificationis. 96. 114. 230. 327. & 364. & Vide Officium Purificationis.
Roſarii. 139. 258.
In Sabbato. 192. 213. 332.
Parvum Officium. 27.
S. Maria ſuccurre miſeris pro Suffragio B. M. V. in Eccleſiis ſub quocumque Titulo ſeidem dicatis. 190.
S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis Officium. 271. 318.
S. Martinæ Hymnus. 291.
Martyrologium, Feſta translata, quomodo annuncianda. 306. 314.
Martyrum Duplicium cum Confeſſore duplici concurrentia. 250.
Matutinum Defunctorum, media nocte. 28.
Meruit Beata ſcandere Sedes. Quando non ſint mutanda hæc verba. 128. 225.
Miſereatur, & *Confiteor* ad Primam. 26.
Miſſa in Altari, ubi eſt expoſitum SS. Sacramentum. 345.
Miſſalis, & Breviarii Romani uſus. 31.
Moniales in *Confiteor*. 68.
Non ſubjectæ Ordinariis locorum quoad Officia particularia Diœceſum. 147. 224.
Veniunt ſub nomine Regularium. ibidem.
Ordinariis ſubjectæ ad quæ Officia teneantur? 474.
Ordinis Sanctæ Claræ aſſumere poſſunt Breviarium Conventualium. 474.
Ordinis S. Claræ aſſumere poſſunt Breviarium Conventualium. 475.
Cantare poſſunt Reſponſorium pro Defunctis. 418.
S. Monicæ Officium. 226.

N

S. NArcisi Officium quo Ritu in Regnis Hispaniæ. 193.
Natalitii dies Sanctorum qui sint. 130.
Nativitas S. Joannis Baptistæ præfertur Dedicationis Ecclesiæ. 156. 327.
Si cadat in diem Corporis Christi. 327.
SS. Nazarii, & Celsi officium in propria Ecclesia. 74.
Nomen Fundatoris addi non potest in Litaniis, & *Confiteor* ob solam communicationem Privilegiorum. 238.
SS. Nominis Jesu officium. 263.
Duplex secundæ Classis cadens in hoc festo, transferendum. 330.

O

OCcurrentia Dedicationis cum Patrono vel cum prima classe. 350.
Occurrentia plurimorum Officiorum eadem die 109. 110. 111. 115. & alia ibi indicata. 153. 154. 159. 194. 198. 209.
Octava S. Benedicti apud Benedictinos. 325. 346.
Octava Corporis Christi. 95. 198. 200. 325. 348.
Dedicationis die impedita per Festum altioris Ritus, si in eo occurrat Dominica, vel Semiduplex in primis, aut secundis Vesperis, quid? 310.
Dedicationis Ecclesiæ cum octava S. Joannis Baptistæ. 156.
Dedicationis Ecclesiæ occurrens cum Festo Sancti Caroli. 188.
Quando mutari debeat Oratio, & qualis. 242.
S. Elisabeth Reginæ in die Beatæ Delphinæ occurrens pro Franciscanis. 121.
Festorum B. M. V. occurrens cum Duplici minori. 117. 167.
S. Joannis Baptistæ concurrens cum Festo Dedicationis Ecclesiæ, vel de Patronis, aut cum eorum octavis. 156.
Omnium Sanctorum dignior Dedicatione Ecclesiæ. 187.
Patroni Principalis occurrens cum octava Beatæ Mariæ Virginis. 215.
pro Defunctis quando permissa. 93.
S. Scholasticæ apud Benedictinos. 324.
non elevat ritum. 515.
Octavarium Romanum seorsim a Breviario imprimatur. 346.
in octava Nativitatis quando incidit in Dominicam non fit commemoratio. 380.
infra octavam Corporis Christi recitetur de Duplici, etiam translato. 366.
Octavæ inchoatæ ante festum Corporis Christi. 417.
Octavæ dies Sancti proprii cadens in Festo Conceptionis. 180.
Vel in Festo Præsentationis. 181.
Octavæ dies si in Dominica infra octavam Nativitatis B. M. V. 216.
Octavas celebrandi in Quadragesima, privilegium. 123. 124.
Officia B. M. V. Vide B. MARIÆ. V. Officia.
concessa pro locis, & Ecclesiis particularibus affixa certis diebus, transferri non possunt. 311.
concessa semel in Hebdomada, vel in mense, non sunt celebranda in Adventu, Quadragesima, &c. 119. 212.
de eorum intermissione cum officio ad libitum. 133. 192.
non approbata, damnantur. 62.
particularia majoris Ritus, Festis Minoris Ritus etiam universalibus præferenda. 209. & alia ibi notata. 286. 287. 288. 315. 322.
Sanctorum, quæ de Mense Decembris supersunt, an fieri possint anno sequenti. 108. 209. 282. 337. 341.
Sanctorum ad libitum occurrentia in Dominicis, &c. quando omittenda, quando transferenda. 122.
Sanctorum a Typographis quomodo imprimenda. 166.
semel in Hebdomada concessa non sunt præferenda translatis. 211.
Non possunt recitari in Vigiliis, & Quatuor Temporibus. 212. 236.
Nec in aliis diebus impeditis. 237.
Possunt recitari in Sabbato loco officii B. M. V. 192. 213.
Vel Defunctorum pro prima die Mensis non impedita. 192.
Non comprehenduntur sub nomine Sanctorum ad libitum. 278.
translata quomodo suis locis reponenda. 428.
Duplicia retinent eumdem ritum secluso qualitate præcepti. 422.
non assignanda inconsulta Sac. Congreg. 426.
cum octava perpetuo translata, & a suo die amota. 436.
particularia recitare cupientes impetrent facultatem. 445.
B. Cunegundæ, & Sancti Stanislai Kostkæ recitanda in Polonia 24. Junii & 13. Novembris. 453.
quæ supersunt Mense Decembri non sunt transferenda ad annum sequentem. 464.
plura eodem die occurrentia assignentur certo diei, qui evadit proprius. 485.
SS. Martyrum Gorcomiensium, & S. Erasmi non extendantur. 499.
de præcepto si suis diebus impediantur, transferri possunt. 514.
transferri possunt usque in finem anni Communis, aliter fiat ut de Simplicibus. 534.
Officium S. Benedicti per annum. 358.
Purificationis B. Mariæ Virg. occurrens in Dominicis Privilegiatis, transferendum in sequentem diem. 361.
in Ecclesia S. Mariæ Angelorum quale, & quando. 370. 911.

ne Virginis Mariæ de Remedio pro Trinitariis, revocatum. 376.
, Margaritæ de Cortona concessum pro tota Italia 377.
Aloysii Gonzagæ pro tota Italia extensum. 2.
Vincentii a Paulo pro omnibus concessum. 83.
Joannis a Cruce pro omnibus extensum. 92.
Felicis a Cantalicio pro tota Italia. 394.
Gertrudis pro Ecclesia universali. 398.
Januarii si concurrat cum Dominica in aliis. 400.
oncessum præterita die illius Sancti, an illo anno omittendum. 403.
ignatum erit recitandum, non vero translatum. 404.
atrocinii B. M. V. transferendum. 407.
S. Ursulæ & Soc. Virg. suspenditur. 415. quomodo recitandum. 316.
Titularis fieri debet in tota Diœcesi. 417.
Patrono sub ritu primæ classis cum octava e Titulari quid? 444.
rocinii B. M. V. die 14. Nov. recitandum, nsfato S. Andreæ. 448.
ocinii S. Joseph occurrens cum festo majoris . 456. 513.
ici fiat 25. Julii, B. Camilli vero omittatur. 466.
rificationis incidens in Dominicam secundæ sis transfertur. 497.
so S. Raphaelis assignatur Homilia S. Joannis ryſostomi: *Cum vellet*. 378.
nsverberationis S. Theresiæ assignatur Hymnus. 392.
ii Recitatio quoad adscriptos alicui Ecclesiæ. 2. & 3.
ad Tertiarios S. Francisci Sæculares adscriptos alicui Ecclesiæ. 4.
ad Episcopos Regulares. 18.
Officiis de Sanctis Locorum, & de Beatis ndum Canonizatis, nihil propria auctoritate tuendum. 61. 66. 79.
Officiis Sanctorum nihil addendum, vel miendum. 163.
Officio S. Gabrielis Archangeli, qualis octava nedictio. 173.
um ad libitum, si sit etiam simplex. 126.
nm Brevierii pro officio devotionis non retendum. 14.
e Romanum, vel Semiduplex occurrens officio proprio alicujus Diœcesis ejusdem us, habens octavam. 174.
candum cum pompa pro legato. 353.
ginis B. M. V. Dominica infra octavam Natalis. 354.
ni Regulares celebrent sine octava. 356.
ectoris. 351. Titularis Ecclesiæ Cathedrali ritu Dupl. secundæ Classis sine octa- 62.
infra octavam Corporis Christi de duplici etiam translato. 365.
de Matricis Ecclesiæ Dedicatione recitare non tenetur Clerus omnis. 467. an excludendi ab hoc onere Sacerdotes alicujus Congregationis. 468.
Semiduplex perpetuo transferendum sedem fixam habere potest infra oct. 477.
translatum, & alicui sedi fixum, si removeatur, quid agendum? 478.
Patrocinii B. M. V. & Patrocinii B. M. de Misericordia, Festa. & Decret. 494.
S. Vincentii a Paulo elevatum ad ritum Dupl. min. 527.
S. Leonis I. Pap. & Confes. de Communi Doct. cum Antiphona: *O Doctor*. 532.
S. Laurentii Justiniani ubique de præcepto semiduplex. 548.
B. Petri Acotanti dupl. min. de Com. pro Civ. Venet. 549.
Lectiones propriæ cum Oratione & extensione ad Statum & Domin. Venetum. 550.
Feriæ IV. Cinerum. 123. 124.
particulare occurrens die 25. Februarii anno Bissextili. 112. & 21. Januarii. 286.
De pluribus SS. Virginibus, & Martyribus eo die quo cadit Simplex ejusdem qualitatis, Commemoratio Simplicis, qualis. 313.
parvum B. M. V. 27. 52.
parvum B. M. recitandum in Choro. 348. potest omitti quando 890.
de Immaculata Conceptione B. M. prohibitum, & quid? 528.
Officium & Preces Defunctorum in secundo triduo majoris hebdomadæ. 381.
Vide *Alleluja*.
Officium plurimorum Martyrum, quorum unus sit Semiduplex, alter Simplex. 177.
proprium Ordinis vel Diœcesis. 153.
pro Sanctis non Canonizatis. 20. 61.
non descriptis in Martyrologio Romano. 165.
Purificationis B. M. V. cum octava concessum Clericis Regularibus Theatinis. 96.
Occurrens in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ. 230. 364.
Officium Ratione Parochialis, vel Regularis, vel Abbatiæ, vel Reliquiæ. 60. 201.
Ratione Corporis, aut Reliquiæ insignis. 6. 40. 49. 60. 82. 109. 165. 399. 259.
rarum Reliquiarum totius Ordinis Benedicti quando Vigilia Omnium Sanctorum venit Dominica. 303. 328.
m Dolorum B. M. V. in Festa VI. post Dominicam Passionis. 265.
um solemniter faciendum quid importet. 65.
e missa: *Sancta Dei Genitrix*, quando dicenda. 228.
in Festo SS. Fabiani, & Sebastiani non anda. 12.
s Hieronymitani pro Clero Decreta a Sacra Congregationis.

P

PArochialis Eccleſiæ Dedicatio. 249. 265.
Parochus duarum Eccleſiarum unitarum quoad officia Titularium. 201.
Patria Sanctorum expungenda in orationibus. 301. 323.
Patroni electio. 71.
Fieri non poteſt cum promiſſione, & voto colendi Feſtum tamquam de præcepto, ſi non colatur tali Ritu ab Eccleſia univerſali. 197.
Patroni plures, de principali tantum facienda Commemoratio in Suffragiis. 145.
Patroni Regni officium in toto Regno. 86. 141.
de Patrono fiat officium cum octava a Sæcularibus, aliter a Regularibus. 356.
electo a Clero, Populo, &c. fit feſtum de præcepto. 443.
Patronus antiquior Civitatis recentiori præfertur. 150.
Patronus Civitatis, & Loci. 76. 78. 141.
Patronus Eccleſiæ. 32. 343.
Patronus Parochiæ non venit ſub nomine Patroni Loci. 231. 240.
Patronus principalis Loci. 63. 161. 215.
Perufii pro Capuccinis Feſtum SS. Cornelii, & Cypriani die 7. infra oct. Dedicationis. 482.
SS. Philippi, & Jacobi Feſtum, ſi venit in Dominica pro Benedictinis. 251.
S. Firmini Epiſcopi Meldenſis pro Eccleſia Societatis Jeſu. Oeniponti. 257.
in Polonia officium S. Annæ cum Comm. oct. B. Joannis de Dukla, & S. Vincentii a Paulo occurrentis. 481.
gratiarum actionis pro victoria de Turcis reportata. 504.
transferatur officium S. Antonini, fiat de Apparitione S. Michaelis. 521.
officium S. Sepulcri Dominica ſecunda poſt Paſcha, ſi concurrat, omittatur. 522.
officium S. Wenceslai 28. Septemb. Duplex min. Translationis Dupl. min. 523.
recitandum de infra octava S. Joachim, ſi occurrat in Dominica. 536.
Carmelitæ tenentur ad ritum dupl. maj. pro officio S. Stanislai. 543. cum officio Antiphonis, &c. propriis, prout a Sæcularibus. 544.
tenentur ad officium Sanctum Joachim Dominica infra octava Aſſumptionis. 545.
Feſta translata in Dominicas celebranda diebus propriis. 547.
in regno Portugalliæ quomodo corrigendum Calendarium Diœceſanum. 533.
Pluviale ad Veſperas quando capiendum. 29.
Primicerius pro regimine Chori. 21.
Privilegium locale non poteſt extendi de loco ad locum. 181.
Protector Principalis. Vide Patronus.
de Protectore principali fit officium 351. 358.
Pſalmi Graduales, & Pœnitentiales quando cendi. 10.
Pſalmi *De profundis*, & *Laudate* pro ctis quando dicendi. 396.
Purificationis B. M. V. Feſtum quando occ Dominicis privilegiatis, quid? 347. &
Non poteſt aſſignari dies tertia Februarii Sancto Duplici, vel Semiduplici. 347.

Q

SS. QUadraginta Martyrum aſſignata Sec xa pro officio. 80.

R

S. RAphaelis Archangeli officium. 175.
Antiphonæ Matutini quando cele Dominica tertia poſt Paſcha. 292.
Et quoad Homil. Evangelii. 302.
Recitari poſſe, vel *fieri poſſe* quid in Indultis, & eorum officiorum. 246. 278.
Rector Chori. 21. & 21.
SS. Redemptoris officium Venetiis pro S. Mariæ Zebenigo. 265.
Regulares cum Canonicis pro recitatione in Choro. 13.
Regulares quoad officia Dedicationis, Titi Cathedralis, Patroni Principalis loci. 135. 266. 305.
Officium ad libitum conceſſum debent di ere, ſi aliud occurrat in eorum Calendario.
Ad quæ officia tamen teneantur. 135.
Regulares quoad Patronum Principalem 63. 78. 225. 142.
non poſſunt uti Calendario Diœceſano, a tamen officia tenentur. 135. 136. 137.
ſequi debent ordinem proprii Breviarii.
celebrent officium de Patrono ſine octava de Protectore principali. 351.
de Titulari Eccleſiæ Cathedralis ſub ritu ſecundæ claſſis ſine octava. 362.
non tenentur ad recitationem officii de oct. celebrent Feſta perpetuo translata diebus gnatis in Calendario Diœceſ. 561.
an transferre poſſint ultra octavam officium dicationis Cathedralis. 522.
degentes in Civitate tenentur ad officium cuſtodis Cathedralis ritu ſecundæ claſſis.
transferunt idem officium Dedic. Cathed occurrat cum officio altioris ritus. 220.
Regularium nomine veniunt & Regulares Superiores non veniu Ordinariorum. 220.
Religioſi poſſunt ſe conformare cum Eccle qua celebrant. 348.
Religioſi Ordinis Minorum in ordine cerum datoris.
Reliquiæ [illegible] quarum Ritione [illegible] officium

iquiarum officium totius Ordinis S. Benedicti. 03. 328.
Reliquiarum officium prima Dominica poſt feſtum S. Matthæi celebretur. 502. Dominica impedita Cracoviæ, & Poſnaniæ in aliam diem transferatur. 503.
Remigii pro Clero Gallicano. 245.
ſponſorium in officio SS. Philippi & Jacobi permutandum. 379.
Rhegienenſis Epiſcopus aſſignet diem pro feſto S. Aloyſii Gonzagæ. 495.
Rocchi officium, & Miſſa in Eccleſiis ipſi dicatis tantum. 70. 183.
Roſæ Viterbienſis octava apud Franciſcanos occurrens in Dominica infra octavam Nativitatis B. M. V. 244. 253.
Rubricæ Breviarii non poſſunt mutari ab Epiſcopis. 58.

S

Abbatis Sancti occurrens Feſtum Annunciationis B. M. V. 260. 362.
Sacramenti officium ſingulis v. Feriis pro Germania. 333.
Conceſſum pro Religione Servorum qualibet Feria V. non cedit translato. 342.
Extra tempus Paſchale non poteſt in eo dici Alleluja, 358.
S. Sacramentum thurificandum ad Veſperas in ſuo ſacello. 354.
SS. Sacramenti officium Feria V. ſi concurrat in Veſperis cum alio ſemiduplici, quid? 509.
Sancti Canonizati officium. 67.
Sancti, de quibus nihil in Calendario, aut Breviario Romano. 61.
Sanctorum non deſcriptorum in Martyrologio Romano fieri officium nequit abſque ſpeciali conceſſione, etiamſi corpora, aut Reliquiæ inſignes habeantur in Eccleſia. 165.
Scholaſticæ Commemoratio pro Benedictinis. 332. 333.
Sebaſtiani, & Fabiani quando officia ſunt ſeparanda. 210. 273.
Sedes prima in Choro cui concedatur. 53.
Semiduplex occurrens in Dominica infra octavam. 191. 226. 316. 776.
infra octavam Aſcenſionis. 226.
Semiduplex occurrens in Duplici quomodo tranſferendum. 104. 105. & alia ibi notata, & 326. 364.
plex infra octavam Corporis Chriſti. 235.
Simplici nona Lectio in officio de Duplici infra octavam Corporis Chriſti. 95. 182. 235.
Simplicis occurrentis in Dominica in Albis poteſt legi 9. Lectio. 302.
Occurrens in Feſto primæ Claſſis perpetuo, quid? 366.
Solemnitas feſti in populo non efficit ut celebrari poſſit ſub ritu dupl. majoris. 472.
Stigmata S. Francisci officium. 55.
Suffragia Communia in Vigilia omnium Sanctorum. 344.
In Suffragiis Communibus non ſunt omittendæ Commemorationes SS. Salvatoris, nec S. Crucis in eorum Eccleſiis Titularibus. 348.
In Suffragiis Communibus non omittendæ commemorationes Salvatoris, & Crucis. 369.
commemorationes quomodo canendæ. 395.
commemoratio Titularis. 493.
commemoratio Salvatoris Titularis Civitatis, & S. Franciſci Xaverii Patroni, quæ præferenda? 529.
præponendus S. Joſeph. 457.
Symbolum S. Athanaſii, quomodo recitandum in Choro. 51.
Non dicendum infra octavam SS. Trinitatis, ubi fit cum octava. 247. 313.

T

Tertia dies Februarii non poteſt aſſignari alicui Sancto Duplici, vel Semiduplici. 347.
Tertiarii S. Franciſci Sæculares quoad officii recitationem. 4. 186.
Tertiarii Ordinis Carmelitani quale officium recitent? 491.
S. Thomæ Epiſcopi, & Mart. ubi ſit ſub Ritu Duplici, ſi occurrat in Dominica. 120.
Titularis Eccleſiæ. Vide Patronus.
Titularis, ſi eſt dignior, prævalet Patrono Civitatis. 76.
De Titulari ſub ritu primæ claſſis cum oct. fiat ab univerſa Diœceſi. 489.
Translatio Duplicis. 102.
Semiduplicis. 104. 105.
Si tria officia ejuſdem Ritus occurrant eadem die. 109. 127. & alia ibi indicata.
Semel in menſe officium transferri non poteſt infra octavam. 111.
Translatio Feſtorum, & officiorum. 164. 170. 174. 181. 191. 198. 209. 216. 240. 246. 290.
Translatio officii in diem immediate ſequentem non impeditam, quomodo intelligenda. 118. & alia ibi notata.
Translatio Patroni. 175. & alia ibidem.
Vide Patronus.
Translatio perpetua officii. 252. 260. 262. 264. 273. & ſeqq. 280. & 284. & alia ibi notata. 286. uſque ad 290.
De Translatione officii pro tribus ultimis diebus Februarii in anno Biſſextili. 360.
Translato feſto non transfertur Indulgentia. 437.
Translatio Sanctorum intelligenda non ſolum de ſemiduplicibus. 438.
Feſti perpetuo transferendi fixentur prima die non impedita. 472.
Translatis non poteſt aſſignari dies fixa fine Decreto Sac. Congreg. 134. 254. 260. & alia ibi notata.
Translationes Feſtorum Apoſtolorum, & Evangeliſtarum

SS. Trinitatis, ubi fit cum octava. 247. 248. 313.
Typographi quoad impreſſionem officiorum. 166.

V

VArmiæ pro Feſto SS. Salvatoris Titularis utatur officio Transfigurationis. 537.
Verſiculus: *Fidelium animæ* non omittendus in fine Horarum. 439.
Veſperæ primæ diei Octavæ occurrentes in Dominica privilegiata. 48.
Veſperæ ſecundæ de die octava non privilegiata concurrentes cum primis Veſperis Duplicis. 88.
Veſperæ integræ ob qualitatem ritus, non feſtivitatis. 424.
Ad Veſperas thurificandum SS. Sacramentum in ſuo ſacello. 254. in Altari majori ad Magnificat. 506.
Vicarius Generalis in recitatione officii in Choro. 23.
Vigilia S. Mathiæ Apoſt. in Feria tertia poſt Quinquageſimam, jejunandum. 185.
Vigilia Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ occurrens in Feſto Corporis Chriſti. 241.
Vigilia Omnium Sanctorum. 344.
S. Vincentii Ferrerii officium in Feſto translationis Annunciationis. 229.
S. Vincentii a Paulo officium. 353. & 367.
Viſitatio B. M. V. occurrens in die octava Dedicationis Eccleſiæ. 181. 244.
Votum fictum ab univerſitate non obligat Perſonas, & Populum, niſi ex devotione. 197.
Votum celebrandi Feſta, jejunandi &c. ſuſtinetur quoad perſonas tantum. 465.

INDEX
SECTIONUM, ET CAPITUM
TOMI TERTII.

SECTIO PRIMA.

De Horis Canonicis in genere.

De nomine Officii, & Horarum Canonicarum. Cap. I. pag. 1
De origine Officii Divini. II. 1
De partibus Officii Divini, & Horarum. III. 2
De obligatione Officii Divini. IV. 3
De defectibus in Officio Divino contingentibus. V. 4
De omissione Officii Divini. Tit. I. 4
De mutatione Officii Divini. II. 7
De intentione Officii Divini. III. 8
De attentione Officii Divini. IV. 8
De pausatione Officii Divini. V. 9
De tempore Officii Divini. VI. 9
De loco Divini Officii. VII. 9
De ordine Divini Officii. VIII. 10
De interruptione Divini Officii. IX. 10
De pœnis circa Divinum Officium. Cap. VI. 20

SECTIO SECUNDA.

De Præludiis Breviarii Romani.

De Titulo Breviarii Romani. Cap. I. 11
De Bulla Pii V. & de usu Breviarii Romani. II. 15
De Bullis Clementis VIII. & Urbani VIII. III. 21
De Computo Ecclesiastico. IV. 22
De Calendario. V. 26

SECTIO TERTIA.

De Rubricis.

De Rubricis generalibus Horarum Canonicarum. I. 28
De duplici Officio. II. 28
De Semiduplici. III. 32
De Simplici. IV. 33
De Dominica. V. 36
De Feria. VI. 40
De Vigilia. VII. 41
De Octava. VIII. 46
De Concurrentia Officii. IX. 60
De occurrentia Officii, seu de translatione Festorum. X. 65
De Commemorationibus. XI. 81
De Patrono loci, seu Titulo Ecclesiæ. XII. 96

SECTIO QUARTA.

De proprio Ritu singularum Horarum.

De Matutino. I. 104
De Laudibus. II. 107
De Prima. III. 110
De Horis Tertia, Sexta, Nona. IV. 113
De Vesperis. V. 115
De Completorio. VI. 1

SECTIO QUINTA.

De Partium, hoc est Horarum Partibus.

De Oratione Dominica. I. 1
De Salutatione Angelica. II. 11
De Symbolo Apostolorum. III. 14
De Initio Horarum. IV. 14
De Invitatorio. V. 14
De Hymnis. VI. 14
De Antiphonis. VII. 14
De Psalmis. VIII. 14
De Canticis. IX. 15
De Versibus. X. 15
De Absolutionibus, & Benedictionibus. XI. 157
De Lectionibus. XII. 162
De Responsoriis. XIII. 17
De Responsoriis brevibus Horarum. XIV. 1
De Capitulis. XV. 1
De Oratione. XVI. 17
De Precibus, & Confessione. XVII. 18
De Commemor. & Suffragiis SS. communib. XVIII. 1
De Hymno Te Deum. XIX. 1
De Symbolo S. Athanasii. XX. 1
De Martyrologio. XXI. 1
De fine Officii & Antiphonis finalibus B.V. XXII. 1

SECTIO SEXTA.

De Proprio de Tempore.

De Adventu. I. 1
De Antiphonis majoribus Adventus. II. 2
De Dominica quarta Adventus. III. 2
De Vigilia Nativitatis Domini. IV. 2
De Natali Domini. V. 2
De Festis infra Oct. Nativitatis Domini. VI. 2
De Epiphania Domini. VII. 2
De Dominicis post Oct. Epiphaniæ. VIII. 2
De Septuagesima & Dominicis sequentibus. IX. 3
De Feria IV. Cinerum. X. 3
De Dominicis Quadragesimæ. XI. 3
De Dominica Passionis. XII. 3
De Dominica Palmarum, & Hebdomada Sancti. XIII. 3
De Paschate, & ejusdem Oct. XIV. 3
De Tempore Paschali. XV. 3
De Litaniis majoribus, & minoribus. XVI. 24
De Festo Ascensionis Domini. XVII. 24
De Pentecoste. XVIII. 24
De Dominica Trinitatis. XIX. 25
De Festo Corporis Christi. XX. 25
De Dominicis post Pent. XXI. 25

SECTIO SEPTIMA.

De Proprio Sanctorum.

De Vigiliis, Festis, & Oct. Sanctorum. I. 25
De Festis SS. Mense Decembri. II. 25

De F

nſe Januario. III. 259
menſe Februario. IV. 261
Feſtis SS. Menſe Martio. V. 263
Feſtis SS. Menſe Aprili. VI. 265
Feſtis SS. Menſe Majo. VII. 266
Feſtis SS. Menſe Junio. VIII. 270
Feſtis SS. Menſe Julio. IX. 273
Feſtis SS. Menſe Auguſto. X. 276
Feſtis SS. Menſe Septembri. XI. 280
Feſtis SS. Menſe Oct. XII. 283
Feſtis SS. Menſe Novembri. XIII. 286

SECTIO OCTAVA.
De Communi Sanctorum.

DE Communi Apoſtolorum. I. 292
De Communi Martyrum. II. 293
Communi Confeſſorum. III. 295
Communi Virginum, & non Virginum. IV. 296
Communi Dedicationis Eccleſiæ. V. 297
Officio B. V. in Sabbato. VI. 307

SECTIO NONA.
De Appendicibus Breviarii.

DE Officio parvo B. V. M. I. 308
De Officio Defunctorum. II. 311
De Pſalmis Gradualibus. III. 319
De Pſalmis Pœnitentialibus. IV. 321
De Ordine Commendationis Animæ. V. 322
De Benedictione Menſæ, & Itinerario Clericorum. VI. 323

SECTIO DECIMA.
De Cæremoniis ad Horas Canonicas adhibendis.

DE Cæremoniis in privata Horarum Canonicarum recitatione. I. 325
De Cærem. Hor. Can. in Choro recitand. II. 326
De Cæremoniis Hor. Canon. ſolemnius in Choro recitandarum. III. 329
Notula verborum in Breviario producendorum, vel corripiendorum. 337
Martyrologii nomina dubiæ pronunciationis ordine alphabetico. 338
Series Decretorum. 345

INDEX RUBRICARUM

Eo ordine, quo diſpoſitæ ſunt in fronte Breviarii Romani.

Poſterior numerus indicat paginam hujus Voluminis, in qua ſunt a nobis collocatæ.

DE Officio duplici. 28
De Officio ſemiduplici. 32
De Officio ſimplici. 33
De Dominicis. 36
De Feriis. 40
De Vigiliis. 41
De Octavis. 46
De Offic. S. M. in Sabb. 307
De Commemorationibus. 81
De Translatione Feſtorum. 65
De Concurrentia Officii. 60
De ordinando Officio ex prædictis Rubricis. 102
De Matutino. 103
De Laudibus. 104
De Prima. 110
De Horis Tertia, Sexta, & Nona. 112
De Veſperis. 114
De Completorio. 117
De Invitatorio. 130
De Hymnis. 131
XXI. De Antiphonis. 139
XXII. De Pſalmis. 147
XXIII. De Canticis. 155
XXIV. De Verſibus. 156
XXV. De Abſolutionibus, & Benedictionibus. 157
XXVI. De Lectionibus. 160
XXVII. De Reſponſoriis poſt Lectiones. 171
XXVIII. De Reſponſoriis brevibus Horarum. 176
XXIX. De Capitulis. 176
XXX. De Oratione. 178
XXXI. De Hymno Te Deum. 189
XXXII. De Oratione Dominica, & Salutatione Angelica. 121
XXXIII. De Symbolo Apoſtolorum, & Symbolo S. Athanaſii. 125
XXXIV. De Precibus. 181
XXXV. De Commemorationibus communibus, ſeu ſuffragiis Sanctorum. 183
XXXVI. De fine Officii, & Antiphonis finalibus Beatæ Mariæ. 213
XXXVII. De Officio parvo B. M. V. 308

FINIS.

Jetaoes p. 46.
1st S. in Advt. Semidoubles multo Festo cedit p. 32.
Semiduplex Sec. with Duplex 2nd Cl. p. 78